Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ភរយា ពឃ្ឃ ភកចរពា អរហរពា ឃម្មាឃម្ពុទ្ធឃ្ឃ

ចិឃុទ្ធិយក្ក-យហាដីកា

(ទុតិរយា ភារកា)

១១. ខ្ចន្ធិចិឆតិរទ្ឋឃចណ្ណភា

អភិធ្ម្មាពទាចណ្ណភា

១៩៥. ឃំចណ្ណភាចរឃត អភត្តរឃយាឆិកទាឃ អាឃត្តុបច្ចក្ខតំ ខិរបរត្តា "អយំ ឃយាឆិកាចភា"តិ អាហ. "អភិធ្ម្មា ឃយ្យារឆតំ រយារកា កាតរទ្ធា"តិ ចត្វា តត្ថ បរយាឌតចិរឃរឃ ឆរឃ្យតំ "ខុចតិព្យ"តិអាទិ ទុត្តំ. កិច្ចាបិ ទិរពរការចា, ចិបឃ្យភាកាចភាឃុលតា ច ឃយាឆិកាចភាឃ អាតិឃំរឃា ខុច, តទាបិ បច្ចា រលិកិឃាភិធ្ម្មា ឃទាទុត្តឃយាឆិកាចភាឃ អាតិឃំឃការចភ បិពដៃ បធ្មាពាតិ តាឃំរឃច ចរឃត រយាកិរភា អឆិពតាតិឃំឃតា ទុត្តា, ទុទ្ឋឃធា ចិត្តបរិឆយរភត ទិរពរតា ទុត្តា. រលិកិឃាភិធ្ម្មាឃុ ចឹការចាបិ ឃយាឆិរឃ្យច ចឹការចា, តទា ច "ឃយាហិរតា ឃទាក្ខតំ បឌាភាតី"តិ (ឃំ. តិ. ១.៥; ៦.៨៨; ៥.១០៤៧; រគត្តិ. ៦០; ចិ. ប. ១.២.១៦) ចចភរតា "ឃុរលរភច បធ្មាកាចតំ ឃយ្យារឆ្យតី"តិ ទុត្តំ. តឃ្មាតិ ឃឃ្មា ឃយាឆិកាចភាឃ អាតិឃំឃលិរកា ទិរពរតា, ឃុរលរភច ច បធ្មាកាចភា ខ្ចន្ឋតិ, តឃ្មា អភិធ្ម្មាពធំ តាច អារភិឃ្យាយ, បធ្មាកាចភាឃ ខ្ចការឃ ឃយ្យរត្តបីតិ អធិប្យារយា.

ភកចតា បច្ចា រលិកិកាភិធ្ម្មា ទុត្តាតិ ឃម្ពរត្ថា. ភ ចព្យក្ខញ្ញាភយត្តរយច ខ្ចឆ ឃារឃរភ ឃយ្យារឆតត្ថំ, ភបិ ខ្ចន្ធិចិឆទាពលរយច, អថ រពា អធ្មាយ្បិ អត្ថីតិ ទ្ធត្តរត្តរិបហិតបហិតឆយ្យុរឆឃភត្តច្ចា.

ខ្ចន្ធិចិក្យត្តាភត្តិ ខ្ចន្ធិឃន្លាតំ បកាតិចណ្ណដហភកិរិយំ, ខ្ចធំ ខ្ចន្ធិឃុ ចិក្យត្តាភិន្ធិយា បធាភតាឃ ទុត្តំ, ខ្ចន្ធិ ចិក្យត្តាភច្ចាតិ ខុចំ ចា អរត្ថា ឆទ្ឋរត្តា. ចិក្យត្តាភឃ្យ ចិឃុំ កហលយ្បិ ទុត្តការរលារភច ឆទ្ឋត្ថំ. អាកាឃរកឃិលចរឃត អទ្បឃយាបត្តិរយា ភ ឃម្ភចត្តិ, អារលិកកឃិលច្ចា ខ្ចឆាតកឃិលរត្តាកាធំ កត្វា "ខ្ចឆាតកឃិលបរិឃរត្តឃុ"តិ ទុត្តំ កឃិលាទុរលិយាឌិចិត្តបរិឆយភចិធិរភា អធិរប្យតត្តា, អាកាឃភិយ្យាភាឌិអត្ថំ បភ តទ្ធកឃយ្បិ ខ្ចន្ធិតត្តរយច. អដ្ឋ អដ្ឋាតិ ឃទាទុរត្តឃុ កឃិរលឃុ ខុរកកឃ្បិ អដ្ឋ អដ្ឋ ឃយាបត្តិរយា. កឃិលាទុរលិយរតាតិ កឃិលបដិបិដិរតា, បដិបិដិ ច រឆឃភាចរឃត រចឌិតត្តា. ធលាភាទុរលិរយា បភ បដិបត្តិចរឃតបិ. ទ្ធក្កយតំ ទ្ធក្កត្តំ, ទ្ធក្កត្តរយច ទ្ធក្កត្តិកំ, ធលាភឃ្យ ទ្ធក្កត្តិកំ ធលាទុក្កត្តិកំ, តរតា, ធលាភលញ្ឈភរតាតិ អរត្ថា. អដ្ឋឃដ្ឋត្តិរតា អដ្ឋាតិក្កយរតា. ចិត្តំ បរិឆរយតត្ថំ ឃធិដ្ឋកំ ឃតិដ្ឋកំ ធលាភាភំ ឃយាបដ្ឋភាធិឃុលត្ថំ, រតឃំ អារឃ្យលាភច្ចា ឃល្លក្ខលត្ថំ. ខុចតិព្យឃ្យ តត្ថ ចិឃចិតា ឃយិជ្ឈាតិតិ.

១៤៤. ឈានំ សមាបជ្ជតីតិ កិំ ចតុត្ថម្បិ ឈានំ សមាបជ្ជតិ, ឧទាហុ ឯកេកន្តិ? កិញ្ចេត្ថ យទិ ចតុត្ថម្បិ សមាបជ្ជតិ, អង្គសង្កន្តិតោ វិសេសោ ន សិយា, អថ ឯកេកំ អារម្មណសង្កន្តិតោ. នាយំ ទោសោ អាកាវសេន តេសំ វិសេសសិទ្ធិតោ. យទា ហិ កសិណានុលោមមេវ អាកឌ្ឍិត្វា តត្ថ តត្ថ កសិណេ ឈានានិ សមាបជ្ជតិ, ន អង្គសង្កន្តិ, តទា កសិណានុលោមោ. យទា បន អង្គសង្កន្តិ អាកឌ្ឍិត្វា ឈានានិ សមាបជ្ជតិ, តទា អង្គសង្កន្តិ វេទិតព្វា. ឋបិតា តមេវ កសិណានុលោមអារម្មណសង្កន្តិអាទីនម្បិ អញ្ញមញ្ញំ វិសេសោ វេទិតព្វោ. ឥទំ កសិណានុលោមំ តាយ ចិត្តបរិចយន្តិ អធិប្បាយោ.

តត្ថាតិ “បដិបាដិយា អដ្ឋសុ កសិណេសុ សតក្ខត្តុម្បិ សហស្សក្ខត្តុម្បី”តិ ឯតស្ស ឧបសំហារតោ តថា-សទ្ទោ. បដិលោមតោ ចេត្ថ បដិបាដិ. តេនាហ “បដិលោមក្កមេនា”តិ. អយមេត្ថ អត្ថោ – បឋមំ ឱទាតកសិណេ ឈានំ សមាបជ្ជតិ, តតោ លោហិតកសិណេតិ យាវ បឋវីកសិណា វត្តព្វា.

បុនប្បុនំ សមាបជ្ជនន្តិ “សតក្ខត្តុំ សហស្សក្ខត្តុ”ន្តិ វុត្តំ ពហុលីការមាហ.

តត្ថេវាតិ បឋវីកសិណេយេវ. តតោតិ បច្ឆា តតិយជ្ឈានតោ វុដ្ឋាតុកាលេ. តទេវាតិ បឋវីកសិណមេវ. តតោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនន្តិ តតោ បឋវីកសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ បវត្តិតអាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អមនសិករិត្វា តំ លង្ឃិត្វា យថាវុត្តអាកាសានញ្ចាយតនវិញ្ញាណស្ស អភាវេ បវត្តិតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជតិ. បឋវីកសិណុគ្ឃាដិមាកាសកសិណំ បឋវីកសិណបក្ខិកមេវ ហោតីតិ វុត្តំ “កសិណំ អនុក្កមិត្វា”តិ. អថ វា អដ្ឋសុ កសិណេសុ កស្សចិ ឧក្កមនំ ឥធ កសិណុក្កន្តិកំ នាមាតិ អាហ “កសិណំ អនុក្កមិត្វា”តិ. ឈានុក្កន្តិកម្បិ ឯត្ថ ឋានំ អចលារោហេន និចេតព្វំ, ឧក្កមនស្ស ច សទ្ទំ ទស្សេតុំ “ឯវំ កសិណ”ន្តិអាទិំ វត្វា បុន តំ បការំ សហ និស្សយេន សេសកសិណេសុ អតិទិសន្តោ “ឯវំ អាបោកសិណាទី...បេ... កាតព្វា”តិ អាហ. តេនាហ “ឋបិតា តមេវា”តិអាទិ. យថា បឋមជ្ឈានមូលកំ បឋវីកសិណាទីសុ ឈានុក្កន្តិកំ ទស្សិតំ, ឯវំ ទុតិយជ្ឈានាទិមូលកម្បិ តំ យថារហំ ទស្សេតព្វំ.

តត្ថេវាតិ បឋមជ្ឈានេយេវ. កសិណុក្កន្តិកេបិ អាបោកសិណាទិមូលិកា យោជនា វុត្តនយេនេវ កាតព្វា, តថា យថារហំ ទុតិយជ្ឈានាទិមូលិកា.

លោហិតកសិណតោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនន្តិ លោហិតកសិណំ អាវជ្ជេន្តោ អភិមុខំ កត្វា តស្ស ឧគ្ឃាដនេន ឧបដ្ឋិតេ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ មនសិការេន អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា តត្ថ បុព្វេ បវត្តវិញ្ញាណស្ស អភាវំ អារម្មណំ កត្វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជតិ.

ឋាតទេវសត្តិ អចសិជ្ជទ្វុបាចចេវន្លាតាតំ ត ហិ អទ្វុបន្លាតេតស្ស អក្កុសក្កត្តិ អត្តិ, តាបិ តាតិ បឆចឹកសិលោ បចត្តត្តិ ឃំ បត
អក្កុាវេយ្យុលាសក្កត្តិចចេត "តឹលកសិលំ ឡ្ឈេដត្វា អាកាសាតញ្ចាយតត"ត្តិអាឌិ ចុត្តំ, តំ ឃឆាលិកចេសេត ចុត្តំ, បរិឃាវេឃត ចាតិ ឌដ្ឋាំ
តិប្បរិឃាឃតោ បត ឃឆា អក្កុសក្កត្តិ ទ្វុបន្លាតេតស្ស ឲច លព្ភុតិ, ឲចំ អទ្វុបន្លាតេតស្ស ឲច អារេយ្យុលាសក្កត្តិ តស្ស តេស្សេច ហិ ឈាតស្ស
អារេយ្យុលាគ្គុវេ បចត្តិ អារេយ្យុលាសក្កត្តិ តេតាហ "សគ្គាកសិលោស្ស ឲកេស្សេច ឈាតស្ស សយាបឌ្ជុតំ អារេយ្យុលាសក្កត្តិកំ តាយា"តិ

ឃឆា បត "សគ្គាកសិលោស្វ"តិ ឋាយិតា អាកាសចិន្លាលាកសិលាតយ្បិ សក្កុហោ ហោតីតិ ត សក្កា ចត្តុំ ឋាឆ អដ្ឋត្តុំយេច កសិលាតំ
អឆិកតត្តា, ឲចំ សគ្គាយ្បិ អទ្វុបន្លាតំ "ឲកំ ឈាត"ត្តិ ត សក្កា ចត្តុំ អដ្ឋត្តុំ សយាបត្តីតំ ចេសេត ចិត្តុបរិឌយតស្ស ឋាឆ្ឋិតត្តា តស្វា
អារុប្បន្លាតាតំ ចេសេត អក្កុាវេយ្យុលាសក្កត្តិ បរិឃាវេឃត ចុត្តាតិ ចេឌិតព្វាំ តឆា ហិ បឹតកសិល្ឈាឌិយាកាវេស ឃំ បឆយារុប្បចិន្លាលំ,
តកាវេយ្យុលំ ចិន្លាលាញ្ចាយតតំ សគ្ឋាឃាហ "បឹតកសិលាតោ ចិន្លាលាញ្ចាយតតំ សយាបឌ្ជិត្វា"តិ ឋាយិតា តេឃត សេសក្វេឃបិ អតេត្វា
ចេឌិតព្វាំ ឲកត្តុរិកចេសេតាតិ អន្លាតេត្វា អត្តុ-សេដ្ឋា អត្តុវេយេច អត្តុរិកំ, ឲកន្លាអត្តុរិកំ ឲតស្វិត្តិ ឲកត្តុរិកំ, ឈាតសយាបឌ្ជុតំ, តស្ស
ចេសេត ឃឆា អក្កុាតំ, អារេយ្យុលាស្ស ច ឲកន្លាអន្លាឆា ចិសេសោ ហោតិ, តឆា សយាបឌ្ជុតចេសេតាតិ សោ បត ចិសេសោ ហេដ្ឋិយាតំ
តេសំ អក្កុាវេយ្យុលាតំ សយតិក្កុយតចេសេត ហោតីតិ ចុត្តំ "ឲកត្តុរិកចេសេត អក្កុាតញ្ចា អារេយ្យុលាតញ្ចា សក្កុយត"ត្តិ "ឋាឌំ ឈាតំ
បញ្ចក្កិក"ត្តិអាឌិតា អតេក្កុស្ស, "ឋាឌំ បឆចឹកសិល"ត្តិអាឌិតា អារេយ្យុលោស្ស ច ចចត្តាបិតោស្ស ឲកន្លាតេសំ ចចត្តាបតេត ត កោចិ ចិសេសោ
អត្តីតិ អដ្ឋកឆាស្ស អឃំ ចិឆិ តាកតោ ឲចញ្ចា កត្វា ឈាតុក្កត្តិកាឌីស្ស បដិលោយក្កុយេត, អតុលោយបដិលោយក្កុយេត ច ឲកត្តុរិកការេចត
លព្ភុយាតយ្បិ ឈាតាឌីតំ ឡ្កុយតំ ត ឡ្ឌឌំ, តេហិ តយេហិ ចិតាបិ ចិត្តុបរិឌយតំ ឋាន្តាតីតិ បបញ្ចបរិហារត្ថំ ចា តេ អដ្ឋកឆាស្ស អតាកតាតិ
ឌដ្ឋាំ

៦៩៤លិ អកាចិតកាចតោ ឈាតាកិន្លាស្ស អកតាឆិកាវោ តត្ថ ឡ្បតិស្ស ឃរហិតោបីតិ កេចិ អាឌិក្វតំ ឃោកកយ្យុំ អាឌិកយ្យុំ, តំ ឲតស្ស
អត្ថីតិ អាឌិកយ្យុិកោ, បុវេព្ពា អកតបរិចឃោ កាចតំ អតុយុញ្ជុតេត្តា តេតាហ "ឃោកាចចវេ"តិ កសិលាបរិកយ្យុយ្បិ កាវេវាតិ
ចោរសចិចឌ្ជុតាឌិចិឆិតា កសិលាយល្អុលេ បដិបត្តិ ឃាច ឡ្កុហតិយិត្តប្បត្តិ កសិលាបរិកយ្យុំ, តយ្បិ តាយ កាវេវា, បកេច ឋាឌ្ឌិចិក្បុព្ពាតាតិ
អឆិប្បាឃោ តិយិត្តប្បាគតត្តិ បដិភាកតិយិត្តប្បាគតំ ៍ តំ ចេឌ្ឌុតាតិ តំ តិយិត្តំ, កាចតញ្ចា ចេឌ្ឌុតា ត ហិ កាចតាឃ ចិតាច តិយិត្តចឌ្ឌុតំ
លព្ភុតិ កេចិ ឡ្បចាវេសយាឆិ លកិត្វា អប្បតាសយាឆិ អឆិកត្តុំ ត សក្កោត្តិ, តាឌិសាបិ ពហុ ហោតេត្តុចាតិ អាហ "អប្បតាឆិកយោ
កាវេវា"តិ អប្បតាឆិកយោតិ ចា អដ្ឋត្តុំ សយាបត្តីតំ អឆិកយយាហ អតេន្លាច សយាបត្តីតំ ឡ្បតិស្សយោ , អតេន្លា អកិន្លាតត្តិ អាហ
"បរិឌយិតចិត្តុស្សាបិ ឋាឌ្ឌិចិក្បុព្ពាតំ តាយ កាវេវា"តិ លិប្បំ តិសត្តិ តិសាយតំ ឈាតចក្កុតា បឆចឹកសិលាឌិឈាតារេយ្យុលាស្ស ឌស្សុតំ ឲតស្សាតិ
លិប្បតិសត្តិ, ឃឹឈតទំ ឈាតំ សយាបឌ្ជិតា, តស្ស កាវេចា លិប្បតិសត្តិកាវេចា អព្ពតទុតិចិតំ យហាយហិគ្គុវេត្តុរាឌីហិ ឌ្ឋុតិណ្ហដ្ឋាតំ ចេទព្ពុត្តលំ
ឃឆា បដិបក្កុចិឌឃាឃ ឃោឆាឌីចា តិយ្យុលេយេច អសិតោាយរាឌិ កេហត្វា ចិចវេត្តិ, ឲចំ កិក្កុតាបិ កិលេសចិឌឃាឃ តិយ្យុលិច
ឈាតាកិន្លា ចឡ្យអឌ្ជិតព្ពាតិ ឋាយយត្តុំ ឌេស្សេតុំ "តស្វា"តិអាឌិ ចុត្តំ

បតិដ្ឋាកាវេចាតិ ឋាឆ បវេស្ស ឡ្បឌ្ឌុចុបសយតំ អឆិប្បេតំ តំ ហិ លិប្បតិសត្តិកាចតោបិ កទុតទំ អដ្ឋាឃិកកិច្ចសាឆតចេសេត ចិឆាតព្វាតោ

ឧទកិលេសមុត្តតោទត្តា។ តំ បត ទកិ្ខតេទ្ធទតិឌេស្សតេតេច សិន្ធេយ្យិ តតោ ពទ្ធតទេត អក្ខារចស្សបរិត្តាលោត ចិការេចតុំ

“ពិទិកណ្ឌចាហតប្ធុនាយ...េប... ខេទ្ររា ចិយា”តិ អាហ។ ពិទិកណ្ឌចាហតប្ធុនា តាយ ខេចតិយពិទិយាឌិ កត្វា សកលឌីេប, សមុទេ្ទ ច ឃាច

េឃាឌតា យហតី ឌីបប្ធុនា។ បឆចិ យាេបតូ្វាតិ យាេទត បចត្តិតំ អក្ខារចស្សំ ថុលិក្ខយេទ្ធតបិ ឃាច យត្វេស្ស ត បាបុណាតិ, តាចេឌច

អាកាេរ បឆចិ តិយ្ខិតិតូ្វា។

ពាលចបុត្តេឃាកាតត្តិ ពទ្ធតទ្ធបតិស្សឃាតំ, ព្ពគ្គិចិឌាឌឹតំ េហតុក្ខតយហាកឹតឹហារាតត្តិ អេទ្ធតូ្វា។ អក្ខសាចកាឌឹតត្តិ អាឌិ-សេទ្ទត ឧកេច្ឆ

យហារសាចេក សក្ខេណ្ហាតិ។ កាចតាត្ថក្កេយា ឃឆាចុត្តំ ចិត្តបរិឌេយតំ។ បឌិសយ្ខិតាឌឹតិ អាឌិ-សេទ្ទត ឍាតាឍាតនាកាលាឌឹតយ្យិ សក្ខេហា

េចឌិតេទ្ធា, ត េសេសាកិញ្ញាតេយេច។ សាចកាតយ្យិ ហិ ឍាតាឍាតនាកាលាឌឹតិ បេឌេសចេសត ព្ពេព្ពត្តិ។ តស្វាតិ ឃស្វា បុទ្ធេហតុសយ្យត្តេស្សច

ឃឆាចុត្តំ កាចតាត្ថក្កយំ ចិតា អកិញ្ញាេឃា ព្ពេព្ពត្តិ, ត ព្ពតេស្ស, តស្វា។ អក្ខិឆយតាឌឹហិតិ អក្ខិយិព្ពាបតេកាេឌតាឌឹហិ។ ឃឆា ឆាតិ ច-

សេទ្ទត លិលាកាទាឌឹតំ លិលាេកាេឌតាឌិ អចុត្តយ្យិ សក្ខេណ្ហាតិ។ លត្ត...េប... ចេសតាតិ “លត្តចេតា េច អកិញ្ញា សិព្ពាតិ, យឃ្សុយ្យិ សិព្ពាតី”តិ

កត្វាកយ្យតាលត្តំ សិសំ សុទំ េឌដ្ឋំ បុទ្ធក្ខយំ កត្វា, លត្តំ ចា ស្តិយ្យាេឌត្វា តំ កាចតាយ យុលំ កត្វា ឈាតស្ស សយាបន្តតចេសត។ ឧេសច តេឃា

េសេសុបិ។ “អាចន្តតាឌិចសឹកាចចេសតា”តិ ព្ពាឌំ អដ្ឋុសុបិ សយាបត្តិសុ សាតិសយំ ចសឹកាចាបិឌតំ សត្តាយ ចុត្តំ។ តឆ្ឆា េលា

អាឌិកយ្ខិកចេសត, ត កតាឌិការចេសតាតិ អាហ “បុទ្ធេហតុ...េប... ចដ្ឋតី”តិ។ បុទ្ធេហតុសយ្យត្តស្ស ហិ ឃំ ឈាតំ បិឌកំ កត្វា អកិញ្ញា

តិព្ពតេទ្ធតព្ពា, តេទ្ធច សាតិសយំ ចិណ្ណចសិតាបិ ព្ពត្តិតព្ពា, ត សព្ពេទ្ធចាតិ អឌិប្បាេឃា។ “ចតុត្ថជ្ឈាតយេទ្ធ ចិណ្ណចសិតា”តិ ចចតេតា

អទ្ធបសយាបត្តិេឃា ចិតាបិ អកិញ្ញា ព្ពេព្ពត្តិតិ ចឌត្តិ។ តយ្យិ ឃឌិ បុទ្ធេហតុសយ្យត្តស្ស ចេសត ចុត្តំ, ឃុត្តេយេច អេឆតេស្ស, េតសំ យតិយត្តំ។

ឃឆាតិ េឃត បការេទត េឃត ចិឌិតា។ ឧត្វាតិ ឧតស្ខិ ព្ពគ្គិចិឌតិប្បាឌេត។

ឲ្យប័៉តព្វាតិ ច តេឌច បច្ឆាយសតិ។ បិញ្ចូតឃាត្វសារេទតេចាតិ បិញ្ចូក្ខតិឃា អត្វសេទលាតេច, បិឌសំចណ្ហាត្ថក្កេយតេចាតិ អេទ្ធតូ្វា។

“ចតុត្ថជ្ឈាតំ ស្តបសយ្យន្តុ ចិហទតី”តិ ចត្វា “េសា”តិ ចុត្តត្តា អាហ “អឌិកតចតុត្ថជ្ឈាេតា េឃាកី”តិ។ “ឧចំ សយាហិេត”តិ ឧត្ត ឧចំ-សេទ្ទា

េហដ្ឋាឈាតត្តឃាឌិកយបដិបិឌិសិន្ធស្ស ចតុត្ថជ្ឈាតសយាឌាតស្ស តិឌស្សតេទ្ធតាតិ អាហ “ឧចត្តិ ចតុត្ថជ្ឈាតក្កយតិឌស្សតេយត”ត្តិ,

ចតុត្ថជ្ឈាតស្ស, តស្ស ច អឌិកយក្កយស្ស តិឌស្សតំ។ េឃត សយាឌាតាត្ថក្កេយត ចតុត្ថជ្ឈាតសយាឌិ លេទ្ធា, តទុកឃតិឌស្សតត្តិ អេទ្ធតូ្វា។

េតតាហ “ព្ពយិតា...េប... ចុត្តំ េហាតី”តិ។ ឃឌិបិ “ឧច”ត្តិ ព្ពាឌំ អាកយតសយាឌិតា សគ្គិ ចតុត្ថជ្ឈាតសយាឌាតំ ឌីេបតិ។ សតិបិរិសុទ្ធិសយាឌិ

ឧច បត ព្ពគ្គិឃា អឌិដ្ឋាតកាចេតា បឌាតត្តិ អាហ “ចតុត្ថជ្ឈាតសយាឌិតា សយាហិេត”តិ។ ស្តេបក្ខាសតិបិរិសុទ្ធិការេចតាតិ ស្តេបក្ខាយ

ឌតិតសតិបិរិសុទ្ធិសព្ពារេចត។ សព្ពាបច្ចតីកឌយ្យបក្ខិលេសបរិសុទ្ធាយ ហិ បច្ចតីកសយតេតបិ អញ្ញាចជាយ បិទិសុគ្គិស្តេបក្ខាយ ចត្តយាតាយ

ចតុត្ថជ្ឈាតំ, តំសយ្យយុត្តឆយ្ខា ច សុបរិសុទ្ធា, សុចិសតា ច េហាត្តិ, សតិសីេសត បត តត្ត េឌសតា កតាតិ អាហ “ស្តេបក្ខាសតិបិរិសុទ្ធិការេចត

បរិសុេទ្ធ”តិ។ បរិសុគ្គិឃា ឧច បច្ចយចិេសេសត បចត្តិចិេសេសា បរិេឃាឌាតតា សុឆត្តសុចណ្ណស្ស តិឈំសេតត បកស្សេទតា ចិឃាតិ អាហ

“បរិសុទ្ធត្តាេឃច បរិេឃាឌាេត, បកស្សេទតិ ចុត្តំ េហាតី”តិ។

សុលាឌឹតំ បច្ចឃាតំ ឈាេតតាតិ សុលេសាយតស្សាតំ, ទុក្ខេឌាយតស្សាតច្ឆា ឃឆាក្កយំ ទាកេឌាសបច្ចឃាតំ ចិក្ខយ្ខតេត។ “សុលំ េសាយតស្សស្ស

បច្ចយោ, សោមនស្សំ រាគស្ស, ទុក្ខ ទោមនស្សស្សា”តិ ហិ វុត្តំ។ យថា រាគាទយោ ចេតសោ មលិនុវិការេន “អង្គណានី”តិ វុច្ចន្តិ, ឯវំ ឧបគន្ត្វា កិលេសនដ្ឋេន ឧបក្កិលេសាតិ អាហ “អនង្គណត្តាយេវ វិគតូបក្កិលេសេ”តិ។ តេនាហ “អង្គណេន ហិ តំ ចិត្តំ ឧបក្កិលិស្សតី”តិ, វិពាធីយតិ ឧបតាបីយតីតិ អត្ថោ។ សុភាវិតត្តាតិ បគុណភាវាបាទនេន សុដ្ឋុ ភាវិតត្តា។ តេនាហ “វសីភាវប្បត្តេ”តិ, អាវជ្ជនាទិនា បញ្ចធា, ឆន្ទវសិកេន វា បរិចយេន វសវត្តិតំ ឧបគតេតិ អត្ថោ។ វសេ វត្តមានំ ហិ ចិត្តំ បគុណភាវាបត្តិយា សុបរិមទ្ទិតំ វិយ ចម្មំ, សុបរិកម្មកតា វិយ ច លិខា មុទុន្តិ វុច្ចតិ។ កម្មក្ខមេតិ វិកុព្វនាទិទ្ធិកម្មក្ខមេ។ តញ្ច ឧភយត្ថ មុទុតាកម្មនិយត្តំ។

នាហន្តិអាទីសុ ន-ការោ បដិសេធត្ថោ។ អហន្តិ សត្ថា អត្តានំ និទ្ទិសតិ។ ភិក្ខវេតិ ភិក្ខូ អាលបតិ។ អញ្ញន្តិ ឋបេត្វា វុច្ចមានចិត្តតោ អញ្ញំ។ ឯកធម្មម្បីតិ ឯកម្បិ សភាវធម្មំ ន សមនុបស្សាមីតិ សម្ពន្ធោ។ អយំ ហេត្ថ អត្ថោ – អហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន ឱលោកេន្តោបិ អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ ន សមនុបស្សាមិ។ យំ វសីភាវាបាទនេន ភាវិតំ, តថា បុនប្បុនំ ករណេន ពហុលីកតំ, ឯវំ សវិសេសមុទុភាវប្បត្តិយា មុទុំ, កម្មក្ខមតាយ កម្មនិយញ្ច ហោតិ។ យថយិទំ ចិត្តន្តិ អត្ថោ, តេសញ្ច បច្ចក្ខតាយ ឧបមាហាតិ។ យថា យថាវុត្តា បរិសុទ្ធតាទយោ ន វិគច្ឆន្តិ, ឯវំ សុភាវិតំ ចិត្តំ។

តត្ថ អវដ្ឋិតំ ឋាន “ឋិតំ, អានេញ្ជប្បត្ត”ន្តិ ច វុត្តន្តិ អាហ “ឯតេសុ បរិសុទ្ធតាទីសុ ឋិតត្តា ឋិតេ, ឋិតត្តាយេវ អានេញ្ជប្បត្តេ”តិ។ យថា មុទុកម្មញ្ញតា វសីភាវប្បត្តិយា លក្ខីយន្តិ, ឯវំ វសីភាវប្បត្តិបិ មុទុកម្មញ្ញតាហិ លក្ខីយតីតិ, មុទុកម្មញ្ញភាវេន វា អត្តនោ វសេ ឋិតត្តា “ឋិតេ”តិ វុត្តំ។ យថា ហិ ការណេន ផលំ និទ្ទិសីយតិ, ឯវំ ផលេនាបិ ការណំ និទ្ទិសីយតីតិ និច្ចលភាវេន អវដ្ឋានំ អានេញ្ជប្បត្តិ។ សា ច សម្បយុត្តធម្មេសុ ថិរភាវេន, បដិបក្ខេហិ អកម្បនីយតាយ ច សម្ភត្តិ សទ្ធាទិពលានំ អានុភាវេន ហោតីតិ “សទ្ធាទីហិ បរិគ្គហិតត្តា អានេញ្ជប្បត្តេ”តិ សង្ខេបតោ វុត្តមត្ថំ វិវរិតុំ “សទ្ធាបរិគ្គហិតំ ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សទ្ធាបរិគ្គហិតន្តិ ឯវំ សុភាវិតំ វសីភាវប្បត្តំ ឯតំ ចិត្តំ ឯកំសេន អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយានំ ធម្មានំ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ សំវត្តតីតិ ឯវំ បវត្តាយ សទ្ធាយ បរិគ្គហិតំ យថាវុត្តសទ្ធាពលេន ឧបត្ថម្ភិតំ។ អស្សទ្ធិយេនាតិ តប្បដិបក្ខេន អស្សទ្ធិយេន ហេតុនា ន ឥញ្ជតិ ន ចលតិ ន កម្បតិ, អញ្ញទត្ថុ ឧបរិ វិសេសាវហភាវេនេវ តិដ្ឋតិ។ វីរិយបរិគ្គហិតន្តិអាទីសុបិ ឥមិនា នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ អយំ បន វិសេសោ – វីរិយបរិគ្គហិតន្តិ វសីភាវាបាទនបរិយោសានេន វីរិយេន ឧបត្ថម្ភិតំ។ សតិបរិគ្គហិតន្តិ យថាវុត្តភាវនាពហុលីការេ អសម្មោសសាធិកាយ, កុសលានំ ធម្មានំ គតិយោ សមន្នេសមានាយ សតិយា ឧបត្ថម្ភិតំ។ សមាធិបរិគ្គហិតន្តិ តទេវ អវិក្ខេបសាធនេន សមាធានេន ឧបត្ថម្ភិតំ។ បញ្ញាបរិគ្គហិតន្តិ តស្សា ឯវ ភាវនាយ ឧបការានុបការធម្មានំ បជាននលក្ខណាយ បញ្ញាយ ឧបត្ថម្ភិតំ។ ឱភាសគតន្តិ ញាណោភាសសហគតំ។ ឱភាសគតេន ហិ យថាវុត្តសមាធានសំវឌ្ឍិតេន ញាណេន និក្កិលេសបក្ខំ យាថាវតោ បស្សន្តោ តតោ ឧត្រសន្តោ ឧត្តប្បន្តោ តំ អភិភវតិ, ន តេន អភិភុយ្យតិ។ តេនាហ “កិលេសន្ធការេន ន ឥញ្ជតី”តិ។ ឯតេន ឆហិ បរិគ្គហិតំ ហិរោត្តប្បជាលំ ទស្សេតិ។

អដ្ឋង្គសមន្នាគតន្តិ ចតុត្ថជ្ឈានសមាធិនា សមាហិតតា, បរិសុទ្ធតា, បរិយោទាតតា, អនង្គណតា, វិគតូបក្កិលេសតា, មុទុភាវោ, កម្មនិយតា, អានេញ្ជប្បត្តិយា ឋិតតា, សមាហិតស្ស វា ចិត្តស្ស ឋានានិ អង្គានីតិ “សមាហិតេ”តិ ឋានំ អង្គភាវេន អគ្គហេត្វា

ឋិតិអានេញ្ជប្បត្តិយោ ឯវំ គហេត្វា ឥមេហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមន្នាគតំ. អភិនីហារក្ខមន្តិ ឥទ្ធិវិធាទិអត្ថំ អភិនីហារក្ខមំ តទភិមុខំ ការណយោគ្គំ. តេនាហ “អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយានំ ធម្មានំ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយា”តិ.

កាមំ នីវរណានិ វិក្ខម្ភេត្វា ឯវ បឋមជ្ឈានសមធិគមោ, វិតក្កាទិកេ វូបសមេ ឯវ ច ទុតិយជ្ឈានាទិសមធិគមោ, តថាបិ ន តថា តេហិ ទូរីកតា អបេតា វា យថា ចតុត្ថជ្ឈានេន, ចេតសោ មលីភាវសង្ខាតាបុរិលេសាបគមេហិ នីវរណាទីហិ សុដ្ឋុ វិមុត្តិយា តស្ស បរិសុទ្ធិ, បរិយោទាតតា ច យុត្តាតិ អាហ “នីវរណ...បេ... បរិយោទាតេ”តិ. ឈានបដិលាភបច្ចយានន្តិ ឈានបដិលាភហេតុកានំ ឈានបដិលាភំ និស្សាយ ឧប្បជ្ជនកានំ. បាបកានន្តិ លាមកានំ. ឥច្ឆាវចរានន្តិ ឥច្ឆាយ អវចរានំ ឥច្ឆាវសេន ឱតិណ្ណានំ “អហោ វត មមេវ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ធម្មំ ទេសេយ្យា”តិអាទិនយប្បវត្តានំ មានមាយាសាឋេយ្យាទីនំ. អភិជ្ឈាទីនន្តិ អាទិ-សទ្ទេនាបិ តេហិយេវ សង្គហោ. អភិជ្ឈា ចេត្ថ បឋមជ្ឈានេន អវិក្ខម្ភនីយា, មានាទយោ ច នេតព្ពា គន្ថា “ឈានបដិលាភបច្ចយាន”ន្តិ អនុវត្តមានត្តា. វិក្ខម្ភនីយា បន នីវរណគ្គហណេន គហិតា, កាមំ បន បឋមជ្ឈានេន អវិក្ខម្ភនីយា ឥធ វិកន្តីតិ? “សន្តោ កុសលា ធម្មា សន្តាកុសលានំ បដិបក្ខា”តិ សល្លេខបដិបត្តិវសេន ឯវំ វុត្តំ ឈានស្ស អបរាមដ្ឋភាវទស្សនតោ. យេ បនេត្ថ “ឥច្ឆាវចរានំ អភិជ្ឈាទីន”ន្តិ ឥមេហិ បទេហិ កោបអប្បច្ចយអាឃាតានត្តមនតាទយោ គហិតាតិ អធិប្បាយេន “ឈានបដិលាភបច្ចយាន”ន្តិ បទំ បដិក្ខិបិត្វា “ឈានបដិលាភនិមិត្តាន”ន្តិ បាឋោតិ វទន្តិ, តំ តេសំ មតិមត្តំ យថា បាឋស្ស អនាវិលភាវតោ. ឈានបដិលាភនិមិត្តា ច នីវរណា នេវ នទេវណ្ណា ច តេសំ ទូរីភាវំ វត្វា បុន អនាវិលភាវទីបនេន អយុជ្ជមានត្តា. តត្ថ ច អនង្គណសុត្ត- (ម. និ. ១.៥៧ អាទយោ) វត្ថសុត្តេសុ (ម. និ. ១.៧០ អាទយោ) អបេត្វា ន លព្ភតិ, ឥច្ឆាវចរានំយេវ បាបកានំ តត្ថ អធិប្បេតត្តា? សច្ចមេតំ, ឥធ បន អធិគតចតុត្ថជ្ឈានស្ស វសេន វុត្តត្តា សុខុមានេវ តេ គហិតា, អង្គណុបក្កិលេសតាសាមញ្ញេន បនេត្ថ សុត្តានំ អបទិសនំ. តថា ហិ “សុត្តានុសារេនា”តិ វុត្តំ, ន បន សុត្តវសេនាតិ. អវស្សំ ចេ តាយ ច សម្បដិច្ឆិតព្ពំ អធិគតជ្ឈានានម្បិ កេសញ្ចិ ឥច្ឆាវចរានំ បវត្តិសម្ភវតោ.

ឥទ្ធិបាទភាវូបគមនេនាតិ ឥទ្ធិយា បាទកភាវស្ស បទដ្ឋានភាវស្ស ឧបគមនេន. ភាវនាបារិបូរិយាតិ ឥតោ បរំ កត្តព្ពស្ស អភាវតោ អភិនីហារក្ខមភាវេន បរិបុណ្ណត្តា. បណីតភាវូបគមនេនាតិ តេនេវ ឯវ បធានភាវេ ឋិតតាយ ធន្តូបមេន, អតិត្តិករេន ច បណីតភាវស្ស ឧបគមនេន. ឋិតិយា អានេញ្ជនំ បរិបុណ្ណាយ ភាវនាយ បណីតភាវប្បត្តិយា “ឋិតេ”តិ “អានេញ្ជប្បត្តេ”តិ ឥទំ ឋិតិយា វិសេសនំ. តេនាហ “យថា អានេញ្ជប្បត្តំ ហោតិ, ឯវំ ឋិតេ”តិ. ឥមស្មិំ បក្ខេ “ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ”តិ ឯកមេវេតំ អង្គំ, “សមាហិតេ”តិ បន ឥទម្បិ ឯកមង្គំ. តេនេតស្ស បទស្ស វិសេសិតព្វតោ វិសេសំ អដ្ឋកថាយំ “ឯវម្បិ អដ្ឋង្គសមន្នាគត”ន្តិ.

ទសិទ្ធិកថាវណ្ណនា

៦៩៥. និប្ផត្តិអត្ថេនាតិ សិជ្ឈនដ្ឋេន. បដិលាភដ្ឋេនាតិ បាបុណនដ្ឋេន. យញ្ហិ ការិតំ ចត្តំ, សមិជ្ឈតីតិ និប្ផជ្ជតិ. បដ្ឋានំ អាទិ កត្វា យាវ ឈានមគ្គា ឥធ នេក្ខម្មំ ឥជ្ឈតីតិ បាបុណីយតិ. បដិហរតីតិ បាដិហារិយន្តិ យស្មា បដិបក្ខំ ហរតិ អបនេតិ, តស្មា បាដិហារិយំ. អត្ថតោ

បដិបក្ខ ហរតីតិ បដិហារិយំ, នេក្ខម្មានិ, បដិហារិយមេវ បាដិហារិយំ, យថា “វេកតំ, វេសម”ន្តិ ច។

ឥជ្ឈនដ្ឋេនាតិ និប្ផជ្ជនដ្ឋេន។ ឧបាយសម្បទាយាតិ សម្បន្នុបាយស្ស, ការណភូតស្សាតិ អត្ថោ។ ឥជ្ឈតីតិ បសវេតិ។ សីលវាតិ អាចារសីលេន សីលវា។ កល្យាណធម្មោតិ ទសកុសលកម្មបថធម្មេន សុន្ទរធម្មោ។ សីលសម្បត្តិយា វា សីលវា។ ឯតាទិសេន បុញ្ញកិរិយវត្ថុធម្មេន កល្យាណធម្មោ។ បណិទហិស្សតីតិ បត្ថេស្សតិ។

ឥជ្ឈន្តីតិ វឌ្ឍន្តិ, ឧក្កំសំ បាបុណន្តីតិ អត្ថោ។ សាតិសយនិប្ផត្តិបដិលាភសិទ្ធត្ថពុទ្ធិអត្ថេ ហិ ឥទ្ធិ វុត្តា។ សា ទសវិធាតិ សព្វា ឥទ្ធិយោ អាទេត្វា អដ្ឋារសវិធេន ឥធាធិប្បេតំ ឥទ្ធិំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ ពហុភាវាទិកស្ស អធិដ្ឋានំ អធិដ្ឋហនំ ឯតិស្សា អត្ថីតិ អធិដ្ឋានា។ វិវិធំ រូបនិម្មានសង្ខាតំ កុព្វនំ ឯតិស្សា អត្ថីតិ វិកុព្វនា។ មនោមយាតិ ឈានមនេន និព្វត្តិកាវេតា មនោមយា។ ញាណស្ស វិប្ផារោ វេគាយិតត្តំ ឯតិស្សា អត្ថីតិ ញាណវិប្ផារា។ អរិយានំ អយន្តិ អរិយា។ យតោ កុតោចិ កម្មវិបាកតោ ជាតា ឥទ្ធិ កម្មវិបាកជា។ សាតិសយបុញ្ញនិព្វត្តា ឥទ្ធិ បុញ្ញវតោ ឥទ្ធិ។ កម្មវិបាកជា ឥទ្ធិ ជាតិតោ បដ្ឋាយ ហោតិ, ឥតរា យថា តថា បុញ្ញស្ស វិបច្ចនកាលេតិ ឯវំ ច ឥមាសំ វិសេសោ វេទិតព្វោ។ អាថព្វណវិជ្ជានិព្វត្តា វិជ្ជាមយា។ សម្មាបយោគោ ឧបាយបយោគោ ការយារម្ភោ។

១៤០. បកតិយា ឯកោតិ សភាវេន ឯកោ។ ពហុកន្តិ ពហុំ។ តេន អគ្គហិតបរិច្ឆេទំ អធិដ្ឋាតព្ពស្ស អនេកភាវំ ទស្សេត្វា បុន បរិច្ឆេទតោ ទស្សេតុំ “សតំ វា”តិអាទិ វុត្តំ។ អាវជ្ជតីតិ បរិកម្មសង្ខាតេន អាវជ្ជនេន អាភុជតិ ការិវសេន តេន បរិកម្មមនសិការេន មនសិ ករោតិ។ ញាណេន អធិដ្ឋាតីតិ តថា បរិកម្មំ កត្វា អភិញ្ញាញាណេន យថាធិប្បេតំ ពហុកំ អធិដ្ឋាតិ, អធិដ្ឋានចិត្តេន សហេវ ពហុភាវាបត្តិតោ ពហុភាវាបាទកំ ឥទ្ធិវិធញាណំ បវត្តេន្តោ ន តថា អធិដ្ឋាតីតិ វុច្ចតិ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវន្តិ បការេត្វា ឯវំ-សទ្ទោ, តេន សព្វម្បិ អធិដ្ឋានប្បការំ សង្គណ្ហាតិ។ អធិដ្ឋានវសេនាតិ “ញាណេន អធិដ្ឋាតី”តិ (បដិ។ ម។ ១។១០) ឯវំ វុត្តអធិដ្ឋានវសេន និប្ផន្នត្តា។

១៤១. បកតិវណ្ណន្តិ បកតិសណ្ឋានំ អត្តនោ បាកតិករូបំ។ បកតិវណ្ណវិជហនវិការវសេនាតិ អត្តនោ បកតិវណ្ណវិជហនបុព្វកស្ស កុមារកវណ្ណាទិវណ្ណវិការស្ស វសេន។

១៤២. ឥមម្ហា កាយាតិ បច្ចត្តការេន “ឥមម្ហា”តិ វុត្តំ និស្សក្កស្ស ករជកាយា។ អញ្ញំ កាយន្តិ អញ្ញំ ឥទ្ធិមយំ កាយំ។ តតោ ឯវ ឥទ្ធិមយរូបវត្តាយ រូបិំ។ អភិញ្ញាមនេន និព្វត្តិតត្តា មនោមយំ។ និព្វត្តិវសេនាតិ និប្ផជ្ជនវសេន។ អភិញ្ញាញាណស្ស ហិ យថា មនោមយោ កាយោ និប្ផជ្ជតិ, តថា បវត្តិ មនោមយិទ្ធិ។ ឯវំ សន្តេបិ យទិ ឯវំ កថមយមេវ មនោមយិទ្ធីតិ? រូឡ្ហីវសេន វេទិតព្វា យថា “មនោមយា អត្តភាវា”តិ, យថា ច “កាយមញ្ញា វិសាណាទយតិ បិណ្ឌេ”។ អថ វា អញ្ញត្ថរតោ និច្ចត្ត, ឥទ្ធិមតា ច ឯកត្តសមិរេ ឥមស្មិំ និម្មានេ សុបាកដោ យស្មា និព្វត្តិតការេវាតិ យថា សាតិសយោ មនោមយវោហារោ, ន តថា អញ្ញាសុ អធិដ្ឋានវិកុព្វនិទ្ធីសុ សមញ្ញានុវត្តាសូតិ វេទិតព្វំ។

១៤១។ ញាណុប្បត្តិតោ បុព្វេ ចាតិ អរហត្តមគ្គញាណុប្បត្តិតោ បុព្វេ ច វិបស្សនាក្ខណេ, តតោបិ ច បុព្វេ អត្ថិយកវិកស្ស បដិសន្ធិគ្គហណតោ បដ្ឋាយ។ បច្ឆា ច យាវ ខន្ធបរិនិព្វានា។ តក្ខណេ ច មគ្គប្បត្តិសមយេ។ ញាណានុការេនតិត្ថតេ្វា ចិរសមោតិ ឃ្វុរិយស្ស ចុតិ ចតុរោន, សមត្តតោ ច អារេលិកកិរិយាសមត្តតា ចិយ តស្សេវ ញាណស្ស អានុការេន តិត្ថតេ្វា សត្ថោ បហាតត្ថបហានការេនតត្ថការេនតាបរិបុរិសក្កាតោ ចិរសមោ។ ចត្តារិ បន អនត្តរាយតាចរេន អាកតានិ។ អនិច្ចានុបស្សនាយាតិ សក្ការេ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តិយា ពលវវិបស្សនាយ។ អារទ្ធវិបស្សកស្ស ហិ យថាភូតវិបស្សនាយ បវត្តិក្ខណេ តតោ បុព្វេ, បច្ឆា ច បកិណ្ណកសមូសតចារេ និច្ចសញ្ញាយ បហានេដ្ឋា ព្ពញ្ញុតិ។ ឧរេវន ករោ សត្តតូ កាយំ ឧត្តកាយ សត្តេបកចាយបិ អធិមោត្តតេ្វា បការិនិតោន , ចិត្តារកចាយ បន ចិក្ខុតតេរា ហោតីតិ អាហ “ចិត្តារេន កតេតត្ថ”ត្តិ។

កត្ថកតេស្សចាតិ អនាគតេ សាយិចនំ។ ចុត្តតយេតាតិ “បច្ឆិមកចិកស្សា”តិអាទិនា ឥតិកុលេត្តូរចត្តុយិ វុត្តនយេន។

ឥរុការំ កត្តាតិ ឥរុការំ សកនេ កត្តា, អារទ្ធារេបត្តាតិ អនេត្តា។ ឱស្សន្និត្តាតិ លេស្សេត្តា។ សកោដរូលេតិ សកោដសមីបេ។ វាឡអយក្ខាត្ថុនទិនេតតិ កុរុរេហិ យក្ខេហិ អនុចិនទិនេត្តា។ យក្ខបរិគ្គហិតតិត្យារាឌកហនកាំ។

១៤៣។ សមាធិតោតិ បឋមជ្ឈានាទិសមាធិតោ។ បុព្វេតិ ឧបចារជ្ឈានក្ខណេ។ បច្ឆាតិ សមាបត្តិយា ចិណ្ណបរិយន្តេ។ តក្ខណេតិ សមាបន្នក្ខណេ។ សមថានុការេន តិត្ថតេ្វា ចិរសមោតិ តស្មិំ តស្មិំ ឥសាតេ សមាធិតោរេន តិត្ថតេ្វា និវរណវិក្ខម្ភនវិតក្កាទិសមតិក្កមសញ្ញាវេទយិតនិរោធបរិយាយសហគតាទិកោ ចិរសមោ។

កេបិ តកត្តារាយត្តិ ឧបបត្តិយេក អនុញ្ញាចិហារេ។ ញាណាយ វត្តិយាតិ ចន្តារលេកចតិយា វត្តិយា។ តវចារេរាបិតេហិ រកេសហីតិ ព្ពួតូវុតលក្ខណេ ករណវចនំ។ យស្សាតិ បហារស្ស។ តស្សាតិ យក្ខស្ស។ លិប្បតិសន្និកាចស្ស វុក្កិសកតត្តា វេនរា តស្មិំ បហរន្តេ ឧទ សមាបត្តិ សមាបន្នីតិ អាហ “បហរណសមយេ សមាបត្តិ អបេប្បិ”តិ។ បរិញ្ញាយំ បន “និសិន្នោ ហោតិ អញ្ញតរំ សមាធិំ សមាបជ្ជិត្វា”តិ (ឧទា។ ១៣) វុត្តំ។ ញាមេ បន វេនរា សមាបត្តិតោ វុដ្ឋានសមយកាលំ តេន បហារោ ទិន្នោតិ វទន្តិ។

សព្វីនរេត្តួរត្តិ កក្កុសត្ថស្ស កាវតោ ថុតិយំ អក្កុសាវកំ យហាថេរំ សន្ធាយាហ។ សោ ហិ អាយស្មា អនញ្ញាឌីសុ យត្ថ កត្ថចិ និសិន្នោ អប្បកសិរេនេវ និរោធំ សមាបជ្ជតិ, តស្មា ឧកាឌិវសំ អញ្ញាតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និរោធំ សមាបជ្ជិ, តំ សន្ធាយ វុត្តំ “និរោធសមាបន្ន”ន្តិអាទិ។ ឌិវសេ អំសុយត្តុយិ ន សាយិត្វា, សរីរេ កា កថា។ តេនេវ ហិ វេនរា “សព្វីវេវា” ត្វេវ បញ្ញាយិត្វា។ អយស្សាតិ អស្ស អាយស្មតោ សព្វីវេត្តួរស្ស ឃោ និរោធសមាបត្តិយំ អក្កិបរិយ្យាយាការវា, អយំ សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធីតិ យោជនា។ កទំ បន និរោធសមាបត្តិយំ សមាធិវិប្ផារសម្ភវោតិ អាហ “អនុបុព្វ…បេ… តិត្ថតត្តា”តិ។

បឋមំ ឋបិតកណ្ឌកស្សាតិ សព្ពបឋមំ ឋបិតកណ្ឌកស្ស។ តទិញ្ញាគហណកាលេ សព្ពបច្ឆិមំ គយ្ហតិ។ កាលបរិច្ឆេទវសេនាតិ “ឯត្តកេ កាលេ គតេ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ សមាបត្តិតោ បុព្ពេ កតកាលបរិច្ឆេទវសេន។ ភីតា ចិរចិស្សុតិ រត្តន្ធការេ រូបទស្សនេន “បិសាចោ ឧដ្ឋហតី”តិ មញ្ញមានា។ ឧត្តកេហិ ភាយ កណ្ឌកេហិ អនេ្ញាត្វេដី តិដ្ឋិការេរា “អហោ យហាត្រុការេចា, អហោ ចិរេចកចាមី”តិ ច ធេរកេតន បសាទេន។

តត្ថេតលកដីវហត្ថិ អាធារសឹសេន អាធេយ្យយាហ, កដីវេហ តត្ថេតលំ កដីវេហន អាសិដ្ឋីតិ អធិប្បាយោ។ ចិចដ្ឋយានត្តិ កត្ថុធិបិ អលគ្គនចសេន កស្សត្តិ។

សបរិចារាតិ បច្ចាហិ ញាតិសេតេហិ សបរិចារា។ រាខាតំ សេយត្តាយ ឋរីតិ ឋូធិស្សកេយត្តាសយាបត្តិយា រាខាតំ ឋុសិ។ ចិបិត្យត្តិ ចិញ្ញ្យាំ ឋូរេរាបេត្យត្តិ សេរសន្តាហំ បដិសំហរិត្យំ។

ឥដ្ឋេ៍ បដិកូលិមីស្សូតិ អតិដ្ឋាមីស្សុ។ អតិដ្ឋំ ហិ បដិកូលំ, អយត្រុញ្ញាយិ “បដិកូល”ត្តិ ចុច្ចតិ។ អាធិ-សេទ្ធេត អបដិកូលិមី សេក្កណ្ហាតិ។ តត្ថាតិ បដិកូលិរេមុសោ ដ្ឋេបក្ខេកាតិ លញ្ញអក្កុេបក្ខាយ ដ្ឋេបក្ខេកា។ តត្ថាតិ បដិកូលិបដិកូលេកេឌេ ចត្ថុស្មឹ។ សេតាតិ សតិចេបុល្លប្បត្តិយា សតិយា។ សម្បជានោតិ បញ្ញាវេបុល្លប្បត្តិយា សម្បជានការី។ អយត្ថិ អយំ បដិកូលិមីចត្ថុស្មុ អបដិកូលសញ្ញីចិហារាមីកា តិណាសចាតំ អក្កុយក្កាធិកយសិទ្ធ ចិត្តិស្សរិយតា។ តេតាហ “ខេតោចសិប្បត្តាតំ…បេ… ចុច្ចតី”តិ។

អតិដ្ឋេ ចត្ថុស្មឹ សត្តសញ្ញីតេ សេយត្តាឋរណំ ចា ធាត្យេសោ បច្ចេក្ខណាយ ធាត្យមតសិការេន ចា ក្ខុធាមីកេ ធាត្យមតសិការេន ករេរាន្តោតិ សេយាខេតត្តំ។ អបដិកូលសញ្ញី ចិហរតីតិ ហិតេតសិតាយ, ធម្មសភាចចិត្តតាយ ច ត បដិកូលសញ្ញី ហុត្វា ញាតិយាបធចិហារេត ចិហរតិ។ ញាតេ ចត្ថុស្មឹ តាតិមិត្តាធិកេ។ កេសាធិអសុចិកោដ្ឋាសយត្តេយចាតិ អសុភឋរណំ ចា អសុភមតសិការេន ចា។ តត្ថ រូបធម្មានំ អតិច្ចត្តិ អាធិអតេត្វា ញាតិ-សេទ្ធា, តស្មា អតិច្ចក្ខុត្តាតត្តចិបរិណាមធម្មាតិ មតសិការេន ចា ករេរាន្តោតិ សេយាខេតា។ បដិកូលិបដិកូលេស្សុតិ ញាដ្ឋាតិដ្ឋាតិ ចត្ថូតិ ឧកញ្ញ្យាគេហត្វា ចេធតិ។ ឧស តេយា ញាតេត្វា យំ ចា សត្តាតំ បឋមំ បដិកូលតោ ដ្ឋេបដ្ឋិតេយេច បច្ឆា អបដិកូលតោ ដ្ឋេបតិដ្ឋតិ, យញ្ច អបដិកូលតោ ដ្ឋេបដ្ឋិតេយេច បច្ឆា បដិកូលតោ ដ្ឋេបតិដ្ឋតិ, តត្រុកេយបិ តិណាសចោ សេច អាកន្តតិ, ចុត្តតេយត អបដិកូលសញ្ញី ចា ចិហរេយ្យ, បដិកូលសញ្ញី ចាតិ អយមរិយសិទ្ធិ ចុត្តា។

ចក្ខុនា រូបំ ធិស្វាតិ ការណចសេន “ចក្ខូ”តិ លទ្ធចោហារេន រូបធស្សនសមត្ថេន ចក្ខុចិញ្ញាណេន, ចក្ខុនា ចា ការណភូតេន, ទ្វារភូតេន ចា រូបំ បស្សិត្វា។ តេច សុមេនា ហោតីតិ គេហស្សិតសោមនស្សប្បដិក្ខេបោ, ត តេក្ខម្មបក្ខិកាយ កិរិយាសោមនស្សចេធតាយ។ លញ្ញអក្កុេបក្ខត្តិ ញាដ្ឋាតិដ្ឋលញ្ញអារម្មណាបាថេ បរិសុទ្ធបកតិភាចាចិជហនលក្ខណំ លសុ ទ្វារេសុ បចត្តិយា “លញ្ញអក្កុេបក្ខា”តិ លទ្ធតាមំ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខំ។ យធាចុត្តមត្ថំ បិញ្ញាយា សេមត្តំ “បដិសម្ពិធាយ”ត្តិអាធិ ចុត្តំ។

១៤៩ˑ បក្ខិអាឌីតត្ថិ អាឌិ-ឯឆ្ទេត ឆេចាឌីតំ ឯក្កហោˑ ឆេហាឯកយតាឌិកាតិ បត អាឌិ-ឯឆ្ទេត ចក្ខុចិឯុត្តិអាឌិ ឯក្កណ្ហាតិˑ ក្យុឯលកម្មេត តិត្ថាតិត្វាបិ អក្យុឯលចិបាកាត្យការេចត ឯុលឯមុឃ្សុឃតោ ចិតិបតិតត្វា ចិតិបាតិកាតំˑ ឈាតត្ថិ អភិញ្ញាបត្វំ ឈាតំ ឯន្ធាឃាហˑ ចិបឃ្សុតាបិ ក្លាត្ថិឯកតា ក្លតែ្ថាកបឹតិឯហិតា អាកាកាឯ លឈ្ឆាបតយត្វាបិ ហោតីតិ ចុត្តំ “ចិបឃ្សុតំ ចា”តិˑ “បធយកប្បិកាត”ត្តិ ឰាត់ “ឲកច្ឆាតំ យត្យុឃ្សាត”ត្តិ ឰាយឃ្ស ចិឯឯឯតំ ឥដ្ឋត្ថំˑ ឲចយាឌីតត្ថិ អាឌិ-ឯឆ្ទេត បុតត្ថាឯុយាតាឌីតំ ឯក្កហោ ឥដ្ឋត្ថាˑ

១៤៤ˑ ចេហាឯត្ថិ ក្យុឆ្វេត្វ ក្លបឃោកចចតំ, អច្ឆត្តឯំឃោក ចាˑ ចក្ខុចត្តិ ហិ ចក្ខុទតំ បុទក្ខិត្វា អត្ថតោ កចតតោ អត្យុកត្វា អាកាកាឯតេច ឯិតេត្វំ បធក្ខិលំ កត្វា ឯកលចក្ខុចាធ្យអំ អត្យុឯំឃាឃតីតិˑ អឃ្សុពត្ថាតិ អឃ្សុបិលិ, ឃ អឃ្សុាតំ ឃចធាឃកាˑ តថា កោពត្ថាˑ

ចក្ខុចត្តិអាឌីតំ បុត្តិ្ថាឃា ចិត្វាទិឃយាតាឃ អតិបបឆ្ហោ ហោតីតិ បុត្តាចតោ ឰាត្ថិ លក្ខុណតោ ធឃ្សុត្តេត “បទិបាកំ កតេ បុត្តាឯអ្ហាឆេ ឰាត្ថាតកចិឯឯឃា”តិ ចត្វាបិ ឌោតិកាឌីតំ បុត្តិត្ថិ ឲកធេឯត ធឃ្សុតំ “ឲត្វ ធា”តិអាឌិ ចុត្តំˑ តត្វ ឯុចណ្ហបត្វតោតិ ឯត្វាឯុចណ្ហយឃោ បត្វតោˑ តឃ្ស កិទ កហិតកហិតឥដ្ឋាតេ ឆ្លងិ ត បត្តាឃតិˑ ឲកឯិតាឃត្វតិ ឲត្វ ឯិតា តាឃ កឯតចឯត តក្កលឃ្ស កតឃក្កាˑ តុត្ថិ តាឃ អាធ្យហកំˑ ចុឆ្ថឯ យក្កាតិ ចតុឆ្ថឯ កឯតយក្កាˑ

១៤៥ˑ ចិន្ខ៉ បរិឌបិត្វាតិ កន្ធារីចិន្ខ៉ាឌីកំ អត្ថតោ ចិន្ខ៉ កត្វាបធារំ បរិចឆ្វេត្វា យត្វបធតក្កឃេត បធិត្វាˑ

១៤៦ˑ ឯម្ពាបឃោកតាតិ ក្លបិឃបឃោកត, ឃថា ឃធិត្ថិតត្វឯិទ្ធិ ហោតិ, តថា បចត្តិតពាឃាឃាទម្ពុតៈ តឃ្ស តឃ្ស កម្ពុឃ្សាតិ ឃថាធិចុប្យតឃ្ស តិប្បាទេធត្ថកម្ពុឃ្សˑ ឲត្វ ធាតិ “តត្វ តត្វ ឯម្ពាបឃោកប្បច្ចឃា ឰាត្ថាតឥដ្ឋត ឰាត្ថិ”តិ (បដិˑ មˑ ១ˑ១ប័) ឰាមិឃ្សា ធឯមាឃ ឰាត្ថិឃា តិឥដ្ឋឯិបិˑ បុទិមបាធ្យឰាឯធិឯាចា”តិ ឯមាធិចិប្បាទេត្ថិអាឌីតំ តិឥដ្ឋឯិធិឯាចˑ ឯកពធ្យហាធិកទណចឯតាតិ ឯកពធ្យហចក្ខុធ្យហបធ្យបធ្យហាឌីតំ ឯំចិធាតចឯត តិត្ថាត្វចិឯឯោតិ ឯម្ពុត្ថេ្ថាˑ កហិតកត្ថាធិ ឯិប្បាកម្មិˑ ឯល្លកាត្វកាធិ ចេត្ថាកម្មិˑ ឰាទុឆ្វេត្ថាធាឌីតំ តិក្ខាំ ចេធាតំˑ

“ឲកោបិ ហុត្វា ពហុធាច ហោតី”តិអាឌីតា (ឌីˑ តិˑ ១ˑ១១ប័; យˑ តិˑ ១ˑ១៣៤; ឯំˑ តិˑ ៥ˑប័១៣; បដិˑ យˑ ១ˑ១០១; ១ˑ១០) អធិដ្ឋាតិត្ថិឃា ឲច កហិតត្វា អាហ “អធិដ្ឋាតា ឰាត្ថិឃេច អាកតា”តិˑ ឰាយឃ្សិ បតទេ្វតិ ឰាយឃ្សិ អភិញ្ញាតិឯំឯឯត្វាតេ, ឰាត្ថិចិធឯត្វាតេ ចា អត្វេˑ

១៥០ˑ “ឲកចិឆេត ពាកាណចត្វ”ត្តិអាឌីសុ (ចិកˑ ៤៥១) កោដ្ឋាឯទ្វេ ចិធឯឆ្វោ, “ចិចិធឃ្សិ ឯតាធ្យហំ ធឃ្សុតី”តិអាឌីសុ (បដិˑ យˑ ១ˑ១៣) ចិកប្បទ្វោ, តត្យុកឃេឃ្យត្វ ឃុដ្ឋីតិ ធឃ្សុត្តោ អាហ “ឰាត្ថិចិធាឃាតិ ឰាត្ថិកោដ្ឋាឯាឃ, ឰាត្ថិចិកប្បាឃ ចា”តិˑ ឰាត្ថិ ហិ អភិញ្ញាឯុ ឲកោ កោដ្ឋាឯោ, ចក្ខុយាតតហិ កេតេហិ អតេកប្បកេធា ចˑ ចុត្តប្បការចឯតាតិ ចុត្តឃ្ស ចុឆ្ថឯប្បការឃ្ស, ចិត្តបទិឃតឃ្ស ឯយាហិតតាធិប្បការឃ្ស ធ ចឯតˑ “ឰាត្ថិចិធាឃា”តិ តធត្វឃ្ស ឯឃ្យធាតចតត្ថិ អាហ “ឰាត្ថិចិធាធិកយត្វាឃា”តិˑ “កឯិណាឯមុណតោ

អបនេត្វា”តិ ឥទំ អភិញ្ញាបាទកបរិកម្មចិត្តានំ សមានសន្តានតាយ វុត្តំ, ន បរិកម្មចិត្តស្ស កសិណារម្មណត្តា។ ឥទ្ធិវិធាភិមុខំ បេសេតីតិ និប្ផាទេតព្ពស្ស ឥទ្ធិវិធស្ស អភិមុខភាវេន បវត្តេតិ។ ឯវំ ហិ “សតំ ហោមី”តិអាទិនា បរិកម្មចិត្តស្ស បវត្តនំ, តទេវស្ស អភិនីហរណំ, ឥទ្ធិវិធាភិមុខបេសនត្តា តទេវ ឥទ្ធិវិធស្ស បវត្តនតោ អភិនិន្នាមនំ ឥធ បរិកម្មចិត្តស្ស ឥទ្ធិវិធេ អធិមុត្តីតិ អាហ “អធិកត្តព្ពិទ្ធិបេលំ ឥទ្ធិបក្ខានំ ករោតី”តិ។ ឥធ បច្ចត្តុភវនផុសនា សទ្ធិកិរិយាបត្តិបរិយាយា ឯវាតិ ទស្សេន្តោ “បរិបុណ្ណាតីតិ អត្ថោ”តិ អាហ។ អស្សាតិ ឥទ្ធិវិធស្ស។

ឯកោបីតិ បិ-សទ្ទោ វក្ខមានំ ពហុភាវំ ឧបាទាយ សម្បិណ្ឌេត្វា។ សោ ហិស្ស បដិយោគី “ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតី”តិ។ សោ ច សោ ពហុភាវំ និម្មិនិត្វា ឋិតស្ស អន្តរាវ ឯកភាវូបគមោ។ យថាកាលបរិច្ឆេទំ បន សរសេនេវ ឯកភាវូបគមោ ឥធ នាធិប្បេតោ អនិទ្ធិនិម្មានភាវតោ។ តម្បិ បុព្ពេ កតកាលបរិច្ឆេទវសេន សិទ្ធត្តា ឥទ្ធានុភាវោយេវាតិ កេចិ។ អដ្ឋានេ ចាយំ បិ-សទ្ទោ, ឯកោ ហុត្វា ពហុធាបិ ហោតិ, ពហុធា ហុត្វា ឯកោបិ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ។ ឥមស្មិំ បក្ខេ បិ-សទ្ទោ វក្ខមានំ ឯកភាវំ ឧបាទាយ “សម្បិណ្ឌេត្វា”តិ វត្វា “សោ ហិ”តិអាទិ សព្ពំ យថារហំ វត្តព្ពំ។ ពហុភាវនិម្មានេ បយោជនំ ទស្សេតុំ “ពហូនំ សន្តិកេ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ពហូនំ សន្តិកេតិ អត្តនា និម្មិតានំ ពហូនំ សមីបេ, តេហិ បរិចារិតោ ហុត្វាតិ អធិប្បាយោ។ វា-សទ្ទោ អវុត្តវិកប្បត្ថោ, តេន “សយំ វា កថេតុកាមោ”តិ ឯវមាទិ សង្គណ្ហាតិ។ “ញាណេន អធិដ្ឋហន្តោ ឯវំ ហោតី”តិ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពំ។

១៥១។ ភវតិ ឯត្ថ ឥទ្ធីតិ ភូមិយោ, ឈានានិ។ ឯត្ថាតិ ច ហេតុម្ហិ ភុម្មវចនំ។ វិវេកតោ ជាតា ភូមិ វិវេកជភូមិ។ វិវេកជំ ហិ បឋមំ ឈានំ នីវរណវិវេកសម្ភូតត្តា។ បីតិសុខភូតា ភូមិ បីតិសុខភូមិ។ ទុតិយជ្ឈានញ្ហិ បីតិសុខភូមិភូតត្តេច បីតិសុខសញ្ញាតត្តា សមាធិវសេន ឧបរិ ទ្វីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឥទ្ធិលាភាយាតិ ឥទ្ធិយា អធិគមាយ។ ឥទ្ធិបដិលាភាយាតិ ឥទ្ធិយា បុនប្បុនំ លភមានតាយ, ពហុលីករណាយាតិ អត្ថោ។ ឥទ្ធិវិកុព្ពនតាយាតិ ឥទ្ធិយា វិវិធរូបករណាយ, វិកុព្ពនិទ្ធិយាតិ អត្ថោ។ ឥទ្ធិវិសវិតាយាតិ ឥទ្ធិយា វិវិធានិសំសបសវតាយ។ ឥទ្ធិវសិតាយាតិ ឥទ្ធិយា ខិប្បនិសន្តិអាទិភាវាវហវសីភាវតាយ។ ឥទ្ធិវេសារជ្ជាយាតិ ឥទ្ធិយា បដិបក្ខទូរីភាវេន វិគតសំកិលេសតាយ សុដ្ឋុ វិសារទភាវាយ។ ចតុន្នំ តាវ ឥទ្ធិយា ភូមិ ហោតុ តត្ថ បតិដ្ឋាយ និប្ផាទេតព្ពតោ, ឥតរានិ បន កថេន្តិ អាហ “ឯត្ថ ច”តិអាទិ។ តត្ថ តីណិ ឈានានិ សម្ភារភូមិយោតិ វេទិតព្ពានីតិ សម្ពន្ធោ។ តតិយជ្ឈានេ សុខផរណេន, បឋមទុតិយេសុ បីតិផរណេន សុខផរណេន ច ហេតុភូតេនាតិ យថារហវសេន យោជនា។ ផរណំ ចេត្ថ ឈានស្ស សុភាវិតាការេន សាតិសយានំ បីតិសុខានំ វសេន ឈានបច្ចយាទិនា សហជាតនាមកាយស្ស បរិព្រូហនំ, រូបកាយស្ស ច តំសមុដ្ឋានេហិ បណីតរូបេហិ បរិប្ផុដតា។ តេនាហ ភគវា “បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិបូរេតិ បរិប្ផរតី”តិ (ទី។ និ។ ១.២២៩; ម។ និ។ ១.៤២៧)។ សុខសញ្ញន្តិ ឈានសុខេន សហគតំ សញ្ញំ។ លហុសញ្ញន្តិ តំសម្បយុត្តលហុតាសហគតំ សញ្ញំ។ ឱក្កមិត្វាតិ អនុបវិសិត្វា។ តេសុ ហិ ឈានេសុ សាតិសយាយ លហុតាយ សម្បយុត្តំ សុខំ សន្តានវសេន បវត្តេន្តោ យោគី តំ សមោក្កន្តោ វិយ ហោតីតិ ឯវំ វុត្តំ។ សញ្ញាសីសេន និទ្ទេសោ។ ឈានសម្បយុត្តា ហិ លហុតា វិតាបិ ឥទ្ធិយា អាកាសំ លង្ឃនប្បយាណប្បត្តា វិយ ហោតិ។ លហុភាវគ្គហណេនេវ ចេត្ថ មុទុកម្មញ្ញភាវាបិ គហិតា ឯវ។ តេនាហ “លហុមុទុកម្មញ្ញកាយោ ហុត្វា”តិ។

ឥមិនាបរិយាយេនាតិ តិណ្ណំ ឈានានំ សមាបជ្ជនេន សុខលហុភាវប្បត្តនាមរូបកាយស្ស សតិ ចិត្តបរិទមនេ ចតុត្ថំ ឈានំ សុខេនេវ ឥទ្ធិបដិលាភាយ សំវត្តតីតិ ឥមិនា បរិយាយេន. បកតិក្ខមិយា ហិ អធិដ្ឋានក្ខមា សម្ភារក្ខមិយោ បិការស្ស តេមិប្បទេសោ វិយាតិ.

១៥១. ឥទ្ធិបាទនិទ្ទេសេ ចត្តារោតិ គណនបរិច្ឆេទោ. ឥទ្ធិបាទាតិ ឯត្ថ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិ, សមិជ្ឈតិ និប្ផជ្ជតីតិ អត្ថោ. ឥជ្ឈន្តិ វា ឯតាយ សត្តា ឥទ្ធា វុទ្ធា ឧក្កំសគតា ហោន្តីតិ ឥទ្ធិ. បឋមេនត្ថេន ឥទ្ធិ ឯវ បាទោតិ ឥទ្ធិបាទោ, ឥទ្ធិកោដ្ឋាសោតិ អត្ថោ. ទុតិយេនត្ថេន ឥទ្ធិយា បាទោតិ ឥទ្ធិបាទោ. បាទោតិ បតិដ្ឋា, អធិគមុបាយោតិ អត្ថោ. តេន ហិ ឧបរូបរិវិសេសសង្ខាតំ ឥទ្ធិំ បជ្ជន្តិ បាបុណន្តិ. អយំ តាវ អដ្ឋកថានយោ. តត្ថ ឥទ្ធិ-សទ្ទស្ស បឋមោ កត្តុអត្ថោ, ទុតិយោ ករណត្ថោ វុត្តោ. បាទ-សទ្ទស្ស ឯកោ ករណត្ថោវ. បជ្ជិតព្វាវ ឥទ្ធិ វុត្តា, ន ច ឥជ្ឈន្តី, បជ្ជិតព្វា ច ឥទ្ធិ បជ្ជនករណេន បាទេន សមានាធិករណា ហោតីតិ បឋមេន អត្ថេន “ឥទ្ធិ ឯវ បាទោ ឥទ្ធិបាទោ”តិ ន សក្កា វត្តុំ. តថា ឥទ្ធិកិរិយាករណេន សាធេតព្វាវ វុទ្ធិសង្ខាតា ឥទ្ធិ បជ្ជនកិរិយាករណេន បជ្ជិតព្វាតិ ទ្វិន្នំ ករណានំ ន អសមានាធិករណតា សម្ភវតីតិ ទុតិយេនត្ថេន “ឥទ្ធិយា បាទោ ឥទ្ធិបាទោ”តិ ច ន សក្កា វត្តុំ. តស្មា បឋមេនត្ថេន សមានាធិករណសមាសោ, ទុតិយេន សាមិវចនសមាសោ ន យុជ្ជតីតិ បឋមេនត្ថេន ឥទ្ធិយា បាទោ ឥទ្ធិបាទោ, ទុតិយេនត្ថេន ឥទ្ធិ ឯវ បាទោ ឥទ្ធិបាទោតិ សមាសោ យុត្តោ, យថាវុត្តោបិ វា, បាទស្ស ឥជ្ឈមានកោដ្ឋាសសជ្ឈនករណុបាយភាវតោ.

បុព្វកាលឆន្ទវសេន ឆន្ទហេតុកោ. សម្បយុត្តឆន្ទវសេន ឆន្ទាធិកោ. បុព្វាភិសង្ខារវសេន ឯវ បន សហជាតឆន្ទស្សាបិ អធិកតា វេទិតព្វា. អថ វា “ឆន្ទញ្ចេ ភិក្ខុ អធិបតិំ ករិត្វា លភតិ សមាធិំ, លភតិ ចិត្តស្សេកគ្គតំ, អយំ វុច្ចតិ ឆន្ទសមាធី”តិ ឥមាយ បាឡិយា ឆន្ទាធិបតិសមាធិ ឆន្ទសមាធីតិ អធិបតិ-សទ្ទលោបំ កត្វា សមាសោ វុត្តោតិ វិញ្ញាយតិ. អធិបតិសទ្ទត្ថទស្សនវសេន បន អដ្ឋកថាយំ “ឆន្ទហេតុកោ ឆន្ទាធិកោ វា សមាធី”តិ វុត្តំ. តេនេវាហ “ឆន្ទំ អធិបតិំ ករិត្វា”តិអាទិ. បធានភូតាតិ វីរិយភូតាតិ កេចិ វទន្តិ. សង្ខតសង្ខារនិវត្តនត្ថំ បន បធានគ្គហណំ. អថ វា តំ តំ វិសេសំ សង្ខរោតីតិ សង្ខារោ, សព្ពម្បិ វីរិយំ. តត្ថ ចតុកិច្ចសាធកតោ អញ្ញស្ស និវត្តនត្ថំ បធានគ្គហណំ. បធានភូតា សេដ្ឋភូតាតិ អត្ថោ. ចតុព្ពិធស្ស បន វីរិយស្ស អធិប្បេតត្តា ពហុវចននិទ្ទេសោ. យោ បន “ឥទ្ធិយា បាទោ ឥទ្ធិបាទោ”តិ ឯវំ សមាសយោជនាវសេន បាទស្ស ឧបាយត្ថំ គហេត្វា ឥទ្ធិបាទត្ថោ វុត្តោ, សោ បដិលាភបុព្វភាគំ កត្វា ករណិទ្ធិវសេន “ឆន្ទិទ្ធិបាទោ”តិអាទិនា (វិភ. ៤៥៧) ច អភិធម្មេ អាគតត្តា ឆន្ទាទីហិ ឥទ្ធិបាទេហិ សាធេតព្វាយ វុទ្ធិយា កត្តិទ្ធិភាវំ, ឆន្ទាទីនំ ករណិទ្ធិភាវញ្ច សន្ធាយ វុត្តោតិ វេទិតព្វោ.

វីរិយិទ្ធិបាទេ “វីរិយសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគត”ន្តិ ទ្វិក្ខត្តុំ វីរិយំ អាគតំ. តត្ថ បុរិមំ សមាធិវិសេសនំ វីរិយាធិបតិ សមាធិ វីរិយសមាធីតិ. ទុតិយំ សមន្នាគមង្គទស្សនំ. ទ្វេ ឯវ ហិ សព្ពត្ថ សមន្នាគមង្គានិ សមាធិ , បធានសង្ខារោ ច. ឆន្ទាទយោ សមាធិវិសេសនានិ, បធានសង្ខារោ បន បធានវចនេនេវ វិសេសិតោ, ន ឆន្ទាទីហីតិ ន ឥធ វីរិយាធិបតិតា បធានសង្ខារស្ស វុត្តា ហោតិ. វីរិយញ្ច សមាធិំ វិសេសេត្វា ឋិតមេវ សមន្នាគមង្គវសេន បធានសង្ខារវចនេន វុត្តន្តិ នាបិ ទ្វីហិ វីរិយេហិ សមន្នាគមោ វុត្តោ ហោតីតិ. យស្មា បន ឆន្ទាទីហិ វិសិដ្ឋោ សមាធិ, តថា វិសិដ្ឋេនេវ ច តេន សម្បយុត្តោ បធានសង្ខារោ, សេសធម្មា ច, តស្មា សមាធិវិសេសនានំ វសេន ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា វុត្តា. វិសេសនភាវោ ច ឆន្ទាទីនំ តំតំអវស្សយវសេន ហោតីតិ.

អថ ចាតិអាទីនា និស្សយដ្ឋេបិ បិដក-សដ្ដេ ស្កបិយដ្ឋេត លក្ខាទីតំ ព្ទុទ្ធិបិកតា ចុត្តា៌ តេតេច អភិធម្មេ ស្កត្តទក្ខញអកាជតិយេ “ចត្តារោ ព្ទុទ្ធិបិកា លត្តិទ្ធិបិកោ”តិអាទីនា (ចិក៌ ៣វ័សិ) លក្ខាទីតេមេច ព្ទុទ្ធិបិកតា ចុត្តា៌ បញ្ញាបុច្ឆកេ ច “ចត្តារោ ព្ទុទ្ធិបិកា ព្ទុឆ កុសលា”តិអាទីនាច (ចិក៌ ៣៩៧) ស្កត្តឞំ ពត្វាបិ បុត លក្ខាទីតំយេច ក្បុសលាទិភាវេចា ចិភត្តា៌ ស្កបិយិទ្ធិបិកស្សតត្វមេច ហិ សុត្តេ, អភិធម្មេ ច និស្សយិទ្ធិបិកស្សតំ ពតំ, អញ្ញថា ចត្វក្ខិធតា ត ហោតីតិ៌

ឲប័ឲ៌លក្ខាទីតិ អដ្ឋាតិ លក្ខសយាធិ ចីរិយសយាធិ ចិត្តសយាធិ ចីមំសាសយាធីតិ ឲចំ លក្ខាទីតិ អដ្ឋ៌ កាមំ តេច ចត្វារុបិ ឋានេសុ សយាធិ សយាធិ ឲច, តថាបិ ព្ទុទ្ធិ ស្កប្បាទេតុកាមតាលក្ខសហិតេតាច សយាធិ ព្ទុទ្ធិបដិលាភាយ សំចត្តតិ, ត តេវចលោ៌ ឲចំ ចីរិយសយាធិអាទយោបិ៌ តស្មា លក្ខាទិសហិតា ឲតេ ចត្តារោ ច សយាធី, លក្ខាទយោ ច ចត្តារោតិ អដ្ឋ បជ្ជតិ ព្ទុទ្ធិ ឲតេហិ បិបុលីយតិ, សមំ ចា បជ្ជត្តិ ព្ទុទ្ធិបដិលាភាយ សម្បជ្ជត្តីតិ បកាតីតិ ចុច្ចត្តិ៌ តេតាហ “ព្ទុទ្ធិបដិលាភាយ សំចត្តត្តី”តិ៌ យំ បត បិឡព្ទុយំ “លតេក្ខា ត សយាធី”តិអាទិ, តំ យទិបិ លក្ខាទយោ សយាធិសហិតាច ព្ទុទ្ធិ តិប្បាទេត្តិ, តថាបិ ចិសុំ តេសំ បកាចស្សតំ៌ ឲកតោ តិយុត្តោច, ត ឲកេកោ ហុត្វាតិ អធិប្បាយោ៌ តិយុត្តោចាតិ សហិតោ ឲច, ត ចិយុត្តោ៌

ឲប័ះ៌អតោគតត្តិ ត ជួតតំ, ចីរិយេត បក្កហិតត្តា អលីតត្តិ អតត្វោ៌ តេតាហ “កោមស្ឆ្ចេ ត ព្ទុឆ្ឆាតី”តិ, កោមស្ឆ្ចតិមិត្តំ ត ចលតីតិ អតត្វោ៌ ស្កទ្ធិ តតំ ស្កត្តតំ, ស្កទ្ធតំ ចិក្លិត្តំ៌ ត ស្កត្តតំ អត្តុត្តតំ, អចិក្លិត្តំ សយាហិតត្តិ អតត្វោ៌ តេតាហ “ស្កទ្ធត្ថេ ត ព្ទុឆ្ឆាតី”តិ៌ អភិសដ្តចសេត តតំ អភិតតំ, ត អភិតតំ អតភិតតំ, អទត្វា៌ អបាយតចសេត តតំ អបតតំ, កោឈចសេត ចិមុលំ៌ ត អបតតំ អតបតតំ, អត្តដ្ឋ៌ ទិដ្ឋិយា “អហំ, មម”ត្តិ តិស្សយចសេត ត តិស្សិតត្តិ អតិស្សិតំ៌ លក្ខរាកចសេត ត បដិពត្តត្តិ អប្បដិពត្តំ៌ ទាតោ តេចលំ អាឞត្តិមត្តំ, លក្ខរាតោ បត ពាហលកិលេសោ៌ តថា ហិស្ស ក្នុទេ ឆិតមិ្ប អាទមុលំ បដិពត្តមេច៌ ចិប្បមុត្តត្តិ ចិតេសេតោ បមុត្តំ៌ ឈោគាតំ កាមរាកបដិបត្តតាយ អាហ “កាមរាកេ”តិ៌ ចិសំយុត្តត្តិ ចិចិត្តំ សំកិលេសេតោ, ត ចា សំយុត្តំ ចត្វហិបិ យោគេហិ៌ ចិមរិយាទីកតំ កិលេសមរិយាទាយ, យថា ឲ្រសកម្បិ កិលេសមរិយាទា ត ហោតិ, តថា បដិបត្តំ៌ ឲកត្តកត្តិ ឲកក្កតំ ស្កបកតំ អច្ឆត្តមេច សយាហិតំ៌ តតោ ឲច តាតត្តកិលេសេហិ តាតាសកាតេហិ កិលេសេហិ ត ព្ទុឆ្ឆាតិ៌

ឲស អតត្វោតិ កោមស្ឆ្ចទីតិមិត្តំ៌ ព្ទុមស្ស ចិត្តស្ស អាតេតញ្ញតត្វោ សិត្តោ ឲច អាតេតញ្ញប្បត្តិយា បកាសតចសេត តស្សិតត្តា៌ បុត ចុត្តោតិ ព្ទុទ្ធិយា ក្នុមិបិកបតស្សតប្បសត្តេត “ព្ទុមាតិ មុលតិ តាមា”តិ មុលកាចស្សតត្វំ បុត ចុត្តា៌ បុរិមោតិ “សត្តាទីហិ បរិក្កហិតត្តា”តិអាទិនា បុត្តោ លតា តស្សិតតេយា៌ អយត្តិ អត្ថា តេវាញអសតា តស្សិតតេយា៌ សុត្តតេយ, បដិសម្ពិទាតេយ ច តស្សិតេ តត្វ សមេមូហោ ត ហោតិ, ត អតស្សិតេតិ អាហ “ស្កកយត្វ អសមេមូហត្វ”ត្តិ៌

ឲប័ឞ៌ជាតោលោត អធិដ្ឋហតត្តោតិ “កតំ បតាយំ ឲចំ ហោតី”តិ ឲត្វ បុត្តោ អត្តតា ចុត្តបតំ ស្កទ្ធទតិ អធិដ្ឋាតចិធិ តស្សេតំ “អភិញ្ញាបិកកំ ឈោគាតំ សយាបជ្ជិត្វា ចុដ្ឋាយា”តិ៌ ឲត្វ អតុបុត្តោត ចត្តាទិ ឈោគាតិ សយាបជ្ជិត្វា ចត្វត្តញ្ញាតតោ ចុដ្ឋាយាតិ តេចតិ, តំ អយុត្តំ៌

យថិច្ឆិតជ្ឈានសមាបជ្ជនវសេន ចិត្តបរិទមនំ, ចតុជ្ឈានេហេវ ច អភិញ្ញាបាទកំ, ន ពុទ្ធរាគំ បរិកម្មំ កត្វាតិ បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ កាមាវចរចិត្តេន “សតំ ហោមី”តិអាទិនា ចិន្តនវសេនេវ បរិកម្មករណំ, តទាវជ្ជនវសេន ច អាវជ្ជនំ ទុតិយម្បីតិ បិ-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ, តេន តតិយម្បិ, តតោ ភិយ្យោបីតិ វុឌ្ឍិមត្តំ ទីបេតិ។ យថា ហិ ឈានកាមតា, ឯវមភិញ្ញាកាមតាបិ។ “ឯកវារំ ទ្វេវារ”ន្តិ ទ្វយម្បិ និទស្សនមត្តំ ទដ្ឋព្ពំ។ និមិត្តារម្មណន្តិ បដិភាគនិមិត្តារម្មណំ។ បរិកម្មចិត្តានីតិ ឯត្ថ ឯកេកស្ស បរិកម្មចិត្តស្ស សតារម្មណតា ទដ្ឋព្ពា “សតំ ហោមី”តិ បវត្តនតោ។ សហស្សារម្មណានីតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ វណ្ណវសេនាតិ អត្តនា បរិកប្បិតវណ្ណវសេន។ នោ បណ្ណត្តិវសេនាតិ ន សត្តបណ្ណត្តិវសេន។ តំ អធិដ្ឋានចិត្តំ អប្បនាចិត្តមិវាតិ បទគ្គហណំ អភិញ្ញាចិត្តស្ស ឈានចិត្តស្ស បឋមុប្បត្តិសទិសភាវតោ វុត្តំ, ន តស្ស អប្បនាភាវតោ។ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានិកន្តិ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានចិត្តំ, តេន សម្បយុត្តំ។

១៥៩។ យទិ ឯវំ “អាវជ្ជិត្វា ញាណេន អធិដ្ឋាតី”តិ បដិសម្ភិទាវចនំ កថន្តិ អាហ “យស្មា”តិអាទិ។ តត្រាបីតិ បដិសម្ភិទាយម្បិ។ អាវជ្ជតីតិ “ពហុកំ អាវជ្ជតី”តិ ឥទំ បាឋបទំ បរិកម្មវសេនេវ វុត្តំ, ន អាវជ្ជនវសេន។ អាវជ្ជិត្វា ញាណេន អធិដ្ឋាតីតិ អភិញ្ញាញាណវសេន វុត្តំ, ន បរិកម្មចិត្តសម្បយុត្តស្ស, អញ្ញស្ស វា កាមាវចរស្ស ញាណស្ស វសេន។ ន ហិ តស្ស តាទិសោ អានុភាវោ អត្ថីតិ។ តស្មាតិ យស្មា អប្បនាប្បត្តស្ស អភិញ្ញាញាណស្សេវ វសេន អធិដ្ឋានំ, តស្មា។ អយមធិដ្ឋានក្កមោតិ ទស្សេន្តោ “ពហុកំ អាវជ្ជតី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ សន្និដ្ឋានវសេនាតិ និច្ឆយវសេន។

កាយម្បិ ទស្សនត្ថន្តិ ន កេវលំ វចនមត្តមេវ, អថ ខោ អយមេតស្សត្ថស្ស អត្តនោ កាយេន សន្និហិតត្តា កាយម្បីតិ សក្ខិទស្សនត្ថំ។

កោកនទន្តិ បទុមវិសេសំ យថា “កោកាសក”ន្តិ។ តំ កិរ ពហុបត្តំ, វណ្ណសម្បន្នំ, អតិវិយ សុគន្ធញ្ច ហោតិ។ បាតោតិ បគេវ។ អយមេត្ថ អត្ថោ – យថា កោកនទសង្ខាតំ បទុមំ បាតោ សូរិយុគ្គមនវេលាយំ ផុល្លំ វិកសិតំ អវីតគន្ធំ សិយា វិរោចមានំ, ឯវំ សរីរគន្ធេន, គុណគន្ធេន ច សុគន្ធំ សរទកាលេ អន្តលិក្ខេ អាទិច្ចមិវ អត្តនោ តេជសា តបន្តំ អង្គេហិ និច្ឆរណជុតិតាយ អង្គីរសំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ បស្សាតិ។

អភព្ពាតិ បដិបត្តិសារមិទំ សាសនំ, បដិបត្តិ ច បរិយត្តិមូលិកា, តញ្ច បរិយត្តិំ ឧគ្គហេតុំ អសមត្ថោ, តស្មា អភព្ពាតិ អធិប្បាយោ។ អភព្ពា នាម ន ហោតិ វាសនាវហស្សេវ បជានភាវតោ។

ភិក្ខូតិ បព្ពជិតវោហារេន វុត្តំ, ភាវិតំ វា ភិក្ខុភាវំ ឧបាគមយ យថា “អភយា រាជកហំ ព្រូន្តេ”តិ (ធ. ប. ៣១០)។ បិហិតិកាលទុត្តិ សុចិសុទ្ធិ ចោឡអលង្ករណំ។ រជោ ហរតីតិ រជោហរណំ។ អភិនិម្មិនិត្វា អទាសិ តត្ថ បុព្វេ កតាធិការត្តា។ តថា ហិ យោនិសោ ឧម្មុជ្ជន្តោ “អត្តភាវស្ស បកាយំ ទោសោ”តិ អសុភសញ្ញំ, អនិច្ចសញ្ញញ្ច បដិលភិត្វា នាមរូបបរិគ្គហាទិនា បច្ចយេសុ ផលេសុ ញាណំ ឧប្បាទេត្វា កលាបសម្មសនាទិក្កមេន វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា ឧទយព្ពយញាណាទិបដិបាដិយា វិបស្សនំ អនុលោមគោត្រភុសមីបំ បាបេសិ។ ឆឡភាវបរិស្សជ្ជនបុព្ពិកា ភាសិតគាថា ឆឡភាវគាថា។

ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩁᨩᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩔ ᩅᩥᨶᨿᩮ, ᨶ ᨧ ᨸᨶ ᩁᩮᨱᩩ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ “ᩁᨩᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨾᩃᩦᨶᨽᩣᩅᨠᩁᨱᨲᩮᩣ᪨ ᩁᩣᨣᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ “ᩁᨩᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩣᨣᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩁᨩᩴ᪨ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨸᨩᩉᨶᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨲᩥ ᨲᩮ ᨸᨩᩉᨶᨠᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨣᨲᩁᨩᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩅᩥᨣᨲᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩁᨩᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩮ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ –

“ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᩉᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᨾ᩠ᩉᩥ,ᩈᩴᨠᩥᩃᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩣᨱᩅᩣ;

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᩮᩈᩥᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪒᪓᪒; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨᪑᪐᪙; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪒᪨᪑᪐᪐; ᨳᩮᩁᨣᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪖᪖);

ᩃᩮᩣᨽᩣᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨣᩉᨱᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣᨿ ᩃᩮᩣᨽᩣᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿ ᩅᩥᨶᩣᩅᩥᨶᩮᨸᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩣᩅᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨶ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨲ᩠ᨲᩁᨩᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨸᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᨻᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩅᩣ ᨣᩁᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᨻᩮᩣᨵᨶᩴ, ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᩉᩔᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᩉᩔᨠ᩠ᨡᩣ᪨ ᩈᩉᩔᨠ᩠ᨡᩣ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᩥᨾᩥᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᩉᩔᩅᩣᩁᩴ ᨶᩥᨾᩥᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩈᨲᩥᨸᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨻ᩠ᨿᩣᨸᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨻᩩᨾᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᩉᩔᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨻ᩠ᨻᨧᩮᨶᨲᩥ ᩋᨻ᩠ᨻᨧᩮᨶ ᨣᨲᩅᩥᩉᩣᩁᩮ᪨ ᩁᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩁᨾᨱᩦᨿᩮ᪨ ᨾᩣᩅ ᨠᩣᩃᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨲᩣ, ᨲᩣᩅ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

ᩋᨽᩥᨿᩮᨾᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᩅᨿᩅᩈᩁᩦᩁᩣᩅᨿᩅᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩥᨿᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨶᩣᨶᩣᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᩮ᪨ ᨾᩥᩔᨠᨠᩮᩈᩮᨲᩥ ᨸᩃᩥᨲᩮᩉᩥ ᨾᩥᩔᩥᨲᨠᩮᩈᩮ᪨ ᩁᩪᨸᨴ᩠ᨴᩁᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣᨸᨴ᩠ᨴᨸᨱ᩠ᨯᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩁᩪᨸᨴ᩠ᨴᩁᨲ᩠ᨲᨴᩦᩅᩁᩮ᪨ ᨸᨲᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ , ᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩥᨬ᩠ᨩᩁᩣᨿ ᨶᩃᩣᨭᩴ ᨸᨶᨠᩣᩃᩴ᪨ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨴᨲᩴ ᨴᨾ᩠ᨾᨠᨳᩣ᪨ ᩈᩁᩮᨶ ᨶᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨲᩴ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩣᩁᨱᩴ ᩈᩁᨶᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᩋᨸᩁᩮᨻᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨸᩥ ᨴᩦᨥᩁᩔᨠᩥᩈᨳᩪᩃᩣᨴᩥᨠᩮ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨠᩮ᪨ ᩁᩪᨸᩮ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨿᨳᩣ ᩁᩪᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ, ᨲᩴᨲᩴᨸᨠᩣᩁᩣᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ, ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩅᩥᩈᩮᩈᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᨲᩮ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᨸᨶ ᨲᨳᩣ ᨻᩉᩩᨠᩣ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨸᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩮᨶᩮᩅ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩉᩥᩔ ᩋᩣᩈᨿᩣᨠᩣᩁᩮᩣ – ᨿᨳᩣ ᩑᨠᩮᨶᩮᩅ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨶᩮ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨽᩥᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩁᩪᨸᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩅ ᨶᨿᩮᩣᨲᩥ ᨾ᩠ᨿᩣᨿᩴ ᨻᩉᩩᨠᩣᩅᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᩮ “ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᩣᨴᨠᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᩅ ᨶᨿᩮᩣ ᩁᩪᨸᨲᩁᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ᪨

ᩁᩪᨸᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᨲᩥᨴᩮᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᩥᨠᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣ ᩁᩪᨸᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᨲᨠᩣᨲᩥ

សម្ពន្ធោ៍ យំ ជាតិស្សត្តីតិ “ចតុត្ថិយា”តិ យំ ជាតិស្សត្តិ៍ អត្តរាចាតិ បរិច្ឆិន្នកាលស្ស អក្ខត្តរេ ឧច៍ បិតកញ្ញាតត្តិអាទិ

បរិកម្មករណាការតស្សតត្ថំ ចុត្តំ, ចតុវទិ បត អតិតេសេតេច ចិកាចិតត្តិ៍ ឧចំ អកទោរទន្តាតិ “ឧកោ ហោយី”តិ អត្តរា អធិដ្ឋាតំ

អកទោរទន្តា៍ “យធាបរិច្ឆិន្នកាលចសេតា”តិ ចតុយិតា “សតំ ហោយី”តិអាទិតា អធិដ្ឋាតំ កទោរទន្តត កាលបរិច្ឆេទចសេតេច កាតព្ពត្តិ

តស្សតិ៍ សយមេច ឧកោ ហោតិ អធិដ្ឋាតស្ស បដិបស្សទ្ធត្តា៍ ឧត្ថ ច បរិកម្មាធិដ្ឋាតចិត្តាតំ ចតុត្ថិយា ចល្លាចសេត សយមេច អារម្មណំ

ហោតិ៍ តេស្ស បរិកម្មចិត្តាតិ សត្តិបច្ចស្សន្នារម្មណាតិ៍ អធិដ្ឋាតចិត្តំ សយ្យតិចត្តយាតារម្មណំ អធិដ្ឋាតស្ស ឧកចិត្តក្លលិកត្តាតិ ចតត្តិ៍

៩បប័ស៍“អាចិកាច”ត្តិ បតស្ស ហេដ្ឋា ចុតេត្តត ហោតិ-សទេ្ទត សម្ពន្ធោ ត យុជ្ជតិ ឬបយោកចចតេត ចុត្តត្តា, តធា ចល្លយាតេត ច កច្ឆតិ-

សទេ្ទត អត្តតោ, បទេសត្វា អាចិកាចស្ស ចតុត្ថិតត្តា, តាយបតត្វា កិរិយាបតាបេក្លត្តិ កិរិយាសាយញ្ញាចាចិតា កទោរតិ-សទេ្ទត យោរជត្វា

អាហ “អាចិកាចំ កទោរតី”តិ៍ តិទោរកាចត្តិ ឧត្ថាបិ ឧសេច តយោ ៍ យតិ ឧចំ កចំ បដិសម្ភិតាយត្តិ ចោតតំ សន្ធាយាហ “ចតុតេយច

ហី”តិអាទិ៍ កាយំ បដិសម្ភិតាយំ “អាចិកាចត្តិ កោតចិ អតាចដំ ហោតី”តិអាទិតា (បដិ៍ យ៍ ៩៍១១) អាកតំ, តយ្យិ ចតុតេយច

អាចិកាចករណំ, តិទោរកាចករណត្វា សន្ធាយ ចុត្តំ៍ សេសបតាតិ តេសំយេច ចេចចតាតិ៍ អន្ធការត្តិ រត្តន្ធការំ, ចិចាបិ ចា

ចិលក្ខហាតិកតំ អន្ធការំ៍ បដិច្ឆន្នត្តិ កុដ្ឌកចាដាទិតា បដិច្ឆាទិតំ៍ អតាបិឆត្តិ ក្នុវតាស្សុយតវតាតិតា ត អាបិឆកតំ៍ អយត្តិ ចតុត្ថិយា៍

បដិច្ឆន្នាបិ ក្នុរេ ជិតោបិ អត្តា ចា បទោរ ចា យធា តិស្សតីតិ ចិកត្តិ បរិណាមេត្វា យោរជតព្ពំ៍ អារលោកជាតត្តិ អារលោកក្នុតំ,

ជាតារលោកំ ចា៍

៩បប័៍ឧតំ បត បិដិហារិយត្តិ អាចិកាចបិដិហារិយយាហ៍ កោត កតបុព្ពត្តិ តត្ថ កាយសក្ខិ បុច្ឆិត្វា “សត្ថា តាច កាយសក្ខិ”តិ តស្សេត្តត

“ភកចតា”តិ ចត្វា តយត្ថំ ចិការេចតំ “ភកចា ហី”តិអាទិ ចុត្តំ៍ សាចត្ថិចាសិកេ បស្សត្តីតិ អារតត្វា សម្ពន្ធោ, តធា “យាច អចិចិ

តស្សសី”តិ៍ អាកាសកតេស្ស ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមចិយាតេស្ស ឬបរុបរិចិយាតំ ញចធាយកោស្ស ញហិយយាតេស្ស តក្កតំ អាកាសំ ញញហំ តាយ

ហោតីតិ ចុត្តំ “អាកាសត្វា ភ្និធា ចិយ្ហិត្វា”តិ៍

អយមេត្វាតិ អាចិកាចបិដិហារិយស្ស សត្វារា កតភារេចា៍ បុរិមញ្ញន្ធាតំ បដិបត្តិអាចជ្ជតំ ញន្ធប្បចេហិយា អត្ថុបិលតត្ថំ៍ “ឧកោត

បិទេតា”តិអាទិ តិចិក្កយតស្សតំ៍ តយំ តេតិ យស្ស តយស្ស អត្ថុសារេត ចាចតាយក្កំ ធេបសិ៍

ក្នុញអអតាឆបិណ្ឌិកោ តាយ អតាឆបិណ្ឌិកយហាសេដ្ឋិស្ស កតិដ្ឋកាតា៍

សិតេត្ថុបព្ពតំតិត្ថិត្ថិញ្ញាតិ តំ បរិសាយ តិស្សយាតត្ថុបំយេច កត្វា តិត្ថិត្ថិញ្ញា៍ តត្តិ សិតេត្ថុបព្ពតំ៍

អតេតកសតសហស្សសន្ធស្ស ឆ្កាសលោកស្ស, តំតិចាសិសត្តលោកស្ស ច ចិចដកាចករណបិដិហារិយំ លោកចិចរណំ តាយ៍ យហាព្រហ្មាតិ

សហស្សតិយហាព្រហ្មា៍

បស្សថ តាវ អបណ្ណកបដិបទាយ ផលន្តិ និរយកេយន តេដ្ឋត្វា សត្ថុ អនុបុព្ពិកថានយេន សគ្គុសេលន បវេសេត្វា, ន បន សគ្គសម្បត្តិយំ និត្ថកាថាបិតេនាតិ។

១៤៩។ យថា អាចិកាវការណេ អាលោកកសិណំ សយាបដ្ឋិតត្តំ អាលោកតិម្ហាភាយ, ឯវំ វិនោទការណេ អន្ធការតិម្ហាភាយ នីលកសិណំ សយាបដ្ឋិតត្តំ កាយវេយ្យត្តំ បិញ្ញត្ថយំ សន្ធបេតា ភាគវំ, “វិវដំ អាវដ”ន្តិ (បដិ។ ម។ ១។១១) បន វុត្តេតា អត្ថេតា អាកាសេយវ ឋិតាកសិណុត្តាភាសំ វា អាលោកកសិណន្តិ វុត្តាវាមេត្វា អន្ធការន្តិ អន្ធការវត្តំ។

១៥០។ អវេសេស ញ្ញុ យេត្ថទាគិកោ។

១៥១។ បិកេដិ ញត្តិយា ឯតស្ស អត្ថីតិ បិកំ, បិកដ្ឋា តំ បដិហារិយព្ពាតិ បិកដបដិហារិយំ។ ន ឯត្ថ ញត្តិយា បិកេដីតិ អបិកំ, អបិកដ្ឋា តំ បដិហារិយព្ពាតិ អបិកដបដិហារិយំ។ ញត្តិយេតា ឯវ ហិ បិកដិបិកដការវេតាយំ គេហា, ន បដិហារិយស្ស។ ន ហិ តំ អបិកំ អត្ថិ។

ដ្ឋត្តិរិយតុស្សេយ្យាតិ យតុស្សេយ្យា ថុដ្ឋិ ដេស គុសលកម្មបទេយ្យា, តតោ យតុស្សេយ្យតោ ដ្ឋត្តិរិ។ ញត្តិសព្ពាតំ បដិហារិយំ ញត្តិបដិហារិយំ។ អាញ្ញត្តេដ្ឋិ បមុទេ។ ញ្ញកាលេសហិតិ បកិរ។ ញត្តាតិសព្ពាតេ្ត ញត្តិបលោកិ។ អតិសព្ពាសីតិ អតិសព្ពិ, អកាសីតិ អវេទ្ធា។ តាលរិក្កញ្ញវតាតិ គុណ្ឌិកញ្ញិដ្ឋេត។ អគ្គញ្ញអត្ថិការាយាតិ បិដ្ឋ សញ្ញាតាត់ អត្ថេតេ។

អត្ថេហិតោតិ អត្ថេសាមិព្ពការេយា។ ពោកា ព្រហ្មា យថា អត្ថេសាមិព្ពំ ន សក្កោតិ, តថា កត្វា គវថា សយំ តស្ស, ព្រហ្មុណស្ស ច អភាវិតកាវកាយតេន អត្ថេហិតោ ហុត្វា “សយណស្ស កោឌយស្ស ញាយប្បិ ឋាតេ អត្ថិការវា វា តត្ថិការវា វា ន សក្កា ញាតុ”ន្តិ ឯវំ ព្រហ្មុណស្ស វវតោការសោ យា ហោតូតិ “កវេវាហ”ន្តិ ញាយំ កាតំ អការិ។

តត្ថ កវេវាហំ កយំ ជិវ្ហាតិ អហំ កវេ និសារេ ឋាតិដ្ឋានិកេតំ កយំ ជិវ្ហា ឯវ។ កវដ្ឋា ជិកវេវសិតន្តិ ញាយដ្ឋា កាយកវាជិ តិជិតម្បិ សត្តកវ, ជិកវេវសិតំ ជិកវំ គវេសយាតម្បិ បរិយេសយាតម្បិ បុគប្បតិ កវេ ឯវ ជិវ្ហា។ កវំ ភាកិវជិត្តិ តញ្ញាជិដ្ឋិវេសត គិជ្ជិ កវំ ន អភិវជិ ន គវេហសិ។ ភត្តិដ្ឋា ន ដ្ឋបិដិយិត្តិ កវតញ្ញោ ដ្ឋបាកញ្ញិ, ន អគ្គហេសិត្តិ អវេទ្ធា។

១៥២។ អលក្កយាតេតាតិ ជិតិជិញ្ញិញ្ញា កាយតេន គុដ្ឋាឌីសុ គតទ្ធិ ន លក្កយាតោ។ អាវជ្ជិត្វា គតបរិគ្គហេតាតិ យស្ស បរេតា គត្តការេយា, តំ អាវជ្ជិត្វា “អាកាសោ ហោតុ, អាកាសោ ហោតូ”តិ ឯវំ គតបរិគ្គហេន ញាតិយតា។ បិការបក្ខតាបេក្ខាយ “សុសិរោ, ឆិទ្ទោ”តិ ច បុលិក្កវេសេន វុត្តំ។ វេត្តាឌវេសេន បវត្តំ ជិវេ សុសិរំ តិរិយំ បវត្តំ ឆិទ្ទំ។

យត្ថ កត្ថចិ កសិណេ បរិកម្មំ កត្វាតិ បឋវីកសិណាទីសុ យត្ថ កត្ថចិ កសិណេ ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា បរិកម្មំ កត្វា “អាកាសោ ហោតូ”តិ អធិដ្ឋាតព្ពោ។ តត្ថ ការណមាហ “អដ្ឋសមាបត្តិវសីភាវោ យេវ បមាណ”ន្តិ។ តស្មា យំ យំ ឥច្ឆតិ, តំ តទេវ ហោតិ។ ឯតេន បឋវិយា ឧម្មុជ្ជននិមុជ្ជនេ អាបោកសិណសមាបត្តិ, ឧទកាទីសុ បឋវីនិម្មានេ បឋវីកសិណសមាបត្តិ ន ឧបកត្តោ ឥច្ឆិតព្ពាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតន្តិ ឯតំ តិរោកុដ្ដាទិគមនបាដិហារិយករណេ អាកាសកសិណសមាបត្តិ អវស្សំ វត្តព្ពា អត្ថុទ្ធិកភាវតោ។ ឯវញ្ច កត្វា “អាកាសកសិណវសេន បដិច្ឆន្នានំ វិវដករណ”ន្តិអាទិវចនំ វិយ បឋវីកសិណវសេន “ឧទកេបិ ហុត្វា ជាហុសា ហោតី”តិអាទិកា ចេវ “អាកាសេ វា ឧទកេ វា បឋវិំ និម្មិនិត្វា បទសា គមនំ ហោតី”តិអាទិនា យំ បកិណ្ណកកថាយ វុត្តំ, តម្បិ សមត្ថិតំ ហោតិ។

“ធាវេន្តោ គច្ឆតី”តិ ទ្វិក្ខត្តុំ ជានុំ ឧជានុំ វិយ ជង្ឃាហិករណំ នាម ហោតីតិ អធិប្បាយេន វុត្តំ។ តេន បយោជនាភាវំ ទស្សេតុំ “ឧត សមាបជ្ជិត្វា”តិអាទិ វុត្តំ។ អធិដ្ឋិតត្តា អាកាសោ ហោតីយេវាតិ សចេបិ កិញ្ចិ អន្តរា រូបជាតំ បព្ពតាទិ សិយា, តម្បិ “អាកាសោ ហោតូ”តិ អធិដ្ឋិតត្តា អាកាសោ ហោតីយេវ។ ឯតេនេវ អដ្ឋានបរិកប្បនេនបិ, ភានិសំសំ ឧបដ្ឋានមេវ គត្តីតិ ទស្សេតុំ “អន្តរា”តិអាទិ វុត្តំ។

៣៩៣. បរិច្ឆិន្ទិត្វាតិ យថិច្ឆិតដ្ឋានំ ញាណេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា។ តត្រាតិ តស្មិំ បឋវិយា ឧម្មុជ្ជាធិដ្ឋានេ អយំ យថាវុត្តបដិបត្តិចរិកាទីតិ បាឡិ។ បទេតា “តត្រាយំ បាឡិ”តិ អាគតដ្ឋានេសុបិ ឯវមេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

សោតិ ឥទ្ធិមា។ អធិដ្ឋានការេន កាលបរិច្ឆេទំ កត្វា អធិដ្ឋាតីតិ វុត្តំ “បរិច្ឆិន្នកាលំ បន អតិក្កមិត្វា”តិ។ បកតិយា ឧទកំ អតិមុធិតោទកំ។

៣៩៤. វិបរីតត្តិ យំ ឧទកំ អក្កមិត្វា អក្កមន្តោ ន សំសីទតិ, តំ បនេត្ថ ឥទ្ធិយា បឋវីភាវេន វេទិតព្ពំ។ បឋវីកសិណន្តិ បឋវីកសិណជ្ឈានំ។

៣៩៥. បល្លង្កេន្តិ សមន្តតោ ឩរុពទ្ធាសនំ។ លិត្តបក្ខោ, អសញ្ញាតបក្ខោ វា សកុណោ ឯតំ ន សក្កោតីតិ បាឡិយំ “បក្ខី សកុណោ”តិ (បដិ. ម. ៣.១១) បក្ខី-សទ្ទេន វិសេសេត្វា សកុណោ វុត្តោតិ “បក្ខេហិ យុត្តសកុណោ”តិ អាហ។ បរិកម្មំ កត្វាតិ “បឋវី ហោតូ”តិ បរិកម្មំ កត្វា។

អាកាសេ អន្តលិក្ខេតិ អន្តលិក្ខសង្ខាតេ អាកាសេ។ យត្ថ យត្ថ ហិ អាវរណំ នត្ថិ, តំ តំ “អាកាស”ន្តិ វុច្ចតិ។ អយញ្ច ឥទ្ធិយា ន បឋវីយា អាសន្នេ អាកាសេ គច្ឆតិ។ យត្ថ បន បក្ខិនំ អគោចរោ, តត្ថ គច្ឆតិ, តាទិសញ្ច លោកេ “អន្តលិក្ខ”ន្តិ វុច្ចតិ។ តេន វុត្តំ “អន្តលិក្ខសង្ខាតេ អាកាសេ”តិ។

វេទោតិ បុព្វេ ចុត្ត តិបិដកពុទ្ធវចនតោ្ទទោំ សមាបត្តិសមាបជ្ជនត្តិ បុន សមាបត្តិសមាបជ្ជនំ តត្រ សមាហិតភាវស្ស ចិត្តត្តិ ឫទ្ធិបាទា បាដិហារិយវសេន បវត្តមានស្ស ចិត្តំ អភិញ្ញា សមាហិតភាវេន ហោតិ, ន អញ្ញថា ចេវ អសមាហិតត្តិ អធិប្បាយោំ តំ បន វេទស្ស

មតិមត្តំ បុព្វេ ហិ បឋវីកសិណំ សមាបជ្ជិត្វា បថវី អធិដ្ឋាយ គច្ឆតិ, ឯវាតិ បន អាកាសេនា ឯច្ឆិតព្វោ, តស្មា អាកាសកសិណំ

សមាបជ្ជិតព្វមេវំ វេតាហ "កិញ្ចាបិ"តិអាទិំ តិរោកុដ្ដបាដិហារិយេវុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិតព្វត្តិ យថា តត្ថ កុដ្ដាទិ "អាកាសោ

ហោតុ"តិ អធិដ្ឋានេន អាកាសោ ហោតិ, ឯវំ ឯវាបិ បព្វតរុក្ខាទិំ អធិដ្ឋានេន អាកាសំ កត្វា គតព្វត្តិ អវត្វាំ អថ វា

តិរោកុដ្ដបាដិហារិយេ វុត្តនយេនេវាតិ "សចេ បនស្ស ភិក្ខុនោ អធិដ្ឋហិត្វា គច្ឆន្តស្សា"តិអាទិនា (វិសុទ្ធិំ ១ំ១៥១) តត្ថ វុត្តនយេនំ

ឯវេតន "បុរិមាធិដ្ឋានពលេនេវ តស្ស អន្តរា អញ្ញោ បព្វតោ វា រុក្ខោ វា ឧតុមយោ ឧដ្ឋហិស្សតីតិ អដ្ឋានមេវេត"ន្តិ ភាកាទិហិ

គមិរយានោ ចិន្តេត្វា គមនត្ថាយំ ន គរោតីតិ វទស្សតិំ

ឧគ្គោវេតិ ឧទកចិចិវេត្ត យុត្តដ្ឋានេ បរិកេដិ ហោតិ អាកាសចារី អយំ សមណោតិំ

១៥៥ំ ភ្វាចត្តាលិសយោឧកសហស្សគ្គហណំ បវមកប្បចរសេន គតំ, ពេតា បទំ បន អនុក្កមេន បចចិយា ឧស្សិតភាវេន ពេតា គតិបយយោឧទ្ទុនតា សិយា, អប្បកំ អធិកំ វា ឧនំ វា គលទុបកំ ន ហោតីតិ ពថា ចុត្តំ ពីសុ ទីបេសុ ឯកក្ខេណ អាលោកករណោតាតិ យថា យស្មិំ ទីបេ មន្តេប្បតិដ្ឋត្តិ, ពថា ពេតា បុរិមស្មិំ អត្តំ គច្ឆន្តា បច្ឆិមេ ឧនេត្តា ហុត្វា អាលោកករណោំ អញ្ញោឧតីតំ វា អភិកចេនេន, ធុន្ធសតាយ ច មហិទ្ធិកោំ សត្តានំ ឃឹតបរិពុទ្ធាហច្ចបសមេន, ឧច្ឆិតិលចនប្បតីតំ បរិត្តាហនេន ច មហានុភាវេ លុបតីតិ ទុសតិំ បរិមជ្ជតីតិ ហត្ថំ ឯតោ ចិតោ ច សញ្ចារេន្តោ ឈសេតិំ អភិញ្ញាបាទកជ្ឈានចសេនេវាតិ យស្ស គស្សចិ អភិញ្ញាបាទកជ្ឈានចសេនំ ឯច-ការេន បាទកជ្ឈានវិសេសំ និចេត្តេតិ, ន អធិដ្ឋានំ វេតេនាហ "ននេត្ថ កសិណសមាបត្តិនិយមោ"តិំ តិរោកុដ្ដបាដិហារិយាទីសុ ចេវ ឯស្មិំ នាម កសិណេ ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា អធិដ្ឋាតព្វត្តិ ន ឯត្ថ កោចិ និយមោ អត្ថីតិ អវត្វាំ ពថា ហិ បិទ្ធព្ពាយំ កិញ្ចិ សមាបត្តិ អបរាមសិត្វា "ឯវ មេសា ឯវង្គិយា"តិអាទិ (បដិំ មំ ១ំ១០-១១) វុត្តំ ហត្ថបាសេ ហោតិ "ចន្ទិមសូរិយេ"តិ ឯវំ វុត្តំ ចន្ទិមសូរិយមណ្ឌលំ រូបគតំ ហត្ថបាសេតិ ហត្ថបាសេ ឋិតំ រូបគតំ, ហត្ថបាសេ វា រូបគតំ ហត្ថំ វា ចន្ទេត្វា បរាមសតីតិ យោជនា

ឧបាទិន្នកំ និស្សាយ អនុបាទិន្នកស្ស ចឌ្ឍនំ វុត្តំ យុត្តិយា បនេត្ថ ឧបាទិន្នកស្សាបិ ចឌ្ឍនត្ថាយា ទិស្សតិំ អត្តនោ អល្លមហត្តកាចាបិនេន ឧបាទិន្នកស្ស ហាបនំ ចេវ ចឌ្ឍនម្បិ លព្ភតេចំ យថា អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស នន្ទោបនន្ទទមនេតិ ឯវំ បចត្តំ សមចត្តា វេទនាទិ អាហរិត្វា ពយត្តំ ទស្សេតុំ "តិបិដកចុឡអភយត្ថេរោ អាហា"តិអាទិ អារទ្ធំ កិំ បន ន ហោតិ, ហោតិយេវាតិ អធិប្បាយោំ ឧភោ ហិ បដិសេធា បកតិំ គមេន្តីតិំ "ពថា មហន្តំ ហោតិ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស វិយា"តិ ឯទំ យថាធិគតត្ថទស្សនចសេន វុត្តំ, ចុឡកាចាបិនស្សេត្ថ លព្ភតេចំ

នន្ទោបនន្ទនាគទមនកថាវណ្ណនា

ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᩈᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩅᩈᩮᨶ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩔ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᨸᩈᩣᨴᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩈᩣᩈᨶᩣᩅᨲᩣᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᩅᩮᨧᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩈᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨠᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ…ᨸᩮ… ᩅᩥᩅᩮᨧᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘ᩠ᨥᨸᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᨽᩣᨣᩴ᪨ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩥᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩥᩴᩈᩩᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨸᩁᩥᩅᩮᨱᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩮᩣᨭᨶ᩠ᨲᨸᨠᩁᩮᩣᨸᨶᨿᨶᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨩ᩠ᨫᩥᩴᩈᩩ ᨸᨭᩥᨿᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩥᨧᩥᨲᩣᨦ᩠ᨠᩮᩣᩉᩦᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨿᩣᩁᩥᨠᨱ᩠ᨱᩣᩅᨲ᩠ᩅᩣᩉᩥ ᨲᩥᨧᩥᨲᩣᩉᩥ ᨽᩣᨭᨠᩥᨲ᩠ᨳᩦᩉᩥ᪨ ᩒᩃᩮᩣᨠᨿᨾᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᨸᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨵᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨

ᩏᨸᨴ᩠ᨴᩅᨷᩁᩦᨲᩥ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ᪨ ᨽᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨽᩅᨶᨸᨴᩮᩈᩮᨶ᪨ ᨠᩮᩣᨠᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᩦᩁᩮᩣᨠᩮᩣᨭᩮᩉᩥ᪨ ᩋᩅᨠᩩᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᨶᩥᨠᩩᨩ᩠ᨩᩥᨲᩮᨶ᪨ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᩔ ᨸᨴᩮᩈᩮᩣᨸᩥ ᨶᩣᩅᩈᩥᩔᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿ᪨

ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᨸᩁᩥᨽᨱ᩠ᨯᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᨾᩮᨡᩃᩴ᪨ ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᩔ ᨠᩥᩁ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨻᩣᩉᩃ᩠ᩃᨲᩮᩣ, ᨸᩩᨳᩩᩃᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨧᨿᩮᩣᨩᨶᩈᩉᩔᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᩁᩥᨽᨱ᩠ᨯᩣᨶᩥ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᩔ ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨶᩣᨣᩮᩉᩥ, ᨣᩁᩩᩊᩮᩉᩥ, ᨠᩩᨾ᩠ᨽᨱ᩠ᨯᩮᩉᩥ, ᨿᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᨧ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨽᨱ᩠ᨯᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᩃᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᩁᩥᨽᨱ᩠ᨯ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᨠᩥᩁ ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᩔ ᩏᨸᨯ᩠ᨰᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ᪨

ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨾᨶᩩᩔᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨴᩦᨷᩦᨲᩥ ᨹᩮᩈᨾᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ᪨

ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᩩᨡᩩᨾᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᩮᨶ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᩅᩥᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨾᩩᨡᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥ “ᨾᩩᨡᨲᩮᩣ ᩈᨾᩮᨲᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨸᩥᩊᨶ᩠ᨵᨶᩮᨶ ᨧ ᨸᨭ᩠ᨭᩥᨿᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᨶᩣᨣᩔ ᨲᨳᩣᨽᩥᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩩᨸᩩ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᩉ “ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩣᨶᩦᨲᩥ ᨲᨴᩣ ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨠᨲᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩣᨣᩴ ᨸᨶ ᨹᩣᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨣᩴ ᨲᩣᩈᩣᨧᩣᨲᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨲᨠᩣᩁᨱᩴ᪨

ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ “ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩑᩅᩴ ᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩔ ᨶᩣᨣᩔ ᩈᨾᨱᩔ ᨸᨭᩥᨸ᩠ᨹᩁᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᨿᩮᨶ ᨸᩃᩣᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩥ᪨

ᩑᨠᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣᨲᩥ ᩑᨠᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ, ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨧᩣᨲᩥ ᨿᩣ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᨶᩩᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨿᨾᩮᩅ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩑᨴᩥᩈᩮ ᩉᨲ᩠ᨳᩅᨯ᩠ᨰᨶᩣᨴᩥᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩮ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ, ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶᩩᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨠᩃᨾᩮᩅ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩔ ᨲᨳᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩦ ᩏᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩑᨠᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ, ᩋᨶᩩᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩥᩔᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᨾᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩪᨸᩮ ᩋᨶᩮᨠᩣᩉᩣᩁᨠᩮ ᩏᨸᩁᩮ ᩋᩣᩈᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨾᩥᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩥᩔᨠᩮᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨲᨳᩣᨸᩥ ᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᩏᨸᨧᨿᩮᩅ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨾᩉᩥᨸᩥ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩥᩔᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨳᩣᨸᩥ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨴᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

សោតិ សោ ឥទ្ធិមា។ ឧជុំ កត្វាតិ វុត្តាការេន ហត្ថំ វា វឌ្ឍេត្វា តេ វា អាគន្ត្វា ហត្ថបាសេ ឋិតេ កត្វា។ បិដ្ឋិបាទាទិបិ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ អបរោបិ ឥទ្ធិមា។ តថេវាតិ បាដិហារិយករណតោ បុព្វេ វិយ។ តទុបមមេតត្ថិ យថា រូបកបុណ្ណាសុ នានាបាតីសុ ពាហុហិ នានាវណ្ណមណ្ឌលេសុ ទិស្សមានេសុ ន តេន វណ្ណមណ្ឌលស្ស កមនានុបេទោ, ពាហុល្លត្តា បច្ចេកំ ទស្សនំ ញាណំ, តទុបមេយ្យំ បាដិហារិយំ វត្ថុមុទិតានំ កមនានុបេទោធាការតោ, ពាហុល្លត្តា ឥទ្ធិមន្តានំ តត្ថ ឥទ្ធិបយោគស្ស យថិច្ឆិតំ សមិជ្ឈនតោតិ អធិប្បាយោ។

ឧទ្ទិស្ស បរិច្ឆេទំ កត្វាតិ អភិនិវេសេន បន បរិច្ឆេទំ កត្វា, ន មរិយាទវសេន។ តថា ហេស ព្រហ្មលោកេ អត្តនោ កាយេន វសំ វត្តេតិ។ បាឡិយាតិ បដិសម្ភិទាមគ្គបាឡិ។

យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតីតិ ឯត្ថ យស្មា ន ព្រហ្មលោកស្សេវ កាយំ អធិប្បេតំ, នាបិ ព្រហ្មលោកស្ស កាយេនេវ, អថ ខោ អញ្ញថា អញ្ញម្បិ។ យាវ ព្រហ្មលោកាតិ បន ទូរាវធិនិទស្សនមេតំ, តស្មា "សចេ ព្រហ្មលោកំ គន្តុកាមោ ហោតី"តិ វត្វាបិ ឥតរម្បិ ទស្សេតុំ "សន្តិកេបិ ទូរេ អធិដ្ឋាតី"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បិ-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ, តេន វុត្តាវសេសស្ស អធិដ្ឋានិទ្ធិយា និប្ផាទេតព្វស្ស សព្វស្សាបិ សង្គហោ, ន វុត្តស្សេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។

យមកបាដិហារិយាវសានេតិអាទិនា វិចង្កមស្ស អធិដ្ឋានិទ្ធិនិប្ផន្នតា វុត្តា, អញ្ញត្ថ បន លក្ខណានិសំសតា។ តទុភយំ យថា អញ្ញមញ្ញំ ន វិរុជ្ឈតិ, តថា វិចារេត្វា គហេតព្វំ។

នីលមាតិកន្តិ នីលវណ្ណាងកមាតិកំ។

មហាពោធិន្តិ អបរាជិតបល្លង្កំ មហាពោធិំ។ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ សន្តិកេ អកាសីតិ តថា ចិត្តុប្បត្តិមត្តេនេវ បថវី, សមុគ្គតា សំលិបិត្វា មហាពោធិសន្តិកេ អកាសិ។

នគ្គធិវេសេតិ មហាធិវេសេ។ ចង្កបុព្វេតិ ចង្កមនិវេសេ ចក្កមណ្ឌលិការេ បុព្វេ។ ឧកបត្តុប្បុរមត្តមកាសីតិ យថា តេ បយាតតោ សង្ឃបរនេវ អត្តាបត្តបរិយាបន្នា ហោន្តិ, តថា អកាសិ។

កាកវលិយវត្ថុស្មិំ "ភគវា ថោកំ ពាហុំ អកាសី"តិ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្វំ។ តំ បន វត្ថុំ សង្ខេបតោវ ទស្សេតុំ "មហាកស្សបត្ថេរោ កិរា"តិអាទិ វុត្តំ។ សមាបត្តិយាតិ និរោធសមាបត្តិយា។

កណ្ណាតីរេតិ តម្ពបណ្ណិទីបេ កណ្ណាតដិយា តីរេ។ សញ្ញា អកាសីតិ យថា តេ យថាធិដ្ឋិតំ សព្វេ បស្សន្តិ, តថា សញ្ញា អកាសិ។

តស្សាតិ យស្ស ព្រាហ្មណោ រូបំ ទដ្ឋុការេយា, តស្ស ព្រាហ្មណោ រូបំ បស្សតិ៑ សង្ខំ ស្ទុណាតីតិ ឌិន្នាយ សោតធាតុយា ព្រាហ្មណោ សង្ខំ ស្ទុណាតិ៑ ឌិត្តំ បឌានាតីតិ ចេតោបរិយញាណេន ព្រាហ្មណោ ឌិត្តំ បឌានាតិ៑ កេរឌកាយស្ស ចសេនាតិ ចាតុមហាភូតិករូបកាយស្ស ចសេន៑ "ឌិត្តំ បរិណាមេតី"តិ ឧត្តំ កិំ តំ ឌិត្តំ, កថំ ចា បរិណាមេតត្តិ អាហ "បាទកជ្ឈានឌិត្តំ កហេត្វា កាយេ អារោបេតី"តិ៑ កថំ បន កាយេ អារោបេតីតិ អាហ "កាយានុគតិកំ កេរាតី"តិ៑ ឧចយំ សង្គឝន្ធរោចាយត្តិ ចចនបថំ បដ្ឋិនេន្តោ អាហ "ឝន្ធាយត"ន្តិ៑ កេរាតីតិ សម្ពន្ធោ៑ កាយកាយតំ ហិ ឝន្ធំ, ឝន្ធមហាភូតបច្ចយត្តាតិ អធិប្បាយោ៑ អយញ្ហេត្ថ អត្ថោ – ឌិស្សមានេន កាយេន កន្តុកាមតាយ ចសេន ឌិត្តំ បរិណាមេន្តោ បោកាឝ បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា ឧដ្ឋាយ "ឝ្ពាឝំ ឌិត្តំ កាយោ ឌិយ ឝន្ធាយតំ ហោតុ"តិ បរិកម្មំ កេរាតិ៑ តថា បរិកម្មករណំ ហិ សន្ធាយ "បាទកជ្ឈានឌិត្តំ កហេត្វា"តិ ឧត្តំ៑ បរិកម្មំ បន កត្វា បុន សមាបជ្ជិត្វា ញាណេន អធិដ្ឋហន្តោ តំ ឌិត្តំ កាយេ អារោបេតិ, កាយានុគតិកំ ឝន្ធាយតំ កេរាតិ៑

ស្ទុលសញ្ញាត្តិ ស្ទុលសហកតំ សញ្ញំ, សញ្ញាសីសេន តិដ្ឋេសោ៑ លហុភាវេន សញ្ញាតត្តិ លហុសញ្ញំ៑ កថំ បន ឝ្ពឌ្ឋិឌិត្តេន សហ ស្ទុលសញ្ញាយ សម្ភវោតិ អាហ "ស្ទុលសញ្ញា នាម ឋ្វេបក្ខសម្បយុត្តា សញ្ញា"តិ៑ ស្ទុលត្តិ សញ្ញាតត្តិ ចា ស្ទុលសញ្ញំ៑ តេនេវាហ "ឋ្វេបក្ខា ហិ សត្តំ ស្ទុលត្តិ ចុត្តា"តិ ឧកត្តាក្ខេកហិ នីចរណេហិ, ឌ្ឋិឝ្យអាទិកេហិ អនុបសត្តូសភាវេហិ ឆ ចិតក្កាឌីហិ ចិប្បយោគោ ឌិត្តចេតសិកានំ លហុភាវស្ស ការណត្តិ ឝស្សេន្តោ អាហ "សាវេយ ...បេ... ចេឌិតន្តា"តិ៑ តំ ឌ្ឋក្កត្តស្សាតិ តំ ស្ទុលលហុសញ្ញំ អនុប្បត្តស្ស៑ អស្សាតិ យោកិនោ៑ កន្តុកាយតា ឧច ឧត្តំ បយាណត្តិ ឧត្តំ ឧតាបិ ឌិស្សមានេន កាយេន កមនេ ឝំ ធានំ កន្តុការេយា, តំ ឋ្វឌ្ឋិស្ស កន្តុកាយតាចសេន បចត្តបរិកម្មាធិដ្ឋានានិ ឧច បយាណំ, តាចតា កមនំ ឝ្ពឌ្ឋញំ៑ តស្មា យក្កតិម្មានចាយុអធិដ្ឋានេហិ ចិនាបិ ឝ្ពឌ្ឋិតេឝសប្បត្តិ ហោតីតិ៑ ឝ្ពឌានិ តេយេចត្តំ បាកេឌតាទិ កាតុំ "សតិ ហី"តិអាទិ ចុត្តំ៑

កាយំ កហេត្វាតិ កេរឌកាយំ អារម្មណករណចសេន បរិកម្មឌិត្តេន កហេត្វា៑ ឌិត្តេ អារោបេតីតិ "អយំ កាយោ ឝ្ពាឝំ ឌិត្តំ ឌិយ ហោតុ"តិ បាទកជ្ឈានឌិត្តេ អារោបេតិ តក្កតិកំ កេរាតិ៑ តេនាហ "ឌិត្តានុគតិកំ កេរាតិ សីឃកមន"ន្តិ៑ ឌិត្តកមនត្តិ ឌិត្តប្បចត្តិយាហ៑ ឝ្ពាឝំ បន ឌិត្តចសេន កាយបរិណាមនបាដិហារិយំ៑ ឌិត្តកមនមេចាតិ ឌិត្តេន សមានកមនមេច៑ កថំ បន កាយោ ឝន្ធប្បចត្តិកោ លហុបរិចត្តិនា ឌិត្តេន សមានកតិកោ ហោតីតិ? ន សព្វថា សមានកតិកោ៑ យទេច ហិ កាយចសេន ឌិត្តបរិណាមនេ ឌិត្តំ សព្វថា កាយេន សមានកតិកំ ន ហោតិ៑ ន ហិ តទា ឌិត្តំ សភាចសិទ្ធេន អត្តនោ ខណេន អចត្តិត្វា ករុចុត្តិកស្ស រូបធម្មស្ស ខណេន ចត្តតិ៑ "ឝ្ពាឝំ ឌិត្តំ អយំ កាយោ ឌិយ ហោតុ"តិ បន អធិដ្ឋានេន ឝន្ធកតិកស្ស កាយស្ស អនុចត្តនតោ យាច ឝ្ពឌ្ឋិតដ្ឋានប្បត្តិ, តាច កាយកតិអនុលោមេនេច ហុត្វា សត្តានចសេន បចត្តមានំ ឌិត្តំ កាយកតិយា បរិណាមិតំ នាម ហោតិ, ឧចំ "អយំ កាយោ ឝ្ពាឝំ ឌិត្តំ ឌិយ ហោតុ"តិ អធិដ្ឋានេន បនេច ស្ទុលលហុសញ្ញាយ សម្បាឌិតត្តា អភាចិតិទ្ធិបាទានំ ឌិយ ឝន្ធំ អចត្តិត្វា យថា លហុកតិបយឌិត្តចារេហេច ឝ្ពឌ្ឋិតដ្ឋានប្បត្តិ ហោតិ, ឧចំ បចត្តមានោ កាយោ ឌិត្តកតិយា បរិណាមិតោ នាម ហោតិ, ន ឧកឌិត្តក្ខណេនេច ឝ្ពឌ្ឋិតដ្ឋានប្បត្តិយា៑

ឧចញ្ច កត្វា "សេយ្យថាបិ នាម ពលចា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ ចា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ ចា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យា"តិ ឝ្ពឌយំ ឋ្វបមាចចនំ

តិប្បរិយាយេនេវ សមត្ថំ ហោតិ· អចស្ស នេតំ ឧចំ សព្បជិន្នីតត្ថំ, អញ្ញថា សុត្តាគិឆយ្យបរេឆហិ, ចិតយអដ្ឋកថាយ ច ចិទេវាទេសា សិយា, ឆយ្យតា ច ចិទេលិយិតា· "តាហំ, កិក្ខវេច, អញ្ញំ ឧកឆយ្យម្បី"តិ (អ· តិ· ១·១១ អាគរោយា) ហិ ឧត្តំ អញ្ញាកហលោត ទ្វុបឆយ្យា កហិតា អលហុបរិចត្តិតាយ· អភិឆយ្យ (បដ្ឋា· ១·១·១០-១១) ច បុរេជាតបច្ចយោ ទ្វុបយេច ចុតេ្តា, បច្ឆាជាតបច្ចយោ ច តរេស្សេច· យត្ត យត្ត ច ឆយ្យា ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ត តត្ថេវ កិជ្ជន្តិ· តត្ថ ឆេសន្តរសង្កមតំ, ត ច សភាវេថា អញ្ញថា ហោតីតិ· ត ហិ ព្ពឌ្ឌិពលេត ឆយ្យាតំ កោតចិ លក្ខណំ អញ្ញាឆត្តំ កាតុំ សក្កា, ភាចញ្ញាឆត្តយេច បត កាតុំ សក្កា· "តីសុបិ ឧលោហ្ស"តិ ព្ពឆយ្យិ កយតាទុរុំ សត្តាយ ចុត្តំ, ត កយតតិដ្ឋាតត្តិ ចត្តិ· ខេឆទោតិ អដ្ឋកថាចរិយាតំ អត្ថទេ ឧនោកា ខេឆទោ· ព្ពឆាតិ ព្ពឆំ បាដិហារិយំ ចិតឌិត្វា ចុត្តបរេឆ· សយំ កយតេយេច អាកតំ "ព្រាហ្មលោកំ កន្តី"តិ ចុត្តត្តា·

ចក្ខុសោតាឌីតត្តិ ចក្ខុសោតាឌីតំ អត្ថាតំ· តថា ហិ ចុត្តំ "សព្ពញ្ញុតញ្ញាណ"ត្តិ, សព្ពអត្ថបច្ចយតត្តិ អត្ថោ· បសាទោ តាយ តត្ថិតិ ព្ពយិតាច ភាចឌីចិតិត្រិយាតយ្យិ អភាវេថា ចុតេ្តាតិ ឥជ្ជត្តំ· ទុចិចសេតាតិ ព្ពច្ឆាចសេត· អញ្ញាយ្យីតិ ភកចតា កុរិយយាតតោតា អញ្ញាយ្យិ កិរិយំ កទោតិ· អយេត្ថាត្ត ញុត្តាត្តភាវេចា· យឌិ សាចកតិយ្យិតោសុ តាតប្បការតា តត្ថិ, "សមេ បត តាតាចណ្ណេ កាត្យការយា ហោតី"តិអាឌិ ឃំ ហេដ្ឋា ចុត្តំ, តំ កចត្តិ? តំ តថា តថា បរិកយ្យំ កត្វា អឌិដ្ឋហត្តស្ស តេ តេ ចណ្ណចយាឌិចិសេសា បរិកយ្យាតុទ្ធំ ព្ពជ្ជត្តីតិ កត្វា ចុត្តំ· ព្ពឆ បត យថាឌិដ្ឋំតេ តិយ្យិតទុបេ សមេ សាចកោ "ព្ពយេ ចិសេសា ហោត្តុ"តិ ព្ពច្ឆតិ, ត ព្ពជ្ជាតិ, ញុត្តាតំ បត ព្ពជ្ជាតីតិ អយមេត្ថោ គស្សិតោតិ ត កោឌិ ចិទោទេសា·

ព្ពឆាតិ យាតិ តាតិ "យាច ព្រាហ្មលោកាបិ កាយេត ចសំ ចត្តេតី"តិ (បដិ· ម· ១·១០) បាឡិព្ពយា អត្ថឥស្សតចសេត ចិកត្តាតិ "ឆ្វេបិ សត្តិកោ អឌិដ្ឋាតី"តិអាឌីតិ ចុទ្ធស បាដិហារិយាតិ , តត្ថ សិលាប្បត្តំ កាយេត ចសចត្តតបាដិហារិយំ ឥស្សតុំ "ឧត្ត ចា"តិអាឌិ អាទទ្ធំ· តត្ថ យត្តិ កិរិយាបរាយសតំ, តេត "ទ្វុបំ បស្សតី"តិ ឧត្ត យេឆតំ ទ្វុបឥស្សតំ, "សទ្ទំ សុណាតី"តិ ឧត្ត យេឆតំ សទ្ទសចតំ, "ចិត្តំ បជាតាតី"តិ ឧត្ត យេឆតំ ចិត្តជាតតត្តិ ឧចំ ឌិព្ពចក្ខុសោតចេតោបរិយញាណកត្វាកំ ឥស្សតសចតជាតតកិរិយំ បរាយសតីតិ ឥជ្ជត្តំ· ព្ពតោ បទេសុ សត្តិដ្ឋតីតិអាឌីសុបិ ឧសេច តយោ· យយ្យិស្សាតិ យយ្យិ អស្ស· យោកិតោ អឌិដ្ឋាតត្តិ សម្ពទ្ធោ· យត្ថា ថោតិ ឧត្ត ថោ-សទ្ទោ អចឆារណត្ថោ, ចិសេសត្ថោ ចា, តេត អយមេចេត្ត កាយេត ចសចត្តតបាដិហារិយេសុ ឧក្កដ្ឋតាត្តិ ឌីបេតិ· កស្មា? "អយំ តុ ថោ ព្ពទ្ធិយា, អយំ តុ ថោ តិយ្យិតោតា"តិ ឧកច្ចស្ស ព្រាហ្មតោ អាសង្កប្បាឥតតោតា· យតក្កេត តេតំ អឌិដ្ឋិតំ ចិសេសតោ យតោាយយត្តិ ចុច្ចតិ, តតក្កេត ឧក្កដ្ឋតាត្តិ ចេឌិតត្ថំ· តេតាហ "ឧត្តាចតា កាយេត ចសំ ចត្តេតិ តាយា"តិ· យឌិ ឧចំ កស្មា ព្ពឆ សេសាតិ កហិតាតីតិ អាហ "សេសំ...សេ... ចុត្ត"ត្តិ·

១៤៥ប·ព្ពឆំ តាតាករណត្តិ កាយយិយាបិ ឧទ្ធ ព្ពឌ្ឌិយោ អឌិដ្ឋាតចសេតេច ព្ពជ្ជត្តិ, តថាបិ ព្ពឆំ ព្ពឆាតិ ចុច្ចយាតំ ព្ពយាសំ តាតាករណំ ចិសេសសោ· បកតិចណ្ណំ ចិជហិត្វាតិ អត្តតោ បកតិទ្វុបំ ចិជហិត្វា អបតេត្វា, បទេសំ អឥស្សេត្វាតិ អត្ថោ· កុមារកចណ្ណត្តិ កុមារកសណ្ឋាតំ· ឥស្សេតីតិ តថា ចិកុព្ពតេត្តា អត្តតិ ឥស្សេតិ· តាកចណ្ណំ ចាតិអាឌីសុបិ ឧសេច តយោ· ហត្ថិម្បិ ឥស្សេតីតិ អត្តាតម្បិ ហត្ថិំ កត្វា ឥស្សេតិ, ពាហិទ្ធាបិ ហត្ថិំ ឥស្សេតិ· ឧតឥត្តេយេច ហិ ព្ពឆ "ហត្ថិចណ្ណំ ចា ឥស្សេតី"តិ អចត្វា "ហត្ថិម្បិ ឥស្សេតី"តិ (បដិ· ម· ១·១៣) ចុត្តំ· ឃំ បត

ពេធិ ពាហិន្ទា ហត្ថិអាទិទស្សនចចត៌ “បកតិចល្លិ ចិដហិតា”តិ ចចតេន ចិក្បន្តិគិន្ទិការចេត ចិន្ទ្ញាតិ ចទត្តិ, តទឃុត្តិ៍ កស្មា?
បកតិចល្លិចិដហត៌ តាយ អត្ថតោ បកតិទ្វបស្ស អទេញ្ញាសំ អទស្សត៌, ត សទេត្តាត សត្តា តស្ស តិទេទាឆត៌ ឲចំ សតិ អត្ថាត៌ អទេស្សតា ពាហិន្ទា ហត្ថិ ទេស្សទេត្តា “បកតិចល្លិ ចិដហិតា ហត្ថិ ទេស្សតី”តិ ចុច្ចយាតេ ទោា ឲត្ត ចិទេទាឆា, អត្ថតា បត ហត្ថិចទល្លា ហុតា ពាហិន្ទាបិ ហត្ថិ ទស្សទេត្ត ចត្តត្តាទេយច តត្ថិ៍ ទេតទេតចាហ “ពាហិន្ទាបិ ហត្ថិអាទិទស្សតចទេសត ចុត្ត”ត្តិ៍ ឲចស្មា កតា ចិក្បន្តិគិន្ទិការចេត ច ត ទោាធិ ចិទេទាឆា៍

បិញ្ញត្តឃស្មា ក្យាទេកចល្លិ ចាតិអាទីសុ អតិឃយទេតា ចា-សទេត្តា ចុទេត្តា៍ ទេតសុ ឲទេកកទេស្សច កទេលទស្សតត្ថិ៍ ហត្ថិយ្យិតិអាទីសុ បត ហត្ថិអាទីត៌ ពាហុត៌ ឲកញ្ញ្ញកាតត្តាកាចទស្សតត្ថិ សយុច្ចឃទេតា បិ-សទេត្តា ចុទេត្តា៍ ទេតត “ហត្ថិយ្យិ ទេស្សតី”តិអាទីសុ ទុតិទេឃ ចុត្តតទេឃទេតច អទេតា កទេហតទេត្តា៍

ញត្តិយទេតា អត្ថទេតា ក្យាទេកាកាទេទត បទេទសំ ទស្សត៌ ក្យាទេកចល្លិតិយ្យាត៌, ត ឲត្ត កិច្ចិ អបុត្តិ បចចីអាទិចត្ត តិបក្សាទីឃតីតិ កសិលតិឃទេយត បទេឃាដតាកាចទេតា “បចចីកសិលាទីសុ អញ្ញាតទោទេយុលទេតា”តិ ចុត្តិ៍ សតិបិ ចា ចត្តតិបក្សាទេត ឃចាទេហំ តំ បចចីកសិលាទិចទេសទេតច ញត្តាតិ ឲចទេយត្ត កសិលតិឃទេយត បទេឃាដត៌ តទេតច៍ ក្យាទេកចល្លិតិក្សាទស្សទេត្តត តីលចល្លិ ចា ទស្សតត្តា សិឃា, បីតាទីសុ អញ្ញាតទេចល្លិ ចា៍ តចា សតិ តីលិទិកសិលាតិ សយាបត្ថិតត្តាតីតិ អាបទេត្តាច កសិលតិឃទេយា៍ ឲទេសច តទេឃា ទេសទេសុបិ៍ ឲចយធិដ្ឋិទេត ឃទេទទេក បចចីកសិលចទេសត “ឲទេកាបិ ហុតា ពាហុឆា ទេហាតី”តិអាទិ (ទី៍ តិ៍ ១៍១៦ប័; ម៍ តិ៍ ១៍១៣លិ; សំ៍ តិ៍ ៤៍ប័៣១; បដិ៍ ម៍ ១៍១០) កាទេចាតិ ឲចំ បចទេត្តត កសិលតិទេត្តទេសត ញត្តឆ ចិក្បន្តិគិន្ទិតិទេត្តទេស “បចចីកសិលាទីសុ អញ្ញាតទោទេយុលទេតា”តិអាទិចចតស្ស ចិទេទាឆំ អាសង្កត្តិ, ទេសា អទេតាកាទេសាចាតិ ទដ្ឋត្តា៍ តិយ្យិតិតត្តាការចេត អត្ថតា ញត្តិទេតាតិ អត្ថទេតា ក្យាទេកចទេល្លា, ត បត អត្ថទេតា ទហទេកាទេល ក្យាទេកចទេល្លាតិ៍ តាកាទិចទេល្លសុបិ អឃំ តទេឃា ញ្ញាបី ឲចាតិ ឃទេទទេក “តាកាទិតិយ្យាទេត ត ឃុដ្ឋតិ ចិឃា”តិ ចទត្តិ, តទេបិហតំ ទដ្ឋត្តា៍

ពាហិន្ទាបីតិ បិ-សទេត្តត អញ្ញត្តិ សយ្យិទេល្លតិ៍ អឃទេញ្ញត្ត អទេតា – ហត្ថិយ្យិ ទេស្សតីតិអាទិ អញ្ញត្តិ, ពាហិន្ទាបិ ហត្ថិអាទិទស្សតចទេសត ចុត្តិ, ត “ក្យាទេកចល្លិ ចា”តិអាទិ ចិឃ អញ្ញត្តទេយច ក្យាទេកចល្លាទីត៌ ទស្សតចទេសតាតិ៍ ឃំ ឲត្ត ចត្តត្តា អធិដ្ឋាតចិឆាត៌, តំ ទេហដ្ឋា ចុត្តទេយច៍

១៦៨៍កាឃត្តិ អត្ថទេតា កទេដកាឃំ៍ ចុត្តតទេឃទេតចាតិ “អឃំ កាទេឃា សុសិទេរា ទេហាតុ”តិ បរិកម្មំ កតា បុត “បិទកញ្ញាត៌ សយាបត្ថិតា ចុដ្ឋាឃា”តិ ញត្តំ ទេហដ្ឋា ចុត្តតឃាតុសាទេយាហ៍ អញ្ញា កាឃត្តិ ឃំ យទេតាយឃំ កាឃំ តិយ្យិតិតុកាទេយា, តំ៍ ម្យុញ្ញាយ្យាតិ ម្យុញ្ញាតិលទេតា៍ ច្ឆាសិកត្តិ តស្ស កល្លិ៍ ទេកាសិឃាតិ អសិទេកាសទេតា៍ កទេល្លាឃាតិ ទេបញ្ញអាឃ, តិទេយ្យាកទេតាតិ ច ចទត្តិ៍ អញ្ញាហតីតិ ភ្ជ្ជទេតិ៍ បចាទេហឃ្យាតិ អាកទេត្តឃ្យ៍

ញត្តិចិឆតិទេត្តសចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

ក្ដាពិ ខ្លាងសយបរិឆ្លងចណ្ណភា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៣. អភិញ្ញានិទ្ទេសវណ្ណនា

ទិព្វសោតធាតុកថាវណ្ណនា

៣០០. តត្ថាតិ ទិព្វសោតធាតុយា និទ្ទេសេ. អភិញ្ញាបាឡិយា ហិ និទ្ទេសមុខេន អភិញ្ញានំ និព្វត្តនវិធិ វិធីយតិ. អភិញ្ញាសីសេនេត្ថ អភិញ្ញាបាឡិ វុត្តា. តេនាហ “តតោ បរាសុ ច តីសុ អភិញ្ញាសូ”តិ. តតោ បរាសូតិ ច សទ្ទតោ ទេសនាក្កមំ, អត្ថតោ ច ឧទ្ទេសក្កមំ សន្ធាយ វុត្តំ, ន បដិបត្តិក្កមំ. ន ហិ បដិបជ្ជន្តា ឥមិនាវ កមេន បដិបជ្ជន្តិ. សព្វាតិ ទិព្វសោតធាតុបាឡិយំ, សេសាភិញ្ញាបាឡិយញ្ចាតិ អត្ថោ. ចតស្សោតិ ចតុក្កជ្ឈានេ តិស្សោ, ចតស្សោ វា យថាវុត្តបាឡិយា. ទិព្វាយ ទិព្វតាតិ ទិព្វា, ទិព្វា ច សា សោតធាតុ, តាយ ទិព្វាយ សោតធាតុយា. ទិព្វាទិ តំ ទិព្វសទិសំ វិយាតិ ចេត្វ “ទិព្វា វិយា”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ សុចរិតកម្មនិព្វត្តាតិ សទ្ធាទិពហុលតាវិសុទ្ធិទិដ្ឋីតានិសំសទស្សនាវិសយត្តិយា សុទ្ធ ចរិតត្តា សុចរិតេន ទេវូបបត្តិជនកេន បុញ្ញកម្មេន និព្វត្តា. បិត្តសេម្ហរុហិរាទីហីតិ អាទិ-សទ្ទេន ធាតុវេកល្លាទីនំ សង្គហោ. អបលិពុទ្ធាតិ អនុបទ្ទុតា. បិត្តាទីហិ អនុបទ្ទុតត្តា, ទូរេបិ ច ឧទ្ធអារម្មណំ ឧបក្កិលេសវិមុត្តិ ទេវានំ ទ្វារេ. ឧបក្កិលេសវិនិមុត្តតាយ ហិ ទូរេ ដិតានិ ឧបក្កិលេសរហិតំ វិយ សទ្ទំ ឧទ្ធអារម្មណំ អនុបក្កិលិដ្ឋំ ហោតិ. ការណូបចារេន ធស្ស ផលំ តថា វោហរីយតិ, យថា “សុក្កំ សុក្កវិបាក”ន្តិ (ទី. និ. ៣.៣១២; ម. និ. ១.៨១; អ. និ. ៤.២៣២). ទូរេបីតិ បិ-សទ្ទេន សុខុមស្សាបិ អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆនសមត្ថំ សង្គណ្ហាតិ. បសាទសោតធាតូតិ ចតុមហាភូតានំ បសាទលក្ខណា សោតធាតុ.

វីរិយារម្ភវសេន ឥជ្ឈនតោ សព្វាបិ កុសលភាវនា វីរិយភាវនា, បធានសង្ខារសមន្នាគតា ច ឥទ្ធិបាទភាវនាបិ វិសេសតោ វីរិយភាវនា, តស្សា អានុភាវេន និព្វត្តា វីរិយភាវនាពលនិព្វត្តា. ញាណមយា សោតធាតុ ញាណសោតធាតុ. តាទិសាយេវាតិ ឧបក្កិលេសវិមុត្តតាយ, ទូរេបិ សុខុមស្សាបិ អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆនសមត្ថតាយ ច. តំសទិសា ៣. ទិព្វវិហារវសេន បដិលទ្ធត្តាតិ ទិព្វវិហារសង្ខាតានំ ឈានានំ វសេន បដិលទ្ធត្តា, ឥមិនា ការណវសេនស្សា ទិព្វភាវមាហ. យំ បនេត្ថ វត្តព្វំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ. ទិព្វវិហារសន្និស្សិតត្តាតិ អដ្ឋសមាបត្តិយា ឧបក្កិលេសវិគមំ បិចកណ្ឌានសង្ខាតំ ទិព្វវិហារំ សន្និស្សាយ បវត្តត្តា, ទិព្វវិហារបរិយាបន្នំ វា អត្តនោ សម្បយុត្តំ ឧបវិចារវិតក្កញាណំ និស្សយបច្ចយភូតំ សន្និស្សិតត្តាតិ ៣. វិសេសេន អត្តនោ ឥដ្ឋត្តា. សវនដ្ឋេនាតិ សទ្ទគហណដ្ឋេន. យាថាវតោ ហិ សទ្ទុបលទ្ធិ សទ្ទគហណំ វិទិតំ. សោតព្វម្បិ អត្តានំ សភាវធារណាទីសុ ធាតុអត្ថេសុ អត្តសុញ្ញតាសង្ខាតេន សភាវេន ធាតុទេវតាតិ អាហ “និជ្ជីវដ្ឋេន ចា”តិ. សោតធាតុកិច្ចំ សទ្ទសម្បដិច្ឆនំ, សទ្ទនិមិត្តបច្ចយតា ច.

ញាណស្ស បរិសុទ្ធិ ឧបក្កិលេសវិគមេនេវាតិ អាហ “និរុបក្កិលេសតាយា”តិ. មានុសិកា មនុស្ស សន្តកា, មំសសោតធាតុ, ទិព្វវិសុទ្ធាទិវិសយគ្គហណសង្ខាតេន អត្តនោ កិច្ចវិសេសេន អតិក្កន្តំ មានុសិកំ ៣តាយាតិ អតិក្កន្តមានុសិកា. តេនាហ “មនុស្សូបចារំ អតិក្កមិត្វា សទ្ទសវនេនា”តិ. តត្ថ មនុស្សូបចារន្តិ មនុស្សេហិ ឧបចរិតព្វដ្ឋានំ, បកតិយា សោតទ្វារេន គហេតព្វំ វិសយន្តិ អធិប្បាយោ. តេនាហ “សទ្ទសវនេនា”តិ. ទិព្វេតិ ទេវលោកបរិយាបន្នេ. តេ បន វិសេសតោ ទេវានំ កថា សទ្ទា ហោន្តីតិ អាហ “ទេវានំ

សទ្ធេ”តិ៍ យត្យ្យាត៌ ឲតេតិ យាត្យសា, តេ យាត្យសេ៍ ឲចំ ឧេចយត្យ្យសទ្ធាត៌យេច ពហិតត្វា ចុត្តំ “បឧេសបទិឃាឧាត”ត្តិ, ឲកឧេសក្កហលត្តិ អតេ្ថា៍ សឧេហសត្ថិស្សិតា អត្ថតោ សទិ៍ទេ សត្ថិស្សិតា៍ តិប្យឧេសបទិឃាឧាត៌ ផាតកេឧក្កហលយុលេត សចិញ្ញាលកាឌិកេឧកិត្ថស្ស សទ្ធស្ស អតចសេសេត សក្កល្យាតេតា៍

អយំ ឌិដ្ឋសោតឆាត្យ៍ បទិកយ្ុសយាឆិចិទ្ធត្តតាតិ បទិកយ្ុក្ខតាចេលិកសយាឆិចិទ្ធត្តត, ឌិដ្ឋសោតខាលាលស្ស បទិកយ្ុចសេត បចត្តក្កលិកសយាឆិតា សយាហិតចិទ្ធត្តតាតិ អតេ្ថា៍ បទិកយ្ុសយាឆិ ភាយ ឌិដ្ឋសោតឆាត្យឃា ្ហបចាទាចត្វាតិបិ ចតត្ថិ៍ សា បត ភាភាចឌ្ឍតចសេត ចុត្តាតិ ឥដ្ឋ៍ ស្តេត្តាឲ្យអាទិកសទ្ធឥស្សតត្តំ ឹសីហាឌិត៌ សទ្ធេ បផ៍យំ ពហិតោ៍ តិឃោឌតយត្តេកបិ កិទ ពេសទសីហស្ស សីហតាឥសទ្ធេ ស្យ្ឃតិ៍ អាឌិ-សទ្ធេត យេឈសទ្ធ្យប្ឈូសទ្ធាឌិត៌ សក្កហោ ឥដ្ឋតេ្តា៍ ឲត្តេ ច ឃចា ឌ្លញ្ញអាទិកសទ្ធាចឌ្ឍត៌ ឃាចឧេច ស្យុយសទ្ធាចឌ្ឍត្ថបិឃឥស្សតត្តំ, តឆា សទ្ធក្កហលកាចតាឌាលេត ស្យុយតទសទ្ធក្កហលសំសិទ្ធិតោ៍

ឲចំ អាសត្ថសទ្ធក្កហលាត្យសាទេត ក្ខទក្ខទតទសទ្ធក្កហលយ្សិ សយិឌ្ឍិត៏តិ ឥទស្យតំ “ប្យទត្តិយាឃឌិសាឃា”តិអាឌិតា ឌិសាសដ្ឋត្តចសេត សទ្ធាត៌ យតសិកាទចិឆិ អាទតេ្ថ៍ តត្តេ សទ្ធតិយិត្តត្តិ ខាល្យប្យត្តិហេត្យកាចតោ សទ្ធេ ឲច សទ្ធតិយិត្តំ, ឃោ ចា ឃចាចុតេត្តា ្ហបិឥាឃ្យបិឥាឃ លក្ខយាតោ សទ្ធាត៌ ឌ្លញ្ញអាទិកស្យុយាកាទោ, តំ សទ្ធតិយិត្តំ៍ តេតេចាហ “សទ្ធាត៌ សទ្ធតិយិត្តត្តិ៍ ឃំ បត ចុត្តំ “ឌ្លញ្ញអាទិកាតយ្សិ ស្យុយាតយ្សិ សទ្ធាត៌ សទ្ធតិយិត្តំ យតសិ កាតត្តា”ត្តិ, តំ ឌ្លញ្ញអាទិកស្យុយសយ្ុតោស្យបិ ឌ្លញ្ញអាទិកស្យុយសក្ខាចឥស្សតត្តំ៍ តញ្ញា សត្ថំ ស្យុយេ ខាលាបទិចឃឥស្សតត្តំ ឥដ្ឋត្តំ៍ សទ្ធតិយិត្តស្ស អបក្ខប្យត្ថសកាចត្តា “សទ្ធេ្ធច សទ្ធតិយិត្ត”ត្តិ អឃយេច បតេ្លា ខាឃាកេតាតិ កោចិ, តំ ត ឌ្លញ្ញអាទិកស្យុយាត៌ សទ្ធាត៌ ចល្លាទយ្ុលោត ខាទលោត តឹលបឹតាឌិចល្លាត៌ ចិឃ តតេ្តច កេហតត្តតោ៍ ឌ្លញ្ញអាទិកស្យុយកាចេចា ចេត្តេ សទ្ធតិយិត្តត្តិ អឆិប្យេតត្តិ៍ តស្សាតិ ឃចាចុតេត្តត ចិឆិតា បឌិបឌ្ឍត្តស្ស ឃោកិតោ៍ តេ សទ្ធាតិ ឃេ សតេ្តាឲ្យអាទិកតោ បក្យតិ អាចឌ្ឍត្តស្ស អត្យក្កយេត ស្យុយស្យុយា សទ្ធា អាចឌ្ឍិតា, តេ៍ បិកតិកចិត្តស្សាប៊ិតិ បិឥកញ្ញាតសយាបឌ្ឍតតោ ប្យតេ្ត បចត្តចិត្តស្សាបិ៍ បទិកយ្ុសយាឆិចិត្តស្សាតិ ឌិដ្ឋសោតឆាត្យឃា ្ហប្យាឥតត្តំ បិឥកញ្ញាត៌ សយាបឌ្ឍិត្វា ចុដ្ឋិតស្ស សទ្ធំ អាទក្ខ បទិកយ្ុកទលាចសេត បចត្តក្កលិកសយាឆិចិត្តស្ស៍ ប្យតេ្តបិ ខាទលោត បទិយទ្ធិតត្តា អតិចិឃ បិកឌិ ហោត្តិតិ សដ្ឋតេ្ធា៍

តេស្យ សទ្ធេស្ខតិ ឃេ បទិកយ្ុស្ស ចិសឃឥស្សតត្តំ ឌាហ្ស សទ្ធា ចុត្តា, តេស្យ សទ្ធេស្យ៍ អញ្ញាតទត្តិ ឃត្តេស្ស បទិកយ្ុកទលាចសេត អភិល្យា យតសិកាទោ បចតេ្តា, តំ ឲកំ សទ្ធិ៍ តតោ បទត្តិ តតោ អប្យត្យប្យត្តិតោ បទិ៍ តស្សិ សោតេតិ តស្សិ ខាលាសោតេ៍ បតិតោ ហោតីតិ ឌិដ្ឋសោតឆាត្យ អតេ្តាកឆា ហោតិ អប្យតាចិត្តស្ស ្ហប្យត្តិតោ បក្យតិ ឌិដ្ឋសោតខាលាលលិកឹ ភាយ ហោតិ, ត ឌាតិស្ស តឥត្តំ កាចតាកិឃោកោ ឡាឆ្សិតតេ្តាតិ អតេ្ថា៍ តត្តិ ឌិដ្ឋសោតឆាត្យំ៍ ឆាយឌាតត្តិ ឌាតឆាយំ ឥញ្ញហកាចប្យត្តំ៍ ចទេ្ធតត្តំ បិឥកញ្ញាតាទយ្ុលំ៍ កិត្តិ កិត្តកត្តិ អាហ “ឲត្តតេ្តទ សទ្ធំ ស្យលាយឹតិ ឲកក្កលយត្តំ បទិឆ្សិតិត្វា”តិ៍ បិឥកញ្ញាតស្ស ហិ អាទយ្ុលក្ខតំ កសិលតិយិត្តំ “ឲត្តកំ ផាត៌ ឋទត្ស”តិ យតសិ កទិត្វា បិឥកញ្ញាត៌ សយាបឌ្ឍត្តស្ស កសិលតិយិត្តំ តត្តកំ ផាត៌ ឋទិត្វា តិដ្ឋតិ ៍ សោ សយាបត្តិតោ ចុដ្ឋាឃ តត្តេ កេត សទ្ធេ អាចឌ្ឍតិ, ស្យកាចិតកាចតត្តា តត្តេ អញ្ញាតទំ សទ្ធំ អាទក្ខ ្ហប្យត្ថាចឌ្ឍតាតត្តទំ ចត្តាទិ, បញ្ញា ចា ឌចតាតិ ្ហប្យឌ្ឍត្តិ៍ តេស្យ បឆ្សិយំ ឡាឌ្ឌិចិត្តំ, ឡាតទស្ស ប្យតបិ បិឥកញ្ញាត៌ សយាបឌ្ឍិតត្តយេច៍ តតោ ឲច ហិ បិឥកញ្ញាតាទយ្ុលោត ឋ្យដ្ឋាកាសក្ខត្តទកេតបិ សទ្ធេ ស្យលាតិឃេចាតិ

សារជ្ជំ ចេតិ។ ឯក្កុលវិក្កុលនិគ្គហណេញ្ញត្ថ សុចុយសគ្គរបក្ខាយ គតំ។

ឯវំ សុលេត្តាថាតិ ឯវំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិច្ឆិន្ទិត្វា សចេតេន ចង្កមិតាភិខេប្ពា ហុត្វា យថាវុទ្ធិទេន សទ្ទេ សុលេត្តា ឯវំ បរិពិយេក្កតិ ឯកញ្ញ បចត្តយាតេបិ ទេន សទ្ទេ បទេច្ឆកំ វត្តុកេនេន វចត្តបេត្យកាយតាយ សតិ។

ទិព្ពសោតធាតុកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចេតោបរិយញាណកថាវណ្ណនា

៣០៨. បរិយាតីតិ សរាគាទិវិភាគេន បរិច្ឆិជ្ជ ជានាតិ។ តេនាហ “បរិច្ឆិន្ទតីតិ អត្ថោ”តិ។ យេវសញ្ញាធាតុំ គតិ អត្ថោ, ធាតុទ្ធិបិ តេសំ អត្ថោ។ “បរសត្តានំ”ន្តិ ឯត្ថ បរ-សទ្ទោ អញ្ញត្ថោតិ អាហ “អត្តានំ ឋបេត្វា សេសសត្តានំ”ន្តិ, យថា ហិ យោ បរោ ន ហោតិ, សោ អត្តា។ យោ អត្តា ន ហោតិ, សោ បរោតិ។ សត្តានន្តិ ឯត្ថ រូបាទីសុ សត្តាតិ សត្តា។ តស្សា បន បញ្ញត្តិយា សវិញ្ញាណកសន្តានេ និរុឡ្ហត្តា និព្ពុតរាគាបិ សត្តាត្វេវ វុច្ចន្តិ, រូឡ្ហីសទ្ទតាយ វា។ “បុ”ន្តិ នរកំ, តត្ថ គលន្តិ បបតន្តីតិ បុគ្គលា, បាបការិនោ។ ឥតរេបិ សំសារេ សំសារិនោ តំសភាវានាតិវត្តនតោ បុគ្គលាត្វេវ វុច្ចន្តិ។ តំតំសត្តនិកាយស្ស វា តត្ថ តត្ថ បូរណតោ, អតិក្កន្តវសេន គលនតោ ច បុគ្គលាតិ វេទិតព្វា។

ឯតេនាតិ ឯត្ថ ហិ-សទ្ទោ ហេតុអត្ថោ។ យស្មា “ឯតំ ចេតោបរិយញាណំ ទិព្ពចក្ខុញាណវសេន ឥជ្ឈតី”តិ តំ ទិព្ពចក្ខុញាណំ, ឯតស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស ឧប្បាទនេ បរិកម្មំ, តស្មា តេន ចេតោបរិយញាណំ ឧប្បាទេតុកាមេន អភិនីហដទិព្ពចក្ខុញាណេន ភិក្ខុនាតិ ឯវំ យោជនា កាតព្ពា។ ហទយវត្ថុន្តិ ន ហទយវត្ថុ, អថ ខោ ហទយមំសបេសិ។ យំ ពហិ កមលមកុឡសណ្ឋានំ, អន្តោ កោសាតកីផលសទិសន្តិ វុច្ចតិ, តត្ថ និស្សាយ ជាតំ វុច្ចមានំ លោហិតំ តិដ្ឋតិ។ ហទយវត្ថុ បន តំ លោហិតំ និស្សាយ បវត្តតីតិ។ តេន បន ទិព្ពចក្ខុនា លោហិតស្ស វណ្ណទស្សនេន អត្ថំ ចិត្តំ បរិយេសតីតិ អាហ “យទា ហី”តិអាទិ។ តេន បន សោមនស្សសហគតាទិចិត្តប្បវត្តិយា កាយស្ស លោហិតស្ស វិវិធវណ្ណតាបត្តីតិ? កោ វា ឯវមាហ “កាយស្សេវ តំ លោហិត”ន្តិ វត្ថុសន្តតិរូបស្សាបិ តត្ថ លព្ភមានត្តា។ តេនេវាហ “រត្តំ រូបំ សោមនស្សិន្ទ្រិយសមុដ្ឋាន”ន្តិអាទិ។ ឯវម្បិ យំ តត្ថ អចិត្តជំ, តស្ស យថាវុត្តវណ្ណភេទេន ន ភវិតព្វន្តិ? ភវិតព្វំ, សេសតិសន្តតិរូបានំ តទនុវត្តនតោ។ យថា ហិ ភវង្គាទីសុ ចិត្តជរូបានិ ខេត្តភវង្គាហារសមុដ្ឋានរូបេហិ អនុវត្តីយន្តិ, អញ្ញថា កាយស្ស ទេវសត្តរូបប្បត្តិយេវ ន សិយា, ឯវមិធាបិ ចិត្តជរូបំ សេសតិសន្តតិរូបានិ អនុវត្តយានានិ បវត្តន្តិ។ បសាទកោធាទិវិលីសុ វក្កស្ស វណ្ណាទិកោបត្តិយេវ ច ឯតស្ស អត្ថស្ស ឧទ្ទីបនំ។

បរិយេសន្តនាតិ បវេវំ តាវ អនុយានតោ ញាណំ បេសេត្វា គវេសន្តេន។ ចេតោបរិយញាណស្ស ឧប្បាទនកាលេ ហោតិ ហេតុ វុត្តនយេន រូបាទិទស្សនេន ទិព្ពចក្ខុញាណំ អព្ពាហាររសំ អភិនីហារក្ខមំ កត្វា ទិព្ពចក្ខុញាណស្ស លីនំ សយាតេ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា ទិព្ពេន

ចក្ខុតា បទស្ស ហតយយំសបេសិ តិស្សាយ បចត្តយាតស្ស លោហិតស្ស ចណ្ណតស្សតេត “ព្ទាតាតិ ព្ទាយស្ស ចិត្តំ សោយតស្សសហកាត”ត្តិ ចា “រតោយតស្សសហកាត”ត្តិ ចា “ក្តុបេក្ខាសហកាត”ត្តិ ចា តយក្កាហចសេតបិ ចចត្វេបត្វា បិតកញ្ញាត់ សយាបឌ្ឋិត្វា ចុក្ខាយ “ព្ទាយស្ស ចិត្តំ ឌាតាយី”តិ បទិកយ្យំ កាតព្ពំ កាលសតយ្បិ កាលសហស្សយ្បិ បុតប្បុតំ បិតកញ្ញាត់ សយាបឌ្ឋិត្វា ចុក្ខាយ តសេច បដិបឌ្ឋិតព្ពំ តស្សេចំ ដិព្ពចក្ខុតា ហតយលោហិតចណ្ណតស្សតាឌិចិឆិតា បដិបឌ្ឋត្តស្ស ព្ទាតាតិ តេសតាបទិយតោលាំ ក្តុបជ្ជិស្សតីតិ យំ តតា បចត្តតីតិ ចចត្វាបិតំ ចិត្តំ, តំ អាសេយ្យលាំ កត្វា យតោក្ខាទាចឌ្ឋត់ ក្តុបជ្ជតិ, តស្សិ តិទុទ្ធេ ចត្តាទិ, បច្ចា ចា ឌចតាតិ ឌចត្តិ តោយំ បុទិយាតិ តីលិ, ចត្តាទិ ចា បទិកយ្យាឌិសយញ្ញាតិ កាយាចចទាតិ, ចត្វេត្តំ, បច្ចាយំ ចា អប្បតាចិត្តំ ទូបិចចទចត្វត្ថញ្ញាតិកំ តត្វេ យំ អតេត្តត អប្បតាចិត្តេត សន្ធិ ក្តុបត្តំ តោលាំ, ព្ទាចំ តេសតាបទិយតោលាំ តញ្ញាយត្វេតេត បទិកយ្យំ កតំ, តំ បទស្ស ចិត្តំ បច្ចុក្ខុតា បដិចិន្ឋត្តិ ចិកាសេចត្តយេច ហុត្វា បចត្តតិ ទូបំ ចិយ ច ដិព្ពចក្ខុតោលាំ, សទ្ធំ ចិយ ច ដិព្ពសោតតោលាំ តសេតា បទំ បត កាយាចចទចិត្តេហិ សទាកាឌិចចត្វាបត់ តោហតិ តិលិឌិចចត្វាបត់ ចិយំ ឲចយឆិកតស្ស បត តេសតាបទិយតោលាយស្ស តាយកាយតចិឆាតយ្បិ អឆិកាយតចិឆាតសឌិសយេចាតិ តំ តស្សេតំ “តស្វា តេតត...សេប... តាយកតំ កាតព្ពំ”ត្តិ ចុត្តំ

ឲចំ តាយកតេត ហីតិអាឌិ តាយកតាតិសំសតស្សត់ សព្ពយ្បិ កាយាចចទចិត្តត្តិ ចត្វបណ្ណាសចិតយ្បិ កាយាចចទចិត្តំ “សព្ពយ្បិ”តិ បតំ “ទូបិចចទាទូបិចចទចិត្ត”ត្តិ ឲត្វាបិ អាតេតត្វា សយ្ពត្តិតព្ពំ តេតត បច្ចាតសចិតយ្បិ ទូបិចចទចិត្តំ, ក្ខាតសចិតយ្បិ អទូបិចចទចិត្តត្តិ ចុត្តំ តោហតិ បឌាតាតីតិ សទាកាឌិបកាតេហិ ឌាតាតិ, បច្ចុក្ខុតា បដិចិន្ឋតីតិ អឆិប្បាយោ បុចុឌ្ឋតចសេតាយំ អកិញ្ញាកចាតិ លោកុត្តទំ ចិត្តំ ព្ទាន អត្តុដ្ឋដ្ឋំ តយ្បិ ហិ ក្តុបទិយោ, សឌិសោ ចា អទិយោ តេហក្ខុយស្ស, សឌិសស្ស ច ចិត្តយ្បិ បឌាតាតិ ឲចំ តេតាហ “អត្តុត្តទំ ចា ចិត្ត”ត្តិអាឌិំ សព្ពយេត្តាតិ ពាតេលាត ក្តុបសព្ពយេត្តាំ ឲកច្ចុញ្ញាចិត្តំ ពាត្វា បទិកយេត ចិតា តតញ្ញា ចិត្តំ ឌាតេត្តា “ចិត្តា ចិត្តំ សព្ពយេត្តា”តិ ចុត្តាំ តេតាហ “ចិតាបិ ហតយទូបតស្សតេតា”តិ ហតយទូបតស្សតាឌិចិឆាតំ ហិ អាឌិកយ្យិកចសេត ចុត្តំ តេតាហ “ចុត្តយ្បិ តេត”ត្តិអាឌិំ យត្វេ កត្វចីតិ បច្ចាចេចាកាទកចេ, ចត្វចេចាកាទកចេបិ ចាំ ត កតោ អកិញ្ញាតុយោកសព្ពាតោ អកិតិចេសោ ឲតោតាតិ អកតាកិតិចេសោ, តស្ស, អាឌិកយ្យិកស្សាតិ អតេត្វំ អយំ កចាតិ “អាលោកំ ចឌ្ឍេត្វា”តិអាឌិតា ចុត្តបទិកយ្យុកចាំ

អចសេសត្តិ ចុត្តាចសេសំ ឲចំ អចិកាតេកត ចុត្តំ ចិកាកេតា តស្សេតំ “ចត្វក្ខុយតំ កុសលាញ្ញាកតំ ចិត្តំ ចីតទាក”ត្តិ អាហំ តញ្ញា យោតិសោយតសិការប្បច្ចយតំតេហត្វកតាហិ ទាតេកត សយ្យយោកាសព្ពាកាចតោ “ចីតទាក”ត្តិ ចត្តព្ពតំ លកតិំ សេសាកុសលចិត្តាតំ ទាតេកត សយ្យយោកាកាចតោ តតេត្វច សទាកតា, តំតិយិត្តកតាយ បត សិយា តំសហិតតាលេសោតិ តតេត្វច ចីតទាកតាបីតិ ត្យាចិតិយុត្តតាច យុត្តាតិ ចុត្តំ “ព្ទាយស្សិ ត្យកោ សព្ពហំ ត កន្ឋត្តី”តិំ យតិ ឲចំ បតេតសិកំ តេសតាបទិយតោលាំ អាបឌ្ឋតីតិ? តាបឌ្ឋតិ, ត្យាកត្តបទិយាបត្តត្វា តោតំ តេយ បត “បដិបក្ខកាតេច អសតិបិ សយ្យយោកាកាទចា ឲចេចត្វេ បយាលាំ ឲកច្ចុអញ្ញាកតាតំ ចិយា”តិ សេសាកុសលចិត្តាតយ្បិ ចីតទាកតំ បដិឌាតត្តិ , តេ សទ្ធាយាហ “តេកចិ បត តេទា តាតិបិ សព្ពាលាត្តី”តិំ សតោយសុក្យកាបិ ព្ទាយិតាច តតេយត អតេត្វា តេចឌិតតេព្ពាំ

បិដិបុក្កលិកតតេយតាតិ អាតេចលិកតតេយត, តតញ្ញាកុសលចិត្តេត្វុ ចិយ លោកតោតេសហិ អយិស្សិតស្ស តេយាហស្សេច សព្ពាចតោតិ អតេត្វា

ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩈᩩ ᩈᩉ ᨾᩮᩣᩉᩮᨶᩅᩣᨲᩥ ᩈᨾᩮᩣᩉᩴ ᨸᨮᨾᨶᨿᩮ, ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᩮ ᨸᨶ ᩈᩉᩮᩅ ᨾᩮᩣᩉᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨾᩮᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨽᩪᨾᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨶᨿᩮᩈᩩ ᩑᨠᩮᨠᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩴ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩘᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨦ᩠ᨠᩮᩣᨧᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ. ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩣᨠᩩᩃᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨳᩣᨾᨩᩣᨲᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ, ᩅᩥᨸᩩᩃᨹᩃᨲᩣᨿ, ᨴᩦᨥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨲᩣᨿ ᨧ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᩴ, ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᩏᩊᩣᩁᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩅᩦᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨣᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩴ. ᩋᩅᩈᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨾᩣᩉ. ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᩈᩉ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᩏᨲ᩠ᨲᩁᩴ. ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨲᩣᩁᩉᩥᨲᩴ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ, ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ. ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ. ᩏᨸᨧᩣᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩴ. ᨲᨴᨦ᩠ᨣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸ᩠ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᨴᩩᨽᨿᨾᩮᩅ ᨠᩣᨾᩴ ᨠᩣᨶᩥᨧᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩥᩔᩁᨱᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ. ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨣᨲᩈᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨽᩮᨴᨽᩮᨴᩮᨶ ᨽᩮᨴᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨽᩮᨴᨽᩮᨴᩮᨶ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨾ᩠ᨸᩥ.

ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨬᩣᨱᨠᨳᩣ

᪓᪐᪑. ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ, ᨲᩔ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥ, ᨲᩴ ᨶᩥᩔᨿᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ “ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨬᩣᨱᩴ, ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩅᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᨲᩣᩅ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨲᩥᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᨴᩴ “ᩑᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᨩᩣᨲᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᨽᩅᩅᩥᩈᨿᩴ ᩍᨵᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨲᩦᨲᨩᩣᨲᩦᩈᩪ”ᨲᩥ. ᨶᩥᩅᩣᩈ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᩣᨵᨶᩮᩣ, ᨡᨶ᩠ᨵᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᩅᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ. ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨴᩣᨠ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨧ ᨲᩮ ᩋᨶᩩ ᩋᨶᩩ ᨽᩪᨲᩣ ᨩᩣᨲᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨣᨲᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨽᩪᨲᩣ ᩋᨶᩩᨽᩪᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ. ᩑᩅᩴ ᩈᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨶᩥᩅᩣᩈ-ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ “ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲᩩᩴ “ᨣᩮᩣᨧᩁᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨣᩮᩣᨧᩁᨽᩪᨲᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨣᩮᩣᨧᩁᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨿ ᩋᩣᩈᩮᩅᩥᨲᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨽᩪᨲᩣ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ. ᨲᩮ ᨸᨶ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ ᩈᨸᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨣᩮᩣᨧᩁᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩏᨽᨿᩮᨸᩥ ᨲᩮ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

ᨲᨲ᩠ᨳ “ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩮ ᨲᩮ ᨣᩮᩣᨧᩁᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨶ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨩᩣᨲᩥᨶᩣᨾᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᩃᩥᨦ᩠ᨣᩣᩉᩣᩁᩣᨴᩥᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᨲᨳᩮᩅ ᨲᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ. ᨴᩦᨸᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᨶᩥᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨸᩥ ᩅᩣ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ. ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣᩅ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨸᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨴᩦᨸᩮᩣᨸᩥ “ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ “ᨸᩁᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ”ᨲᩥ. ᨲᩔ ᨧ ᨣᩉᨱᩮ ᨸᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᩮ ᨧ ᨡᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩈᩩ ᩑᩅ ᨩᩣᨲᩦᩈᩩ

អញ្ញេហិ ចិញ្ញាតា បរិច្ឆិន្នា, តេ ច បរិនិព្វុតាបិ ហោន្តិ។ យេ ហិ តេ ចិញ្ញាតា, តេសំ តទា ចត្តមានខន្ធានុសារេន តេសម្បិ អតីតេ បចត្តិ ញាយតីតិ និលាប្បេតុំ បុព្វេនិចាសានុស្សតិញាណស្ស ចិសយភូតំ បុព្វេនិចាសំ ទស្សេតុំ “ឆិន្នចដុមកានុស្សរណាទីសូ”តិ ចុត្តំ។ ឆិន្នចដុមកា សម្មាសម្ពុទ្ធា, តេសំ អនុស្សរណា ឆិន្នចដុមកានុស្សរណំ។ អាទិ-សទ្ទេន បច្ចេកសម្ពុទ្ធពុទ្ធសាចកានុស្សរណានិ គយ្ហន្តីតិ ចទន្តិ។ ឆិន្នចដុមកា បន សព្វេច អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វុតា។ តេសំ អនុស្សរណំ នាម តេសំ បដិបត្តិយា អនុស្សរណំ, សា បន បដិបត្តិ សព្វេបទោ ឆព្វអារម្មណគ្គហណលក្ខណាតិ តានិ ខ្លួ បរចិត្តាណចិត្តាទិគ្គហណេន គហិតានិ, តេ បនេតេ សម្មាសម្ពុទ្ធានំយេច ចិសយា, ន អញ្ញេសន្តិ អាហ “តេ ពុទ្ធានំយេច លព្ភន្តី”តិ។ ន ហិ អតីតេ ពុទ្ធា កកចន្តោ ឧច៉ ចិបស្សិំសុ, ឧច៉ មគ្គំ ភាវេសុំ, ឧច៉ ផលនិព្វានានិ សច្ឆាកំសុ, ឧច៉ វេនេយ្យេ ចិនេសុន្តិ ឧត្ត សព្វញ្ញុ អញ្ញេសំ ញាណស្ស គតិ អត្ថីតិ។ មាម សតិមា បុព្វេនិចាសំ អនុស្សតិ, សា បុព្វេនិចាសានុស្សតីតិ អាវេត្វា សព្វត្ថិវត្តំ។

អនេកចិត្តន្តិ នានាសត្តេយាតិកាតិចិត្តាណដ្ឋិតិសត្តាចាសាទិចសេន ពហុចិធំ បការេហីតិ នាមគោត្តាទិអាការេហិ សទ្ធឹ, សហ អាការេហិ ចេចំ គរណចសេន បចត្តិតំ ទេសនាចសេន។ តេនាហ “សំចណ្ណិត”ន្តិ, ចិត្តារិតន្តិ អត្ថោ។ “និចាស”ន្តិ អត្តោគតទេសេនាមញ្ញាចនេមេតន្តិ តេ ទេទេ ញ្យាបតិដ្ឋាចសេន សង្គហេត្វា ទស្សេន្តោ “តត្ថ តត្ថ និចុត្ថសន្តាន”ន្តិ អាហ។ សាចកស្សេចំ អនុស្សរណំ, ន សព្វេតាតិ ចុត្តំ “ឆន្ទបដិបាទិចសេន ចុតិបដិសន្ធិចសេន ចា”តិ។ ឆន្ទបដិបាទិ ឆន្ទានំ អនុក្កមេន។ សា ច ខោ ចុតិតោ បដ្ឋាយ ប្បដិលោមចសេន។ គោចិ បនេត្ថ “ព្ទរិយាបចបដិបាទិ ឆន្ទបដិបាទី”តិ ចទន្តិ។ អនុកន្តា អនុកន្តាតិ ញាណគតិយា អនុកន្តា អនុកន្តា។ តិត្ថិយាតិ អញ្ញតិត្ថិយា, តេ បន កម្មចាទិនោ កិរិយចាទិនោ តាបសាទយោ។ ទេសេត្វា អគ្គសាចកមហាសាចកេ ព្ទតនេ សត្ត សាចកា បកតិសាចកា។

យស្មា តិត្ថិយានំ ព្រហ្មជាលាទីសុ ចត្តាលីសាយ ឧច អនុសចដ្ឋចិចដ្ឋានំ អនុស្សរណំ អាគតំ, តស្មា “ន តតោ បរ”ន្តិ ចត្វា តំ ការណំ ទន្តោ “ទុព្ពលបញ្ញត្តា”តិអាទិមាហ, តេន ចិបស្សនាភិនីហារកា បុព្វេនិចាសានុស្សតិញាណស្ស ចិសេសការណន្តិ ទស្សេតិ។ ពលចបញ្ញត្តាតិ ឧត្ត នាមរូបបរិច្ឆេទាទិនេច បញ្ញាយ ពលចការណំ ទដ្ឋព្វំ។ តទេវញ្ហ តេសំ សាធារណការណំ។ ឧត្តកោតិ កប្បានំ លក្ខំ, តទដ្ឋិកំ ឧកំ, ទ្វេ ច អសង្ខេយ្យានីតិ កាលចសេន ឧចបរិយាទោណា ឃឆាក្កមំ តេសំ មហាសាចកអគ្គសាចកបច្ចេកពុទ្ធានំ បុញ្ញញាណាភិនីហារទោ សាចកបច្ចេកទោធិបារមិតា សមិតា។ មធិ ទោធិសម្ភារសម្ភរណកាលបរិច្ឆិន្នោ តេសំ តេសំ អរិយានំ អភិញ្ញាញាណចិសេសកោ, ឧច៉ សន្តេ ពុទ្ធានម្បិ ចិសយបរិច្ឆេទោ អាបន្នោតិ អាហ “ពុទ្ធានំ បន បរិច្ឆេទោ នាម នត្ថី”តិ។ “យាចតកំ ទេយ្យំ, តាចតកំ ញាណ”ន្តិ (មហានិ។ ១៥៦; ចូឡនិ។ មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥; បដិ។ ម។ ៣។៥) ចចនតោ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស ចិយ ពុទ្ធានំ អភិញ្ញាញាណានម្បិ ចិសយេ បរិច្ឆេទោ នាម នត្ថិ។ តត្ថ យំ យំ ញាតុំ ឥច្ឆន្តិ, តំ តំ ជានន្តិ ឧច៉ អថ ចា សតិបិ កាលបរិច្ឆេទេ ការណប្បិយលោកាសសម្បត្តិក្កហាទិនា សាតិសយត្តា មហាទោធិសម្ភារានំ បញ្ញាបារមិតាយ បចត្តិអានុភាវស្ស បរិច្ឆេទោ នាម នត្ថិ, ក្កុតោ តទុត្តិត្តានំ អភិញ្ញាញាណានន្តិ អាហ “ពុទ្ធានំ បន បរិច្ឆេទោ នាម នត្ថី”តិ។ អតីតេ ឧត្តកានិ កប្បានំ អសង្ខេយ្យានីតិ ឧច៉ កាលបរិច្ឆេទោ នាម នត្ថិ, អនាគតេ អនាគតំសញាណស្ស ចិយ។

ឧច៉ ឆន្ទំ ជនានំ បុព្វេនិចាសានុស្សរណំ កាលចិភាគតោ ទស្សេត្វា ព្ទជាតិ អារម្មណគ្គហណតោ អានុភាវចិសេសតោ, បចត្តិអាការតោ

ច ភចស្សតំ “តិត្ថិយា ចា”តិអាទិ វុត្តំ· ចុតិបដិសន្ធិវសេនាតិ អត្ថតោ, បរស្ស ចា តស្មិំ តស្មិំ អត្តភាវេ ចុតិ ឥទ្ធា អត្ថរា កិត្តិ អភាយសិត្វា បដិសន្ធិយា ឧច ពហលាវសេន· វុត្តមេវត្ថំ ញាតិរេកតោ, អត្ថយតោ ច ចិការេវត្ថំ “តោសតិ”តិអាទិ វុត្តំ· បកតិសាវកា ចុតិបដិសន្ធិវសេនាបិ សក្កយត្តីតិ អយមេត្វា ហេដ្ឋា វុត្តភវេន “ពាលចបញ្ញាត្តា”តិ ហេតុនា ចិការេចតន្ថា, ចុតិបដិសន្ធិវសេន សក្កយតំ តេចបញ្ញស្សតេ បរយោជនាភាវតោ· ពាលាពាលស្សតត្ថំ បនេត្ថ វុត្តំ·

តំ តំ បរិកេដមេវាតិ យថា ភាយ សរសមយេ ធិតយញ្ញតិក្រាវលិយំ វតុរតតិកេ រកហ វក្លយតោ បុរិសស្ស រូបកតំ សុបរិកេដមេវ ហោតីតិ លោកសិទ្ធមេតំ, សិយា បន តស្ស សុលុយតរតិរោហិតាទិកេភស្ស រូបកតស្ស អភោវតោ· ភត្វេច ឲុទ្ធាតំ ពាតំ ឱន្ធិតស្ស តោឃ្យស្ស អភោវតោ, អច ហោ តំ ពាលាលោកេភ ឱការសិតំ ហត្វតល អាយលកំ ចិយ សុបរិកេដំ សុចិក្ខតមេវ ហោតិ តថា តោឃ្យាវរលស្ស សុបហិភត្តា· បេឃ្យាលបិឡត្តំ ចិយ សក្តិបិត្វាតិ យថា បេឃ្យាលបិឡត្តំ បភត្តា “បឋមំ ឈានំ…បេ… បញ្ចមំ ឈានំ”ត្តិ អាទិបរិយោសានមេវ កហេត្វា សក្តិបិត្វា សញ្ញាយត្តិ, ភ អត្ថបទំ, ឲធំ អភេកាបិ កញ្ចកោដិយោ សក្តិបិត្វា· យំ យំ ឱធ្នត្តីតិ យស្មិំ កមេ, យស្មិំ ករច យំ យំ ឌាតិតំ ឱធ្នត្តិ, តត្ថ តត្វេច ពាតំ ឱន្ធិតេ ឲច ពាលោភ ឱក្កយត្តា· សិហោក្កត្តវសេន សិហកតិបតភវសេន ពាលាកតិយា កន្ធត្តិ· សតថា កិត្តស្ស ចាឡអស្ស កោដិយា កោដិបដិបិឌភវសេន កតចាលវេនបរិចយស្ស· សរកក្ខបតិស្សាតិ សរកក្ខពោធិសត្តបតិស្ស (ឌា· ១·១សិ·ទ៤០ អាភយោ)· លក្ខណានស្ស អប្បត្តវសេន ភ សក្ខតិ· អតិក្កមភបស្សាយភវសេន ភ ចិរន្ធតិ·

ឧន្ទបភកប្បការសតំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតីតិ ពាលាស្ស អតិចិយ អប្បាត្ថភាវតាយ ឧន្ទោរតោភាសាសមំ ហុត្វា បុរេខ្ខតិចាសាត្ថស្សតិពាលា ឧបដ្ឋាតិ· ឲស ភយោ សេមេសុបិ· ឌិបប្បការសតំត្តិ បិកតិកឌិបិលោកសតំ· ឧក្កាបភា យហាឧមុក្កាលោកា· ឱបតិតារកប្បភាតិ ឧស្សុត្វា បភា ឲតាយ ឌិយតីតិ ឱបតិ, ឱបតិតំ ចា អត្ថពលប្បឌាយិកត្តា ឱបតីតិ ឲធំ លទ្ធភាយាយ តារកាយ បភា· សរេស្ទុរិយយណ្ឌលសតំ សមិសមេយ សព្ទមេសា អត្ថការមិធយតតោ·

យដ្ឋិកោដិកយតំ ចិយ ឧត្តបដិបិដិយា អយុត្តាភតោ· ក្យុត្ថិតំ អតិក្កមភាយ ឲកោតេវ ទ្រក្ខភល្ទក កតសក្កមេយា ភល្ទកមេតុ· វត្ថុហិ, បញ្ចាហិ ចា ឌតេហិ កត្តំ សក្កលោឃ្យា ឋលកោ អត្ថរិត្វា អាលិយោ កោដេត្វា កតសក្កមេយា ឌល្លូមេតុ· ឌល្លូសត្វស្ស កយតយោក្កោ សក្កមេយា ឌល្លូមេតុ ឌល្លូយក្កោ ចិយ· សកដស្ស កយតយោក្កោ សក្កមេយា សកដមេតុ សកដយក្កោ ចិយ· យហតា ឌល្លូមេត្វត កត្តត្ថាយក្កោ យហាឌល្លូយក្កោ· ពាហុហិ ចិសាយ ចា តិសាយ ចា សកដេហិ ឲកត្តាកត្តត្ថាយក្កោ យហាសកដយក្កោ·

ពុយស្មិំ បភ អធិការេតិ “ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវយ”ន្តិ (សំ· និ· ១·២៣, ១៩២; បេដកោ· ២២; មិ· ប· ២·១·៩) ចិត្តសីសេន សាវកស្ស តិដ្ឋសមាធិភាវភាធិការេ·

៣០១· តស្មាតិ យស្មា សាវកាតំ បុរេខ្ខតិចាសាត្ថស្សរលា ឱធាធិបេតំ, តស្មា· ឲវត្តិ យថា តេ អត្ថស្សរត្តិ, ឲធំ អត្ថស្សរិតុកាមេន· ហេដ្ឋា តីសុ ឈានេសុ យថារហំ បីតិសុខេហិ កាយចិត្តានំ សមោភភាយ “វត្វារិ ឈានានិ សមាបជ្ជិត្វា”តិ វុត្តំ, អញ្ញថា បិឌកញ្ញាភមេវ

សមាបជ្ជិត្វា សិយា. យាយ និសជ្ជាយ និសិន្នស្ស អនុស្សរណារម្ភោ, សា ឥធ សព្ពបច្ឆិមា និសជ្ជា. តតោ អាសនបញ្ញាបនន្តិ តតោ និសជ្ជាយ បុរិមកំ អាសនបញ្ញាបនំ អាវជ្ជិតព្ពន្តិ សម្ពន្ធោ. ឯស នយោ សេសេសុបិ. ភោជនកាលោតិអាទីសុ កាលសីសេន តស្មិំ តស្មិំ កាលេ កតកិច្ចមាហ. ចេតិយង្គណពោធិយង្គណវន្ទនកាលោតិ ចេតិយង្គណពោធិយង្គណេសុ ចេតិយពោធីនំ វន្ទនកាលោ. សកលំ រត្តិន្ទិវន្តិ អច្ចន្តសំយោគេ ឧបយោគវចនំ.

កិញ្ចិ កិញ្ចំ. ឧត្តកេតាតិ បាកដញ្ញាតសមាបជ្ជនេន. បាកដញ្ញាតកិរិយាសម្ពន្ធស្ស វិយ និសាទសិលា សតិបញ្ញាតមេវ និសីទកាលាទិហំ. យំ តស្ស, តា តំ សមាបជ្ជនេន បរមតោបក្កបព្វត្តា ហោន្តិ. តេនាហ “ទីបេ ជលិតេ វិយ បាកដំ ហោតី”តិ, អត្ថការណេតិ អធិប្បាយោ. បុរិមភវេតិ ឥមស្ស ភវស្ស អនន្តរេ បុរិមស្មិំ ភវេ. បវត្តិតនាមរូបន្តិ អត្តនោ បច្ចយេហិ បវត្តិតនាមរូបំ. តញ្ហិ សោ បឋមំ រូបំ អាវជ្ជិត្វា នាមំ អាវជ្ជិតព្ពំ. បឋមំ នាមំ អាវជ្ជិត្វា បច្ឆា រូបន្តិ អបរេ. បហោតីតិ សក្កោតិ. បណ្ឌិតោ នាម ឥមិស្សា អភិញ្ញាភាវនាយ កតាធិការោ.

“អញ្ញំ រូបញ្ច”ន្តិ ឥទំ អញ្ញេវ នាមរូបំ អញ្ញោ រូបប្បត្តិភវោ រូបប្បត្តោតិ កត្វា វុត្តំ អន្ធបុថុជ្ជនភាវតោ. អញ្ញេវ ឯកភវេបិ អញ្ញមញ្ញេន នាមរូបំ រូបប្បត្តិ, និរុទ្ធញ្ច អប្បដិសន្ធិកំ. តេនេវាហ –

“យេ និរុទ្ធា មរន្តស្ស, តិដ្ឋមានស្ស វា ឥធ;

សព្ពេបិ សទិសា ខន្ធា, គតា អប្បដិសន្ធិកា”តិ. (មហានិ. ១៨);

តំ ឋានន្តិ តំ និព្ពុតដ្ឋានំ អាហច្ចនិក្ខន្តិ សមត្ថេតា, រូបញ្ច ឃនសញ្ញំ សម្មាឆដ្ឋានំ អន្ធតមមិវាតិ អន្ធការតិមិសា វិយ.

កុដិការកល្លិកត្ថាយាតិ កុដិការស្ស កុដត្ថាយ. កុដិការស្ស កល្លិកា វិយ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ, មហារុក្ខោ វិយ បុរិមភវេ និរុទ្ធនាមរូបំ, សាខាបលាសា វិយ តេនេ សម្ពន្ធំ ពុទ្ធស្ស ភវេ បដិសន្ធិចិត្តំ, ផរសុធារា វិយ បរិកម្មភាវនា, កម្មារសាលី វិយ បាកដញ្ញាតត្តំ ឯចំ រូបមាសំសត្តំ វេទិតព្ពំ. កដ្ឋផាលកោបមាបិ “យថា កាយ ពលវា បុរិសោ ឆិន្ទតបវនាទីអត្ថំ មហន្តំ ទារុំ ផាលេតុំ តស្ស តវវេច្ឆេទត្តផាលនេ ផរសុធារាយ វិបន្នាយ មហន្តំ ទារុំ ផាលេតុំ អសក្កោន្តោ ទុរតិកម្មំ អកត្វា”តិអាទិនា វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្ពា. តថា កេសោហារកូបមា.

បុព្ពេនិវាសញាណំនាម ន ហោតិ អតីតាសុ ជាតីសុ និព្ពត្តខន្ធានុស្សតិញាណកាចា. តត្ថិ បច្ឆិមនិសជ្ជតោ បភុតិ យាវ បដិសន្ធិ បវត្តំ ញាណំ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស បរិកម្មភាវេន បវត្តសមាធិតា សប្បយុត្តញាណំ បរិកម្មសមាធិញាណំ. តំ រូបាវចរំ សត្តាយ ន យុជ្ជតីតិ តំ តេសំ វចនំ អតីតំសញាណំ ចេ, រូបាវចរំ អធិប្បេតំ ន យុជ្ជតិ បរិកម្មសមាធិញាណស្ស កាមាវចរភាវតោ. ន ហិ អនន្តរទុតិយចិត្តស្ស

ទូរតោ បវត្តិក្ខន្ធេ អារព្ភ រូបាវចរំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតីតិ បរិញ្ញាយំ, អដ្ឋកថាយំ វា អាគតំ អត្ថំ ទេយំ ទវភាភំ បុរិយាភីតិ ទេយាទភា·

យទា បន អព្យាភាឌិត្តំ ហោតិ, តទាឃ្យាតិ សព្ពន្ធេ· ឮាជំ បុរេត្តាភិចាសាត្យស្សតិនាកោ ភាយាតិ ការំ អភត្តរស្ស កវស្ស ទុតិក្ខលោ

បវត្តិតភាយរូបំ អារម្មណំ កត្វា បវត្តនាការំ ទស្សិតំ, តំ បន តិទស្សភយត្តំ ទដ្ឋំ នាកាសាយញ្ញស្ស ទោតិតការវតោ· យទេ្ឆវ ហិ តទោ

ភាយរូបតោ បកុតិ សន្តោ អតីតា លន្ធា, លន្ធបជំវាន្ធា ច សន្តោ បុរេត្តាភិចាទសា, ឧចំ តស្ស បដិចិន្នភវទេសភ បវត្តនាការំ

បុរេត្តាភិចាសាត្យស្សតិនាការំ· ទេកាហ “ទេភ នាគលោភ សព្យយុត្តាយ សតិយា អទេភកចិហិតំ បុរេត្តាភិចាសំ អត្យស្សទី”តិ·

៣០៦· ឧកយ្ឋំ ជាតិក្ខិ ឧកយ្ឋំ កចំ· ទសា ហិ ឧកកយុតិត្តទោ្វា អាភាកតិក្ខបបរិច្ឆិន្នោ អទេត្វាកឆខយុប្បទេកទោ លន្ធប្បវន្ធោ ឮាឆ ជាតីតិ

អធិប្បេតោ· ទេភាហ “ឧកយ្ឋំ...បេ... លន្ធសត្តាក”ន្តិ· បរិហាយយាទេភាតិ លីយយាទេភា ចិភស្សយាទេភា· កបេ្យាតិ អសន្នេ្យ្យកបេ្យា· ទសា

បន អត្តុតោ ការេលិ, តទា បវត្តយាភសន្ធាវចរេសស្ស បរិហាតិ ទេជិតព្ពា· ចន្ទយាទេភា ចិវដ្ឋកបេ្យាតិ ឧត្តាបិ ឧទេវ ភទេយា· ទេយា

បន “ការំ លេទេបតី”តិ, “ការេលិ ឈសតិ ក្វុតាតិ, សព្ពាទេភវ សហត្តភា”តិ (ខា· ១·៧·១៨០) ច អាជីសុ ការស្សាបិ លទេយា ទុដ្ឋតិ, ទសា

ឮាឆ ភាធិប្បេតោ អតិដ្ឋប្បសក្កតោ· សំវដ្ឋភំ ចិភស្សភំ សំវដ្ឋា, សំវដ្ឋតោ ឧដ្ឋំ តឆា ចាឃី សំវដ្ឋដ្ឋាឃី· តំម្បុលកត្វាតិ តំបុព្ពកត្វា·

ចិវដ្ឋភំ ភិព្ពត្តភំ, ចន្ទភំ វា ចិវដ្ឋា·

តេជោសំវដ្ឋា អាបោសំវដ្ឋា វាយោសំវដ្ឋាតិ ឧចំ សំវដ្ឋសីយាត្យក្កមេន សំវដ្ឋេសុ វត្តព្ពេសុ តឆា អវត្វា

“អាបោសំវដ្ឋាតេជោសំវដ្ឋាវាយោសំវដ្ឋា”តិ វចភំ សំវដ្ឋកយហាក្វុតទេសភាត្យប្បត្តិយាតិ ទេកឆិ· សំវដ្ឋាត្យប្បត្តិយាតិ អបទេ·

អាទេបភ សំវដ្ឋា អាបោសំវដ្ឋា· សំវដ្ឋសីយាតិ សំវដ្ឋយរិយាទា·

សំវដ្ឋតីតិ ចិភស្សតិ· សទាតិ សព្ពការំ, តីសុបិ សំវដ្ឋការេសុតិ អទេ្ថា·

“ឧកំ ញុទ្ធលេត្តា”ន្តិ ឮាឆ យំ សន្ធាយ ទុត្តំ, តំ ភិយទេយត្វា ទស្សេតុំ “ញុទ្ធលេត្តំ ភាយ តិចិឆ”ន្តិអាជិ ទុត្តំ· យត្តកោ ឆាទេភ តឆាគតស្ស

បដិសន្ធិនាគលាត្យការវា បុញ្ញាផលសមុត្តិដ្ឋិតោ សទេសទេភវ បឆជី ចិជម្ភតិ, តំ សព្ពម្បិ ញុទ្ធឌ្ឍស្ស ភិព្ពត្តភលេត្តំ ភាយាតិ អាហ

“ជាតិលេត្តំ ទសសហស្សចក្កវាឡអបរិយន្ត”ន្តិ· អាត្យការវា វត្តតីតិ ឮាឆ ឮាន្ធិយា ទេទោាវសិប្បទេត្តា អាលាលេត្តបរិយាបទេន្ន យត្តុ កត្វុចិ

ចក្កវាឡេ ឋត្វា អត្តនោ អត្តាយ បរិត្តំ កត្វា តទេត្តុវ អញ្ញា ចក្កវាឡេអំ ករោតាបិ កតបរិទេត្តា ឧវ ហោតិ· អឆ វា តត្តុ ឧកចក្កវាឡេ

ឋត្វា សព្ពសត្តានំ អត្តាយ បរិទេត្តុ កទេត អាលាលេត្តេ សព្ពសត្តានំ អភិសម្ពុលាទេត្តុវ បរិត្តាត្យការវា តត្តុ ទេឆវតាហិ បរិត្តាលាយ

សម្បដិច្ឆិតព្ពតោ· យំ ចិសយលេត្តំ សន្ធាយ ឧកម្ហិ ទេយវ លទេល សទេរភ អភិចិញ្ញាបភំ, អត្តនោ រូបទស្សភញ្ញ បដិជាភទេត្តភ កវតា

“យាវតា វា បន អាកទេក្ខយ្យា”តិ (អ· តិ· ៧·៥១) ទុត្តំ· យត្តុាតិ យស្មិំ អភត្តាបរិយាទេល ចិសយលេត្តេ· យំ យំ តឆាគតោ អាកទេ្ខតិ, តំ

តំ ជាភាតិ អាកទ្ខាយត្តបដិពន្ធវុត្តិតាយ ញុទ្ធញាណស្ស· សព្វហត្តត្តិ ចិវដ្ឋយាភំ ជាយយាភំ·

៣០៧· កោលាឃិតកយទេត្តុស្វុតិ កោហិ លាជិតព្ពប្បយាទេលាសុ· យត្តិ យស្មិំ សយទេយ· បុប្យុផលុបជីចិភិទេយា ច ទេឆវតា ព្រហ្មលោកេ ភិព្ពត្តត្តីតិ

សប្ពន្តោ

ឧទោសត្ថិ “ចស្សុបឌីចិតោ”តិអាឌិតា ចុត្តសត្តាត៌ តត្វាតិ ព្រាហ្មលោកោ៉ សោ ច ពោ បទិត្តាភាឌិព្រាហ្មលោកោ ទចឌិតន្ត្វោ៉
“បឌិលធ្លូតចសោ”តិ ចត្វា ឈាតប្បឌិលិកស្ស សមុច្ចំ ឌស្សេតុំ “តគោ ហិ”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ លោកំ ឮទហត្តិ សប្បិស្សត្តិតិ លោកឮហា៉ ទេ
កិទ ឌិស្វា យតុស្សា តត្វ តត្វ ឩតាបិ តិសិត្តាបិ សំទចេកឌាតា, សម្ពុយប្បត្តា ច ហុត្វា ទេតសំ អាសទ្ថេ ធាទត សត្តិបតត្តិ៉ សិលាតត្តស្ស យុត្តតាយ
យុត្តសិទា៉ ព្ទតោ ចិតោ ច ចិឆ្វយាតកេសតាយ ចិកិល្លកេសា៉ លោកចិតាសកយេត សោកចត្តចិត្តតាយ អតិចិយ ចិទ្វបទចសធាទិតោ៉
យាទិសាតិ ទេចាត៌ បិយសមុគាធាទោ៉ កធំ បតេទត កប្បចុដ្ឋាត៌ ឌាតត្តិតិ? ឆម្ពុតាយ សទ្ទ្យាឌិតាតិ អាចទិយា៉
តាឌិសតិបិត្តគស្សតេតាតិ ឧទោ៉ ព្រាហ្មទេចតាហិ ស្គេឃ្យាឌិតាតិ អបទេ៉

ទេបត្តាឌីតីតិ ទេបត្តាយតសិកាទាឌីតិ កាយាចចទបុត្តាតិ៉ ទេចទលោកតិ កាយទេចទលោកោ៉ ទេចាត៌ កិទ ឃុលសប្បុស្សចាតក្កហលបទិចទយេត
ចាទយោកសិលោ ឈាតាតិ ឃុទលតេច ព្ទដ្ឋត្តិ៉ ទេតត ចុត្តំ “ចាទយោកសិលោ បទិកម្មំ កត្វា ឈាត៌ បឌិលកត្តិ”តិ៉ តគន្ត្វោ បតាតិ អាបិឃិទកោ
សត្ថាយាហ៉ តត្វាតិ ទេចទលោកោ៉

ក្យតិយោ ឃ្នទិយោតិ ក្យតិយំ ឃ្នទិយបល្លស៉ សត្តឃ្នទិយត្តិ សត្តឃ្នទិយបិតុកាចឃុត្តំ៉ បកតិឃ្នទិយតិ កប្បចុដ្ឋាតកាលទោ បុទន្ត្វោ
ស្គប្បត្តឃ្នទិយចិយាតេ៉ កប្បចុដ្ឋាតកាទេល បត យចា អទន្ត្វោ កាយាចចទទេចា, ឧចំ ឃ្នទិយទេចបុទត្តាបិ ឈាត៌ តិន្តាទត្តត្វា ព្រាហ្មលោកំ
ស្គបបឌ្ឋតិ, ឃ្នទិយបល្លស៉ បត បកស្សទតទទ្ទេច ទេឌចត្តតទ្ទោ ហុត្វា បចត្តតិ៉ តំ អត្តទធាឃិត្វា អន្ត្វោទេច ស្គប្បឌ្ឋតិតិ អបទេ៉ កក្កា
ឃយុតា សទក្វ អចិទចតី យហីតិ ព្ទយា បទ្ទោ យហាតឌិយោ៉

បកចាតិ ស្គប្បត្តិដ្ឋាតក្វតា៉ ហំសបិតទតាតិ យត្ថាកិតិយាហ៉

ត សល្លាតីតិ ត តិដ្ឋតិ៉

បទិយាឌិត្តសិទតហត្តិ បទិក្លិលាសិទតហំ៉ យាយ អាទេបិធាតុយា តត្វ តត្វ បចចិធាតុ អាតាត្តត្វា សប្បិល្លតា ហុត្វា តិដ្ឋតិ, សា
លឃ្នទិយបិតុកាទេចត បទិក្លយំ កន្លតិ៉ យចា ចិឌត្តិ យចា ច ព្ទឌំ ចក្កចាឮអំ៉ ឧចំ ទេកាឌិសតសហស្សចក្កចាឮអាតិបីតិ
ចិបត្តិយហាទេយឈុប្បត្តិទេតា បដ្ឋាយ ព្ទឆ ចុត្តំ សន្តំ កប្បចុដ្ឋាត៌, តំ តត្វ អតិឌិសតិ៉

បលុឌ្ឋិត្វាតិ លិឌ្ឋិត្វា៉ សង្ខាទកតត្តិ ក្វតុបិធាយប្បទេកឌំ សង្ខាទឌាតំ៉ សន្ត្វសង្ខាទបទិក្លយាតិ ឈាទេបតន្ត្វសង្ខាទបទិក្លយា៉ សឃប្បិ
សង្ខាទកតំ សយាត៌ ព្ទត្តតាកាចទេតា លាទិកប្បិ អទេសទេសត្វា តិស្លហិត្វា ក្វបសយតីតិ អាហ “សប្បិ...ទេប... តិន្តាយតី”តិ៉

᪃᪀᪉᪨ ᨴᩦᨥᩔ ᩋᨯ᩠ᨰᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨿᩦ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᩥᨲᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣᨲᩔ ᨴᩦᨥᩔ ᨠᩣᩃᩔ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ᪨ ᨲᩣᩃᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨴᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶ

ᩈᩣᨠᩈᩣᩃᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᨠ᩠ᨡ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᩈᩁᩥᨲᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩣ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᨦ᩠ᨣᩴ᪨

ᩋᩔᩣᨲᩥ ᨧᩣᨲᩩᩔ᪨ ᨧᩥᨧᩁᩴ ᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᩈᨿᩥᨲᩮᩣᩅᩥᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᨿᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨿᩣᨧ ᨤᩣᨾᩩᩃᩥᨠᩣ

ᩑᨠᩣᨥᨠ᩠ᨡᩮᨲᨶ ᨧᩣᨲᩮᨶ ᨸᩁᩥᩅᩮᩈᩥᨿᨿᩣᨶᨲᩣᨿ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨤᩣᨾᩩᩃᩥᨠᩣ ᨸᩥᨲᩩᨠᨧᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨣᨶᩣ᪨ ᨤᩣᨾᩩᩃᩥᨠᩣᨲᩥ ᨧ

ᨸᨴᨿᨬ᩠ᨬᩣᨶᨠᩩᨿᩥᨿᩣᩉ᪨ ᨽᨸᩁᩥ ᨧᨲᩩᨠᩣᨿᩣᨧᨧᩁᨴᩮᨧᩃᩥᨠᨶ᩠ᨴᩣᨶᨲᩥ ᨿᩣᨿᨴᩮᨧᩃᩥᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨲᩥᨶ᩠ᨴᩣᨶᨶ᩠ᨴᩣᨶᩴ᪨

ᨧᩣᨲᩩᨿᩉᩣᩁᩣᨴᩦᨠᨲᩣᨧᨲᩥᩈᨠᨧᨶᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨸᨲᩥᨶ᩠ᨴᩣᨶᨶ᩠ᨴᩣᨶᩣᨶᩥ ᨸᨨᨧᩦᩈᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨶ ᨲᩣᨧ ᨸᩥᨲᩩᨠᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩉᩮᨶ᩠ᨴᩣ ᨶ ᨠᩔᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨴᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨸᨴᨿᨲᩁᩣᨠᩥᨶᩥᨭ᩠ᨭᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᩩᨠ᩠ᨡᨿᩔ ᩈᨿ᩠ᨿᨧᨦ᩠ᨣᩔᨲᩴ, ᩅᨲᨶ ᨴᩥᨲ᩠ᨳᩴ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ, ᩋᨶ᩠ᨲᩴ ᨧᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩣᨶᩴ ᩋᩣᨴᩥᨿᩥᨿᨶᩥᨭ᩠ᨭᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨦᩔᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨲᩣᨲᩥ

ᩋᩣᨠᩔᩁᨤᩣᨾᩩᩃᩥᨠᩮᨲᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨠᩋᨷ᩠ᨷᨿᩣᨱᩣᨠᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᩋᩣᨠᩔᩁᨠ᩠ᨠᩉᩮᩃᩮᨶᩮᨧ ᩈᨠ᩠ᨠᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩅᨲ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨠᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᨧᩁᩣ”ᨲᩥ ᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ

ᨽᨸᨧᩣᩁᨬ᩠ᨬᩣᨶᨸᩩᨬ᩠ᨬᩔ ᨿᩉᩣᨲᩩᨠᩣᨧᨲᩣᨿ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩣᩃᩩᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩃᩮᩣᨷᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨧᨦ᩠ᨲᩥ, ᩋᩣᩃᩩᨷ᩠ᨷᨲᩴ ᨧᩥᩃᩮᩣᨷᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩉᨶ᩠ᨴᩣᨲᩩᨶ᩠ᨴᩣᨲᩥ ᩋᨲᩥᨧᩥᨿ ᩉᨶ᩠ᨴᩣ ᨽᨸᩥᩃᩥᨧᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨶᩣᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᨳᩣ ᩅᨧᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩈᩥᨶᩮᨴᩩᨧᨠ᩠ᨠᨧᩣᨬ᩠ᨬᩋᩉᩥᨿᨧᨲ᩠ᨲᨸᨭ᩠ᨭᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩦᨸᩈᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨴᩣᨷᩦᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩥ “ᨶᩥᨲ᩠ᨳᨶᩥᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨴᩣᨶᩮᨶ ᩈᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨴᩣ, ᩈᨿᩈᨿᨶ᩠ᨴᩣᨶᩮᨶ ᨴᩦᨸᩥ”ᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨸᨴᩩᨸᩥᨲᩥ

ᨽᨲ᩠ᨳᨲᩩᨲ᩠ᨳᨲᩣ᪨

ᩋᨲᩥᨿᨬ᩠ᨬᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨬ᩠ᨬᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩉᩦᨬ᩠ᨬᩑᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᨿᨶᩣᨲᩥ “ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᨧᨱ᩠ᨯᨧᨶ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪁᪁) ᨴᩩᨲ᩠ᨲᨶ

ᨶᨿᩮᨶᩮᩅ᪨ ᨸᨣᩣᩃᨲᩣᨲᩥ ᩑᨧᨶᩣᨿᩥᨠᩣ ᩃᨲᩣᨡᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔᩣ ᨠᩥᩁ ᨸᩥᩁᩣᩈᨧᨡᩣᨲᩥ ᨠᨬ᩠ᨬᩈᩦᨲᩥ ᨧᨦ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨠᩮᨶ᩠ᨴ ᩑᨧ ᨴᩩᨿᩥᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩮᨠᩣ

ᩋᨠᨶ᩠ᨴᨸᩥᨶᩮᨠᩣ᪨ ᩋᨠᩮᨱᩣᨲᩥ ᨠᩩᨱ᩠ᨯᨠᩁᩉᩥᨲᩣ᪨

ᩈᩩᨿᨶᩈᨠ᩠ᨡᩣᨲᨡᩣᨲᩥᨷᩩᨷ᩠ᨷᩈᨴᩥᩈᩣ ᩈᩩᨿᨶᨡᩣᨲᩥᨷᩩᨷ᩠ᨷᩈᨴᩥᩈᩣ᪨ ᨿᩣ ᨿᩣ ᩁᩈᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨾᨵᩩᩁᩁᩈᩣ, ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣ, ᨲᩴ ᨾᨵᩩᩁᩁᩈᩴ,

ᨿᩣᨴᩥᩈᩁᩈᨧᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩁᩈᨸᨨᩦ, ᨴᩩᨿᩥᨷᨷ᩠ᨷᨦᩮᨠᩣ, ᨸᨣᩣᩃᨲᩣ ᨧ ᨸᩁᩥᨴᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨵᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧᩥᨿ ᩃᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨧᩥᨶᩣᨶᩴᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩈᩉᩁᨱᩦᩉᩥ ᩁᩈᨿᩮᨧ

ᨹᩁᩮᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨧᨲ᩠ᨳᩮᨶᩣ ᩈᩩᨽᩣᨿᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᩔᨭ᩠ᨮᩣ, ᩈᩩᨽᩣᨿᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨠᩉᩃᩥᨠ᩠ᨡᨶᨿᩮᨶ ᨧ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᨴᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩈᩴ ᨧᨶ᩠ᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ

ᨧᨲ᩠ᨳᩮᨶᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩋᩣᨴᩥᨠᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᩔᨭ᩠ᨮᩴ ᨧᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩔᩣᩅᩴ, ᨠᩈᨭ᩠ᨮᩣ ᨽᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᩮᨲᩣ ᨸᨠᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩁᩦᩈᩴ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨷᩩᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᨧᩩ ᨸᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨸᨧᩣᩁᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᨲᩩᨠᩣᩁᩮᨧᨶ ᨿᩣᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ ᨠᩣᨿᩁᩣᨣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨿᩩᨠᨶᩮᨧᩮᨠᩣ ᨶ ᩈᨿᩥᨲᩣ, ᨶ ᨲᩣᨧ

ᨻᩃᨧᨠᩣᨿᩁᩣᨣᩩᨷᨶᩥᩔᨿᩣᨶᩥ ᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨷᩩᩁᩥᩈᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨸᩥᨲᩩᩁᩮᩉᩩᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨸᨶᩔ ᨧᩥᨶ᩠ᨶᩥᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᨻᩃᨧᨠᩣᨿᩁᩣᨣᩮᨠᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨧᩈᩁᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ, ᨲᨳᩣ

ᨲᨴᩩᨷᨶᩥᩔᨿᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᨧᩩ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮᨶ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ...ᨸᩮ... ᨸᩥᨲᩩᨠᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᩩᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

អលវជាតិកស្សាតិ វជ្ជកវេច ពណ្ហលំ អក្កុវេហត្វា បវឌិចវស្សត្វាឃ កាហវណត អលវបកតិកស្ស៊

អត្ថុត្វតត្ថិតិ អត្ថុវសាចត្ថិ៍ វយ្ពុវត្តឃ្យាយាតិ វយត្ថុជាវតឃ្យាយ៍ វតាតិ អវេយ្យ៉ា៍ វយ្ពុាតិ វយ្ពុវេឌច ឃធាវហ៊៍ លឹឃិពត្តាត្ថិ លឹឃតាវហ៊ តិត្ថុតឹឃ៊៍ ករហិពត្តាត្ថិ ហឹតួឲពត្តា៍

អឃវេច ករចា បជិពវលិ បក្កុហតិក្កុហ៊ កាព្យត្ថិ វឃាឌតា៍ រវជ្ជាតិតិ វក្កុហចត្វុហិ វយ្ពុវេឌច វវេយតិ ប៊ឹវណតិ៍

ចិចដ្ឋាឃឹអវវេឡ្យឃ្យ៉ ចព្យវជ្ជឹអត្តរកប្យវក្កុហ៊៍ ចឹវពិអត្តរកប្យវក្កុហត្ថិ វកចិ៍ វេវសាវវេឡ្យឃ្យាតិ កាលវេតា វេតត វយប្យយាណាវតច៍

3០លឹ៍យហាឆារាហឹតិ តាលវាលក្កត្តប្យយាណាហិ យហតឹហិ ពារុឌកឆារាហិ៍ វយត្តវេតាតិ វត្តវេវា៍ បឆចិវេតាតិ បឆចិឃា វេហដ្ឋិយត្តវេតា បក្យពិ៍ វេតត ហិ ពារុឌវេកត ឋុដ្ឋុដ្ឋា បឆចឹបត្តាតាឌវេឃា ដ្ឋាឌវេក បក្កុត្តវេលិណវក្កុរា ចិឃ ចិលឹឃវេត្តច, ពវុា បឆចឹវត្តារុឌវេកត វជ្ជិ ឲក្យឌកវេយច ព៊ំ វេហាតឹតិ វេកចិ៍ អបវេរ "បឆចឹវត្តារក៊ំ ដ្ឋាឌកក្កុត្តខ្ញា ដ្ឋាឌកវត្តារក៊ំ ចាឃុក្កុត្តខ្ញា អតចវេវវេតា ចិតាវេវត្វា វត្តាត្វ វឃវេយច ឲវេកាឈក្យព៊ំ ពិដ្ឋាពិ"តិ ចឌត្ថិ, ព៊ំ ឃុត្តិ៍ ពវេឃាបិ ព្រាហ្វុវេលិវេកតិ បរិត្តាកអប្យយាណាកអាកស្សរព្រាហ្វុវេលិវេក, ពឃិជ៊ំ "អឃ៊ំ បត ចិវេវវេវា"តិ អារដ្ឋត្តា ចុត្តិ, អត្តាឆា "ឈបិ ព្រាហ្វុវេលិវេក"តិ ចត្តត្តិ វិឃា៍ វុកកិវេណ្យាតិ ដ្ឋាក្កដ្ឋាតិវេដ្ឋវេវត ពតិឃត្តាតក្យយិឃា ដ្ឋាបលក្កុល៊៍ បរិត្តាវុកអប្យយាណាវុវេកបិ ហិ អាហដ្ឋ ដ្ឋាឌក៊ំ ពិដ្ឋាពិ៍ វេហដ្ឋា "អាកស្សវេរ អាហដ្ឋ ពិដ្ឋាពិ"តិ ឲត្តាបិ ឲវេវច តវេឃា៍ ពត្ថិ ព៊ំ កប្យចិតាវទិកាឌក៊ំ ដ្ឋាឌកាត្យកពត្ថិ ដ្ឋាឌវេកត អត្យកព៊ំ ឋុដ្ឋិ៍ អកិកចិត្វាតិ ចិលឹឃាវេបត្វា៍

ត្តាឌវេយក៊ំ អវវេឡ្យឃ្យត្ថិ ត្តាជ៊ំ វិចដ្ឋវត្តាព៊ំ កប្យស្ស ឲក៊ំ អវវេឡ្យឃ្យ៉៍

3០ប៊៍ ត្វាលវវេជ អបកវេត ឲច បឆចឹតិស្សិព៊ំ វណ្យាជ៊ំ អបកត្ថតឹតិ ចុត្តិ "ពវេតា វណ្យាជ"ត្ថិ៍ វយ្ពដ្ឋាវេបតឹតិ វយ្ពុវេត្ត៍ "ចិវយដ្ឋាវេត ជិពយហារុវេក្កុ"តិ ត្តាជ៊ំ បឈយំ វយ្ពដ្ឋាវេបពត្តាព៊ំ វត្តាឃ ចុត្តិ៍

ចក្កុចាត្យអបត្តាពយ្យិ វិវេតរុបត្តាពយ្យិតិ យហាបឆចិឃា ចិបរិចត្តវេតវេតច ចិបរិចត្តិព៊ំ ចក្កុចាត្យអបត្តាពយ្យិ វិវេតរុបត្តាពយ្យិ ចាវេតា ដ្ឋាក្កុបិត្វា អាកាវេវ លិបពិ៍ វេត ចក្កុចាត្យអបត្តាតាឌវេឃា៍ អកិហត្តាតិ ឈវេដ្ឋត្វា៍ អត្តាយត្តាត្ថិ ឲកិស្សា វេលិកឆាព្យឃា ចក្កុចាត្យអហិយចត្តវិវេតរុំ អត្តិស្សា វេលិកឆាព្យឃា ចក្កុចាត្យអាឌឹហឹតិ ឲច៊ំ អត្តាយត្តា វយាកយចវេវត ឈវេដ្ឋត្វា៍ វត្តាវក្កុារកពត្ថិ បឆចឹវត្តារទិកាឌក៊ំ, ព៊ំវត្តារកចាពត្ថិ វត្តា វក្កុារកព៊ំ ចិតាវេវត្វា វឃយ្យិ ចិតស្សតិ អចដ្ឋាតស្ស ការណាកាចវេតា៍

3០ល៉៍ ឃឌិបិ វក្កុារាត៊ំ អវេហព្យវេកា វរវតិវេរាវេឆា ចិតាវកាកាចវេតា, វត្តាតតិវេរាវេឆា បត វេហព្យចិរហិវេតា តត្វិ ឃធា ព៊ំ

សត្តការេយ្យតិ។ កាឌកលោកស្សាបិ សហេតុកោត ចិត្តេសត កថិតព្ពត្តិ ហេតុំ បុច្ឆតិ “កិំ ការណា ឥទំ លោកោ ចិត្តស្សតី”តិ។ ឮតទោ យថា តត្ថ និព្ពត្តកការណត្តានំ បុញ្ញាបាលេត បចយំ លោកោ ចិចកតិ, ឥទំ តេសំ បាបាបាលេត សំចកតីតិ ទស្សេន្តោ “អកុសលមូលការណា”តិ អាហ។ យថា ហិ រាគទោសមោហានំ អភិភវេន យថាវុត្តំ ទោសក្ខន្ធកោប្យា, សត្តក្ខន្ធកោប្យា, ភុម្មិក្ខន្ធកោប្យាតិ ឮទយ តិចិធា អក្ខន្ធកោប្យា ចិចក្កដ្ឋាយិបិ អសង្ខ្យេយ្យកោប្យ ខាយន្តិ, ឥទយេន យថាវុត្តា តយោ សំចកា រាគាទីនំ អភិការេចតេច ហោន្តីតិ ទស្សេន្តោ “អកុសលមូលេស្វ ហិ”តិអាទិមាហ។ ក្ខយន្តុតេទតិ អតិចិយ ក្ខយន្តេ។ ទោសេ ក្ខយន្តុតេទ អភិកតេទទោសេត ចិយ តិក្ខតេទត ឆាទុភកោត ចិត្តេសោ យុត្តោតិ ទុត្តំ “ទោសេ ក្ខយន្តុតេទ ក្ខភកោត ចិត្តស្សតី”តិ។ បិកោដសត្តុសត្តស្ស ទោសស្ស អក្កិសត្តតា, អបិកោដសត្តុសត្តស្ស រាគស្ស ឆាទុភកសត្តតា ច យុត្តាតិ អធិប្បាយេន “ទោសេ ក្ខយន្តុតេទ អក្កិនា, រាគេ ក្ខយន្តុតេទ ក្ខភកោនា”តិ វេចិចាទស្ស អធិប្បាយោ ទេចិតព្វោ។ រាគោ សត្តានំ ពាហុល្លំ បចត្តតីតិ រាគចរេត ពាហុលោ លោកចិត្តេសោ។

៣១០។ ឥទំ បសន្តេន សំចកាទិកោ បការេសត្វា ឮទាតិ យថាភិកតំ តេសំ អនុស្សរណាការំ ទស្សេតុំ “បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរន្តោបី”តិអាទិ អារទ្ធំ។

“អយុបិ្បសំចកោប្យ”តិ ឮទំ សំចកោប្យស្ស អាទិតោ បិឡុត្តយំ (ឌី· ដី· ១·១៣៣) កហិតត្តា ទុត្តំ។ តត្ថាបិ ហិ ឮយស្ស កតិបយំ កាលំ កថាទីសុ សំសរណំ ក្ខបលក្ខតីតិ។ សំចកោប្យ ចា ចកយាតេសុ កថាទីសុ ឮយស្ស ក្ខបបត្តិ អហោសិ, តំទស្សេតយេតំ ទដ្ឋព្វំ។ អធ ចា អយុបិ្បសំចកោប្យតិ ឥត្ថ ចា-សទ្ទោ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ ទដ្ឋព្វោ, តេត ច អតិយតេត្ថ ឮតទាសង្ខ្យេយ្យាភយិ សក្កហោ សិទ្ធោ ហោតិ។ កទេច ចាតិអាទីសុ កាយាទិកទេច ចា អណ្ឌជាទិយោនិយា ចា ទេចាទិ កតិយា ចា ភាភត្តកាយភាភត្តសញ្ញាអាទិចិញ្ញាណដ្ឋិតិយា ចា សត្តាចាទេស ចា ពត្តិយាទិ សត្តនិកាយេ ចា។ អាសិន្តិ អហោសិំ។ ចណ្ណសម្បត្តិ ចាតិ ចា-សទ្ទេន ចណ្ណចិបត្តិ ចាតិ ទស្សេតិ។

សាលិមំសោទនាហារោ ចា កិហិការេល។ បចត្តផលភោជនោ ចា តាបសាទិការេល។ សាមិសា កោហស្សិតា សោមនស្សាទយោ។ និរាមិសា ភេក្ខម្មស្សិតា។ អាទិ-សទ្ទេន ចិទេចកាឌសមាធិជសុខាទីនំ សង្គហោ។

“អយុប្បរិយន្តោ”ត្តិអាទិនា សត្តំ យាចជីវិកំ អនុស្សរណំ ទស្សេត្វា ឮទាតិ អញ្ញថា អតំ ទស្សេតុំ “អបិចា”តិអាទិ ទុត្តំ។ តត្ថ អយុប្បរិយន្តោតិ សាយញ្ញានិច្ឆេសោយំ, ឮយាបនិដ្ឋាលោបិ ចា, អយុ អយុប្បរិយន្តោ ទុត្តំ ហោតិ។ អនុបុព្ពេន អារោហន្តស្ស យាចជីវិកំ អនុស្សរណន្តិ ឥត្ថ អារោហន្តស្សាតិ បដិលោមតោ ញាណេន បុព្ពេនិវាសំ អារោហន្តស្ស។ បច្ចេកពុទ្ធានំ អនុស្សរិតានុស្សរិតស្ស បច្ចេកពុទ្ធំ, ត អនុស្សរណំ ឮតីតិ ទុត្តត្តនិទស្សនំ។ តញ្ហិ ទោ យថារហតោ, ត យថានុបុព្ពតោតិ ទស្សេន្តោ “ភាយកោត្តចរេតា”តិអាទិមាហ។ ចណ្ណាទីហីតិ ចណ្ណាហារចេទយិតាយុបរិច្ឆេទេហិ។ ឮការតោតីតិ ឥត្ថ ឮតិ-សទ្ទោ អាទិអត្ថោ, បការត្ថោ ចា, តេត ឥទយាទិ ឥទំបការានត្តតោតិ ទស្សិតំ ហោតិ។

បុរេត្តាតិចាសាត្យូ្យតិកោកោលកចោចល្លុតា តិដ្ឋិតា៍

ចុត្ទុបបាតកោកោលកចោចល្លុតា

៣០០៍ ចុតិយាតិ ចចតោ៍ ឧបបាតេតិ ឧបបជ្ជតោ៍ បរិបតេ្ត តេចាំ កុយូចចត់, ចុតិក្លលសាយត្តា, ឧបបត្តិក្លលសាយត្តា ចាតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តចា ហិ ចក្លតិ “សេយ បត អាសត្តចុតិកា”តិអាទិ (ចិសុទ្ធិ៍ ១៍៣០០)៍ ទិព្ពចក្ខុកោលេតច សត្តាត់ ចុតិ ច ឧបបត្តិ ច កាយតីតិ អាហ “ទិព្ពចក្ខុកោលត្តេត្តិ ចុត្តំ ហោតិ”តិ៍ ទិព្ពសទិសត្តាតិអាទិសុ យំ ចត្តព្វំ, តំ ហេដ្ឋា ចុត្តមេច៍ អយំ បត ចិសេសោ – តត្ថ “សោតធាតុ”តិ បទំ អបេក្ខិត្វា ព្ពត្តិលិង្គចសេត ចុត្តំ, ព្ពឆ តប៉ុសកលិង្គចសេត ចត្តព្វំ៍ តត្ថ ច អាលោកបរិក្កហេត បសេយាឌត់ តត្តិ, ព្ពឆ អត្ថិតិ ចុត្តំ “អាលោកបរិក្កហេត យហាគុតិកត្តាបិ ទិព្ព”ត្តិ, កសិណាលោកាត្យូហេត បត្តព្វត្តា, សយំ កោណាលោកផរណការេចត ច យហាគុតិកកាចតោតិ អតេ្ថា៍ យហាគុតិកយ្យិ ហិ “ទិព្ព”ត្តិ ចុច្ចតិ “ទិព្វមិទំ ច្យយ៉ុត្តិអាទិសុ៍ យហាកតិកត្តាតិ យហតីយកយតត្តា, ចិយុ្យតីយបចត្តិកត្តាតិ អតេ្ថា៍ ចិយុ្យតីយា ហិស្ស បចត្តិ តិរោក្ខុដ្ឋាទិកតទ្ទុបទស្សតតោ៍ “ទិព្ពសទិសត្តា”តិ ច ហីត្តុបយាទស្សត់ ទេចតាត់ ទិព្ពចក្ខុតោបិ ព្ពយស្ស យហាត្យុកាចត្តា៍ តេត ទិព្ពចក្ខុលិកាឃ សេយាកិតោ បរិកយ្យុកោណំ តប្យិបក្កាកិកចស្ស អត្ថតោ តស្ស ចិឌឃិច្ឆា តាយ ហោតិ, ទិព្ពចក្ខុលិកិ ច ព្ពុទ្ធិយា ទេចតាត់ ចចតក្កហណក្លយតឆយូធាតចសេត យហាសេយាក្កលូាតេ្តទាគសេយា ចិឃ ធាតក្កហលលក្ខណេ, ចោហាសេះ ច បចតេ្តយ្យាតិ ឲចំ ចិហារចិឌឃិច្ឆារចោហារគុតិកតិសក្លាតាត់ អត្ថាត់ ចសេត ព្ពុយស្ស អកិព្ពាកោកោលស្ស ទិព្ពចក្ខុកាចសិទ្ធិតោ ៍ សដ្ឋចិក្ខុ ច តេសុ ឲច អតេ្ថ្សុ ទិចុ-សដ្ឋំ ព្ពុច្ឆតីតិ ចុត្តំ “តំ សព្ពំ សដ្ឋសត្វាត្យូសារេត ចេទិតព្ព”ត្តិ៍

ទស្សតដ្ឋេតាតិ ទ្ទុបទស្សតការេចត៍ ចក្ខុតា ហិ សត្តា ទ្ទុបំ បស្សត្តិ៍ យឆា ចំសចក្ខុ ចិញ្ញាណាធិដ្ឋិតំ សយចិសយំ អាចិក្ខត្តិ ចិឃ បចត្តតិ, ត តចា ព្ពុទំ៍ ព្ពុទំ បត សឃសេច តតោ សាតិសយំ ចក្ខុកិច្ចការីតិ អាហ “ចក្ខុកិច្ចការេណេត ចក្ខុមិចាតិបិ ចក្ខុ”តិ៍ “ទិដ្ឋិចិសុទ្ធិហេតុត្តា”តិ សទេ្លបតោ ចុត្តមត្ថំ ចិចទិតុំ “សេយា ហិ”តិអាទិ ចុត្តំ៍ ឧទេច្ឆទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ បរេតោ ឧបបត្តិយា អទស្សតតោ ឲទេ្តចាយំ សេត្តា ឧឆ្ជិទេត្តា, ឲចមិតទេរបីតិ៍ តចសត្តបាតុកាចទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ លិកិ អធិច្ចសមុប្បត្តិកោ ចិឃ៍ ព្ពុទ្ធសុត្តា បស្សត្តិយេចាតិ ឧត្តរបធាចធារណំ, ត បុរិមបធាចធារណំ៍ ឲចំ ហិ ឌឃន្តិសធាតកាធីហិ អចិទេរាឆា សិទ្ធោ ហោតិ៍

យត្យុស្សាត់ ព្ពុធត្តិ យាត្យុសក់, យត្យុស្សាត់ កោចទក្យូត់ ទ្ទុបិរេយូណំ៍ តធញ្ញាស្ស បត ទិព្ពតិរោហិតាតិសុក្យុមាទិកេធស្ស ទ្ទុបស្ស ធស្សតតោ អតិក្កត្តយាត្យុសក់៍ ឲចទ្ទុបច្ឆា យត្យុស្សុបចារំ អតិក្កត្តិ តាយ ហោតីតិ អាហ “យត្យុស្សុបចារំ អតិក្កមិត្វា ទ្ទុបធស្សតេតា”តិ៍ ឲចំ ចិសឃមុសេត ធស្សេត្វា ព្ពុធាតិ ចិសឃីមុសេត ធស្សេតុំ “យាត្យុសក់ ចា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ថាបិ ចំសចក្លាតិក្កមេយា តស្ស កិច្ចាតិក្កមេតេច ធដ្ឋេព្ពា៍

ទិព្ពចក្ខុតាតិ ទិព្ពចក្ខុកោលេតបិ៍ ធដ្ឋំ ត សក្កា លោកស្ស អតិព្ពុត្តរតាយ អតិសុក្យុមតាយ កោរសម្ពាំ ទ្ទុបស្ស៍ អបិច ទិព្ពចក្ខុស្ស បច្ចុប្បត្តំ ទ្ទុបិរេយូណំ, តញ្ច បុរេរឌាតបច្ចយក្យូត់, ត ច អាចជ្ជតបរិកមេយូហិ ចិតា យហក្កតស្ស បចត្តិ អត្ថិ, តាបិ ឧប្បជ្ជយាតមេច ទ្ទុបំ អារម្មណបច្ចសេយា តចិតុំ សក្កោតិ, កិជ្ជយាត់ ចា៍ តស្មា “ចុត្ទុបបាតក្លណេ ទ្ទុបំ ទិព្ពចក្ខុតា ធដ្ឋុំ ត សក្កា”តិ សុចុត្តមេតំ៍ យទិ

ទិព្វចក្ខុញាណំ រូបារម្មណមេវ, អថ កស្មា “សត្តេ បស្សតី”តិ វុត្តន្តិ? យេភុយ្យេន សត្តសន្តានគតរូបទស្សនតោ ឯវំ វុត្តំ. សត្តគហណស្ស វា ការណភាវតោ វោហារវសេន វុត្តន្តិបិ វទន្តិ. តេ ចវមានាតិ អធិប្បេតាតិ សម្ពន្ធោ. ឧបបជ្ជន្តេតិ ន ចុតូបបាតក្ខណសមង្គិនោតិ អធិប្បាយោ.

មោហនិស្សន្ទំ នាម កម្មំ ហីនំ ហីនផលំ ហោតីតិ អាហ “មោហនិស្សន្ទយុត្តត្តា”តិ. តទុបនីតេតិ តស្ស ហីនជាតិកាទិកស្ស ឧបនីតេ, អហីឡិតេ អនោហីឡិតេ អនោញ្ញាតេ អនវញ្ញាតេ ចិត្តីកតេតិ អត្ថោ. សុវណ្ណេតិ សុទ្ធវណ្ណេ. ទុព្ពណ្ណេតិ អសុទ្ធវណ្ណេ. សា បនាយំ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណតា យថាក្កមំ កម្មស្ស អទោសទោសនិស្សន្ទយុត្តតាយ ហោតីតិ អាហ “អទោសនិស្សន្ទយុត្តត្តា”តិអាទិ. សុគតេ គតិំ គតា សុគតាតិ អាហ “សុគតិគតេ”តិ, សុគតិំ ឧបបន្នេតិ អត្ថោ. អលោភជ្ឈាសយា សត្តា វទញ្ញូ វិគតមច្ឆេរា អលោភនិស្សន្ទេន កម្មុនា សុខិតា សមិទ្ធា ហោន្តីតិ អាហ “អលោភនិស្សន្ទយុត្តត្តា វា អឌ្ឍេ មហទ្ធនេ”តិ. ទុគ្គតិំ គតា ទុគ្គតាតិ អាហ “ទុគ្គតិគតេ”តិ. លោភជ្ឈាសយា សត្តា លុទ្ធា មច្ឆរិនោ លោភនិស្សន្ទេន កម្មុនា ទុគ្គតា ទលិទ្ទា ហោន្តីតិ អាហ “លោភនិស្សន្ទយុត្តត្តា វា ទលិទ្ទេ អប្បន្នបានេ”តិ.

ឧបចិតន្តិ ផលាវហភាវេន កតំ. យថា កតំ ហិ កម្មំ ផលទានសមត្ថំ ហោតិ, តថា កតំ ឧបចិតំ. ចវមានេតិអាទីហិ ទិព្វចក្ខុកិច្ចំ វុត្តន្តិ វិសយុលេន វិសយីញាណប្បិទេយាហ. បុរិមេហីតិ វា “ទិព្វេន ចក្ខុនា”តិអាទីហិ បទេហិ សទ្ធិំ វុត្តំ. អាទីហីតិ ឯត្ថ ច-សទ្ទោ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ. តស្មា “ទិព្វេន...បេ... បស្សតី”តិ ឥមេហិ, “ចវមានេ”តិអាទីហិ ច ទិព្វចក្ខុកិច្ចំ វុត្តន្តិ អត្ថោ.

កថមិទំ បន បជានាតីតិ “យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតី”តិ កថមិទំ វារេត្វា. កថំ កិច្ចន្តិ កថមិទំ សាសនេ កិច្ចំ, ទិព្វចក្ខុញាណលាភីតិ អធិប្បាយោ. សោ ច ទិព្វចក្ខុញាណលាភី នេរយិកេ ច សត្តេ បស្សន្តោ ទិស្វា ទិស្វា. ឯវំ មហន្តំ ទុក្ខំ អនុភវន្តីតិ តេសំ នេរយិកានំ និរយសំវត្តនិយស្ស កម្មស្ស ញាតុកាមតាវសេន បរិកម្មំ កត្វា មហន្តំ បរិកម្មវសេន មហន្តំ ទុក្ខំ អនុភវន្តីតិ. កិំ នុ ខោតិអាទិ មហន្តំ ការណំ វិធិនស្សិតំ. ឯវំ បន បរិកម្មំ កត្វា បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋិតស្ស តំ កម្មំ អារម្មណំ កត្វា អាវជ្ជនំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មិំ និរុទ្ធេ ចត្តារិ, បញ្ច វា ជវនានិ ជវន្តីតិអាទិ សព្ពំ វុត្តនយេន. “ឥទំ បរិកម្មំ នាម នត្ថី”តិ កិំ បន ទិព្វចក្ខុញាណេន វិនា យថាកម្មូបគញាណស្ស ឥទំ បរិកម្មំ នត្ថីតិ អធិប្បាយេន វុត្តំ. ឯវញ្ចេតំ ឥច្ឆិតព្ពំ, អញ្ញថា យថាកម្មូបគញាណស្ស មហគ្គតភាវោ ឯវ ន សិយា. ទេវានំ ទស្សនេបិ ឯសេវ នយោ. នេរយិកទេវគ្គហណំ ចេត្ថ និទស្សនមត្តំ ទដ្ឋព្ពំ. អាគមនតោ ហិ ទិព្វចក្ខុលាភី អញ្ញគតិកេបិ ឯវំ បដិបជ្ជតិយេវ. តថា ហិ វក្ខតិ “អបាយគតេ សត្តេ ទិស្វា បជានាតី”តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៤១១), “សុគតិគតេ មនុស្សគតិកេបិ បស្សតី”តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៤១១) ច. តំ និរយសំវត្តនិយំ កម្មំ អារម្មណំ ឯតស្សាតិ តំកម្មារម្មណំ. ផាសុវិហារាទីនិ អាទិ-សទ្ទេន និព្ពត្តនាទីនំ សង្គហោ.

យថា ចិយស្សាតិ យថា ច ឥមស្ស យថាកម្មូបគញាណស្ស ឥទំ បរិកម្មំ នត្ថិ, ឯវំ អនាគតំសញាណស្សាបីតិ ឥទំ បរិកម្មាភាវំ និទស្សេតិ. តត្ថ ការណមាហ “ទិព្វចក្ខុបាទកានេវ ហិ ឥមានី”តិ. តត្រាយមធិប្បាយោ – យថា ទិព្វចក្ខុលាភី និរយាទិអភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា,

ເນຣຍິກາທິເກ ສເຕ຺ຕ ທິສ຺ວາ ເຕຫິ ປຸເພ຺ພ ອາຍູຫິຕໍ ນິຣຍສໍວຕ຺ຕນິຍາທິກໍ ກມ຺ມໍ ຕາທິເສນ ຎາເຓນ, ຕເຊ຺ຊນ ຈ ມນສິກາເຣນ ປຣິກ຺ຂເຕ ຈິເຕ຺ຕ ຍຖາວເຕາ ຊານາຕິ, ເອວໍ ຍສ຺ສ ຍສ຺ສ ສຕ຺ຕສ຺ສ ສມນ຺ຕຣາ ອນາຄຕໍ ອຕ຺ຕຠາວໍ ຎາຕຸກາເມາ ຕໍ ຕໍ ອຸທ຺ທິສ຺ສ ອາເລາກໍ ວເຑ຺ຒຕ຺ວາ ເຕນ ເຕນ ອຕີເຕ, ເອຕຣຫິ ວາ ອາຍູຫິຕໍ ຕສ຺ສ ນິຏ຺ຐຕ຺ຕກໍ ກມ຺ມໍ ຍຖາກມ຺ມູປຄຎາເຓນ ທິສ຺ວາ ເຕນ ນິຏ຺ຐເຕຕ຺ຕໍ ອນາຄຕໍ ອຕ຺ຕຠາວໍ ຎາຕຸກາເມາ ຕາທິເສນ ຎາເຓນ, ຕເຊ຺ຊນ ຈ ມນສິກາເຣນ ປຣິກ຺ຂເຕ ຈິເຕ຺ຕ ຍຖາວເຕາ ຊານາຕິ. ເອເສວ ເນຍາ ຕເຕາ ປເຣສຸປິ ອຕ຺ຕຠາເວສຸ. ເອຕໍ ອນາຄຕໍສຎາຓໍ ນາມ. ຍສ຺ມາ ເອຕໍ ທ຺ວຍໍ ທິພ຺ພຈກ຺ຂຸຎາເຓນ ສຕິເຍວ ສິຊ຺ຌຕິ, ຕາສຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ "ທ຺ວຍານິ ທິພ຺ພຈກ຺ຂຸນາ ສເຫວ ອິຊ຺ຌນ຺ຕີ"ຕິ.

ກາເຍນ ທຸຏ຺ຐຸ ຈຣິຕໍ, ກາຍເຕາ ວາ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ກິເລສປູຕິກຕ຺ຕາ ທຸຏ຺ຐໍ ຈຣິຕໍ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕນ຺ຕິ ເອວໍ ເຍາເຊຕພ຺ພາ. ກາເຍາຕິ ເຈຕ຺ຖ ເຈາປນກາເຍາ ອຘິເປ຺ປເຕາ. ກາຍວິຎ຺ຎຕ຺ຕິວເສນ ປວຕ຺ຕໍ ອກຸສລໍ ກາຍກມ຺ມໍ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕນ຺ຕິ. ພຸຕເຣສຸຕິ ວຈີມເນາທຸຈ຺ຈຣິເຕສຸ. ຍສ຺ມິໍ ສນ຺ຕາເນ ກມ຺ມໍ ກມ຺ມປຖິຕໍ, ອສຕິສ຺ສ ອຕ຺ຖູປເຈ຺ຉເທ ວິປາກາຣຫຠາວສ຺ສ ອຘິຄຈ຺ຉນເຕາ ເສາ ເຕນ ສຫິເຕາເຍວາຕິ ວຕ຺ຕເຏ຺ຐາຕິ ອາຫ "ສມນ຺ນາຄຕາຕິ ສມງ຺ຄີຠູຕາ"ຕິ. "ອນຕ຺ຖກາມາ ຫຸຕ຺ວາ"ຕິ ເອເຕນ ມາຕາປິຕເຣາ ວິຍ ປຸຕ຺ຕານໍ, ອາຈຣິຍຸປຊ຺ຌາຍາ ວິຍ ຈ ນິສ຺ສິຕການໍ ອຕ຺ຖກາມາ ຫຸຕ຺ວາ ຄຣຫກາ ອຸປວາທກາ ນ ເຫານ຺ຕີຕິ ທເສ຺ສຕິ. ຄຸຓປຣິຘໍສເນນາຕິ ວິຊ຺ຊມານານໍ ຄຸຓານໍ ວິທ຺ຘໍສເນນ, ວິນາສເນນາຕິ ອຕ຺ເຖາ. ນຕ຺ຖິ ຈ ອນ຺ຕິມວຕ຺ຖຸນາປິ ອຸປວາເທາ ຄຸຓປຣິຘໍສເນເຍວາຕິ? ສຈ຺ຈເມຕໍ. ຄຸຓາຕິ ປເນຕ຺ຖ ຌານາທິວິເສສາ ອຸຕ຺ຕຣິມນຸສ຺ສຘມ຺ມາ ອຘິເປ຺ປຕາຕິ ສີລປຣິຘໍສນໍ ວິສຸໍ ຄຫິຕໍ. ເຕນາຫ "ນຕ຺ຖິ ອິເມສໍ ສມຓຘມ຺ເມາ"ຕິອາທິ. ສມຓຘມ຺ເມາຕິ ຈ ສີລສໍຍມໍ ສນ຺ຘາຍ ວທຕິ. ຊານໍ ວາຕິ ຍໍ ອຸປວທຕິ, ຕສ຺ສ ອຣິຍຠາວໍ ຊານນ຺ເຕາ ວາ. ອຊານໍ ວາຕິ ອຊານນ຺ເຕາ ວາ. ຊານນ຺ຕໍ ອຊານນ຺ຕໍ ເຈຕ຺ຖ ອປ຺ປມາຓໍ, ອຣິຍຠາເວາ ເອວ ປມາຓໍ. ເຕນາຫ "ອຸຠຍຖາປິ ອຣິຍູປວາເທາວ ເຫາຕີ"ຕິ. "ອຣິເຍາ"ຕິ ປນ ອຊານເຕາ ອທຸຏ຺ຐຈິຕ຺ຕສ຺ສ ຈ ຕຕ຺ຖ ອຣິຍຄຸຓາຠາວໍ ປເຈເຈຕ຺ຕສ຺ສ ຄຸຓປຣິຘໍສນໍ ນ ເຫາຕີຕິ ຕສ຺ສ ອຣິຍູປວາເທາ ນຕ຺ຖີຕິ ວທນ຺ຕິ. ສເຕກິຈ຺ຉໍ ປນ ເຫາຕິ ຂມາປເນນ, ນ ອານນ຺ຕຣິຍໍ ວິຍ ອເຕກິຈ຺ຉໍ.

ຣູຎ຺ຎາຕີຕິ ຕຸວຕິ, ທຸກ຺ຂໍ ເວເທນ຺ຕໍ ຣຸປ຺ປເທຕີຕິ ອຕ຺ເຖາ. ຕຕ຺ຖິ ຕໍ ວຕ຺ຖຸ, ຕໍ ວາ ກິຣິຍໍ ຊານນ຺ເຕາ ເອວ ວເທຍ຺ຍ "ອຕ຺ຖິ ເຕ, ອາວຸເສາ, ປຕິຎ຺ຎາ"ຕິ ປຸຏ຺ຐິ ຐານເຕາປິ ສຈ຺ຈາຠິສມເຍາ ສາສເນ ປຕິຏ຺ຐາຕິ ອາຫ "ເສາຕາປນ຺ເນາ ອຫ"ນ຺ຕິ. ວເທຍ຺ຍ ຕໍ ກຣຸຓາຍມາເນາ "ຂີຓາສເວາ ຕຍາ ອຸປວທິເຕາ"ຕິ ອຕ຺ຕານໍ ອາວິກາສິ.

ສເຈ ນວກຕເຣາ ເຫາຕິ ຕສ຺ມິໍ ວິຫາເຣ ກິຈ຺ຈໍ ສຍຸຕາ ອຠາວເຕ຺ຕປິຕິ ປຸເຣ ຂມາປເນ ອສມ຺ປຸຈ຺ເຈຕ຺ຕປິ "ອຠາວເຕ຺ຕ"ຕິ ວາ ປີເຕາ ຕໍ ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ ວເນນ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ປຣິນິຏ຺ຐິຕຍຎ຺ຎຏ຺ຐານນ຺ຕິ ປຸພ຺ພາກາຣຏ຺ຐານໍ ສນ຺ຘາຍາຫ.

ສມາທານເຏ຺ຐນ ສມາທານາຕິ, ກມ຺ມານິ ສມາທານານິ ເຍສໍ, ເຕ ກມ຺ມສມາທານາ, ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິວເສນ ກມ຺ມສມາທານາ. ເຫຕຸອຕ຺ຖໍ ວາ ອເນກາກໍ ກຕ຺ວາ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິວເສນ ປເຣ ພຫູສຸ ກມ຺ເມສຸ ສມາທາປກາ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິກມ຺ມສມາທານາ. ຕຍິທໍ ຂເນ຺ຘ ສເນ຺ຕ຺ວາ "ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິວເສນາ"ຕິອາທິມາຫ.

ឃិលសម្បន្នោតិអាទិ បរិបក្កិន្ទ្រិយស្ស យក្កសយក្កិនោ ធរេសត ទុត្តំ· អក្កុយក្កុនេ្ជ បត ចត្តន្តាយេច តត្តិ· អញ្ញាត្តិ អរេហត្តំ· ទុចំសយ្យគត្តិ ឃធា ចំ អចស្សយ្កាធិ, ទុចយិតយ្យឹតិ អតេ្ថា· ចំ ចាចំ អប្យហាឃាតិអាតឹសុ អវិឃ្សបចាគំ សន្ធាយ “បុត ទុចទ្វបិ ចាចំ ត ចក្លាឃឹ”តិ ចតតេ្តា ចាចំ បដហតិ តាយ, “បុត ទុចទ្វបំ ចិត្តំ ត ប្បេរោគស្សាយឹ”តិ ចិតេ្តតេ្តា ចិត្តំ បដហតិ តាយ, “បុត ទុចទ្វបិ ឌិដ្ជិ ត កល្យិស្សាយឹ”តិ បដហតេ្តា ឌិដ្ជិ បដហតិ តាយ, តធា អកតេវាតេ្តា តេតច បដហតិ, ត បដិតិស្សជ្ជតិ· ឃធាកចំតិក្លិតេ្តា, ទុចំ តិរេឃតិ ឃធា តិរេឃបិលេហិ អាហរិត្វា តិរេឃ ឌបិតោ, ទុចំ តិរេឃ ឌបិតោឃេចាតិ អតេ្ថា· យិន្ធាឌិដ្ជិចរេសត អកត្តន្តំ តាយ បិបំ តត្តិ, ឃតោ សំសារតាលាការេចាបិ តាយ ហោតីតិ អាហ “យិន្ធាឌិដ្ជិបរេយាតិ, កិក្លេច, ចឌ្ឍាតិ”តិ·

“ប្ឆិត្តកចតេត្តិកោ, កិក្លេច, តធាកតស្ស កាតេឃា តិដ្ជតិ, អឃតេ្ចាច កាតេឃា, ឌាហិន្ធា ច តាយទ្វប”ត្តិ (ជី· តិ· ១·១៣ស៊ិ) ទុចយាតឹសុ ចិឃ ភ្លាឆ កាឃ-សតេ្ក លត្តបដ្ចាកចិសេឃាតិ អាហ “កាឃស្ស តេកដាតិ ប្បិឌិត្តល្លត្តបរិធ្ចាកា”តិ· អឌិតរាកស្ស យរោលតោ បទំ តាយ កចត្តទ្វបិដាតរេយចាតិ អាហ “បទំ យរោលាតិ តគតត្តទំ អកិតិន្តាតិក្លត្តក្កហណេ”តិ· តេឃត តិដ្ជតិ, តស្ស ប្បតេន្ធតតេច កាតេឃា កិជ្ជតីតិ អាហ “កាឃស្ស តេកដាតិ ឌីចិតិត្រ្កិឃស្ស ប្បតេន្ធដា”តិ·

ទុតិ ក្លាយស្វា សុលត្តិ អតេឃា, បុញ្ញាត្តិ អាហ “បុញ្ញាសយ្វតា អឃា”តិ· អឃត្តិ ទុតស្វា សុលាតីតិ អាតេឃា, បុញ្ញាកយ្វាឌិសុលសាឆតំ· តេតតាហ “សុលាតំ ចា អាឃស្ស អកាចា”តិ· ក្លាឃតិ អស្សាឌិឃតីតិ អតេឃា, អស្សាតេកាតិ អាហ “អស្សាគសក្ឋិតោតា អតេឃា”តិ·

តាកវាឌាឌឹតត្តិ អាឌិ-សតេ្កត សុបណ្ណាឌឹតំ សក្កេហា· អសុរសឌិសត្តិ បេតាសុរសឌិសំ· សោតិ អសុរកាតេឃា· សន្តាសយុស្សឃេហឹតិ សតេ្តាហិ សយ្យត្តិសយុស្សឃេហិ· ទុត្តចិបរិឃារេឃតាតិ “សុជ្ជ ចរិតំ, សោកតំ ចា ចរិតំ អតចជ្ជត្តា”តិអាទិតា “កាឃគ្ទន្ធរិតោតា”តិអាឌឹតំ បគាតំ ទុត្តស្ស អត្តស្ស ចិបរិឃារេឃត·

តិកយតចចតំ ទុត្តស្សេចត្តស្ស បុត ចចតត្តិ កត្វា· អឃរេយត្ត សតេ្លបតេ្តាតិ “ឌិតេ្តាត ចក្កុតា…ប… បស្សតី”តិ ទុត្ត អឃំ ឃធាទុតេ្តា សតេ្លបតេ្តា·

១០១· កសិណារម្មណត្តិ អដ្ជត្តម្បិ កសិណាតំ ចរេសត កសិណារម្មណំ· សន្តាកាតេរតាតិ “ទុក្ខសចិតេឆត ចិត្តបរិគយតេត អដ្ជក្កសយត្តាកេយត ក្លុយិបិដបគម្មុលសយ្យាគតេតា”តិ ក្លាយិតា សត្តប្យកាតេត· អកិតឹហារក្លុយំ ឌិន្តាចក្កុកាណាកិយុលំ បេសតារហំ បេសតឃោក្កុ កត្វា· អាសត្តំ កាតត្តាត្តិ ឌិន្តាចក្កុកាណាប្យត្តិឃា សឹបក្ខំ កាតត្តំ· តត្ត ប្បចារន្ឋាតំ បក្កុលតទំ កត្វា អារម្មណព្វា ចតេ្ឋតត្តំ· តេតតាហ “ប្បចារន្ឋាតកោចទំ កត្វាចតេ្ឋតា ឌបេតន្តា”ត្តិ· តត្វាតិ តស្មឹ ចឌ្ឋិតេ កសិណារម្មណេ· អប្យតាតិ ឌសាតចរេសត អប្យតា· ត ហិ អកតបរិកម្មស្ស អកិញ្ញាចរេសត អប្យតា ក្លាញ្ញតិ· តេតតាហ “បិដកញ្ញាតតិស្សយំ ហោតី”តិ, បិដកញ្ញាតារម្មណំ ហោតីតិ អតេ្ថា· ត បរិកម្មតិស្សឃត្តិ បរិកម្មស្ស ចំ កសិណារម្មណំ អបស្សេឃា ត ហោតិ· តធា សតិ ទ្វបគស្សតំ ត សិឃា· ក្លាយេសុតិ ឃធាទុតេ្តសុ តេតេឌាកសិណាឌឹសុ តឹសុ កសិណេសុ· ប្បេរោគត្វាតិ ប្បចារន្ឋាត្តប្យាគតេត ប្បេរោគត្វា· ប្បចារន្ឋាតបចត្តិឃា ហិ សត្ថិ

បដិកាកនិយិត្តប្បត្តិ ៝ តត្វាតិ កឃិលាតិដ្ឋេរយ៝

អនេត្តាឃេច ទ្វបកាតំ បឃ្យិតត្ថ ត ខាហិទ្ធ ចិរេក្លបិបត្តិរេហត្យកាចរេតា៝ បរិកយុឃ្ស ចារេទា អតិក្កយតិតិ ឌ្ឋឆ បរិកយុំ តាយ ឃចាចុត្តកឃិលាទយុលំ ទ្ធបចាទេន្ទ្លាតំ, តំ ទ្វបកាតំ បឃ្យេតា ត បចត្តតិ៝ កឃិលាទេលិកចរេឃត ច ទ្វបកាតងឃ្យតំ, កឃិលាទេលិកោ ច បរិកយុចរេឃតាតិ តក្សកឃយិ បរិកយុឃ្ស អប្យចត្តិឃា ត រេហាតិ៝ រេតតាហ “តរេតា អាទេលិកោ អត្តូទឆាឃតិ, តឃ្ចិ អត្តូទហិរេត ទ្វបកាតយិ ត ឌិឃ្យតិ”តិ៝ ទ្វបកាតំ បឃ្យេតា បរិកយុឃ្ស ចារេទា អតិក្កយតិ, បរិកយុយតិក្កត្តឃ្ស កឃិលាទយុលំ ខាលំ ត រេហាតិតិ ទ្វបកាតំ ត ឌិឃ្យតិ, កចំ បត បដិបន្ចិតត្ថត្តិ អាហ “អចាតេតា”តិអាឌិ៝ ខុចំ អត្យក្កយេតាតិ បុតប្យុតំ បិឌកន្លាតំ ឃយាបន្ចិត្វា តរេតា តរេតា ចុដ្ឋាឃ អកិល្យា អាទេលិកឃ្ស ឋទលចរេឃត អាទេលិកោ ចាយកេតា រេហាតិ ចិទដ្ឋាឃំ៝ តចា ច ឃតិ តត្វ ឃុចិទយិ ទ្វបកាតំ បឃ្យេតច៝ រេតត ចុត្តំ “ខុត្វ អាទេលិកោ...រេប... រេហាតិ”តិ៝

ឃ្វាឃយេត្វា តិល្យក្កបយាឃ ចិការេចតេន្លាតិ ឌេឃ្យេត្តា អាហ “ទត្តិំ តិល្យក្កាឃា”តិអាឌិ៝ តត្វ បុតប្យុតំ បរេចឃតត្តិ បុតប្យុតំ បិឌកន្លាតឃយាបន្ចតំ៝ ចាយកតាទេលិកឃ្យឃចាបរិទេន្ធឌេត ឋាតត្តិ ឃត្តកំ ឋាតំ បរិន្ធិតិត្វា កឃិលំ ចន្ធិតំ, ចាយកតឃ្ស អាទេលិកឃ្ស តត្តកំ ឋទិត្វា អចដ្ឋាតំ៝

អតាបិឆកតត្តិ អាបិឆកយតេឃាក្យឃ្ស ចរេឃត ចុត្តំ៝ អនេត្តាក្យន្ធិកតាឌិ បត តឌកាចរេតា រេតត ចិរេឃឃិតន្លេយច៝ តរេឌចាតិ ឌិន្លាចក្លូរេយច ៝ ខុត្វាតិ ខុរេតឃុ ទ្វបយាទេក្ក បចត្តចិរេត្តឃុ៝ ទ្វបឌឃ្យតឃយត្វត្តិ ទ្វបំ ឃកាចរេតា ចិកាចតឃយត្វំ ចក្លូចិន្លាលំ ចិឃ៝ បុន្លកាកចិត្តាតិតិ អាចន្ចតបរិកយុឃន្លាតាតិ បុន្លកាកចិត្តាតិ៝ តាតិ ហិ អាទយុលំ កេទាត្តាតិបិ ត ឃាចាចរេតា តំ ចិការេចត្វា បចត្តតិ អាចន្ចតឃយ្យដិន្ធតចិត្តាតិ ចិឃ៝

តំ បរេតតំ ឌិន្លាចក្លូ៝ បរិបេត្វាតិ អត្តូទាឃិរេកា៝ ឃាតចិក្កត្តរេកាតិ ឃាត្យុត្តរេកា ឃាតកាចតាយុលេត ន្លយុាឌប្យេត្តា៝ អប្យយេត្តត កចិតន្លាតិ “ឌិន្លាចក្លូ យឃា អឆិកត”ត្តិ ឃរេត្តាឃំ អតាបន្ចិត្វា ចិបឃ្យតាត្យរេឃាកចរេឃត ចា ឃន្ធាកិឃយឃចរេឃត ចា អប្យយេត្តត កចិតន្លា៝

“ខុចំ បឃ្យិត្យការេយតា”តិអាឌិតា ឌិន្លាចក្លូឃ្ស តាតាចន្ចតបរិកយុទ្ធោច ឌិន្លាចក្លូខាលាន្ធោ ឌឃ្យិតំ, ត តឃ្ស ន្លប្យត្តិក្កយោតិ តំ ឌេឃ្យតំ “តត្រាឃ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៝ តំ រេហដ្ឋា ចុត្តតឃត្វា ឃុចិន្លាឃ្យយេច៝

ចុត្យបបិតខាលកចាចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៝

បកិណ្ហកកចាចណ្ហតា

៣១២. ឥតីតិ ឯវំ វុត្តប្បការេនាតិ អត្ថោ. តេន “សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ”តិអាទិនា (ទី. និ. ១.២៣៣-២៣៥; ម. និ. ១.២៨៣, ៣២១-៣២២; បារា. ១២-១៣) យថាទស្សិតបាឡិញ្ញាបកតិ, តស្សា អត្ថវិចារណនយញ្ញា បច្ចាមសតិ. សច្ចេសុ វិយ អរិយសច្ចានិ ខន្ធេសុ ឧបាទានក្ខន្ធា អន្តោគធា. តទុភយេ ច សភាវតោ, សមុទយតោ, អត្ថង្គមតោ, អស្សាទតោ, អាទីនវតោ, និស្សរណតោ ច យថាភូតំ សយម្ភូញាណេន អវេទិ អញ្ញាសិ បដិវិជ្ឈិបវេទេសិ ចាតិ សាតិសយេន បច្ចក្ខភាវេនេវ ភគវា ច ទេសយតន្តោតិ អាហ “បច្ចក្ខវិទ្ធ”តិ. ញត្វា វិញ្ញេយ្យាតិ សម្ពុទ្ធា. តាសូតិ បញ្ចសុ អភិញ្ញាសុ. តគ្គហណេនេវ ច បរិកម្មញាណានំ គហិតត្តា “បញ្ចា”តិ វុត្តំ. តេនាហ “ឯតាសុ ហី”តិអាទិ.

តត្ថ បរិកម្មញាណានីតិ បរិចារញាណានិ. យថា ហិ សិនេរុស្ស បរិចារដ្ឋានានិ យានិ ធំសិទ្ធិយា សិទ្ធាតិ ខេមលដ្ឋានានិ បរិកម្មានីតិ វុច្ចន្តិ, ឯវំ ញាណានិបិ និព្ពានចក្ខុសិទ្ធិយា សិទ្ធាតិ តស្ស បរិកម្មានីតិ វុត្តានិ. ញាណាកតានីតិ ឯត្ថ ញាណាតិ យថាទស្សិតានិ សុត្តបទានិ សន្ធាយ វុត្តំ. តទា អញ្ញាសុ បន សាមញ្ញផលាទីសុ យទេវាយំ ញាណាណេយ្យបិ វិសុំ អភិញ្ញាញាណាភកាសេន អាគតំ.

“តេសូ”តិ ឥទំ បច្ចាមសនំ កិំ តិកានំ, ឧទាហុ អារម្មណានន្តិ? កិញ្ចេត្ថ យទិ តិកានំ, តទយុត្តំ. ន ហិ តិកេសុ អភិញ្ញាញាណានិ បវត្តន្តិ. អថ អារម្មណានំ, តម្បិ អយុត្តំ. ន ហិ អញ្ញំ ឧទ្ទិសិត្វា អញ្ញស្ស បច្ចាមសនំ យុត្តន្តិ. យថា ឥច្ឆសិ, តថា ភវតុ តាវ តិកានំ, តត្ថ វុត្តំ “ន ហិ តិកេសុ អភិញ្ញាញាណានិ បវត្តន្តី”តិ? នាយំ វិចារណា តិកទ្វារេន អារម្មណានំយេវ គហិតត្តា. អថ វា បន ហោតុ អារម្មណានំ, តត្ថ វុត្តំ “ន ហិ អញ្ញំ ឧទ្ទិសិត្វា អញ្ញស្ស បច្ចាមសនំ យុត្ត”ន្តិ? អយម្បិ ន ទោសោ យថាវុត្តការណេនេវាតិ.

៣១៣. អសតិបិ ចតុក្កេភេទេ រូបាវចរភាវេន កុសលស្ស សព្វស្ស អារម្មណស្ស. តិកភេទេន ហេស ភេទោ គហិតោ. រូបាវចរញាណស្ស បរិកម្មតាយ អភាវតោ រូបវ បរិកម្មតិកោ ន លព្ភតិ. តត្ថ រូបាវចរញាណំ. កាយំ ចិត្តសន្និស្សិតំ កត្វាតិអាទីសុ យំ វត្តព្វំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ. រូបកាយលក្ខណំ លិង្គាបកាយវសេន វុត្តិយាបិកត្តិវសេន វុត្តំ “កាយំ បរិណាមេតី”តិ. តេនាហ “រូបកាយារម្មណតោ”តិ, រូបកាយស្ស វណ្ណារម្មណតោតិ អត្ថោ.

តទេវ ចិត្តន្តិ យទេវ កាយវសេន ចិត្តបរិណាមនេ វុត្តំ បាទកជ្ឈានចិត្តំ, តទេវ. រាសិភាវេ ចេតិយំ ធម្មតា សោ សោ សុ សព្វសុ ចេតិសេយសុ ធាតុសោ ឋានិយា អាហរិត្វា រាសិភវេ រូបិឃរមណ្ឌប កតំ យថាធាតុតិធាតុ “ឋានេ កត្វា”តិអាទិនា បច្ចុប្បន្នេ កត្វាទិកេ កេវត្តាបិ អប្បស្សតាទិធិសេសសុត្តំ អតីតានាគតេ តេសំ រូបំ អធិដ្ឋានចិត្តស្ស អារម្មណំ ហោតិ អតីតានាធិដ្ឋានត្តា. បច្ចត្តិយសេតាសតំ តាយ ចិញ្ញានំ ចិយំ វិហារោ. ធនិរសត្តិ ធនិយេណ្ហា, តំ អធិដ្ឋហត្តស្ស អតីតំ ធនិបណ្ណំ អារម្មណំ ហោតិ. បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ហោតិ បច្ចុប្បន្នស្ស រូបកាយស្ស អារម្មណករណតោ.

សកាយចិត្តានន្តិ អត្តនោ កាយស្ស, ចិត្តស្ស ច.

៣៨៥។ សទ្ធា ច បរិត្តោ សដ្ឋស្ស រូបស្ស កាមាវចរកាវតោ។ វិជ្ជាយាតវេយចាតិ ចត្តយាភិនេយច។

៣៨៩។ សោតាបន្នស្សចិត្តន្តិ សោតាបន្នស្ស អាវេណិកំ ចិត្តំ។ សកទាគាមិស្សាតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ យាវ អរហតោ នេតព្វន្តិ “សកទាគាមី អនាគាមិនោ ចិត្តំ ន ជានាតិ, អនាគាមី អរហតោ”តិ ឯវំ នេតព្វំ។ សព្ពេសន្តិ សព្ពេសំ អរិយានំ ជានាតិ, កោ បន វាទោ អនរិយានំ។ អញ្ញោបិ ច ឧបរិមោ អនាគាមិអាទិ ហេដ្ឋិមស្ស សកទាគាមិអាទិកស្ស ចិត្តំ ជានាតីតិ សម្ពន្ធោ។

អតីតស្ស, អនាគតស្ស ច បរស្ស ចិត្តស្ស ជាននំ យុជ្ជតិ, បច្ចុប្បន្នស្ស បន ន យុជ្ជតីតិ អធិប្បាយេន បុច្ឆតិ “កថំ បច្ចុប្បន្នំ អារម្មណំ ហោតី”តិ។ ឋាតរោ យត្ថ យុជ្ជតិ, តំទស្សេតុំ បច្ចុប្បន្នំ តាវ វិភជិត្វា ទស្សេន្តោ “បច្ចុប្បន្នំ នាម តិវិធ”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឧប្បាទដ្ឋិតិភង្គប្បត្តន្តិ ឧប្បាទំ, ឋិតិំ, ភង្គញ្ច បត្តំ, ខណត្តយបរិយាបន្នន្តិ អត្ថោ។ ឯត្ថន្តរេ ឯកទ្វេសន្តតិវារា វេទិតព្វាតិ ឯត្ថន្តរេ បវត្តា រូបសន្តតិវារា ឯកទ្វេសន្តតិវារា នាមាតិ វេទិតព្វាតិ អត្ថោ។ អាលោកដ្ឋានតោ ឱវរកំ បវិដ្ឋស្ស បគេវ តត្ថ និសិន្នស្ស វិយ យាវ រូបគតំ បាកដំ ហោតិ។ តត្ថ ឧបឌ្ឍវេលិ អវិក្ខិតវារា, ឧបឌ្ឍវេលិ វិក្ខិតវារា, តទុភយំ គហេត្វា “ទ្វេ សន្តតិវារា”តិ វុត្តំ។ តយិទំ ន សព្ពសាធារណំ, ឯកច្ចស្ស ទីឃម្បិ បាកដំ ហោតីតិ “ឯកទ្វេសន្តតិវារា”តិ ឯកគ្គហណម្បិ កតំ, អតិបរិត្តសភាវ៍វាត្យអាទិសយប្បានា វា ឯកទ្វេសន្តតិវារា វេទិតព្វា។

ទីរេ អក្កិទិត្តាទកលេលា នាម កាលុស្សិយំ គតា ទីរេសមីបេ ឧទកោទាទី យាវ ន វិប្បសីទតីតិ កាលុស្សិយវិគមេន យាវ វិប្បសន្នា ន ហោតិ។ កេចិ បន “អតិត្តេ ទីរេ អល្លបាទេន អក្កន្តេ យាវ បាទេ ឧទកលេលា ន វិប្បសីទតិ, ន សំសីទតិ, ន វូបសម្មតី”តិ ឯវមេត្ថ អត្ថំ វទន្តិ។ តេ បនេតេ កិរិយាភេទេន វុត្តា កាលវិសេសា, ន អញ្ញមញ្ញំ សមសមា, ឧនាឌិកកាលវន្តោច ទដ្ឋព្វា។ ទ្វេ តយោ ជវនវារា កាមាវចរជវនវសេន វេទិតព្វា, ន ឋាតរជវនវសេន។ ន ហិ តេ បរិមិតកាលា, អនន្តរា បវត្តភវង្គាទយោបិ តទន្តោគធាវ ទដ្ឋព្វា។ តទុភយន្តិ រូបារូបសន្តតិទ្វយំ។

ឯកភវបរិច្ឆិន្នន្តិ បដិសន្ធិចុតិបរិច្ឆិន្នំ។ ឯកភវបរិយាបន្នំ ធម្មជាតំ ឯតរហីតិ វត្តព្វំ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ នាម។ មនោតិ សសម្បយុត្តំ វិញ្ញាណមាហ។ ធម្មាតិ អារម្មណធម្មា។ មនោតិ វា មនាយតនំ។ ធម្មាតិ វេទនាទយោ អរូបក្ខន្ធា។ ឧភយមេតំ បច្ចុប្បន្នន្តិ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ ហោន្តំ ឯវំ ឧភយំ ហោតីតិ អត្ថោ។ វិញ្ញាណន្តិ និកន្តិវិញ្ញាណំ។ តញ្ហាតម្បិ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្ទរាគវសេន បដិពទ្ធំ ហោតិ។ អភិនន្ទតីតិ តណ្ហាទិដ្ឋាភិនន្ទនាហិ អភិនន្ទតិ។ តទាក្ខតោ ច ចត្តុបរិញ្ញាយ អភាវតោ តេសុ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំហីរតិ តណ្ហាទិដ្ឋីហិ អាកឌ្ឍីយតិ។ ឯត្ថ ច ទ្វាទសាយតនានិ “ឯវំ បច្ចុប្បន្ន”ន្តិ (ម។ និ។ ១។១២៣) អាគតត្តា តត្ថ បវត្តា ឆន្ទរាគា អទ្ធាបច្ចុប្បន្នារម្មណា, ន ខណបច្ចុប្បន្នារម្មណាតិ វិញ្ញាយតីតិ ទស្សេន្តោ “យំ សន្ធាយ ភទ្ទេករត្តសុត្តេ...បេ... សំហីរតីតិ វុត្ត”ន្តិ អាហ។ “បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ, តត្ថ តត្ថ វិបស្សតី”តិ (ម។ និ។ ១។១៤១, ១២៥) ឯត្ថាបិ វិបស្សនាចិត្តំ ខណបច្ចុប្បន្នំ, វិបស្សិតព្ពធម្មា អទ្ធាបច្ចុប្បន្នាតិ គហេតព្វា។ អញ្ញថា វិបស្សនាវ ន យុជ្ជេយ្យ។ “ខណបច្ចុប្បន្នំ បាឡិយំ អាគត”ន្តិ ន វុត្តំ តស្ស វសេន អារម្មណករណស្ស អដ្ឋកថាយំ អនាគតត្តា។

កេចីតិ អភយគិរិវាសិនោ។ ឯកក្ខណេ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតីតិ ឥទ្ធិចិត្តស្ស ឧប្បត្តិសមកាលេយេវ បរចិត្តស្សបិ ឧប្បត្តិសម្ភវតោតិ យុត្តិទស្សនំ។ យថា អាកាសេតិអាទិ និទស្សនាហរណំ។ តំ បន តេន ន សមេតិ អយុត្តំ។ កស្មា? មគ្គផលវីថិតោ អញ្ញត្ថ អភិន្នេ ទ្វារេ អាវជ្ជនជវនានំ នានារម្មណភាវប្បវត្តិទោសតោតិ យុត្តិវចនំ។

យទិ ឯវំ កថំ ចេតោបរិយញាណំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ហោតីតិ អាហ "សន្តតិបច្ចុប្បន្នំ បន"តិអាទិ។ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ បន ជវនវារេន ទីបេតព្ពំ, ន សកលេន បច្ចុប្បន្នទ្ធាតិ អធិប្បាយោ។

តត្រាយំ ទីបនាតិអាទិ ជវនវារស្ស អទ្ធាបច្ចុប្បន្នភាវទីបនមុខេន ឥទ្ធិចិត្តស្ស បវត្តិអាការទីបនំ។ ឥតរានីតិ អាវជ្ជនបរិកម្មចិត្តានិ។ ឯត្ថ ច "កេចី"តិ យទិបិ អភយគិរិវាសិនោ អធិប្បេតា, តេ បន ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណំ ន ឥច្ឆន្តីតិ "ឋិតិក្ខណេ វា បរិច្ឆិន្ទតី"តិ ន វត្តព្ពំ សិយា។ តថា យេ "ឥទ្ធិមស្ស ច បរស្ស ច ឯកក្ខណេ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតី"តិ វទន្តិ, តេសំ "ឋិតិក្ខណេ វា ភង្គក្ខណេ វា បរិច្ឆិន្ទតី"តិ វចនំ ន សមេតិ។ ន ហិ តស្មិំ ខណទ្វយេ ឧប្បជ្ជមានំ បរចិត្តេន សហ ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជតិ នាមាតិ។ ឋិតិភង្គក្ខណេសុ ច ឧប្បជ្ជមានំ ឯកច្ចេសំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ, ឯកច្ចេសំ អតីតារម្មណំ អាបជ្ជតិ។ យញ្ច វុត្តំ "បរស្ស ចិត្តំ ជានិស្សាមីតិ រាសិវសេន មហាជនស្ស ចិត្តេ អាវជ្ជិតេ"តិ, ឯត្ថ ច មហាជនោ អត្ថតោ បរោ អនេកបុគ្គលាតិ "បរេសំ ចិត្តំ ជានិស្សាមី"តិ អាវជ្ជនប្បវត្តិ វត្តព្ពា សិយា។ អថាបិ បរស្សាតិ មហាជនស្សាតិ អត្ថោ សម្ភវេយ្យ, តថាបិ តស្ស ឯកបុគ្គលស្សេវ វា ចិត្តរាសិំ អាវជ្ជិត្វា ឯកស្ស បរិច្ឆិន្ទនំ អយុត្តំ។ ន ហិ រាសិអាវជ្ជនំ ឯកទេសាវជ្ជនំ ហោតីតិ, តស្មា តេហិ "មហាជនស្ស ចិត្តេ អាវជ្ជិតេ"តិអាទិ ន វត្តព្ពំ។

យំ បន តេ វទន្តិ "យស្មា ឥទ្ធិមស្ស ច បរស្ស ច ឯកក្ខណេ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតី"តិ។ តត្រាយំ អធិប្បាយោ យុត្តោ សិយា, ចេតោបរិយញាណលាភី បរស្ស ចិត្តំ ញាតុកាមោ បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អតីតាទិវិភាគំ អកត្វា ចិត្តសាមញ្ញេន "ឥមស្ស ចិត្តំ ជានាមិ, ឥមស្ស ចិត្តំ ជានាមី"តិ បរិកម្មំ កត្វា បុន បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ សាមញ្ញេនេវ ចិត្តំ អាវជ្ជិត្វា តិណ្ណំ, ចតុន្នំ វា បរិកម្មានំ អនន្តរា ចេតោបរិយញាណេន បរចិត្តំ បរិច្ឆិន្ទតិ វិភាវេតិ រូបំ វិយ ទិព្វចក្ខុនា។ តតោ បរំ បន កាមាវចរចិត្តេហិ សរាគាទិវវត្ថានំ ហោតិ នីលាទិវវត្ថានំ វិយ។ តត្ថ ទិព្វចក្ខុនា ទិដ្ឋហទយវត្ថុរូបស្ស សត្តស្ស អភិមុខីភូតស្ស ចិត្តសាមញ្ញេន ចិត្តំ អាវជ្ជយមានំ អាវជ្ជនំ អភិមុខីភូតំ វិជ្ជមានំ ចិត្តំ អារម្មណំ កត្វា ចិត្តំ អាវជ្ជេតិ។ បរិកម្មានិ ច តំ តំ វិជ្ជមានំ ចិត្តំ ចិត្តសាមញ្ញេនេវ អារម្មណំ កត្វា ចិត្តជាននបរិកម្មានិ ហុត្វា បវត្តន្តិ។ ចេតោបរិយញាណំ បន វិជ្ជមានំ ចិត្តំ បរិច្ឆិន្ទន្តំ វិភាវេន្តំ តេន សហ ឯកក្ខណេ ឯវ ឧប្បជ្ជតិ។

តត្ថ យស្មា សន្តានស្ស សន្តានគ្គហណតោ ឯកត្តវសេន អាវជ្ជនាទីនិ "ចិត្ត"ន្តេវ បវត្តានិ។ តញ្ច ចិត្តមេវ, យំ ចេតោបរិយញាណេន វិភាវិតំ។ តស្មា សមានាការប្បវត្តិតោ ន អភិន្នេ មគ្គផលវីថិតោ អញ្ញស្មិំ ទ្វារេ នានារម្មណតា អាវជ្ជនជវនានំ ហោតិ។ បច្ចុប្បន្នារម្មណញ្ច បរិកម្មំ បច្ចុប្បន្នារម្មណស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស អាសេវនបច្ចយេន បច្ចយោតិ សិទ្ធំ ហោតិ។ អតីតត្តិកោ ច ឯវំ ឧបបន្នោ ហោតិ។ អញ្ញថា សន្តតិបច្ចុប្បន្នេ, អទ្ធាបច្ចុប្បន្នេ ច "បច្ចុប្បន្ន"ន្តិ ឥធ វុច្ចមានេ អតីតានាគតានញ្ច បច្ចុប្បន្នតា

អាបជ្ជេយ្យ. តថា ច សតិ “បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ វត្តព្ពំ សិយា, ន ច តំ វុត្តំ. “អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ. បុរិមា បុរិមា អតីតា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ បច្ចុប្បន្នានំ ខន្ធានំ អនន្តរ …បេ… អនុលោមំ គោត្រភុស្សា”តិអាទិ វចនតោ (បដ្ឋា. ២.១៧.៣) ន អទ្ធាសន្តតិបច្ចុប្បន្នស្សេវ ច អនន្តរាតីតា ចត្តារោ ខន្ធា អតីតាតិ វិញ្ញាយន្តិ. ន ច អភិធម្មមាតិកាយំ (ធ. ស. តិកមាតិកា ១៧-១៨) អាគតស្ស បច្ចុប្បន្នបទស្ស អទ្ធាសន្តតិបច្ចុប្បន្នបទត្ថតា កត្ថចិ បាឡិយំ វុត្តា. តស្មា តេហិ ឥទ្ធិមស្ស ច បរស្ស ច ឯកក្ខណេ ចិត្តុប្បត្តិយា ចេតោបរិយញាណស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណតា វុត្តា. យទា បន “យំ ឥមស្ស ចិត្តំ បវត្តំ, តំ ជានាមិ. យំ ភវិស្សតិ, តំ ជានាមី”តិ វា អាភោគំ កត្វា បរិកម្មញ្ញាណវសេន បជ្ជានាតីតិ ករោតិ, តទា អាវជ្ជនបរិកម្មានិ, ចេតោបរិយញាណញ្ច អតីតានាគតារម្មណានេវ ហោន្តិ អាវជ្ជនេនេវ វិភាគស្ស គហិតត្តា.

យេ បន “ឥទ្ធិមា បរស្ស ចិត្តំ ជានិតុកាមោ អាវជ្ជតិ, អាវជ្ជនំ ខណបច្ចុប្បន្នំ អារម្មណំ កត្វា តេនេវ សហ និរុជ្ឈតិ. តតោ ចត្តារិ, បញ្ច វា ជវនានិ, យេសំ បច្ឆិមំ ឥទ្ធិចិត្តំ, សេសានិ កាមាវចរានិ, តេសំ សព្ពេសម្បិ តទេវ និរុទ្ធំ ចិត្តំ អារម្មណំ ហោតិ, ន ច តានិ នានារម្មណានិ ហោន្តិ អទ្ធាវសេន បច្ចុប្បន្នារម្មណត្តា”តិ ឥទំ វចនំ និស្សាយ “អាវជ្ជនជវនានំ បច្ចុប្បន្នាតីតារម្មណភាវេបិ នានារម្មណតាភាវោ វិយ ឯកទ្វិតិចតុបញ្ចចិត្តក្ខណានាគតេសុបិ ចិត្តេសុ អាវជ្ជិតេសុ អាវជ្ជនជវនានំ យថាសម្ភវំ អនាគតបច្ចុប្បន្នាតីតារម្មណភាវេបិ នានារម្មណតា ន សិយា. តេន ចតុបញ្ចចិត្តក្ខណានាគតេ អាវជ្ជិតេ អនាគតារម្មណបរិកម្មានន្តរំ ខណបច្ចុប្បន្នារម្មណំ ចេតោបរិយញាណំ សិទ្ធ”ន្តិ វទន្តិ. តេសំ វាទេ “អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណស្ស ធម្មស្ស អាសេវនបច្ចយេន បច្ចយោ, បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អាសេវនបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ឥទ្វយំ បញ្ហានំ អនុទ្ធដត្តា, គណនាយ ច “អាសេវនេ ទ្វេ”តិ (បដ្ឋា. ២.១៨.២៨) វុត្តត្តា ន សិជ្ឈតិ. ន ហិ កុសលកិរិយាមហគ្គតំ អនាសេវនំ អត្ថីតិ. ឯតស្ស ច វាទស្ស និស្សយការណា អាវជ្ជនជវនានំ ខណបច្ចុប្បន្ននិរុទ្ធារម្មណតាវចនស្ស ន សិជ្ឈតិ, “យំ បវត្តំ, បវត្តិស្សតិ វា”តិ វិសេសំ អកត្វា អាភោគេ អាវជ្ជនស្ស អនាគតគ្គហណាភាវា, តទភាវា ជវនានម្បិ វត្តមានគ្គហណាភាវា សន្តានេន តស្ស វុត្តត្តា. តទា ហិ ភវង្គចលនានន្តរំ អភិរុចិតមេវ ចិត្តំ អារព្ភ អាវជ្ជនា បវត្តតីតិ ជាននចិត្តស្សាបិ វត្តមានារម្មណតោ អាវជ្ជនជាននចិត្តានំ សមានារម្មណតាបត្តិយា, នានីកាវជ្ជនបដិវេធេ សព្ពត្ថសព្ពត្ថាវជ្ជនជាននេ ច អភិន្នេ វាទេ អាវជ្ជនជវនានំ នានារម្មណតាបត្តិយា ច. យំ វុត្តំ “ខណបច្ចុប្បន្នំ ចិត្តំ ចេតោបរិយញាណស្ស អារម្មណំ ហោតី”តិ, តំ អយុត្តន្តិ បដិក្ខិបិត្វា យថាវុត្តទោសាបត្តិំ, កាលវសេន ច អទ្ធាសន្តតិបច្ចុប្បន្នារម្មណត្តា នានារម្មណតាភាវំ ទីបេត្វា អាវជ្ជនជវនានំ វត្តមានតំ និរុទ្ធារម្មណភាវេន វុត្តោតិ. តម្បិ វចនំ បុរិមវាទិនោ នានុជានេយ្យុំ. តស្មិំ ហិ សតិ “អាវជ្ជនា កុសលាន”ន្តិអាទីសុ (បដ្ឋា. ១.១.៣១៤) វិយ អញ្ញបទសង្គហិតស្ស អនន្តរបច្ចយវិធានតោ “បច្ចុប្បន្នារម្មណអាវជ្ជនា អតីតារម្មណានំ ខន្ធានំ អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ វត្តព្ពំ សិយា, ន ច វុត្តន្តិ.

កស្មា បនេតំ ចេតោបរិយញាណស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណតា វិចារិតា, ននុ “អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស, អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ២.១៧.២) ឯតេសំ វិភង្គេសុ “អតីតា ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស យថាកម្មូបគញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ, អនាគតា

ពន្ធា ព្ពន្ទិចិឆពោលាយ្ស ឧឆទោបរិយពោលាយ្ស អតាកចំឋពោលាយ្ស អាចឌ្ឍតាយ អារម្ពលបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ, ប្បេត្ថត្ថិពេ ច

“អត្បុប្ត្ថា ពន្ធា ប្បេប្បាឌិតោ ពន្ធា ព្ពន្ទិចិឆពោលាយ្ស ឧឆទោបរិយពោលាយ្ស អតាកចំឋពោលាយ្ស អាចឌ្ឍតាយ អារម្ពលបច្ចយេត

បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា៰ ១.១លិ.១) ឧឆទោបរិយពោលក្កហណំ កត្វា “បច្ចុប្បន្នោ ឆន្ទោ បច្ចុប្បន្នស្ស ឆន្ទស្សា”តិ (បដ្ឋា៰ ១.១បំ.១) ខុតាស្ស

ចិករេក្ក “បច្ចុប្បន្នា ពន្ធា ព្ពន្ទិចិឆពោលាយ្ស អាចឌ្ឍតាយ អារម្ពលបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា៰ ១.១បំ.១), ប្បេត្ថត្ថិពេ ច “ប្បេប្ត្ថា ពន្ធា

ព្ពន្ទិចិឆពោលាយ្ស អាចឌ្ឍតាយ អារម្ពលបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា៰ ១.១លិ.១) ខុត្តកេស្សច ទុត្តត្តា បច្ចុប្បន្នេ ឌិទេត្ត

ឧឆទោបរិយពោលំ តប្បចត្តតីតិ ចិត្តាយតិ៰ យឌិ ហិ បចទេត្តយ្យ, បុទិយេទុ ចិយ ព្ពតទេទុ ច ឧឆទោបរិយពោលក្កហណំ កត្តព្ពំ

សិយាតិ? ឋច្ចិ កត្តព្ពំ, តយឆស្សតចឋេត បត ចំ ឋលិត្តត្តិ អត្តាយ បិឡព្ពយា ចិត្តាយតិ៰

“អតីតារម្ពណោ ឆន្ទោ បច្ចុប្បន្នារម្ពណស្ស ឆន្ទស្ស អារម្ពលបច្ចយេត បច្ចយោ, អតាកតារម្ពណោ ឆន្ទោ បច្ចុប្បន្នារម្ពណស្ស,

បច្ចុប្បន្នារម្ពណោ ឆន្ទោ បច្ចុប្បន្នារម្ពណស្សា”តិ (បដ្ឋា៰ ១.១ឆ.១០-១១) ខុទេតឋំ ហិ ចិករេក្កទុ “ឧឆទោបរិយពោរេលាត

អតីតារម្ពលបច្ចុប្បន្នឌិត្តឋយក្កិស្ស ចិត្តំ ឌាតាតិ, អតីតារម្ពណា បច្ចុប្បន្នា ពន្ធា ឧឆទោបរិយពោលាយ្ស អាចឌ្ឍតាយ អារម្ពលបច្ចយេត

បច្ចយោ, ឧឆទោបរិយពោរេលាត អតាកតារម្ពលបច្ចុប្បន្នឌិត្តឋយក្កិស្ស ចិត្តំ ឌាតាតិ, អតាកតារម្ពណា បច្ចុប្បន្នា ពន្ធា

ឧឆទោបរិយពោលាយ្ស អាចឌ្ឍតាយ អារម្ពលបច្ចយេត បច្ចយោ, ឧឆទោបរិយពោរេលាត បច្ចុប្បន្នារម្ពលបច្ចុប្បន្នឌិត្តឋយក្កិស្ស ចិត្តំ

ឌាតាតិ, បច្ចុប្បន្នារម្ពណា បច្ចុប្បន្នា ពន្ធា ឧឆទោបរិយពោលាយ្ស អាចឌ្ឍតាយ អារម្ពលបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា៰ ១.១ឆ.

១០-១១) ឧឆទោបរិយពោលាយ្ស បច្ចុប្បន្នារម្ពណេ បចត្តិ ទុត្តាតិ៰ ខោតេតចាឋំ ចិចារណា កតាតិ ខេចឌិតព្ពា៰

៣១លិ.ខោឋត្តិ ខោទុ ត្តិទុ ពោរេលាទ្ធតិ តិន្តារេលា ឋាយិចេចតំ៰ ចិត្តយេច អារម្ពណំ ឧឆទោបរិយពោលត្តាតិ អឆិប្បាយោ៰ ខោតាកហ “អត្តា

ពន្តិ ចា ពន្ទប្បឌិពន្ទិ ចា ត ឌាតាតី”តិ៰ តត្ថ ពន្ទប្បឌិពន្ទិ តាយកោត្តាឌិ៰ យឌិ ខុចិ កឆិ យក្ការម្ពណត្តិ អាកហ “យក្កឋយ្យឃុត្តឌិត្តារម្ពណត្តា

បត បរិយាយខោ យក្ការម្ពណត្តិ ទុត្ត”ត្តិ៰ ឧចតាយត្តយេច អារម្ពណំ, តថា ហិ ចំ “យចាកម្មុបកពោល”ត្តិ ទុច្ចតីតិ អឆិប្បាយោ៰

ពន្ទប្បឌិពន្ទេទ្ធតិ ខុត្ត តិត្តាតយ្យិ ពន្ទប្បឌិពន្ទយេច៰ ពេន្ទហិ ចិឋឃិកតត្តាតិ ចឆត្តិ៰ តថា ហិ ទុត្តំ អដ្ឋឋាលិតិឃំ “អតីខោ ព្យន្ធា យក្កិ

កាចយិទុ, ចលំ ឋន្ធាកំទុ, អត្បុបិឌិឋេឋាយ តិត្តាតឆាព្យយា បរិតិត្តាឃិទ្ធតិ លិត្តចុទុយកាត្បុស្សរលាចឋេត

យក្កចលតិត្តាតបច្ចចេក្ខលាខោបិ អប្បយាលារម្ពណំ”ត្តិ (ឆ៰ ឋ៰ អដ្ឋ៰ ៣១១)៰ តត្ថ យក្កចលបច្ចចេក្ខលាតិ តាច

បុទ្ធេតិចាឋាត្បុស្សតិពោរេលាត យក្កចលេទុ ពោរេលាទុ បចត្តត្តិ៰ តិត្តាតបច្ចចេក្ខលាទ្ធា តិត្តាតារម្ពណាទុ អប្បយាលឆន្ទេទុ ពោរេលាទ្ធតិ

យក្កាឌិបច្ចចេក្ខលាតិ បុទ្ធេតិចាឋាត្បុស្សតិពោលាយ្ស អប្បយាលារម្ពលចំ ឋារេឆត្តិតិ ខេចឌិតព្ពាតិ៰ “អប្បយាលា ពន្ធា

បុទ្ធេតិចាឋាត្បុស្សតិពោលាយ្ស អារម្ពលបច្ចយេត បច្ចយោ”ព្ពេទ្ធេច (បដ្ឋា៰ ឆ.១១.៣បំ) ហិ ទុត្តំ, ត ទុត្តំ “តិត្តាត”ត្តិ៰ តន្ធា

បុទ្ធេតិចាឋខោរេលាត ខុច យក្កចលបច្ចចេក្ខលាកិទ្ធេ ទុច្ចមាតេបិ តិត្តាតបច្ចចេក្ខលាតា ត ឋក្កា ចត្តុំ៰ អដ្ឋកចាឋំ បត តិត្តាតារម្ពលតា

តិឆស្សិតា៰

ក្បុឋលិពន្ធាតិ ព្ពន្ទិចិឆបុទ្ធេតិចាឋាតាកចំឋពោលារេបក្ខា ឌាហុចេចតតិទ្ធេឋា, ត ឧឆទោបរិយយចាកម្មុបកពោលារេបក្ខាតិ ខោឋំ

ចតុក្ខន្ធារម្មណភាវស្ស អសាធកោតិ ចេ? ន, អញ្ញត្ថ "អវិតក្កវិចារមត្តា ខន្ធា ច វិចារោ ច ចេតោបរិយញាណស្ស បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា· ១·៩·៤១), "អវិតក្កអវិចារា ខន្ធា ច វិតក្កោ ច ចេតោបរិយញាណស្ស បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា· ១·៩·៤១) ច វុត្តត្តា ចេតោបរិយញាណាទីនម្បិ ពហុវចននិទ្ទេសោតិ ញាយស្ស អត្ថស្ស សិទ្ធិតោ· ឯវម្បិ យថាកម្មូបគញាណស្ស "អវិតក្កវិចារមត្តា ខន្ធា ច វិចារោ ចា"តិអាទីសុ អវុត្តត្តា ចតុក្ខន្ធារម្មណតា ន សិជ្ឈតីតិ? ន, តត្ថ អវចនស្ស អញ្ញការណត្តា· យថាកម្មូបគញាណេន ហិ កម្មំ សង្ខា ចត្តារោ ខន្ធា កម្មុនោ គយ្ហន្តិ· តព្ពិសយា ចេតោបរិយញាណំ បុរិមបរិកម្មវសេន អវិតក្កាទិវិភាគំ, សរាគាទិវិភាគញ្ច ចិត្តំ វិភាវេតិ, ន ឯវំ វិភាគំ វិភាវេតិ· កម្មវសេនេវ បន សមុទាយំ វិភាវេតិ, តស្មា "អវិតក្កវិចារមត្តា ខន្ធា ច វិចារោ ចា"តិអាទីនំ វិភាគករណេ តំ ន វុត្តំ, ន ចតុក្ខន្ធារម្មណតោតិ· ឯតំ បនស្ស អការណន្តិ វេទិ· តត្ថាបិ "បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស យថាកម្មូបគញាណស្ស អនាគតំសញាណស្សា"តិ បឋន្តិ ឯកេ· ន ហិ តំ កុសលាកុសលវិភាគំ វិយ សវិតក្កាទិវិភាគំ កម្មំ វិភាវេតុំ អសមត្ថំ· ភូមិភេទវិភាវនម្បិ ហិ លោកាទិអលោកាទិសម្បយោគវិភាគវិសេសវិភាវនំ ហោតីតិ·

"បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ នាមគោត្តានុស្សរណកាលេ ន ចតុក្ខន្ធារម្មណ"ន្តិ ឯត្តកមេវ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ· នាមគោត្តំ បន ខន្ធូបនិពន្ធា សម្មុតិសិទ្ធា ព្យញ្ជនត្ថោ, ន ព្យញ្ជនន្តិ· អយមេត្ថ អយ្យានំ ខន្ធីតិ អាចរិយស្សាយំ អត្តនោ មតិ· យំ បន វុត្តំ "ន ព្យញ្ជន"ន្តិ, តស្ស សមត្ថនំ "ព្យញ្ជនញ្ហី"តិអាទិ·

៣០៩· កាមាវចរនិព្វត្តិស្សតីតិ និព្វត្តិក្ខន្ធាទិមាហ·

៣១០· ឯត្ថាតិ ឯតស្មិំ អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកវសេន អភិញ្ញាញាណានំ, អារម្មណវិចារេ· "អជ្ឈត្តារម្មណេ ច ពហិទ្ធារម្មណេ"តិ ឯកន្តំ គហេត្វា យំ វុត្តំ បោរាណដ្ឋកថាយំ, តំ "កាមេលន...បេ... ហោតិមេវា"តិ ឋបិតា អធិប្បាយេន វុត្តន្តិ អធិប្បាយោ· ន ហិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា នាម វិសុំ ឯកំ អត្ថិ, នាបិ តំ ឯកន្តអារម្មណំ ករោតីតិ· យទិ ឯវំ តំ ខណេ ឯវ ន ហោតិ បវត្តិយមានហិតស្ស តតិយស្ស អត្ថន្តរស្ស អភាវតោ, ន, បការភេទវិសយត្តា តិកនិទ្ទេសស្ស· តថា ហិ អដ្ឋកថាយំ "ឯត ឯវ តិប្បការេបិ ធម្មេ"តិ វុត្តំ· ឯត ឯវ អជ្ឈត្តាទិវសេន តិវិធេបិ ធម្មេតិ អត្ថោ· ឯត្ថ ហិ "ឯត ឯវ ធម្មេ"តិ អវត្វា "តិប្បការេ"តិ វចនំ បការភេទនិទ្ទេសតា អយំ តិកនិទ្ទេសោតិ ទស្សនត្ថំ· យថា ហិ កុសលត្តិកាទីនំ ភេទតា យថារហំ ធម្មានំ ជាតិសម្បយោគបហានសិក្ខាភូមិអារម្មណប្បភេទនិយមកាលាទិភេទនិទ្ទេសតា, ន ឯវមយំ ជាតិអាទិភេទនិទ្ទេសតា, នាបិ សតិទស្សនត្តិកទេហទុកាទីនំ វិយ សភាវាទិភេទនិទ្ទេសតា, អថ ខោ បការភេទនិទ្ទេសតា· បរេសុ ហិ ខន្ធា សសន្តតិបរិយាបន្នតំ ឧបាទាយ "អជ្ឈត្តា"តិ វុត្តា, បរសន្តតិបរិយាបន្នតំ ឧបាទាយ "ពហិទ្ធា"តិ, តទុភយំ ឧបាទាយ "អជ្ឈត្តពហិទ្ធា"តិ· តេនាហ "អតីតំសមធម្មេស្វេវ និព្ពានគត្យា ធម្មេ បរេត្វា សន្តេ ធម្មា សិយា អជ្ឈត្តា, សិយា ពហិទ្ធា, សិយា អជ្ឈត្តពហិទ្ធា"តិ (ធ· ស· ១៣១២)· កថំ បនេត្ថ អជ្ឈត្តាការតោ, បការន្តរស្ស ច អភាវដ្ឋេតា តតិយោ រាសិ គហិតោ? គយ្ហមានេ· យទិបិ ហិ បុថុបុថុ អសង្គហិតសង្គហតោ ទុតិយបទស្ស បវត្តត្តា សន្តេបិ សការណម្ម បច្ចយេហិ បរិគ្គហិតា, តេហិ បន វិសុំ វិសុំ គហិតធម្មា ឯកជ្ឈំ

គហណវសេន តតិយបទំ វុត្តន្តិ អេត្ថវ តតិយោ រាសិំ ន ហិ សមុទាយោ អវយវោ ហោតិ, ភិន្នុវត្ថុកេ បន ឆេសុ អធិដ្ឋានកេទំ អមុញ្ចិត្វា ឧភយគ្គហណំ ន សមុច្ចតីតិ ការណេន អញ្ញត្តំ, ការណេន ពាហិទ្ធា ជាននការណេតិ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ

អភិញ្ញានិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា

ឥតិ តេរសមបរិច្ឆេទវណ្ណនា

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៣. លត្ថតិេស្ថសចណ្ណភា

បញ្ញាកថាវណ្ណភា

៣១០. សញ្ញាការេតាតិ ខ្លួបចារាការេរា, អប្បតាការេរា, ចសឹកាចាការេរា, ចិតក្កាឌិសយតិក្កយាការេរា, ទ្វបឹឌឹហិ ចិរជ្ជតាការេរា, ធ្វឌ្ឍសឆា ចិត្តស្ស បរិឌេយតាការេរា, បញ្ចចិឆអាតិរ៉សាឌិកយាការេរាតិ ឲចយាឌិតា សញ្ញុត កាចតាការេរត។

តឌតត្តរាតិ "ចិត្តំ បញ្ញា"ត្តិ ឲចំ េឌសតាក្កេយត, បឌិបត្តិក្កេយត ច តស្ស សយាឌិស្ស អតត្តរា។ បញ្ញា ការេចតព្ពា សយាឌិកាចតាយ សយត្វាកេតត ភិក្ខុតាតិ សព្ពេន្តា។ "បញ្ញាព្វា កាចយ"ត្តិ ឲចំ អតិសេព្ហបេឌសិតត្តា, កាឆាចណ្ណតាយំ ចា "សយាឌិសិលិយំ ស្វតិសិតំ ចិបស្សតាបញ្ញាសត្វ"ត្តិ ឲចំ អតិចិយ សេព្ហេបត កាសិតត្តា អយំ សា បញ្ញាតិ សកាចេតា ចិញ្ញាត្យ្យិ តាច ត ស្វករា។ កាចតាចិឆាតស្ស បត អឌស្សិតត្តា បេកេច ការេចតំ ត ស្វករាតិ សព្ពេន្តា។ បុច្ឆតេដ្ឋត បញ្ហា, កយុំ កិរិយា ករណំ, បញ្ហាច កយុំ បញ្ហាកយុំ, បុច្ឆតបេឃារកាតិ អត្ថេ។

កា បញ្ញាតិ សទ្វបបុច្ឆា។ េកតេដ្ឋត បញ្ញាតិ េកត អត្ថេត បញ្ញាតិ ធុច្ចតិ, "បញ្ញា"តិ បឌំ កំ អភិឆេយ្យត្ថំ តិស្សាយ បចត្តត្តិ អត្ថេ។ សា បតាយំ បញ្ញា សកាចេតា, កិច្ចេតា, ខ្លបដ្ឋាតាការេតា, អាសត្តការណេតា ច កឆំ ឌាតិតព្ពាតិ អាហ "កាតស្សា លក្ខណរសបច្ចុបដ្ឋាតបឌដ្ឋាតាតី"តិ។ កតិចិឆាតិ បេភេឌបុច្ឆា។ កស្មា បេតត្ថ សំកិលេសេចាឌាតបុច្ឆា ត កហិតាតិ? ធុច្ចតេ – េលិក្យត្តរាយ តាច បញ្ញាយ តេត្ថច សំកិលេសេសា។ អសតិ ច តស្មិំ ក្យុតា េចាឌាតបុច្ឆាតិ តត្យកយំ ត កហិតំ។ េលិកិយាយ បត តាតិ កាចតាចិឆាេត ឲច អត្ថោកឆាតីតិ កត្វា ចិស្យុំ ត កហិតាតិ យក្កាយក្កឌាណាឌស្សតចិស្វឌ្ឍិអត្ថោកឆត្តា, សយាឌិកាចតាយំ ចា ធុត្តតឃាត្យសារេត េចឌិតព្ពាតីតិ ត កហិតាតិ។ បឌិបត្តិ តាយ ឌិដ្ឋាតិសំេស ឲច េហាតីតិ អាហ "បញ្ញាកាចតាយ េកា អាតិសំេសា"តិ។

៣១១. តត្រាតិ តស្មិំ, តស្ស ចា បញ្ហាកយុស្ស។ ចិស្សជ្ជតត្តិ ចិចរណំ។ បុច្ឆេតា ហិ អត្ថេ អចិកាចិតត្តា តក្យត្យេហា យដ្ឋយំ កេតា ចិយ តិដ្ឋតិ, តស្ស ចិចរណំ ចិស្សជ្ជតំ ចិក្វតកាចកណេតា។ កា បញ្ញាតិ កាយញ្ហាយំ សទ្វបបុច្ឆា, ចិកាកចត្តាតំ បត សកាចចិកាចតំ ចិកាកឌស្សតយុេលេតច េហាតីតិ ចិកាេកា តាច អតចេសសេតា ឌស្សេតព្ពា។ តំឌស្សេតត ច អយយាឌិតេចាតិ ឌស្សេតំ "បញ្ញា ពាហុចិឆា"តិអាឌិ ធុត្តំ។ តត្ថ ពាហុចិឆាតិ ក្យសលាឌិចេសេត អេតកចិឆា។ តាតប្បការាតិ អត្ថឌាបិកាឌិេកឌេត, ស្វតយឃពាណាឌិេកឌេត ច តាតាចិឆា។ តំ សព្ពត្តិ តំ អតចេសសំ បញ្ញាចិកាកំ។ ត សាេឆយ្យាតិ ចិបស្សតាកាចតាយ សង្គិ យក្កាចតា ព្ពឆ អឆិេប្បតេត្ថា។ តាយ ហិ តឈ្យាឌបពិចិឌឌតំ, តព្ហា ត សាេឆយ្យ។ អតចេសសេតា ហិ បញ្ញាបេភេឌ ចិស្សជ្ជិយយាេត "ឲកចិេឆត ពាណាណចត្ថុ"តិអាឌិេកា (ចិភ. ៧៥១) សព្ពា ពាណាណចត្ថុ ចិភេង្គ, ស្វត្តេត្តស្វ ច តត្ថ តត្ថ អាកេតា បញ្ញាបេភេឌា។ សកេលិបិ ចា អភិឆយុតេឃា អាហរិត្វា ចិស្សេជ្ជតព្ពា ភេចយ្យ, តឆា ច សតិ ឃ្វាយំ ព្ពឆ បញ្ញាកាចតាចិឆិ អឆិេប្បតេតា, តស្ស ចិស្សជ្ជតាយ ឌ្ឋកាេសាច ត ភេចយ្យ។ កិច្ចា

ឞ្វាយំ ធានាធាតកយុត្តរចិបិកត្តរាឌិចិសយេ បញ្ញាយ បចត្តិទេកេធា, សោបិ យឆារហំ សង្គិ ឞលិឞលទេកេងត ចិកឌិត្វា ចិស្សន្ទេ្ជតឡ្ហា សិយា៉ សោ ច បត ចិស្សន្ទ្ជិយយាទេតា អញ្ញាឥត្ត ចិទេក្លូបិយ សំចទេត្តឃ្យ, យឆា តំ អចិសយេ៉ ទេតតាហ "ក្លត្តាទិ ច ចិទេក្លូបិយ សំចទេត្តឃ្យា"តិ៉ ក្សលចិត្តសបយ្យុត្តំ ចិបស្សតាទោវាលាត្តិ ឲត្ត ក្សល-ក្កហទេលាត ត្វចិឆយ្បិ អញ្យាកតំ តិចទេត្តតិ, តធា "អត្តិ សំកិលិដ្ឋបញ្ញា"តិ ឲចំ បចត្តំ យិន្ធាចាត់ បដិទេសទេឆតិ៉ ចិបស្សតាទោវាល-ក្កហទេលាត ទេសសក្សលបញ្ញា៉

១៦៦៉ សញ្ញាតតចិជាតតាការចិសិដ្ឋត្តិ សញ្ញាតតាការចិជាតតាការេទហិ សាតិសយំ៉ យទេតា តាតប្យការទេតា ជាតតំ ជាតតការេចា ចិសយក្កហណាការេទា៉ សោ ហិ ទេតសំ សយាទេតា, ត សញ្ញាតតាឌិអាការេទា៉ បឹតកត្តិតិ ឲត្ត ក្លតិ-សទេក្ខា អាឌិអទេត្វា, ទេតត "ទេលាហិតកំ ឞ្ជុធាតំ ឌិលំ ទេស្ស"ត្តិអាឌិទេក សញ្ញាយ កទេហតក្លាការេទ សក្កហ្យាតិ៉ សញ្ញាតតយត្តទេយចាតិ ឲត្ត សញ្ញាតតំ តាយ "តិលំ បឹត"ត្តិអាឌិកំ អារម្មណេ ចិជ្ជយាតំ ចា អចិជ្ជយាតំ ចា សញ្ញាតិយិត្តំ កត្វា ជាតតំ៉ តធា ទេហសា បុត សញ្ញាតតបច្ចយតិយិត្តករលារសា៉ យត្ត-សទេក្ខត ចិទេសសតិចត្តិអទេត្វត ចិជាតតបជាតតាការេទ តិចទេត្តតិ, ឲច-សទេក្ខត កធាចិបិ ក្លយិស្សា ទេត ចិទេសសា តទេត្វចាតិ អចធារេទតិ៉ ទេតតាហ "អតិច្ចំ ទុក្ខ"ត្តិអាឌិ ៉ តត្វ ចិញ្ញាណកិច្ចយ្បិ កាតំ អសទេក្កាត្តិ សញ្ញា ក្សទេតា បញ្ញាកិច្ចំ កទេរឃ្យាតិ "លក្ខណបដិទេចធំ បិទេបតំ ត សទេក្កាតិ"ទេច្ចច ចុត្តំ, ត ចុត្តំ "យក្កបិត្យកាច"ត្តិ៉ អារម្មណេ បចត្តយាតំ ចិញ្ញាណំ ត តត្វ សញ្ញា ចិយ តិលបឹតាឌិកស្ស សញ្ញាតតចទេសទេតច បចត្តតិ, អឆ ទេលា តត្វ អញ្ញាញ្ញា ចិទេសសំ ជាតត្តទេយច បចត្តតីតិ អាហ "ចិញ្ញាណ"ត្តិអាឌិ៉ កធំ បត ចិញ្ញាណំ លក្ខណបដិទេចធំ បិទេបតីតិ? បញ្ញាយ ឥស្សិតយទេក្កត៉ លក្ខណារម្មណិកចិបស្សតាយ ហិ អទេតកចារំ លក្ខណាតិ បដិចិជ្ជិត្វា បដិចិជ្ជិត្វា បចត្តយាតាយ បក្យណកាចទេតា បរិចយចទេសត ទោវាលចិប្យយុត្តចិទេត្តតបិ ចិបស្សតា សម្ភចតិ, យឆា តំ បក្យណស្ស កត្តស្ស សញ្ញាយទេត ទោវាយាកតាបិ ចារា ត ចិញ្ញាណត្តិ៉ លក្ខណបដិទេចធត្តិ ច លក្ខណាតំ អារម្មណករណយត្តំ សត្ថាយ ចុត្តំ, ត បដិចិជ្ឈតំ៉ ក្លស្សក្កិត្វាតិ ក្លធយត្ថយទោវាណបដិបិដិយា អាឃ្វហិត្វា៉ យក្កបិត្យកាចំ បិទេបតំ ត សទេក្កាតិ អសទេប្លាឆសកាចត្តា៉ ចុត្តតយចទេសតាតិ ចិញ្ញាទេណ ចុត្តតយចទេសត អារម្មណញ្ញា ជាតាតិ, លក្ខណបដិទេចធញ្ញា បិទេបតិ៉ អត្តទេតា បត អតញ្ញាសាធារេណត អាត្យកាទេចត ក្លស្សក្កិត្វា យក្កបិត្យកាចញ្ញា បិទេបតិ៉

ក្លធាតិ យឆាចុត្តយត្តំ ក្លបយាយ បតិដ្ឋាទេបតំ "យឆា ហី"តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្វ អជាតត្យត្តិតិ អសញ្ញាតញ្យចហារត្យត្តិ៉ ក្លបទេកាកបរិទេកាកត្តិ ក្លបទេកាកបរិទេកាការេហំ, ក្លបទេកាកបរិទេកាកចត្វត្តំ បដិលិកទេយាក្យត្តិ អទេត្វា៉ ទេឈទេកាតិ យហាសារេទា៉ ក្សទេជាតិ កហាបណបតិរូបទេកា តឡ្ហកំសាឌិយទេយា៉ អឌ្ឍសារេទាតិ ក្លបឌ្ឍក្លតទេកា៉ ក្លតិ-សទេក្ខា អាឌិអទេត្វា, ទេតត បិឌសារ សយសារបទោបិឌសារាឌីតំ សក្កទេហា៉ ទេត បការេទតិ ក្លត្តជាលិជាតិបុប្បាឌិប្យការេទ ទេចច ទេឈកាឌិប្យការេទ ច៉

សញ្ញា ហីតិអាឌិ ក្លបយាសំសត្ថតំ៉ សញ្ញា ចិកាក់ អកត្វា បិណ្ឌចទេសទេតច អារម្មណស្ស កហណទេតា ធារកស្ស កហាបណឥស្សតសឌិសី ចុត្តា៉ តធា ហិ សា "យឆាក្លបដ្ឋិតចិសយបទដ្ឋាតា" ចុច្ចតិ៉ ចិញ្ញាណំ អារម្មណេ ឲកច្ចចិទេសសកហណសយត្វតាយ កាយិកបុរិសស្ស កហាបណឥស្សតសឌិសំ ចុត្តំ៉ បញ្ញា អារម្មណេ អតចទេសសចិទេសសាចទេចាឆទេតា ទេហរញ្ញិកស្ស កហាបណឥស្សតសឌិសី ចុត្តាតិ ឥដ្ឋព្វំ៉ "តាតប្យការទេតាជាតត"ត្តិ ក្លយិតា ទោឃ្យឆយ្ហ បទេច្ចកំ តាតប្យការាតិ ទេតសំ យាធាចទេតា អចទេចាទេធា បញ្ញាតិ ឥទេស្សតិ៉ តធា ហិ ចុត្តំ "សទេព្វ ឆយ្ហ សញ្ញាការេទត ត្យត្ថស្ស តកចទេតា ទោវាណយុទេខ អាបាឆយាកច្ឆត្តី"តិ (យហាតិ៉ ១៥៩; ក្វញ្យអតិ៉

ᨿᩮᩣᨩᩁᩣᨫᨿᩣᩃᨧᨷᩩᨭ᩠ᨮᩣᨠᩥᨶ᩠ᨴᩮᩈ ᨷᩢ᪔).

ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ. ᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩴᩈᩮᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨶ ᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩈᩩ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ. ᩋᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨲᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ. ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᨡᩴ ᨷᩦᨲᩥᨿᩣ ᨶ ᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᩅᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨶ ᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ. ᨿᨳᩣ ᨷᨶ ᨷᩦᨲᩥ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩑᩅᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩴ ᩋᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨲᩦᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨩᨶᩣᨶᩴ ᨠᩉᩣᨷᨱᨴᩔᨶᩴ ᨶᩥᨴᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨲᩴ ᩅᨧᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶᨷᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨲᩮᨶᩣᩉᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨷᨴᩔᨶᩮᨷᩥ ᨶᩣᨾ ᨶᩣᨶᩣᨶᨣᩁᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔ, ᨶᩣᨶᩣᨴᩮᩈᩔ ᩅᩤ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩣᨩᨶᩮ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨮᨷᩥᨲᩔ "ᩍᨴᩴ ᩋᨾᩩᨠᩣᨿ ᨶᨣᩁᩥᨿᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ, ᩍᨴᩴ ᩋᨾᩩᨠᨴᩮᩈᩮ"ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩴ, ᨠᩥᨾᨦ᩠ᨣ ᨷᨶ ᩋᩁᩪᨷᩦᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᨲᩣ "ᩍᨴᩴ ᩋᩁᩪᨷᩦᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ.

᪔᪑᪔. ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᨠᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩤ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᩮᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨹᩩᩔᨶᩣᨴᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ. ᨲᨴᩩᨽᨿᩔ ᨧ ᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ"ᨲᩥ. ᨥᨭᨷᨭᩣᨴᩥᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᩔ ᨲᩥᨾᩥᩁᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩔ ᨴᩦᨷᩣᩃᩮᩣᨠᩣᨴᩥ ᩅᩥᨿ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᩔ ᨾᩮᩣᩉᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩔ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩁᩈᩣ. ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩉᨴᨿᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩴ ᩅᩥᨵᨾᩮᨶ᩠ᨲᩦ ᩑᩅ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ. ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩣ ᩅᩤ ᩈᨿᩴ ᨹᩃᨽᩪᨲᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ. ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ "ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨲᩔᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ "ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨷᨩᩣᨶᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩴ ᨶᩥᨴᩔᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩣᨶᩦᨲᩴ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪓.᪕, ᪖᪖; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪕.᪑᪐᪗᪑; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᪔᪐; ᨾᩥ. ᨷ. ᪒.᪑.᪑᪔).

ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨽᩮᨴᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪔᪑᪕. ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᩣᩅᩮᨱᩥᨠᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨶ ᨲᩔᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨲᩣᩅ ᩑᨠᩅᩥᨵᩣ"ᨲᩥ. ᩃᩩᨩ᩠ᨩᨶᨷᩃᩩᨩ᩠ᨩᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᩴ, ᨲᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩤ ᩅᩥᨴᩥᨲᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣ. ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣᨷᩥ ᨲᩔᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨶ ᩅᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ. ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩉ ᩋᩣᩈᩅᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᩣᩈᩅᩣ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨷᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩥᩔᩣ ᩋᩣᩈᩅᩣᨲᩥ ᩋᨶᩣᩈᩅᩣ. ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᩣᩈᩅᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᩣᩈᩅᨴᩩᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩅᩈᩮᨶ, ᩁᩪᨷᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧ. ᨷᨮᨾᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨴᩔᨶᨲᩮᩣ ᨴᩔᨶᩴ, ᨶᩥᩔᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ, ᩈᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩤ ᨽᩅᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨽᩪᨲᩴ ᩅᩤᨲᩥ ᨽᩪᨾᩥ, ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᩋᨷᩥᨭ᩠ᨮᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨷᩔᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣ ᨧ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨽᩪᨾᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩪᨾᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨴᩔᨶᨽᩪᨾᩥᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩪᨾᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᩈᩩᨲᩣᨴᩥᨶᩥᩁᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨾᨿᩣ. ᩑᩅᩴ

ᩈᩩᨲᨾᨿᩣ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩣ ᨧ᪨ ᨿᨳᩣᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᩣᨿᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨿᩴ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃ ᩋᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ, ᩋᨸᩣᨿᩮᨶ ᩋᩅᨯ᩠ᨰᩥᨿᩴ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃ ᩋᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ, ᩏᨸᩣᨿᩮᨶ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᩮ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃ ᩏᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩴ ᩍᨾᩴ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨸᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩴ ᩑᨲᩥᩔᩣᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣ, ᩏᨽᨿᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪑᪒᪙᪨ ᩃᩰᨠᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩃᩰᨠᩥᨿᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩋᩣᨴᩥᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣ ᨲᨴᩮᨠᨴᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ, ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶᨸᩥ ᨸᨵᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨲᨾᩮᨲ᩠ᨲᨶ ᩅᨠ᩠ᨠᩣᩁᩅᨧᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨸᨶᩮᩈᩣ ᩃᩰᨠᩥᨿᩃᩰᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩈᩅᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᩣᩈᩅᨴ᩠ᩅᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨴᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩈᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩃᩰᨠᩥᨿᩃᩰᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᩅ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨬᩣᨱᨲᩥᨠᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨬᩣᨱᨲᩥᨠᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨲᨳᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩣᩊᩈᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩍᨵ ᩋᨶᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

᪑᪓᪐᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩋᨽᩥᩅᩩᨯ᩠ᨰᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩈᩣᨵᨶᩮ ᨸᩁᩮᩣᨸᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩏᨸᩣᨿᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᩩᨲᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩈᩩᨲᩔ ᨸᩁᩮᩣᨸᨴᩮᩈᩔ ᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨿᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩏᨸᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣ ᩋᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨽᩣᩅᨶᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ᪨ “ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᩥᨡᩣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨸᨶ “ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨿᩮᩣᨣᩅᩥᩉᩥᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩉᩥᨲᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩥᨲᩮᩈᩩ ᩏᨸᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩥᨲᩮᩈᩩ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩮᩈᩪᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᨾ᩠ᨾᨾᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨩᩦᩅᩣᨴᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩴ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᨲᨶᩮᩈᩩᨸᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᨯ᩠ᨰᨠᩦᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥ, ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨬ᩠ᨧ ᨠᩈᩥᩅᩣᨱᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥ᪨ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ ᩉᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᨶᩊᨠᩣᩁᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨴᩥ, ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨬ᩠ᨧ ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᨣᨱᨶᩣᨴᩥ᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩅ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᨾᩮᩅ ᨶᩣᨣᨾᨱ᩠ᨯᩃᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨹᩩᨭᨾᨶ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶᩮᨲᩣᨶᩥ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨹᩣᩈᩩᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩮᩅ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨠᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨶᩥ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩅᩣ ᨠᨲᩣᨶᩥ ᩏᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨿ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨿ ᨠᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨠᨲᩈᨴᩥᩈᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ “ᩍᨴᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨠᩴ, ᩍᨴᩴ ᨶᩮᩣ ᩈᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨩᩣᨶᨶᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨲᩴ ᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩔ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶᨲᩮᩣ “ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨶᩥᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥᨸᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩣᨶ᩠ᨲᩁᩥᨿᨠᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᩉᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᨴᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᩑᩅᩁᩪᨸᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩑᩅᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩈᨽᩣᩅᩴ᪨ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩮᩅᨧᨶᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩉᩥᨲᨧᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩔ, ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩈᨧ᩠ᨧᩔ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᨧ ᩋᩅᩥᩃᩮᩣᨾᨶᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩣ᪨

ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨸᩥ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨠᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᨡᨾᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᩁᩮᩣᨧᩮᨲᩦᨲᩥ ᩁᩩᨧᩥ᪨ ᨾᩩᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨾᩩᨲᩥ᪨ ᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ᪨ ᨲᩮ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩣᨿ ᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨾᩣᨶᩣ ᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᨡᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩋᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩏᨸᨴᩮᩈᩅᨧᨶᩴ ᩋᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨾᨿᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶᩮᩈᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨶᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩕᩣᨸᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᨬᩣᨱᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴᨿᩮᩅ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩥᨾᨽᩅᩥᨠᩣᨶᩴ, ᩈᩮᩈᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩪᩁᩥᨲᨸᩣᩁᨾᩦᨶᩴ ᨾᩉᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩁᩮᨶ ᨠᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨶᩥ ᩅᩣ ᨠᨲᩣᨶᩥ ᩅᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨸᩁᩔ ᨠᨳᨿᨾᩣᨶᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᩔ, ᨶᩥᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧᩮᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨶ “ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ᪨

ᩈᩣᨲᩥ “ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ”ᨲᩥ (ᨲᩥᨠ᪨ ᪑᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᩈᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨲᩥ ᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨣᨱ᩠ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨿᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩅᩣ ᨲᨳᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩪᨬᩣᨱᩴ ᨸᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨸᨶ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪨

ᩋᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩮᩣ, ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩉᩣᨶᩥᩋᨲ᩠ᨳᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᩣᨿᩮ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨠᩩᩈᩃᨲᩣ ᨶᩥᨸᩩᨱᨲᩣ᪨

ᨲᩴ ᨸᨶ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩋᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨶᩮᩔᨲᩴ “ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨿᩣ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸᩉᩣᨶᩮᩈᩩ, ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩦᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩴ ᩋᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩋᩣᨿᨲᩮᩣ ᩋᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸᩣᨿᩮᩣ, ᩋᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩉᩣᨶᩥᩋᨶᨲ᩠ᨳᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᨸᩣᨿᩮ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨠᩩᩈᩃᨲᩣ ᩋᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ᪨ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨶᩮᩔᨲᩴ “ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨿᩣ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶᩮᩈᩩ, ᩋᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩦᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩴ ᩋᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨲᩣᩅ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᩋᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨠᨳᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣᨲᩥ? ᩑᩅᩴ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩥ “ᩋᨸᩣᨿᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣ ᩋᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩥᨿᩣ”ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᨲᩔ ᨾᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨸᨬ᩠ᨬᩅᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ “ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩑᩅᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨸᩅᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨸᨩᩉᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨠᩩᩈᩃᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨸᩣᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ᪨

ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨲᩴᨲᩴᩉᩥᨲᩈᩩᨡᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨦ᩠ᨡᨱᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᩣᨿᩥᨠᩮ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᩅᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮ ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨲᩔ ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨡᨱᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨮᩣᨶᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨮᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ, ᨮᩣᨶᩈᩮᩣ ᩑᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᩴ᪨ ᨲᨲᩕᩩᨸᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᨲᩕ ᨲᨲᩕ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮ ᩏᨸᩣᨿᨽᩪᨲᩣ᪨

គហេត្វាតិ “ឥទំ រូបំ, ឯត្តកំ រូប”ន្តិអាទិនា បរិគ្គហវសេន គហេត្វា។ ឯវំ គហេត្វាតិ “អជ្ឈត្តំ ពហិទ្ធា”តិ ឯវំ អនុបុព្ពតោ បរិគ្គហេត្វា។ អថ វា “យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ, សព្វំ តំ និរោធធម្ម”ន្តិ ឯកប្បហារេនេវ សព្វម្បិ បញ្ចក្ខន្ធេ អវិភាគេន បរិគ្គហេត្វា។ អយំ បន តិក្ខវិបស្សកស្ស មហាបញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ វិបស្សនាភិនិវេសោ។

១៦២។ ទុក្ខសច្ចំ អារព្ភាតិ ទុក្ខសច្ចំ អារម្មណំ កត្វា, តប្បដិច្ឆាទកសម្មោហវិធមនវសេន ច បវត្តំ ញាណំ ទុក្ខេ ញាណំ។ ទុក្ខសមុទយំ អារព្ភាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ តថា សេសបទទ្វយេបិ។ បច្ចវេក្ខណញាណំ ហិ ចតុសច្ចំ អារព្ភ បវត្តញាណំ នាម, តតិយំ បន មគ្គញាណំ, ឥតរសច្ចានិ វិបស្សនាញាណន្តិ បាកដមេវ។

“អត្ថាទីសុ បភេទគតានិ ញាណានី”តិ សង្ខេបតោ វុត្តមត្ថំ វិត្ថារតោ វិវរិតុំ “វុត្តញ្ហេត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អត្ថេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទាតិ យំ អត្ថប្បភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ អត្ថេ បភេទគតំ ញាណំ, អយំ អត្ថបដិសម្ភិទា នាម។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ធម្មប្បភេទស្ស ហិ សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ ធម្មេ បភេទគតំ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ និរុត្តិប្បភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ និរុត្តាភិលាបេ បភេទគតំ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា។ បដិភានប្បភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ បដិភានេ បភេទគតំ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា។ និរុត្តិបដិភានប្បភេទា តព្ពិសយានំ អត្ថាទីនំ បច្ចុប្បន្នាទិភេទេហិ ភិន្ទិត្វា វេទិតព្ពា។

និព្ពានម្បិ ញាបកហេតុអនុសារេន អរីយតិ, អធិគម្មតីតិ អត្ថោ។ “យំ កិញ្ចិ បច្ចយសម្ភូត”ន្តិ ឯតេន សច្ចហេតុធម្មបច្ចយាការវារេសុ អាគតានិ ទុក្ខាទីនិ គហិតានិ។ សច្ចបច្ចយាការវារេសុ និព្ពានំ, បរិយត្តិវារេ ភាសិតត្ថោ, អភិធម្មភាជនីយេ វិបាកោ, កិរិយា ចាតិ ឯវំ បាឡិយំ វុត្តានំ ឯវ វសេន បញ្ច អត្ថា វេទិតព្ពា។ ទហតីតិ វិទហតិ, និព្ពត្តកហេតុអាទីនំ សាធារណមេតំ និព្វចនំ។ តត្ថ បន វិភាគេន តំ “បវត្តេតិ ច ញាបេតិ ច នេតី”តិ វុត្តំ។ តេសុ បុរិមេន អត្ថោ មគ្គវជ្ជេសុ ទដ្ឋព្ពោ។ ភាសិតម្បិ ហិ អវេទិតវសេន អត្ថំ បវត្តេតិ, មគ្គោ បន និព្ពានំ បាបេតីតិ តស្មិំ បត្តិយា អត្ថោ។ និព្ពានំ ហិ បត្តព្ពោ អត្ថោ, ភាសិតត្ថោ ញាបេតព្ពោ អត្ថោ, ឥតរោ និព្ពត្តេតព្ពោ អត្ថោតិ ឯវំ តិវិធោ ហោតិ។

“យោ កោចិ ផលនិព្ពត្តកោ ហេតូ”តិ ឯតេន សច្ចហេតុធម្មបច្ចយាការវារេសុ អាគតានិ សមុទយាទីនិ គហិតានិ, សច្ចបច្ចយាការវារេសុ មគ្គោ, បរិយត្តិវារេ ភាសិតំ, អភិធម្មភាជនីយេ កុសលាកុសលន្តិ ឯវំ បាឡិយំ វុត្តានំ ឯវ វសេន បញ្ច ធម្មា វេទិតព្ពា។ តត្ថ មគ្គោ សម្បាបកោ, ភាសិតំ ញាបកោ, ឥតរំ និព្ពត្តកោតិ ឯវំ តិវិធោ ហេតុ វេទិតព្ពោ។ ឯត្ថ ច កិរិយានំ អវិបាកតាយ ធម្មភាវោ ន វុត្តោ។ យទិ ឯវំ វិបាកា ន ហោន្តីតិ អត្ថភាវោបិ ន វត្តព្ពោ? ន, បច្ចយុប្បន្នភាវតោ។ ឯវំ សតិ កុសលាកុសលានម្បិ អត្ថភាវោ អាបជ្ជតីតិ ចេ? នាយំ ទោសោ អប្បដិសិទ្ធត្តា។ វិបាកស្ស បន បធានហេតុតាយ បាកដភាវតោ ធម្មភាវោ ឯវ តេសំ វុត្តោ។ កិរិយានំ បច្ចយភាវតោ ធម្មភាវោ អាបជ្ជតីតិ ចេ? នាយំ ទោសោ អប្បដិសិទ្ធត្តា។ កម្មផលសម្ពន្ធស្ស

បត ហេតុកាចឃ្យាកាចតោ ឆយ្ចការចោ ត ទុតេ្តា៓ អបិច “អយំ ឰយស្ស បច្ចយោ, អយំ បច្ចុប្បន្នោ”តិ ឲតំ កេឆយពត្វា គោចលំ ក្បលាក្យលេ, ចិបាកកិរិយាឆយ្ច ច បច្ចេចល្លត្តស្ស ឆយ្ចុត្តបដិសម្ភិទា ហោត្តិតិ តេសំ អត្តឆយ្ចុតា ត ទុត្តាតិ ឥដ្ឋត្តំ៓

អយមេច ហិ អត្ថោតិ ឃ្វាយំ អត្តឆយ្ចាតំ បញ្ចឆា ចិកឌតចសេត អត្ថោ ទុតេ្តា, អយមេច អកិឆយ្ច ចិកឌិត្វា ឥឃ្សិតោតិ សម្ពន្ធោ៓

“ឆយ្ចតិរុត្តាកិលាប”តិ ឲត្តួ ឆយ្ច-សន្ទោ សភាចចាឆពោតិ ពត្វា អាហ “សភាចតិរុត្តី”តិ, អចិបរីតតិរុត្តីតិ អត្ថោ៓ តេតាហ “អញ្ញកិចារី ចោហារោ”តិ, តស្ស តស្ស អត្ថស្ស ចៅឆតេ បដិតិយតសម្ពន្ធោ សទ្ទចោហារោតិ អត្ថោ៓ តឥកិលាបេតិ តស្ស សភាចតិរុត្តិសញ្ញិតស្ស អញ្ញកិចារិចោហារស្ស អកិលាបតេ៓ សា បតាយំ សភាចតិរុត្តិ យាកឆកាសា៓ អត្ថតោ តាយបញ្ញត្តីតិ អាចរិយា៓ អបរេ បត យឥ សភាចតិរុត្តិ បញ្ញត្តិសភាចា, ឲចំ សតិ បញ្ញត្តិ អកិលបិតព្វា, ត ចចត្តិ អាបជ្ជតិ៓ ត ច ចចតតោ អញ្ញា អកិលបិតព្វំ ឌ្ហូទេតព្វំ អត្ថិ៓ អឆ ឋឃ្យាឥចចតេហិ ចៅឆេតព្វំ អកិលបិតព្វំ, ឲចញ្ចា សតិ អត្ថឆយ្ចាតយ្បិ ចៅឆេតព្វត្តា តេសយ្បិ តិរុត្តិការចោ អាបជ្ជតិ៓ ឋឃ្យាតិ ច សភាចតិរុត្តិ, ឋឃ្សំ ឋឃ្យាតិ ត សភាចតិរុត្តីតិ ឥឃ្សិតោចាយត្ថោ៓ ត ច អចចតំ ឲចំបកាទំ អត្ថិ៓ តស្មា ចចតក្ខតាយ ឲច តស្សា សភាចតិរុត្តិយា អកិលាប ឌ្ហូទេលាតិ អត្ថោ ឥដ្ឋព្វោ៓

តំ សភាចតិរុត្តិសទ្ទំ អារម្មណំ ពត្វា បច្ចេចល្លត្តស្ស តស្មិំ សភាចតិរុត្តាកិលាប បភេឥពតំ ចាលំ តិរុត្តិបដិសម្ភិទា, “ឲចយំ តិរុត្តិបដិសម្ភិទា សទ្ទារម្មណា តាយ ឌាតា, ត បញ្ញត្តិអារម្មណា”តិ (ចិក៓ អដ្ឋ៓ ៧៦០) ច អដ្ឋពថាយំ ទុត្តត្តា តិរុត្តិសទ្ទារម្មណាយ សោតចិញ្ញាណចិថិយា បរតោ យតោទ្វារេ តិរុត្តិបដិសម្ភិទា បចត្តតីតិ ចឥត្តិ៓ “តិរុត្តិបដិសម្ភិទា បច្ចុប្បន្នារម្មណា”តិ (ចិក៓ ៧៣៨) ច ចចតសទ្ទំ គហេត្វា បឋា ឌាតតំ សន្ធាយ ទុត្តត្តិ៓ ឲចំ បត អញ្ញាស្មិំ បច្ចុប្បន្នារម្មណេ អញ្ញា បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ទុត្តត្តិ អាបជ្ជតិ៓ យថា បត ឥិព្វសោតចាលំ យត្ធស្សាឥិសទ្ទគេឥតិច្ឆយស្ស បច្ចយក្ខតំ តំតំសទ្ទចិកាចតំ, ឲចំ សភាចាសភាចតិរុត្តិតិច្ឆយស្ស បច្ចយក្ខតំ បច្ចុប្បន្នសភាចតិរុត្តិសទ្ទារម្មណំ តំចិកាចតំ ចាលំ តិរុត្តិបដិសម្ភិទាតិ ទុច្ចមាតេ ត គោចិ ចិញ្ញព្ចិរោធោ៓ “តំ សភាចតិរុត្តិសទ្ទំ អារម្មណំ ពត្វា បច្ចេចល្លត្តស្សា”តិ ច “បច្ចុប្បន្នសទ្ទារម្មណំ បច្ចេចល្លណំ បចតេ្តត្តស្សា”តិ ត តសក្កា ចត្តុំ៓ តញ្ញ្យចាលំ សភាចតិរុត្តិ ចិកាចេត្តមេច តំតំសទ្ទបច្ចេចល្លណាតត្តរំ តំតំបភេឥតិច្ឆយហេតុកាចតោ តិរុត្តិ កិត្តត្តិ បដិចិជ្ឈត្តមេច ឌ្ហុប្បជ្ជតីតិ បភេឥពតយ្បិ ហោតីតិ៓

សព្វត្ថ ចាលត្តិ សព្វស្មិំ ចិសយេ ចាលំ, សព្វយ្បិ ចាលត្តិ អឆិប្បាយោ៓ តេតាហ “ចាលារម្មណំ ចាល”ត្តិ៓ សព្វត្ថាតិ ចា សន្តេ្តសុ អត្ថាឥីសុ, តីសុ, ចត្វាសុបិ ចា បចត្តត្តា, ក្យសលកិរិយាក្ខតាយ បដិភាតបដិសម្ភិទាយ ឆយ្ចុត្តកាចតោ តីសុ ឲច ចា បចត្តត្តា “សព្វត្ថ ចាលា”ត្តិ ទុត្តំ៓ តេតាហ “យថាទុតេ្តសុ ចា”តិអាឥិ៓ តត្ថ សកោចរកិច្ចាឥិចសេតាតិ សកោចរស្ស, កិច្ចាឥិកស្ស ច ចសេត “ឰ្ឃំ ចាលំ ឰ្ឃំ តាយ អារម្មណំ ពត្វា បចត្តំ ឰ្យិតា តាយ កិច្ចតា”តិ ឌាតតំ៓ អាឥិ-សទ្ទេត លក្ខណបច្ចុបដ្ឋាតបឥដ្ឋាតក្ខយិអាឥីតំ សង្គហោ៓ តេតេចាហ “ឰ្យាតិ ចាលាតិ ឰ្ឃយត្ថេឌាតកាតី”តិអាឥិ៓

៣៧៨៓បកេឥំ ពច្ឆ្តីតិ អតេតពកេឥកិត្នេសុ អារម្មណេសុ តេសំ យាធាចតោ តំតំបកេឥាចចៅឆតសយត្ថំ ឌ្ហបពច្ឆ្តិ៓

យហាសាចកាតព្វា អសេក្ខភូមិំ បកេតិ ឥតាតិ សាយញ្ញាចិសិតា ឥស្សិតាយត្វំ អបចារេគត តិចេត្តាត្វ អាគត្ថុនត្វទ-ក្ខហាលំ ពត៌

ឲតា បដិសម្ភិតា សេក្ខភូមិំ បកេតកាយត៌ អប្បចិសយំ, អសេក្ខភូមិំ ពាហុចិសយត្តិ អាហ "អសិកេយា តាយ អទេហត្តប្បត្តី"តិ, សាតិសយំ ចា អសិកយំ សន្តាយ ឲចំ ចុត្តំ សេក្ខេត បត្តាគប្បិ ហិ ខ្លាយាសំ អទេហត្តប្បត្តិយា ចិសឥកាចាសិកេយាតិ ៊ បុត្តជេយាកោ ចិយ បត អទេហត្តប្បត្តិ អទេហតោបិ បដិសម្ភិតាចិសឥតាយ បច្ចេយា ត ត ហោតីតិ បញ្ញាត្ថុប្បិ យធាឈោកំ សេក្ខាសេក្ខបដិសម្ភិតាចិសឥតាយ ពារណតា ឈោះឌតត្តា អត្ថឆយ្ខាឌីតំ អគចេសេសសក្កាលាតោ ព្យត្តចចគចិសយា ឲច បរិយត្តិអាឥយោ ឥស្សិតា បរិញ្ញុត្តយា សញ្ញាយោ បរិយាបុលាតំ, តត្វសចតំ សចតំ, បរិតោ សន្តោសា ខាតាំ ខ្លត្ថា បរិបុត្ថាតិ អាហ "បរិញ្ញុត្តអដ្ឋពចាឌីសុ កល្ហិបឥអត្ថបឥចិគិច្ឆយពចា"តិ, បឥត្វតោ, អសិប្បាយតោ ច ទុចិញ្ញោឃ្យដ្ឋាតំ ចិត្វាតោ សគ្គិដ្ឋាគពចាតិ អត្វោ យស្ស ហិ បឥស្ស អត្វា ទុចិញ្ញោយ្យា, តំ កល្ហិបឥំ, យស្ស អសិប្បាយោ ទុចិញ្ញោយ្យា, តំ អត្វបឥំ អាឌិ-សឥត្ថ ពត្តាឌីបដិសំឃុត្តា ពចាយក្កេ សក្កាលាតិ កាចគាត្ថុយោកសហិតំ ពតំ, បច្ចាពតព្វា ឲតស្ស អត្វីតិ ពតបច្ចាពតិកោ, តស្ស ការចោ, តេត ពតបច្ចាពតិកការចេត ចសគដ្ឋាគតោ យាច កោចរកោយា, តតោ ច យាច ចសគដ្ឋាតំ ពយ្ញដ្ឋាគាត្ថុយុត្តាតិ អត្វោ យាច អគុរលិយកោព្វាកុសម៉ីបត្តិ សក្កាទុរបក្កាគាកាលយាហ តគិព្វាតេសំ សម៉ីបប្បចត្វំ

សត្វេស្វតិ អគចេន្ថេសុ សត្វាតំ ហិតសុលាចហេសុ ពគ្គេសុ តចា សិប្បាយតគេស្វតិ ឲត្វាបិ បុត្តកាលេ ឲពសតទាឌ្ជតំ ជេសការសា ឲពសតចោហាទា ឆយ្ខបឥ (ឆ· ប· ១ អាឥយោ) យយពចក្កោ ខ្លបយ្ខចក្កោតិ ចឥត្តិ, មូលបណ្ណាសេ (ម· តិ· ១·១៦៩ អាឥយោ; ៦១៩ អាឥយោ) យយពចក្កោ ខ្លបយ្ខចក្កោ ឲចាតិ អបរេ សុតបដិកាគពាហុលិគត្តិ ពាហុស្សុតាតំ បដិកាគចត្តាតំ

សន្តាតីតិ បុត្តោ ចុត្តាតិ បច្ចា, បន្ថា ចុត្តាតិ អដ្ឋបិ ចា សេក្ខចលចិយោក្ខបរិយោសាតេ គចា សេក្ខចលចិយោក្ខត្តិកា ជាតាជាតកោលាពាលិឌីតិ សន្តាត្តត្តុរលោសុ សកិច្ចតោ បរិពដតទាតីតិ ចុត្តំ "ឥស ពាលិតិ ចិយា"តិ, អញ្ញោ ចា សន្តាញ្ញាតញ្ញាលាឥយោបិ សន្តោ គកចតោ ក្យលាចិសេសា អសេក្ខចលចិយោក្ខត្តិកា ឲច៌

បញ្ញាភូមិ-មូល-សរីរចចត្ថាគចណ្ណគា

៦១០· ខ្លាយាយ បញ្ញាយាតិ ចិបស្សគាបញ្ញាយ៌ ភូមិ សល្លក្ខលាឌីក្កហលចសេគ បចត្តិដ្ឋាគកាចតោ អាឌិ-សឥត្ថ អាហារាឌីតំ សក្ករហា ឥដ្ឋត្តោ ពស្វា បគេតេ ឲចំ ពាហុឆយ្ខា ភូមិកាចេគ ពយ្ញត្តិ, តត្ថ ពត្តាឌីសុ ឲពកតាបិ អត្វសិន្ធិ ហោតីតិ? ត, តិចិឆសត្តាត្ថុក្កហត្វំ ពត្តាឌិត្វយក្កហលំ ពត្វត្វំ, អញ្ញាចា សន្តាសាឆារលោ អត្ថុក្កហា ត ពតោ សិយា តិចិធា ហិ សត្តា ទូបសយ្ខត្វហា អទូបសយ្ខត្វហា ខ្នុកយសយ្ខត្វហាតិ ពេសុ ជេយ អទូបសយ្ខត្វហា, តត្វំ ពត្តាតំ កហលំ អទូបឆយ្ខាតំ ចត្វឆា ចិកត្វត្តា ជេយ ទូបសយ្ខត្វហា, តត្វំ អាយតគាតំ ទូបឆយ្ខាតំ អត្តេពាឥសឆា ចិកត្វត្តា ជេយ បត ខ្នុកយសយ្ខត្វហា, តត្វំ ឆាត្វតំ ខ្នុកេយសប្បិ ចិកត្វត្តា តចា ខ្លត្ត្រីយកេតេត តិក្ខិត្ត្រីយា

ยฎิ์ยิตฺถิยา ยุธิตฺถิยา, นลิตฺตรุธี ยฎิ์ยรุธี ธิตฺวารรุธีติ ธ ทิธิณา นตฺวา, ตามยํ อตฺถาย ฆธากฺกยํ ฒกฺขาธิกฺกหณํ ฅตตฺถิ รฆารฒตตฺถา

ฐตฺถิยกฺกหณํ บต ฅายํ ๑รต ฌยฺา ฐฺยสฺรา ธิฆ นหฆาทฌรยฺยุ ฐฺยสฺริฆํ อาฌิบตฺ บธรตฺถิ, ตํ บต รตนํ ฌยฺนกาธนิตฺถิ, ต ๑ตฺต

ฅยฺสฺธิ ธนีการธา "ยุกฺขา ๑รต อธนธตฺติรตา"ติ อตตฺถลกฺขณสฺส ยุฒกฺกหณตฺถํ ตํ บรตตํ ธตฺถฺตฺถิฌยํ

บธตฺถิติธตฺถิตฒุฆรหตฺธรนต ธิฏฺฐรยธ ฐบการาธตํ, ต อกฺขาธาติ นฐาธิฏฺฆํ ฅหิตํ อาธิ-นรฏฺต ฅหิตฌรยฺยุบิ อฆํ ตรฆา

รตตรกฺขา ยฺยุลํ บติฏฺฐาการธรตา นติ หิ นีลธิยุตฺถิฆํ, ธิตฺติธิยุตฺถิฆฺฐา อฆํ บกฺขา ยฺยุลฆาตา รหาติ, ตายตีติ นรีร

บรีตฺถารหตตฺถรตา ฐยิสฺสา หิ บกฺขาฆ นตฺตาตธรนต บธตฺถยาตาฆ บิฌบิติธีนฏฺฐาติยา ธิฏฺธิยุตฺถิอาธิกา ฐยา บญฺา ธิยุตฺถิรยา

อธฆรธต นยุฆาฆฺยุบลกฺขณตรฆต "นรีร"ตฺถิ รธธิตตฺถา

๓๖๑. บญฺา ฒกฺขาติ ๑ตฺต บญฺาติ ฅณาตบรีรจฺฉรณา, รตต ต ตรตา รหฏฺฐา, ต ฐฏฺฐิ ฌรยฺสฺติ ฒกฺขาติ บรีฏฺฐิตฺตฌยฺติฌยฺสฺตํ ฆยฺา รธตฺต

ฒกฺข-นรกฺข รายรฏฺฐา "ยหาฐฌกฺขรตฺถา"ติอาธีสุ (อ. ติ. ๓.๖๐; ๔.๖๕) ธิฆ, ตยฺา อตีตาธิธิกากิตฺถ นตฺถา รุบํ รายิธรนต ฐุธิฆา

๑ฅฏฺฐรหตฺ "รุบรยธ ฒรกฺขา รุบกฺขรตฺถา"ติ นยาตาฌิการฌนยารยา ฌฏฺฐรตฺถา "ตีหิ ฒรกฺขหิ ฐฺลํ ฌยฺสฺยา"ติอาธีสุ ธิฆ

รตาฏฺฐายรฏฺฐ บต ฒกฺข-นรกฺข ติกฺขาตสฺสาบิ ฒกฺขุรการธา อาบชฺชตีติ? ตาบชฺชติ อตีตาธิธิกากาการธรตา ต หิ ๑ฅยฺส ติฏฺฐสฺส นรตา

ติกฺขาตสฺส อตีตาธิธิการรกา อตฺถิติ บฌรยตรตฺต รุบรายีติ อรตฺต, ตุติรฆต รุบรตาฏฺฐารยาติ รธฌตากฺขรตฺถาติอาธีสุบิ ๑รนธ

ตรฆา ฅยฺา บรตรต ฒกฺขา บรฏฺธ ธุตฺตา ฐยิตา ๑ธ ธ ฅรยตาติ? กาฆตรกาฆตตฺฐฺยาตกตฺถการกฎฺฐกธิกบฺยฌยฺสฺตรตา ,

ฆธาตฺวอาริกฆธานํกิรลยฺุบรฆนรตา ธาติ รธธิตฺถา ธิธาฌยฺยุลรหตุกาธํ นํนารหตุตํ, ฅยฺยุรหตฺตฐา ธิรตฺตุตฺตา รธฌตายกฺขา

นกฺขารกฺขรตา ตีหธิตฺวา ธินฺ ฒกฺขการธต รฌนิตา

รุบกฺขกธาธณฺณตา

๓๖๖. ตตฺวาติ รตยุ บญฺาสุ ฒรกฺขสุ ฆํ กิญฺจีติ อตธรนนบริยาธาตํ รุบฺยตลกฺขณตฺถิ อติบฺยนฏฺติฆยตํ ฆํ-นรฏฺต หิ นติบิรตต

กิํ-นรฏฺต ธ ฅหิรตต อติฆยตฺตาฆ อติบฺยนฏฺ อาบรตฺต ตํ รุบฺยตนรฏฺา ติธรตฺถิ, รตต รุบสฺส อตธรนนบริกฺรหา ฅรตา

รหาติ นีตาธีหีติ นีตุณฺหิรฆฉฺฐาบิบิสาธีหิ รหตุอรตฺต รธตํ ฅรณธตํ รุบฺยตํ ลกฺขณํ ๑ตสฺสาติ รุบฺยตลกฺขณํ ฌยฺา ๑ธ

ฌยฺฆาตํ รุบฺยตรฏฺตฺต นีตาธิธิราฌิบฐฺฆนตฺถิบิรต ธินธิยุบฺยตฺถิ ตตฺ ธ อรุบฌยฺาตยํ ธิราฌิบฐฺฆนยาตรย ธินธิยุบฺยตฺถิ

ลตฺตีติ? นฐฺ ลตฺติ, ต บต ธิกฺขาตารํ ธิกฺขาตารํ รหตฺ รุบฺยตํ อฌิรยฺตํ นีตาธิกฺกหณรตา ฆธิ ๑ธํ, ฅธํ ฐาฟุรลิรก รุบนยกฺขา?

ตตฺวาบิ ตํนการธาตติธตฺถตรตา รหาติรฆธ รุบนยกฺขา, อตฺถกฺกหฅบฐฺฆธรนต ธา ธิราฌิบฐฺฆนตฺถิบิรต รฆา อตฺถรตา นกฺขารต

กิรตฺต กิฏฺฐยาตสฺสธ ธินธิยุบฺยตฺถิรหตุการธา, ตํ รุบฺยตฺถิ อรกฺขา ฐยฺยฺ บรกฺข รุบฆติ ธิการํ อาบิรฌตีติ รุบํ, บุริยบรกฺข บต

รุบฺยตีติ นฏฺฐรตต ธิการาบตฺถิฆํ รุบฺยตนรฏฺา ติรุตฺตรหาติ รตธิ ฐยฺยฺ บรกฺข อรุบฌรยฺยุ รุบนยกฺขาฆ บนรฏฺา ๑ธ ตตฺถิ

นฏฺฐาการธรตา บฏิฆารตา รุบฺยตฺถิ อบรร นตฺถา ตํ ๑ฅรตา ฅตฺวาติ รายฏฺ หฌรฆ ฌรบตฺวา ธฌติ

ភូតោបាទាយភេទតោតិ ឯត្ថ តទធីនវុត្តិតាយ ភវតិ ឯត្ថ ឧបាទាយរូបន្តិ ភូតំ ភូតានិ ឧបាទិយតេវ, ន បន សយំ តេហិ, អញ្ញេហិ វា ឧបាទីយតីតិ ឧបាទាយំ។

កាមំ ចតុធាតុវវត្ថានេ វុត្តនយេនាបិ ភូតានិ វិភាវិតានេវ, សភាវធម្មានំ បន លក្ខណាទិវិភាវនាតិ កត្វា វុត្តំ "លក្ខណរសបច្ចុបដ្ឋានានិ ចតុធាតុវវត្ថានេ វុត្តានី"តិ។ តត្ថ បទដ្ឋានស្ស អវុត្តត្តា អាហ "បទដ្ឋានតោ បនា"តិអាទិ។ អវុត្តត្តា តស្ស តស្ស បច្ចយតោតិ ឯត្ថ បការត្ថេន វិភាវិតត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ សព្ពាបីតិ ចតស្សោបិ ធាតុយោ។ អាបោសង្គហិតាយ តេជោនុបាលិតាយ វាយោវិត្ថម្ភិតាយ ឯវ បថវិយា បវត្តិ, ន អញ្ញថាតិ អាហ សា សេសភូតត្តយបទដ្ឋានា, ឯវមិតរាបីតិ អាហ "អវសេសធាតុត្តយបទដ្ឋានា"តិ។

ចតុវីសតិវិធន្តិ គណនបរិច្ឆេទោ ពលរូបាទីនំ បដិសេធនត្ថោ។ តត្ថ យំ ចក្ខុំ, តំ បនេតំ អាទិ កថិស្សតិ។ ចក្ខតីតិ ចក្ខុ, វិញ្ញាណាធិដ្ឋិតំ រូបំ អស្សាទេន្តំ វិយ ហោតីតិ អត្ថោ។ ចក្ខតីតិ ហិ អយំ ចក្ខតិ-សទ្ទោ "មធុំ ចក្ខតិ, ព្យញ្ជនំ ចក្ខតី"តិអាទីសុ វិយ អស្សាទនត្ថោ។ វុត្តញ្ហេតំ "ចក្ខុំ ខោ, មាគណ្ឌិយ, រូបារាមំ រូបរតំ រូបសម្មុទិត"ន្តិ (ម. និ. ២.២០៩)។ អដ្ឋកថាយម្បិ វុត្តំ "រូបេសុ អាវិញ្ឆនរស"ន្តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៦០០)។ សតិបិ សោតាទីនំ សទ្ទាទិអស្សាទនភាវេ និរុឡ្ហត្តា ឥធេវ ចក្ខុ-សទ្ទោ បវត្តតិ បទុមាទីសុ បង្កជាទិសទ្ទា វិយាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ អថ វា ចក្ខតីតិ វិញ្ញាណាធិដ្ឋិតំ សមវិសមំ អាចិក្ខន្តំ វិយ អភិព្យត្តំ វទន្តំ វិយ ហោតីតិ អត្ថោ។ អដ្ឋកថាយំ បន "វិភាវេតិ ចា"តិ (មហានិ. អដ្ឋ. ១៦; វិភ. អដ្ឋ. ១៥៦) វុត្តំ។ តំ អនេកត្ថត្តា ធាតូនំ វិភាវនត្ថតាបិ ចក្ខតិ-សទ្ទស្ស សម្ភវតីតិ កត្វា វុត្តំ។ សុណាតីតិ ឯតេន, វិញ្ញាណាធិដ្ឋិតំ សយំ វា សុណាតីតិ សោតំ។ ឃាយតីតិ ឯតេន, សយំ វា ឃាយតីតិ ឃានំ។ រសគ្គហណមូលកត្តា អជ្ឈោហរណស្ស ជីវិតនិមិត្តំ អាហាររសោ ជីវិតំ, តស្មិំ និន្នតាយ តំ អវ្ហាយតីតិ ជិវ្ហា។ និរុត្តិនយេន កុច្ឆិតានំ សាសវធម្មានំ អាយោ ឧប្បត្តិដ្ឋានន្តិ កាយោ។ អត្តភាវហេតុកានំ អនាគច្ឆន្ទស្ស កាយរាគនិកាមបវត្តិតោ, កាយរាគស្ស ច វិសេសបច្ចយេសុ ឃានជិវ្ហាការេសុ កាយស្ស វិសេសេន ឧប្បត្តិបច្ចយត្តា។ តេន ហិ ភោជនំ អស្សាទេន្តា សត្តា ឧបត្ថម្ភេន្តិ កាយិន្ទ្រិយវត្ថុកា ច វត្ថារោ លទ្ធា ពលវកាមរាគហេតុភាវតោ វិសេសេន ឧប្បត្តិដ្ឋានន្តិ អាហ "កាយោ"តិ។ រូបយតីតិ រូបំ, វណ្ណវិការំ អាបជ្ជមានំ ហទយង្គតភាវំ រូបយតីតិ រូបំ, រូបយតិ បការំ ករោតិ សវិគ្គហមិវ ករោតីតិ អត្ថោ។ អនេកត្ថត្តា វា ធាតូនំ បកាសនត្ថោ ឯវ រូបសទ្ទោ ទដ្ឋព្ពោ។ សប្បតីតិ សទ្ទោ, ឧទាហរីយតិ, សកេហិ វា បច្ចយេហិ សប្បីយតិ សោតវិញ្ញេយ្យភាវំ ឧបនីយតីតិ អត្ថោ។ គន្ធយតីតិ គន្ធោ, អត្តនោ វត្ថុំ សូចយតិ អបាកដំ "ឥទំ សុគន្ធំ, ទុគ្គន្ធ"ន្តិ បកាសេតិ, បដិច្ឆន្នញ្ច បុប្ផាទិវត្ថុំ "ឥទមេត្ថ អត្ថី"តិ បេសុញ្ញំ ករោន្តំ វិយ ហោតីតិ អត្ថោ។ រសន្តិ តំ សត្តាតិ រសោ, អស្សាទេន្តីតិ អត្ថោ។

ឥត្ថិយា ឥន្ទ្រិយំ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ, តថា បុរិសិន្ទ្រិយំ។ ជីវន្តិ តេន សហជាតធម្មាតិ ជីវិតំ, តទេវ ឥន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ។ ហទយំ ច តំ វត្ថុ ច, ហទយស្ស ច មនោវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ហទយវត្ថុ។ ចោបនកាយភាវតោ កាយោ ច សោ អធិប្បាយវិញ្ញាបនតោ វិញ្ញត្តិ ចាតិ កាយវិញ្ញត្តិ, ចោបនវាចាភាវតោ, អធិប្បាយវិញ្ញាបនតោ ច វចី ច សា វិញ្ញត្តិ ចាតិ វចីវិញ្ញត្តិ, វិគ្គហាភាវតោ ន កស្សតិ, កសិតុំ លិខិតុំ ន សក្កា, ន វា កាសតិ ទិស្សតីតិ អកាសំ, អកាសមេវ អាកាសំ, តទេវ និស្សត្តនិជ្ជីវដ្ឋេន អាកាសធាតុ។ រូបស្សាតិ

ນິປ຺ຜນ຺ນຣູປສ຺ສ ລຫຸຠາໂວ ລຫຸຕາ. ສາ ອນິປ຺ຜນ຺ນຕາຍ “ຣູປສ຺ສາ”ຕິ ວິເສສິຕາ. ເອສ ນໂຍ ເສເສສຸປິ. ອຍໍ ປນ ວິເສໂສ – ກມ຺ມຕິ ສາຘຸ ກມ຺ມຎ຺ຎໍ, ຕສ຺ສ ຠາໂວ ກມ຺ມຎ຺ຎຕາ. ປຈຍໍ, ອຸປຣິ ຈ ຈໂຍ ປວຕ຺ຕິ ອຸປຈໂຍ. ປຸພ຺ພາປຣຈເຍນ ສມ຺ພນ຺ຘາ ຕຕິ ປວຕ຺ຕິ ສນ຺ຕຕິ. ອນິຈ຺ຈສ຺ສ ວິນາສິໂນ ຠາໂວ ອນິຈ຺ຈຕາ. ກພຬໍ ກຣີຍຕີຕິ ກພຬີກາໂຣ. ອາຫຣຕີຕິ ອາຫາໂຣ. ເອວໍ ຕາວ ອຸປາທາຍຣູປໍ ສງ຺ເຂປໂຕ ເທສິຕນ຺ຕິ.

ກມໂຕ ປນ ສພ຺ເພສໍ ຣູປຘມ຺ມານໍ ນິສ຺ສຍຠາເວນ ມູລຠູຕຕ຺ຕາ ປຐມໍ ຠູຕຣູປານິ ວຸຕ຺ຕານິ. ຠູເຕສຸ ອຌ຺ຌຕ຺ຕິກຠາເວນ ອຕ຺ຕຠາວສມ຺ພນ຺ຘາຍ ມູລຠາວໂຕ ຈກ຺ຂາທີນິ ປຎ຺ຈ ອາທິໂຕ ວຸຕ຺ຕານິ. ເຕສໍ ວິສຍີນໍ ພເລ ວິສຍາຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ຣູປາທີນິ ຈຕ຺ຕາຣິ ວຸຕ຺ຕານິ. ໂຜຏ຺ຐພ຺ພໍ ປນ ອນຸປາທາຣູປຕ຺ຕາ, ຠູຕຄ຺ຄຫເຓນ ຄຫິຕຕ຺ຕາ ຈ ວິສຸໍ ນ ຄຫິຕໍ. ຍາຍໍ ອຕ຺ຕຠາໂວ ເຍຫິ “ອິຕ຺ຖີ”ຕິ ວາ “ປຸຣິໂສ”ຕິ ວາ ສງ຺ຂໍ ຄຈ຺ຉຕີຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ຕທນນ຺ຕຣໍ ອິຕ຺ຖິປຸຣິສິນ຺ທ຺ຣິຍທ຺ວຍໍ. “ເຍນາ ຊີວຕີ”ຕິ ໂວຫາໂຣ ລພ຺ຠຕີຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ຕທນນ຺ຕຣໍ ຊີວິຕິນ຺ທ຺ຣິຍໍ. ຕສ຺ສ ເຍນ ນິສ຺ສາຍ ວິຎ຺ຎາຓປ຺ປວຕ຺ຕິຍໍ ອຕ຺ຖຫິຕາທິສິທ຺ຘີຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ຫທຍວຕ຺ຖຸ. ຕສ຺ສ ເຍນາຍໍ ວເຈນ ສທ຺ຘິໍ ກາຍວຈີປໂຍຄາຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ວິຎ຺ຎຕ຺ຕິທ຺ວຍໍ. ເຍນາຍ ຣູປກາຍສ຺ສ ປຣິເຈ຺ຉໂທ, ອຎ຺ຎເມາ ຈາຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ອາກາສຘາຕຸ. ເຍຫິສ຺ສ ສຸຂປ຺ປວຕ຺ຕິ, ອຸປ຺ປຕ຺ຕິອາທໂຍ ຈາຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ລຫຸຕາທໂຍ. ສພ຺ໂພ ຈາຍໍ ຈຕຸສນ຺ຕຕິຣູປສນ຺ຕາໂນ ເຍຫິ ອຸປຕ຺ຖມ຺ຠີຍຕີຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ອນ຺ເຕ ກພຬີກາໂຣ ອາຫາໂຣ ວຸຕ຺ໂຕຕິ ເທສິຕນ຺ຕິ.

໓໗໗. ຠູຕານິ ຍຖາວຸຕ຺ຕານິ ອຸປາທາຣູປານິ ລກ຺ຂຓາທິໂຕ ນິທ຺ທິສິຕຸໍ “ຕຕ຺ຖ ຣູປາຠິຆາຕາຣຫຠູຕປ຺ປສາທລກ຺ຂຓ”ນ຺ຕິອາທິ ອາຣທ຺ຘໍ. ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖາຕິ ເຕສຸ ອຸປາທາຣູເປສຸ. ຣູເປ, ຣູປສ຺ສ ວາ ອຠິຆາໂຕ ຣູປາຠິຆາໂຕ, ຕໍ ອຣຫຕີຕິ ຣູປາຠິຆາຕາຣໂຫ, ຣູປາຠິຆາໂຕ ໂຫຕຸ ວາ ມາ ວາ ເອວໍສຠາໂວ ຈຕຸນ຺ນໍ ຠູຕານໍ ປສາໂທ ຣູປາຠິຆາຕາຣຫຠູຕປ຺ປສາໂທ, ເອວໍລກ຺ຂຓໍ ຈກ຺ຂູຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຍສ຺ມາ ປຎ຺ຈວຕ຺ຖຸວເສນ ເອວ ຈກ຺ຂຸປ຺ປສາໂທ ຣູປາຠິຫນນວເສນ ປວຕ຺ຕຕິ, ນ ເວທນວເສນ, ຕສ຺ມາ ຕໍສຠາວຕາຍ ປໂຍຊໍ, ນ ຣູປາຠິຆາຕາຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ຣູປາຠິຆາຕາຣຫຕາ ວຸຕ຺ຕາ. ຍຖາ ວິປາກາທິໍ ກຸສລາກຸສລຕ຺ຖໍ ອຠິຆາໂຕ ຈ ວິສຍວິສຍີນໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ອຠິມຸຂີຠາໂວ ໂຍຄ຺ຍເທສາວຏ຺ຐານໍ ອຠິຆາໂຕ ວິຍາຕິ ຄເຫຕ຺ວາ ເອສາ ຣູເປ ຈກ຺ຂຸສ຺ສ, ຣູປສ຺ສ ວາ ຈກ຺ຂຸມ຺ຫິ ໂຫຕີຕິ. ເຕນາຫ “ຍໍ ຈກ຺ຂຸ ອນິທສ຺ສນໍ ສປ຺ປຏິຆໍ ຣູປມ຺ຫິ ສນິທສ຺ສນມ຺ຫິ ສປ຺ປຏິຆມ຺ຫິ ປຏິຫຎ຺ຎິ ວາ”ຕິ, “ຍມ຺ຫິ ຈກ຺ຂຸມ຺ຫິ ອນິທສ຺ສນມ຺ຫິ ສປ຺ປຏິຆມ຺ຫິ ຣູປໍ ສນິທສ຺ສນໍ ສປ຺ປຏິຆໍ ປຏິຫຎ຺ຎິ ວາ ປຏິຫຎ຺ຎຕິ ວາ”ຕິ (ຘ. ສ. ໕໙໗) ຈ ອາທິ. ປຣິປຸຓ຺ຓາປຣິປຸຓ຺ຓາຍຕນຕ຺ຕຠາວນິພ຺ພຕ຺ຕກສ຺ສ ກມ຺ມສ຺ສ ນິທານຠູຕາ ກາມຕຓ຺ຫາ, ຣູປຕຓ຺ຫາ ຈ ທຏ຺ຐຸກາມຕານິທານກມ຺ມປຈ຺ຈຍຠາວໂຕ ທຏ຺ຐຸກາມຕານິທານາ ໂຫນ຺ຕິ. ອຣຫຕີຕິ ຠູມິຍໂຕ ສມ຺ມາ ຈກ຺ຂຸ. ຕຕ຺ຖ ທຏ຺ຐຸກາມຕານິທານກມ຺ມໍ ສມຸຏ຺ຐານໍ ເອຕສ຺ສາຕິ ທຏ຺ຐຸກາມຕານິທານກມ຺ມສມຸຏ຺ຐານາຕິ. ເອວໍວິຘານິ ຠູຕານິ ປສາໂທ ທຏ຺ຐຸກາມຕາ...ເປ... ປສາໂທ, ເອວໍລກ຺ຂຓໍ ຈກ຺ຂຸ. ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ຫິ ຠວສ຺ສ ມູລກາຣຓຠູຕາ ຕຓ຺ຫາ ຕມ຺ຫິ ຕມ຺ຫິ ຠເວ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນາຣຫາຍຕນວິສຍາປິ ໂຫຕີຕິ ກາມຕຓ຺ຫາທິ ທຏ຺ຐຸກາມຕານິທານາທິຣຫຕາ ວຸຕ຺ຕາ.

ທຏ຺ຐຸກາມຕາຕິ ຫິ ທຏ຺ຐຸມິຈ຺ຉາ, ຣູປຕຓ຺ຫາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເອຕ຺ຖ ຈ ທຏ຺ຐຸກາມຕາຍ, ເສສາຍຕນຕຓ຺ຫາທິອຕ຺ຖກາຣນນິມິຕ຺ຕກຣູປາຍຕນຫຕກ຺ຂຓໂຕ ສຕິ ປຸຣິມນິພ຺ພຕ຺ຕິຍໍ ຈກ຺ຂຸໍ ນຕ຺ຖິ, ອສຕິ ປນ ເຍພຸຍ຺ຍ ອສມ຺ພຸທ຺ຘຕາກາຣາທິເຍວ ກາມລຕ຺ຖິ ທຏ຺ຐຸໍ ຍໂຕ ເຍພຸຍ຺ຍ ອສມ຺ພຸທ຺ຘິນໍ ກາມໂລເກ ສຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ອຕ຺ຖໂຕ ຜລສ຺ສ ປຈ຺ຈຍຠາວູປຄມນໂຕ ວິຎ຺ຎາຓຏ຺ຐິຕິ ອຸປ຺ປນ຺ນາ ອຕ຺ຕາ ປຣິຍາເຍຫິ ວຸຈ຺ຈຕິ “ອຣິຍໍ ອຏ຺ຐງ຺ຄິກໍ ມຄ຺ຄ

ភាវេន្តា អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តា ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ អន្តរាយេវ អន្តរធាបេន្តី”តិ (សំ. និ. ៥.២៣៩),
“សន្តិ ច អញ្ញត្រ កាយសក្ខិំ ‘អត្ថិ វេ អញ្ញត្រ កាយសក្ខី’តិ បជានាតី”តិ (ទី. និ. ១.១៥១; ម. និ. ២.២២៣) ច ឯវមាទីសុ។

រូបស្ស បុគ្គលស្ស, វិញ្ញាណស្ស ច អាវិញ្ជនរសំ អាធារភាវបច្ចុបដ្ឋានំ និស្សយបច្ចយភាវតោ។ ឧក្កាយតនាទិនាកលាបូបគតបដ្ឋានំ
យេមំ ទ្វារំ បសាទោ, តេវស្ស អាសន្នការណត្តំ គតោ។ ឯត្ថ ច តំតំអត្តភាវនិព្វត្តកសាធារណកម្មវសេន បុរិមំ ចក្ខុលក្ខណំ វុត្តំ
ការណវិសេសស្ស អភាវតោ។ “ឯវរូបំ នាម មេ ចក្ខុ ហោតូ”តិ ឯវំ និព្ពត្តិតអាវេណិកកម្មវសេន ទុតិយត្ថំ វុត្តំ។ សតិបិ បន បញ្ចន្នំ
បសាទភាវសាមញ្ញេ សវិសយគាហកភាវសង្ខាតស្ស បសាទព្យាបារស្ស វសេន បុរិមំ វុត្តំ, បសាទការណស្ស សតិបិ កលាបភាវសាមញ្ញេ,
ឯកទេសេ ច អត្ថេ ការណភេទេន ភេទស្សនវសេន ទុតិយត្ថំ ឧដ្ឋិតំ។ សោតាទីនំ លក្ខណានំ វុត្តនយេន អវត្វា វេទិតព្វានំ។

ឯត្ថាហ – ចក្ខាទីនំ និព្ពត្តិយានំ កិំ ឯកកលាបា ឧប្បត្តិ, ឧទាហុ នានាកលាបាតិ? ឧភយថាបីតិ វេទិតព្វា។ តត្ថ នានាកលាបា តាវ ឧប្បត្តិយំ
ចក្ខាទីនំ វិសេសេ វត្តព្ពំ នត្ថិ ការណស្ស និន្នត្តា។ ឯកកលាបា បន ឧប្បត្តិយំ កថំ ទេសំ វិសេសោតិ? ការណស្ស និន្នត្តា ឯវ។
តំតំភវបត្ថនាភូតា ហិ តណ្ហា តំតំភវបរិយាបន្នាយតនាភិលាសតាយ សយំ វិចិត្តរូបា ឧបនិស្សយភាវេន តំតំភវនិព្ពត្តកកម្មស្ស
វិចិត្តភេទំ វិទហតិ។ យតោ តទាហិតវិសេសំ តំ តទនុរូបសភាវតាយ យោគាការតោ ទ្វិបត្តិ វិយ អនេកំ វិសិដ្ឋសភាវំ ផលំ និព្ពត្តេតិ។
ន ហេត្ថ សយត្តា សយត្តភាវតោ អញ្ញា ចេតិតព្ពា ការណវិសេសេន អាហិតវិសេសស្ស វិសិដ្ឋផលនិព្ពត្តនយោគ្យតាយត្តតោ។ អយញ្ច
ឯកស្សបិ កម្មស្ស អនេកវិធយោគ្យតាវិសេសយោគោ យុត្តិតោ, អាគមតោ ច បរតោ អាគមិស្សតិ។ អបិច ឯកស្សេវ កុសលចិត្តស្ស
សោឡសអសង្ខេយ្យវិបាកចិត្តនិព្ពត្តិហេតុតា វុច្ចតិ។ លោកេបិ ឯកស្សេវ សាលិពីជស្ស បរិបុណ្ណាបរិបុណ្ណតណ្ឌុលអាតណ្ឌុលផលនិព្ពត្តិហេតុតា
ទិស្សតេវ, កិំ វា ឯតាយ យុត្តិចិន្តាយ។ យតោ កម្មផលំ ចក្ខាទីនិ, កម្មវិបាកោ ច អចិន្តេយ្យោ ពុទ្ធានំយេវ ញាណស្ស វិសយោតិ។

៣១. កេចីតិ មហាសង្ឃិកេសុ ឯកច្ចេ។ តេសុ ហិ វសុធម្មោ ឯវំ វទតិ “ចក្ខុម្ហិ តេជោ អធិកោ, សោតេ វាយុ, ឃានេ បថវី, ជិវ្ហាយ
អាបោ, កាយេ សព្ពេបិ សមា”តិ។ ចក្ខាទីសុ តេជាទិអធិកតា នាម តន្និស្សយភូតានំ តទធិកតាយាតិ ទស្សេន្តោ “តេជាធិកានំ
ភូតានំ បសាទោ ចក្ខូ”តិអាទិមាហ។ ការណោ សនេត្តន្តិ កោ ឯត្ថ វិសេសោ, ននុ តេជាទិអធិកានំ ភូតានំ បសាទា សនេត្តំ ឥមេវាតិ?
សច្ចមេតំ, ព្រូហិ បន “សនេត្ត”ន្តិ វចនំ សមានាតន្តិ ព្រូមហំ ទីបេតិ អនុវត្តមានស្ស ឯកទេសនាធិកភាវស្ស និវារណវសេន វុត្តត្តា។
តេជាទីនំ ហិ បច្ចេកំ អធិកភាវេ វិយ ទ្វិន្នំ, តិណ្ណំ វា អធិកភាវេបិ យថាវុត្តាធិកភាវេនេវ ឯកកាទិវសេន លព្ភមានាយ
ជយមត្តាយបិ កាយប្បសាទោ ន ហោតីតិ បរិកប្បយតោ។ តស្មា វត្តព្ពំ យំ កាយប្បសាទោ ហោតីតិ សន្តាសង្កា
ព្រូស នយការទីបកោ ឧដ្ឋតោ។ តេជាទីនន្តិ បទីបតាលស្ស តេជស្ស ឧស្មាករូបេន, វាយុស្ស សទ្ទេន, បថវិយា គន្ធេន,
អាបស្ស រសេនាតិ បុរិមវាទេ, បច្ឆិមវាទេ ច យថាយោគំ តំតំរូបគុណេហិ អនុគ្គហភាវតោ, រូបាទីនំ គហណេ
ឧបការិតព្ពតោតិ អធិប្បាយោ។ អាលោកាទិសហការីការណសហិតានំ ចក្ខាទីនំ រូបាទិអភិសមយត្តា, វិវរស្ស ច
សោតវិញ្ញាណុប្បត្តិនិស្សយភាវោ វុត្តោតិ ទេវំ លទ្ធំ។ តេជាទីនំ វិយ បន វិវរស្ស ភូតភាវាភាវតោ យថាយោគ-គ្គហណំ។ អថ វា
រូបិភាវោ វិយ វិវរម្បិ ភូតគុណោតិ បរាធិប្បាយេ តេជស្ស អាលោករូបេន, អាកាសសង្ខាតស្ស វិវរស្ស សទ្ទេន, វាយុស្ស គន្ធេន,

ឧទកស្ស ទេវត, បឋមំ ហេដ្ឋេត្ឋាតិ ឯវំ យថាវេយាក់ ឋាឋំក្ខតគុណេហីតិ វេយាឌតា។

ឧបាទិន្នំ អនិកាចនស្សនតោតិ អត្ថិយិទ្ធ្រូបស្ស បកប្បនស្ស, ចាយុយិទ្ធ្របន្តស្ស បការេចន ឃុឃ្យាតស្ស, បឋមំ ឃុទកិអាទិនោ កន្តស្ស, អាវេប ច ទវស្ស យធុទស្សាតិ ឌូវេយសំ ចិវេបឃុត្តានំ ឥស្សនតោ “ឧបាទិន្នោ តេសំ គុណា”តិ បធយធាឌី អាហាតិ។ តវស្សច “ឌូវេឆ្នឃ្យាយា”តិអាទិនា ខ្លុត្តទយាហ។ ឌូយិតាច ខ្លុបាវេឃត ឥុតិឃចាទិនោបិ និក្កុវេហា ហោតីតិ។ អឆ ចា ឧបាទិចិវេបគុណេហិ វេតឌអាកាបបឋចីអាបចាឃុហិ ចក្ខាឌីនិ ពតានីតិ ចឥត្តស្ស ពលាឥស្ស ចាជំ ខ្លុទ្ទិត្វា ឋំ និក្កុវេហតុំ “អធាបិ ចវេឃ្យ”ត្តិអាទិ ចុត្តត្តិ ឥដ្ឋញ្ញា។ អាបវេច ខ្លុបលក្ខយានោបិ កន្ត្វា បឋមំ អាវេបរិសំ ឃុត្តាឃ ពប្បាបវេតា ចិបទិបាឃាតិ ត ពប្បាបកន្តស្ស អនិកាចាបត្តីតិ វេច? ត, អតកិក្ខតត្តា។ អាបវេច ហិ ខ្លុឥកសំ ឃុត្តា បឋចី ខ្លុឥវេពត អកិក្ខតា, ត ពប្បាបបឋចីតិ តស្ស ឯច កវេន្តត អនិវេពត កចិតញ្ញា។ ខ្លុវេល្បាកកសំ ឃុវេត្តា ច អក្កិ ខ្លុបលក្ខនីវេយា យហវេត្តាតិ ពត្វា តស្ស ឋវេស្សា ចិឃ ចវេណ្ហាបិ បកប្បវេទា ខ្លុបលក្ខវេឃ្យាតិ ខ្លុវេល្បាកវេព ចណ្ហវេតា អក្កិតា អតកិបប្ពន្តស្ស ឃីវេតាឥកស្ស ចវេណ្ហា បរិហាវេឃធ។ តក្ខាតិ ឯតស្ស ខ្លុកឃស្ស អកាចា។ តឥការេចត ហិ ឧបាទិន្នំ វេតឌាទិចិវេបគុណតា និចត្តិតា។ តត្តិចត្តវេតត “វេតឌាឌីនំ គុណេហិ ឧបាទិន្នេហិ អត្តុក្កឃ្យាកាចវេតា”តិ ឌូឥំ ពារណំ និចត្តិតត្តិ ឯវំ បវេយាទាឃ ខ្លុកឃាការវេធា ចិវេបបរិកប្បតបហាតស្ស ពារណំ ហោតីតិ អាហ “តក្ខា បហាវេឃត”ត្តិអាទិ។ ឯពកលិវេបបិ ឧបទសាឥវេយា ចិបទិសា, វេកា បត ចាវេឥា តាតាពលិវេប ចក្ខាឥវេយា ក្ខតចិវេបសាការេចបិតិ ឥវេស្សតុំ ឧបទសាទិនិឥស្សតំ ចុត្តំ។

ឃទិ ក្ខតចិវេបវេសា តត្វិ, កិំ បត ចក្ខាទិចិវេបបស្ស ពារណត្តិ ឋំ ឥវេស្សតុំ “ឃំ អញ្ញាយញ្ញាស្សា”តិអាទិ ចុត្តំ។ ឯពយិ ពយុំ បញ្ចាឃតនិកត្តកាចកចប្បត្វតានិប្បត្តំ ចក្ខាទិចិវេបវេហតុតាឃ អញ្ញាយញ្ញាស្ស អសាធារណត្តិ ច ពយុចិវេសវេសាតិ ច ចុត្តត្តិ ឥដ្ឋញ្ញា។ ត ហិ ឋំ វេឃត ចិវេបវេបត ចក្ខុស្ស បចូវេយា, វេតវេតច វេសាតស្ស បចូវេយា ហោតិ ឌូត្រិ្តឃត្តទាកាចប្បត្តិវេតា។ “បដិបត្តិក្ខវេល យហក្កុតា វេចតតា ពដត្តាទូបានំ ពយុបចូវេឃត បចូវេយា”តិ (បដ្ឋា។ ១។១១។៤៥) ចចវេតត បដិបត្តិក្ខវេល ចិដ្ឋយាតានំ សវេឌ្ឋសំ ពដត្តាទូបានំ ឯពា វេចតតា ពយុបចូវេយា ហោតីតិ ចិញ្ញាឃតិ។ តាតាវេចតតាឃ ហិ តឥា ឌូត្រិ្តឃុប្បត្តិឃំ សតិ បរិវេត្តត ច យហក្កុវេតត ច ពយុតា និដ្ឋត្តិតំ ពដត្តាទូបំ អាបវេជ្ជឃ្យាតិ។ ត វេចកា បដិបត្តិ អវេតកពយុតិដ្ឋត្តា ហោតីតិ សិទ្ធវេយវេពត ពវេយុត អវេតកិត្រិ្តឃុប្បត្តិ ហោតីតិ។

៦៦៥។ អតស្លីវេតា និស្សវេយា ឯតស្សាតិ អតស្លីតនិស្សវេយា, ឧបបទ្ធបព្ចវេតា ចិបវេយា។ កន្ទបាតំ និស្សយា ឈាតខិច្ចានំ និស្សវេឃ អស្លីឃត្តីតិ វេត និស្សឃចវេបត អស្លីតា។ ហោដ្ឋញ្ញា បឃំ ពាឃនិស្សឃអស្លីតំ ក្ខតត្តា។ អបវេទា តវេយា – ចក្ខុវេសាតាតិ អប្បត្តចិបឃក្កាហកាតិ បាត្តូវេទ, អនិវេព ច ចិបវេឃ ចិញ្ញាណុប្បត្តិវេហតុកាចវេតា។ វេសាតយិ បប្បត្តចិបឃក្កាហីតិ វេពចិ។ ឃទិ វេសាតំ បប្បត្តក្កាហិ, ចិត្តវេឌា បវេទ្ធា វេសាតចិញ្ញាណស្ស អាទម្ពណំ ត សិយា។ ត ហិ ឌាហិទ្ធា ចិត្តបឃដ្ឋាតានំ ខ្លុប្បត្តិ អត្វិ។ បិព្ឋឌូឃក្ខា អចិវេបវេបត បទ្ធាទម្ពណស្ស វេសាតចិញ្ញាណាទម្ពណការេចា ចុវេត្តា។ កិញ្ចា ខិសាវេឥបចចត្វាតញ្ចា បទ្ធស្ស ត សិយា, អត្តវេតា ចិបឃិបវេឥបស្ស ឯច កវេហតន្តវេតា កវេន្តា ចិឃ។ តក្ខា ឃត្ថុ ខ្លុប្បវេន្តា បវេទ្ធា, តវេត្វច ជិវេតា។ បវេច វេសាតបវេឆ អាបាឋយាកន្ឋតិ, តត្ថ ឥុវេទ ជិវេតហិ ទឌកាទិបទ្ធា ចិវេទត ឃុឃ្យត្តីតិ? ត ឥុទាបត្តានំ ឃធាបិពវេដ បវេទ្ធ កហលចិវេបបវេតា។ ឃធា ហិ ឥុទាបត្តានំ ចចតបវេទ្ធ ឃធាបិពវេដ កហលចិវេបបវេតា អាការចិវេបសានំ អក្កហណំ, កហលញ្ចា ហោតិ, ឯវំ ទឌកាទិបវេទ្ធបិ អាបត្តស្ស អាទិវេតា បក្ខតិ ឃាច អចសាតា

ពេយត បាកេដិក្ខេត, ក្ខុនស្ស ច អចឋនេត, យជេឡ្យចា បិណ្ឌចនេត បចត្តិបាកេដិក្ខេត តិន្ទយក្កហលាត់ នេយាតចិឡ្ហាលាចិទិយា បននេតា បចត្តាត់ ចិនេឋឋនេតា លហុក់ ឋុនេតា “ចិនេនត ឋុនេតា”តិ អឆិយានេតា នេហាតិ៍ នេឋា បត ឋនេដ្ឋា យត្ត ដ្ឋប្បនេត្ត, តត្ថិឃ្សិនេតាច អត្តនេតា ចិឌ្ឍយាតក្កនេលា នេយាតឃ្ស អាបាឆយាពន្ថតិ ៍ យជិ ឋដ្ឋុឃ្ស ក្ខុតបនេឃ្យនាយ ឋយត្តនេតា បចត្តិ តត្តិ, ពឆ បជិនេឈាឃុប្បត្តិតិ? ក្ខុនេ ឌិនេតាបិ ឋនេដ្ឋា អញ្ញាត្ត បជិនេឈាឃុប្បត្តិយា, ការភតាឌិចលតស្ស ច អនេយាកនេត្តា ចិយ អនេយាចលតស្ស បច្ចនេយា នេហាតីតិ ឌដ្ឋត្ថា៍

រ៦១៤៍ ឋុនេត្ត លក្កលាឌិតា ចិកាចិតយិ ចក្ក ឌិតដ្ឋាតាឌិនេតា ចិការចតុំ “ចក្ក នេចត្តា”តិអាឌិ អានេឌ្ធ៍ តត្ត ចក្ក ឋាឆយាត់ តិដ្ឋតីតិ ឋប្តនេត្តា៍ ច-ការនេា ឆ្យតិនេរពនេត្តា, នេតតឃ្ស ចុច្ចយាតនេយច ចិនេឋណ៍ នេឌានេតតិ៍ ខុត្តាតិ ខុនេតាឃុ យធាតិឌ្ឋិនេដ្ឋឃុ បត្ថាឃុ ដ្ឋបិធាន្ទបេឃុ៍ “ឋទីនេឋណ្ឌាតុប្បត្តិឆនេឋ”តិ ខុនេតាត អចនេឋណ៍ ពលាហ្មល៍ បជិក្កិបតិ៍ នេម្តហយិច ឋត្តា អក្កិបដលាិតិ ឆ្យាបេត្វា ឌិតានេហច អត្តនេតា តិឃ្សយក្ខុតាហិ ចតាហិ ឆាត្វាហិ ពត្វាបការ៍ តត្ថិឃ្សិនេតាហច អាឃុចណ្ណាឌិហិ អតុបាលិត់ បទិចាទិត់ តិឋត្តតិទ្ធបឋយដ្ឋាបេពេហិ ដ្ឋត្វចិត្តាហានេហិដ្ឋបត្តឡក្កិយាត់ តិដ្ឋតិ៍ ឋត្តអក្កិបដលឆ្យាបតចចនេតតេច ចក្កឃ្ស អនេតពពលាបាពតកាច់ ឆនេឃ្សតិ៍ បយាលានេតា ដ្ឋាពាឋិនេយត្តត្ថិ ដ្ឋាពាឋិនេយត្ត បឆនេឆ បចត្តតនេតា ចុត្តំ ចក្កចិឡ្ហាលាឃ្ស ចត្វកាច់ តិឃ្សយកាចនេតា អាចឌ្ឍតឋប្បជិន្ទតាឌិត់ តងានេយុលាចឋាតាត់ ក្លានេកាច់ ឋយចឋនេដ្ឋាតនេតា៍ ត់ បនេតត់ ចក្ក អឆិដ្ឋាតនេកឆនេតា, តត្តាបិ បនេច្ចក់ អនេតពពលាបាពតកាចនេតា អនេតពយិ ឋយាត់ ឋាយឡ្ហាតិឌ្ឋនេយត អាចឌ្ឍតាយ ខុពត្តា, ខុពត្តិ លនេលា ខុពនេឃ្សច ច កិច្ចពនេត្តា ខុក់ ពត្វា ចុត្តំ៍ ខុចយិ ឆាហ្វឃុ ពចនេយពនេឃ្សច កិច្ចពនេត្តំ៍ ឃំ តត្ត ចិឋឆ៌ ហុត្វា ទ្ធបិកិឈាតានេហ់, ត់ ចិឡ្ហាលាឃ្ស តិឃ្សនេយា នេហាតីតិ ពនេហតត្ថំ៍ នេចាដ្ឋត្ថាចិនេឋនេឋា ចិយ ពាយចិឡ្ហាលាឃ្ស អានេយុលាការេច៍

យតុបឃ្សតីតិ យ-ការនេា បឆឋត្តិពនេា, អឆ ចា យត្វតិ យនេច្ចា៍

អក្កលិនេចឆក់ អក្កលឹយក់៍

ចិឋយឡ្ហាឋយតាយ ចក្ក ចឡុំពល៌ដ្ឋាកិនេតាឋនេប្យា ចិយ, ពិលឡ្ហាឋយតាយ នេយាត់ ដ្ឋតពិលិកិនេតាកុឡុំនេលា ចិយ, អាពាឋឡ្ហាឋយតាយ ឈាត់ អឌបាពាឋាកិនេតាបក្កិ ចិយ, ពាយឡ្ហាឋយតាយ ឌិច្ឆា ពាយាកិនេតាកុក្កនេា ចិយ, ដ្ឋបិឌិត្តពឡ្ហាឋយតាយ ពាននេយា អាយពឃុឋាតាកិនេតាឋិក្កានេលា ចិយ បឃ្សិតនេត្តាតិ ឆនេឃ្សនេត្តា “ចឡុំ...នេប... ឌដ្ឋត្ថា”តិ អាហ៍ ចិឋយឡ្ហាឋយតា ច ចក្កឃ្ស ចិឋយឡ្ហាឋយំ ចិយ នេហាតីតិ ពត្វា ចុត្តា, ចក្កយនេតា ចា ឋុក្កលឃ្ស អឡ្ហាឋយចនេឋត ចក្ក ចិឋយឡ្ហាឋយំ ឌដ្ឋត្ថំ៍ ខុឋ តនេយា នេឋនេឋឃុបិ៍ ឋនេឡ្តាបិ ច យធាចុនេត្តា បបនេច្ចា នេយាតាឌិឃុបិ យធានេហ់ នេចឌិតនេឡ្តា៍

រ៦លិ៍ ចក្កយិ,ព្រចក្កឃ្ស ចា បជិហតត់ ចក្កបជិហតត់, ត់ លក្កល់ ខុតឃ្សាតិ ចក្កបជិហតតលក្កល់៍ បជិហតតនេឡ្ហត្ត យធាចុនេត្តា អកិឈានេតាច៍ ចិឋយការេចា អានេយុលាបច្ចយតា៍ ពាយ៌ ឋា ខុច នេពាចនេតា, តធាបិ ចិឋយនេពាចនេាត់ អឃំ ចិនេឋនេឋា – អតឡ្ហាត្តការេចា, តត្ថហុលចាទិតា ច ចក្កចិឡ្ហាលាឃ្ស៍ ចិឋយការេច ចឃ្ស ឃំ ចត្តត្ថំ, ត់ បននេតា អាចិ កចិឃ្សតិ៍ យត្ត បត

កាយវិញ្ញត្តិអាទីនំ

៦៣២។ ឥត្ថិយា ភាវោ, “ឥត្ថី”តិ វា ភវតិ ឯតេន ចិត្តំ, អភិធានញ្ចាតិ ឥត្ថិភាវោ, តំ លក្ខណំ ឯតស្សាតិ ឥត្ថិភាវលក្ខណំ។ តេនេវ ឯវ “ឥត្ថី”តិ តំសហិតំ សន្តានំ បកាសេន្តំ វិយ ហោតីតិ វុត្តំ “ឥត្ថីតិ បកាសនរស”ន្តិ។ វដ្ឋុសតា អវិសទហត្ថបាទាទិតា ច ឥត្ថិលិង្គំ។ ឆតយំសាវិសទតា, និម្មស្សុទាឋិតា, កេសពន្ធំ, វត្ថគ្គហណញ្ច “ឥត្ថី”តិ សញ្ជាននស្ស បច្ចយភាវតោ ឥត្ថិនិមិត្តំ។ ទហរកាលេបិ សុប្បកមុសលកាទីហិ កីឡា, មត្តិកវក្កេន សុត្តកន្តនាទិ ច ឥត្ថិកុត្តំ, ឥត្ថិកិរិយាតិ អត្ថោ។ អវិសទដ្ឋានគមនាទិកោ អាការោ ឥត្ថាកប្បោ។ អបរោ នយោ – ឥត្ថីនំ មុត្តករណំ ឥត្ថិលិង្គំ។ សរាធិប្បាយា ឥត្ថិនិមិត្តំ។ អវិសទដ្ឋានគមនសញ្ញាធានភោជនាទិកា ឥត្ថិកុត្តំ។ ឥត្ថិសណ្ឋានំ ឥត្ថាកប្បោ។ ឥមានិ ច ឥត្ថិលិង្គាទីនិ យថាសកំ កម្មាទិនា បច្ចយេន ឧប្បជ្ជមានានិបិ យេភុយ្យេន ឥត្ថិន្ទ្រិយសហិតេ ឯវ សន្តានេ តំតទាការានិ ហុត្វា ឧប្បជ្ជន្តីតិ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ តេសំ ការណន្តិ កត្វា វុត្តំ “ឥត្ថិលិង្គនិមិត្តកុត្តាកប្បានំ ការណភាវបច្ចុបដ្ឋាន”ន្តិ។ ឥត្ថិលិង្គាទីសុ ឯវ ច ការណភាវសង្ខាតេន អធិបតិភាវេន តស្ស ឥន្ទ្រិយតា វុត្តា, ឥន្ទ្រិយសហិតេ សន្តានេ ឥត្ថិលិង្គាទិអាការរូបបច្ចយានំ អញ្ញថា អនុប្បាទនតោ, ឥត្ថិគ្គហណស្ស ច តេសំ រូបានំ បច្ចយភាវតោ។

យស្មា បន ភាវទសកេបិ រូបានំ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ ន ជនកំ, នាបិ អនុបាលកំ, ឧបត្ថម្ភកំ វា, ន ច អញ្ញេសំ កលាបរូបានំ, តស្មា តំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ វិយ សកលាបរូបានំ, អាហារោ វិយ វា កលាបន្តររូបានំ “ឥន្ទ្រិយអត្ថិអវិគតបច្ចយោ”តិ បាឡិយំ ន វុត្តំ។ យស្មា ច បច្ចយន្តរាធីនានិ លិង្គាទីនិ, តស្មា យត្ថស្ស អាធិបច្ចំ, តំសទិសេសុ យតចិត្តកតរូបេសុបិ តំសណ្ឋានតា ទិស្សតិ។ ឯស នយោ បុរិសិន្ទ្រិយេបិ។ យំ បនេត្ថ វិសេសំ, តំ វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្ពំ ។ តយិទំ ទ្វយំ យស្មា ឯកស្មិំ សន្តានេ សហ ន បវត្តតិ “យស្ស ឥត្ថិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស បុរិសិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជតីតិ? នោ”តិអាទិ (យម។ ៣។ ឥន្ទ្រិយយមក។ ១២២) វចនតោ, តស្មា ឧភតោព្យញ្ជនកស្សាបិ ឯកស្មិំ ខណេ ឯកមេវ ហោតីតិ វេទិតព្ពំ។ យំ បន “សរីរេកទេសវុត្តិ ភាវរូប”ន្តិ វទន្តិ, តេសម្បិ តំ មិច្ឆាតិ ទស្សេតុំ “តនុយម្បិ...បេ... ញ្ញាបកេវ”តិ វត្វា យទិ ឯវំ កាយប្បសាទេន សង្ករោ សិយាតិ អាសង្កំ និវត្តេន្តោ “ន ច កាយប្បសាទេនា”តិអាទិមាហ។ តស្សត្ថោ – យទិបិ សកលសរីរព្យាបិតាយ កាយប្បសាទេន អដ្ឋិតោកាសេ ឋិតត្តំ វត្តព្ពំ នាបជ្ជតិ, តេន បន ភិន្ននិស្សយត្តា ឋិតោកាសេ ឋិតត្តំបិ វត្តព្ពំ នាបជ្ជតីតិ អយមេវ ចេត្ថ និប្បរិយាយកថា។ “រូបរសាទយោ វិយា”តិ ឯតេន សមាននិស្សយេសុបិ តាវ សង្ករោ នត្ថិ លក្ខណភេទតោ, កិមង្គំ បន ភិន្ននិស្សយសភាវេសូតិ ទស្សេតិ។

៦៣៤។ សហជរូបានុបាលនលក្ខណន្តិ អត្តនា សហជាតរូបានំ អនុបាលនលក្ខណំ។ ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ឯកន្តកម្មជត្តា សហជ-គ្គហណេន ច អនុបាលេតព្ពានម្បិ កម្មជភាវោ សិទ្ធោតិ កម្មជ-គ្គហណំ ន កតំ។ យថាសកំ ខណមត្តដ្ឋាយិនោបិ កម្មជរូបស្ស បវត្តិហេតុភាវេន តំ អនុបាលកំ, តស្មា សហជរូបានុបាលនលក្ខណំ។ ន ហិ កម្មជានំ កម្មំ ឋិតិហេតុ ភវិតុំ អរហតិ អាហារជាទីនំ អាហារាទិ វិយ។ កិំ ការណា? តល្លក្ខណភាវតោ។ តេសន្តិ សហជរូបានំ។ បវត្តនំ យាបនំ។ ឋបនំ ឋិតិហេតុតា។ អត្តនា អនុបាលនវសេន យាបេតព្ពានីតិ បវត្តេតព្ពានីតិ ភូតានិ ឯតស្ស បទដ្ឋានន្តិ យាបយិតព្ពភូតបទដ្ឋានំ។ អនុបាលនលក្ខណាទីសុ អាទិ-សទ្ទេន បវត្តនរសាទីនេវ សង្គហិតា។ អត្ថិក្ខណេយេវាតិ អនុបាលេតព្ពានំ អត្ថិក្ខណេយេវ។ អសតិ អនុបាលេតព្ពេ ឧប្បលាទីនិ ឧទកំ អនុបាលេយ្យ។ យទិ កម្មជានំ

ឋិតិហេតុបច្ចយេន ឋិតិ ន ហោតិ, ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស កោ ឋិតិហេតូតិ អាហ “សយ”ន្តិអាទិ។ យទិ កម្មជានំ ជាតិ ជីវិតិន្ទ្រិយបដិពទ្ធា, អថ កស្មា សត្តាហំ ន ឋបេតីតិ អាហ “ន កេវលា”តិអាទិ។ តស្ស តស្ស អនុបាលកាទិកស្ស សាធកតោ។ តំ សាធកត្តា ជីវិតាទិសាធនស្ស បច្ចយភាវតោ។ ឥន្ទ្រិយពទ្ធរូបស្ស ហិ យាវតាយុកស្ស, តទនុបាលកត្តស្ស ច ឧតុសមុដ្ឋានាទីនំ ជីវិតិន្ទ្រិយវសេន វិសេសោ, ន កោចិ ពលវត្ថិតិ ឥច, បរិត្តានុបច្ឆេទស្សាបិ ជីវិតិន្ទ្រិយំ ការណន្តិ ទដ្ឋព្ពំ, ឥតរេសំ អាយុក្ខយតោ មរណំ ន យុជ្ជេយ្យាតិ។

៣៣០។ មនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតូនំ និស្សយភូតំ ហទយវត្ថូតិ កថមេតំ វិញ្ញាតព្ពន្តិ? អាគមតោ, យុត្តិតោ ច។ “យំ រូបំ និស្សាយ មនោធាតុ ច មនោវិញ្ញាណធាតុ ច វត្តន្តិ, តំ រូបំ មនោធាតុយា ច មនោវិញ្ញាណធាតុយា ច តំសម្បយុត្តកានញ្ច ធម្មានំ និស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ១។១។៨) ឯវមាទិ អាគមោ។ យទិ ឯវំ, កស្មា រូបកណ្ឌេ តំ ន វុត្តន្តិ? តត្ថ អវចនំ អញ្ញការណតោ។ កិំ បន តន្តិ? ទេសនាភេទោ។ យថា ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ ឯកន្តតោ ចក្ខាទិនិស្សយានិ, ន ឯវំ មនោវិញ្ញាណំ ឯកន្តេន ហទយវត្ថុនិស្សយំ។ និស្សិតវសេន ច វត្ថុរូបាទិទេសនា បវត្តា “អត្ថិ រូបំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ, អត្ថិ រូបំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ន វត្ថូ”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ៥៩៣)។ យម្បិ ឯកន្តតោ ហទយវត្ថុនិស្សយំ, តស្ស វសេន “អត្ថិ រូបំ មនោវិញ្ញាណស្ស វត្ថូ”តិអាទិនា ទុកាទីសុ វុច្ចមានេសុ ន តទនុគតា អារម្មណទុកាទយោ សម្ភវន្តិ។ ន ហិ “អត្ថិ រូបំ មនោវិញ្ញាណស្ស អារម្មណំ, អត្ថិ រូបំ ន មនោវិញ្ញាណស្ស អារម្មណ”ន្តិ សក្កា វត្តុំ, វត្ថារម្មណទុកា ភិន្ទេយ្យុំ, ឯកទេសា ទេសនា ន ភវេយ្យ, ឯកទេសំ ទេសេត្វា ទេសនាភេទោ សិយា។ តស្មា តត្ថ ហទយវត្ថុ ន វុត្តំ, ន អលព្ភមានត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

យុត្តិ បន ឯវំ វេទិតព្ពា – និប្ផន្នុបាទារូបនិស្សយំ ធាតុទ្វយំ បញ្ចវោការភវេ។ តត្ថ រូបាយតនាទីនិ, ឱជាយ ច ឥន្ទ្រិយពទ្ធតោ ពហិបិ បវត្តិសព្ភាវតោ ន តំនិស្សយតា យុជ្ជតិ, ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយានម្បិ តទភាវេបិ សត្តានំ ធាតុទ្វយស្សភាវតោ ន តំនិស្សយតា យុជ្ជតិ, ជីវិតិន្ទ្រិយស្សាបិ អញ្ញកិច្ចំ វិជ្ជតីតិ ន តំនិស្សយតា យុជ្ជតិ ឯវាតិ បារិសេសតោ ហទយវត្ថុ, តេសំ និស្សយោតិ វិញ្ញាយតិ។ សក្កា ហិ វត្តុំ និប្ផន្នុបាទារូបនិស្សយំ ធាតុទ្វយំ បញ្ចវោការភវេ រូបបដិពទ្ធវុត្តិកាភាវតោ។ យំ យញ្ហិ រូបបដិពទ្ធវុត្តិ, តំ តំ និប្ផន្នុបាទារូបនិស្សយំ ទិដ្ឋំ យថា “ចក្ខុវិញ្ញាណធាតូ”តិ។ “បញ្ចវោការភវេ”តិ ច វិសេសនំ មនោវិញ្ញាណធាតុវសេន កតំ។ មនោធាតុ បន ចតុវោការភវេ នត្ថេវ។ ននុ ច ឥន្ទ្រិយនិស្សយតាយបិ សាធកតោ វិរុទ្ធោ ហេតុ អាបជ្ជតីតិ? ន ទិដ្ឋវិធតោ។ ទិដ្ឋំ ហេតំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វិយ ធាតុទ្វយស្ស វត្ថុនោ បដិនិយតអត្តវិសោ។ យថា ហិស្ស បរិច្ឆិន្នំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយតា ន វុត្តា។ តេន វិសេសនសម្ពន្ធតា ឥន្ទ្រិយនិស្សយតា និវារីយតិ។ ហោតុ ធាតុទ្វយនិស្សយោ ហទយវត្ថុ, រូបកាយរូបញ្ច, ឯតំ បន កម្មសមុដ្ឋានំ, បដិនិយតកិច្ចំ, ហទយបទេសេ ឋិតន្តិ កថំ វិញ្ញាយតីតិ? វុច្ចតេ – វត្ថុរូបភាវតោ កម្មសមុដ្ឋានំ ចក្ខុ វិយ, តតោ ឯវ បដិនិយតកិច្ចំ, វត្ថុរូបភាវតោតិ ច វិញ្ញាណនិស្សយភាវតោតិ អត្ថោ។ អបិច កោធំ វា ភយំ វា ឧប្បាទេត្វា ចិន្តយតោ កម្បិតស្ស ហទយស្ស ចិត្តានុវត្តនតោ តំនិស្សិតំ វត្តតីតិ វិញ្ញាយតិ។ តាវទេវ ធាតុទ្វយំ មនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតុទ្វយស្ស និស្សយការណតោ រូបេ អារោហិត្វា វត្តតិ ចិត្តំ បច្ចុប្បន្នន្តិ ឥន្ទ្រិយបច្ចុប្បន្នំ។ ឯវំ ហទយំ វត្តតីតិ។

៣៣១។ អភិក្កមោ អាទិ យេសំ តេ អភិក្កមាទី។ អាទិ-សទ្ទេន បដិក្កមវិលោកនសមិញ្ជនបសារណាទិកា សព្ពា កិរិយា បរិគ្គយ្ហន្តិ។

ເຕນ ອພິກ຺ກມາທີນໍ ປວຕ຺ຕກໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສມຸຏ຺ຐານໍ ຍສ຺ສາ ສາ ອພິກ຺ກມາທິປວຕ຺ຕກຈິຕ຺ຕສມຸຏ຺ຐານາ, ວາເຍາຘາຕຸ ຕສ຺ສາ ຍໍ ສຫຊຣູປກາຍສ຺ສ ຄມ຺ພນສນ຺ຘາຣຓຈລນສ຺ສ ກິຈ຺ຈໍ, ຕສ຺ສ ສຫກາຣີກາຣຓພູເຕາ ອາກາຣວິກາເຣາ ກາຍວິຎ຺ຎຕ຺ຕີ ຕາຍາຕິ ທເສ຺ສນ຺ເຕາ ອາຫ “ອພິກ຺ກມາທີ... ເປ... ກາຍວິຎ຺ຎຕ຺ຕີ”ຕິ.

ກສ຺ສ ປນ ອາກາຣວິກາເຣາຕິ? ສາມຕ຺ຖິຍເຕາ ວາເຍາຘາຕຸອທິການໍ ຈິຕ຺ຕຊມຫາພູຕານໍ. ກິໍ ຕໍ ສາມຕ຺ຖິຍໍ? ຈິຕ຺ຕຊຕາ, ອຸປາທາຍຣູປຕາ ຈ. ອຖ ວາ ວາເຍາຘາຕຸຍາ ອາກາຣວິກາເຣາ ສຫຊ...ເປ... ປຈ຺ຈເຍາຕິ ສມ຺ພນ຺ຘິຕພ຺ພໍ. ຍທິ ເອວໍ ວິຎ຺ຎຕ຺ຕິຍາ ອຸປາທາຍຣູປພາເວາ ນ ຍຸຊ຺ຊຕິ. ນ ຫິ ອຸປາທາຍຣູປໍ ເອກມ຺ຫາພູຕນິສ຺ສິຕໍ ອຕ຺ຖິ. “ຈຕຸນ຺ນໍ ມຫາພູຕານໍ ອຸປາທາຍຣູປ”ນ຺ຕິ ຫິ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕາຍໍ ເທາເສາ ຈຕຸນ຺ນໍ ວິກາເຣາ ຈຕຸນ຺ນໍ ເອກສ຺ສາປິ ເຫາຕິ ຈຕຸສມາສາຣເສຕ ວິຍ. ວາເຍາຘາຕຸອທິກຕາຍ ຈ ກລາປສ຺ສ “ວາເຍາຘາຕຸຍາ”ຕິ ວຈນໍ ນ ວິຣຸຊ຺ຊຕິ. ເອກໍ ອທິກຕາ ຈ ສາມຕ຺ຖິຍເຕາ, ນ ປມາຓເຕາ. ອຎ຺ຎຖາ ຫິ ອວິສິຏ຺ຐາກາຣຕ຺ຕາ ນ ຍຸເຊ຺ຊຍ຺ຍ ວາເຍາຘາຕຸຍາ ເອວາຕິ ເກຈິ. ເຕນ ປເຣາຕ ວິຎ຺ຎຕ຺ຕິຍາ ອຸປາທາຍຣູປຕາ ທຸຣູປປາທາ. ນ ຫິ ເອກສ຺ສ ວິກາເຣາ ຈຕຸນ຺ນໍ ເຫາຕິ. ສາ ປນາຍໍ ທຸຕ຺ວລນາທີສຸ ຜນ຺ທນເຈຕນາຄໍຫຓາກາຕຕ຺ຕຣປວິຎ຺ຎາຍປາຕຕ຺ເຕ ປເຕາຄ຺ຄາເຣຍເທຕ ຄຍ຺ຍຕິ. ຜນ຺ທນເຈຕນາວິກາຣຍຸເຕ຺ຕາ ເກາຈິ ວິກາເຣາ ອຕ຺ຖິ. ຕສ຺ສ ຈ ຕຄ຺ຄຫຓາກາຕຕ຺ເຕ ກຫຓໍ ເຫາຕີຕິ ກເຊເຍຕໍ ວິຎ຺ຎາຍຕີຕິ ອທິປ຺ປາຍຄ຺ຄຫຓເຕາ. ນ ຫິ ວິຎ຺ຎຕ຺ຕິວິກາຣຣຫິເຕສຸ ຣຸກ຺ຂຈລນາທີສຸ “ອິເທ ເອກໍ ການເຣາຕິ ຍເຕາຎ຺ຎາ”ຕິ ອທິປ຺ປາຍຄ຺ຄຫຓໍ ທິຏ຺ຐໍ, ຫທຍຈລນາທີສຸ ປນ ທິຏ຺ຐໍ. ຕສ຺ມາ ຜນ຺ທນເຈຕນາວິກາຣຍຸເຕ຺ຕາ ເກາຈິ ວິກາເຣາ ອຕ຺ຖິ ອທິປ຺ປາຍສ຺ສ ຎາປເກາຕິ ວິຎ຺ຎາຍຕີ. ຎາປເກາ ຈ ເຫຕຸ ຎາເປຕພ຺ພຕ຺ເຖ ສຍໍ ວິທິເຕາ ເອວ ຎາເປຕີ, ນ ວິຊ຺ຊມານຕາມຕ຺ເຕນາຕີ ຜນ຺ທນຄ຺ຄຫຓາກາຕຕ຺ເຕ ວິກາຣຄ຺ຄຫຓສ຺ສາປິ ອຕ຺ຖາຕເຕາ ວິຎ຺ຎາຍຕີ. ຕຖາ ຫິ ວທນ຺ຕິ –

“ວິສຍຕ຺ຕຍກາປຕ຺ກາ, ສຕ຺ວາ ເທຈຕ຺ເຕຕິວົກາ;

ນ ສຕ຺ຕາຍຕ຺ຕເຕາ ອເຕ຺ຖ, ເຕ ອຎ຺ຎາຕາ ປກາສກາ”ຕິ.

ຍທິ ວິກາຣຄ຺ຄຫຓເມວ ກາຣຓໍ ອທິປ຺ປາຍຄ຺ຄຫຓສ຺ສ, ກສ຺ມາ ອຄ຺ຄຫິຕສເຄ຺ຕາຕໍ ອທິປ຺ປາຍຄ຺ຄຫຓໍ ນ ເຫາຕີຕິ? ນ ເກວລໍ ວິກາຣຄ຺ຄຫຓເມວ ອທິປ຺ປາຍຄ຺ຄຫຓສ຺ສ ກາຣຓໍ, ອຖ ເຂາ ປຸຣິມສິທ຺ຘສມ຺ພນ຺ຘຄ຺ຄຫຓຍ຺ຍ ຎາຍສ຺ສ ອຸປນິສ຺ສເຍາຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ. ຄມ຺ພນສນ຺ຘາຣຓຈລນານິ ວິຎ຺ຎຕ຺ຕິວິກາຣສຫິຕາຍ ວາເຍາຘາຕຸຍາ ເຫາຕ຺ຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ, ກິໍ ສຕ຺ຕາປິ ວາເຍາຘາຕຸ ສຕ຺ຕານິ ຕານິ ກເຣາຕ຺ຕີຕິ? ນເຍິທເມຕໍ. ສຕ຺ຕມຊວນສມຸຏ຺ຘຕາ ຫິ ວາເຍາຘາຕຸ ປຸຣິມຊວນສມຸຏ຺ຘຕາ ວາເຍາຘາຕຸເຍາ ອຸປຄ຺ຖມ຺ພປຈ຺ຈເຍ ລທ຺ຘາ ເທສນ຺ຕຣຸປ຺ປຕ຺ຕິເຫຕຸພາເວນ ຈາເລຕິ ຈິຕ຺ຕຊຣູປໍ, ນ ປຄເຣາ ປຄເຣາ ປນ ສຄ຺ຄມ຺ພນສນ຺ຘາຣຓມຕ຺ຕໍ ກເຣາຕ຺ຕີເຍາ ຕສ຺ສາ ອຸປກາຣາຍ ເຫາຕ຺ຕີ. ເທສນ຺ຕຣຸປ຺ປຕ຺ຕີ ເອວ ຈລນຕ຺ຕີ ນິຍເຕ຺ຕ ຈ ປຕ຺ຕກາເຣາ ສຍາເຣາປິເຕາຕີ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ. ອຎ຺ຎຖາ ທຸຍາຕໍ ອພ຺ຍາປິຣຕາ, ທຫຶກຕາ ຈ ນ ສິຍາ. ສຕ຺ຕຫິ ຍຸເຄຫິ ອາກຑ຺ຒິຕຍຸຄສກເຣຍ຺ເຍ ອຊ຺ຈຄຍໍ ນິທສ຺ສິຕໍ. ຈິຕ຺ຕຊຣູປ ປນ ຈລເຕ຺ຕ ຕໍສມ຺ພນ຺ຘາຍ ອຸຕຸກມ຺ມາຫາຣຊຣູປມ຺ປິ ຈລຕິ ຄຂີເສາເຕ ປກ຺ຂິຕ຺ຕສຸກ຺ຂເກາມຍປິຕ຺ຂ຺ຘໍ ວິຍ. ຜນ຺ທນຄ຺ຄຫຓາກາຕຕ຺ເຕ ວິຎ຺ຎຕ຺ຕິຄ຺ຄຫຓສ຺ສ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ກິໍ ຈລນກາຣາ ເອວ ວາເຍາຘາຕຸ ວິຎ຺ຎຕ຺ຕິວິກາຣສຫິຕາຕິ? ນເຍິທເມຕໍ, ຕຖາ ຈລຍິຕຸຍສຄ຺ຄຫຕ຺ຕິເຍາປິ ຄມ຺ພນສນ຺ຘາຣຓຍຕ຺ຕກາຣາ ປຖເມາຊວນາທິສມຸຏ຺ຘຕາປິ ວາເຍາຘາຕຸເຍາ

ចិញ្ញាត្តិចិការស្សហិតា ឲចាតិ ករេហតន្តិ៍ ឃេត ជិវាការកោយំ អកិក្កយាជិ៍ បចទេត្តព្យការយា, តេកគិយុលចិការស្សញ្ញាចទោតា៍ អឆិប្បាយសហកាឌី ហិ ចិការេរា ចិញ្ញាត្តិ៍ ឲចញ្ញា ពត្វា យទេតាភ្ជារាចជ្ជតស្សាបិ ចិញ្ញាត្តិសយដ្ឋាបពចចត់ ស្វុ យុជ្ជតិ៍ ឃឆាចុត្តចិការក្កហហយុទេលត តំសយក្កិទេតា អឆិប្បារយា ចិញ្ញាយតិ៍តិ ចុត្តំ "អឆិប្បាយប្បការសតរសា"តិ៍

កាយចិប្បត្តតស្ស ទេហតុក្មតាយ ចារយាឆាតុយា ចិការកាចទោតា បរិយារយេត ចិញ្ញាត្តិ កាយចិប្បត្តតទេហតុកាចបច្ចុបដ្ឋាតា ចុត្តា៍ ចិត្តសយដ្ឋាតចារយាឆាតុបដ្ឋាតាតិ ច ចារយាឆាតុយា កិច្ចាឆិកតាយ ចុត្តំ៍ កាយចិប្បត្តទេតត អឆិប្បាយចិញ្ញាបតទេហតុត្តាតិ កាយចិប្បត្តទេតត ករលក្ខទោត អឆិប្បាយស្ស ចិញ្ញាបតទេហតុកាចទោតា កាយចិញ្ញាត្តីតិ ចុច្ចតីតិ សម្ពន្ធោ៍ អយទេញ្ញូ អទេត្វា – ចិញ្ញារបតីតិ ចិញ្ញាត្តិ៍ កិ ចិញ្ញារបតិ? អឆិប្បាយំ៍ ទោត? ការយត៍ កិជិរេសត? ចិប្បត្តយាទេតតាតិ៍ ចុតិយតយេ បត ឃឆាចុទេត្តត ការយត ចិញ្ញាយតិ៍តិ កាយចិញ្ញាត្តិ៍ រេសំ ចុត្តតយរេច៍

អត្វាចទោឆិតសយទេត្វា ចឌីចិរេសរសា ចឌីទេកទោ៍ ទោត ចាយុចតប្បតិតឌីរឈាយាជិ៍ តិចទេត្តតិ៍ តស្ស បចត្តកំ ចិត្តំ សយដ្ឋាតំ យស្សា សា ចឌីទេកប្បចត្តកចិត្តសយដ្ឋាតា, បឆចឹឆាតុ៍ តស្សា យំ ក្ខបិគិត្តសប្តាតស្ស អក្លូរប្បត្តិដ្ឋាតស្ស ឈដ្ឋតសញ្ញិតំ កិច្ចំ, តស្ស សហការីការលក្ខទោតា អាការចិរេសរសា ចឌីចិញ្ញាត្តិ តាយាតិ ទេស្សទេត្វា អាហ "ចឌីទេក...ទេប... ចឌីចិញ្ញាត្តី"តិ៍

ព្ភទាតិ "កស្ស បត អាការចិការេរា"តិអាជិ កាយចិញ្ញាត្តិយំ ចុត្តតយេតេច ទេចជិតន្តិ៍ អយំ បត ចិរេសរសា – យថា តត្វ "ចត្តយាតចណ្ណក្កហលាតត្តូរ"ត្តិ ចុត្តំ, ឲចយិឆ "ស្មុយ្យាតសទ្ទសចតាតត្តូរ"ត្តិ យោរេខតន្តិ៍ ព្ភឆ ច ឆម្មុតាជិតំ អកាចទោតា "សត្តយខចតសម្ភុតា"តិអាជិតរយា ត លព្ភតិ៍ ឈដ្ឋតេត ហិ សជ្ជិ សទ្ទោ ក្ខប្បជ្ជតិ៍ ឈដ្ឋតញ្ញា បចយខចតាឌីសុបិ លព្ភទោច៍ ឈដ្ឋតំ បច្ចុយចរេសត ក្ខតពលិបិតំ អញ្ញាយញ្ញា អាសត្តុតរុប្បារទោ៍ ចលតំ ឲកស្សាបិ ទេសត្តរុប្បាទេបរយុទេតាតិ អយរេទោសំ ចិរេសរសា៍ ឃឆា ច ចារយាឆាតុយា ចលតំ កិច្ចំ, ឲចំ បឆចឹឆាតុយា ឈដ្ឋតំ៍ ទោតេតចាហ "បឆចឹឆាតុយា ក្ខបិគិត្តឈដ្ឋតស្ស បច្ចុយា"តិ៍ រេសំ ចុត្តតយរេច៍ ឃឆា ហិតិអាជិ កាយចឌីចិញ្ញាត្តីតំ អត្ថុយាតចរេសត ករេហតត្ថកាចចិកាចតំ៍ ឃឆា ហិ ក្ខស្សារបត្វា ពទ្ទរកោឌីសាជិរុបិតិ ជិវ្វា តទេតត្តូរប្បចត្តាយ អចិញ្ញាយយាតត្តូរាយ យទេតាភ្ជារចឌីចិយា ទោឌីសាជីតំ ក្ខទោសហចារិប្បារសញ្ញាលាកាទំ ករេហត្វា ក្ខទោកក្កហលំ ទោតាតិ, ឲចំ ចិប្បត្តយាតសយុច្ចារិយយាតចណ្ណសទ្ទ ករេហត្វា តទេតត្តូរបចត្តាយ អចិញ្ញាយយាតត្តូរាយ យទេតាភ្ជារចឌីចិយា បុរិយសិទ្ធសម្ពុត្តកហល្មបតិស្សយសហិតាយ សាឆិប្បាយចិការក្កហលំ ទោតាតិ៍

៣១៧៍ រុបិតិ បរិច្ឆិន្តតិ, សយំ ចា ទោហិ បរិច្ឆិជ្ជតិ, រុបិតំ ចា បរិច្ឆេទយត្តិ រុបបរិច្ឆេទោ, តំ លក្ខលំ ឲតិស្សាតិ រុបបរិច្ឆេទលក្ខលា៍ អយំ ហិ អាកាសឆាតុ តំ តំ រុបកលិបំ បរិច្ឆិន្តន្តី ចិយ ទោហតិ៍ ទោតតាហ "រុបបរិយត្តប្បការសតរសា"តិ៍ អត្វទោតា បត ឃស្វា រុបិតំ បរិច្ឆេទយត្តិ ហុត្វា កយ្យតិ, តស្វា ចុត្តំ "រុបយរិយាទបច្ចុបដ្ឋាតា"តិ៍ ឃស្វិ កលិទេប ក្ខតាតំ បរិច្ឆេទោ, ទោតទេហច អសយ្បុដ្ឋកាចបច្ចុបដ្ឋាតា៍ ចិជ្ជយាតេបិ ហិ កលិបត្តរក្ខតាតំ កលិបត្តរក្ខទោហិ សយ្បុដ្ឋកាទេច តំតំក្ខតចិចិត្តតា រុបបរិយទេត្វា អាកាសរោតិ ទេយសំ ទេសា បរិច្ឆេទោ, ទោហិ ទេសា អសយ្បុដ្ឋទោច៍ អញ្ញាឆា បរិច្ឆិន្តតា ត សិយា ទោតសំ ក្ខតាតំ ព្យាបិកាចាបត្តិទោតា៍ អព្យាបិតា ហិ អសយ្បុដ្ឋតា៍ ទោតតាហ កកចា

“អសម្ផុដ្ឋំ ចតូហិ មហាភូតេហី”តិ (ធ. ស. ៦៣៧, ៧៣៥). កណ្ណច្ឆិទ្ទមុខាទិវិវរេសុ ច ឆិទ្ទវិវរភាវបច្ចុបដ្ឋានា វា. យេសំ រូបានិ បរិច្ឆេទោ, ត្វេវ តេសំ បរិច្ឆេទភាវេន លក្ខីតីតិ វុត្តំ “បរិច្ឆិន្នរូបបច្ចុបដ្ឋានា”តិ. “យាយ បរិច្ឆិន្នេសុ”តិអាទិនា អាកាសធាតុយា តំតំកលាបានំ កលាបន្តរេហិ អសង្ករការណតំ ទស្សេតិ.

៤៤៣. អទន្ធតាតិ អគរុតា. វិនោទនំ វិក្ខិបនំ, អបនយនន្តិ អត្ថោ. អថទ្ធតាតិ អកថិនតា. អត្តនោ មុទុភាវេន សព្ពកិរិយាសុ អវិរោធិតា. មុទុ ហិ កត្ថចិ ន វិរុជ្ឈតិ. តស្សាបិ ឋានេតស្ស បដិបក្ខោ អ-ការោ ទន្ធតាទិហេតុំ បដិបក្ខសមុដ្ឋានត្តា លហុតាទីនន្តិ កេចិ. អបរេ បន “សត្តាបដិសេធេ”តិ វទន្តិ. សរីរេន កត្តព្ពកិរិយានំ អនុកូលតាសង្ខាតកម្មញ្ញភាវោ លក្ខណំ ឯតិស្សាតិ សរីរកិរិយានុកូលកម្មញ្ញភាវលក្ខណា. អកម្មញ្ញំ ទុព្ពលំ តាយ ហោតីតិ កម្មញ្ញតា អទុព្ពលភាវបច្ចុបដ្ឋានា វុត្តា.

លហុតាទីនំ អញ្ញមញ្ញាវិជហនតោ ទុវិញ្ញេយ្យនានត្តតា វុត្តាតិ តំតំវិការាធិករូបេហិ តំនានត្តប្បកាសនត្ថំ “ឯវំ សន្តេបី”តិ វុត្តំ. ធាតុក្ខោភោ វាតបិត្តសេម្ហកោបោ, សេទាទិធាតុំ វា វិការាបេត្វា. ទ្វិធា វុត្តាបិ អត្ថតោ បថវីធាតុអាទីនំ ធាតូនំ យេវ វិការោតិ ទដ្ឋព្វា. បដិបក្ខបច្ចយា សប្បាយុតុអាហារាទិកិច្ចសិទ្ធិតា. តេ ច តំតំវិការស្ស វិសេសបច្ចយភាវតោ វុត្តា, អវិសេសេន បន សព្ពេ សព្ពេសំ បច្ចយា. យតោ តេសំ អញ្ញមញ្ញាវិជហនំ, ញាតិចត្តអញ្ញតាទីសុ វិយ វសវត្តិំ យទិច្ឆាការោ. សុបរិមទ្ទិតចម្មសុវណ្ណាហរណាទីសុ មុទុកម្មញ្ញតានិទស្សនតោ ទស្សិតមត្តំ, ន តំ ឋាន អនតិក្កមិត្វា មុទុតាកម្មញ្ញតាសង្គហតោ. ន ហិ អតិក្កមិត្វា ទន្ធរូបសន្តានេ លហុតាទីនិ សមុដ្ឋន្តិ, អតិក្កមិត្វាបិ រូបតោ ន សន្តិ ទន្ធត្តការាទិធាតុក្ខោភការណតោ. សតិ ហិ តាទិសេ ធាតុក្ខោភេ តប្បដិបក្ខបច្ចយសមុដ្ឋានាហិ លហុតាទីហិ ភវិតព្ពន្តិ កេចិ, តំ អការណំ. ន ហិ រូបសមុដ្ឋាបកបច្ចយការណោ តព្ពិរោធិតាមយាយុប្បាទោ, តថា សតិ សហេតុកកិរិយចិត្តុប្បាទេសុ កាយលហុតាទីនំ អភាវោ សិយា. កស្មា បន កម្មជរូបស្ស លហុតាទយោ ន ហោន្តីតិ? បច្ចុប្បន្នបច្ចយាបេក្ខត្តា. អញ្ញថា សព្ពទាភាវីហិ លហុតាទីហិ ភវិតព្ពំ សិយាតិ.

៤៤៤. អាទិ ចយោ, បឋមំ វា ចយោតិ អាចយោ, យថាបច្ចយំ តតោ តតោ អាគតស្ស វិយ ចយោតិ វា អាចយោ, តទុភយំ ឯកជ្ឈំ គហេត្វា អាចយោ លក្ខណំ ឯតស្សាតិ អាចយលក្ខណោ. រូបស្ស ឧបចយោ បឋមុប្បាទោ, វឌ្ឍិ ច “ឧបញ្ញាតំ ឧបសិត្ត”ន្តិអាទីសុ វិយ ឧប-សទ្ទស្ស បឋមុបរិអត្ថស្ស ទិស្សនតោ. បុព្ពន្តតោតិ បុព្ពកោដ្ឋាសតោ, អនាគតភាវតោតិ អត្ថោ. ឧប្បជ្ជមានេ រូបធម្មេ ឧប្បាទោ អនាគតក្ខណតោ ឧម្មុជ្ជាបេន្តោ វិយ ហោតីតិ វុត្តំ “ឧម្មុជ្ជាបនរសោ”តិ. តថា ហេសា “ច្ចេយ រូបធម្មា”តិ និយ្យាតេន្តោ វិយ គយ្ហតីតិ អាហ “និយ្យាតនបច្ចុបដ្ឋានោ”តិ. បរិបុណ្ណភាវបច្ចុបដ្ឋានតា “ឧបរិចយោ ឧបចយោ”តិ ឥមស្ស អត្ថស្ស វសេន វេទិតព្ពា. បវត្តិលក្ខណាតិ រូបានំ បវត្តនន្តិ លក្ខិតព្ពា. អនុប្បពន្ធនរសាតិ បុព្ពាបរវសេន អនុ អនុ បពន្ធនកិច្ចា. តតោ ឯវ អនុបច្ឆេទវសេន គហេតព្ពតោ អនុបច្ឆេទបច្ចុបដ្ឋានា.

ឧភយម្បីតិ ឧបចយោ សន្តតីតិ ឧភយម្បិ. ជាតិរូបស្សេវាតិ រូបុប្បាទស្សេវ អធិវចនំ. យទិ ឯវំ កស្មា វិភង្គោ វុត្តោតិ អាហ “អាការនានត្តតោ”តិ, ជាតិរូបស្ស បវត្តិអាការភេទតោតិ អត្ថោ. វេនេយ្យវសេន វិភង្គកថនេ ការណំ បនេតា អាវិ ភវិស្សតិ.

កថំ បនេតំ វិញ្ញាតព្ពំ, បវត្តិអាការភាវមត្តតោ ជាតិរូបស្ស ភេទោ, ន សភាវតោតិ? និទ្ទេសតោតិ ទស្សេន្តោ "យស្មា បនា"តិអាទិមាហ. តត្ថ យោ អាយតនានន្តិ យោ អទ្ធានបត្តំ រូបាយតនានំ អាទិចយត្តា "អាចយោ"តិ វុត្តោ. សោ ឯវ ឧបចយោ បឋមុប្បាទភាវតោ ឧប-សទ្ទោ បឋមត្ថោតិ កត្វា. យោ បន តតោ ច ឧប្បជ្ជមានានំ ឧបរិ ចយត្តា ឧបចយោ, សា ឯវ សន្តតិ អនុប្បពន្ធវសេន ឧប្បត្តិភាវតោ. អថ វា យោ អាយតនានំ អាចយោ បឋមភាវេន ឧបលក្ខិតោ ឧប្បាទោ, សោ បន តតោ ច ឧប្បជ្ជមានានំ ឧបរិ ចយត្តា ឧបចយោ, វឌ្ឍីតិ អត្ថោ. ឧបចយោ វឌ្ឍិភាវេន ឧបលក្ខិតោ ឧប្បាទោ, សា ឯវ សន្តតិ បពន្ធាការេន ឧប្បត្តិភាវតោ. តេនាហ "អដ្ឋកថាយំ"តិអាទិ.

តត្ថ ឯវំ កិំ កថិតន្តិ "យោ អាយតនានំ អាចយោ"តិអាទិនា (ធ. ស. ៦៣១) និទ្ទេសេន កិំ អត្ថជាតំ កថិតំ ហោតិ? អាយតនេន អាចយោ កថិតោ. អាចយុបចយសន្តតិយោ ហិ និព្ពត្តិភាវេន អាចយោ ឯវាតិ អាយតនេហិ អាចយាទីនំ បកាសិតត្តា តេហិ អាចយោ កថិតោ. អាយតនានំ អាចយាទិវចនេនេវ អាចយសភាវានិ ឧប្បាទធម្មានិ អាយតនានីតិ អាចយេន តំបកតិកំ អាយតនំ កថិតំ. លក្ខណញ្ហុប្បាទោ, ន រូបរូបន្តិ.

រូបបរិបាកោ រូបធម្មានំ ជិណ្ណតា. ឧបនយនរសាតិ ភង្គុបនយនកិច្ចា. សភាវានបគមេបីតិ កក្ខឡត្តាទិសភាវស្ស អវិគមេបិ. ឋិតិក្ខណេ ហិ ជរា, ន ច តទា ធម្មោ សភាវំ វិជហតិ នាម. នវភាវោ ឧប្បាទាវត្ថា, តស្ស អបគមភាវេន គយ្ហតីតិ អាហ "នវភាវាបគមបច្ចុបដ្ឋានា"តិ. "អរូបធម្មាន"ន្តិ ឥទំ តេសំ ជរាយ សុដ្ឋុ បដិច្ឆន្នតាយ វុត្តំ. រូបធម្មានម្បិ ហិ ខណិកជរា បដិច្ឆន្នា ឯវ, យា អវីចិជរាតិបិ វុច្ចតិ. ឯស វិការោតិ ខណ្ឌិច្ចាទិវិការមាហ. សោ ហិ អរូបធម្មេសុ ន លព្ភតិ. យា អវីចិជរា នាម, តស្សាបិ ឯស វិការោ នត្ថីតិ សម្ពន្ធិតព្ពំ. តត្ថ ឯតិស្សា ជរាយ វីចីតិ អវីចិជរា, នវភាវតោ ទុវិញ្ញេយ្យន្តរជរាតិ អត្ថោ.

បរិតោ សព្ពសោ "ភិជ្ជន"ន្តិ លក្ខិតព្ពាតិ បរិភេទលក្ខណា. និច្ចំ នាម ធុវំ, រូបំ បន ខណភង្គិតាយ យេន ភង្គេន ន និច្ចន្តិ អនិច្ចំ, សោ អនិច្ចស្ស ភាវោតិ អនិច្ចតា. សា បន យស្មា ឋិតិប្បត្តំ រូបំ វិនាសភាវេន សំសីទន្តី វិយ ហោតីតិ វុត្តំ "សំសីទនរសា"តិ. យស្មា ច សា រូបធម្មានំ ភង្គភាវតោ ខយវយាការេនេវ គយ្ហតិ, តស្មា វុត្តំ "ខយវយបច្ចុបដ្ឋានា"តិ.

៣៣៥. ឱជាលក្ខណោតិ ឯត្ថ អក្ខរក្ខានុសារតោ រសស្ស សារោ ឧបត្ថម្ភកោ ភូតនិស្សិតោ ឯកោ វិសេសោ ឱជា. កពឡំ ករីយតីតិ កពឡីការោ. អាហរីយតីតិ អាហារោ, កពឡំ កត្វា អជ្ឈោហរីយតីតិ អត្ថោ. ឱជំ បន សវត្ថុកំ ឱជំ ទស្សេតុំ វុត្តំ. ពាហិរំ អាហារំ បច្ចយំ លភិត្វា ឯវ អជ្ឈត្តិកាហារោ រូបំ ឧប្បាទេតិ, សោ បន រូបំ អាហរតីតិ អាហារោ. តេនាហ "រូបាហរណរសោ"តិ. តតោ ឯវ ឱជដ្ឋមករូបុប្បាទនេន ឥមស្ស កាយស្ស ឧបត្ថម្ភនបច្ចុបដ្ឋានោ. ឱជាយ រូបាហរណកិច្ចំ ពាហិរាទីនន្តិ អាហ "អាហរិតព្ពវត្ថុបដ្ឋានោ"តិ.

៣៣៦. ពលរូបន្តិអាទីសុ ឥមស្មិំ កាយេ ពលំ នាម អត្ថិ, សម្ភវោ នាម អត្ថិ, រោគោ នាម អត្ថិ, "ជាតិ សញ្ជាតី"តិ (វិភ. ១៨១) វចនតោ

ជាតិ នាម អត្ថិ, តេហិបិ ចតូហិ មហាភូតេហិ វិនា អភាវតោ ឧបាទាយរូបេហិ ភវិតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ។ ឯកច្ចានន្តិ អភយគិរិវាសីនំ។ បដិក្ខិត្តន្តិ ឯត្ថ ឯវំ បដិក្ខេបេបិ វេទិតព្ពោ – មិទ្ធំ រូបមេវ ន ហោតិ នីវរណេសុ ទេសិតត្តា។ យស្ស ហិ នីវរណេសុ ទេសនា, តំ ន រូបំ យថា កាមច្ឆន្ទោ។ សិយា បនេតំ ទុវិធំ មិទ្ធំ រូបំ, អរូបញ្ចាតិ។ តត្ថ ឥទំ អរូបំ, តំ នីវរណេសុ ទេសិតំ “ន រូប”ន្តិ? តំ ន, វិសេសវចនាភាវតោ។ ន ហិ វិសេសេត្វា មិទ្ធំ នីវរណេសុ ទេសិតំ, តស្មា មិទ្ធស្ស ទុវិធតំ បរិកប្បេត្វាបិ ន សក្កា នីវរណភាវំ និវេត្តុំ។ សក្កា ហិ វត្តុំ “ឥទំ តំ អរូបតោ អញ្ញំ មិទ្ធំ បរិកប្បិតំ, តម្បិ នីវរណំ មិទ្ធសភាវត្តា ឥតរំ មិទ្ធំ វិយា”តិ។

ភវតុ នីវរណំ, កោ វិរោធោតិ ចេ? នីវរណញ្ច បហាតព្ពំ។ បញ្ច នីវរណេ បហាយ “អទ្ធា មុនីសិ សម្ពុទ្ធោ, នត្ថិ នីវរណា តវា”តិ (សុ. និ. ៥៣៩) វចនតោ។ អប្បហាតព្ពញ្ច រូបំ “កតមេ ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពា? ចតូសុ ភូមីសុ កុសលំ, ចតូសុ ភូមីសុ វិបាកោ, តីសុ ភូមីសុ កិរិយាព្យាកតំ, រូបញ្ច និព្ពានញ្ច។ ឥមេ ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពា”តិ (ធ. ស. ១៣០៧) វចនតោ។ ន ចេត្ថ តទារម្មណកិលេសប្បហានំ អធិប្បេតំ “រូបំ, ភិក្ខវេ, ន តុម្ហាកំ, តំ បជហថា”តិអាទីសុ (សំ. និ. ២.២៣) វិយ កាមច្ឆន្ទាទីនំ តថា បហានស្ស អនធិប្បេតត្តា។ តស្មា ន មិទ្ធំ រូបំ។ យទិ មិទ្ធស្ស រូបភាវំ ន សម្បដិច្ឆថ, កថំ ភគវតោ និទ្ទា? មិទ្ធញ្ហិ “និទ្ទាបចលាយិកា”តិអាទិនា វិភង្គេ វិភត្តត្តា និទ្ទាតិ? ន មិទ្ធំ និទ្ទា, និទ្ទាហេតុភាវតោ បន តំ “និទ្ទា”តិ វិភត្តំ យថា ឥត្ថិលិង្គានិ។ ឯវម្បិ និទ្ទាហេតុតោ មិទ្ធស្ស អភាវតោ កថំ ភគវតោ និទ្ទាតិ? និទ្ទា ភគវតោ សរីរគិលានិយា, ន មិទ្ធេន។ សា ច អត្ថីតិ ន សក្កា វត្តុំ “បិដ្ឋិ មេ អាគិលាយតិ, តមហំ អាយមិស្សាមី”តិ (ម. និ. ២.២២) វចនតោ។ ន ចេត្ថ ឯវមវធារណំ មិទ្ធមេវ និទ្ទាហេតូតិ, និទ្ទាហេតុ ឯវ មិទ្ធន្តិ ឯវមវធារណា។ តស្មា អញ្ញាបិ អត្ថិ និទ្ទាហេតុ, កោ បន សោតិ? សរីរគិលានិយា។ តេន វុត្តំ “និទ្ទា ភគវតោ សរីរគិលានិយា, ន មិទ្ធេនា”តិ។

និទ្ទា ច ភគវតោ នត្ថីតិ ន សក្កា វត្តុំ “អភិជានាមិ ខោ បនាហំ អគ្គិវេស្សន…បេ… ទិវា សុបិតា”តិ (ម. និ. ១.២៨៧) វចនតោ។ ឥតោបិ ន មិទ្ធំ រូបំ សម្បយោគវចនតោ។ វុត្តញ្ហិ “ថិនមិទ្ធនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណេន នីវរណញ្ចេវ នីវរណសម្បយុត្តញ្ចា”តិអាទិ (ធ. ស. ១១៧៩)។ ន ចេត្ថ យថាលាភវចនំ? សក្កា បច្ចេតុំ “សក្ខរកថលម្បិ មច្ឆគុម្ពម្បិ ចរន្តម្បិ តិដ្ឋន្តម្បី”តិអាទិ (ទី. និ. ១.២៣៦) វិយ អប្បសិទ្ធតាយ រូបភាវស្ស។ សិទ្ធេ ហិ តស្ស រូបភាវេ សម្ពន្ធតោ យថាលាភយោជនា យុជ្ជេយ្យាតិ។ ឥតោបិ ន រូបំ មិទ្ធំ អារុប្បេសុ ឧប្បជ្ជនតោ។ វុត្តម្បិ ចេតំ “នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតបច្ចយា”តិ (បដ្ឋា. ២.៨.៨) ឥមស្ស វិភង្គេ “អារុប្បេ កាមច្ឆន្ទនីវរណំ បដិច្ច ថិនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ ឧប្បជ្ជតី”តិ វិត្ថារោ។ តស្មា “ន មិទ្ធំ រូប”ន្តិ ឥទំ អដ្ឋកថាសុ បដិក្ខិត្តំ, តំ សុបដិក្ខិត្តមេវ។

ឥតរេសូតិ ពលរូបាទីសុ។ កម្មសមុដ្ឋានស្សាបិ រោគស្ស វិសភាគបច្ចយសមុប្បន្នោ ធាតុក្ខោភោ អាសន្នការណំ, បរោ ច ឥតរស្ស។ សោ ច អត្ថតោ រូបធម្មានំ វិការាវត្ថាឋិតិកក្ខឡេសុ ឯវ សិយាតិ វុត្តំ “រោគរូបំ ជរតាអនិច្ចតាគហណេន គហិតមេវា”តិ។ ឧបចយសន្តតិគហណេន គហិតមេវាតិ តព្ពិនិមុត្តស្ស រូបុប្បាទស្ស អភាវតោ។ ឧប្បាទាវត្ថាយ ច អញ្ញា ជាតិ នាម នត្ថេវ។ សម្ភវោ កាយធាតុយំ ឯកច្ចិយសត្តានំ ឥន្ទ្រិយបរិបាកបច្ចយោ អាបោធាតុយា បវត្តិអាការវិសេសោតិ អាហ “សម្ភវរូបំ អាបោធាតុគ្គហណេន

ຄຫິຕເວທນາ”ຕິ໌ ການທາລໍ ນາມ ອຕ຺ຕເນາ ທາເວຍາຊາຕຸຍາ ປວຕ຺ຕິອາກາຣວິເສເສາ ຕສ຺ສາ ວິປ຺ປາຣກາຣເຕາ໌ ຍເຕາ ນໍ “ປິລາຫລ”ນ຺ຕິ ວຸດ຺ຕໍ, ເຕນາຫ “ພລຣູປໍ ທາເວຍາຊາຕຸກ຺ຄຫເຓນ ຄຫິຕເວທນາ”ຕິ໌ ກສ຺ມາ ປນ ເນສໍ ອຍຈາກ຺ຄເຍເຕາ ປຊິເຈ຺ຈເທໍ ກເຕາຕີ? ວິສຸໍ ນຕ຺ຖິຕິ ຄຕ຺ວາ ອນຸປລພ຺ພຍານຕ຺ຕາ ອນາເວເວສ຺ສນຕ຺ຖໍ, ມິສ຺ສປຊິເຈ຺ຈເທໍ ປາ ຍຫາປເຍາຄີຕິ ປເວໍ ກເຕາ໌ ນເວນຸສາເຣນ ປຊິເວຍາຍເຕາເຍນ ຫລຕເວສຍໍ ອນາເວາ ຈຸເຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ໌

“ຫລຕີ”ຕິ ຫລໍ “ອຏ຺ຐວີສຕິວິຘ”ນ຺ຕິ ຫລຍິນາ ສມ຺ພນ຺ຘິຕພ຺ພໍ, ຫລຍິນາ ຈຸຕ຺ຕກ຺ກເຍນ ອຏ຺ຐວີສຕິວິຘໍ ເຫາຕີຕິ໌ ເສາ ຈ ເນາ ປິຍ຺ຍຫລໍ ອາຄຕເນເຍເນວາຕິ ອຕ຺ຖເຕາ ເວທິຕພ຺ພໍ໌ ອເນກາກາເຣາ ປນ ຍສ຺ສິເຕາ ເອວ໌

໓໓໗໌ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘມ຺ມຣາສິ ຫິເນາຕີ ເອເຕນ ປຕິຏ຺ຐຫຕີຫິ ເຫຕຸ, ມູລເຏ຺ຐນ ເລາຫາທິເກາ, ອເລາຫາທິເກາ ຈ, ຕາທິເສາ ເຫຕຸ ນ ເຫາຕີຕິ ນເຫຕຸ໌ ນາສ຺ສ ເຫຕຸ ອຕ຺ຖີຕິ ອເຫຕຸກໍ, ສເຫຕຸກປຊິເຍາຄິກາເຣເຕາ ເຫຕຸນາ ສຫ ນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ໌ ອເຫຕຸເກສຸ ເຫຕຸນາ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕຕາຍ ເຫຕຸວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕໍ໌ ຘມ຺ມານໍ ຕຸຕ຺ຕາການເຍປິ ຫິ ສເມ຺ພຸຘານເຍ຺ຍຸຕ ເວເນຍ຺ຍເວເສນ ທຸກຕ຺ຕເຍເສນາ ເຫາຕີຕິ ທຸກປເທເວເສນ ເວສໍ ຈຸຕ຺ຕໍ໌ ປຈ຺ຈຍາທີນຈຸຕ຺ຕິຕາຍ ສຫ ປຈ຺ຈເຍນາຕິ ສປ຺ປຈ຺ຈຍໍ໌ ອຕ຺ຕເນາ ປຈ຺ຈເຍຫິ ເລາເກ ນິຍຸຕ຺ຕໍ, ວິທິຕນ຺ຕິ ຈາ ເລາກິຍໍ໌ ອາ ກຈກ຺ກໍ, ອາ ເກາຕ຺ຣກໍ ຈາ ສວຕ຺ຕີຕິ ອາສວາ, ສຫ ອາສເວຫີຕິ ສາສວໍ, ອາສເວຫີ ອາລມ຺ພິຕພ຺ພຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ໌ ອາທີສເວ຺ທ ນິເຍາຊນີຍໍ ຄ຺ຖນີຍໍ ເຍາຄນີຍໍ ນີວຣນີຍໍ ນິກິເລສິກໍ ປຣາມຏ຺ຐໍ ອເນເຕສິກໍ ວິຕ຺ຕວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕໍ ນຣູປາວຈຣໍ ນອຣູປາວຈຣໍ ນອປຣິຍາປນ຺ນໍ ອນິຍຕໍ ອນິຍ຺ຍານິກໍ ອນິຈ຺ຈນ຺ຕິ ເອວມາທີນໍ ສງ຺ເຄາ ທຕ຺ເຕາ໌

ອາຫິເຕາ ອຫໍ ມາເນາ ເອຕ຺ຕາຕິ ອຕ຺ຕາ, ອຕ຺ຕການເນາ ນໍ ອຕ຺ຕານໍ ອພິກິຈ຺ຈ ປວຕ຺ຕິສ຺ສ ປວຕ຺ຕາ ອຊ຺ຌຕ຺ຕາ, ຫລຕ຺ຣິຍຕາທຸທມ຺ມາ, ເຕສຸ ກຕໍ ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກໍ, ຈກ຺ຂາທີ ອຊ຺ຌຄຫາຍໍ ປນ ຈຸຕ຺ຕເນຍເນ ອຊ຺ຌຕ຺ຕເຍວ ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກໍ ຍຖາ ເວນຍິກາຕິ (ອ໌ ນິ໌ ປ໌໑໑; ປິຣາ໌ ປ໌) ຫລຍຍຕ຺ວາ ສນ຺ຕາຍ ຈຸຕ຺ຕໍ “ອຕ຺ຕການໍ ອພິກິຈ຺ຈ ປວຕ຺ຕຕ຺ຕາ ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກາ”ນ຺ຕິ໌ ເວນໍ ເຕວິສຕິວິທໍ໌ “ຕເຕາ ພາຫິຣຕ຺ຕາ”ຕິ ຫລໍ ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກລກ຺ຂນາກາເຣເຕາ ຈຸຕ຺ຕໍ໌ ສຸຏ຺ຐເຕເວເນາຕິ ວິເສສ,

ວິເສເສາ ຈ ຫຸຕ຺ວາ ສຸຏ຺ຐຸຏ຺ຐເຕເວເນ໌ ເວນໍ ເສາຍ຺ຍອວວິທໍ໌ ວິປຣີຕຕ຺ຕາຕິ ສຸຏ຺ຐເຕເວເນ ອກເຫາຕຕ຺ຕເຕາ໌ ທຸປ຺ປຊິວິຊ຺ຌນກາຕຕ຺ຕາຕິ

ປຸຄຸຍກາເຣນ ທຸວິເຍ຺ຍຍ຺ຍສກາຕຕ຺ຕາ໌ ອາກາສສ຺ສ ອາສເນ຺ນ ນ ເຫາຕີຕິ ທູເຣ໌ ເຕຣສ ຫຄຍຕ຺ວປຣິເຍາສາຕາຕິ໌ ສກາເຣເນາຈາຕິ “ຣູປສ຺ສ ປຣິເຈ຺ຈເທາ, ຣູປສ຺ສ ວິກາເຣາ, ຣູປສ຺ສ ອຸປຈເຍາ”ຕິອາທິນາ ອຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເນາ ສກາເຣເນວ ຄຄ຺ຄຫອຕ຺ຕາທິນາ ພາຣເຓນ ປຣິຈ຺ຈິຊ຺ຊ

ຄເຫຕຕ຺ຕເຕາ໌ ເວນໍ ທສວິທໍ໌ ຕຕ຺ຖິປຣີຕຕາຍາຕິ ສກາເຣນ ອປຣິຄ຺ຄຫິຕຕ຺ຕເຕາ໌ ເສາຕາທີນຍິ ຈກ຺ຂເນາ ວິຍ ປສນ຺ນສກາຕຕ຺ຕາ ເອວ

ຍຖາສກໍ ວິສຍຄ຺ຄຫນປຈ຺ຈຍຕາຕີ ທເສ຺ສນ຺ເຕາ ອາຫ “ຈກ຺ຂາທິ…ເປ… ປສາທຣູປ”ນ຺ຕິ໌ ວິປຣີຕຕ຺ຕາຕິ ຕຕ຺ຖຸສຸຣສກາຕຕ຺ຕາ໌ ອພິປຕິຍເຏ຺ຐນາຕິ ເອຕ຺ຖ ຈກ຺ຂາທີນໍ ຕາວ ປຈ຺ຈຕ຺ຕໍ ຈກ຺ຂຸວິຍ຺ຍານາທີສຸ ອາພິປເຕຍ຺ຍໍ ເຕສໍ ປທຸຍນ຺ທກາຈານຸວຕ຺ຕນເຕາ, ຫລຕ຺ຕິປຸຣິສິນ຺ທ຺ຣິຍທ຺ວຍສ຺ສ ສກິເຈ຺ຈ ອີຕິຕິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ສຫຊຣູປານຸປາລເນ໌ ຕທຸກຍໍ ເຫຏ຺ຐາ ຈຸຕ຺ຕເຍວ໌ ອຸປາທິນ຺ນຕ຺ຕາຕິ ຄຫິຕຕ຺ຕາ໌ ກມ຺ມຸນາ ຕຕ຺ຕຊຳ“ມເຍຕໍ ຫລໍ”ນ຺ຕິ ກມ຺ມຸນາ ຄຫິຕໍ ວິຍ ເຫາຕີ ອປຊິເຈ຺ຈທເຕາ໌

໓໓໘໌ ສນິທສ຺ສນກມ຺ມຊາທີນໍ ຕິການນ຺ຕິ ສນິທສ຺ສນຕ຺ຕິກສ຺ສ, ກມ຺ມຊາທິຕ຺ຕິການນ຺ຕິ໌ ອຸພ຺ພາທິເກາຕິ ອີພ຺ພາທິກຣູເປ໌ ຣູປນ຺ຕິ ຣູປາຍຕນໍ໌

ទដ្ឋព្វភាវសង្ខាតេន សហ និទស្សនេនាតិ សនិទស្សនំ, បដិហននភាវសង្ខាតេន សហ បដិឃេនាតិ សប្បដិឃំ, សនិទស្សនញ្ច តំ សប្បដិឃញ្ចាតិ សនិទស្សនសប្បដិឃំ។ តត្ថ យស្ស ទដ្ឋព្វភាវោ អត្ថិ, តំ សនិទស្សនំ។ ចក្ខុវិញ្ញាណគោចរភាវោ ទដ្ឋព្វភាវោ។ តស្ស រូបាយតនតោ អនញ្ញត្តេបិ អញ្ញេហិ ធម្មេហិ រូបាយតនំ វិសេសេតុំ អញ្ញំ វិយ កត្វា វុត្តំ "សហ និទស្សនេន សនិទស្សន"ន្តិ។ ធម្មភាវសាមញ្ញេន ហិ ឯកីភូតេសុ ធម្មេសុ យោ នានត្តករោ វិសេសោ, សោ អញ្ញំ វិយ កត្វា ឧបចរិតុំ យុត្តោ។ ឯវំ ហិ អត្ថវិសេសាវពោធោ ហោតីតិ។ យោ វាយំ, និស្សយវសេន ច សម្បត្តានំ, អសម្បត្តានញ្ច បដិមុខភាវោ អញ្ញមញ្ញំ បតនំ, សោ បដិហននភាវោ, យេន ព្យាបារាទិវិការបច្ចយន្តរសហិតេសុ ចក្ខាទីនំ វិសយេសុ វិការុប្បត្តិ។ សេសំ ឯកាទសវិធំ ចក្ខាទិករូបំ តថា សនិទស្សនត្តាភាវតោ អនិទស្សនំ, វុត្តនយេនេវ សប្បដិឃំ។ ឧភយបដិក្ខេបេន អនិទស្សនអប្បដិឃំ។ កម្មតោ ជាតន្តិ ឯត្ថ យំ ឯកន្តកម្មសមុដ្ឋានំ អដ្ឋិន្ទ្រិយានិ, ហទយវត្ថូតិ នវវិធំ រូបំ, យញ្ច នវវិធេ ចតុសមុដ្ឋានេ កម្មសមុដ្ឋានំ នវវិធមេវ រូបន្តិ ឯវំ អដ្ឋារសវិធម្បិ កម្មតោ ឧប្បជ្ជនតោ កម្មជំ។ យម្ហា ជាតញ្ច យញ្ច ជាយតិ យញ្ច ជាយិស្សតិ, តំ សព្វម្បិ "កម្មជ"ន្តិ វុច្ចតិ យថា ទុទ្ធន្តិ។ តទញ្ញបច្ចយជាតន្តិ កម្មតោ អញ្ញបច្ចយតោ ជាតំ ឧតុចិត្តាហារជំ។ តតោ វិជាតន្តិ លក្ខណរូបវជ្ជំ។ វិញ្ញត្តិទ្វយំ, សទ្ទោ, អាកាសធាតុ, លហុតាទិត្តយំ ចិត្តសមុដ្ឋានានិ អវិនិព្ភោគរូបានីតិ ឯតំ បញ្ចទសវិធំ រូបំ ចិត្តជំ។ អាកាសធាតុ, លហុតាទិត្តយំ, អាហារសមុដ្ឋានានិ អវិនិព្ភោគរូបានីតិ ឯតំ ទ្វាទសវិធំ រូបំ អាហារជំ។ ឯត្ថ សទ្ទំ បក្ខិបិត្វា តេរសវិធំ រូបំ ឧតុតោ សមុដ្ឋិតំ ឧតុជំ។ សេសំ កម្មជាទីនំ វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វំ។

៣៣។ ទិដ្ឋាទិចតុក្កវចនេន, រូបរូបាទិចតុក្កវចនេន, វត្ថាទិចតុក្កវចនេនាតិ បច្ចេកំ ចតុក្កវសេន យោជេតព្វា។ យំ រូបាយតនំ អទក្ខិ យំ បស្សតិ យំ ទក្ខិស្សតិ យំ បស្សេយ្យ, តំ សព្វំ ទិដ្ឋំ នាម ទិដ្ឋសភាវតាតិ វុត្តតោ យថា ទុទ្ធន្តិ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ ទស្សនវិសយត្តាតិ ចក្ខុវិញ្ញាណវិញ្ញេយ្យត្តា។ សវនវិសយត្តាតិ សោតវិញ្ញាណវិញ្ញេយ្យត្តា។ គន្ធរសផោដ្ឋព្វន្តិ គន្ធោ រសោ ផោដ្ឋព្វន្តិ ឯតំ តយំ មុតំ នាម មុត្វា បត្វា គហេតព្វតោ។ តេនាហ "សម្បត្តគាហកិន្ទ្រិយវិសយត្តា"តិ។

កិមិទំ ផោដ្ឋព្វំ នាមាតិ? បថវីតេជោវាយោធាតុត្តយំ។ កស្មា បនេត្ថ អាបោធាតុ អគ្គហិតា, ននុ សីតតា ផុសិត្វា គយ្ហតិ, សា ច អាបោធាតូតិ? សច្ចំ គយ្ហតិ, ន បន សា អាបោធាតុ។ កិញ្ចរហីតិ? តេជោធាតុ ឯវ។ មន្ទេ ហិ ឧណ្ហភាវេ សីតពុទ្ធិ។ ន ហិ សីតំ នាម កោចិ គុណោ អត្ថិ, កេវលំ បន ឧណ្ហភាវស្ស មន្ទតាយ សីតតាភិមានោ។ កថមេតំ វិញ្ញាតព្វន្តិ ចេ? អនវដ្ឋិតត្តា សីតពុទ្ធិយា យថា បារាបារេ។ តថា ហិ ឃម្មកាលេ អាតបេ ឋិតានំ ឆាយំ បវិដ្ឋានំ សីតពុទ្ធិ ហោតិ, តត្ថេវ បន បថវីគព្ភតោ ឧដ្ឋិតានំ ឧណ្ហពុទ្ធិ។ យទិ ហិ សីតតា អាបោធាតុ សិយា, ឯកស្មិំ កលាបេ ឧណ្ហភាវេន សទ្ធិំ ឧបលព្ភេយ្យ, ន ច ឧបលព្ភតិ។ តស្មា វិញ្ញាយតិ ន អាបោធាតុ សីតតាតិ។ ឥទញ្ច ភូតានំ អវិនិព្ភោគវុត្តិតំ ឥច្ឆន្តានំ ឧត្តរំ, អនិច្ឆន្តានម្បិ បន ចតុន្នំ ភូតានំ ឯកស្មិំ កលាបេ កិច្ចទស្សនេន សភាវវុត្តិតាយ សាធិតាយ ឧត្តរមេវ។ យេ បន "វាយោធាតុយា លក្ខណំ សីតតា"តិ វទន្តិ, តេសម្បិ ឥទមេវ ឧត្តរំ។ យទិ ហិ វាយោធាតុ សីតតា សិយា, ឯកស្មិំ កលាបេ ឧណ្ហភាវេន សទ្ធិំ សីតតា ឧបលព្ភេយ្យ, ន ច ឧបលព្ភតិ។ តស្មា វិញ្ញាយតិ ន វាយោធាតុ សីតតាតិ។ យេ បន ទ្រវតា អាបោធាតុ, សា ច ផុសិត្វា គយ្ហតីតិ វទន្តិ, តេ វត្តព្វា "ទ្រវភាវោបិ ផុសិយតីតិ អាយស្មន្តានំ អធិប្បាយមត្តំ សណ្ឋានំ វិយា"តិ។ វុត្តញ្ហេតំ បោរាណេហិ –

“ទេចតា សហចុត្តិតិ, តិហិ ក្ខតាតិ សយ្យុំ;

‘ទេចតំ សយ្យុសាមី’តិ, ទេលិទេកាឃយកិយញ្ញាតិ។

“ចុសំ ក្ខតាតិ សណ្ឋាតំ, យតសា ពណ្យ៉ុត ឃថា;

‘បច្ចក្ខេតា ចុសាមី’តិ, ញាតព្ពា ទេចតា តថា”តិ។

សេសន្តិ ឃថាចុត្តំ រូបាទិសត្តចិធំ រូបំ ឋបេត្វា អចសិដ្ឋំ ឯកចីសតិចិធំ រូបំ។ ចិញ្ញាណស្សេចាតិ មនោចិញ្ញាណស្សេច។ អចសានេណត រូបាយតនាទីនម្បិ មនោចិញ្ញាណចិញ្ញេយ្យត្តេ តិយមាភាចតោ ត ចិញ្ញាតរូបតាតិ សង្គាហកំ ចទស្សតិ។

តិប្ផន្នរូបំ បនេត្ថ រូបរូបំ តាមាតិ ឃទេត្ថ អដ្ឋចីសតិចិធេ រូបេ “តិប្ផន្ន”ន្តិ ចុត្តំ រូបំ, តទេច រូបលក្ខណយោគតោ រូបំ។ រូប្បតិ រូបំ, តំ ឯតស្ស អត្ថីតិ ឃថា អរិសសោតិ, រូបក្ខណយោគតោ ចា ឃថា តិលក្ខណយោគតោ តិលំ ចត្តព្ពំ។ ស្វាយំ រូបសទ្ទោ រូឡ្ហិយា អត់សកាចេបិ បចត្តតីតិ អបរេន រូបសទ្ទេន ចិសេសេត្វា ចុត្តំ “រូបរូប”ន្តិ ឃថា ចិលទេចលំ, ទុក្ខទុក្ខន្តិ (ចិសុទ្ធិ ១.៤៦៤) ច, រូប្បតនកាចំ រូបន្តិ អទេត្ថ។ ឃទិ ឯចំ, អាកាសធាតុអាទីនំ ពថំ រូបភាចោតិ? តិប្ផន្នរូបស្ស បរិច្ឆេទចិការលក្ខណភាចតោ តព្ភតិកភាចតោ “រូប”ន្តេច ចុច្ចតិ។

ចសន្តិ ឯត្ថ ចិត្តចេតសិកា បចត្តន្តីតិ ចត្ថុ, ចិត្តំសម្បយុត្តានំ អាធាររូបំ។ តំ បន លញ្ញំ។ តត្ថ ហទយរូបំ ចត្ថុ ឯច មនោធាតុមនោចិញ្ញាណធាតូនំ និស្សយភាចតោ។ ន ទ្វារំ អញ្ញនិស្សយានំ ចក្ខាទិ ចិយ។ ឃថា ហិ ចក្ខាទីនិ សម្បដិច្ឆនាទីនំ បចត្តិយា ទ្វារំ ហោន្តិ, ន ឯចំ ហទយចត្ថុ។ តេន ចុត្តំ “ឃំ បនេត្ថ ហទយរូបំ នាម, តំ ចត្ថុ, ន ទ្វារ”ន្តិ។ ចិញ្ញត្តិទ្វយំ ទ្វារំ ពាយទ្វារភាចតោ។ តន្និស្សិតស្ស ចិត្តុប្បាទស្ស អភាចតោ ន ចត្ថុ។ បសាទរូបំ ចត្ថុ ចេច អត្តសន្និស្សិតស្ស ចក្ខុចិញ្ញាណាទិកស្ស, ទ្វារញ្ច អញ្ញនិស្សិតស្ស សម្បដិច្ឆនាទិកស្ស។ សេសំ ឯកចីសតិចិធំ រូបំ ចុត្តចិបរិយាយតោ នេច ចត្ថុ ន ច ទ្វារំ។

៣៤០។ ឯកតោ ឯច ជាតំ ឯកជំ។ នន្ទ ច ឯកតោ ឯច បច្ចយតោ បច្ចុប្បន្នស្ស ឧប្បត្តិ នត្ថីតិ? សច្ចំ នត្ថិ, រូបជនកបច្ចយេសុ ឯកតោតិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ។ ន ហិ រូបុប្បត្តិ រូបជនកតោ អញ្ញំ បច្ចយំ អបេក្ខតិ។ ទ្វិជន្តិអាទីសុបិ ឯសេច នយោ។ ទ្វេយសន្តិ ទ្វេយំ បនេកជាតំ ចសេន។ កម្មជមេយចាតិ កម្មតោ ឯច ជាតំ។ ចិត្តជមេយចាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេច នយោ។ ចិត្តតោ ច ឧតុតោ ច ជាតន្តិ កាលេន ចិត្តតោ, កាលេន ឧតុតោតិ ឯចំ ចិត្តតោ ច ឧតុតោ ច ជាតំ ទ្វេជញ្ញំ។ តំ ទ្វិជំ ទ្វីហិ ជាតត្តា។ បរតោ ទ្វីសុបិ ឯសេច នយោ។ សទ្ទាយតនមេយចាតិ ឯត្ថ ឃំ ចិត្តជំ សទ្ទាយតនំ, តំ សចិញ្ញត្តិកមេយចាតិ ឯកោ។ អចិញ្ញត្តិកោបិ អត្ថិ ចិតក្កចិប្ផារសទ្ទោតិ បេទាណា។

ចិតក្កចិប្បារសេទ្ទា ត សោតចិញ្ញេយ្យាតិ ហិ ឲុចំ បចត្តយហាអដ្ឋកថាចាចរិ តិស្សាយ ចិត្តសមុដ្ឋាតស្ស សទ្ទស្ស ចិញ្ញត្តិយា ចិតាបិ ឧប្បត្តិ ឍម្ពិតត្តា៍ ត ហិ ចិញ្ញត្តិ “កាយចាចាយ ចិញ្ញត្តី”តិ ចចតតោ អសោតចិញ្ញេយ្យត សទ្ទេត សហ ឧប្បជ្ជតិ, ឲុចំ សទ្ទោ ចិត្តតេតាបិ សទ្ទតចនោកត កចិតត្តា៍ សោ ច ចាតោ “សទ្ទោ ច ហោតិ, ត សោតចិញ្ញេយ្យោ ចា”តិ ចិទ្ធេយេចេតក្តិ យញ្ញាយោតហិ សក្កហកាទេហិ បដិក្ខិត្តោ៍ អបរេ បត យហាអដ្ឋកថាចាចរិ អប្បដិក្ខិបិត្វា តស្ស អធិប្បាយំ ចណ្ណេត្តិ៍ កធំ? “ឌិច្ឆាតាលុចលតាឌិកំ ចិតក្កសមុដ្ឋិតំ ចិញ្ញត្តិសហជេយេច ឃុលុយសទ្ទំ ឌិត្តសោតោតត ឃុត្វា អាឌិសតី”តិ ឃុត្តោ, បដ្ឋោតេ ច ឍញ្ញអាទិកំ សទ្ទំ សន្ធាយ សោតចិញ្ញោណស្ស អារម្មណបច្ចយភាវេចា ចុត្តោតិ ឍមិតា អធិប្បាយេត ចិតក្កចិប្បារសទ្ទស្ស អសោតចិញ្ញេយ្យតា ចុត្តាតិ៍ តំ ចត្ថុំ៍ អចសេសតិ្ត អចិតិច្ឆកាទក្ខបេត សទ្ធិ អាកាសធាតុយាហ៍

លក្ខណរូបំបត តក្ខុតោធិជាតត្តិ ក្ខុតោធិបិ បច្ចយតោ ត ឌាតំ, តាបិ សយមេច ឌាតំ បច្ចយេហិ ចិតា សយមេច ឌាតស្ស សទ្ធេត សត្តិ អភាចតោ៍ កធំ បតេតំ ចិញ្ញាតត្តិ លក្ខណរូបំ ត ឌាយតីតិ? លក្ខណាភាចតោ៍ ឧប្បត្តិមត្តាតំ ហិ រូបិយតតាឌីតំ ឌាតិអាឌីតិ លក្ខណាតិ ចិជ្ជត្តិ, ត ឲុចំ ឌាតិអាឌីតំ៍ តស្មា ចិញ្ញាតត្តសេយតំ ឌាតិអាឌីតិ ត ឌាយត្តិតិ៍ សិយា បតេតំ “ឌាតិអាឌីតំ ឌាតិអាឌីតិ លក្ខណាតិ ចិជ្ជត្តី”តិ? តំ ត, កស្មា? តធា សតិ អតចដ្ឋាតាបត្តិតោ៍ យធិ ហិ ឌាតិអាឌីតិ ឌាតិអាឌិមត្តាតិ សិយុំ, តាតិបិ ឌាតិអាឌិមត្តាតិ, តាតិបិ ឌាតិអាឌិមត្តាតីតិ អតចដ្ឋាតមេច អាបជ្ជតិ៍ តស្មា ឃុដ្ឋ ចុត្តំ “ឌាតិអាឌីតិ ត ឌាយត្តី”តិ៍ តេតាហ “ត ហិ ឧប្បាទស្ស ឧប្បាទោ អត្ថិ, ឧប្បត្តស្ស ច បរិបាកភេធមត្តំ ឍតាទច្ចយ”ត្តិ, ឌរាមរណត្តិ អត្ថោ៍

តត្ថ “ឧប្បាទោ តត្ថិ”តិ ឲុតោត ឧប្បាទស្ស ឌរាមរណាភាចយាហ៍ អសតិ ឧប្បាទេ ក្ខុតោ ឌរាមរណត្តិ មត្តក្កហណេត ឌរាមរណស្ស ឧប្បាទាភាចម្បិ៍ យធិ ឲុចំ ឌាតិយា ក្ខុតោធិ ឌាតតាចចតំ កធត្តិ អាហ “យម្បិ”តិអាធិ៍ តត្ថ កិច្ចាតុភាចក្ខណេ ធិដ្ឋត្តាតិ យេ តេ ចិត្តាទយោ រូបិយតតាឌីតំ រូបិតំ ជតកបច្ចយា, តេសំ តទុប្បាទតំ បតិ អតុបរតញ្ញាបិទោតំ យោ សោ បច្ចយភាចុបលក្ខិតោយោ កិច្ចាតុភាចក្ខណោ, តទា ឌាយមាតាតំ រូបិយតតាឌីតំ ធម្មាតំ ចិកាទភាចេត ឧបលក្ខមាតតំ សន្ធាយ ចេតេយ្យបុក្កលចសេត ឌាតិយា ក្ខុតោធិ បច្ចយតោ ឌាតត្តំ បិញ្ញោយំ អតុញ្ញាតំ យធា តំ ចិត្តសមុដ្ឋាតាធិ ចិញ្ញត្តិអាឌីតំ៍ អយមេត្ថ សទ្ធេបត្ថោ – យេហិ បច្ចយធម្មេហិ រូបិតយោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តេសំ បច្ចយភាចុបាយតក្ខណេ ឧបលក្ខមាតា រូបិតយោ តតោ បុរេ, បច្ឆា ច អតុបលក្ខមាតា តតោ ឧប្បជ្ជត្តីតិ ចិញ្ញាយត្តិ, ឲុចំ ឌាតិបិ តេធិតត្តា៍ យធិ ឲុចំ តិប្បរិយាយតោ ឌាតិយា ក្ខុតោធិ ឌាតតា សិទ្ធា, អធ កស្មា ចេតេយ្យបុក្កលចសេតាតិ ចុត្តត្តិ? តយិតេមចំ ឌាយមាតធម្មចិកាទភាចេត ឧបលក្ខមាតត្តា៍ យធិ ហិ ធម្មោ ចិយ ឧបលក្ខេយ្យ ឌាតិ, តិប្បរិយាយេធាច តស្សា ក្ខុតោធិ ឌាតភាចោ, ត ឲុចម្បុលក្ខតិ, អធ ខោ ចិកាទភាចេត៍ តស្មា ចុត្តំ “ចេតេយ្យបុក្កលចសេតា”តិ៍

តតោ កិរ សោតាធំ ឲុចំ ចិត្តំ ឧប្បត្តំ “អយំ ឌាតិ សទ្ទេសំ ធម្មាតំ បភេធោ, សយម្បិ ត ក្ខុតោធិ ឌាយតិ យធា តំ បកតិចាឌីតំ បកតី”តិ, តំ តេសំ មិច្ឆាកាហំ ចិធមេត្តា សត្វា “ឧបចយោ សត្តតី”តិ ឌ្ចិធា តិក្ខិត្វា ក្ខុតោធិ បច្ចយតោ ឌាតត្តំ កត្វា ធេសេសិ, ត បត ឌរាមរណំ បច្ចយធម្មាតំ កិច្ចាតុភាចក្ខណោ អធស្សតតោ៍ យធិ ឲុចំ កធំ “ឌរាមរណំ បដិច្ចសមុប្បត្ត”ត្តិ (សំ៍ តិ៍ ១៍១០) ចុត្តំ? យស្មា

បដិច្ចសមុប្បន្នានំ ធម្មានំ បរិបាកភគ្គតាយ តេសុ សន្តេសុ ហោន្តិ, ន អសន្តេសុ។ ន ហិ អជាតំ បរិបច្ចតិ, ភិជ្ជតិ វា, តស្មា តំ ជាតិបច្ចយតំ សន្ធាយ “ជរាមរណំ បដិច្ចសមុប្បន្ន”ន្តិ (សំ. និ. ២.២០) បរិយាយេន សុត្តេសុ វុត្តំ។ យោ បនេត្ថ កាយភវាទីសុ កម្មាទិតា បច្ចយេន យោតិវិការតោ បដិសន្ធិយំ, បវត្តិយញ្ច រូបធម្មានំ បវត្តិកេធោ វត្តន្តោ, សោ បរតោ បដិច្ចសមុប្បាទកថាយំ អាវិ ភវិស្សតីតិ ន វុត្តោតិ ទដ្ឋព្វោ។

ឥតិ រូបក្ខន្ធេ វិត្ថារកថាមុខវណ្ណនា។

វិញ្ញាណក្ខន្ធកថាវណ្ណនា

៣៣១. យំកិញ្ចីតិ អនវសេសបរិយាទានទីបកេន បទទ្វយេន វេទយិតស្ស ពហុភេទំ ទស្សេន្តោ វុច្ចមានំ រាសិំ សម្បិណ្ឌេតិ។ វេទយិតំ អារម្មណរសានុភវនំ លក្ខណំ ឯតស្សាតិ វេទយិតលក្ខណំ។ សន្តំ តំ ធម្មជាតន្តិ អធិប្បាយោ, បុព្វេ វា រូបក្ខន្ធកថាយំ វុត្តំ អធិការតោ អាគតត្តា សម្ពន្ធិតព្វំ។ ឯកតោ គត្វាតិ អតីតាទិភេទភិន្នំ សព្វំ តំ ពុទ្ធិយា ឯកតោ គត្វា។ ឧបចិតរាសង្ខស្ស សមូហោ នីលាទិភេទស្ស អារម្មណស្ស សញ្ជាននំ, “នីលំ បីតំ ទីឃំ រស្ស”ន្តិ (ធ. ស. ៩១៣) ច អាទិនា សញ្ជាននប្បការេន ជាននំ គហណំ លក្ខណំ ឯតស្សាតិ សញ្ជាននលក្ខណំ។ អភិសង្ខរណំ អាយូហនំ ព្យាបារាបត្តិ, អភិសន្ទហនំ វា, ឧភយថាបិ ចេតនាបធានតាយ សង្ខារក្ខន្ធស្ស ឯវំ វុត្តំ “អភិសង្ខរណលក្ខណ”ន្តិ។ តថា ហិ សុត្តន្តភាជនីយេ សង្ខារក្ខន្ធំ វិភជន្តេន ភគវតា “ចក្ខុសម្ផស្សជា ចេតនា”តិអាទិនា (វិភ. ២១) ចេតនាវ វិភត្តា។ មិនិតដ្ឋាវត្វ នាញ្ញាយា មិតមានោ បុរិសោ វិយ យេន សញ្ជាននាការវិសិដ្ឋេន អាការេន វិសយំ គណ្ហាតិ, តំ អារម្មណូបលទ្ធិសង្ខាតំ វិជាននំ លក្ខណំ ឯតស្សាតិ វិជាននលក្ខណំ។ ឥតរេ វេទនាក្ខន្ធាទយោ សុវិញ្ញេយ្យា ហោន្តីតិ វិញ្ញាណេន ឧប្បាទាទិការតោ, សមានជាតិអាទិវិការតោ វ។

អត្ថតោ “វិជាននលក្ខណ”ន្តិ វុត្តមត្ថំ សុត្តេន សមេតុំ “យំ កិញ្ចី”តិអាទិ វុត្តំ។ យថាបច្ចយំ បវត្តិមត្តមេតំ, យទិទំ សភាវធម្មោតិ ទស្សេតុំ “វិជាននលក្ខណ”ន្តិ ភាវសាធនេន វុត្តំ។ ធម្មសភាវា វិនិមុត្តោ កោចិ កត្តា នាម នត្ថីតិ ទស្សេន កត្តុភាវំ ទស្សេតុំ “វិជានាតី”តិ វុត្តំ។ យំ វិជាននំ វិញ្ញាណំ, តទេវ ចិត្តាទិអត្ថេន ចិត្តំ, មននដ្ឋេន មនោតិ បរិយាយតោបិ តំ ទីបេតិ។ ឯត្តាវតា ច អត្ថតោ, ភេទតោ, បរិយាយតោ ច វិញ្ញាណំ វិភាវិតំ ហោតិ។

ជាយន្តិ ឯត្ថ វិសទិសាបិ សទិសាការាតិ ជាតិ, សមានាការោ។ សា បនាយំ ជាតិ កាមំ អនេកវិធា នានប្បការា, តំ ឋានាធិប្បេតមេវ បន ទស្សេន្តោ “កុសលំ, អកុសលំ, អព្យាកត”ន្តិ អាហ។ តត្ថ កុសលដ្ឋេន កុសលំ។ កោយំ កុសលដ្ឋោ នាម? អារោគ្យដ្ឋោ អនវជ្ជដ្ឋោ សុខវិបាកដ្ឋោ។ អារោគ្យដ្ឋេនាបិ ហិ កុសលំ វុច្ចតិ “កច្ចិ នុ ភោតោ កុសល”ន្តិអាទីសុ (ជា. ១.១៣.១៣៩; ២.២០.១២៩)។ អនវជ្ជដ្ឋេនាបិ “កតមោ បន, ភន្តេ, កុសលោ កាយសមាចារោ? យោ ខោ, មហារាជ, អនវជ្ជោ កាយសមាចារោ”តិអាទីសុ (ម. និ. ២.២៩១)។ សុខវិបាកដ្ឋេនាបិ “កុសលានំ, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ សមាទានហេតុ”តិអាទីសុ (ទី. និ. ៣.៧០)។ កុសលចិត្តញ្ញរាគាទីនំ

ចេតសិករោគានំ អវជ្ជសភាវានំ បដិបក្ខភាវតោ, សុខវិបាកវិបច្ចនតោ ច អរោគំ, អនវជ្ជំ, សុខវិបាកញ្ចាតិ។

សទ្ទត្ថតោ បន កុច្ឆិតេ បាបធម្មេ សលយតិ ចលយតិ កម្បេតិ វិទ្ធំសេតីតិ កុសលំ។ កុច្ឆិតេន វា អាការេន សយន្តីតិ កុសា, បាបធម្មា, តេ កុសេ លុនាតិ ឆិន្ទតីតិ កុសលំ។ កុច្ឆិតានំ វា សានតោ តនុករណតោ ញាណំ កុសំ នាម, តេន លាតព្វំ គហេតព្វំ បវត្តេតព្វន្តិ កុសលំ។ យថា វា កុសា ឧភយភាគគតំ ហត្ថបទេសំ លុនាតិ, ឯវមិទំ ឧប្បន្នានុប្បន្នវសេន ឧភយភាគគតំ សំកិលេសបក្ខំ លុនាតិ ឆិន្ទតិ, តស្មា កុសោ វិយ លុនាតីតិ កុសលំ។ កុច្ឆិតានំ វា សាវជ្ជធម្មានំ សលនតោ សំវរណតោ កុសលំ។ កុសលធម្មយោគេន ហិ អកុសលំ បវត្តិនិវារណតោ, អប្បវត្តិភាវាបាទនេន ច យថាដ្ឋានេសុ ទ្វារេសុ អប្បវត្តិយា សំវុតា បិហិតា ហោន្តិ។ កុច្ឆិតេ វា បាបធម្មេ សលយតិ កម្បេតិ អបនេតីតិ កុសលំ។ កុច្ឆិតានំ វា បិលាតិបិតាទីនំ បាបធម្មានំ សានតោ និសានតោ តេជនតោ កុសា, ទោសលោភាទយោ។ ទោសាទីនិញ្ញាវសេន ចេតនាយ និក្ខមប្បវត្តិយា បិលាតិបិតាទីនំ មហាសាវជ្ជតា, តេ កុសេ លុនាតីតិ កុសលំ។ កុច្ឆិតានំ វា សានតោ អត្ថករណតោ វិនាសនតោ កុសាតិ, បុញ្ញកិរិយវសេន បវត្តានិ សទ្ធាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ, តេហិ លាតព្វំ បវត្តេតព្វន្តិ កុសលំ។ “កុ” ន្តិ វា ភូមិ វុច្ចតិ, អធិដ្ឋានភាវេន តំសមង្គិស្ស អត្តនោ និស្សយភូតស្ស រូបារូបប្បពន្ធស្ស សយតិ, អាយតិញ្ច អត្ថុហិតេន វិនាសនតោ កុំ សិយន្តីតិ កុសា, រាគាទយោ, តេ វិយ អត្តនោ និស្សយស្ស លុនតោ ឆិន្ទនតោ កុសលំ។ សយោគសប្បាទិតា ហិ កុសលធម្មា អច្ចន្តមេវ រូបារូបធម្មេ អប្បវត្តិករណេន សមុច្ឆិន្ទន្តីតិ។

ន កុសលន្តិ អកុសលំ, កុសលបដិបក្ខន្តិ អត្ថោ។ ន កុសលន្តិ ហិ កុសលបដិក្ខេបេន អកុសលបទស្ស អញ្ញធម្មភេទេ អត្ថេ វុច្ចមានេ យថា យំ ធម្មជាតំ ន អរោគំ, ន អនវជ្ជំ, ន សុខវិបាកំ, ន ច កោសល្លសម្ភូតំ, តំ អកុសលន្តិ អយមត្ថោ ទស្សិតោ ហោតិ, ឯវំ យំ ន កុច្ឆិតានំ សលនសភាវំ, ន កុសានំ លុនសភាវំ, ន កុសេន កុសេហិ វា បវត្តេតព្វំ, ន ច កុសោ វិយ លុនកំ, តំ អកុសលំ នាមាតិ អយម្បិ អត្ថោ ទស្សិតោ ហោតិ។ ឯត្ថ ច យស្មា កុសលំ អកុសលស្ស ឧជុវិបច្ចនីកភូតំ, យតោ ចេតសិករោគបដិបក្ខាទិភាវតោ អរោគាទិបរិយាយេនបិ ទីបិតំ, តស្មា អកុសលំ បន កុសលស្ស ឧជុវិបច្ចនីកភូតន្តិ វុត្តំ “កុសលបដិបក្ខន្តិ អត្ថោ”តិ។ តំ បន យថាក្កមំ បហាយកបហាតព្វភាវេនេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។

ន ព្យាកតន្តិ អព្យាកតំ, កុសលាកុសលភាវេន អកថិតន្តិ អត្ថោ។ តត្ថ កុសលភាវោ អនវជ្ជសុខវិបាកដ្ឋោ, អកុសលភាវោ សាវជ្ជទុក្ខវិបាកដ្ឋោ, តទុភយភាវេន អវុត្តន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតេនេវ អនវជ្ជសាវជ្ជាទិភាវេន ច អវុត្តតា វណ្ណិតាតិ ទដ្ឋព្វា។ ឯត្ថ ច “កុសលំ អកុសល”ន្តិ ច វត្វា “អព្យាកត”ន្តិ វុត្តត្តា កុសលាកុសលភាវេនេវ អវុត្តតា វិញ្ញាយតិ, ន បការន្តរេន។ អវុត្តតា ចេត្ថ ន តថា អវត្តព្វតាយេវ, អថ ខោ តទុភយវិនិមុត្តសភាវតាយ តេសំ ធម្មានន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ តថា ហេតំ “អវិបាកលក្ខណា”ន្តិ វុច្ចតិ។

៣៣៧. ភូមិភេទតោតិ ភវន្តិ ឯត្ថ ធម្មាតិ ភូមិ, ឋានំ, អវត្ថា ច។ អវត្ថាបិ ហិ អវត្ថាវន្តានំ បវត្តិដ្ឋានំ វិយ គយ្ហតិ, ឯវំ តេសំ សុខគ្គហណំ ហោតីតិ។ តត្ថ លោកិយា ភូមិ ឋានវសេន វេទិតព្វា, លោកុត្តរា អវត្ថាវសេន។ លោកិយា វា ឋានាវត្ថាវសេន, លោកុត្តរា អវត្ថាវសេនេវ។ កាមាវចរន្តិ ឯត្ថ វត្ថុកាមោ កិលេសកាមោតិ ទ្វេ កាមា។ តេសុ វត្ថុកាមោ វិសេសតោ បញ្ច កាមគុណា

កាមិយន្តីតិ, កិលេសកាមោ តណ្ហា កាមេតីតិ។ តេ ទ្វេបិ សហិតា ហុត្វា យត្ថ អវចរន្តិ, តំ កាមាវចរំ។ កឹ បន តន្តិ? ឯកាទសវិធោ កាមភវោ។ ឥទំ យេភុយ្យេន តត្ថ អវចរតិ បវត្តតីតិ កាមាវចរំ ឯកស្ស អវចរសទ្ទស្ស លោបំ កត្វា។ ឯវំ រូបារូបាវចរានិបិ វេទិតព្វានិ។ រូបតណ្ហា រូបំ, អរូបតណ្ហា អរូបន្តិ កត្វា។ អថ វា កាមតណ្ហា កាមោ វុត្តនយេនេវ, អវចរតិ ឯត្ថាតិ អវចរំ, កាមស្ស អវចរំ កាមាវចរំ។ ឯវំ រូបាវចរារូបាវចរានិបិ វេទិតព្វានិ។ លោកតោ ឧត្តរតីតិ លោកុត្តរំ, កុសលស្ស អធិប្បេតត្តា។ ឥទំ បន លោកតោ ឧត្តិណ្ណន្តិ លោកុត្តរំ។

សោមនស្សុបេក្ខាញាណសង្ខារភេទេនាតិ ឯត្ថ សោមនស្សុបេក្ខាភេទោ តាវ យុត្តោ តេសំ ភិន្នសភាវត្តា, ញាណសង្ខារភេទោ បន កថន្តិ? នាយំ ទោសោ ញាណសង្ខារកតោ ភេទោ ញាណសង្ខារភេទោ, សោ ច តេសំ ភាវាភាវកតោតិ កត្វា។ សោភនំ មនោ, សុន្ទំ វា មនោ ឯតស្សាតិ សុមនោ, សុមនស្ស ភាវោ សោមនស្សំ, មានសិកសុខា វេទនា រុឡ្ហិយា, សោមនស្សេន ឧប្បាទតោ បដ្ឋាយ យាវ ភង្គា សហគតំ បវត្តំ សំសដ្ឋំ, សម្បយុត្តន្តិ អត្ថោ។ សោមនស្សសហគតតា ចស្ស អារម្មណវសេន វេទិតព្វា។ ឥដ្ឋារម្មណេ ហិ ចិត្តំ សោមនស្សសហគតំ ហោតិ។ ន ច ឥដ្ឋារម្មណំ លោកស្ស វត្ថុ, កឹ តត្ថ កុសលំ ហោតីតិ? នយិទមេកន្តិកំ ឥដ្ឋេបិ អាភោគាទិវសេន កុសលស្ស ឧប្បជ្ជនតោ។ យស្ស ហិ ចតុសម្បត្តិចក្កសមាយោគាទិវសេន យោនិសោ អាភោគោ ហោតិ, កុសលមេវ ច យថា កត្តព្វន្តិ កុសលករណេ ចិត្តំ និយមិតំ, អកុសលប្បវត្តិតោ ច និវត្តេត្វា កុសលករណេ ឯវ បរិណាមិតំ, អភិណ្ហករណវសេន ច សមុទាចរិតំ, តស្ស ឥដ្ឋេបិ អារម្មណេ អលោភាទិសម្បយុត្តមេវ ចិត្តំ ហោតិ, ន លោភាទិសម្បយុត្តំ។

ញាណេន សមំ បការេហិ យុត្តន្តិ ញាណសម្បយុត្តំ។ ឯកុប្បាទាទយោ ឯវ ចេត្ថ បការាតិ វេទិតព្វា។ តត្ថ កម្មុបបត្តិន្ទ្រិយបរិបាកកិលេសទូរីភាវា ញាណសម្បយុត្តតាយ ការណំ។ យោ ហិ បរេសំ ធម្មំ ទេសេតិ, អនវជ្ជានិ សិប្បាយតនកម្មាយតនវិជ្ជដ្ឋានានិ សិក្ខាបេតីតិ ឯវមាទិកំ បញ្ញាសំវត្តនិកំ ករោតិ, តស្ស កម្មុបនិស្សយវសេន កុសលចិត្តំ ឧប្បជ្ជមានំ ញាណសម្បយុត្តំ ហោតិ។ តថា អព្យាបជ្ជេ លោកេ ឧប្បន្នស្ស ឧបបត្តិំ និស្សាយ ញាណសម្បយុត្តំ ហោតិ។ វុត្តញ្ហេតំ “តស្ស តត្ថ សុខិនោ ធម្មបទា ប្លវន្តិ, ទន្ធោ, ភិក្ខវេ, សតុប្បាទោ, អថ ខោ សោ សត្តោ ខិប្បមេវ វិសេសគាមី (អ. និ. ៤.១៩១) ហោតី”តិ។ តថា បញ្ញាវេបក្កស្ស ឥន្ទ្រិយបរិបាកំ និស្សាយ កុសលំ ឧប្បជ្ជមានំ ញាណសម្បយុត្តំ ហោតិ។ យេន បន កិលេសា វិក្ខម្ភិតា, តស្ស កិលេសទូរីភាវំ និស្សាយ ញាណសម្បយុត្តំ ហោតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ “យោគា វេ ជាយតេ ភូរិ, អយោគា ភូរិសង្ខយោ”តិ (ធ. ប. ២៨២)។ អត្តនោ វា បរស្ស វា សមុស្សាហនកតំ ចិត្តបយោគសង្ខាតំ សង្ខរណំ សង្ខារោ, សោ ឯតស្ស នត្ថីតិ អសង្ខារំ។ តេន បន សហ សង្ខារេន បវត្តតីតិ សសង្ខារំ។ ញាណេន វិប្បយុត្តំ វិរហិតន្តិ ញាណវិប្បយុត្តំ។ វិប្បយោគោតិ ចេត្ថ ញាណស្ស អភាវោ អប្បវត្តិយេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឧបេក្ខតីតិ ឧបេក្ខា, វេទយមានាបិ អារម្មណំ អជ្ឈុបេក្ខតិ មជ្ឈត្តាការសណ្ឋិតត្តាតិ អត្ថោ។ អថ វា ឧបេតា សុខទុក្ខានំ អវិរុទ្ធា ឥក្ខា អនុភវនន្តិ ឧបេក្ខា។ អថ វា ឥដ្ឋេ ច អនិដ្ឋេ ច អារម្មណេ បក្ខបាតាភាវេន ឧបបត្តិតោ យុត្តិតោ ឥក្ខតីតិ អនុភវតីតិ ឧបេក្ខា, តាយ សហគតន្តិ ឧបេក្ខាសហគតំ។ សេសំ សព្វំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន។

ឯវំ អដ្ឋ កាមាវចរកុសលចិត្តានិ ឧទ្ទិសិត្វា ឥទានិ តេសំ បវត្តិអាការំ ទស្សេតុំ “យថា ហី”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ បដិគ្គាហកាទិសម្បត្តិន្តិ

ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨴᩮᩈᨠᩣᩃᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬ ᨧ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨬ᩠ᨬᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩉᩩᩃᨲᩣ, ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ, ᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨲᩣ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᨲᩣ, ᩑᨠᩣᨴᩈ ᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨ ᩋᩣᨴᩥᨶᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪄᪄᪁; ᪂᪨᪙᪄) ᨶᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨿᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩅᩈᩮᨶ “ᨾᨶᩮᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪁-᪂) ᩅᩥᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩈᩴᩈᩦᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩥᨳᩥᩃᨠᩁᨱᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩴ ᩈᩴᩈᩦᨴᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᩮᩣᨧᩴ ᩋᨶᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩣᨣᨲᩣᨴᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩩᩔᩣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᩮᨶᨧᩥᨸᩥ ᨶ ᩏᩔᩣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩍᨾᩔᨲᨿᩥᨴᩴ᪨ ᨸᩁᩮᩉᩦᨲᩥ ᨸᨶ ᨸᩥᨠᨴᩩᩔᩣᩉᨶᩔᩣᨲᩥ᪨

ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᨴᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩴ ᨿᩣᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨴᩈ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ, ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᨧ ᨴᩣᨶᩈᩦᩃᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩣᨶᩥ ᩍᨲᩁᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩑᨠᨧᩮᨲᨶᩣᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨿᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩩᨶᩣᨲᩥ, ᨸᩩᨩ᩠ᨩᩴ ᨽᩅᨹᩃᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩣᨣᨲᩣ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᩦᩃᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨶᩣᨴᩁᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨴᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩮᩅᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣᨴᩥᨠᩣ ᩈᨴᩥᩈᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ “ᨲᨴᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩮᩣᩉᩁᩦᨿᨲᩥ ᨿᨳᩣ “ᩈᩣ ᩑᩅ ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩥᩁᩦ, ᨲᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩒᩈᨵᩣᨶᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨸᨿᩮᩣᨣᨲ᩠ᨳᩮᨲᩥ ᩃᩦᨶᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᩔᩣᩉᨶᨸᨿᩮᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ᪨ ᩑᨲᨶ᩠ᨲᩥ “ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᨸᨴᩴ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨸᨿᩮᩣᨣᩔᩣᨲᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᩮᩣᨧᩮ ᨩᩣᨿᨾᩣᨶᩮ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩩᩔᩣᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᨿᩮᩣᨣᩔ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨣ᩠ᨣᩉᨱᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨲᨳᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩔ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪄᪄᪁; ᪂᪨᪙᪄) ᨶᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨬᩣᨱ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᩈᩴᩈᩦᨴᨶᩩᩔᩣᩉᨶᩣᨠᩣᩁᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩉᩈᩣ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩁᩉᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩉᩮᨲᩪᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᩥᩔᨿᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩍᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣᨴᩥᩁᩪᨸᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩉᩮᨲᩪᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᨲᩣᨿ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨶᩥᨣᨾᨶᩴ᪨ ᨲᨿᩥᨴᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨿᩣᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩉᩥ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨿᨴᩣ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᩅᩥᨸᩣᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨹᩃᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨸᨶ ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩴ, ᨲᨴᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩥ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩅ, ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᨠᩣᩃᩮ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ, ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨹᩃᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩉᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ᪨ “ᩋᨭ᩠ᨮ ᨹᩃᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧᩮᨲᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨩᨶᨠᨠᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨸᨶ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩔ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪃᪨᪁᪨᪁᪀᪂) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩔ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧ ᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨻᩃᩅᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩴ, ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᨶ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᩮ ᨸᨶ ᩋᩣᨣᨾᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨸᩣᨠᩔ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨽᩣᩅᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨾᨲᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ, ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ ᨹᩃᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩥᨵᩣ ᨹᩃᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᩩᨣᨲᩥᨿᩴ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᩈᩩᨣᨲᩥᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩦᩈᩩ ᨽᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨴᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩣᨣᩈᩩᨸᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᨿᩴ ᨴᩮᩅᨽᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴᩥᩈᩴ ᨽᩮᩣᨣᨩᩣᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩔᩮᩅ ᨹᩃᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩔ ᩍᨭ᩠ᨮᩴ ᨹᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨

រូបាវចរេ បតាតិ បត-សទ្ទោ ចិរេសសត្វេខោតរេកោ៉ រេតត ឃថា កាយាចរេ កិលេសាតំ តទង្គប្បហានតបត្តកាទេ, ត ឧចយិជំ, ត្ថជំ បត ចិក្ខម្ភនប្បហានតកាទេ៉ ឃថា ចា តំ រេចតនាខាលាសន្តារេកេដរេតា អដ្ឋសា កិន្តូតិ, ត ឧចយិជំ, ត្ថជំ បត តរេតា អន្ញាថា ចាតិ ចក្ខយាតំ ចិរេសរំ ខោរេតតិ៉ តំ បរេតតំ សចត្តុកំ, សាសចំ, ចិតឹចរលាប្លា រូបាវចរត្តិ ដដ្ឋព្វំ៉ "សចត្តុកំ ឧចា"តិ ហិ ត្ថយិតា អរូបាវចរេ តិចរេត្តតិ, "សាសច"ត្តិ ត្ថយិតា បឍយបក្កចិត្តំ, "ចិតឹចរលា"ត្តិ ត្ថយិតា បជិឈសហិតច្ចឃំ៉ កត្តុចិ បប្លា ឍសាតប្បាតិ, កត្តុចិ ចត្តារិ, កត្តុចិ តីលិ, កត្តុចិ ទ្វេ, កត្តុចិ អបរាតិ ទ្វេតិ ឧចំ ឍសាតក្កូរេឃាករេកេដរេតា បញ្ចចិឆត្តិ សរេន្តបរេតា ចុត្តយត្តំ ចិចទិតំ "រេសឃ្យចិជ"ត្តិអាជិ អារេទ្ធំ៉ តត្តុ ឃំ ចត្តត្ថំ, តំ រេហដ្ឋា ឍសាតកថាឃំ (ចិសុទ្ធិ៉ ១៉លិ៥ អាដរេឃា) ចុត្តរេយច៉ តឃិជំ កាចតាយឃរេយច ហុត្វា ចុត្តតរេឃត បធចឹកសិលាជិកំ អាលម្ពិត្វា ឃថារេហំ ខាលាសប្បយុត្តកុសលិតត្តទេ ឧប្បជ្ជតិ, ហឹតាជិរេកេកិត្តំ បរេតតំ ឃថាក្កមំ ព្រហ្មបរិសជ្ជាជីសុ សោឡសសុបិ ព្រហ្មរេលាកេសុ ឧបបត្តិតិប្បាឍកត្តិ ដដ្ឋព្វំ៉

រូបសញ្ញាសមតិក្កយាជិតា សមធិកត្តត្ថំ អរូបាវចរេ៉ ចត្ថត្តំ អរូបាតត្តិ ឧរេបក្ខាសយាធិសញ្ញាតេហិ ចត្ថហិ អរូបញ្ញាតេហិ៉ ករេណេ ហិ ឧតំ សាយិចធតំ៉ អរូបាតំ ចា រេឃា អារេម្មាជិករេតា សប្បយុត្តឆរេម្មហិ រេឃារេកា រេឃាករេកេដា, តស្ស ចរេសត៉ ចុត្តប្បការេទតាតិ រេហដ្ឋា អារុប្បកថាឃំ (ចិសុទ្ធិ៉ ១៉១លិ៥ អាដរេឃា) ចុត្តប្បការេទត៉ បឍយត្តិ បឍមំ អរូបាវចរកុសលចិត្តំ៉ ចុតិឃតតិឃចត្តត្ថាតីតិ ឧត្តាបិ ឧរេសច តរេឃា៉ តាតិយាតិ កាចតាយឃារេតច ហុត្វា ឃថាចុបុត្តំ កសិណុគ្ឃាជិយាកាសំ, បឍមារុប្បចិញ្ញាណំ, តត្តិកាចំ, អាកិញ្ចញ្ញាឃតតត្តិ ត្ថយាតិ អាលម្ពិត្វា ឧរេបក្ខាសហាតខាលាសប្បយុត្តកុសលិតត្តទេ ឧប្បជ្ជិត្វា ចត្ថសុ អរូបីព្រហ្មរេលាកេសុ បជិសន្ធិបចត្តិចិបាកដាឃីតិ៉ រេសសំ បរេតត្តុ ឃំ ចត្តត្ថំ, តំ រេហដ្ឋា ចុត្តរេយច៉ លចិសុទ្ធិបរេឃ្យាឃ សមធិកត្តត្ថំ រេលាកុត្តរេ៉ តត្តុ ចត្តត្ថំ បរេតា អាកាមិស្សតិ៉ ចត្តមក្កសប្បរេឃាករេតាតិ រេសាតាបត្តិមរេក្កា ឃាច អរហត្តមរេក្កាតិ ត្ថរេមហិ ចត្ថហិ អរិឃមរេក្កហិ សប្បរេឃាករេតា៉ ចត្តត្ថិឆម្បិ រេចតំ កាចតាយឃរេយច ហុត្វា តិត្តាតំ អាលម្ពិត្វា សុញ្ញារេតា ចិរេមាក្ខា, អតិមិរេត្តា ចិរេមាក្ខា, អប្បណិហិរេតា ចិរេមាក្ខាតិ តារេមត ឧប្បជ្ជតិ, សត្តកចាជិកច្ចូបបត្តិតិចត្តកត្តិ ដដ្ឋព្វំ៉ ឧកចឹសតិចិធំ រេហាតិ តាតិសរេន្តបចិត្តារតរេឃតាតិ អធិប្បារេឃា៉

៥ឪ១៉កាយាចចររេយចាតិ ឧត្តុ តិកាឃត្តទិឃា រូបារូបាវចរម្បិ អកុសលំ ត្ថច្ឆត្តិតិ រេតសំ មតិតិរេសឆត្តំ កាយាចចរក្កហណំ៉ មហក្កតក្ខមិឃំ ឧប្បជ្ជត្តម្បិ តត្តុ រូបធាតុឃំ បចត្តិចិបាកំ រេដត្តម្បិ ឧករេត្តត កាយាចចររេយចាតិ ដស្សតត្តំ អចធារណំ៉ ឃជិ ឧចំ, កស្មា កាយាចចររេយចាតិ? តត្តុ ការណំ ចុត្តរេយច៉ កធិ ចុត្តំ? "កាយតណ្ហា ការេឃា ឧត្តុរបដរេលាបរេតា, អចចរតិ ឧត្តាតិ អចចរេ, កាយស្ស អចចរេ កាយាចចរ"ត្តិ៉ ឧត្តុ ហិ កាយតណ្ហាចិសឃតា "កាយាចចរកាចស្ស ការណំ" ចុត្តា ឃថា រូបារូបតណ្ហាចិសឃតា "រូបារូបាវចរកាចស្ស"៉ ឧកំរេសត រេចតំ ឧចំ ត្ថច្ឆិតត្ថំ៉ អញ្ញាថា ព្យាបិលក្ខណំ ត និឃា៉ ឃជិ ហិ អាលម្ពិតត្ថឆម្មចរេសត ក្ខមិចចត្តាតំ ករេឃ្យ, ឧចំ សតិ អតារម្មណាតំ សដ្ឋរេហា ត និឃា៉ អធ ចិបាកដាតចរេសត, ឧចម្បិ អចិបាកាតំ សដ្ឋរេហា ត និឃា៉ តស្មា អាលម្ពណឆម្មចរេសត បរិឃាបត្នាតំ សា កាតត្ថា, អបរិឃាបត្នាតំ បត រេលាករេតា ឧត្តិណ្ណតាឃ រេលាកុត្តររេតា, ឧត្តទិតរាកាចរេតា អតុត្តររេតា ច រេចជិតត្ថា៉

ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣ, ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨠᨲᨾᩣ? ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᨲᨾᩮ? ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᩈᨿᩣᨲᩥ ᩍᨲᩁᩦᨲᩁᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᨲᩣᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ? ᨶᨿᩥᨴᨾᩮᩅᩴ ᩋᩅᩦᨧᩥᩋᩣᨴᩥᩑᨠᩣᨴᩈᩮᩣᨠᩣᩈᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩴ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴᩈᨽᩣᩅᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩅᩥᩈᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩏᨸᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨠᨱ᩠ᨯᩮᨸᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪉᪈᪅ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) "ᩍᨵᩣᩅᨧᩁᩣ"ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᩅᩦᨧᩥᨸᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩣᨿ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩅᩥᩈᨿᨽᩣᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨴᩮᩣᨠᩣᩈᨲᩣ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨲᨸ᩠ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣᨿ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨾᩪᩃᨲᩮᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩮᩉᩥ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩦᩉᩥ, ᨲᩮᩉᩥ ᨧ ᨲᩴᩈᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨽᩣᩅᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩪᩃᩈᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩪᩃᩣᨶᩥ, ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨾᩪᩃᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᨾᩪᩃᩴ᪨ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨽᩮᩁᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨿᩅᨦ᩠ᨠᩩᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᨴᩮᩣᩈᨾᩪᩃᩴ᪨ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩑᩅ ᨾᩪᩃᩴ ᩍᨾᩔ, ᨲᩣᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨾᩮᩣᩉᨾᩪᩃᩴ᪨

ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨽᩮᨴᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨽᩮᨴᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨽᩮᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᩮᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩑᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ "ᨣᩪᨳᨣᨲᩴ, ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨣᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪁᪉; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪉᪨᪁᪁) ᨿᨳᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨣᩉᨱᩣᨠᩣᩁᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨣᨲᨾᩮᩅ, ᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨾᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨳᩣ ᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ᪨ ᨲᨿᩥᨴᩴ "ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᩥᨭ᩠ᨮ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪄᪄᪅, ᪁᪀᪁, ᪁᪀᪆, ᪃᪁᪅; ᪆᪨᪁᪅-᪁᪉) ᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨠᩣᩁᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᪨

ᨿᨳᩣᩉᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨾᩪᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨴᩔᨶᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᨴᩦᨸᨶᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᨽᩣᨣᨴᩦᨸᨶᩴ᪨ ᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨳᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ "ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ"ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ "ᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ"ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨸᩣᨲᨻ᩠ᨿᨲᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ "ᩑᩅᩴ ᩅᩣᨴᩦ ᩅᩥᩉᩁᨲᩮᩣ ᨶᩮᩅᩣᨿᩴ, ᨿᩮᨶ ᨿᨲ᩠ᨳᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩈᩅᩮᩣ, ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣ ᨧ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮ ᨿᩣᨲᩁᩥᨸᩥ ᩅᩥᨵᩩᨲᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩔ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣᨸᩥ ᩅᩈᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩣᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨶᩥᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩁᨩᨲᩣᨴᩥᨠᩮ ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮ, ᨶᩥᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩅᨩ᩠ᨩᩮ ᨣᩮᩣᩁᩈᩮ, ᨣᩮᩣᩁᩈᩮ, ᩋᨲ᩠ᨳᨠᩮᩣ, ᨴᩥᩅᩥᨲᩔ, ᩅᩥᩈᩣᩁᩔ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩮᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ ᨣᩩᩁᩩᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩴ ᨽᩣᩁᨲᨿᩩᨴ᩠ᨵᩈᩦᨲᩣᩉᩁᨱᩣᨴᩥᨠᨳᩣ ᨸᩣᨸᨾᩩᨸᩈᨾᩣᨿ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨠᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᨦ᩠ᨣᩃᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲᨾᩩᨲᨾᨦ᩠ᨣᩃᩣᨶᩥ᪨ ᩈᨽᩣᩅᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩔ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩔ ᩅᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᩁᩈᩮᨶᩮᩅ ᨶᩥᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ᪨ ᨾᨶ᩠ᨴᨲᩣᨲᩥ ᨶᨶ᩠ᨴᨶ ᩋᨶᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩮ᪨ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ, ᨸᩁᩔ ᩅᩣ ᩈᨾᩩᩔᩣᩉᨶᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩈᨾᩩᩔᩣᩉᩥᨲᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩣ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨲᨳᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨠᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨿᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨠᩩᨧ᩠ᨧᩣᨿᩣᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᩁᩅᨲ᩠ᨲᨠᩔ ᩅᩣ ᩋᨿᨳᩣᨻᩃᩮᨷ᩠ᨿᨲᩣᨿ ᩅᩥᩃᨴ᩠ᨵᩥᩴ, ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩉᨱᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨

ᨴ᩠ᩅᩥᨵᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᨽᩮᨴᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ "ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩴ ᨸᨭᩥᨥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ?

អសាធារណធម្មេហិ តស្ស ចិត្តស្ស ឧបលក្ខណត្ថំ បាណាតិបាតាទីសុបិ បាណាតិបាតនាទីសុ អាទិ-សទ្ទេន អទិន្នាទានមុសាវាទបេសុញ្ញផរុសសម្ផប្បលាបព្យាបាទេ សង្គណ្ហាតិ។ សភាវតិក្ខំ ហុត្វា បច្ចយានំ ចិត្តំ អសង្ខារមេវ ហោតិ, ពលវំ សសង្ខារន្តិ អធិប្បាយោ តេនាហ “តិក្ខមន្ទប្បវត្តិការេន”តិ។ យន្តុ បន ហុត្វា បច្ចយានំ វសេន សសង្ខារមេវាតិ ន សក្កា ចិន្តេតុំ យំ សសង្ខារេន សប្បយោគេន បវត្តតិ, តំ យត្ថេវ ហោតីតិ គហេត្វា តថាវុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។

មោហេកហេតុកំ ចិត្តំ មូលន្តរវិរហតោ អតិមូឡ្ហំ, វិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចយោគតោ ចញ្ចលញ្ចាតិ ឧបេក្ខាសហគតមេវ ហោតិ, ន តស្ស កទាចិបិ សភាវតិក្ខតា អត្ថិ។ អារម្មណេ ហិ សំសប្បនវសេន, វិក្ខិបនវសេន ច បវត្តមានស្ស ចិត្តទ្វយស្ស កិមេវ កិច្ចំ សភាវតិក្ខតាយ, ឧស្សាហេតព្ពតាយ វា កាចិតព្ពំ, តស្មា ន តត្ថ សង្ខារភេទោ អត្ថិ។ អញ្ញេសុ អកុសលចិត្តេសុ លព្ភមានម្បិ ឧទ្ធច្ចំ វិសេសតោ ឥធេវ ពលវំ, តតោ ឥទំ សម្បយុត្តធម្មេសុ បធានំ ហុត្វា បវត្តតីតិ ឥធេវ ឧទ្ធច្ចេន វិសេសេត្វា វុត្តំ “ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្ត”ន្តិ។ តថា ហិ បាឡិយំ (ធ॰ ស॰ ៣៦៥) ឥធ សព្ពតោ ឧទ្ធច្ចំ អាគតំ, ឥទំ អសាធារណបធានធម្មវសេន មោហមូលំ “វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តំ, ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្ត”ន្តិ ទ្វិធា វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ អសង្ខិដ្ឋានំ ឯសសេយ្យ ចិរេក្ខាបិ អត្ថុបសេយា, កត្តតាតិ អត្ថោ។

តយិទំ ទ្វាទសវិធម្បិ អកុសលចិត្តំ ឆសុ អារម្មណេសុ យំ វា តំ វា អាលម្ពិត្វា ឧបេក្ខាសហគតាហេតុកកិរិយាយ វោដ្ឋព្ពនាវសានេ កាយទ្វារាទីហិ តីហិ ទ្វារេហិ កាយកម្មាទិវសេន យថារហំ បាណាតិបាតាទិកម្មបថវសេន ចេវ កម្មវសេន ច ឧប្បជ្ជតីតិ វេទិតព្ពំ។

តត្ថ ធបេត្វា ឧទ្ធច្ចសហគតំ សេសំ ឯកាទសវិធម្បិ ចតូសុបិ អបាយេសុ បដិសន្ធឹ ទេតិ, បវត្តិវិបាកំ សុគតិយម្បិ។ ឧទ្ធច្ចសហគតំ បន បវត្តិវិបាកមេវាតិ។ ឯត្ថាហ – កិំ បន ការណំ សព្ពទុព្ពលំ វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តំ បដិសន្ធឹ ទេតិ, អធិមោក្ខសម្បយោគតោ តតោ ពលវន្តម្បិ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ន ទេតីតិ? ទស្សនេន បហាតព្ពេសុ អបតិតត្តា។ ពលវំ ហិ បដិសន្ធឹ ទេន្តំ អបាយេសុ ទទេយ្យ, អបាយគមនីយញ្ច ទស្សនេន បហាតព្ពន្តិ តត្ថ វុច្ចេយ្យ, ន ច វុត្តំ។ តស្មា បដិសន្ធឹ ន ទេតិ, បវត្តិវិបាកទានំ បនស្ស ន សក្កា បដិក្ខិបិតុំ។ បដិសម្ភិទាវិភង្គេ “ឧទ្ធច្ចសហគតេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តស្ស វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ॰ ៥១០ អត្ថតោ សមានំ) វចនតោ។

អបរេ បនាហុ – បុថុជ្ជនស្ស ឧប្បជ្ជមានំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ទស្សនប្បហាតព្ពសហាយសព្ភាវតោ ឧភយវិបាកម្បិ ទេតិ, ន សេក្ខស្ស តទភាវតោតិ។ ពលវេត្ថ វិចារេតព្ពំ, យស្ស វិបាកទានំ វុត្តំ, កិំ តំ ភាវនាយ បហាតព្ពំ, ឧទាហុ នោតិ? កិញ្ចេត្ថ – យទិ តាវ ភាវនាយ បហាតព្ពំ, បហានេ ភាវនាយ បហាតព្ពស្ស នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ វត្តព្ពោ សិយា។ អថ ន ភាវនាយ បហាតព្ពំ, ទស្សនេនបហាតព្ពត្តិកេ “នេវទស្សនេននភាវនាយបហាតព្ព”មិច្ចស្ស វិភង្គេ វត្តព្ពំ សិយា។ យទិ តព្ពិរុទ្ធសភាវតាយ តត្ថ ន វុច្ចេយ្យ, ឧភយម្បិ តស្មិំ វិនា តស្ស នវត្តព្ពតា អាបជ្ជតីតិ? នាបជ្ជតិ, កិំ ការណំ? ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ (ធ॰ ស॰ ១៩៥ អាទយោ) អាគតានំ ទ្វាទសន្នំ អកុសលចិត្តុប្បាទានំ ទ្វីហិ បទេហិ សង្គហិតត្តា វិភជិត្វា ទស្សិតត្តស្ស និយោគតោ ពាហិរស្ស ចិត្តុប្បាទស្ស អភាវា, យថា ឧប្បន្នត្តិកេ អតីតាទីនំ នវត្តព្ពតា ន វុត្តា, ឧទ្ធេយតស្សាបិ។ អថ វា ភាវនាយ បហាតព្ពំ អសង្គហេត្វាបិ តស្ស បុថុជ្ជនេ វត្តមានស្ស ភាវនាយ បហាតព្ពសភាវានុវត្តនតោ, សាវជ្ជតោ ច ភាវនាយ បហាតព្ពបរិយាយោ វិជ្ជតីតិ ននុ នវត្តព្ពតាបសង្គោ និប្បរិយាយេន

ច ន ការណាយ បហោតព្ពន្តិ តស្ស ចេតនា នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវេនាបិ ន វុត្តា។ ឧស្សន្នបហោតព្ពបច្ចយស្សាបិ ឧបត្ថម្ភកស្ស សហាយភាវេន កល្លយុត្តភាវេន ឧស្សន្នកតំ, ន ចោទិបិ ការណា អនុប្បាទនយុត្តំ តស្ស អាបជ្ជតីតិ ឯកច្ចេន ការណាយ បហោតព្ពតា វុត្តា។ អថ វា អបិយាកម្មនិយការណាបក្ខេ ឧស្សន្នបហោតព្ពវចនត្តិ តការណតា តំ វិភជន្តំ វុត្តន្តិ។

៣៥៣។ “វិញ្ញាណ”ន្តិ បទំ អបេក្ខិត្វា “អព្យាកតំ វិបាក”ន្តិ អាទីនិ នបុំសកនិទ្ទេសោ, តេនេវ ឯវ អនិកតាព្យាកតាបេក្ខាយ ទុវិធន្តិ វុត្តំ។ អញ្ញថា រូបនិព្ពានានម្បិ អព្យាកតការណតា តំ វត្ថុព្ពិធន្តិ វត្តព្ពំ សិយា។ វិបាកស្ស កាយាវនទ្វារិការណា កុសលេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពា។ អហេតុកតា សហេតុកតា វិយ សម្បយុត្តហេតុវសេន, ន និព្ពត្តកហេតុវសេន។ វិបាកស្ស ហិ សហេតុកតា សហេតុកកម្មវសេន និព្ពុយានាបិ សម្បយុត្តហេតុវសេនេវ វុច្ចតិ, អញ្ញថា អហេតុកានម្បិ សហេតុកតា អាបជ្ជេយ្យាតិ។ កស្មា បន សហេតុកស្ស អហេតុកា វិបាកា ហោន្តីតិ? តត្ថ ការណំ វុត្តមេវ។ កិច្ចា អារម្មណាភិនិបាតមត្តេសុ បញ្ចសុ វិញ្ញាណេសុ យថា អលោភាទិសម្បយោគោ ន សម្ភវតិ, ឯវំ មត្តទមត្តកិច្ចេសុ សម្បដិច្ឆនសន្តីរណេសុបិ ហេតូនំ ឧប្បត្តិយា អសម្ភវតោបិ នេសំ អហេតុកតា ទដ្ឋព្ពា។

មនោវិញ្ញាណតោ ឧប្បជ្ជនវិសិដ្ឋមនកិច្ចានំ អការណតោ មនោមត្តា ធាតុ មនោធាតុ។

ចក្ខុសន្និស្សិតំ ហុត្វា រូបស្ស វិជាននំ លក្ខណំ ឯតស្សាតិ ចក្ខុសន្និស្សិតរូបវិជាននលក្ខណំ។ តត្ថ ចក្ខុសន្និស្សិតវចនេន រូបវិសយំ អញ្ញំ វិញ្ញាណំ និវត្តេតិ។ វិជាននគ្គហណេន ចក្ខុសន្និស្សិតេ ផស្សាទិកេ និវត្តេតិ។ ចក្ខុរូបគ្គហណេន និស្សយតោ, អារម្មណតោ ច វិញ្ញាណំ វិសេសេតិ ឧភយាធីនវុត្តិកត្តា។ យទិ ហិ ចក្ខុ នាម ន សិយា, អន្ធាបិ រូបំ បស្សេយ្យុំ, ន ច បស្សន្តិ។ យទិ ច នីលាទិរូបំ នាម ន សិយា, វេសាទិនិយមេន ន ភវិតព្ពំ, អត្ថេវ ច និយមោ, ឯកន្តនារម្មណតា ច វិញ្ញាណស្ស វុត្តាតិ “អារម្មណេន វិនា នីលាទិអាការំ វិញ្ញាណំ បវត្តតី”តិ ឯវំ បវេត្តា វាទោ បដិសេធិតោតិ វេទិតព្ពំ។ តេនាហ ភគវា “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណ”ន្តិអាទិ (ម॰ និ॰ ១.២០៤, ៤០០; ៣.៤២១, ៤២៥; សំ॰ និ॰ ២.៤៤; ៤.៦០; កថា॰ ៤៦៥)។

កស្មា បនេត្ថ ចក្ខុចក្ខុនោ គហិតាតិ? ឯកម្បិ ចក្ខុ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ហោតិ, រូបំ បន អនេកម្បិ សំហតត្តំ ខ្លាយស្ស វិសេសស្ស ឧប្បត្តិ។ កិំ បន ការណំ ឯកម្បិ ចក្ខុ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ហោតិ, រូបំ បន អនេកម្បីតិ? បច្ចយភាវវិសេសតោ។ ចក្ខុ ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស និស្សយបុរេជាតិន្ទ្រិយវិប្បយុត្តបច្ចយេហិ បច្ចយោ ហោន្តំ អត្ថិភាវេនេវ ហោតិ, តស្មិំ សតិ តស្ស ភាវតោ, អសតិ អភាវតោ។ យតោ តំ អត្ថិអវិគតបច្ចយេហិស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ វុច្ចតិ, តំនិស្សយតា ចស្ស ន ឯកទេសេន អល្លីយនវសេន ទដ្ឋព្ពា អរូបភាវតោ, អថ ខោ គរុរាជាទីសុ សិស្សរាជបុរិសាទីនំ វិយ តប្បដិពទ្ធវុត្តិតាយ។ ទ្វារេ បន បច្ចយា តេន តេន វិសេសេន វេទិតព្ពា។ រូបំ បន បច្ចយភាវេន ន ឯកម្បិ ន សម្ភវតីតិ ឯកម្បិ ចក្ខុ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ “ចក្ខុញ្ច បដិច្ចា”តិ ឯកវចននិទ្ទេសោ កតោ។

រូបំ បន យទិបិ ចក្ខុ វិយ បុរេជាតអត្ថិអវិគតបច្ចយេហិ បច្ចយោ ហោតិ បុរេតរំ ហុត្វា វិជ្ជមានក្ខណេយេវ ឧបការកត្តា, តថាបិ
អនេកមេវ សំហតំ ហុត្វា បច្ចយោ ហោតិ អារម្មណភាវតោ។ យញ្ហិ បច្ចយធម្មំ សភាវភូតំ, បរិកប្បិតាការមត្តំ វា វិញ្ញាណំ វិភាវេន្ត
បវត្តតិ, តទញ្ញស្ស សតិបិ បច្ចយភាវេ នោ តស្ស សារម្មណសភាវតាយ យំ កិញ្ចិ អនាលម្ពិត្វា បវត្តិតុំ អសមត្ថស្ស ឱលុព្ភ
បវត្តិការណតាយ អាលម្ពនីយតោ អារម្មណំ នាម។ តស្ស យស្មា យថា តថា សភាវូបលទ្ធិវសេន អារម្មណបច្ចយលាភោ, តស្មា
ចក្ខុវិញ្ញាណំ រូបំ អារព្ភ បវត្តមានំ តស្ស សភាវំ វិភាវេន្តមេវ បវត្តតិ។ សា ចស្ស ឥន្ទ្រិយាធីនវុត្តិកស្ស អារម្មណសភាវូបលទ្ធិ, ន
ឯកទ្វិកលាបគតវណ្ណវសេន ហោតិ, នាបិ កតិបយកលាបគតវណ្ណវសេន, អថ ខោ អាភោគានុរូបំ អាបាថគតវណ្ណវសេនាតិ
អនេកមេវ រូបំ សំហច្ចការិតាយ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ ទស្សេន្តោ ភគវា "រូបេ ច"តិ ពហុវចនេន និទ្ទិសិ។

យំ បន "រូបាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុយា តំសម្បយុត្តកានញ្ច ធម្មានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.១.២) វុត្តំ, តំ កថន្តិ?
តត្ថ យាទិសំ រូបាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ ហោតិ, តាទិសមេវ សន្ធាយ វុត្តំ។ កីទិសំ បន តន្តិ? សមុទិតន្តិ
បាកដោយមត្ថោ។ ឯវញ្ច កត្វា យទេកេ វទន្តិ "អាយតនសល្លក្ខណវសេន ចក្ខុវិញ្ញាណាទយោ សល្លក្ខណារម្មណា, ន
ទព្ពសល្លក្ខណវសេនា"តិ, តម្បិ យុត្តមេវ ហោតិ។ ន ចេត្ថ សមុទាយារម្មណតា អាសង្កិតព្ពា សមុទាយាភោគស្សាភាវតោ។ សមុទិតា
បន វណ្ណធម្មា អារម្មណបច្ចយា ហោន្តិ។ កថំ បន បច្ចេកំ អសមត្ថា សមុទិតា អារម្មណា បច្ចយា ហោន្តិ, ន ហិ បច្ចេកំ ទដ្ឋុំ អសក្កោន្តា
អន្ធា សមុទិតា បស្សន្តីតិ? នយិទមេកន្តិកំ វិសុំ វិសុំ អសមត្ថានំ សិវិកាវហនាទីសុ សមត្ថតាយ ទស្សនតោ។ កេសាទីនញ្ច យស្មិំ ឋានេ
ឋិតានំ បច្ចេកំ វណ្ណំ គហេតុំ ន សក្កា, តស្មិំយេវ ឋានេ សមុទិតានំ វណ្ណំ គហេតុំ សក្កាតិ ភិយ្យោបិ តេសំ សំហច្ចការិតា បរិព្យត្តា។
ឯតេន ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បរមាណុរូបំ អារម្មណំ, ឧទាហុ តំសមុទាយោតិអាទិកា ចោទនា បដិក្ខិត្តាតិ វេទិតព្ពា។ "សោតញ្ច បដិច្ច សទ្ទេ
ច"តិអាទីសុបិ (ម. និ. ១.២០៤, ៤០០; ៣.៤២១, ៤២៥, ៤២៦) ឯវមេវ នយោ។ ឯវំ ឧភយាធីនវុត្តិកតាយ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស និស្សយតោ,
អារម្មណតោ ច វិភាវនំ កតំ, ឯវំ សោតវិញ្ញាណាទីសុបិ យថារហំ វត្តព្ពំ។

រូបមត្តារម្មណន្តិ រូបាយតនមត្តស្សេវ អារម្មណករណំ។ មត្តសទ្ទេន យថា អារម្មណន្តរំ និវត្តេតិ, ឯវំ រូបាយតនេបិ លព្ភមានេ
ឯកច្ចេ វិសេសេ និវត្តេតិ។ ន ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ វណ្ណមត្តតោ អញ្ញំ កិញ្ចិ វិសេសំ តត្ថ គហេតុំ សក្កោតិ។ តេនាហ ភគវា "បញ្ចហិ
វិញ្ញាណេហិ ន កិញ្ចិ ធម្មំ បដិវិជានាតិ អញ្ញត្រ អភិនិបាតមត្តា"តិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជមានំ រូបារម្មណេ ឯវ ឧប្បជ្ជនតោ
តទភិមុខភាវេន គច្ឆតីតិ វុត្តំ "រូបាភិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋាន"ន្តិ។ អត្តនោ អនន្តរំ ឧប្បជ្ជមានានំ អរូបធម្មានំ សមនន្តរវិគតា អរូបធម្មា
បវត្តិឱកាសទានេន អនន្តរសមនន្តរនត្ថិវិគតបច្ចយេហិ ឧបការកា និស្សយារម្មណធម្មា វិយ អាសន្នការណន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ
"រូបារម្មណាយ កិរិយមនោធាតុយា អបគមបដ្ឋាន"ន្តិ។ សោតវិញ្ញាណាទីសុបិ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

ចក្ខុវិញ្ញាណាទិគហិតំ រូបាទិអារម្មណំ តទនន្តរមេវ អបរិបតន្តំ កត្វា សម្បដិច្ឆន្តី គណ្ហន្តី វិយ ហោតីតិ វុត្តំ "រូបាទិសម្បដិច្ឆនរសា"តិ។
តថាភាវេន សម្បដិច្ឆនភាវេន បច្ចុបដ្ឋាតីតិ តថាភាវបច្ចុបដ្ឋានា។

លស្ស អារម្មេណស្ស ពេងាធិ បញ្ញត្តិ, តទេតា ចា ពតិបឃាត់ ចិឌាគតសកាចាបិ លេឡអារម្មណចិឌាគតលក្ខណា ទុត្តា ថាំសកាចាគតិចត្តតទេតា, លេស្វេច ចា ត្ពតទេរសំ អារម្មណាត់ អទេត្ថាកឆត្តា៑ សត្តឹទណាឌិកិច្ចាតិ សត្តឹទណតងារម្មណកិច្ចា ចា, សត្តឹទណតងារម្មណបដិសត្តិកចក្កទុតិកិច្ចា ចាតិ អឆិប្បាទេឃា៑ "ហងឃចត្តុបងដ្ឋាតា"តិ ត្ពាង់ ត្ពយាសំ ក្តិត្តិ យទេតាចិញ្ញាណឆាត្វត់ ឲុពទេត្តទេតច ហងឃចត្តុសត្តិស្សឃតាឃ ទុត្តំ៑ ទេហដ្ឋា ទុត្តតទេឃត បត ថាំថាំអត្តទាតឹតចិញ្ញាណាបកឃបងដ្ឋាតាតិបិ ចត្តុំ ចដ្ឋតិទេឃច៑ តស្សា ទេកទេងាតិ តស្សា ចិបិពេយទេតាចិញ្ញាណឆាត្វឃា "ទុចិឆា"តិ ទុត្តាឃ ទុចិឆតាសញ្ញាទេតា ទេកទេងា៑ ឲុពត្តមិដ្ឋារម្មណាតិ ឲុពទេត្តទេតច ត្ពទេដ្ឋ អារម្មណា, អតិចិឃ ត្ពដ្ឋារម្មណាតិ អទេត្ថា៑ បញ្ញាទ្វារេទេ ទេចច ឌចតាចសាទេត ចាតិ ឲត្ត បញ្ញាទ្វារេទេ សប្បជិទ្ធតទេចាដ្ឋត្ពតាត់ អត្តទាឡអំ ផាត់, ត្ពតទេ(៣ ឌចតកចក្កាតត្តិ ឲចំ ក្តិផាតា ទេហាតិ៑ ត្ពតទាឃបិ សត្តឹទណតងារម្មណពាទេល ឃធាទុត្តទេយច ផាត់, បដិសត្តិអាឌិពាទេល បត ទុតិកចក្កាត់ អត្តទាឡអំ បដិសត្តិឃា, បដិសត្តិអាចឌ្ឍតាត់ តងារម្មណាចឌ្ឍតាត់ ឌចតាចឌ្ឍតាត់ ទេចាដ្ឋត្ពតាចឌ្ឍតាតញ្ញា អត្តទាឡអំ កចក្កស្ស, តងារម្មណបដិសត្តិត់ ឌចតបដិសត្តិត់ ចា អត្តទាឡអំ ទុតិឃា ផាតត្តិ ទេចឌិតត្ពាំ៑

លស្សតិ ឲត្ត បុទេត្ត ទុត្តតទេឃទេតច ចិកាទេកា ទេចឌិតទេត្ពា៑ ពាឃស្ស តិស្សឃក្វតាត់ តាតិត្ពដ្ឋទេចាដ្ឋត្ពក្វតាត់ បដិឈដ្ឋតាតិឈំសស្ស ឌាលចកាចទេតា ពាឃចិញ្ញាណំ សុលសប្បឃុត្តំ៑ ដ្ឋបិងាទុបិត់ទេឃច ឈដ្ឋតា ទុត្តាលិតិ ចក្កចិញ្ញាណាឌិតិ ដ្ឋទេបក្ខាសហកតាតិ៑ ទេតតាហ "ទេសសំ ដ្ឋទេបក្ខាឃុត្ត"ត្តិ៑ ទេសសំ លេត្តិឆយិ៑

អទេលិកាទេងាសាទេយាហា ទេចច អទេលិកាទេងាសា ច អទេលិកាងទេឃា, ទេតហិ អទេលិកាឌិហិ ចិបិពេហេត្វហិ សប្បឃុត្តំ អទេលិកាឌិចិបិពេហេតុសប្បឃុត្តំ៑ ពាយាចចទេកុសលំ ចិឃ ទេសាយតស្សាឌិទេកងទេតាតិ ឃធា ពាយាចចទេំ កុសលំ ទេសាយតស្សុទេបក្ខាទេកាណសញ្ញាទេកងទេតា អដ្ឋចិឆំ, ឲចមិឆឡិតិ អដ្ឋចិឆតាឃ សឌិសតំ ងទេស្សតិ៑ ពាយាចចទេកាចទេតា ហិតាឌិទេតា, ទេឃាតឹស្ស ដ្ឋប្បត្តិទេតា ច សឌិសទេយច, សប្បឃុត្តឆម្មទេតា បត អារម្មណទេតា, បចត្តិអាពារទេតា ច ចិសឌិសំ៑ តធា ហិ កុសលំ ពម្មទ្វារេចទេសត បចត្តតិ, ត ត្ពាង់, ចិបិពាត់ អចិញ្ញត្តិឌតកត្តា៑ ដ្ឋប្បត្តិទ្វារេចទេសត បត ត្ពយស្សាបិ អទេត្វច បចត្តិទេកទេងា បញ្ញាទ្វារេយទេតាទ្វារេទេស្ស យហាចិបិពាត់ តងារម្មណចទេសត បចត្តិសម្ពចទេតា៑ ឃធា បត កុសលំ ពតិចទេសត បញ្ញាចិឆំ, ចិញ្ញាណដ្ឋិតិចទេសត សត្តចិឆញ្ញា, ត ឲចមិង់ តទេងាទេងទេស ឲច ដ្ឋប្បឌ្ឍតទេតា៑ តត្ត អារម្មណទេតា, ឲពច្ចបចត្តិអាពារទេតា ច ចិសឌិសតំ ងទេស្សតុំ "ឃធា បតា"តិអាឌិ ទុត្តំ៑ លស្ស អារម្មណស្សតិ បរិត្តាឌិអតីតាឌិអជ្ឈត្តាឌិប្បទេកទេងស្ស លស្ស អារម្មណស្ស៑

អាកាយតាឌិចទេសតាតិ អាកាយតបច្ចឃចទេសត៑ តត្ត ឲពច្ចាត់ អាចទិឃាត់ យទេតត ម្ពទេល ចលិទេត អាងាសតទេល ម្ពលតិមិត្តំ ចលត់ ចិឃ អសញ្ញារស្ស កុសលស្ស ចិបិទេកា អសញ្ញារទេរា, សសញ្ញារស្ស កុសលស្ស ចិបិទេកា សសញ្ញារទេរាតិ ឲចំ អាកាយតចទេសត៑ ឲពច្ចាត់ បត អាចទិឃាត់ យទេតត ឌាលចទេត្តហិ ចិក្វទេតហិ បច្ចទេឃហិ កម្មាឌិហិ ដ្ឋប្បទេត្ត អសញ្ញារទេរា, ទុត្ពាទេលហិ សសញ្ញារទេរាតិ ឲចំ បច្ចឃចទេសត៑ សប្បឃុត្តឆម្មាតត្តិ បិឡត្ពាឃំ សទ្វបទេតា អាកាតសប្បឃុត្តឆម្មាត់៑ ទេតសំ ហិ ចទេសត កុសលទេតា ចិបិពេស្ស ចិទេសសាកាទេចា៑ តិទុស្សាហត្តិ ឲត្ត ដ្ឋស្សាទេហា តាយ អតុបត្ថិត្តាចិឌ្ឍាតល្សាយាតសត្តាទេត ចិបិកុប្បាឌតសយត្វតាសញ្ញាទេតា ឡាបិទេរា, ទេសា ចិបិពេស្ស តត្តិតិ ថាំ តិទុស្សាហំ៑ កុសទេលស្ស បត អកិញ្ញាចសបចទេត្តស្សបិ អទេត្វចាតិ ថាំ ទិសាស្សាហំ៑

លោកាទីនំ ឧក្កដ្ឋនាវដ្ឋតាយ អយោនិសោមនសិការហេតុកានំ តត្ថ វិបាកការេវា, អលោកាទីនម្បិ ឧក្កដ្ឋអនវដ្ឋសកាវានំ ការណស្ស តព្ភាវទ្វារតាយ តត្ថេវ អកុសលវិបាកការេវាតិ អាហ “អកុសលវិបាកំ អហេតុកមេវា”តិ។ យថា អតិឥដ្ឋេ, ឥដ្ឋមជ្ឈត្តេ ច អារម្មណេ វេទនាភេទសព្ភាវតោ កុសលវិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ទុវិធា ហោតិ សោមនស្សសហគតា, ឧបេក្ខាសហគតាតិ, ន ឯវំ អតិអនិដ្ឋេ, អនិដ្ឋមជ្ឈត្តេ ច អារម្មណេ វេទនាភេទោ អត្ថីតិ អកុសលវិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ឯកមេវាតិ “សព្ពវិធ”ន្តិ វុត្តំ។ សតិ ហិ តត្ថ វេទនាភេទេ អតិអនិដ្ឋេ ទោមនស្សេន ភវិតព្ពំ, ន ច បដិឃេន វិនា ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតីតិ។

កាមវិញ្ញាណស្ស ទុក្ខសហគតតា កុសលវិបាកេ ទុត្តវិបរិយាយេន វេទិតព្ពា។ ឧបេក្ខា ហីនាតិ ឧក្កដ្ឋតិហីនស្ស អកុសលស្ស វិបាកភាវតោ ឧបេក្ខាបិ សមានា ហីនា ឯវ ទុក្ខសភាវត្តា។ តេនាហ “ទុក្ខំ វិយ នាតិតិក្ខណា”តិ។ យថា ទុក្ខំ អតិវិយ តិក្ខណំ កដុកំ, ន ឯវមយំ, តថាបិ ទុក្ខសភាវេនេវ បវត្តតិ។ ន ហិ អកុសលស្ស វិបាកោ អទុក្ខោ ហោតិ។ ឧបេក្ខាភាវោ បនស្ស ពលវតា ពាធិយមានស្ស បដិប្បហរិតុំ អសមត្ថស្ស ទុព្ពលស្ស បុរិសស្ស តេន ករិយមានពាធាយ ឧបេក្ខនា វិយាតិ ទដ្ឋព្ពា។ ឥតរេសូតិ កុសលវិបាកេសុ។

រូបាវចរន្តិ រូបាវចរវិបាកវិញ្ញាណំ។ វិបាកកថា ហេសាតិ។ កុសលំ វិយាតិ រូបាវចរកុសលំ វិយ។ ន ហិ រូបាវចរវិបាកោ តទញ្ញកុសលសទិសោ។ អបិច សព្ពត្ថិសទ្ធា ឧទេ, យថិទំ “កុសលំ, វិបាកោ”តិ ច។ តស្មា យថា “មាតរំ បយិរុបាសតី”តិ វុត្តេ អត្ថតោ មាតរន្តិ អវុត្តម្បិ សិទ្ធមេវេតំ, ឯវំ ឧបមាបីតិ អត្ថតោ កុសលំ វិយាតិ អវត្វា។ កុសលសទិសតា វេទិតព្ពា, អារម្មណតោ ច វេទិតព្ពា។ តថា ហិ យេ ផស្សាទយោ កុសលេ លព្ភន្តិ, តេ វិបាកេបិ លព្ភន្តិ។ យស្មិំ ច អារម្មណេ កុសលំ បវត្តតិ, តស្មិំយេវ អយំ វិបាកោបិ បវត្តតិ។ យំ បនេត្ថ បដ្ឋានុបញ្ញាតចិត្តំ អភិញ្ញាប្បត្តំ, តស្ស វិបាកោ ឯវ នត្ថិ។ កស្មា នត្ថិ? អសម្ភវតោ, អានិសំសភូតត្តា ច។ នត្ថិ វិបាកំ ទេន្តិ រូបាវចរមេវ ទេន្តិ។ ន ហិ អញ្ញាភូមិកំ កម្មំ អញ្ញាភូមិកំ វិបាកំ ទេតិ។ កម្មនិមិត្តារម្មណតា ច រូបាវចរវិបាកស្ស វុត្តាតិ ន តំ អញ្ញំ អារព្ភ បវត្តតិ។ បរិត្តារម្មណាទិអារម្មណញ្ច តំ ន ហោតីតិ អយមសម្ភវោ។ ឯវាតស្ស អានិសំសភូតញ្ច នានាទីនំ វសេន អត្ថការេន បញ្ចមលោកេ វិយាតិ។

បវត្តិតោ បន វិបាកស្ស, កុសលស្ស ច អត្ថេវ ភេទោតិ តំ ទស្សេតុំ “កុសលំ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ កុសលំ វិយ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសាទិអារម្មណភេទតោ ចតុព្ពិធំ បវត្តិភេទោ វុត្តនយេន ជវនវសេន, បដិសន្ធិអាទិវសេន ច បវត្តនតោ។

ចតុមគ្គយុត្តចិត្តផលត្តាតិ ចតូហិ អរិយមគ្គេហិ សម្បយុត្តកុសលចិត្តស្ស ផលត្តា, ចតុព្ពិធសាមញ្ញផលសម្បយុត្តកាវសេនាតិ អត្ថោ។ មគ្គវីថិយំ ទ្វិក្ខត្តុំ, តិក្ខត្តុំ វា ផលសមាបត្តិយំ អបរិច្ឆិន្នបរិយាយំ បវត្តមានម្បិ ទ្វីសុ ឋានេសុ បវត្តិយា “ទ្វិធា បវត្តតី”តិ វុត្តំ។ សព្ពម្បីតិ តេវីសតិវិធំ កាមាវចរវិបាកំ, បញ្ចវិធំ រូបាវចរវិបាកំ, ចតុព្ពិធំ អរូបាវចរវិបាកំ, ចតុព្ពិធមេវ លោកុត្តរវិបាកន្តិ សព្ពម្បិ វិបាកវិញ្ញាណំ នាតិសង្ខេបវិត្ថារនយេន ឆត្តិំសវិធំ ហោតិ។

ភូមិភេទតោ តិវិធំ លោកុត្តរស្ស អភាវតោ. លោកុត្តរញ្ហិ កិរិយចិត្តំ នត្ថិ ឯកន្តេន អនន្តរវិបាកទាយិភាវតោ. វុត្តញ្ហិ “សមាធិមានន្តរិកញ្ញមាហុ”តិ (ខុ. បា. ៦.៥; សុ. និ. ២២៨). ហោតុ តាវ សេក្ខានំ ឧប្បជ្ជមានំ អនុត្តរំ កុសលំ បុគ្គលន្តរភាវូបគមនតោ សផលំ, អរហតោ បន ឧប្បជ្ជមានំ បុគ្គលន្តរភាវូបគមនតោ និប្ផលំ, តស្ស កិរិយភាវោ កស្មា ន ឥច្ឆិតោតិ? ឥច្ឆិតព្វោ សិយា. យទិ តស្ស បុនប្បុនំ ឧប្បត្តិ សិយា, សកិំយេវ បន លោកុត្តរកុសលំ បវត្តតិ. យទិ ហិ បុនប្បុនំ បវត្តេយ្យ, មគ្គចិត្តំ អរហតោបិ បវត្តតីតិ លោកុត្តរកិរិយចិត្តំ សិយា, ន ចេតំ អត្ថិ បយោជនាភាវតោ. តស្មា នត្ថិ លោកុត្តរកិរិយចិត្តានំ. កិរិយចិត្តានន្តិ ច កិរិយាមត្តចិត្តានំ, កុសលាកុសលំ វិយ កិញ្ចិ វិបាកំ អនុប្បាទេត្វា កិរិយាមត្តមេវ ហុត្វា បវត្តនកចិត្តានន្តិ អត្ថោ. កស្មា បនេតំ វិបាកំ ន ឧប្បាទេតីតិ? វុច្ចតេ – ឯត្ថ ហិ យទេតំ អាវជ្ជនទ្វយំ, តំ អនុបច្ឆិន្នភវមូលេបិ សន្តានេ បវត្តំ អនាសេវនតាយ ទុព្ពលភាវតោ អពីជសាមត្ថិយំ វិយ បុប្ផំ អផលមេវ ហោតិ. យំ បន ឧច្ឆិន្នភវមូលានំ សន្តតិយំ បវត្តំ អដ្ឋារសវិធំ ចិត្តានំ, តំ សមុច្ឆិន្នមូលាយ លតាយ បុប្ផំ វិយ ផលទាយិ ន ហោតីតិ វេទិតព្វំ. អញ្ញស្ស អសម្ភវតោ កិរិយហេតុកា នាម អលោភាទិនាវ កថិតព្វន្តិ អាហ “អលោភាទិកិរិយហេតុវិរហិត”ន្តិ.

ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ បុរេចរា ហុត្វា រូបាទិអារម្មណានំ វិជាននលក្ខណា ចក្ខុវិញ្ញាណាទិបុរេចររូបាទិវិជាននលក្ខណា. អយំ បន មនោវិញ្ញាណតោ ឧប្បន្នាបិ វិសិដ្ឋមននកិច្ចាភាវេន មនោមត្តា ធាតូតិ មនោធាតុ. តថា ហេសា មនោវិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ន ហោតិ. អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន ធាតុនិទ្ទេសេ (វិសុទ្ធិ. ២.៥១៧) អាគមិស្សតិ. អាវជ្ជនរសាតិ អាភោគរសា, ចិត្តសន្តានស្ស វា បុរិមាការតោ អញ្ញថា ឧលោឡនរសា. ភវង្គវិច្ឆេទបច្ចុបដ្ឋានាតិ ភវង្គសន្តានវិច្ឆេទបច្ចុបដ្ឋានា. អបុញ្ញារម្មណា សកិទេវ បវត្តមានា សព្ពថា វិសយរសំ អនុភវិតុំ ន សក្កោតីតិ ឥដ្ឋាទីសុ សព្ពត្ថ ឧបេក្ខាយុត្តាវ ហោតិ.

សាធារណាតិ សេក្ខាសេក្ខបុថុជ្ជនានំ សាធារណា. អសាធារណាតិ អសេក្ខានំយេវ អាវេណិកា. វោដ្ឋនាវជ្ជនរសាតិ បញ្ចទ្វារេ សន្តីរណេន គហិតារម្មណំ វវត្ថបេន្តី វិយ បវត្តនតោ វោដ្ឋនរសា, មនោទ្វារេ បន វុត្តនយេន អាវជ្ជនរសា. តថាភាវេន បញ្ចទ្វារមនោទ្វារេសុ យថាក្កមំ វោដ្ឋនាវជ្ជនភាវេន បច្ចុបតិដ្ឋតីតិ តថាភាវបច្ចុបដ្ឋានា. វោដ្ឋនកាលេ សន្តីរណកិច្ចានំ តិស្សន្នំ អហេតុកវិបាកមនោវិញ្ញាណធាតូនំ អាវជ្ជនកាលេ យស្ស កស្សចិ ភវង្គស្សាតិ ឥមេសំ អញ្ញតរាបគមោ ឯតិស្សា អាសន្នការណន្តិ អាហ “អហេតុក...បេ... បដ្ឋានា”តិ.

អរហតន្តិ អរហតំយេវ អសាធារណភាវតោ. អនុឡារេសូតិ អដ្ឋិកសង្ខលិកបេតរូបាទីសុ, អញ្ញេសុ វា អប្បណីតេសុ វត្ថូសុ. ហសិតុប្បាទនរសាតិ ហសិតស្សេវ ឧប្បាទនរសា. តថា ហិ តំ ចិត្តំ “ហសិតុប្បាទន”ន្តេវ វុច្ចតិ, ន អញ្ញេសំ ហសិតុប្បាទកចិត្តានំ អភាវតោ. អញ្ញានិបិ ហិ ទ្វាទស សោមនស្សសហគតានិ បរិត្តកុសលាកុសលកិរិយចិត្តានិ យថារហំ បុថុជ្ជនាទីនំ ហសិតុប្បាទកានិ វិជ្ជន្តិ, ឥទំ បន ចិត្តំ វិចារណបញ្ញាវិរហិតំ បរិត្តេសុ អប្បណីតេសុ អារម្មណេសុ អរហន្តានំ សោមនស្សមត្តំ ឧប្បាទេន្តំ ឧប្បជ្ជតិ. ភគវតោបិ ឧប្បជ្ជតីតិ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ, តំ អតីតំសាទីសុ អប្បដិហតញាណំ វត្វា “ឥមេហិ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតស្ស ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សព្ពំ កាយកម្មំ ញាណបុព្ពង្គមំ ញាណានុបរិវត្តី”តិ (មហានិ. ៦៩; ចូឡនិ. មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥; បដិ. ម. ២.៥) វចនតោ

ចិនារទេតព្វត្តិ ឲរេក ៍ តត្ថ ហសិតុប្បាទចិត្តេន បចត្តិយយាតយ្យិ កាចទេតា សិតកាទេណ៍ បុទ្ធេត្តិចាឯាតាកាចំសសទ្ធញ្ញាតញ្ញាណាត់ អត្ថចត្តកត្តា ខាណាត្ថបរិចត្តិយេចាតិ ឲចំ បត ខាណាត្ថបរិចត្តិកាចេ សតិ ត កោឌិ បិច្ឆព្ថអដ្ឋកថាត់ ចិនទោនេសា៍ ឲចន្ថា កត្វា អដ្ឋកថាយំ "ទេតសំ ខាណាត់ ចិណ្ណបរិយតេត្ត ព្វាឌំ ចិត្តំ ឱប្បជ្ជតី"តិ ចុត្តំ៍ អចយ្យន្ថា ឲតំ ឲចំ ព្ថន្និតព្វំ, អញ្ញថា អញ្ញាស្សាបិ ចិញ្ញាត្តិសមុដ្ឋាបកស្ស អទេហតុកចិត្តស្ស កាចទេតា ឱប្បត្តិ ត យុជ្ជេយ្យ៍ ត ហិ ចិញ្ញាត្តិសមុដ្ឋាបកស្ស តំសមុដ្ឋិតាយ ចិញ្ញាត្តិយា កាយកម្មាឌិកាចំ អាបជ្ជតកាទេចា ចិតាត្តតីតិ៍ ឲកត្តទេតា ហទយចត្ថុបឌ្ឋាតា បត្ថាទេចាកាទកេច ឲច ឱប្បជ្ជតទេតា៍

អយទេត្ថ ចិនសេនាតិ អយំ សេក្ខបុថុជ្ជតាត់ ឱប្បត្តិយា ចិបាកុប្បាទតសមត្ថតា, អទហតំ ឱប្បត្តិយា តឌកាទេចាតិ ឱកទេយសំ សត្តាទេត ឱប្បត្តិសមុបលក្ខិទេតា ឲត្ថ កុសលកិរិយចិញ្ញាណេសុ ចិនសេនា៍ ឲចន្ថា កត្វា បន្ថយទេចកទេល្លត អចិបាកស្សាបិ កុសលាកុសលស្ស កិរិយកាចប្បសង្គោ តិចត្តិទេតា ទេហាតិ៍ បនទេតា កុសលទេតា ចិនសេនាតិ ឲត្វាបិ ឲសេច តទេយា៍

៣៥៥៍ សង្គាតិបិ កុសលាកុសលញ្ញាកតាតិ ឲក្ខតតចុតិ ចិញ្ញាណាតិ ទេហាត្តិ តាតិសន្ធេបចិត្វាទតទេយតាតិ អធិប្បាទេយា៍ បដិសន្ធិចិញ្ញាណាឌីតំ កិច្ចំ តាយ កចត្តទបដិសន្ធាឌិតា អាកាទេទត បចត្តិ ឲច៍ តត្តិតិយុត្តច្ចា ចិត្តស្ស អញ្ញា កិច្ចំ តត្វិតិ អាហ "ច្ចុដ្ឋសហិ អាកាទេហិ បចត្តតី"តិ៍

អាត្មកាទេចតាតិ សាយត្វិទេយត៍ កត្មបចិតំ ហិ កម្មំ អចទេសសបន្ថយសមចាទេយ ចិបាកំ ទេតត្តំ អត្តទេតា អាត្មកាចំ ចិស្សជ្ជត្តំ ចិយ ទេហាតិ៍ ទេឌចមត្មស្សយ្ថតិ លសុ កាយាចចទទេឌទេចសុ ទេចច មត្មស្សសុ ច៍ កម្មកម្មតិមិត្តកតិតិមិត្តាតត្តិ ឲត្ថ កម្មំ តាយ កត្មបចិតំ កាយាចចទកុសលកម្មំ, តច្ចា ទេលា ចិបាកឌាតាយ លទ្ធោកាសំ៍ ទេតតាហ "បច្ចុបដ្ឋិត"ត្តិ៍ កម្មតិមិត្តំ កម្មាយូហតក្ខណេ ទេចតតាយ បច្ចយភូតំ ទេឌយ្យធម្មាឌិ៍ កតិតិមិត្តំ យំ កតិ ឱបបជ្ជតិ, តប្បរិយាបត្តំ ទ្ធបិយតត់៍ បណ្ឌកាឌិកាចត្តិ បណ្ឌកម្មកយម្មតាឌិកាចំ៍ ភ្ថត្វលស្ស ឱ្ថទេហតុកកុសលស្ស ចិបាកភូតា ឱទេបក្ខាសហកតាទេហតុមទេតាចិញ្ញាណធាតុ ភ្ថត្វល...ទេប... មទេតាចិញ្ញាណធាតុ៍ ទេតសត្តិ កាចិតទ្ធបិទ្ធបិចចទកុសលំត សត្វាត់៍ កម្មតិមិត្តមេចាតិ បធចិកសិណាឌិកំ អត្តទេតា កម្មាទម្មណមេច៍

ឲចំតាទេចត្វាតិ ឲត្ថ ចិញ្ញាណក្ខន្ធិតិទ្ទេស ឲចំ សទេន្ធបទេតា សទ្ធបឌស្សតមទេត្តទេតច ឲក្ខតចឹសតិយា ចិបាកចិញ្ញាណាត់ បដិសន្ធិចទេសត បចត្តិ ទេចឌិតព្វា៍ កចាលម្ពតាឌិចិកាទេកត បត យទេត្ថ ចត្តព្វំ, តំ បដិច្ចសមុប្បាទកថាយំ អាកមិស្សតីតិ៍

តំ តត្តិ ឲក្ខតចឹសតិយា បដិសន្ធិចិញ្ញាណេសុ យំ យំ ឱប្បជ្ជិត្វា តិទ្ធន្ធំ, តំ តំ អតត្តទំ ឱប្បត្តិយា អត្ថតាន្ធុយាត់៍ តស្ស តទេស្សចាតិ យស្ស យស្ស កម្មស្ស ចិបាកភូតំ បដិសន្ធិចិញ្ញាណំ, តស្ស តទេស្សច៍ តស្មិំទេញ្ញាចាតិ កម្មាឌិទេក ឲច៍ កម្មទេញ្ញា បដិសន្ធិចិញ្ញាណស្ស អាទម្មណំ, តស្មិំ កទេម្ម, អច កម្មតិមិត្តំ, កតិតិមិត្តច្ចា, តស្មិំ កម្មតិមិទេត្ត កតិតិមិទេត្តតិ អទេត្ថា៍ តាឌិសទេមចាតិ យាឌិសំ បដិសន្ធិចិញ្ញាណំ ទេហតុទេតា, ទេសសសម្បយុត្តធម្មទេតា ច តាឌិសទេមច៍ សត្តាតចិតិចត្តទេកតិ កចន្ថសត្តាតស្ស ចិតិចត្តតទេក៍ អញ្ញាម្បិ អាចជ្ជតសន្តាទេត ចិត្តុប្បាទេឌ កិរិយមយចិទេត្តទេតច សុបិតឌស្សតំ ទេហាតីតិ អាហ "សុបិតំ អបស្សទេតា"តិ៍ អបរិយាណសង្ឃ្យិ បចត្តតិទេយច, តថា ហិចំ ឱបបត្តិកចស្ស អង្គកាទេចត បចត្តតទេតា "កចង្គ"ត្តិ ចុច្ចតិ៍ ទេតសទេញ្ញាចាតិ បដិសន្ធិភូតាត់ទេយច៍

ញ្ញត្តិយាតីតិ ចក្ខាឌីតិ ញ្ញត្តិយាតិ៑ អារម្មណកហណក្ខយាតីតិ ទ្វបិឌិអារម្មណ៍ កេហតុំ ឧយតូ្វាតិ៑ យាឲ្យក្ខិកតកាលេ ចិយ ហិ ពាហិតិក្ខត្តកាលេបិ ត តាច ញ្ញត្តិយាតិ ឧកិច្ចកាតិ ហោត្តិ, អត្យក្ខយេត បត ចិឧឥកាចំ បត្តកាលេ ឲច ឧកិច្ចកាតិ ហោត្តិ៑ តេតេចាហ "ញ្ញឆ បរិបក្កត្តា អាឃតតាត"ត្តិ៑ អាបិឆកេតតិ ឃោក្យេឥឧាចដ្ឋិតេ៑ តយេច ឃោក្យេឥឧាចដ្ឋិតំ ទ្វបំ បដិច្ច ឈដ្ឋតា បច្ចយំ លទ្ធា៑ ឈដ្ឋតាតិ បដិឈាតេ, ឃេត ញ្ញាបិទាឌីចិឧេឧបច្ចយត្តទឧហិតេ ចក្ខុស្ស ចិឧឃ ចិកាទុប្បត្តិចិឧឌិទុប្បត្តិចិឧយស្ស ញ្ញដ្ឋាតិដ្ឋកាចេត អត្យក្កហា, ដ្ឋបឈាតេ ចាតិ អតូ្វា៑ តតាតិ ឈដ្ឋតាតត្តទំ៑ ឈដ្ឋតាត្យកាចេតាតិ ឈដ្ឋតាតលេត៑ កចក្ខចលតត្តិ កចក្ខចិត្តស្ស បកយ្យត់, តឆា ខ្ចិក្ខត្តំ បចត្តិយា ចិឧឌិឧស្ស កាទណកាច្ចបាយតត្តិ អតូ្វា៑ តញ្ញាចិត្តឧត្តាតស្ស បុទិយាចតូ្វាឃ កិត្តាចតូ្វាហេតុតាឃ ចលត់ ចិយាតិ "ចលត"ត្តិ ទុត្តំ៑ ចិឧឃចិឧឃឹកាចឧិទ្ធាឃ ឆម្មតាឃ អារម្មណស្ស អកិយុតិកាចេត បឧាឥស្ស តាច ឈដ្ឋតា ហោតុ, អញ្ញាឧត្តិឃ្សិតស្ស បត កចក្ខស្ស ចលត់ ពចំ ហោតីតិ? តំឧម្ពត្តកាចតេ៑ តេកិទតលេ ឆបិតាឧុ ឧក្ខទាឧុ ឲកិស្សា ឧក្ខទាឃ ឈដិតាឃ តឥញ្ញាឧក្ខទាឃំ ងិតយក្ខិកា ចលត់ ចេតូ្វ ដ្ឋាហេណត្តិ៑ តេឥច ទ្វបត្តិ តេឥច កចក្ខចលតស្ស បច្ចយត្តំ អាបិឆកតំ ទ្វបិឃតត់៑ កចក្ខ ចិឌ្ឋិត្តយាតា ចិយាតិ កចក្ខឧត្តាត់ ចិឌ្ឋិតត្តិ ចិឃ៑ តឥារម្មណុប្បត្តិយា បទេតា កចក្ខស្ស ដ្ឋប្បជ្ជតតា ចិឧឃក្កហណំ បញ្ចទ្វារាចជ្ជត់ ចតូ្វា តឥតត្តទំ ឥស្សតាឌីឧុ ចត្តរេត្តឧុ តាតិ អចតូ្វា យតោទ្វារាចជ្ជតស្ស កហណំ ដ្ឋេទ្ធេឧ ខ្ចិត្តំ អាចជ្ជតាត់ អាចជ្ជតឧាយតេត្តត កហិតតូ្វា៑

អាចជ្ជតាតត្តទត្តិ បញ្ចទ្វារាចជ្ជតាតត្តទំ៑ ឃេ ហឥឃចតូ្វ ចិយ ឧយ្យជិច្ឆតាឌីចិចិត្តាតិបិ តាត្យជាតត្តិ, តេឧំ "ឧយ្យជិច្ឆតាឃ ចក្ខុចិញ្ញាណឆាតុយា"តិអាឌីតា តតូ្វ តតូ្វ បិឡុត្តា អាកតា៑ ត ហិ ឧក្កា បិឡុត្តា បដិឧេឆេតុំ៑

"ឧចេយហត្តិ ហោតី"តិ ញ្ញដំ ឌចតបទិឃោឧាឥាឃ ចិត្តប្បចត្តិយា ចុច្ចយាតត្តា ចុត្តំ៑ ចុដ្ឋឧចិត្តក្ខណាឃុកញ្ញាអារម្មណយិឆ "យហត្ត"ត្តិ អធិប្បេតំ, តញ្ហា ដ្ឋប្បជ្ជិតូ្វា ខ្ចិតិចិត្តក្ខណាតីតំ ហុតូ្វា អាបិឆកយតចេឧត ចេឌិតញ្ញា៑

ឃឆាចចតូ្វាបិតេតិ ចោដ្ឋត្តាតេត ចុត្តាកាលេត កតចចតូ្វាបតេ៑ អាចជ្ជតាឃ, ចោដ្ឋត្តាតស្ស ច ចុត្តត្តា "អចេឧេឧកាយាចចទកិទិយាត"ត្តិ អចេឧេឧក្កហណំ កតំ៑ ល ឧត្ត ចាតិ ចា-ឧទ្ទេត "បញ្ចា ចា"តិ ញ្ញឥយ្យិ ចុត្តេយចាតិ ឥដ្ឋត្តា៑ ឧុត្តយុទ្ធិតាឌិកាលេ ហិ បញ្ចាបិ ឌចតាតិ ឌចត្តីតិ៑

តាតិឃេចាតិ "អដ្ឋត្តិ ចា"តិអាឌិតា (ចិឧុទ្ធិ៑ ៣៑៤៥៥) ចុត្តាតិ ឲក្កុតតិឧ កាយាចចទេឌចតាតិឃេច៑ ញ្ញតេតា អញ្ញា យតោទ្វារាចជ្ជតាតត្តទំ ដ្ឋប្បជ្ជតកចិត្តំ តាឃ តត្តីតិ ឥស្សតត្តិ ឲចកាទក្កហណ៑ "កោ(តក្ខតោ"តិ ញ្ញដំ កោ(តក្ខដ្ឋាតិយាតំ បទិកឧេចោឌាតាតយ្យិ កហណំ, ត កោ(តក្ខតោ ឲច៑ ចលចិត្តាតីតិ ឧយាបត្តិចេឧេត បចត្តតកចលចិត្តាតិ៑ ឃំ ឃំ លទ្ធបច្ចយត្តិ ឃំ ឃំ ឌចតំ ទ្វបិចចទេឌចតាឌិចេឧេត កោ(តក្ខអតត្តទំ ដ្ឋប្បត្តិយា លទ្ធបច្ចយំ៑

អតិយហត្តត្តិ ឧោឡអឧចិត្តក្ខណាឃុកំ៑ តតូ្វ ហិ តឥារម្មណចិត្តំ ដ្ឋប្បជ្ជតិ, ត អញ្ញាតូ្វ ចិក្ខុតត្តិ ឧុបិកាដំ, តញ្ហា កាយាចចទេយច៑ តតូ្វ ហិ

តទារម្មណស្ស ឧប្បត្តិ។ កាមាវចរជវនាវសានេតិ កាមាវចរជវនស្សេវ អវសានេ។ ន ហិ តំ កាមតណ្ហាហេតុកកម្មនិព្វត្តំ មហគ្គតានុត្តរជវនំ អនុពន្ធតិ អជនកត្តា, ជនកសទិសត្តា ច។ យថា គេហតោ ពហិ គន្តុកាមោ តរុណទារកោ ជនកំ, ជនកសទិសំ វា អនុពន្ធតិ, ន អញ្ញំ, ឯវមិទម្បិ ។ តត្ថាបិ ន សព្ពថា ជវនា សព្ពំ ជវនេន តទារម្មណស្ស និយមេតព្ពតោ, អារម្មណេន ច វេទនាយ បរិវត្តេតព្ពតោ។ តត្រាយំ និយមោ – បរិត្តកុសលលោភមោហមូលសោមនស្សសហគតកិរិយជវនានំ អញ្ញតរានន្តរំ អតិមហតិ វិសយេ បញ្ចន្នំ សោមនស្សសហគតានំ អញ្ញតរំ តទារម្មណំ ឧប្បជ្ជតិ, តថា បរិត្តកុសលាកុសលោបេក្ខាសហគតកិរិយជវនានំ អញ្ញតរានន្តរំ ឧបេក្ខាសហគតានំ ឆន្នំ តទារម្មណានំ អញ្ញតរំ បវត្តតិ។ ឥដ្ឋារម្មណាទីនន្តិ ឥដ្ឋឥដ្ឋមជ្ឈត្តអនិដ្ឋារម្មណានំ វសេនាតិ សម្ពន្ធោ។ តយិទំ អារម្មណេន វេទនាបរិវត្តិទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ “បុរិមកម្មវសេនា”តិ ឥទំ តទារម្មណវិសេសទស្សនត្ថំ។ ន ហិ បដិសន្ធិជនកមេវ កម្មំ តទារម្មណំ ជនេតិ, អថ ខោ អញ្ញកម្មម្បិ។ តំ បន បដិសន្ធិទាយិនា កម្មុនា និព្ពត្តតទារម្មណតោ វិសទិសម្បិ និព្ពត្តតីតិ។ “ជវនចិត្តវសេនា”តិ ឥទំ តទារម្មណនិយមទស្សនត្ថំ។ “ជវនេន តទារម្មណំ និយមេតព្ព”ន្តិ ហិ វុត្តំ។ អាទិ-សទ្ទេន បដិសន្ធិចិត្តំ សង្គណ្ហាតិ។ តត្រាអត្តតោ ឧក្កដ្ឋតរស្ស តទារម្មណស្ស បច្ចយោ ន ហោតិ។ យោ យោ បច្ចយោ លទ្ធោ ហោតីតិ យថាវុត្តេសុ ឥដ្ឋារម្មណាទីសុ យោ យោ តទារម្មណស្ស ឧប្បត្តិយា បច្ចយោ សមវេតោ ហោតិ។ កិញ្ចិ អន្តរន្តិ កិញ្ចិ ខណន្តរំ។ ឧកាមិវាតិ បដិសោតំ គន្ត្វា ឧកាមិវ។

ទ្វិក្ខត្តុំ សកិំ វាតិ វចនសិលិដ្ឋវសេន វុត្តំ “អដ្ឋ វា ទស វា”តិអាទីសុ (អ។ និ។ ប៉។១១; បារា។ ១១) វិយ។ ទ្វិក្ខត្តុមេវ បន វណ្ណេន្តិ។ វិបាកចិត្តត្តា, អាវជ្ជនស្ស ច វិទូរត្តា, មូលភវង្គាទិភវង្គសាមញ្ញសង្ខាតតោ ច ភវង្គស្ស អារម្មណេ បវត្តនារហំ សមានំ តស្ស ជវនស្ស អារម្មណំ អារម្មណំ ឯតស្សាតិ តទារម្មណន្តិ វុច្ចតិ ឯកស្ស អារម្មណសទ្ទស្ស លោបំ កត្វា “កាមាវចរំ, ទិដ្ឋមុត”ន្តិ ច យថា។ ឯត្ថ ច កោចិ “បដ្ឋានេ ‘កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ វិបាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតី’តិ (បដ្ឋា។ ១។១។៣០៩) វិបាកធម្មធម្មានំ ឯវ អនន្តរំ តទារម្មណំ វុត្ត”ន្តិ កិរិយាជវនានន្តរំ ន ឥច្ឆតិ។ វិប្ផារវន្តំ ហិ ជវនំ នាវំ វិយ នទីសោតោ ភវង្គំ អនុពន្ធតិ, ន បន ឆឡង្គុបេក្ខាវតោ សន្តវុត្តិកិរិយជវនំ បណ្ណបុដំ វិយ នទីសោតោតិ។ តយិទំ លព្ភមានស្សាបិ កេនចិ អធិប្បាយេន កត្ថចិ អវចនំ ទិស្សតិ, យថា តំ ធម្មសង្គហេ អកុសលនិទ្ទេសេ លព្ភមានោបិ អធិបតិ ន វុត្តោ។ យញ្ច បណ្ណបុដំ និទស្សិតំ, តម្បិ និទស្សិតព្ពេន ន សមានំ។ នាវាបណ្ណបុដា នទីសោតស្ស អាវដ្ដំ, គតិ ច វិសទិសីតិ នាវាយ នទីសោតស្ស អនុពន្ធនំ, បណ្ណបុដស្ស អននុពន្ធនញ្ច យុជ្ជតិ, ឥធ បន កិរិយជវនេតរជវនានំ ភវង្គសោតស្ស អាវដ្ដំ, គតិ ច សទិសីតិ ឯតស្ស អននុពន្ធនំ, ឥតរស្ស អនុពន្ធនញ្ច ន យុជ្ជតិ។ តស្មា វិចារេតព្ពំ។

ភវង្គមេវាតិ អវធារណំ ភវបរិយោសានស្ស ឥធ ន អធិប្បេតត្តា។ អញ្ញថា តទារម្មណាវសានេ ចុតិបិ ន ហោតិយេវ។ ទស្សនាទីនីតិ ទស្សនសវនឃាយនសាយនផុសនានិ។ ឥតិ-សទ្ទោ អាទិអត្ថោ, តេន សម្បដិច្ឆនាទីនំ សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ បដិសន្ធិតោ ភវង្គមេវ, ភវង្គតោ អាវជ្ជនមេវាតិ ឯវំ បវត្តចិត្តនិយមវសេន ច។ តម្ហីតិ ចុតិចិត្តម្បិ បដិសន្ធិភវង្គចិត្តានិ វិយ ឯកូនវីសតិវិធមេវ ហោតិ អត្ថតោ ឯកាការតោ។

ភវគតិឋិតិនិវាសេសូតិ តីសុ ភវេសុ, បញ្ចសុ គតីសុ, សត្តសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ, នវសុ សត្តាវាសេសុ ច។ ឯត្ថ បន

ត ពេហតន្ត្រា ចិញ្ញាណកិច្ចាកាចតោ “ឲត្វា”តិ ព្ពង់ “សំសរយាតាត់ សត្វាត”ត្តិ ព្ពយិតា សយ្ឋត្តិតឌ្ឋា៉ ឲត្វ ឲតោស្ ច្ចត្តតេឃត សំសរយាតេស្ សត្តស្ េឃា បត អរហត្តំ បិប្ុណាតិ សឲ្យាបដិបត្តិយត្វាឃាតិ អធិប្បាយេឃា៉ តស្ស អរហតោ តិរ្វុទ្ធេយច េហាតិ ចិត្តំ អប្បដិសន្តិកកាចតោ៉

ឥតិ ចិញ្ញាណក្ខេត្ត ចិត្តារកឆាយុចណ្ណតា៉

េចងតាក្ខកឆាចណ្ណតា

៥៥៩៉ េចចេត អត្ថកចតាកាេរត អឃិតំ បចត្តំ េចងឃិតំ, េចងឃិតត្តិ លក្ខិតព្វឆឲ្យាតំ េចងឃិតលក្ខណំ៉ តំ បត អត្វតោ េចងតា ឲចាតិ អាហ “េចងឃិតលក្ខណំ តាយ េចងតាចា”តិ៉ អឆ ចា េចងឃិតំ លក្ខណំ ឲតិស្សាតិ កប្បតាសិទ្ធិ េកង់ តិស្សាឃ អញ្ញាបតត្វសយាសចេសតាបិ េចងតាច ច្ចុត្តិតិ អាហ “េចងឃិតលក្ខណំ តាយ េចងតាចា”តិ៉ េចងឃតិ េចងឃតិតិ ព្យាបតិទ្វាចេសត ចចត់ េចងតាឃ សចិសេឃ អកិល្យាប្យចត្តិងស្សតត្វំ៉ សកាចឆឲ្យតោ អេញ្ញា កត្វា តត្តិតិ ងស្សតត្វំ កត្វតិេទ្ទេសា៉ ព្ពតិតិ អតិឃយតោ េហត្យអេត្វា៉ េលាតិ ចចតាលក្ខារយត្តំ៉ តស្វាតិ តស្ស តិឃយត់៉ ព្ពង់ ច្ចត្តំ េហាតិ – ឃស្វា ឃឆាបច្ចឃំ អារម្មណេរសំ អត្ថកចតិ, តស្វា េចងតាតិ ច្ចុត្តិតិ៉

“កុសលចិញ្ញាណេណតសម្បយុត្តា”តិ ព្ពង់ កុសលិឃ េចងតាឃ ក្ខបលក្ខណំ ងឌ្ឍន្តំ៉ ឃា កាចិ កុសលិ េចងតា, សព្វា សា កុសេលត ចិញ្ញាណេណត សម្បយុត្តាតិ, ត បត តស្សា កុសលកាចសំសិទ្ធិងស្សតត្វំ៉ ត ហិ កុសេលត ចិញ្ញាណេណត សម្បេឃាកតោ កុសលិឃ េចងតាឃ កុសលកាេចា, អឆ េលា េឃាតិេសាយតសិកាទាឌិកតោ៉ េតតាហ “ឌាតិចេសតា”តិ៉ អកុសលិឌីស្បិ ឲេសច តេឃា៉ ឃឆា បត ឌាតិចេសត កុសលិឌិចិញ្ញាណសម្បយុត្តតាឃ តិចិធា, ឲចំ ឃាច ឲក្វតតច្ចុតិចិញ្ញាណសម្បយុត្តាតិ ឲក្វតតច្ចុតិចិធា េចឌិតព្វា៉ សកាចេកងតោតិ សម្បយុត្តក្ខុមិអារម្មណាឌិចេសត លព្ភយាត់ េកង់ អក្កេហត្វា េកចលំ សកាចកតេកងតោ ឲចាតិ អេត្វា៉

“បញ្ចចិធា”តិ ចត្វា តំ បញ្ចចិធតំ ងស្សេត្យំ “ស្បល”ត្តិអាឌិ ច្ចត្តំ៉ តត្វ ស្បលឃតិតិ ស្បលំ, កាឃំ, សម្បយុត្តឆឲ្យ ច លទ្ធស្សាេង កេរាតិតិ អេត្វា៉ ស្បុដ្ឋ ចា លាងតិ, លលាតិ ចា កាឃិកំ អាពាឆត្តិ ស្បលំ៉ ស្បកាន់ ឌ្ឋកាសងាត់ ឲតស្សាតិ ស្បលត្តិ អបេរ៉ ទ្បក្ខឃតិតិ ទ្បក្ខំ, កាឃំ, សម្បយុត្តឆឲ្យ ច ចិពាឆតិតិ អេត្វា៉ ទុដ្ឋ ចា លាងតិ, លលាតិ ចា កាឃិកំ អស្សាងត្តិ ទ្បក្ខំ៉ ទ្បក្កាន់ ឌ្ឋកាសងាត់ ឲតស្សាតិ ទ្បក្ខត្តិ អបេរ៉ េសាយតស្សុេបក្ខាត់ សទ្ទេត្វា េហដ្ឋា ច្ចុេត្តាេឃច៉ េសាយតស្សស្ស េសាយតេស្ស ច្ចត្តតឃាត្ថសាេរត េចឌិតព្វា៉ កិ បត ការណំ យាតេសតរសាតាសាតចេសត ស្បលំ, ទ្បក្ខញ្ច ចិកឌិត្វា ច្ចត្តំ “ស្បលំ េសាយតស្សំ ទ្បក្ខំ េទាយតស្ស”ត្តិ, ក្ខុេបក្ខា បត យាតសឹ, ព្ពតរា ច ឲកឆាច ច្ចុត្តាតិ? េកងាកាចតោ៉ ឃឆា ហិ អត្ថក្កហ្វបឃាតកតាឃ ស្បលទ្បក្ខាតិ អញ្ញាឆា កាឃស្ស អត្ថក្កហ្សបឃាតព្វា កេរាត្តិ, អញ្ញាឆា យតេសា, ត ឲចយុេបក្ខា៉ តស្វា េកងាកាចតោ ឲកឆាច ក្ខុេបក្ខា ច្ចុត្តាតិ៉

តត្ថ យេន សកាចរកេនេត ចេឥតា បញ្ចចិតា, សា បចត្តិដ្ឋានេត ឥស្សិតេ ស្សិកេដៃ ហោតីតិ បចត្តិដ្ឋានំ តាច ឥស្សេតុំ “តត្ថា”តិអាឌិ អារេទ្ធំ៉ អកុសលចិបិកេតាតិ ទុតា្ថាបិ “កាយចិន្ញាណេណេត សយុយុត្តា”ត្តិ អារេតត្ថា សម្ពត្តិតត្តា៉ យឆា អឌិកេរលឹយតត្ថេក កព្យាសបិទុបិណ្ឌំ ឥសេបត្ថា អយោកូរេនេត បហេរត្តស្ស បិទុបិណ្ឌំ អតិក្កមិត្ថា កូដំ អឌិកេរលិំ កណ្ឌាតិ, តិឈំសោ ពលចា ហោតិ, ទុចំ បដិឈដ្ឋតាតិឈំសស្ស ពលចកាចតោ ព្ពេដ្ឋ, ព្ពដ្ឋយញ្ញតេត្ត ច អារម្មណោ កាយចិន្ញាណំ ស្សុខសហកតំ ហោតិ៉ អតិដ្ឋេ, អតិដ្ឋយញ្ញតេត្ត ច ទុក្ខសហកតត្តិ អាហ “កុសល...ចេប... ទុក្ខ”ត្តិ៉ កាយាចឥរចិបិកចិន្ញាណាតិ បញ្ច កម្មារម្មណចេសេត សោយតស្សសហកតាតិ ហោត្តិ, ទុបិចឥរចិបិកាតិ ចត្តារិ កម្មចេសេត, សេសាតិ តេរេស កាយាចឥរាតិ, អដ្ឋ ទុបិចឥរាតិ, ទ្ធត្តិស លេវិកត្តរាតិ, យឆារេហំ ចេឥតាកិសប្ហារារម្មណបិឥកាឌិចេសេត សោយតស្សសហកតាតិ ហោត្តីតិ អាហ “សោយតស្សំ ទ្វាសដ្ឋិយា ចិន្ញាណេហិ សយុយុត្ត”ត្តិ៉ ឥោយតស្សំ ទ្វីហិ អកុសលចិន្ញាណេហិ សយុយុត្តំ ចេឥតាកិសប្ហារារម្មណាឌិចេសេត៉

អចេសេសបញ្ចបញ្ញាសាយាតិ យឆាទុត្តាតិ លេសដ្ឋិ ចិន្ញាណាតិ ឥសេបត្ថា អចេសេសាយ បញ្ចបញ្ញាសាយ៉ តត្ថ កុសលិកុសលចិបិកាតិ ព្ពដ្ឋាតិដ្ឋេស្ស តិត្តិកព្យកាតិ ស្សុខទុក្ខសយុយុត្តាតិ កចិតុំ យុត្តាតិបិ ទ្វិត្តំ បិទុបិណ្ឌាតំ ចិយ ទ្វិត្តំ ទ្វិត្តំ ដ្ឋបិឥាទុបិតំ ឈដ្ឋតាតិឈំសស្ស យត្តកាចតោ ចក្ខាឌិសត្តិស្សិតាតិ អដ្ឋបិ ចិន្ញាណាតិ សព្ទត្ថ ដ្ឋេបក្ខាសយុយុត្តារេតច ហោត្តិ, តឆា ពលចបច្ចយតាយ ស្សុខទុក្ខាតំ តេសញ្ច តឥកាចតោ៉ អបុព្ពារម្មណតិស្សយព្យចត្តីតិ អាចជ្ជតសយ្យដ្ឋតចិន្ញាណាតិ, អសឌិសាតត្តរព្យច្ចយំ កិរិយារម្មស្ស អាឌិក្ខតំ ចោដ្ឋព្ពាតំ, កាយទុក្ខបឆាតតាយ អកុសលផលស្ស តទុបតិស្សយក្ខតំ អកុសលចិបិកបដិសន្ធិអាឌិ, ព្ពដ្ឋយញ្ញារម្មណព្យចត្តីតិ កាយាចឥរកុសលចិបិកចិន្ញាណាតិ ច ដ្ឋេបក្ខាសហកតាតិយេច ហោត្តិ៉ កម្មចេសេត ចា ចិបិកាតុកចតស្ស ព្ពដ្ឋាតិដ្ឋារម្មណេស្ស អទុក្ខមស្សុខកាចេចា យុត្តោ៉ សតិ ច ចិបិកក្ខតាយ ដ្ឋេបក្ខាយ ស្សុខទុក្ខយញ្ញាកាចេច កម្មារម្មណចេសេត កុសលចិបិកាយ ព្ពដ្ឋកាចេចា, អកុសលចិបិកាយ អតិដ្ឋកាចេចា ច ចេឌិតព្ពោ៉ អចសិដ្ឋាតិ បត សត្តតិំស ចិន្ញាណាតិ ចេឥតាកិសប្ហារារម្មណបិឥកាឌិចេសេត ដ្ឋេបក្ខាសយុយុត្តាតិ ហោត្តីតិ ទុចំ បញ្ចបញ្ញាសាយ ចិន្ញាណេហិ ដ្ឋេបក្ខាយ សយុយុត្តតា ចេឌិតព្ពា៉

សលក្ខណំ តាយ ឥម្មាតំ អតញ្ញសាឆារណោ សកាចេចា, អតុកចតញ្ច សព្ពចេឥតាតំ សាឆារណលក្ខណត្តិ តំ បដិតិយតេត អារម្មណេត តិយមេត្ថា ឥស្សេត្តា អាហ “ព្ពដ្ឋចោដ្ឋព្ពាតុកចតលក្ខណំ ស្សុខ”ត្តិ តស្ស ព្យកិចារាកាចតោ៉ កុសំ ទ្រូហតំ ចឥន្ទតំ ដ្ឋបទ្រូហតំ៉ តយិឌំ កាយញ្ច ចេតសិកស្សេលបិ លព្ភតិ, តំ បត សចិកព្យកំ ចេឥតាកិសប្ហារចេសេតាបិ ហោតិ៉ ព្ពឥត្តុ តិត្តិកព្យកំ សកាចសិន្ធត្តា តេតា សាតិសយត្តិ អាហ “សយុយុត្តាតំ ដ្ឋបទ្រូហតរេស”ត្តិ៉ អស្សាឌិយតីតិ អស្សាឥោ, ស្សុខារេចឥតា៉ តេតាហ ភកចា “យំ, កិក្ខចេ, បញ្ចបិឥាតក្ខចេត្តុ បដិច្ច ដ្ឋប្បជ្ជតិ ស្សុខំ សោយតស្សំ, អយំ ទុច្ចតិ, កិក្ខចេ, បញ្ចបិឥាតក្ខចេត្តុស្ស អស្សាឥោ”តិ (សំ៉ តិ៉ ១៉១៩)៉ កាយតិស្សិតត្តា កាចេយ ភចេចា កាយិកោ, សោ ទុច អស្សាឥោ តឆា បច្ចុបតិដ្ឋតីតិ កាយិកអស្សាឥបច្ចុបដ្ឋាតំ៉ កាយិន្ទ្រិយបឥដ្ឋាតំ អតញ្ញាចត្តុកត្តា៉

ទុក្ខស្ស លក្ខណាឌីតិ ទុត្តតយាតុសារេត ចេឌិតព្ពាតិ៉

សកាចតោ , បរិកប្បតោ ចា ឰដ្ឋស្ស អារម្មណស្ស អត្រុកចតលក្ខណំ ឰដ្ឋារម្មណាត្រុកចតលក្ខណំ។ តេតាហ “ឃឆា ពឆា ចា ឰដ្ឋាកាទសម្ពុទាកទស”ត្តិ, ឃឆាក្ខតេត ចា អឃឆាក្ខតេត ចា ឰដ្ឋាកាតេទត អារម្មណស្ស សំក្រុឌ្ឍាតទសំ, បច្ចត្រុកចតកិច្ចត្តិ អតេ្វា។ “បស្សទ្ធិបគ្ឌ្ឋាត”ត្តិ ឰគំ “បស្សទ្ធកាតេឃា ស្រុលំ តេចតេគតិ”តិ (សំ។ និ។ ៥។៦៣៤៩; អ។ និ។ ១១។១៦) ស្រុត្តបគំ តិស្សាយ ច្រុត្តំ, ចំ បត តិទាយិសតោយតស្សចតេសត តេចតិពន្ធា។

តេសាយតស្ស ច្រុត្តចិបរិឃាតេឃត តេគាយតស្សស្ស លក្ខណាឌីតិ តេចតិពន្ធាតិ។ តេគាយតស្សស្ស កាយតាព្រុឃំ ក្ខប្បឌ្ឌតតោ ឲ្យកតេត្តត ហគឃចត្វុបគ្ឌ្ឋាតតា ពតោ ចិតេសតេសា។

យឌ្ឍាស្ស, អារម្មណស្ស យឌ្ឍាំ ចា តេចគឃិតំ អត្រុកចតំ លក្ខណំ ឲ្យតិស្សាតិ យឌ្ឍាតេចគឃិតលក្ខណា។ យឌ្ឍាត្រុកចតតោ ឲ្យច សឃ្យឃុត្តាតំ តាពិក្ខបទ្វាហតយិលិបតទសា។ “សត្តកាចបច្ចុបគ្ឌ្ឋាតា”តិ ឰគំ អតចឌ្ឍាឃ តិទាយិសាឃ ក្ខតេបក្ខាឃ ចតេសត តេចតិពន្ធា, ត សគ្គាឃ។

ឰតិ តេចគតាក្ខត្តេ ចិតេ្វាទកចាឃុចណ្ណតា។

សឌ្ឍាក្ខត្តកចាចណ្ណតា

៤៥លិ។ សឌ្ឍាតតលក្ខណំ តាយ សឌ្ឍាចាតិអាឌីស្ស ឃំ ចត្តន្ធំ, ចំ តេចគតាក្ខត្តតិតេក្ខតេស ច្រុត្តតតេឃតេតច តេចតិពន្ធា។

កាយំ តេចគតាឃបិ ចិប្បឃុត្តំ ចិឌ្ឍាណំ តត្វិ, ពស្សា បត សកាចតោ កិត្តូពា កាឃចិ តេចគតាឃ សឃ្យឃុត្តម្បិ កាឃចិ ចិប្បឃុត្តំ តោហាតិ។ សឌ្ឍាឃ បត ទ្វាឌិសំ តត្វិតិ អាហ “ត ហិ ចំ ចិឌ្ឍាណំ...តេប... សឌ្ឍាឃា”តិ។

សគ្គាចាតិ ចពុក្ខុយិកាបិ។ អឆ ចា ឃឆា តេចគតា កិត្តូសកាចត្តា តេកគតលក្ខណាឌិតោ ច្រុត្តា, ត ឲ្យចយំ, អឃំ បត សគ្គាច សឌ្ឍាតតលក្ខណា ៝ តីលិឌិតេកគស្ស អារម្មណស្ស សឌ្ឍាតតំ សឌ្ឍា កត្វា ឌាតតំ លក្ខណំ ឲ្យតិស្សាតិ សឌ្ឍាតតលក្ខណា។ ពឆា ហិ សា អកិឌ្ឍាតេណត សឌ្ឍាតតតោ បច្ចាកិឌ្ឍាណាទសាតិ ច្រុច្ចតិ។ តិយិតេ្វត ហិ ប្រុត សឌ្ឍាតតកិច្ចា បច្ចាកិឌ្ឍាណាទសា។ ពស្សា ចឌ្ឍកិស្ស គាទ្រុយិប្យា អកិឌ្ឍាណំ កត្វា តេពត អកិឌ្ឍាតេណត បច្ចាកិឌាតតកាតេល បចត្តិ តេចតិពន្ធា។ តេពតាហ “ពតេគតេចព”ត្តិអាឌិ។ ប្រុត សឌ្ឍាតតស្ស បច្ចតេឃា ប្រុតសឌ្ឍាតតបច្ចតេឃា, ពតេគច តិយិត្តំ ប្រុត...តេប... តិយិត្តំ, ពស្ស កទណំ, ប្រុត...តេប... កទណំ, ប្រុតសឌ្ឍាតតបច្ចឃក្ខុំ ចា តិយិត្តកទណំ ប្រុត... តេប... កទណំ, ពគស្សា កិច្ចត្តិ ប្រុតសឌ្ឍាតតបច្ចឃតិយិត្តកទណាទសា។ ប្រុតសឌ្ឍាតតតិយិត្តកទណំ តិយិត្តកាទិកាឃ, តិយិតេ្វត សឌ្ឍាតតត្តិឃា ច សគ្គាឃ សឌ្ឍាឃ សយាតំ តេឃាតេឌពន្ធា។ អកិតិតេចសកទណំ “ឰគតេយច សច្ចុ”ត្តិ (យ។ និ។ ៦។១ប័លិ, ១០៦, ១០៦, ៣៦លិ; យ។ និ។ ៦។៦លិ-១៥)
សឌ្ឍាកិតិតេចសយតេ្វតតច គឌ្ឍន្ធា។ ឃឆាក្ខបដ្ឋិពចិសឃបគ្ឌ្ឋាតា អចិកប្បសកាចត្តា។ ឌាណាសឃ្យឃុត្តា បត សឌ្ឍា ឌាណាតេយច អត្រុចត្តតិ, ពស្វា អកិតិតេចសកាទិកា, ចិបទីពក្កាហិកា ច ត តោហាតិ។ ឲ្យតេពតតច សយាគិសឃ្យឃុត្តតាឃ អចិទគ្ឌ្ឋាតតា ច ត តោហាតីតិ តេចតិពន្ធា។ ឲ្យចំ

ᩁᩣᨣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩋᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᨳᩣᨾᩩᨡᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪓᪖᪨ ᩁᩣᩈᩥᨠᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨲᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᩁᩈᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᩮᨲᨶᩣᨸᨵᩣᨶᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨿᩮᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨾᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨹᩃᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨶᩥᨿᨾᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿᨲᩣ᪨ ᩈᩁᩪᨸᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᨭ᩠ᨭᨠᩮ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᩊᩥᨿᩣ ᩈᩁᩪᨸᩮᨶᩮᩅ ᩋᩣᨣᨲᩣ᪨ ᨠᨴᩣᨧᩥᨴᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᨶ ᨶᩥᨿᨲᩣᨲᩥ ᩋᨶᩥᨿᨲᩣ᪨ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᩋᨶᩥᨿᨲᩣ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᩈᨽᩣᩅᨲᩣᨿ “ᨿᩮᩅᩣᨸᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨸᩥ ᨧ ᨶ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

᪓᪓᪗᪨ ᨹᩩᩈᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩴ, ᨲᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨹᩩᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨹᩔᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᨲᩴ ᨹᩩᩈᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨹᩔᩮᨶ ᨹᩩᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨹᩩᩈᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨹᩔᩮᩣᨲᩥ ᩈᩣᨵᨶᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᩁᨱᩈᩣᨵᨶᩅᨧᨶᩴ ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨠᨳᩣ, ᨽᩣᩅᩈᩣᨵᨶᩅᨧᨶᩴ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨠᨳᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨹᩩᩈᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨴᩥ ᩋᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩮᩣ, ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᨳᩴ ᨹᩩᩈᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ, ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩁᩈᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩃᩦᨶᩴ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩉᨴᨿᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩈᩮᩣᨵᨶᨲ᩠ᨳᩴ “ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨹᩩᩈᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᩁᩪᨸᩔᩣᨸᩥ ᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨿᩴ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨧ ᨲᩔ ᨹᩩᩈᨶᩣᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨾ᩠ᨻᩥᩃᨾ᩠ᨻᨸᨠ᩠ᨠᩣᨴᩥ ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩁᩔ ᨡᩮᩊᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨸᩁᩴ ᩅᩥᨻᩣᨵᩥᨿᨾᩣᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨴᨿᩣᩃᩩᨠᩔ ᩈᩁᩦᩁᨠᨾ᩠ᨸᨶᩴ, ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨣ᩠ᨣᩮ ᨮᩥᨲᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨮᩥᨲᩔ ᨩᨦ᩠ᨥᨧᩃᨶᩴ, ᨸᩥᩈᩣᨧᩣᨴᩥᨽᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩐᩁᩩᨳᨾ᩠ᨽᩣᨴᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩣᨠᨭᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨠᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥ ᩅᩥᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩑᨠᨸᩔᩮᨶ᪨ ᩋᨶᩃ᩠ᩃᩦᨿᨾᩣᨶᩮᩣᨸᩦᨲᩥ ᩋᩈᩴᩈᩥᩃᩥᩔᨾᩣᨶᩮᩣᨸᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥ ᩈᩉ ᨹᩔᩔ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨶᩃ᩠ᩃᩦᨿᨾᩣᨶᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩮᩅ, ᨶ ᩅᩥᩈᨿᨠᩣᩁᩮᩅᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩁᩪᨸᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩥ ᩋᨶᩃ᩠ᩃᩦᨿᨾᩣᨶᩣ ᩑᩅ “ᨹᩩᩈᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩑᩅᩴ ᨹᩔᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨹᩩᩈᨶᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᨬ᩠ᨧ ᨹᩔᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᩣᨲᨶᨠᩁᨱᩴ ᩑᩅ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨬ᩠ᨧ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᩮᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩁᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩁᩈᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᩣᨲᩮᨶ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᨹᩔᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩁᩈᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ “ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᩣᨱᩦ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾᩥ᪨ ᨸ᪨ ᪒᪨᪓᪨᪘) ᨸᩣᨱᩥᩔ ᨸᩣᨱᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩴ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᩈᩮᩈᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᩣ ᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨶᩴ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᩈᩮᩈᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ “ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨲᩥ ᨹᩔᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪐᪔; ᪓᪨᪔᪒᪐, ᪔᪒᪕, ᪔᪒᪖; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪔᪓-᪔᪕; ᪔᪨᪖᪐) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ

ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ សង្គតិវសេន គហេតព្ពត្តា អាហ “តិកសន្និបាតសង្ខាតស្សា”តិអាទិ។ តស្ស ផស្សស្ស ការណភូតោ តទនុរូបោ សមន្នាហារោ តជ្ជាសមន្នាហារោ។ ឥន្ទ្រិយស្ស តទភិមុខភាវោ, អាវជ្ជនាយ ច អារម្មណករណំ វិសយស្ស បរិក្ខតតា អភិសង្ខតតា, វិញ្ញាណស្ស វិសយភាវករណន្តិ អត្ថោ។ យថា តិច្ចយា កាចិ យំ យំ ធាតុំ ឧបគតា, តត្ថ តត្ថ ទុក្ខវេទនំ បីឡេតិ, ឯវំ ផស្សេ សតិ វេទនា ឧប្បជ្ជេតិ, វេទនា ច ទុក្ខសល្លាទិសភាវាតិ វុត្តំ “វេទនាធិដ្ឋានភាវេន បន តិច្ចយុកាចិ វិយ ទដ្ឋព្ពា”តិ។

៣៩០។ អភិសន្ទហតីតិ បពន្ធតិ បវត្តេតិ។ ចេតនាការេន ព្យាបារការេន អាយូហតំ ចេតយតំ ព្យាទិយតំ។ សំវិទហតំ វិចារណំ។ អាយូហនរសាយ ចេតនាយ បវត្តមានាយ សព្ពេបិ សម្បយុត្តធម្មា យថាសកំ កិច្ចប្បសុតា ហោន្តីតិ សា សកិច្ចបរកិច្ចសាធិកា វុត្តា។ ជេដ្ឋសិស្សោ បរេ សជ្ឈាយន្តេ ឧស្សារេន្តោ សយម្បិ សជ្ឈាយតិ។ យថាវឌ្ឍកីបិ វឌ្ឍកីកម្មំ កាតុំ អារទ្ធេ ឥតរេបិ ករោន្តោ ឯវ ឧស្សាហនការេនាតិ អាទរករណការេន។ សា ហិ សយំ អាទរភូតា សម្បយុត្តធម្មេ អាទរយតីតិ។ អាយូហនវសេន ឧស្សាហនំ ទដ្ឋព្ពំ, ន វីរិយុស្សាហនវសេន។

៣៩១។ វីរភាវោតិ យេន វីរោ នាម ហោតិ, សោ ធម្មោតិ អត្ថោ។ វិធិនា ឦរយិតព្ពំ បវត្តេតព្ពន្តិ វា វីរិយំ, ឧស្សាហោ, តំតំកិច្ចសមារម្ភោ, បរក្កមោ វា។ ឧបត្ថម្ភនំ សម្បយុត្តធម្មានំ កោសជ្ជបក្ខេ បតិតុំ អទត្វា ធារណំ អនុពលប្បទានំ, សម្បគ្គហោ វា។ សំសីទនបដិបក្ខោ ធម្មោ អសំសីទនំ, ន សំសីទនាការេន បវត្តតីតិ អសំសីទនការេន បច្ចុបតិដ្ឋតីតិ វុត្តំ “អសំសីទនភាវបច្ចុបដ្ឋានោ”ន្តិ។ សំវេគបទដ្ឋានន្តិ អដ្ឋសំវេគវត្ថុកាយ (អ. និ. អដ្ឋ. ១.១.៣១៥) កុសលកិរិយាយ វីរិយារម្ភវត្ថុបទដ្ឋានំ។ “យេន មគ្គោ គន្តព្ពោ ហោតិ, មគ្គោ គតោ, កម្មំ កាតព្ពំ, កម្មំ កតំ, អប្បមត្តកោ អាពាធោ ឧប្បន្នោ, គិលានា វុដ្ឋិតោ ហោតិ, អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា, គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ន លភតិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរឹ, លភតិ...បេ... បារិបូរិ”ន្តិ ឯវំ វុត្តានិ ឯតានិ អនុរូបបច្ចវេក្ខណាសហិតានិ អដ្ឋ វីរិយារម្ភវត្ថូនិ, តំមូលកានិ វា បច្ចវេក្ខណានិ។

៣៩២។ អត្តនា អនុបាលេតព្ពានំ សហជាតធម្មានំ អនុបាលនំ ជីវិតស្ស ព្យាបារោ, តញ្ច តេន ជីវន្តីតិ តំ តស្ស ការណភាវំ បុរក្ខត្វា វុត្តំ “ជីវន្តិ តេនា”តិ។ តយិទំ ធស្ស អត្តោ ជីវនយេនាតិ អាហ “ជីវនមត្តមេវ វា ត”ន្តិ។

៣៩៣។ អាធិយតីតិ ឋបេតិ។ អវិសារោ អត្តនោ ឯវ អវិសរណសភាវោ។ អវិក្ខេបោ សម្បយុត្តានំ ធម្មានំ អវិក្ខិត្តតា។ យេន សម្បយុត្តា អវិក្ខិត្តា ហោន្តិ, សោ ធម្មោ អវិក្ខេបោតិ។ អនុបសមលក្ខណស្ស វិក្ខេបស្ស បដិបក្ខតាយ ចិត្តស្ស ឧបសមនាការេន បច្ចុបតិដ្ឋតីតិ ឧបសមបច្ចុបដ្ឋានោ។ វិសេសតោតិ យេភុយ្យេន។ សុខវិរហិតោបិ ហិ អត្ថិ សមាធីតិ។ ទីបច្ចិដ្ឋិតិទស្សនេន សត្តានឋិតិកាវ សមាធិស្ស ទស្សេតិ។

៣៩៤។ សទ្ទហន្តិ ឯតាយាតិ សទ្ទហនកិរិយាយ បវត្តមានានំ ធម្មានំ តត្ថ អាធិបច្ចការេន សទ្ធាយ បច្ចយតំ ទស្សេតិ។ តស្សា ហិ ធម្មានំ តទធិបច្ចយភាវេ សតិ បុគ្គលោ សទ្ទហតីតិ វោហារោ ហោតិ។ សទ្ទហនំ សទ្ទេយ្យវត្ថុនោ បត្តិយាយនំ, តំ លក្ខណំ ឯតិស្សាតិ

សទ្ទហនលក្ខណា។ ឱកប្បនលក្ខណាតិ អនុបវិសិត្វា ឯវមេតន្តិ ឱកប្បនលក្ខណា។ កាលុស្សិយមលំ វិធមេត្វា សម្បយុត្តានំ, បុគ្គលស្សេវ វា បសាទនំ អនាវិលភាវករណំ រសោ ឯតិស្សាតិ បសាទនរសា។ បក្ខន្ទនំ អធិមុច្ចនវសេន អារម្មណស្ស អនុបវិសនំ។ អកាលុស្សភាវោ អកាលុស្សិយំ, អនាវិលភាវោតិ អត្ថោ។ បសាទនីយដ្ឋានេសុ បសាទវិបរីតំ អកុសលំ អស្សទ្ធិយំ, មិច្ឆាធិមុត្តិ ច, តប្បច្ចត្ថិកោ ច បសាទក្ខតោ ចត្តុកេតោ តិដ្ឋតោ អធិមុត្តិ, ន វេមតិកភាវេនាតិ អត្ថោ។ រតនត្តយំ, កម្មំ, កម្មផលញ្ច សទ្ធេយ្យវត្ថុ សប្បុរិសសំសេវនសទ្ធម្មសវនយោនិសោមនសិការធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិយោ សោតាបត្តិយង្គានិ។ កុសលធម្មានំ អាទានេ ហត្ថោ វិយ, សព្វសម្បត្តិសម្បទានេ វិត្តំ វិយ, អមតកសិផលផលនេ ពីជំ វិយ ទដ្ឋព្ពា។

៣៩៦។ សរន្តិ តាយាតិ សរណកិរិយាយ បវត្តមានានំ ធម្មានំ តត្ថ អាធិបច្ចការេន សតិយា បច្ចយត្តំ ទស្សេតិ។ តស្សា ហិ ធម្មានំ តថាបច្ចយភាវេ សតិ តំសមង្គីបុគ្គលោ សរតីតិ វោហារោ ហោតិ។ ឧទកេ អលាពុ វិយ បិលវិត្វា គន្តុំ អទត្វា បាសាណស្ស វិយ និច្ចលស្ស អារម្មណស្ស ឋបនំ សរណំ អសម្មុដ្ឋតាករណំ អបិលាបនំ។ សម្មោសបច្ចត្ថិកំ កិច្ចំ អសម្មោសោ, ន សម្មោសាភាវមត្តំ។ "សតារក្ខេន ចេតសា"តិ (អ. និ. ១០.២០) វចនតោ អារក្ខបច្ចុបដ្ឋានា។ អភិមុខោ ភាវោ អាភិមុខ្យំ, វិសយាភិមុខភាវោតិ អត្ថោ។ កាយាទយោ កាយាទិសតិបដ្ឋានានិ, សតិ ឯវ វា បុរិមា បច្ចយាយ បដ្ឋានំ។

៣៩៧។ កាយទុច្ចរិតាទីហីតិ ហេតុម្ហិ ករណវចនំ។ ហិរិយតីតិ លជ្ជាការេន ជិគុច្ឆតិ។ តេហិយេវាតិ កាយទុច្ចរិតាទីហិយេវ។ ឱត្តប្បតីតិ ឧព្ពិជ្ជតិ។ ហិរី បាបធម្មេ គូថំ វិយ បស្សន្តី ជិគុច្ឆតីតិ អាហ "បាបតោ ជិគុច្ឆនលក្ខណា ហិរី"តិ។ ឱត្តប្បំ តេ ឧណ្ហំ វិយ បស្សន្តំ តតោ ឧត្តសតីតិ វុត្តំ "ឧត្តាសលក្ខណំ ឱត្តប្ប"ន្តិ។ វុត្តប្បការេនាតិ លជ្ជាការេន, ឧត្តាសាការេន ច។ អត្តគារវបច្ចុបដ្ឋានា ហិរី អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានតាយ, អត្តាធិបតិតាយ ច។ បរគារវបច្ចុបដ្ឋានំ ឱត្តប្បំ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានតាយ, លោកាធិបតិតាយ ច។ តេនេវ វុត្តំ បិតុដ្ឋានិយា "អត្តានំ ហី"តិអាទិ វុត្តំ។ អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានាទិតា ច ហិរិឱត្តប្បានំ តត្ថ តត្ថ បាកដភាវេន វុត្តា, ន បនេតេសំ កទាចិ អញ្ញមញ្ញវិប្បយោគោ។ ន ហិ លជ្ជនំ និព្ភយំ, បាបភយំ វា អលជ្ជនំ អត្ថីតិ។ លោកបាលកាតិ ឯត្ថ "ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, សុក្កា ធម្មា លោកំ បាលេន្តី"តិ (អ. និ. ២.៩; ឥតិវុ. ៤២) សុត្តបទំ អត្តាធិបតិ, លោកាធិបតិការេន ច "សោ អត្តានំយេវ អធិបតិំ ករិត្វា, សោ លោកំយេវ អធិបតិំ ករិត្វា"តិ (អ. និ. ៣.៤០) ច សុត្តបទានិ អាហរិត្វា វត្តព្ពានិ។

៣៩៨។ យស្មា លោភបដិបក្ខោ អលោភោតិ តេន ធម្មា តេន សម្បយុត្តា, តំសមង្គីនោ វា សត្តា តេន ន លុព្ភន្តិ, សយំ វា នាបិ ន លុព្ភតេវ, អត្តនោ វា អលុព្ភនាការោ ឯវ វា ហោតិ, តស្មា វុត្តំ "ន លុព្ភន្តី"តិអាទិ។ ឯវមេវ អទោសោតិ "ន ទុស្សន្តិ តេនា"តិអាទិនា ការកត្តយវសេន អត្ថំ និយមេតិ។ អគេធោ អគិទ្ធិ អនភិគិជ្ឈនំ។ អលគ្គការេន អនាសត្តតា។ អបរិគ្គហោ កស្សចិ វត្ថុនោ មមត្តវសេន អសង្គហោ។ អនល្លីនតា ការេន អធិប្បាយោ ឯតស្សាតិ អនល្លីនការេន ឧបកិលេសាយ សភេតិ។

៣៩៩។ ចណ្ឌិកស្ស ភាវោ ចណ្ឌិក្កំ, កោបោ។ តប្បដិបក្ខោ អចណ្ឌិក្កំ, អព្យាបាទោ។ អវិរោធោ អវិគ្គហោ។ អនុកូលយិត្វា អនុវត្តនំ។ វិនយនរសោតិ វិនយនរសោ។ សោម្មការេន បវត្តនតោ សីតលតាយ។

១៩៨. ធម្មានំ យោ យោ សភាវោ យថាសភាវោ, តស្ស តស្ស បរិច្ឆិន្នំ យថាសភាវបរិច្ឆេទោ. អក្ខលិតំ អវិរជ្ឈិត្វា បរិច្ឆេទោ អក្ខលិតបរិច្ឆេទោ. វិសយស្ស ឱភាសនំ តប្បដិច្ឆាទកមោហន្ធការវិធមនំ វិសយោភាសនំ. ពុទ្ធិបិ វិសយេ អសម្មោហាការេនេវ បច្ចុបតិដ្ឋតិ, សម្មោហបដិបក្ខតាយ វា ឥតរាចិ បច្ចុបដ្ឋបេតីតិ អសម្មោហបច្ចុបដ្ឋានា. សព្វកុសលានំ មូលភូតាតិ សព្វេសំ ចតុភូមកកុសលធម្មានំ សុប្បតិដ្ឋិតភាវសាធនេន បតិដ្ឋាភូតា, ន កេវលំ កុសលភាវសាធនេន. យទិ ហិ កេវលំ កុសលភាវោ កុសលមូលបដិពទ្ធោ សិយា, ឯវំ សតិ តំសមុដ្ឋានរូបេសុ ហេតុបច្ចយតា ន សិយា. ន ហិ តេ តេសំ កុសលាទិភាវំ សាធេន្តិ, ន ច បច្ចយា ន ហោន្តិ. វុត្តញ្ហិ "ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ តំសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.១.១). យថា ច កុសលភាវោ, ឯវំ អព្យាកតភាវោបិ អព្យាកតមូលប្បដិពទ្ធោ សិយា. តថា សតិ អហេតុកចិត្តានំ អព្យាកតភាវោ ឯវ ន សិយា, អកុសលេសុ ច យត្ថ ឯកំយេវ មូលំ, តស្ស អកុសលភាវោ ន សិយា, ទុតិយស្ស ហោតិយេវ. តស្មា ន មូលប្បដិពទ្ធោ កុសលាទិភាវោ, អថ ខោ យោនិសោមនសិការាទិបដិពទ្ធោ. កេវលំ បន សុប្បតិដ្ឋិតភាវសាធនានិ មូលានីតិ វេទិតព្ពំ.

២០០. បស្សទ្ធិ ទរថប្បស្សម្ភនតោ. កាយបស្សទ្ធា សម្ពុចាទិ, យោ ច កោ វេទនាទិក្ខន្ធត្តយចេតសិកាតិ អាហ "កាយោតិ ចេត្ថ វេទនាទយោ តយោ ខន្ធា"តិ. តេនេវាហ "តត្ថ កតមា តស្មិំ សមយេ កាយបស្សទ្ធិ ហោតិ? យា តស្មិំ សមយេ វេទនាក្ខន្ធស្ស"តិអាទិ (ធ. ស. ៤០). ទរថោ សារម្ភោ, ទោមនស្សបច្ចយានំ ឧទ្ធច្ចាទិកានំ កិលេសានំ, តថាបវត្តានញ្ច ចតុន្នំ ខន្ធានំ ឯតំ អធិវចនំ. ទរថតិមូលកេន បរិឡាហបរិប្ផន្ទនរហិតោ សីតិភាវោ អបរិប្ផន្ទសីតិភាវោ. ឧទ្ធច្ចប្បធានា កិលេសា ឧទ្ធច្ចាទិកិលេសា, ឧទ្ធច្ចំ វា អាទិំ កត្វា សព្វកិលេសេ សង្គណ្ហាតិ. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ.

លហុភាវោ លហុតា, ថិនមិទ្ធាទិកានំ, តថាបវត្តានញ្ច ចតុន្នំ ខន្ធានំ ឯតំ អធិវចនំ. គរុតាយ បដិបក្ខា អគរុតា, ន គរុតាយ អភាវមត្តំ.

មុទុភាវោ មុទុតា, ទិដ្ឋិមានាទិកានំ, តថាបវត្តានញ្ច ចតុន្នំ ខន្ធានំ ឯតំ អធិវចនំ. មទ្ទនាការតិដ្ឋនតោ ឯវ កត្ថចិ អារម្មណេ អប្បដិហតាការេន បច្ចុបតិដ្ឋតិ, សម្បយុត្តានំ ច តត្ថ អប្បដិឃាតំ បច្ចុបដ្ឋាបេតីតិ អប្បដិឃាតបច្ចុបដ្ឋានា.

កម្មនិ សាធុ កម្មញ្ញំ, ន កម្មញ្ញំ អកម្មញ្ញំ, តស្ស ភាវោ អកម្មញ្ញភាវោ, ថិនមិទ្ធាទិបុគ្គលកិរិយាយំ អយោគ្យតា. អវសេសា កាមច្ឆន្ទាទិនីវរណកិលេសធម្មា, តប្បធានា វា ចត្តារោ អកុសលក្ខន្ធា. កម្មញ្ញភាវេនេវ សម្បត្តាការេន អារម្មណស្ស គហណំ អារម្មណគហណសម្បត្តិ. វុត្តាវសេសា កាមច្ឆន្ទាទយោ, តទេកដ្ឋា ច សព្វកិលេសធម្មា អវសេសនីវរណាទយោ. ចិត្តដ្ឋិតិសម្បយុត្តតោ សុខប្បវត្តិហេតុតាយ បសាទនីយវត្ថូសុ បសាទាវហា. សុវណ្ណវិសុទ្ធិ វិយាតិ យថា សុវណ្ណវិសុទ្ធិ អបរាបរាការា អលង្ការវិកតិវិនិយោគក្ខមា, ឯវមយម្បិ សព្វកិលេសវិគមេន ហិតកិរិយាវិនិយោគក្ខមា.

កាយចិត្តានំ គេលញ្ញំ, អស្សទ្ធិយាទិ, ថិនមិទ្ធញ្ច បដិបក្ខា។ គេលញ្ញបដិបក្ខា អគេលញ្ញា, តព្ភាវោ វា លក្ខណំ ឯតាសន្តិ អគេលញ្ញភាវលក្ខណា។ យថាវុត្តគេលញ្ញនិម្មទ្ទនេន កិច្ចំ ឯតាសំ អាទីនវោ ទោសោ, ន ចា ឯតា អាទីនំ គហណំ នត្ថិ បវត្តន្តីតិ និរាទីនវតា, តេនាការេន បច្ចុបតិដ្ឋន្តិ, តំ វា សម្បយុត្តេសុ បច្ចុបដ្ឋាបេន្តីតិ និរាទីនវបច្ចុបដ្ឋានា។

កាយុជ្ជុកតា, ចិត្តុជ្ជុកតា ច វុត្តាការេនាតិ លក្ខិតព្ពតាយ កាយចិត្តអជ្ជវលក្ខណា។ កាយចិត្តានំ នង្គលសីសវង្កគោមុត្តចន្ទលេខាវង្កតានំ កុដិលភាវានំ និម្មទ្ទនតោ កាយចិត្តកុដិលភាវនិម្មទ្ទនរសា។ តថា ឯវ សង្ខាទាបិ អជ្ជវាការេន បច្ចុបតិដ្ឋន្តិ, សម្បយុត្តានំ វា អជ្ជវំ បច្ចុបដ្ឋាបេន្តីតិ អជ្ជវតាបច្ចុបដ្ឋានា។ “សន្តទោសបដិច្ឆាទនលក្ខណា មាយា, អសន្តគុណសម្ភាវនលក្ខណំ សាឋេយ្យ”ន្តិ ឯវំ វុត្តា តទាការប្បវត្តា អកុសលា ធម្មា, ថិនមិទ្ធញ្ច និក្កិលេសតា មាយាសាឋេយ្យាទីនំ ឯត្ថ ច ចិត្តបស្សទ្ធិអាទីហិ ចិត្តស្សេវ បស្សទ្ធិ, លហុ, មុទុ, កម្មញ្ញំ, បគុណំ, ឧជុ ច ហោតិ។ កាយបស្សទ្ធិអាទីហិ បន រូបកាយោបិ។ តេនេវេត្ថ ទុកតោ ឆព្ពិធតា វុត្តា, ន សព្វត្ថ។

៣៤១។ ឆន្ទនំ ឆន្ទោ, អារម្មណេន អត្ថិកតា។ “ឆន្ទោ កាមោ”តិអាទីសុ (ជីក ៥៩៣) បន តណ្ហាបិ វុច្ចតិ, “ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតី”តិអាទីសុ (ជីក ៣១១) វីរិយម្បីតិ តតោ និវត្តនត្ថំ “កត្តុកាមតាវសេន អធិប្បេត”ន្តិ វុត្តំ។ កត្តុកាមតា វុច្ចតិ ករណិច្ឆា។ ចេតនាយ ច ឆន្ទស្ស សារម្មណត្តា ករណិច្ឆា នាម អាលម្ពិតស្ស អាលម្ពិតុកាមតាមុខេនេវ ហោតីតិ អារម្មណករណិច្ឆាលក្ខណោ ឆន្ទោ កត្តុកាមតាលក្ខណោ វុត្តោ។ តេនេវាហ “អារម្មណបរិយេសនរសោ, អារម្មណេន អត្ថិកតាបច្ចុបដ្ឋានោ”តិ ច។ យទគ្គេន បនាយំ អត្តនោ អារម្មណបរិយេសនរសោ, តទគ្គេន សម្បយុត្តានម្បិ ហោតិយេវ ឧបការោ តេន តេនេវ។ តេនេវាហ “អារម្មណគ្គហណេ ចាយំ ចេតសោ ហត្ថប្បសារណំ វិយ ទដ្ឋព្ពោ”តិ។ វត្ថុំ គហេតុំ ហត្ថប្បសារណំ វិយ ទដ្ឋព្ពោតិ វុច្ចតិ យោនិសោមនសិការាទិសមុដ្ឋានត្តា។

៣៤២។ អធិមុច្ចនំ អារម្មណេ សន្និដ្ឋានវសេន បវត្តនំ, ន បសាទវសេន។ យថា តថា វា ហិ អារម្មណេ និច្ឆយនំ អធិមុច្ចនំ អនធិមុច្ចនស្ស បីឡាទិបីឡាទីសុ, ទាតាទីសុ វា បវត្តិយា អភាវា, សទ្ធា បន បសាទនីយេសុ បសាទានិយោគាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ ចោទនត្ថំ បន យថា សត្តិវិធេ អវត្ថុ និច្ឆយតាការេន បវត្តិត្វា បវេតា ទុរូបាតាតំ តថា បវត្តិយា បច្ចយោ ហោតិ។ យទិ ឯវំ, វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តេសុ កថន្តិ? តេនេវាហ ឯកាំសេនេវ និច្ឆយាការស្ស បច្ចយតាយ ឧបត្ថំ។ ទារុកស្ស វិយ ឋិតោ ខិតោ ច និច្ចលតា “ករិស្សាមិ ន ករិស្សាមី”តិ អនិច្ឆយស្ស បដិបក្ខកិរិយា អនិច្ចលតា, តេសុ ចិត្តប្បាទេសុ អយំ សន្និដ្ឋានលក្ខណោ អធិមោក្ខោ, តេនេវ អារម្មណេ ឥន្ទខីលោ វិយ សន្និដ្ឋាននិច្ចលោ។

៣៤៣។ កិរិយាការោតិ ការសទ្ទស្ស ភាវសាធនតាមាហ។ យត្ថ វា ការោតិ យត្ថ អារម្មណស្ស ករណំ។ សោត ហិ យតោ អារម្មណេ ករីយតិ អារម្មណស្ស និយោជនតោ, តតោ ឯវ តេន អារម្មណម្បិ យត្ថ ករីយតីតិ។ បុរិមបទតោតិ ភវង្គបទតោ។ ចិត្តវីថិបដិបាទនតោ វិសយំ ករោតីតិ យត្ថការោ។ វីថិបដិបាទកោ មនសិការោ នាម វោដ្ឋព្ពនំ ទដ្ឋព្ពំ។ ជវនបដិបាទកោ មនសិការោ នាម វោដ្ឋព្ពនំ វេទិតព្ពំ។

សម្បយុត្តធម្មេ អារម្មណាភិមុខំ សារេន្តោ វិយ ហោតីតិ ឯតេនាការេន សារណលក្ខណោ វុត្តោ។ សតិយា អសម្មុស្សនវសេន វិសយាភិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋានតា, ឯតេនាការស្ស បន និយោជនវសេន អារម្មណាភិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋានតាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ អារម្មណបដិបាទកស្ស សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបន្នតាវចនំ ឥតរេសំ មនសិការានំ តទញ្ញក្ខន្ធបរិយាបន្នតាយ ជោតេតីតិ តទាជោតិតំ តំ វិញ្ញាណក្ខន្ធេ ឱតារេត្វា ទស្សេតុំ “វីថិបដិបាទកោ”តិអាទិ វុត្តំ។

៣៥៣. តេសុ ធម្មេសូតិ យេសុ ធម្មេសុ សតិ ឧប្បន្នា, តេសុ អត្ថតោ សម្បយុត្តេសុ ចិត្តចេតសិកធម្មេសុ។ អនារម្មណេសុបិ ហិ តេសុ សម្បយុត្តេសុ ឧបនិសេវនតោ “តប្បរិយាបន្នតា”តិ វុច្ចតិ។ សម្បយោគលក្ខណាតិ សម្បយុត្តេសុ យថាសកកិច្ចេសុ បវត្តនលក្ខណា។ ឧបនិសេវនតោ បវត្តមានាបិ ហេសា សម្បយុត្តធម្មេ យថាសកកិច្ចេសុ បវត្តេតិ, យថា រាជា ព្យាបារំ អនិយុត្តោបិ អត្តនោ ធម្មេ យថាសកកិច្ចេសុ អប្បមត្តេ បវត្តេតិ។ អលីនានុវត្តនបវត្តិបច្ចយតា ឧស្សាហកតានុវត្តនវសា, កិច្ចវសេន ចេតំ វុត្តំ។ យទិ ឯវំ, សហជាតាធិបតិតោ កោ វិសេសោ? យស្មា តស្សា កិច្ចេសុ ឯវំ សហជាតធម្មានំ អធិបតិភាវោ ហោតិ, តស្សាបិ តថាបវត្តនវសេនាតិ នាយំ ទោសោ។ “ឥទំ កិំ ហីនកិច្ចំ ហោតុ, ឥទំ អតិរេកតរកិច្ច”ន្តិ ឯវំ បវត្តិតវសេន វិយ បវត្តិ បវត្តិតោ, តំ ឧបត្ថម្ភេន្តី វិយ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

“អភិយេសុ ឋានេសូ”តិ ឋាយិតា ចេតសិកត្តការេន ឋានន្តីតិ ទស្សេតិ។ អនោសានេន ឥន្ទ្រិយ។ តថា ហិ សោនេន “ឥន្ទ្រិយ ឥន្ទ្រិយដ្ឋា”តិអាទិតា (ធ៍ ស៍ ១០៩១) ភិន្នំ ឧបត្ថម្ភកាតិ ឯវំ ឧបត្ថម្ភ ឥន្ទ្រិយេ សត្តិ បរិវេត្តិ, សា តប្បរិយាបន្នោបត្ថម្ភនេន។

៣៥៤. កាយទុច្ចរិតាទិវត្ថុកត្តិ បរិបូរណបរិយាបន្នធម្មិកានំ អវត្ថុំ វត្ថុបដិបក្ខភាវេន។ កាយទុច្ចរិតាទិវត្ថុតោ សង្កោចកកិរិយាបវេសេន កាយទុច្ចរិតាទិតោ ឯវ សង្កោចកកិរិយា វុត្តាតិ ទដ្ឋព្វំ។ ន ហិ វិរតិយោ ទុច្ចរិតវត្ថុតោ អកិរិយបច្ចុបដ្ឋានា យុជ្ជន្តិ, អថ ខោ ទុច្ចរិតស្ស, វិរតីនញ្ច សោរច្ចវសេន សង្កោចនំ, អកិរិយាតញ្ច ហិរោត្តប្បានំ ជិគុច្ឆនាទិវសេនាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។

៣៥៩. សង្ខារាតិ សង្ខារក្ខន្ធេ សង្គហិតា។ តេ ហិ ឋានាធិប្បេតា, អញ្ញថា អដ្ឋតិំសាតិ វត្តព្វំ សិយា។ យថា ចិត្តំ, ឯវំ តំសម្បយុត្តធម្មាបិ ទុតិយេ សង្ខារា ឯវាតិ អាហ “សសង្ខារកាវេបត្តេសេវ ហេតុ វិសេសោ”តិ។ អវសេសា បនេវ វុត្តធម្មា។

អវសេសា បញ្ចវេត សព្វយោគំ គច្ឆន្តីតិ ឯត្ថ កថំ ករុណាមុទិតាឧបេក្ខាសហគតេ សម្ពន្ធន្តីតិ? បុញ្ញាកាកការតោ។ អប្បនាប្បត្តា ឯវ ហិ ករុណាមុទិតា ឧបេក្ខាសហគតា ន ហោន្តិ, តតោ អញ្ញត្ថ បន ឧបេក្ខាសហគតាបិ ហោន្តីតិ អាចរិយា។

សុចិសុទ្ធស្ស កាយកម្មាទិកស្ស ចិត្តសមាធានវសេន វុបរិវុបរិចេតនាសម្បយុត្តិ, ន កាយកម្មាទីនំ សោធនវសេន, តាបិ ទុច្ចរិតទុរាជីវានំ សម្មុច្ឆិន្នបដិប្បស្សទ្ធវសេនាតិ បហាតព្វចិត្តុប្បាទេសុ វិរតីនំ អសម្ភវោ យថាតិ អាហ “ទេវបត្វា វិរតិត្តយ”ន្តិ។ តតោតិ

រូបាវចរបឋមេ វុត្តចេតសិកតោ. តេយេវាតិ រូបាវចរបញ្ចមេ វុត្តចេតសិកា ឯវ. យទិ ឯវ រូបាវចរតោ កោ វិសេសោតិ អាហ “អរូបាវចរភាវោយេវ ហិ ឯត្ថ វិសេសោ”តិ.

បឋមជ្ឈានិកេហីតិ បឋមជ្ឈានតោ. យគ្គវិញ្ញាណេហីតិ វត្តិតោបិ យគ្គវិញ្ញាណេ វុត្តនយេន វេទិតព្វាតិ. សព្ពត្ថ. ទុតិយជ្ឈានិកាទីសុ យគ្គវិញ្ញាណេហីតិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន តតិយចតុត្ថបញ្ចមជ្ឈានិកានិ សង្គណ្ហាតិ. “វុត្តនយេនា”តិ វុត្តំ កិំ អវិសេសេនាតិ ចោទនាយេន តំ ទស្សេន្តោ “ករុណាមុទិតាន”ន្តិអាទិមាហ. តត្ថ យគ្គវិញ្ញាណានំ និព្ពានារម្មណត្តា, ករុណាមុទិតានញ្ច សត្តារម្មណត្តា ន តាសំ តត្ថ សម្ភវោ. យគ្គវិញ្ញាណេសុ ច បាទកាទិភិយេន កតាទិ សម្មាសង្កប្បវិរតីហិ នត្ថិ, ន បន វិរតិវិរហា កាយទុច្ចរិតាទីនំ សមុច្ឆិន្នត្តា អវិរមិតព្វស្ស វចនត្តោតិ និយតវិរតិតោ.

៥៧៨. ន ហិរីយតិ ន លជ្ជតីតិ អហិរិកោ, បុគ្គលោ, ចិត្តំ, តំសម្បយុត្តធម្មសមូហោ វា. “អហិរិក្ក”ន្តិ វត្តព្វេ ឯកស្ស កការស្ស លោបំ កត្វា “អហិរិក”ន្តិ វុត្តំ. “ន ឱត្តប្ប”ន្តិ ឱត្តប្បស្ស បដិបក្ខភូតំ ធម្មមាហ. អជិគុច្ឆនំ អហិរីយនំ. អលជ្ជា អភិរិយនា. តេនេវាតិ កាយទុច្ចរិតាទីហិ ឯវ. អសារជ្ជំ និព្ភយតា. អនុត្តាសោ អសង្កេយា. វុត្តបដិបក្ខវសេនាតិ អលជ្ជនាការេន បាបានំ ករណរសំ អហិរិកំ, អនុត្តាសាការេន អនោត្តប្បំ, វុត្តប្បការេនេវ បាបតោ អសង្កោចនបច្ចុបដ្ឋានានិ អត្តនិ, បរេសុ ច អគារវបទដ្ឋានានិ. គាមសូករស្ស វិយ អសុចិតោ កិលេសាសុចិតោ អជិគុច្ឆនំ អហិរិកេន ហោតិ, សលភស្ស វិយ អគ្គិតោ បាបតោ អនុត្តាសោ អនោត្តប្បេន ហោតីតិ ឯវំ វុត្តប្បដិបក្ខវសេន វិត្ថារោ វេទិតព្វោ.

៥៧៩. លុព្ភន្តិ តេនាតិអាទីសុ យំ វត្តព្វំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វំ. លុព្ភន្តីតិ អភិគិជ្ឈន្តិ. មុយ្ហន្តីតិ ន ពុជ្ឈន្តិ. អារម្មណគ្គហណំ “មម ឥទ”ន្តិ តណ្ហាភិនិវេសវសេន អភិនិវិសស្ស អារម្មណស្ស អវិស្សជ្ជនំ, ន អារម្មណករណមត្តំ. អភិសង្គោ អភិមុខការេន អាសត្តិ. អបរិច្ចាគោ អវិជហនំ, ទុម្មោចនីយតា វា. អស្សាទទស្សនំ អស្សាទនន្ទី. “អស្សាទានុបស្សិនោ ច តណ្ហា បវឌ្ឍតី”តិ (សំ. និ. ២.៥២, ៥៣, ៥៧) ហិ វុត្តំ.

៥៨០. ធម្មសភាវស្ស យាថាវតោ អទស្សនំ ចិត្តស្ស អន្ធការោ. អញ្ញាណំ ញាណបដិបក្ខោ. សម្បដិវិជ្ឈនំ អសមត្ថតា អសម្បដិវេធោ. យថា ញាណំ អារម្មណសភាវំ បដិវិជ្ឈតិ ន លព្ភតិ, មោហស្ស តថា បវត្តិ អារម្មណសភាវច្ឆាទនំ. អសម្មាបដិបត្តិំ បច្ចុបដ្ឋេតិ, សម្មាបដិបត្តិយា បដិបក្ខការេន គយ្ហតីតិ វា អសម្មាបដិបត្តិបច្ចុបដ្ឋានោ. យស្ស ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស អន្ធករណំ អន្ធការោ, តថា បច្ចុបតិដ្ឋតីតិ អន្ធការបច្ចុបដ្ឋានោ.

៥៨១. មិច្ឆាតិ ធម្មសភាវស្ស វិបរីតំ, និច្ចាទិតោតិ អត្ថោ. អយោនិសោ អភិនិវេសោ អនុបាយាភិនិវេសោ ឧប្បថាភិនិវេសោ. ធម្មសភាវំ អតិក្កមិត្វា បរតោ អាមសនំ បរាមាសោ. វិបរីតគ្គាហវសេន “ឥទមេវ សច្ចំ, មោឃមញ្ញ”ន្តិ (ម. និ. ២.១៨៧, ២០២, ២០៣; ៣.២៧-២៩) អភិនិវិសនំ មិច្ឆាភិនិវេសោ.

3ប័ព្វ៉ ឃស្ស ឆព្ពស្ស ចរេសត វុឌ្ឍតំ ហោតិ ចិត្តំ, តំសយ្យុឃុត្តឆព្វា ចា, សោ ឆព្វោ វុឌ្ឍដ្ឋំ៉ អច្ចុបសយោតិ អសត្ថិសិត្ថអប្បសត្ថកាចយាហ៉ អតចដ្ឋាតនសត្តិ ចលតកិច្ចំ៉ កត្តតត្តិ បរិក្ខយតាកាទ៉ ចេតសោ អច្ចុបសយេតិ តិបស្សាចេតន្តោ បយោឌេត កុម្ពំ, អច្ចុបសយបច្ចយក្នុតំ អារម្ពណំ ចា “អច្ចុបសយោ”តិ ចុត្តំ៉ អក្សុសលឆព្វាតំ ឲកត្តតិហឹតតាឃ “អក្សុសលកាចេត ច លិយកត្តា”ត្តិ ចុត្តំ៉

3ប័ព្វ៉ ឌិតយិឌ្ឍយេត្វ អតិឃតំ, ត យាតាឌីតិ ឌិតយិឌ្ឍស្ស អតិឃតតា ច ឲត្វ ចុតិឃធិតេត្ត បឆយាក្សុសលតោ ចិរេសយោ៉

អត្ថស្សាហតាចឹងតកាចេត សំហតកាចោ ឌិតំ, តេត ឃោករតា ចិត្តំ ឌិតំ, តស្ស កាចោតិ ឌិតតា៉ អសយត្វតាចិឈាតចរេសត អកយ្ពញ្ញាតា យិឌ្ឍំ៉ ឃស្មា តរេតា ឲច តេត សយ្យុឃុត្តឆព្វា យេធិតា ចិហតសាយត្វិឃា ហោត្តិ, តស្មា “យិឌ្ឍតតា យិឌ្ឍ”ត្តិ ចុត្តំ៉ អត្ថស្សាហលក្ខលក្ខំ វុស្សាហបដិបក្ខលក្ខំ៉ ចិរិយស្ស អចរតាឆតំ លិបតំ ចិរិយាចរតាឆតំ៉ សយ្យុឃុត្តឆព្វាតំ សំឹងតាកាទេត បច្ចបតិដ្ឋតិ, តេសំ ចា សំឹងតំ បច្ចបដ្ឋេបតីតិ សំឹងតបច្ចបដ្ឋាតំ៉ អកយ្ពញ្ញាតាលក្ខលក្ខំ ឲត្វ កាយំ ឌិតយិ អកយ្ពញ្ញាសកាចយេច, តំ បត ចិត្តស្ស, យិឌ្ឍំ ចេចតាឌិក្ខតូត្តឃស្សាតិ អឃយេត្វ ចិរេសយោ៉ តថា ហិ បិឡុក្ខឃំ “តត្វ កតមំ ឌិតំ? ឃា ចិត្តស្ស អកល្លតា អកយ្ពញ្ញាតា៉ តត្វ កតមំ យិឌ្ឍំ? ឃា កាឃស្ស អកល្លតា អកយ្ពញ្ញាតា”តិ (ឆ៉ ស៉ ១១៩៧-១១៩៩) ច អាឌីតា ក្ខយេសំ តិរេទ្ទេសោ បចទ្ធោ៉ ខូតហតំ ចិត្តាលច្ចាទាតំ បិជហតំ៉ លីតតា លីតាការោ អារម្ពណក្កហណេ សរេក្កោចោ៉ ឃស្មា ឌិតេត ចិត្តស្សេច សំហតតំ ហោតិ, យិឌ្ឍេត បត ចេចតាឌិក្ខតូត្តឃស្ស ចិឃ ទ្វុបកាឃស្សាបិ, តស្មា តំ បចលិឃិកាតិឌ្ឍំ បច្ចបដ្ឋេបតីតិ បចលិឃិកាតិឌ្ឍាបច្ចបដ្ឋាតំ ចុត្តំ៉ អរតិ បត្តសេតាសេតុ, អធិក្សុសលឆព្វេសុ ច អទោចតា៉ ចិជម្ពិកា ចិជម្ពតបញ្ញាតស្ស កាឃឌ្ឍុល្លស្ស កាលេក្ខតា សំកិលេសប្បចត្តិ៉ អរតិចិជម្ពិកាឌីស្សុតិ ច អាឌិ-សឌ្ឍេត តត្ថិអាឌីតំ កហណំ៉ តិបស្សាចេតន្តោ បយោឌេត ចេតំ កុម្ពចតំ៉

អចរេសសា សោត្យអស៉ យាតោ បតេត្វ អតិឃតោ ហោតិ, តេត សឌ្ឍិ សត្តរេសច ហោត្តិ៉ បដ្ឋានេ ហិ “សំយោឌតំ ឆម្ពំ បដិច្ច សំយោឌតោ ឆព្វោ វុប្បដ្ឋតិ ហេតុបច្ចយា”តិ ឲត្វ ចត្វក្ខត្តំ កាយរាកេត, តិក្ខត្តំ បដិឃេត ច យាតោ ចិចិកិច្ឆា កចរាកេតិ តឃោរបតេ សកងាកាយិតោ សំយោឌតាតំ សំយោឌតេហិ ឆសចិឆា ឃោឌតាតិ ឆស្សិតាឃ ឆសចិឆាឃ ឃោឌតាឃ “កាយរាកសំយោឌតំ បដិច្ច យាតសំយោឌតំ អចិជ្ជាសំយោឌត”ត្តិ (បដ្ឋា៉ ៣៉៣៉១) ចត្វា “កាយរាកសំយោឌតំ បដិច្ច អចិជ្ជាសំយោឌត”ត្តិ (បដ្ឋា៉ ៣៉៣៉១) តថា “យាតសំយោឌតំ បដិច្ច កចរាកសំយោឌតំ អចិជ្ជាសំយោឌត”ត្តិ (បដ្ឋា ៣៉៣៉១) ចត្វា “កចរាកសំយោឌតំ បដិច្ច អចិជ្ជាសំយោឌត”ត្តិ (បដ្ឋា៉ ៣៉៣៉១) ច ឲចយាកតាហិ ឃោឌតាហិ យាតស្ស អតិឃតកាចោ បកាសិតោ៉ ឃធិ ហិ យាតោ តិឃតោ សិឃា, កាយរាកស្ស យាតទហិតា បចត្តិ ត សិឃា, តថា កចរាកស្ស៉ ឲចំ សតិ បដ្ឋានេ ចត្វក្ខត្តំ កាយរាកេត ឃោឌតា ត សិឃា, តិក្ខត្តំឃេច សិឃា៉ កចរាកម្ពុលិកា ច ត សិឃា៉ ឲចញ្ច សំយោឌតាតំ សំយោឌតេហិ អដ្ឋចិធេត ឃោឌតា សិឃា, ត ឆសចិធេត៉ ឆសចិឆាច ច ឆស្សិតាតិ៉ សេឃ្យាឌីចរេសត វុច្ចតោ តយតំ វុត្តតិ៉ វុត្តយតចរេសតេច សំបក្កហសោ៉ ត ចិរិយំ ចិឃ តំតំកិច្ចសាធេត អត្ថស្សាហតចរេសត៉ ខូយាតស្សាបិ អត្វាតំ អចំ កត្វា កហណេបិ សយ្យក្កហណចរេសតេចាតិ ឌដ្ឋព្វំ៉ តេកា ចុច្ចតិ អច្ចក្កតឆព្វោ, ក្ខឆ បត តេកា ចិឃាតិ តេកា, វុឡអារទតយាឌីកាចោ៉ តំ តេកាកាចសច្ចាតំ តេកាកាយតីតិ តេកាកយ្យំ, ចិត្តំ៉ ឃស្ស ឆព្វស្ស

វសេន កេតុកម្យំ, សា កេតុកម្យតា។ “អហ”ន្តិ បវត្តនតោ មានស្ស ទិដ្ឋិសទិសី បវត្តីតិ សា ទិដ្ឋិយា សទ្ធិំ ឯកចិត្តុប្បាទេ ន បវត្តតិ, អត្តសិនេហសន្និស្សយោ វាតិ អាហ “ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តលោភបទដ្ឋានោ”តិ។

ឯត្ថាបិ វាតិ វ-សទ្ទេន វិតក្កំ អាកឌ្ឍតិ។

៣៤៦· ឥស្សន្តីតិ ឈ្យាបដ្ឋន្តិ· វល្លិក្កំ កុដ្ឋន្តំ· អត្តនោ បវត្តិអាការវសេន, វិទ្ទបសំសប្បតកអតិដ្ឋរូបសម្បដ្ឋានវសេន វា វិសប្បនសោ· កាយស្ស វិជ្ជុត្តការាវិទនតោ អត្តនោ និស្សយទហនតោ· ឥស្សនំ អត្តនោ, បរស្ស ច រូបភោគាទិសម្បត្តីសុ អតិដ្ឋត្តា វិសំសដ្ឋបុត្តិយុត្តំ វិយ ទដ្ឋេព្វាតិ សន្តេន សន្តំ អក្កោធតត្តំ ទស្សិតំ·

៣៤៧· យំ បរសម្បត្តីសុ ឥស្សាករណំ, សា ឥស្សាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “ឥស្សាយនា ឥស្សា”តិ · ឧស្សុយនំ អសហនំ· តេច្វាតិ បរសម្បត្តីសុ ឯវ· អភិរតិបដិបក្ខត្តំ ឥស្សាយ កិច្ចំ, ន អភិរតិយា អភាវមត្តន្តិ អាហ “អនភិរតិរសា”តិ·

៣៤៨· មច្ឆរយោគេន “មច្ឆរី”តិ បវត្តមានំ មច្ឆរិសទ្ទំ គហេត្វា អាហ “មច្ឆរភាវោ មច្ឆរិយ”ន្តិ· និវុត្តិនយេន បន យា ឥទំ អច្ឆរិយំ អញ្ញេសំ មា ហោតុ, មយ្ហមេវ ហោតូតិ មច្ឆរិយន្តិ បោរាណា· តំ មច្ឆរិយំ ទុប្បមនាតិ លក្ខណាទីនិ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ· សង្គាហនបច្ចុបដ្ឋានន្តិ អត្តសម្បត្តីនំ បរេហិ អសាធារណករណេន សង្គាហនបច្ចុបដ្ឋានំ· កដុកាការកតិ កដុកញ្ចុកតា· អត្តសម្បត្តិ អាវាសាទិ·

៣៤៩· កុកតន្តិ ឯត្ថ អកតម្បិ កុកតមេវ· ឯវរូបញ្ហិ វត្តារោ ហោន្តិ “យំ មយា ន កតំ, តំ កុកត”ន្តិ· តថា ហិ វក្ខតិ “កតាកតានុសោចនរស”ន្តិ· ឯវំ កតាកតំ ទុច្ចរិតំ, សុចរិតញ្ច កុកតំ, តំ អារព្ភ វិប្បដិសារវសេន បវត្តំ បន ចិត្តំ តំសហចរិតតាយ ឥធ “កុកត”ន្តិ គហេត្វា “តស្ស ភាវោ កុក្កុច្ច”ន្តិ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ· បច្ឆា អនុតាបនំ វិហននំ បច្ឆានុតាបោ· យថាបវត្តស្ស កតាកតាការវិសិដ្ឋស្ស ទុច្ចរិតសុចរិតស្ស អនុសោចនវសេន វិរូបំ បដិសរណំ វិប្បដិសារោ· បរាយត្តតាហេតុតាយ ទាសព្យមិវ ទដ្ឋព្វំ· យថា ហិ ទាសព្យេ សតិ ទាសោ បរាយត្តោ ហោតិ, ឯវំ កុក្កុច្ចេ សតិ តំសមង្គី· ន ហិ សោ អត្តនោ ឆន្ទតាយ កុសលេ បវត្តិតុំ សក្កោតិ· អថ វា កតាកតកុសលាកុសលានុសោចនេ អាយត្តតាយ តក្ខយវសេន កុក្កុច្ចេន តំសមង្គី ហោតីតិ តំ ទាសព្យំ វិយ ហោតីតិ·

អតិមេតាសុ ឥស្សាទីសុ វិតក្កសម្បយោគេ វាតិ វ-សទ្ទំ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្វំ·

៣៥០· បវត្តិដ្ឋិតិមត្តាតិ លហុដ្ឋិតិមត្តា· “និវាតេ ទីបច្ចិនំ ឋិតិ វិយា”តិ ហិ ឯវំ វុត្តចិត្តដ្ឋិតិ វិយ សន្តានដ្ឋិតិយា បច្ចយា កថិតា អសមត្ថា និច្ឆយាការេន អសណ្ឋហនតោ ចេតសោ បវត្តិបច្ចយមត្តតាយ បវត្តិដ្ឋិតិមត្តា· តេនាហ “ទុព្វលោ សមាធី”តិ· វិកតា

ចិកិច្ឆាតិ ចិកិច្ឆិតុំ ទុក្ករតាយ វុត្តំ, ន សក្កោតា ចិចិកិច្ឆាយ ចិកិច្ឆាភាវតោតិ តេនេវាហ ឥមស្សាតិ “ឯវំ នុ ខោ, ននុ ខោ”តិអាទិនា សំសយនវសេន សេតីតិ សំសយោ។ ករណវសាតិ នានាការេន ចិត្តស្ស ករណកិច្ចា ឧច្ចាស្សិមា អត្ថោ។ ឧភិនាការេន ឯវ ចត្វា ភវតីតិ ឯការម្មណស្មិំ វិស្សត្ថនវសេន បវត្តតិ។ ចិចិកិច្ឆា បន ឥទំបិ រូបាទីសុ ឯកស្មិំ អារម្មណេ ឧប្បជ្ជតិ, តថាបិ “ឯវំ នុ ខោ, ននុ ខោ, កិំ នុ ខោ, កថំ នុ ខោ”តិ កថំ ករោន្តាការំ អវេបក្ខតីតិ នានារម្មណេ ករណំ ហោតីតិ។ អតិច្ចយំ ខេត្តវហនំ បច្ចុបដ្ឋេតីតិ អតិច្ចយបច្ចុបដ្ឋានា។ អនេកំសស្ស អារម្មណេ នានាសភាវស្ស ភាវការេន បច្ចុបដ្ឋាតីតិ អនេកំសភាវបច្ចុបដ្ឋានា។

៣៤០។ សត្តារម្មណត្តាតិ សត្តបញ្ញត្តិអារម្មណត្តា។ ន ច បញ្ញត្តិអារម្មណាបិ ចិបាកា ហោន្តីតិ ទោសេតិ សទ្ធាយាហ “ឯកន្តបរិត្តារម្មណា ហិ កាមាវចរចិបាកា”តិ។ ចិរតិយោបិ ចិបាកេសុ ន សន្តីតិ ឯត្តាបិ នត្ថ ពោសុធិ ចិបាកេសុ ចិរតិយោបិ សន្តីតិ ទោសេតិ យតសិ កត្វា អាហ “បញ្ចា សិក្ខាបទា កុសលាយេវាតិ ហិ វុត្ត”ន្តិ, តេន លោកិយចិបាកេសុ ចិរតិយោ ន សន្តីតិ ទស្សេតិ។

តោសត្តិ រូបាវចរាទិចិបាកចិត្តាណាតំ។ ជនេតព្ពជនកសម្ពន្ធេ ហិ កថំ សាមិចចនំ។

៣៤១។ តេតិ តេ អទោសាទិកិរិយសង្ខារា។ តត្ថ កុសលចិបាកេយតោធាតុសម្បយុត្តេហិ សមានា អទោសាទិកិរិយមតោធាតុសម្បយុត្តា, សោមនស្សសហគតសន្តីរណសម្បយុត្តេហិ សមានា ហសិតុប្បាទសម្បយុត្តា, ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណសម្បយុត្តេហិ សមានា ចោដ្ឋព្ពនសម្បយុត្តាតិ ពាឡយត្តំ ទស្សេន្តេន “កុសល...បេ... សមានា”តិ វត្វា តតោ លព្ភមានំ ចិសេសំ ទស្សេតុំ “មតោចិញ្ញាណធាតុទ្វយេ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ ចីរិយសម្ភាវតោ ពលប្បត្តា សមាធិ ហោតិ “ចីរិយន្តំ ពល”ន្តិ កត្វា។

សម្ពន្ធេចិរតីហិ ឯវ អរហត្តានំ ចិរមតកិច្ចស្ស តិដ្ឋិតត្តា កិរិយចិត្តេសុ ចិរតិយោ ន សន្តីតិ អាហ “ឆបេត្វា ចិរតិយោ”តិ។ កាមាវចរសហេតុកកិរិយសង្ខារានំ កាមាវចរកុសលេហិ ចិរតិកតោ ចិសេសោ អត្ថិ, យថាវុត្តេសុ បន តាទិសោបិ នត្ថីតិ អាហ “សព្ពាការេនបី”តិ, ឆមុតោ, អារម្មណតោ, បវត្តិអាការតោតិ សព្ពបការេនបីតិ អត្ថោ។

ឥតិ សង្ខារក្ខន្ធេ ចិត្តុប្បាទរាសិវណ្ណនា។

អតីតាទិចិភាគកថាវណ្ណនា

អភិធម្មត្តោបេហិ សុត្តន្តភាជនីយំ សុត្តន្តនយោ ឯវ, ឯកន្តអភិធម្មនយោ បន អភិធម្មភាជនីយន្តិ អាហ “អភិធម្ម
បទភាជនីយនយោ”តិ។

៣៤២។ ភាវតោ បន ឯវំ លទ្ធា ចិត្តាទិតាតិ សម្ពន្ធោ។ តស្មា ពាយាមបិ បរិញ្ញាយា ចរេន លទ្ធានំ សំវណ្ណនំ ករិស្សាមាតិ អធិប្បាយោ។ យំ

ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩋᨶᩥᨿᨾᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦᨲᩥ ᨷᨠᩣᩁᨽᩮᨴᩴ ᩋᩣᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩥᨿᨾᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩏᨽᨿᩮᨶᩣᨷᩥ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩅᩣ...ᨷᩮ... ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩅᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩴ ᩅᩣ ᨻᩉᩩᩴ ᩅᩣ ᨿᩣᨴᩥᩈᩴ ᩅᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᩅᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᩁᩉᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩᨷᩥ ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᩁᩉᩮᩈᩩ ᨷᩈᨦ᩠ᨣᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲᩥᨷ᩠ᨷᩈᨦ᩠ᨣᩔ ᨶᩥᨿᨾᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩥᨷ᩠ᨷᩈᨦ᩠ᨣᨶᩥᨿᨾᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦᨲᩥ ᨧ ᨿᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨷᨴᩴ, ᨶᩥᨷᩣᨲᩴ ᨠᩥᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨷᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲᩥᩈᨿᩮᨠᨲ᩠ᨳᨴᩦᨷᨠᨲᩮᩣ “ᩏᨽᨿᩮᨶᩣᨷᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨷᩔ᪨ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨠᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨

᪓᪕᪓᪨ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩈᨾᨿᨡᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩩᨲᩥᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮ ᨠᩣᩃᩮ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ “ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᩋᨲᩦᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪘; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪒᪐) ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᨷᩥ “ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨶᩣᨶ᩠ᩅᩣᨣᨾᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪒᪗᪒, ᪒᪗᪕, ᪒᪗᪖, ᪒᪗᪗) ᩋᨴ᩠ᨵᩣᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ “ᨲᨿᩮᩣᨾᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨴ᩠ᨵᩣ, ᨠᨲᨾᩮ ᨲᨿᩮᩣ? ᩋᨲᩦᨲᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓᪐᪕; ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪖᪓) ᨷᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨷᨳᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨡᨱᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ “ᨿᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩁᩪᨷᩴ ᨩᩣᨲᩴ...ᨷᩮ... ᨷᩣᨲᩩᨽᩪᨲᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪖᪒) ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨲᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ, ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᨧ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨶ ᨷᨶ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨧᩩᨲᩥᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩑᩅ ᩍᨵᩣᨷᩥ “ᩋᨴ᩠ᨵᩣᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᩈᩦᨲᩴ ᩈᩦᨲᩔ ᩈᨽᩣᨣᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᩏᨱ᩠ᩉᩴ ᩏᨱ᩠ᩉᩔ᪨ ᨿᩴ ᨷᨶ ᩈᩦᨲᩴ, ᩏᨱ᩠ᩉᩴ ᩅᩣ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᨲᩥᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨶᩮᨠᩴ ᩑᨠᩣᨠᩣᩁᩴ, ᨲᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᩏᨲᩪᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩈᨽᩣᨣᩥᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨲᩮ ᩑᨠ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨲᩴ, ᩑᩅᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᨷᩥ᪨ ᩑᨠᩅᩦᨳᩥᩑᨠᨩᩅᨶᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩈᨾᨿᨠᨳᩣ ᩅᩥᨷᩔᨠᩣᨶᩴ ᩏᨷᨠᩣᩁᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᨠᨳᩥᨲᩣ᪨ ᨩᨶᨠᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᩏᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩴ, ᩏᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᨬ᩠ᨧ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨻᩦᨩᩔ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩁᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩴ, ᨷᨳᩅᩦᩋᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᨲᨴᩩᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩴ, ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨷᩔᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩴ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᨴᩩᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩴ, ᩑᩅᩴ ᩑᨠᩮᨠᩔ ᨠᩃᩣᨷᩔ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩔ ᨧ ᨩᨶᨠᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩩᨲᩩᩋᩣᨴᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩣᨶᩴ, ᩏᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᩉᨩᩣᨲᨷᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨷᨧ᩠ᨨᩣᨩᩣᨲᩣᨶᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨿᨳᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩏᨲᩩᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨽᩣᨣᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩴ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨷᨶ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩥᨠᩔ ᩈᨽᩣᨣᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩴ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨷᨶ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨻᩃᩅᨲᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᨷᩩᩁᩥᩈᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩥ, ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᩣᨲᩩᨽᩅᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᨶ ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩥ, ᨻᩃᩅᨲᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᨷᩩᩁᩥᩈᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᩣᨲᩩᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨷᩔᩣᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᨲᩮᨶᩣᨷᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨

ᨲᩴᨲᩴᩈᨾᨿᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᨾᩩᩉᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩈᨾᨿᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨲᩴᨲᩴᩈᨾᨿᩴ, ᩁᩪᨷᩴ, ᨲᩴᨲᩴᩈᨾᨿᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨲᨲᩮᩣᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨡᨱᨲ᩠ᨲᨿᩔ ᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ᪨ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ᪨ ᨷᨧ᩠ᨨᩣᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨡᨱᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲᩦᨲᩴ᪨ ᨿᩔ ᩉᩮᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩥᨧ᩠ᨧᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩉᩮᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨹᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩦᩈᩩᨷᩥ ᨡᨱᩮᩈᩩ

បច្ចយកិច្ចំ។ បឋវីអាទីនំ សន្ធារណាទិកំ, ផស្សាទីនំ ផុសនាទិកញ្ច អត្តនោ កិច្ចំ សកិច្ចំ, សកិច្ចស្ស ករណក្ខណោ សកិច្ចក្ខណោ, សហ វា កិច្ចេន សកិច្ចំ, យស្មិំ ខណេ សកិច្ចំ រូបំ វា អរូបំ វា ហោតិ, សោ សកិច្ចក្ខណោ, តស្មិំ ខណេ បច្ចុប្បន្នំ។ ឯវញ្ច ខណាទិកថាយំ “តតោ បុព្ពេ អនាគតំ, បច្ឆា អតីត”ន្តិ វចនំ អទ្ធាទីសុ វិយ ភេទាភាវតោ និប្បរិយាយំ។ អទ្ធាទិវសេន ហិ អញ្ញេវ ធម្មា អតីតា អញ្ញេ អនាគតា អញ្ញេ បច្ចុប្បន្នា លព្ភន្តិ, ខណាទិវសេន បន តត្ថ ធម្មតោ ភេទោ, កាលតោ ឯវ ភេទោ។ ឧប្បាទតោ បុព្ពេ អនាគតតា, ខណត្តយេ វត្តមានតា, តតោ បរំ អតីតតាតិ និប្បរិយាយោ, អទ្ធាបច្ចុប្បន្នាទិ វិយ កេនចិ បរិយាយេន អតីតមនាគតន្តិ ច វត្តព្ពតាភាវតោ។

៣៥៨។ ហេដ្ឋា វុត្តំ អជ្ឈត្តិកពាហិរភេទំ សន្ធាយ “វុត្តនយោ ឯវា”តិ វត្វា តេន អបរិចុស្សមានេន យទិបិ តត្ថ អជ្ឈត្តមេវ អជ្ឈត្តិកន្តិ សទ្ទេត្វា លព្ភតិ, តថាបិ អត្ថេវ អជ្ឈត្តអជ្ឈត្តិកសទ្ទានំ, ពាហិរពាហិរសទ្ទានញ្ច អញ្ញមញ្ញំ អត្ថភេទោ។ តថា ហិ អជ្ឈត្តិកសទ្ទោ សបរសន្តានិកេសុ ចក្ខាទីសុ រូបាទីសុ ពាហិរសទ្ទោ វិយ បវត្តតិ, អជ្ឈត្តសទ្ទោ បន តស្ស តស្ស សត្តស្ស សសន្តានិកេស្វេវ ចក្ខុរូបាទីសុ តតោ អញ្ញេសុ ពាហិរសទ្ទោ វិយ បវត្តតិ។ តស្មា តមត្ថំ ទស្សេតុំ “អបិចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ពហិទ្ធាតិ ពហិស្មិំ សុត្តន្តនយេ។ និយកជ្ឈត្តម្បិ ន បុព្ពេ វុត្តអជ្ឈត្តិកមេវ, បរបុគ្គលិកម្បិ ន បុព្ពេ វុត្តពាហិរមេវាតិ អធិប្បាយោ។

៣៥៩។ ហីនបណីតភេទោ បរិយាយតោ, និប្បរិយាយតោ ច វេទិតព្វោតិ សម្ពន្ធោ។ តទេវ សុគស្សីនំ រូបំ។ យត្ថាតិ យស្មិំ អារម្មណក្ខណេ។ យំ អារម្មណំ កត្វា អកុសលវិបាកវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តំ ហីនំ អនិដ្ឋភាវតោ។ យំ កុសលវិបាកំ, តំ បណីតំ ឥដ្ឋភាវតោ។ យថា ហិ អកុសលវិបាកោ សយំ អនិដ្ឋោ អនិដ្ឋេ ឯវ ឧប្បជ្ជតិ, ន ឥដ្ឋេ, ឯវំ កុសលវិបាកោបិ សយំ ឥដ្ឋោ ឥដ្ឋេ ឯវ ឧប្បជ្ជតិ, ន អនិដ្ឋេ។ តថា ហិ វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ –

“អកុសលកម្មជវសេន អនិដ្ឋា បញ្ច កាមគុណា វិភត្តា, កុសលកម្មជំ បន អនិដ្ឋំ នាម នត្ថិ, សព្ពំ ឥដ្ឋមេវ។ កុសលកម្មជវសេន ឥដ្ឋា បញ្ច កាមគុណា វិភត្តា។ កុសលកម្មជញ្ហិ អនិដ្ឋំ នាម នត្ថិ, សព្ពំ ឥដ្ឋមេវា”តិ (វិភ. អដ្ឋ. ៩) ច។

តត្ថ យានិបិ កានិចិ ហត្ថិរូបាទីនិ អកុសលកម្មនិព្ពត្តានិ សន្តិ, ន បន តានិ តេសំយេវ ហត្ថិអាទីនំ សុខស្ស ហេតុភាវំ គច្ឆន្តិ។ តស្ស តស្សេវ ហិ សត្តស្ស អត្តនោ កតេន កុសលេន និព្ពត្តំ សុខស្ស បច្ចយោ ហោតិ, អកុសលេន និព្ពត្តំ ទុក្ខស្ស។ តស្មា កម្មជានំ ឥដ្ឋានិដ្ឋតា កម្មការកសត្តស្ស វសេន យោជនាហោ សិយា។ តត្ថ យំ វុត្តំ “កុសលកម្មជំ អនិដ្ឋំ នាម នត្ថី”តិ, ន ច វុត្តំ “អកុសលកម្មជំ ឥដ្ឋំ នាម នត្ថី”តិ, តេន អកុសលកម្មជម្បិ សោភនំ បរសត្តានំ ឥដ្ឋំ អត្ថីតិ អនុញ្ញាតំ ភវិស្សតិ, កុសលកម្មជំ បន សព្ពេសំ ឥដ្ឋមេវាតិ។

តិរច្ឆានគតានំ បន កេសញ្ចិ មនុស្សរូបំ អមនាបំ, យតោ តេ ទិស្វាវ បលាយន្តិ, មនុស្សា ច ទេវតារូបំ បស្សិត្វា ភាយន្តិ, តេសម្បិ វិបាកវិញ្ញាណំ តំ រូបំ អារព្ភ កុសលវិបាកមេវ ឧប្បជ្ជតិ, តាទិសស្ស បន បុញ្ញស្ស អភាវា ន តេសំ តត្ថ អភិរតិ ហោតិ។ កុសលកម្មជស្ស បន អនិដ្ឋស្ស អភាវោ វិយ អកុសលកម្មជស្ស ច ឥដ្ឋស្ស អភាវោ វត្តព្ពោ។ ហត្ថិអាទីនម្បិ ហិ អកុសលកម្មជំ មនុស្សានំ

អកុសលចិបាកស្សេច អារម្មណំ, កុសលកម្មំ បន បចេត្វ សយដ្ឋិតំ កុសលចិបាកស្ស៑ ឰដ្ឋារម្មណេត បន ចេចាយិស្សកត្វា អប្បកំ អកុសលកម្មំ ពាហុលំ អកុសលចិបាកុប្បត្តិយា ការណំ ត កថិស្សតីតិ សក្កា ចិញ្ញាតុំ, ចិបាកំ បន ត សក្កា ចឡោតុត្តិ ចិបាកចសេត ឰដ្ឋាតិដ្ឋារម្មណចចត្វាតំ សុដ្ឋុ ឃុជ្ជតិ៑ ឃំ បន ចុត្តំ “អតិដ្ឋា បញ្ចា កាយកុណា”តិ, តំ ទ្វុបិឌិកាចសាយញ្ញតោ កាយកុណសឌិសតាឃ តំសឌិសេសុ តឡោ្តាហារេទត ចុត្តំ៑ ឰដ្ឋារេតច ហិ ទ្វុបិឌីតិ “កាយកុណា”តិ បិឡូឝ្លុឃំ (ឃ៑ តិ៑ ១៑១៩៣-១៩៥, ១ស៊ិស៊ិ-១ស៊ិប៉, ១ប៉ស៊ិ; ១៑១៥៥, ១ប៉០; ១៑៥ស៊ិ, ១៤០; សំ៑ តិ៑ ៥៑១០) ចុត្តាតិ៑ កាយកុណចិសកាកា ចា ទ្វុបិឌេឃា “កាយកុណា”តិ ចុត្តា អសិទេច សិទេចាតិ ទេចាហារេទា ចិឃ, សញ្ញាតិ ចា ឰដ្ឋាតិដ្ឋាតិ ទ្វុបិឌីតិ តណ្ហាចត្ថកាចទេតា កាយកុណា ៦ច៑ ចុត្តមេវា“ទ្វុបិ សេរិកេ បិឃទ្វុបំ សាតទ្វុប”ត្តិអាឌិ (ឌី៑ តិ៑ ១៑ ៣០០; ឃ៑ តិ៑ ១៑១១១)៑ អតិសេឃត បន កឃតីឃត្វា សុទត្តសុ កាយកុណាតិ ឰដ្ឋទ្វុបិឌីតិ ចុត្តាតិ៑

ចុត្តតឃមេចាតិ អភិឌេសេត លក្ខណតោ ទ្វុទសត្តិកំ ឌស្សិតត្តិ អាហ “ឲ្យកាសទោតទេបត្ថ ដ្ឋបិឌាឃុបិឌាឃ ទ្វុទសត្តិកតា ទេចឌិតញ្ញា”តិ៑ តត្ថ កិត្តកតោ បដ្ឋាឃ ទ្វុបំ ឲ្យកាសចសេត សត្តិកេ តាឃ, កិត្តកតោ បន បដ្ឋាឃ ទ្វុទេទ តាឃ? បកតិកឆាឃ កេឆត្តាតំ ត្ថាឌេស ហត្ថា សចត្នុបចារេទា តាឃ, តស្ស ឲ្យទតោ សត្តិកេ, បទតោ ទ្វុទេ៑ តត្ថ សុកុមទ្វុបំ ទ្វុទេទ ទេហាត្តិ លក្ខណតោបិ ឲ្យកាសទោបិ ទ្វុទេទ ទេហាតិ, សត្តិកេ ទេហាត្តិ បន ឲ្យកាសទោច សត្តិកេ ទេហាតិ, ត លក្ខណតោ៑ ឲ្យឡូអាទិកទ្វុបំ សត្តិកេ ទេហាត្តិ លក្ខណតោបិ ឲ្យកាសទោបិ សត្តិកេ ទេហាតិ, ទ្វុទេទ ទេហាត្តិ ឲ្យកាសទោច ទេហាតិ, ត លក្ខណតោ៑ “ដ្ឋបិឌាឃុបិឌាឃា”តិ បន ចុត្តត្តា អត្តទោតា ទ្វុបំ សត្តិកេ តាឃ, អទេត្តាកុដ្ឋិកតស្សាបិ បរស្ស ទ្វុទេ៑ អទេត្តាកុដ្ឋិកតស្ស សត្តិកេ, ពាហិ ចិតស្ស ទ្វុទេតិ ៦ចំ អទេត្តាកត្តុបមុលបរិចេចលាសញ្ញារាឃសីឃាកាឃទេលត្តុឌតបឌេឌ្ឍសមុដ្ឋចក្កចាឡូ៦សុ តឌទេត្តាកតពាហិកតាតំ ចសេត ទ្វុទសត្តិកតា ទេចឌិតញ្ញា៑

៣៤ស៊ិ៑តឌេគញ្ញត្តិ តំ ៦កញ្ញ៦កទេតា៑ អភិសំឃុហិត្វាតិ សំហរិត្វា, សម្ពុហំ ចា កត្វា៑ អភិសង្ខិបិត្វាតិ សង្ខិបិត្វា សទេង្ខបំ កត្វា៑ “សញ្ញយុំ ទ្វុបំ... ទេប... ឌស្សិតំ ទេហាតី”តិ ឰឃិតា ទ្វុបលក្ខសដ្ឋាតំ សឃាតាឌិកទេលសឃាសកាចំ ឌេស្សតិ៑ ទេតទេតចាហ “ត ហិ ទ្វុបទេតា អញ្ញោ ទ្វុបក្ខត្ថ តាឃ អត្ថី”តិ៑

៣៤ប៉៑ ទាសិកាចុ្ចបកឃទេតត ទេចឌតាក្លន្ថាឌេឃាតិ ឌស្សិតា ទេហាត្តីតិ អារេតត្វា សម្ពន្ធិតញ្ញា៑

សត្តតិចសេត, លណាឌិចសេត ចាតិ ៦ត្ថ អដ្ឋាសមឃចសេត អតីតាឌិចិកាកស្ស អចចតំ សុលាឌិចសេត កិត្តាឃ អតីតាឌិកាចចចតតោ៑ ត ហិ សុលា ៦ច អដ្ឋាចសេត, សមឃចសេត ច អតីតាឌិកា ទេហាតិ, តឆា ទុក្ខា ៦ច, អទុក្ខមសុលា ៦ច ច កាឃិកទេចតសិកាឌិកាទេចត កិត្តា, ទេតត ទេចឌតាសមុឌារេឃា អដ្ឋាសមឃចសេត អតីតាឌិកាទេចត ចត្តញ្ញាតំ អទហតិ សមុឌាឃស្ស ទេតហិ បរិច្ឆិត្តិតញ្ញាត្តា, ទេចឌទេតកទេឌសា បន កឃ្សុមាតា សត្តតិលទេលហិ បរិច្ឆេជំ អទហត្តិ តឆា បរិច្ឆិត្តិត្វា កទេហតញ្ញាទេតា៑ ៦កសត្តតិឃំ បន សុលាឌីសុ អទេតកទេកឌកិត្តេសុ ទេឃា ទេកឌោ បរិច្ឆិត្តិតញ្ញកាទេចត កហិទេតា, តស្ស ៦កប្បការស្ស បិណ្ឌស្ស បរិច្ឆេឌិកា តំសហិតត្ថាទាលម្ពតប្បចត្តា, អចិច្ឆេឌេត តទុប្បាឌទេកកចិឌចិសឃសមាទេឃាកប្បចត្តា ច សត្តតិ កថិតុំ អទហតីតិ តស្សា ទេកឌត្តុទំ អតាឃសិត្វា បរិច្ឆេឌកាទេចត កហណំ កតំ, លហុបរិចត្តិទេតា ចា អទ្វុបឆម្មា បរិចត្តទេតទេតច បរិច្ឆេឌេត បរិច្ឆិត្តតំ អទហត្តីតិ សត្តតិលណចសេទេតច បរិច្ឆេឌោ ចុទេត្តា៑

ເອກວິຊວິສຍສຍາຖເຍາກປ຺ປຈຕ຺ຕາ ນິຈສ຺ມິ ພຸທ຺ທຣູປໍ ປສ຺ສນ຺ຕສ຺ສ, ທມ຺ມໍ ສຸណນ຺ຕສ຺ສ ປສາທສງ຺ຂາຕສຫິຕເຈຕນາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາ “ປຸພ຺ພນ຺ຕາປຣນ຺ຕຸປ຺ປນ຺ນກາ”ຕິ ເອເຕນ ເຫຕຸປຈ຺ຈຍກິຈ຺ຈວເສນ ວຸຕ຺ຕພາວໍ ທສ຺ເສຕິ.

໓໙໙. ສພ຺ຍາປາຣນິຣຸສ຺ສາຫສວິປາກຕາ ກຸສລີຫິ ຕີຫິປິ ສາທາຣນາຕິ ອສາທາຣເນນ ທສ຺ເສຕຸໍ “ສາວຊ຺ຊກິຣິຍເຫຕຸຕາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ສາວຊ຺ຊກິຣິຍເຫຕຸຕາຕິ ປານາຕິປາຕາທິກາຣຍພ຺ພກິຣິຍາຍ ນິມິຕ຺ຕຕາ. ກິເລສສນ຺ຕາປກາວເຕາຕິ ກິເລສປຣິພ຺ພາເຫນ ສທຣຖກາວເຕາ. ວູປສນ຺ຕສກາວາຍ ກຸສລາຍ ເຈຕນາຍ ທຸພ຺ພາທິກາ. ສພ຺ຍາປາຣເຕາຕິ ສພ຺ພາເຫເຕາ. ເຕນ ຍຖາ ປຈ຺ຈຍາຕາຍສ຺ສາ ວິປາເກນ ກວິຕພ຺ພໍ, ຕຖາ ປວຕ຺ຕິ ວເສນ຺ຕາ ວິປາກຸປ຺ປາທນເຍາຄ຺ຄຕາຍາຫ. ນິຣຸສ຺ສາຫເຕາຕິ ສສຕ຺ຕິເຕາ, ເຕນ ວິປາກຸປ຺ປາທນສມຕ຺ຖໍ. ສວິປາກເຕາຕິ ວິປາກສຸພ຺ພາວເຕາ, ເຕນ ປຈ຺ຈຍຕ຺ຕຣສມວາເຍນສ຺ສາ ວິປາກນິພ຺ພຕ຺ຕກໍ. ຕີຫິປິ ປເທຫິ ວິປາກທມ຺ມໍເຍວ ທສ຺ເສຕິ. ກາຍກມ຺ມາທິພ຺ຍາປາຣສພ຺ພາວເຕາ ວາ ສພ຺ຍາປາຣເຕາ, ອຈຕຸສ຺ສາຫວເສນ ນິຣຸສ຺ສາຫເຕາ, ວິປາກຸປ຺ປາທນສມຕ຺ຖວເສນ ສວິປາກເຕາຕິ ເອວເມຕ຺ຖ ອເຕ຺ຖາ ເວທິຕພ຺ພາ. ວິປາກໍ ອນຸປ຺ປາເທນ຺ຕີປິ ກິຣິຍາ ກຸສລີ ວິຍ ສພ຺ຍາປາຣາ, ນິຣຸສ຺ສາຫາ ເອວ ຈ ເຫາຕີຕິ ຕທຸພຍໍ ອນາມສິຕ຺ວາ ກິຣິຍາພ຺ຍາກຕວາເຣ “ສວິປາກເຕາ” ພ຺ເຣວ຺ຈ ວຸຕ຺ຕໍ. ສພ຺ຍາພັຊ຺ຈຕາຕິ ກິເລສທຸກ຺ຂນ ສທຸກ຺ຂເຕາ. ວຸຕ຺ຕວິປຣິຍາເຍາຕິ ອນວຊ຺ຊກິຣິຍເຫຕຸຕາ, ກິເລສສນ຺ຕາປາກາວເຕາ, ອພ຺ຍາພັຊ຺ຈຕາ ຈ ວູປສນ຺ຕວຸຕ຺ຕິຕິ ເອວໍ ອກຸສລາຍ ວຸຕ຺ຕວິປລ຺ລາສເຕາ. ຍຖາເຍາຄນ຺ຕິ ເຍາຄານຸຣູປໍ. ເຕສຸ ກາຣເຓສຸ ຍໍ ຍໍ ຍສ຺ສາ ຍສ຺ສາ ຍຸຊ຺ຊຕິ, ຕທນຸຣູປນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ກຸສລາກຸສລເຈຕນາຫິ ວິປາກພ຺ຍາກຕາຍ ຕີຫິປິ ກາຣເຓຫິ ທຸພ຺ພາທິກາ. ກິຣິຍາພ຺ຍາກຕາຍ ສວິປາກເຕາ ສວິປາກຕາວິນິວຸຕ຺ຕສພ຺ຍາປາຣນິຣຸສ຺ສາຫເຕາ ວາຕິ. ວຸຕ຺ຕປຣິຍາເຍນາຕິ ວິປາກພ຺ຍາກຕາ ອພ຺ຍາປາຣເຕາ, ອນຸສ຺ສາຫເຕາ, ອວິປາກເຕາ ຈ ຕາຫິ ກຸສລາກຸສລເຈຕນາຫິ ສຸຄຸຍາ. ກິຣິຍາພ຺ຍາກຕາ ອວິປາກເຕາ, ອວິປາກຕາວິນິວຸຕ຺ຕສພ຺ຍາປາຣນິຣຸສ຺ສາຫເຕາ ວາຕິ ເອວໍ ກຸສລາກຸສລາຍ ວຸຕ຺ຕວິປລ຺ລາເສນ. ກມ຺ເມາຈກລ຺ລຕ຺ຕາ ຫິ ກມ຺ມປວິຕິພ຺ພນ຺ຕາ ຈ ກາຍກມ຺ມາທິພ຺ຍາປາຣວິຣເຫາ ອນຸສ຺ສາຫາ ວິປາກາ, ນິຣຸສ຺ສາຫາ ຈ ກິຣິຍາ ອວິປາກຊຍາ, ສວິປາກຊຍາ ຫິ ສກັມ຺ມາ ວິຍ ທຸພ຺ພາທິກາຕິ.

໔໐໐. ອນິຣສ຺ສາທເຕາຕິ ອສ຺ສາທາກາວເຕາ ສຸລປທີລ຺ລປເຕາ. ສວິປ຺ຜາຣເຕາຕິ ສປຣິປ຺ຜຸຣເຕາ, ອນຸປສນ຺ຕເຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອພິຄວຕເຕາຕິ ອຕ຺ຕພ຺ຍາຕ຺ວຣເຕາ. ສຸລາຍ ຍພ຺ພນ຺ຕາ ຕຕ຺ຖ, ເຄຫປລ຺ລາຍ ສາຕຕາ. ສນ຺ຕາເທເຍາ ປຕ ສພ຺ພຕ຺ຖ ສຸຄຸເຫປລ຺ລາສຸ ລພ຺ພນ຺ຕີຕິ “ຍຖາເຍາຄ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ປິລຊເຕາຕິ ສຸລິເຕາ ທຸກ຺ຂເຕາຕິ ອິສ຺ສາປິ ຊາຕິຕພ຺ພຕ຺ຕາ ວິທ຺ທກາວເຕາ. ສາ ອທຸກ຺ຂສຸລາ ເວທນາ.

໔໐໑. ອສຍາປຕ຺ຕສຍາປຕ຺ຕ-ຄ຺ຄຫເຓນ ເວຕ຺ຖ ຄຸນິວເສຕາປິ ເວທນາໍ ທຸພ຺ພາທິກສຸຄຸຍຕາ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ. ພຕເຣາ ສຍາປຕ຺ຕສ຺ສ ເວທນາ.

ທຸຄະຕິຍເຕາຕິ ທຸເຄຫິ ອາຣມ຺ມໍ ຄຕ຺ວາ ອທິຄ຺ຄພິຕພ຺ພເຕາ. ຕຖາ ເຍາຄຕິຍເຕາ, ຄນ຺ຕິຍເຕາ ວາຕິ ເອຕ຺ວາປິ ຄເຣາຕ຺ວາວ ຄນ຺ຕໍ, ຕສ຺ສ ຫິຕໍ ອາຣມ຺ມການວເສນ ສພ຺ພຄເຕາຕິ ຄນ຺ຕິຍໍ. ເອວໍ ນີວຣິຍໍ, ຣູປາທາຕິຍພ຺ພາ ເວທິຕພ຺ພໍ. ສໍກິເລເສສ ຕິຍຸຕ຺ຕາ, ສໍກິເລສໍ ວາ ອຣຫນ຺ຕີຕິ ສໍກິເລສິກາ. ສາ ອຕາສວາ.

໔໐໒. ຕຕ຺ວາຕິ ຍຖາວຸຕ຺ຕາຍ ທຸພ຺ພາທິກສຸຄຸຍຕາຍ. ສພ຺ພເທາຕິ ສທ຺ທເທາ “ທຸພ຺ພາທິກາ, ສຸຄຸຍາ”ຕິ ຈ ວຸຕ຺ຕາຄສ຺ມິ ຊາຕິອາທິວເສນ ປຸຄ

ស្វុលុយោញអារិកកាចាបត្តិទោសោ ឃឆា ត ហោតិ, ពឆា បរិហរិតព្វា៑ ឌាតិចសេន ស្វុលុយាយ ទេចឥតាយ

សកាចបុក្កលលោកិឃចសេន ឌ្លញអារិកពំ បញ្ញឮចសេន ឥស្យេតំ “ចុត្តសេញ្ញា”ត្តិអាឌិ ចុត្តិ៑ ឲចំ ស្វុលាឥយោបឹតិ ឲត្ត អកុសលិ ទេចឥតា

ឌាតិចសេន ឌ្លញអារិកា, សកាចចសេន ស្វុលុយា៑ កុសលញ្ញាតសហកតា ស្វុលា ទេចឥតា ឌាតិចសេន ឌ្លញអារិកា, សយាបត្តស្ស ទេចឥតាតិ

កត្វា បុក្កលចសេន ស្វុលុយាតិ ឲចយាឌិតា ឃោរេឌតព្វា៑ “ត បរាយសិតព្វា”តិ ឲទេពត ឌាតិអាឥឃោ ចត្តារោ កោដ្ឋាសា អញ្ញាយញ្ញា

អទេចាយិស្សកា ឲច កេហតព្វា៑ ឲចំ សម្មុឥស្ស បរិហារោ, ត អញ្ញាឆាតិ ឥស្សេតិ៑ ឃឆា អញ្ញាកតយុលេត, ឲចំ កុសលិកុសលយុលេតបិ,

ឃឆា ច ឌាតិយុលេត, ឲចំ សកាចាឌិយុលេតបិ ឥស្សេតព្វត្តិ ឮយយត្វំ “ឲស តឃោ សព្វត្វា”តិ អតិឌិសតិ៑

ឮឥាតិ ឌាតិអាឌិកោដ្ឋាសេសុបិ យិទេឆា អកុសលិឌឹតំ ចូបិតាឃុបិតាយ ឌ្លញអារិកស្វុលុយតំ ឥស្សេតំ “អបិចា”តិអាឌិ អារទ្ធំ៑

“តិស្សឃឥហតោតា”តិ ឮយិតា ទោរសហកតាយ បិកេដ៑ កុទ្ទរប្បចត្តិ ឥស្សេតិ៑ តិឃតាតិ យិច្ឆត្តតិឃារេយត តិឃតា, អាតត្តរិយកាចប្បត្តា

កប្បតិដ្ឋតកចិបិកតាឃ កប្បដ្ឋិតិកា ទេចឥត្តាឌឹតំ ចិឃ៑ អសង្ខារិកា សកាចតិលិលតាឃ ឌ្លញអារិកា៑ ឌិដ្ឋិសប្បឃុត្តា

យហាសាចឌ្ឍតាឃ ឌ្លញអារិកា៑ សាបិ ឌិដ្ឋិសប្បឃុត្តា តិឃតា ឌ្លញអារិកា, ពទេតា កប្បដ្ឋិតិកា, ពទេតា អសង្ខារិកាតិ តិចិឆាបិ ទេហដ្ឋា

ចុត្តតឃត្វា ឲកញ្ញុចុត្តា ចិស្វុំ ចិស្វុំ ទេឃច ឃោរេឌតព្វា៑ ទេពតាហ “ឮពតោ ស្វុលុយា”តិ៑ អចិសេសេតាតិ ទោរសហកតា, លោភសហកតាតិ

អទេកទេឥត៑ អកុសលិ ពហុចិបិកា ទោស្វុស្សត្តតាឃ ឌ្លញអារិកា៑ ពឆា កុសលិ អប្បចិបិកា៑ យត្ថទោរសត្តា អកុសលិ អប្បចិបិកា ស្វុលុយា៑

ពឆា កុសលិ ពហុចិបិកា៑

ឌ្លញអារិកស្វុលុយតិកត្តិចត្តកាចទេតា កាយាចចរាឌឹតំ ឌ្លញអារិកស្វុលុយតា, លោកុត្តរា បត ឲកត្តស្វុលុយាច៑ តត្វាបិ ច ចិកាក៑ បរទេតា

ចក្ខុតិ៑ កាចតាយឃាបឹតិ កាចតាយឃាឃ ទេកឥទេតត ឥាតឃឹលយឃាតយ្យិ ទេកឥតំ តឃទេតា ឥស្សិតត្តិ ទេចឌិតព្វា៑ កាចតាយ

បកុលពាលចកាលិឌឹស្វុ កឥាឌិ ពាកាលចិប្បឃុត្តឌិទេត្តតបិ យតសិកាទេរា ទេហាតឹតិ ចុត្តិ “កាចតាយឃាបិ ចុទេហតុកា”តិ៑

តំតំក្សុយិចិបិកកិរិឃារេចឥតាឃ្សុតិ ឲត្ត “កាយាចចរចិបិកា ឌ្លញអារិកា, រូបិចចរា ស្វុលុយា”តិអាឌិតា ឃាច អរហត្តផលិ ទេតតព្វា៑

“កាយាចចរកិរិឃា ឌ្លញអារិកា, រូបិចចរកិរិឃា ស្វុលុយា”តិអាឌិតា កាយាចចរា ច “ឥាតាកាទេប្បចត្តា ឌ្លញអារិកា, ឹសលិកាទេប្បចត្តា

ស្វុលុយា”តិអាឌិតា ឃាច ទេតចសញ្ញាតាសញ្ញាឃតតា ទេតតព្វា៑ ឃឆា ច ឌាតិកោដ្ឋាសេ អឃំ ចិកាទេកា, ឲចំ សកាចកោដ្ឋាសាឌឹស្វុបឹតិ

ឥស្សេតំ “ចុក្ខាឌី”តិអាឌិ ចុត្តិ៑

សព្វា ចាឃំ ចិកាទេកា លក្ខលសត្តិស្សិទេតា ចុទេត្តាតិ កត្វា អាហ “ឌ្លកាសចសេន ចាបឹ”តិអាឌិ៑ ស្វុលាបឹតិ បិ-សទ្ទេត អចុក្ខយស្វុលំ

សយ្យិល្ហតិ៑ សព្វត្វាតិ សព្វាស្វុ ក្សុឹស្វុ៑ ឃឆាត្សុរូបត្តិ ឃា ឃា ទេចឥតា ឃត្វ ឃត្វ លព្ភតិ, ពឥត្សុរូបិ៑ ចត្វចសេសតាតិ ឃំ ចត្វំ អារព្ភ ទេចឥតា

បចត្តតិ, តស្ស ចសេសតាបិ៑ ហឹតចត្វកាតិ ហឹតំ ចត្វំ អារឃ្យលំ កត្វា កក្កត្វំ ក្សុញ្ញត្តស្ស ទេចឥតា ហឹតចត្វកតាឃ ឌ្លញអារិកា៑

សាលិយំសោឥតំ ក្សុញ្ញត្តស្ស បហឹតចត្វកតាឃ ស្វុលុយាតិ៑

៑០៧៑អាឌិតា តឃោតាតិ សព្វំ បញ្ញឮកតិ៑ អាយសតិ៑ ឌាតិអាឌិចសេន អសយាតកោដ្ឋាសតា ចិសកាកតា៑ ចុក្ខចិបិកតាឌិចសេន

អសទិសកិច្ចតា អសំសដ្ឋតា, ន អសម្បយោគោ. យទិ សិយា, តព្ពិបរិយាយេន សន្តិកំ ហោតីតិ សំសដ្ឋតា សន្តិកតា អាបជ្ជតិ, ន ច វេទនាយ វេទនាសម្បយោគោ អត្ថិ. សន្តិកបទវណ្ណនាយ ច “សភាគតោ ច សរិក្ខតោ ចា”តិ វក្ខតីតិ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ. អសទិសសភាវតា អសរិក្ខតា. សព្ពវារេសូតិ ឱឡារិកសុខុមភេទេ វុត្តនយានុសារេន វត្តព្ពេសុ សព្ពេសុ វារេសុ. ជាតិអាទិវសេន សមានកោដ្ឋាសតា សភាគតា, ទុក្ខវិបាកតាទិវសេន បន សទិសសភាវតា សរិក្ខតា. តេនាហ “អកុសលំ បន...បេ... សន្តិកេ”តិ.

ឥតិ វេទនាក្ខន្ធស្ស អតីតាទិវិភាគេ វិត្ថារកថាមុខវណ្ណនា.

កមាទិវិនិច្ឆយកថាវណ្ណនា

៥០៣. ឯតន្តិ ឯវំ អតីតាទិវិភាគេ វិត្ថារកថាមុខំ. ញាណភេទត្ថន្តិ នានប្បការំ ញាណប្បភេទត្ថំ. កមតោតិ ទេសនាក្កមតោ, យេន ការណេនាយំ ទេសនាក្កមោ កតោ, តតោតិ អត្ថោ. វិសេសតោតិ ភេទតោ, ឧបាទានក្ខន្ធវិភាគតោតិ អត្ថោ. អនូនាធិកតោតិ បញ្ចភាវតោ. ឧបមាតោតិ ឧបមាហិ ឧបមេតព្ពតោ. ទដ្ឋព្ពតោ ទ្វិធាតិ ទ្វីហិ អាការេហិ ញាណេន បស្សិតព្ពតោ. បស្សន្តស្សត្ថសិទ្ធិតោតិ យថា បស្សន្តស្ស យថាធិប្បេតត្ថនិប្ផត្តិតោ. វិភាវិនាតិ បញ្ញាវតា.

ឧប្បត្តិក្កមោតិ យថាបច្ចយំ ឧប្បជ្ជន្តានំ ឧប្បជ្ជនបដិបាដិ. “ទស្សនេនបហាតព្ពា”តិអាទិនា (ធ. ស. តិកមាតិកា ៨, ៩) បឋមំ បហាតព្ពា បឋមំ វុត្តា, ទុតិយំ បហាតព្ពា ទុតិយំ វុត្តាតិ អយំ បហានក្កមោ. សីលវិសុទ្ធឹ បដិបជ្ជ ចិត្តវិសុទ្ធិ បដិបជ្ជិតព្ពា, តថា តតោ បរាបីតិ អាហ “សីលវិសុទ្ធិ...បេ... បដិបត្តិក្កមោ”តិ, អនុបុព្ពបណីតា ភូមិយោ អនុបុព្ពេន វវត្ថិតាតិ អយំ ភូមិក្កមោ. “ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា”តិអាទិកោ (វិភ. ៣៥៥) ឯកក្កមេនបិ សតិបដ្ឋានាទិសម្ពន្ធតោ ទេសនាក្កមោ ច. ទានកថាទយោ អនុបុព្ពុក្កំសតោ កថិតា, ឧប្បត្តិអាទិវវត្ថានាភាវតោ បន ទានាទីនំ វិយ ទេសនាក្កមវចនំ ឧប្បត្តិអាទិវវត្ថានហេតុកតាយ ហិ “បឋមំ កលលំ ហោតី”តិអាទិកា (សំ. និ. ១.២៣៥; កថា. ៤៩១) ទេសនាបិ សមានា ឧប្បត្តិអាទិក្កមភាវេនេវ វុត្តា. យថាវុត្តវវត្ថានាភាវេន បន អនេកេសំ វចនានំ សហបវត្តិយា អសម្ភវតោ យេន កេនចិ បុព្ពាបរិយេន ទេសេតព្ពតាយ តេន តេន អធិប្បាយេន ទេសនាយត្តស្សេវ កមោ ទេសនាក្កមោ វុត្តោ. បុព្ពាបរិយវវត្ថានេនាតិ បឋមំ រូបក្ខន្ធោ, តតោ វេទនាក្ខន្ធោតិ ឯវំ បុព្ពាបរិយវវត្ថានេន អនុប្បត្តិតោ. អប្បហាតព្ពតោតិ ខន្ធេសុ ឯកច្ចានំ បហាតព្ពតាវ នត្ថិ, កុតោ បហានក្កមោ. សតិ ហិ សព្ពេសំ បហាតព្ពតាយ បហានក្កមេន នេសំ ទេសនា សិយា. អប្បដិបជ្ជនីយតោតិ សព្ពោ បដិបត្តិវសេន ន បដិបជ្ជិតព្ពតោ. “ចតុភូមិបរិយាបន្នត្តា”តិ ឥមិនា វេទនាទីនំ អនិយតភូមិកតំ ទស្សេតិ. និយតភូមិកានញ្ហិ ភូមិក្កមោ សម្ភវេយ្យ.

អនេកេសន្តិ រូបាទីនំ ភេទំ វិភាគំ អកត្វា ឯកត្តបិណ្ឌគ្គហណេន អត្តគ្គាហបតិតន្តិ អត្តគ្គាហសង្ខាតេ ទិដ្ឋិគាហេ និបតិតំ. សមូហឃនវិនិព្ភោគទស្សនេនាតិ រូបតោ អរូបំ វិវេចេន្តោ រូបារូបសមូហេ ឃនវិនិព្ភុជ្ជនទស្សនេន. ចក្ខុអាទីនម្បិ វិសយភូតត្តំ

ឲ្យកេនេសេត សមុទាយក្ខតំ ទ្វបក្ខត្តិ ចនតិ˙ ឃា ឲត្ត ញ្ហាដ្ឋំ, អតិក្កន្តា ទ្វបំ ឋិតេចេតិ, អឃំ តេចនតាក្ខេន្តោតិ ញ្ហាតិក្កទ្វបឋិតេចនតិកំ តេចនតំ

តេនេវសិតិ សម្ពន្ធោ˙ ឲចំ សព្វត្ថ˙ ញ្ហាដ្ឋប្បញ្ញតិអតិក្កប្បញ្ញតិតយឿ ញ្ហាតិក្កសកាចត្តា ញ្ហាតិក្កកហលោតេច កហលំ ដ្ឋប្ថា˙ ឲចត្តិ

ឃធាចុត្តភេឃត˙ សព្វាឃ កហិតាកាតេរ ចិសេឃ អកិសប្លាទប្បចត្តិតិ អាហ “សព្វាចេសេត អកិសប្លាទេក”តិ˙ ឃធា ចិព្វាកាលស្ស

សប្បឃុត្តឆយ្ញាតំ តិស្សឃការចោ បិកេដ៏, ត ពធា តេចនតាឌិតត្តិ អាហ “តេចនតាឌិតំ តិស្សឃ”ត្តិ˙ “យតោបុព្ពប្បយា ឆយ្ញា (ឆ˙ ប˙ ១-១),

ចិត្តាតុបទិចត្តិតោ ឆយ្ញា (ឆ˙ ស˙ ទុកយាតិកា ៩១), លក្ខាទានិបតិ ទាឌា”តិ (ឆ˙ ប˙ អដ្ឋ˙ ១˙១ប័ល ឲទកបត្តតាកទាឌចត្ត) ចនតតោ

ចិព្វាកាលំ អនិបតិ˙

ᥳ០៨˙ ទ្វបក្ខតេន្ត “សាសចំ ក្ខបិកាតិឃ”ត្តិ ចនតំ អតាសចាតំ ឆយ្ញាតំ សព្វាចតោ ទ្វបក្ខតស្ស ចំសកាចតាតិចត្តតត្វំ, ត អតាសចទ្វបតិចត្តតត្វំ˙

អតាសចាច លតេន្តស្ស ចុត្តាតិ ឲត្ត អដ្ឋាតប្បឃុតេត្តា ឲច-សតេទ្ធា, អតាសចា លតេន្តតេស្វច ចុត្តាតិ អតេត្វា˙ ញ្ហាឆ បត ចិសុទ្ធិយតេក្ក សតេព្វាបតេព

លន្តាបិ ក្ខបិកាតក្ខត្តាបិ˙

ᥳ០៩˙ សព្វសព្វតាតំ សការេកត ឲកដ្ឋិសប្បតោហា សព្វសព្វតសការេកកសប្បតោហា˙ សកាកសការេចត ហិ សប្បឃ្យាតា សព្វសព្វតា បញ្ចាក្ខត្តា

តោហាត្តិ˙ ពត្ត ទ្វប្បតានិសាយតេព្វាត សយាតតោកដ្ឋាសា សកាកាតិ តេចឌិតព្វា˙ តោតស្ស សព្វតាកិសប្លាទលាកិត្ថំ អាឃ្លុហតទសាឃ តេចតាឃ

ពាលចត្តិ សា “សប្លាទក្ខតេន្តា”តិ ចុត្តា˙ អតេព្វា ច ទ្វប្បតានិចិតេសលក្ខលាទហិតា ថស្សាគតេឃា សព្វតាកិសប្លាលាសាយតេព្វាតាតិ ដ្ឋេព្វា,

ថុសតាគតេឃា បត សកាចា ចិសុំ លតន្ដសដ្ឋចតតីឃា ត តោហាត្តិតិ ឆយ្ញាសកាចព្វាតា ពធាកតោត ថស្សក្ខត្តាគតេឃា ត ចុត្តាតិ តេចឌិតព្វា˙

“តេឃ ហិ តេកចិ, កិក្ខតេច, សយលា ចា ព្រាហ្មលា ចា សស្សតចាដា សស្សតំ អត្តាតព្វា ទលិកព្វា បញ្ញាបេត្តិ, សតេព្វា តេព ញ្ហាតេឃ ឲច

បព្វាបិកាតក្ខតេន្ត តិស្សាឃ បដិព្ព, ឲតេពសំ ចា អព្វាតទ”ត្តិ ឲចយានិសុត្តាតព្វា ចតេសត អត្តត្តតិឃកាហស្ស ឲតប្បទេយតា ដ្ឋេព្វា˙ ឲតេពត

ច ចក្ខយាតសុត្តចតេសត ច លតេន្ត ឲច តិស្សាឃ បទិត្តាទយុលានិចតេសត ត ចត្តព្វា ច ដិដ្ឋិ ក្ខប្បដ្ឋេតិ លន្តតិព្វាតចដ្ឋស្ស សកាចឆយ្ញស្ស

អកាចតោតាតិ ចុត្ត តោហាតិ˙ ទ្វបត្តិ ទ្វប្បតសកាចំ ឆយ្ញាពយាហ˙ តេចនតត្តិអានិសុបិ ឲតេសច តតេឃា˙ “សីលក្ខតេន្តា សយានិក្ខតេន្តា”តិអានិ (ឌី˙

តិ˙ ១˙១៨៥) ចនតតោ អតេព្វាសព្វា លតន្តសដ្ឋចតតីឃាតំ សីលក្ខត្តានិតំ សព្វាចតោ ត បតេព្វាចាតិ តេចាគតំ តិចតេព្វាតុយាហ “អតេព្វាសំ

ពគចតេទាគតោ”តិ˙

ᥳ០លិ˙ បចត្តិដ្ឋាតក្ខតំ ចសតដ្ឋាតំ ចិឃ តោហាតីតិ ចុត្ត “តិចាសដ្ឋាតតោ”តិ˙ ទុក្ខទុក្ខចិបទិលាឃទុក្ខសប្លាទទុក្ខតាចតេសត តេចនតាឃ

អាឌាលិកត្ត ដ្ឋេព្វា˙ ទាកានិសប្បឃុត្តស្ស ចិបទិលាយានិទុក្ខស្ស ញ្ហត្តិបុទិសានិអាកាទកាហិកា ចំចំសប្បប្បឃុលក្ខតា សព្វា សយដ្ឋាតំ˙ បិត្តានិ

ចិឃ តេទាកស្ស អាសត្តកាទលំ សយដ្ឋាតំ˙ ក្ខតុកោឌតចិសយតាចិសយបទិហាទានិ ចិឃ ឃុលកាទលំ តិតាតំ˙ ចិត្តស្ស អក្កក្ខតា តេចតសិកាតិ

ចិព្វាកាលំ កិលិត្វបចំ ចុត្ត˙ កុដ្ឋតេទាកចតោ សិតិឃ្យាត ពស្ស កិតេយ្យាកាចាឃ ចិឃ ពាលស្ស បុព្វាកិសប្លាទានិចតេសត បចត្តិ

តេចនតាទុក្ខចហា អសប្បាឃសេចតសដីសិ˙ តេចនតត្តាឃាតិ តេចនតាសកាចត្វំ, តេចនតត្តលិកាឃាតិ អតេត្វា˙ កាទលដ្ឋាតតាឃ,

តោឌតាឆាទតាឃ ច ចាទក្ខបចំ, កាឌត្វបយព្វា ទ្វបំ˙ សុកសព្វានិចតេសត តេចនតាកាទលស្ស តេហតុកាចតោ, តេចនតាតោឌតស្ស

ខាទាបនតោ ច អបរាធូបមា, ព្យញ្ជនូបមា ច សញ្ញា។ វេទនាហេតុតោ ការណការកូបមា, បរិវេសកូបមា ច សង្ខារក្ខន្ធា។ ភត្តការោ ឯវ យេភុយ្យេន បរិវិសតីតិ បរិវេសកគ្គហោ។ វេទនាយ និទានត្តតោ, អត្តហេតុត្តតោ ច អបរាធិកូបមំ, ភុញ្ជកូបមំ វិញ្ញាណំ វុត្តំ។

៤០៨. “បញ្ច វធកា បច្ចត្ថិកា ឧក្ខិត្តាសិកាតិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នេតំ ឧបាទានក្ខន្ធានំ អធិវចន”ន្តិ អាសីវិសូបមេ (សំ. និ. ៤.២៣៨) វធកាតិ វុត្តា, “ភារោតិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នេតំ ឧបាទានក្ខន្ធានំ អធិវចន”ន្តិ ភារសុត្តេ (សំ. និ. ៣.២២) ភារាតិ, “អតីតម្បាហំ អទ្ធានំ ឯវមេវ រូបេន ខជ្ជិំ, សេយ្យថាបិ ឯតរហិ បច្ចុប្បន្នេន រូបេន ខជ្ជាមិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន អនាគតំ រូបំ អភិនន្ទេយ្យំ, អនាគតម្បាហំ អទ្ធានំ ឯវមេវ រូបេន ខជ្ជេយ្យំ, សេយ្យថាបិ...បេ... ខជ្ជាមី”តិអាទិនា (សំ. និ. ៣.៧៩) ខជ្ជនីយបរិយាយេ ខាទកាតិ, “សោ អនិច្ចំ រូបំ ‘អនិច្ចំ រូប’ន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតី”តិអាទិនា (សំ. និ. ៣.៨៥) យមកសុត្តេ អនិច្ចាទិកាតិ។ យទិបិ “ពាធ បន សទ្ធេបេន ឧក្កិលិកត្វា ខន្ធាតិ អធិប្បាយោ”តិ វុត្តំ, ពាហុល្លេន បន ឧបាទានក្ខន្ធានំ តទេត្តាគតានំ ទដ្ឋព្ពតា វេទិតព្ពា។ វិបស្សនាយ ភូមិវិធានេន ទេសោតិ។

ផេណបិណ្ឌាវិយាតិអាទីសុ រូបាទីនំ ឯវំ ផេណបិណ្ឌាទិសទិសតា ទដ្ឋព្ពា, យថា ផេណបិណ្ឌោ និស្សារោ បរិទុព្ពលោ អគយ្ហុបគោ; គហិតោបិ កិញ្ចិ អត្ថំ ន សាធេតិ, ឆិទ្ទាវឆិទ្ទោ អនេកសន្ធិសង្ឃដិតោ ពហូនំ បាណកានំ អាវាសោ អនុបុព្ពុបចិតោ សព្វាវត្តិតិបីតី អវស្សំភេទី, ឯវំ រូបម្បិ និច្ចសារាទិវិរហតោ និស្សារំ ផេគ្គុ វិយ, សុលកជ្ឈាតិយតោ ទុគ្គហំ, និច្ចន្តិ វា សុខន្តិ វា អត្តាតិ វា សុភន្តិ វា ន គហេតព្ពំ, គហិតម្បិ តថា ន ហោតិ, ពហុឆិទ្ទំ អសីតិសតសន្ធិសង្ឃដិតំ អនេកកិមិកុលាវាសំ កលលាទិវសេន អនុបុព្ពុបចិតំ កលលកាលតោ បដ្ឋាយ សព្វាសុបិ អវត្ថាសុ វិនស្សតិ, អវស្សមេវ ច ភិជ្ជតិ។ អដ្ឋកថាយំ (សំ. និ. អដ្ឋ. ៣.៣.៩៥; វិភ. អដ្ឋ. ២៦ កាយាទិវិនិច្ឆយកថា) បន បរិយត្តាសហតេន ឧបមូបមេយ្យសម្ពន្ធោ វុត្តោ។

យថា បុព្ពុឡំ និស្សារោ បរិទុព្ពលោ អគយ្ហុបគោ, គហិតោបិ ន កិញ្ចិ អត្ថំ សាធេតិ, ន ចិរដ្ឋិតិកោ, តថា វេទនាបិ។ យថា ច បុព្ពុឡំ, ឧទកតលំ, ឧទកពិន្ទុំ, ឧទកជល្លិកំ សង្កឌ្ឍិត្វា បុដំ កត្វា គហណវាតញ្ចាតិ ចត្តារិ ការណានិ បដិច្ច ជាយតិ, ឯវំ វេទនាបិ វត្ថុំ, អារម្មណំ, កិលេសជល្លំ, ផស្សសង្ឃដ្ដនញ្ចាតិ ចត្តារិ ការណានិ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ។ យថា ហិ ឧទកតលេ ពិន្ទុនិបាតជនិតោ វាតោ ឧទកជល្លិកសង្ខាតំ ឧទកលសិកំ សង្កឌ្ឍិត្វា បុដំ កត្វា បុព្ពុឡំ នាម ករោតិ, ឯវំ វត្ថុម្ហិ អារម្មណាបាថគមនជនិតោ ផស្សោ អនុបន្ធិតំ កិលេសជល្លំ សហជាតាទិបច្ចយការេន សង្កឌ្ឍិត្វា វេទនំ នាម ករោតីតិ។ ឯវញ្ច កិលេសេហិ មូលការណភូតេហិ, អារម្មណស្សាបាថគតភូតេហិ ច និព្ពត្តំ ចតុរង្គំ វេទនំ សន្ធាយ វុត្តំ។ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេន វា ចត្តារោ បច្ចយា វុត្តា, ឧភតោហិបិ បន ឧប្បជ្ជតេវ។ ឯវំ មុហុត្តរមណីយតា ឧបមោបមេយ្យសម្ពន្ធោ វុត្តោ។

យថា បន មរីចិកា អសារា អគយ្ហុបគា។ ន ហិ តំ គហេត្វា បិវិតុំ វា ន្ហាយិតុំ វា ភាជនំ វា បូរេតុំ សក្កា, ឯវំ សញ្ញាបិ អសារា អគយ្ហុបគា។ យថា ច មរីចិកា វិប្ផន្ទមានា សញ្ជាតូមិវេគា វិយ ខាយន្តី មហាជនំ វិប្បលម្ភេតិ, ឯវំ សញ្ញាបិ “នីលំ បីតំ ទីឃំ

ឧស្ស”ន្តិអាទិនា អារម្មណេ បចត្តិយាកា ឋកាចយទេត្ត អដ្ឋេត្វា “ឋុកំ ឋុខំ តិច្ច”ន្តិអាទិយិច្ឆាកាហស្ស ពារលាការេចត ទេលកំ ចិប្បលទេត្តតិ៉

ឃថា ពកលិក្ខន្ត្វា អសារទោ អកឃ្យបកោ៉ ត ហិ តំ កទេហត្វា ទេកាបិតឋិអាឌីតំ អត្តាឃ ឆ្កុបទេតាំ ឋក្កា, ឆ្កុបតឹតយ្យិ តថា ត ទេហាតិ, ពាហុចដ្ឋិឋទេយាឆាទេតា ច ទេហាតិ, ឲុចំ ឋដ្ឋារក្ខន្តាបិ អសារទោ អកឃ្យបកោ៉ ត ហិ តំ តិច្ចាឌិចទេឋត កទេហតាំ ឋក្កា, កហិតយ្យិ តថា ត ទេហាតិ, ពាហុឆម្ពុឋទេយាឆាទេតា ច៉ អត្ថាទេចច ហិ ថស្សស្ស លក្ខណំ, អត្ថា ទេចតតាឌីតំ, ទេត បត ឋទេត្ត ឋទេយាឆាទេតត្វា ឋដ្ឋារក្ខន្ត្វាតិ ចុច្ចតិ៉

ឃថា ច យាឃា អសារទោ អកឃ្យបកា៉ ត ហិ តំ កទេហត្វា កិច្ចិ អត្តំ កិច្ចិ ឋារទេឆតាំ ឋក្កា, ឌុត្តទោ លហុបច្ចុបដ្ឋាតា អយលិអាឌិទេយច យលិអាឌិទ្បុទេបត ឆទេស្សន្តិ យហាឌតំ ចទេញ្ចាតិ, ឲុចំ ចិញ្ញាណយ្យិ អសារំ ឌុត្តទំ លហុបច្ចុបដ្ឋាតំ, ទេតទេច ចិទេត្តត អាកច្ឆន្តិ ចិឃ, កច្ឆន្តិ ចិឃ, ឌិតំ ចិឃ, តិឋិត្តំ ចិឃ ច ពត្វា កាហារបតិ, អត្ថាទេចច ចិត្តំ អាកាយទេត, អត្ថា កាយតាឌីឃ្មតិ៉ ឲុចំ ចិញ្ញាណំ យាឃាឋឌិឋំ៉

បច្ចាបិ ឆ្កុបិឌាតក្ខន្ត្វា អឋុកាឌីឋកាថា ឲុច ឋកិទេលឋាឋុចិចត្តិកាចាឌិទេតាតិ អឋុកាឌីទេតា ឌដ្ឋេត្តា ឲុច, តថាបិ ពត្តចិ ទេពាចិ ចិទេឋទេឋា ឋុខក្កហណិឃោ ទេហាតីតិ អាហ “ចិទេឋឋទេតា ថា”តិអាឌិ៉ តត្ថ ចត្តាទេរា ឋតិបដ្ឋាតា ចតុចិបល្លាឋប្បហាតពារាតិ ទេតឋំ ទេពាចរការេចត ទ្បុបក្ខន្ត្វាឌីឋុ អឋុកាឌីការេចត ឌដ្ឋេត្តាតា ចុត្តា៉

វ៑០៨៉ លទេត្តហិ ត ចិហញ្ញាតិ បរិចិឌីតឋកាចត្តា៉ ចិបស្សទេពាបិ ទេតឋំ ចិបត្តិឃំ ត ចុក្ខាយាបដ្ឋតិ, ហិណាឋទេចឋុ បត ចត្តន្តាទេយច តត្តិ៉ ទេត ហិ អាឃតិយ្យិ លទេត្តហិ ត ពាឌីឃត្តីតិ៉

ពពាឡ្វាពារាហារំ បរិឌាតាតីតិ “អាហារឋមុឌឃា ទ្បុបឋមុឌទេឃា”តិ (ឋំ៉ តិ៉ ៦៉វ៑៩,វ៑លិ) ចចតទេតា អដ្ឋុត្តិពទ្បុបេ លត្ថរាកំ បឌហទេត្តា តស្ស ឋមុឌឃក្ខុទេត ពពាឡ្វាពារាហារទេបិ លត្ថរាកំ បឌហតីតិ អទេត្វា៉ អឃំ បហាតបរិញ្ញា៉ អដ្ឋុត្តិពទ្បុំ បត បរិក្កហេត្វា តស្ស បច្ចឃក្ខុតំ ពពាឡ្វាពារាហារំ បរិក្កហាតីតិ ពាតតបរិញ្ញា៉ តស្ស ច ឆ្កុឌឃត្តយាតុបស្សិ ទេហាតីតិ តីរណបរិញ្ញា ច ទេឃាទេឌតត្តា៉ ឲុចំ បរិញ្ញាតត្តទេឃ ឋិដ្ឋុទេត្ត ពួទេយ ចិបល្លាឋាឌទេឃា ចិឆឃឹឃត្តិ ឲចាតិ អាហ “អឋុទេក ឋុកត្តិ ចិបល្លាឋំ បឌហតី”តិអាឌិ៉ តត្ថ ពាយរាកក្ខុតំ អកិដ្ឋ្យឋត្តាឃាហ “អកិញ្ញាពាឃកត្វ”ន្តិ៉ អឋុកាតុបស្សតាឃ ហិ ពាយរាកប្បហាតំ ទេហាតិ , ពាយរាកមុទេលត ថា ឋដ្ឋទេលិកប្បហាតំ ចឌតិ៉ ត ឆ្កុបិឌីឃតិ ត កហាតិ ត ឆ្កុប្បារេឌតិ៉

“ថស្សបច្ចុឃា ទេចឌតា”តិ (ឃ៉ តិ៉ ៦៉១៦៩; ឋំ៉ តិ៉ ៦៉៦៨; យហាច៉ ១; ឆ្កុឌា៉ ១; ទេតត្តិ៉ ៦៣) ចុត្តត្តា “ទេចឌតាឃ លត្ថរាកំ បឌហទេត្តា តស្សា បច្ចឃក្ខុទេត ថស្សាហារទេបិ លត្ថរាកំ បឌហតី”តិអាឌិតា អាហារបរិឌាតទេត ចុត្តតទេឃត ថស្សបរិឌាតតំ ទេឃាទេឌតត្តា៉ ទេចឌតាឃ ចុក្ខទេតា ឌស្សទេតត តត្ថ ឋុខន្តិ ចិបល្លាឋំ បឌហតិ៉ ឋុខត្វទេយច កចបត្វតា ទេហាតីតិ ទេចឌតាឃ តល្ហាបឌហទេត្តា កចទេចាឈំ ឆ្កុត្តទេតិ៉ តទេតា ឲុច កចទេឃារទេកត ចិឋំឃុដ្ឋតិ៉ កចាឋទេចត ច អតាឋទេចា ទេហាតិ, ឋដ្ឋទេចឌតំ ចុក្ខទេតា បស្សទេត្តា អត្តទេតា បទេរត អឋុត្តំ ចុក្ខំ ឆ្កប្បាឌិតំ,

ឃុល៌ ចា ចិតាឃិតំ ត ចិនេត្តតិ, តនេតា "អតត្តំ នេយ អចទឹ"តិអាគិ (ឆ៑ ឃ៑ ១១១លិ; ចិក៑ ៥០៥) អាឈាតចត្តុប្បហាគនេតា ញ្ញាបិកកាឃកត្តំ កិត្តតិ៑ "ឃុលតាហុនេល ឃុកតិកនេច ឃុត្តិ"តិ អក្កនេហត្វា នេកាឃឹលនេកាចតាគីហិ ឃុត្តិ បរាយឃនេត្តា ឃុលបត្តតាចនេឃនេតច បរាយឃតីតិ នេចកតាឃ តល៌្យាបឌហនេត្តាបិ ឃឹលត្តាតុបិកាត់ ត ក្តបិគិឃតិ៑

យនេតាឃនេច្ចាតតា ឃត្តានេក្លនេត្តា, ឃត្តា បត តំឃយ្យឃុត្តាតិ ឃត្តាឃត្តានេទ អតត្តនេតា បឃ្យនេត្តា យនេតាឃនេច្ចាតតាឃ លត្តទាក់ បឌហតិ, តច្ចា បទិក្កល្យាតិ, តីនេទតិ ចាតិ "ឃត្តា ឃត្តានេទ...នេប... បទិខាតាតី"តិ ទុត្តំ៑ ឃត្តាឃត្តានេទ អតត្តាតិ បឃ្យនេត្តា អត្តគិគ្គិឃ្គលកត្តា ឃត្តាគិគ្គិតំ អត្តគិគ្គិ ចិឃ ឃត្តាគិគ្គិនេឃាបិ ចិឆយតីតិ ឌនេឃ្យនេត្តា "គិនេក្គាឈំ ក្តត្តទតិ...នេប... អត្តចាកុបិកាត់ ត ក្តបិគិឃតី"តិ អាហ៑

ចិត្តាណំ អតិច្ចនេតា បឃ្យនេត្តា អតិច្ចាតុបឃ្យតាឃុនេលត តិនេឃ្យាបិ អតុបឃ្យតា ក្តឃ្យុក្កនេត្តា តីហិបិ បទិត្តាហិ ចិត្តាណាហាទំ បទិខាតាតិ៑ ចិនេឃឃនេតា បនេតត្ត អតិនេច្ច តិច្ចត្តិ ចិបល្លាឃំ បឌហតិ៑ តត្ត តិច្ចក្កាហគាហិហុល្លនេតា អចិត្តាឃ ចិត្តានេណ ឈតកហណំ នេហាតីតិ ឈតចិតិត្តទាក់ កត្វា តំ អតិច្ចនេតា បឃ្យនេត្តា អចិនេត្តាឈំ ក្តត្តទតិ៑ តនេតា ឲច អចិត្តានេឃានេកត ចិឃំឃុនេត្តា អចិត្តាឃនេចត អតាឃនេចា ច នេហាតិ៑ នេយាហតនេលនេតច ឃឹលត្តាតបរាយឃតំ នេហាតីតិ តំ បឌហនេត្តា "ឃឹលត្តាតបរាយាឃកាឃកត្តំ កិត្តតិ៑

"ឃច្ចា នេលា ត្តគំ, កិក្ខនេច, ទុច្ចតិ ចិត្តំ ត្តតិបិ, យនេតា ត្តតិបិ, ចិត្តាណំ ត្តតិបិ, ត(តាឃ្យុតចា បុទុត្តនេតា តាលំ តិត្តិត្តិតុំ, តាលំ ចិនេខ្ញិតុំ, តាលំ ចិមុត្តិតុំ៑ តំ កិឃ្យ នេហតុ? គីឈទត្តំ នេហតំ, កិក្ខនេច, អឃ្យុតចនេតា បុទុត្តតឃ្យ អនេត្តាឃិតំ យយាឃិតំ បរាយត្តំ 'ឲតំ យយ, ឲនេឃាហយត្តិ, ឲនេឃា នេយ អត្តា'"តិអាគិ (ឃំ៑ តិ៑ ១៑៩១) –

ចចតនេតា ឃចា ចិត្តាណំ តិច្ចនេតា បឃ្យនេត្តា គិត្តបិកាត់ ក្តបិគិឃតិ, ឲចំ តំ អតិច្ចនេតា បឃ្យនេត្តា គិត្តបិកាត់ ត ក្តបិគិឃតីតិ៑

ឲចំ យហាតិឃំឃត្តិ ទុត្តប្បកានេទត ចិបល្លាឃាគិឃកលឃំកិនេលឃចិឆយតុបិឃកាចនេតា ឲចំ ចិបុលុតឃំ៑ ចឆកាគិចនេឃតាតិ ក្តក្កិត្តាឃិកចឆកាគិចនេឃត៑ បនេឃ្យឃ្យាតិ គាកាណឌឃ្យនេតត បច្ចក្ខនេតា បនេឃ្យឃ្យ៑

លត្តតិនេក្គឃចណ្ណតា តិគ្គិតា៑

ត្តតិ ទុត្តឃយបទិនេច្ឆគចណ្ណតា៑

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໑໕. ອາຍຕນຘາຕຸນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

ອາຍຕນວິຕ຺ຖາຣກຖາວຓ຺ຓນາ

໕໑໐. “ຈກ຺ຂາຍຕນາ”ຕິອາທິນາ ເຫຏ຺ຐາ ອຸທ຺ທິຏ຺ຐານິ ປກ຺ຂາຣວເສນ “ອາຍຕນານີ”ຕິ ວຕ຺ວາ ຄຓນປຣິເຈ຺ຉເທນາຫ “ທ຺ວາທສາຍຕນານີ”ຕິ. ຕຕ຺ຖ ຈຕ຺ຕຕ຺ຕາໍ ປຣເຕາ ສຍເມວ ຈກ຺ຂຸຕິ. ຈກ຺ຂາຍຕນນ຺ຕິອາທິ ເຕສໍ ສຣູປທສ຺ສນໍ.

ອເຕ຺ຖາ ນາມ ສທ຺ທເຕ຺ຖາ, ກາຣເຕ຺ຖາ ປນ ຈກ຺ຂຸເມວ. ເສາ ປນ ສທ຺ທເຕ຺ຖາ ທຸວິເຘາ – ອສາຘາຣເຓາ ສາຘາຣເຓາຕິ. ຕຕ຺ຖ ອສາຘາຣເຓາ ຈກ຺ຂາທິສທ຺ທເຕ຺ຖາ, ສາຘາຣເຓາ ອາຍຕນສທ຺ທເຕ຺ຖາ ທ຺ວາທສນ຺ນມ຺ປິ ສມານຕ຺ຕາ.

ເຕສຸ ອສາຘາຣຓໍ ຕາວ ທເສ຺ສເນ຺ຕາ “ວິເສສເຕາ ຕາວາ”ຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ວິເສສເຕາຕິ ວິເສສເຕ຺ຕາ, ຈກ຺ຂາທິສທ຺ທຕ຺ຖເຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອສ຺ສາເທຕີຕິ ຈກ຺ຂຕິ-ສທ຺ເທາ “ມທຸໍ ຈກ຺ຂຕິ, ພ຺ຍຖ຺ຊນໍ ຈກ຺ຂຕີ”ຕິ ຣສສາຍນເຕ຺ຖາ ອຕ຺ຖີຕິ ຕສ຺ສ ວເສນ ອຕ຺ຖໍ ວທຕິ. “ຈກ຺ຂຸ ເຂາ ປນ, ມາຄນ຺ທິຍ, ຣູປາຣາມໍ ຣູປຣຕໍ ຣູປສມ຺ມຸທິຕ”ນ຺ຕິ (ມ. ນິ. ໒.໒໐໙) ວຈນເຕາ ຈກ຺ຂຸ ຣູປໍ ອສ຺ສາເທຕິ. ສຕິປິ ເສາຕາທີນໍ ສທ຺ທາຣາມຕາທິກາເຣ ເຍາ “ຍໍ ຈກ຺ຂຸ ຈຕຸນ຺ນໍ ມຫາພູຕານໍ ອຸປາທາຍ ປສາເທາ”ຕິອາທິນາ (ຘ. ສ. ໕໙໖) ປສິທ຺ຘໍ, “ຣູປາພິຄາຕາຣຫພູຕປ຺ປສາທລກ຺ຂຓ”ນ຺ຕິອາທິນາ (ຘ. ສ. ອຏ຺ຐ. ໖໐໐; ວິສຸທ຺ຘິ. ໒.໔໓໓) ອຏ຺ຐກຖາຍໍ ວຸເຕ຺ຕາ ອຕ຺ຖວິເສເສາ, ເຕນ ນິຣູລ຺ຫຕ຺ຕາ ຈກ຺ຂຸມ຺ຫິ ເຈວ ຈກ຺ຂຸສທ຺ເທາ ປວຕ຺ຕຕິ ຄວາທີສຸ ເຄາສທ຺ທາທິ ວິຍາຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ.

ວິພາເວຕິ ຈາຕິ ສທ຺ທລກ຺ຂຓສິທ຺ຘສ຺ສ ຈກ຺ຂຕິ-ສທ຺ທສ຺ສ ວເສນ ອຕ຺ຖໍ ວທຕິ. ຈກ຺ຂຕີຕິ ຫິ ອາຈິກ຺ຂຕິ, ອພິພ຺ຍຕ຺ຕໍ ວທຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເນຕ຺ຕສ຺ສ ຈ ວທນ຺ຕສ຺ສ ວິຍ ສມວິສມວິພາວນເຕ ອາຈິກ຺ຂນ຺ຕີຕິ ກຕ຺ວາ ອາຫ “ວິພາເວຕິ ຈາຕິ ອເຕ຺ຖາ”ຕິ, ອເນກຕ຺ຖຕ຺ຕາ ຈາ ຘາຕູນໍ ວິພາວນເຕ຺ຖາ ຈ ຈກ຺ຂຕິ-ສທ຺ທສ຺ສ ທຏ຺ຐພ຺ໂພ. ຣຕ຺ຕທຸຏ຺ຐາທິກາເລສຸ ກກຓ຺ຏກຣູປໍ ວິຍ, ອຸທກຣູປໍ ວິຍ ຈ ວຓ຺ຓວິກາຣໍ ອາປຊ຺ຊມານໍ ຣູປໍ ຫທຍງ຺ຄຕພາວໍ ຣູປຍຕິ ຣູປມິວ ປກາສໍ ກເຣາຕິ, ສວິຄ຺ຄຫມິວ ກຕ຺ວາ ທເສ຺ສຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ວິຕ຺ຖາຣຓໍ ວາ ຣູປສ຺ສ ອເຕ຺ຖາ, ວິຕ຺ຖາຣຓເຕ຺ຖາ ປກາສນເມວາຕິ ອາຫ “ປກາເສຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ”ຕິ. ອເນກຕ຺ຖຕ຺ຕາ ຈາ ຘາຕູນໍ ປກາສນເຕ຺ຖາ ເອວ ຣູປສທ຺ເທາ ເວທິຕພ຺ເພາ. ວຓ຺ຓວາຈກສ຺ສ ຣູປສທ຺ທສ຺ສ ຣູປຍຕີຕິ ນິພ຺ພຈນໍ, ຣູປກ຺ຂນ຺ຘວາຈກສ຺ສ ຣຸປ຺ປຕີຕິ ອຍໍ ວິເສເສາ. ອຸທາຫຣີຍຕີຕິ ວຸຈ຺ຈຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ວຈນສທ຺ເທາ ເອວ ຄຫິເຕາ ສິຍາ, ນ ຈ ວຈນສທ຺ເທາ ເອວ ສທ຺ເທາ, ອຖ ເຂາ ສທ຺ທາປິ ເສາຕວິຖ຺ເຍ຺ຍາຕິ. ສປ຺ປຕີຕິ ສເກຫິ ປຈ຺ຈເຍຫິ ສປ຺ປີຍຕິ, ເສາຕວິຖ຺ເຍ຺ຍພາວໍ ຄມີຍຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ.

ສູເຈຕີຕິ ອຕ຺ຕເນາ ວຕ຺ຖຸໍ ອປາກຕໍ ຄນ຺ຘວເສນ “ອິທໍ ປຸປ຺ຜໍ, ມຸຄ຺ຄນ຺ຘ”ນ຺ຕິ ປກາເສຕິ, ປຏິຈ຺ຈນ຺ນໍ ວາ ປຸປ຺ຜາທິວຕ຺ຖຸໍ “ເອຕ຺ຖ ປຸປ຺ຜມຕ຺ຖິ, ຈມ຺ປກາທິວນມຕ຺ຖິ, ອຕ຺ຖາທີ”ຕິ ເປສຸຍ຺ຍໍ ກເຣານ຺ຕໍ ວິຍ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຣສຄ຺ຄຫຓມູລກຕ຺ຕາ ອຊ຺ເຊາຫຣຓສ຺ສ ຊີວິຕເຫຕຸມ຺ຫິ ອາຫາຣຣເສ ນິນ຺ນຕາຍ ຊີວິຕໍ ອວ຺ຫາຍຕີຕິ ຊິວ຺ຫາ ນິຣຸຕ຺ຕິລກ຺ຂເຓນ. ກຸຈ຺ຉິຕານໍ ສາສວຘມ຺ມານໍ ອາເຍາຕິ ວິເສເສນ ກາເຍາ ວຸເຕ຺ຕາ ອຕ຺ຖຸປ຺ປຕ຺ຕິເຫຕຸກາ

អតាកន្ធន្តេសុ កាមរាគានុសាតកមុខតិទោសុ, កាមរាគស្ស ច ចិនេយបច្ចយេសុ ឈាតខិច្ចាការេយសុ កាយស្ស ចិនេយតាទេយាយចបច្ចយត្តា៑ ទោត ហិ ទេចាទ្ធត្តាសុ៌ អស្សាទេត្តា យត្តា ទេមតុយ្បិ ទេយចត្តិ៑ ្ទុប្បត្តិខេទេយាតិ ្ទុប្បត្តិដ្ឋាតត្តិ អទេត្ថា, កាយិន្ទ្រិយចត្ថុកា ចា ចត្តាទេរា ពគ្គា ពលចកាយាយចាឌិទេហតុកាចទោា ចិនេយនេត យាយចាតិ ចុត្តាតិ ទោយំ ្ទុប្បត្តិដ្ឋាតត្តិ អទេត្ថា៑

មុតាតីតិ តាឡត្តាយា មិតយាទេតា ចិយ, មហាត្យាលិយ ឆារេយមាទេតា ចិយ ច អារេមុលំ ចិឌាតាតីតិ អទេត្ថា៑ មតនេត ត្ថតិ ចា មទេតា, តំ តំ អារេមុលំ បរិទេន្ធេចនេត ឌាតាតីតិ ចុត្តិ ទេហាតិ៑ អត្តទេតា លក្ខលំ ឆាទេត្តីតិ ទេយ ចិនេយលក្ខណេត អាយតនេត្សទ្ធបទេរា ចត្តត្តា, ទោ ចក្ខាទេយោ តចា ចុត្តាតិ តទោា អទេញ្ញា មទេតាទេកាចទេក្ខតា ឆមុ៌ យាមត្តាលក្ខណោតេច ទុកាយតតកាចំ ្ទុបទេតត្វា ចុត្តា៑ យចា ហិ ឌ្ឍឡអារិកចត្ថារេមុលមតតយន្លាទេតហិ ចិយយចិយឃឹកាទេចហិ បុរិមាតិ បិកាជិតិ, តចា អបិកាជិ ច អទេញ្ញា មទេតាទេកាចទេរា ត អត្តទេតា យកាចំ ត ឆាទេត្តីតិ ត្ថមស្ស អត្តស្ស ឌីបតទេត្វា ឆមុយទ្ធា៑ ឆារឹយត្តិ យាមត្តាទ្ទុបេត អចឆារឹយត្តីតិ ចា ឆមុ៌ យចា ហិ ទ្ទុបិទេយោ ចក្ខុចិត្តាណាឌីហិ អយាឆារណទោា ទុច យចាយកំ យកាចទោា ចិត្តាយត្តិ , ត ទុចទេមទោ, ទុទោ បត អទេតកឆមុកាចទោា, យាឆារណទោា, យកាចយាមត្តាទោាបិ មតយា ចិត្តាយត្តីតិ៑

៊៌១១៑ទេយត ទេយតាតិ យទោត យទោត៑ ្ទ្ធហត្តិតិ ្ទ្ធដ្ឋាត៌ កទេរាត្តិ៑ ចាយមត្តិតិ ្ទុស្សហត្តិ, អត្តទេតា កិច្ចំ កទេរាត្តិទេទ្ធច អទេត្វា៑ ត្ថមម្ពិ ច អទេត្វ អាយតត្តិ ទុត្វាតិ អាយតាតីតិ អឌិកទេណទេត្វា អាយតតយទ្ធា, ក្យតិយតតិទេយសុ កត្ថុអទេត្វា៑ ទោ ចាតិ ចិត្តទេចតយិកេ ឆមុ៌ ទោ ហិ តំតំទ្ធារាទេមុលោសុ អយត្តិ កង្ខត្តិ បចត្តត្តីតិ អាយា៑ ចិត្តាទេត្តីតិ បុទេត្តា អតុប្បត្តត្តា លីតាតិ អបិកាជិតិ បុត្តាត្តទោា ្ទ្ធិ បត្តទេត្តិ បិកាជិតិ កទេរាត្តិ, ្ទុប្បាទេត្តីតិ អទេត្វា៑ ត្ថទេក្ខា យំយាទេក្យុ៑ ត តិចត្តីតិ អតុប្បាទេតិទេរាឆចនេត ត តិទ្ធត្ថុតិ៑ អាយតតំ អាយតត្តិ អាទេមឌិតចទេតំ អស្សា យមត្តាយ ចក្ខាឌីសុ តិទ្ធតហកាចទេស្សាតត្វ៑

៊៌១២៑ ទុចំ អចយចទេកទចនេត អាយតតយទ្ធស្ស អត្ថំ ចត្វា ត្ថទោតិ តត្វ បរិយាយទោាបិ ទេស្សាតុំ "អបិចា"តិអាឌិ អារេទ្ធិ៑ យាក្ខុចលកវិតតាយ, អបរិយ្យយតាយ ច មទេតាទេមុ៑

តត្វ តិចយត្តីតិ តិចយត្តា ចិយ ទេហាត្តិ៑ ទោតាហ "តងាយតត្តចុត្តិតាយា"តិ៑ យត្វ សុចណ្ណទោតាឌីតិ តិចុត្តាតិ ចិយ អាកិណ្ណាតិ តិដ្ធត្តិ, ទេយា បទេទេយា ទោយំ អាកទេរា, ទុចំ ចិត្តទេចតយិកា ចក្ខាឌីសុតិ ទោ ទោយំ អាកទេរាតិ ទេស្សទេត្វា អាហ "ចក្ខាឌីសុ ច...ទេប... អាកទេរា"តិ៑ តត្ត្រីស្សិតត្តាតិ ទុត្វ មទេតា មទេតាចិត្តាណាឌីតំ ចិត្តទេចតយិកាតំ តិស្សយបច្ចយោ ត ទេហាតីតិ តស្ស ទោយំ ទ្ធាទេកាទេចា តិស្សយកាទេចាតិ ទេទ្ធទេត្តា៑ អហុត្វា ទុច បច្ចយយាមក្កិចនេត ្ទុប្បជ្ជត្តាបិ ចិត្តទេចតយិកា អទេតទេក ទុកាត្យ៊ាតត្វ លត្ថមាតា យទេយាយជិ ចិយ ទេហាត្តីតិ ចុត្តិ "ចត្ថុទ្ធារារេមុលាចនេត យទេយាយទេណទោា"តិ៑ ត ហិ ឆមុាតំ អតាកតទ្ធេ ចិឌ្ឍមាតតាលទេយាបិ អត្តិ៑ ទោតាហ "បុទេញ្ញា តត្តិ អតាកទោ"តិ (មហាតិ៑ ១០)៑ តទេត្វច ្ទុប្បត្តិទោាតិ ទោសុ ចក្ខាឌីសុ ទុច ្ទុប្បត្តិទោា៑ ្ទុប្បត្តិយា បច្ចយក្ខទោ ចក្ខាឌិទេក ្ទុប្បត្តិដ្ឋាតំ ចិយ កត្វា ្ទុបចារចនេត ចុត្តំ៑ ត ហិ អទ្ទុបឆមុាតំ តិប្បរិយាយទោា ្ទុប្បត្តិខេទេយា តាម អត្តិ៑ យទេក្កត ចា ទោ ទោយំ តិស្សយារេមុលក្ខតា, តទេក្កត យន្តាតិខេទេយា៑ ត ហិ បច្ចយកាចមត្តទេត ទ្ទុបឆមុាតម្បិ អាឆារាទេយ្យកាទេចា អត្តិ៑ ទោតាហ "តិស្សយារេមុលកាទេចតា"តិ៑

ញ្ញតិរេកបឆាភតាយ ការលោលក្ខណស្ស "តេនំ អការេច អការចតោ" ត្ថេច្ចាហ, ត "ការេច ការចតោ"តិ៑

យថាចុត្តតន្តិនាតិ "ចក្ខុំ"តិអាទិកា, "អាយតនតោ អាយាតំ តនតោ"តិអាទិកា, "តិចាយដ្ឋាត"ត្តិអាទិកា ច ចុត្តប្បការេត អតេន្តិត៑ ឆយ្យាយតនបរិយាបត្តាតំ ឆយ្យាតំ ពាហុការតោ យេកុយ្យេត ច តេ ពាហុ ឲច ហុត្វា កិច្ចករាតិ "ឆយ្យា ច តេ អាយតនញ្ចា"តិ ពាហុចឆតតិទេ្ទសោ៑

៏១៧៑ តឆា តឆា លក្ខិតព្ពតោ លក្ខិយតិ ឲតេតាតិ ចា លក្ខណំ, សការចា៑

តាចការចតោតិ តត្តកតោ, តេត អត្ថតាឆិកការំ ឥតេយ្យតិ៑ តត្ថ ទ្វាឥសាយតនចិតិប្បត្តស្ស កយ្យចិ ឆយ្យស្ស អការចា អឆិកការចតោ តេចាឥតា តត្តិ, សលក្ខណឆារណំ បត សតេ្ថានំ សាយញ្ញាលក្ខណត្តិ ទ្វាតតេចាឥតា សម្ពុចតីតិ តំ ឥតេយ្យតេ្តា អាហ "ចក្ខាឥយាបិ ហិ"តិអាទិ៑ កចក្កុយតសព្ហាតោតាតិ ទ្វិក្ខុត្តុំ ចលិត្វា បចត្តកចក្កុយតសព្ហាតោ៑ ចលតចសេត កចក្កុប្បចត្តិយា សតិ ឲច អាចជ្ជុតុប្បត្តិ, ត អញ្ញាត្វាតិ អាចជ្ជតយ្យាបិ ការណភូតត្តិ កត្វា ចុត្តំ "កចក្កុយតសព្ហាតោ...បេ... ទ្វុប្បត្តិទ្វារ"ត្តិ៑ អសាឆារណត្តិ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតំ អសាឆារណំ៑ សតិបិ អសាឆារណការេច ចក្ខាឌីតំ ទ្វារការេចត កហិតត្តា ឆយ្យាយតតេត អក្កហណំ ឥដ្ឋញ្ញំ៑ ទ្វារាទ្យុលការេចហិ ចា អសាឆារណតំ សត្ថាយ "អសាឆារណ"ត្តិ ចុត្តំ៑

៏១៨៑ យេកុយ្យសហុប្បត្តិអាឌីហិ ទ្វុប្បត្តិក្កយាឌីសុ អយុត្តិ យោតេតត្វា៑ យេកុយ្យេត ហិ ចក្ខាយតតាឌីតិ កយ្យចិ កឥាចិ ឲកតោ ទ្វុប្បជ្ជត្តិ៑ តឆា ហិ ចុត្តំ "កាយឆាតុយា ទ្វុបបត្តិក្ខណេ កយ្យចិ ឲកាឥសាយតតាតិ បាតុកចត្តិ"តិអាឌិ (ឃម៑ អដ្ឋ៑ អាយតនឃមក ១៥-១១)៑ តស្មា អាយតតាតំ ទ្វុប្បត្តិក្កយោ តាច ត យុជ្ជតិ, ត បហាតក្កយោ កុសលិញ្ញាកតាតំ អប្បហាតព្ពតោ, ត បដិបត្តិក្កយោ អកុសលិតំ ឲកច្ចអញ្ញាកតាតញ្ចា អប្បដិបជ្ជតីយតោ , ត ភូមិក្កយោ អតេ្ថកាឥសត្ថុំ អាយតតាតំ ឲកត្តកាយាចចរត្តា, ត្ថតេសញ្ចា ចតុភូមិបរិយាបត្តត្តា, ឲកច្ចស្ស តេកុត្តរការចតោ ចាតិ៑ "អជ្ឈត្តិកេសុ ហិ"តិ ឲតេត អជ្ឈត្តិកការេច, ចិសយីការេច ច អជ្ឈត្តិកាតំ បឆមំ ទេសេតព្ពតំ ឥតេយ្យតិ, តេសុបិ បឆមំ ទេសេតព្ពេសុ បាកដត្តា បឆមតរំ ចក្ខាយតតំ ទេសិតត្តិ៑

តតោ ឈាតាយតតាឌីតីតិ ឲត្ថ ពាហុបការត្តាការេចត ចក្ខុសោតេហិ បុរិមតរំ អទេសេតព្ពាតិ, សហ ចត្តុ អសក្កុណេយ្យត្តា ឲកេកត កមេត ទេសេតព្ពាតីតិ ឈាតាឌិក្កមេត ទេសិតាតីតិ អឆិប្បាយោ ៑ អញ្ញាឆាបិ ហិ ទេសិតេសុ ត ត សក្កា ចោទេតុំ, ត ច សក្កា ចោឆេតព្ពាតិ ត ទេសេតុត្តិ៑ បច្ចុប្បត្តារម្មណត្តា ចា ចក្ខាឌីតិ បឆមំ ចុត្តាតិ អារម្មណតោ សុបិកដ្ឋាតីតិ, មតាយតតំ បត កិញ្ចិ បច្ចុត្តារម្មណំ...បេ... កិញ្ចិ យាច តចត្តព្ពារម្មណត្តិ បច្ឆា ចុត្តំ៑ បច្ចុប្បត្តារម្មណេសុបិ ទ្វុបិឥាទ្វុបិរម្មណាតិ ចត្តារិ បឆមំ ចុត្តាតិ, តតោ ភ្នុតទ្វុបិរម្មណំ៑ ទ្វុបិឥាទ្វុបិរម្មណេសុបិ ទ្វុតតេរ ទ្វុរេ, ឃឹឈតរំ ឃឹឈញ្ចា អារម្មណសប្បដិច្ឆតឌីបតត្ថំ ចក្ខាឌីតំ ទេសតាក្កយោ៑ ចក្ខុសោតទ្វយញ្ញាទ្វុរកោចរត្តិ បឆមំ ចុត្តំ, តត្រាបិ ចក្ខុ ទ្វុតតរកោចរត្តិ សព្ពបឆមំ ចុត្តំ៑ បស្សតេ្តាបិ ហិ ទ្វុតតេរ តឌីសោតំ, ត តស្ស សោតបដិឃាតសត្ថុំ សុណាតិ៑ ឈាតឌិច្ចាសុបិ ឈាតំ ឃឹឈតរចុត្តីតិ បឆមំ ចុត្តំ បុរតោ ឆបិតមត្តស្សបិ គោឌតស្ស កត្ថុា កយ្ហាតីតិ៑

ឃចាធាតំ ចា ពេសំ ធេសនាគ្គយោ៉ ច្ពុយ្ហិ៍ញាសទឹទេ សព្ពុបរិ ចក្លុស្ស អធិដ្ឋាតំ, តស្ស អធោ សោតស្ស, តស្ស អធោ ឃាតស្ស, តស្ស អធោ ជិវ្ហាយ, តថា កាយស្ស ឃេក្ស្យតោ, យតោ បត អទ្ធុបិកាចតោ សព្ពុបដ្ឋា ចុទេត្តា៉ ចំចំកោចទត្តា តស្ស តស្ស អតត្តទំ ឥាហិទាឃតនាតិ ចុត្តានីតិ ចុទេត្តាចាឃយទ្ធោតិ ឲចយ្យិ ច្ពុយេសំ ពយោ ទេចឌិតទេព្ពា៉ កោចទោ ឋិសយោ ឲតស្សាតិ កោចទឋិសយោ, យតោ៉ ពស្ស បត កោចទោ ឲតស្ស ឋិសយោ? ចក្លាឌឹតំ បញ្ចាត្តយ្យិ៉ ចិញ្ញាណប្បត្តិការណចទ្ធាគតោតិ ចក្លុចិញ្ញាណាឌឹតំ ដ្ឋប្បត្តិការណស្ស ចចត្តិតកាចតោ សចិកត្តិកាចតោ៉ ឲតេត ចក្លាឌិអតត្តទំ ទ្ធុបិឌិចចតស្ស ច ការណយាឋ៉

៦១៨៖ សង្គហិតត្តាតិ គណនសង្គហចេសេត សង្គហិតត្តា៉ ឌាតិចេសេតាតិ ចក្លុកាចសយាគតាចេសេត៉ បច្ចយភេទោ ពយ្យាឌិភេទោ៉ ធាតាឌិបិណាតិបិតាឌិភេធកិត្តស្ស ហិ ក្សលក្សលពយ្យស្ស, តស្ស ច សហការីការណក្សតាតំ អញ្ញត្តទាតំ, ឥាហិទាតញ្ញ បច្ចយាតំ ភេទេត ចក្លាឃតតំ កិត្តិ ឋិសឌិសំ ហោតីតិ៉ តិទយាឌិពោ, អបធាឌិកតិតាតាការណញ្ញ គតិភេទោ គតីតំ, គតិស្ស ចា ភេទោតិ ពត្តា៉ ហត្តិអស្សាឌិពោ, លត្តិយាឌិពោ ច តិកាយភេទោ៉ ចំចំសត្តសត្តាគភេទោ បុគ្គលភេទោ៉ ឃា ចក្លាឌឹតំ ចត្តតំ អតត្តប្បភេធតា ចុត្តា, សោ ឲច ហធឃចត្តស្ស ភេទោ តាឌិសភេធាតាតិចត្តគតោ៉ តតោ យតាឃតតស្ស អតត្តប្បភេធតា ឃោឌេតព្ពា៉ ឃន្ថោ ឈាគចិទហិចំ តាយ លេក្សត្តទំ តត្តិ, តន្ថោ បញ្ចត្តិ ឈាតាតំ ចេសេត អដ្ឋ លេក្សត្តទចិត្តាតិ ចត្តាលិសំ ហោត្តីតិ តាតិ ឲកាឃឹតិឃា លេកិឃចិទេត្តស្ស បក្លិបិត្តា អាហ “ឲពចឹស្ុត្តទសតប្បភេធញ្ញា”តិ៉ ចត្តតិ ចក្លាឌិចត្ត៉ តប្បភេធេត ចិញ្ញាណំ អតត្តប្បភេធ៉ បដិបធា ក្សព្ពាបដិបធាឌិ៉ អាឌិ-សទ្ទេត ឈាតាឌិបតិក្សយិអាទយ្យណាឌឹតំ សង្គហោ ធដ្ឋព្ពា៉ តិល៉ តិលស្ស សភាក់, អញ្ញា ឋិសភាក់៉ បច្ចយោ ពយ្យាឌិ៉ តត្តាបិ ក្សលសយ្ឋាតាឌិតា, សឹទិតាក្សសយ្ឋាតាឌិតា ច ភេទោ ទេចឌិតព្ពា៉ អាឌិសទ្ទេត គតិតិកាយភេទោ៉ សភាចតាគត្តភេធតោតិ ស្ុតា ក្សព្ពា អក្សព្ពយស្ុតាតិ ឲចយាឌិពោ សភាចភេទោ៉ ចក្លុសយ្យស្សឌា សោតសយ្យស្សឌាតិ ឲចយាឌិក៌ តាគត្តិ៉

៦១៩៖ “អតាពយតតោ អតិក្កុយតតោ”តិ សទេព្វបេត ចុត្តយត្តំ ចិចទិត្យំ “ត ហិ”តិអាឌិ ចុត្តិ៉ បុព្ពត្តាបទទេត្តសុ អចិជ្ជយាគសទ្ធុបត្តា ដ្ឋធឃតោ បុទេព្ព ក្សតោធិ តាគច្ឆត្តិ, ចឃតោ ច ដ្ឋាន្ធំ ត ពត្តិធិ គច្ឆត្តិ, ចិជ្ជយាគក្លលោបិ ច្ពុត្តទកាលតាឃ អតិច្ចា ក្សព្ពា ឋិបទិណាឃធយ្យោ៉ ពេតាហ “អធ ពោ”តិអាឌិ៉ សបទិបត្តកិទិយាចេសេត ព្រាហតំ ព្រាហា, ចិត្តគចេសេត ញ្យាបិទតំ ញ្យាបិទោ, តត្ត ញ្យាបិទំ ធស្សេត្តា អាហ “ត ហិ ចក្លុទ្ធុបិឌឹតំ ឲចំ ហោតី”តិ៉ ព្រាហំ ធស្សេត្តា “ត ច តាតី”តិអាឌិ៉ ដ្ឋកឃយ្យិ បត ព្រាហា ច ហោតិ ញ្យាបិទោ ចាតិ ដ្ឋប្បដិបិឌិចចតំ៉ ឆយ្យតាចាតិ សភាចោ ឲច, ការណសយត្តតា ចា ព្រាហាញ្យាបិទទហិតាតំ ក្ខាទាឌិភាចោ ឆយ្យតា៉ ច្ពុយ្ហិ៍ញ្ញ អទេត្ត “ឃ”ត្តិ ឲតស្ស ឃន្ថោតិ អទេត្តា៉ បុទិយ្ហិ៍ សយ្យុចតចិសេសតំ ឋំ-សទ្ទោ៉ “ស្ុទេព្ពា ពាទយាតិ ពោ, កិក្លុចេ, លទេត្តំ អញ្ញត្តិកាតំ អាឃតតាតំ អធិចចត”ត្តិ (សំ៉ តិ៉ ៣៉ ១១៥) ចចតតោ ស្ុព្ពាពាទយាឋិឃធដ្ឋព្ពាតិ៉ អត្តបិតសហិតត្តិ គហិតេ ស្ុព្ពាពាទយ ឋំ ឃធេច កាឌតំ បទាយឹឃតិ, ចំ ចំ ទិត្តក៌ឃេច បទាយឹឃតិ, ឲចំ ធ្ុចាឌិភាចេត គហិតាតិ ឃោតិសោ ដ្ឋបបទិក្លិឃយាតាតិ ទិត្តកាតេច ឲតាតិ ឌិស្សត្តីតិ៉ ពេតាហ “ធ្ុចស្ុកស្ុលត្តកាចចិទហិតត្តា”តិ៉ ចក្លាឌិក្ខាទេសុ អកិញ្ញាធោឃតស្សប្បាឆពការចេត ទ្ធុបិឌឹតិ ចក្លាឌឹតំ អកិឈាតកាតីតិ ចុត្តាតិ៉ អហិស្ុស្ុយាទបក្លិក្ក្ុទសិក្កាលយក្កដៃ ៧ បិណពា៉ ឋិសយតិលិការសកាយស្ុសាគចតាតិ ពេសំ កោចទា៉ តត្ត ឋិសយាឌិអញ្ញាសឃេហិ ចក្លាឌីហិ ឋិសយកាចតិលិការសកាយស្ុសាគសត្តិស្សិតសឌិស្ុបិឌិត្តឆយ្យចតការចេហិ អកិទយិតត្តា ទ្ធុបិឌឹតំ ឋិសយាឌិសឌិសតា ឃោឌេតព្ពា៉

ឃ្លតិ អាយតនានំ ចិត្ថារកថាឲ្យចណ្ណនា

ធាតុចិត្ថារកថាចណ្ណនា

៥៦៧. ចក្ខុស្ស ចិញ្ញាណន្តិ ចក្ខុស្ស ការណភូតស្ស ចិញ្ញាណំ កាមំ ទ្វិបរិលោកេយតនិការាគយោបិ តស្ស ចិញ្ញាណស្ស ការណា, តេ បន សាធារណការណំ, ចក្ខុ អសាធារណន្តិ អសាធារណការណេនាយំ គិទ្ទេសោ យថា ភេរិសទ្ទោ, យចង្កុរោតិ. តថា ហិ ចក្ខុ បុក្កលន្តរាសាធារណំ, គិលិឌិសន្តានុបសាធារណញ្ញាតិ សាមិការេន គិទ្ទិដ្ឋំ.

ចិគហតីតិ ឲុចំ ឲុចញ្ញា តយា បចត្តិតន្តន្តិ ចិគិយុញ្ញាយានំ ចិយ ក្លប្បាគេតីតិ អត្ថោ. ចិគហតីតិ ច ធាតុត្ថោ ឲុច ចិសិទ្ធោ ក្លបសពេក្ខក ឌិបិយតីតិ ចិតាបិ ក្លបសពេក្ខក ធាតូតិ ឲុស សទ្ទោ តយត្ថំ ចគតីតិ គទ្ទេន្តោ. កត្តុកម្មកាចកេណាឌិកេហេសុ ច ធាតុសទ្ទិសិទ្ធិ ហោតីតិ បញ្ញាបិ តេ អត្ថោ ទុត្តា. លោក្យត្តរា ធាតុយោ សំសារទុក្ខំ ន ចិគហន្តិ, អញ្ញាគត្ថ ចិធំសេន្តីតិ កត្វា "លោកិយា"តិ ចិសេសិតំ. ចចត្ថិតាតិ អចត្ថិតា, អញ្ញាយញ្ញា ចា អសំកិណ្ណា. សុចណ្ណរជតាឌិធាតុយោ សុចណ្ណាឌិកំ ឌីឌក្មតា សេលាឌយោ. យថាសម្ភចន្តិ ឲុត្តំ ពេចិ "លោកិយលោក្យត្តរាសុ ធាតូសុ យោ យោ អត្ថោ សម្ភចតិ, តគត្ថទ្វិប"ន្តិ អត្ថំ ចគន្តិ, តគយុត្តំ "លោកិយា ហិ ធាតុយោ"តិ ចិសេសេត្វា ចុត្តត្តា. អត្ថចសេន ចេតំ យថាសម្ភចក្កហណំ ពតំ, ន ធាតុចសេន. កាមំ បញ្ញាបិ អត្ថោ ចក្ខាឌីគំ សព្ពាសំ ឃ្លង្ហិតញ្ញា, តថាបិ ចក្ខាឌីសុ យស្ស យស្ស ធម្មស្ស យទា កត្តុចចគិច្ឆា, ន តទា កម្មការចោ. យទា បន កម្មចចគិច្ឆា, ន តទា កត្តុការចោ. ឲុចំ សេសេសុបីតិ យថាសម្ភចក្កហណំ ពេតតាហ "ឃ្លតិ ចក្ខាឌីសុ"តិអាឌិ.

៥៦ប. អត្ថតោ សការំ ធារេន្តីតិ ធាតុយោតិ ឲុត្តាបិ ធាតីតិ ធាតូតិ បគសិទ្ធិ ចេឌិតន្តា ធារណត្ថោ ធា-សទ្ទោតិ កត្វា. កត្តុអត្ថោបិ ចាយំ បុរិមេន អសងិសោ ចិធានធារណត្ថានំ ភិន្នសការចត្តា. គិស្សត្តសការចយត្តធារណញ្ញា ធាតុសទ្ទស្ស បធានតោ អត្ថោតិ ចិសុំ ចុត្តោ. ធាតុយោ ចិយ ធាតុយោតិ ឲុត្តំ សីហសទ្ទោ ចិយ ពេសរិមិគ្គិទ្វសូហា បុរិសេ សេលាចយចេសុ គិទ្វសូហោ ធាតុសទ្ទោ ចក្ខាឌីសុ ក្លបចរិតោតិ គទ្ទេន្តោ. ឌាតាណញ្ញា ពោឃ្សញ្ញា ឌាតាណពោឃ្សាតិ, តេសំ អចយចា តប្បភេគក្មតា ធាតុយោ ឌាតាណពោឃ្សាចយចា. តត្ថ ឌាតាណប្បភេគា ធម្មធាតុឲុកេគសោ, ពោឃ្សប្បភេគា អដ្ឋារសាបីតិ ឌាតាណពោឃ្សាចយចត្តា ធាតុយោ ហោន្តីតិ. អថ ចា ឌាតារណេន ឌាតាតន្តា សការចា អចិបរីតោ ធាតុសទ្ទេន ចុច្ចមានោ ឌាតាណពោឃ្សា, ន ឌិដ្ឋិអាឌីហិ ចិបរីតក្កាហកេហិ ពោឃ្សាតិ អត្ថោ, តស្ស ឌាតាណពោឃ្សស្ស អចយចា ចក្ខាគយោ, ចិសភាកលក្ខណាចយចេសុ ទេសាឌីសុ គិទ្វសូហោ ធាតុសទ្ទោ តាឌិសេសុ អញ្ញាចយចេសុ ចក្ខាឌីសុ ក្លបចរិតោតិ គទ្ទេន្តោ. ទេសាឌីសុ ចិយ ចា ចក្ខាឌីសុបិ គិទ្វសូហោ ឲុច. "គិឌ្ឋិចយត្តស្សេតំ អធិចចន"ន្តិ ឲុតេន គិឌ្ឋិចយត្តបគត្ថេ ធាតុសទ្ទស្ស គិទ្វសូហតំ គស្សេតិ. ល ធាតុយោ ឲុតស្សាតិ លធាតុទោ. យោ លោកេ បុរិសោតិ ធម្មសម្ពារយោ ចុច្ចតិ, សោ លធាតុទោ លគ្គំ បថចីអាឌីគំ គិឌ្ឋិចយត្តានំ សការចានំ សម្ពាយយត្តា, ន ឲុត្ត ឌីចេចា ចា បុរិសោ ចា អត្ថីតិ អត្ថោ.

៥៦៨. ចក្ខាឌីគំ កយោ បុគ្គោ ចុត្តាតិ ឃ្លគេធោកឃ្យំ តីកេ តីណ្ណ ធាតូគំ កមំ គស្សេន្តោ អាហ "ហេតុផលានុបុព្ពាចចត្ថាគចសេនា"តិ.

ហេតុផលានំ អត្ថុប្បត្តចចត្វានំ ហេតុផលការោ ចេវ, មនោធម្មធាតុទ្វយំ មនោវិញ្ញាណស្ស ហេតុការោ យថាសម្ភវំ យោជេតព្វោ កិរិយមនោធាតុ មនោវិញ្ញាណស្ស ឧបនិស្សយកោដិយា, វិបាកមនោធាតុ វិបាកមនោវិញ្ញាណស្ស អនន្តរាទីហិបិ, ឋិតស្ស បន្នាបិ ឧបនិស្សយកោដិយា ច, ធម្មធាតុ បន ចេតនាទិកា សហជាតា សហជាតាទីហិ, អសហជាតា អនន្តរាទីហិ, ឧបនិស្សយេន, អារម្មណាទីហិ ច មនោវិញ្ញាណស្ស បច្ចយា ហោតីតិ ទ្វារភូតមនោវសេន វា ទ្វារភូតមនោបិ ហិ សុត្តេសុ មនោធាតូតិ វុច្ចតីតិ តស្សា ច មនោធាតុយា មនោវិញ្ញាណស្ស ហេតុការោ យថាសម្ភវំ យោជេតព្វោ តត្ថ ហេតូតិ បច្ចយា អធិប្បេតា, ផលន្តិ បច្ចយុប្បន្នន្តិ អាហ “ចក្ខុធាតូ”តិអាទិ

១៧០. សព្វាសំ វសេនាតិ យថាវុត្តានំ អាកាសធាតុអាទីនំ បញ្ញាតិវាយ ធាតូនំ វសេន អបរមត្ថសភាវស្ស បរមត្ថសភាវស្ស ច ភេទា អនេកាភេទតា អត្ថីតិ អាហ “សភាវតោ វិជ្ជមានា”ន្តិ

ចន្ទាកាសសុរិយាកាទិកា វណ្ណនិកា ឯវាតិ អាហ “រូបធាតុយេវ ហិ អាកាសធាតូ”តិ រូបិនិ បរិច្ឆិន្ទតីតិ វាកចត្តការេន កេហតន្តាការោ ឧបត្ថម្ភេត្តិ កត្វា “រូបិនោ ឯវា”តិ អវត្វា បរិច្ឆិន្ទនំ វុត្តំ អសតិបិ វាកចត្តការេ កុសលវិបាកាវម្មណំ ឧបធាតូតិ គតិយោ វិកប្បា វុត្តា សេសាតិ មនោវិញ្ញាណធាតុសម្បយុត្តា ធាតុទ្វយំ និរោធមត្តន្តិ មនោវិញ្ញាណធាតូនំ និរោធមត្តំ វត្តុត្តាវុប្បវិត្តុប្បាទនិរោធភាវេន វេទនាវិញ្ញាណនិរោធា វិយ ហិ វិញ្ញាណធាតុមនោធាតូនំ និរោធា សមាបត្តិពលសិទ្ធាតិ កត្វា ធាតុទ្វយគ្គហណំ

“ធម្មធាតុមត្ត”ន្តិ ឋានំ កាមធាតុយា ធម្មធាតុបរិយាបន្នត្តា វុត្តំ កាមបដិសំយុត្តោតិ កាមរាគសម្បយុត្តោ, អារម្មណករណេន វា កាមគុណោបសំហិតោ យំ ឯតស្មិំ អន្តរេតិ ឯវ ឯតស្មិំ អវីចិបរតោ មនុស្សវត្តិបរិច្ឆិន្នេ ឱកាសេ ឱកាសម្ហា ហុត្វា អនេកាការេ ច ឱកាសេ វេទេន្តីតិ ឯត្វាវចរា អញ្ញត្ថ វេទន្តាបិ យថាវុត្តេ ឯវ ធាតុ បរិយាបន្នាតិ ឯត្ថ បរិយាបន្នា

នេក្ខម្មធាតុធម្មធាតុ ឯវ វិតក្កបក្ខេ សព្វេបិ កុសលា ធម្មាតិ កាមយសបុញ្ញកិរិយតោ, សីលមយបុញ្ញកិរិយតោ, បញ្ញាវតោ ច បឋម យាន អក្ខយក្ខធិកយា បវត្តា សព្វេបិ អនវជ្ជធម្មា វិហិំសាធាតុ ចេតនា, បរវិហេឋនលក្ខណា វា អវិហិំសា ករុណា

ហីនាតិ ហីឡិតា បណីតាតិ សម្ភាវិតា “ហីនាតិ ហីឡិតា ហីនាតិ សម្ភាវិតា មជ្ឈិមា”តិ លក្ខិតេហេវ អាគតា ហីនត្តយេតោ ឯវ តីហិ ធាតុ មជ្ឈិមា ធាតុ វុត្តាតិ វេទិតព្វា ចក្ខាទីតិ ធម្មធាតុមនោវិញ្ញាណធាតុយោ

វិញ្ញាណធាតុ យទិបិ ឆវិញ្ញាណធាតុវសេន វិភត្តា, តថាបិ វិញ្ញាណធាតុគ្គហណេន តស្ស បុរេចារិកបច្ឆាចារិកត្តា មនោធាតុ គហិតាវ ហោតីតិ អាហ “វិញ្ញាណធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទិវសេន វិញ្ញាណធាតុ សត្តវិធា វេទិតព្វា”តិ អនេកេសំ ចក្ខុធាតុអាទីនំ, តាសុ ច ឯកេកិស្សា នានប្បការតាយ នានាធាតូនំ វសេន អនេកធាតុ នានាធាតុ លោកោ វុត្តោតិ អាហ

“ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᨵᩣᨲᩩᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅᩣ”ᨲᩥ᪨

᪓᪑᪐᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᨥᩣᨶᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨽᩮᨴᨲᩮᩣᨲᩥ ᨻᩉᩪᩈᩩ ᨸᩮᩣᨲ᩠ᨳᨠᩮᩈᩩ ᩃᩥᨡᩥᨲᩴ, ᨠᩮᩈᩩᨧᩥ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᨥᩣᨶᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᨾᨶᩮᩣᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨽᩮᨴᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᨠᩮᩅᩃᩮᨶ ᨵᩣᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩈᨽᩣᩅᩔ ᨸᨽᩮᨴᩅᨧᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮ ᨠᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᨶᩮᩣᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨶᩥ ᨶ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᩣ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ...ᨸᩮ... ᨠᩣᨿᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨲᩩᩃ᩠ᨿᨿᩮᩣᨣᩮ ᨴ᩠ᩅᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᩈᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᩣᨮᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ...ᨸᩮ... ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨾᨶᩮᩣᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨽᩮᨴᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩣᨧᩥᨶᩮᩣ ᨲᩔ ᩏᨽᨿᩮᨠᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩋᨶ᩠ᩅᨿᨶᩴ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨸᩅᩮᨴᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᨲᩣᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨸᨠᩣᩈᨶᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨩᩦᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾᩪᩉᨶᨲᩣᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᨴᩮᩈᨶᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨴᩮᩈᨶᩣ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨴᩮᩈᨶᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨴᩮᩈᨶᩣ, ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᩴ ᩋᨶᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ ᨵᩣᨲᩩᨴᩮᩈᨶᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩮ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪘᪓ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩᨴᩮᩈᨶᩣ ᩋᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨴᩮᩈᨶᩣ, ᩋᩣᨠᩣᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨶᩮᨠᨵᩣᨲᩩᨶᩣᨶᩣᨵᩣᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨴᩮᩈᨶᩣ, ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᩴ ᩋᨶᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ᪨

ᩋᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᨩᩈᩣ ᩅᩥᩉᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᨩᩅᩥᩉᨲᩴ᪨

᪓᪑᪑᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩮᩣᨲᩥ ᨣᨱᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨩᩣᨲᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨽᩣᩅᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨩᩣᨲᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨸᩈᩣᨴᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩦᩈᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩈᩮᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩴ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

᪓᪑᪒᪨ ᨲᩣ ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨸᩥ᪨

ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᩉᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᩏᨧ᪨ ᨩᩅᨶᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᨸᨶ ᨩᩅᨶᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨧᩣᨿᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨵᩣᨲᩪᨲᩥ ᨸᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᩉᨩᩣᨲ...ᨸᩮ... ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩥᨣᨲᩣᨴᩦᩉᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩉᩮᨲᩩᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨸᩣᨠᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨫᩣᨶᨾᨣ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨻᩉᩩᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨵᩣᨲᩩ ᨸᩩᨻᩩᨾᨴ᩠ᨵᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣ, ᨿᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨿᩮᩣᨣᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨽᩣᩅᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣ᩠ᨿᩣ᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩴ “ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣᨿ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᩣ ᨸᨶ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨸᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨵᩣᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ “ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣᨿ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨴ᩠ᩅᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨸᨶ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨵᩣᨲᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨠᨭᩮᩣᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᩮᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨶ ᨠᩮᩅᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩣᨴᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨶᩣᨿ

ឃ្វទិយាទេលិកាឌិៈ តឃ្ស ឃុត្តត្តតេយត ក្ខបតិឃ្សយការេចា ទេចឌិតេទ្ចា, ទុចំ នេយនាតិបិៈ

ចិចទំ តាយ ចិនេយនេតា នេវាតពឹលំៈ ចាឃុ កត្តុបរំហទលាកចារេតាៈ អារេបិ យុទេល បក្លិត្តអាហារឃ្ស តេយតទិកាឌកំៈ បឆចឹ កាឃបឞ្យនាឌឃ្ស តិឃ្សយក្វតា បឆចឹឆាតុៈ កចក្ខយតិ ខ្ពិក្លក្ខុំ ចលិតំ កចក្ខចិត្តំៈ នទ្ចាត្តុ យតសិការេរា អាចឌ្ជតយតសិការេរាៈ

រ៉ៅ១៖ អចិនេយនេតា ឌឌ្ចាការឃ្ស ចុក្ខយាតត្តា អាហ "នទ្ចា ទុចា"តិៈ ចិនេយនេតា ចិបឃ្សតាឃ ក្វយិចិចារេរា ទុនេវាតិ "នក្ខតា"តិ ចិនេយសិតំៈ បុទ្ចាត្តាបទត្តចិចិត្តតេតាតិ ទុត្តុ "បុទ្ចាទេត្តាតាយ អតឹតេតា អទ្ធា, អបទទេត្តា តាយ អតាកេតាៈ ក្ខកឃត្តុ ច នក្ខតា ឆាតុទេឃា នកាចចិចិត្តា អត្ថុបលក្ខយាតនកាចត្តាៈ បុទ្ចាទេត្តា ចា នកាចឆឞ្យឃ្ស ក្ខឌេឃា តេតា បុទេត្តា អចិឌ្ជយាតត្តាៈ អបទទេត្តា ចទេឃា តេតា បទំ អកាចេតាៈ តឃ្វា បុទ្ចាត្តាបទត្តចិចិត្តតេតាតិ បិកាកាចេតា ចិឌ្ធនាកាចេតាតិ ចុត្តំ ទេហាតិៈ

ទេកទិតលំ ចិឃ ចក្លុឌាតុ នក្ខឃ្ស ចិឃ ចិទ្ចាលាឃ្ស តិឃ្សយកាចេតាៈ អាឌាយតលិឌឹឃុបិ ទុនេយច តទេឃាៈ ឃត្តំ តាយ ក្ខក្ខុឃត្តំៈ ចក្លឃក្ខឹតិ តិលយត្តុំ អាហៈ នេវា ហិ អចក្លពទេល្ធាបិ តំនឌិនតាឃ ចក្លឃក្ខឹទេត្តុច ចុក្ខតិ, ចក្លពត្ធយេច ចា នត្តាឃ តឆា ចុត្តំៈ ក្លយាហិ ច ក្ខបយាហិ តិឌ្ជឹចាតៈ ទេកទិតលឌល្ធាឌឹតំ នយាទេឃាទេក, តិឌ្ជឹចាតំ នក្ខាឌឹតំ ចិឃ តិឌ្ជឹចាតំ ចក្លុទ្វបិឌឹតំ នយាទេឃាទេក តិឌ្ជឹចាតំ ចក្លុចិទ្ចាលាឌឹតំ បចត្តឹតិ ការលាឞលិតំ ឆាតុយត្តតំ, ការកេចឌកចិទហក្ខា ឌេឃ្សតិៈ

បុទេចរាត្ថុចរា ចិឃាតិ តិឌ្ជឹចឃ្ស កឃ្សចិ ទេកចិ តិឌ្ជឹចា បុទេចរាត្ថុចរា ចិឃាតិ អទេត្តុៈ យទេតាឆាតុទេឃច ចា អត្តទេតា លលំ អតតិចត្តត្តឹ អត្តទេតា លលា អតតិចត្តត្តាតំទេឃច ចក្លុចិទ្ចាលាឌឹតំ អចិឌ្ជយាតាឃបិ បុទេចរាត្ថុចរាកិនត្ធិឃំ អតត្តុទបុទ្ចាកាលិបទកាលតាឃ បុទេចរាត្ថុចរា ចិឃ ឌក្ខទ្ចាៈ

លត្តុជិក្យាចិទ្ចាលាឆាត្វតំ ទុកក្ខ្យអទេតកាតត្តុទបក្ខឃាកាចេតា ទុកក្ខ្យក្ខបត្យត្តិអកាេចា ចិឃ អទ្ចាយទ្ចាតត្តុទបក្ខឃតាកាចេតា អតត្តុទបត្យត្តិបិ តត្តុៈ ឃឌិ សិឃា, លត្យអារេឞ្យលានត្តុឆាទេត យតសិការេយត្តុទេតាបិ លត្យអារេឞ្យលុបលត្ធិ សិឃា, ត ច ទេហាតិ, តឃ្វា ឌឃ្សតាឌិអតត្តុទំ នចតាឌឹតំ អកាេចា ចិឃ យទេតាចិទ្ចាលាឆាតាតត្តុទំ ត ឌឃ្សតាឌឹតិ, ត ច ឌឃ្សតាឌិអតត្តុទំ យទេតាចិទ្ចាលាឆាតុ ទេហាតិៈ តត្តុ កចក្ខឃ្ស, ឌឃ្សតាឌឹតក្ខា កិត្តុទេឞ្យលាតាឃ យទេតាចិទ្ចាលាឆាតាតត្តុទំ ឌឃ្សតាឌឹតិ, ឌឃ្សតាឌឹតំ អតត្តុទក្ខា នចតាឌឹតិ ត ក្ខបឌ្ជត្តឹតិ ឃុត្តទេយតំៈ ឌឃ្សតាឌឹតំ, បត នត្តឹទេយលាឃ្ស ច អកិត្តុចិនឃតាឃ ឌឃ្សតាឌិអតត្តុទំ ត យតាចិទ្ចាលាឌាតុ ទេហាតឹតិ អឃុត្តត្តិ ? តឃិឌេយចំ តិឃតាតិឃតចិនឃាតំ កិត្តុចិនឃកាចុបបត្តិទេតាៈ ឃឌិ ច ឌឃ្សតាឌិអតត្តុទំ កាចិ ចិទ្ចាលាឆាតុ ក្ខបឞ្យទេឌ្ជឃ្យ, នាបិ ឌឃ្សតាឌិក្ខារតាឃ ឌឃ្សតាឌិចិទ្ចាលាឆាតុ ទុច សិឃា, ត យទេតាចិទ្ចាលាឆាតុ, តេតា ច ឌឃ្សតាឌិកិក្ខចិឆុទំ ចិត្តតំ យតតត្តិ យទេតាក្ខារបឞ្យចត្តាតំ យតតកិក្ខាបទិក្ខាទេកា ចិឃ ឌឃ្សតចិទ្ចាលាឆាតុឃា ឌឃ្សតកិក្ខាបទិក្ខាទេកា អាបឌ្ជតិៈ តឆា តឌតត្តុទឃ្សាតិ នទ្ចាឃបិ ឌឃ្សតចិទ្ចាលាកាចេតា ច ចិទ្ចាលាកាឃា ត កទេចឃ្យៈ

ឃឆា បត យេតោចិញ្ញាណឆាតាតត្ថេ យេតោឆាតុ, តេតា ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតិ, ៤ចំ ឥស្សតចិញ្ញាណឆាតាតត្ថេ យេតោឆាតុ, តេតា សោតចិញ្ញាណាឌីតិ ហោត្តីតិ ចេ? ត, យេតោឆាតុយា ឥស្សតឆាតុកាចប្បសក្កេតា៑ ឃឆា ហិ យតសោ តិត្តិសេសាចត្វា យតតយត្តតាឃ យេតោឆាតុ, ៤ចំ ឥស្សតស្ស តិត្តិសេសាចត្វា ឥស្សតយត្តតាឃ ឥស្សតឆាតុ សិឃា៑ តត្ថ ចក្ខុចិញ្ញាណំ ទ្ធបចិសឃត្តិ

សង្កាឌីចិសឃាកោកាកាចេតា សចតចិញ្ញាណាឌីតំ អសម្ពុចោ៑ តេតា ច ទ្ធបិទម្ពុលាបស្វតយេច ចិញ្ញាណំ សិឃា យេតោចិញ្ញាណាតំ ចិឃ ឥស្សតចិញ្ញាណាឌីតំ សយាតចត្វកាចប្បសក្កេតា, អញ្ញាចត្វសត្តិស្សិតត្ថា ចិញ្ញាណំ ត សិឃា, ត ចេតំ ឃុត្តំ៑ តស្មា ស្វលទ្យក្លាតំ ចិឃ ឱ្យបក្លា ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតំ, យេតោចិញ្ញាណស្ស ច ឮចឆាឃិកា យេតោឆាតុ ឥឌ្ឍា, ត ចស្សា ឱ្យបក្លាឃ ចិឃ អទ្យក្លយស្វលតា អឥស្សតាឌីអយតតតា, អត ចោ យតតកិច្ចាចិសេសតោ យេតោចិញ្ញាណសកាកតា៑ យេតោ ហិ ហឥឃចត្វយិត្រត្តយាតោ អញ្ញាចត្វសត្តិស្សិតាតំ ចិញ្ញាណាតំ ចិសយំ ឥស្សត្វា តិចត្តយាតោ អក្កិ ចិឃ ឱ្យស្វយយត្ត យតតយត្ត ឥត្វា តិចត្តតិ, អញ្ញាចត្វសត្តិស្សិតចិញ្ញាណតិទោស ច ឱ្យឌហត្តា អក្កិ ចិឃ ឱ្យស្វយយត្ត ឱ្យឌហតិ៑ បច្ចឃាត្វទ្ធបបចត្តិកាតិ ច យតតយត្តាតិ យេតោចិញ្ញាណឆាតុយា អត្តាតិ ហោត្តិ៑ បឌិឈសញ្ញាសហកាតាតព្រោបត្ថត្តិ ចិញ្ញាណាតំ ឮត្រឹឃាទម្ពុតបឌិឈាតឌតាឃ អកិតិបិតយត្តកិច្ចំ, យតតលក្លូហិត្រឹឃសម្បប្បត្តស្ស ច យេតោចិញ្ញាណស្ស ចិសឃចិចិត្តតាសម្ភុតតាឃ តឥត្វទ្ធបិចិត្តតា៑ តស្មា អកិតិបិតប្បច្ចឃបឌិឈដ្ឋតាតិឈំសឌលេត កចក្កលក្លូណំ ចិត្តំ ចលតាចត្វំ ហុត្វា តិចត្តយាតំ ចិត្តតាចិសេសចិទហេតា អកិតិបិតាត្វក្វណំ ចិត្តតាចសាតំ យតតយត្តំ ឱ្យប្បាទេតិ៑

ឥស្សតាឌីបិ អកិតិបិតយត្តំ ទ្យតិឃំ ឲណំ អតតិចត្តយាតំ អត្តាត្វក្វណំ ចិត្តតាយតតសយញ្ញាចិទហេតា ឥស្សតាឌីអកិតិបិតចិសេសចិចិត្តំ ចិត្តកាចាឌីតា សយាតំ ចិត្តតាឌីយតតយត្តំ អញ្ញាចត្វស្សិ តិត្តាទេត្តតិ, តស្មា ចត្វកិច្ចេហិ តំ យេតោចិញ្ញាណកាឃសក្កហិតាបិ យេតោឆាតុ យេតោក្ខារតិក្លូយបចេសក្វតា អារម្ពុលាត្តទេ ក្ខារត្តទយតសិការតត្តីសឃសប្បឌិច្ឆតកាចេត បត្ថត្តិ ចិញ្ញាណឆាតុតំ ឃឆាក្កយំ ប្វទេចទា, អត្វចទាតិ ច ចុត្តា៑ សា បតាឃំ សតិបិ ចិញ្ញាណកាចេ យតសោ សម្ពុឃ ចិសិដ្ឋយតតកិច្ចាកាចេតា ឆាតុកាចសាយទេញ្ញាត យេតោយត្តា ឆាតុ យេតោឆាតុតិ ចុច្ចតិ៑

ឃឆាចុទេត្តតេច ច ហេតុតា យត្ត-សង្កលេបិយំ ពត្វា ចិញ្ញាណឌ្ឍឃោកេតា យេតោយត្តំ ចិញ្ញាណត្តិ យេតោចិញ្ញាណកាឃសក្កហោបិ ចស្សា ឃុឌ្ឍតិ ៤ច៑ អញ្ញាចិញ្ញាណេហិ បត ក្ខារារម្ពុណេហិ ច ចិសេសតត្វំ "យេតោឆាតុ"តិ ចុត្តាតិ៑ យេតោចិញ្ញាណឆាតុតិ បត ចិញ្ញាណឆាតុចិសេសតំ យេតោកហណំ៑ ឆាតុចិសេសតេត្វ ច យេតោចិញ្ញាណក្កហណេ ចិញ្ញាណចិសេសតំ ក្ខារក្វតយេតោឥស្សតយេចាតិ ក្ខារសយញ្ញាទេហត្វា ត យេតោឆាតុតិ ចុច្ចតិ៑ តព្រោយេតោក្ខារត្តោកណំ, ត ច ឥស្សតាឌីប្វទេចទាត្វចទត្តិ យតសោ ចិញ្ញាណឆាតុ, យតសោ ចិញ្ញាណត្តិ ច យេតោក្ខារសយញ្ញាទេហំ, សចិសេសត្ថា តស្ស យតតកិច្ចំ, ចិញ្ញាណកិច្ចញ្ញាតិ យត្តសង្កស្ស លេបយត្តទេត "យេតោចិញ្ញាណ"ត្តិ, តិឌ្ឍីចកាចចិកាចតត្វំ "យេតោចិញ្ញាណឆាតុ"តិ ច ចុច្ចតីតិ៑

សល្លយិច ស្វលយិច តិចិឆទ្យក្លូតាសយាទេឃាកេតា ឥឌ្ឍទេញ្ញា៑ ចេចឥតាសល្លស្វលឃោកាតិ ចេចឥតាសក្លាតសល្លស្វលឃោកេតា៑ អាតុទា ចិឃាតិ ចេតត អាតុទិក្វតា ប្វក្កលិ ចិឃ៑ អាសាទេឃច ទ្យក្លិ អាសាទ្យក្លិ, អាសាចិឈាតំ ទ្យក្លិ ចា៑ សញ្ញា ហិ អស្វកាឌីកយ្យិ ស្វកាឌីតោ

សញ្ញាភត្តិ អាហំ, តស្សា ច ចិឈាតំ អាសិសិតបុកាជិអសិដ្ឋិយា ជនេភតីតិ។ ចតយិកោ តិលាបុរិសំ បុរិសោតិ កល្យាណត្តា

អយឆាក្ខុតិយិត្តក្កាហកោ, តឆា សញ្ញាបិតិ អាហ “ចតយិកោ ចិយា”តិ។ កប្ពុបឆាភា សព្ពារាតិ “បជិសត្ថិយំ បព្ពុបភតោ”តិអាជិ ចុត្តា។

ជាតិក្យព្ពាត្យបាត្ថតោតិ អត្តភា តិដ្ឋត្តិយយាភេភ ជាតិក្យព្ពភ អត្យបាត្ថតា។ កចបច្ចយា ជាតិ ហិ ជាតិក្យព្ពត្តិ។ បក្យំ ចិយ ជិស្សយាតំ លុរចក្ក

ចិយ រូបយិ ពាតិត្តិអាជិកាវេចភ ជិស្សយាតំ ភាភាចិឆបភ្ជចំ ជនេតិ។ សព្ពា អភត្ថា រាកាជយោ, ជាតិអាជយោ ច ចិសយក្យតា, អត្យបសត្ថា,

សប្បុជិកយា ចាតិ។ តប្បុជិបក្ខក្យតត្តា អសព្ពតា ឆាត្យ អយតាជិតោ ជជ្ជា។

ចចត្តាភាកាចោ “ពាជយេច ពាយស្ស អារម្មណ”ត្ថិ តិយយាកាចោ, ភេតភ យឆា អព្ពញាយក្កុជេ ភេកភចិ អតិចារិតោ កហិតំ ខុកំ រុក្កសាលំ

យុដ្ឋិត្វា អត្ថា កល្យាតិ, តយិ យុដ្ឋិត្វា អត្ថាត្តិ កត្វចិ អភចដ្ឋិតោ បរិក្ខយតិ, ខុចំ កហិតំ ខុកំ អារម្មណំ យុដ្ឋិត្វា អត្ថា, តយិ យុដ្ឋិត្វា អត្ថាត្តិ

អភចដ្ឋិតតា, អារម្មណំ អក្កហេត្វា បចត្តិតុំ អសយត្តតា ច យព្ពជសយាភតាតិ ជស្សតិ។ អដ្ឋិចេចឆចិច្ចាបិ ពុប្បចំ អត្យកឆ្យិដ្ឋេត្តា ជជ្ជស្សា

អស្សុលញ្ចុក្កា។ យត្តកាយតិបិតិតោតិ យត្ត កត្វចិ ពាដ្ឋិតារម្មណោ តិបិតិកាចតោ។ ភាភាចេចសឆាទិ រក្ខភេជិ។

អាយតភជាត្យតិជ្ជេសចណ្ណភា តិដ្ឋិតា។

ពាតិ បត្ថរសយបរិច្ឆេចណ្ណភា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៩. ឥន្ទ្រិយសច្ចនិទ្ទេសវណ្ណនា

ឥន្ទ្រិយវិត្ថារកថាវណ្ណនា

៥១៧. ពាវីសតីតិ គណនបរិច្ឆេទោ. ឥន្ទ្រិយានីតិ បរិច្ឆិន្នធម្មនិទស្សនំ. ចក្ខុន្ទ្រិយន្តិអាទិ តេសំ សរូបទស្សនំ. តត្ថ ចក្ខុទ្វារេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតិ ចក្ខុទ្វារភាវេ តំទ្វារិកេហិ អត្តនោ ឥន្ទភាវំ បរមិស្សរភាវំ ការយតីតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ. តទាយត្តា ហិ រូបគ្គហណេ អត្តានំ អនុវត្តេតិ, តេ ច តំ អនុវត្តន្តិ. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ. តស្មា សោតឃានជិវ្ហាកាយទ្វារេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ កាយិន្ទ្រិយំ. វិជាននលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ មនិន្ទ្រិយំ. ឥត្ថិភាវលក្ខណេ, បុរិសភាវលក្ខណេ, អនុបាលនលក្ខណេ, សុខលក្ខណេ, ទុក្ខលក្ខណេ, សោមនស្សលក្ខណេ, ទោមនស្សលក្ខណេ, ឧបេក្ខាលក្ខណេ, អធិមោក្ខលក្ខណេ, បគ្គហលក្ខណេ, ឧបដ្ឋានលក្ខណេ, អវិក្ខេបលក្ខណេ, ទស្សនលក្ខណេ, អនញ្ញាតំ ញស្សាមីតិ បវត្តេ ជាននលក្ខណេ, ញាតានំ ឯវ ធម្មានំ បុន អាជាននេ អញ្ញាតាវិភាវេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ.

វិជានិយាតិ វិជានេយ្យ. សម្មិតោ ចាតិ ច-សទ្ទោ អវុត្តសម្បិណ្ឌនត្ថោ, តេន តាវត្តំ សង្គណ្ហាតិ, តំ បន តាវត្តំ បរតោ វណ្ណយិស្សាម. អសមុស្សុបការតាយបិ អត្ថិភាវតោ ឧទ្ទិដ្ឋតា ឥធ ន គហិតា.

បុព្ពភាគេតិ អរិយមគ្គតោ បុព្ពភាគេ. អនញ្ញាតន្តិ ន អញ្ញាតំ ន អធិគតំ. និព្ពានំ នត្ថិ ឯតស្ស មតំ ភគ្គោ, ន ចា ឯតស្មិំ អធិគតេ មរណន្តិ អមតំ, បណ្ឌិតព្ពតោ បណីតន្តិ អមតបទំ និព្ពានំ. “ឯវំ បដិបន្នស្ស ឧប្បជ្ជនតោ”តិ ឯតេន បុព្ពភាគវសេនេតំ ឥន្ទ្រិយំ ឯវំ វោហរីយតីតិ ទស្សេតិ. អាជាននតោតិ បឋមមគ្គេន ទិដ្ឋមរិយាទំ អនតិក្កមិត្វាវ ជាននតោ. យេន តំសមង្គិបុគ្គលោ, តំសម្បយុត្តធម្មា វា អញ្ញាតាវិនោ ហោន្តិ, សោ អញ្ញាតាវិភាវោ បរិនិដ្ឋិតកិច្ចជាននំ ខីណាសវស្ស ភាវតោ ហុត្វា ឧប្បត្តិតោ “ខីណាសវស្ស ឧប្បជ្ជនតោ”តិ វុត្តំ.

លិង្គេតិ គមេតិ ញាបេតីតិ លិង្គំ, លិង្គីយតិ វា ឯតេនាតិ លិង្គំ. កិំ លិង្គេតិ, កិំ វា លិង្គីយតីតិ? ឥត្ថី, ឥត្ថោ វា. ឥត្ថិស្ស លិង្គំ ឥត្ថិលិង្គំ, ឥត្ថិលិង្គស្ស អត្ថោ តំសភាវោ ឥត្ថិលិង្គដ្ឋោ, ឥត្ថិលិង្គមេវ វា ឥន្ទ្រិយសទ្ទស្ស អត្ថោតិ ឥត្ថិលិង្គដ្ឋោ. សញ្ជាតំ ឧប្បាទិតន្តិ និមិត្តំ, ឥត្ថេន និមិត្តំ ឥត្ថិនិមិត្តំ. កុត្តំ សេវិតំ. គមុសណ្ឋានស្ស ឥត្ថិស្ស លិង្គានិ, តេន ច និមិត្តានីតិ គមុទានេន វោហរេតព្ពានិ, ន អញ្ញានិ, តេ ច ទទ្ធេ អត្ថោ គមេ ឯវ វោហរេតព្ពា, ឥធេន ច ភវតិ ឯវាតិ អាហ “យថាយោគ”ន្តិ. តេនាតិ ភវនេន. គមុស្ស ច ឥត្ថត្តា. ឯត្ថាតិ ឯតេសុ ឥន្ទ្រិយេសុ. ឧប្បត្តីតិ ជាតិបត្តិ បភាវបត្តិ ផលសម្បត្តិបដិបត្តីហិ ការណសម្បត្តិបដិបត្តិអវេក្ខនតោ. “សោ តំ និមិត្តំ អាសេវតី”តិអាទីសុ (អ. និ. ៨.១៧) គោចរគ្គហណម្បិ អាសេវនា វុត្តាតិ អាហ “ភាវិតា គោចរាសេវនាយា”តិ. តត្ថ សមន្តំ គោចរិកាតព្ពន្តិបិ “ភាវិតា”តិ វចនំ អធិប្បេតត្តា ពហុលំ មនសិការេនោ អនាសេវនីយត្តា. បច្ចវេក្ខណាយត្តមេវ ហិ តេសុ ហោតីតិ. “តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ”តិអាទីសុ (អ. និ. ៤.១៧០) ភាវនា អាសេវនាតិ វុត្តាតិ ភាវេតព្ពាតិ សន្ធាតិ សន្ធាយាហ “ភាវិតា

ᨽᩣᩅᨶᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨿᩣ"ᨲᩥ᪨

ᩋᩣᨵᩥᨸᨧ᩠ᨧᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᩈᨲᩥᨸᩥ ᨧ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨷᩩᩁᩥᩈᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮ ᨲᩴᩈᩉᩥᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᨶᩉᩥ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨶᩦᨿᨠᩣᩁᩮ ᩋᩣᨵᩥᨸᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨬᩣᨿᨲᩥ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨾᩥᩔᩁᩥᨿᩴ ᨣᩮᩁᩣᨲ᩠ᨲᩥᩁᩮᨧ᩠ᨧ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩥᩔᨲᩥ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᨴᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᩋᩣᨵᩥᨸᨧ᩠ᨧᩴ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩋᨿᩮᩣᩉᩣᩁᩮ ᨿᩅ ᨶ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨵᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨣᨱᨶᩣᨿᩴ ᩅᩥᨠᩣᩁᩅᩥᨲᩣᨶᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨶᩩᩁᩪᨸᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᩥ᪨

᪑᪑᪙᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨠᩩᩃᩥᨸᨭᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩮᨠᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᩣ ᨾᩮᩉᩈᨶᩣᨿ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩴ, ᨸᨠᩣᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩅᩣᨿᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᨿᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᩣᩅᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᩣᨿ ᨾᩪᩃᨠᩣᩁᨱᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩥ"ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪑᪘)᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨭᩦᨠᩣᨿᩴ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨷᩩᩁᩥᩈᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨴᩮᩈᨶᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴᨸᩥ "ᨲᨲᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨿᨾᨠᨴᩮᩈᨶᩣᨿ (ᨿᨾ᪨ ᪓᪨ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨿᨾᨠ᪨᪑ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩈᨾᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪑᪘ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨸᨶ ᨿᨳᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᨽᩣᩅᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᨠᨽᩣᩅᨴᩦᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨿᩣᩅ ᨧ ᨴᩩᩅᩥᨵᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩣᨶᩩᨸᩣᩃᨠᩔ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨽᩅᩴ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᩅᨯ᩠ᨰᩦᨲᩥ ᨬᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ, ᨲᩮᨶ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨿ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲᩴ ᨬᩣᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩔᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩔᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨲᩔᩅᩣᨲᩥ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᨬ᩠ᨬᩔᩣᨾᩦᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔᩣᨸᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨲᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲ᩠ᨲ ᩋᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨾᩔᨲᩣᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᩉᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᩍᨵ ᩈᨽᩣᩅᩮᨲᩣ ᨠᩮᨶ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ, ᨶ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩅᩮᩈᩣᨶᩥ ᩋᨠᩮᨶᩣ"ᨲᩥ᪨ ᨶᨶᩩ ᨧ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨲᩮᨶᩔ ᨴᩩᩅᩥᨵᩔᩣᨸᩥ ᩋᨠᩮᨶᩣᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᨾᩮᨲᩴ, ᨲᩔ ᨸᨶ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩈᨽᩣᩅᨠᩣᨲᩮᩣ ᨠᩮᨶᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᨶ ᩏᨽᩥ ᩅᩮᩈᩣᨶᩥ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨠᩮᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᨠᩮᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨶᨶᩩ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ? ᨶ, ᨿᨳᩣ ᨾᩮᩅᩥᨲᩮᩅᩩ ᨯᩣᩉᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨠᩮᨶᩣᨠᩮᨶᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨

᪑᪒᪐᪨ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩔ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨠᩣᨿ ᨧ ᩋᨵᩥᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨴᩣᨴᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨲᩔ ᩋᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩣᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᨶᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨴᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩋᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩣᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨴᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩔ ᨧ ᩋᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᨶᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡ...ᨸᩮ... ᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᨶᩴ᪨ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩅᩮᨴᩮ ᩁᩪᨸᩣᨽᩥᨾᩩᨡᨽᩣᩅᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᩉᩥ ᩁᩪᨸᩣᨽᩥᨾᩩᨡᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩁᩪᨸᩣᨽᩥᨾᩩᨡᨽᩣᩅᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᨲᩩᩈᩥᨠᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩅᩥᩈᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩈᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩᨸᩥ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᨽᩣᩅᩮᨶ

យតិន្ទ្រិយស្ស ចរាចត្តាបត់ ហោតិ, ត អញ្ញោរ៉ៈ ត៌រយ្យយុត្តាតិបិ ហិ ប្តន្ទ្រិយាតិ តព្ហារោតេច ហុត្វា អត្តតោ អត្តតោ ប្តន្ទ្រិយកិច្ចំ រារេឆត្តិ ចេតរិកកាចតោ , ត តោរំ ចរេត យតិន្ទ្រិយំ ៎ អយតៀរ្ស បុព្ពាក្កូយតាៈ រព្ពាត្វ ច ប្តន្ទ្រិយបច្ចយការេចត រារេឆតព្ហាត្តិ អឆិកាទោ អត្ថចត្តាតីតិ ឥដ្ឋព្ហោៈ រតិបិ អត្ថប្យាគេតេ, អត្ថបត្វក្ខេត ច តប្យច្ចយាត់ តប្យចត្តេត តិបិត្តការេចា អត្ថចិឆាត់ៈ

លាទេគ្វា ផរិត្វា ក្ខប្យខ្ញូយាតា រុលទ្ធក្លចេគតា រហខាតឆរេ្ខ អភិកចិត្វា អខ្ញោត្វរិត្វា រយរេច បិកាជិ ហោតិ, រហខាតឆរុា ច តស្សា ចរេត រុលទ្ធក្លខាចប្យតា ចិយ ហោត្តីតិ អាហ “យឆារក់ ថ្ពញអារិកាការាត្ថបិបត”ត្តិៈ អរត្តស្ស, អបលិតស្សបិ អក្សលតព្តិបិកាឌិរយ្យយុត្តស្ស យឆារហំ យព្ឋាការាត្ថបិបត់ ឃោរេឌតព្ពាៈ រយាតខាតិយេហិ ចា រុលទ្ធក្លហិ រត្តបលិតាការាត្ថបិបត់ ឥដ្ឋព្ហាៈ បជិបក្ខាកិកចតត្តិ អស្សន្ធិយាឌិបជិបក្ខាកិកចត់ៈ បរន្ត្កាការាគាតិ បរត្ថបក្កហិទ៏តាបដ្ឋិតរយាហិតគស្សតាការាត្ថបិបត់ យឆាក្កយំ រន្ធាឌិត់ៈ ញ្ញាបិគាឌិតិ អាឌិ-រទ្ធេត ក្ខ្ឈុក្ខាកិយរំឃោរេឌតាតិ កហិតាតិៈ យក្ករយ្យយុត្តរេ្យច ច អព្ពិន្ទ្រិយស្ស កិច្ចំ គស្សិតំៈ តោតេច ច ផលរយ្យយុត្តស្ស ត៌ត៌រំឃោរេឌតប្យជិប្យស្សន្ធិបហាតកិច្ចតា គស្សិតា ហោតីតិៈ កតរព្ហកិច្ចស្ស អព្ហាតាចិន្ទ្រិយំ អព្ហាស្ស កាតព្ហាស្ស អភាចា អយតាភិយុលយេច តព្ហាចបច្ចយោ ច ហោតិ, ត ប្តតទាតិ ចិយ កិច្ចត្តរបរុតំៈ តោតាហ “អយតាភិយុលកាចបច្ចយតា ចា”តិៈ

៓៊៉េបៈក្សយិតោ ចិតិច្ឆយោ ក្ខត្តាតត្វ ៓ឲចៈ ៓ត្វាហ – កស្មា បត ៓ត្តកេតេច ប្តន្ទ្រិយាតិ ចុត្តាតិ, ៓តាតិ ៓ច ច ចុត្តាតីតិ? អាឆិបច្ឆ្ឆចរេត, អាឆិបច្ចំ តាយ ប្តស្សរិយត្តិ ចុត្តរេចេតំៈ តយិគំ អាឆិបច្ចំ អត្តតោ អត្តតោ កិច្ចេ, ផលេ ចាតិ អញ្ញោរយ្យិ រភាចឆរុាត់ កស្មា ត លក្ខតិ? បច្ចយាឌិតចុត្តិកា ហិ បច្ចយុប្បន្ត្តាតិ រិយា ផលហេតុឆរេ្ខរុ អត្ថចត្តាត្ថចត្តីយតាតិ? រច្ចយេតំ, តឆាបិ អត្តិ តោរំ ចិរេរោៈ ស្វាយំ “ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិប្យចត្តិយតៀចក្ខាឌិត់ រិន្ធយាឆិបច្ច”ត្តិអាឌិតា (ចិកៈ អដ្ឋៈ ១០៨) អដ្ឋកចាយំ គស្សិតោរេចៈ អបិច លត្ថបច្ចាកេ យាយំ រត្តបព្ហាត្តិ, តស្សា ចិរេរតិស្សយោ “៧ អដ្ឋត្តិកាតិ អាយតតាតី”តិ តាតិ តាច អាឆិបច្ចត្តំ ក្ខបិគាយ “ចក្ខុន្ទ្រិយំ...បេ...យតិន្ទ្រិយ”ត្តិអាឌិតោ (ចិកៈ ១០៨) ចុត្តាតិៈ ស្វាយំ អត្តការេចា ប្តយេរំ ចរេត “ប្តត្តិ បុរិរោ”តិ រយព្ហា លកតីតិ គស្សតត្វំ កាចច្ឆុយំៈ តយិរេ ក្ខបិឌិត្តឆរុា យេត ឆរេត បចត្តត្តិ, អយំ រោ ឆរុា តោរំ ជិតិហេតុតិ គស្សតត្វំ ឌីចិតិន្ទ្រិយំៈ ស្វាយំ រត្តរព្ហិតោ ឆរុបុខ្ញោ បតាត្ថចរេត បចត្តយាតោ ប្តយាហិ ចេគតាហិ រំកិលិស្សតីតិ គស្សតត្វំ ចេគតាបច្ចាក់ៈ តតោ ចិរុន្ធិកាយាត់ ចោគាតរយ្យាទគស្សតត្វំ រន្ធាឌិបច្ចាក់ៈ រយ្យចចោគាតរយ្យាទា ប្តយេហិ ចិរុជ្ឈត្តិ, ចិរុន្ធិប្យត្តា តិដ្ឋិតកិច្ចាច ហោត្តីតិ គស្សតត្វំ អតព្ហាតព្ហាស្សាមីតិន្ទ្រិយាឌិតិ តីលិ ចុត្តាតិៈ រព្ពាត្វ “អាឆិបច្ចត្តំ ក្ខបិគាយា”តិ បឌំ ឃោរេឌតព្ពាៈ ៓ត្តាចតា អឆិប្យេតត្វបិន្ធិតិ អញ្ញោរំ អក្កហលំៈ

អឆ ចា បចត្តិតិចត្តិត់ តិស្សទាឌិគស្សតត្តយ្យិ ៓តាតិយេច ចុត្តាតិៈ បចត្តិយា ហិ ចិរេររតោ យុលតិស្សយក្សតាតិ ៧ អដ្ឋត្តិកាយតតាតិៈ យឆាហ “៧រុ លេរិកោ រយុប្យន្ត្រោ”តិអាឌិ (រុៈ តិៈ ១៤៩១)ៈ តស្ស ក្ខប្យត្តិ ប្តត្តិបុរិរិន្ទ្រិយេហិ ចិរកាកចត្វរទាកតិយិទត្តហិ យេក្សយេ្យត រត្តកាយស្ស អភិតិព្ហត្តិៈ ចុត្តទោញ្ញំ “តិល្លុ តោ, យហារាខ, រត្តិបិតា កព្ហស្ស អចក្កត្តិ ហោតិ យាតា ច ក្ខតុតី ហោតិ, កន្ធព្ហោ ច បច្ចបដ្ឋិតោ ហោតិ, យាតាបិតរោ ច រត្តិបតិតា ហោត្តី”តិអាឌិ (យៈ តិៈ ១ៈ៣០៤; យិៈ បៈ ៣ៈ១ៈ៩)ៈ អចដ្ឋាត់ ឌីចិតិន្ទ្រិយេត តោត

ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᩣᨿᩩ ᨮᩥᨲᩥ ᨿᨸᨶᩣ ᨿᩣᨸᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪙)᪨ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᩉᩥ᪨ ᩅᩮᨴᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩉᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᩈᨿᩪᨸᨠᩣᩁᨠᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᩅᩮᨴᨿᨲᩥ ᩅᩮᨴᨿᨲᩦᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪓᪗᪐)᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨲᩥᩔᨿᩈᨾᩩᨷ᩠ᨸᩣᨴᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩩᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨿᩣᩅ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ᪨ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᩔᨿᩣ᪨ ᩏᨷ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᨬ᩠ᨬᩔᩣᨾᩦᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᨶ ᨲᩔ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨮᨾᩴ ᩏᨷ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᨶ, ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᩈᨾᩩᨸᨠᩣᩁᨠᨲᩮᩣ᪨ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᩉᩥ ᩅᩥᩈᩅᩥᨲᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᩑᩅ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨳᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣᨸᩥ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩈᨧ᩠ᨧᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕᪓᪖᪨ ᩋᩁᩥᨿᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨸᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨩᩮᩣᨲᨶᩣ ᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᩋᩅᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᩅᩥᩈᩮᩈᨲ᩠ᨳᩥᨶᩣ ᨧ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸᨿᩩᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨧ ᩅᩥᨧᩣᩁᩥᨲᩮᩈᩩ ᩍᨲᩁᩣᨶᩥᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩥᨲᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨧ ᨽᩪᨾᩥᨽᩪᨲᩣᨶᩥ, ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᨧ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩈᩣᩈᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᨴᩮᩈᨶᩣ ᩅᩣ᪨ ᩈᨠᩃᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩣᩈᨶᩴ ᨩᩥᨶᩅᨧᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᨴᩩᨽᨿᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨠᨾᨲᩥ, ᩈᩦᩃᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩅᩣ ᩈᩣᩈᨶᩴ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨠᨾᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨴᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᨾᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨠᨾᩮᩣ, ᨠᩥᩴ ᨠᨾᨲᩥ? ᩈᩣᩈᨶᩴ᪨ ᩈᩣᩈᨶᩔ ᨠᨾᩮᩣ “ᩈᩣᩈᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ”ᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩈᩣᩈᨶᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴᨴᩮᩈᨶᩣ ᨧ ᨲᨴᩣᨵᩣᩁᨲᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨳᩣᨲᩥ ᨲᩴᩈᨽᩣᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᩈᨽᩣᩅᩣ᪨ ᩋᩅᩥᨲᨳᩣᨲᩥ ᩋᨾᩩᩈᩣᩈᨽᩣᩅᩣ ᨻᩣᨵᨶᩣᨴᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨽᩪᨲᩈᨽᩣᩅᩣ᪨ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨳᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩁᩉᩥᨲᩣ ᩋᨻᩣᨵᨶᩣᨴᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᩉᩥ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩦᩊᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩮᨧ᩠ᨧ ᩈᨾ᩠ᨽᩪᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨠᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᩉᩥ ᨸᩁᩥᨯᩉᨶᩴ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨯᩣᩉᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᨩᩁᩣᨿ, ᨾᩁᨱᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮᨵᩣ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᩦᩊᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᩁᩈᩮᨶ ᩋᩣᩅᩥᨽᩅᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩍᨲᩁᩮ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᨾᨣ᩠ᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨴᩔᨶᩮᩉᩥ ᩋᩣᩅᩥᨽᩅᨶᩣᨠᩣᩁᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮᩣᨸᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩕ ᨲᨲᩕᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩐᩉᨶᩴ ᩁᩣᩈᩥᨠᩁᨱᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶᩴ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᩴ ᩋᩣᨠᩣᩁᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᩣᨿᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᩔ ᩐᩉᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩴ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᩴ, ᩋᨿᩴ ᩈᩁᩈᩮᨶ ᩋᩣᩅᩥᨽᩅᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨴᩮᨲᩥ, “ᩍᨴᩴ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨴᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩔᨶᩮᨶ ᩋᩣᩅᩥᨽᩅᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨

និសារទុក្ខត និទេយាឌត់ និទេយាកទ្ធោ។ យក្កាឌិកយតតិចារល់ បលិទោឆែទ្ធោ។ ឰទេយ ឆ និទេយាកបលិទោឆែទ្ធោ តិទេរាឆយក្កុឌុស្សទេតហិ អាចិកចតាការា។ តិស្សុរត្តិ សត្ថា ឲត្ត, សឃទេយច ចា តិស្សុំ ចិសំឃុត្តំ សត្ថាសត្ថទេឋហិ សត្ថ្បបឆិបដិតិស្សក្កកាចទេឋាតិ តិស្សុរត់។ អឃយស្ស សការទេចត អាចិកចតាការទេរា, ឰឋទេរ ចិទេចការសត្ថាឋាយឋទ្ធា, សយុឌឃក្ខុរអបច្ឋឃអចិតាសិឋា ចា សយុឌឃយក្កុទុក្ខុឌុស្សទេតត អាចិកចតាការា។

និសារទេឋា តិក្កយត់ តិឃ្យាត់។ អឃយស្ស សរទេសត អាចិកចតាការទេរា។ បរិទោឆ្វបទេឆ្ឋឌទេតត តិត្ថាតាឆិកទេយាច តិត្ថាតតិយិត្តត្តា យក្កុស្ស ទេហតុទេទ្ធោ។ បត្ថាបឆាតត្តា ចស្ស តិត្ថាតឌស្សត់, ចតុសច្ឋឌស្សត់ ចា ឌស្សតទេទ្ធោ។ ចតុសច្ឋឌស្សទេត, កិទេលសទុក្ខុសត្តាបច្វបសយទេត ឆ អាឆិបច្ឋំ កទេរាត្តិ យក្កុឆម៉ា សយ្យឃុត្តឆទេម៉ុស្វតិ ទេសា យក្កុស្ស អាឆិបទេឋឃ្យទេទ្ធោ។ ចិទេសសទេឋា ចា អាលម្ពតាឆិបតិក្វឋា យក្កុឆម៉ា ទេហាត្តិ “យក្កាឆិបតិទេតា”តិ (ឆ។ ស។ តិកយាតិកា ១៩) ចចតទេឋាតិ ទេសា ទេឋសំ អាការទេរា អាឆិបទេឋឃ្យទេទ្ធោ។ ឲទេឋ ទេហតុឌស្សតាឆិបទេឋឃ្យទ្ធោ សយុឌឃតិទេរាឆទុក្ខុឌុស្សទេតហិ អាចិកចតាការា។ ឲចយាឌិ អាហាតិ សម្ពទេត្ថា។ អភិសយឃទ្ធោតិ អភិសទេយឋត្ថទេទ្ធោ។ អភិសយឃស្ស ចា ចិសឃក្វទេឋា អទេត្ថា អភិសយឃទេទ្ធោ។ អឆ ចា អភិសយឃស្ស បចត្តិអាការទេរា អភិសយឃទេទ្ធោ។ ទេសា ទេចត្ត អភិសទេយឋទេត្ថត ប៊ិត្យអតាឌិតា ឌស្សិទេឋាតិ ឌទ្ធទេត្ថា។

៍១៤០។ កុដ្ឋិតំ ល់ ទុក្ខុ, ការសំឃ្យាហុត្វា អសារត្តិ អទេត្ថា។

“សយាកទេយា សទេយឋ”ត្តិអាឌិសុ ទេកចលស្ស អាកយសទ្ទស្ស, ឲឋ-សទ្ទស្ស ឆ បទេយាទេក និទេយាកត្តស្ស អត្ថបលត្តតទេឋា, និ-សទ្ទស្ស ឆ និទេយាទេក ក្ខុបលត្តតទេឋា “និទេយាក់ ឌិទេបតិ”តិ អាហ អត្តឃទេឋា, ត្យតិទេរកទេឋា ឆ ឋឌត្តទេឌាឋកឋាសិទ្ធិទេឋា។ ក្ខុប្បត្តិក្ខុឌិតត្តិ ឲត្តាបិ ឲទេសច តទេយា។ អឃ-សទ្ទោ កតិអទេត្ត សិទេទ្ធ ទេហតុសទ្ទោចិឃ ការល់ ឌិទេបតិ។ អត្តទេតា ចលតិប្បាឌទេតត អឃតិ បចត្តតិ, ឲតិ ចា ឲឋស្វា ចលត្តិ អទេយាតិ, និទេយាទេក ក្ខុប្បត្តិការល់ សយុឌទេយាតិ។ ឲត្ត ចិសុំ បឃុឌ្ឍយាតាបិ ក្ខុបសក្កសទ្ទា សឆាឋុក់ និទេយាកត្តំ, ក្ខុប្បាឌត្តទ្ធា ឌិទេបត្តិ, កិរិយាចិទេសសកត្តាតិ ទេចឌិតត្តា។

“អការទេចាឲត្ត ទេរាឆស្សាតិ តិទេរាទេឆា”តិ ឲទេឋត តិត្ថាតស្ស ទុក្ខុចិចិត្តកាចំ ឌទេស្សតិ។ សយឆិកទេឋ ឋស្មិ ឋឌឆិកយទេឋា បុក្កុលស្ស ទេរាឆាការទេចា បចត្តិសត្ថាឋស្ស ទេរាឆស្ស បដិបក្ខុក្វឋាឃ តិចត្តិឃា អឆិកឋត្តាតិ។ ឲឋស្មិច្ឋា អទេត្ត អការទេចា ឲឋស្មិ ទេរាឆស្សាតិ តិទេរាទេឆា ឰទេច្ឋច បឌសយាទេសា។ ទុក្ខាការទេចា បទេតត្ត បុក្កុលស្ស, ត តិត្ថាតទេស្សច។ អត្ថុប្បាទេឌា ឲច តិទេរាទេឆា អត្ថុប្បាឌតិទេរាទេឆា។ អាឃតិំ កចាឌិសុ អប្បចត្តិ, ត បត កទេក្កាតិ កក្កចាឆក់ តិទេរាឆសត្ថំ តិចទេត្តត្វា អត្ថុប្បាឌចាឆក់ កល្យាតិ។ ឲឋស្មិ អទេត្ត ការទេលា ចល្វបចារំ កត្វា តិទេរាឆបច្ឋទេយា តិទេរាទេឆាតិ ចុទេត្តា។

បដិបឌា ឆ ទេហាតិ បុក្កុលស្ស ទុក្ខុតិទេរាឌប្បត្តិឃា។ តត្ថ ឆ សា ឲច ទុក្ខុតិទេរាឌប្បត្តិតិ ឋស្សា ឲច សា បដិបឌាតិ ត ឃុឌ្ឍតិតិ? ត បុក្កុលិឆិកយស្ស បត្តិការទេចត, ទេឃហិ ទេសា អឆិកច្ឆតិ, ទេឋសំ ការទេលក្វឋាត់ បដិបឌាការទេចត ឆ ចុត្តត្តា។ សត្ថិ កិរិយាសត្ថិការទេលាឆម៉ាតត្យា

អញ្ញាតាការេនបិ បុគ្គលសន្និកិរិយាធម្មការេនហិ តាតត្ថំ គត្វា តិរេច្ឆរសា គរេតាតិ។ អឆ ចា ឃំ ទុក្ខនិរោធប្បត្តិយា តិដ្ឋាតិ ឋលំ, សយញ្ញ ទុក្ខនិរោធប្បត្តិក្ខតំ, តស្ស អភិសមយក្ខតាយ ទុក្ខនិរោធប្បត្តិយា បដិបទតា ដដ្ឋព្ពា។

១៦០. ញាណធ្វានយោ អរិយា បដិបិន្នត្ថិតិ ឲត្ត បដិបិន្នការេល បចត្តំ ញាណខិរចាហារំ “អកយា រាជកហំ ញាណា”តិអាឌិសុ (សុ។ និ។ ១៨០) ចិឃ កាចិតិ ក្ខរេត ចិឃ ប្តបចាររោតិ បុរិមការេលបិ អារោរបត្វា “ញាណាធរយោ”តិ ទុត្តំ។ តេ ហិ ញាណាធរយោ ធត្វហិ យគេហិ បដិបិន្នត្ថិតិ។ តស្មា អរិយសច្ចានីតិ ទុច្ចត្តិតិ ឲត្ត អរិយបដិបិន្នប្បញ្ញានិ សច្ចានិ អរិយសច្ចានីតិ បុរិមបទេ ប្តត្តរបទលោបេបិ អរិយសច្ចានីតិ ទុច្ចត្តិតិ អត្ថោ។ តធាគតេត ហិ សយំ អធិគតត្តា, បទេចិតត្តា, តទេតា ឲច ធ អញ្ញោហិ អធិគយតិរត្តា តានិ តស្ស ហោត្តិតិ។ អរិយកាចសិទ្ធិតាបីតិ ឲត្ត អរិយសាធកានិ សច្ចានិ អរិយសច្ចានីតិ បុព្ពេ ចិឃ ប្តត្តរបទលោបេបិ ដដ្ឋព្ពោ។ អរិយានិ សច្ចានីតិបីតិ ឲត្ត អចិតឆការេចត អរលិយត្តា អធិគត្តព្ពត្តា អរិយានិ, អរិយសយញ្ញា ចា អចិសំចាធរេក អចិតរេឆ តិរុញ្ញហា ដដ្ឋព្ពា។

១៦១. ពាធនលក្ខណត្តិ ឲត្ត ទុក្ខទុក្ខតត្តិយិត្តការេចា, ប្តធយចយបដិបីឡត្តការេចា ចា ពាធតំ។ កចាឌិសុ ជាតិអាឌិចរេសត, ចក្ខុរោកាឌិចរេសត ធ អរេតគធា ទុក្ខស្ស បចត្តតរេច បុគ្គលស្ស សត្តាបតំ, តធស្ស កិច្ចំ ររេសាតិ សត្តាបតរសំ។ បចត្តិតិចត្តិសុ សំសារចិរយារេក្ខសុ បចត្តិ ហុត្វា គយ្ហតីតិ បចត្តិបច្ចុបដ្ឋានំ។ បកចតិ ឲតស្មា ទុក្ខំ តិព្ពត្តតិ, បុរិមកេចត បន្និយកេចា ឈដិរេតា សំឃុរេត្តា ហុត្វា បចត្តតីតិ បការេចា “ឲចយិ តណ្ហានុសរេយ អត្ថហរេត, តិព្ពត្តតិ ទុក្ខមិធំ បុតប្បុត”ត្តិ (ធ។ ប។ ១១៥; តេត្តិ។ ១០) ឲចំ បុតប្បុតំ ប្តប្បាធតំ អត្ថបរេច្ឆធគរលំ។ កចតិស្សរលាតិចារលំ បលិពោធេធា។ តណ្ហាឃាឌិការេចត សព្ពទុក្ខសត្តតា សត្តិ។ អច្ចុតិរសត្តិ អច្ចុតិសយប្បត្តិកំ អចចតកិច្ចំ ចា។ កិច្ចត្តិ ធ ចចតាកាចំ កិច្ចមិច គត្វា បរិយារេយត ទុត្តំ, អចចតច្ចាស្ស សកាចាបរិច្ចជតំ អចិការិតា ដដ្ឋព្ពា។ បច្ចាល្អតិមិត្តសុញ្ញាតាយ អចិគ្គហំ ហុត្វា គយ្ហតីតិ អតិមិត្តបច្ចុបដ្ឋានំ។ អត្ថសយសយុត្តិត្តរេតត សំសារចារករេតា តិក្ខយតុបិយការេចា តិឃ្យានំ។ សព្ពកិលេសានំ អត្ថប្បាធតិរោធតំ កិលេសប្បហាតករលំ តិមិត្តរេតា, បចត្តរេតា ធ ចិត្តស្ស ចុដ្ឋានំ ហុត្វា គយ្ហតីតិ ចុដ្ឋានបច្ចុបដ្ឋានំ។

១៦២. អសុចណ្ណានិ សុចណ្ណានិ ចិឃ ចិស្សយានំ យាឃាតិ ចត្តុសគ្គាចា តស្សា ចិបរីតតា ទុត្តា។ ប្តធតំ ចិឃ ចិស្សយាតា បត យទីចិ ប្តបកតានំ តុច្ចា។ ចត្តុយត្តយិ តស្សា ត ចិស្សតីតិ ចិសំចាឌិកា ទុត្តា។ យទីចិយាឃាអត្តចិតុរោ ការេចា តច្ចាចិបរីតក្ខតការេចា។ អរិយញាណស្សាតិ អរិយស្ស អចិតឆក្កាហកស្ស ញាណស្ស, រេតត បដិរេចធញាណំ ចិឃ បច្ចរេក្ខណញាណំយិ គហិតំ ហោតិ។ រេតសំ រេកាចរការេចា បដិចិន្និតព្ពតា, អារម្មណការេចា ធ ដដ្ឋព្ពោ។ អក្កិលក្ខណំ ប្តណ្ហត្តំ តព្វាកត្វចិ កដ្ឋាធិប្តបិធាតរេករេធ ចិសំចាធកំ, ចិបរីតំ, អក្ខតំ ចាកធាចិបិ ត ហោតិ។ “ជាតិធម្មា ជរាធម្មា, អថោ យរលាធម្មិរេតា”តិ (អ។ និ។ ១.១៨៥; ៥.៥៧) ឲចំ ទុត្តា ជាតិអាឌិកា រេលាកបកតិ។ ឲកច្ចានំ តិរច្ឆាតានំ តិរិយំ ឌីឈតា, យតុស្សានំ ប្តទ្ធំ ឌីឈតា, ទុទ្ធិតិដ្ឋំ បត្តានំ បុត អចទ្ធតត្តិ ឲចយាឌិកា ធ រេលាកបកតីតិ ចធត្តិ។ តច្ចាចិបរីតក្ខតការេចសុ បន្និរេយា តឆតា។ បធរេយា អចិតឆតា, យញ្ញរេយា អតញ្ញាតតាតិ អយរេយរេតសំ ចិរេសរេសា,

ទុក្ខាអញ្ញា ត ពាធក ត្តិ គស្មា ទុត្តំ, តត្ថ តណ្ហាបិ ជាតិ ចិឃ ទុក្ខតិមិត្តតាយ ពាធិកាតិ? ត, ពាធកប្បកចការេចត ចិសុំ គហិតត្តា។ ឲចយិ

បវត្តិ, បវត្តិហេតុ ច អសង្ខតតោ ពោធិតា ហោន្តិ។ អថ វា ជាតិអាទីនំ វិយ ទុក្ខស្ស អធិដ្ឋានភាវតោ, ទុក្ខទុក្ខតា ច ពាធកតា, ន ទុក្ខប្បភវតាតិ នត្ថិ តណ្ហាយ បភវភាវេន វិសុំ គហិតាយ ពាធកភាវបសង្គោ។ តេនាហ “ទុក្ខា អញ្ញោ ន ពាធក”ន្តិ។ ពាធកត្តនិយាមតាតិ ទុក្ខំ ពាធកមេវ, ទុក្ខមេវ ពាធកន្តិ ឯវំ ទ្វិធាបិ ពាធកត្តាវធារណតាតិ អត្ថោ។ ពាធកត្តនិយាមតាតិ ហិ ពាធកស្ស, ពាធកត្តេ ច និយាមោ។ យថា ពាធកត្តស្ស ទុក្ខេ និយតតា, ឯវំ ទុក្ខស្ស ច ពាធកត្តេ និយតតាតិ។

តំ វិនា នាញ្ញតោតិ សតិបិ អវសេសកិលេសអវសេសាកុសលសាសវកុសលមូលាវសេសសាសវកុសលធម្មេសុ ទុក្ខហេតុភាវេ ន តណ្ហាយ វិនា តេសំ ទុក្ខហេតុភាវោ អត្ថិ, តេហិ បន វិនាបិ តណ្ហាយ ទុក្ខហេតុភាវោ អត្ថិ កុសលេហិ វិនា អកុសលេហិ រូបាវចរាទិកុសលេហិ វិនា កាមាវចរាទីហិ ច តណ្ហាយ ទុក្ខនិព្ពត្តកត្តា។ សត្តភាវស្ស, សត្តភាវេ វា និយាមោ សត្តភាវនិយាមោ, តេន សត្តភាវនិយាមេន។ តណ្ហានិព្ពត្តកភាវត្តាតិ ទ្វិធាបិ និយាមេន តណ្ហា និព្ពត្តកភាវោ ឯតស្ស, ន មិច្ឆាមគ្គស្ស វិយ វិបរីតតាយ, ន លោកិយមគ្គស្ស វិយ វា អនេកន្តិកតាយ អនញ្ញថាតិ តណ្ហានិព្ពត្តកភាវោ, មគ្គោ, តស្ស ភាវោ តណ្ហានិព្ពត្តកភាវត្តំ, តស្មា តណ្ហានិព្ពត្តកភាវត្តា។ សព្ពត្ថ ទ្វិធាបិ និយាមេន តណ្ហាវិបរីតភូតភាវោ វុត្តោតិ អាហ “ឋិតិ តណ្ហាវិបល្លាសា”តិអាទិ។

៤៣៤។ សច្ចសទ្ទស្ស សម្ភវន្តានំ អត្ថានំ ឧទ្ធរណំ, សម្ភវន្តេ វា អត្ថេ វត្វា អធិប្បេតស្ស អត្ថស្ស ឧទ្ធរណំ និទ្ធារណំ អត្ថុទ្ធារោ។ វិរតិសច្ចេតិ មុសាវាទវិរតិយំ។ ន ហិ អញ្ញវិរតីសុ សច្ចសទ្ទោ និរុឡ្ហោ។ យេ បន “វិរតិសច្ចំ សមាទានវិរតី”តិ វទន្តិ, តេសម្បិ ន សមាទានមត្តំ វិរតិសច្ចំ, អថ ខោ សមាទានាវិសំវាទនំ។ តំ បន បដិញ្ញាសច្ចំ មុសាវាទវិរតិយេវ ហោតិ។ “ឥទមេវ សច្ចំ, មោឃមញ្ញ”ន្តិ (ម. និ. ២.១៨៧, ២០២-២០៣, ៤២៧; ៣.២៧-២៩) បវត្តា ទិដ្ឋិ “សច្ច”ន្តិ អភិនិវិសនវុត្តិយា ទិដ្ឋិសច្ចំ។ អមោសធម្មត្តា និព្ពានំ បរមត្ថសច្ចំ។ “អមោសធម្មំ និព្ពានំ, តទរិយា សច្ចតោ វិទូ”តិ (សុ. និ. ៧៦៣) ហិ វុត្តំ, តស្ស បន តំសម្បាបកស្ស ច មគ្គស្ស បជាននា បដិវេធោ អវិវាទការណន្តិ កត្វា “ឯកំ ហិ សច្ចំ ន ទុតិយមត្ថិ, យស្មិំ បជា នោ វិវទេ បជាន”ន្តិ ឥមិស្សា (សុ. និ. ៨៩០; មហានិ. ១១៩) គាថាយ “សច្ច”ន្តិ វុត្តំ។

៤៣៥។ “នេតំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ អាគច្ឆេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ ឯតេន ជាតិអាទីនំ ទុក្ខអរិយសច្ចភាវេន អវិបរីតតំ ទស្សេតិ ឯកន្តេនេវ ពាធកភាវតោ។ “អញ្ញំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ អាគច្ឆេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ ឥមិនា ទុក្ខអរិយសច្ចភាវស្ស ជាតិអាទីសុ និយតតំ ទស្សេតិ អនញ្ញត្តភាវតោ។ សចេបិ កថញ្ចិ កោចិ ឯវំ វទិត្វា អាគច្ឆេយ្យ, បញ្ញាបនេ បន សហធម្មេន ឋាបនេ អត្តនោ វាទស្ស បតិដ្ឋាបនេ សមត្ថោ នត្ថីតិ ទស្សេតុំ “អហមេតំ...បេ... បញ្ញបេស្សាមីតិ អាគច្ឆេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ វុត្តំ។ ជាតិអាទីនំ អនញ្ញថតា អញ្ញស្ស ច តថាភូតស្ស អភាវោ យេវេត្ថ ឋានាភាវោ។ សចេបិ កោចិ អាគច្ឆេយ្យ អាគច្ឆតុ, ឋានំ បន នត្ថីតិ អយមេត្ថ វុត្តត្ថោ។ ឯស នយោ ទុតិយសុត្តេបិ។ តត្ថ បន អត្តភាវបដិលាភេន សត្តានំ ជាតិអាទីនំ បត្តិ, សមិទ្ធិភាវោ ច ហោតីតិ សមត្តតា, បច្ចក្ខតា ច បមេយតា, យេនេតំ ភវតា បមេយំ វេទិតំ, តក្កិយិត្តតា ទុតិយតា, តទុបសមតា តតិយតា, តំសមុប្បាទកតា ចតុត្ថតាតិ ទដ្ឋព្ពា។

“ᩑᨲᨸᩁᨾᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩮᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᨾᩣᩉ᪨ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᨾᩩᨴᩣᩃᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧ ᩑᨲᨸᩁᨾᩣᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨴᩔᩣᩅᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᨲᨸᩁᨾᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᩣᩃᨿᩮ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ, ᩈᨠᩃᩅᨭ᩠ᨭᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ, ᨽᩅᨲ᩠ᨲᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩣᩅᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᩃᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᨲᨸᩁᨾᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪓᪑᪘᪨ “ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩋᩣᩁᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩔ ᨸᨠᩩᩁᨩᨶᨸᩥᩊᨶᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᩋᩁᩥᨿᩮᨶ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨠᩣᩁᨴ᩺ ᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᩋᨠᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨲᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩈᩥᨻ᩠ᨻᩣᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣ᪨ ᨠᩣᩁᨱᩮ ᩉᩥ ᩈᨲᩥ ᨹᩃᩴ ᩈᨲᩥᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ “ᨶᩮᨲᩴ ᩋᨠᨲᩴ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᩅᩣᨴᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ “ᨶ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨸᨩᩣᨸᨲᩥᨸᩩᩁᩥᩈᨸᨠᨲᩥᨠᩣᩃᩥᩔᩁᩅᩣᨴᩮ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩴ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨ “ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᩮᩅ ᨩᨶᩥᨲᩔ ᩅᩥᨸᩣᨠᩔ ᩅᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶᨿᩣᩉ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩉᩥ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᨽᩣᩅᩈᩮᩅᩈᩮᨶ ᨻᩃᩅᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣ ᨩᩣᨿᨲᩥ ᨿᩣᩅᩣᨿᩴ ᩉᩮᨲᩩ, ᨲᩣᩅ ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩅᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᩔᩣᩈᨩᨶᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᨩᩣᨲᩔ ᩋᩔᩣᩈᩴ ᨩᨶᩮᨲᩩᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᩣᩉ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩴᩈᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩉᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨠᩣᨾᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᩋᩔᩣᩈᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨲᩥ᪨

᪓᪑᪙᪨ ᨿᩮ ᨲᩮ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᨠᩅᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲ᩠ᨳ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ? ᩋᨶᩮᨠᨶ᩠ᨲᩥᨠᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨠᨴᩣᨧᩥ, ᨠᩮᩈᨬ᩠ᨧᩥ ᨧ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᨲᨿᩮᩣ ᩁᩮᩣᨣᩣ ᨸᩩᩁᩮ ᩋᩣᩈᩩᩴ, ᩍᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᨶᩈᨶᩴ ᨩᩁᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪑᪑)᪨ ᨻᩣᨠᩩᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩮᩣ ᨶᩣᩈᩥᩉᩣᩈᩥᨿᩮᩅ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨵᩣᨲᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣᨽᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩦᨲᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩥᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨸᨬ᩠ᨧᨠᩴ ᩅᩥᨠᩴ ᨾᩮᩣᨬ᩠ᨬᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩣᨶᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨿᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᩅᩈᩣᨿᩮᩣᨴᩣᨶ ᩅᩥᨠᨬ᩠ᨬᩣᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩮᨬ᩠ᨬ ᩋᩮᨲ᩠ᨳᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨶᩣᨿᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨠᩩᨸ᩠ᨸᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣᨸᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩉᨣᨲᩣ, ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩉᨣᨲᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣ ᩈᩮᩅᩃᩴ ᨠᩣᨿᩔᩣᨴᩥᨶᨲᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩥᨵᩣᩅ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ “ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩥᨠᨬ᩠ᨬᩣᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩥᩅ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨭ᩠ᨮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨧ᩠ᨧᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨩᩣᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨠᨳᩮᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨠᨳᩣ, ᨲᩔᩣ ᨠᨳᩮ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨩᩣᨿᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨶᩥᨣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨠᩮᨲᩥ ᨩᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨿᩴᨶᩮᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ, ᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩃᩮᩣᨸᩮᩣᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨣᨲ᩠ᨳᩥ ᩁᩪᨷᩣᨴᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨩᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨩᩣᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥᨩᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ ᨩᩣᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᨿᩣᨶᩴ ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨿᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨩᩣᨿᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨿᩣᩉ “ᨸᩈᩪᨲᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ,

ᩋᨽᩥᨩᩣᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨩᩣᨿᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩥᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ, ᨠᩩᩃᩴ᪨

᪓᪒᪘᪨ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣ, ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨣᨻ᩠ᨽᩮᩣ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠᩣ, ᩋᨱ᩠ᨯᨩᩣ, ᨩᩃᩣᨻᩩᨩᩣ ᨧ᪨ ᩍᨲᩁᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩴᩈᩮᨴᨩᩣᨶᩴ, ᩒᨸᨸᩣᨲᩥᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ᪨ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩣᨲᩥ "ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅᩣ"ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩣᨸᩥ, ᨸᨣᩮᩅ "ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩣᨿᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨮᨾᨸᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᨩᩣᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

ᩏᨾ᩠ᨾᩩᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩦᨲᩥ ᩏᨾ᩠ᨾᩩᨩ᩠ᨩᨶᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨

᪓᪒᪙᪨ "ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩣ"ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨧᩮᩣᨴᨠᩔᩣᨿᨾᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᨲᩣᩅ ᨩᩣᨲᩥᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩩᨸᩥ ᨧᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩦᩈᩩ ᩅᩥᨸᩣᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩈᩩᨡᩅᩥᨸᩣᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᩈᩩ ᨸᨶ ᩈᩩᨣᨲᩦᩈᩩ ᨠᨳᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩁᩮᩣ "ᨶᩣᨿᩴ ᨩᩣᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩉᩥ ᨠᩣᨧᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨽᩣᩅᩔᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨽᩣᩅᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩁᩪᨸᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣᨲᩥ "ᩋᩉᩩ ᩅᨲ ᨾᩮ, ᨲᩴ ᩅᨲ ᨶᩣᩉᩮᩣᩈᩦ"ᨲᩥ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ᪨

"ᨿᨾᩥᨧ᩠ᨨᩴ, ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪐᪕, ᪓᪕, ᪘᪗, ᪘᪘, ᪙᪓; ᪑᪨᪓᪨᪑, ᪓) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᨾᩣᩉ "ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᩦᩊᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᩦᩊᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᨲᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣᨿᩮᩅᩔ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᨴᨲᩥ᪨ "ᨩᩣᨲᩥᨸᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪙᪐) ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᨣᨲᩴ᪨

ᨽᨣᩅᨲᩣᨸᩦᨲᩥ ᩋᨽᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᩮᨶ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩣᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨽᨣᩅᨲᩣᨸᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩣᨿᨶᩮᩈᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩁᩪᨸᩣᨿᨶᩮᩈᨶ᪨

᪓᪓᪐᪨ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᩁᩥᨠᩣᨴᩦᩈᩪᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨶ ᨿᩣᨠᨶᨠᩩᨴᩣᨸᩈᩣᩅᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᨲᩣᨸᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩮᩈᩩ ᩋᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨩᩣᨲᩥᨠᩮ ᩈᩩᨡᩩᨾᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᩮᩈᩥᨠᩮ, ᨲᩣᨸᩥ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨠᩩᩈᩮᩣᨴᨠᩮ ᩅᩥᩃᩦᨶᩮ, ᨲᩣᨸᩥ ᨶᩥᨲ᩠ᨲᩥᨾᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᩅᩉᩣᩁᩮᨲᩥ ᩅᩥᩃᩦᨶᨸᩮᩈᩥᨠᩣ, ᨲᩣᨸᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨩᩣᩃᨶᩥᩅᩣᩈᩥᨠᩣᨴᩥᨠᩥᨾᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩅᩥᩅᩥᨭᨬ᩠ᨬᩮ, ᨲᩣᨸᩥ ᩉᩁᩥᨲᨠᨸᨱ᩠ᨱᩃᩅᨱᩁᩈᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᨱ᩠ᨯᩃᩅᨱᩮᨿᩣᨲᩮᩃ ᨠᩩᨿᩥᨽᩣᩅᨲᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᨲᩮ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣᨿᨲᩥ ᩋᨲᩥᨴᩦᨥ ᩅᩥᨿᩣᩈᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮᨲᩥ ᨸᩣᨲᩃᨶ᩠ᨴᨠᩣᩃᩮ᪨ ᨸᩥᨲ᩠ᨲᩈᩮᨾ᩠ᩉᨸᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨠᩩᨱᨸᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠᩩᨱᨸᩈᨾ᩠ᨸᩩᨱ᩠ᨱᩮ᪨ ᨿᩣᨲᩣ ᨿᨴᩥ ᩅᩥᩈᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩋᨳ ᨲᩥᩈᩮᩣ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩣᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᩋᨶᩮᨠᩣᨲᩥᨧᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨠᩣᨿ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᨸᩣᨲᩥᩁᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᨶ᩠ᨲᩣ ᨴᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶ ᨶᨴᩥᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ

តស្ស ចាតាឌិចសេត ឲ្យកច្ចក្ខក្ខាបកយសក្កាចតោ៉ ឌស យាសេតិ អច្ចត្តសំឃោក ក្ខបឃោកចចត់, ឃក្សប្បចសេត ច្ចត្តិ តតោ

កិឃ្យាបិ ឲ្យកច្ចាត់ តត្តាចក្ខាតសប្លចតោ ៉ អត្តតោ អធោយ្យ៉ ធបិតសដចិតហត្តត្តយស្ស ក្ខក្កិដិកស្សច តិឝិឌតោ

សបិដ្ឋតប្បសារលាឌិទហិតោ៉

អកិយ្យ៉ កដ្ដត់ អាកដ្ដត់៉ បរិតោ សយត្តតោ កដ្ដត់ បរិកដ្ដត់៉ ហេក្ខា ត្ទតត់ ឌ្ឌត្ទតត់៉ តិដាឃ តិដាឃ ត្ទតត់ តិត្ទតត់៉

អាកដ្ដតាឌិសឌិសត្តោត្ត “អាកដ្ដតាឌិ”តិ ច្ចត្តិ៉ តទ្យលាចលាសឌិសំ អតិចិឃ ឃ្យុឃ្យយាលំ កក្កកត់ សរិទំ ឝិតាឌិអប្បកយិ ត សហតីតិ

ឝិតតទក្សបបក្តតាឌិ តិឌស្សិត់៉ តឌិក្ខាតស្ស អតិចិឃ ឝិត់, អតិចិឃ ក្ខលា្ឃ ហ្សត្តា ក្ខបតិក្ខតិ៉ សរិទំ ចាសិឃាឌិហិ តច្ឆត្តា

លាទាចសេចតកទលំ លាទាបដិដ្ឋក់៉ ក្ខក្កប្បតិក្ខាតតិ កក្កាសឃសក្ខិតំ តតិឃំ អាចក្ខិ សក្ខាឃាហ៉

បរិចតត្តាតិ ក្ខដ្ឋបិតអធោឝិសការចត បរិចតត្តា៉ ឌ្ឋត់ ចិដាឃតប្បលក់ ក្ខក្កិ, ឃេត យទលាទ្យក្កិត ច អក្ខិតា ចេតាប្បត្តា សត្តា

កតិបឃយាសយត្តាតិក្កត្តយិ បចត្តិ ចិស្សទត្តិ, យហត្តកាទំ យហាចិក្ខក្កិ បក្កត្តា ចិឃ ហោត្តិ៉

ចឆេត្តស្សាតិ ឃោចតបរិឌេចតឝិសបដិហតតាឌិតា ឌាឆេត្តស្ស៉ ឃ្យុប្បិបិហា ហិ អាតបិចក្ខាតាឌិតា ច អាតាបត់៉ បក្ខកិតាបតាឌិតា

បរិតាបត់៉

ឌ្ឋយស្សាតិ ឃចាទ្យត្តស្ស សត្តចិឌស្ស៉ សត្តស្សាឝិតិ កក្កកាលិឌិស្ស តាបតយក្ខតាឌិតិទឃក្កិធាហាឌិសដ្ឋាតិតស្ស សកលស្សាបិ៉ ចត្ទេបច

ហោតិ តឌការេច អកាចតោ៉ តេតចាហ “ឌាឃេឆ តោ ចេ”តិអាឌិ៉

៉៣៦៉ចិចិត្តត្តិ ចិចិត់, អច្ឆរិឃំ ចា៉

ឌ្ឋតិ ឌាតិតិក្ខសចក្ខកា៉

ឌទាតិក្ខសចក្ខកា

៉៣៧៉សក្ខាតលក្កលាត្តិ “ចិតស្ស អក្ខាចត្ត”ត្តិ (សំ៉ តិ៉ ១៉១ប័; អ៉ តិ៉ ១៉៣លិ៍; កចា៉ ១៣៣) ច្ចត្តិ លលិកដទំ សក្ខាឃាហ៉ លល្បិច្ចាឌិសប្លតោតិ

លល្បិច្ចបិលិច្ចលិត្តចតាឌិតា សយក្ខាតោ៉ សាតិ លត្តប្បទាលាកាចសក្ខិតា បិកដដទា៉ លត្តបរិបិតោ ឲ្យកចបរិឃាបក្ខាត់ លក្ខាត់

ប្បទាលាការចោ៉

ឌ្ឋតិ ឌទាតិក្ខសចក្ខកា៉

យរលាតិទេ្ករចណ្ណតា

៑៓ឲ្៍ រង្គតលក្ខលត្តិ រង្គារាត់ ចឃរឌ្ឍិតំ ឈលិកយរលយាហ៍ ឃំ រត្តឃាតិ ឃំ ឈលិកយរលំ រត្តឃ, “ឌរាយរលំ ឌ្និហិ ឈឥត្តហិ រង្គហិត”ត្តិ (ឆាត្យ៍ លិ៑) ឲត្ត “យរល”ត្តិ ទុត្តត្តិ អទេត្វ៍ តត្តិ ឌីចិតិត្រ្កិឃុបទេ្ធឌរឌ្ឍិតំ បិកទយរលំ៍ “ចចត”ត្តិ លក្ខិតត្ថតាឃ ទុតិលក្ខលំ៍ ចិទេឃាករត្តិ ឃធាឥកទេតហិ រត្តរង្គាទេហិ ចិទេឃាឌតរនំ៍ ឃធ្មបបត្ថាឃ កតិឃា ចិប្យចាររចទេត កឃ្យាតិតិ កតិចិប្យចាររបទ្ធបដ្ឋាត់៍

បិបឃ្សាតិ បិបទេឃាទេកត បិបឃ្ស, ខ្ទបចិតបិបកយ្ខឃ្សាតិ អទេត្វ៍ បិបកយ្ខាឌិតិយិត្តត្តិ បិបកយ្ខកយ្ខតិយិត្តកតិតិយិត្តរង្គាតំ យរលកាទេល ខ្ទបដ្ឋិតំ អក្យុរលចិបិកាទយ្ខលំ៍ តយិប្យរឃ្សត្តទេឃ្សច កឃ្សចិ អត្យុកចត្តឃ្ស ចិឃ យហាទុក្ខិ ទេហាតិ៍ កដ្តឃ្សាតិ កដ្តកយ្ខឃ្ស, កតក្យរលឃ្សាតិ អទេត្វ៍ តឃ្ស បត កាយំ ឰដ្ឋទេយច អារយ្ខលំ ខ្ទបដ្ឋាតិ, បិឃចិប្យទេឃាកចត្វកំ បត យហត្តិ ទុក្ខិ អារយ្ខលំ ខ្ទបដ្ឋាតិ, បិឃចិប្យទេឃាកចត្វកំ បត យហត្តិ ទុក្ខិ ខ្ទប្យឌ្ឍតិតិ អាហ “អរហត្តឃ្ស ចិទេឃាកំ បិឃចត្វក”ត្តិ៍ អចិទេរទេតាតិ បិបឃ្ស, កដ្តឃ្ស ច រាយឌ្ឍទេតា៍ “អចិទេរទេតា”តិ ចត្វាបិ “រទេត្ថរ”ត្តិ ចចត់ តំ ឰាឌំ ទុក្ខិ បរិយដ្ឋិតរង្គារាត់ ឲកច្ចាត់ ឈិលាររចាតយ្យិ ទេហាតិទេឃចាតិ ឌឃ្សតត្វ៍ ចិត្យឌ្ឍយាតយ្ខាតត្តិ រត្តិពត្តតាចទេឆ្ឌកចាឃុតា ចិឌ្ឍិឃយាតយ្ខដ្ឋាតាត់៍

ឰតិ យរលាតិទេ្ករចណ្ណតា៍

ទេរាកតិទេ្ករចណ្ណតា

៑៓៓៍ទេរាតិ ទេរាទេកា៍ អត្វទេតា ទេឆាយតឃ្សទេយច ទេហាតិ ទេចតរិកត្តរាកាចទេតា៍ ទេឆាយតឃ្សចិទេរទេរា បត ទេហាតិ ចិរឃចិទេរទេរ បចត្តិអាកាទចិទេររតក្ខាចទេតាតិ តំ ចិទេរនំ លក្ខលាឌិទេតា ឌទេឃ្សតំ “ឲចំ រទេត្តបិ”តិអាឌិ ទុត្តំ៍ អទេត្វា តិឌ្ឍាត់ ចិត្តរត្តាទេបិ៍ បរិឌ្ឍាបត់ រាកទេឆារបរិត្យអាហចិរិដ្ឋិ ឌហត់៍ កតាកតក្យរលិក្យរលចិរឃំ ចិប្យឌិរាទកាទេត បចត្តំ អត្យុទេរាចត់ ក្យក្យច្ចិ, ឆាតិត្យរតាឌិចិរឃំ ទេកចលំ ចិត្តរត្វាបក្វតំ អត្យុទេរាចត់ ទេរាទេកាតិ អត្យុទេរាចតបទ្ធបដ្ឋាតទេត្តបិ អឃទេយទេតរំ ចិទេរទេរា៍

ចិរបិតំ រល្លិ ចិររល្លិ៍ ទេរាកចទេរត អតិរារាឌិ ត្យាឌិបិ ទេហាតិ, ទេរាកពហុលឃ្ស រទិរំ ត ចិរទេឃ្សច ឌិទេតិ, ពលចទេរាកាកិក្វទេតា យរលយ្យិ បិប្យលាតិតិ អាហ “រយាចហតិ ច ត្យាឌិឌរាយរលទេកឌត”ត្តិ៍

ឰតិ ទេរាកតិទេ្ករចណ្ណតា៍

បរិះចេតិទ្ធេសចណ្ណតា

៦៣៦៎ចឌឹបលិះបិតិ ចាចាចិប្យលិះបិ, ះសា អត្តេតា សះក្តា ៩ច៎ កិះឃ្យាតិ ះសាកក្ខ្លេតា ្កបរិ៎ ះសាកសយដ្ឋារេតា ហិ បរិះចះចា៎

ឰ្កតិ បរិះចេតិទ្ធេសចណ្ណតា៎

ក្ខ្លតិទ្ធេសចណ្ណតា

៦៣៩៎ ឌាតិអាឌីតយ្បិ ឃឆារហំ ក្ខ្លចត្តក្ខ្លក្ខ្លតាហិ សតិបិ ក្ខ្លភាះច កាឃស្ស បឹឰអតចះសត ឰ្កង៌ សចិះសសំ ក្ខ្លយត្តិ អាហ “ក្ខ្លត្តិ ចិះសសេតា ក្តក្ត”ត្តិ៎

ឰ្កតិ ក្ខ្លតិទ្ធេសចណ្ណតា៎

ះគាយតស្សតិទ្ធេសចណ្ណតា

៦៣លិ៎យេតាចិឈាតរសត្តិ ឰ្យាបិឥសយ្យឃោកចះសត យតះសា ចិហញ្ញាតកិច្ចំ៎ ះចះតាក្ខ្លសយប្បិតាតិ ះចតសិកក្ខ្លសយក្តិះតា៎ អាចដ្ឋិតិ អាយុលំ ចដ្ឋិ, ឃំឌិសាកិយុលំ បតិតា, តំឌិសាកិយុលា ៩ច ចដ្ឋិ៎ ចិចដ្ឋិតិ ចិបរិចត្តតចះសត ចដ្ឋិ៎ ្កដ្តំបិង៌ បបតត្តិតិ ្កដ្តំយុលបិឥា ហុក្ខា បតត្តិ៎ សតំ អាហរត្តិតិ អត្តេភា សរិះស្ស ចិញ្ញតះកឥតចះសត សតំ ្កបះតត្តិ៎

ឰ្កតិ ះគាយតស្សតិទ្ធេសចណ្ណតា៎

្កបិឃាសតិទ្ធេសចណ្ណតា

៦៣ប៎ះគាះសារឃចាតិ កាឃចិត្តាត៌ អាឃាសតចះសត ះគាសះស្សច បចត្តិអាការះរាតិ អះត្ថា, ឃះតា ក្បះសា អាឃាះសាតិ ្កបិឃាះសាតិ ក្ខុតិ ឃឆា ក្បសយាគាត៌ ្កបិឥាតត្តិ៎ ៩ះកា ឆះយ្វាតិ ក្ខុត្តសហិ អក្បសលះចតសិះកហិ អះញ្ញា ៩ះកា ះចតសិកឆះយ្វា, ឃំ “ចិសារះគា”តិ ឥ ចឥត្តិ៎ តិត្តតតចះសត សយ្បជ្ជតេតា តិត្តតតរះសា, កាះឃ ចា តិត្តតតករលកិះច្ចា៎ “សញ្ញារក្ខ្លកាចះតា”តិ ចត្តា ះសា បះតត្ត សាតិសះឃាតិ ឥះស្សះត្តា “ចិត្តបរិឥហតះតា, កាឃចិសាឥតះតា ចា”តិ អាហ៎

៩ះត ឥ ះសាកបរិះឥក្តិបិឃាសា ចិញ្ញាត្តិឃា ចិតា, សហ ឥ ឃឆាបច្ចំ ះគាយតស្សចិត្តប្បាឥស្ស បចត្តិអាការចិះសះសាតិ ឥះស្សត្តំ “៩ត្ត

វា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បរិតោ ចិយាតិ ខេតាទិតោ បរិតណ្ហចត្ថុតោ បរិតោ ចិយ។

ឥតិ ឧបាយាសនិទ្ទេសវណ្ណនា។

អប្បិយសម្បយោគនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣២៩។ សមោធានាតិ សមាគមោ។ កាយិកទុក្ខចិត្តចិឈាតាទិអនត្ថានំ អត្ថិកាចស្ស បច្ចុបដ្ឋានតោ អនត្ថកាចបច្ចុបដ្ឋានតោ។

តេសំ អប្បិយានំ កាយិកចាចសិកបយោគសម្ពានតោ រូបក្កយោ តទុបក្កយោ, តទោ សម្ពុតោ តទុបក្កយសម្ពុតោ។

ឥតិ អប្បិយសម្បយោគនិទ្ទេសវណ្ណនា។

បិយវិប្បយោគនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣៣០។ រូបច្ចកាទេត បច្ចុបតិដ្ឋិតិ ញាសតបច្ចុបដ្ឋានតោ។

ឥតិ បិយវិប្បយោគនិទ្ទេសវណ្ណនា។

ឥច្ឆិតាលាភនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣៣១។ ឥច្ឆិតាលាភោ តាយ យស្ស កស្សចិ អត្តតា ឥច្ឆិតស្ស ចត្ថុតោ អលាភោ។ “យម្បិច្ឆំ ន លភតី”តិ ហិ វុត្តំ។ យត្ថកប្បត្តំ បត ឥច្ឆិតាលាភំ ជេស្សតំ បរិញ្ញាយំ “ជាតិធម្មានំ សត្តាន”ន្តិអាទិនា និទ្ទិដ្ឋន្តិ តទេច ជេស្សតំ “អហោ ចតា”តិអាទិ វុត្តំ។ ឥច្ឆាចាតិ ឥត្ថ ឥច្ឆាសហិតោ អលាភោចាតិ ច ចត្តិ។ តប្បរិយេសនទសាតិ តេសំ អលព្ភមានវត្ថុំ បរិយេសនទសា។ អប្បត្តិ អលាភោ។

ឥតិ ឥច្ឆិតាលាភនិទ្ទេសវណ្ណនា។

បញ្ចុបាទានក្ខន្ធនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣៣២។ យំវុត្តម្បិធាតិ ឥធ សង្ខេបនិទ្ទេស យំ សង្ខេបតោ វុត្តំ អវុត្តត្តិ អញ្ញាតត្ថ ទុក្ខក្ខន្ធាលបហិតស្សុត្តាទិសុ វុត្តម្បិ ឥធ សង្ខេបតោ អវុត្តំ តញ្ញ

សទ្ធា ព្ភេយ ក្ខបិធាតក្លខេន្ត ចិតា ត លក្ខតិតិ ពត្វ លន្តសត្តិស្សឃមេច ទុក្ល លន្ត ចិតាឆេតិតិ ឥវេស្សាតុំ "ព្ភត្តតមិច បិចកោ"តិ ចុត្តា៎ ឃឆា ចា លក្លិ បហទលាបហារស្ស ចត្វ, ឲចំ លន្តា សំសារទុក្លស្ស៎ ឃឆា ច កោទ្ទបំ ធំសមកសាឌិចិតាឆោឃ, ឃឆា ច លេត្តា តិបឲ្យត្តសស្សលិយតស្ស, កាមេយា ច កាយឈាពកចិតាឆោឃ, ឲចំ លន្តា ឌាតិអាឌិទុក្លស្ស ចត្វតិ ឥវេស្សាតុំ "លក្លមិចា"តិអាឌិ ចុត្តា៎ ឃេក្ខេឃ្យត លេហេក ចិតាឆេកា ចិតាឆេតព្ពាឆិតា ត ហោត្តិ, ព្ភេយ បត ចិតាឆេតព្ពាឆិតា ឲចាតិ ឥវេស្សាតុំ "តិលាលតាឌីតិ"តិ ចុត្តា៎ កាម៉ំ អតាឌិមតិ សំសារេទ អាឌិ តាយ កស្សធិ តត្វិ, ឲកកចបរិឆ្ឆិត្តស្ស បត លន្តសត្តាតស្ស ចមេត ចុត្តា "អាឌិទុក្លិ ឌាតី"តិ៎ ពេតេចាហ "បរិយោសាតទុក្លិ មរលា"ត្តិ៎ ត ហេត្វ សមុទ្ធេឌមរលាមេច អឆិមេហ្យតិ៎ មរលាស្ស អត្តិកេ អាសេត្ត ឌាតំ ទុក្លិ មារលាត្តិកទុក្លិ៎ បរិឌេឃ្យតំ ចិត្តសត្តារេបិ៎ លិលហ្យតំ អតិចិឃ ចិហ្យលិបេបិ៎ អត្វតតំ អន្តោ តិត្លាឃតំ៎ ឲកមេកត្តិ ឌាតិអាឌីតំ អត្ថទេកឌកិត្តាតំ, ឌាតិអាឌីតមេច ចា ក្ខបិធាតក្លត្ថបព្ភាកាតំ ចា ឲកមេកំ៎ សក្លិបិត្វាតិ សមាសេត្វា, សាមញ្ញាតិទ្ទេសេត ចា សទ្ធេបំ កត្វា៎

ព្ភតិ ទុក្លតិទ្ទេសកថាចណ្ណតា៎

សមុទយតិទ្ទេសកថាចណ្ណតា

៣៥៣៎ បុតព្ភចករលំ បុតព្ភវេចា ក្ខត្តរបឌលិបេត, ឃឆា ចា អប្បកក្លតឃីលិ អាប្បបិកោ, ឲចំ បុតព្ភចករលាឃីលិ, បុតព្ភចំ ចា ឆលំ អរហតិ, សេ ចា ឲតិស្សា បយោឌតត្តិ បេបិតោកចិកា៎ តត្តតោ, រញ្ចតោ ច តត្តីរាកកាចំ សព្ភាសុ អចត្វាសុ អបច្ចក្លាយ ចុត្តិឃា តត្តីរាកសហកតា៎ តាឃ ច សត្វា ពត្វ ពត្វ កចាឌិកេ កិមិកិដបដក្ខាឌិអត្តកាបេចបិ តត្តត្តិ, ទ្វបិកិតត្តតាឌិក្សតាឃ រញ្ចត្តិ ចាតិ ព(ពព(ពាកិតត្តិតិ៎ ពេតាហ "តត្តីរាកេត សហកតា"តិអាឌិ៎ ពត្តាចេត្វា ហិ ឲស សហកតសន្តោ៎ កាមកចចិកចកេឌចមេត បចត្តិឃា កាមពណ្ហា, កចពណ្ហា, ចិកចពណ្ហា ច ចេឌិតព្ពា៎ កាមពណ្ហាឌិកេឌំ អតាមសិត្វា កេចលំ ពណ្ហាកាបេចតេច ឲកកាចក្ខហលោត ឲកត្តំ ក្ខបតេត្វា កស្សធិបិ សត្តស្ស កេតធិ សឌិសតាកាចតោ ពំពំចិចិត្តកាចឌតកកមូតិបឲ្យាឌតេត អតិចិចិត្តសកាចា សកលស្ស ទុក្លស្ស ហេតុកាចតោ ទុក្លសមុទយោ អរិយសច្ចំ៎

កស្មា បតេត្វ ពណ្ហាច សមុទយសច្ចំ ចុត្តាតិ? ចិសេសហេតុកាចតោ៎ អចិជ្ជា ហិ កចេសុ អាឌីតចំ បដិច្ឆាទេត្តិ, ឌិដ្ឋិអាឌិក្ខបិធាតព្ភា ពត្វ ពត្វ អភិតិចិសមាតំ ពណ្ហាអភិចេឌ្ឋិ ឌោសាឌយោបិ កម្មស្ស ការលំ ហោត្តិ, ពណ្ហា បត

ពំពំកចមោតិកាតិចិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាចាសសត្តតិកាឃក្យលកោកិស្សរិឃាឌិចិចិត្តពំ អភិបេត្វត្តិ, កម្មចិចិត្តតាឃ ក្ខបតិស្សឃពំ កម្មស្ស ច សហាឃកាចំ ក្ខបកច្ឆត្តិ កចាឌិចិចិត្តពំ តិឃមេតិ, ពស្មា ទុក្លស្ស ចិសេសហេតុកាចតោ អញ្ញាសុបិ អចិជ្ជាក្ខបិធាតកម្មាឌីសុ សុតេត្វ (ធី៎ តិ៎ ១៎៣០០; ឃ៎ តិ៎ ៣៎១១១; ១៎១លិ៎៣) អភិធម្មេ (ចិភ៎ ១០១) ច អចសេសកិលេសាក្យសលម្លឹឌីសុ ចុត្តេសុ ទុក្លហេត្សុ ចិជ្ជមាតេសុ ពណ្ហាច សមុទយសច្ចត្តិ ចុត្តាតិ ចេឌិតព្ពំ៎

ព្ភតិ សមុទយតិទ្ទេសកថាចណ្ណតា៎

តិទោធតិទ្ទេសកថាចណ្ណតា

៣៣៦៑ តស្សាឃេចាតិ ឃេតព្វេត តល្សា សមុទឃសច្ចត្តិ ចុត្តា, តេតព្វេត តស្សាឃេចាតិ អចឆាទល៌ា៑ សតិ ហិ បឆាតតេហតុតិទោធ តេណ្ណាតេហត្វ តិរុទ្ធាឃេច ហោត្តីតិ ញ្យាឆិតិមិត្តច្ចបសយេតេត ញ្យាឆិច្ចបសយោ ចិឃ តេហតុតិទោធេត ឋលតិទោធាតិ អាហ "សមុទឃតិទោធេត ចុក្ខតិទោធោ"តិ៑ ត អញ្ញថាតិ ឃថាចុត្តស្ស អត្ថស្ស ខុកត្តិកត៌ ចស្សតិ៑

អតុបច្ឆេចតិ បិលាកចិន្នតសត្តប្បហាទាឆិបច្ឆចទហិតោ៑ តតោ ខុច ចឆ្យេហ ធិទេ៑ សាលាឆិលេចតេត ល៌ិតេត្តាបិ៑ តល្យាតុសឃេតិ កាមទាកចទាកាតុសឃ៑ អត្វហតោតិ អសមុបឈាឌិតោ៑

ឃថា សីហោ ឃេតត្តតិ សទោ លិទេត្វា, តទេត្តច អត្តតោ ពាល៌ ចស្សតិ, ត សទេ, តថា ញុទ្ធាត៌ ការណោ បដិបត្តិ, ត ឋលេ៑ ឃថា បត សារមេឃ្យា កោតចិ លេឌ្ឌុប្បហារេ ឌិតេន្ត កុស្សន្តា លេឌ្ឌុំ ពាចត្តិ, ត បហារឌាឃកេ ឌ្ឌហត្តិ, ខុចំ អញ្ញាតិត្ថិឃា ចុក្ខំ តិទោធតុកាមា កាឃកេឆ្ឋចយតុយុញ្ញត្តិ, ត កិលេសតិទោធេតត្តិ ព្ពាយបត្តិ ចស្សត្តិ "សីហសមាតចុត្តិតោ"តិអាឆិ ចុត្តំ៑

៣៣៧៑ ចិទជ្ជតិ បលុជ្ជតិ លិជ្ជតិ សមុទឃោ ខុតេតាតិ ចិទាកា ចុច្ចតិ មកោ៑ ចិទជ្ជត៌ បលុជ្ជត៌ សមុច្ឆិត្តត៌ ចិទាកាតិ បហាត៌ ចុច្ចតិ៑ តស្មាតិ ឃស្មា បហាតបរិឃាឃោ ចិទាកសទ្ទោ, តិទោធសទ្ទោ ច, តស្មា៑ អតុសឃសមុញ្ញាតតោ អសេសោ ចិទាកោ អសេសោ តិទោធោតិ សមុត្តតីឃំ៑ ចាកាឆិបឆាតិបិ កហេត្វា ចតតិ សព្វាតេច ខុតាតីតិ៑ ឃស្មា តិព្វាត៌ ចុច្ចតិ, ត ចុក្ខស្ស តិទ្ទេសមត្តំ, តស្មា តល្យាឃ អសេសចិទាកតិទោធាឆិបឆាតិបិ តិព្វាតេចចតាតីតិ៑ ចុត្តមេចត្តំ សមេត្តតិ "ឃស្មា បតា"តិអាឆិ៑ ឃថា ចិទាកាឆិបឆាតិ តិព្វាតេត ឃុជ្ជត្តិ, តំចស្សត៌៑ តត្ថ តំ អាកម្មាតិ តំ តិព្វាត៌ អារម្មណករណចសេត បត្វា៑ តល្យា ចិទជ្ជតីតិ អរិឃមេត្តេត អច្ចត្តចិទាកចសេត តល្យា ចិទជ្ជីឃតិ៑ តិរុជ្ឈតីតិ តិទោធីឃតិ, តេត ចិទាកតិទោធសទ្ទាត៌ អឆិករណសាធតតាមាហ៑ តេចចាតិ តិព្វាតមេច៑ ចាកាចឃោ ហោត្តីតិ ចាកាឆិហេតុំ ឋលចោហាទេត ចតតិ៑ "កាមក្យលាលឃេស្វ"តិ បេត្តកោសុ លិខត្តិ, "កាមក្យលាលឃាឌីស្វ"តិ បត បិនោ៑

៣៣៨៑ តឃិចត្តិអាឆិ ត បេទាណបិនោ, សច្ចត្តីបេត បត ចុត្តតិឃាមេត តតោ អានេត្វា បច្ឆា ឋបិត៌៑ តថា ហិ បុទេត្ត ចុត្តាតិបិ លក្ខណាឌីតិ បុតបិ ចុត្តាតិ៑ ស៌សាទចុក្ខតោ តិព្វាតត្តមាតសស្ស អស្សាទ៌ ករទាត្តា ចិឃ ហោតីតិ អស្សាសករណទស៌៑ ទាកាឆិសត្តបបច្ចច្ចបសយតិមិត្តតាឃ តិប្បបច្ចាត៌ បច្ចុបច្ឆេបតីតិ តិប្បបច្ចាបច្ចុបច្ឆាត៌៑

៣៣៩៑ តទេត្តច តិព្វាតត្តិ ឃឆិ សាមញ្ញាតោ បដិញ្ញា, អត្តតា អឆិប្បេតតិព្វាតស្សបិ អភាចោ អាបជ្ជតិ, តថា សតិ បដិញ្ញាចិទោធោ៑ អច បទាកិមត៌ តិព្វាត៌ បតិ, ខុចំ សតិ ឆម្មិអសិទ្ធិ, តតោ ច តិស្សឃាសិទ្ធោ ហេតុ៑ អតុបលព្ភតីឃតោតិ កិំ បច្ចក្ខតោ, ឧទាហុ អតុមាតតោ? បុរិមស្មិំ បក្ខេ ចក្ខាឌីហិ អតេកត្តិកតា, ចុតិឃស្មិំ បទំ បតិ អសិទ្ធោ ហេតុ៑ តេតាហ "ត, ឧបាឃេត ឧបលព្ភតីឃតោ"តិអាឆិ៑ តត្ថ ឃថា

ᨧᩮᨲᩮᩣᨷᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩃᩣᨽᩥᨶᩮᩣ ᩑᩅ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲᩕᩣᨷᩥ ᨧ ᩋᩁᩉᩣ ᩑᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ, ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ, ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩦᩃᩈᨾᩣᨵᩥᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩏᨷᩣᨿᩮᨶ ᩏᨷᩃᨻ᩠ᨽᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᨧᨶᩴ ᨧᩮᨲᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶ ᨷᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᩴ ᨷᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᩥ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ᪨

᪔᪔᪘᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩋᩁᩥᨿᩮᩉᩥ ᩏᨷᩃᨻ᩠ᨽᩦᨿᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩴᩈᩣᩁᨲᩮᩣ ᩈᩴᩅᩥᨣ᩠ᨣᨾᩣᨶᩈᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨾᨿᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᩈᨶᩥᨠᩮᨶᩮᩅ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩅᨴᨲᩥ "ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᨬ᩠ᨫᨽᩣᩅᩣᨷᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᩋᩈᨲᩥ ᩉᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩩᩁᩮᨩᩅᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣᨿ᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᨲᩣ ᨧᩔᩣ ᨷᨵᩣᨶᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩣ ᨷᨮᨾᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩁᩩᩊ᩠ᩉᩣ, ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᨮᨾᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᨧᩣᨿᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᨬ᩠ᨫᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨷᩣᨷᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨷᨠᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩅ ᨿᩮᨶ ᨷᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔᩮᩅ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᨬ᩠ᨫᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᩋᨽᩣᩅᨷᩣᨷᨠᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩈᨾ᩠ᨷᩣᨷᨠᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨶ ᩅᨬ᩠ᨫᩣᨠᩣᩁᩣᨷᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶ ᨻᩕᩪᨲᩥ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᨲᨿᩣ "ᩋᨽᩣᩅᨷᩣᨷᨠᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ, ᨲᩴ ᨶ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣᨽᩣᩅᩮᨷᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣ ᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨣᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩥᨿᩣ, ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩮᩅ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨾ᩠ᨷᩦᨲᩥ ᨲᩥᨿᨴ᩠ᨵᨣᨲᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᩣᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᨳᨬ᩠ᨧᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᨧᩮ, ᨶ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮ, ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨲᩥ "ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ, ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩣ"ᨲᩥ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩥᨴ᩠ᨵᨾᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨶ, ᨲᩮᩈᩴ...ᨷᩮ... ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ"ᨲᩥ᪨

ᨠᩥᨬ᩠ᨧ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ – ᨿᨴᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᨿᨴᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨲᩔ ᨶᩥᩔᨿᨽᩪᨲᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨧ ᩈᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮᨷᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶ...ᨷᩮ... ᨴᩮᩣᩈᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨶ ᨿᩥᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨾᩮᩅ ᩋᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨲᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩅᨴᩣᨾ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩁᩉᩦᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨴᩮᩣᩈᩣᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ? ᨿᨴᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᨠᨲᩣ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᨲᨴᨽᩣᩅᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨠᩣᩁᨱᨾᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩋᨶᩩᨷᩃᨻ᩠ᨽᩦᨿᨲᩣ, ᩋᨽᩣᩅᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᨬ᩠ᨫᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣᨽᩣᩅᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣᨷᩥ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ , ᨷᨣᩮᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨲᩣ, ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨧ ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᨠᨽᩣᩅᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩋᨽᩣᩅᩈᩣᨵᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨿᨴᩥᨴᩴ "ᩋᨶᩩᨷᩃᨻ᩠ᨽᩦᨿᨲᩮᩣ, ᩋᨽᩣᩅᨷᩣᨷᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨴᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ ᨧ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨠᩣᩁᨱᨾᩮᨲᩴ, ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪔᪔᪙᪨ ᩋᩣᨴᩥᩅᨧᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᩅᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨡᩣᨴᨠᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩮᩈᩴ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪓᪑᪔ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ), ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨷᩣᩊᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ "ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲ, ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨠᨲᨾᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ? ᨿᩮᩣ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩁᩣᨣᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨡᩣᨴᨠᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪓᪑᪔ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ), "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩ? ᩁᩣᨣᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ"ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪘᪔) ᩋᩣᨿᨲᨶᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩕᩣᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᨡᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩣᨣᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ, ᨴᩮᩣᩈᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ, ᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨶᩣ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩥᨲᨾᩣᨶᩈᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩥᨿᩣᨾᩴ ᩋᨵᩥᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ

អារម្មណបច្ចយភូតញ្ច បដិច្ច អធិបតិបច្ចយភូតេ ច ធម្មេ បរយស្សាវសភាវេន ចិតិយុត្តសង្ខារស្ស បរយាតិភាវេន ច បតិដ្ឋាភូតេ បតិដ្ឋាយ លយសង្ខាតោ យក្កេ រាកាទយោ លេបតីតិ តំសន្និករណាភាវេច រាកាឌីតំ អត្ថុប្បត្តិតិរោឆកយតាភាចា តំ អាកយ្យ រាកាទយោ លឹយន្តីតិ ចុច្ចត្តិ៍ ឲកំសេត នេចតំ ឲចំ សយ្យជិន្នីតត្ថំ, ឰតរោឆា យឆារុតចសេត បិឡ្យុ្លយា អត្តេ កឃ្យាតេ ពហុ ទោសា អាបជ្ជន្តីតិ តេ ឥនស្សេតំ “អរហត្តស្សាបិ”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អរហត្តតីក្បអក្កថលបយុតា ចត្តារោ លទ្ធាតិ ត តស្ស រាកាឌីលយយត្តតា យុត្តា៍ តយ្យិ ហិ...បេ... តិដ្ឋិជំ៍ តត្ថ យឆា រាកាឌីតំ លីលាតេត្ត ស្កុប្បត្តត្តា អរហត្តំ “រាកក្លូយោ”តិអាឌិតា តិដ្ឋិជត្តិ សុត្តស្ស តេឃ្យាត្តត្តា៍ ឲចំ តិក្ខាតំ អាកយ្យ រាកាទយោ លឹយន្តីតិ តិក្ខាតំ “រាកក្លូយោ”តិអាឌិតា តិដ្ឋិជត្តិ ឰយស្សាបិ សុត្តស្ស តេឃ្យាត្តតា ចេឌិតត្ថា៍ តិក្ខាតស្ស រាកាឌិក្លូយយត្តតាយ ពហុទោសា អាបជ្ជន្តីតិ ឥនស្សេតំ “កិច្ចា កិឃ្យោ”តិអាឌិ អារទ្ធំ៍

តត្ថ ឰត្តរកាលលិឌិប្បត្តិទោសតោតិ រាកាឌីតំ លយយត្តតាយ បរិត្តកាលតា, សង្ខតលក្ខណតា, បយោកេត ចិតា សរេសេតច អធិកត្តព្វតា, រាកាឌីហិ អបរិយុត្តតា, អាឌិត្តតា, ទុក្ខតា, អត្ថុបសត្តតា, ពហុការេចា, ឱឡារិកតា, កោ(តក្ខុយក្កាតំ អតារម្មណតាតិ ឲចយាឌិទោសាបជ្ជតតោ ៍ រាកេស្សច លយោ រាកក្លូយោ, ត ទោសាឌីតំ៍ តឆា ទោសក្លូយាទយោបីតិ អញ្ញោ រាកក្លូយោ, អញ្ញោ ទោសក្លូយោ, អញ្ញោ មោហក្លូយោតិ តិណ្ណំ អកុសលមូលិតំ លយភូតាតិ តីណិ តិក្ខាតាតិ, ចតុន្នំ ស្កុបិទាតាតំ លយេ ចត្តារិ, បញ្ចន្នំ តីចរណាតំ លយេ បញ្ច, ឆន្នំ តណ្ហាកាយាតំ លយេ ឆ, សត្តន្នំ អត្ថុសយាតំ លយេ សត្ត, អដ្ឋន្នំ មិច្ឆត្តាតំ លយេ អដ្ឋ, តចន្នំ តណ្ហាមូលកាតំ លយេ តច, ឥសន្នំ សំយោជតាតំ លយេ ឥស, ឌិយឌ្ឍកិលេសសហស្សស្ស លយេ បាដិយេក្កំ តិក្ខាតត្តិ ពហុតិ តិក្ខាតាតិ ហោត្តិ៍ រាកាឌិក្លូយោ តាយ អត្ថឌាលិតយ្យិ បាក្រដេ, អត្ថយោសា ឌីបិមិកយក្កជាឌីតយ្យិ សុចិញ្ញេយ្យោតិ ឱឡារិកំ តិក្ខាតំ ហោតិ៍ កោ(តក្ខក្លូណោ កិលេសក្លូយស្ស អភាចតោ, យក្កក្លូណោ ច អលីណត្តា, អារម្មណករណស្ស ច អសម្ភចា ឲច៍ តស្ស តិក្ខាតភាចតោតិ សព្វបរិយោសាតស្ស រាកាឌិក្លូយស្ស តិក្ខាតភាចតោ៍ យតោ លយតោ បដ្ឋាយ រាកាឌីតំ បចត្តិ ត ហោតិ, សោ “អយំ តាយា”តិ តិយយោតញ្ញោ យក្កផលតាណាតំ អារម្មណភូតោ តត្ថីតិ អាហ “ត តាឌិសស្ស លយស្ស អភាចតោ”តិ៍

កិច្ចា កិឃ្យោ – យោ បន្និយកចតោ តតិយត្តការេចយេច រាកាឌីសុ អាឌីតចំ ជិន្វា ឥសាតកាចតាយ តេ ចិក្លូសុត្វា អបរិហីតត្ថ្យាតោ កាលំ កត្វា (ពាហ្ម្លលោកំ ស្កុបបត្តោ, តត្ថ យាចតាយុកំ ឋត្វា ឰឆាកតោបិ កាយេសុ ឱតរោកាច ហុត្វា បព្វជិត្វា អរហត្តំ បត្តោ, យោ ច បឆយចយេ ឲច រាកាឌីតោ តិក្ខិត្តោ តេ ច ឥសាតេត ចិក្លូសុត្វា បន្និយចយេ អរហត្តំ បត្តោ, តេសំ រាកាឌីតំ ចិក្លូសតោ បដ្ឋាយ អត្ថុប្បជ្ជតតោ តិរោឆសឌិសតាយ អត្ថុប្បត្តិយេច តិរោឆោ៍ តេ តិក្ខាតប្បត្តា តាយ សិយុំ, ត ច ហោត្តិ, តស្មា ត តាឌិសស្ស លយស្ស តិក្ខាតភាចោ៍ តស្សាបិ ឰត្តរកាលតាឌិទោសសយាយោកោ ឲចាតិ អាហ “ភាចេបិចា”តិអាឌិ ៍

យឌិ “លយោ”តិ ចចតតោ យតោ លយតោ បដ្ឋាយ រាកាឌីតំ អប្បចត្តិ, តំ លយបត្តំ តិក្ខាតំ យញ្ញាសិ, ឲចំ សតិ “លយេ ញាណ”ត្តិអាឌីសុ (ឆ៊ ស៊ ទុកយាតិកា ៦៣៧; ៦៦០៧) “លយោ”តិ ចុត្តត្តា តទុប្បត្តិតោ បដ្ឋាយ ច រាកាឌីតំ អត្ថុប្បត្តីតិ យក្កស្សាបិ តិក្ខាតភាចាបត្តីតិ ឥនស្សេត្វា “អរិយយក្កស្ស ចា”តិអាឌិមាហ៍

យថា និរុទ្ធា ន សន្តិ, ឯវំ អនុប្បន្នាបីតិ អភាវសាមញ្ញតោ និរោធសទិសតាយ អនុប្បត្តិ ឯវ និរោធោ អនុប្បត្តិនិរោធោ. អយញ្ហិ មគ្គេន ឋបេតព្ពាការេន, យទិទំ ឧប្បជ្ជនារហស្ស អនុប្បត្តិធម្មតាបាទនន្តិ “និរោធោ”តិ ច វុច្ចតីតិ. តំ ញាតមេវតោ វិសេសេន្តោ “អនុប្បត្តិនិរោធសង្ខាតស្ស បន មគ្គស្សា”តិ អាហ. អនិប្ផន្នតា បន តស្ស មគ្គស្ស បរិយាយេន ឧបនិស្សយតាតិ វុត្តំ. អនុប្បត្តិនិរោធគ្គហណស្ស ហិ មគ្គស្ស អារម្មណភូតំ និព្ពានំ អត្ថតោ តស្ស ឧបនិស្សយោ វិយាតិ វត្តព្ពតំ លភតិ. តទុបចារេនាតិ អត្ថោ. ផលភូតមគ្គវោហារេន. ផលូបចារេន ហិ ការណំ វោហរីយតិ យថា “អាយុ ឃតំ, សេម្ហំ គុឡញ្ច”តិ ច.

អស្សាតិ និព្ពានស្ស. “ឥទម្បិ ខោ ឋានំ ទុទ្ទស”ន្តិអាទិនា (ទី. និ. ២.៦៤, ៦៦-៦៧; ម. និ. ២.២២៧; សំ. និ. ១.១៧២; មហាវ. ៧-៨) បច្ចក្ខតោ ភគវតោ អប្បោស្សុក្កតាវហនតោ “តញ្ហិ តេ, មាគន្ទិយ, អរិយំ ចក្ខុ នត្ថិ, យេន ត្វំ អរិយេន ចក្ខុនា អារោគ្យំ ជានេយ្យាសិ, និព្ពានំ បស្សេយ្យាសី”តិ (ម. និ. ២.២១៨) វចនតោ អរិយេន ចក្ខុនា បស្សិតព្ពំ.

៣៦០. យទិ និព្ពានំ នាម សភាវធម្មោ អត្ថិ សត្តសន្តានបរិយាបន្នោ ន, អថ កស្មា ចតុមហាបថេ សភា វិយ សព្ពសាធារណា ន លព្ភតីតិ អាហ “មគ្គសមង្គិនា បត្តព្ពតោ អសាធារណ”ន្តិ. “អសុកស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កាលេ ឧប្បន្ន”ន្តិ ឯវំ បុរិមាយ កោដិយា អភាវតោ អប្បភវំ. មគ្គភាវេតិ អរិយមគ្គស្ស អត្ថិភាវេ. ភាវតោ វិជ្ជមានតោ លទ្ធព្ពតោ.

អណុអាទិកន្តិ អណុបកតិកាលបុរិសាទិកំ. និច្ចភាវាបត្តីតិ សស្សតភាវសិទ្ធិ. ឧប្បាទនិច្ចតា ហិ ឋានាទិភេទតា. ហេតុតោ អភាវាតិ ឧប្បត្តិយា សាធនហេតុតោ អភាវា. និច្ចា តេ អណុអាទយោ. និព្ពានស្ស និច្ចត្តាតិ អបេក្ខធម្មត្តាតិ ហេតុលក្ខណានុបបត្តិ. “អណុអាទិកំ អសិទ្ធត្តា”តិ ឯតេន “និច្ចា អណុអាទយោ”តិ បដិញ្ញាយ ធម្មីអសិទ្ធិ, តតោ ច និស្សយាសិទ្ធោ ហេតូតិ ទស្សេតិ.

៣៦១. យថាវុត្តយុត្តិសព្ភាវតោតិ “អប្បភវត្តា”តិ អត្ថោ. វុត្តំ ហេតំ សន្ធាយាហ. អប្បភវតា ចស្ស អបច្ចយតាយ ទដ្ឋព្ពា, តាយ តស្ស បុរិមាយ កោដិយា អភាវោ. “រូបសភាវាតិក្កមតោ”តិ ឯតេន យថា រូបធម្មានំ រូប្បនសភាវោ, បដិឃាតវុត្តិតាយ កលាបតោ វុត្តិយា បទេសសម្ពន្ធោ ច សភាវោ, ឯវំ និព្ពានស្ស កត្ថចិ បដិឃាតោ, សប្បទេសតា ច នត្ថីតិ ទស្សេតិ. ន ហិ និព្ពានំ “អមុកទិសាយ, អមុកទេសេ”តិ វា និទ្ទិសីយតិ, យតោ តំ អប្បតិដ្ឋមេវាតិ.

“អបិចិត...បេ... ភាវនីយតោ”តិ ឯតេន និព្ពានស្ស អរិយានំ បច្ចក្ខសិទ្ធតំ ទស្សេតិ. “សព្ពញ្ញុវចនតោ”តិ ឯតេន តទញ្ញានំ អនុមានសិទ្ធតំ, តថា ឯតេន “អនុបលព្ភនីយតោ”តិ បទស្ស ហេតុនោ អសិទ្ធតំ ទស្សេតិ. បរមត្ថេន នាវិជ្ជមានំ វិជ្ជមានមេវាតិ យថារទ្ធមត្ថំ និគមេត្វា តទត្ថសាធកំ អាគមំ ទស្សេន្តោ “វុត្តញ្ហេត”ន្តិ-អាទិមាហ.

តត្ថ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតន្តិ (ឧទា. ៧៣; ឥតិវុ. ៤៣) ចត្តារិបិ បទានិ អញ្ញមញ្ញវេវចនានិ. អថ វា វេទនាទយោ វិយ ហេតុបច្ចយសមវាយសង្ខាតាយ ការណសាមគ្គិយា ន ជាតំ ន និព្ពត្តន្តិ អជាតំ. ការណេន វិនា, សយមេវ ច ន ភូតំ ន បាតុភូតំ ន

ឧប្បន្នន្តិ អភូតំ។ ឯវំ អជាតត្តា, អភូតត្តា ច យេន កេនចិ ការណេន ន កតន្តិ អកតំ។ ជាតភូតកតភាវោ ច នាម រូបាទីនំ សង្ខតធម្មានំ ហោតិ, ន អសង្ខតសភាវស្ស និព្ពានស្សាតិ ទស្សេតុំ “អសង្ខត”ន្តិ វុត្តំ។ បដិលោមតោ វា សមេច្ច សម្ភុយ្យ បច្ចយេហិ កតន្តិ សង្ខតំ, តថា ន សង្ខតំ សង្ខតលក្ខណរហិតន្តិ ច អសង្ខតន្តិ ឯវំ អនេកេហិ ការណេហិ និព្ពត្តិតភាវេ បដិសិទ្ធេ “បកតិវាទីនំ បកតិ វិយ សិយា នុ ខោ ឯកេនេវ ការណេន ឯកំ កត”ន្តិ អាសង្កាយំ កេនចិ ន កតន្តិ ទស្សេតុំ “អកត”ន្តិ វុត្តំ។ ឯវំ អបច្ចយម្បិ សមានំ “សយមេវ នុ ខោ ឥទំ ភូតំ បាតុភូត”ន្តិ អាសង្កាយំ តំ និវត្តេតុំ “អភូត”ន្តិ វុត្តំ។ អយញ្ចេតស្ស អសង្ខតាកតាភូតភាវោ សព្ពេន សព្ពំ អជាតិធម្មត្តាតិ ទស្សេតុំ “អជាត”ន្តិ វុត្តំ។

ឯវមេត្ថ សត្ថា បរមត្ថតោ និព្ពានស្ស អត្ថិភាវំ បវេទេសិ។ បវេទេន្តោ ច “អហំ ធម្មិស្សរោ ធម្មស្សាមី”តិ ន អត្តនោ អាណាយេវេត្ថ បវេទេសិ, អបិច ខោ បន បរេសំ អនុកម្បមានោ យុត្តិតោបិ បវេទេសិ។ យថាហ –

“នោ ចេតំ, ភិក្ខវេ, អភវិស្ស អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ, នយិធ ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយេថ។ យស្មា ច ខោ, ភិក្ខវេ, អត្ថិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ, តស្មា ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយតី”តិ (ឧទា. ៧៣; ឥតិវុ. ៤៣)។

តស្សត្ថោ – ភិក្ខវេ, យទិ អជាតាទិសភាវា អសង្ខតា ធាតុ ន អភវិស្ស ន សិយា, ឥធ លោកេ ជាតាទិសភាវស្ស រូបាទិក្ខន្ធបញ្ចកសង្ខាតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ អនវសេសវូបសមោ ន បញ្ញាយេយ្យ ន ឧបលព្ភេយ្យ ន សម្ភវេយ្យ។ និព្ពានញ្ហិ អារម្មណំ កត្វា បវត្តមានា សម្មាទិដ្ឋិអាទយោ អរិយមគ្គធម្មា អនវសេសំ កិលេសេ សមុច្ឆិន្ទន្តិ, តេនេត្ថ សព្ពស្សាបិ វដ្ដទុក្ខស្ស អបគមោ និស្សរណំ បញ្ញាយតិ។ ឯវំ ព្យតិរេកវសេន និព្ពានស្ស អត្ថិភាវំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អន្វយវសេនបិ តំ ទស្សេត្វា និគមេតុំ “យស្មា ច ខោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តស្សត្ថោ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

ឯត្ថ ច យស្មា “អប្បច្ចយា ធម្មា អសង្ខតា ធម្មា (ធ. ស. ទុកមាតិកា ៧-៨)។ អត្ថិ, ភិក្ខវេ, តទាយតនំ, យត្ថ នេវ បថវី (ឧទា. ៧១)។ ឥទម្បិ ខោ ឋានំ សុទុទ្ទសំ, យទិទំ សព្ពសង្ខារសមថោ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គោ (ទី. និ. ២.៦៤, ៦៧; ម. និ. ១.២៨១; សំ. និ. ១.១៧២; មហាវ. ៧-៨)។ អសង្ខតញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ធម្មំ ទេសេស្សាមិ អសង្ខតគាមិនិញ្ច បដិបទ”ន្តិអាទីហិ (សំ. និ. ៤.៣៦៦) អនេកេហិ សុត្តបទេហិ “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អជាត”ន្តិ (ឧទា. ៧៣; ឥតិវុ. ៤៣) ឥមិនា ច សុត្តបទេន និព្ពានធាតុយា បរមត្ថតោ សព្ភាវោ សព្ពលោកំ អនុកម្បមានេន សម្មាសម្ពុទ្ធេន បកាសិតោ, តស្មា យទិបិ កត្ថ អបច្ចក្ខការីនម្បិ សាសនេ អភិប្បសន្នានំ វិញ្ញូនំ សំសយោ នត្ថិយេវ។ យេ បន បរនេយ្យពុទ្ធិនោ បុគ្គលា, តេសំ វិមតិវិនោទនត្ថំ អយមេត្ថ អធិប្បាយនិទ្ធារណមុខេន យុត្តិវិចារណា។

យថា បរិញ្ញេយ្យតាយ សឧត្តរានំ កាមានំ, រូបីនញ្ច បដិបក្ខភូតំ តព្ពិធុរសភាវំ និស្សរណំ បញ្ញាយតិ, ឯវំ សភាវានំ សព្ពេសម្បិ សង្ខតធម្មានំ បដិបក្ខភូតេន តព្ពិធុរសភាវេន និស្សរណេន ភវិតព្ពំ។ យញ្ច តំ និស្សរណំ, សា អសង្ខតា ធាតុ។ កិញ្ច ភិយ្យោ –

សង្ខតធម្មារម្មណវិបស្សនាញាណំ, អបិច អនុលោមញាណំ កិលេសេ តទង្គវសេន បជហតិ, ន សមុច្ឆេទវសេន បជហិតុំ សក្កោតិ។ តថា សម្មុតិសច្ចារម្មណំ បឋមជ្ឈានាទីសុ ញាណំ វិក្ខម្ភនវសេន កិលេសេ បជហតិ, ន សមុច្ឆេទវសេន។ ឥតិ សង្ខតធម្មារម្មណស្ស, សម្មុតិសច្ចារម្មណស្ស ច ញាណស្ស កិលេសានំ សមុច្ឆេទប្បហានេ អសមត្ថភាវតោ តេសំ សមុច្ឆេទប្បហានករស្ស អរិយមគ្គញាណស្ស តទុភយវិបរីតសភាវេន អារម្មណេន ភវិតព្ពំ, សោ អសង្ខតា ធាតុ។

តថា "អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខត"ន្តិ (ឧទា. ៧៣; ឥតិវុ. ៤៣) ឯវមាទិ និព្ពានស្ស បរមត្ថតោ អត្ថិភាវជោតកានំ អវិបរីតត្ថំ ភគវតា ភាសិតត្តា។ យញ្ហិ ភគវតា ភាសិតំ, តំ អវិបរីតត្ថំ យថា តំ "សព្ពេ សង្ខារា អនិច្ចា, សព្ពេ សង្ខារា ទុក្ខា, សព្ពេ ធម្មា អនត្តា"តិ (ម. និ. ១.៣៥៣, ៣៥៦; ធ. ប. ២៧៧-២៧៩; ថេរគា. ៦៧៦-៦៧៨; នេត្តិ. ៥), តថា និព្ពានសទ្ទោ កត្ថចិ វិសយេ យថាភូតបរមត្ថវិសយោ ឧបចារវុត្តិសព្ភាវតោ។ សេយ្យថាបិ សីហសទ្ទោតិ ឯវមាទីហិ នយេហិ យុត្តិតោបិ អសង្ខតាយ ធាតុយា បរមត្ថតោ អត្ថិភាវោ វេទិតព្ពោ។

អបរោ នយោ – យទិ បន និព្ពានំ អភាវមត្តមេវ សិយា, តស្ស "គម្ភីរោ ទុទ្ទសោ ទុរនុពោធោ សន្តោ បណីតោ អតក្កាវចរោ និបុណោ បណ្ឌិតវេទនីយោ"តិ (ទី. និ. ២.៦៤, ៦៧; ម. និ. ១.២៨១; សំ. និ. ១.១៧២; មហាវ. ៧-៨) គម្ភីរាទិតា, "អសង្ខតញ្ច វោ, ភិក្ខវេ, ធម្មំ ទេសេស្សាមី"តិអាទិនា (សំ. និ. ៤.៣៦៦) អសង្ខតាទិតា, "អប្បច្ចយា ធម្មា អសង្ខតា ធម្មា"តិអាទិនា អប្បច្ចយធម្មាទិតា ច ន វត្តព្ពា សិយា។ ន ហិ អភាវស្ស កោចិ សភាវោ អត្ថិ, យេន សោ គម្ភីរាសង្ខតាទិអាការតោ វិញ្ញាយេយ្យ។ អភាវោ ហិ អភាវោ ឯវ, យតោ តស្ស គម្ភីរាសង្ខតាទិភាវសម្ពន្ធោ កិច្ចាភាវតោ។ សព្ពេសំ កិលេសានំ សព្ពសត្តសន្តានគតានំ ឯកោ វា ភវេយ្យ អនេកោ វា។ យទិ ឯកោ, ឯកេនេវ មគ្គេន សព្ពកិលេសាភាវោ កតោ, សន្តិកតោ វាតិ អញ្ញស្ស, អញ្ញេសញ្ច មគ្គានំ និរត្ថកតាតិ ន សិយា មគ្គពហុតា, ឯកញ្ចា សព្ពសត្តានំ និព្ពានាធិគមោ អាបជ្ជតិ។ សិយា បនេតំ ឯកោ ឯវ សោ និព្ពានសម្មតោ កិលេសាភាវោ, សោ បន ន មគ្គេហិ កាតព្ពោ, អថ ខោ សន្តិកាតព្ពោតិ។ ឯវំ សតិ វិសេសតោ មគ្គស្ស និរត្ថកតា អាបជ្ជតិ, កិលេសានំ អប្បហានតោតិ ឯកោបិ មគ្គោ ន សិយា។ អសតិ ច កិលេសប្បហានេ ទុក្ខស្ស អនុបច្ឆេទតោ កិលេសាភាវសន្តិកិរិយា កិមត្ថិយា សិយា, អថ បន មគ្គានំ សន្តានគតសំយោជនត្តយប្បហានាទិវិសិដ្ឋកិច្ចតាយ ចតូសុ មគ្គេសុ បាដិយេក្កំ កិលេសាភាវោ។ ឯវំ សតិ សភាវភេទេន វិនា ន ពហុភាវោតិ សោ កិលេសក្ខយបរិយាយេន វុត្តោ សភាវធម្មោ ឯវ សិយា។

យេសំ អភាវោ, តប្បភេទេន អភាវេ ភេទោបចារោតិ ចេ? យេសំ អភាវោ, តេសំ សសភាវតាយ តស្ស សភាវោបចារោបិ សិយា។ តថា ច តេ សំកិលេសសង្ខតាទិតោ កិលេសសង្ខតាទ្យុបចារាបិ សិយុំ។ នោ ចេ តេ ឥច្ឆិតា, តប្បភេទេន ភេទោបចារោបិ ន ឥច្ឆិតព្ពោ។ ន ច បហោតិ រូបាទិតោ ពហុភាវោ អត្ថតោ ពហុភាវាយ។ ន ហិ ជលំ អនលត្តំ រូបាទិតំ ជហតិ, បចតិ វា។ ឯកត្តបញ្ញាយ ធាយភាវោ អសភាវតាយ ន សហតីតិ ន សក្កា វត្តុំ និព្ពានសាមញ្ញតោ អនេកវិធាហារា យុត្តត្តុបមិតិ។ ឯកត្តេ ច បុន្ន វុត្តា ឯវ ទោសា, ពហុភាវេ បន សតិ វុត្តនយេន សិទ្ធា សភាវធម្មតា។ សភាវធម្មេសុបិ ច ពហុភាវោ វិយ ភាវេ ភាវោបិ ពហុភាវំ ន ញាវិធរេយ្យាតិ និព្ពានស្ស ពហុភាវប្បសង្គោ សិយាតិ ចេ? ន ពហុភាវស្សេវ អភាវប្បសង្គតោ។ យទិ ហិ យថា គព្ភក្ខយោ(?) ភាវេ, ឯវំ

ការេចាបិ កណ្ណ៏ឡអតំ ត ឡ្យកិចទេឃ្យ៉ ៩ចំ ឃតិ ឃេន្លាឃំ កាចាតំ បឆចិកាចាបត្តិទេតា ក្យទេតា កាចឃ្ស ពាហុការេចា, តឃ្វា
លេកេចាហារាតំ ចិចិត្តតាឃ ឃឌិបិ ពាហុតា កាចារេបណ្ណា, កាចតា បត ត ពាហុតារេបណ្ណាតិ ត កាចឃ្ស ឃទេតា តិន្លាតឃ្ស ពាហុការេចា
“៩កា តិដ្ឋា ត បុត្ត តិដ្ឋា”តិ ចចតទេតា៉ ៩កឃ្វិទេឃច ច ឌឃ្សតកាចតាក្ខំ ឃឃ្គចតិ៉

បរិតិន្លាតាតំ បទេច្ចកំ តិន្លាតការេច ឃត្តឃត្តាតតិឃតំ តាឃ តិន្លាតំ ឃិឃា៉ តឆា ច ឃតិ ឃន្លតតាឌិទេងាឃាតតិចត្តិទេឃច, កិលេឃប្យហាតំ
ចា យក្កកិច្ចំ កិលេឃាតំ អការេចា៉ តឃ្ស ច ៩កទេត្ត ត យក្កពាហុតា កិច្ចត្តទេឃ្ស កត្តន្លាឃ្ស អកាចទេតា៉ យក្កពាហុការេចា ច យទេក្កហិ
ឃន្ធិកាតទេន្លា ៩កឃ្វិ ឌទេឃ្វ ន្លក្រ្តិឃាតំ អបិដេចបិដេចបិដេចតារេបិដេចតយការេចត ឃន្ធិកិរិឃាចិទេឃទេឃត កិលេឃាតំ បហាតទេកទេឌត
ទេហាតីតិ តិន្លាតឃ្ស ឃកាចឌឃ្វទេត្ត ៩ច ឃិឃា៉ អការេចាបិ ច កិលេឃាតំ យទេក្កត ឃកិច្ចកតាឃ កាតទេន្លា ៩ច ឃិឃា, ត ឃន្ធិកាតទេន្លា៉
ទេកា ហិ ឃការេចា អកាចឃ្ស? ទេឃា ឃន្ធិកាតទេន្លា ឃិឃា, ទេឃា ទេច តិន្លាតំ ៩ទេកទេតច យទេក្កត ឃន្លាកិលេឃាតំ អការេចា ៩ទេកា អកិទេត្ត
កាតទេន្លា អាបទេត្ត៉ អន្លាឆា យក្កចទេឃត ចត្យន្លិឌការេច តិន្លាតឃ្ស ចត្យន្លិឌកាចប្យឃទេក្កា, តិន្លាតចិទេឃឃប្យឃទេក្កា ច អាបទេឌ្ឃ្យាតិ
យក្កកិច្ចឃ្ស ៩កទេត្តត យក្កពាហុតា ឃិឃា៉ ពាហុការេច បត ទេតឃំ ទេឃា ត្យត្តតទេឃត ៩កឃ្វិ ឌទេឃ្វ ឃន្ធិកិរិឃាចិទេឃឃទេតាតិ ឃិឌ្ឍ តិន្លាតឃ្ស
ឃកាចឌឃ្វតា៉ លឃាឌិកត្តន្លាតាឃ បទេតតំ “លទេឃា”តិ ត្យត្តិ៉ “លទេឃ ពាកាលា”ត្តិ (ឆ៉ ឃ៉ ត្យកយាតិកា ១៣១; ១១ប័១) ហិ ចចតទេតា
អរិឃយទេក្កា លទេឃា តាឃ៉ ទេតត ទេចតំ អឌិកត្តន្លា ឃន្ធិកាតន្លា, តឃ្វា “លទេឃា”តិ ត្យត្តត្តិ៉

ន្លាតិ តិទេរាឌតិទេឌ្ឍឃកឆាចណ្ណតា៉

យក្កតិទេឌ្ឍឃកឆាចណ្ណតា

៥៩១៉អដ្ឋឌឃ្វាតិ “កតយំ ត្យណ្ណតិទេរាឌកាយិតី បដិបតា អរិឃឃច្ច”ត្តិ អារកិត្វា “ឃឃ្វាឌិដ្ឋិ”តិអាឌិតា បិឡន្លាឃំ (ចិក៉ ១០៥)
ត្យណ្ណតិទេរាឌកាយិតិបដិបតាតិទេឌ្ឍទេឃ អាកតា, តទេយច ច បិឡន្លំ អារេតត្វា ដ្ឋទេឌ្ឍឃចទេឃត ន្លាឌ ច ត្យត្តា ឃឃ្វាឌិដ្ឋិអាឌទេឃា អដ្ឋ ឌឃ្វ
អត្តទេតា បកាឃិតា, ត យក្កឃច្ចតិទេឌ្ឍឃចទេឃតាតិ អឌិប្យាទេឃា៉ ឃឌិ អត្តទេតា បកាឃិតា, កិយត្តិឃំ បត ន្លាឌ កឆតត្តិ អាហ “ន្លាឌ
បតា”តិអាឌិ៉ តត្ត “៩កណ្ណទេលា បចត្តយាតាត”ត្តិ ន្លាឌំ លេកិឃក្យឃលចិត្តប្យាទេឌឃ្យ ចិរតិទេឃា តាតាកណ្ណលិកា ៩ច ទេហាត្តីតិ កត្វា ត្យត្តិ៉
ទេឃឃយក្កឌឃ្វ បត តត្តាបិ ៩កន្លិក្ដប្យន្លត្តិទេឃច៉ ចិទេឃឃាចទេឆាឌតត្តត្តិ បដិបណ្ណឃយណ្ណតាឌិបចត្តិអាការចិទេឃឃឃ្ស អចទេឆាឌតត្តំ
ចិត្តារទេតា យក្កកឆា បរទេតា អាចិ កចិឃ្សតីតិ អាហ “ឃទេណ្ណបទេតា”តិ៉ ចត្យឃច្ចបដិទេចឌាឃ បដិបត្តឃ្សាតិ ឃឆា ចត្យឃច្ចាកិឃយទេឃា
ទេហាតិ, ៩ចំ ឃន្លាទេឃា បុន្លាកាកបដិបត្តិឃា បរិបុរណចទេឃត បដិបត្តឃ្ស៉ អរិឃយក្កឃណ្ណតឃ្ស ទេឃាកឃ្ស ឃក្ខាចទេតា ទេឃាកិទេតា៉ កាយំ
អចិឌ្ឍាត្យឃឃឃយណ្ណទេត តទេឌកដ្ឋកិលេឃាតំ លេទេឃាបិ តាចឃិឃ្សតិ, ចិឌ្ឍាឃ បត អចិឌ្ឍា ដ្ឋឌ្ឍចិបច្ចតីកឌទេឃ្វតិ ឌឃ្សតត្តំ
“អចិឌ្ឍាត្យឃឃឃយណ្ណតក”ត្តិ ត្យត្តិ៉ បរទេតា យិន្ធាឃណ្ណប្យាឌិក្កហទេលាបិ ៩ទេឃច តទេឃា៉ ឆាត្យប្យកាឃតរេឃាតិ បរេយត្តបកាឃតរេឃា,
ចត្យឃច្ចចិកាចតកិច្ចាតិ អទេត្តា៉ យក្កឌឃ្វាតំ បដិបណ្ណចិឌយតាការេរា ឃាតិឃឃំ បិកេដេ ហុត្វា ដ្ឋបដ្ឋាតីតិ អចិឌ្ឍាត្យឃឃឃយណ្ណតកតំ
ឃឃ្វាឌិដ្ឋិឃា ចត្វាបិ អចិឌ្ឍក្ខការចិឌ្ឍឃតបច្ចបដ្ឋាតតា ត្យត្តា៉

ៗឆា សម្បត្តិក្ខិតោតិ ឃឆា អចិន្តាត្យសឃសម្បញ្ញតោតា ហោតិ, ៗឆា យក្កសម្ពាឌិក្ខិឃា សម្បត្តិក្ខិតោ។ ៗចទាំងចុសម្ភបដិបចឆាឃ បដិបត្តស្ស ឃោកិតោតិ ញ្ចយបត្តំ ៗឆា-សត្ថោ ស្ថបសំហរតិ។ តិន្តាតារម្មណតា បត ៗំសម្បយុត្តចធតេតច នៅធិតា។ យិច្ឆាសក្កប្បតិឈាតាកត្តិ កាយសក្កប្បាឌិយិច្ឆាសក្កប្បសម្បច្ឆេទកំ។ អប្បតារសោតិ តិន្តាតារម្មណោ យក្កចិត្តស្ស សម្បប្បាឌចសេត បចត្តតោតា អប្បតាកិច្ចា។

ៗឆា បស្សតោ ចិតក្កឃតោ ចាតិ ចុត្តប្បការាឃ សម្ពាឌិក្ខិឃា បស្សតោ, តិន្តាតារម្មណោ ច សម្ពាសក្កប្បេត ចិត្តំ អកិតិរោបឃតោ។ ចធិទុច្ចរិតសម្បញ្ញតិកាតិ ចត្តាំឆស្សបិ ចធិទុច្ចរិតស្ស សម្បច្ឆេទិកា។ ម្សាចាឌាឌិតំ ចិសំចាឌតាឌិកិច្ចតាឃ លូលាតំ អបរិក្កាហកាតំ បដិបក្ខកាចតោ សិតិន្ទកាចេត សម្បយុត្តឆម្ពាតំ បរិក្កាហកសកាចា សម្ពាចាចាតិ អាហ "សា បរិក្កហលក្ខណា"តិ។ កាឃិកកិរិឃា កិញ្ចិ កត្តព្ពំ សម្ចោរេបតិ, សឃញ្ច សម្ចហតំ ឈដតំ ហោតីតិ សម្ពាកម្មន្តសត្តាតា ចិរតិបិ សម្ចោតសកាចា ចុត្តា។ សម្បយុត្តឆម្ពាតំ ចា ស្កូលិបតំ សម្ចោបតំ កាឃិកកិរិឃាឃ កាទុក្ខបតំ ចិឃ។

អស្សាតិ ឃោកិតោ។ ៗទ្ធិ សតិ ចិសុទ្ធតោ ចិសុទ្ធិក្ខតា។ ឌីចយាតស្ស សត្តស្ស, សម្បយុត្តឆម្ពាតំ ចា សុទ្ធិ ចោឌាតំ, អាឌីចស្សេច ចា ឌីចិតិត្រិឃចុត្តិឃា ។ ទោឃាឌីចស្ស អត្ថទ្ធបដិក្ខោឃ សម្ពាឌីចិកាឃ បចត្តិហេតុតាឃ ទោឃាឌីចបចត្តិរសោ។ ញ្ចយស្ស ហិ បចត្តិតោ បច្ចោឃ យិច្ឆាឌីចោ ត បចត្តតីតិ។

សត្តាក្សលចិត្តិសតោបិ សម្ពាចាឃាយោ ស្ថិរបដិបក្ខងស្សតចសេត តោសន្តសម្បច្ឆេទតោ ចុត្តា។ សំកិលេសបក្ខតោបិ ៗស្ស បក្កាហតំ បក្កហោ។ កាឃាឌីសុ សុកាឌិអាកាទុបឆារណចសេត បចត្តា សុកសត្តាឌិបុត្តក្កយា អក្សលក្ខន្ធា យិច្ឆាសតិ, ៗស្សា ចិត្តិសតោ យិច្ឆាសតិចិតិន្ទុតោ។ អសម្ពាសោតិ សម្ពាសចិត្តិសតោតា ៗប្បដិបក្ខោ។ អារម្មណស្ស ឃឆាសកាចសល្លក្ខណំ ស្ថបដ្ឋាតំ "អារក្ខបច្ចុបដ្ឋានា"តិ, "សតារក្ខេត ចេតសា"តិ (ឌី៍ តិ៍ ១៍១៩ប័) ច ចចតតោ ចិសេសតោ សតិ ក្សលចិត្តស្ស អារក្ខាតិ អាហ "សតិឃា សំរក្ខិឃមាតចិត្តស្សា"តិ។

៥៩១៍សច្ចញាណស្សាតិ សច្ចាតិ អារក្ខ បចត្តតកញាណស្ស, ត បដិចេឆញាណំ ចិឃ សកិចេច ញ្ញាតំ, អច តោ បុតប្បុតំ ស្ថប្បជ្ជតោតា អត្ថ អត្ថ ទៅឆោ អត្ថទៅឆោ, អត្ថស្សចាការបរិចិតក្កឌិក្ខិតិន្ទ្យាតក្ខត្តិអត្ថកតោ ចា ទៅឆោ អត្ថទៅឆោ, ៗឆេច ញាណត្តិ អត្ថទៅឆញាណំ។ ត ហិ ៗំ បច្ចក្ខតោ ញ្ញាតំ, អត្ថស្សចាឌិចសេត បត កប្បតម្បលេត ញ្ញាតំ។ កិច្ចតោតិ បរិញ្ញាតតាឌិតោ។ ៗំកិច្ចករណេតច ហិ បរិញ្ញោយ្យាឌីតិ ចិឃ តាតិបិ ៗស្ស បិកដ្ឋិតិ ហោត្តិ។ ចិចដ្ឋាត្យបស្សតាឃ ហិ សច្ចោទហិ បតិលឹឃយាតយាតសស្ស ស្ថប្បជ្ជយាតំ យក្កញាណំ ចិសត្តាទំ ទុក្ខតិស្សរណំ អារម្មណំ កត្វា ទុក្ខំ បរិច្ឆិន្ទតិ, ទុក្ខកាតញ្ចា ៗណ្ហំ បដហតិ, តិទោឆញ្ចា សច្ឆិករោតិ ថុសតិ។ អាឌិច្ចោ ចិឃ បកាឃ សម្ពាសក្កប្បាឌីហិ សហ សម្បប្បត្តំ ៗំ យក្កំ កាចេតិ, ត ច សច្ចោទ អម្បុញ្ចិត្វា បចត្តមាតេត ញាណេត ១ៗំ សត្តំ កាតុំ សក្កា តិម្មិត្តបចត្តហិ អច្ចដ្ឋិតត្តា។ ៗស្មា ១តាតិ កិច្ចាតិ កទោត្តំ ៗំ ញាណំ ទុក្ខាឌីតិ ចិកាចេតិ ៗត្ថ សម្ពាហតិចត្តតោតិ "ចត្តាទិបិ

សច្ចានិ បដិវិជ្ឈតី”តិ វុត្តំ, ឯកបដិវេធនាតិ អធិប្បាយោ។

ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតីតិ កាលន្តរទស្សនំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ ចេ? ន, “យោ នុ ខោ, អាវុសោ, ទុក្ខំ បស្សតិ, ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតី”តិអាទិនា (សំ។ និ។ ៥។១១០០) ឯកទស្សិនោ អញ្ញមញ្ញទស្សិតាវិចារណាយំ តំសាធកត្តំ អាយស្មតា គវម្បតិត្ថេរេន ឥមស្ស សុត្តស្ស អាភតត្តា, បច្ចេកញ្ច សច្ចេសុ និស្សយាតេសុ អញ្ញមញ្ញទស្សនស្ស យោជិតត្តា។ អញ្ញថា អនុបុព្ពាភិសមយេ បុរិមទិដ្ឋស្ស បច្ឆា អទស្សនតោ សមុទយាទិទស្សិនោ ទុក្ខាទិទស្សិតា ន យោជេតព្ពា សិយា។ យោជិតា ច សា “យោ ទុក្ខសមុទយំ បស្សតិ, ទុក្ខម្បិ សោ បស្សតី”តិអាទិនា (សំ។ និ។ ៥។១១០០)។ លោកិយំ សច្ចញាណំ តត្ថ លោកិយញាណេហិ បរិយុដ្ឋានសន្តានតោ អភិភវោ បរិយុដ្ឋានាភិភវោ, តស្ស វសេន សុទ្ធសង្ខារបុញ្ជមត្តទស្សនតោ សក្កាយទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានំ និវត្តេតិ។ “លោកសមុទយំ ខោ, កច្ចាន, យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា លោកេ នត្ថិតា, សា ន ហោតី”តិ (សំ។ និ។ ២។១៥) វចនតោ សមុទយទស្សនំ ហេតុផលបដិពន្ធវិច្ឆេទទស្សនតោ បរិយុដ្ឋានាភិភវវសេន បវត្តមានំ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិំ និវត្តេតិ។ “លោកនិរោធំ ខោ...បេ... បស្សតោ យា លោកេ អត្ថិតា, សា ន ហោតី”តិ (សំ។ និ។ ២។១៥) វចនតោ និរោធទស្សនំ ហេតុនិរោធា ផលនិរោធទស្សនតោ សស្សតទិដ្ឋិំ និវត្តេតិ។ អត្តការស្ស បច្ចក្ខទស្សនតោ មគ្គទស្សនំ “នត្ថិ អត្តការេ, នត្ថិ បរការេ, នត្ថិ បុរិសការេ”តិអាទិកំ (ទី។ និ។ ១។១៦៨) អកិរិយទិដ្ឋិំ បជហតិ។ “នត្ថិ ហេតុ, នត្ថិ បច្ចយោ សត្តានំ សំកិលេសាយ, អហេតូ អប្បច្ចយា សត្តា សំកិលិស្សន្តិ, នត្ថិ ហេតុ...បេ... វិសុទ្ធិយា, អហេតូ អប្បច្ចយា សត្តា វិសុជ្ឈន្តី”តិអាទិកា (ទី។ និ។ ១។១៦៨; ម។ និ។ ២។១០០, ២២៧; សំ។ និ។ ៣។២១២) អហេតុកទិដ្ឋិ ច បន អកិរិយាទិដ្ឋិគ្គហណេនេវ គហិតាតិ ទដ្ឋព្វា។ សាបិ ហិ វិសុទ្ធិមគ្គស្សេវ បហីយតីតិ។ ទុក្ខេ ញាណំ សមុទយផលស្ស ទុក្ខស្ស អណ្ឌជាទិភាវំ បស្សតីតិ ផលេ វិប្បដិបត្តិំ និវត្តេតិ។

ឦស្សរោ លោកំ បវត្តេតិ សន្តេតិ និវត្តេតិ សំហរតីតិ ឦស្សរការណិនោ វទន្តិ។ បកតិតោ លោកោ អាទិ ភវតិ, តត្ថេវ ច បតិលីយតីតិ បកតិការណិកា។

“កាលោ ករោតិ ភូតានិ, កាលោ សំហរតី បជា;

កាលោ សុត្តេ ជាគរតិ, កាលោ ហិ ទុរតិក្កមោ”តិ –

កាលវាទិនោ។ កណ្ដកស្ស តិខិណការតា វិយ, កបិដ្ឋផលានំ បរិមណ្ឌលតា វិយ, មិគបក្ខិសរីរានំ វិចិត្តតា វិយ ច សភាវតោវ លោកោ សម្ភោតិ, វិភោតិ ចាតិ សភាវវាទិនោ។ អាទិ-សទ្ទេន អណូហិ លោកោ បវត្តតិ, សព្ពំ បុព្ពេកតហេតុ, លោកោ និយតោ អវិច្ឆិន្នសុត្តគុឡកនិព្ពេឋិតោ វិយ, ន ឯត្ថ កស្សចិ បុរិសការោតិ និយតិវាទិនោ។

“យទិច្ឆាយ បវត្តន្តិ, យទិច្ឆាយ និវត្តរេ;

យនិស្សាយ សុតំ វុត្តំ, តស្មា យានិស្សិ បជា”តិ –

យនិស្សាចានិតោ, យេ អនិច្ចសមុប្បត្តិចានិតោតិ ច វុច្ចន្តិ· ឧចយានិអការលចាគសក្កោហា ដដ្ឋេត្តា· រាយុគកអាញអារានីតំ ចិយ, អន្វបលោកេ តិកណ្ឌាតំ ចិយ ច លោកន្វបិកាយំ អបចក្កោ យោរេក្ខាតិ កហលំ អបចក្កោហា· អានិ-សង្គេត បឆាតស្ស អប្បចត្តិ, ក្យលចិយុត្តស្ស អត្តតោ សកត្តតិ អចដ្ឋាតំ, ព្រហ្មតា សលោកតា, សមីបតា, សំយោគា, ដិដ្ឋឆមុតិដ្ឋាតចាគាតិ ឧចយានីតំ កហលំ ដដ្ឋត្តា· ឧត្តុ ច បឆាតស្ស អប្បចត្តិ យហតានិការចេត អបរិលារេយា, អតកិញ្ញត្តិ ចា· “អហយេដ្ឋា, បកតិ អដ្ឋា”តិ ឧចំ បចត្តបកតិបុរិសត្តរឌាតតេត អត្តសុលក្ខោយោហេសុ អចិកាកក្កហលោ កិរ តិចត្តិតេ វុត្តតេយត បឆាតំ តប្បចត្តតិ, សោ ចិរោយេក្ខាតិ កាបិលា· ក្យលចិយុត្តស្សាតិ ឮដ្ឋិសុលក្ខេក្ខូប្ឋារាគាសប្បយត្តឆមុាឆមុសក្ខាររហិ តចហិ អត្តក្ខលហិ ចិយុត្តស្សាតិ កលាគយតាតុសារិតោ· សលោកតា ព្រហ្មតា សយាតលោកតា· សមីបតា តស្ស សមីបប្បចត្តិតា· សំយោគា តេត ឧកីភាវ្វបកយតំ· “ព្ពត្រៃយតប្បតប្បុត្តបុលគស្សតានីហិ ចិតា អបចក្កោ តត្តិ”តិ កហេត្វា តឆា បចត្តតំ កាយសុលល្លិកាតុយោគា· អតសតកោសលុប្បាតានិតបចរិយាយ តក្កសីលកោសីលក្យក្កុរសីលានីហិ ច អត្តបរិតាបតេត យោរេក្ខា ហោតីតិ អត្តកិលយឆោ·

ស្វាយំ សដ្ឋោ មិស្សាការហោ សច្ចញាណោ សតិ បតិដ្ឋំ ត លភតីតិ វុត្តយេចត្តំ សក្កលុបត្តា “លោកេ លោកប្បភេទេ”តិ កាឆយាហាតិ·

ញាណកិច្ចតោ ចិតិស្សយចណ្ឌតា តិដ្ឋិតា·

ឱរំ·សេសាសដ្ឋឆមុាតិ សេសា ឧកាសីតិ លោកិយឆមុា· អដ្ឋត្តិកបាហិរេសុ ដ្ឋាគសសុ អាយតតេសុ កាយកចចិកចតល្យាចសេត ដ្ឋាគសតិកា លត្តិំស តល្យាចិចរិតាតិ, ល្យូកចត្តុចិកេក្ក ចា អាកតតេយត កាលចិកាក់ អតាយសិត្វា វុត្តាតិ· តគាយសេត ហិ អដ្ឋសតំ ហោត្តិ· អសមុិស្សត្តិ ឧកាកត្តា កោតចិ អសមុិស្សំ, ក្យតោ តគេត្តាកឆប្បកេគាតិ អធិប្បាយោ· ចិយំសិដ្ឋិបិគានីតំ តៅធិបក្ខិយាតំ សតិបិ កិច្ចាតតេត្ត អត្តតោ ឧកត្តា សមុានិដ្ឋិយា សក្កោហាតិ សមុានិដ្ឋិយុលេត តគេត្តាកឆតា វុត្តា·

តយោ តេក្ខមុចិតក្កាគយោតិ លោកិយក្ខលោ អលោកយេត្តាកវ្វលាសប្បយោកចសេត កិត្តា, យក្កក្ខលោ លោកិញ្ញាបិគចិហិសាសមុយ្យេគតចសេត តយោតិ ឧកោបិ វុត្តា· ឧស តយោ សមុាចាចានីសុ· អប្បិស្សតាសត្តដ្ឋិតាតំ បត ភាវេច សមុាអានីចសមុ្ពចតោ តេត តេសំ សក្កោហា ដដ្ឋេត្តា· កចត្តរេបិ ឌីចិតហេតុបិ អរិយេហិ អឌីតិក្កយតីយត្តា អរិយកត្តាតំ សមុាចាចានីសីលាតំ កហលោត យេត សង្គាហតេត្តត តាតិ កហេតដ្ឋាតិ, សោ សង្គាហតេត្តា កហិតោ ឧច ហោតីតិ តតោ អតដ្ឋាតិ សង្ខិត្រៃយសង្គាពលិតិ តត្ត អតេត្តាកឆាតិ វុត្តាតិ· លតេ្តា បត សង្គាត្យក្យលាតិ កត្វា លត្ថិដ្ឋិបិគស្សាបិ តគេត្តាកឆតា វុត្តា· តេសំ អត្ថិតាយាតិ សង្ខិត្រៃយសង្គាពលលត្ថិដ្ឋិបិគាតំ អត្ថិតាយ សីលស្ស អត្ថិភាវតោ តិចិតេឆតាបិ សីលេត តេ តយោបិ កហិតាតិ តត្ត អតេត្តាកឆា· ចិត្តសយានីតិ ចិត្តិដ្ឋិបិគំ ចគតិ· “ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវយ”ន្តិ (សំ· និ· ១·២៣, ១៩២; ពេដកោ· ២២; មិ· ប· ២·១·៩) ហិ

ຈິຕ຺ຕມຸເຂນ ສມາຘິ ວຸເຕ຺ຕາຕິ ສມາຘິມຸເຂນ ຈິຕ຺ຕມ຺ປິ ວຕ຺ຕຸໍ ອຣຫຕິ. ຈິຕ຺ຕິທ຺ຘິປາທພາວນາຍ ປນ ສມາຘິປິ ອຘິມເຕ຺ຕາ ເຫາຕີຕິ ວີມໍສິທ຺ຘ ິປາທາທິວຈນໍ ວິຍ ຈິຕ຺ຕິທ຺ຘ ິປາເທາຕິ ອວຕ຺ວາ ອິຘ "ຈິຕ຺ຕສມາຘີ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. "ປີຕິມນສ຺ສ ກາເຍາ ປສ຺ສມ຺ຠຕິ, ປສ຺ສທ຺ຘກາເຍາ ສຸຂໍ ເວເທຕິ, ສຸຂິເນາ ຈິຕ຺ຕໍ ສມາຘິຍຕີ"ຕິ (ທີ. ນິ. ໑.໔໖໖; ໓.໓໕໙; ສໍ. ນິ. ໕.໓໗໖; ອ. ນິ. ໓.໙໖; ໑໑.໑໒) ວຈນເຕາ ສມາຘິສ຺ສູປກາຣາ ປີຕິປສ຺ສທ຺ຘິເຍາ, ຕສ຺ມາ ສມາຘິຄ຺ຄຫເຓນ ຄຫິຕາ. ອຸເປກ຺ຂາ ປນ ສມາຘິສ຺ສູປກາຣເກາ, ຕໍສທິສກິຈ຺ຈເຕາ ຈ. ຕສ຺ມາ ສມາຘິສີເສນ ວຸຕາຍໍ ອເນ຺ຕາຄຘາ ເຫານ຺ຕີ.

ອເນ຺ຕາຄຘານໍ ປເພທວິນິຈ຺ຉຍກຖາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໔໙໘. ພາເຣາ ວິຍ ທຸກ຺ຂສຈ຺ຈໍ ວິພາຘກຕ຺ຕາ, ນິຫຣິຍເວເສນ ວິຫຕ຺ຕກາເວເຕາຕິ ອເທ຺ວາ. ພາຣາທານມິວ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ພເວ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນກວິພາຘສ຺ສ ເຫຕຸກາເວເຕາ. ພາຣນິກ຺ເຂປນມິວ ປວຕ຺ຕິທຸກ຺ຂູປສມພາເວເຕາ. ເຣາເຄາ ວິຍ, ທຸກ຺ຂມ຺ປິ ຈ ພາຘກຕ຺ຕາ. ເຣາຄນິທານໍ ວິຍ, ທຸຏ຺ຐໍ ວິຍ ຈ ປກາວລກ຺ລຕ຺ຕາ. ທຸຏ຺ຐີຕິ ຈ ອວສ຺ສໍ ວາ ອຕິວສ຺ສໍ ວາ. ເຣາຄວູປສເມາ ວິຍ, ສຸພິກ຺ລິຍ ຈ ສຕ຺ຕິລກ຺ລຕ຺ຕາ, ສຸຂເຕາເວເຕາ. "ນິພ຺ພານໍ ປຣມໍ ສຸຂ"ນ຺ຕິ (ຘ. ປ. ໒໐໓-໒໐໔) ຫິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເພສຊ຺ຊມິວ, ສຸພຏ຺ຐິ ວິຍ ຈ ທຸກ຺ຂສ຺ສ ເຫຕຸປເທ຺ຘວເຕາ, ຕສ຺ສ ຈ ອປກຕ຺ຈິຍພາເວເຕາ. ນິຍ຺ຍາຕລກ຺ລຕາວິຍຸປກຸສ຺ສ ອພິຍ຺ເຍກາເວເຕາ, ສາສ຺ສຕປຕິກາເຍາ ຈ ທຸກ຺ຂໍ ເວຣິຈິສທຸກ຺ຂຍຊ຺ຣິຍຕີຣູປຍໍ ເວເຣ ຍາປິເຄາ, ປຈ຺ຈິກາເຣາ ວາ. ເວຣສມຸຊ຺ເຊາ ເວຣວູປສເມາ ເຍຕ຺ວາ. ເວຣສມຸຊ຺ເຊປາເຍາ ສຈ຺ຈຫວຕ຺ຕູຕີ.

ອຸປມາເຕາ ວິນິຈ຺ຉຍກຖາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໔໙໙. ຈຕຸ ນເຍາ ສມຸທຍາທີສຸຕິ ອຕ຺ຖິ ເຈວ ສມຸທເຍາ, ນ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ, ອຕ຺ຖິ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ, ນ ສມຸທເຍາ, ອຕ຺ຖິ ສມຸທເຍາ ເຈວ ອຣິຍສຈ຺ຈຍ຺ຈ, ອຕ຺ຖິ ເນວ ສມຸທເຍາ ນ ອຣິຍສຈ຺ຈນ຺ຕິ. ເສສສຈ຺ເຈສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ນ ອຣິຍສຈ຺ຈນ຺ຕິ ປຣິຍ຺ເຍາຍປທາຕຕ຺ຖາສຕ຺ຕນິຍ຺ຍານກາຈາກາເວເຕາ. ຍາຕໍ ປນ ອຣິຍສຈ຺ຈນ຺ຕິ ສມຸທຍມ຺ປສຈ຺ຈມນາຍາຫ. ສິຍາ ທຸກ຺ຂໍ ສຈ຺ຈທຸກ຺ຂຕາຍ. ເຕນາຫ "ອນິຈ຺ເຈາ"ຕີ. ຕເທເວຕາຕິ ຕທສກາເຣນ, ປຣິຍ຺ເຍາກາເຣນາຕິ ອເຕ຺ວາ. ເຍເຕນ ຕໍ ອຣິຍສຈ຺ຈຍໍ "ສິຍາ ທຸກ຺ຂໍ, ນ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ, ສິຍາ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ, ນ ທຸກ຺ຂ"ນ຺ຕິ ອາທິນາ ນເຍນ. ອຣິຍສຈ຺ຈສມ຺ປທາ ຫິ ທຸກ຺ຂາທິສມ຺ປທາ ປຣິຍ຺ເຍາຍາທິກາເຈ ວຕ຺ຕນ຺ຕີ. ເຕເນວ ອຣິຍສຈ຺ຈສມ຺ປທາເນປິ ທຸກ຺ຂສມ຺ປທ຺ຘໍ ສມ຺ຕາຍ ສພ຺ພກສ຺ສຍ຺ຍາປຍ຺ຍຸຕ຺ຕສາຍປ຺ຍາພລສຍາທີ ອາທິປຄສມ຺ປທາ ວຸຕ຺ຕາ, ອຣິຍສຈ຺ຈສມ຺ປທາເນ ປນ ສມ຺ປາຍ ຈຕຸປຄສມ຺ປທາ.

ສຍ຺ຍາກາເຣາຕິ ສຍ຺ຍປ຺ປກາເຣາ. ຍຖາ ມຄ຺ຄສມ຺ປຍຸຕ຺ຕສມ຺ມາທິຏ຺ຐິເຍາ ເອກເທສກິລິ, ເອວໍ ອຫຕ຺ວາ ສຍ຺ຍທິເຍາເຣກ ທຸກ຺ຂຕາຍ ເຈວ ອຣິຍສຈ຺ຈຕາຍ ຈາຕິ ອເຕ຺ວາ "ອຸປາທາເນກ຺ຂນ຺ຘປຍ຺ຈເກ"ນ຺ຕິ ວຸເຕ຺ຕ ຕຫ຺ຕາຍປິ ສງ຺ເຫາ ສິຍາຕິ ຕໍນິວຕ຺ຕນຕ຺ຖໍ "ອຍ຺ຍຕ຺ຖ ຕຫ຺ຕາຍາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕສ຺ສາ ວິສຸໍ ອຣິຍສຈ຺ຈກາເວເຕາ. ສມຸທຍາທີສຸ ອວເສສກິເລສາທເຍາ ປກາເຣນ ສມຸທເຍາ, ນ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕນເຍນ ອຍຕ຺ຕີ ກເຕ຺ວາ. ນິເຣາເຘາ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ, ນ ສມຸທເຍາ. ມຄ຺ເຄາ ປນ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ ສິຍາ ສມຸທເຍາ ອຕ຺ຕເນາ ຜລສ຺ສ ປຈ຺ຈຍເທ຺ຕນ, ນ ປນ ຍສ຺ສ ປຫານາຍ

ករចតិ ព្រហ្មចរិយំ ចុស្សតិ តឆទេ្ទតូត, សព្ពាការរេត បត តល្យាសយុទយោ ទេច អរិយសច្ចញ្ញា់ យក្កសយ្យយុត្តឆខ្ញា, សាយញ្ញាផលិតិ ច

ឃស្ស បហាតាឃ ករចតិ ព្រហ្មចរិយំ ចុស្សតិ តឆទេ្ទតូត ទេតច សយុទយោ, ត អរិយសច្ចំ់ សព្ពារតិទេរាទឆា, តិទេរាឆសយាបត្តិ ច តិទេរាទឆា,

ត អរិយសច្ចំ់ សយុទយោ អរិយសច្ចំ, ត តិទេរាទឆា់ ព្ពតទំ បត អរិយសច្ចទ្ធំ សិឃា តិទេរាទឆា ពលាតិទេរាឆសក្ខាចទេតា, ត បត ឃស្ស

សទ្ធិកិរិយាឃ ករចតិ ព្រហ្មចរិយំ ចុស្សតិ តឆទេ្ទតូត់ សព្ពាការរេត បត អសព្ពុតា ឆាតុ តិទេរាទឆា ទេច អរិយសច្ចញ្ញា់ ទេសសំ

ចុត្តតឃទេយច់ អរិយយក្កទេតា អញ្ញាតិ យក្កាតិ យទេក្កា, ត អរិយសច្ចំ់ តិទេរាទឆា អរិយសច្ចំ, ត យទេក្កា់ ព្ពតទំ បត សច្ចទ្ធំ សិឃា យទេក្កា

កចកាយិតិបចិបទាកាចទេតា, ត បត ឃស្ស កាចតាឃ ករចតិ ព្រហ្មចរិយំ ចុស្សតិ តឆទេ្ទតូត, សព្ពាការរេត បត តិទេរាឆកាយិតិបចិបទា

យទេក្កា ទេច អរិយសច្ចញ្ញា់ ទេសសំ ចុត្តតឃទេយច់

ចតុក្កទេតា ចិតិទ្ធឃចណ្ណតា តិដ្ឋិតា់

ឪខុលិ់ ឃុញ្ញាតីតិ ទេចឥកាឌីហិ ឆាហិរកបរិកប្បិទេតហីតិ អឆិប្បាទេឃា់ ទុក្ខិញ្ញាទេចឥតីឃប្បិ សត្តិ ទេចឥការហិតំ, ទេកចលំ បត តស្មិំ អត្តទេតា

បច្ចទេឃហិ បចត្តយាទេត ទុក្ខិ ទេចទេឥតីតិ ទេចាហារយត្តិ ទេហាតិ់ ខុស តទេឃា ព្ពតទេរឃុបិ់

“ទុក្ខទេយចា”តិ អចឆារទេលាត តិចត្តិតយត្តំ ឥទេស្សតុំ “ត ទេកាឌិ ទុក្ខិទេតា”តិ ចុត្តិ់ កិរិយាច ចិឌ្ឍីតិ សយុទឃសច្ចំ សត្ថាឃ ចឥតិ់

បុរិយសច្ចទ្ធឃស្ស ចិបិកចដ្ឋកយ្ខចដ្ឋសក្កហទេតា ការកស្ស ចា ទុក្ខសច្ចសកាចយាហ់ កាតព្ពាបិ ហិ កិរិយា ការការហិតា ទេកចលំ អត្តទេតា

បច្ចទេឃហិ តាឃ បចត្តយាតាឃ ទុក្ខសញ្ញាទេត ឆខ្ញប្បតទេត្ថ កិរិយំ កទេរាតីតិ ទេចាហារយត្តិ ទេហាតិ់ តិព្ពុតាកយទេកាឃុបិ ខុទេសច តទេឃា់

“យទេក្កា អត្ថិ”តិ ចតូទេត្ត “យក្កយត្ថិ”តិ ឍ្កការស្ស អកាទេចា កទេតាតិ ឥដ្ឋព្វាំ កយទេកាតិ តិព្ពុតិ កត្តា់

កិទេលសាឃុចិបល្លសាលាទេដ្ឋត សាឃសចតា អឃុកតាតិ កត្វា អតាឃសចត្តា តិទេរាឆយក្កា ឃុកា ខុច់ ទុក្ខាឌីតំ បរិឃាទេឃត សយុទយាឌិកាទេចា ច

អត្ថិ , ត បត តិទេរាឆកាទេចា, តិទេរាឆស្ស ចា ត ទុក្ខាឌិកាទេចាតិ តិទេរាឆាចទេសសត្តឃាតំ ត អញ្ញាយញ្ញាសយក្កិតាតិ អាហ “តិទេរាឆឃុញ្ញាតិ

ចា”តិអាឌិ់

សយុទេឃ ទុក្ខស្សាកាចទេតាតិ ទេបរិតាកចិកាឃ តល្យាឃ បុតព្ភចស្ស អកាចទេតា់ ឃឆា ចា បកតិចាឌីតំ ចិការា អចិការិកាចទេតា,

បុទេព្ពា បតិបលីតា ច បកតិកាទេចទេតច តិដ្ឋត្តិ, ត ខុចំ សយុទឃសយ្យយុត្តយ្យិ ទុក្ខិ សយុទឃកាទេចត តិដ្ឋតីតិ អាហ “សយុទេឃ

ទុក្ខស្សាកាចទេតា”តិ ់ យទេក្ក ច តិទេរាឆស្ស អកាចទេតាតិ សព្ពទេត្ថា់ ឃឆា អចិកទេត្តហិ ចិការទេហិ

យហាហក្ការតយ្យត្តចិទេសសិទ្ធ្រិឃក្ខតចិទេសទេសហិ បកតិកាទេចទេតច ឌិទេតហិ បកតិ សកក្ខា ព្ពុទ្ធិតា បកតិចាឌីហិ, ខុចំ ត ផទេលត សកព្ភទា

ទេហតុតិ អទេត្វា់ “ទុក្ខសយុទឃាតំ តិទេរាឆយក្កាតច្ចា អសយចាឃា”តិ ខុតំ ចិចទេរត្តា អាហ “ត ទេហតុសយទេចតំ ទេហតុផល”ត្តិអាឌិ់ តត្ថ “ព្ពុឆ

តត្តាឃុ បទេដា, កបិទេលឃុ ឈទេដា, តីទេរលាឃុ កទេដា ទ្ធិឃុ អល្វាឃុ ទ្ធិអល្យុក”ត្តិអាឌិតា ព្ពុឆ ចុទ្ធិទេចាហារឌតទេកា អចិឃុំ សិទ្ធាតំ សព្ពទេត្ថា

សយចាទេឃា, ទេតត សយចាទេឃត ការទេលាឃុ ទ្ធិឃុ អល្វាឃុ ទ្ធិអល្យុកំ ផលំ សយទេចតំ ខុកីក្ខតយិច សព្ពទ្ធិ, តីឃុ អល្វាឃុ តិអល្យុកត្តិ ខុចំ

យថាបច្ចយំ យថាសភាវំ យថាអត្ថំ យថាធាតុលក្ខណបរិយត្តិ ផលំ អត្ថោ ការណេហិ សមេចតិ្ត សមចាយចាទិតោ ចេតិ្ត។ ឯចំ បត ចេតេត្តហិ អបរិយាណេហិ ការណេហិ យថាបរិយាណំ ឯកំ ផលំ សមេចតំ អត្ថោ អនេត្ថាការណេហិ ការណេហិ សកតុំ អសម្ពាត្តិ ចុត្តំ ហោតិ។ ឯចយិឆ សមចាយាការចា ផលេ ហេតុ តព្ពិតិ ហេតុសម្ពន្ធា ផលត្តិ អត្ថោ។

សម្ពោតោ ចិតិច្ឆយចណ្ណតា តិច្ចិ តោ។

ឮតិ យក្កតិច្ចេសកឆាចណ្ណតា។

ឯកចិឆាទិចិតិច្ឆយកឆាចណ្ណតា

៦៩ប៉ បចត្តិកាចតោតិ សំសារស្ស បចត្តិកាចតោ។ ចតុអាហារកេឆតោតិ ចតុអាហារបច្ចយចិសេសតោ។ ឯតេត ចត្តារោ កពឡីការាទិអាហារចិសេស, អន្តេហរណីយចត្តុ, សព្វអាយតត, អចិជ្ជា, អភិសង្ខារសង្ខារតោ តបច្ចយភូតឆយ្ចិសេស ច សក្ខព្យាតិ , ឆ្វិជ្ជយកមូប, ចេតតា, បដិសន្ធិចិញ្ញាណ, តាយមូបសង្ខារតោ តត្រិញ្ញាតឆយ្ចិសេស ច។

បចត្តកាចតោ បចត្តិមូលស្ស។ មូបិកិតត្ថតាទិកេឆោ មូបក្លត្ថាទិអកិតត្ថតកេឆោ, មូបិរយ្ចលាទិចសេតាបីតិ ចេតិ្ត។ មូបតព្យាឌីតំ បចេច្ចកំ អតេតកកេឆត្តា ៤ តព្យាកាយា, តេតសំ កេឆតោ។

ច្កបិឆាតេហិ ច្កបិឌីយតីតិ ច្កបិឌិ, ច្កបិឆាតក្លត្ថបច្ចាកំ។ តត្ថិស្សរណក្ខតំ តិញ្ញាតំ, តស្ស ចុបសយោ តំសត្តីតិ កត្វា តស្ស យាច បច្ចិយំ ចិត្តំ, តាច សេសតំ, តតោ បរំ អតចសេសតញ្ញ ច្កបិកាយ ទីសាបិឌីសេសតិញ្ញាតឆាតុ, តិទុបិឌីសេសតិញ្ញាតឆាតុតិ ក្ខិឆា ចោហទីយតិ។ យឆា ចាយំ កេឆោ ចោហារតោ, ឯចយិតទេបីតិ តេ កតិបយេ ឌស្សេតុំ "តិចិតេឆា"តិអាទិ ចុត្តំ។ អញ្ញាឆា ឯកស្ស សតោ តិញ្ញាតស្ស ក្យតោ កេឆោតិ។

សមឆចិបស្សតាកេឆតោតិ ឯត្ថ សមុខិច្ចិ សមុខសក្កប្បា ចិបស្សតា, ឮតេទ សមឆាតិ ចេតិ្ត។ ឋីលយ្យិ ហិ សមឆស្ស ច្កបការកត្តា សមឆក្កហណេត កយ្យាតីតិ តេតសំ អឌិប្បាយោ។ អឆ ចា យាតច្ឆយស្ស ចសេត លទ្ធោ យេក្កោ សមេឆា ចិបស្សតាតិ អាកយតចសេត ចុត្តាតិ ឥច្ចេត្ថា។ អយត្តិ អរិយយេក្កោ។ សប្បេឆសត្តាតិ ឋីលក្លត្ថាឌីតំ ឯកេឆសត្តាតិ អត្ថោ។ ឯកេឆសោ ហិ បឌិស្សតិ អចយចការេចត អបឌីឋីយតីតិ បេឆសោ, អត្ថោ សម្ពុទាយំ បតិ សហ បេឆសេតាតិ សប្បេឆសោតិ ចុច្ចតិ យឆា "សតិឌស្សតា ឆយ្ចា"តិ (ឆ។ ស។ ទុកយាតិកា ៨), ឋីលក្លត្ថាឌេយា ច សត្តុលោកិយលោកុត្តរឋីលាឌិសក្កាហកា, អរិយយេក្កោ លោកុត្តរោ ឯចាតិ តេឆកេឆសោ ហោតិ។

សឌាតិតោតិ សយាតឌាតិតោ, ចឌីទុច្ចទិតចិទតិអាទិកេឆេសុ សយាតាយ ឋីលឌាតិយាតិ អត្ថោ។

ឆ្កតាសហារេយា ចិយ ចាយារេយា បក្កហកិច្ចសាយន្ធារេតា៑ អំសក្ឆ៌ ឥត្វា ជិតាសហារេយា ចិយ សតិ អបិលិបតចរេសត តិច្ចលកាចករលាសាយន្ធារេតា៑ សឌាតិរេតាតិ សចិតក្កសចិចារាឌិរេករេឥស្ស សយាតាយ សយាឌិឌាតិយាតិ អរេត្វា៑ កិរិយរេតាតិ សយាឌិអត្ស្សបកិរិយរេតា៑ តរេតា ៙ច ហិ “ចត្តារេរា សតិបដ្ឋាតា សយាឌិតិយិត្តា, ចត្តារេរា សម្ម្បធាតា សយាឌិបរិក្លារា”តិ (យ៑ តិ៑ ១៑ ३៙) សតិចាយាយាត៌ សយាឌិស្ស តិយិត្តបរិក្លារការេចា ចុរេត្តា៑

អារេការេដេរត្តត ចិយាតិ “អតិច្ចំ អតិច្ច”ន្តិអាឌិតា បញ្ញាកិច្ចសឌិរេសត កិរេច្ចត សយត្តរេតា រេការេដេរត្តត ចិយ, “អតិច្ចំ លយដ្ឋេត, ទុក្ខំ កយដ្ឋេតា”តិអាឌិតា (បដិ៑ ម៑ ១៑३បំ) បរិចរេត្តរេត្តត ចិយ ច អាឥាយ ឋ្ហាហិត្វា ឌិត្តរេយច បញ្ញា បដិចិន្ត្យតិ៑ ខ្វិត្តិ សយាតកាលរេត្តបិ បច្ចយការេចត សម្មាសក្កប្បស្ស បុរិយកាលស្ស ចិយ តិរេឆ្កសា ករេតា៑ សឌាតិរេតាតិ “ទុរេក្ខ ញាណ”ន្តិអាឌីស្ស (សំ៑ តិ៑ ३៑បំ) សយាតាយ បញ្ញាឌាតិយា៑ កិរិយរេតាតិ ៙ត្វ បញ្ញាសឌិសំ កិច្ចំ “កិរិយា”តិ ចុត្តំ, បុរេត្ត បត សយាឌិស្សបការេកំ តឥត្ស្សបកិច្ចត្តិ អយរេយត្វ ចិរេសរេសា៑

“សត្តំ , កិក្ខរេច, អកិរេត្ញាយ្យ”ន្តិ (សំ៑ តិ៑ ३៑३៙) ចឥតរេតា ចត្តារិបិ អកិយុលំ បច្ចក្ខរេតា ញាតត្តាតិ, អកិចិសិរេដ្ឋត ចា ញារេលាត ញាតត្តាតីតិ អកិរេញ្ញាយ្យាតិ៑

ដ៙ជ៑អញ្ញាយញ្ញា សកាកាតីតិ អញ្ញាយញ្ញាសយាតកាកាតិ, សឌិសទ្ធបិតីតិ អរេត្វា៑

ទុរកិសម្ភចតរត្តិ អកិសម្ភចិតំ សារេឆតំ អសក្កុរេលាយ្យតរំ, សត្តិចិឈារេតាត ទុរឆិកាយត្តិ អរេត្វា៑ អសតត្តិ កល្លំ៑ អតិបិរេតាយ្យាតិ លិរេបយ្យ៑ រេការេដិយាតិ កល្ឌស្ស រេការេដិយា ចាលរេក្កត៑ រេការេដិត្តិ ចាលរេស្សច រេការេដិ៑ បដិចិរេន្ត្យយ្យាតិ បដិយុលការេចត ចិរេន្ត្យយ្យ៑

ញាឆកបកចសត្តិតិយ្យាតលក្ខរេលាហិ ចចត្វាត៌ សលក្ខលាចចត្វាត៌៑ ទុរចកាហរេត្វត កម្ពិរត្តាតិ ឆ្កត្ឋអារិកា ទុក្ខសម្ភយា៑ តិរច្ឆាតកតាតយ្បិ ហិ ទុក្ខំ, អាហារាឌីស្ស ច អកិលិរេសា បិករេជិ៑ បឹត្ឋអតាឌិអាឃ្សហតាឌិចរេសត បត “ឌ្ឋាឌំ ទុក្ខំ, ឌ្ឋាឥយស្ស ការេលា”ន្តិ យាចាចរេតា ឆ្កកាហិតំ អសក្កុរេលាយ្យត្តា កម្ពិរា៑ សល្យុល្យុយឆម្មត្តា តិរេរាឆយក្កា សកាចរេតា ៙ច កម្ពិររេដ្ឋត ទុរចកាហា៑ រេតរេតច ឋ្ហប្បរេត្ត យរេក្ក តត្វិ តិរេរាឆយក្កាត៌ អតចការេហាតិ៑ តិត្តាតយ្បិ យរេក្កត អឆិកត្តត្តាត្តា តស្ស ឋលត្តិ អបឌិសិយតីតិ អាហ “ឋលិបរេឥសរេតា”តិ៑ ចុត្តរេញ្ញាតំ “ទុក្ខតិរេរាឆ ញាណំ អត្វបដិសម្ភិតា”តិ (ចិក៑ លិ១ដ) យរេក្កាបិ តិរេរាឆស្ស សម្យាបកកាចរេតា “រេហត្ស”តិ អបឌិសិយតីតិ អាហ “រេហត្សអបរេឥសរេតា”តិ៑ ចុត្តម្បិ រេចតំ “ទុក្ខតិរេរាឆកាយិតិយា បដិបឥាយ ញាណំ ឆម្មបដិសម្ភិតា”តិ (ចិក៑ លិ១ដ)៑

ឌ្ឋាតិ ៙ចំ បការេទហីតិ ឌ្ឋាតិ ចិឌញ្ញាតិ សម្ពន្ធោ៑ តត្វ ឌ្ឋាតិសរេឆ្កត ចិឌាតតក្កយំ ឥរេស្សតិ៑ ៙ចំ បការេទហីតិ ៙ចំ-សរេឆ្កត ចិឌាតតការេលាក្សរេតាត ៙ច៑

សភាគចិសភាគតោចិតិ្ឋឃចញ្ញតា តិ្ជិតា៍

ឡត្រិឃសច្ចតិត្រេសចញ្ញតា តិ្ជិតា៍

ឡតិ សោញ្ជអសយបរិត្ឋេដចញ្ញតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៧. បញ្ញាភូមិនិទ្ទេសវណ្ណនា

បដិច្ចសមុប្បាទកថាវណ្ណនា

៥៧០. ភូមិស្សាបញ្ញាយាតិ ភូមិស្សា យថាឥកទាយ វិបស្សនាយ។ ភូមិភូតេសូតិ បតិដ្ឋានភូតេសុ។ កាយថ្ចាយំ បដិច្ចសមុប្បាទបដិច្ចសមុប្បន្នធម្មា បិតាបុត្តសមញ្ញា វិយ អវេបក្ខាសិទ្ធា, ហេតុផលធម្មេសុ បន យថាក្កមំ ចចត្តិតាចាតិ “បដិច្ចសមុប្បាទោ វេទា”តិអាទិនា វិភង្គ វុត្តំ អាទិសទ្ទេនាតិ “បដិច្ចសមុប្បាទាទិវេទា”តិ ឯត្ថ វុត្តអាទិសទ្ទេន អវសេសា ហោន្តិ, សំវណ្ណនាវសេនាតិ អធិប្បាយោ។ តេនាហ “តេសំ វណ្ណនាក្កមោ អនុប្បត្តោ”តិ។

អវិជ្ជាទយោ ធម្មា បដិច្ចសមុប្បាទោ, ន សមុប្បត្តិមត្តំ ប្វាយមេត្ថ ភូមិនា សុត្តបទេន វេទិតព្វោតិ ទស្សេន្តោ “សុត្តទេសោ”ត្តិអាទិ វត្វា បដិច្ចសមុប្បន្នេ បន ទស្សេតុំ “ជរាមរណាទយោ បនា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ កថំ បនេត្ថ អនុលោមតោ បដិច្ចសមុប្បាទធម្មា ទស្សិតា, បដិលោមតោ បដិច្ចសមុប្បន្នា ធម្មាតិ? យតោ តេ បច្ចយតោ ឧប្បន្នា, តស្ស សមត្ថនទស្សនត្ថំ។

ន និច្ចំ ន សស្សតន្តិ អនិច្ចំ។ សមេច្ច សម្ភូយ បច្ចយេហិ កតន្តិ សង្ខតំ។ បដិច្ច បច្ចយារហំ បច្ចយំ និស្សាយ សហិតមេវ ឧប្បន្នន្តិ បដិច្ចសមុប្បន្នំ។ ខយគមនសភាវំ ខយធម្មំ។ វយគមនសភាវំ វយធម្មំ។ វិរជ្ជនសភាវំ បលុជ្ជនសភាវំ វិរាគធម្មំ។ និរុជ្ឈនសភាវំ និរោធធម្មំ។ សេសំ យថាវុត្តំ ចត្តារំ, តំ បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។

៥៧១. វុត្តាតិ វុតេសុ យថាវុត្តេសុ សុត្តបទេសុ។ សង្ខេបេតិ អត្ថសង្ខេបេ។

ជាតិបច្ចយាតិ ជាតិសង្ខាតា បច្ចយា។ ហេតុបរិកប្បនិស្សក្កចចតំ។ ឋិតាវ សា ធាតូតិ យាយំ ជរាមរណស្ស ពលប្បច្ចយតា “ជាតិបច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិ, ឯសា ធាតុ ឯស សភាវោ។ សា តថាគតានំ ឧប្បាទតោ បុព្វេ, ឧទ្ធំ អវិញ្ញាយមានោ, បច្ឆាបិ វិញ្ញាយមានោ, ន តថាគតេហិ ឧប្បាទិតោ, អថ ខោ សម្ភវតស្ស ជរាមរណស្ស សង្កាលេ ជាតិបច្ចយតោ សម្ភវោតិ ឋិតា ឯវ។ កេវលំ បន សយម្ភុញាណេន អភិសម្ពុទ្ធតោ, “អយំ ធម្មោ តថាគតេន អភិគតោ”តិ បវេទិតតោ ច តថាគតោ “ធម្មស្សាមី”តិ វុច្ចតិ ន អបុព្ពស្ស ឧប្បាទនតោ។ តេន វុត្តំ “ឋិតាវ សា ធាតូ”តិ។ សា ឯវ ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឯត្ថ វិបល្លាសាការតោ ឯវំ អវត្ថុនិយាមស្ស ឯតស្ស សភាវស្ស, ហេតុតោ វា តទេវ ការណតោ ឋិតតាតិ ធម្មដ្ឋិតតា។ ជាតិ វា ជរាមរណស្ស ឧប្បាទដ្ឋិតិ បវត្តអាយូហននិមិត្តយោគបលិពោធសមុទយហេតុបច្ចយដ្ឋិតីតិ តទុប្បាទាទិការណតស្សា ឋិតតា “ធម្មដ្ឋិតតា”តិ ធលំ បតិនាយត្តិមេតោ ហេតុមេវ ចនតិ។

អថ វា ធារីយតិ បច្ចយេហីតិ ធម្មោ, តិដ្ឋតិ តត្ថ តទាយត្តវុត្តិតាយ ផលន្តិ ឋិតិ, ធម្មស្ស ឋិតិ ធម្មដ្ឋិតីតិ។ ធម្មោតិ វា ការណំ, បច្ចយោតិ អត្ថោ។ ធម្មស្ស ឋិតិសភាវោ, ធម្មតោ ច អញ្ញោ សភាវោ នត្ថីតិ ធម្មដ្ឋិតិ, បច្ចយោ។ តេនាហ “បច្ចយបរិគ្គហេ បញ្ញា ធម្មដ្ឋិតិញាណ”ន្តិ (បដិ. ម. ១.៣៥)។ ធម្មដ្ឋិតិ ឯវ ធម្មដ្ឋិតតា។ សា ឯវ ធាតុ “ជាតិបច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិ ឥមស្ស សភាវស្ស, ហេតុតោ វា អញ្ញថត្តាភាវតោ “ន ជាតិបច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិ វិញ្ញាយមានស្ស តព្ភាវាភាវតោ និយាមតា វវត្ថិតការណោតិ ធម្មនិយាមតា។ ផលស្ស ច ជរាមរណស្ស ជាតិយា សតិ សម្ភវោ ធម្មោ ហេតុប្បដិពទ្ធតាតិ ធម្មដ្ឋិតតា។ អសតិ អសម្ភវោ ធម្មោ និយតតាតិ ធម្មនិយាមតាតិ ឯវំ ផលេន ហេតុំ វិភាវេតិ។ តំ “ឋិតាវ សា ធាតូ”តិអាទិនា (សំ. និ. ២.២០) វុត្តំ ឥទប្បច្ចយតំ អភិសម្ពុជ្ឈតិ បច្ចក្ខករណេន អភិមុខំ ពុជ្ឈតិ យាថាវតោ បដិវិជ្ឈតិ។ អភិសមេតីតិ តស្ស វេវចនំ។ អាទិតោ ញត្វា អាចិក្ខតិ, ឧទ្ទិសតីតិ អត្ថោ។ តមេវ ឧទ្ទេសំ បរិយោសាបេន្តោ ទេសេតិ។ យថុទ្ទិដ្ឋមត្ថំ និទ្ទិសនេន បការេហិ ញាបេន្តោ បញ្ញបេតិ។ បការេហិ យេវ បតិដ្ឋាបេន្តោ បដ្ឋបេតិ។ យថានិទ្ទិដ្ឋមត្ថំ បដិនិទ្ទិសនេន វិវរតិ វិភជតិ, វិវដញ្ច វិភត្តញ្ច អត្ថំ ហេតូទាហរណទស្សនេហិ បាកដំ ករោន្តោ ឧត្តានីករោតិ។ ឧត្តានីករោន្តោ តថាបច្ចក្ខំ កត្វា និយតវសេន បស្សថាតិ ចាហ។

៣៤២. បច្ចយលក្ខណោតិ បច្ចយភាវលក្ខណោ, បច្ចយោតិ វា លក្ខិតព្វោ។ បវត្តិរូបស្ស អនុបាលនកិច្ចតាយ រូបានុបាលនតោ និញ្ញាតកាយិយគ្គស្ស ឧប្បាទកភាវតោ ធុរគ្គបច្ចុប្បដ្ឋានោ។

សោ បនាយំ បដិច្ចសមុប្បាទោ យាវតកេហិ បច្ចយេហិ យំ ផលំ ឧប្បជ្ជនារហំ, អវិកលេហេវ តេហិ តស្ស ឧប្បត្តិ, តទញ្ញេន ច តស្ស បយោជនំ នត្ថីតិ អាហ “អនូនាធិកេហេវា”តិ។ យថា តំ ចក្ខុរូបាលោកមនសិការេហិ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស, ឯតេន តំតំផលនិប្ផាទនេន តស្សា បច្ចយសាមគ្គិយា តប្បរតា តថតាតិ វុច្ចតិ។ សាមគ្គិន្តិ សមោធានំ, សមវាយន្តិ អត្ថោ។ អសម្ភវាភាវតោតិ អនុប្បន្នស្ស អភាវតោ។ បច្ចយសាមគ្គិយម្បិ អនុប្បជ្ជនេ តស្សា វិតថតា សិយា។ អញ្ញធម្មប្បច្ចយេហីតិ អញ្ញស្ស ផលធម្មស្ស បច្ចយេហិ។ អញ្ញធម្មានុប្បត្តិតោតិ តតោ អញ្ញស្ស ផលធម្មស្ស អនុប្បជ្ជនតោ។ ន ហិ កទាចិ ចក្ខុរូបាលោកមនសិការេហិ សោតវិញ្ញាណស្ស សម្ភវោ អត្ថិ, យទិ សិយា, តស្សា បច្ចយសាមគ្គិយា អញ្ញថតា នាម សិយា, ន ចេតំ អត្ថីតិ “អនញ្ញថតា”តិ វុត្តំ។ បច្ចយតោតិ បច្ចយភាវតោ។ បច្ចយសមូហតោតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។

៣៤៣. ឥទប្បច្ចយា ឯវ ឥទប្បច្ចយតាតិ តា-សទ្ទេន បទំ វឌ្ឍិតំ, ន កិញ្ចិ អត្ថន្តរំ យថា ទេវោ ឯវ ទេវតាតិ។ ឥទប្បច្ចយានំ វា សមូហោ ឥទប្បច្ចយតាតិ សមូហត្ថេ តា-សទ្ទមាហ យថា “ជនានំ សមូហោ ជនតា”តិ។ តត្ថ ច “អត្ថិ ឥទប្បច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឥតិ បុដ្ឋេន សតា, អានន្ទ, អត្ថីតិស្ស វចនីយំ។ កិំ បច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឥតិ ចេ វទេយ្យ, ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឥច្ចស្ស វចនីយ”ន្តិ (ទី. និ. ២.៩៦) ជាតិសទ្ទបច្ចយសទ្ទសមានាធិករណេន កិំ-សទ្ទេន ឥទំ-សទ្ទស្ស សមានាធិករណតាទស្សនតោ ឥទប្បច្ចយសទ្ទស្ស កម្មធារយសមាសោ ទិស្សតិ, ន ហេត្ថ “ឥមស្ស បច្ចយា ឥទប្បច្ចយា”តិ ជរាមរណស្ស, អញ្ញស្ស ច បច្ចយតោ ជរាមរណសម្ភូតបុច្ឆា សម្ភវតិ វិទិតភាវតោ, អសម្ភវតោ ច, ជរាមរណស្ស បន បច្ចយបុច្ឆា សម្ភវតិ។ បច្ចយ-សទ្ទេន ច សមានាធិករណតាយ ឥទំ-សទ្ទស្ស ឥទំ ឯវ បច្ចយាតិ បច្ចយបុច្ឆា យុជ្ជតិ។ សា ច សមានាធិករណតា ពាហិរត្ថសមាសេបិ លព្ភតិ។ តតោ ច អញ្ញបទត្ថសមាសតោ កម្មធារយសមាសោ

លក្ខតិ់

សាមិចចតសយាសេ បត សយាតាឆិកាលេតា តត្ថិតិ ត កចត្ថិ កមុឆារយសយាសសម្ពុចោតិ? តឃិតរេចំ ចចតិន្នត្តុកាចតោ់ បដិច្ចសមុប្បាទចចតិន្នា ហេសា “ព្ពចប្បច្ចយតា បដិច្ចសមុប្បាទោ”តិ ឲុត្ត់ “អត្ថិ ព្ពចប្បច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិ ឲុត្ត បត ជរាមរណស្ស បច្ចយបត្តុបរិបុច្ឆា, តស្មា យថា ព្ពចំ-សង្ខស្ស បដិច្ចសមុប្បាទចិសេសតតា, បុច្ឆិតព្ពបច្ចយចិសេសតតា ច ហោតិ, តថា សយាសចិកប្បោ ឲុត្ត, តត្ថ ច កាតព្ពោតិ ត សយាសត្តុរេឝស្សត់ សាមិចចតសយាសពាឆក់ កស្មា បតេត្ថាបិ កមុឆារយសយាសោ ត ព្ពច្ឆិតោតិ? ហេតុប្បកចាត់ ហេតុ បដិច្ចសមុប្បាទោតិ ព្ពុយស្សត្ថស្ស កមុឆារយសយាសេ អសម្ពុចតោ, “ព្ពុយស្ស អត្តតោ បច្ចយាត្ថុបស្ស អត្ថុបេបិ បច្ចយោ ព្ពចប្បច្ចយោ”តិ ព្ពុយស្ស ច អត្ថស្ស ព្ពច្ឆិតត្តា់ យោ បតេត្ថ ព្ពចំ-សង្ខេត កហិតោ អត្ថោ, សោ “អត្ថិ ព្ពចប្បច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិ ឲុត្ត ជរាមរណក្ខហណេតេច កហិតោតិ ព្ពចំ-សង្ខោ បដិច្ចសមុប្បត្តតោ អកស្សិត្វា អញ្ញាសម្ពុចតោ បច្ចយេ អចតិដ្ឋតិ, តស្មា តត្ថ កមុឆារយសយាសោ់ ឲុត្ត បត ព្ពចំ-សង្ខស្ស តតោ បរិច្ឆេតការណំ តត្ថិតិ សាមិចចតសយាសោ ឲច់ ឲចប្បិ ត ព្ពចប្បច្ចយោ ឲច ព្ពចប្បច្ចយកាចោ កចិត្យំ ឃុតេត្តាតិ ព្ពចប្បច្ចយតាយ បដិច្ចសមុប្បាទតាត្បបត្តិតិ? តាឃំ តោសោ អត្តត្តរាកាចតោតិ ច្ចុតេត្តាចាឃយតេត្វា់

អច ចា បត ហោតុ ព្ពចប្បច្ចយកាចោ ព្ពចប្បច្ចយតាតិ់ កាចោតិ ចេត្ត អចិតាកាចិឋលំ បតិ ហេតុតោ សត្វំ់ តថា ហិ ព្ពចប្បច្ចយ-សង្ខោ ជាតិអាឌីសុ តិរុត្យេហោ់ តត្ថ ព្ពចប្បច្ចយសត្វំ ព្ពចប្បច្ចយតោ អញ្ញោ តត្ថិ់ យតិ អញ្ញោ សិយា, តំ អចិជ្ជយាត់ សិយា់ ត ហិ សតា អញ្ញោ ចិជ្ជយាត់ ហោតិ់ អច សត្វំ សំ តាយ, យស្ស សតោ កាចោ, តំ អសំ តាយ សិយា់ ត ហិ តំ សត្វំ សកាចំ សត្វតោ អញ្ញាត្តា, តស្មា សតោ កាចោ សត្វត្តិ តិតេដ្ឋសោ ត យុជ្ជតិ់ ត ច សំ-សព្ទេត្តត អសំ សំ តាយ ហោតិ, បកេច សំ-សព្ទេត្តត់ អសតិ ច សជិតិក្ខហណំ ចិបរីតក្កហោតិ ត កហណតោ សំសិទ្ធិ់ សជិសកប្បតាយត្ថ យាណចកស្ស សឹហកាចោ ចិយ ត អសតោ សំ-សកាចតា់ យស្មា បត ព្ពចប្បច្ចយកាចោ យថាច្ចត្តំ សត្វំ, ត អសត្វំ់ តាបិ យស្ស តំ សត្វំ, តតសំ, តស្មា ព្ពចប្បច្ចយកាចោ ព្ពចប្បច្ចយសទ្ទបំ សកាចត្តុតេហិ ចិតិចត្តកាចតស្សតត្វំ ព្ពុយស្សាយត្ត ចិសេសេត្វា ព្ពចប្បច្ចយតាតិ ច្ចុត្តត្តិ ត ព្ពចប្បច្ចយតាយ បដិច្ចសមុប្បាទកាចាសម្ពុចោ់

បដិច្ច សមុប្បជ្ជតិ ឲតស្មាតិ បដិច្ចសមុប្បាទោតិ តស្សាបិ ហេតុអត្ថកាចតោ ជាតិអាឌិបតាត់ ឲចរេយច ហេតុកាចចាចកតាយ ហេតុបឆាតតា ឃោរេជតព្ពា ហេតុប្បកចាត់ ហេតុ បដិច្ចសមុប្បាទោតិ កត្វា ់ តថា ហិ “តសពាលសយត្តាកេតា, កិក្ខូចេ, តថាកេតា ចត្យុហិ ចេសារជ្ជេហិ សយត្តាកេតា អាសកំ ធាត់ បដិជាតាតិ, បរិសាសុ សឹហតាឆំ តតតិ, ព្រហ្មចក្កំ បចត្តេតិ, ព្ពុយស្មិំ សតិ ព្ពចំ ហោតិ យាច ‘ឲចរេយតស្ស កេចលស្ស ទុក្ខក្ខត្ធស្ស តិរោធោ ហោតី’”តិ (សំ់ តិ់ ១់១០-១១) អតេត សឹហតាតសុត្តេត បកាសិតោ ឲចរេយត្វា់ “កិំ ចាឌី បតាយស្មតោ សត្វា កិយក្កាឃី”តិ បុដេ្ឋត អាយស្មតា អស្សជិត្ថេរេត –

“យេ ធម្មា ហេតុប្បកចា, តេសំ ហេតុំ តថាកេតា អាហ;

តេសញ្ច យោ និរោធោ, ឯវំវាទី មហាសមណោ”តិ (មហាវ. ៦០; អប. ថេរ ១.១.២៨៦) –

វុត្តំ។ តេន វិញ្ញាយតិ ហេតុប្បភវានំ ហេតុ បដិច្ចសមុប្បាទោតិ។ សេសមេត្ថ វត្តព្វំ បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។

[illegible]៖ បដិច្ចាតិ តំ តំ ការណំ និស្សាយ។ សម្មាតិ អវិបរីតំ អនិច្ចតោ អនិច្ចស្ស ឧប្បាទោតិ អត្ថោ។ និច្ចតោ ហិ ការណតោ ផលស្ស ឧប្បាទោ វិបរីតោ។ តេនាហ “តិត្ថិយ…បេ… និរបេក្ខា”តិ។ “ឧប្បាទោ បញ្ញាយតី”តិ (សំ. និ. ២.២៥; អ. និ. ៣.៤៧; កថា. ២១៣) ឯវំ វុត្តសង្ខតលក្ខណតោ អញ្ញោ “បច្ចយតោ ជាតោ”តិ ឯវំ វុត្តបច្ចយលក្ខណោ ឯកោ អាការោ ឧប្បាទោតិ តេសំ អធិប្បាយោ។ ឥមំ សន្ធាយ តេ “ជាតិអាទីនំ ហេតុភេទា ជាតិអាទយោ”តិ វទន្តិ, តំ តេសំ មតិមត្តំ, និព្វត្តិលក្ខណវិនិមុត្តស្ស តាទិសស្ស កស្សចិ អភាវតោ។ តេនាហ “តំ ន យុជ្ជតី”តិអាទិ។ គម្ភីរនយាសម្ភវតោតិ គម្ភីរានំ នយានំ អសម្ភវតោ។ សង្ខេភេទតោតិ សង្ខេបវិភាគតោ សង្ខាយោគតោ។ វុត្តំ ហិ “បដិច្ចសមុប្បាទំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមី”តិអាទិសុត្តបទេហិ (សំ. និ. ២.១, ១០) ឧប្បាទមត្តស្ស អប្បការិតត្តា។ អយមេវ ហិ អត្ថោ ហេដ្ឋា ទស្សិតោ ញាតាតិបិ ទស្សីយតិ។ តំ ឧប្បាទមត្តំ វិហាយបិ តស្មិំ បរិយាតិសម្ពន្ធការេតិ អធិប្បាយោ។ វិហាយីតិ ន ការណវិបល្លាសេន វុត្តំ, វិហាសិន្តិ អត្ថោ។ ទុវាតិ តស្មិំ បទេសវិហារេ។ បច្ចយាការទស្សនេនាតិ យេនាការេន បច្ចយធម្មា បច្ចយុប្បន្នស្ស បច្ចយា ហោន្តិ, សោ បច្ចយាការោ បច្ចយភាវោ, តស្ស ទស្សនេន។ ញាណ បន ទេសនាតំ បច្ចយភាវោ អធិប្បេតោ។ តេនាហ “មិច្ឆាទិដ្ឋិបច្ចយាបិ វេទយិត”ន្តិអាទិ។ ទេសនាតំយេវ ហិ បច្ចយំ បស្សន្តេន វុត្តវិហារោ បដិច្ចសមុប្បាទស្ស ឯកទេសមេវ បស្សតោ វិហារោតិ កត្វា បទេសវិហារោ ជាតោ, អនត្តភយមត្តុបដ្ឋានមនសិការោ បរិយាតិសម្ពន្ធវិហារោ។ តត្រាតិប្បទេសតោ បច្ចយាការទស្សនន្តិ ឯកោ បទេសវិហារវុត្តវិរោធោ អាបជ្ជតិ តស្ស ទេសនាតំ បច្ចយធម្មមត្តនិការវិភាវនតោ។

លោកោ សមុទេតិ ឯតស្មាតិ លោកសមុទយោ, អវិជ្ជាទិកោ បច្ចយគណោ, ន លោកសមុទយមត្តំ។ តេនាហ “អនុលោមបដិច្ចសមុប្បាទោ”តិ។ តត្ថតាតិ សម្មោសា អការេវ, តទត្ថវិភាវនោ ឧទ្ទេសោតិ អត្ថោ។ តត្ថតាសទ្ទលោតោ បន ឧទ្ទេសនិទ្ទេ តត្ថតាតិ អធិប្បេតោ។ បច្ចយានុបរោមា បច្ចយានំ អវិទ្ធេសា។ យថា ហិ អតីតហេតុបច្ចុប្បន្នផលបច្ចក្ខេន ឯតរហិផលបច្ចក្ខេន ហេតុបច្ចក្ខំបិ ហោតិ, ឯវំ ឯតរហិហេតុបច្ចុប្បន្នផលបច្ចក្ខេន អាយតិផលបច្ចក្ខំបិ ភវិស្សតិ។ តេនាហ “បច្ចយានុបរោម ផលានុបរោមតោ”តិ។

តំ គម្ភីរត្តំ ឧប្បាទមត្តេ តត្ថ អសភាវធម្មត្តា។ ឯកត្តនយាទយោ នយា សភាវធម្មេសុ លព្ភមានតោ ឧប្បាទមត្តេ កថញ្ចិបិ ន លព្ភន្តីតិ អាហ “នយចតុក្កំ ឧប្បាទមត្តេ នត្ថី”តិ។

[illegible]៖ សមាគេ គត្តុរីតិ ឯកស្មិំយេវ កត្តរិ ឧប្បជ្ជនកិរិយាយ យោ កត្តា, តស្មិំយេវ បច្ចយនកិរិយាយ ច កត្តុភូតោតិ អត្ថោ។ យថា “ភុត្វា ភុញ្ជតិ, ភុត្វា សយតី”តិ។ “បុព្វាកាលេ”តិ ញាណញ្ចា ត្វាបច្ចយន្តានំ បទានំ យេភុយ្យេន បុរិមកាលកិរិយាយ ទីបនតោ វុត្តំ, ន ញាណ

បដិច្ចសទ្ទស្ស បុរិមកាលត្តា។ ឯវញ្ហិ“ចក្ខុំ បដិច្ចា”តិ និស្សក្កវចនំ និស្សិតវេន សំសន្ទេយ្យ។ អថ វា កាលវេវត្ថុ ឧក្កដ្ឋំ កិរិយានំ សមកាលតា ឧប្បជ្ជនកិរិយាយ បុព្ពេ បច្ឆិមកិរិយាយ អសម្ភវតោ, តថាបិ ផលកិរិយាយ ហេតុកិរិយា បុរិមកាលេ វិយ វោហរិតុំ យុត្តា។ ឯវមេត្ថ ហេតុផលវវត្ថានំ សុបាកដំ ហោតីតិ ឧបចារសិទ្ធំ បុរិមកាលំ គហេត្វា វុត្តំ “បុព្ពកាលេ”តិ។ អត្ថសិទ្ធិករោតិ វាក្យត្ថបដិវិញ្ញត្តិករោ។ បដិច្ចសមុប្បាទោតិ ហិ វុត្តេ វាក្យត្ថាវធារណា ន អត្ថសិទ្ធីតិ អធិប្បាយោ។ បយុជ្ជមានោ បដិច្ចសទ្ទោ ឧប្បាទសទ្ទេន វុច្ចមានស្ស សមានស្ស “កត្តុ អការកតោ”តិ បទំ អានេត្វា យោជេតព្ពំ។ អយញ្ហេត្ថ អត្ថោ “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណ”ន្តិអាទីសុ (ម. និ. ១.២០៤, ៤០០; ៣.៤២១, ៤២៥-៤២៦; សំ. និ. ២.៤៣-៤៥; ២.៤.៦០; កថា. ៤៦៥) បច្ឆិមកិរិយាយ, ឧប្បជ្ជនកិរិយាយ ច វិញ្ញាណមេវ កត្តាតិ សមានកត្តុកតា លព្ភតិ។

“បដិច្ចសមុប្បាទោ”តិ វុត្តេ បន ឧប្បាទសទ្ទស្ស ភាវសាធនតាយ កិរិយាវ វុត្តាតិ សមានកត្តុលក្ខណោ សទ្ទប្បយោគោ ន សម្ភវតីតិ។ តេនាហ “សទ្ទេនេកំ គច្ឆតី”តិ, អបសទ្ទប្បយោគោ ហោតីតិ អត្ថោ។ ន ចេត្ថ បរាធីនយោគោ (បាលិតី ២.៤.១០) “អប្បត្វា នទិំ បព្ពតោ, អតិក្កម្ម បព្ពតំ នទី”តិអាទីសុ វិយ, នាបិ លក្ខណហេតុអាទិបយោគោ “សីហំ ទិស្វា ភយំ ហោតិ, ឃតំ បិវិត្វា ពលំ ជាយតេ, ‘ឆ’ន្តិ កត្វា ករណ្ឌោ បតិតោ”តិអាទីសុ វិយ។ នេវេត្ថ សទ្ទកោ។ ន ហិ ហេតុហេតុ អាយលកំ វិយ សព្ពត្ថញ្ញំ បដិច្ច កត្វា ជាតានំ មហេសីនំ វចនេ អក្ខរចិន្តកានំ វិប្បលាបេបិ អវសរោ លព្ភតិ។ លព្ភតេវ, វាក្យត្ថេន សទ្ទសិទ្ធិតោ “តិដ្ឋា គមនំ, ភុត្វា សយន”ន្តិអាទីសុ វិយាតិ។ ឯវម្បិ ន ច កិញ្ចិ អត្ថំ សាធេតិ។ យទិបិ បវត្តំ បវត្តា លព្ភតិ, វាក្យត្ថា បន ន យុជ្ជតិ, តស្មា វេទនាទីសុ អាទិវាក្យានិ វិយ អសម្ពន្ធត្ថតាយ និរត្ថកំ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

នាយំ ទោសោ អព្យាយុត្តានិបិ “អត្ថិ, ហោតិ, វិជ្ជតី”តិ ឯវមាទិកិ កិរិយាបទានិ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពានីតិ ញាយំ សន្ធាយាហ “ហោតិសទ្ទេន សទ្ធិំ យោជនាយំ បរិហារោ”តិ។ ន្លយេហិ មហាវុត្តេសុ ឆេកានំ បដិញ្ញាបុព្ពាតិកាមតមតេ វុត្តេសុ បដិច្ចសមុប្បាទបទេសុ និទស្សនមត្តមេតំ, អញ្ញេសុបិ “បដិច្ចសមុប្បាទមេវ ខោ អាវុសោ ទេសេស្សាមិ ករោតី”តិ ឯទិសំ ន្លោមប្បច្ចយតា បដិច្ចសមុប្បាទោ (ទី. និ. ២.៩៥; ម. និ. ១.១២៥; ឧ. និ. ១.៥២; មហាវ. ៥) គម្ភីរោ ចាយំ, អានន្ទ, បដិច្ចសមុប្បាទោ”តិ (ទី. និ. ២.៧៤; សំ. និ. ២.៦០) វុត្តមាទីសុបិ វុត្តកាបិ សទ្ធិំ ហោតិ-សទ្ទោ សម្ពន្ធ ន គច្ឆតិ។ យោគោ ន គច្ឆតិ តថា សម្ពន្ធនេន អវុត្តត្តា។ “ន ច ឧប្បាទោ ហោតី”តិ ពួធំ អសការកវិស្សុត្តា ឧប្បាទស្ស និវត្តិលក្ខណោ យោគោ សន្ធាយ វុត្តំ។ យថា ហិ វិការស្ស វិការោ នត្ថិ, ឯវំ ឧប្បាទស្ស វិការោ ចិយ ឧប្បាទោបិ នត្ថិ។ យទិ សិយា, ឥមស្ស ឧប្បាទោ ឧប្បាទោ ឧប្បាទោ, សោបិ ឧប្បាទោតិ អនវដ្ឋានទោសេន អាបជ្ជេយ្យាតិ វុត្តត្ថាធិប្បាយេន តេនាហ “ន ច ហោត្យ”ន្តិអាទិ។ យទិ ឯវំ, កថំ សមុប្បាទោ ហោតីតិ? នាយំ ទោសោ និព្ពត្តិយា អភិធិប្បេតត្តា។ ឯវំ វុត្តលក្ខណស្ស សមុប្បាទោ បិតុកាមតា សម្ភវតីតិ អយមេវ អត្ថោ, ពួធ បន បដិច្ចសមុប្បាទោ ហោតីតិ តស្ស អត្ថិភាវទីបនតាតិ វុត្តំ ហោតិ, ជាយតីតិ និព្ពត្តិទីបនតា កថា និយាតិ អធិប្បាយេន វុត្តំ “ន ច ឧប្បាទោ ហោតី”តិ។

៥៧៩. ពួធយំ សទ្ទានីតំ បច្ចយា ពួធប្បច្ចយា, អវិជ្ជាទយោ, តេហិ ការណា ពួធប្បច្ចយតា។ កោ បន សោ ការណាតិ អាហ “ការណា ច វាយា”តិអាទិ។ តស្សត្ថោ – យេនាការេន អវិជ្ជាទយោ សង្ខារាទិបវត្តិការណំ ហោន្តិ, តស្មិំ អវិជ្ជាទីនំ បវត្តិអាការវិសេសេ

ចិការេះ បដិច្ចឞយុប្បាទោតិ អឃំ ឞយញ្ញាតិ៍ ទេឞំ ចាឌឹតំ តំ យញ្ញាតំ៍ ហេត្យចចតទេតាតិ ហេត្យកាចចតទេតា៍

ឞ៊ើលិសិ៍ឧត្តាតិ បដិច្ចឞយុប្បាទបទេ៍ ឞយុប្បាទបឆាតចចតចិទ្ឋោឃ្យា ឞឞត្តិកោ ហេត្យ បដិច្ចឞយុប្បាទោតិ អចិបរឹតំ អត្ថំ អឌាតត្ថាតំ អញ្ញាត្ថ ឞយុប្បាទឞទ្ទស្ស កាចឞាឆតស្ស ទស្សតទោ តថា ព្ពឆាបិ ព្យញ្ជតទ្ធាឃាឃ ឧប្បាទោទាឃចាឃំ ចុទ្ទត្តា, ត ហេត្យតិ ឃា ឞញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ, ឞា ព្ពឃឞ្ស បដិច្ចឞយុប្បាទបទស្ស ឧចំ ព្ពទាតិ ចុច្ចយាតាកាទេត អត្ថំ កទេហត្វា ចុ្ញបឞទេឃតព្ពា ចិទេតាទេតព្ពា៍

ទេ្វឆាតិ កាឆាឃ អឃំ ឞទ្ឋបទេត្វ – ឃស្មា អត្តតោ បច្ចឃចទេឞត បចទេត្តា បច្ចយុប្បន្នឆម្មឞយ្មហោ បទេច្ចតព្ពតោ បដិទេច្ចា ច ទេឞា ឞហ ឧប្បជ្ជតទេតា ឞយុប្បាទោ ច, បដិច្ច ចា កាទលឞាឃក្កិ អបច្ចក្ខាឃ ឞហ ឧប្បជ្ជតទេតា ឧចាតិ ច ឧចំ ទេ្វឆា "បដិច្ចឞយុប្បាទោ"តិ ព្ពទំ ចចតំ ព្ពន្ធិតព្ពំ, តស្មា តស្ស បច្ចឃឆទេម្មាបិ ផលុបចាទេត បដិច្ចឞយុប្បាទោ ព្ពទេច្ចច ចុទេត្តាតិ៍

បច្ចឃតាឃាតិ បច្ចឃឞម្មហទេតា៍ បចទេត្តាតិ តិព្ពទេត្តា៍ ឆម្មឞម្មហោតិ បច្ចយុប្បន្នឆម្មបុទេព្ពោ៍ បតឹឃមាទេតាតិ ទាលាកតិឃា អភិម្មុខំ ឧទេបឃមាទេតា, អភិឞមិឃមាទេតាតិ អទេត្វា៍ ហិតាឃ ឞុខាឃ ចាតិ ទេលាក្កុត្តទេហិតាឃ, ទេលាក្កុត្តទេឞុខាឃ ច៍ ឞហ ឧប្បជ្ជតិ ឧទេកកស្ស កទាឌិបិ ឧប្បត្តិឃា អកាចទេតា៍ ឞម្មា ឧប្បជ្ជតិ អទេហត្យទេតា, ចិឞមទេហត្យទេតា ច អត្បប្បជ្ជតទេតា៍ ឞហ ឧប្បជ្ជតឹតិ ឧកគ្គ្យឧប្បជ្ជតិ អត្តយទេឞា អ្វេត្តំ ឆម្មាតំ ឧប្បជ្ជតទេតា៍ ត បច្ចក្ខាឃាតិ អបដិក្ខិបិត្វា, អត្តតោ បច្ចឃក្ខុតឆម្មឞយុទាទេឃត ទោតឆិ ត ចិតាតិ អទេត្វា៍ តស្សាតិ ឃ្វាឃំ "បដិច្ចឞយុប្បាទោ"តិ ចុទេត្តា បច្ចយុប្បន្នឆម្មឞម្មហោ, តស្ស អឃំ អចិជ្ជាឌិទេកា ហេត្យឞម្មហោ៍ "តប្បច្ចឃត្តា"តិ ឧទេតត បដិច្ចឞយុប្បាទបច្ចទេឃ បដិច្ច ឞយុប្បាទឞយញ្ញាតិ ទេឞស្សតិ៍ ទេតតាហ "ឃថា ទេលាទេក"តិអាឌិ៍ ឃថា ហិ ទេលាទេក "បិត្តំ យធិតំ, ឞ្ញទា ទេឆិ, តិបុឞំ ឌទេទា, ទេឞទេឃ្យាក្កុព្ញជ្ជ, អាយុ ឈត"ត្តិ ច បច្ចទេឃា ផលទេចាហាទេត ចុច្ចតិ, ឧចំ ផលុបចាទេត បដិច្ចឞយុប្បាទោ ចុទេត្តាតិ ទេចឌិតទេព្ពា៍

ឞ៊ើលិប៉ បដិច្ច-ឞទេទ្ទ បដិ-ឞទេទ្ទា អភិម្មុខទេត្វា, ព្ពច្ច-ឞទេទ្ទា កម្មទេត្វាតិ ទេឞស្សទេត្តា អាហ "បដិម្មុខមិទេតា"តិ៍ កស្ស បត បដិម្មុខំ, ទេកត ចា ព្ពទេតា, ទេកា ចា ព្ពទេតាតិ ទេចាទេតត្តទេឃ បទ្ធិមំ ចិស្សទេជ្ជទេត្តា "ហេត្យឞម្មហោ"តិ អាហ៍ តស្មិំ ចិព្យចិស្សទេឌ្ឍ ហេត្យឞម្មហោ តាឃ បច្ចឃឞាឃក្កឹតិ តត្ថ អញ្ញមញ្ញស្ស បដិម្មុខំ, អញ្ញមទេញ្ញតេច ច ព្ពទេតាតិ ចិស្សទេឌ្ឍាចាឃមទេត្វ ទេហាតឹតិ៍ ឞហិទេតតិ ឞម្មឌិទេត អចិតិក្ខុទេត្តា៍ ទេឞាតិ ហេត្យឞម្មហោ៍ ឞយុប្បាទោ ព្ពតិ ចុទេត្តាតិ ទេឃាឌតា៍

បិត្យកាចាឃាតិ ឧប្បាទាឃ៍ កាមំ បិឡព្ពឃំ "អចិជ្ជាបច្ចឃា ឞង្ខារា"តិ (ឞំ៍ តិ៍ ១៉១; ឧទា៍ ១; មហាច៍ ១; ទេតត្តិ៍ ១៖; ចិក៍ ១១៥) អចិជ្ជាច បច្ចឃកាទេចត ចុត្តា, តថាបិ ត អចិជ្ជា ឧកាច បច្ចទេឃា ហោតិ, អថ ទេខា ឞហឌាតឆម្មចត្តុអារម្មណាទេឃា, ទេឃាតិទេឞាមតឞិកាទាទេឃា, តណ្ហ្យាទិកាតាទេឃា ច ឆម្មា ឃថាទេហំ ឞង្ខារុប្បាទេត អចិជ្ជាឃ ឞហកាទឹកាទណំ ហោត្តិទេឃច៍ ឧចំ ឞង្ខារាទេឃាបិ ចិព្ពាណាឌិតត្តិ អាហ "អចិជ្ជាឌិឧទេកកហេត្យឞិទេឞត តិទ្ទិទេឌ្ឍា ហេត្យឞម្មហោ"តិ៍ ឞាធាទណផលតិប្បាទកទេឌ្ឍតាតិ តំឞម្មហបរិឃាបន្នាតំ ហេត្យឆម្មាតំ ឞាធាទណស្ស ផលស្ស តិព្ពត្តកកាទេចត៍ អទេចកល្លទេឌ្ឍតាតិ អត្ចតកាទេចត៍ តស្មិំចិព្យហេត្យឞម្មហ

ឯកច្ចាសាធារណេច្ចាតំ ផលំ, ឯកេច្ចេហេច ច តិដ្ឋេត្តតដ្ឋំ និយា, សេដ្ឋំ តេសំ បច្ចយធម្មានំ អញ្ញមញ្ញាបច្ចា តត្ថិតិ បដិយុលកយភាកាចេតា បដិច្ចេត្វា ភ បរិបូរេស្សាតិ· សាយក្កិអក្កាតត្ថិ បច្ចយសាយក្កិយា អក្កុតានំ, សម្ពុទ្ធិតត្ថិ អេត្វា · តិដ្ឋារេណ េចតំ សាយិចចតំ· ផលធម្មានំ សហិតតា ភាយ ចិន្តំ អកាេចា, ភ េហតុធម្មានំ ចិយ អញ្ញមញ្ញាេបក្ខាតិ អាហ “អញ្ញមញ្ញា អចិតិក្ខាេកចុត្តិធម្មេ”តិ អចិតិក្ខាេកក្កហណេក្ខាត្វ រូបធម្មាតយ្យិ សក្កណភតំ· អញ្ញាធា សយុយុត្តធម្មេតិ ចុេច្ចយ្យ·

៥២៨· បច្ចយតាតិ អយំ អចិន្តាធិេតា បច្ចយសម្មេហា· អេញ្ញាញ្ញាតិ អញ្ញមញ្ញា· បដិច្ចាតិ តិស្សាយ សហកាតីការណំ លទ្ធា· សយត្តិ អចិសយំ អេចកល្លេតិ· សហាតិ ឯកញ្ចិ ធម្មេតិ អត្ថេតា បច្ចុប្បន្នធម្មេ· យុក្ខា ឧប្បាេធតិ, តេតាបិ តប្បាបិ· ឯចំ បដិច្ចសមុប្បាេធាតិ ឃុតិតា កកចតា កាសិតាតិ េយាជេតា· ភ អបដិច្ច បដិេច្ចាតិ អចធារណត្តំ ធេស្សេត្តា កាចាយំ ឯច-កាេរា លុត្តនិទ្ធិដ្ឋាតិ ធេស្សេតិ·

ឯេកកេធសត្តិ ផលសមុធាយស្ស ឯកេធេសកេធសំ, កាកេសាតិ អេត្វា· បុព្ពាបេកាេចតាតិ បដិបាជិយា · សេព្ពយតំ រូបារូបកាលិបុប្បាធតំ សត្តាយ ចុត្តំ· អត្តាតុសារេចាហារកុសេលតាតិ បរយត្តធម្មាតុកាតេចាហារតិបុណាតា·

៥៣០· បុរិេយតបេធតាតិ េយាជេតា· សស្សាតាឌីតត្ថិ សស្សាតកាចាឌីតំ, សស្សាតចាធាឌីតំ ចា· សស្សាតសហចរិតា ហិ ចាធាបិ សស្សាតាធេយាតិ ចុច្ចន្តិ យថា “កុន្តេធសតា កុន្ត”ន្តិ· ឧេច្ឆធាឌីតិ ឯត្ថាបិ ឯេសេច ភេយា· ចិឃាេតា ចិតាេសា, បហាតត្ថិ អេត្វា· ញាេណយាតិ អត្ថុយចិរហិតា យញ្ញិយា បដិបត្តិ·

បចត្តិធម្មាតត្ថិ បចត្តិក្ខុតានំ ធម្មានំ, កិេលសចត្ថុឌីតត្ថិ អេត្វា· “សស្សេតា អត្តា ច េលាេកា ចា”តិអាធិតយប្បេចត្តា (ឌី· តិ· ១·១១) សស្សាតចាេធា· “តត្ថិ េហតុ, តត្ថិ បច្ចេយា សត្តានំ សំកិេលសាយា”តិអាធិតយប្បេចត្តា (ឌី· តិ· ១·១៩៥; ម· តិ· ៣·១០១, ៣៣៥; សំ· តិ· ៣·៣១៣) អេហតុចាេធា· បកាតិ អណុកាលិឌីចេសត តេលាេកា បចត្តតីតិ ឯចំ បចេត្តា ចិសមេហតុចាេធា· ឥស្សរបុរិសបជាបតិចាធា ចសចត្តិចាធា· អេហតុចាធក្កហេណេតច េចត្វ សកាចតិយតិ យធិច្ឆាចាធាតយ្យិ សក្ខេហា ធដ្ឋេព្វា· កេចិ បត “ចក្កុ ឯច ចក្កុស្ស ការណ”ន្តិ ឯចមាធិេកា ចិសមេហតុចាេធា· ឥស្សរាធិចាេធា អេហតុចាធេត្តាកេធា· សកាេចតេច ធម្មា បចត្តតីតិ ចាេធា “ចសចត្តិចាេធា”តិ ចធត្តិ· កិំ ហិ បច្ចយសាយក្កិយា បេយាជតត្ថិ អធិប្បាេយា· សមុប្បាធបេធេត បរិឌីបិេតា េហាតីតិ េយាជេតា· បរិឌីបតស្ស បត អចិបរីតការណំ ធេស្សេតុំ “បច្ចយសាយក្កិយំ ធម្មានំ ឧប្បត្តិេតា”តិ ចុត្តំ· ចិហតាតិ អក្ខាហតា· “បុរិសបុរិសបច្ចយចេសតា”តិ ឥមិនា អចិេច្ឆធចេសត បចត្តយានំ ឧេច្ឆធធិដ្ឋិតិចត្តកំ េហតុផលបតាន្ធំ ធេស្សេតិ· េតតាហ “កុេតា ឧេច្ឆេធា”តិ· ឧេច្ឆធាកាចកាធេតេតច េចត្វ ឧេច្ឆធចាធស្សាបិ អកាចំ ធេស្សេតីតិ ធដ្ឋព្វំ·

តស្សា តស្សា បច្ចយសាយក្កិយាតិ តស្មិំ តស្មិំ េហតុបច្ចយសមេចាេយ· សត្តតិ អចិច្ឆិត្តិត្វាតិ េហតុផលបតាន្ធសង្ខាតស្ស សត្តាតស្ស អចិច្ឆិត្តេតា· េតសំ េតសំ បច្ចុប្បន្នធម្មានំ សមុធេយា ឧប្បជ្ជតេតា សស្សាតុេច្ឆធសង្ខាតំ អត្តធ្វយំ អតុបក្កម្ម យថាសកំ បច្ចេយហិ អត្តរូបផលុប្បត្តិ ឥតធ យញ្ញិយបដិបធាតិ អធិប្បាេយា· កម្មចដ្ឋស្ស, ចិបាកចដ្ឋស្ស ច កិត្តសកាចត្តា, កិត្តកាលត្តា ច េសា កាេរាតិ េសា

ປຏິສໍເວເທຕີຕິ ວາທປ຺ປຫາຣໍ. ກຸສລາກຸສລກມ຺ມປ຺ປຈ຺ຈຕ຺ຕິຍສ຺ສ ກາຣກໂວຫາເຣນາ, ວິປາກກ຺ຂນ຺ຘປຈ຺ຈຕ຺ຕິຍໍ ເວທກໂວຫາເຣນາຕິ. ຍສ຺ມິໍ ສນ຺ຕາເນ ກມ຺ມໍ ນິພ຺ພຕ຺ຕໍ, ຕເທວ ຕສ຺ສ ຜລສ຺ສ ນິພ຺ພຕ຺ຕກໂຕ ອຎ຺ໂຎ ກາໂຣຕິ ອຎ຺ໂຎ ປຏິສໍເວເທຕີຕິ ວາທປ຺ປຫາຣໍ. ນ ຫິ ກຕສ຺ສ ວິນາໂສ, ອກຕສ຺ສ ວາ ອພ຺ພາຄໂມ ອຕ຺ຖິ. “ສຕ຺ໂຕ, ປຸຣິໂສ”ຕິ ໂວຫາເຣນ ຊນປທນິຣຸຕ຺ຕິໍ. ຕຕ຺ຖ ຍສ຺ມາ ປຓ຺ຑິຕາປິ ໂລເກ “ປຎ຺ຈກ຺ຂນ຺ເຘ ອາເນຕຸ, ຕາຍ ຣູປໍ ອາຄຈ຺ຉຕູ”ຕິ ອວຕ຺ວາ ສຕ຺ໂຕ, ປຸຣິໂສຕ຺ເວວ ໂວຫຣນ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ “ສຕ຺ໂຕ ອຸປາຍໍ, ປຸຣິໂສ ອຸປາຍນ຺ຕີ”ຕິ ອປຣິຎ຺ຎາຕວຕ຺ຖຸກໍ ໂຫຕິ ອຠິນິເວໂສ. ວິສຸທ຺ຘິໂຕ ປນ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທໍ ຊານນ຺ຕສ຺ສ ຕທາ ຕທາ ປວຕ຺ຕມາເນ ຘມ຺ເມ ຣູປາທິເກ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິມຕ຺ຕໂຕ ຕຕ຺ຖ ປເຣຍຕ຺ວໂຕ ນ ອຠິນິເວໂສຕິ ອາຫ “ຊນປທນິຣຸຕ຺ຕິຍາ ອນຠິນິເວໂສ”ຕິ. ສມຎ຺ຎາຍາຕິ ໂລກສມຎ຺ຎາຍ. ອຕິຘາວນ຺ຕີ ອຕີຕຄ຺ຄຫນໍ. “ສຕ຺ໂຕ”ຕິ ຫິ ວຸຕ຺ເຕ “ໂກ ນຸ ສຕ຺ໂຕ, ກິໍ ຣູປໍ, ອຸທາຫຸ ເວທນາທໂຍ”ຕິ ວິຈາຣໍ ອກຕ຺ວາ ໂລກສມຎ຺ຎາວເສເນວ ໂລກິເຍຫິ ວິຍ ໂລກິໂຍ ອເຕ຺ວ ສມຎ຺ຎາ ອວິລງ຺ເຆຕ຺ວາ ໂວຫຣິຕພ຺ພນ຺ຕິ.

ອປເຣ ປນາຫຸ – ປຈ຺ເຈຕຸມຣຫຕີຕິ ປຏິຈ຺ໂຈ. ໂຍ ຫິ ຕໍ ປຈ຺ເຈຕິ ອຠິສເມຕິ, ຕສ຺ສ ອຈ຺ຈນ຺ຕເມວ ທຸກ຺ຂູປສມາຍ ສໍວຕ຺ຕຕີຕິ. ສມ຺ມາ, ສຫ ຈ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ສມຸປ຺ປາໂທ. ປຈ຺ຈຍສາມຄ຺ຄິໍ ຫິ ອເປກ຺ຂິຕ຺ວາ ຜລໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕໍ ສມ຺ມາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ນ ວິກລໍ ເນວ ຈ ເອກເທເສນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ເຕ ສນ຺ເຕ ສເຫວ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ນ ເອເກກໍ ຍາຕິ ປຏິຈ຺ໂຈ ຈ ໂສ ສມຸປ຺ປາໂທ ຈາຕິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາໂທ. ອຖ ວາ ປຏິຈ຺ຈ ປຏິມຸຂໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ກາຣຓສາມຄ຺ຄິໍ ອເປກ຺ຂິຕ຺ວາ ສຫິເຕວ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາໂທ. ປຏິມຸຂຄມນຎ຺ຈ ປຈ຺ຈຍສ຺ສ ກາຣຓສາມຄ຺ຄິຍາ ອເປກ຺ຂນໍ ຜລສ຺ສ ອຸປ຺ປາທເນ ອເປກ຺ຂິຕ຺ວາຕິ ຈ ນ ວິນາ ຕາຍ ກາຣຓສາມຄ຺ຄິຍາ, ອເປກ຺ຂາຍ ສຫິເຕວ ຈ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເອກໂຕ ກາຣຓສາມຄ຺ຄີ ທສ຺ສິຕາ, “ສຫິເຕ”ຕິ ຎາປິຕາ ປຈ຺ຈຍຸປ຺ປນ຺ນຘມ຺ມານໍ ເອກໂຕປິ “ເອກໍ ນ ເອກໂຕ”ຕິອາທິນາ (ວິສຸທ຺ຘິ ໒.໖໑໘) ປວຕ຺ໂຕ ທຸກ຺ຂາຍໂຕ ສາວເສໂສ ພີຊິໂຕ ໂຫຕີຕິ.

ອຖ ວາ ປຏິຈ຺ຈ ປຈ຺ເຈຕພ຺ພໍ ປຈ຺ຈຍໍ ປຏິຄນ຺ຕ຺ວາ ນ ວິນາ ເຕນ ສພ຺ພສ຺ສ ອຸປ຺ປາໂທ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາໂທ (ວິສຸ. ອຏ຺ຐ. ໑). ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາໂທຕິ ເອຕ຺ຕ ສມຸປ຺ປາທປທສ຺ສ ສມຸປ຺ປາທເນ ອຸປ຺ປາທເຫຕຸໂກ ສຍໂຕ ໂຫຕູຕິ ເວທິຕພ຺ໂພ. ຕຕ຺ຖ “ປຏິຈ຺ໂຈ”ຕິ ວຸຕ຺ເຕ ກິໍ ປຏິຈ຺ໂຈຕິ ວຕ຺ຕພ຺ພນ຺ຕິ ອາຫ “ປຈ຺ເຈຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ. ໂສ ຈ ປຈ຺ຈຍຘມ຺ໂມຕິ ກຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ “ປຈ຺ຈຍ”ນ຺ຕິ. ຎາເຍຕິ ປຏິຈ຺ຈສທ຺ທສ຺ສ ອຕ຺ຖມາຫ “ປຏິຄນ຺ຕ຺ວາ”ຕິ. ກາຣຓສ຺ສ ສກາເລນ ອປ຺ປຏິໂລມກຕາຍ ປຕ຺ວາ. ກິໍ ນ ວິນາ ເຕນ? ສຕິ ເອວ ຕສ຺ມິໍ, ຕສ຺ສ ຈ ຜລສ຺ສ ອຸປ຺ປາເທນ ເອວ, ນ ອຎ຺ຎຖາ. ອສຕິ, ນິໂຣເຘນ ວາຕິ ອຍໍ ປຈ຺ຈຍຏ຺ເຐາຕິ ປຏິຈ຺ຈສທ຺ທສ຺ສ ອຕ຺ໂຖ. ເຕນາຍໍ ປຏິຈ຺ຈສທ຺ໂທ ຍຖາ “ຍສ຺ມິໍ ສຕິ ຍສ຺ສຸປ຺ປາໂທ”ຕິ ເອເຕ ສທ຺ທາ ຈຸມ຺ພິສ຺ສກ຺ກວຈນເຊາຕິເຍນ ປຏິ-ສທ຺ທວຈນີຍສ຺ສ ເຫຕຸເຍາ ເຫຕຸອາຍຕ຺ຕກາເຣນ ການຸປ຺ປາທຕ຺ຕກິຣິຍາປເທສນ ຍາຍສ຺ສ ຕທາຍຕ຺ຕຕາ, ຕາຍ ສເຍຕ຺ວາຍ ເຫຕຸໍ ວທນ຺ຕິ, ເອວໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ-ສທ຺ທຕ຺ຖວຈນີເຍນ ຕໍວິຎ຺ຎາຍເຍສ຺ເຍວ ປຈ຺ຈຍຕກິຣິຍາຄຕ຺ຕເຫຕຸເຍາ ເຫຕຸປຈ຺ຈເຍເນ ເຫຕຸອາຍຕ຺ຕກາເຣນ ສມຸປ຺ປາທຕ຺ຕກິຣິຍາປເທສນ ຍາຍສ຺ສ ຕທາຍຕ຺ຕຕາ, ຕາຍ ສເຍຕ຺ວາຍ ເຫຕຸຍາຫ ອຸປຎ຺ຈ ຄຕ຺ວາ “ອວິຊ຺ຊາ ປຏິຈ຺ຈ, ສງ຺ຂາຣາ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນາ”ຕິອາທິ (ປຏິ. ມ. ໑.໓໙) ສງ຺ຂາຣປິເຏເກ ວຸຕ຺ຕໍ ສເຍຕ຺ວາ ເວຕ຺ຕ ນິທາຕາທິກາເວາ. ໂສ ຈ ຕທວິຕາກາວິຜລໍ ປຕິ ສເຕ຺ວຍ ສຍຸຕ຺ຕສ຺ສາຕິ ຈ ສໍເຍາຊຕາທ຺ວປຕາວເສນ ຊາຕິອາທີນາ ສຍຸຕ຺ຕສ຺ສ ຊຣາມຣຓາທິປຈ຺ຈຍຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ອຸປ຺ປາທາຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕໍ ຍທິ ເອວໍ ກຖໍ ປຏິຈ຺ຈສທ຺ທປ຺ປໂຍໂຄ, ນນຸ ສມານກຕ຺ຕຸກາໍ ປຸພ຺ພກາເລ ປຍຸຊ຺ເຊາ ສທ຺ທປ຺ປໂຍໂຄຕິ? “ຫຕ຺ວາ ຄຈ຺ຉຕິ, ກສິຕ຺ວາ ວປຕີ”ຕິອາທີສຸ ສຈ຺ເຈຍຕໍ, ຕໍ ປນ ໂຍຄຸຍ຺ເຈເສນ ສຕ຺ວຕ຺ຖໍ ສຍາຕາປເຣກາເລ, ອສຍາຕກຕ຺ເກ ຈ ສສ຺ສຕໂຕ ສຍາຕກາເລ ຕາວ

“អន្ធកាទេ តិហត្ថាត, វុឌិតាយំ ជិចាកទោ;

ចណ្ឌបញ្ញាចកាទេសហិ, ឈ្ពកាទេសត្វា សម្បុក្កទោ”តិ –

វុឌាហទណំ ទេពធិ បត “យុលំ ញ្សាឌាយ សឃតិ, អក្ខិតិ បទិចទេត្តត្វា បស្សតី”តិ វុឌាហទត្តំ អបទេទ “តិសទ្ធ អឌិទេត, ធត្វា កទេឆតី”តិ

តត្ថ ញ្សាឌាតបទិចត្តត្តទកាលកាចិសឃតឌស្សតកិទិយាទេបក្ខា បុត្តត្តទកាលតា អត្ថិ, សា ច ទេគឌាតុបលក្ខណា ទេពហិធិ ត លក្ខិយតិ “តិសទ្ធ អឌិទេត, ធត្វា កទេឆតី”តិ ច សយាតកាលតាយបិ អទេន្ទ្រតកាចទេតហិ បុទេត្តបិ តិសទ្ធដ្ឋាតាតិ ទេហាត្តីតិ សក្កា បុត្តត្តទកាលតា សម្មាទេចតុំ, តស្មា បុទិយាតិទេឃច វុឌាហទណាតិ យុត្តាតិ វុឌឃសយកាលទេយច ហិ តត្ថិចត្តតិយតិចត្តតត្តិ អបទកាទេល “ត្វាទេយាចទិត្វា បចិសតិ, អាចទិត្វា តិក្ខយតី”តិ ទេពធិ បត “ឌក្កច្ឆ បតិទេតា ឌទេណ្ឌា”តិ វុឌាហទត្តិ អកិឈាតក្សតសហឌាតាយ បត អកិឈាតឌសទ្ទស្ស សយាតកាលតា ឲត្ថ លព្ភតិ, តស្មា ត្ថឌាបិ បុទិយាតិទេឃច វុឌាហទណាតិ យុត្តាតិ បុទិយតាចចតិដ្ឋាចទេសទេតច បត លក្ខណទេហតុកិទិយាតំ លក្ខណទេហតុកាចចតិដ្ឋាតិ លក្ខណកាចទេតា បុទិយកាទេលិ ត្ថទេច្ឆច “តិហត្ថាតា”តិ សទ្ទិសិទ្ធិ ត្ថដ្ឋិតា, ឲចក្ខា បច្ចយតកិទិយា សម្បុប្បន្នតកិទិយាយ បុទិយិកាចាតិ បដិច្ច-សទ្ទិសិទ្ធិ តត្ថ យុត្តំ បច្ចក្ខទេតា កត្តុឌស្សតទេតា ត្ថឌ បត តឌកាចទេតា ត យុត្តត្តិ ទេច? តាយំ ទេឌាទេសា ត្ថឌាបិ អត្សាតទេតា សិទេទ្ធា ឌទាយទណាឌិទេកា កត្វា អទេត្ថច “ឆាត្វា កិទិយទេតា ចយ”ត្តិ ឲចយាឌិបទេយាកឌស្សតទេតា អចស្សិ អត្សិយយាទេតត កត្តតា ច្រាឌិទេសា សទ្ទបទេយាទេកា ត្ថដ្ឋិតទេត្ថា អសយាទេត បត កត្តុទិ “បិសាចំ ជិស្វា កយំ ទេហាតិ, បត្ថាយ ចស្ស ជិស្វា អាសចា បទិក្ខិណា ទេហាត្តី”តិ (យ តិ ១.១៧លិ១; ១.១បំ១; បុ ប ១០៣) ឲចយាឌិ ទេចឌិតត្ថំ ឃធា ច តត្ថ

បិសាចឌស្សតាឌិបុទិសញ្សាបិទេទា, ឲចយិឌាបិ បច្ចយតំ បច្ចយញ្សាបិទេទា អត្តទេតា ឆលុប្បាឌតំ, តត្ថា សត្វំ សម្បុប្បាទេឌាចាតិ “បច្ចទេយ សតិ, បច្ចយស្ស វុប្បាឌា”តិ បច្ចយតស្ស សម្បុប្បាឌទេហតុតាយ កយទេកា សយាតស្ស កត្តុ អកាទេចបិ បដិច្ច-សទេទ្ទា សិទេទ្ធាតិ ទេចឌិតទេត្ថា ឃឌិ បដិច្ចសម្ពុត្ធស្ស វុប្បាទេឌា បដិច្ចសម្បុប្បាទេឌា, កធំ បច្ចទេយា បដិច្ចសម្បុប្បាទេឌាតិ? ទេហដ្ឋា ចិចាទិទេតាចាយទេត្វា អបិច ទេយាយំ សម្បុប្បាឌ-សទ្ទចិកាចិតាតំ បច្ចយុប្បន្នាតំ បដិច្ចសទ្ទចិកាចិទេតា សសត្តិទេកា ទេហតុ អឌិទេប្បទេតា, តស្ស សម្បុប្បាឌាកិយុតតាយ បឌាតចចតចិទេត្ថាឃ្សសកាចត្វា តធា ចុទេត្តាតិ

កិ បត កាទណំ សម្បុប្បាឌបឌាទេតត ចចទេតត សម្បុប្បាឌស្ស ទេហតុ ទេចឌិតទេត្ថា, ត បត សទេហតុទេកា សម្បុប្បាទេឌា ឲចាតិ? ចុច្ចទេត – ជិដ្ឋស្ស ទុក្ខស្ស ទេយា បច្ចទេយា បច្ចយតិទេទ្ទសទេត តស្ស ចិកាចិតត្វា កធំ? ឃធាហ –

“ត្ថឌ, កិក្ខទេច, កិក្ខុ បទិចិមំសមាទេតា បទិចិមំសតិ ‘យំ ទេខា ត្ថឌំ អទេតកចិធំ តាតប្បកាទកំ ទុក្ខំ ទេលាទេក វុប្បជ្ជតិ ឌទាយទណំ, ត្ថឌំ តុ ទេខា ទុក្ខំ កិំ តិឌាតំ កិំ សមុឌយំ កិំ ឌាតិកំ កិំ បកចំ, កិស្មិំ សតិ ឌទាយទណំ ទេហាតិ, កិស្មិំ អសតិ ឌទាយទណំ ត ទេហាតី’តិ ទេសា បទិចិមំសមាទេតា

ᩑᩅᩴ ᨸᩣᨠᨭᩣᨲᩥ 'ᨿᩴ ᨡᩮᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥ…ᨸᩮ… ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥ ᨡᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨩᩣᨲᩥᨶᩥᨴᩣᨶᩣ'ᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩥᨲᩣ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪃᪁) –

ᩍᨾᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨶᩥᨴᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᩅᩦᨾᩴᩈᨾᩩᨡᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩴ ᨸᩣᨠᨭᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨴᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧᩣᩉ –

"ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨾᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩣ ᩋᨶᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᩈᨲᩮᩣ ᩑᨲᨴᩉᩮᩣᩈᩥ 'ᨠᩥᨧ᩠ᨨᩴ ᩅᨲᩣᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨩᩣᨿᨲᩥ ᨧ ᨩᩦᨿᨲᩥ ᨧ ᨾᩦᨿᨲᩥ ᨧ ᨧᩅᨲᩥ ᨧ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧ, ᩋᨳ ᨧ ᨸᨶᩥᨾᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩔ᪨ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᩔᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩔᩣ'ᨲᩥ…ᨸᩮ… ᨲᩔ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᩋᩉᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᩮᩣ 'ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨡᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨩᩣᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱ'ᨶ᩠ᨲᩥ" (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪁᪀) –

ᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩍᨾᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩦᨾᩴᩈᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᨬᩣᨲᩮᩣ ᨲᨴᨽᩥᩈᨾᨿᩣᨿᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩔᩁᨱᨸᩣᨠᨭᨲ᩠ᨳᩴ ᨿᩮᩣ ᨧ ᨬᩣᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨸᩅᩮᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨾᨴᩥᨴᩴ ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩈᨴ᩠ᨴᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᨽᩣᩅᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨽᩅᨲᩥ ᩉᩥ ᨬᩣᨲᩴ, ᨸᩅᩮᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨿᨳᩣ "ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨿᩔ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣᨣᨲᩣᨶᩥ ᨸᩉᩦᨶᩣᨶᩥ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨴᩮᩅᨴᩮᩅᩮᩣ, ᨿᩔ ᩁᩪᨸᩴ ᨶᩣᨳᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶ᩠ᨶᨸᩅᩮᨴᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨬᩣᨲᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ "ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣ"ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᨿᩮᩣ ᨧᩣᨿᩴ "ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᩈᨠᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨾᩪᩃᨲᩮᩣ ᨸᨽᩩᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᨸᩅᩮᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣᨸᩥ "ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨠᩮᩅᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩑᩅᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨲᩴᩈᨾᩩᨴᨿᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨠᨾᩥᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ᪨ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪂) "ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ…ᨸᩮ… ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ "ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᨭᩥᨸᨴᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᨭᩥᨸᨴᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᨽᩪᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ "ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪂᪂᪇), ᨸᨬ᩠ᨧᨬᩣᨱᩥᨠᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩦ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪂᪇᪇) ᩋᨦ᩠ᨣᨬᩣᨱᨸᨭᩥᩅᩮᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩮᩈᨶᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᨬᩣᨱᨸᨭᩥᩅᩮᨴᨶᩴ ᨠᨲᩴ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨸᩥ ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨸᨠᩣᩈᨶᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᨭᩥᩅᩮᨴᨶᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪃᪆᪁᪨ ᨿᩣ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨮᨸᩥᨲᩣ, ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᨣᨾᨠᨲᩮᩣ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᨲ᩠ᩅᩣ "ᨠᩥᩴ ᩅᩣᨴᩦ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ"ᨲᩥ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᨶ "ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᩅᩣᨴᩦ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ"ᨲᩥ (ᨸᩣᩁᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪨ᨲᨲᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨠᨳᩣ; ᨠᨳᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᨶᩥᨴᩣᨶᨠᨳᩣ) ᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᨲᩥᩔᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᩅᩣᨴᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨲᩮ ᩉᩥ ᩈᩔᨲᩣᨴᩥ ᩅᩮᨶᨿᩥᨠᩣᨴᩥᨠᩣᩅᩴ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩮᨶᨿᩥᨠᩣᨴᩥᩴ, ᨾᩮᨳᩩᨶᩣᨴᩥᩅᩥᩁᨲᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ "ᩈᩔᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨧᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪁) ᨮᨸᨶᩦᨿᩣᨶᩥ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨿᩔ ᩈᩔᨲᩔ, ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩔ ᨧ ᩅᨴᨶᨲᩮᩣ, ᨶ ᨸᨶ

ឧក្កំសញ្ញាការលិយាទិកេ ឧទយា បទេញ្ញាអបទេតត្វា ចិកច្ចញ្ញាការលិយទេយច ចកត្តិ៉ ចិកច្ចចាទឹកំ យណ្ឌលំ សមុទហា ចិកច្ចចាទិយណ្ឌលំ៉ ចិកច្ចចាទិទេតា ចា កកចទេតា បរិសា ចិកច្ចចាទិយណ្ឌលត្តិបិ ចកត្តិ, ចិកច្ច ចា សស្សពុទេច្ឆទេក ក្ខទេកា អទេត្ត អតុបកម្ម យច្ឆិមបបិបកាក្ខឥស្ស បដិច្ចសមុប្បាទស្ស ទេកសតទេតា កកចា, ឧកតុចាកទេតា ឧស្ស សាចកា ច ចិកច្ចចាទិទេតាតិ៉ ទេសនំ បុរិយសជិនំ៉

ឞ្ឋតរិត្វាតិ ឞ្ឋការទេហត្វា, ចិកច្ចចាទឹ ហុត្វាតិ អទេត្ថា៉ ត ហិ សឃំ អចិកច្ចចាទឹ សយាទេតា ចិកច្ចចាទឹកំ អត្តុទេរ ធាតយទេត្តត ចិកច្ចចាទិយណ្ឌលំ ឞ្ឋតិទេណ្ណា តាយ ទេហាតិ៉ អាចរិទេយហិ អចុត្តចិបរីតត្តឹបទេតត ទេឧ តអក្ខុចិក្លទេត្តត៉ អចិជ្ជា បុញ្ញាទេតជ្ជាកិសង្ខារាតយ្យិ ទេហតុ បច្ចទេយា ទេហាតីតិ ចកទេត្តា, កធាចត្តុមិប្បដិក្លិទេត្ត បុក្កុលចាកាទិទេក ច ចកទេត្តា សកសយឃំ ទេចាក្កយតិ តាយ, ឧធា អទេចាក្កយទេត្តត៉ បរសយឃំ ទេកាសារទេរាបតញ្ញាបរិចិរទេហត អតាឃ្មហទេត្តត៉ “ឰកយ្យិ សុត្តំ កទេហឧឌ្ឋ”ត្តិ បរសយឃំ អសយ្យិទេណ្ឌទេត្តតាតិ ពេចិ ចកត្តិ៉ “ឧធាហំ កកចតា ឆម្ពុំ ទេកសិតំ អាឌាតាយិ, យធា ឧទេកចិកំ ចិញ្ញាណំ សន្ធាចតិ សំសរតិ អតញ្ញា”ត្តិអាទីតិ (ឃ៉ ភិ៉ ១.១៨៩) ចកទេត្តា សុត្តំ បដិតាហតិ តាយ, ឧធា អបដិតាហទេត្តត៉ “ឧធាហំ កកចតា ឆម្ពុំ ទេកសិតំ អាឌាតាយិ, យធា ទេយទេយ អត្តរាឃិកា ឆម្មា ចុត្តា កកចតា, ទេឧ បដិទេសចទេតា តាលំ អត្តរាឃាឃ (ឃ៉ ភិ៉ ១.១៩៣; បរិចិ៉ ៣០លិ, ៣០ប័), សុបិតទេត្ត កទេតា ចឹតិក្កទេយា អាបត្តិកទេរា ទេហាតី”តិ ច ឧចយាឌិ ចកទេត្តា ចិតឃំ បដិទេលិទេយតិ តាយ, ឧត្តិបរិយាទេយត ឋំ អតុទេលិទេយទេត្តត៉ បដិទេលិទេយទេត្តា ហិ កម្ពត្ថុំ កិត្តទេត្តា, ឆម្មឧច្ចា ចិទេលិទេយទេត្តា កុទេតា កិទេលសចិតឃំ អតុទេលិទេយតិ៉ សុទេត្ត (ឌឹ៉ ភិ៉ ១.០ប័លិ អាកទេយា; អ៉ ភិ៉ ៣.០ប័០) ចុទេត្ត ចត្តាទេរា យហាបទេកទេស, អដ្ឋកធាយច្ចា ចុទេត្ត សុត្តសុត្តាតុទេលិយអាចរិយចាកអត្តទេតាយតិយហាបទេកទេស ឞ្ឋទេលិទេកទេត្តត៉ ឧទេកាទេលិកទេតត ហិ សុទេត្ត, ចិតទេឃ ច សត្តិដ្ឋតិ តាតិធាចតិ៉

ឆម្មត្តិ បដិច្ចសមុប្បាទបិញ្ញំ៉ អត្ថត្តិ ឧកត្ថំ៉ ទេហតុ, ទេហតុផលិតិ ចា អឃទេយត្ថ ទេហតុ ឆទេម្មា, ឰកទេយត្ថ ទេហតុផលំ អទេត្ថាតិ៉ ឆម្មត្តិ ចា ឆម្មតំ៉ យធា ឧទេក “ក្ខប្បាកា ចា ឧធាកតាតំ អតុប្បាកា ចា ឧធាកតាតំ ចិតាច សា ធាតុ”តិ (សំ៉ ភិ៉ ១.១០) សុត្តបទស្ស អត្ថំ យិច្ឆា ការទេហត្តា “តិទេច្ចា បដិច្ចសមុប្បាទេកា”តិ បច្ចយាការឆម្មំ យិច្ឆា ឌឹទេបត្តិ, ឧចំ អឌឹទេបត្វា ទេហដ្ឋា ចុត្តតទេយទេតច អត្តទេតា ផលំ បតិ ការណស្ស ចចត្តិឧសកាចំ ឌឹទេបទេត្តត៉ យធា ច ឧទេក “អតិទេរាធំ អតុប្បាក”ត្តិអាទិតា បដិច្ចសមុប្បាទស្ស អត្ថំ យិច្ឆា ការទេហត្តិ, ឧចំ ការទេហ អកត្វា ចុត្តតទេយទេតច អចិបរីតំ អត្ថំ សក្ការទេហទេត្តត៉ “ទុក្ខាឌឹសុ អញ្ញាណំ អចិជ្ជា”តិ ចុត្តយត្ថំ បរិចទេត្តត្វា បុត “បុព្ពទេត្ត អញ្ញាណ”ត្តិអាទីហិ (ឆ៉ ស៉ ១០៩លិ) អបទេរហិបិ បរិយាទេយហិតិក្ខិសទេត្តត៉ “សង្ខារា ឰយិតា បរិយាទេយត កទេចាតិ ចុច្ចត្តិ, ឧណ្ហា ឰយិតា បរិយាទេយត ក្ខបិកាត”ត្តិអាទិតា តិក្ខិសទេត្តតាតិ ច ចកត្តិ៉ បកតិយាតិ យធាចុត្តចិធាតំ អតាយសិត្វា ពេចលទេយច៉

សច្ចត្តិ ចតុសច្ចំ៉ សទេត្តាតិ សត្តសុញ្ញាតាតិ ចកត្តិ, សត្តសុទេញ្ញាសុ បត សង្ខារទេរសុ សត្តទេចាហាទេរា, សត្តត្តកិច្ចសិទ្ធិ ឌ៉ បច្ចយាការទេយច ធាតិ បច្ចយាការទេរា ឧច ច, យ-ការទេរា បកសត្តិកទេរា៉ បច្ចយឆម្មាតំ អត្តទេតាទេយច ផលស្ស បច្ចយការទេចា បដិច្ចសមុប្បាទេកាតិ អទេត្ថា៉

ឧស្វាតិ ចុត្តតទេយត អត្តចណ្ណតាឃ កាឧត្តត្វា, ទុក្ខទេត្វា ច បតិដ្ឋំ តាឌិកច្ឆាយីតិ យត្ថ ចិឧស្ស ចណ្ណតា សុករា ទេហាតិ, ឧស្សា បតិដ្ឋាក្ខតំ ឋំ តឃំ អត្តទេតាទេយច ចាកាណចាទេលត តាឌិកច្ឆាយីតិ អទេត្ថា៉ តិស្សឃំ បត អាចិក្លទេត្តា “សាសតំ បតិក”ត្តិអាទិយាហ៉ ឰឆ សាសតត្តិ បិញ្ញឰឆម្មយាហ, បដិច្ចសមុប្បាទេយច ចា៉ ទេសា ហិ អតុទេលិយបដិទេលិយាទិតាតាទេកសតាតយបដិយណ្ឌិទេតា អទេត្ថាច្ឆិទេត្តា អដ្ឋាបិ បចត្តីតិ

និស្សយោ ហោតិ។ តទង្គភាវនាវសេន ច បុញ្ញាភិសង្ខារេ “តំ សុខាយ សយាហិតា”តិ អាទរវសេន, ទុស្សាហសេ ច កិំ បយោជនន្តិ ចេ, តំ ទស្សេន្តោ អាហ “បុត្តទារ”ន្តិអាទិ។ អត្ថិំ កត្វាតិ អត្ថំ កត្វា យថា វា ន នស្សតិ, ឯវំ អត្ថិកតំ វិយ ករោន្តោ អត្ថិំ កត្វា។ បុញ្ញកាលតោ អបរកាលេ ភវំ បុញ្ញាបរិយំ វិនស្សន្តិ បដ្ឋាយារម្ភតោ បភុតិ តតោ តតោ នាសាវិនាសំ, កិលេសក្ខយវិនាសន្តា លភតីតិ អនត្ថា។

៤៩៧។ ទេវតាភេទតោតិ ទេវតាវិសេសតោ។ អត្តតោ, លក្ខណាទិតោ, ឯកវិធាទិតោ ច អត្តលក្ខណេកវិធាទិតោ។ អង្គានញ្ច វវត្ថានតោតិ អវិជ្ជាទីនំ ទ្វាទសន្នំ អង្គានំ វវត្ថានតោ។

កម្មវិបាកកិលេសវដ្ដានំ មូលការណត្តា, អាទិតោ វុត្តត្តា ច អវិជ្ជា បដិច្ចសមុប្បាទស្ស មូលំ។ តត្ថ វល្លិយា មូលេ ឋិតេ តតោ បភុតិ វល្លិហរណំ វិយ បដិច្ចសមុប្បាទស្ស មូលេ ឋិតេ តតោ បភុតិ បដិច្ចសមុប្បាទទេសនាតិ ឧបមាសំសន្ទនា ន កាតព្ពា។ ន ហិ ភគវតោ ពោធនេ ឋិតំ, ពោធំ អធិដ្ឋាយ វិភជនីយំ អត្ថិ សព្ពស្ស ឋិតត្តា។ មូលតោ បភុតិ បន វល្លិហរណំ វិយ មូលតោ បភុតិ បដិច្ចសមុប្បាទទេសនា កតាតិ ពោធនេយ្យត្ថ សាមញ្ញំ អធិប្បេតំ, ពោធនេយ្យជ្ឈាសយវសេន វា ពោធនេយ្យត្ថការេន មូលាទិទស្សនសាមញ្ញំ យោជេតព្ពំ។

តស្សាតិ –

“សោ ខោ សោ, ភិក្ខវេ, កុមារោ វុឌ្ឍិមន្វាយ ឥន្ទ្រិយានំ បរិបាកមន្វាយ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ…បេ… រជនីយេហិ។ សោ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា បិយរូបេ រូបេ សារជ្ជតិ, អប្បិយរូបេ រូបេ ព្យាបជ្ជតិ, អនុបដ្ឋិតកាយសតិ ច វិហរតិ បរិត្តចេតសោ, តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, យត្ថស្ស តេ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ។ សោ ឯវំ អនុរោធវិរោធំ សមាបន្នោ យំ កិញ្ចិ វេទនំ វេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា, សោ តំ វេទនំ អភិនន្ទតិ អភិវទតិ, អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតី”តិ (ម॰ និ॰ ១.៤០៩) –

ឯវំ វុត្តស្ស។ ឯវំ សោតទ្វារាទីសុបិ។ តស្ស អភិនន្ទតោតិ សប្បីតិកតណ្ហាយ អភិមុខការេន នន្ទតោ។ អភិវទតោតិ “អហោ សុខំ, អហោ សុខ”ន្តិ វចីភេទករណប្បត្តាយ ពលវតណ្ហាយ “អហំ, មមា”តិ អភិវទតោ។ តតោ ពលវតិយា គេហេតុំ អសក្កុណេយ្យតាយ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ។ តតោបិ ពលវតី បន ឧបាទានភូតា តណ្ហា នន្ទី។ ឯត្ថ ច អភិនន្ទនាទីហិ តណ្ហា វុត្តា, នន្ទិវចនេន តប្បច្ចយំ ឧបាទានំ វត្តុមិច្ឆិតំ នន្ទិតាទិសព្ពយោគតោហិ, តណ្ហាទិដ្ឋាភិនន្ទនការេហិ វាតិ វេទិតព្ពំ។

ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិអាទិកញ្ច តទេវ មហាតណ្ហាសង្ខយសុត្តេ វុត្តំ។

វិបាកវដ្ដភូតេ បដិសន្ធិបវត្តិផស្សាទិកេ កម្មសមុដ្ឋានញ្ច ឱជំ សន្ធាយ “ចត្តារោមេ អាហារា តណ្ហានិទានា”តិអាទិ វុត្តំ។ វដ្ដូបត្ថម្ភកា បន

ឯតេនបិ អាហារា តណ្ហាបភវេ តស្មិំ អវិជ្ជាយាតេ ន វិជ្ជន្តីតិ “តណ្ហានិទានា”តិ វុត្តំ វទន្តិ។

ឌប័ឲ្យ៉ តទោតទោតិ ចតុត្ថិសាសុ វេទនាសុ តទោ តទោ វេទនតោ៉ ភាវាយប្បដិវេធសាយ សំចត្តតីតិ ភាវេយាតិ យតេក្កា, វេសា ឲុច ចា បដិច្ចសមុប្បាទោ “អវិវេយា ចស្ស ភាវេយា បញ្ញាយ សុនិវេដ្ឋា វោហាតី”តិ (សំ៉ និ៉ ១.៣០; ឌី៉១០១៣) ចចនតោ៉ សយវេច ហិ វេសា

សមត្តកង្ខាគត្តា តទា តទា បដិចិន្តិន្តាត្តត្តា តាយ តាយ វេទនាយ អត្តនោ បដិវេចសាយ សំចត្តតិ៉ ចតុត្ថិសកម្មិករកាចប្បត្តិយាតិ

សម្មត្តវេទនាបដិវេចសកម្មិវេរសុ បតិដ្ឋានិកមតេន បតិដ្ឋិតត្តាតិ អធេត្តា៉

សមត្តកង្ខាគតា, វេទនាចិលិរបត្តិ ន ចតុត្ថយិ វេទនាតំ សយាតំ ការរណត្តិ ចិវេរករណំ ចត្តការេយា អាហ “ចិវេរវេតា”តិ៉ អស្សាតិ

អស្ស ភកចតោ វេទនា, អស្ស ចា បដិច្ចសមុប្បាទស្ស វេទនាតិ វេយាវេខតត្តា៉ បចត្តិការណចិការកា អចិកត្តសកាចា អចិជ្ជាទវេយាច,

ការណត្តិ ចា កហិតាតំ បកតិអាទីតំ, អចិជ្ជាទីតញ្ច អការណតា, ការណតា ច៉ តត្ត សម្ពុទ្ធហា រកចិ អការណំ ការណត្តិ កណ្ហន្តិ, រកចិ ត

កិច្ចិ ការណំ ញាត្តន្តីតិ វេតសំ យថាសរកហិ អត្ថធរបហិ ការណេហិ សង្ខារាទិបចត្តិសត្តស្សតត្តំ, សំសារប្បចត្តិសត្តស្សតត្តត្តិ អធេត្តា៉

បចត្តិអាទីតចបដិច្ឆាទិកា អចិជ្ជា អាទិ, តទោ សង្ខារា ឧប្បជ្ជន្តិ, តទោ ចិញ្ញាណត្តិ ឲុចំ បចត្តិយា ឧប្បត្តិក្កមសត្តស្សតត្តំ,

កត្តវេយ្យកាទិចវេត ចា តត្ត តត្ត ករច អត្តកាចស្ស ឧប្បជ្ជនាត្តបុត្តិសត្តស្សតត្តញ្ច អត្ថលិមវេទនា បចត្តាតិ៉ ញ្ញតរាសំ

តទត្តតាសម្ភវេចបិ ត តាសំ តទត្តវេយច បចត្តិ អត្តត្តរសក្កាចតោ៉ អយំ បត តទត្តា ឲុចាតិ ឲុតិស្សា តទត្តតា ចុត្តា៉

អត្ថចិលេកយតោ វេយា សវេល្លាទិតោ បុត្តការេក តំតំបច្ចយប្បត្តាចវេចាំសង្ខារតោ បុត្តកាកបដិវេចវេសា បចតេត្តា, តទត្ថសាវេត

តទត្ថកវេយត ឌវាយវេណាទិកស្ស ឌាតិអាទិការណំ ឃំ អឆិកតំ, តស្ស សត្តស្សតត្តំ អឃំ បដិលេមវេទនា បចត្តា៉ អត្ថចិលេកយតោ

បដិលេមវេទនា បចត្តាតិ ចា សម្ពន្ធោ៉ វេទវេសត្តាបិ ហិ ភកចា កិច្ឆាបត្តំ លេកំ អត្ថចិលេកត្តា បុត្តកាក…បេ… សត្តស្សតត្តំ

វេទវេសសីតិ៉ អាហារតណ្ហាទយោ បច្ចុប្បន្នទ្ធា, សង្ខារាទិជ្ជា អតីតទ្ធាតិ ញ្ញយិតា អធិប្បាយវេនាហ “យាច អតីតំ អទ្ធានំ អតិហរិត្វា”តិ៉

អាហារា ចា តណ្ហាយ បភាវេចតត្តា អនាកតោ អទ្ធា, តណ្ហាទយោ បច្ចុប្បន្នោ , សង្ខារាទិជ្ជា អតីតោតាតិ៉ បច្ចក្ខ បត ផលំ ទស្សេត្វា

តត្តិទាតទស្សនចវេត ផលការណបរម្បរទស្សនំ យុជ្ជតីតិ អាហារា បុរិមតណ្ហាយ ឧប្បាទិតា បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធា, តណ្ហាទយោ អតីតោ,

សង្ខារាទិជ្ជា តតោបិ អតីតតោ សំសារស្ស អនាទិកាចទស្សនត្តំ ចុត្តោតិ៉ យាច អតីតទ្ធានត្តិ យាច អតីតតរំ អទ្ធានត្តិ អធេត្តា

យុត្តោតិ៉ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិអាហារកា ចា ចត្តារោ អាហារា “អាហារេតីតាហំ ន ចទាមិ…បេ… ឲុចំ បត មំ អចទន្តំ វេយា ឲុចំ

បុច្ឆេយ្យ ‘កិស្ស នុ ខោ, ភន្តេ, ចិញ្ញាណាហារោ’តិ, ឲុស កល្លោ បញ្ហោ, តត្រ កល្លំ វេយ្យាករណំ, ចិញ្ញាណាហារោ អាយតិំ

បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិយា”តិ (សំ៉ និ៉ ១.១១) ចចនតោ, តំសម្បយុត្តត្តា ផស្សចេតនានំ, តប្បចត្តិហេតុត្តា ន កពឡីការាហារស្ស៉ វេតន

ហិ ឧបត្ថម្ភិតរូបកាយស្ស, តញ្ហា ញ្ញច្ឆន្ទស្ស កាមចិញ្ញាណាយុហនំ ហោតិ៉ ភោជនតណ្ហាសង្ខាទីតំ, រាកាទីតញ្ច ឧបនិស្សយោតិ ចុត្តំ៉ តត្ថា វេត

កម្មចិនសង្កហិតា អាហារា បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធាតិ ញ្ញយម្បិ បរិយាយេន បុរិមយោនេច អធេត្តា យុត្តោ៉

អតីតទ្ធតោ បភុតិ “ញាតិ ភោ, ភិក្ខវេ, អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិអាទិនា (សំ៉ និ៉ ១.១) អតីតេ, តទោ បរញ្ច ហេតុផលបដិបាដិ

បច្ចក្ខតាតិ អាហារាតិ និទានស្ស វសេន អារោហិត្វា និវត្តនេន ឋិតា អញ្ញត្រាតិ តំសន្ទស្សនត្ថំ យា អយំ ទេសនា បវត្តាតិ អត្ថោ។ អនាគតទ្ធហេតុសមុដ្ឋានតោ បកតីតិ អនាគតស្ស ភវស្ស ហេតុភូតានិ ធម្មានិ ឧប្បត្តិតោ បដ្ឋាយ អនាគតទ្ធសន្ទស្សនត្ថំ អនាគតទ្ធុនោ អប្បដិវិទ្ធត្តាតិ អបស្សន្តាតិ បច្ចក្ខំ បច្ចុប្បន្នំ ហេតុំ ទស្សេត្វា ហេតុផលបរិយាយេន តស្ស សន្ទស្សនត្ថំ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច អាទិតោ បដ្ឋាយ យាវ បរិយោសានា, បរិយោសានតោ ច បដ្ឋាយ យាវ អាទិ បវត្តា ទេសនា ទ្វាទសង្គា, តតោ ឯវ តិសន្ធិ ចតុសង្ខេបា។ មជ្ឈតោ បដ្ឋាយ យាវ អាទិ បវត្តា ទេសនា អដ្ឋង្គា ទ្វិសន្ធិ តិសង្ខេបា។ មជ្ឈតោ បន បដ្ឋាយ យាវ បរិយោសានា បវត្តា ទេសនា ឆឡង្គា ទ្វិសន្ធិ តិសង្ខេបា “សំយោជនិយេសុ, ភិក្ខវេ, ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សិនោ វិហរតោ តណ្ហា បវឌ្ឍតិ, តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទាន”ន្តិអាទិកា (សំ។ និ។ ២។៥៦, ៥៧) មជ្ឈតោ បដ្ឋាយ យាវ បរិយោសានា បវត្តា ទេសនា ឯកសន្ធិ ទ្វិសង្ខេបា។ ឯវំ អយំ អនេកង្គា ឯវ បដិច្ចសមុប្បាទទេសនា អាគតា។ ឯកង្គវសេនាបិ ច បដិច្ចសមុប្បាទទេសនា លព្ភតេវ។ យថាហ –

“ឥធ, ភិក្ខវេ, សុតវា អរិយសាវកោ បដិច្ចសមុប្បាទំយេវ សាធុកំ យោនិសោ មនសិ ករោតិ ‘ឥតិ ឥមស្មិំ សតិ ឥទំ ហោតិ, ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥមស្មិំ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ, ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតី’តិ។ សុខវេទនិយំ, ភិក្ខវេ, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខវេទនា”តិ (សំ។ និ។ ២។៤២) –

អាទិ។ ឯត្ថ ហិ “ផស្សបច្ចយា”តិ ឯត្តកោ ឯវ បដិច្ចសមុប្បាទោ វុត្តោ។ តេនេតំ វិញ្ញាយតិ “ឯកង្គបដិច្ចសមុប្បាទោ”តិ។

តត្ថ ឥមស្មិំ សតិ ឥទំ ហោតីតិ ឥមស្មិំ អវិជ្ជាទិកេ បច្ចយេ សតិ ឥទំ សង្ខារាទិកំ ផលំ ហោតិ។ ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតីតិ ឥមស្ស អវិជ្ជាទិកស្ស បច្ចយស្ស ឧប្បាទា ឥទំ សង្ខារាទិកំ ផលំ ឧប្បជ្ជតីតិ អត្ថោ។ ឥមស្មិំ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ, ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតីតិ អវិជ្ជាទីនំ អភាវេ សង្ខារាទីនំ អភាវស្ស, អវិជ្ជាទីនំ និរោធា សង្ខារាទីនំ និរោធស្ស ច វសេន បុរិមស្មិំ បច្ចយលក្ខណេ និយមោ ទស្សិតោ ហោតិ “ឥមស្មិំ សតិ ឯវ, ន អសតិ, ឥមស្ស ឧប្បាទា ឯវ, ន និរោធា”តិ។ តេនេតំ លក្ខណំ អន្តោគធនិយមំ ឥធ បដិច្ចសមុប្បាទស្ស វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។

និរោធោតិ ច អវិជ្ជាទីនំ វិរាគានិរោធេន អាយតិំ អនុប្បាទោ អប្បវត្តិ។ តថា ហិ វុត្តំ “អវិជ្ជាយត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា”តិអាទិ (មហាវ។ ១; ឧទា។ ២)។ និរោធវិរោធី ច ឧប្បាទោ, យេន សោ ឧប្បាទវិរោធិភាវេន វុត្តោ “ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតី”តិ, តេនេតំ ទស្សេតិ “អនិរោធោ ឧប្បាទោ នាម, សោ ចេត្ថ អត្ថិភាវោតិបិ វុច្ចតី”តិ។ “ឥមស្មិំ សតិ ឥទំ ហោតី”តិ ឥទមេវ ហិ លក្ខណំ បរិយាយន្តរេន “ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតី”តិ វទន្តេន បរេន បុរិមំ វិសេសិតំ ហោតិ, តស្មា ន ធរមានតំយេវ សន្ធាយ “ឥមស្មិំ សតី”តិ វុត្តំ, អថ ខោ មគ្គេន អនិរុទ្ធតាបញ្ញាតិ វិញ្ញាយតិ។ យស្មា ច “ឥមស្មិំ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ, ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតី”តិ (ឧទា។ ២) ទ្វិធាបិ ឧទ្ទិដ្ឋលក្ខណស្ស និរោធស្ស និទ្ទេសំ វទន្តេន “អវិជ្ជាយត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ”តិអាទិនា (មហាវ។ ១; ឧទា។ ២) និរោធោ ឯវ វុត្តោ, តស្មា នត្ថិភាវោបិ និរោធោ ឯវាតិ នត្ថិភាវវិរុទ្ធោ អត្ថិភាវោ អនិរោធោតិ ទស្សិតំ ហោតិ។ តេន អនិរោធសង្ខាតេន អត្ថិភាវេន ឧប្បាទំ វិសេសេតិ។ តតោ ន ឥធ អត្ថិភាវមត្តំ ឧប្បាទោតិ អធិប្បេតោ, អថ ខោ

អតិទោឈសង្ខាទោ អត្ថិការចោ ចាតិ អឃយទេ្វា ចិកាចិទោតិ ៗចទេយតំ លក្ខលក្ខយចចត់ អញ្ញាយញ្ញា ចិទេសតចិទេសមិតន្ថាការចេត សាត្តកត្តិ ទេចឌិតព្ពាៈ

ទេកា បតាឃំ អតិទោទេឈា តាយ, ទេឃា អត្ថិការចោ, ក្តប្បាទេកាតិ ច ចុច្ចតីតិ? អប្បហីតការចោ, អតិន្ថាត្តិតផលតាប្បហីតារទហតាហិ ផលុប្បាឌតារទហតា ចៈ ទេឃ ទេតហិ បហាតព្ពា អក្សុលិ ឈខ្មា, ទេតសំ អទិឃយទេក្កត អសឃុញ្ញូតិតការចោ, ទេឃ បត ត បហាតព្ពា ក្សុលិញ្ជាកតា ឈខ្មា, ឃាតិ ទេតសុ សំទេឃាឌតាតិ អតិលាសចាត់, ទេតសំ អបរិក្ខិលតា ចៈ អសឃុញ្ញូតិតាត្សយតាយ ហិ សសំទេឃាឌតាលក្ខប្បចត្តិ បដិច្ចសមុប្បាទេកាៈ តចា ហិ ចុត្តំ –

“ឃាយ ច, កិក្ខេច, អចិជ្ជាយ តិចុតស្ស ពាលស្ស, ឃាយ ច តណ្ហាយ សម្បយុត្តស្ស អយំ កាទេឃា សមុទាគទេតា, សា ទេចច អចិជ្ជា ពាលស្ស អប្បហីតា, សា ច តណ្ហា អបរិក្ខិលាៈ តំ កិស្ស ទេហតុ? ត, កិក្ខេច, ពាទេលា អចទិ ព្រាហ្មចទិឃំ សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ, តស្មា ពាទេលា កាឃស្ស ទេភទា កាឃូបទេកា ទេហាតិ, ទេសា កាឃូបទេកា សមាទេតា ត បរិមុច្ចតិ ជាតិឃា ជរាមរទេណតា”តិ (សំៈ តិៈ ១ៈ១៨) –

អាជិៈ លីលាសំទេឃាឌតាត់ បត អចិជ្ជាយ អកាចទេតា សង្ខារាត់, តណ្ហាឃ្យាទោតាត់ អកាចទេតា ក្តបិទោតកចាត់ ត សម្ភចាតិ ចក្តស្ស ក្តបទេច្ចទេកា បញ្ញាឃតិៈ ទេតទេតចាហ –

“លត្ថទេត្ថច, ផក្កត, ផស្សាឃតតាត់ អទេសសចិរាកតិទោទេឈា ផស្សតិទោទេឈា, ផស្សតិទោទេឈា ទេចឌតាតិទោទេឈា”តិ (សំៈ តិៈ ១ៈ១១) –

អាជិៈ ត ហិ អក្កយក្កាឌិកយទេតា ក្តដ្ឋិ ឃាច បរិតិត្ថាតា សញ្ជអាឃតតាជីត់ អប្បចត្តិ, អឆ ទេលា តត្ថិតា, តិទោឈសដ្ថចចតីឃតា, លីលាសំទេឃាឌតតាតិ តិទោទេឈា ចុទេត្តាៈ អបិច ចិទកាតយ្យិ កយ្ញុំ អតិន្ថាត្តិតផលតាឃ, អប្បហីតារទហតាឃ ច ផលិទហំ សត្តិ ៗច តាយ ទេហាតិ, ត តិន្ថាត្តិតផលំ, តាបិ បហីតារទហត្តិ ផលុប្បត្តិបច្ចឃាត់ អចិជ្ជាសង្ខារាជីត់ ចុត្តតទេឃត ផលិទហការចោ អតិទោទេឈាតិ ទេចឌិតព្ពាៈ ៗចំ អតិរុឌ្ឍការចេតចេ ហិ ទេឃត ចិតា ផលំ ត សម្ភចតិ, តំ ការណំ អតីតាឌិបិ “ព្ពាយម្ហិ សតី”តិ ព្ពាយិតា ចចទេតត ចុត្តំៈ តទេតា ៗច ច អចុសិតព្រាហ្មចទិឃស្ស អប្បចត្តិឈខ្មតំ អតាបទេត្តា បច្ចឃុប្បាទេកា កាលទេភជំ អតាយសិត្វា អតិចត្តិតាឃ ៗច “ព្ពាយស្សុប្បាទេកា”តិ ចុទេត្តាៈ អឆ ចា អចទេសសបច្ចឃសយចាទេឃ អចិជ្ជាយាតស្សាបិ ចិជ្ជាយាតស្ស ចិឃ បទេកច ចិជ្ជាយាតស្ស ឃា ផលុប្បត្តិអភិមុខតា, សា “ព្ពាយស្សុប្បាទេកា”តិ ចុត្តាៈ តទេកា ហិ តទេតា ផលំ ក្តប្បជ្ជតីតិ តឌចត្ថំ ការណំ ផលស្ស ក្តប្បាឌតការចេត ក្តបដ្ឋិតំ ក្តប្បតិតំ តាយ ទេហាតិ, ត ចិជ្ជាយាតយ្យិ អតឌចត្តត្ថិ តឌចត្តតា ក្តប្បាទេកាតិ ទេចឌិតព្ពាៈ

តត្ថ “សតី”តិ ព្ពាយិតា ចិជ្ជាយាតតាយទេត្តត បច្ចឃកាចំ ចឌទេត្តា អព្យាបិទតំ បដិច្ចសមុប្បាឌស្ស ឌទេស្សតិៈ ក្តប្បាទេកាតិ ក្តប្បត្តិឈខ្មតំ, អសង្ខាកាលកាចិតំ, ផលុប្បត្តិអភិមុខតញ្ចា ជីទេបទេត្តា អតិច្ចតំ បដិច្ចសមុប្បាឌស្ស ឌទេស្សតិៈ “សតិ, ត អសតិ, ក្តប្បាទេកា, ត តិទោទេឈា”តិ បត ទេហតុអទេត្ថហិ ក្សុខតិស្សក្កចចទេតហិ សយត្ថិតំ តិទោតសមុទយជាតិបកចកាចំ បដិច្ចសមុប្បាឌស្ស ឌទេស្សតិៈ ទេហតុអត្ថតា ទេចត្ថ ក្សុខចចទេត

ឃស្ស ការេចត ពេចិតាកាចិឞលស្ស ការេចា លក្ខិឃតិ, ពត្ថ បចត្តិឃា ខេចិពន្ត្តា, ឃឆា អឆតាត៌ ឆេត អតត្ថុប្បឹឃយាេត ជាលិទ្ធិឃំ ខេបុល្លយកយាសិ (ឌី៰ តិ៰ ៦៉៨៤), តិប្បេត្ត សេស្ស ស្វកិក្ខ ខាឃតីតិ ច៰ តិស្សក្កចចតស្សាបិ ហេតុអត្ថតា ឞលស្ស បកេច បកាតិឃត្វា បចត្តិឃា, ឃឆា “កលលិ ហោតិ អត្ថុជំ, អត្ថុជា ខាឃេព េបសី”តិ (សំ៰ តិ៰ ១៉១៦៣; កឆា៰ ៩៨១), “ហិយចតា កក្កា បកចតិ, សិក្កេតា សេទា ខាឃតី”តិ ច៰ អចិន្ថាខិការេចត ច ពេចិតាកាចិសង្ខារាខិការេចា លក្ខិឃតិ, អចិន្ថាឌីហិ ច សង្ខារាខេឃា បកចត្តិ, បកាទឹឃត្តិ ចាតិ េពសំ បកេចា, បកាតិ ច, ពស្មា ពេចត្ថឌីបតត្ថំ “ត្វាយស្មិ សតិ ត្វាយស្សុប្បាជា”តិ ហេតុអត្ថា ក្បុខតិស្សក្កតិេត្ថសា កពា៰

ឃស្មា េចត្ថ “ត្វាយស្មិ សតិ ត្វាជំ ហោតិ, ត្វាយស្សុប្បាជា ត្វាជំ ឧប្បជ្ជតី”តិ សេង្ខេបត ឧត្តិដ្ឋស្ស បដិច្ចសមុប្បាឆស្ស “អចិន្ថាបច្ចឃា សង្ខារា”តិអាឌិេកា តិេត្ថេសា, ពស្មា ឃឆាចុេត្តា អត្ថិការេចា, ឧប្បាេឆា ច េពសំ េពសំ បច្ចយុប្បត្តឆម្មាត៌ បច្ចឃការេចាតិ ចិន្តាឃតិ៰ ត ហិ អតិទុន្ធតាសង្ខាតំ អត្ថិកាជំ, ឧប្បាឆត្វា អតិចត្តសកាចតាសង្ខាតំ, ឧឆឃាចត្ថតាសង្ខាតំ ចា “សតិេឃច, ត អសតិ, ឧប្បាជា ឲច, ត តិេទាឆា”តិ អេត្តាកឆតិឃេយហិ ចចេតហិ បកាសិតំ មុត្តិត្វា អេន្តា បច្ចឃការេចា តាម អត្ថិ, ពស្មា ឃឆាចុេត្តា អត្ថិការេចា, ឧប្បាេឆា ច បច្ចឃការេចាតិ េចឌិពេន្តា៰ េឃបិ ហិ បដ្ឋាេត អាកពា េហតុអាឆេឃា ចតុឌីសតិ បច្ចឃា, េពបិ ឲពេស្សច បច្ចឃកាចស្ស ចិេសសាតិ េចឌិពន្តា៰ ពឆា ឃ្វាឃំ ម្វលេហតុតិជាតសម្មចបកចាឌិបទិឃាេឃហិ , ឧប្បាឆដ្ឋិតិ បចត្តដ្ឋិតិ តិមិត្តដ្ឋិតិ អាឃូហតដ្ឋិតិ សំេឃាកដ្ឋិតិ បលិេពាឆដ្ឋិតីតិអាឌិបទិឃាេឃហិ ច បកាសិេតា ការេណត្ថ, េសាបិ ឲេពច អេត្តាកេឆាតិ ជដ្ឋេន្តា៰

ភ្បិ៰ ម្វលការេណសង្ខំ អេបក្ខិត្វា ត អការេណត្តិ តប្បុំសកតិេត្ថេសា, អការេណាតិ អេត្ថ៰ អការេណំ ឃឌិ សិឃា, ស្វត្ថំ បដិពាហិតំ សិឃាតិ ឆេស្សេត្តា “អាសចសមុឆឃា”តិ ស្វត្តំ អាហទតិ៰ បទិឃាេឃា ការេណំ៰ ចដ្ឋកឆាឃ សីសការេចា ចដ្ឋេហតុេតា កម្មស្សាបិ េហតុការេចា៰ ពត្ថ កចតណ្ហាឃបិ េហតុក្វតា អចិន្ថា, តាឃ បដិច្ឆាឌិតាឌីតេច កេច តណ្ហាឃ ឧប្បជ្ជតេតា អចិន្ថា ចិេសេសត សីសក្វតាតិ “ម្វលការេណ”ត្តិ ចុត្តា៰

បុទិមាឃ េកាដិឃា អបញ្ញាឃមាតាឃ ឧប្បាឆចិទេហតា តិច្ចតំ កេណ្យ្យាតិ អាហ “ឲចំ េចតំ, កិក្ខេច, ចុច្ចតី”តិអាឌិ៰ េពត ត្វាេតា បុេត្តា ឧប្បត្តបុត្តតា តត្ថីតិ អបញ្ញាឃតេតា បុទិមេកាដិអបញ្ញាឃតំ ចុត្តត្តិ ត្វាយត្ថំ ឆេស្សតិ៰

ភ្បិ៩៰ អចិន្ថាពណ្ហាេហតុក្កមេយត ឞេលស្វ ចត្តេន្តាស្វ “ស្វកាតិទុក្កតិកាឃិេតា”តិ ចចត៌ សង្គលក្ខណាចិេទាឆត្ថំ៰ ស្វខិតស្ស ហិ ក្វេត្ត បុត្តតិបិេពា៰ សចទា កិទ មំសស្ស អដ្ឋិតា អលក្កតត្ថំ បុតប្បុត៌ ពាេបត្វា េកាេដ្ឋត្វា ឧេណ្យាឆកំ បិេឃត្វា ចិទិត្តំ ស្វត៌ អដ្ឋិេតា មុត្តមំសំ កាចិ មាេទត្តិ៰ េពតាហ “អក្កិសត្តាបិ”តិអាឌិ៰ ពត្ថ ឃឆា ចន្លាបចី ច អចិន្ថាភិក្វតតាឃ ឃឆាចុត្តំ ឧេណ្យាឆកបិត៌ អាទកតិ, ឲចំ បុត្ថុជ្ជេតា ឃឆាចុត្តំ ទុក្កតិកាឃិកម្មំ៰ ឃឆា បត សា ឧេណ្យាឆកបិេត អាឌីតចំ ជិស្វា ពណ្យាចេសត សីតុឆកបិត៌ អាទកតិ, ឲចំ បុត្ថុជ្ជេតា អចិន្ថាឃ តាតិពលចកាចេតា ទុក្កតិកាឃិកេម្ម អាឌីតចំ ជិស្វា ពណ្យាចេសត ស្វកាតិកាឃិកម្មំ អាទកតិ៰ ទុេក្ខ ហិ អចិន្ថ ពណ្យា អត្ថុចត្តតិ, ស្វេខ ពណ្យាអចិន្ថាតិ៰

៦៥៩· កត្ថចិ វុត្តា· ឯកមូលិកំ ទេសេន្តិ អវិជ្ជាតណ្ហាសុ ឯកេកមេវ មូលំ ឯតិស្សាតិ ឯកមូលិកា, តំ, តត្ថ ឯកំ ឯវ មូលំ កត្វា បដិច្ចសមុប្បាទទេសនំ ទេសេតីតិ អត្ថោ· ឧបនិសីទតិ ផលំ ឯត្ថាតិ ឧបនិសា, ការណំ, អវិជ្ជា ឧបនិសា ឯតេសន្តិ អវិជ្ជូបនិសា· អស្សាទានុបស្សិនោតិ ឧបាទានិយេសុ តេភូមកធម្មេសុ វិសយភូតេសុ អស្សាទេតព្ពតោ អស្សាទសញ្ញិតំ សុខវេទនន្តំ អនុបស្សនសីលស្ស· អប្បហីនាវិជ្ជាតាយ ពាលលក្ខណយោគេន ពាលស្ស· ឯវន្តិ អវិជ្ជានិវុតត្តា, តណ្ហាសំយុត្តត្តា ច· អយំ កាយោតិ អយំ សវិញ្ញាណកោ ឧបាទិន្នោ បញ្ចក្ខន្ធោ សវិញ្ញាណកកាយោ ឧត្តមង្គេន· "សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ"តិ (មហាវ· ១; ឧទា· ១) វចនតោ ផស្សការណភូតំ ចក្ខុវីតិ អាយតនច្ឆក្កំ ច· សមុទាគតោតិ ឧប្បន្នោ· ពហិទ្ធា ច នាមរូបន្តិ ពហិទ្ធា សវិញ្ញាណកកាយោ ឧត្តមង្គេន, សឡាយតនានិ ច· ឥតេវេតន្តិ ឥតិ ឯតំ· អត្តនោ ច បរេសញ្ច បញ្ចហិ ទ្វារេហិ អាយតនានិ ទ្វារាលម្ពនភាវេន ववត្ថិតានិ ទ្វយំ នាមាតិ អត្ថោ· ទ្វយំ បដិច្ច ផស្សោតិ អញ្ញត្ថ ចក្ខុរូបាទីនិ ទ្វយានិ បដិច្ច ចក្ខុសម្ផស្សាទយោ វុត្តា, ឥធ បន អជ្ឈត្តិកពាហិរានិ អាយតនានិ, យថាហ៎ យំ នាម ពហិទ្ធា វុត្តំ· អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – អញ្ញត្ថ "ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ"តិអាទិនា (ម· និ· ១·២០៤, ៤០០; ៣·៤២១, ៤២៥, ៤២៦; សំ· និ· ២·៤៤; ៤·៦០; កថា· ៤៦៥) ចក្ខុ ចេវ រូបំ ច...បេ... មនោ ចេវ ធម្មា ចាតិ វុត្តានិ ទ្វយានិ បដិច្ច ចក្ខុសម្ផស្សាទយោ វុត្តា· ឥធ បន "អយញ្ចេវ កាយោ"តិ ចក្ខុាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ សវិញ្ញាណកេ ចក្ខាទិនិស្សិតេ ឯវ កត្វា វុត្តំ ចក្ខាទិកាយំ ឯកតោ កត្វា "អជ្ឈត្តិកាយតន"ន្តិ គហេត្វា, "ពហិទ្ធា ច នាមរូប"ន្តិ វុត្តំ រូបាទិអារម្មណំ ឯកតោ កត្វា "ពាហិរាយតន"ន្តិ តានិ អជ្ឈត្តិកពាហិរានិ អាយតនានិ បដិច្ច ផស្សោ វុត្តោ, តស្មា យថាវុត្តមេវត្ថំ·

ឯវញ្ច កត្វា អត្តនោ ច បរស្ស ច បញ្ចហិ ខន្ធេហិ, ឆហិ អាយតនេហិ ចាតិ អយមេត្ថ និបាតនត្ថោតិ វុត្តំ· "អយំ កាយោ"តិ ហិ វុត្តានិ សតិស្សយានិ ចក្ខាទីនិ អត្តនោ បញ្ចក្ខន្ធា, "ពហិទ្ធា នាមរូប"ន្តិ វុត្តានិ រូបាទីនិ បរេសំ· តថា អយំ កាយោ អត្តនោ ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ, ពហិទ្ធា នាមរូបំ បរេសំ ពាហិរានីតិ· អញ្ញថា អជ្ឈត្តិកាយតនមេវ ឯវ "អយំ កាយោ"តិ វុត្តេន អជ្ឈត្តិកាយតនានេវ អត្តនោ បញ្ចក្ខន្ធា ហោន្តីតិ អត្តនោ ច បរេសញ្ច បញ្ចហិ ខន្ធេហិ នីបនា ន សម្ភវេយ្យាតិ· សឡេវាយតនានីតិ សឡេវ ផស្សការណានិ, យេហិ ការណភូតេហិ អាយតនេហិ ឧប្បន្នេន ផស្សេន ផុដ្ឋោ ពាលោ វា សុខទុក្ខំ បដិសំវេទេតីតិ· អាទិ-សទ្ទេន "ឯតេសំ វា អញ្ញតរេន" អវិជ្ជានីវរណស្ស, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតស្ស តណ្ហាយ សម្បយុត្តស្សា"តិអាទិ (សំ· និ· ២·១៩) យោជេតព្ពំ· ពាលបណ្ឌិតា សុត្តេ វុត្តានេ អវិជ្ជាតណ្ហានិស្សិតោ ឯវ កត្វា កាយគ្គហណេន វិញ្ញាណកាយរូបសឡាយតនានិ គហេត្វា តស្មិំ កាយេ សឡាយតនានំ ផស្សំ តំនិស្សិតវេទនំ កត្វា ទេសនាយ វិវេកបច្ចយតំ ទស្សេន្តេន ភគវតា ពាលបណ្ឌិតានំ អតីតទ្ធាវិជ្ជាតណ្ហាមូលកោ ទេសនានេន្តោ បដិច្ចសមុប្បាទោ ទស្សិតោ· បុន ច ពាលបណ្ឌិតានំ វិសេសំ ទស្សេន្តេន –

"យាយ ច, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជាយ និវុតស្ស ពាលស្ស, យាយ ច តណ្ហាយ សម្បយុត្តស្ស អយំ កាយោ សមុទាគតោ, សា ចេវ អវិជ្ជា ពាលស្ស អប្បហីនា, សា ច តណ្ហា អបរិក្ខីណា· តំ កិស្ស ហេតុ? ន, ភិក្ខវេ, ពាលោ អចរិ ព្រហ្មចរិយំ សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ· តស្មា ពាលោ កាយស្ស ភេទា កាយូបគោ ហោតិ, សោ កាយូបគោ សមានោ ន បរិមុច្ចតិ ជាតិយា...បេ... ទុក្ខស្មាតិ វទាមី"តិ (សំ· និ· ២·១៩) –

វេទនាបភវំ សាវិជ្ជំ តណ្ហាទស្សេត្វា, ឧបាទានភវេ ច តត្ថិស្សិតេ កត្វា "កាយូបគោ ហោតី"តិអាទិនា ជាតិអាទីហិ ទស្សេន្តេន

បច្ចុប្បន្នហេតុសមុដ្ឋានតោ បកតិ ឯកាយមូលចេតនាយ បដិច្ចសមុប្បាទោ វុត្តោ, តត្ថិបរិយាយេន ច បណ្ឌិតស្ស បច្ចុប្បន្នហេតុបរិក្ខយតោ បកតិ ឯកាយមូលកោ បដិលោមបដិច្ចសមុប្បាទោតិ។

៥៨៧។ បូរេតុន្តិ វឌ្ឍេតុំ, ឧបចិនិតុន្តិ អត្ថោ។ ទុក្កតិកាយិកម្មស្ស វិសេសបច្ចយត្តា អវិជ្ជា “អវិន្ទិយំ វិន្ទតី”តិ វុត្តា, តថា វិសេសបច្ចយោ វិន្ទិយស្ស ន ហោតីតិ “វិន្ទិយំ ន វិន្ទតី”តិ ច។ អត្ថវិសិដ្ឋតាទិ កត្វា វណ្ណវិជ្ជានាទីនំ បវត្តនំ ឧប្បាទនំ អាយតនំ។ សមុទាហរណេនេវ អនភិសមយហេតុតា អវិទិតំ អញ្ញាតំ ករោតិ។ អន្តវិរហិតេ ជវាបេតីតិ វណ្ណាគមវិបរិយាយវិការវិនាសធាតុអត្ថវិសេសយោគេហិ បញ្ចវិធស្ស និរុត្តិលក្ខណស្ស វសេន អ-ការ វិ-ការ ជ-ការេ គហេត្វា អញ្ញេសំ វណ្ណានំ លោបំ, ជ-ការស្ស ច ទុតិយស្សាគមំ កត្វា “អវិជ្ជា”តិ វុត្តំ។ ឥមិនា តន្តិ វិកាសេន្តស្សាពិ “អបិវា”តិអាទិ វុត្តំ។ វណ្ណវិជ្ជានាទីនំ វត្ថារម្មណានិ “ចក្ខុំ វត្ថុ, រូបំ អារម្មណ”ន្តិ អវិជ្ជាយ បាកតំ ន ហោតិ អវិជ្ជា តប្បដិច្ឆាទិកា វុត្តា។ វត្ថារម្មណសភាវច្ឆាទនតោ ឯវ អវិជ្ជាទីនំ បដិច្ចសមុប្បាទភាវស្ស, ជរាមរណាទីនំ បដិច្ចសមុប្បន្នភាវស្ស ច ឆាទនតោ បដិច្ចសមុប្បាទបដិច្ចសមុប្បន្នច្ឆាទនំ វេទិតព្វំ។

អបច្ចក្ខិត្វាតិ បច្ចក្ខំ អកត្វា អបដិក្ខិបិត្វា។ ឯកការកេន្ទ្រ បច្ចយេន្ទ្រ យថា បិណ្ឌបាតាទិ សរីរស្ស។

សង្ខតមភិសង្ខរោន្តីតិ យថា សង្ខតំ ហោតិ, ឯវំ អភិសង្ខរោន្តិ។ សង្ខារសទ្ទគហណេន អាគតា សង្ខារា សង្ខារសទ្ទេន អាគតសង្ខារា។ យទិបិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាបិ សង្ខារសទ្ទេន អាគតា, តេ បន ពហុវិស្សា ទេសនាយ បធានាតិ វិសុំ វុត្តា, តស្មា “ទុវិធា”តិ ឯត្ថ សង្ខារសទ្ទេន អាគតសង្ខារេសុ អភិសង្ខរណកសង្ខារំ ឋបេត្វា តទញ្ញេ សង្ខារសទ្ទេន អាគតសង្ខារា វេទិតព្វា។ សង្ខារសទ្ទេន អាគតសង្ខារាតិ វា សមុទាយោ វុត្តោ។ តទេកទេសោ ច ពលវ ចេតនាត្តតាការកេន គហិតា អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, តស្មា ចេតនាត្តសត្តសង្ខាហកវសេន ទុវិធតា វុត្តាតិ វេទិតព្វា។ “បុញ្ញំ និរុជ្ឈតិ ចក្ខុសង្ខារោ”តិអាទិកា (ម· និ· ១·៣៩៣) វិតក្កវិចារអស្សាសបស្សាសសញ្ញាវេទនាវសេនសង្ខារាទយោ វុត្តា, ន អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេសុ វុត្តា កាយសង្ខារាទយោ។

សង្ខតសង្ខារា នាម យថាសកំ បច្ចយេហិ សង្ខតត្តា។ សតិបិ បច្ចយនិព្វត្តត្តានំ សព្ពេសម្បិ សង្ខតភាវេ “អភេទំ ផល”ន្តិ តត្ថាធិប្បេតោ វិយ កម្មជា និព្វត្តិតត្តា តេភូមកវិបាកកដត្តារូបេសុ ឧបាតិសយោ សង្ខតភាវោតិ អធិប្បាយេន អដ្ឋកថាយំ (វិសុទ្ធិ· ២·៥៨៧) កម្មនិព្វត្តានំ អភិសង្ខតសង្ខារតា វុត្តា។ បវត្តិយំ បន តថា អាគតដ្ឋានស្ស អភាវតោ “តេបិ …បេ… ឯវេត្វ សង្គហំ គច្ឆន្តី”តិ វុត្តំ។ អភិសង្ខតាសង្ខារាតិ វុត្តា ឯកាទិសមុដ្ឋានាបិ សព្ពឆយោ។ អភិសង្ខរណកសង្ខារោតិ វុច្ចតិ អត្តនោ ផលស្ស អភិសង្ខរណតោ។ កាយបយោគសមុដ្ឋាបកវីរិយំ កាយិកវីរិយំ។ អភិសង្ខារស្សាតិ បយោគវេគស្ស។

ចាទំ សង្ខរោតីតិ វចីសង្ខារោ។ ការេន សង្ខរីយតីតិ កាយសង្ខារោ។ វិន្ទេត្វ សង្ខរីយតិ, វិត្តំ វា សង្ខរោតីតិ វិត្តសង្ខារោ។ សង្ខរោតោ បន សព្វេបិ យថារហំ សង្ខរោន្តិ, សង្ខរីយន្តីតិ ច សង្ខារាតិ វេទិតព្វា។ វុត្តន្តិ សង្ខារេសុ បច្ចយដ្ឋានំ។

ตยตีติ ໑ກត្ថសារម្មណាតាយ អារម្មណាកិយ្រ៑ ตยติ៍ បរិតស្សតីតិ ບិປាសតិ, តណ្ហាបរិតាបតាយ ចា ចិចលតិ៍ ჷប្បនិឃតីតិ ចញ្ចេហ៍ អានិឃតិ៍ កចតីតិ ჷបបត្តិកចំ សន្លាឃាហ៍ កាចឃតីតិ កម្មកចំ៍ ចុតិ ល៣ន្លាត៍ ยรลត្តិ "ยรត្តិ ៩តតា"តិ ចុត្តា៍ ចុក្ខា ៩ចចតា ჷប្បាចចុក្ខា, ចិតិចុក្ខាតិ ច កត្វា "៩ច្ចា ៥ណតី"តិ ចុត្តា៍ អាឃារសា បរិស្សរយា ចិសារចា៍

តិចិរ្ក្ឌតឃចស្សតត្តិ ឃចាតិចិរ្ក្ឌចិនិសត្តុស្សត៍ ៩កចល-សន្លោ អសមុ្មិស្សចាចរកា ច ៩ហាតិ "៩កចលិ សាលៃឃា"តិអានីសុ, តិរចរសមចាចរកា ច "៩កចលិ អក្ខុយកសា"តិអានីសុ, តស្វា ចិ្ចសាបិ អត្ថ ចចតិ៍ តត្ថ អសមុ្មិស្សស្សាតិ ស្សុ៣ហិតស្ស៍ ត ហិ ៩ត្ថ កិញ្ចិ ჷប្បាចចយរហិតំ អត្ថិ៍ សកលស្សាតិ សន្លាកចានិកតស្ស, សន្លាកាលិកស្ស ច៍

ឬប៉ប៉៍ "លក្ខណាកចិសានិ៩តា"តិ ៩ត្ថ អានិ-សន្លោ បរច្ចកំ បរិសយារបតរន្លាតិ ចស្សរត្តា អាហ "លក្ខណានិ៩តា"តិ៍ សមុ្យុត្តា, តំសមក្កិបុក្គលេ ចា សមុ្មហឃតីតិ សមុ្មហតរសា៍ អារម្មណសកាចស្ស លាចតំ ហុត្វា កយ្យតីតិ លាចតបច្ចុបដ្ឋានា៍ "អាសចសមុតឃា អចិជ្ជាសមុតឃា"តិ (យ៍ តិ៍ ១៍១០១) ចចតតា អាសចបច្ចុបដ្ឋានា៍ បដិសន្ធិចតតត្ថ អាឃុហត្តិ ញ្ញាបរិ៍ កឯចាត្តីតិ អាឃុហតរសា៍ រាសិកចហំ ចា អាឃុហតិ៍ ៩ចតានាសកាចត្តា ៩ចតា ហុត្វា កយ្យតីតិ ៩ចតាបច្ចុបដ្ឋានា៍ តាយស្សបស្ស ចុ៩ចរិកការចេត បចត្តតីតិ ចុត្តក្កយរស៍ ចុរិយករចេត សន្ធិ ឈដតំ ហុត្វា កយ្យតីតិ បដិសន្ធិបច្ចុបដ្ឋានា៍ ចិញ្ញារណាត សហ, អញ្ញាមញ្ញាញ្ច សមុ្យុជ្ជតីតិ សមុ្យោយាករស៍ សយំ បការរហិ ៩ឃារកា សមុ្យោយារកា៍ ចិស្វ អការចា អចិតិត្តុរាកា៍ ទ្បំ សមុ្យោយាកាកាចតា ចិកិរតីតិ ចិកិរណាស៍ តរតា ៩ច ហិ បិសិឃយាតា តណ្ហាលិចរយា ចិកិរត្តិ, ចុណ្ហិក្វតា ចិត្តសត្តិ, តាយស្ស កដាចិ កុសលិចិការចាបិ អត្ថីតិ តរតា ចិ៩សសតត្ថ "អញ្ញាកតបច្ចុបដ្ឋាត"ត្តិ ចុត្តា៍ "អ៩ចតតា អញ្ញាក៩តា"តិ (ចិសុទ្ធិ ១៍ព្១១; ចិក៍ អដ្ឋ៍ ១លិព្) ៩ត្ថ ចិឃ អតារម្មណាតា ចា អញ្ញាកតតា ចដ្ឋញ្ញា៍ អាឃតតលក្ខណាត្តិ ឈដ្ឋតលក្ខណំ, អាឃាត៍ តតតលក្ខណំ ចា៍ ចស្សតស្ស ឃចាសកំ ចិសឃក្កហណស្ស កណ៩តា ចស្សតរស៍ "ចស្សតានិរស"ត្តិ បត សមុ្មហចិតាចតិឃំ ចុត្តា៍ ចក្ខុទ្វារកាចបច្ចុបដ្ឋាត៍ ឃចារហំ ចិញ្ញាណាយ៩តាចិញ្ញាណាចាត្វតត្តិ អសិប្បារឃា ចត្តក្កហណច្ចោត្ត ចក្ខុនិបញ្ញាការបក្ខ៍ អកុសលចិបាកុរបក្ខាយ អតិដ្ឋកាចតតា ចុក្ខត, ឍ្ឋតរាឃ ឍ្ឋដ្ឋកាចតតា សុចលត សក្កហិតត្តា "សុលចុក្ខបច្ចុបដ្ឋាតា"តិ ចុត្តា៍ ចុក្ខសមុតឃត្តា ៩ហត្វលក្ខណា តណ្ហា "ត៣ត៣តាកិតត្តិនី"តិ (យ៍ តិ៍ ១៍៥១, ३៩០; ឯ៍ តិ៍ ឬ៍ ១០ប៉ព; ចិក៍ ព្១ព្; យហាច៍ ១३) ចចតតា អកិតត្តតរសា៍ ចិត្តស្ស, បុក្គលស្ស ចា ទ្បាបិនីសុ អតិត្តការចា ហុត្វា កយ្យតីតិ អតិត្តកាចបច្ចុបដ្ឋាតា៍ អមុញ្ចតរស៍ តណ្ហានិដ្ឋាកិតិរចសចរសត៍ តណ្ហាចញ្ញហត្ថ ហុត្វា កាមុបាឯាត៍, ៩សសាតិ ចិដ្ឋិ ហុត្វា ჷបដ្ឋហត្តីតិ តណ្ហាចញ្ញហត្តចិដ្ឋិបច្ចុបដ្ឋាត៍ កម្មបបត្តិកចចរសត កចស្ស លក្ខណាចរយា ៩ឃារជតន្លា៍

ឬប៉ដ៍៩យាហានិកាចតតាតិ ៩ត្ថ អានិ-សន្ទេត អតតុ៩ពៃសានីតំ សក្ខ៩ហា៍ ចុក្ខានីសុ អញ្ញាណាចរសត អប្បដិបត្តិ, អសុកានីសុ សុកានិចិបល្លាសចរសត មិច្ឆាបដិបត្តិ៍ ចិដ្ឋិចិប្បយុត្តចរសត ចា អប្បដិបត្តិ, ចិដ្ឋិសមុ្យុត្តចរសត មិច្ឆាបដិបត្តិ៍ ទ្វាររម្មណ៩តាតិ ទ្វារ៩តា, អារម្មណ៩តា ច លសុ ទ្វារ៩សុ, លសុ អារម្មណាសុ ច បចត្តត៩តា៍ អមំ បត ចិការកា ត អចិជ្ជាឃ ៩ច, អញ្ញាសុបិ បដិច្ចសមុប្បាចញ្ញុសុ អទ្វបឆម្មាត៍ លព្ភតីតិ អាហ "សញ្ញាសុបី"តិ៍

ចិបាកឆលុឆលុាទិកាចេតាតិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន តេចសេក្លាតាសេក្លស៊ំយោគតិយាទិកាចេ សក្កណ្ហាតិ៑ ចតុយោគិស៊ំចត្តតេតាតិ ចតុយោគិបរិយាបន្តតកាចតិដ្ឋត្តតេតា៑

លោកិយចិកាកាទិកាចេតាតិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន អញ្ញាកតសប្បច្ចយសង្ខតាទិកាចេ សក្កណ្ហាតិ៑ សហេតុកាហេតុកាទិតេតាតិ អាទិ-សទ្ទេន សសង្ខារាសង្ខារាទិភេទេ សក្កណ្ហាតិ៑

កាយំ តាយរូបំ បច្ចុប្បន្នច្ចេសេត ចុច្ចតិ, តទាបិ យទា បច្ចុប្បន្នំ, ឯចំ អតីតាតាកតយ្យីតិ អច្ឆត្តយបរិយាបន្នស្សាបិ តយតោ កហេតញ្ញត្តា ចុត្តំ "អតីតាទិតោ តិចិធ"ន្តិ៑

សញ្ញាតិសយោសលណ្ឌាតតោតិ ចិញ្ញាណតំសប្បយុត្តឆលុាតំ ខ្ចប្បត្តិបចត្តិឆេសកាចតោ៑ "រូតប្បសាឆចិញ្ញាណតោ"តិ បិតេធា យុត្តោ៑ "ចិញ្ញាណាទិតោ"តិ បត បចត្តិ៑ ឯកសេសតយេត ឥតិហិរាយតត្សាបិ សក្កហេ សតិ អាទិ-សទ្ទេន តស្ស សក្កហិតតា ឥណ្ឌញ្ញា៑ តោកយកោចត្តិ យតាយតតយាហ៑ ត ហិ អរូបឆលុាតំ ឆេសចេសត អាសន្នតា, ត្វរតា ចា អត្ថិ អចិក្កហត្តា, តស្មា យតាយតតស្ស កោចរោ យតាយតតំ សប្បត្តោ, អសប្បត្តោ ចាតិ ត ចុច្ចតិ៑ ចស្សាទិតយ្យីតិ ឯត្ថ ចស្សោ តាច ចុសតសកាចតោ,

លោកិយសាសចាទិកាចតោ ច ឯកចិនោ៑ បដិឃសប្បយុស្សអធិចចតសប្បយុស្សភេទតោ, សហេតុកាទិកាចតោ ច ទុចិនោ៑ កចត្តយបរិយាបន្នតោ, ចេឆតាត្តយសប្បយោកតោ , អហេតុកទុហេតុកតិហេតុកតោ ច តិចិនោ៑ យោតិកតិចេសត ចតុត្ថិនោ, បញ្ចចិនោ ច៑

ចេឆតា អតុកចតលក្លណតោ, លោកិយសាសចាទិកាចតោ ច ឯកចិនោ៑ បញ្ចទ្វារិកយតោទ្វារិកភេទតោ ទុចិនោ៑ ស្ខុលាទិភេទតោ តិចិនោ៑ យោតិកតិចេសត ចតុត្ថិនោ, បញ្ចចិនោ ច៑ ឆញ្ជអារម្មណភេទតោ ឆដ្ឋិនោ៑

តណ្ហា លោកស្ស សមុទយកាចតោ ឯកចិនោ៑ ទុចិនា ទិដ្ឋិសប្បយុត្តចិប្បយុត្តកាចតោ៑ តិចិនា កាយកចចិកចតណ្ហាភេទតោ៑ ចតុត្ថិនា ចតុយក្កបហេយ្យតោ៑ បញ្ចចិនា រូបិកិតត្ថាទិកាចតោ៑ ឆដ្ឋិនា ឆតណ្ហាកាយភេទតោ៑

ខ្ចបិធាតំ ឯកចិធំ ឥញ្ជហក្កាហកាចតោ៑ ទុចិធំ តណ្ហាទិដ្ឋិភេទតោ៑ តិចិធំ កចត្តយូបតិស្សយកាចតោ៑ ចតុត្ថិធំ កាយុបិធាតាទិភេទតោ៑ បញ្ចចិធំ បញ្ចកតិសំចត្តតោ៑

កេចា ឯកចិធោ លោកិយសាសចាទិកាចតោ៑ ទុចិធោ កម្មុបបត្តិភេទតោ៑ តិចិធោ កាយកចាទិភេទតោ៑ ចតុត្ថិធោ ចតុរូបិធាតបច្ចយតោ៑ បញ្ចចិធោ បញ្ចកតិសំចត្តតោ៑ ឆដ្ឋិធោ កាយកម្មកចាទិភេទតោ៑ សត្តចិធោ សត្តចិញ្ញាណដ្ឋិតិសក្កហតោ៑ អដ្ឋចិធោ ចតុរូបិធាតបច្ចយកម្មកចាទិភេទតោ៑ តចចិធោ កាយកចាទិភេទតោ៑

ឌាតិ ឲកចិឆា តត្ថ តត្ថ កនេច បធេយាកិតិព្វត្តិកាចនេតា៍ ឥចិឆា ទ្វបក្ខន្ធសង្ខារក្ខន្ធសង្ហនេតា៍ ពិចិឆា កចត្តយបរិយាបន្នតោ៍
ឈោតិកាតិចេសេត ចត្ថុត្តិឆា, បញ្ចចិឆា ច៍ ព្ទយិភា ភនេឈត ឌរាយរណាឌីតម្បិ ឲកចិឆាឌីការេចា រេចឌីតព្វា៍

៤៤០៍ សោកាឌីតម្បិ កហិតត្វា អក្ខាហត្តប្បសេក្ខ “ក្ខាគសេចា”តិ អក្ខចចត្វាត់ រេចឌីតព្វា៍ ត ហិ សោកាគសេយា អក្ខការេចត ចុត្វា,
ឋលេត បត ការណ៌ អចិជ្ជ យ្វលក្ខ គសេស្សុតុំ រេត ចុត្វា៍ ឌរាយរណាក្កាហតស្ស ហិ ពាលស្ស រេត សម្ភចត្តីតិ សោកាឌីត់ ឌរាយរណការណតា
ចុត្វា, ត បត “កាឃិកាយ ចុក្ខាយ រេចគតាយ ថុរេដ្ឋា”តិ ច សុរេត្ត ឌរាយរណតិយិត្តញ្ញា ចុក្ខ សក្ខហិតត្តិ តំ តត្តិយិត្វាត់ ឌរាយរណាក្កាហតស្ស
សម្ភរេច សាគកការេចត ចុត្វា៍ យស្មា បត ឌរាយរណោតេច សោកាឌីត់ ឲកសរេក្ខរេបិ កតោ, តស្មា រេតសំ ឌាតិបច្ចយតា យុជ្ជតិ៍
ឌរាយរណបច្ចយការេច ហិ អចិជ្ជាយ ឲកសរេក្ខរេបិ កាតព្វោ សិយា៍ ឌាតិបច្ចយា បត ឌរាយរណំ , សោកាគសេយា ច សម្ភចត្តីតិ តត្ថ
ឌរាយរណំ ឲកត្តិកំ អក្ខការេចត កហិតំ៍ សោកាគសេយា បត ទ្វបកចាឌីសុ អភាចតោ អតេកត្តិកា រេកចលំ បិកតេដេត ឋលេត
អចិជ្ជាតិគស្សតត្តំ កហិតា៍ តេត អភាកេត ឌាតិយា សតិ តតោ បរាយ បដិសន្ធិយា រេហតុរេហតុក្កតា អចិជ្ជា គស្សិតាតិ កចចក្កស្ស
អចិរេច្ឆគោ គស្សិតោ រេហាតីតិ៍ សុត្តញ្ច សោកាឌីត់ អចិជ្ជា ការណត្តិ ឲតរេស្សច អត្ថស្ស សាគកំ ឌេដ្ឋព្វំ, ត សោកាឌីត់ ពាលស្ស
ឌរាយរណតិយិត្តតាយត្តស្ស៍ “អស្សុតចា បុថុជ្ជតោ”តិ ហិ ចចតេត អចិជ្ជា សោកាឌីត់ ការណត្តិ គស្សិតា, ត ច ឌរាយរណតិយិត្តរេយច ចុក្ខ
ចុក្ខត្តិ៍

អបរេរា តយោ ឌរាយរណម្បិ បច្ចយោ, អញ្ញថា ក្ខាគសក្ខាតិ ត បរិបូរេត្តិ៍ កស្ស បត រេសា បច្ចយោ? សោកាឌីត់៍ យឌិ ឲចំ កស្មា
“ឌរាយរណបច្ចយា សោកាគសេយា សម្ភចត្តី”តិ អចត្វា “ឌាតិបច្ចយា ឌរាយរណំ, សោកាគសេយា ច សម្ភចត្តី”តិ ចុត្តត្តិ? យស្មា តគរេញ្ញាតបិ
ចុក្ខគរេយត ថុដ្ឋស្ស រេត សម្ភចត្តិ, តស្មា អប្បហីតសំរេយាឌតស្សាបិ រេតសំ តប្បច្ចយតា ត ឲកំសិកាតិ ឌាតិបច្ចយតាច ចុត្វា៍ អច ចា
ឌរាយរណក្កហរេណត ក្ខបបត្តិករេចា សក្ខហិរេតា៍ ក្ខបិឌិត្តក្ខន្ធបរិបិរេកា ហិ អាឃុរេតា សំហាតិ, ព្វគ្គ្រិយាត់ បរិបិរេកា ច ឌរា, រេតសញ្ច
រេករេគា យរណត្តិ៍ សតិ ច ក្ខបបត្តិករេច តត្ថ កត្យបចិតំ, រេបិរាណំ ចា កយុំ កយុករេចា, កយុាឌិក្ខបដ្ឋារេត ចុតិអតត្តរំ បដិសន្ធិ ឌរេតាតីតិ
ក្ខបបត្តិករេចា ឌាតិយា បច្ចរេយា, តស្មា ឌរាយរណម្បិ ឌាតិយា បច្ចយតាយ បដិច្ចសយុប្បារេគា៍ យស្មា បត “ភចបច្ចយា ឌាតី”តិ ឲរេត្តច
ក្ខបបត្តិកចស្ស ឌាតិយា បច្ចយតា សក្ខហិតា, តស្មា ចុត្តបរិយាយសក្ខហរេតា ច “ឌរាយរណបច្ចយា ឌាតី”តិ ត ចុត្វា៍ ឲចំ
ឌរាយរណស្សាបិ បច្ចយភាចសិទ្ធិរេតា បដិច្ចសយុប្បាគតាតិ ក្ខាគសក្ខតា ចចត្តិតាតិ រេចឌីតព្វា៍ រេតភាហ “ក្ខាគសេចា”តិអាឌិ៍ អយំ
តាចាតិ “រេគសភារេភគរេតា”តិអាឌិភា ចុត្វំ អត្តំចណ្ណត់ សង្គាយាហ៍

អចិជ្ជាបច្ចយាសង្ខារបគកធាចណ្ណនា

៤៤១៍អយំ បតាតិ ព្វគាតិ ចក្ខយាត់៍ “កតយា ច, កិក្ខរេច, អចិជ្ជា ចុរេក្ខ អញ្ញាណ”ត្តិអាឌិភា (យ៍ តិ៍ ១៍១០៧) សុត្តរេត្តសុ ចត្ថុដ្ឋាតិកា
អចិជ្ជា ចុត្តាតិ “សុត្តត្តបរិយាយរេយភា”តិ ចុត្វា៍ តិរេក្ខបករេណ្ឌ (គ៍ ស៍ ១១០៩) បត សុត្តរេត្តសុ ចត្សុ ជារេតសុ កធិតាយ ឲច អចិជ្ជាយ

ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨩᩣᨲᩥᨲᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᨧᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨠᩣᩈᩮᨲᩩᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ “ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩉᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨽᨩᨶᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ᪨ “ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᩮᩈᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈ᩠ᩅᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩈᩩ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨷᩥ᪨ ᨨᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᨨᩣᨴᨿᨾᩣᨶᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ᪨ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩋᩈᨾᩪᩉᨲᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ᪨ “ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᩁᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩁᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᨠᩣᩁᩮᩣ ᩁᩈᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩈᩮᩣ ᩈᩁᩈᩮᩣ, ᨿᩣᨳᩣᩅᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩮᩣ ᩈᩁᩈᩮᩣ ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᩁᩈᩮᩣ, ᩈᩮᩣ “ᨷᩦᩊᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪒) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩥᨵᩮᩣ ᨧ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨴᨿᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨵᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᩁᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨ ᨲᩴ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᩩᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ᪨

ᨲᨴᩩᨽᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᨷᩁᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᨲᩦᨲᩴ, ᩋᨶᩣᨣᨲᨬ᩠ᨧ ᨡᨶ᩠ᨵᨷᨬ᩠ᨧᨠᩴ᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨷᩁᨶ᩠ᨲᨠᩣᩃᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᩅᩤ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩮᩣ ᨿᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨷᩁᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩉᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᩘᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩍᨴᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨩᩣᨶᨶᩣᨠᩣᩁᩔᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᨿᨴᩥᨷᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶᨷᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨷᨶ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᨶ᩠ᨲᩦ ᩑᩅ ᨩᩣᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨿᩔ ᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩅᩈᩮᨶ, ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨷᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᩁᩮᩣᨷᨶᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨿᩣᨶᩣ ᩑᩅ ᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᩅᩥᩈᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᨠᩮᩣ, ᩃᩮᩣᨠᩥᨠᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᨠᩣᨶᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ᪨

᪒᪖᪑᪨ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨴᨿᩮᩣᨲᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨹᩃᨲᩮᩣ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩦᨲᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ᪨ ᩉᩥᨲᩈᩩᨡᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᩈᩣᨴᩮᨶ ᨠᩣᩁᨠᩔ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ ᨷᩪᩁᩮᨲᩥ, ᨷᩩᨩ᩠ᨩᨽᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩤ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ᪨ ᨷᩪᨲᩥ ᨷᩪᩁᨠᩣ, ᨷᩩᨩ᩠ᨩᨽᩅᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᨧ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᨿᩮᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩦ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨹᩃᩔ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩣᨶᩴ ᩋᨲᩥᨴᩪᩁᨲᩣᨿ ᨶ ᩍᨬ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨬ᩠ᨩᩴ ᨽᩅᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ, ᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩅᩤ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᩣᨿᩔ ᩅᩤ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩅᨧᩦᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨮᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᩦᨾᩴᩈᨶᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ “ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨧᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩪᨷᨣᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪕᪑) ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ “ᨲᨿᩮᩣᨾᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨲᨿᩮᩣ? ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩅᨧᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪒) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨷᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩴ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩮᨶᩮᩅ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᨴᩣᨶᩈᩦᩃᨾᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ “ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩮᨶᩮᩅ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᩈ ᨷᨶ “ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩮᨶᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩮᨶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨿᩥᨴᩴ ᨲᩣᨿᨷᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿ ᩅᩥᨶᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨽᩣᩅᩔ ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩔ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈᩩ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ, ᨶ ᨧ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨠᩩᩈᩃᨬ᩠ᨧ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨬ᩠ᨧ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨷᩥᩊᩣᨲᩥᨷᩥᩊᩣᨴᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨲᨴᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩩᩈᩃᨠᩣᨿᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᩋᨳ ᩅᩤ

ខ្ពាតរេសុ បតាតិ កាយវង្ខារាទីសុៈ បុញ្ញាកិវង្ខារាទយោ បចត្តយាតា ខ្ពរេយហិ ឝ្វាររេហិ បចត្តត្តីតិ ឝ្វាររេតា បចត្តិតស្សតត្ថិៈ “វយចីវតិ ចេតតា”តិ កឝ្វា ចុត្តំ, យតិ កាយចចីចិញ្ញាត្តិយោ វយ្ឌ្ឍារបត្តិយោ ក្យុវលិក្យុវលចេតតា កាយវង្ខារេរា, ចចីវង្ខារេរាតិ ច ចុច្ចត្តិ, ឲុចំ វេត្ត អកិញ្ញាចេតតាយបិ ក្យុវលិយ ពតា បចត្តាយ ចចីវង្ខារការេចា ចត្តរេញ្ញាតិ ចោតតំ វត្ថាយាហ “អកិញ្ញាចេតតា”តិអាឌិៈ ឲត្តាតិ កាយចចីវង្ខារក្កហណេ, កាយចចីវេច្ចាតតាក្កហណេ ចាៈ ត កហិតាតិ អឌ្ឍកចាយំ ត កហិតា “អកិញ្ញាចេតតា ចិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ត ហោតី”តិៈ កឝ្វា បត ត ហោតិ, តត្យ វាបិ ក្យុវលិ, ចិបិកឆយ្ខ ចាតិ? វច្ចយេតំ, អត្យុបន្ធិត្តាណាចិជ្ជយាគេត បត វត្តាគេត វញ្ញាបិរបុចត្តិយា ពស្សា ក្យុវលតា, ចិបិកឆយ្ខតា ច ចុត្តា, ត ចិបិក្យុបុរាគតេតៈ វា បត ចិបិកំ ឬបុរាគត្តី ទ្វុបិចចររេយច ឬបុរាគេយ្យៈ ត ហិ អញ្ញាក្ខុមិកំ កខ្ញុំ អញ្ញាក្ខុមិកំ ចិបិកំ ឬបុរាគតីតិៈ អត្តតា វតិវារយ្ខណំ ពិឌ្ឍាតិកេយច ច ឬបុរាគេយ្យ ចិត្តបុរាគកណ្ឌ ទ្វុបិចចរចិបិកស្ស កឝ្វុវតិវារយ្ខណេស្សច ចុត្តត្តាៈ ត ច ទ្វុបិចចរចិបិរេកា បរិត្តាតិអារយ្ខណោ អត្ថិ, អកិញ្ញាចេតតា ច បរិត្តាតិអារយ្ខណាច ហោតិៈ ពឝ្វា ចិបិកំ ត ឬបុរាគតីតិ ចិញ្ញាយតិៈ កវិលោសុ ច ឬបុរាតិពស្ស ចត្យុត្តញ្ញាតវយាតិស្ស អាតិសំវក្ខុតា អកិញ្ញាៈ យចាហ “វេវា ឲុចំ វយាហិរេព ចិរេត្ត”តិអាឌិ (ឌឹៈ តិៈ ១ៈ៦៣៣-៦៣៤; មៈ តិៈ ១ៈ៦បំ៣-៦បំ៩, ៣៦១-៣៦៦; បិរាៈ ១៦)ៈ ពឝ្វា វយាតិឋលវតិវា វា, ត ច ឋលំ ចេតិៈ ចាតឃឹលិតិសំវក្ខុរេតា ពស្វិ ករេច បច្ចយលិរេកា ចិយាតិ វាបិ ចិបិកំ ត ឬបុរាគតីតិៈ

“យចា ច អកិញ្ញាចេតតា, ឲុចំ ឬឌ្ឍច្ចចេតតាបិ ត ហោតី”តិ ខ្ពតំ ឬឌ្ឍច្ចវហកតឆខ្ញុំ ចិប្បុំ ឬឌ្ឍទិត្តា “ពេតំ ចិបិរេក ចាកណំ អត្តបជិវម្ពិកា”តិ (ចិកៈ លិ៦៣) ចុត្តត្តា ចិចាររេតញ្ញាំៈ វា បត ចិចារណា ពេឌ្ឍា ពត្ថតិឌ្ឍវចណ្ណតាយំ អក្យុវលកចាយំ ចិចារិតា ឲចាតិ ពត្ត ចិចារិតតយេតេច ចេឌិតញ្ញាៈ អបិចេត្ត យគេពក ចិកឌ្ឍ ចគត្តិ, គស្សតកាចតាតំ អការេចបិ ពេយសំ បុច្ចុជ្ជតាតំ, វេកក្ខាតច្ចា គស្សតកាចតាហិ កចិតញ្ញាំ, ពេតំ ពគុបុត្តិកាលេ ពេហិ បហាតុំ វក្ក្យុណោយ្យា អក្យុវលិ គស្សតេត បហាតញ្ញា, កាចតាយ បហាតញ្ញាតិ ច ចុច្ចត្តិៈ បុច្ចុជ្ជតាតំ បត កាចតាយ អកាចា កាចតាយ បហាតញ្ញចិត្តា តត្តិៈ ពេត ពេតំ បចត្តយាតា គស្សតេត បហាតុំ អវក្ក្យុណោយ្យាបិ កាចតាយ បហាតញ្ញាតិ ត ចុច្ចត្តិៈ យតិ ចុច្ចេយ្យុំ, គស្សតេតបហាតញ្ញា កាចតាយបហាតញ្ញាតំ ពេកវត្ថំ ពេកតចិ កគាចិ អារយ្ខណអារយ្ខណាឌិបតិឬបតិស្សយបច្ចយេហិ បច្ចយោ កចេយ្យុំ? ត ច បឌ្ឍាគេត គស្សតេតបហាតញ្ញា កាចតាយបហាតញ្ញាតំ ពេកតចិ បច្ចយេត បច្ចយោតិ ចុត្តាៈ វេកក្ខាតំ បត ចិជ្ជយាតា កាចតាយ បហាតុំ វក្ក្យុណោយ្យាតិ កាចតាយ បហាតញ្ញាៈ ពេតេតច វេកក្ខាតំ គស្សតេត បហាតញ្ញា, ចត្តត្តា ចត្តត្តា ឃុត្តត្តា បហីតត្តា បជិតិស្សដ្ឋត្តា ឬរេក្ខជិតត្តា វយុរេក្ខជិតត្តា អស្សាតិតញ្ញា, អកិតត្តិតញ្ញា ច ត ហោត្តិៈ បហីតតាយ ឲច រេវាយតស្សពេត្យុក្ខតា, អចិរេក្ខបពេត្យុក្ខតា ច ត គោយតស្សំ, ឬឌ្ឍច្ចញ្ញា ឬបុរាគត្តីតិ ត ពេ ពេតំ អារយ្ខណអារយ្ខណាឌិបតិកាចំ, បកត្យុបតិស្សយកាចញ្ញា កច្ឆត្តិៈ ត ហិ បហីគេ ឬបតិស្សាយ អទិរេយា ទាកាតិកិលេវេ ឬបុរាគតិៈ

ចុត្តរេញ្យាំ “វេវាតាបត្តិមេក្កត យេ កិលេវា បហីតា, ពេ កិលេវេ ត បុគេតិ ត បរេច្ចតិ ត បច្ចាកច្ឆតិ...បេ... អរហត្តមេក្កត...បេ... បច្ចាកច្ឆតី”តិ (មហាតិៈ ប៉០; ទ្វុមអតិៈ មេត្តក្យុមាណចបុច្ឆាតិឌ្ឍេវ ៦លិ)ៈ ត ច បុច្ចុជ្ជតាតំ គស្សតេត បហាតុំ វក្ក្យុណោយ្យា, ខ្ពតរេទសំ ត ពេកតចិ បច្ចយេត បច្ចយោ ហោត្តីតិ ត វក្កា ចត្តុំ “ឌិឌ្ឍិំ អស្សាគេតិ អកិតត្ឌតិ, តំ អារព្ភ រាគោ ឬបុជ្ជតិ, ឌិឌ្ឍិ, ចិចិកិច្ឆា, ឬឌ្ឍច្ចំ ឬបុជ្ជតិៈ

ចិចិកិច្ឆំ អារព្ភ ចិចិកិច្ឆា , ឌិដ្ឋិ, ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា ១.១.៣០ល៌) ឌិដ្ឋិចិចិកិច្ឆានំ ឧទ្ធច្ចារម្មណបច្ចយភាចស្ស ទុត្តត្តា។ ឲត្ថ ហិ ឧទ្ធច្ចន្តិ ឧទ្ធច្ចសហគតចិត្តុប្បាទំ សន្ធាយ ទុត្តំ។ ឲចញ្ចា គត្វា អធិបតិបច្ចយតិទ្ទេសេ “ឌិដ្ឋិំ គរុំ គត្វា អស្សាទេតិ អភិតន្ទតិ, តំ គរុំ គត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ, ឌិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា ១.១.៣៨៥) ឲត្តកេចេច ទុត្តំ, ត ទុត្តំ “ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតី”តិ។ តស្មា ទស្សតភាចតាហិ បហាតព្ពានំ អតីតាតិការេចត ត ចត្តព្ពតេត្តបិ ឃាតិសាតំ តាហិ អតុប្បត្តិធម្មតា អាបាទេតព្ពា, តេសុ បុថុជ្ជតេសុ ចត្តយាតា ទស្សតំ អបេក្ខិត្វា តេត បហាតំ សក្កុណេយ្យា ទស្សតេត បហាតព្ពា, សេក្ខេសុ ចត្តយាតា ភាចតំ អបេក្ខិត្វា តាយ បហាតំ សក្កុណេយ្យា ភាចតាយ បហាតព្ពា។

តេសុ ភាចតាយ បហាតព្ពា សហាយចិរហា ចិបាកំ ត ជតយត្តីតិ ភាចតាយ បហាតព្ពចេតតាយ តាតាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាចោ ត ទុត្តោ, អបេក្ខិតព្ពទស្សតភាចតារហិតានំ បត បុថុជ្ជតេសុ ឧប្បជ្ជមាតាតំ សកកណ្ណេ លទ្ធោកាសតំ, ឧទ្ធច្ចសហគតចិត្តុប្បាទស្ស ច សំយោជតត្តយតទេកដ្ឋកិលេសាតំ អតុបច្ឆិន្នតាយ អបរិក្ខីណសហាយាតំ ចិបាកុប្បាទតំ ត សក្កា បដិសេធិតុន្តិ ឧទ្ធច្ចសហគតធម្មាតំ ចិបាកោ ចិភង្គេ ទុត្តោ។ យទិ ឲចំ, អបេក្ខិតព្ពទស្សតភាចតារហិតានំ អកុសលានំ តេចទស្សតេត-តភាចតាយបហាតព្ពតាយ តចត្តព្ពតា អាបជ្ជតីតិ? តាបជ្ជតិ, អប្បហាតព្ពានំ “តេចទស្សតេត-តភាចតាយ បហាតព្ពា”តិ (ធ។ ស។ តិកមាតិកា ៨) ទុត្តត្តា, អប្បហាតព្ពចិរុទ្ធសភាចត្តា ច អកុសលានំ។

ឲចម្បិ តេ ឦមស្មិំ តិកេ “តចត្តព្ពា”តិ ចត្តព្ពា អាបជ្ជន្តីតិ? តាបជ្ជន្តិ, ចិត្តុប្បាទកណ្ណេ ទស្សិតានំ ទ្វាទសអកុសលចិត្តុប្បាទានំ ទ្វីហិ បទេហិ សង្គហិតត្តា។ យថា ហិ ធម្មចសេត សន្តា សព្ពតធម្មា សង្គហិតាតិ ឧប្បត្តិតោ កាលចសេត អសង្គហិតាបិ អតីតា “តចត្តព្ពា”តិ ត ទុត្តា ចិត្តុប្បាទទ្វយភាចេត គហិតេសុ តចត្តព្ពស្ស អភាចា, ឲចមិធាបិ ចិត្តុប្បាទភាចេត គហិតេសុ តចត្តព្ពស្ស អសង្គហិតស្ស អភាចា តចត្តព្ពតា តទុត្តាតិ ចេទិតព្ពា។ យត្ថ ហិ ចិត្តុប្បាទេ កោចិ តិយោគតោ តចត្តព្ពោ អត្ថិ, តត្ថ តេសំ ចតុត្ថោ កោដ្ឋាសោ អត្ថីតិ យថាទុត្តបទេសុ ចិយ តត្ថាបិ កិត្តិត្វា កទាបេតព្ពចិត្តុប្បាទេ កិត្តិត្វា កទាបេតិ “សិយា តចត្តព្ពា បរិត្តារម្មណា”តិអាទិតា (ធ។ ស។ ១៣១១)។ តទភាចា ឧប្បត្តិតោ, ព្ពាធ ច តថា ត ទុត្តា។

អថ ចា យថា សប្បដិឃេហិ សមាតសភាចត្តា ទ្វិបធាតុយំ តយោ មហាភូតា សប្បដិឃាតិ ទុត្តា។ យថាហ “អសញ្ញាសត្តាតំ អតិទស្សតសប្បដិឃំ ឲកំ មហាភូតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាភូតា, ទ្វេ មហាភូតេ បដិច្ច ឲកំ មហាភូត”ន្តិ , ឲចំ បុថុជ្ជតានំ បចត្តមាតា ភាចតាយ បហាតព្ពសមាតសភាចា ភាចតាយ បហាតព្ពាតិ ទុច្ចេយ្យុត្តិ? តត្ថិ តចត្តព្ពតាបសង្គោ។ ឲចញ្ចា សតិ បុថុជ្ជតានំ បចត្តមាតាបិ ភាចតាយ បហាតព្ពា សកកណ្ណេ លទ្ធោកាសតោ បរកណ្ណេ លទ្ធោកាសតំ ឧបតិស្សយបច្ចយោ, រាគោ ច រាគឌិដ្ឋីតំ អធិបតិបច្ចយោតិ អយមត្ថោ លទ្ធោ ហោតិ។ យថា បត អចោដ្ឋព្ពត្តា ទ្វិបធាតុយំ តយោ មហាភូតា ត បរមត្ថតោ សប្បដិឃា, ឲចំ អបេក្ខិតព្ពភាចតារហិតា បុថុជ្ជតេសុ ចត្តមាតា សកកណ្ណេ លទ្ធោកាសតោ ត បរមត្ថតោ ភាចតាយ បហាតព្ពាតិ ភាចតាយ បហាតព្ពានំ តាតាក្ខណិកកម្មបច្ចយតា ត ទុត្តា។ ត ច ទស្សតេតបហាតព្ពា ភាចតាយបហាតព្ពានំ កេតចិ បច្ចយេត បច្ចយោតិ ទុត្តា។ យេ ហិ ទស្សតេត បហាតព្ពបច្ចយា កិលេសា, ត តេ ទស្សតេតា ឧទ្ធំ បចត្តន្តិ។ ទស្សតេត បហាតព្ពបច្ចយស្សបិ បត ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស សហាយចេកល្លមត្តមេច ទស្សតេត កតំ, ត តស្ស កោចិ ភាចោ ទស្សតេត អតុប្បត្តិធម្មតំ អាបាទិតោតិ តស្ស

ឯកន្តភាវនាយបហាតព្ពតា វុត្តា។ តស្មា តស្ស តាទិសស្សេវ សតិ សហាយេ វិបាកុប្បាទនតោ, អសតិ ច វិបាកានុប្បាទនតោ ន វិរុជ្ឈតីតិ។

កយិទំ សត្តំ តេសំ អាចរិយានំ អនេហាបុរិសិកាយត្តត្តិ អបរេ។ កស្មា? ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស ឯកន្តេន ភាវនាយ បហាតព្ពត្តា។ ឯវញ្ហិ វុត្តំ "កតមេ ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្ពា? ឧទ្ធច្ចសហគតោ ចិត្តុប្បាទោ"តិ (ធ. ស. ១៣០៩)។ យទិ ហិ តំ ឥច្ឆិតំ សិយា, យថា អតីតារម្មណត្តិកេ "និយោគា អនាគតារម្មណា នត្ថី"តិ (ធ. ស. ១៣២២) វត្វា វិភជ្ជ វុត្តំ, ឯវមិធាបិ "និយោគា ភាវនាយ បហាតព្ពា នត្ថី"តិ វត្វា "ឧទ្ធច្ចសហគតោ សិយា ភាវនាយ បហាតព្ពោ, សិយា ន វត្តព្ពោ"តិ វទេយ្យ។ យា ច តំ សមត្ថេន្តេន "យទិ វុច្ចេយ្យា"តិអាទិនា យុត្តិ វុត្តា, សាបិ អយុត្តិ។ កស្មា? យស្មា ទស្សនេន បហាតព្ពារម្មណានំ រាគទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចានំ ទស្សនេន បហាតព្ពការណា ឯវ ឥច្ឆិតោតិ។ តំ បន ឧទ្ធច្ចគ្គហណេន បិញ្ញយំ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ចិត្តុប្បាទោ វុត្តោតិ វត្វា តំ សាធេតុំ អធិបតិបច្ចយនិទ្ទេសេ ឧទ្ធច្ចស្ស អនុទ្ធរណំ និទស្សនំ វុត្តំ, តម្បិ អនិទស្សនំ បដ្ឋានេ សាវសេសបាឋទស្សនតោ។ តថា ហិ "អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស, អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ២.១៥.២) ឯតេសំ វិភង្គេ ចេតោបរិយញាណគ្គហណំ កត្វា "បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្សា"តិ ឯតស្ស វិភង្គេ លព្ភមានម្បិ ន ឧទ្ធដំ។

ភាវនាយ បហាតព្ពស្ស វិបាកទានំ បតិ ទស្សនេន បហាតព្ពស្ស សហាយភាវូបគមនំ វិចារេតព្ពំ។ កិំ អវិជ្ជាទិ វិយ ទានសីលាទីនំ ឧប្បត្តិយាយេវ វិបាកទានសាមត្ថិយា ឋានវសេន ទស្សនេនបហាតព្ពំ ភាវនាយបហាតព្ពស្ស សហាយភាវំ ឧបគច្ឆតិ, ឧទាហុ កិលេសា វិយ កម្មស្ស បដិសន្ធិទានំ បតីតិ? កិញ្ចេត្ថ – យទិ តាវ បុរិមោ បក្ខោ បហីនទស្សនប្បហាតព្ពត្តា សេក្ខសន្តានេ បវត្តិតោ ភាវនាបហាតព្ពស្ស កិរិយភាវោ អាបជ្ជតិ បហីនាវិជ្ជាតណ្ហាមានេ សន្តានេ បវត្តមានានិ វិយ។ អថ ទុតិយោ, តស្សាបិ ទស្សនេនបហាតព្ពតា អាបជ្ជតិ អបាយគមនីយសភាវានតិវត្តនតោ, តស្មា ហេដ្ឋា វិចារិតនយេនេវ ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស វិបាកទានំ បតិ បិញ្ញយា, អដ្ឋកថាយ ច អវិរុជ្ឈនវសេនេវ អត្ថវិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

សាបីតិ ឧទ្ធច្ចចេតនាបិ។ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយភាវេតិ សម្បុណ្ណស្ស វិបាកវិញ្ញាណស្ស បច្ចយភាវេ។ យទិ អបនេតព្ពា, កស្មា "សមវីសតិ ចេតនា"តិ វុត្តន្តិ តស្ស ការណំ ទស្សេន្តោ អាហ "អវិជ្ជាបច្ចយា បន សង្ខារា បតា ហោន្តី"តិ។ អភិញ្ញាចេតនាយបិ បច្ចយភាវំ ទស្សេតិ។ យទិ ឯវំ អភិញ្ញាចេតនាយ សហ ឯកវីសតីតិ វត្តព្ពំ, ន, តថា អវចនស្ស វុត្តការណត្តា។ តំ បន ឥតរាវចនស្សាបិ ការណន្តិ សមានរូបាយ ឯកិស្សា អវចនេ យំ ការណំ អបេក្ខិត្វា ឯកា ន វុត្តា, តេន ការណេន វុត្តាយបិ អវត្តព្ពតំ ទស្សេតិ។ អយំ តិកោតិ កាយសង្ខារត្តិកោ។ បុរិមត្តិកន្តិ បុញ្ញាភិសង្ខារត្តិកំ។ បវិសតីតិ កថំ បវិសតិ? បុញ្ញាភិសង្ខារោ ហិ អដ្ឋកាមាវចរចេតនាភេទោ កាយទុច្ចរិតតោ វិរមន្តស្ស សិយា កាយសង្ខារោ, វចីទុច្ចរិតតោ វិរមន្តស្ស សិយា វចីសង្ខារោ, មនោទ្វារេ បន ឧប្បន្នា តេរសបិ ចេតនា បុញ្ញាភិសង្ខារោ ច ហោតិ ចិត្តសង្ខារោ ច។ អបុញ្ញាភិសង្ខារោបិ កាយទុច្ចរិតវសេន បវត្តិយំ សិយា កាយសង្ខារោ, វចីទុច្ចរិតវសេន បវត្តិយំ សិយា វចីសង្ខារោ, ទ្វេ ទ្វារានិ មុញ្ចិត្វា មនោទ្វារេ បវត្តិយំ សិយា ចិត្តសង្ខារោ, អានេញ្ជាភិសង្ខារោ ចាតិ ឯវំ ទុតិយត្តិកោ បុរិមត្តិកមេវ បវិសតិ។ តេន វុត្តំ "អយំ បុញ្ញាភិសង្ខារាទីនំយេវ វសេន អវិជ្ជាយ បច្ចយភាវោ

ចេជិតព្ពា”តិ។

៣៨២។ អធិដ្ឋាការចេកាចេពោតិ អធិដ្ឋាយ អត្តិការេច សង្ខារានំ កាចេពោ។ ន ហិ អធិដ្ឋាយ អសតិ ពេភាធិ សង្ខារា សម្មត្តិ។ ព្ពេភានិ តំ អធិដ្ឋាយ កាចំ ឧបេស្សន្តោ “អញ្ញាណំ អបាហិតំ ហោតី”តិ អាហ។ ពេត យេក្ខេត អតិធោរឆោ ព្ពេឆ អធិដ្ឋាយ អត្តិការចោ, ត ឆោយាតពោ ឲចាតិ ឧបេស្សតិ។ ប្ជាយយពេ្វា ហេដ្ឋា ចិកាចិពោរេយច។ “អធិដ្ឋានសង្ខាត”ន្តិ ច ព្ពេយិតា ធោលោកាចាឌិ តិចេព្វតិ។ អយធិប្បាអ-ពារេរា “អហេតុកា ឆម្មា (ឆ៉ ស៉ ទុកយាតិកា ២) អភិក្ខេកា អាចារេសា”តិអាឌិសុ (ក្នុឡអច។ ល៉ឹ៩) តំយោពតិចត្តិយំ ឌិស្សតិ។ អការេចា ហេតុ ឌីបិពោ។ “អប្បច្ចយា ឆម្មា”តិ (ឆ៉ ស៉ ទុកយាតិកា ល៉ឹ) តំសម្ពន្ធិតាតិចត្តិយំ។ បច្ចយុប្បន្នធិប្បច្ចយសម្ពន្ធិតិ អប្បច្ចយុប្បន្នាតិ តំសម្ពន្ធិតា ឲត្តុ ឌោតីយតិ។ “អតិឧស្សតា ឆម្មា”តិ (ឆ៉ ស៉ ទុកយាតិកា ៨) តំសកាចតិចត្តិយំ។ តិឧស្សតធិប្បឌ្ឌព្ពតា។ អឆ ចក្ខុចិញ្ញាណំ តិឧស្សតំ ត បស្សតីតិ តក្កេហេតព្ពតាតិចត្តិយំ។ តឆា “អភាសចា ឆម្មា”តិ (ឆ៉ ស៉ ទុកយាតិកា ១៣)។ “អប្បដិឃា ឆម្មា (ឆ៉ ស៉ ទុកយាតិកា ១០), អភារម្មណា ឆម្មា”តិ (ឆ៉ ស៉ ទុកយាតិកា ៣៣) តំកិច្ចតិចត្តិយំ។ “អរូបិនោ ឆម្មា (ឆ៉ ស៉ តិកយាតិកា ១១), អចេតសិកា ឆម្មា”តិ (ឆ៉ ស៉ ទុកយាតិកា ៣ល៉ឹ) តព្ពាចតិចត្តិយំ។ តឌញ្ញឆា ហិ ឲត្តុ បកាសីយតិ។ “អយត្ថុស្សា”តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១១១) តព្ពាចយត្តតិចត្តិយំ។ យត្ថុស្សត្តយត្តំ តត្តិ, អញ្ញា សយាតត្តិ សឌិសតា ហេតុ ស្វឌីយតិ។ “អស្សយណោ សយណបដិឡេញ្ញា (អ៉ តិ៉ ១៉១១, ១ល៉ឹ; ប៉ ប៉ ៨១, ១១៣), អបុព្វោ”តិ តឆា សម្ពាចតីយក្កលតិចត្តិយំ។ ពេហា ហិ ឲត្តុ ធោយតិ។ “ពច្ចិ ធេការពោ អភាយចំ (ឌា៉ ១៉១៣៉១៣៩; ១៉១០៉១១៨), អត្ថុឌេរា ពញ្ញា”តិ តឌតប្បកាចតិចត្តិយំ។ “អត្ថប្បន្នា ឆម្មា”តិ (ឆ៉ ស៉ តិកយាតិកា ១ល៉ឹ) តំសឌិសកាចតិចត្តិយំ។ អតីតានធិប្បឝ្ជប្បន្នប្បព្ពត្តា, ឝ្ជប្បាឌិឆម្មាតច្ចា បច្ចយេពេឧសតិព្ពត្តិយា អារឌ្ធប្បាឌកាចា, ពាលចិតិយុត្តស្ស ច ចិន្តយាតត្តា ឝ្ជប្បន្នាតុក្កលតា, បពេច បច្ចប្បន្នាតត្តិ តព្ពិត្សុការចោ ឲត្តុ ចិញ្ញាយតិ។ “អសេក្ខា ឆម្មា”តិ (ឆ៉ ស៉ តិកយាតិកា ១១) តឌបរិយោសាតតិចត្តិយំ។ តត្តិដ្ឋាតធោប្បត្តុ បកាសីយតិ។ ព្ពេយេសំ បត អត្ថាតំ អសម្មចពោ បរិពេសេត យឆា កុសលបដិបក្ខា ឆម្មា អកុសលា, ឲចំ ចិន្តាបដិបក្ខា អធិដ្ឋាតិ ពេ្វា ធោលោបដិបក្ខេ ឆម្មា អញ្ញាណត្តិ ចេជិតព្ពា។

សុលសញ្ញាយកេហេ្វា ទុក្ខទុក្ខចិបរិណាមទុក្ខសង្ខារទុក្ខតាហិ ចិញ្ញាហិ ទុក្ខន្តេច ពេហេតព្ពំ សំសារទុក្ខំ សុលត្តិ សញ្ញាយ អភិតិចិសិត្វា, ឲពោត តត្តុ តណ្ហាបចត្តិ ឧបេស្សតិ។ អារកតីតិ តិព្ពេត្តតិ។ តណ្ហាបរិក្ខារេតិ តណ្ហាយ “សុលំ សុក”ន្តិអាឌិតា សង្ខេត បរិក្ខេត, អលង្កេតតិ អត្ថោ។ តណ្ហា ហិ ទុក្ខស្ស សមុឌយោតិ អឌាតត្តោ ឆាលេលិ “អហោ ចតាហំ ពាយស្ស ធេភា បរំ មរណា ឍត្តិយមហាសាលិតំ សហព្យតំ ឝ្ជបបន្នេយ្យ”ន្តិអាឌិតា (ឧ៉ តិ៉ ១៉៣៣១) បរិតស្សន្តោ ពាយសង្ខារេ បរិក្ខេរាតិ។ តណ្ហាបរិក្ខារេតិ ចា តណ្ហាយ បរិចារត្តេ។ តណ្ហាចត្តំ ហិ ចក្ខាឌិ, រូបាឌិច្ចា អភិសង្ខរិត្វា តំសម្បត្តិំ ឧេត្តា សង្ខរា តណ្ហាយ ឝ្ជបតេត្តា តស្សា បរិចារា ចិយ ហោន្តីតិ។ ពតិចិសេសេ ព្រាហ្មលោកាឌិពោ អធេពាសតបសុតង្គកិសេនោ ចាឌេបេយ្យាឌិពោ យេញ្ញា។ អមរណត្តាតិ ពហិតា ទុក្ករកិរិយា អមរតបេ។ អមរេរា ចា ឌេចេ ចា កចេយ្យំ, ឌេចញ្ញតេរា ចាតិ បចត្តិតា ចតចរិយា អមរតបេ។ ទុក្ខត្តា ចា មេរា យារពោ តបេ អមរតបេ។ ឌិដ្ឋេ អធិដ្ឋ សព្ទេ ចិយ មេរ អមរសព្ទេ ឌដ្ឋព្ពា។

ឌាតិអាឌិបបិតទុក្ខឌតតពោ មរុប្បិតសឌិសតា បុញ្ញាភិសង្ខារស្ស ចុត្តា។ “មហាបរិឡអាហឌតិក”ន្តិ ព្ពេយិតា អត្ថុឌហតដ្ឋេត

ពិលុក្កាសទិសតំ បុញ្ញផលស្ស ទស្សេតិ។ អប្បស្សាទតព្ពាតិ ច-សទ្ទេន អនិច្ចតាវិបរិណាមតាអក្កបច្ចក្កបលិកប្ខោតាទិំ សង្គណ្ហាតិ។ តប្បច្ចយត្តំ

តស្ស វិបរិណាមទុក្ខសភាវស្ស សុខផលស្ស បច្ចយត្តំ។ ទេយហិយការណេន ច អស្សាទការណេន ច គយ្ហមានំ បុញ្ញផលំ

ទិបសិលាយទុលិត្តសត្តធារាសទិសំ។ តទេវ ច បុញ្ញាភិសង្ខារេ វិតិបិតលេហតសទិសេ វុត្តា។ “សុខោ ពុទ្ធានំ បរិត្តាទិកាយ

តនុកាយ យុទ្ធកាយ លេបសាយ ទាហាយ សយទេស្សា”តិអាទិនា (ម។ និ។ ១។៣៩៨) សុខសញ្ញាយ អសុភភាវស្ស អសល្លក្ខណតោ

ឧក្កដ្ឋកាយបរិហារកោតិ ទាលេហិ វិយ ក្ខុធក្កិលាអន្តំ, ភិលេសាភិក្ខុតតាយ កោធារតិអភិក្ខតោ អសុចិសោ យទិត្យកោយោ វិយ ទិសតាទត្តំ

សយ្យតិ ភិរិយាលលោ, អាយតិំ ផលក្ខណោ ច ទិក្ខុត្តិយំ, ទុក្ខគ្គា អបុញ្ញាភិសង្ខារំ អាទកតិ។ លេកសហកតស្ស ថា ក្ខុធក្កិលាអតសទិសតា,

ទោសសហកតស្ស ទិសតាទតសទិសតា យោជេតព្ពា។ សភយស្សាបិ បិសាចភពស្ស កាយក្កហសមិទ្ធិយា សុខទិបល្លាសហេតុភាវោ វិយ

អារុប្បបិបាកានំ តិទក្ខទាយ, អត្ថបលក្ខិយយាទិតាប្បាទថយានំ ទីឃសត្តានតាយ អកយ្ហមានទិបរិណាមានំ

សង្ខារទិបរិណាមទុក្ខតាតស្សិ តិច្ចាទិទិបល្លាសហេតុភាវោតិ, តេសំ បិសាចភពសទិសតា, តទភិយុត្តកាយតសទិសតា ច

អានេញ្ជាភិសង្ខារស្ស យោជេតព្ពា។

អវិជ្ជាភាវតោច សង្ខារភាវោ, ន អភាវតោតិ សង្ខារានំ អវិជ្ជាបច្ចយភាវេ សន្តេបេន អត្ថយោ, ញ្ញតិវេទតោ ច វុត្តស្សត្ថំ

សុខេត្តន សយទេត្តត្តំ “វុត្តម្បិ ចេត”ន្តិអាទិនា សុត្តបទំ អាភតំ។ តត្ថ អវិទ្វាតិ អវិទ្វស្ស អវិជ្ជាគតោតិ អវិជ្ជាយ សមន្នាគតោ,

អប្បហីនាវិជ្ជោតិ អធិប្បាយោ។

បដ្ឋានបច្ចយកថាវណ្ណនា

៥៨៖ តាថាតិ ចតុត្ថាត្តនាទបេក្ខោ និបាតោ, តេន “អវិជ្ជា សង្ខារានំ បច្ចយោ”តិ ឯទំ តាវ សិទ្ធំ, ឯទំ បន អបរំ ចតុត្ថាត្តំ ទស្សេតិ។ “ឯទំ

បន ចតុត្ថា”ន្តិ យមត្តំ សន្ធាយ វុត្តំ, តំ ទស្សេតុំ បច្ចយធម្មា តាយ យេសំ បច្ចយា ហោន្តិ, យថា ចា បច្ចយា ហោន្តិ, តទុភយេសំ

ពាហុភាវតោ អនេកធាច បច្ចយា ហោន្តីតិ អវិជ្ជាយបិ តំ អាសង្កេត្វា បុច្ឆិ “កតមេសំ សង្ខារានំ កថំ បច្ចយោ ហោតី”តិ,

បុញ្ញាភិសង្ខារាទយោ ពាហុ សង្ខារា វុត្តា។ អវិជ្ជា ច តេសំ បច្ចយោ ហោតិ, ន សព្ពេសំ ឯកធាច ហោតិ, តស្មា ឯតេសំ សង្ខារានំ ឯវំ

បច្ចយោ ហោតីតិ ឯទំ ចតុត្ថាត្តំ អត្ថោ។ តត្រាតិ តស្មិំ បច្ចយភាវេ។ យទិបិ “កតមេសំ សង្ខារាន”ន្តិអាទិនា អសាធារណតោ បុច្ឆា

អារទ្ធា, ឯកទេសេន បន សមុទាយោបលក្ខណយេតន្តិ ទ្វាទសន្នំ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានំ យថាសកំ បច្ចយុប្បន្នានំ បច្ចយភាវោ ចតុត្ថោតិ

តំ ទស្សេតុំ, អវិជ្ជាយ ចា បច្ចយភាវេ បុច្ឆិតេ តប្បសង្គេន សព្ពេសម្បិ បច្ចយធម្មានំ បច្ចយភាវំ វិសេសតោ្ថកោយោ បច្ចយេ តាវ

បិញ្ញាតយេតេច ទស្សេតុំ “ហេតុបច្ចយោ ហី”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ច ហេតុបច្ចយោ ចតុវីសតិ បច្ចយា វុត្តាតិ សម្ពន្ធោ។ តេសំ ចរេសន អវិជ្ជាទីនំ

បច្ចយភាវោ ទេទិតព្ពោតិ អធិប្បាយោ។

“ហេតុ ច សោ បច្ចយោ ចា”តិ ពុយិតា ចរតេន ហេតុតោ, អធិបតិបច្ចយាទីភូតស្ស ច កហណំ សិយាតិ តំ និវារេន្តោ អាហ “ហេតុ

ហុត្វា បច្ចយោ”តិ។ ឯវម្បិ សោ ឯវ ទោសោ អាបជ្ជតីតិ បុន អាហ “ហេតុភាវេន បច្ចយោតិ វុត្តំ ហោតី”តិ។ តេន ន ពុល

ហេតុសម្ពុត ឆយ្ពុហលំ ពតំ, អឆ លោ ឆយុស្ស សត្តិចិរេសសោ ពហិតោតិ ឌស្សេតិ៍ តស្ស ហិ បច្ចយសម្ពុស្ស ច សយាតាឆិករលាតំ សន្តាយ "ហេតុ ច សោ បច្ចយោ ច, ហេតុ ហុត្វា បច្ចយោ"តិ ច ចុត្តំ៍ ឲចញ្ចា ពត្វា បរតោ បិឡុឡាយំ "ហេតុ ហេតុ...បេ... ហេតុបច្ចយេត បច្ចយោ"តិអាឌិតា (បដ្ឋា៍ ១៍១៍១) តេត តេត ហេតុកាចាឌិ្កបការេត តស្ស តស្ស ឆយុស្ស ក្កបការកត្តិ ចុត្តិ៍ អកិឆយ្ដុកឆាយំ បត "យោ ហិ ឆម្មោ យំ ឆម្មំ អប្បច្ចក្លាយ តិដ្ឋតិ ចា ក្កប្បជ្ជតិ ចា, សោ តស្ស បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា៍ អដ្ឋ៍ បច្ចយុទ្ទេសចណ្ណតា), "ម្ហូលដ្ឋេត ក្កបការកោ ឆម្មោ ហេតុបច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា៍ អដ្ឋ៍ បច្ចយុទ្ទេសចណ្ណតា) ច ឲចយាឌិតា ឆម្មុបដ្ឋាតតិទ្ទេសេត ឆម្មុតោ អញ្ញោ ឆម្មសត្តិ តាយ តត្ថិតិ ឆម្មុហេច ឆម្មុសត្តិចិកាចតំ ពតត្តិ ឌដ្ឋត្តំ៍ ឡូឆាបិ ចា "ហេតុ ច សោ បច្ចយោ ចា"តិ ឆម្មុតេច ឆម្មសត្តិ ឌស្សេតិ៍ ត ហិ "ហេតុបច្ចយោ"តិអាឌិកោ ក្កទ្ទេសោ ក្យុសលិឌ្ឋិទ្ទេសោ ចិយ ឆម្មុប្បធារតោ, អឆ លោ ឆម្មាតំ ក្កបការកកាចប្បធារតោតិ៍

"ឲសេច តយោ"តិ ឡូយិតា តក្កាចេត បច្ចយកាចំ អារម្មុលាឌិសុ អតិឌិសតិ "អារម្មុលញ្ចា តំ បច្ចយោ ចាតិ អារម្មុលបច្ចយោ, អារម្មុលំ ហុត្វា បច្ចយោ, អារម្មុលកាចេត បច្ចយោតិ អត្ថោ"តិ, ត កម្មុធារយតំ៍

ដ៏ដេឌ៍ចចតាចយចោតិ សាឆតាចយចំ សន្តាយាហ៍ ចចតសកាចញ្ញេសាឆតំ បតេសំ អចិឌិតត្តុឲាបតតោ លេកោ សាឆតត្តិ បិកចំ បញ្ញាតំ៍ តឆា ហិ តំ អចយចលក្ខលំ, ចចតសកាចញ្ចា សាឆតំ, អចយចបក្ខាឌិតិ ចចតាតិ សាឆតត្តិ ច ឲាយចាឌិតោ ចចត្តិ៍ បដិញ្ញា, ហេតុតិអាឌីស្វតិ បដិញ្ញា, ហេតុ, ក្កិឆាហរលា, ក្កបតយ, តិកបតាតិ៍ ក្កិឆាហរលាសាឆម្មិយា សាឆ្យសាឆតំ ហេតុ៍ ចិទ្វេបិ ហេតុតិ ច ឲចយាឌីសុ ការលំ យំ កិញ្ចិ ការលលក្ខលំ, សប្បាបកលក្ខលយិ្យ ចា៍ អាឌិ-សទ្ទេត តស្សាបិ សក្កហេតត្តាតាយ, ឲាបកលក្ខលំ បត ចចតាចយចក្កហលាត ពហិតំ៍ កាយំ ម្ហូលយិ្យ ការលលក្ខលំ ការលយេច, ការលត្តិ បតេត្ត បច្ចយហេតុ ពហិតោ៍ ម្ហូលត្តិ ហេតុហេតុតិ ការលចិរេសចិសយត្ថា ម្ហូលស្ស ចិសុំ ពហលំ៍ ឲតីតិ ឲតស្ស អត្ថចតំ ចត្តតីតិ, តញ្ចា ក្កប្បត្តិដ្ឋិតីតំ សាធារលចចតំ៍ តេតេចាហ "តិដ្ឋតិ ចា ក្កប្បជ្ជតិ ចា"តិ៍ ឲកេច្ចា ហិ បច្ចយោ ឌិតិយា ឲច ក្កបការកោ ហោតិ យឆា បច្ឆាជាតបច្ចយោ, ឲកេច្ចា ក្កប្បត្តិយា ឲច យឆា អតត្តរាឌិកោ, ឲកេច្ចា ក្កភយស្ស យឆា ហេតុអាឌយោ៍

ក្កបការកលក្ខលោតិ ច ឆម្មេត ឆម្មសត្តិ ក្កបការំ ឌស្សេតីតិ ឌដ្ឋត្តំ៍ ហិតោតិ បតិដ្ឋាតិ ឲត្វាតិ ហេតុ, អតេកត្ថត្តា ធាតុសទ្ទាតំ ហិ-សទ្ទោ ម្ហូលសទ្ទោ ចិយ បតិដ្ឋត្តេ ចេឌិតទ្ទោ៍ ហិតោតិ ចា ឲតេត កម្មុតិឌាតក្សេត ក្កឌ្ឍិ ឡូឌំ អតិហតេត្តត ម្ហូលេត ចិយ បិឌេបិ តប្បច្ចយំ ចលំ កន្ធតិ បចត្តតិ ចុឌ្ឍិ ចិរុឡ្ហិ អាបជ្ជតីតិ ហេតុ៍ អត្តតោ ចលំ កេរាតីតិ ការលំ៍ តិឌាតិ ឌស្សេត្តិ ចិយ ហោតីតិ តិឌាតំ៍ សម្ភចតិ តំ ឲតស្មាតិ សម្ភចោ៍ បភចតិ ឲតស្មាតិ បភចោតិ បច្ចយហេតុសទ្ទេហិ ឡូតេរេសយិ្យ សយាតត្តុតា ចេឌិតព្វា៍ ឲចំ សន្តេបិ ការលចិរេសចិសេយា ហេតុសទ្ទោ, ការលសាយញ្ញាចិសេយា បច្ចយសទ្ទោតិ ឌស្សេត្តា "ម្ហូលដ្ឋេតា"តិអាឌិយាហ៍ ហេតុអត្ថោ, បច្ចយដ្ឋោ ច ហេដ្ឋា បបញ្ចេសេត ចុត្តាតិ តំ សង្ខិបំ ឌស្សេត្តា អាហ "សទ្ទបតោ...បេ... ហេតុបច្ចយោ"តិ៍

យឆា សាលិចីហិពីជាឌីតិ តំតំឡូសឌិតំ សាលិចីហិអាឌិកាចស្ស សាឆកាតិ, យលិអាឌិប្បកាចត្ថុតិ ច តិលាឌិចណ្ណាតិ តិលាឌិប្បកាសាឆកាតិ, ឲចំ ហេតុបច្ចយោ យឆារហំ អត្តតា សម្បយុត្តឆម្មាតំ ក្យុសលាឌិកាចស្ស សាឆកោតិ ឡូយយត្តុំ ឌស្សេតិ "សោ សាលិអាឌីត"ត្តិអាឌិតា៍

អាចរិយានន្តិ ច រេវតាចរិយំ សន្ធាយាហ។ ឯវំ សន្តេតិ ហេតុបច្ចយោ យទិ កុសលាទិភាវសាធកោ, ឯវំ សតិ ន សម្បជ្ជតិ ន សិជ្ឈតិ។ យថា កុសលាកុសលហេតុ តំសមុដ្ឋានរូបស្ស កុសលាកុសលភាវាយ ន បរិយត្តោ, ឯវំ អព្យាកតាបិ ហេតុ តំសមុដ្ឋានរូបស្ស អព្យាកតភាវាយ។ សភាវេនេវ ហិ តំ អព្យាកតន្តិ អាហ "ន ហិ សោ តេសំ កុសលាទិភាវំ សាធេតី"តិ។ ហេតុបច្ចយោ ច តេសំ ហោតិយេវាតិ អាហ "ន ច បច្ចយោ ន ហោតី"តិ។ ឥតរានិ នយត្ថំ បរិញ្ញត្តិយា សម្បត្តិំ "វុត្តទេវា"ន្តិអាទិ វុត្តំ។ វិនា ឯតេនាតិ ឯតេន ហេតុនា អព្យាកតភាវសាធកេន វិនា អហេតុកត្តា, អព្យាកតភាវោ សិទ្ធោ សភាវេនេវាតិ អធិប្បាយោ។

"យោនិសោ, ភិក្ខវេ, មនសិ ករោតោ អនុប្បន្នា ចេវ កុសលា ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បន្នា ច កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តី"តិអាទិ (អ. និ. ១.៦៧) វចនតោ ហិ កុសលភាវស្ស យោនិសោមនសិការប្បដិពទ្ធតា សិទ្ធាតិ អាហ "យោនិសោមនសិការប្បដិពទ្ធោ កុសលភាវោ"តិ។ ឯតេនេវ អកុសលអព្យាកតភាវោបិ កុសលភាវោ វិយ ន ហេតុបដិពទ្ធោតិ ទស្សិតំ ហោតិ។ យំ បនេតេ វទេយ្យុំ "អហេតុកហេតុស្ស អកុសលភាវោ វិយ សហេតុកហេតូនម្បិ សភាវេនេវ កុសលាទិភាវោ, អញ្ញេសំ តំសម្បយុត្តានំ ហេតុបដិពទ្ធោ"តិ, តស្ស ឧត្តរំ វត្តុំ "យទិ វា"តិអាទិមាហ។ អលោភោ កុសលោ វា សិយា អព្យាកតោ វាតិ យទិ អលោភោ សភាវេន កុសលោ, សោ កុសលសភាវត្តា អព្យាកតោ ន សិយា។ អថ អព្យាកតោ តំសភាវត្តា កុសលោ ន សិយា អលោភសភាវស្ស អនេកសភាវត្តាភាវតោ វិយ។ យស្មា បន ឧភយថាបិ ហោតិ, តស្មា យថា ឧភយថា ហោន្តេសុ សន្ធាតីសុ សម្បយុត្តេសុ ហេតុបដិពទ្ធោ កុសលាទិភាវោ បរិយេសិតព្វោ, ន សភាវតោ, ឯវំ ហេតូសុបិ កុសលាទិតា អញ្ញបដិពទ្ធា បរិយេសិតព្វា, ន សភាវតោតិ ឯវំ វុត្តំ "សម្បយុត្តហេតូសុ សភាវតោវ កុសលាទិភាវោ"តិ, តំ ន យុជ្ជតិ។ សោ បន បរិយេសិយមានោ យោនិសោមនសិការាទិបដិពទ្ធោ ហោតីតិ ហេតូសុ វិយ សម្បយុត្តេសុបិ យោនិសោមនសិការាទិបដិពទ្ធោ កុសលាទិភាវោ, ន ហេតុបដិពទ្ធោតិ សិទ្ធំ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

វិរូឡ្ហមូលា វិយាតិ ឯតេន មូលានិ វិយ មូលានីតិ ទស្សេតិ។ តេនេវាហ "សុប្បតិដ្ឋិតភាវសាធនតោ"តិ។ ស្វាយំ "កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស, កុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, កុសលោ ធម្មោ កុសលាព្យាកតស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អកុសលស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អកុសលាព្យាកតស្ស, អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្សា"តិ ឯវំ សត្តធា បញ្ហាវារេ និទ្ទិដ្ឋោ។ យំ បន វុត្តំ ហេតុកិច្ចំ ទស្សេន្តេន "ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ, តំសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.១.១), តត្ថ បឋមោ ហេតុសទ្ទោ បច្ចត្តនិទ្ទិដ្ឋោ បច្ចយធម្មនិទ្ទេសោ, តេនស្ស ហេតុភាវេន ឧបការកតា ហេតុបច្ចយតាតិ ទស្សេតិ។ ទុតិយោ បច្ចយុប្បន្ននិទ្ទេសោ, តេន ន យេសំ កេសញ្ចិ សម្បយុត្តកានំ ហេតូ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ, អថ ខោ ហេតុនា សម្បយុត្តកានមេវាតិ ទស្សេតិ។ តត្ថ ច សម្បយុត្តសទ្ទស្ស សាបេក្ខត្តា ទុតិយេ ហេតុសទ្ទេ អវិជ្ជមានេបិ អញ្ញស្ស អបេក្ខិតព្ពស្ស អនិទ្ទិដ្ឋត្តា ហេតូ អត្តនោ សម្បយុត្តកានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោតិ អយមត្ថោ វិញ្ញាយតីតិ? នាយមេកន្តោ។ ហេតុសទ្ទោ ហិ បច្ចត្តនិទ្ទិដ្ឋោ "ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ ឯវញ្ច វុច្ចមានេ យថា គយ្ហតិ, ន តថា សម្បយុត្តវិសេសនំ ហោតីតិ សម្បយុត្តអវិសិដ្ឋា យេ កេចិ គហិតា ភវេយ្យុន្តិ។ តត្ថ ច យថា "អរូបិនោ អាហារា សម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ, អរូបិនោ ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្តកានំ ធម្មាន"ន្តិ ច វុត្តេ ទុតិយេន អាហារគ្គហណេន, ឥន្ទ្រិយគ្គហណេន ច វិនាបិ អាហារិន្ទ្រិយសម្បយុត្តកាវ គយ្ហន្តិ, ឯវមិធាបិ សិយាតិ? ន, អាហារិន្ទ្រិយាសម្បយុត្តស្ស វជ្ជេតព្ពស្ស អភាវតោ។ វជ្ជេតព្ពាភាវតោ ហិ តត្ថ ទុតិយេ អាហារិន្ទ្រិយគ្គហណេ អសតិបិ តំសម្បយុត្តកាវ គយ្ហន្តីតិ តំ ន ការណំ, ឥធ បន វជ្ជេតព្ពំ

អត្ថីតិ កត្តព្វំ ទុតិយំ ហេតុគ្គហណំ. ឯវម្បិ “ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានន្តិ” ឯត្ថ ហេតុសម្បយុត្តកានំ យោ ឯវ សម្បយុត្តកហេតូតិ វិសេសនស្ស អភាវត្តា យោ កោចិ ហេតុ យស្ស កស្សចិ ហេតុសម្បយុត្តស្ស ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោតិ អាបជ្ជតីតិ? នាបជ្ជតិ, បច្ចត្តនិទ្ទេសេន ហេតុតោ បុន សម្បយុត្តវិសេសនការេន វុត្តត្តា. ឯតេនេវ ហិ វិនាបិ ទុតិយេន ហេតុសទ្ទេន ហេតុសម្បយុត្តកានេវ សិទ្ធេបិ តស្ស គហណំ កតំ.

អថ វា អសតិ ទុតិយេ ហេតុសទ្ទេ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយា, ន បន ហេតូនន្តិ ឯវម្បិ គហណំ សិយាតិ តន្និវារណត្ថំ សោ វុត្តោ. តេន ហេតុសម្បយុត្តកាចំ យេ លភន្តិ, តេសំ សន្តានំ ហេតូនំ, អញ្ញេសម្បិ ហេតូ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោតិ ទស្សិតំ ហោតិ. យស្មា បន ហេតុឈាតយក្កា បតិដ្ឋាយត្តាធិការេន អញ្ញធម្មនិរបេក្ខា, ន អាហារិន្ទ្រិយា វិយ សាបេក្ខា ឯវ, តស្មា ឯតេស្វេវ ទុតិយំ ហេតាធិគ្គហណំ កតំ. អាហារិន្ទ្រិយា បន អាហរិតព្វប្បាលិតព្វាបេក្ខា ឯវ, តស្មា តេ វិនាបិ ទុតិយេន អាហារិន្ទ្រិយគ្គហណេន អត្ថតោ ឯវ អាហរិតព្វា, ប្បាលិតព្វា ច អាហារិន្ទ្រិយេហេវ, អញ្ញេ ច សម្បយុត្តកា បរិច្ឆិន្នត្តីតិ តំ តត្ថ ន កតំ. ឥធ ច ទុតិយេន ហេតុគ្គហណេន បច្ចយុប្បន្នានំ ហេតុតា, បច្ចយភូតេហេវ ច សម្បយុត្តានំ ហេតូនំ, អញ្ញេសញ្ច បរិច្ឆិន្នត្តា បុន វិសេសេន កិច្ចំ នត្ថីតិ បញ្ហាវារេ “កុសលា ហេតូ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានន្តិ”អាទីសុ ទុតិយំ ហេតុគ្គហណំ ន កតន្តិ ទដ្ឋព្វំ.

៤៥៧. អារម្មណការេនាតិ វិសយការេន, អាលម្ពិតព្វការេនាតិ អត្ថោ. អារព្ភាបីតិ បិ-សទ្ទេន ឧភយត្ថំ ទស្សេតិ – រូបាយតនាទីសុ យស្មិំ កិស្មិញ្ចិ ឯកស្មិំ អដ្ឋត្វា “យំ យំ ធម្មំ អារព្ភា”តិ (បដ្ឋា ១.១.២) អនិយមេន សព្វរូបាយតនានំ...បេ... សព្វធម្មាយតនានញ្ច អារម្មណបច្ចយភាវស្ស វុត្តត្តា រូបាទិភេទេន ឆព្ពិធេសុ សង្ខតាសង្ខតបញ្ញត្តិធម្មេសុ ន កោចិ ធម្មោ អារម្មណបច្ចយោ ន ហោតីតិ. ស្វាយំ អារម្មណបច្ចយភាវោ ហេដ្ឋា វិភាវិតោ ឯវ. អាលម្ពិយតីតិ គហេត្វា ឯកន្តសារម្មណានំ អនារព្ភ បវត្តិ ឯវ នត្ថីតិ អាហ “អារព្ភេវា”តិ. ស្វាយំ “កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស, កុសលោ ធម្មោ អកុសលស្ស, កុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អកុសលស្ស, កុសលស្ស, អព្យាកតស្ស, អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, កុសលស្ស, អកុសលស្សា”តិ ឯវំ នវប្បការោ វេទិតព្វោ.

៤៥៨. ជេដ្ឋកដ្ឋេនាតិ បមុខភាវេន. អត្តាធីនានញ្ហិ បតិក្ខេត្តោ ធម្មោ អធិបតិ. សោ តេសំ បមុខភាវេន បវត្តតិ. “ឆន្ទវតោ កិំ នាម ន សិជ្ឈតី”តិអាទិនា បុរិមាភិសង្ខារូបនិស្សយំ លភិត្វា ឧប្បជ្ជមានេន ចិត្តុប្បាទេ ឆន្ទាទយោ ធុរភូតា ជេដ្ឋកភូតា សម្បយុត្តធម្មេ សាធយមានា វសេ វត្តយមានា ហុត្វា បវត្តន្តិ, សម្បយុត្តធម្មា ច តេសំ វសេន វត្តន្តិ ហីនាទិភាវេន តទនុវត្តនតោ, តេន តេ អធិបតិបច្ចយា ហោន្តិ. គរុកាតព្វម្បិ អារម្មណំ តន្និន្នបោណបព្ភារានំ អស្សាទនបច្ចវេក្ខណមគ្គផលានំ អត្តនោ វសេ វត្តយមានំ វិយ បច្ចយោ ហោតិ. តស្មា អយំ អត្តាធីនានំ បតិភាវេន ឧបការកត្តា អធិបតិបច្ចយោតិ ទដ្ឋព្វោ. ឆន្ទាធិបតីតិ ឆន្ទសង្ខាតោ អធិបតិ, ឆន្ទំ ធុរំ ជេដ្ឋកំ កត្វា ចិត្តុប្បត្តិកាលេ ឧប្បន្នស្ស កត្តុកម្យតាឆន្ទស្សេតំ នាមំ. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ. កស្មា បន យថា ហេតុបច្ចយនិទ្ទេសេ “ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានន្តិ” (បដ្ឋា. ១.១.១) វុត្តំ, ឯវមិធ “អធិបតី អធិបតិសម្បយុត្តកានន្តិ” អវត្វា “ឆន្ទាធិបតិ ឆន្ទសម្បយុត្តកានន្តិ”អាទិនា (បដ្ឋា. ១.១.៣) នយេន វុត្តន្តិ? ឯកក្ខណេ អភាវតោ. ហេតវោ ហិ ទ្វេ តយោបិ ឯកក្ខណេ ហេតុបច្ចយា ហោន្តិ, មូលដ្ឋេន ឧបការកភាវស្ស អវិជហនតោ. អធិបតិ បន ជេដ្ឋកដ្ឋេន ឧបការកោ, ន ច ឯកក្ខណេ ពហូ ជេដ្ឋកា

ហោន្តិ។ តស្មា ឯកតោ ឧប្បន្នានម្បិ តេសំ ឯកក្ខណេ អធិបតិបច្ចយភាវោ នត្ថីតិ “អធិបតី អធិបតិសម្បយុត្តកាន”ន្តិ អវត្វា “ឆន្ទាធិបតិ ឆន្ទសម្បយុត្តកាន”ន្តិអាទិនា នយេន វុត្តំ។

យំ យំ ធម្មន្តិ យំ យំ អារម្មណធម្មំ។ គរុំ កត្វាតិ គរុការចិត្តីការវសេន ចេវ អស្សាទវសេន ច គរុការិកំ លទ្ធំ អវិជហិតព្វំ អនចញ្ញាតំ កត្វា។ តេ តេ ធម្មាតិ តេ តេ គរុកាតព្វា ធម្មា។ តេសំ តេសន្តិ តំតំគរុការកធម្មានំ។ អធិបតិបច្ចយេនាតិ អារម្មណាធិបតិបច្ចយេន។ ស្វាយំ “កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស សហជាតារម្មណេហិ, អកុសលស្ស អារម្មណេនេវ, អព្យាកតស្ស សហជាតារម្មណេហិ, កុសលាព្យាកតស្ស សហជាតេនេវាតិ កុសលមូលា ចត្តារោ, អកុសលោ ធម្មោ អកុសលស្ស សហជាតារម្មណេហិ, អព្យាកតស្ស សហជាតេនេវ, តថា អកុសលាព្យាកតស្សាតិ អកុសលមូលា តយោ, អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស សហជាតារម្មណេហិ, កុសលស្ស អារម្មណេនេវ, តថា អកុសលស្សាតិ អព្យាកតមូលា តយោ”តិ សង្ខេបតោ ទសប្បការោ អធិបតិបច្ចយោ។ ឯត្ថ ច សព្វត្ថ សហជាតាធិបតិ, សព្វត្ថ អារម្មណាធិបតិ វេទិតព្វោ។

៣៥០។ អន្តរាយតីតិ អន្តរំ, ព្យវធាយកន្តិ អត្ថោ។ នាស្ស អន្តរំ វិជ្ជតីតិ អនន្តរោ, អនន្តរោ ច សោ បច្ចយោ ចាតិ អនន្តរបច្ចយោ។ “អនន្តរតោ អនន្តរបច្ចយោ, កាលានន្តរតោ សមនន្តរបច្ចយោ”តិអាទិនា ពហុធា បបញ្ចយន្តិ, អសារំ គណ្ឋិដ្ឋានំ ករោន្តិ។ យថា បវត្តិតក្កមានាគតចិណ្ណវសេន ការេន នត្ថិចិរកាលបច្ចយា ហុត្វា, ន ឯកំ អនន្តរសមនន្តរបច្ចយា, ឯតេ បន ចិត្តនិយមហេតុភាវេន វុត្តាតិ តំ ចិត្តនិយមហេតុភាវំ ទស្សេតុំ “យោ ហិ ឯសា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ យនេតាវិញ្ញាណធាតូតិអាទិ ចិត្តនិយមោតិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន សព្វានន្តរា នោវត្តន្តិ, វុត្តិអនន្តរា បដិសន្ធីតិ យស្ស យស្ស ចិត្តស្ស អនន្តរា យំ យំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស តស្ស តទនន្តរុប្បាទនិយមោ តំតំសហការីបច្ចយវិសិដ្ឋស្ស បុរិមបុរិមចិត្តស្សេវ វសេន ឥជ្ឈតីតិ ទស្សេតិ។

អត្តានន្តរតាយាតិ អត្តនោ អនន្តរំ ធម្មេន អនន្តរតាយ។ កាលានន្តរតាយាតិ កាលវេទេន អនន្តរតាយ។ អាចរិយានន្តិ ឥធាបិ រេវតាចរិយស្សេវ សន្តាយ វុត្តំ។ តត្វាតិ តស្មិំ កាលានន្តរតាយ សមនន្តរបច្ចយភាវេ, តស្មិំ វា យថាវុត្តចិរវាទេ។ ការណានន្តរេន បន ធារិតត្តាតិ ឯត្ថ យថា រុក្ខស្ស ចេទេ និរន្តរំ បុប្ផិតំ សមត្តស្សេវ បុប្ផំ ន ហោតិ, ចេទេ បន អបគតេ តាយ ឯវ សមត្តាយ បុប្ផំ ហោតិ, ឯវមិធាបិ ការណានន្តរេន ធារិតត្តា សមុដ្ឋាបនសមត្ថស្សេវ អសមុដ្ឋាបនំ, តស្មិំ អបគតេ តាយ ឯវ សមត្តាយ សមុដ្ឋាបនំ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ តម្បិ វចនំ កាលានន្តរតា នត្ថិ សមត្ថាហាទិនា ការណេន អន្តរិតភាវតោ។ ឯតេនេវ “កាលន្តរិតតា អត្ថិ” វាទេស្ស ចនាយ។ នត្ថិ ច ការណំ នាម កោចិ បរមត្ថតោ នត្ថីតិ វេទយ្យាតិ អាសង្កន្តោ អាហ “កាលានន្តរ…បេ… លទ្ធី”តិ។

ព្យញ្ជនមត្តតោវេត្ថ នានាករណំ បច្ចេតព្វំ, ន អត្ថតោតិ ឧបចយសន្តតិអធិវចនតិរុត្តិបទានំ វិយ សម្ពន្ធមត្តតោ នានាករណំ, ន វចនីយត្ថតោតិ អធិប្បាយោ។ តេនេវ សទ្ទវិសេសំ ទស្សេតុំ “កថ”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ បុរិមបច្ឆិមានំ និរោធុប្បាទន្តរាភាវតោ និរន្តរុប្បាទនសមត្ថតា អនន្តរបច្ចយភាវោ។ រូបកលាបានំ វិយ សណ្ឋានាភាវតោ, បច្ចយបច្ចយុប្បន្នានំ សហាវដ្ឋានាភាវតោ ច “ឥធ បវិដ្ឋា ឥធ ឋិតា, តិរិយ”ន្តិ និរាការាកាចា អត្ថតា ឯកត្តមិវ ឧបនេត្វា សុដ្ឋុ អនន្តរភាវេន ឧប្បាទនសមត្ថតា សមនន្តរបច្ចយតា។

ឧប្បាទនសមត្ថតាតិ ច អព្យាបារត្តា ធម្មានំ យស្មិំ យថាការេ និរុទ្ធេ, បច្ឆាជាតេ វា សតិ ឋិតិវិសេសប្បត្តា ធម្មា ហោន្តិ, តស្ស វសេន អាការេន វុច្ចតីតិ ទដ្ឋព្វំ ធម្មានំ បវត្តិយត្តរេបច ច ឧបត្ថម្ភកាយ ការលេចាហារេនាតិ និទ្ទេសោ វុទ្ធហេតុស្ស

នេចសញ្ញានាសញ្ញាយតនផលសមាបត្តីនំ អសញ្ញកចា ចចត្តស្ស, បុរិមចុតិបដ្ឋិមបដិសន្ធិតព្វា និទ្ទេសុប្បាទនិរន្តរតាយ ការលន្តរតា នត្ថិ ន ហិ តេសំ អន្តរា អរូបធម្មុប្បត្តិ អត្ថិ, យំ ឧបិការយ ការលន្តរតា វុច្ចេយ្យ, ន ច រូបធម្មុប្បត្តិ អរូបធម្មុប្បត្តិយា អន្តរំ ករោតិ អញ្ញសន្តានត្តា រូបារូបសន្តតីនំ យោ ហិ ធម្មោ អញ្ញមញ្ញំ ចិសចិសសកាចត្តា អញ្ញមញ្ញូបការកភាវេន បចត្តមាតាបិ ចិសុំ វេមច ហោន្តិ ឯកសន្តតិយព្វា បុរិមបច្ឆិមានំ មជ្ឈេបចត្តមានំ ឋំសន្តតិបរិយាបន្នតាយ អន្តរការកំ ហោតិ តាទិសព្វា កិញ្ចិ នេចសញ្ញានាសញ្ញាយតនផលសមាបត្តីនំ មជ្ឈេ នត្ថិ, ន ច អករោចា អន្តរការកោ ហោតិ អករោន្តា ឯច តស្មា ឧចនានន្តរស្ស ឧចនស្ស ចិយ, កចក្កានន្តរស្ស កចក្កស្ស ចិយ ច និរន្តរតា វុត្តា អនន្តរតា ហោតីតិ តថា ឧប្បាទនសមត្ថតា នេចសញ្ញានាសញ្ញាយតនចុតិតមិ ទដ្ឋព្វា ឧប្បត្តិយា បច្ចយការោ ហោតុ អនន្តរបច្ចយាទីនំ បរិករោតិ ឧប្បាទនសមត្ថតាច ចុត្តា បច្ចុប្បន្នានំ បន ធម្មានំ បុព្វន្តាបរន្តបរិច្ឆេទេន គហិតានំ ឧប្បន្នតីតិ ចចនំ អលភន្តានំ "អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ"តិអាទិនា (បដ្ឋា. ១.១.០៣) អនន្តរាទិបច្ចយការោ វុត្តោតិ ន សោ ឧប្បត្តិយា ឧចាតិ ចិញ្ញាយតិ ន ហិ កុសលាទិគ្គហណំ ចិយ បច្ចុប្បន្នគ្គហណំ អបរិច្ឆេទំ យតោ ឧប្បត្តិមត្តសមង្គិតា ឧច គហណំ សិយា តេនេច ច អតីតត្តិកេ បដិច្ចវារាទយោ ន សន្តីតិ តស្ស "កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស, កុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អកុសលស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, អព្យាកតោ ធម្មោ កុសលស្ស, អព្យាកតោ ធម្មោ អកុសលស្សា"តិ សត្តធា ភេទោ ចេទិតព្វោ

៣៨៨. ឧប្បន្នមានេនាច សហ ឧប្បាទនការេនាតិ ឯត្តាបិ ឧប្បត្តិយា បច្ចយការេន បរិករេន ឋិតិយាបិ បច្ចយការំ និទស្សេតីតិ ទដ្ឋព្វំ, អញ្ញថា បតីបនិទស្សនំ ន យុជ្ជេយ្យ បតីបេបិ ហិ បកាសស្ស ឋិតិយាបិ បច្ចយោ, ន ឧប្បត្តិយា ឯច បច្ចុប្បន្នានំ សហជាតការេន ឧបការកតា សហជាតបច្ចយតា ខណ្ឌត្តិក្ខណោតិ បដិសន្ធិក្ខណោ តស្មិំ ហិ ខណេ នាមរូបំ ខណ្ឌត្តិ ចិយ បវេសិតេ អាកាសេ ខ្ទន យាតុក្ខនិអាទិ បតិសត្តំ ចិយ ឧប្បន្នតិ, តស្មា សោ ខណោ ខណ្ឌត្តិក្ខណោតិ វុច្ចតិ ឯត្ថ ច រូបត្តិ ហទយវត្ថុមេច អធិប្បេតំ តទិរាកាយស្ស, នាយព្វា តស្ស សហជាតបច្ចយោ ហោតិ ចិត្តចេតសិកាតិ បចត្តិយំ ចត្តារោ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណេ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ អករោតោ រូបិនោ ធម្មាតិ ហទយចត្ថុ សន្ធាយាហ តត្ថ យទិបិ បុព្វេ "ខណ្ឌត្តិក្ខណេ នាមរូប"ន្តិ វុត្តំ, តថាបិ តេន ខណត្តរេ សហជាតបច្ចយការោ រូបធម្មានំ ន និចាវិតោតិ តន្និចារណត្ថមិទំ វុត្តន្តិ គហេតព្វំ កិញ្ចិ ការេលតិ តេសំ កិស្មិញ្ចិ ការេលតិ អត្ថោ, តេន រូបិនោ ធម្មា តេសំ ចត្តុក្នា កិស្មិញ្ចិ បដិសន្ធិការេលតិ អញ្ញានំ រូបធម្មានំ, ចត្តារោ ច បចត្តិយំ អរូបធម្មានំ សហជាតបច្ចយកាចំ បុព្វេ អនិចារិតំ និចារេតិ ឯចញ្ច កត្វា "កិញ្ចិ ការល"ន្តិ ចា "កិស្មិញ្ចិ ការេល"តិ ចា ចត្តព្វេ តថា អចត្វា ចិភត្តិចិបល្លាសំ កត្វា វុត្តំ តេន កិញ្ចិតិ ឧបយោគេកចចនំ "រូបិនោ ធម្មា"តិ ឯតេន សម្ពន្ធេ បច្ចត្តពហុចចនំ ញាយតិ "ការេល"តិ ឯតេន សម្ពន្ធេ ភុម្មេកចចនន្តិ ទីបិតន្តិ ចេទិតព្វំ បុរិមេន ច "ឯកោ ខន្ធោ, ចត្វា ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធាន"ន្តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣១៨) អាទិចចនេន នាមសហិតំ ឧច ចត្វា នាមស្ស បច្ចយោតិ ចត្តព្វេ អាបន្នេ ព្រាហ្មណេន តេចលស្ស ច តថាចត្តព្វតំ ទស្សេតិ ទ្វារំ សហជាតបច្ចយោ "កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស, អព្យាកតស្ស, កុសលាព្យាកតស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អកុសលស្ស , អព្យាកតស្ស, អកុសលាព្យាកតស្ស, អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស,

កុសលវិញ្ញាកតោ ឆន្ទោ អព្យាកតស្ស, អកុសលវិញ្ញាកតោ ឆន្ទោ អព្យាកតស្សា”តិ (បដ្ឋា· ១·១·៣១៨) តចបិរេឆា ចេដិតព្វា·

៩០០· អត្តនោ រូបការកស្ស រូបការកតា អញ្ញមញ្ញបច្ចយតា· តថា ហិស្ស តិកេល្ហំ តិកស្សិតំ· រូបការកតា ច អញ្ញមញ្ញតាចរេសតេច ដេដ្ឋព្វា, ត សហជាតតាឌិចរេសត· សហជាតាឌិបច្ចយោ ហោរត្តារយេច ហិ កោចិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ត ហោតិ, ត ច សហជាតាឌិបច្ចយឆន្ទោហិ ចិតា ព្ពុយស្ស បចត្តិ អត្ថិ· តថា ហិ សហជាតាឌិបច្ចយោ ច ហោរត្តារយេច ហិ កោចិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ហោតិ· យទិ ច អត្តនោ រូបការកស្ស រូបការកតាយត្តំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ សិយា, បុរេជាតបច្ឆាជាតការេចត រូបការស្ស រូបការកា ចត្តុលគ្គា អញ្ញមញ្ញបច្ចយា សិយុំ, ត ច តំ ព្ពុស្ថិតំ· តេត ចុត្តំ “រូបការកតា ច អញ្ញមញ្ញចរេសតេច ដេដ្ឋព្វា”តិ· អយព្ពា រូបជ្ជត្តិយា, ឌិតិយា ច រូបការកោតិ ចេដិតព្វា· អយំ បត “កុសលេ ឆន្ទោ កុសលស្ស, អកុសលេ ឆន្ទោ អកុសលស្ស, អព្យាកតោ ឆន្ទោ អព្យាកតស្សា”តិ តិចិរេឆា ចេដិតព្វា·

៩០១· តទ្វអាឌិតំ បឆឋិ ចិយ អធិដ្ឋាភាការេត បឆឋិឆាត្ យេសឆាត្វតំ, ចក្ខាគោយា ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិតំ រូបការកា ចិត្តកយោស្ស បជិគេយា ចិយ តិស្សយាការេត លត្ថាគេយា តំតំតិស្សយាតំ លត្ថាឌិតំ· បឆឋិឆាត្យំ បតិដ្ឋាយ ឲច ហិ យេសឆាត្យោ រូបិគាទ្វបិតិ ចិយ យធាសក់ កិច្ចំ ករោត្តិ·

អធិដ្ឋាភាការេតាតិ អាឆារាការេត· អាឆារាការោ ចេត្វ តេសំ សាតិសយំ តគឌិតចុត្តិតាយ ចេដិតព្វា· យតោ ក្វតាតិ អតិដ្ឋិសិតព្ពដ្ឋាភាតិ ចុច្ចត្តិ, ឲចព្ពា កត្វា ចក្ខាឌិតយ្បិ អធិដ្ឋាភាការេត រូបការកតា ឃុដ្ឋ យុជ្ជតិ· ត ហិ យធាចុត្តំ តគឌិតចុត្តិតាចិរេសំ យុត្តិំ ត្វា អញ្ញោ ចក្ខាឌីសុ អគេសកាតំ អទ្វុបឆន្ទោតំ អធិដ្ឋាភាការោ សម្ភចតិ· យទិបិ យំ យំ ឆន្ទោំ បជិច្ច យេ យេ ឆន្ទោ រូបជ្ជត្តិ, តេសំ សព្ពេសំ តគឌិតចុត្តិការេចា· យេត បត បច្ចយការចរេសេត ចក្ខាឌិតំ បចុយត្តការេចុ ចក្ខុចិញ្ញាណាគេយា តគតុចិឆាតាការេតេច បចត្តត្តិ, យ្វាយមិឆ តេសំ តគឌិតចុត្តិតាសិទ្ធោ ចិរេសោតិ· ឲចញ្ញបច្ចយកាចសាយញ្ញោ សតិបិ អារម្មណបច្ចយតោ តិស្សយបច្ចយស្ស ចិរេសោ ចិកាចិតោ ហោតិ· យ្វាយំ តយោ ហេដ្ឋា បកាសិតោច· លេដ្ឋ បតាតិ ឲត្ត “ទ្វបិតោ ឆន្ទោ អទ្វុបិតំ ឆន្ទោតំ កិច្ចិច្ចំ ការេល”តិ ព្ពុគំ ត លព្ភតិ· យំ បតេត្វ លព្ភតិ “ទ្វបិតោ ឆន្ទោ កោចិ”តិ, តត្ត តេ ឲច ឆន្ទោ ឌេស្សតំ “ចក្ខាយតត”ត្តិអាឌិ តិដ្ឋិដ្ឋ· យំ ទ្វបត្តិ ហគយចត្ថុ សត្ថាយ ចុត្តំ· អយំ បត តិស្សយបច្ចយោ តេរេសចិរេឆា· កថំ? សហជាតតោ កុសលម្ភុលោ តយោ, តថា អកុសលម្ភុលោ, អព្យាកតម្ភុលោ បត បុរេជាតំ លព្ភតិ· អព្យាកតញ្ញអព្យាកតស្ស សហជាតម្បិ បច្ចយោ ហោតិ, បុរេជាតម្បិ កុសលស្ស បុរេជាតយេច, តថា អកុសលស្ស, កុសលវិញ្ញាកតំ សហជាតបុរេជាតតោ កុសលស្ស, សហជាតតោ ឲច អព្យាកតស្ស, តថា អកុសលវិញ្ញាកត”ត្តិ ឲចំ តេរស·

៩០២· តគឌិតចុត្តិតាយ អត្តនោ ផលេត តិស្សិតោតិ យំ កិច្ចំ ការលំ តិស្សយោតិ ចត្វា តត្ត យោ កុរេសា តិស្សយោ, តំ រូបតិស្សយោតិ តិឌ្ឋារេតិ· ពលចការណការេចត រូបការកោតិ អារម្មណការេចរេសត អតត្តារំ អត្ថុបចិត្តប្បាគតសយត្តតាចរេសត, កោចលព្ពា ពលចត្តំ ការលំ ហុត្វា រូបការកោ· តេតាហ “រេសា”តិអាឌិ·

ពត្ថ ឥតរំ ឥត្វាតិ ឥតយ្យឆយ្ំ ចឌិត្វា៑ ឃាឃ ចា ឥចតតាឃ ឥឃា ឌិឃ្យតិ, ឃា ឥចតតា ឥតរំ៑ ឥត្វាតិ ពំ ឥចតតំ បរិឥឃាឥឥបត្វា ចិឃុត្តិ ពត្វា៑ ឃឹលំ ឃយាឌិឃិត្វាតិ បញ្ចាក្ខឥឃក្ខាឌិចឥឃត តិច្ចឃឹលំ ពឃិត្វា៑ ព្ថយិតា ឃយាតាតចិរតិឥឃច ឥឃ្សិតា,

ឃយ្យត្តចិរតិឃយុឥឆ្ឆឥចិរតិឥឃា បត ឥលិឥព "ឃឹល"ត្តិ អបិពឥត្វា ត ចុត្តា៑ កិច្ចាបិ ត ចុត្តា, អារម្មណបច្ចឥឃា បត ឥហាត្តិឥឃច៑ ពត្ថ ឃយុឥឆ្ឆឥចិរតិ ឥឃក្ខាតំឥឃច ក្សុឃលឃ្ស អារម្មណំ ឥហាតិ, ត ព្ថតឥរឃំ៑ ក្ខឥបិឃចាយុត្តិ "បំណំ ត ហឥត, ត ចាឌិត្តយាឌិឥឃ"តិ (ឃុ៑ តិ៑ ៣០១) ឲចំ ចុត្តំ ក្ខឥបិឃចឃឹលំ៑ ពំ ពរុំ ពត្វា បច្ចឥចក្ខតីតិ ពំ ឃចាចុត្តំ ក្សុឃលំ ឥឃក្ខាបិ បុច្ឆឥតាបិ បច្ចឥចក្ខតិ, អឥហាបិ ពំ បច្ចឥចក្ខឥពច៑ អឥហឥពាបិ ហិ បុឥត្ថា ពពំ ក្សុឃលំ ក្សុឃលឥយច៑ ឥឃត បត ចិឥត្តត បច្ចឥចក្ខតិ, ពំ កិរិឃចិត្តំ តាយ ឥហាតិ៑ ពឃ្មា "ក្សុឥលា ក្សុឃលឃ្សា"តិ ព្ថយម្ហិ អឌិកាឥឥ ត លព្ភតិ៑ បុឥត្ថា ឃុចិណ្ណាតីតិ "ឥត្វា ពត្វា"តិ ហិ អាឃត្តពតាតិ ចុត្តាតិ, ព្ថយិតា ត អាឃត្តពតាតីតិ ឥចឌិតត្ថាតិ, តាតាឌីហិ ចា ឥឃឃាតិ ពាយាចឥឥក្សុឃលិតិ ឥឃ្សុតំ ព្ថតំ ចុត្តំ៑ ឥឃាតា ចុឌ្ឍិត្វាតិ ឥឃាតំ ឃយាបឥត្តា ឥឃាតឥពា ចុឌ្ឍិត្វា៑ "ឥឃាតំ ចុឌ្ឍិត្វា"តិបិ បិឡុត្ថា៑ ឥឃក្ខា ឥកាពក្សុត្តិ ឥឃាតាបត្តំ ឃត្តាឃ ចុត្តំ៑ ឥឃា ហិ ឥកាពកុំ បច្ចឥចក្ខតិ៑ "ឥចាឥតំ"ត្តិ ព្ថតំ បត ឃពឥាកាយិអតាកាយិឥតា ឃត្តាឃ ចុត្តំ៑ ពតឃមិញាតំ ចិត្តំ ឥចាឥតំ តាយ ឥហាតិ៑ ឥឃក្ខាតិ ឥឃាតាបត្តឃពឥាកាយិអតាកាយិឥតា ៑ យក្កា ចុឌ្ឍិត្វាតិ យក្កុចលកចក្ខាតិក្ខឃចឥឃត អត្តតា បឌិលទ្ធយក្កា ចុឌ្ឍិត្វា, ឃុទ្ធយក្កុឥពាឥឃច បត ចុឌ្ឍាឃ បច្ចឥចក្ខណំ តាយ តត្ថិ៑ អាឌិ-ឃឥទ្ធត "ក្សុឃលំ អតិច្ចឥតា ឥុក្ខឥតា អតត្តឥតា ចិបឃ្សត្តិ"តិ (បដ្ឋា៑ ១៑១៑៣០៣) ឲចយាឌិ ឃក្កញាតិ៑ ឃឌិបិ តាតត្តំ អពត្វាច ចិកឥត្តា, ពចាបិ ព្ថឥឃ្សិ អារម្មណាឌិបតិអារម្មណូបតិឃ្សឃាតំ ចិឥឃឥឃាតិ ឥឃ្សុតំ "ពត្វា"តិអាឌិ ចុត្តំ៑

ឥតឃំ ចិត្តឥចតឃិកាតំ អតត្តរបច្ចឃអតត្តរូបតិឃ្សឃាតំ តិឥក្ខបចិឥឃឥឃា អត្ថិ៑ ឃឃ្មា បុរិឥមា អញ្ញាពពឥឃម្មចឥឃត បចឥត្វា, ព្ថតឥរា ក្សុឃលិឌិចឥឃតបីតិ ឥឃាបិ តិឥក្ខបចិឥឃឥឃា អត្តឥពា ឲកីកាចឥយច ពន្ធតិ ឃឥត្ថុបិ ចិត្តុប្បាឥឃុ ពតុកឃឃ្ស ព្ថន្ធិតត្ថត្វា៑ ឲចំ ឃឥត្តបីតិអាឌិ អតត្តរអតត្តរូបតិឃ្សឃាតំ ចិឥឃឃឥឃ្សតំ៑ ឃចា ហីតិអាឌិ អតត្តរូបតិឃ្សឃឃ្ស ឃយ្ពឥឃ្សតំ៑

បពឥពាតិ ឲត្ថ ប-ពាឥរា ក្ខបឃឥក្កា, ឥឃា អត្តឥតា ចលឃ្ស ក្ខប្បាឥតឃយត្តការចេត ឃុឌ្ឍពពំ ឌីឥបតិ៑ ពចា ច ពពំ អត្តឥតា ឃត្តាឥត ពពំ ឥហាតីតិ អាហ "អត្តឥតា ឃត្តាឥត"តិអាឌិ៑ ពរណច្ចា ឥុចិឌំ តិប្បាឥតំ, ក្ខបឥឃចតច្ចាតិ ពំ ឥឃ្សុតំ "តិប្បាឌិឥតា ចា"តិអាឌិ ចុត្តំ៑ ពត្ថ តិប្បាឥតំ ឥហតុបច្ចឃឃឥយាឥាឥតត ចលឃ្ស តិត្ថត្តតំ៑ ក្ខបឥឃចតំ បត ពាឥឃ អល្លិយាបតចឥឃត ក្ខបឥឃាក្សុបឥឃចតំ, ចិឌាតតឃញ្ញាតតាឌីតំ ចឥឃត អារម្មណូបឥឃចតច្ចា៑ ឥពតច អតាពតាតឃ្សិ ក្ខតុឃយ្យាឌីតំ អារម្មណូបឥឃចតត ក្ខបឥឃចិតាតំ បពតុបតិឃ្សឃតា ចុត្តា ឥហាតិ, បឥពច អតីតបច្ចុប្បត្តាតំ៑ បច្ចុប្បត្តឃ្សាបិ ហិ "បច្ចុប្បត្តំ ក្ខតុកោឌតំ ឥឃតាឃតំ ក្ខបតិឃ្សាឃ ឥឃាតំ ក្ខប្បាឥតី"តិអាឌិចចតឥតា (បដ្ឋា៑ ១៑១៥៧៑៥៧) បពតុបតិឃ្សឃការចា លព្ភតីតិ៑ បពតិឃា ឲចាតិ បច្ចឃត្តឥឃក្ខឥឥហិឥពត អត្តឥតា ឃការចឥតច៑ ក្ខបតិឃ្សឥឃាតិ ពលចការណំ ពត្វា៑ អឥតកប្បការឥពា បឥកឥឌា ឥចឌិតឥត្ថា បញ្ញាចាឥឥ អាពតតឥឃត៑ បច្ចឃចាឥឥ បត –

"បុរិមា បុរិមា ក្សុឃលា ឥម្មា បច្ឆិមាតំ បច្ឆិមាតំ ក្សុឃលាតំ ឥម្មាតំ ក្ខបតិឃ្សឃបច្ចឥឃត បច្ចឥឃា, បុរិមា បុរិមា ក្សុឃលា ឥម្មា បច្ឆិមាតំ

បច្ឆិមានំ អកុសលានំ ធម្មានំ កេសញ្ចិ, កុសលា អព្យាកតានំ, អកុសលា អកុសលានំ, កុសលានំ កេសញ្ចិ, អកុសលា អព្យាកតានំ, អព្យាកតា អព្យាកតានំ, អព្យាកតា កុសលានំ, អព្យាកតា អកុសលានំ , បុគ្គលោបិ, សេនាសនម្បិ ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា។ ១។១។ ៩)។

តត្ថ យេ បុរិមា យេសំ បច្ឆិមានំ អនន្តរូបនិស្សយា ហោន្តិ, តេ តេសំ សព្ពេសម្បិ ឯកន្តេនេវ ហោន្តិ, ន កេសញ្ចិ កទាចិ។ តស្មា យេសុ បទេសុ អនន្តរូបនិស្សយោ លព្ភតិ, តេសុ "កេសញ្ចី"តិ ន សក្កា វត្តុន្តិ ន វុត្តំ។ យេ បន បុរិមា យេសំ បច្ឆិមានំ អារម្មណូបនិស្សយា វា បកតូបនិស្សយា វា ហោន្តិ, តេ តេសំ, ន សព្ពេសំ ឯកន្តេន ហោន្តិ។ យេសំ ឧប្បត្តិវិពន្ធកា បច្ចយា ពលវន្តោ ហោន្តិ, តេសំ ន ភវន្តិ, ឥតរេសំ ភវន្តិ។ តស្មា យេសុ បទេសុ អនន្តរបច្ចយោ ន លព្ភតិ, តេសុ "កេសញ្ចី"តិ វុត្តំ។ សិទ្ធានំ បច្ចយធម្មានំ យេហិ បច្ចយុប្បន្នេហិ ភវិតព្ពំ, តេសំ "កេសញ្ចី"តិ អយមេត្ថ អត្ថោ។

កសិណបញ្ញត្តិយា អារម្មណូបនិស្សយតាភាវតោ ឯកច្ចាយ បញ្ញត្តិយា សទ្ធិំ សព្ពេ ធម្មា អារម្មណូបនិស្សយោ, អនន្តរាតីតោ ចិត្តចេតសិករាសិ អនន្តរូបនិស្សយោ, កុសលាកុសលវិបាកកិរិយារូបវសេន បញ្ចវិធោ បកតូបនិស្សយោតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។ វិត្ថារតោ បន បដ្ឋានដ្ឋកថាយំ វេទិតព្ពោ។

១០២។ បឋមតរន្តិ បច្ចយុប្បន្នតោ បុរេតរំ។ អយញ្ហិ បុរេជាតបច្ចយោ រូបធម្មវសេនេវ លព្ភតិ។ បច្ចយុប្បន្នោ ច អរូបធម្មោយេវ។ តេនាហ "វត្តមានភាវេន ឧបការកោ"តិ។ និស្សយារម្មណាការាទីហិ វិសិដ្ឋា បុរេជាតភាវេន ឋិតា ឧបការកភាវំ អាគន្តានំ វត្ថារម្មណានំ បុរេជាតាការេន ឧបការកតា បុរេជាតបច្ចយតា។ ឥធ វត្ថារម្មណវសេន ទុវិធេ បុរេជាតបច្ចយេ "ចក្ខាយតន"ន្តិអាទិ វត្ថុវសេន វុត្តំ, "រូបារម្មណ"ន្តិអាទិ អារម្មណវសេន។

យំ រូបន្តិ ហទយវត្ថុំ សន្ធាយាហ។ តត្ថ "កិញ្ចិ កាលេ"តិ បវត្តិកាលវសេន វុត្តំ។ "កិញ្ចិ កាលេន" ឥតិ បដិសន្ធិកាលវសេន។ យានិ អារម្មណបុរេជាតេន វិនា ន វត្តន្តិ, តេសំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ អារម្មណបុរេជាតទស្សនេន មនោទ្វារេបិ យំ យំ អារម្មណបុរេជាតេន វត្តតិ, តស្ស តស្ស អារម្មណបច្ចយភូតំ សព្ពំ រូបរូបំ អារម្មណបុរេជាតន្តិ ទស្សិតមេវ ហោតិ។ តថា ហិ វុត្តំ បញ្ហាវារេ "អារម្មណបុរេជាតំ សេក្ខា វា បុថុជ្ជនា វា ចក្ខុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តី"តិអាទិ (បដ្ឋា។ ១។១។៣៦)។ "អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតបច្ចយេន បច្ចយោ, អព្យាកតោ ធម្មោ កុសលស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតបច្ចយេន បច្ចយោ, អព្យាកតោ ធម្មោ អកុសលស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា។ ១។១។៣៦) អព្យាកតមូលកា តយោវ វារា។ តេ ច បច្ចេកំ វត្ថុបុរេជាតំ, អារម្មណបុរេជាតន្តិ ទ្វិធា វិភត្តា។

១០៣។ បច្ចយុប្បន្នធម្មស្ស បុរេតរំ សិទ្ធភាវេ សតិ បច្ចយធម្មស្ស បច្ឆាជាតតាតិ វុត្តំ "បុរេជាតាន"ន្តិ។ អយញ្ហិ នយោ រូបធម្មេសុ ឯវ លព្ភតិ, ន អរូបធម្មេសូតិ វុត្តំ "រូបធម្មាន"ន្តិ។ យទិ បច្ចយុប្បន្នធម្មា បុរេតរមេវ ជាតា, កថំ បច្ចយភាវោតិ អាហ "ឧបត្ថម្ភកត្តេនា"តិ។

ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩣᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩅᩥᨶᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩣᩅᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᩴ ᩋᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨿᩮ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ “ᨣᩥᨩ᩠ᨫᨸᩮᩣᨲᨠᩈᩁᩦᩁᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᩈᩣᨧᩮᨲᨶᩣ ᩅᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨾᨶᩮᩣᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣᩉᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩉᩥ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩔ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩥᨲᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ “ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᩈᩣ ᩅᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨿᩔᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᨽᩪᨲᩩᨸᩣᨴᩣᨿᩁᩪᨸᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩔ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᩋᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣ, ᩅᩥᨸᩤᨠᩮᩣ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

᪁᪀᪈᪨ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩈᨴᩥᩈᩔ ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨠᩁᨱᩦᨿᩔ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨠᩁᨱᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩴ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᩈᨽᩣᩅᨲᩣᨸᩤᨴᨶᩴ ᩅᩣᩈᨶᩴ ᩅᩣ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨽᩥᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨱᩈᩅᨶᨵᩣᩁᨱᩣᨴᩥᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨸᩩᩁᩥᨾᩣᩈᩮᩅᨶᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨲᩥ ᩈᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨲᩦᨲᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩅᩥᨿ “ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣᨶᩴ”ᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᨩᩣᨲᩥᨿᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨶ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ? ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨣᨲᩥᩴ ᨣᩣᩉᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᨩᩣᨲᩥᨠᩣ ᩉᩥ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᨩᩣᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨣᩩᨱᩮᨶ ᨸᨣᩩᨱᨻᩃᩅᨽᩣᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩤᨴᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨣᨲᩥᩴ ᨣᩣᩉᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮ ᨿᩮᩈᩴ ᩅᩣᩈᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨣᩩᨱᩮᨶ ᨸᨣᩩᨱᨻᩃᩅᨽᩣᩅᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨣᨲᩥᩴ ᨣᩣᩉᩮᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨾᩣᨶᨩᩣᨲᩥᨠᩮᩉᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩋᨳ ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩴ? ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨸᩤᨠᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩥᨲᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᨶᩥᩁᩩᩔᩣᩉᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨣᩩᨱᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᩴ ᨣᩣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩮᩅ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩥᨸᩤᨠᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨸᩩᩁᩥᨾᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩮᨣᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨲᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᩅᩥᨸᩤᨠᩮ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨠᨾ᩠ᨾᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨣᩩᨱᩴ ᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᨲᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶᩣᨶᩣᨩᩣᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨧᩮᨲᩮ ᨲᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨽᩣᩅᩴ ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨽᩪᨾᩥᨲᩮᩣ, ᨸᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩣᨶᩣᨩᩣᨲᩥᨠᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩴ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨬ᩠ᨧ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩔ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩔ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪁᪨᪁᪨᪈᪁᪙) ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

᪁᪀᪉᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩈᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩣᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩣᨣᨾᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩤᨠᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩏᨸᨠᩣᩁᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩉᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩣᩅᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᩏᨸᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨧᩮᨲᨶᩣᨠᨾ᩠ᨾᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨴᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᩅᩥᨸᩤᨠᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮ ᨧᩮᨲᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩴ ᩋᨲᩴᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨸᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᨠᨾ᩠ᨾᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ,

ដ្ឋានំ កម្មបច្ចយោ ជាតិវសេន ចតុព្ពិធោតិ វុត្តំ ចតុព្ពិធំ។

៩០៥. “និរុស្សាហសន្តភាវេនា”តិ ឯតេន ឧស្សាហេហិ វិបាកធម្មធម្មេហិ កុសលាកុសលេហិ សារម្មណាទិភាវេន សទិសានម្បិ អសទិសំ វិបាកភាវំ ទស្សេតិ។ សោ ហិ វិបាកានំ បយោគេន អសាធេតព្ពតាយ បយោគេន, អញ្ញថា វា សេសបច្ចយេសុ សិទ្ធេសុ កម្មស្ស កតត្តា ឯវ និព្ពត្តតោ និរុស្សាហោ សន្តភាវោ ហោតិ, ន កិលេសវូបសន្តភាវោ។ ឥតរាសន្តភាវេន ឯវ ហិ ភវង្គាទយោ ទុវិញ្ញេយ្យា។ បញ្ចទ្វារេបិ ហិ ជវនប្បវត្តិយា រូបាទីនំ គហិតតា វិញ្ញាយតិ, អភិនិបាតសម្បដិច្ឆនសន្តីរណមត្តា បន វិបាកា ទុវិញ្ញេយ្យា ឯវ។ និរុស្សាហសន្តភាវាយាតិ និរុស្សាហសន្តភាវត្ថាយ។ ឯតេន តប្បច្ចយវន្តានំ អវិបាកានម្បិ រូបធម្មានំ វិបាកានុកូលំ បវត្តិំ ទស្សេតិ។ បវត្តិអាទិ បញ្ហាវារេ គហេត្វា វុត្តំ។ បដិច្ចវារេ បន “វិបាកា ចត្តារោ ខន្ធា អរូបិនោ អញ្ញមញ្ញំ វិបាកបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិនា (បដ្ឋា. ១.១.១៣) អាគតា។ ឯត្ថ ច យេសំ ឯកន្តេន វិបាកោ វិបាកបច្ចយោ ហោតិ, តេសំ វសេន តយង្គស្សតំ កតត្តា ឧទ្ធដំ។ ន ហិ អារុប្បេ កាមរូបភវេសុ វិយ វិបាកោ រូបស្ស បច្ចយោ ហោតិ។

៩០៦. សតិបិ ជនកភាវេ ឧបត្ថម្ភកត្តំ អាហារានំ បធានកិច្ចន្តិ អាហ “រូបារូបានំ ឧបត្ថម្ភកដ្ឋេន”តិ។ ឧបត្ថម្ភកត្តម្ហិ សតិបិ ជនកត្តេ អរូបីនំ អាហារានំ, អាហារជរូបសមុដ្ឋាបករូបាហារស្ស ច ហោតិ។ អសតិបិ ចតុសមុដ្ឋានិករូបូបត្ថម្ភករូបាហារស្ស, អសតិ បន ឧបត្ថម្ភកត្តេ អាហារានំ ជនកត្តំ នត្ថីតិ ឧបត្ថម្ភកត្តំ បធានំ។ អថ វា ជនយមានោបិ អាហារោ អវិច្ឆេទវសេន ឧបត្ថម្ភេន្តោ ជនេតីតិ ឧបត្ថម្ភកភាវោ ឯវ អាហារភាវោតិ “ឧបត្ថម្ភកដ្ឋេនា”តិ វុត្តំ។ កេចិ បន “រូបាហារោ អត្តនា ជនិតស្ស អាហារបច្ចយោ ន ហោតិ, អញ្ញេន ជនិតស្ស ហោតិ, តស្មា ‘ឧបត្ថម្ភកដ្ឋេនា’តិ វុត្ត”ន្តិ វទន្តិ។ តំ “អាហារោ រូបស្ស បច្ចយោ ហោន្តោ អាហារបច្ចយោ ន ហោតីតិ វិរុទ្ធមេត”ន្តិ អបរេ នានុជានន្តិ។ រូបាហារោ ចេត្ថ រូបធម្មានំ ឯវ អាហារបច្ចយោ ហោតិ។ អរូបាហារា បន រូបធម្មានម្បិ អាហារបច្ចយា ហោន្តិ។ តញ្ច ខោ ន កេវលំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំយេវ, អថ ខោ កតាទិ កតត្តារូបានម្បីតិ ទស្សេតុំ “បញ្ហាវារេ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។

៩០៧. អធិបតិយដ្ឋេនាតិ ឯត្ថ ន អធិបតិបច្ចយធម្មានំ វិយ បវត្តិនិវារណេ អភិភវិត្វា បវត្តនេន គរុការេន អធិបតិយដ្ឋោ, អថ ខោ ទស្សនាទិកិច្ចេសុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ, ជីវនេ កម្មជរូបេហិ អរូបធម្មេហិ ច ជីវន្តេហិ, មនេន សម្បយុត្តធម្មេហិ, សុខិតាទិភាវេន សុខិតាទីហិ, អធិមោក្ខបគ្គហុបដ្ឋានាវិក្ខេបទស្សនេសុ, “អនញ្ញាតំ ញស្សាមី”តិ បវត្តិយំ អាជាននេ, អញ្ញាតាវិភាវេ ច សទ្ធាទិសហជាតេហីតិ ឯវំ តំតំកិច្ចេសុ ចក្ខាទិបច្ចយេហិ ធម្មេហិ ចក្ខាទីនំ អនុវត្តនីយតា។ តេសុ ហិ កិច្ចេសុ ចក្ខាទីនំ ឥស្សរិយំ, តប្បច្ចយានញ្ច តទនុវត្តនេន តត្ថ បវត្តិ។ កស្មា បនេត្ថ ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយទ្វយំ ន គហិតំ, ននុ តេសម្បិ លិង្គាទីហិ អនុវត្តនីយតាតិ? សច្ចំ អនុវត្តនីយតា, ន បន បច្ចយភាវេន។ យថា ហិ ជីវិតាហារា យេសំ បច្ចយា ហោន្តិ, តេសំ អនុបាលកូបត្ថម្ភកា, អត្ថិអវិគតបច្ចយភូតា ច ហោន្តិ, ន ឯវំ ឥត្ថិបុរិសភាវា លិង្គាទីនំ កេនចិ បការេន ឧបការកា ហោន្តិ។ យទិ បច្ចយា សិយុំ, កេវលំ បន យថាសកេហិ ឯវ បច្ចយេហិ បវត្តមានានំ លិង្គាទីនំ យថា ឥត្ថិអាទិគ្គហណស្ស បច្ចយភាវោ ហោតិ, តថា អញ្ញាការេន តំសហិតសន្តានេ អប្បវត្តិតោ លិង្គាទីហិ អនុវត្តនីយតា, ឥន្ទ្រិយតា ច តេសំ វុច្ចតិ។ តស្មា ន តេសំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយភាវោ វុត្តោ។

ចក្ខាទយោ អនុបទយ្យាតំយេចាតិ ឯត្ថ សុចិត្តិយទុក្ខិត្តិយានិបិ ចក្ខាទិក្កហណេន គហិតានីតិ ទដ្ឋព្វានិ។

៩១០. លក្ខណារម្មណូបនិជ្ឈានភូតានំ ចិតេក្កគ្គានំ ចិតេក្កតានីចរេន អារម្មណំ ឧបគន្ត្វា និជ្ឈានំ ឧបគន្តំ, និត្តំ ចា ចិតេក្កគ្គានំយេច អារេចណិកោ ព្យាបរេទា ឧបនិជ្ឈាយនដ្ឋោ។ “ធេបញ្ចា ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណេហ សុខទុក្ខេចេនាទ្វយ”ន្តិ ចញ្ចាបិ “សព្ព ឈានង្គានី”តិ ចនេនន អឈានង្គានំ ឧបេក្ខាទិព្វេកក្កតានំ និចព្វានំ គតន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ យទិ ឯចំ “សព្ព ឈានង្គានី”តិ ឯតេនេច សិទ្ធេ “ធេបញ្ចា សុខទុក្ខេចេនាទ្វយ”ន្តិ គស្មា វុត្តំ? ចេទនាកេទេសុ បញ្ចសុ សុខទុក្ខទ្វយស្ស ឯកន្តេន អឈានង្គកាចទស្សនត្ថំ ឈានង្គដ្ឋានេ និទ្ទិដ្ឋត្តា, សតិបិ ចា ឈានង្គចោហារេ ចេទនាកេទទ្វយស្ស ឯកន្តេន ឈានបច្ចយត្តាកាចទស្សនត្ថំ ឧបេក្ខាទិព្វេកក្កតានំ បន យទិបិ ឈានបច្ចយត្តាការោចា អត្ថិ, នឈានបច្ចយការោចា បន នត្ថីតិ សព្វានិបិ សព្ព ឈានង្គានីតិ ឯត្ថ គហណំ គតំ។ តត្ថ “សព្វានិបី”តិ ចនំ សព្វាក្យសលិទីកេទសង្គហត្ថំ, ន បន សព្វទិព្វុប្បាទគតសង្គហត្ថន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ យេនំ បន “ធេបញ្ចា ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណេហ ចេទនាព្វយ”ន្តិ បរេធា, តេនំ យធាវុត្តោ ចិធានេទា ទិព្វេកក្កតាចេទេន ចេទិតព្វោ។

៩១១. យតោ នតោ ចាតិ សព្ព ចា យិដ្ឋា ចាតិ អត្ថោ។ បញ្ញាចារេ បនាតិអាទិ យទិបិ បច្ចយនិទ្ទេសេ ធំសប្បដ្ឋានក្កហណេន សោ អត្ថោ ញាបិតោ ឯច, បញ្ញាចារេ បន សន្និបតេច គហិតោតិ ទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ ឯតេ បន ទ្វេបិ...បេ... ន លព្ភន្តិ “យធាសព្វ”ន្តិ ចនេសេសោ ចេទិតព្វោ។ បដ្ឋានដ្ឋកធាយំ បន “ទ្វេបិ ឈានមគ្គបច្ចយា អហេតុកចិត្តេសុ ន លព្ភន្តី”តិ វុត្តំ។ តេនស្ស គធមចិទោធោតិ? អធិប្បាយចរេន។ អយញ្ហិតត្ថ អធិប្បាយោ – អហេតុកចិត្តេសុ ឯច ឈានមគ្គបច្ចយា ន លព្ភន្តិ, ន សហេតុកចិត្តេសូតិ សហេតុកចិត្តេសុ អលព្ភមានទស្សនត្ថំ វុត្តំ, ន អហេតុកចិត្តេសុ លព្ភមានទស្សនត្ថន្តិ។ ឯចញ្ហិអត្ថេ គយ្ហមានេ អហេតុកចិត្តេសុ គត្ថចិ គស្សចិ លព្ភមានា ន និចារិតោតិ ចិញ្ញាយតិ។ តេន សចិតក្កាហេតុកចិត្តេសុ ឈានបច្ចយស្ស សព្ភចោ អត្ថញ្ញានោតា ហោតិ។ តត្ថ ហិ យេន អលព្ភន ធម្មសង្គហំ បនោធាតុអាទីនំ សង្គហសុញ្ញតចារេសុ ឈានំ ន ឧទ្ធដំ, តំ អលព្ភំ សន្ធាយ ឈានបច្ចយស្សបិ អហេតុកចិត្តេសុ អលព្ភោ វុត្តោ។ យថា ហិ សហេតុកចិត្តុប្បាទេសុ ចិតេក្កគ្គានំ សហជាតេ សង្គណ្ហិត្វា ឯកត្តគតភាចការណំ ឧបនិជ្ឈាយនព្យាបរេទា ពលចា, ន តថា អហេតុកចិត្តុប្បាទេសូតិ។ ព្លន បន ទុព្វលម្បិ ឧបនិជ្ឈាយនំ យទិ គិញ្ចិមត្តម្បិ អត្ថិ, ន តេន ឧបការកតា ន ហោតីតិ សចិតក្កាហេតុកចិត្តេសុបិ ឈានបច្ចយំ អនុជានន្តេន “ឯតេ បន ទ្វេបិ ឈានមគ្គបច្ចយា ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណាហេតុកចិត្តេសុ ន លព្ភន្តី”តិ (បដ្ឋ. អដ្ឋ. បច្ចយុទ្ទេសវណ្ណនា) វុត្តំ។ បច្ចយកធា នាម សព្វត្ថបដ្ឋានតិស្សិតា, ន ធម្មសង្គណីតិស្សិតាតិ។

៩១២. សមំ អចិសមំ, សម្មា, សហ ចា បការេហិ យុត្តតាយ ឯកីភាចូបគមេន ចិយ ឧបការកតា សម្បយុត្តបច្ចយតា។ កា បន សា បការេហិ យុត្តតាតិ អាហ “ឯកចត្តុកឯការម្មណឯកុប្បាទេកនិរោធសង្ខាតេតនា”តិ។ តត្ថ យេ ឯកចត្តុកា, តេ សម្បយុត្តាតិ ឯត្តកេ ចុច្ចមានេ អចិតិព្ភនាគតុបេសុ ឯកំ ហទយចត្ថុំ សេសមហាភូតុបាទារូបានំ និស្សយបច្ចយោ ហោតិ, តេន តានិ ឯកចត្តុកានិ, ចក្ខាទិនិស្សយភូតានិ ចា ភូតានិ ឯកំ ចត្ថុ ឯតេសុ និស្សិតន្តិ ឯកចត្តុកានីតិ គព្បេន្តស្ស តេសំ សម្បយុត្តតាបត្តិ សិយាតិ តន្និចារណត្ថំ ឯការម្មណក្កហណំ។ យេ ឯកចត្តុកា, ឯការម្មណា ច, តេ សម្បយុត្តាតិ ឯចម្បិ វុតិអាសន្នានំ សម្បដិច្ឆនសន្តីរណាទីនំ សម្បយុត្តតា

អាបជ្ជេយ្យាតិ ឯកុប្បាទគ្គហណំ ចេវ ឯកវត្ថុកេការម្មណេកុប្បាទា, តេ សម្បយុត្តាតិ កិំ បន នានានិរោធាបិ ឯវំវិធលក្ខណា ហោន្តិ, ឧទាហុ ឯកនិរោធា ឯវាតិ វិចារណាយំ ឯកនិរោធា ឯវ ឯវំលក្ខណា ហោន្តីតិ ទស្សនត្ថំ “ឯកនិរោធា”តិ វុត្តំ.

បដិលោមតោ វា ឯកនិរោធា សម្បយុត្តាតិ វុច្ចមានេ ឯកតោ និរុទ្ធានំ រូបារូបធម្មានំ សម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ “ឯកុប្បាទា”តិ វុត្តំ. ឯវម្បិ អវិនិព្ភោគរូបានំ អត្ថិ ឯកុប្បាទេកនិរោធតាតិ តេសម្បិ សម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ តន្និវារណត្ថំ ឯការម្មណគ្គហណំ ចេវ ឯការម្មណា ហុត្វា ឯកុប្បាទេកនិរោធា, តេ សម្បយុត្តាតិ. អយញ្ហិ នយោ ឯកវត្ថុកេសុ ឯវ លព្ភតិ, ន នានាវត្ថុកេសូតិ ទស្សនត្ថំ ឯកវត្ថុកគ្គហណំ ចេវ ឯកវត្ថុកេការម្មណេកុប្បាទេកនិរោធា, តេ សម្បយុត្តាតិ បញ្ចវោការភវវសេន ចេតំ ឯកវត្ថុកគ្គហណំ. អារុប្បេ បន វត្ថុយេវ នត្ថីតិ កុតោ ឯកវត្ថុកគ្គហណស្ស អវសរោ.

៩១២. អញ្ញមញ្ញំ សម្ពន្ធតាយ យុត្តានម្បិ សមានានំ វិប្បយុត្តាការេន វិសំសដ្ឋតាយ នានត្តូបគមេន ឧបការកតា វិប្បយុត្តបច្ចយតា. អយញ្ហិ វិប្បយុត្តតា ន សម្បយុត្តបច្ចយតាយ វិយ អញ្ញមញ្ញំ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នធម្មវសេន គហេតព្ពា, អថ ខោ វិសុំយេវ. តត្ថ ហិ អរូបធម្មានំ សមានជាតិយតាយ សមសុំ, ឥធ រូបារូបធម្មានំ វិជាតិយតាយ វិសុំ. តេន វុត្តំ “យុត្តានម្បិ...បេ... វិប្បយុត្តបច្ចយតា”តិ. ន ហិ វត្ថុសហជាតបច្ឆាជាតវសេន អយុត្តានំ រូបីនំ អារម្មណាធិការេន ឧបការកានំ វិប្បយុត្តានម្បិ វិប្បយុត្តបច្ចយតា អត្ថិ. យថា ហិ “វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ, សហជាតា កុសលា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ, បច្ឆាជាតា កុសលា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិវចនតោ (បដ្ឋា. ១.១.៣២៣) វត្ថុនា, សហជាតបច្ឆាជាតវសេន ច យុត្តានំ អត្ថិ វិប្បយុត្តបច្ចយភាវោ, ន ឯវំ អយុត្តានំ អត្ថីតិ. យទិ ឯវំ រូបានំ រូបេហិ កស្មា វិប្បយុត្តបច្ចយោ ន វុត្តោតិ? រូបានំ រូបេហិ សតិបិ អវិនិព្ភោគេ សម្បយោគោ វិយ វិប្បយោគោ (ធាតុ. ២) នត្ថីតិ ន តេសំ វិប្បយុត្តបច្ចយតា វុត្តា. វុត្តញ្ហិ “ចតូហិ សម្បយោគោ, ចតូហិ វិប្បយោគោ”តិ. សម្បយុជ្ជមានានញ្ហិ អរូបានំ រូបេហិ, រូបានញ្ច តេហិ សិយា សម្បយោគាសង្កាតិ តេសំ អញ្ញមញ្ញំ វិប្បយុត្តបច្ចយតា វុត្តា. រូបានំ បន រូបេហិ សម្បយោគោ នត្ថីតិ ន តេសំ វិប្បយុត្តបច្ចយតា វុត្តា.

រូបិនោ ធម្មា អរូបីនំ ធម្មានំ, អរូបិនោបិ រូបីនន្តិ ឯត្ថ អរូបគ្គហណំ ចតុន្នំ ខន្ធានំ វសេន វេទិតព្ពំ. អរូបធម្មេសុ ហិ ចត្តារោ ឯវ ខន្ធា សហជាតបុរេជាតានំ រូបធម្មានំ វិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តិ. និព្ពានំ បន យថា អរូបធម្មានំ សម្បយុត្តបច្ចយោ ន ហោតិ, ឯវំ រូបធម្មានំ វិប្បយុត្តបច្ចយោ ន ហោតិ. “ចតូហិ សម្បយោគោ, ចតូហិ វិប្បយោគោ”តិ (ធាតុ. ២) ហិ វុត្តំ. តស្មា អរូបធម្មេសុ ចតុន្នំ ខន្ធានំយេវ វិប្បយុត្តបច្ចយតា វុត្តា. បញ្ហាវារេ “សហជាតា កុសលា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិ (បដ្ឋា. ១.១.៣២៣). រូបិនោ ធម្មាតិ ឯត្ថ ហទយវត្ថុតោ ចេវ ចក្ខាទីនញ្ច វសេន វេទិតព្ពំ. រូបធម្មេសុ ហិ ឆ វត្ថូនិយេវ អរូបក្ខន្ធានំ វិប្បយុត្តបច្ចយោ. រូបាយតនាទយោ បន អារម្មណធម្មា កិញ្ចាបិ វិប្បយុត្តធម្មា, វិប្បយុត្តបច្ចយា បន ន ហោន្តិ. កិំ ការណា? សម្បយោគាសង្កាភាវតោ. អរូបក្ខន្ធា ហិ ចក្ខាទីនិ វត្ថូនិ អព្ភន្តរតោ និក្ខមន្តា វិយ ឧប្បជ្ជន្តីតិ សិយា តត្ថ អាសង្កា “កិំ នុ ខោ ឯតេ ឯតេហិ សម្បយុត្តា, ឧទាហុ វិប្បយុត្តា”តិ? អារម្មណធម្មា បន វត្ថុសន្និស្សយេន ឧប្បជ្ជមានានំ អារម្មណមត្តំ ហោន្តីតិ នត្ថិ តេសុ

សម្បយោគាការន្តាតិ ន ច វិប្បយុត្តា។ សម្បយោគាការាសម្ភវតោ វត្ថុនោ ច វិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ បញ្ហាវារេ “វត្ថុ កុសលានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ, វត្ថុ អកុសលានំ ខន្ធានំ, ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុយា”តិអាទិ។ ស្វាយំ វិប្បយុត្តបច្ចយោ “សហជាតបច្ឆាជាតតោ កុសលេន អព្យាកតំ, តថា អកុសលេន អព្យាកតំ, សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតតោ អព្យាកតេន អព្យាកតំ, វត្ថុបុរេជាតតោ អព្យាកតេន កុសលំ, តថា អកុសលន្តិ កុសលមូលកេ, អកុសលមូលកេ, អព្យាកតមូលន្តិ តីណិ”តិ បញ្ហាវិសេសោ វេទិតព្វោ។

១៩៣. បច្ចុប្បន្នលក្ខណេនាតិ បច្ចុប្បន្នសភាវេន។ តេន “អត្ថិ មេ បាបកម្មំ កតំ, អត្ថិ បុគ្គលោ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ”តិ (បុ. ប. ចតុក្កនិទ្ទេស ១៣) ច ឯវមាទីសុ វុត្តំ និព្ពត្តិត្តុបលក្ខណាភាវលក្ខណំ អត្ថិភាវំ និវារេតិ។ សតិបិ ឯតេនេវ ឧបត្ថម្ភកត្តប្បធានា អត្ថិភាវេន ឧបការកតាតិ អាហ “ឧបត្ថម្ភកត្តេនា”តិ។ ឥទញ្ច ឧបត្ថម្ភកត្តំ វត្ថារម្មណសហជាតាទីនំ សាធារណំ អត្ថិភាវេន ឧបការកត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ “សត្តធា មាតិកា និក្ខិត្តា”តិ វុត្តមត្ថំ បិណ្ឌេត្វា ឯវ ទស្សេតុំ “យថាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “ចត្តារោ ខន្ធា អរូបិនោ”តិអាទិនា សហជាតវសេន អត្ថិបច្ចយោ ទស្សិតោ, “ចក្ខាយតន”ន្តិអាទិនា បុរេជាតវសេន, “យំ រូបំ និស្សាយា”តិអាទិនា សហជាតបុរេជាតវសេន។ ឯវមយំ បិ សេធា សហជាតបុរេជាតអត្ថិបច្ចយវសេនេវ អាគតោ។

អញ្ញត្ថ បន តតោ អញ្ញថាបិ អាគតោតិ ទស្សេតុំ “បញ្ហាវារេ បនា”តិអាទិមាហ។ តំ តេន បច្ឆាជាតាហារិន្ទ្រិយវសេនាបិ អត្ថិបច្ចយត្តំ វិភាវេតិ។ បុរិមបទេ បន សាវសេសា ទេសនា កតាតិ វេទិតព្វំ។ សតិ ច យេសំ បច្ចយា ហោន្តិ, តេហិ ឯកតោ, បុរេតរំ, បច្ឆា ច ឧប្បន្នភាវេ សហជាតាទិបច្ចយត្តាភាវតោ អាហារោ, ឥន្ទ្រិយញ្ច សហជាតាទិភេទំ ន លភន្តិ, តថាភាវោ ច តេសំ ធម្មសភាវវសេន ទដ្ឋព្វោ។ ស្វាយំ អត្ថិបច្ចយោ “សហជាតតោ កុសលេន កុសលំ, សហជាតបច្ឆាជាតតោ កុសលេន អព្យាកតំ, សហជាតតោ ឯវ កុសលេន កុសលាព្យាកតន្តិ កុសលមូលា តយោ, តថា អកុសលមូលា។ សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតាហារិន្ទ្រិយតោ បន អព្យាកតេន អព្យាកតំ, វត្ថារម្មណបុរេជាតតោ អព្យាកតេន កុសលំ, តថា អកុសលំ។ សហជាតបុរេជាតតោ កុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច កុសលស្ស, សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតាហារិន្ទ្រិយតោ កុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច អព្យាកតស្ស, សហជាតបុរេជាតតោ អកុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច អកុសលស្ស, សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតាហារិន្ទ្រិយតោ អកុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច អព្យាកតស្សា”តិ ឯវំ តេរសវិធោ។ សង្ខេបេន កុសលាកុសលវិបាកកិរិយរូបវសេន បញ្ចវិធោ អត្ថិបច្ចយោ, ន និព្ពានំ។ យោ ហិ អត្ថិភាវាភាវេន អនុបការកោ អត្ថិភាវេ លភិត្វា ឧបការកោ ហោតិ, សោ អត្ថិបច្ចយោ ហោតិ។ និព្ពានញ្ច និព្ពានារម្មណានំ ន អត្តនោ អត្ថិភាវាភាវេន អនុបការកំ ហុត្វា អត្ថិភាវលាភេន ឧបការកំ ហោតីតិ, ឧប្បាទាទិយុត្តានំ វា អត្ថិភាវោបការកតាវិសេសោ ឧបការកភាវោ អត្ថិបច្ចយតាតិ, ន និព្ពានំ អត្ថិបច្ចយោ ហោតិ។

១៩៤. អារម្មណបុរេជាតាទិវសេន បវត្តមានានំ ចក្ខាទីនំ អនេកេសំ សហភាវោ នត្ថីតិ ឯកស្មិំ ចក្ខាទិសម្ភវេ សតិ ទុតិយោ ន ហោតិ, អសតិ បន ហោតីតិ តេន នត្ថិភាវេន ឧបការកតា នត្ថិបច្ចយតា។ សតិបិ បុរិមតរនិរុទ្ធានំ នត្ថិភាវេ ន តេន តានិ នត្ថិភាវេន ឧបការកានិ, អនន្តរមេវ បន អត្តនោ អត្ថិភាវេន បវត្តិឱកាសំ អលភមានំ នត្ថិភាវេន ឱកាសំ ទទមានំ វិយ ឧបការកំ ហោតីតិ

“បចត្តិឋ្ឋការសេតេត ឧបការកា”តិ អាហ៍ បទុប្បត្តាតត្តិ បច្ចុប្បត្តាត៍

“តេ ឧចា”តិ ឧតេត តត្តិចិកាតបច្ចយាត៍ ឆយុតោ ចិសេសាកាចយាហ៍ ឧចំ សតេត្តុបិ អកាចយេត្តក ឧបការកតា ឋ្ឋការសេតាត៍ តត្តិបច្ចយតា, សកាចាចិកេយត អប្បចត្តយាតាត៍ សកាចចិកេយត ឧបការកតា ចិកាតបច្ចយតា៍ តត្តិតា ច តិសោឆាតត្តុរា ឃុត្តាតា, ចិកាតតា តិសោឆប្បត្តតាតិ អយេយេតសំ ចិសេសោ៍

អត្ថិបច្ចយឆយុ ឧច ចាតិ ច-សេដ្ឋា សយ្យិល្លតេត្តា៍ តេត ត កេចលំ តត្តិចិកាតបច្ចយា ឧច ឆយុតោ អចិសិដ្ឋា, អឆ តោ អត្ថិអចិកាតបច្ចយាបីតិ ព្ទយយត្តំ ឌីេបតិ៍ យឌិបិ េ បច្ចយា ឆយុតោ អចិសិដ្ឋា, តធាបិ អត្ថិតាយ សសកាចតាយ ឧបការកតា អត្ថិបច្ចយតា, សកាចាចិកេយត តិសោឆស្ស អប្បត្តិយា ឧបការកតា អចិកាតបច្ចយតាតិ បច្ចយកាចចិសេសោ ឆយុចិសេសេសបិ េចឌិតេដ្ឋា៍ ឆយុតតិព្យាសយត្តតាចិសេសំ សត្តំ យាធាចតោ អភិសម្ពុដ្ឋិព្វា កកចតា ចត្វីសតិបច្ចយចិសេសា ចុត្តាតិ ឆយុស្សាយិយិប្បសង្គាយ “ឧចំ ចិសេសា ឧតេត ឆយុ”តិ ឃុតយឃតាការំ ឧប្បាេឆត្វា ចិត្តាកាចតាយេយហិ តឆកិសយយាយ េយាេកា កេលីេយា៍

ឧត្ត ច អារម្មណអតត្តុរសយតត្តុទ៌រាបតិស្សយបុេឌាតអាេសចតសយ្យយុត្តតត្តិចិកាតបច្ចយា អរូបឆយុតំេយច, បច្ឆាឌាតបច្ចេយា រូបឆយុតំេយច, ព្ទតេរ ទុដ្ឋស រូបិរូបឆយុតំ៍

េហតុអតត្តុរសយតត្តុរាេសចតបច្ឆាឌាតកម្មចិបាកឈាតយក្កុសយ្យយុត្តតត្តិចិកាតបច្ចយា អរូបឆយុ ឧច, បុេឌាតបច្ចេយា រូបេយច, ឧកម្ស អារម្មណូបតិស្សេយ ធេបត្វា េសសា, តេ េត្ត បញ្ញាត្តិសកាចាបិ េហាត្តិ៍

អតត្តុរសយតត្តុរាេសចតត្តិចិកាតបច្ចយា អតីតា ឧច៍ អារម្មណារម្មណាធិបតិអារម្មណូបតិស្សយា តិកាលិកា, កាលចិតិម្មុត្តា ច៍ កម្មុបច្ចេយា អតីតបច្ចុប្បត្តចេសត ទ្វិកាលិេកា៍ េសសា បញ្ចេស បច្ចុប្បត្តាច៍

តធា អតត្តុរសយតត្តុរអតត្តូបតិស្សយបកត្វូបតិស្សយាេសចតបច្ចយា, តាតាក្ខណិកកម្មុបច្ចេយា, តត្តិចិកាតបច្ចយា ចាតិ ព្ទេយ បច្ចយា ឌតកា ឧច, ត ឧបត្តម្ភកា៍ បច្ឆាឌាតបច្ចេយា ឧបត្តម្ភេកា ឧច, ត ឌតេកា ៍ េសសា ឌតកា ច ឧបត្តម្ភកា ចាតិ អយម្បិ ចិសេសោ េចឌិតេដ្ឋា៍

អចិជ្ជាបច្ចយាសង្គហបឆចិត្តុរកចាចណ្ណតា

៩១៩៍បច្ចេយស្តុតិ តិដ្ឋាេលា ក្យុំ៍ ទុចិឆា ទ្វិប្បកាេរត៍ អេតកឆាតិ សត្តេសឆា អារម្មណបច្ចយាឌិចេសត៍

អភិញ្ញាចិត្តេនាតិ ចេតោបរិយបុព្ពេនិវាសអនាគតំសញាណសង្ខាតាហិ អភិញ្ញាហិ សហគតចិត្តេន។ សមោហចិត្តជាននកាលេតិ បរេសំ, អត្តនោ ច សមោហស្ស ចិត្តស្ស ជាននកាលេ។ អវិជ្ជាបុព្វង្គមា អកុសលប្បវត្តិយោ យា កាចិ វិបត្តិយោ, សព្វា តា មោហមូលិកាតិ ច អវិជ្ជាយ អាទីនវទស្សនេន អវិជ្ជាសមតិក្កមត្ថាយ វិវដ្ដាភិមុខតាយាតិ អត្ថោ។ ខិត្តម្បិ តេនំ បុញ្ញាភិសង្ខារានំ អវិជ្ជាសម្មូឡ្ហត្តាតិ កវាទីនវប្បដិច្ឆាទិកាយ អវិជ្ជាយ សម្មូឡ្ហត្តា។ តានេវ បុញ្ញានីតិ តានេវ យថាវុត្តានិ កាមាវចររូបាវចរបុញ្ញានិ។ ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ។

រាគាទីនន្តិ រាគទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចទោមនស្សានំ។ អវិជ្ជាសម្បយុត្តត្តា រាគាទីនំ រាគាទិអស្សាទនកាលេសុ អវិជ្ជំ អារព្ភ ឧប្បត្តិ វេទិតព្វា។ កថំ កត្វា អស្សាទនំ រាគាទីនំ សម្បយុត្តាយ ឯវ អវិជ្ជាយ យោជេតព្វំ។ អស្សាទេតព្វា រាគោ, តទភិយុត្តា ច ទិដ្ឋីតិ អស្សាទនវចនេនេវ យថាវុត្តំ អវិជ្ជំ កថំ ករោន្តី ទិដ្ឋិ ច វុត្តាតិ វេទិតព្វា។ រាគាទីហិ ច បិទ្ធល្លយំ សរូបតោ វុត្តេហិ តំសម្បយុត្តសង្ខារស្ស អវិជ្ជារម្មណាទិតំ ទស្សេតិ។ អនាទីនវទស្សាវិនោតិ បីឡាតិបីឡាទីសុ ន អាទីនវទស្សិនោ។ អវិជ្ជាយ អនារម្មណស្ស, បឋមជវនស្ស ច អារម្មណាធិបតិអនន្តរាទិបច្ចយវចនេសុ អវុត្តស្ស, វុត្តស្ស ច សព្វស្ស សង្គហណត្ថំ “យំ កិញ្ចី”តិ អាហ។

វុត្តនយេនាតិ សមតិក្កមភវបត្ថនាវសេន បុញ្ញាភិសង្ខារេ វុត្តនយេន។

៦០៤. កិំ បនាយន្តិអាទីនា ចោទកស្ស អធិប្បាយោ – “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សម្ភវន្តី”តិ ឯត្ថ សម្ភវន្តិ ឯវាតិ អវធារណំ ន យុជ្ជតិ, អវសេសបច្ចយសមវាយាការេវ សង្ខារានំ សម្ភវាការតោ។ តថា សង្ខារា ឯវាតិ អវធារណម្បិ ន យុជ្ជតិ។ កស្មា? អញ្ញេសម្បិ បច្ចយុប្បន្នធម្មានំ សម្ភវស្ស តតោ ឥច្ឆិតព្វត្តា។ វាក្យស្ស អវធារណផលត្តា អវិជ្ជាបច្ចយា ឯវ សង្ខារា សម្ភវន្តីតិ អវធារណេ ការិយមានេបិ អយំ ទោសោ។ កស្មា? យស្មា លោកិកាទិកម្មតិទាទិនាបិ ទាតវត្ថារម្មណមនសិការាទយោ អញ្ញេបិ បច្ចយា លព្ភន្តិយេវាតិ។ តត្ថ ឯកាតិ អសហាយា, ការណន្តរនិរបេក្ខាតិ អត្ថោ។ អញ្ញេបិ បច្ចយា សហការីការណភូតា។ ទោសមេត្ថ ចត្តការយោ ចោទកោ បុច្ឆតីតិ ញត្វា អាចរិយោ អាហ “កិំ បនេត្ថា”តិ។ ឯត្ថ អវិជ្ជាយ បច្ចយត្តេន រហិតការេវ ច សហិតការេវ ច កិំ បន វត្តព្វំ, អសមត្ថា តេ ចោទកា, អវសិដ្ឋា តាវ កថេហីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯកការណវាទោ អាបជ្ជតីតិ ទោសប្បសង្គោ វុត្តោ។ អនិដ្ឋោ ហិ ឯកការណវាទោ សព្វត្ថ សព្វកាលំ សម្ភវាបត្តិតោ, ឯកសទិសសភាវាបត្តិតោ ច។

យស្មា ឯកំ ន ឯកតោតិអាទីសុ តីសុ បការេសុ អវិជ្ជមានេសុ បរិសេសេន អនេកតោ អនេកមេវាតិ ឯតស្មិំ ចតុត្ថេ ឯវ បការេ វិជ្ជមានេ ឯកហេតុផលទីបនេ អត្ថោ អត្ថិ, តស្មា ន នុបបជ្ជតិ ឧបបជ្ជតិយេវ។ ឯកំ ផលំ ឯកតោ នត្ថិ, អនេកម្បិ ឯកតោ នត្ថិ។ អនេកតោបិ ឯកំ ផលំ នោ អត្ថីតិ សម្ពន្ធោ។

ឯកហេតុផលទីបនេត្តិ “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ ឯកហេតុទីបនំ, “សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណ”ន្តិ ឯកផលទីបនន្តិ ឯវំ តត្ថ តត្ថ ឯកហេតុផលទីបនំ កតំ។

េចេតឃ្យាត៌ អត្វូបេតាតិ េចេតឃ្យាត៌ អញ្ញាឃឃស្ស អត្វូបេតា៉ ឧកេស្សច េហតុេតា, ផលស្ស ច ឌីបតា សព្វ េឆសតាចិលិសេតា ចា េចេតឃ្យបុក្កលិត៌ អញ្ញាឃឃេតា ចា៉ តក្ខកឃស្ស បេតត្ថ ការណំ តត្ថ តត្ថ េឆេសតព្ទស្ស អត្ថស្ស បឆាតតា, បិពដតា, អសាឆារណតា ឆ៉ េឆសតាចិលិសប្បត្តា ច ពុទ្ធា កពចេត្តា េត េឆេសតេព្ទ អេត្ថ ពហុស្វបិ បរិយាេឃសុ លក្ខយាេតសុ ឃធាទុធិតំ ពេហត្វា ឆយុំ េឆេសត្តិ, សា េឆសតាចិលិសាត្វូបតា៉ តត្ថ បត េឃត បរិយាេឃត េឃ េចេតឃ្យា ពុជ្ឈន្តិ, េតេតច េតសំ េធាឆតំ, សា េចេតឃ្យញ្ញាឃឃាត្វូបតា៉

ឃធាផស្សំេចឆតាចចត្តាតេតាតិ “សុខេចឆតីឃំ, ភិក្ខេច, ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខា េចឆតា”តិអាទិតា (ស៉ តិ៉ ៤.១២៥), “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច ទូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុចិញ្ញាណំ, តិណ្ណំ សង្គតិ ផេស្សា, ផស្សបច្ចយា េចឆតា”តិអាទិតា (យ៉ តិ៉ ១.២០៤, ៤០០; ៣.៤២១, ៤២៥, ៤២៦; ស៉ តិ៉ ២.៤៣-៤៥; ២.៤.៦០; កថា៉ ៤៦៥, ៤៦៧) ច សុខេចឆតីឃផស្សាទិចក្ខុសយ្ស្សាទិអត្វូបេត សុខេចឆតាទិចក្ខុសយ្ស្សជាេចឆតាទីតំ ចចត្តាតេតា៉ សយាេតសុបិ ហិ ចក្ខុទ្វបាទីសុ ផស្សចេសត សុខាទិចិបរិយាឃាកាចេតា, សយាេតសុ ទ្វបយតសិការាទីសុ ចក្ខាទិសង្គ្គតចេសត ចក្ខុសយ្ស្សជាទិចិបរិយាឃាកាចេតា, អញ្ញាបច្ចយសាយេញ្ញាបិ ចក្ខុសយ្ស្សចេសត សុខាទិចក្ខុសយ្ស្សជាទីតំ ឌូទូអារិកាសុកុយាទិសក្កាកាចេតា ចាតិ អេត្ថា៉ ឃធាទុត្តផស្សស្ស សុខាទីតំ អចិបរីេតា បច្ចយការេចា ឧច ឃធាេចឆតំ ផស្សចចត្តាតំ៉ ការណផលចិេសសេសត ចា ផលការណចិេសសតិច្ឆេយា េហាតីតិ ង្គកឃត្វាបិ តិច្ឆេយា បចត្តាតត្តិ ទុេត្តា៉

ពយាឆេយាតិ ពយូអាហារិរាតុអាឆេយា អបិពដ៉ េសយាធដិការេត េរាពច្វបសយតេតា៉ េសយជ្ឈ យក្ខកាចាទិតា ច េសយំធ្យាឃច បិពដំ ការណំ៉ អឃយិឆ អចិជ្ជា សង្ខារាតំ េហតុការេចត ឌីបិតាតិ សព្ទេន្តា៉ អស្សាឌាតុបស្សិេតា តណ្ហា បចឌ្ឍតីតិ ចចតេតាតិ “សំេឃាឌតិេឃសុ, ភិក្ខេច, ឆេយូសុ អស្សាឌាតុបស្សិេតា តណ្ហា បចឌ្ឍតិ, តណ្ហាបច្ចយា ឧបិឌាតំ, ឧបិឌាតបច្ចយា ភេចា”តិ (ស៉ តិ៉ ២.៥៣) ឮ្ខយិតា សុេត្តត តណ្ហាឃ សង្ខារការណកាចស្ស ទុត្តត្តាតិ អេត្ថា៉ បុត តស្សាបិ អចិជ្ជាឃ ការណត្តិ ឆស្សតុំ “អចិជ្ជាសយុឆឃា អាសចសយុឆេឃាតិ ច ចចតេតា”តិ អាហ ៉ តណ្ហា ចា ចតុរូបិឌាតកូតា កាយាសចឌ្ឍាសចា ច សង្ខារស្ស ការណត្តិ បិពដ៉ អចិជ្ជាេហតុកាតិ សុត្តន្តេឃតាបិ អចិជ្ជាឃ បិពដំ សង្ខារាតំ ការណកាចេយច ឆស្សតិ៉ “អស្សាឌាតុបស្សិេតា”តិ (ស៉ តិ៉ ២.៥៣) ហិ ចចេតត កចាទីតចប្បដិច្ឆាឆតពិច្ចា អចិជ្ជា តណ្ហាឃ ការណត្តិ ឆស្សិតា េហាតិ៉ ឃស្មា អចិទ្វា, តស្មា បុញ្ញាភិសង្ខារាទីេព អភិសង្ខេរាតីតិ អចិជ្ជាឃ សង្ខារការណកាចស្ស បិពដត្តា អចិទ្ធសុការេចាច សង្ខារការណការេចត ទុេត្តា៉ តីណាសចស្ស សង្ខារាកាចេតា, អសាឆារណត្តា ច បុញ្ញាភិសង្ខារាទីតំ សាឆារណការណាតិ ចត្តារូណាទីតីតិ បុញ្ញាកចាទីតចប្បដិច្ឆាទិកា អចិជ្ជា បុញ្ញាភិសង្ខារាទីតំ អសាឆារណំ ការណត្តិ ចា អេត្ថា ឆង្កេត្ថា៉ ឧេតេតច “អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា ចិញ្ញាណ”ត្តិ (យ៉ តិ៉ ៣.១២៦; ស៉ តិ៉ ២.១; ង្គឌា៉ ១; យហាច៉ ១; េតត្តិ៉ ២៤) ឧត្ថ បត បឆាតត្តា, បិពដត្តា, អសាឆារណត្តាតិ ឧេពពេហតុផលឌីបតបរិហារេចចេតត សព្ទត្ថ “ផស្សបច្ចយា េចឆតា, េចឆតាបច្ចយា តណ្ហា”តិអាទីសុ េធាឆេតឃ្យញ្ញាឃឃចេសត ឆយូស្ស េធាឆតសង្ខាតំ បេឃាឌតំ េចទិតព្វំ៉

១៩៥. “ឯកន្តានិដ្ឋផលាយា”តិ ឯតេន វិរុទ្ធភាវំ, “សាវជ្ជាយា”តិ ឯតេន វិជាតិយភាវំ អវិជ្ជាយ ជោតេតិ។ បុញ្ញានេញ្ជាភិសង្ខារា ហិ ឥដ្ឋវិបាកតាយ, អនវជ្ជសភាវតាយ ច តស្សា វិរុទ្ធា, វិជាតិយា ចាតិ។ កថំ ន យុជ្ជិស្សតីតិអាទិ សមាធានំ, តេន ស្វាយំ ឯកន្តានិដ្ឋផលតាទិហេតុបទេសោ, តស្ស អនេកន្តិកតំ ទស្សេតិ។ អយំ ហេត្ថ អធិប្បាយោ – យាយំ តយា ចោទនា “ឯវំ សន្តេបី”តិអាទិនា កតា, សា យុត្តា វិបាកំ បតិ។ ន ហិ អនិដ្ឋវេបក្កំ ការណំ ឥដ្ឋំ ផលតិ, ឥដ្ឋវេបក្កំ វា អនិដ្ឋំ។ យស្មា បនេត្ថ បច្ចុប្បន្នធម្មានំ បច្ចយការលក្ខណធម្មានំ ធម្មតា អធិប្បេតា, តត្រ ចាយំ និយមោ នត្ថិ វិចិត្តរូបត្តា តស្សាតិ។ តេនាហ “វិរុទ្ធោ ចា”តិអាទិ។

តត្ថ ធម្មន្តិ សភាវធម្មានំ។ ឋានន្តិ អវដ្ឋានំ។ តស្មា ឋានវិរុទ្ធោតិ អត្ថិតាវិរុទ្ធោ។ កេចិ បន “បដិសន្ធិអាទិនិឋានានី”តិ វទន្តិ។ ឯវំ សតិ “បុរិមចិត្តំ បច្ឆិមចិត្តស្ស ឋានវិរុទ្ធោ បច្ចយោ”តិ នយិទំ ឯកន្តិកំ សិយា។ ភវង្គម្បិ ហិ ភវង្គស្ស អនន្តរបច្ចយោ, ជវនំ ជវនស្ស, ន ច និប្បាទិតំ បដិសន្ធិអាទិដ្ឋានំ អត្ថិ, តស្មា ន តំ ឥធ អធិប្បេតំ។ កម្មំ រូបស្ស នមនរុប្បនវិរោធា, សារម្មណានារម្មណាទិវិរោធា ច សភាវវិរុទ្ធោ បច្ចយោ។ ខីរាទីនិ ទធិអាទីនំ មធុរម្ពិលរសាទិសភាវវិរោធា។ អវិជាតកិច្ចោ អាលោកោ វិជាតកិច្ចស្ស វិញ្ញាណស្ស។ អមតកិច្ចា ច គុឡអាទយោ មតកិច្ចស្ស អាសវស្ស។

កោរលោមវិលោមទីតិអាទីសុ កោរលោមវិលោមតិ ទុដ្ឋាយ, អធិតិ ច រត្តា ឧញ្ញកា ចេតិតដ្ឋា។ វិសាលា សរស្ស។ គណិតលបិដ្ឋក្យអាតិ ខ្ទិតលកស្ស។ សេចាល់ តណ្ហលេយ្យកស្ស, ហរចញ្ញអចា អស្សតរស្សាតិ ឧចយាទិ អាទិ-សទ្ទេន សង្គហិតោ។ យស្មា វិបាកា ឯវ ន, តស្មា ទុក្ខវិបាកាយបិ អវិជ្ជាយ អទុក្ខវិបាកានំ បុញ្ញានេញ្ជាភិសង្ខារានំ បច្ចយត្តំ ន ន យុជ្ជតីតិ អធិប្បាយោ។

តទវិបាកត្តេបិ សាវជ្ជតាយ តទវិរុទ្ធានំ, តំសមានាភិញ្ញា អបុញ្ញាភិសង្ខារានំយេវ បច្ចយោ, ន ឋានតោ វុត្តិ ឯតស្ស បទស្ស និទានភាវំ “វិរុទ្ធោ ចាវិរុទ្ធោ ច, សទិសាសទិសោ តថា។ ធម្មានំ បច្ចយោ សិទ្ធោ”តិ វុត្តំ។ តស្មា តមត្ថំ បាកដំ ករោន្តោ “ឥតិ អយំ អវិជ្ជា”តិអាទិមាហ។

១៩៦. សព្ពត្ថ វត្ថានំ ចេតនា បវត្តតិ វុត្តិ អក្ខរម្បត្តាតិ ឥទម្ប វុត្តិ ករិយ តត្ថ តត្ថ កថានីសុ រូបាទីនំ វត្ថានំ បវត្តសមុដ្ឋានោ ចរិយា ចេតនាតិ យាថាវតោ អជានន្តោ។ សព្ពស្ស សតោ វិជ្ជមានស្ស ខេត្តសម្បត្តិ អញ្ញាណ កោយេន សមាកយោ។

សព្ពត្ថ វត្ថានំ បដិបានោតិ តត្ថ តត្ថ កថានីសុ វត្ថានំ បទមានំ ឯកិដ្ឋតំ អនុសរិវបដិបានោតិ ឯវំ ចិត្តស្ស សរិរស្ស និក្ខេប បរលោកបរិយាបន្នស្ស អនុក្កមស្ស ធម្មមោ។ យថេវ វទន្តិ –

“ចត្តារិ ចិត្តានិ យថា បហាយ,

ភចាតិ គណ្ហាតិ ភទោ បទាតិ;

តិក្ខិប្ប េទហំ ត្ថស ឌិល្លាេយច,

គណ្ហាតិ អត្តាកិតច យុេលសី”តិ។

អឃំ សេត្តាតិ អឃយត្តា, េឃា សាមឹ, តិចាឹ, កាទេកា, េចឌេកា ចាតិ អធិេប្បតោ។ សេត្តាយទតិ, សេត្តា ក្ខុបបជ្ជតីតិ ឲត្វាបិ ឲេសច តេឃា។ តីសុបិ ផាេតសុ អាទិ-សេគ្ហត ត្ថស្សទក្ខុត្តព្រាហ្មក្ខុត្តាឌិចិកប្បត់ សក្កណ្ហាតិ។

សកាចលក្ខលត្តិ’ទុប្បតាតុកចតាឌិ, កក្ខឡអច្ចុសតាឌិសកាចេយច ចា។ សាយព្ហាលក្ខលត្តិ អតិច្ចតាឌិ៍។ សព្ហាេទ អត្តតោ អត្តតិឃតោតិ ទុបិឌីសុ ឲកច្ចុ អត្តតោ, តឌព្ហា អត្តតិឃតោ។

អត្តា ឌាភាតិ ចាតិ ចិកេប្បតិ កាបិលាទេឃោ ចិឃ។ ភ ឌាភាតិ ចាតិ កាណាទាឌីចិកាទេឃោ ចិឃ។ កាណាទោបិ ហិ អត្តា សកាេចត ភ ឌាភាតិ។ ឃជា ញុក្ខិក្កុេលាត សំយុជ្ជតិ, តជា ឌាភាតីតិ ត្ថុច្ចតិ។ េសា ឲច ករោតិ ធ ការេតិ ចាតិ េឃា បទេត្ត យុលទុក្ខ អតុកចតិ, េសា ឲច បុញ្ញាបុញ្ញា សយំ ករោតិ, អញ្ញេញ្ញា ការេតិ, ភ អញ្ញោតិ អធិប្បាេឃា។ សណ្ឌេបត្តាតិ ក្ខុអណុកាឌិក្ខុប្បាេឌតចេសត, ត្ថច្ឆាចេសត ធ សប្បាេឌត្តា។ េសាតិ អត្តសព្ហាេតា សេត្តា។ ត្ថត្រិយសប្បេត្តាតិ ចក្ខាឌីហិ ត្ថត្រិេយហិ សេមត្តាគតោ, េតត សញ្ញអាយតតប្បចត្តិ ឌេស្សតិ។ សព្ហេញ្ញាហំ ឃធាបច្ចុយំ បចត្តយាភាត់ អចិជ្ជាឌីត់ កិច្ចុ អត្តតោ ញ្ញាបរិទំ កត្វា ឌិឌ្ឌិគតិកោ ចិយុឃ្យាតិតិ ឌេស្សតេចេសត ចុត្តំ។ អេច្ឆជ្ជសុត្តាចុតាេកជ្ជយលឹត់ ចិឃ បុគ្គាបរិឃចចត្វាត់ តិឃតិ, តិឃតិយា, តិឃតិ ឲច ចា សក្កតិ សយាគេយា តិឃតិសក្កតិ, តាឃ កាេចសុ បរិលតា យតុស្សេឌចចិហក្កាឌិកាច់ បត្តា តិឃតិសក្កតិកាចបរិលតា។ តិឃតិយា, សក្កតិយា, កាចសព្ហាេតត សកាេចត ធ បរិលតា ភាតប្បការទំ បត្តា តិឃតិសក្កតិកាចបរិលតាតិ ធ អត្ថំ ចឌត្តិ។

ឲេតហិ ធ ចិកប្បេតហិ អចិជ្ជា អក្ខុសលំ ចិត្តំ កត្វា សេត្ត បុព្ហាឌីសុ សព្ហាេទសុ ឃត្ថ កត្ថចិ បចេត្តតីតិ ត្ថយេត្វំ ឌេស្សេត្វា អាហ “េសា អចិជ្ជាឃ អត្ថិកេតា”តិអាទិ។ បដិបជ្ជតីតិ ក្ខុបសក្កយតិ។

អបរិលាឃេកាតិ អទហត្តុយក្កុសប្បជិបិឌកកល្យាណមិត្តទហិតោ, អទហត្តុយក្កុកាលាចសាត់ ចា កាលំ សយចិសយំ ឌេស្សុត្វា សេត្ត តិត្ថាត់ តឃតីតិ បរិលាឃក់, េតត ទហិេតា អបរិលាឃេកា។ ឆឃុំ ភាត្វាតិ សប្បុរិស្សុបស្សេយត ធតុសច្ចប្បការសក់ សុត្តាឌិឆឃុំ ភាត្វា, យក្កុការលេតច ចា សព្ហុឆយុបចទំ តិត្ថាតឆឃុំ ភាត្វា។ ត់ឌាតតាឃត្តំ បត េសសសច្ចុត្តយាកឹសយយំ សយាតកាលយឿ ត់ បុរិយកាលំ ចិឃ កត្វា ចុត្តំ។ ក្ខុបសេត្តា ធទិស្សតីតិ អក្ខុយក្កុឌិកេយត សព្ហេសា អចិជ្ជុបសយា ក្ខុបសេត្តា ទិសាបិឌីសេសតិត្ថាតឆាតុឃំ ឌិេតា ឃាច អតុបិឌីសេសតិត្ថាតឆាតុបត្តិ, តាច សត្តាត់ ហិតចរិយាឃ អត្តកាច់ បចេត្តតេត្តា ចទិស្សតិ, ឌិដ្ឋឆឃុំសុលចិហាទេហិ ចិហទិស្សតីតិ អេត្ថា។

ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨷᨴᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪖᪑᪐᪨ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨽᩅᩥᨲᩩᩴ ᩋᩁᩉᨲᩦᨲᩥ “ᨻᩤᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨷᨴᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨹᩔᩮᨶ ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨹᩔᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᨲᩥᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ…ᨷᩮ… ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ? ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨲᩮᩣ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩮᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᨶ, ᩑᨠᩣᨴᩈᩉᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩮᩉᩥ, ᩑᨠᩣᨴᩈᩉᩥ ᨵᩣᨲᩪᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨠᨲᩥᩉᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ? ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ, ᩑᨠᩮᨶᩣᨿᨲᨶᩮᨶ, ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ ᨵᩣᨲᩪᩉᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ”ᨲᩥ (ᨵᩣᨲᩩ᪨ ᪓᪙᪙) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨹᩔᩅᩮᨴᨶᩣᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨹᩔᩅᩮᨴᨶᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᩣ ᩈᩥᨿᩩᩴ, “ᩅᩥᨷᩣᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᨲᩥᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣ ᪑) ᨷᨴᩔ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᨿᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨧ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩮ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪓᪑) ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨽᩪᨾᨠᨠᩩᩈᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩑᩈᩮᩣ ᩑᩅ ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᨿᩴ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨽᩅᩮᩣ ᨷᨶ ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩅᩥᩈᩮᩈᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨶ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᩈᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨴ᩠ᨵᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨵᩣᨲᩩ᪨ ᪙᪙) ᨶᨿᩮᨶ ᨽᩅᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨭᩮᩣ᪨

ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᨷᩣᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨾᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᨻᩤᩅᩦᩈᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣᨵᩥᨠᨲᩮᩉᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔᩮᩅ ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨠᨳᩣᨿ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᨿᩴ “ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵᩣᨲᩩ᪨ ᪑᪙᪑) ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᨲᩴ ᨿᨳᩣᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᩈᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᩅᩥᨷᩣᨠᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᨲᩥᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣ ᪑) ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩅᩥᨷᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨴᩮᩈᨶᩣ ᨷᨶ ᨿᨳᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨠᩁᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩅᨭ᩠ᨭᨠᨳᩣᨿ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨿᨳᩣ ᨠᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨹᩃᨴᩣᨶᩮ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨠᨲᩴ “ᩏᨷᨧᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᨴᩣᨶᨿᩮᩣᨣ᩠ᨿᨾᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩏᨷᨧᩥᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨽᩣᩅᩮ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩉᩮᨲᩩ ᨶᩣᨾ ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩣᩅ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ, ᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨲᩥ ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᩋᩈᨲᩥ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨷᨶᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣ ᨶ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ, ᨶ ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ “ᩅᩥᨷᩣᨠᩴᩉᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩅᩥᨷᩣᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨷᨶ ᩈᩣᨵᨶᨲ᩠ᨳᩴ “ᩏᨷᨧᩥᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨽᩣᩅᩮ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩅᩥᩅᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩅᩥᨷᩣᨠᨬ᩠ᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨿᨴᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨿᨴᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᩁᨷᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᨣᨲᩣᨶᩴ ᨫᩣᨶᩣᨴᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨾᩉᩣᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩅᩥᨷᩣᨠᩔ ᩋᨶᩮᨠᩣᨠᩣᩁᩮᩈ ᨮᩥᨲᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ᪨ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨶᨷᩩᩴᩈᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

សង្ខារា ពហូ ឯកូនតិំសចេតនាភេទតោ, វិញ្ញាណានិ ច ពហូនិ ទ្វត្តិំសវិធត្តា, ន ច សព្ពតោ សព្ពានីតិ អាហ “កតរសង្ខារបច្ចយា កតរវិញ្ញាណន្តិ ចេ”តិ។ “វិញ្ញាណ”ន្តិ ច ឥទំ វិញ្ញាណសាមញ្ញំ គហេត្វា វុត្តំ។ កាមំ លក្ខណនិទ្ទេសេបិ (វិសុទ្ធិ ២.៣៤៧ អាទយោ) ឥមានិ វិញ្ញាណានិ និទ្ទិដ្ឋានិ, តំ បន អតិសំខិត្តំ, ន ច តត្ថ តេសំ សង្ខារបច្ចយតា វិភាវិតាតិ តំ បវត្តិយំ, បដិសន្ធិយញ្ច ភវាទីសុ បវត្តាការវសេន វិត្ថារតោ ទស្សេតុំ “កាមាវចរបុញ្ញាភិសង្ខារបច្ចយា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ យតោ វិញ្ញាណេតិ និទ្ទេសោ ភូមិ។ យថាវិបាកានីតិ វិញ្ញាណាបេក្ខាយ នបុំសកនិទ្ទេសោ។ យថាវិបាកាតិ បន បទេ យតោ វិញ្ញាណធាតុយោតិ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពំ។

៦១០. យំសង្ខារបច្ចយាតិ យស្ស យស្ស សង្ខារស្ស បច្ចយភាវេន យំ វិញ្ញាណន្តិ “យំ យំ វិញ្ញាណ”ន្តិ ឯតំ ឧភយត្ថ អាមេឌិតលោបោ ទដ្ឋព្ពោ។ “ហោតី”តិ ឥមិនា ការណភាវេន វិញ្ញាណស្ស សប្បច្ចយត្តំ បវេទិតំ, ន បវត្តិវិសេសោតិ តំ ទស្សេន្តោ “ឯវំ បវត្តិ វេទិតព្ពា”តិ អាហ។ (ពាហុតម្បិ អនិដ្ឋរូបាទិអាបាថគតេ អកុសលវិបាកចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ កទាចិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ “ឥមានិ តេរស...បេ... បវត្តន្តី”តិ វុត្តំ។ តត្ថ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ វោការោ វិត្ថារោ ឯត្ថាតិ បញ្ចវោការោ, សោ ឯវ ភវោ, ឯតស្មិំ បញ្ចវោការភវេ ហោតិ ហិ ភិន្នាធិករណតាយបិ អញ្ញបទត្ថសមាសោ យថា “ឧរសិលោមោ”តិ។ អថ វា យថាបច្ចយំ បវត្តមានេហិ បញ្ចហិ ខន្ធេហិ វោការីយតីតិ បញ្ចវោការោ, សោ ឯវ ភវោតិ សត្តំ បុរេត្វា វិយ។

“បវត្តិយញ្ញេវ បវត្តន្តី”តិ សង្ខេបតោ វុត្តមត្ថំ វិវរិតុំ “កថ”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ។

“យេភុយ្យេន លោភសម្បយុត្តជវនាវសានេ”តិ ឥទំ បដិឃវិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសម្បយុត្តានន្តរំ សោមនស្សសហគតស្ស អនុប្បជ្ជនតោតិ កេចិ, តំ ន គហេតព្ពំ។ “ចក្ខុ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ, តំ អារព្ភ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ, ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ...បេ... វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ, អកុសលេ និរុទ្ធេ វិបាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតី”តិ វចនតោ។ ឥដ្ឋំ ចេ អារម្មណំ, សោមនស្សតទារម្មណំ ន ន ឧប្បជ្ជតីតិ។ ជវនេន តទារម្មណនិយមេ សោមនស្សសហគតានន្តរំ សោមនស្សសហគតានេវ សន្ធាយ វុត្តន្តិ អបរេ, តំ វិចារេតព្ពំ។ ឧបេក្ខាសហគតកុសលាកុសលជវនានន្តរម្បិ សោមនស្សតទារម្មណស្ស ឥច្ឆិតត្តា។ ឧបេក្ខាសហគតកិរិយាជវនានន្តរមេវ ហិ សោមនស្សតទារម្មណំ ន ឥច្ឆន្តិ។

យស្មា បន តិហេតុកជវនាវសានេ ច កទាចិ អហេតុកំ តទារម្មណំ ហោតិ, តស្មា “យេភុយ្យេនា”តិ វុត្តំ។ យស្មា ឯកចិត្តក្ខណាយុកំ ជវនារម្មណំ ហោតិ, តទា តត្ថ ឯកមេវ តទារម្មណំ ហោតីតិ កត្វា “សកិំ វា”តិ វុត្តន្តិ កេចិ។ អបរេ បន តទារម្មណំ នាម ជវនារម្មណានុភវនកិច្ចំ, តំ ឯកចិត្តក្ខណិកេ តថា អាសន្នកេ អារម្មណេ នុប្បជ្ជតិ។ តស្មា “សកិំ វា”តិ ឥទំ ទិរត្តតិរត្តាទិ វិយ វចនសិលិដ្ឋតាវសេន វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ, ទ្វិក្ខត្តុមេវ បន ឧប្បជ្ជតីតិ។ “ទិរត្តតិរត្ត”ន្តិ (បាចិ. ៣០) ឯត្ថ ហិ វា-សទ្ទស្ស អភាវា វចនសិលិដ្ឋតាយេវ ទិរត្តគ្គហណំ កតន្តិ យុជ្ជតិ។ “និរន្តរំ តិរត្តទស្សនត្ថំ វា”តិ ឥធ បន វា-សទ្ទោ វិកប្បេត្វា វុត្តោតិ សកិំ ឯវ ច កទាចិ បវត្តិំ សន្ធាយ “សកិំ វា”តិ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ តេតេន ហិ សម្មោហវិនោទនិយំ សកិំ តទារម្មណប្បវត្តិយា វិចារេតព្ពំ ទស្សេន្តេន “ចិត្តប្បវត្តិគណនាយំ បន សព្ពទ្វារេសុ តទារម្មណេ ទ្វេ ឯវ ចិត្តវារា អាគតា”តិ (វិភ. អដ្ឋ. ២២៧) វុត្តំ។

តត្ថ ចិត្តប្បចត្តិកាលកាយត្តិ ចិបាកកចាយំ ពលចន្ទបាទិអារម្មណោ ចុត្តំ ចិត្តប្បចត្តិកាលតំ ឧត្តាយាហ៎ តត្ថ ហិ ខេ្គច តការម្មណុប្បត្តិចារា ចុត្តា ៎ តទេច ហិ ឧត្តាយ ពួដាបិ ចុត្តំ “អតិឆយ្ងកចាយំ បត តការម្មណោ ខេ្គ ចិត្តចារា អាគតា”តិ៎ អតិឆយ្ងកចាយំ អតិឃតារម្មណដ្ឋានកិច្ចា ហុត្វា បចត្តតីតិ (ចិក៎ អដ្ឋ៎ ១១៩) ទ្វារេ អនាបថិត្វា ឲច ចុត្តំ, តំ អនត្ថនេ បនទេតា ចុត្តឧទេហតុកចិបាកចិញ្ញាណានំ ឧឌិឧនិចល្លាតំ កាតុកាយតាឌិប្បាទេយត ចុត្តំ៎ អទេហតុកទ្វយាឌីតចិត្តកចក្កុតានំ ឧយទេចទ្វារត្តា, ចុតិបដិសន្ធិក្ខុតាតឌ្ឋា កចក្កុឧដ្ឋាទេតត, អទេញ្ញាត ច ទ្វារេទត អនុប្បត្តិទេតា តិឃតំ, អតិឃតំ ចា ទ្វារេ ឲទេតឧត្តិ ត ឧក្កា ចត្តុតិ៎

អទេហតុកទ្វយឧ្ស បត ឧត្តីទលតការម្មណក្ខុតឧ្ស ទ្វារេ លត្តតិ, តឌ្ឋា អតិឃតត្តិ តយិ កាលប្បត្តា “អតិឃតទ្វារារម្មណដ្ឋានកិច្ចា ហុត្វា បចត្តតី”តិ អាហ៎ ទេតទេតច ទេចត្ថ យហាចិបាកាតយ្បិ តការម្មណក្ខុតានំ ទ្វារេ លត្តតីតិ តត្ថាបិ ទ្វារក្កហណំ កតំ៎

ឲកឧ្ស ឧត្តឧ្ស បចទេត្តា ទ្វបិចទេចិបាទេកា បឆចិកឧិលាឌីឧុ យស្មិំ អារម្មណោ បចទេត្តា, តទេតា អញ្ញស្មិំ តឧ្ស បចត្តិ តត្ថិតិ ទ្វបិចទេទាតំ តិឃតារម្មណតា ចុត្តា៎ ពួតទាតិ អាទ្វប្បចិបាកចិញ្ញាណានិ៎ តិឃតំ អចត្ថកាតីតិ តិឃតាចត្ថកានិ៎ កឧិលុក្លាឌីយាកាឧាឌីឧុទេយច អារម្មណោឧុ បចត្តតទេតា តិឃតារម្មណានិ៎ តព្រាតិ បចត្តិយំ៎ អឧ្សាតិ ឌាត្តិឧចិឆឧ្ស ចិបាកចិញ្ញាណឧ្ស៎ ទេត ទេត ឧដ្ឋារាតិ យថាចុត្តា បុញ្ញាកិឧដ្ឋារាឌិឧដ្ឋារា៎ កម្មបច្ចទេយតាតិ តាតាក្ខណិកកម្មបច្ចទេយត៎ ខ្ចបតិឧ្សយបច្ចទេយតាតិ បកតុបតិឧ្សយបច្ចទេយត៎

៤១១៎ ឲចំ បចត្តិយំ ចិញ្ញាណប្បចត្តិំ ឌទេឧ្សត្វា បដិឧត្តិយំ ឌទេឧ្សតុំ “យំ បត ចុត្ត”ត្តិអាឌិយាហ៎ តត្ថ អត្តុទ្វបិយ បដិឧត្តិយាតិ អត្តុទ្វបត បដិឧត្តិកិទេច្ចត៎ តំ បត អត្តុទ្វបតំ ឧយទេចច ចក្ខតិ៎ កចត្តទេត កចត្តឧ្ស ឧត្តាតំ ពួឆ បដិឧត្តីតិ តំ អចិត្តកយ្បិ អទេត្តចាតិ កត្វា “កតិ បដិឧត្តិទេយា”តិ បុច្ឆំ កត្វាបិ “កតិ បដិឧត្តិចិត្តានី”តិ បុច្ឆា កតា៎ “ទេកត កត្វា”តិ ទេកត ចិទេត្តត កស្មិំ កទេច៎

តត្វាតិ ទេតឧុ ឲកុតចិឧតិយា បដិឧត្តិចិទេត្តឧុ៎ កុឧលចិបាកាយ អទេហតុកឧទេតាចិញ្ញាណឆាតុយាតិ ឧម្ពទេត្ត៎ តត្ថិ ទេឌទេចឧុ អទេហតុកា បដិឧត្តីតិ “យតុឧ្សទេលាទេក”តិ ចិទេឧឧតំ៎ តប្បុឧកាឌីតត្តិ អាឌិឧទេត្ត យម្មឌីតំ ឧដ្ឋទេហា៎ ទេកចិ បត ឲកទេច្ច អទេហតុកបដិឧត្តិកា អចិកលិន្ទ្រិយា ហុត្វា ទេឆាកំ ចិចារណបកតិកាបិ ទេហាត្តិទេយច, តស្មា តាឌិឧាតយ្បិ ពួឆ អាឌិឧទេត្តត ឧដ្ឋទេហាតិ ចតត្តិ៎ ឧទេត្តបទេតាតិ ឧយាឧទេតា, អឧុកាយ បដិឧត្តិយា អឧុកំ អារម្មណត្តិ ចិកាកំ អកត្វាតិ អទេត្ថា៎

ទេឧឧាតត្តិ ទ្វបិចទេរា បញ្ញា, បឆមតតិយាទ្វប្បា ទេច្ចតិ ពួយាឧំ ចុត្តាចទេឧឧាតំ ឧត្តត្តំ បដិឧត្តីតំ៎ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ចុតិចិត្តំ តាយ តត្ថិ បដិឧត្តិអារម្មណោ ឲច បចត្តតទេតា៎ ទ្វីឧុ អារម្មណោឧុតិ អតីតតចត្តព្ពចទេឧត ទ្វីឧុ អារម្មណោឧុ៎

៤១៦៎តាតីតិ បុទេព្វ កតាតិ កម្មាតិ៎ អឧ្សាតិ អាឧត្តមទេលាឧ្ស បុក្កលឧ្ស៎ ឌូលព្ពត្តីតិ ឧាយទេតាមហត្ថានំ បព្វតក្គជានំ លាយា ចិយ ក្ខុមិយំ តឧ្ស ចិទេត្ត អចលព្ពត្តិ ខ្ចបតិដ្ឋត្តិ៎ តស្មិំ តិទ្វទេឆតិ តស្មិំ ទ្វុតិចិទេត្ត តិទ្វឆ្ឋទេត្ត តឧ្ស តិទេទាឆឧមតត្តទេមច៎ តទេឌចាតិ តំទេយច

យថាវុត្តជវនវីថិយា អារម្មណភូតំ អវិជ្ជាតណ្ហាទីសុ កិលេសេសុ អនុបច្ឆិន្នេស្វេវ កម្មាទិកោ ឧបដ្ឋាតិ, តញ្ច អារព្ភ ចិត្តសន្តានស្ស ភវន្តរនិន្នបោណបព្ភារតា ហោតីតិ អាហ “អនុបច្ឆិន្នកិលេសពលវិនាមិត”ន្តិ. សន្តានេ ហិ វិនាមិតេ តទេកទេសភូតំ បដិសន្ធិចិត្តម្បិ វិនាមិតមេវ ហោតិ, ន ច ឯកទេសវិនាមិតភាវេន វិនា សន្តានស្ស វិនាមិតតា អត្ថីតិ. សព្ពត្ថ បន ទុគ្គតិបដិសន្ធិនិន្នាយ ចុតិយា បុរិមជវនានិ អកុសលានិ, ឥតរាយ ច កុសលានីតិ និដ្ឋិតត្ថិ. “និមិត្តស្សាទគធិតំ វា, ភិក្ខវេ, វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមានំ តិដ្ឋតិ, អនុព្យញ្ជនស្សាទគធិតំ វា, តស្មិំ ចេ សមយេ កាលំ ករោតិ, ឋានមេតំ វិជ្ជតិ, យំ ទ្វិន្នំ គតីនំ អញ្ញតរំ គតិំ គច្ឆេយ្យ និរយំ វា តិរច្ឆានយោនិំ វា”តិ (សំ· និ· ៤·២៣៥) ហិ វុត្តំ, តស្មា អកុសលំ ទុគ្គតិយំ, កុសលញ្ច សុគតិយំ បដិសន្ធិយា ឧបនិស្សយោ ហោតីតិ. អរហតោ បន សព្ពសោ កិលេសានំ ឧបច្ឆិន្នត្តា បដិប្បស្សទ្ធសព្ពុស្សុក្កតាយ កម្មាទិនិមិត្តំ ន ឧបដ្ឋហតិ, តទា វិជ្ជមានម្បិ កម្មំ អលទ្ធសហាយត្តា បដិសន្ធិំ ន ជនេតិ.

វុត្តប្បការកម្មវសេនាតិ បាបកម្មវសេន, តទុបដ្ឋាបិតន្តិ អធិប្បាយោ. “នរកាទីសុ អគ្គិជាលវណ្ណាទិក”ន្តិ ឥទំ តំសទិសតាវសេន វុត្តំ. ន ហិ សោ ឯវ និរយគ្គិវណ្ណាទិ តទា តស្ស អាបាថំ អាគច្ឆតិ. តត្ថ អគ្គិជាលវណ្ណាទិកន្តិ អាទិ-សទ្ទេន វេតរណិសិម្ពលិអសិបត្តវនាទិវណ្ណំ សង្គណ្ហាតិ. នរកាទីសូតិ បន អាទិ-សទ្ទេន បេតតិរច្ឆានានំ និពទ្ធសញ្ចារដ្ឋានបរិយាបន្នវណ្ណំ. មនោទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆតីតិ កម្មពលេន ឧបដ្ឋាបិតវណ្ណាយតនំ សុបិនំ បស្សន្តស្ស វិយ, ទិព្ពចក្ខុស្ស វិយ ច មនោទ្វារេ ឯវ គោចរភាវំ គច្ឆតិ. ឯកំ អាវជ្ជនំ, បញ្ច ជវនានិ, ទ្វេ តទារម្មណានីតិ តីណិ វីថិចិត្តានិ.

រាគាទិហេតុភូតំ ហីនារម្មណន្តិ អកុសលវិបាកស្ស អារម្មណំ ភវិតុំ យុត្តំ អនិដ្ឋារម្មណមាហ. តម្បិ ហិ សង្កប្បនវសេន រាគស្សាបិ ហេតុ ហោតីតិ. អកុសលវិបាកជនកកម្មសហជាតានំ វា តំសទិសានុភូតិជនកចេតនាសហជាតានញ្ច រាគាទីនំ ហេតុភាវេន ឯវ ហីនតា. តព្ពិបាកន្ធាភុតាបជនកកម្មានុរូបំ កម្មវសេន អនិដ្ឋំ អកុសលវិបាកស្ស អារម្មណំ ភវេយ្យ. អញ្ញថា ច ឥដ្ឋារម្មណេ បវត្តស្ស អកុសលកម្មស្ស វិបាកោ អកុសលកម្មនិមិត្តារម្មណោ ន ភវេយ្យ. ន ហិ អកុសលវិបាកោ ឥដ្ឋារម្មណោ ភវិតុំ អរហតីតិ.

បញ្ចទ្វារេ ច អាបាថំ អាគច្ឆន្តំ បច្ចុប្បន្នំ កម្មនិមិត្តំ អាសន្នកតកម្មារម្មណសន្តតិយំ ឧប្បន្នំ, តំសទិសញ្ច ទដ្ឋព្ពំ. អញ្ញថា តទេវ បដិសន្ធិអារម្មណុបដ្ឋាបកំ, តទេវ ច បដិសន្ធិជនកំ ភវេយ្យ. ន ច បដិសន្ធិយា ឧបចារភូតានិ វិយ, ឯតស្មិំ នយេ បវត្តិតព្ពន្តិ បដិសន្ធិយា អារម្មណំ អនុប្បវេសន្តានិ វិយ ច បវត្តានិ ចុតិអាសន្នានិ ជវនានិ បដិសន្ធិជនកានិ ភវេយ្យុំ “កតត្តា ឧបចិតត្តា”តិ (ធ· ស· ៤៣១) ហិ វុត្តំ. តទា ច តំសមានវីថិយំ វិយ បវត្តមានានិ កថំ កតុបចិតានិ សិយុំ? តទា ន អស្សាទិតានិ ន ច លោកិយានិ លោកុត្តរានិ វិយ មន្ទវីថិបតិតានិ ហោន្តិ. “បុព្ពេ វាស្ស តំ កតំ ហោតិ បាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ, បច្ឆា វាស្ស តំ កតំ ហោតិ បាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ, មរណកាលេ វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ សមត្តា សមាទិន្នា. តេន សោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតី”តិអាទិនា (ម· និ· ៣·៣០៣) បន មរណកាលេ សមត្តាយ សមាទិន្នាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា, សម្មាទិដ្ឋិយា ច សហជាតចេតនាយ បដិសន្ធិទានំ វុត្តំ, ន ច ទុព្ពលេហិ បញ្ចទ្វារិកជវនេហិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ, សម្មាទិដ្ឋិ វា សមត្តា ហោតិ សមាទិន្នា. តថា ហិ វុត្តំ សម្មោហវិនោទនិយំ “សព្ពម្បិ ហេតំ កុសលាកុសលធម្មបដិវិជាននាទិវសេនបរិយោសានំ កិញ្ចិ មនោទ្វារិកវិញ្ញាណេនេវ ហោតិ, ន

ປຍ຺ຈທ຺ວາຣິເກນາຕິ ສພ຺ພສ຺ເສວ ຕສ຺ສ ກິຈ຺ຈສ຺ສ ກຣເຓ ສຫຊາຕການິ ວີຖິຈິຕ຺ຕານິ ປຏິກ຺ຂິຕ຺ຕານີ”ຕິ (ຏີກາ. ອຏ຺ຐ. ສິ໑໙໑).

ຕຕ຺ຖ ຫິ ນ ກິຍ຺ຈິ ຘມ຺ມໍ ປຏິວິຊານາຕີຕິ “ມໂນປຸພ຺ພງ຺ຄມາ ຘມ຺ມາ”ຕິ (ຘ. ປ. ໑-໑) ເອວໍ ວຸຕ຺ຕໍ ເອກມ຺ປິ ກຸສລໍ ວາ ອກຸສລໍ ວາ ນ ປຏິວິຊານາຕີຕິ ນ ວຸຕ຺ຕໍ. ເອວໍ ປຏິວິຊານນປ຺ປວຕ຺ຕິຍາ ສຸຂໍ ວາ ທຸກ຺ຂໍ ວາ ອເປກ຺ຂຕິ, ເຕນ ສາ ປວຕ຺ຕິ ປຍ຺ຈທ຺ວາເຣ ປຏິກ຺ຂິຕ຺ຕາ. ກຸສລາກຸສລກມ຺ມສມາຄຕສ຺ສ ຕາທິສສ຺ເສວາຕິ. ຕທາຣມ຺ມຓຕ຺ຕໍ ປນ ນວຕິ, ຕທນນ຺ຕຣາ ນ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ ຍໂຕ ທ຺ວາຣິກາ ເອວ ໂຫຕິ, ນ ສຫຊາຕກວີຖິຈິຕ຺ຕປຣິຍາປນ຺ນາຕິ ວຸຕ຺ຕາ ອພິປ຺ປາເຍນ ວຸຕ຺ຕໍ ປຍ຺ຈທ຺ວາຣິກຕທາຣມ຺ມຓຕ຺ຕາ ວຸຕິ, ຕທນນ຺ຕຣາ ປຏິສນ຺ຘິ ນ ວຸຕ຺ຕາຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ. ຕຕ຺ຖ ອວເສສປຍ຺ຈຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຍຸເກ ຣູປິນິມິຕ຺ຕຸປ຺ປຕ຺ຕິ ປຏິສນ຺ຘິ ສນ຺ຘາຍ “ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາຣມ຺ມຓໍ ອຸປປຕ຺ຕິຈິຕ຺ຕໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາຣມ຺ມຓສ຺ສ ຂນ຺ຘສ຺ສ ອນນ຺ຕຣປຈ຺ຈເຍນ ປຈ຺ຈໂຍ”ຕິ, ອວເສສເອກຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຍຸເກ ນ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ ປຏິສນ຺ຘິ ສນ຺ຘາຍ “ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາຣມ຺ມຓໍ ອຸປປຕ຺ຕິຈິຕ຺ຕໍ ອຕີຕາຣມ຺ມຓສ຺ສ ຂນ຺ຘສ຺ສ ອນນ຺ຕຣປຈ຺ຈເຍນ ປຈ຺ຈໂຍ”ຕິ ນ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

໑໙໗. ກມ຺ມພເລນ ອຸປຏ຺ຐິຕນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ຍຖາ ປຸພ຺ເພ “ອຸປປຕ຺ຕິກມ຺ມໍ ວາ ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ ວາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ກມ຺ມພເລນ “ອຕີຕກມ຺ມໍ ວາ ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ ວາ”ຕິ ອຸປຏ຺ຐາເນນ ວຸຕ຺ຕໍ, ເອວໍ “ຄຕິປຣິຍາປນ຺ນປຏິສນ຺ຘິຈິຕ຺ຕໍ, ອນາຄເຕປິ ອເປກ຺ຂາຍ ຄຕິນິມິຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ນ ວຸຕ຺ຕໍ ກມ຺ມພເລນ “ອຸປຏ຺ຐິຕປຣິຍາປນ຺ນປຏິສນ຺ຘິຈິຕ຺ຕໍ, ຍສ຺ສ ເລາເກ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕິ ຍາຕຸກຸສລຈິຕ຺ຕສ຺ສ ຕໍ, ເອວເລາເກ ວາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນກປ຺ປຣ຺ຓາທີນໍ ຄຕິນິມິຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ເອວໍ ອຸປຏ຺ຐິຕໍ ເຍສໍ ສພ຺ພໍ ປຸຣິມເຍເຕວ ເວທິຕພ຺ພໍ. ອຕີຕປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາຣມ຺ມຓາຍາຕິ ກມ຺ມກມ຺ມນິມິຕ຺ຕວເສນ ອຕີຕາຣມ຺ມຓາຍ, ຍາຕຸກຸສລຈິຕ຺ຕາທິຄຕິນິມິຕ຺ຕວເສນ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາຣມ຺ມຓາຍ.

໑໙໘. ຕຍ຺ຈ ໂຫຕິ ມເຣເຓ “ອຕີຕກມ຺ມໍ ວາ ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ ວາ”ຕິ ອພິມເຕ ຄເຕ, ຕຍ຺ຈ ໂຫ. ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕເມວ ອາປາຖມາຄຈ຺ຈຕິ ເອກຕ຺ເຕາ ອຕ຺ເຕາ ກມ຺ມາຣມ຺ມຓາຍ ມຫຄ຺ຄຕວິປາກສ຺ສ ອຸຕ຺ຕາຍ ວາຕິ ມຫຄ຺ຄຕກມ຺ມນິມິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓາຍ ຊວນວີຖິຍາ, ຕທາຣມ຺ມຓຣຫິຕາຍາຕິ ອເຕ຺ຖາ, ສາ ປນ ຊວນວີຖິ ມຫຄ຺ຄຕວິປາກສ຺ສ ອຸປຈາເຣ ວິຍ ທຏ຺ຐພ຺ພາ. ເກຈິ ປນ ຕຍ຺ຈ ວີຖິ ມຫຄ຺ຄຕາຈສາຕໍ ວທນ຺ຕິ. “ນວຕ຺ຕພ຺ພາຣມ຺ມຓາ ວາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ຣູປາວຈຣປຏິສນ຺ຘິ, ອາຣຸປ຺ປຸ ນ ປວຍ, ຕຕິຍຍ຺ຈ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. ທຸຕິຍວຕ຺ຕ຺ຸຕາ ປນ ອຕີຕາຣມ຺ມຓວເສເນວ ຄຫິຕາ.

ຍາຕຸກຸສລຈິຕ຺ຕວຓ຺ຓາທຕ຺ຕິອາທິກາ ວຓ຺ຓາ ເອວ ຄຕິນິມິຕ຺ຕກາເລນ ອາຄເຕາ. ຕຕ຺ຖ ສເທ຺ທາ ຕາວ ອນຸປທິນ຺ນກາເລນ ຍາຕິປຣິຍາປນ຺ນຕາຍ ຄຕິນິມິຕ຺ຕກາເລນ ອຏ຺ຐກຖາຍ ນາຄເຕາຕິ ຍຸຕ຺ຕເມຕໍ, ຄນ຺ຘາທີນໍ ປນ ອນາຄມເນ ກາຣຓໍ ວີມໍສິຕພ຺ພໍ.

ອຍໍ ປາຕ ປຈຕ຺ຖາຍ ທຸນ຺ທຸພິ ກຣີຍຕີຕິອາທີສຸ ປຸພ຺ພເວຕາຈເຍນ ປຸພ຺ພາ ໂຫຕິ. ສພ຺ພຕ຺ຖິມປເຈເນ ວຕ຺ຕມານສ຺ສາປີຕິ ວທນ຺ຕິ.

໑໙໙. “ເອວໍ ຕທນຸສາເຣນ ອາຣຸປ຺ປຈຸຕິຍາປິ ອນນ຺ຕຣາ ປຏິສນ຺ຘິ ເວທິຕພ຺ພາ”ຕິ ເອຕ຺ຖ ກຖໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕຕ຺ຖ “ປຈ຺ຈິມກສິຂາປຕ຺ຕາທິສງ຺ຂາຕ ປຏິລທ຺ຘມຫຄ຺ຄຕສ຺ສ ຍາຕິມໍ ຐິຕສ຺ສາ”ຕິ ເອວມາທິເກ ເອວ ນເຍ ອມ຺ເຫຫິ ປຏິສນ຺ຘິ ອວຸທ຺ຘາຕິ? ນ, ຕຕ຺ຖ ຣູປາວຈຣຈຸຕິອນນ຺ຕຣາຍ ເອວ ປຏິສນ຺ຘິຍາ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ. ຕຕ຺ຖ ຫິ “ປຈ຺ຈິມກສິລາທິກໍ ວາ ນິມິຕ຺ຕໍ ມຫຄ຺ຄຕຈິຕ຺ຕໍ ວາ ຍໂຕທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຈຕິ, ຈກ຺ຂຸໂສຕານໍ ວາ”ຕິອາທິນາ

តេន វចនេន រូបាវចរចុតិយា ឯវ អនន្តរា បដិសន្ធិ វុត្តាតិ វិញ្ញាយតិ។ អថាបិ យថាសម្ភវយោជនាយ អយម្បិ បដិសន្ធិ តត្ថេវ អវរុទ្ធា, អរូបាវចរចុតិអនន្តរា បន រូបាវចរបដិសន្ធិ នត្ថិ។ អរូបាវចរេ ច ឧបរូបរិ ចុតិយា អនន្តរា ហេដ្ឋិមា ហេដ្ឋិមា បដិសន្ធិ នត្ថីតិ ចតុត្ថារុប្បចុតិយា នវត្តព្ពារម្មណបដិសន្ធិ នត្ថិ។ តេន តតោ តត្ថេវ អតីតារម្មណា, កាមាវចរេ ច អតីតបច្ចុប្បន្នារម្មណា បដិសន្ធិ។ ឧតរាហិ ច យថាសម្ភវំ អតីតនវត្តព្ពារម្មណា អារុប្បបដិសន្ធិ, អតីតបច្ចុប្បន្នារម្មណា ច កាមាវចរបដិសន្ធិ យោជេតព្វាតិ ឧភយស្ស វិសេសស្ស ទស្សនត្ថំ វិសុំ ឧទ្ធរណំ កតំ។

៣១៥។ ឯវំ អារម្មណវសេន ឯកវិធាយ កាមាវចរសុគតិចុតិយា ទុវិធា ទុគ្គតិបដិសន្ធិ, ទុគ្គតិចុតិយា ទុវិធា សុគតិបដិសន្ធិ, កាមាវចរសុគតិចុតិយា ទ្វេកទ្វិប្បការានិ កាមរូបារូបានិ វសេន បញ្ចវិធា សុគតិបដិសន្ធិ, រូបាវចរចុតិយា តថេវ បញ្ចវិធា, ទុវិធាយ អារុប្បចុតិយា បច្ចេកំ ទ្វេត្តិ ទ្វេត្តិ កាមារុប្បានំ វសេន អដ្ឋវិធា ច បដិសន្ធិ ទស្សិតា។ ទុគ្គតិចុតិយា បន ឯកវិធាយ ទុគ្គតិបដិសន្ធិ ទុវិធា ន ទស្សិតា, តំ ទស្សេតុំ “ទុគ្គតិយំ ឋិតស្ស បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ យថា វុត្តា បន –

ទ្វេ ទ្វេ បញ្ចាថ បញ្ចដ្ឋ, ទ្វេ នវាលដ្ឋេកេកតោ;

ចុតិយា តានិសារយតោ, ចតុវីសតិ សន្ធិយោ។ (វិភ។ មូលដី។ ១១៥);

៣១៦។ “កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា”តិអាទិកា (ធ។ ស។ ៤៣១) នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ ហេដ្ឋា ទស្សិតប្បការោតិ ឧបនិស្សយភាវញ្ច ទស្សេន្តោ “វុត្តនយេនា”តិអាទិមាហ។

និស្សយបច្ចយភូតេន រូបេន សហបវត្តិយា ចេវ វិញ្ញាណស្ស តេន មិស្សិតា, តទភាវោ អមិស្សិតា។ យន្តិ ឯត្ថ សត្តា ឯកជាតិសភាវេន អញ្ញមញ្ញមិស្សិតា ហោន្តីតិ យោនិយោ។ សុចរិតទុច្ចរិតវសេន គន្តព្វា បាបុណិតព្វាតិ គតិយោ។ តិដ្ឋតិ ឯត្ថាតិ ឋិតិ, វិញ្ញាណស្ស ឋិតិ វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។ នានត្តកាយនានត្តសញ្ញីតិអាទិអាវាសា ឯវ សត្តេហិ អាវសិតព្ពតោ សត្តាវាសា។ អសញ្ញសត្តាវាសស្ស បន អសម្ភវតោ “សត្តាវាសវសេន អដ្ឋវិធំ ហោតី”តិ វុត្តំ។

៣១៧។ អញ្ញត្រ ជាតិបណ្ឌកបដិសន្ធិយាតិ ឯត្ថ បឋមកប្បិកបដិសន្ធិយាបីតិ វត្តព្វំ។ សាបិ ហិ កាមេន វិនា ន ឧប្បជ្ជតីតិ។

ជាយតោតិ អវយតោ, អវក្កមតោតិ អត្ថោ។ អាទិកាតិ “មិស្សំ អមិស្ស”ន្តិ ឯតស្មិំ ទុកេ អាទិម្ហិ វុត្តេន មិស្សវិញ្ញាណេន។ ជាយតោ ទ្វេ វា តយោ វា ទសកា ឧប្បជ្ជន្តីតិ គព្ភសេយ្យកានំ វសេន វុត្តំ។ អញ្ញត្ថ បន អនេកេ កលាបា សហ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ពហុត្តការេបិ ហិ អនេកកាវុតប្បយោគេន អនេកេ កលាបា សហ ឧប្បជ្ជន្តីតិ តិសោតា អធិការតោច រូបានិ ហោន្តិ។ តទហុជាតវច្ឆកស្ស លោមំ ជាតិឧណ្ណាតិ កេចិ។ ហិមវន្តប្បទេសេ ជាតិមត្តឯឡកលោមំ ជាតិឧណ្ណាតិ អបរេ។ គព្ភំ ផាលេត្វា គហិតឯឡកលោមំ ជាតិឧណ្ណាតិ

អញ្ញោ ទ្វយាសុ គតីសុ ទ្វយា យោនិយោ សម្ភវន្តិ, ទ្វយាសុ ន សម្ភវន្តីតិ ឥទំ យោនីនំ គតិវសេន សម្ភវភេទោ.

១៦០. ក្រិយាវសេនប្បវត្តិ ក្រិយាវេវចនំ វដ្ដនំ យោនិវិភាគំ បតិ នេសំ យត្ថុសម្ភវតា. យោនិយោនីនំ បុរិមិកា ន ហោន្តីតិ យោនិត្តយបរិយាបន្នា បរិយា យោនិ អនុញ្ញាតាតិ អត្ថោ. អាបន្នវេច ហោតិ. គតិត្តយេតិ យត្ថុសម្ពន្ធិទ្ធានុញ្ញាតោ គតិត្តយេ. តត្ថេវ បុញ្ញ អភាវជ្ជ.

ច-សទ្ទោ អត្ថសមុច្ចយត្ថោតិ ឥមស្សត្ថំ "ច-សទ្ទេន"តិអាទិ វុត្តំ. កស្មា បន តិណ្ណំ យោនីនំ បុរិមិកា តិស្សោ យោនិយោ ន សន្តីតិ? អសម្ភវតោ. តាសំ ហិ អណ្ឌជាទិភាវេន គព្ភសេយ្យកភាវេន ច អត្ថិតា ន ហោន្តិ. កុច្ឆិយំ តាសំ គព្ភោ នាមនត្ថិ. ជលាពុជាទិកា ហិ អភិជាតិយា សត្តានំ ឧប្បត្តិ, តា ច ទិព្ពត្តន្តិ អសុរាភិសុ, បុរិមោ ច សម្ភវាភាវតោ. សំសេទជាបិ នេសំ នត្ថេវាតិ វទន្តិ. តេនាហ "ឱបបាតិកា ឯវ ហិ តេ ហោន្តី"តិ.

រូបីព្រហ្មេសុ តាវ ឱបបាតិកយោនិកេសូតិ ឱបបាតិកយោនិកេហិ រូបីព្រហ្មេ និទ្ទេសេតិ. រូបីព្រហ្មេសូតិ ហិ អធិករណេ ភុម្មំ, ឱបបាតិកេសូតិ និទ្ទារណេ. តេន "ឱបបាតិកយោនិកេសូ"តិ សាមញ្ញតោ វុត្តានំ "រូបីព្រហ្មេសូ"តិ វិសេសេន តទេកទេសំ និទ្ទារេតិ. ចក្ខុសោតវត្ថុសង្ខាតានំ, ជីវិតនវកស្ស វាតិ ឯត្ថ អាហ "ចក្ខុសោតវត្ថុសត្តកានំ, ជីវិតឆក្កស្ស វាតិ វត្តព្វំ កលាបានំ វសេន រូបានិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណេន សហ សត្តតិំសតិ រូបានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ថ គន្ធរសាហារានំ បដិក្ខិត្តត្តា"តិ. ការណំ វត្វា តំ សមត្ថេតុំ "បិដកត្តយេ‘រូបធាតុយា ឧប្បត្តិក្ខណេ វេបត្វា អញ្ញសត្តានំ ទេវានំ បញ្ចាយតនានិ បាតុភវន្តិ, បញ្ច ធាតុយោ បាតុភវន្តី’តិ (វិភ. ១០១៥-១០១៩) វុត្តំ, តថា ‘រូបធាតុយា ឆ អាយតនានិ, នវ ធាតុយោ’តិ សព្ពសង្គាហវសេន តត្ថ វិជ្ជមានាយតនធាតុយោ ឥមស្សត្ថំ វុត្តំ. កថាវត្ថុម្ហិ ច ឃានាយតនាទីនំ វិយ គន្ធាយតនាទីនម្បិ តត្ថ ភាវោ បដិក្ខិត្តោ ‘អត្ថិ តត្ថ ឃានាយតនន្តិ? អាមន្តា. អត្ថិ តត្ថ គន្ធាយតនន្តិ? ន ហេវំ វត្តព្វេ’តិអាទិនា (កថា. ៥១០). ន ច អវោចុណ្ណាយតនានំ បសាទធាតុអាទីនំ វិយ អគន្ធរសាយតនានំ គន្ធរសានំ តត្ថ ភាវោ សក្កា វត្តុំ, ផុសិតុំ សក្កុណេយ្យតាវិសិដ្ឋត្តស្ស បសាទអាទិសភាវស្ស វិយ គន្ធរសាយតនភាវវិសិដ្ឋត្តស្ស គន្ធរសសភាវស្ស អភាវា. យទិ ច ឃានសម្បយុត្តានំ ការណភាវោ នត្ថីតិ ‘អាយតនានី’តិ នេវ ន វុច្ចេយ្យុំ, ធាតុសទ្ទោ បន និស្សត្តនិជ្ជីវវាចកោតិ ‘គន្ធធាតុ រសធាតូ’តិ អវចនេ ការណំ នត្ថិ, ផស្សភាវោ ច នេសំ ឱភាសេន្តេន ទិដ្ឋិនិទ្ទោសាទិវសេន ទីបិតោ អត្តានំ អញ្ញស្ស អភាវា. ផស្សានម្បិ អាយតនភាវោ ឱភាសិតោ យមកេ វុត្តោ ‘ផស្សោ អាយតនន្តិ? អាមន្តា’តិ (យម. ១.អាយតនយមក.១៦). តស្មា នេសំ គន្ធរសាយតនភាវាភាវេបិ គោចរ អាយតនភាវោ វត្តព្វោ. យទិ ច វោចុណ្ណាភាវោ អញ្ញោ បសាទធាតុអាទិភាវោ វិយ គន្ធរសភាវតោ អញ្ញោ នេសំ គោចរ សភាវោ សិយា, នេសំ ផស្សាយតនសង្គហោ. គន្ធរសភាវេ បន អាយតនភាវេ ច សតិ ‘គន្ធោ ច សោ អាយតនញ្ច គន្ធាយតនំ, រសោ ច សោ អាយតនញ្ច រសាយតន’ន្តិ ទ្វយាបន្នំ វាតិ គន្ធរសាយតនភាវោ ច ន សក្កា និវារេតុំ. ‘ននុ យោ អាហារោ’តិ ច វចនតោ កពឡីការាហារស្ស តត្ថ អភាវោ វិញ្ញាយតិ. តស្មា យថា បិដកត្តយេ អវិរោធោ ហោតិ, តថា រូបគណនា កាតព្វា. ឱវទិតាផស្សតា ន វិសេសិតា ហោតី"តិ វទន្តិ.

ឧត្ត ចុច្ចតេ – ទ្ធបិចចនេសត្តាត់ ឈាតឌិច្យាយតនាកាចតោ ចិឌ្ឍយាតាបិ កន្ត្ឋរសា អាយតនកិច្ចំ ត កតេរាត្តីតិ តេ អតាយសិត្វា បិឲ្យត្ថឃំ "បញ្ចាយតនានិ បិតុកចត្តី"តិ (ចិក` ១០១ទ), "ល អាយតនានី"តិ (ចិក` ៥៥៧) ច អាឌិ ចុត្តំ, "តយោ អាហារា"តិ ច អន្ត្យោហទិតត្ថស្ស អាហារស្ស អការេចត ឱ្ឌជ្ជយកទ្ធបសយ្ជ្ញាបតសង្ហាតស្ស អាហារកិច្ចស្ស អកទលតោ, ត សទេត្តត សត្តំ កន្ត្ឋរសាត់, ឱ្ឌាយ ច អកាចតោ` ត្ថតិ ចិសឃិតោ, កិច្ចស្ស ច អការេចត ចិសយោ, កិច្ចចា ច ឆតេយ្យា ត ចុតេត្តា` ឃស្ថិតិ្យាកចេ ចិសឃិ តត្ថិ, តស្មិំ តំតេហតុកោ តិប្បទិឃាតេឃត ចិសឃស្ស អាយតនកាតេចា តត្តីតិ ចិឌ្ឍយាតស្សាបិ អចចត់ ឃឆា តតេត្តច ទ្ធបកចេ បឆចឹតេតេឌាចាតេឃាឆាតុត់ ចោជ្ជត្ថាយតនកាតេចត` ឃស្ស បត ឃត្ត ចចត់, តស្ស តត្ត ចិសឃិសត្ថាចតេហតុកោ តិប្បទិឃាតេឃត អាយតនកាតេចា ចុតេត្តា ឃឆា តតេត្តច ទ្ធបិឃតនស្ស`

ឃឌិ ចិសឃិសត្ថាចតេហតុកោ ចិសឃស្ស តិប្បទិឃាតេឃត អាយតនកាតេចា, កចយសត្ថានសត្តាត់ ចេ្ធ អាយតនានិ បិតុកចត្តីតិ, អសត្ថានសត្តាតតិ្យាចល្លាយតត់ តត្ថិ, អចល្លាយតនកាតេចត ច តេតសំ ទ្ធបិឃតត់ អន្ត្យោសំ អចិសឃោតិ? តាឃំ ចិតេរាឆា` តេឃត អឌិប្បាតេឃត ទ្ធបឆាតុឃំ សត្តីត់ កន្ត្ឋាយតនាឌីត់ អចចត់, តេតត ទ្ធបិឃតនស្សាបិ អចចតត្ថិ អសត្តីត់ ឧកំ អាយតត់ ចត្តត្តា` ឃឆាសកតិ្យាត្ថត្ថិ្យាតេកាចទកាចាតេបល្លាយ តេឃសំ តិប្បទិឃាតេឃត អាយតនកាតេចា អត្ថិ, តេតស្ម តិត្តិសិឃយាតេតស្ម តឌកាចតោ ទ្ធបឆាតុឃំ សត្តីត់ កន្ត្ឋាឌិកោ ចិសុំ អាយតនកាតេចត អចត្ថា ឆត្ថុសកាចាតតិចត្តតោ, យតោចិត្ថានលស្ស ច ចិសឃកាទ្ធបកាយតតោ ឆត្ថុយតនតេត្ថាកតេឆ កត្វា "បញ្ចាយតនានី"តិ បិឲ្យត្ថឃំ (ចិក` ១០១ទ) ចុត្តំ` ឧតឌត្តតិ្យា"ឆត្ថុយតន"ត្តិ សាយត្ថានតោ តាយកទលំ, បិខ្ចិចជ្ជកានិ ចា តានិ កត្វា "បញ្ចាយតនានី"តិ ចុត្តំ`

តេឃត ច បត អឌិប្បាតេឃត អសត្តីត់ ទ្ធបិឃតត់ ចុត្តំ, តេតត សត្តីតយ្បិ កន្ត្ឋាឌីត់ ចិសុំ កហលំ កាតត្ថត្តិ ត្ថយស្ស តឃស្ស ឆស្សតត្តិ "អសត្ថានសត្តាត់ តេឆចាត់ ចេ្ធ អាយតនានិ បិតុកចត្តី"តិ (ចិក` ១០១លិ) ចុត្តំ` អសតិបិ ហិ តត្ត អត្តតោ ត្ថត្ថិ្យតេឃ ទ្ធបស្ស ចល្លាយតនសកាចាតិក្កយោ តតេត្តចាតិ តំ ទ្ធបិឃតនត្តេច ចុច្ចតិ` ត្ថឃិតា ច តឃឆស្សតេត កន្ត្ឋាឌីនិ តីលិ បល្លិបិត្វា សត្តីត់ អដ្ឋ អាយតនានិ, អសត្តីត់ បញ្ចាតិ អឃយតេត្វា ឆស្សិតោ តោហតិ` ឧចតេត្តាត់ សប្បឌិត្ឋិតត្ថំ, អត្ថាឆា ទ្ធបតេលិកោ ចុសិតុំ អសក្កុណេយ្យតាឃ បឆចឹអានីត់ ព្យូហាត់ ចឌឹតឈាតេសា ឧច ត សិឃា` ត ហិ បឌឹឈជ្ជតានិឈសយត្តតេត សជ្ជប្បចត្តិ អត្ថិ, ត ច ចុសតសកាចាត់ កត្តចិ អចុសតកាចតា សក្កា ចិត្ថាតុំ, ចោជ្ជត្ថាយតនសង្ហាតស្ស ច គុតត្តឃស្ស អកាតេច ទ្ធបកចេ ទ្ធបិឃតនាឌីតយ្បិ សយ្កតេចា ឧច ត សិឃា` តស្វា ចុសិតុំ សក្កុណេយ្យតាឃបិ បឆចឹអានីត់ តត្ត កាឃិត្ថិឃាកាតេចត តេតសំ ចោជ្ជត្ថកាតេចា ត ចុតេត្តា` ឧចត្ថា កត្វា ទ្ធបឆាតុឃំ តេតសំ សប្បឌិឈចចត្ថា សយត្តិតំ តោហតិ` ចុត្តតិ្យា"អសត្ថានសត្តាត់ អតិឆស្សតសប្បឌិឈំ ឧកំ យហាគុតំ បឌិច្ច ចេ្ធ យហាគុតា"តិអាឌិ (បដ្ឋ` ៧` ៧៧`៧០)`

បឌិតេឃា ច តាយ គុតត្តឃស្ស កាឃប្បសាឌំ បតិ តត្ថិស្សយគុតឈជ្ជតាត្ថាតេត អកិឃ្យុលកាតេចា, ត្ថឆ បត តំសកាចតា` តេសា ច ចុសិតុំ អសក្កុណេយ្យសកាចស្ស ឈជ្ជតាឃ អកាចតោ តត្ថិ` ឃឌិ តត្ត អសតិបិ ចិសឃិតិ ទ្ធបិឃតត់ កតេហត្វា "ចេ្ធ អាយតនានី"តិ ចុត្តំ, អច កស្មា កន្ត្ឋាយតនាឌីនិ កតេហត្វា "បញ្ចាយតនានី"តិ ត ចុត្តត្តិ? តឃឆស្សតចតេឃត តេឆសតា បចត្តាតិ ចុតេត្តាចាឃយតេត្វា` អច ចា តត្ត

រូបាយតនស្សេវ ចចតិ ពកាចិ អញ្ញក្ខយិកានិ បសាទស្ស ចិសយភាចំ សន្ធាយ, ន បន ទ្វិតនេនំ អភាចតោ, តានិ បរិយាទេយតិ អាយតនភាចាភាចតោ· អសង្ខ្រឹនតញ្ញារូបាយតនំ សយានតលចាសិតំ វេចហព្យលិតំ, ខ្លបរិក្ខយិកានញ្ញ ឃុន្ធាចាសានំ បសាទស្ស ចិសយភាចំ ពន្ធតិ, ន បន ពន្ធនសានិ តេសំ មេច តត្ថ អចចនំ យុត្តំ· ពធាចត្ថុមិប្បុជ តិប្បរិយាទេមន ពន្ធាយតនានីនំ អត្ថិភាចំ បដិខានត្តុំ សន្ធាយ បដិសេធោ ពតោ·

យទិបិ ចេតំ ចចនំ តត្ថ ពន្ធាយតនានីនំ អភាចវិភាចនំ ន ហោតិ, អត្ថិភាចទីបនម្បិ បន អញ្ញចចនំ ននត្ថចាតិ? នយិទមេចំ, អដ្ឋកធាយំ តត្ថ នេសំ អត្ថិភាចស្ស និន្ទារេត្វា ចុត្តត្តា· យញ្ញអដ្ឋកធាចចនំ បិឡព្ពយា ន ចិរុជ្ឈតិ, តំ បិឡព្ព ចិយ បយាលក្ខតំ អភេរហិតាយ អាចរិយបរម្បរាយ យាចជ្ជតនា អាភតត្តា· តត្ថ សិយា – យំ បិឡព្ពយា ន ចិរុជ្ឈតិ អដ្ឋកធាចចនំ, តំ បមាណំ, ពុតំ បន ចិរុជ្ឈតីតិ? នយិទមេចំ, យធា ន ចិរុជ្ឈតិ, តធា បដិបាទិតត្តា· ចក្ខាទីនំ អាយតនានំ, តត្តិស្សយានញ្ញា ចិញ្ញាណានំ សត្តសុញ្ញតាសង្គស្សនត្ថំ ភាចតោ ធាតុទេសនានិ អាយតនភាចេន ចុត្តានំយេច ធាតុភាចទីបនតោ ធាតុភាចស្សាបិ តេសំ អចចនំ យុជ្ជតិ ឧច· តស្មា យធា បិឡព្ពយា អចិរោធោ ហោតិ, តធា ចក្ខុទសកាទីចនេន ធ្លូធ រូបភាចា ភតាតិ ន ឧត្ត ធម្មតាចិលេមិនានសង្ខាយ ខ្លភានេសាតិ ចេទិតព្វំ·

អញ្ញាសុ សំសេទជោបបាតិកយោនីសុ រូបីព្រហ្មេ បន ធបេត្វា អញ្ញាសុ ខ្លបបាតិកាសុ, សំសេទជេសុ ធាតិ ឧចយេច សម្ពន្ធោ ចេទិតព្វោ· ខ្លបបាតិកចិសេសនទេញ្ញ អញ្ញាភាហំ, ន សំសេទជចិសេសនំ អសម្ភវតោ· សតិ ហិ សម្ភវេ, ព្យភិចារេ ច ចិសេសនចិសេសិតព្វតា ហោតិ· ភាយាចនេទេចសុ សព្វភាលំ បដិសន្ធិបចត្តិសុ យធាចុត្តាយ សត្តតិយា រូបានំ លព្ភនតោ ចុត្តំ “តានិ ច តិច្ចំ ទេចេសូ”តិ· ន ហិ តេ ពទាចិបិ ចិកលិន្ទ្រិយា, អភាចភា ច ហោន្តីតិ· ចក្ខុ តេសំ ទសន្តំ បូរេណាតិ ពត្វា ចក្ខុទសកោ នាម, អសាធារណេន ចា ចក្ខុនា លក្ខិតោ ទសកោ ចក្ខុទសកោ· ឧចំ សេសាតិ យធា ចក្ខុទសកោ ចុត្តោ, ឧចំ សេសាបិ ទសកា យោជេត្វា ចេទិតព្វា· “សំសេទជោបបាតិយោនីសុ, អចក់សតោ តិសា”តិ សង្ខេបេន ចុត្តយត្ថំ ចិចរន្តោ “អចក់សតោ បនា”តិអាទិមាហ, តំ បនេតំ បិឡព្ពយា ន សមេតិ· ន ហិ បិឡព្ពយំ ភាយាចនទានំ សំសេទជោបបាតិកានំ អយាតនភានំ ខ្លបបត្តិ ចុត្តា· ធម្មហទយចិភង្គេ ហិ “ភាមធាតុយា ខ្លបបត្តិក្ខណេ កស្សចិ ឧកាទសាយតនានិ បាតុភវន្តិ, កស្សចិ ទសាយតនានិ, កស្សចិ អបរានិ ទសាយតនានិ, កស្សចិ នវាយតនានិ, កស្សចិ សត្តាយតនានិ បាតុភវន្តី”តិ ចុត្តំ, ន ចុត្តំ “អដ្ឋាយតនានិ បាតុភវន្តី”តិ (ចិភ· ១០០៧)· យទិ ហិ អយាតនស្សាបិ ខ្លបបត្តិ សិយា, តិក្ខុត្តំ “ទសាយតនានិ បាតុភវន្តី”តិ ចត្តព្វំ សិយា, តិក្ខុត្តញ្ញ “នវាយតនានិ បាតុភវន្តី”តិ, ន ច តំ ចុត្តំ·

តត្ថ ខ្លបបត្តិក្ខណេតិ បដិសន្ធិក្ខណេ· ឧកាទសាតិ បរិបុណ្ណាយតនស្ស សទ្ទាយតនវជ្ជានិ ឧកាទស អាយតនានិ· កស្សចិ ទសាយតនានីតិ អន្ធស្ស ចក្ខាយតនវជ្ជានិ· អបរានិ ទសាយតនានីតិ ពធិរស្ស សោតាយតនវជ្ជានិ· នវាយតនានីតិ អន្ធពធិរស្ស ចក្ខុសោតាយតនវជ្ជានិ· សត្តាយតនានីតិ ភព្ភសេយ្យកស្ស រូបគន្ធរសកាយធោដ្ឋព្វធម្មាយតនវសេន ចុត្តំ· យទិ ចក្ខុសោតឃានវិកលោបិ ខ្លប្បជ្ជេយ្យ, តស្ស អដ្ឋាយតនានិ សិយុំ, ន ច ចុត្តំ “អដ្ឋាយតនានិ បាតុភវន្តី”តិ· តស្មា នត្ថិ ចក្ខុសោតឃានវិកលោ· សតិ ច អយាតនក្ខុបបត្តិយំ បុនបិ “កស្សចិ អបរានិបិ ទសាយតនានិ បាតុភវន្តី”តិ ចត្តព្វំ សិយា· តធា ច សតិ យធា អន្ធពធិរស្ស ចសេន “កស្សចិ នវាយតនានិ បាតុភវន្តី”តិ ឧកចារំ ចុត្តំ, ឧចំ អន្ធាយាតនកស្ស, ពធិរាយាតនកស្ស ច ចសេន

“កស្សចិ អបរាតិ តចាឃតតាតិ, កស្សចិ អបរាតិបិ តចាឃតតាតិ បិត្យកចត្តិ”តិ ចត្តត្ថ សិឃាតិ អតេ្ថា៍ ៧ចំ ឆាត្យបិត្យកាចាឌិបញ្ញាតិបិ ចត្តត្ថាតីតិ ចគត្តិ៍ ៧ត្ត ច ឃឆា “សត្តតិ ក្ដក្កិសតោច ទ្វបិតី”តិ បធំ “សំរសគទ្វបបិតរឃាតឹស្វ”តិ ៧ត្ត ឃោតិទ្វឃចរសត ឃោឌឹឃតិ, ត ៧ចំ “អចក់សតោ តិំសា”តិ ព្កធិ៍ ព្កធំ បត សំរសគឌរឃាតិចរសតេច ឃោរឌតត្ថំ៍ ៧ករឃាកិឌ្ឋិឌ្ឋស្សាបិ ៧ករគសោ សព្ពត្ថិ លកតីតិ សំរសគឌស្ស ឌច្ចត្ថពាឆិរអឈាតកកតប៉ុសកស្ស ឌិច្យាកាឃចត្តគសកាត់ ចរសត តិំស ទ្វបិតិ ក្ដប្យឌ្ឍត្តីតិ ចុត្តំ, ត ឌ្ឋបបិតិកស្សាតិ អឃរេឃត្ត អដ្ឋកឆាឃយឆិប្យារឃា៍

រឃ បត “ឌ្ឋបបិតិកស្ស ឌច្ចត្ថពាឆិរអឈាតកកតប៉ុសកស្ស ឌិច្យាកាឃចត្តគសកាត់ ចរសត តិំស ទ្វបិតិ ក្ដប្យឌ្ឍត្តីតិ យហាអដ្ឋកឆាឃំ ចុត្ត”ត្តិ ចគត្តិ, តំ ត ករហតត្ថំ៍ រសា ហិ បឃាគបិរធា៍ ៧ចញ្ញ កត្វា អាឃតតឃយកចណ្ណតាឃំ “កាឃឆាត្យឃំ បត អឈាតកោ ឌ្ឋបបិតិកោ តត្តិ៍ ឃឆិ ករចឃ្យ, ‘កស្សចិ អដ្ឋាឃតតាតិ បិត្យកចត្តិ’តិ ចគឃ្យា”តិ (ឃយ៍ អដ្ឋ៍ អាឃតតឃយក ១ប័-១១) ចុត្តំ៍ អបររ បតាហុ “កស្សចិ ៧កាគសាឃតតាតិ បិត្យកចត្តិតិ ឃាច ‘កស្សចិ តចាឃតតាតី’តិ បិញ្ញត្ត ឌ្ឋបបិតិកោ សត្តាឃ ចុត្តា៍ តស្វា បុរឡតាបទំ អដ្ឋកឆាឃំ អចិររទារឆា សិរឌ្ឋា៍ តឆា ច ឃឆាចុត្តបិញ្ញត្តឃា អឃយត្តចណ្ណតា អញ្ញាគត្តុ សំសត្តតិ សរយតិរឃចា”តិ៍ ឃំ បរតកោ ចគត្តិ “ឌ្ឋបបិតិកក្កហរលាត សំរសគឌាបិ សក្កឃត្តិ៍ តឆា ហិ ឆយុហគឃចិករក្កៈ ‘កាឃឆាត្យឃា ក្ដបបត្តិក្កលោ កស្សចិ ៧កាគសាឃតតាតិ បិត្យកចត្តិ’តិអាឌីតំ (ចិក៍ ១០០សិ) តិរឌ្ឋរស ‘ឌ្ឋបបិតិកាតំ របតាត’ត្តិអាឌិតា (ចិក៍ ១០០៨) ឌ្ឋបបិតិកក្កហលរយច កតំ, ត សំរសគឌក្កហល”ត្តិ, តំ បរិបុណ្ណាឃតតាតំរឃច សំរសគឌាតំ ឌ្ឋបបិតិកោស្ស សក្កហលចរសត ចុត្តត្តិ រចឌិតត្ថំ៍ តឆា ហិ ចុត្តំ អដ្ឋកឆាឃំ “សំរសគឌរឃាតិកា បរិបុណ្ណាឃតតាបរិបុណ្ណាឃតតការចត ឌ្ឋបបិតិកសក្កហំ កត្វា ចុត្តា”តិ, បឆាតាឃ ចា រឃាតិឃា សត្ថំ បរិបុណ្ណាឃតតរឃាតិ គស្សត្យំ “ឌ្ឋបបិតិកាតត្តិ ចុត្ត”ត្តិ ច, ព្កឆ បត រឃាតិទ្វឃំ សទ្វរបតេច បការសត្យំ, សំរសគឌរឃាតិចរសតេច ច អចក់សតោ ទ្វបបចត្តិ គស្សត្យំ ឌ្ឋបបិតិករឃាតិឃា ព្កតទំ អសក្ករហត្វា “សំរសគទ្វបបិតរឃាតឹស្វ”តិ ចុត្តំ៍ តំ សត្ថំ ចិឃំសិត្វា ករហតត្ថំ៍

ក្ដក្កិសាចក់សាតំ បត អត្តរទតិ “សត្តតិ, តិំសា”តិ ៧ចំ ចុត្តាតំ ទ្វបស្ស ក្ដក្កិសាចក់សបរិរច្ឆគាតំ យរឡ្យ អត្ទុបរតា ចិករប្យា រចឌិតរឡាតិ អបិរឃស្វ អត្ថស្ស ល ចក្កគសកាកាចរតា, តឆា ពាឆិរស្ស រសាតគសកាកាចរតា, អត្ថពាឆិរស្ស បត បញ្ញ ចក្កសាតគសកាកាចរតាតិ ៧ចយាឌិតា តរឃត រចឌិតរឡា៍ ឃំ បរតត្ត ចត្តត្ថំ, តំ ចុត្តរយចាតិ៍

៤១០៍ ចុតិបដិសត្ថិតំ លត្ថាឌីហិ អញ្ញាយញ្ញាសយាតតា អរករធា៍ អសយាតតា រករធា៍

អារយុលរតាបិអកិត្ត្វាតិ ចត្យស្វ អាទុរប្យស្វ តរតា តរតា ចចិត្វា តត្ត តរត្តច ក្ដបបឌ្ឍត្តស្ស ចរសត ចុត្តំ៍ តរឆច បត រហដ្ឋា, ទ្វបករច ចា ក្ដបបត្តិ តត្តិ៍ អទ្វបក្ស្វយិរតា ចចិត្វា រហដ្ឋា ក្ដបបត្តិ តាឃ កាឃកររច ៧ច, តត្តាបិ តិរហត្យកបដិសត្ថិ ៧ច៍ ទ្វបកចរតា បត ចុរតា ចុរហត្យរកាបិ រហាតីតិ ចគត្តិ៍ អឃហក្កតពាហិត្ថារយុលាឃ ចុតិឃា អតត្តរា យហក្កតអញ្ញាតារយុលា ចុតិឃចត្យត្វាទុប្យបដិសត្ថិ៍ ៧ចំ តឃយត្តស្ស គស្សិតត្តា ចុត្តំ, អចុត្តញ្ញ សត្ថំ សក្ករហត្វា អាហ “អឃំ តាច អទ្វបក្ស្វឹស្វរឃច តរឃា”តិ៍ ទ្វបិទ្វបិចចរាតំ ក្ដបចារស្ស ពាលចតាឃ តរតា ចចិត្វា ទ្យក្កតិឃំ ក្ដបបត្តិ តត្តិតិ “៧កច្ចស្យកាតិចុតិឃា”តិ អាហ៍ ៧កច្ចទ្យក្កតិបដិសត្ថីតិ ៧ត្ត ៧កច្ចក្កហលស្ស

បយោគំ មគ្គិតព្ពំ។ អយំ បនេត្ថ អធិប្បាយោ សិយា – នានត្តកាយនានត្តសញ្ញីសុ វុត្តា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា តិហេតុកាទិបដិសន្ធិកា, តេសំ បដិសន្ធិ វិនិបាតិកភាវេន “ទុគ្គតិបដិសន្ធី”តិ គហេត្វា សព្ពសុគតិចុតិយា ច សា បដិសន្ធិ ហោតិ, ន ឯកច្ចសុគតិចុតិយា ឯវាតិ តន្និវត្តនត្ថំ ឯកច្ចទុគ្គតិគ្គហណំ កតំ។ អបាយបដិសន្ធិ ឯវ ហិ ឯកច្ចសុគតិចុតិយា ហោតិ, ន សព្ពសុគតិចុតិយាតិ។ អថ វា ទុគ្គតិបដិសន្ធិ ទុវិធា ឯកច្ចសុគតិចុតិយា អនន្តរា, ទុគ្គតិចុតិយា វាតិ។ តត្ថ បឋមំ វជ្ជេត្វា បុរិមំយេវ គហេតុំ វុត្តំ “ឯកច្ចទុគ្គតិបដិសន្ធី”តិ។ អហេតុកចុតិយា សហេតុកបដិសន្ធីតិ ទុហេតុកា ច តិហេតុកា ច យោជេតព្ពា។ មណ្ឌូកទេវបុត្តាទីនំ វិយ ហិ អហេតុកចុតិយា តិហេតុកបដិសន្ធិបិ ហោតីតិ។

តស្ស តស្ស វិបរីតតោ ច យថាយោគំ យោជេតព្ពន្តិ “ឯកច្ចសុគតិចុតិយា ឯកច្ចទុគ្គតិបដិសន្ធី”តិអាទីសុ នេកវិសេសេសុ “ឯកច្ចទុគ្គតិចុតិយា ឯកច្ចទុគ្គតិបដិសន្ធី”តិអាទិនា យំ យំ យុជ្ជតិ, តំ តំ យោជេតព្ពន្តិ អត្ថោ។ យុជ្ជមានមត្តារោបក្ខនិវេសេន តប្បុសកនិទ្ទេសោ កតោ។ យោជេតព្ពន្តិ វា ភាវត្វា ទដ្ឋព្ពា។ “អមហគ្គតពហិទ្ធារម្មណាយ មហគ្គតអជ្ឈត្តារម្មណា”តិអាទីសុ បន វិបរីតយោជនា ន កាតព្ពា។ ន ហិ មហគ្គតអជ្ឈត្តារម្មណាយ ចុតិយា អនុបក្ខីសុ អមហគ្គតពហិទ្ធារម្មណា បដិសន្ធិ អត្ថិ។ “នវត្តព្ពាយ អារុប្បចុតិយា អនន្តរា បញ្ចក្ខន្ធា កាមាវចរបដិសន្ធី”តិ ឯតស្ស វិបរិយាយោ សយមេវ យោជិតោ។ “អតីតារម្មណាយ ចុតិយា បច្ចុប្បន្នារម្មណា បដិសន្ធី”តិ ឯតស្ស ច វិបរិយាយោ នត្ថិ ឯវ។ ទុហេតុកវិសេសោ ឯវ ច ឯវំ វិត្ថារេន ទស្សិតោ, អនេកវិសេសោ បន ឯកេកស្មិំ នេកេ តត្ថ តត្ថេវ ចុតិបដិសន្ធិយោជនាវសេន វេទិតព្ពោ “បញ្ចក្ខន្ធាយ កាមាវចរចុតិយា បញ្ចក្ខន្ធា កាមាវចរា…បេ… អវិតក្កអវិចារាយ អវិតក្កាវិចារា”តិ។ ចតុក្ខន្ធាយ បន ចតុក្ខន្ធា សយមេវ យោជិតា។ ឯតេនេវ នយេន សក្កា វិញ្ញាតុន្តិ បញ្ចក្ខន្ធាទីសុ អនេកវិសេសោ ន ទស្សិតោតិ។

៤១១។ ឋានីតិ ឯវំ វុត្តប្បការេន ឯតំ វិញ្ញាណំ អភិញ្ញាទិសហការិការណសហិតស្ស សង្ខារស្ស វសេន លទ្ធប្បច្ចយំ។ ពាហិរកប្បិតស្ស អធិបតិភូតកស្ស អភាវតោ រូបារូបធម្មមត្តំ។ តេនាហ “ន សត្តោ ន ជីវោ”តិ។ ឧបេតីតិ វុច្ចតិ តថាវោហារមត្តំ, អត្ថតោ បន បច្ចយសាមគ្គិយា ភវន្តរការេន ឧប្បជ្ជនមត្តន្តិ អធិប្បាយោ។ តេនាហ “តស្ស ច”តិអាទិ។ តតោ ហេតុំ វិនាតិ តត្ថ ហេតុំ វិនា។ មនុស្សចុតិបដិសន្ធិក្ខណេនាតិ មនុស្សចុតិតោ មនុស្សបដិសន្ធិក្ខណេ។ ឯវញ្ហិ បាកដគ្គហណំ ឧបមាវិសេសនំ ហោតិ។ បាកដតា ចេត្ថ នានាសត្តភេទេន វេទិតព្ពា “ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ”តិអាទីសុ (ធី។ តិ។ ១។១៣៧) វិយ។ មនុស្សចុតិបដិសន្ធិក្ខណេនាតិ វា មនុស្សចុតិតោ យស្ស កស្សចិ បដិសន្ធិក្ខណេ។ តថា ហិ វក្ខតិ “និស្សយំ អស្សាទយមានំ វា អនស្សាទយមានំ វា”តិ (វិសុទ្ធិ ២។៤១១)។

សរសេនាតិ សភាវេន, បរិក្ខីណាយុសង្ខារតាយាតិ អត្ថោ។ ឧបក្កមេនាតិ អត្តនា, បរេន វា កតេន សីសច្ឆេទនាទិឧបក្កមេន។ សន្តាសំ អង្គបច្ចង្គសន្ធីនំ ពន្ធនានិ សព្ពង្គបច្ចង្គសន្ធិពន្ធនានិ, តេសំ ឆេទកានំ សន្ធិបាតត្តំ បតិតំ បវត្តំ ហទយប្បទេសេសាបិ អនុក្កមេន ឧស្សិត្វា អប្បាវសេសោ ហោតិ, បនេវ កាយោតិ អាហ “កមេន ឧបសុស្សមានេ សរីរេ”តិ។ តេនេវាហ “តណ្ហាវសេសហទយវត្ថុសន្និស្សិត”ន្តិ។ “និរុទ្ធេសុ ចក្ខាទីសូ”តិ ឥទំ គណ្ឋេស្សិកានំ អាយតនានំ អនុប្បត្តិប្បត្តិ វិយ និរោធោបិ អនុបុព្ពតោ ហោតីតិ អធិប្បាយេន វុត្តំ, អតិមត្តកាចុបកាយតំ វា សន្ធាយ “និរុទ្ធេសូ”តិ វុត្តំ, ន អនុបុព្ពនិរោធំ។ បញ្ចទ្វារិកវិញ្ញាណានន្តរម្បិ ហិ បុរេ ចុតិ ឧប្បជ្ជតិ។ យមកេ

ច “ឃស្ស ចក្លាយតត៌ គិរុជ្ឈ្ឈិ, តស្ស យតាយតត៌ គិរុជ្ឈ្ឈិតិ? អាយត្តា៎ ឃស្ស ចា បត យតាយតត៌ គិរុជ្ឈ្ឈិ, តស្ស ចក្លាយតត៌ គិរុជ្ឈ្ឈិតិ? សចិត្តកាត៌ អចក្លកាត៌ ចចត្តាត៌ ខេតសំ យតាយតត៌ គិរុជ្ឈ្ឈិ, ខតា ច ខេតសំ ចក្លាយតត៌ គិរុជ្ឈ្ឈិ៎ សចក្លកាត៌ ចចត្តាត៌ ខេតសំ យតាយតតញ្ចា គិរុជ្ឈ្ឈិ, ចក្លាយតតញ្ចា គិរុជ្ឈ្ឈិ”តិអាឌិតា (ឃយ៎ ១៎អាឃតតឃយក៎១៦០) ចក្លាយតតាឌិត៌ ទុតិចិខេត្តត សហ គិខេទាខេឆា ចុខេត្តាតិ៎

ហឥឃចត្ដយខេត្តតិ ហឥឃចត្ដបខេឥសយខេត្តា៎ ត ហិ ហឥឃចត្ដុំ គិស្សាឃ កាឃិឌ្រិឃំ បចត្តតិ៎ ហឥឃចត្ដបិ តឥា អាតខេប បក្លិត្តហទិតតាលបណ្ហិ ចិឃ អប្បាចខេសសំ ខេហាតិតិ “តជ្លលាចខេសសហឥឃចត្ដសត្ថិស្សិត”ត្តិ ទុត្តត្តិ ចឥត្តិ៎ ប្តតរចត្ដត៌ បត សកិច្ចាសយត្តតាឃ ខេកចលំ ហឥឃចត្ដសត្ថិស្សិតខេយច, តឥា ចិញ្ញាណំ ខេហាតិតិ ទុត្តិ “តជ្លលាចខេសសហឥឃចត្ដសត្ថិស្សិត”ត្តិ៎ យាតុឈាតាឌិ, យហក្កតយញ្ញា ចា តាឌិសំ ករុក៌ តាយ៎ សយាខេសចិតំ អកិលាបុសា កតំ៎ អាសត្ថិ យខេលកាខេល កតំ, ឃឥា តឥា ចា កតយ្យិ បទិញ្ញត្តិ ហុត្វា អគុស្សទិតំ៎ បុគ្គាកតំ អបទាបទិឃាឃខេចឥតិឃំ៎ លខេទ្ធា អចខេសខេសា អចិជ្ជាឌិខេកា ចិញ្ញាណស្ស បច្ចខេឃា ឲខេតតាតិ លទ្ធាចខេសសបច្ចខេឃា, សជ្លាខេទា៎ ឲខេតត ចិបច្ចិតុំ កខេតាកាសំ ឃត្ចបចិតំ កុសលិកុសលខេចតតយាហ៎ កយុគិយិត្តិ តាយ ឃំ ចត្ដុំ អាខេយុណ៌ កត្វា អាឃុហតកាខេល កយុំ អាឃុហតិ, តំ៎ អតិខេត កប្បខេកាឌិសតសហស្សយត្ដខេកបិ ហិ កខេយុ កខេត ចិបច្ចតកាខេល អាកត្វា កយុំ ចា កយុគិយិត្តិ ចា ឌ្ហបតិដ្ឋតិ៎ កតិគិយិត្តិ តាយ គិត្តត្តតកច្ចកាខេស ឲខេកា ចខេណ្ហា៎ ខេសា ច គិខេទខេឃ គិត្តត្តតាខេទហស្ស “អក្កិឌាលចណ្ហាឌិខេកា”តិអាឌិតា ខេហដ្ឋា ចុខេត្តាខេឃច៎ អចិជ្ជាបជិច្ឆាឌិតាឌិតខេច តស្មិំ កយុាឌិចិសខេឃ បជិសន្ធិចិញ្ញាណស្ស អាខេយុណកាខេចត ឌ្ហប្បត្តិដ្ឋាតគុខេត៎

តណ្ហាឃ អប្បហិតត្វា ឲច, បុទិមុប្បត្ថាឃ ច សត្តតិឃា តធាបទិណតត្វា បជិសន្ធិដ្ឋាតាកិយុត៌ ចិញ្ញាណំ គិត្ថខេបិលាបញ្ញាទំ ហុត្វា បចត្តតិតិ អាហ “តណ្ហា តាខេយតិ”តិ៎ សហឌាតសជ្លាទាតិ ទុតិអាសត្ថឌចតចិញ្ញាណសហឌាតា ខេចតតា, សខេទ្ធាបិ ចា ឋស្សាឥខេឃា៎ តស្មិំ បជិសន្ធិដ្ឋាខេត កយុាឌិចិសខេឃ ចិញ្ញាណំ លិបត្តិ៎ លិបត្តា ចិឃ តស្មិំ ចិសខេឃ បជិសន្ធិចខេសត ចិញ្ញាណបតិដ្ឋាតស្ស ខេហតុកាខេចត បចត្តតិតិ អខេត្ថា៎ តត្ថិ តំ ចិញ្ញាណំ៎ ទុតិបជិសន្ធិតឥាសត្ថិចិញ្ញាណាត៌ សត្តតិចខេសត ចិញ្ញាណត្តិ ឌ្ហបតិខេតកត្តិ ៎ តណ្ហាឃ តាយិឃយាត៌...ខេប... បចត្តតិតិ តយតលិបតបុទិយតិស្សឃឌហតអបទតិស្សឃស្សាឥតតិស្សឃទហិតបចត្តតាតិ សត្តតិចខេសត តខេស្សខេចកស្ស ចិញ្ញាណស្ស ខេហាត្តិ, ត អញ្ញាស្សាតិ ឥខេស្សតិ៎ សត្តតិចខេសតាតិ ច ចឥខេត្តា “តខេឥចិឥំ ចិញ្ញាណំ សទ្ធាចតិ សំសទតិ អតញ្ញា”ត្តិ (យ៎ គិ៎ ១៎៦៥៩) ប្តយញ្ចា យិច្ឆាកាហំ បជិក្លិបតិ៎ សតិ ហិ តាតត្តតខេឃ សត្តតិចខេសត ឲកត្តតខេឃា ខេហាតិតិ៎ ឲត្តុ ច ឌ្ហុទិយតិទទុក្លចិគិតាទ្ធទជ្ជ ចិឃ បុទិយកចត្តកាចចិគិតាទ្ធិ កយុាឌិអាខេយុណំ ឥដ្ឋត្តំ, បុទិខេសា ចិឃ ចិញ្ញាណំ, តស្ស យាតិកាតិក្កុយតិច្ឆា ចិឃ តណ្ហា, អតិក្កុយតបខេឃាខេកា ចិឃ លិបតកសជ្លាទា, ឃធា ច ខេសា បុទិខេសា បទតិខេទ បតិដ្ឋហយាខេតា បទតិទទុក្លចិគិតាទ្ធិ កិច្ចិ អស្សាឥឃយាខេតា ចា អតស្សាឥឃយាខេតា ចា ខេកចលំ បធចិឃំ សកធាលបខេឃាខេកខេហច បតិដ្ឋាតិ, ឲចយិឥយ្យិ កចត្តទត្តកាចចិគិតាទ្ធិ ហឥឃចត្ដសជ្លាតំ គិស្សាឃំ បច្ចាខេចាកាទខេច អស្សាឥឃយាត៌, ចតុខេចាកាទខេច អតស្សាឥឃយាត៌ ចា ខេកចលំ អាខេយុណសយ្យុត្តកខេយុខេហច បចត្តតិ៎ តត្ថ អស្សាឥឃយាតត្តិ ឋិបុណត្តិ, បជិលកយាតត្តិ អខេត្ថា៎

កចត្តទាឌិបជិសន្ធាតខេតាតិ កចត្តទស្ស អញ្ញាកចស្ស អាឌិបជិសន្ធាតកាចខេតា៎ កចត្តទាឥខេឃា ចា

ភចេយាតិកតិចិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាចាសត្តទាតិ, តេសំ បដិសន្ធានេនាតិ អវេត្វា តនេតំ ចិញ្ញាណំ តាបិ ទ្ធឆាកតំ ទ្ធយស្មិំយេច ភវេ ឧប្បន្នត្តា កម្មត្តិ បដិសន្ធិជនកំ កម្មំ សង្ខារាតិ ទុតិអាសន្នជវនចិញ្ញាណសហកតា លិបភកសង្ខារា តតិតិ ភយភចេសភ បចត្តពល្យា ចិសយោ កម្មាគី

៩១៦ សង្គបដិសេឈាយាគីតំ សតិបិ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នភាវេច សង្ខាភពេន្ធ ភ បិកេដេតិ តេសំ ឧកត្តភាគត្តភាចំ អភាយសិត្វា អភាកយភាតីតហេតុសមុប្បាទេយេច ជេស្សន្តោ “ឧត្ត ចា”តិអាគីយាហ សង្គាគីហេតុកាតិ ឧត្ត បដិសេឈាសោ សង្គហេតុកោ បគីបេបិ បគីបត្តទាគីហេតុកោ ឫគ្គា លច្ឆភហេតុកា ឲាយា អាគាសាគីអភិមុខមុខាគីហេតុកា ហោត្តិ អញ្ញត្រ អកត្តាតិ សង្គាគីបច្ចយេគេសំ អត្ថុបកត្តា សង្គាគីហេតុកា ហោត្តិ តទេតា បុរេត្ត អភាចា ឧចំ ទ្ធេឫ្យិ បដិសន្ធិចិញ្ញាណំ ភ ហេតុគេសំ កត្តា តំហេតុកំ ហោតិ តទេតា បុរេត្ត អភាចា តស្មា ភ ទ្ធគំ ហេតុគេសតោ បុរិយភចតោ ទ្ធឆាកតំ បដិសេឈាសាគេយោ ចិយ សង្គាគីគេសតោ, តាបិ តត្ត ហេតុតា ចិភា ឧប្បត្តិ សង្គាគីហិ ចិភា បដិសេឈាសាគេយោ ចិយាតិ អវេត្វា អឆ ចា ហោត្តិ អញ្ញត្រ អកត្តាតិ បុរេត្ត បច្ចយគេស សត្តិហិតា ហុត្វា តទេតា អញ្ញត្រ កត្តា តប្បច្ចយា ភ ហោត្តិ ឧប្បត្តិតោ បុរេត្ត អភាចា, តាបិ សង្គាគីបច្ចយា ភ ហោត្តិ, ឧចំ ទ្ធេឫ្យិតិ ទុត្តភយេភច យោរេជតត្ថា

ភត្តិ ឧកតា ឧកសង្ខារភកេត្តបិ អញ្ញរស្សុច ចិញ្ញាណស្ស បិតុភចភតោ តាបិ ភាភតា សង្ខាភពេត្តតោ បគីបេបិ ចិយ ឲលិកាយ ហិ បគីបជាលិយ សង្ខារភកត្តំ ឧបិគាយ សោ ឧចាតិ ទុច្ចតិ, អត្តកិច្ចច្ច សាគេតិ, ឧចមិឆាបិ ជេដ្ឋ “យគី ហិ”តិអាគីតា សង្ខាភពេន្ធ ឧកត្ថំ ឧកតាយ, ភាភតាយ ច អក្កុហេតុជ្ជតំ, កហេលេ ច គេហំ ជេស្សតិ ឧស ភយោតិ អតិគេសភ ពិជក្កទាគីសុ សដ្ឋហេតុហេតុសមុប្បន្នេសុ យចាសម្ភំ យោជេតា កាតដ្ឋាតិ ជេស្សតិ ទ្ធឆាបិ ហិ ហេតុហេតុសមុប្បន្នចិញ្ញាណាតំ ឧកត្តមេកេត្ត សតិ ភ មត្ថស្សាកតិតោ គេចកាតិ សម្ភតា សិយា ឧកត្តភាភេត្ត ភ កម្មចតោ ថលំ សិយា, តទេតា “ទត្តស្ស ពីជំ ទត្តស្ស ថល”ត្តិអាគីកស្ស ចិយ “ក្វាបុញ្ញាហំ, ភវត្ត, ទោហិតស្សោ តាយ ទ្ធមិ អហោសិ”ត្តិអាគីកស្ស (សំ ត៍ ១.១០៨) ចោហារស្ស លោបេបិ សិយា, តស្មា ឧត្ត សង្ខាភពេន្ធសុ ហេតុហេតុសមុប្បន្នេសុ ភ ឧកត្តមេកតា ចា ភាភតា ចា ឧបកត្តព្ពា ភ កហេតព្ពា ឧត្ត ច ឧកត្តឧកតាបដិសេធេភ “សសំកតំ ឃុសំ ទ្រុក្ត”ត្តិ (ចិក ម្ហលដី ១១៨) ទ្ធមំ ជិដ្ឋិ តិចាទេតិ, ឧកត្តភាភតាបដិសេធេភ “បទំកតំ ឃុសំ ទ្រុក្ត”ត្តិ (ចិក ម្ហលដី ១១៨), ហេតុហេតុសមុប្បន្នតាចេតេភ “អគិច្ចសមុប្បន្ន”ត្តិ (ចិក ម្ហលដី ១១៨) ទ្ធមំ ជិដ្ឋិ តិចាទេតិ

៩១៣ តត្វាតិ ថលុប្បត្តិក្ខណេ អញ្ញស្សាតិ យេត តំ កម្មំ កតំ, តទេតា អញ្ញស្ស អញ្ញទេតាតិ ឃំ តំ កម្មំ តិព្វត្តិតំ, តទេតា អញ្ញទេតា “ឆម្មមត្តិ ភវត្តទម្មបេតី”តិ (ចិសុទ្ធិ ១.១១១; ចិក អដ្ឋ ១១៧; មហានិ អដ្ឋ ១៧; បដិ ម អដ្ឋ ១.១.១០៥) ទុត្តត្តា ថលស្ស ឧបភុញ្ជេកេ ច អសតិ កស្ស តំ ថលំ សិយាតិ អត្ថុយុញ្ជោតិ តត្រាតិ តស្មិំ យចាទុត្តេ អត្ថុយោគេ

តត្វាតិ ឧកសង្ខារេ ឃស្មិំ ឆម្មបុញ្ជេ កម្មំ តិព្វត្តំ, តស្សេច សង្ខារេតិ អវេត្វា ឧតស្ស អត្តស្សាតិ ហេតុថលាតំ អត្តតោ អញ្ញត្តេបិ តេភេច ហេតុថលភាវេច សម្ពន្ធត្តា តំ ថលំ “អញ្ញស្ស, អញ្ញតោ”តិ ចា ភ ចត្តព្ពត្តិ ឧតស្ស អត្តស្ស ចត្តិបត្តុទអលត្តកាទសាគីភាចតា អម្ពាតុល្លុក្កាគីពីជាតំ អភិសង្ខារោ ឧត្ត ច អភិសង្ខតំ ពីជំ ចិយ កម្មចា សត្តា, អភិសង្ខារោ ចិយ កម្មំ, ពីជស្ស អង្កុរាគីប្បពន្ធោ ចិយ

សត្តស្ស បដិសន្ធិវិញ្ញាណាទិនិប្ផាទេន្តោ។ តត្ថុប្បន្នស្ស អង្កុរស្ស រត្តកេសរស្ស វា ផលស្ស វា តស្សេវ ពីជស្ស, តតោ ឯវ ច អភិសង្ខារតោ ការកោ វិយ កម្មការកស្សេវ សត្តស្ស, តំកម្មតោ ឯវ ច ផលស្ស ការកោ វេទិតព្ពោ។ ពាលសទ្ទេន កតំ វិញ្ញាណបរិយាបន្នំ, និព្ពត្តំ, ឧបសម្បយោគោ ច ន វុឌ្ឍិសទ្ទំ គច្ឆតិ។ អថ ច តន្និមិត្តំ វិញ្ញាណាទិកំ និប្ផាទេតិ, អនាយតនា ច វុឌ្ឍិសទ្ទេន ហោន្តិ, ន ច តានិ អញ្ញស្ស ហោន្តិ តំសន្តតិបរិយាបន្នំ ឯវ វុឌ្ឍិសទ្ទេន ឧប្បជ្ជនតោ, ន ច យថាបច្ចយតោ វិញ្ញាណបរិយាបន្នានិ វិនា តានិ អញ្ញតោ ហោន្តិ តទាការេន អភាវតោ, ឯវំ ពីជាទិ សន្តានេ វំ ផលំ, ឯតំ នានត្តស្ស។ ន ច អញ្ញតោតិ ហោតព្ពំ។ ឯតេន ច សង្ខារាការេន ផលការកេវេន វទេយ្យាតិ, ន អញ្ញបច្ចយនិវារណំ ករោតិ។

យម្បិ វុត្តំ, តត្ថ វេទយតីតិ វេទកោ។ តត្ថ វា ឧបចារេន អសតិ និទ្ទា ការកសម្ពន្ធីតិ សម្ពន្ធោ ផលតីតិ សម្ពន្ធិ ផលតិសម្ពន្ធិ។

ទុក្ខសង្ខាតានំ ឆព្ពាគតិ ទុក្ខបញ្ញត្តិយា ឧបាទានក្ខន្ធានំ ខន្ធុបាទានឆព្ពាគំ។ តស្មាតិ យស្មា យថា វុត្តសង្ខារេន កុសលាកុសលចេតនុប្បត្តិយំ "បុញ្ញំ ករោតិ, បាបំ ករោតី"តិ កត្តុវោហារោ, ឯវំ តស្ស ផលុប្បត្តិយំ "សុខំ អនុភវតិ, ទុក្ខំ អនុភវតី"តិ ឧបភុញ្ជកវោហារោ, តស្មា ន ឯត្ថ វេទកិនិយុត្តោ អញ្ញោ ឧបភុញ្ជកោ នាម កោចិ អត្ថិ អត្ថីតិ។

១៩៥។ ឯវំ សន្តីរណាទិ អសង្គហិតបិណ្ឌការេន តត្ថ ច យថាវុត្តចេតោបរិហារោ សតិ, និទ្ទេតិ អត្ថោ។ បវត្តិក្កលោហយថាតិ សង្ខារំ បវត្តិយាតក្កលោ ឯវំ។ បវត្តិតោ បុព្ពេតិ កម្មាយូហនក្កលតោ បុព្ពេ, អវិជ្ជាយាតនាយ សយាតត្វា ឯវំ វុត្តំ។ បញ្ញា ចាតិ វិបច្ចនប្បវត្តិតោ បញ្ញា ច។

អវិបក្កវិបាកា កតត្តា ន ច បច្ចយា, វិបក្កវិបាកានម្បិ កតត្តំ សយានន្តិ តេសម្បិ ផលិចហតា និយាតិ អាសង្កាតិចត្តនត្តំ អាហ "ន ច និច្ចំ ផលិចហា"តិ។

"នវិជ្ជាយាតត្តា អវិជ្ជាយាតត្តា ចា"តិ ឯវេតន វិជ្ជាយាតត្តំ, អវិជ្ជាយាតត្តញ្ច និស្សាយ ចត្តរោនេ បរិហរតិ។ តស្សា បដិឃោកាកិរិយាយ, កណ្ឌកិរិយាយ, ខ្ពលក្ខហលកិរិយាយ ចា ករណយត្តំ តំកិរិយាករណយត្តំ, តេនេវ តេនត្តនិយ្យាតនេ បដិកណ្ឌនេន, ខ្ពលនេន ច បច្ចយោ ហោតិ, អផលិតនិយ្យាតនាទិផលត្តិ អត្ថោ។

១៩៦។ សម្ពាហជិឈាតត្តិ ជាតិត្តិយាយ វិញ្ញាណេសុ យថាវុត្តសង្ខារំ បដិសន្ធិយំ, បវត្តិយញ្ច បច្ចយការេន ជិកន្ទ អជិកាទិនេ បវត្តនការសម្ពាហស្ស អបនយនត្ថំ។

បុញ្ញាភិសង្ខារេតិ តិន្ទារណោ ក្រុម្ភំ អជិរេសេសតាតិ "តិរេហតុកោ តិរេហតុកស្សា"តិអាទិកំ នេកធំ អកត្វា សាយញ្ញតោ, បិណ្ឌនេសតាតិ អត្ថោ។ សព្ពត្ថ ឧបនិស្សយបច្ចយោ ពលវកម្មស្ស វសេន យោជេតព្ពោ។ "ទុព្ពលកម្មំ ឧបនិស្សយបច្ចយោ ន ហោតី"តិ

បដ្ឋានសំចណ្ហតាយ ឥស្សិតរេយតំ ទ្វិបិចចរបដ្ឋាក្យុសលចេតតារេករោតិ “ឥរេបត្វា អភិញ្ញាប្បត្ត”ត្តិ ចិរេសរេត្វា ចត្តត្តំ, ត ចា ចត្តត្តំ ចិបិកស្សុ បច្ចយកាចកចាយ អចិបិការេហស្ស បសក្កាកាចរេតា អភិញ្ញារេចតតាយ ហិ អចិបិកតា រេហដ្ឋា ចិកាចិតា ឲចៈ អចិរេសរេសត បតាតិ ឲត្តាបិ ឲរេសច តរេយាៈ បដ្ឋាត្តំ ចិបិកចិញ្ញាណាតត្តិ អារេតត្វា សប្បត្តិតត្តាៈ

បដ្ឋាតត្តិ ចក្ខុរេសាតចិញ្ញាណាតំ, សយ្យជិច្ឆតយរេតាឆាត្យយា, ចិត្តំ សត្តិរេលយរេតាចិញ្ញាណឆាត្វតដ្ឋាតិ ឲរេតសំ បដ្ឋាត្តំៈ តរេឆចាតិ រេចឆា ឲចៈ កចំ បត ឰដ្ឋារេយុរេលរេយច បចត្តតកាតិ ក្យុសលចិបិកចិញ្ញាណាតិ ឝ្យកតិយំ បចត្តត្តិតិ អាហ “តិរេរេយ យហារេយាក្កលាតរេត្តរេស្សា”តិអាឌិៈ រេឆរេទា ហិ តត្ត ឰត្តិយា ចស្សំ តិយ្ញិតត្វា កតិបយំ រេចលំ តិរេយក្កិ ច្វបសរេយត្វា រេតសំ ឆយុំ រេឥរេសតិៈ

រេសុច កាយាចចរេទា បុញ្ញាភិសង្ខាររេទាៈ អចិរេសរេសត បត បុញ្ញាភិសង្ខាររេទាតិ កាយាចចរេំ, ទ្វិបិចចរេដ្ឋាតិ ក្សចិឆយ្យិ បុញ្ញាភិសង្ខារេំ ឲកត្ត្យ សក្កល្យាតិៈ

ក្ខាឥសាក្យុសលចេតតារេករោតិ ឲត្ត ឧត្តច្ចសហកតចេតតាយ កហរេលា ការេលំ ត ឌិស្សតិ, ចិចារេតត្តរេយតំ ឲកស្ស ចិញ្ញាណស្ស តរេឆច បច្ចរេយា បដិសន្ធិយំ, រេតា បចរេត្តតិ ឲករេស្សច បច្ចយកាចតិយរេយា បដិសន្ធិយំ, រេតា បចរេត្តៈ បចរេត្ត ហិ សត្តត្តយ្យិ បច្ចរេយាតិ អឆិប្បារេយាៈ

ទ្វិបករេចចត្យត្តិ អក្យុសលចិបិកាតំ ចក្ខុរេសាតចិញ្ញាណសយ្យជិច្ឆតសត្តិរេលាតំៈ តាតិ បត ឲកត្តរេតា អតិដ្ឋារេយុលាតិ, ទ្វិបករេច ច កចំ អតិដ្ឋារេយុលាសយារេយារេកាតិ អាហ “រេសា ច រេលា”តិអាឌិៈ “តឆា កាយាចចររេឥចរេលិរេកបិ អតិដ្ឋទ្វិបិឥរេយា តត្តិ”តិ ឰកំ រេយក្យុច្ចរេសត ចុត្តាៈ ពាហុលត្យោរេតសំ ឰដ្ឋា ឲច ទ្វិបិឥរេយា ឧបដ្ឋហត្តិ, កឥាទិ អតិដ្ឋំៈ រេឥចាតត្យោរេកសដ្ឋិរេឥច បុត្តតិយិត្តបិត្យកាចកាលិឌឹសុ យិលិតយាលិឌិអតិដ្ឋារេយុលសយារេយារេកា រេហាតីតិៈ

ឲទ្វលិៈ យត្ត ចិត្តារេប្យកាសតំ កតំ, តរេតា កចរេតា បដ្ឋាយ យុលយត្តប្យកាសតំ កាត្យការេយា អាហ “អាឌិរេតា បដ្ឋាយា”តិៈ រេតរេតច “ទ្វិសុ ករេចសុ”តិអាឌិ ចុត្តាៈ យត្សុស្សាបិ រេកចិ អណ្ឌឌា, សំរេសឥឌា ច រេហាត្តិតិ តឥរេបក្ខាយ “ចត្វសុ រេយាតីសុ”តិ ចុត្តាៈ ឲកត្តកាយឲកត្តសញ្ញិតាសាយរេញ្ញត ចត្យត្តរេសាតក្សុយិកាបិ អសញ្ញារេប្យចឌ្ឍា ចត្យត្តិរេយច ចិញ្ញាណដ្ឋិតិៈ កឥត្តិៈ ឲស បុញ្ញាភិសង្ខាររេទាៈ ចុត្តតរេយរេតចាតិ “តាតាក្ខលិកកយុបច្ចរេយត រេចច ឧបតិស្សយបច្ចរេយត ចា”តិ ចុត្តតរេយរេតចៈ យចាសយុត្តិ ឲកចិសតិកាយាចចរេទ្វិបិចចរេក្យុសលចិបិរេកសុ ចុឌ្ឍសត្តំ បដិសន្ធិយំ, បចរេត្ត ច, សត្តត្តំ បចរេត្ត ឲចាតិ អយំ យចាសយុរេចាៈ

តាឌិរេសរេយចាតិ តាតត្តកាយឲកត្តសញ្ញិសង្ខារេតរេយចៈ

ចត្យត្តំ ចិញ្ញាណាតត្តិ កចាឥរេយា អរេបក្ខិត្វា ចុត្តាៈ ចត្វសុ អរេត្តាកឆាតំ បត តិស្សំ ចិញ្ញាណាតំ តីសុ ចិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ បច្ចយការេចា

ឃោរេពព្វា។ អចិញ្ញាណកេ សត្តាចាសេ សង្ខារបច្ចឃា ចិញ្ញាណេ អលព្ភយាតេបិ ពស្ស សង្ខារហេតុកត្តំ លព្ភតេច។ ពថា ហិ ពត្ថ បុញ្ញាភិសង្ខារេទា ពេជត្តារូបំ តាតាក្កលិកកម្មបច្ចយេត បច្ចយោ ហោតិ។ ឲពម្ហិច្ចា មុលមត្តម្បកាសេត បុញ្ញាភិសង្ខារាទីតំ ទុក្កតិអាទីសុ បចត្តិយំ ក្យសលចិបាកាទីចិញ្ញាណាតំ បច្ចយការេចា ករេចសុ ចុត្តតយេតេច ចិញ្ញាណឃតីតិ ត ចុវេត្តាតិ រេចឌិពន្តា។

ចិញ្ញាណបច្ចឃាតាយរូបបទចិត្ថារកថាចណ្ណតា

៤៦៧. ចិភាកាតាយរូបិតត្តិ តាយស្ស, រូបស្ស ច បភេទតោ។

ពត្ថ តាយស្ស តាច បភេទំ ឌស្សេត្តេត កាមំ ចិញ្ញាណម្បិ តាយមេច, បច្ចយបច្ចុប្បន្នេ បត អសង្ករតោ ឌស្សេតុំ "អារម្មណាភិមុខំ តយតតោ ចេឌតាឌយោ តយោ ខន្ធា"តិ ចុត្តំ។ តិន្តាតស្ស បតេត្ថ បចត្តិកថាយំ អប្បច្ចយត្តា, តយតដ្ឋាកាចតោ ច បសេក្កា ឲច តត្ថិ។ តាយតដ្ឋេត ហិ តំ តាមំ, ត តយតដ្ឋេត។ តេសំ តាយរូបិតំ សុលាទិចសេត, បឆឹអាទិចសេត ច ចិភាគោ។

៤៦៨. សត្តាចាសត្តិ អសញ្ញសត្តាចាសំ។ បុរិមេសុ ចតុសុ, អសញ្ញសត្តាចាសេ ចាតិ បញ្ចសុ។

កគ្គសេយ្យក្កហណេត ឌលិត្យុខា កហិតាតិ "អណ្ឌជាតច្ចា"តិ ចុត្តំ។ អណ្ឌជាតច្ចា អកាចកាតត្តិ ឃោរេពន្តំ។ សត្តតិឹសាតីតិ កលិបសត្តាតម្បុលិតិ។ ឃឌិបិ ចិការរូបិតិ បដិសន្ធិក្ខណេ ត សត្តិ, លក្ខណបរិច្ឆេទរូបិតិ បត សត្តីតិ តាតិ បរមត្ថតោ អបរិតិប្ផន្នានីតិ ចរឌ្ឍេត្តា អាហ "រូបរូបតោ"តិ។ ចស្សាទីកេ សង្ខារក្ខន្ធភាវេច ឲកត្តំ តេត្វា "តេចីសតិ ឆម្មា"តិ ចុត្តំ។ អបតេត្វាតិ កលិបត្តកេត បឆឹអាទីកេ សមាតលក្ខណតាយ អក្កហេត្វា។

តេសត្តិ (ពាហ្មកាឃិកាទីតំ។ ចិត្វាទេតាតិ ចត្សុបិ សត្តតិឹសេសុ រូបិតំ អសង្គិបតេត។

កាមភវេ បត ឃស្មា សេសឱបបាតិកាតត្តិ ឲត្ថ កិច្ចាបិ កាមភវេ ឱបបាតិកា ចុត្តា ត សត្តិ, ឃេត សេសក្កហណំ សាត្ថកំ ភវេយ្យ, អណ្ឌជាគព្ភសេយ្យកេហិ បត ឱបបាតិកសំសេទជា សេសា ហោត្តីតិ សេសក្កហណំ កតត្តិ វេទិតព្វំ។ អថ ចា (ពាហ្មកាឃិកាទីកេហិ ឱបបាតិកេហិ ចុត្តេហិ សេសេ សត្ថាឃ "សេសឱបបាតិកាត"ត្តិ អាហ។ តេ បត អរូបិតោបិ សត្តីតិ "កាមភវេ"តិ ចុត្តំ។ អបរិបុណ្ណាឃតតាតំ បត តាយរូបំ ឃថាសម្ភចំ រូបមិស្សកចិញ្ញាណតិទ្ទេសេ ចុត្តតយេត សក្កា ឆម្មកាណតោ ចិញ្ញាតុត្តិ ត ចុត្តត្តិ ឌដ្ឋព្វំ។

បដិសន្ធិចិត្តេត សហ បចត្តិត្តាតុតោតិ បដិសន្ធិចិត្តេត សហ ឧប្បន្នេសុ តេវោជាឆាតុតោ។ ហទយចត្ថុតោ តន្តាប្បន្នា បដិសន្ធិចិត្តស្ស ចត្ថុភូតា។ តេសំ អន្ដោហរិតាហារេត អត្ថេតេ សរីរេ អាហារសមុដ្ឋាតំ សុដ្ឋុតត្តិ សម្ពន្ធោ។ តទេតាតិ តេតេច មាតុក្កន្ធិកតការេចត តិទ្ទេសេត្តា។ អចត្ថុតោ ឆេក្ក អដ្ឋកាតេច ឧតុចិត្តសមុដ្ឋាតាតិ ហោត្តីតិ សម្ពុកាល់ សត្ថាឃ "រូប្បិសតោ ឆិត្តំ តចកាត"ត្តិ ចុត្តំ។ បុព្វេតិ យំ

បុទ្ធោ សត្តតិច្ចយាទិកំ សត្តកបទិយោយាសាតំ រូបំ ខ្លឆ ចុត្តំ, តំ ឲេកកស្ស ចិត្តស្ស តីសុ តីសុ ពនេលាសុ ឱប្បជ្ជមានមេវ ចុត្តន្តិ កត្វា អាហ "បុទ្ធោ...បេ... សត្តតិចិឆ"ន្តិៈ ក្ខចិឆយ្យិ តត្តិ ឱត្សបដ្ឋានំ, ចិត្តសបដ្ឋានញ្ចាតិ ក្ខចិឆយ្យិ តំ សទ្ធិៈ

សណ្ឋាតត្តិ អទ្ធតិយការេចត ធាតុំ, អត្តតោ បត ពលយត្តំ តិដ្ឋតេចៈ ចតុទ្ធិសា ចចត្តាបិតាតិ អញ្ញាមញ្ញា សំសដ្ឋីសា យុទលេត ចត្វសុ ជិសាសុ ចចត្តាបិតាៈ អញ្ញាមញ្ញា អាលិង្គេត្វា ជិតា កិត្តុចាហតិកា ចិយ ចៈ

៤២៩ៈ បញ្ចារេចាការកេច ច បចត្តិយត្តិ រូបិនតកកម្មុនបញ្ចចិញ្ញាលបត្យចត្តិកាលំ, សហជាតចិញ្ញាលបច្ចយញ្ច សន្ធាយាហៈ តទា ហិ តតោ តាយរេយច ហោតីតិៈ កម្មចិញ្ញាលបច្ចយា បត តទាបិ ឱកយំ ហោតីតិ សក្កា ចត្តុំ, បច្ឆាជាតចិញ្ញាលបច្ចយា ច រូបំ ឱបត្តិន្ទិ ហោតីតិៈ អសញ្ញាសត្តិអាទិ កម្មចិញ្ញាលបច្ចយំ សន្ធាយ ចុត្តំៈ បញ្ចារេចាការកេច ច បចត្តិយត្តិ កចក្កាទិនតកកម្មតោ អញ្ញាត រូបុប្បត្តិកាលំ, តិរោធសយាបត្តិកាលំ, កចក្កាទិឱប្បត្តិកាលតោ អញ្ញាកាលញ្ចា សន្ធាយ ចុត្តន្តិ យុត្តំៈ កចក្កាទិឱប្បត្តិការេល ហិ តំនតកេកត កម្មុតា ឱប្បជ្ជមានំ រូបំ, សោ ច ចិបាកោ កម្មចិញ្ញាលបច្ចយោ ហោតីតិ សក្កា ចត្តុំៈ សហជាតចិញ្ញាលបច្ចយាតបេក្ខយ្យិ ហិ បចត្តិយំ កម្មតា បចត្តយាតំ រូបំ, តាយញ្ចា ត កម្មចិញ្ញាលាតបេក្ខ ហោតីតិៈ សញ្ញត្វាតិ បដិសន្ធិយំ, បចត្តេ ចៈ សហជាតចិញ្ញាលបច្ចយា តាយរូបំ, កម្មចិញ្ញាលបច្ចយា តាយរូបញ្ចា យធាសម្ភចំ យោជេតព្វាៈ តាយញ្ចា រូបញ្ចា តាយរូបញ្ចាតិ ឲត្វ តាយរូបសទ្ធោ អត្តតោ ឲកទេសត តាយសទ្ទេត តាយសទ្ទស្ស សរូបេបិ, រូបសទ្ទេត ច រូបសទ្ទស្ស, តស្មា សរូបិតំ ឲកសេសោតិ ឲកទេសសរូបេកសេសោ, តាយរូបសទ្ទស្ស ធាតំ ខ្លាតរេសញ្ចា តាយរូបសទ្ទាតំ អទស្សតត្តិ អត្ថោៈ

ចិបាកតោ អញ្ញា អចិបាកំៈ យតោ ខ្លិឆា យតំ, តតោ យុត្តរេយច ខ្លាឆត្តិ យោជេតព្វាៈ

កុសលាទិចិត្តក្ខណោតិ អាទិ-សទ្ទេត អកុសលកិរិយចិត្តក្ខណោ ចិយ ចិបាកចិត្តក្ខណោបិ ចិបាកានតកកម្មសបដ្ឋានំ សង្គហិតត្តិ ចេទិតព្វាៈ ចិបាកចិត្តក្ខណោ បត អកិសង្ខារចិញ្ញាលបច្ចយា បុទ្ធោ ចុត្តតយេត ឱកយញ្ចា លព្ភតីតិ តាទិសចិបាកចិត្តក្ខណចជ្ជេតុំ "កុសលាទិចិត្តក្ខណោ"តិ ចុត្តំៈ

៤៣០ៈ សុត្តន្តិកបរិយាយតោតិ បដ្ឋានេត រូបិនំ ឱបតិស្សយបច្ចយស្ស អចុត្តត្តា ចុត្តំៈ សុត្តន្តេ បត យស្មិំ សតិ យំ ហោតិ, អសតិ ច ត ហោតិ, សោ តស្ស ឱបតិស្សយោ តិទាតំ ហេតុ បករេចាតិ កត្វា "ចិញ្ញាណូបតិសំ តាយរូប"ន្តិ រូបស្ស ច ចិញ្ញាណូបតិស្សយតា ចុត្តាៈ ចតបត្តបរិយាយេ ច ចតបត្តកាយតិកយតករេនតបទបុក្កលូបតិស្សយោ ខ្លរិយាបចចិហារោ, តតោ ច ជីចរាជិតំ ជីចិតបរិក្ខារាតំ កសិរេត, អប្បកសិរេត ច សមុទាកយតំ ចុត្តំ, ត ច ចតបត្តាទយោ អារម្មណូបតិស្សយាទិកាចំ ខ្លរិយាបធាតំ, ជីចរាទិសមុទាកយតស្ស ច កនត្តិៈ តស្មា ចិតា អការេចា ឲច សុត្តន្តិកបរិយាយតោ ឱបតិស្សយការេចា ឥដ្ឋេត្វាៈ តាយស្ស អកិសង្ខារចិញ្ញាណំ កម្មារម្មណបដិសន្ធិអាទិការេល អារម្មណបច្ចយោច ហោតីតិ ចត្តព្វរេយច តត្តិតិ រូបេស្សច សុត្តន្តិកបរិយាយតោ ឲកឆាច បច្ចយការេចា ចុទ្ធត្តាៈ សំសយស្ស ហិ រូបេស្សតំ បច្ចយោ ហោតីតិ ចុទ្ធត្ត តាយស្ស ហោតីតិ ចត្តព្វរេយច តត្តិតិៈ

បច្ចយស្ស បាកដត្តា អប្បាកដំ បដិសន្ធិំ គហេត្វា បុច្ឆតិ “កិំ បនេត”ន្តិអាទិនា។ សុត្តតោ នាមំ, យុត្តិតោ រូបំ វិញ្ញាណបច្ចយា ហោតីតិ ញាតព្វំ។

យុត្តិតោ សាធេត្វា សុត្តេន តំ ទឡ្ហំ ករោន្តោ “កាយសមុដ្ឋានស្សាបិ ហី”តិអាទិមាហ។ ចិត្តសមុដ្ឋានស្សេវាតិ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស វិយ។ ឯត្ថ ច “វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូប”ន្តិ (ម· និ· ២·១១៩; សំ· និ· ២·១, ២៨; ឧទាន· ១; កថា· ១) នាមរូបេន ឯកតោ វត្វា រូបបរិគ្គហកានំ បដ្ឋិតានំ បរមត្ថតោ នាមរូបមត្តមេវ បច្ចយានំ និស្សិតំ, ន សត្តោ, ន ជីវោ, តស្មា តេនេវ អប្បដិបត្តិយំ អត្ថទ្វយំ ឆដ្ឋាយតនំ បច្ចត្តំ ហោតិ។ សុត្តន្តបរិយាយេន ឆដ្ឋាយតនបច្ចត្តន្តិ។ អថ វា នាមរូបមត្តាវសេន បច្ចយា ឆដ្ឋាយតនត្តា ឆដ្ឋា។ ឆដ្ឋាយតនបរិយាយេន ច តស្ស សមុទយោ, តស្ស ច និរោធោ, និរោធគាមិនិបដិបទា ច បកាសិតា ឯវ ហោតិ។ អហេតុកស្ស ឆដ្ឋស្ស, ហេតុនិរោធា អនិរុជ្ឈនកស្ស ច អភាវា, និរោធស្ស ច រូបនិមិត្ត វិនា អនភិញ្ញាតត្តាតិ វុត្តបច្ចយាកានំ ឆដ្ឋាយតនបច្ចត្តំ និទ្ទិសេតព្វំ។

នាមរូបបច្ចយាសឡាយតនបទវិត្ថារកថាវណ្ណនា

៤៣១· តត្ថ នាមរូបំ។ តស្សាតិ សឡាយតនស្ស។ តាទិសស្សេវាតិ ឯកទេសស្សេវ។

ឋានាបិ នាមន្តិ វត្ថុយស្សេវ គហណេ ការណំ វុត្តនយេនេវ។ និយមតោតិ ឋានវា ចតុន្នំ ភូតានំ, វត្ថុ ចតុន្នំ, ជីវិតស្ស ច យថាសម្ភវំ សហជាតនិស្សយបុរេជាតវិប្បយុត្តាទិនា សឡាយតនស្ស បច្ចយាភាវស្ស ឯកទេសំ បច្ចយភាវំ សន្ធាយ វុត្តំ។ រូបាយតនាទីនំ បន សហជាតនិស្សយានុបាលនភាវោ នត្ថីតិ អគ្គហណំ វេទិតព្វំ។ អាហារូបត្ថម្ភបុរេជាតាទិភាវោ ច តេសំ ន សព្វត្ថ ពហុទិរិយាបន្នានមេវ, ន ច ចក្ខាទីនំ វិយ ឯកប្បហារេនេវាតិ អនិយមតោ បច្ចយភាវោ។ និយមតោ…បេ… ជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ ឯវត្តិ ឯត្ថ ឯកំ-សន្ធាយ វា រូបាយតនាទីនម្បិ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ។ ឆដ្ឋាយតនញ្ច សឡាយតនញ្ច សឡាយតនន្តិ ឯត្ថ យទិបិ ឆដ្ឋាយតនសឡាយតនសទ្ទានំ សទ្ទតោ សរូបតា នត្ថិ, អត្ថតោ បន សឡាយតនេកទេសភាវេន ឆដ្ឋាយតនន្តិ ឯកទេសសរូបតា អត្ថីតិ ឯកទេសសរូបេកសេសោ កតោតិ វេទិតព្វោ។ អត្ថតោបិ ហិ សរូបានំ ឯកទេសសរូបេកសេសំ ឥច្ឆន្តិ “ចន្ទ្រា ច កុដិលោ ច កុដិលា”តិ។ តស្មា អត្ថតោ ឯកទេសសរូបានម្បិ ឯកសេសេន កថិតព្វន្តិ។

អថ វា ឆដ្ឋាយតនញ្ច មនាយតនញ្ច ឆដ្ឋាយតនន្តិ វា មនាយតនន្តិ វា ឆដ្ឋាយតនញ្ច ឆដ្ឋាយតនញ្ច ឆដ្ឋាយតនន្តិ វា មនាយតនញ្ច មនាយតនញ្ច មនាយតនន្តិ វា ឯកសេសំ កត្វា ចក្ខាទីហិ សទ្ធិំ “សឡាយតន”ន្តិ វុត្តន្តិ តមេវ ឯកសេសំ នាមមត្តបច្ចយស្ស, នាមរូបបច្ចយស្ស ច មនាយតនស្ស ចេតេ តំ អត្ថតោ ទស្សេន្តោ អាហ “ឆដ្ឋាយតនញ្ច សឡាយតនញ្ច សឡាយតនន្តិ ឯវំ ឯកសេសំ កត្វា”តិ។ យថាវុត្តេបិ ហិ ឯកសេសោ អត្ថតោ ឆដ្ឋាយតនញ្ច សឡាយតនញ្ចាតិ ឯវំ កតោ នាម ហោតីតិ។ សព្វត្ថ ច ឯកសេសេ កតេ ឯកសេសេនវសេសោ ឯកទេសេនវសេសោ ឯកទេសានំ ឯកទេសានម្បិ ចក្ខាទីនំ សង្គហោ នាមាយ ឧទ្ទិសវិរាធនំ កតោតិ

ឆដ្ឋោ

“ន អញ្ញថា”តិ ឯតេន តស្ស តស្ស កាយស្ស, រូបស្ស ច អភាវេន តំ តំ អាយតនំ ន ហោតីតិ ព្យតិរេកំ វិភាវេតិ។

យត្ថ យំ យំ កាយំ, រូបញ្ច យស្សាតិ យស្ស យស្ស អាយតនស្ស។ យថាតិ សហជាតាទិនា យេន យេន បការេន។ នេយ្យន្តិ យោជ្យំ។

តស្ស វសេនាតិ តស្ស ហេតុអាទិបច្ចយស្ស វសេន។ កុសលាកុសលោតិ ឯត្ថ សត្តធា បច្ចយភាវេន កុសលោ អដ្ឋធា បច្ចយភាវេន, តថា នវធា, តថា ទសធាតិ អយំ កុសលោ។ អកុសលោ បន ទសធា បច្ចយភាវេន នវធា បច្ចយភាវេន, តថា អដ្ឋធា, តថា សត្តធាតិ ឯវំ វេទិតព្វោ, ន បន សត្តធា បច្ចយភាវេន ឯវ ទ្វេបិ កុសលាកុសលា យោជេតព្វា, តថា អកុសលាភាវេនាតិ។

វិបាកំ កាយន្តិ សម្ពន្ធោ។ វុត្តនយេនេវាតិ សហជាតាទិវសេន, សត្តធា, ហេតុអាទិវសេន ច។ ឥតរន្តិ អវិបាកំ កាយំ។

“ហទយវត្ថុនោ សហាយំ ហុត្វា”តិ ឯតេន អរូបេ វិនា អសហាយំ កាយំ ន ហោតិ, ហទយវត្ថុ ច នាមេន សហ ឆដ្ឋាយតនស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ ឯត្តកមេវ ទស្សេតិ, ន បន យថា ហទយវត្ថុ បច្ចយោ ហោតិ, តថា កាយម្បីតិ អយមេត្ថ អធិប្បេតោ។ វត្ថុ ហិ កាយស្ស វិប្បយុត្តបច្ចយោ ហោតិ, ន កាយំ កាយស្ស វិបាកហេតាទិបច្ចយោ ហោតិ, ន វត្ថូតិ។ បវត្តេ អរូបធម្មា កម្មជរូបស្ស ឋិតិប្បត្តស្សេវ បច្ចយា ហោន្តិ, ន ឧប្បជ្ជមានស្សាតិ វិប្បយុត្តអត្ថិអវិគតា ច បច្ឆាជាតវិប្បយុត្តាទយោ ឯវ [illegible] យោជេតព្វា។

“តទេវា”តិ វុត្តំ “បវត្តេ”តិ វុត្តំ បច្ចាមសន្តិ អាហ “តទេវ ហិ បវត្តេ”តិ។ “បច្ឆាជាតាការេន”តិ បន វុត្តំ “បច្ឆាត្ត”ន្តិ វុត្តំ ទីបិតមេវាតិ។ បវត្តិយំ ចក្ខាយតនាទិកស្ស កាយំ វិបាកបច្ចយោ ន ហោតិ, អត្តនា ជនិតរូបស្សេវ ហោតិ។ បដិសន្ធិយំ បន កម្មសមុដ្ឋានំ ចិត្តសមុដ្ឋានសទិសំ, តស្មា វត្ថុនោបិ វិបាកបច្ចយោ ហោតិយេវ។

រូបតោតិ រូបស្ស យំ យំ អាយតនំ ឧប្បជ្ជតីតិ បដិសន្ធិយំ អព្ពោកិណ្ណជាតំ បច្ឆា អាយតនស្ស កាយាយតនមេវ ឧប្បជ្ជតិ។ វុត្តនយំ យថារហំ វុត្តនាតិបិ។

អវសេសសឡាយតនស្សាតិ ឯត្ថ “បច្ឆាជាតកមេវ បនា”តិ ឯតស្ស អត្ថវណ្ណនត្តា បច្ឆាជាតាការេន ឯវ បវត្តិយំ បច្ឆាជាតាការេនាតិ អវសេសំ សឡាយតនំ វុត្តន្តិ ឆដ្ឋំ។ កាយរូបស្ស សហជាតាទិវសានុរូបបច្ចយភាវោ, វិប្បយុត្តាទិអវសានុរូបបច្ចយភាវោ ច យថាសម្ភវំ យោជេតព្វោ។ “រូបបច្ចយា បញ្ចាយតនានី”តិ អយម្បិ នយោ លព្ភតិ និរោធសមាបន្នានំ វសេន, សោ បន អបាកដភាវេន យោគេ ច បដិសន្ធិយំ បច្ចយត្តស្សេវ កាយរូបស្ស បវត្តិយំ បច្ចយភាវោ វិភាវិតោតិ ន វុត្តោតិ វេទិតព្វំ។

សឡ្យអាឃតនបច្ចឃាផស្សបទនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩៦៧៎ ពាហិរតិឃា លោកិឃចិបាកចិញ្ញាណេហិ សម្បយុត្តា ពាហិរតិលោកិឃចិញ្ញាណសម្បយុត្តា៎ តទេតា ឧច ពាហិរតិ៎

ឥតិ្ឋាតិ ឥមិស្ស សឡ្យអាឃតនេត, ទេតស្ម ឈស្ម អាឃតនេតស្មតិ អទេត្ថា៎ អញ្ញោត្ត្តិ សសត្តតិបរិឃាបត្ថេឃច កឈ្ឈាតិ៎ ឥតិញ្ញា សសត្តតិបរិឃាបត្តកេប្បតិញ្ញត្តិ តាឌិសស្ស ផស្សស្ស បច្ចយោ ហោតិ៎ រូបិឌីតិ, បត ពាហិទ្ធា អតុបិឌិត្ថាតិ ច ផស្សស្ស អារម្មណំ ហោត្តិ, ត តាតិ ទក្ខាឌីតិ ចិឃ សសត្តតិបរិឃាបត្តកេប្បកិលេសតិមិត្តប្បចត្តិការេចត ផស្សស្ស បច្ចយា ហោត្តីតិ បឋមាចរិឃចាទេ ត កហិតាតិ, ទុតិឃាចរិឃចាទេ បត ឃទា ឥទា ចា បច្ចឃការេច សតិ ត សក្កា ចឌ្ឍេតុត្តិ កហិតាតិ៎

ឥតិ្ឋាតិ សឡ្យអាឃតនបច្ចយា ផស្សបទេ៎ ទេឃ តាច អាចរិឃា ឃហាចិហារចាសិនោច ឃទា ចិញ្ញាណំ, ឧចំ តាឃរូបំ, សឡ្យអាឃតនំ, ផស្សំ, ទេចតញ្ញា បច្ចយំ, បច្ចយុប្បត្តញ្ញា សសត្តតិបរិឃាបត្តំ ឌីបេត្វា ចិបាកទេឃច ពុទ្ធត្តិ៎ "ឈដ្ឋាឃតនបច្ចយា ផទេស្សា"តិ អភិធម្មភាជនីឃបាឡិទ្ធ (ចិភ៎ ១៦៧) អារុប្បំ សន្ធាឃ ទុត្តាតិ "ឈដ្ឋាឃតនបច្ចយា ផទេស្សាតិ បាឡិទ្ធអតុសារេតា"តិ ទុត្តំ៎

សទ្ទា ផស្សា ត សម្ពុទាត្តីតិ ទេយាឌតា៎ ឃឌី សទ្ទាឃតនេហិ ឧទេកា ផទេស្សា សម្ពុទេឃ្យ, "សឡ្យអាឃតនបច្ចយា ផទេស្សា"តិ ឧកស្ស ចចតំ ឃុទេជ្ជយ្យ , អថាបិ ឧកេម្ហាអាឃតតា សទ្ទា ផស្សា សម្ពុទេឃ្យំ, ឥថាបិ សទ្ទាឃតនេហិ សទ្ទាផស្សសម្ពុទេតា អាឃតនេភេទេត ផស្សេភេទោ តត្តីតិ ឥទេភេទេចសេត ឧកស្ស ចចតំ ឃុទេជ្ជយ្យ, ឥទា បត អសម្ពុទេតា ត ឃុត្តត្តិ ទោទេតិ "ត សទ្ទាឃតនេហី"តិអាឌិតា៎ អញ្ញាស្សាបិ ចា អសម្ពុទត្តស្ស ចិឌាតស្ស ទេហិតត្ថេឃតំ ទុត្តំ "តាបិ ឧកេម្ហាអាឃតតា សទ្ទា ផស្សា"តិ៎ "ត សទ្ទាឃតនេហិ ឧទេកា ផទេស្សា សម្ពុទាតី"តិ ពុទេឃច បត ឧកផស្សចទតស្សាឃុត្តត្តឌីបកំ ការេណត្តិ ចេឌិតព្វំ៎ តិទេស្សតចសេត ចា ឧតំ ទុត្តំ៎ តាបិ ឧកេម្ហាអាឃតតា សទ្ទា ផស្សា សម្ពុទាត្តិ, ឧចំ ត សទ្ទាឃតនេហិ ឧទេកា ផទេស្សា សម្ពុទាតិ៎ ឥស្មា ឧកស្ស ចចតំ អឃុត្តត្តិ៎ បរិហារំ បត អទេតកាឃតនេហិ ឧកផស្សស្ស សម្ពុទេតាតិ ទេស្សទេត្តា "ឥតិ្ឋំ ចិស្សជ្ជេត"ត្តិអាឌិមាហ៎ អចទេសសម្បយុត្តធម្មាឃតតា ផស្សចឌ្ឍិតា តំសម្បយុត្តទេចតាសិកា ធម្មា៎

ឧទេកាបិ អទេតកាឃតតប្បភេចា ឧទេកាបទេតកាឃតតប្បភេចា៎

ឈឌា បច្ចឃទេត្ត បញ្ចា ចិភាចទេឃ, ឧកំ តចឌា បច្ចឃទេត្ត, ពាហិរាតិ ឈ អាឃតតាតិ អារម្មណាឌិតា ឃថាសម្ពុចំ បច្ចឃទេត្ត ចិភាចទេឃតិ សម្ពុទេត្តា៎

អទេតកទេភទស្សាតិ កុសលចិបាកាឌិបញ្ចទ្វារាឌិចទេសេត អទេតកចិធស្ស ទ្វិបញ្ចចិញ្ញាណសម្បយុត្តចជ្ជស្ស ចិបាកផស្សស្ស៎ តាតិ ចាតិ រូបិឃតតាឌីតិ៎ "ឃទោ ច ទេតំ ទោកទេចិសឃំ បច្ចទុទោតី"តិ (ឃ៎ តិ៎ ៣៎៣៣៥) ហិ ទុត្តំ៎ តទា ចាតិ បច្ចុប្បត្តាតិ រូបិឌីតិ បច្ចុប្បត្តញ្ញា

ឆព្វាយតនបរិយាបន្នំ រូបរូបំ សន្ធាយ ចុត្តំ៉ អារម្មណបច្ចយភេត្តតាតិ ថំ សន្ធាំ អបច្ចុប្បន្នំ, អញ្ញថា ឆព្វាយតនំ សន្ធាយ ចុត្តំ៉

ចឃ្សបច្ចយាទេឥតាបឥចិត្តារកឆាចណ្ណភា

៩៣៧៉ ក្ខាររេតា សញ្ញុចាតិ បរចសាយឡាទេតា ឲ្យកចិឆាបិ ក្ខប្បត្តិក្ខាររេតា ៧ ឲ្យច ហេត្តិតិ ៧ញ្ញុច ទេចឥតា ចុត្តា៉

ចិត្តរកទេឥ ឲ្យត្តតចុតិចិឆាបិ ព្ថឆាធិបេ្យតា ឲ្យច ឥទេស្សតំ "ទេចឥតាសុ បភា"តិអាឥិ ចុត្តំ៉ "ទេសសាត"ត្តិ ឲ្យត្ត សប្បជិន្នតសប្បយុត្តាយ ចក្ខុសប្បស្សាឥទេយា បច្ចា យឥិបិ អតត្តរាឌឹហិ បច្ចយា ហោត្តិ, អតត្តរាឌឹតំ បត ក្ខបតិស្សទេយ អទេក្ខាកឆត្តា សត្តិរលាឥារម្មណាតច្ចា សាឆារលស្ស តស្ស ចរេត "ឲ្យកឆា"តិ ចុត្តំ៉ ឲ្យរកកស្មិំ ក្ខាទេ ហិ ចក្ខុក្ខារាឌឹសុ ក្ខប្បត្តចក្ខុចិញ្ញាណាឌឹហិ សហជាតា ចស្សា សករកចិឌឹសុ សប្បជិន្នតាឌឹហិ សប្បយុត្តចេចនាតំ, យទេតាក្ខាទេ ឥឥារម្មណចរេតច បចត្តាតំ ទេក្ខុយកចិបិលកចេចនាតប្បិ សហជាតយទេតាសប្បស្សសក្ខាទេតា ទេសា ចស្សា អដ្ឋឆា បច្ចយា ហោតិតិ ឈោទេឌតត្តំ៉

រូបិរូបិចចរចិបិលកចេចនា បជិសត្តិអាឌិចរេតច បចត្តត្តិ, កាយាចចរាបិ ឲ្យកច្ចាតិ "ទេក្ខុយកចិបិលកចេចនាតប្បី"តិ ចុត្តំ៉ តាសប្បិ ហិ សហជាតយទេតាសប្បស្សា អដ្ឋឆាច បច្ចយា ហោតិ៉ បច្ចយំ អតុបិឌិត្តប្បិ ទេកចិ ព្ថច្ឆ្តិតិ "យា បភា"តិអាឥិតា យទេតាក្ខារាចឌ្ឍកសប្បយុត្តចស្សស្ស បច្ចយភាទេចា ចុទេត្តា៉ តច្ចា ម្មលយត្តឥស្សតំ ឥដ្ឋត្តា៉ ឲ្យតេត តទេយត សត្តស្ស អតត្តទេស្ស, អតាតត្តទេស្ស ច ចស្សស្ស តស្សា តស្សា ចិបិលកចេចនាយ ក្ខបតិស្សយតា ឈោទេឌតត្តាតិ៉

ទេចឥតាបច្ចយាតហ្យាបទចិត្តារកឆាចណ្ណភា

៩៣៨៉ ព្ថឆាតិ ព្ថយស្មិំ ទេលិទេក, ព្ថយស្មិំ ចា សាឥទេត ៧ តហ្យា ឌឹបិតា៉ ព្ថឆាតិ ចា ព្ថយស្មិំ ទេចឥតាបច្ចយា តហ្យាបទេ៉ តត្តាតិ តាសុ ៧សុ តហ្យាសុ៉

ឲ្យរកកាយ សស្សតិឌ្ឋិំ សហកតាយ, ក្ខទេច្ឆទិឌ្ឋិំ សហកតាយ ច តហ្យាយ តឥកិតត្តតាត្យុទេណា រូបិឌឹសុ បចត្តិអាកាទេរា, ទេកចលំ កាយស្សាឥចរេត បចត្តិយា ចិសិដ្ឋាការទេត្តា ចុត្តប្បចត្តិអាការទេតា តហ្យាយ តិចិឆតា៉

យទេត្តតាតិ សប្បិយាយទេតត, អស្សាឥតតហ្យាយ ព្ថទេច្ឆច ចុត្តំ ហោតិ៉ តត្ត បុទេត្តា ចិយ ទេចឥតា ឥដ្ឋត្តា, ភិរាឥទេយា ចិយ ទេចឥតាយ បច្ចយកូតា រូបិឥទេយា, ភិរាឌិកាយិកា ឆាតិ ចិយ រូបិឌិ៧ញ្ញុអារម្មណកាយកា ចិត្តការាឥទេយា ៧៉ តត្ត សុលសប្បស្សចត្តកាយទេកា តត្តចារេយា, ទេចទេឌ្ឍា ទេសាយតទេតាឌាចរេត, តក្ខបត្តប្បិតឌឹចិតចរេត ច ឆព្វារម្មណស្ស កាយទេកាតិ ឥដ្ឋទេត្តា៉ សន្ធាទេបសា អដ្ឋសតប្បទេកឆាបិ៉

អារម្មណបច្ចយោ ឧប្បជ្ជមានានំ អារម្មណមត្តេនេវ ហោតិ, ន ឧបនិស្សយោ វិយ ឧប្បាទកោតិ ឧប្បាទកស្ស ឧបនិស្សយស្សេវ វសេន “ឯកច្ចា”តិ វុត្តំ។ ឧបនិស្សយេន វា អារម្មណូបនិស្សយោ សង្គហិតោ។ តេន ច អារម្មណភាវេន តំសភាវា អញ្ញាបិ អារម្មណបច្ចយភាវេន ឋបិតា ហោតីតិ ឧបនិស្សយវសេនេវ បច្ចយភាវោ វុត្តោតិ វេទិតព្វោ។

“យថា ចា”តិអាទិនា ន កេវលំ វិបាកបុញ្ញចេតនា ឯវ, តិស្សោបិ បន ចេតនា វិបាកា វិសេសេន តណ្ហាយ ឧបនិស្សយបច្ចយោ, អវិសេសេន ភវតោ ជាតិ ឥស្សតិ។ ឧបបត្តិ បន សត្តានំ, បុញ្ញវិបាកេ កាមិតាតិ តស្មា សាបិ ភិយ្យោ ភវត្ថនេន តណ្ហាយ ឧបនិស្សយោតិ អធិប្បាយោ។ ឧបបត្តិ បន អកុសលវិបាកភូតា អនិដ្ឋត្តា ទុក្ខា អនេកាទីនវតត្តា, ភវតោ ភដ្ឋត្តា សុខេតិ សា ទុក្ខំ វិយ, សុខំ វិយ ច ឧបនិស្សយបច្ចយោ ហោតីតិ សក្កា វត្តុំ។ “វេទនាបច្ចយា តណ្ហា”តិ វចនេន សព្ពស្ស វេទនាវេទា បច្ចយស្ស អត្ថិតាយ តណ្ហុប្បត្តិប្បសង្គេ តន្និវារណត្ថមាហ “វេទនាបច្ចយា ចាបី”តិអាទិ។

ននុ “អនុសយសហាយា វេទនា តណ្ហាយ បច្ចយោ”តិ វចនស្ស អភាវា អធិប្បាយសង្គតិវត្តិ ន សក្កា ញាតុន្តិ? ន, វដ្ដកថាយ បវត្តត្តា។ វដ្ដស្ស ច អនុសយវិរហេ អភាវតោ អនុសយសហិតាវ បច្ចយោតិ អត្ថតោ វុត្តមេវេតំ ហោតីតិ។ អថ វា “អវិជ្ជាបច្ចយា”តិ អនុវត្តមានត្តា អនុសយសហិតាវ បច្ចយោតិ វិញ្ញាយតិ។ វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ វេត្ថ វេទនាបច្ចយា ឯវ តណ្ហា, ន វេទនាយ វិនាតិ អយំ និយមោ ឋប្បិតោ, ន វេទនាបច្ចយា តណ្ហា ហោតិយេវាតិ, តស្មា អធិប្បាយោ ឯត្ថ នត្ថិ ឯវាតិ។

ទុក្ខីយតោតិ ទុក្ខិតវតោ, ទុក្ខិត(ព្យា)ហុវិរិយវាសស្សាតិ អត្ថោ។ ទុក្ខីតិ វា ទុក្ខីតិ យទេត្ថ ទុក្ខតិ, សោ ឯតស្ស ទុក្ខោ អត្ថីតិ ទុក្ខីយោ, ឧណ្ហតិតេន្ទ្រសេន អនេហា អត្តភវំ វា បរិមិទ្ធិតវាសត្តា “ទុក្ខី”តិ ទុក្ខតិ, តំ ឯតស្ស អត្ថីតិ ទុក្ខីយោ។

តណ្ហាបច្ចយាឧបាទានបទវិត្ថារកថាវណ្ណនា

៦៣៧. អត្ថវិភាគោ អត្ថស្ស វិភជនា។ វត្ថុសង្ខាតំ កាមន្តិ កាមគុណសង្ខាតំ ឧបាទានារម្មណភាវំ។ ឧបាទិយតីតិ កាមវសេន គណ្ហាតិ, ទឡ្ហំ អស្សាទេតីតិ អត្ថោ។ កាមំ ឧបាទិយតីតិ ឯត្ថ កាមុបាទានេន កាមវត្ថុ, កាមោ ច សោតិ ឯត្ថ កាមុបាទានេន កិលេសកាមស្ស អធិប្បេតត្តា។ ឧបាទានសទ្ទោ បន ឧភយត្ថាបិ កាមុបាទានេនាវ។ ទឡ្ហត្ថេន្ទ្រ ទុសទ្ទោ។ យថា ទុសោ អាយាសោ ឧបាយាសោ, ទុក្ខំ ញាណំ ឧបញ្ញាណំ, ឯវំ ភដ្ឋាបីតិ អាហ “ឧបាយាសឧបកដ្ឋាទីសុ វិយា”តិ។ បុរិមទិដ្ឋិំ ឧត្តរទិដ្ឋិ ឧបាទិយតីតិ បុរិមទិដ្ឋិំ សស្សតការេន គណ្ហន្តី ឧបាទិយតិ, បុរិមទិដ្ឋិអាការេន វា ឧត្តរទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជមានា តេនេវ បុរិមទិដ្ឋិំ ទឡ្ហំ គណ្ហន្តី តំ ឧបាទិយតីតិ វុត្តំ។ អថ វា បុរិមទិដ្ឋិំ ឧត្តរទិដ្ឋិ ឧបាទិយតីតិ “សស្សតោ អត្តា”តិ (ឌី. និ. ១.២១) ភដ្ឋំ បុរិមទិដ្ឋិំ ឧបាទិយមានា ឧត្តរទិដ្ឋិ និវេសេន្តី វុត្តំ។ យថា ហិ ឯសា ទឡ្ហីករណវសេន បុរិមំ ឧត្តរា ឧបាទិយតិ, ឯវំ “នត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិកាបីតិ (ម. និ. ១.៣៣៧; ២.៨៣; ២.៨១, ១១៩, ១២៩; ស. ន. ១២២១; វិភ. ៨២៦)។ អត្តគ្គហណំ បន អត្តវាទុបាទានន្តិ ន ភដ្ឋំ ទិដ្ឋុបាទានស្សន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ លោកោ វាតិ វា អត្តគ្គហណវិនិមុត្តំ គហណំ

ឌ៏ួបវិរាគត្ថំ ឮឆ បុរិមឌ៏ួប្តូរឌ៏ួចឧតេហិ ទុត្តន្តិ ចេឌិតព្ពំ៉

សីលក្ខតំ រូបវិនិយតីតិ ឯត្ថ អសុភនិមិត្តេកាឃីលវិនិសយាភាគចេសត ឃីលំ, អចិតិក្កមគចេសត ចតំ៉ រូកឃចាបិ ចា ឃីលំ, តបេរិកម្មការចេត កហិតតាយ ចតំ, កចាឌីបកតិកាចតា៉ អត្តតោ ចា កចាឌីកាចាសិឌ៏ួាត៌ ឃីលំ, "កច្ចន្តោ ករក្កតិ, តិឌ៏ួន្តោ យុរត្តតី"តិអាឌីតា កចាឌីកិរិយាការលំ ចតំ៉ តំតំអកិច្ចមយ្ចុតតោ ចា តិចត្តិ ឃីលំ, តំនយាភាគចេតោរេចស កោឌតកិច្ចការលាឌីចិចេសមបដិបត្តិ ចតំ, តំ សីលក្ខតំ អសុត្ថិយក្កំ "សុត្ថិយក្កា"តិ បរាមសន្តោ តឆា អភិតិចិសន្តោ រូបិឌ៏យតិ, តំ កាហំ ឥឡូហំ កញ្ញាតីតិ អត្ថោ៉ សីលក្ខតមហចទិតំ បរាមាសំ សីលក្ខតន្តិ កហេត្វា អាហ "សីលក្ខតក្ខា តំ រូបិរាគក្ខា"តិ៉ កោឃីលកោចតាឌីតីតិ ន តឆាក្ខតំ ឌ៏ួ៌ ចឥតិ៉ តេគចាហ "មឃយេច រូបិរាគាតី"តិ៉ អភិតិចេសតោតិ អភិតិចេសកាចតោ, អភិតិចិសតតោ ចា៉ អត្តចាឌុបិរាគត្តិ "អត្តា"តិ ចាឌស្ស បញ្ញាបតស្ស, កហលស្ស ន ការលក្ខតា ឌ៏ួ៌តិ អត្ថោ៉ អត្តចាឌយត្តយេចាតិ អត្តស្ស អភាចា "អត្តា"តិ ឮឆំ ចឧតយត្តមេច៉ រូបិឌ៏យត្តីតិ ឥឡូហំ កញ្ញន្តិ៉ កចំ? "អត្តា"តិ៉ "អត្តា"តិ ហិ អភិតិចិសន្តា ចឧតយត្តយេច ឥឡូហំ កច្ចា កញ្ញន្តីតិ អត្ថោតិ៉ ឯចំ "អត្តចាឌយត្តយេច រូបិឌ៏យត្តី"តិ ទុត្តំ៉ អត្តចាឌយត្តន្តិ ចា ចាចាចត្វយត្តមេចាហ៉ ចាចាចត្វយត្តមេច ហិ "អត្តា"តិ រូបិឌ៏យន្តិ អត្តស្ស អភាចាតិ៉

"ឆយុមន្តេ្តបចិត្តារេ បត ការយុបិរាគំ មន្តេ្តបតោ តញ្ញាឥឡូហត្តំ, មេមុបិរាគត្តយំ ឌ៏ួ៌យត្តមេច, ចិត្តារតោ បតា"តិ ឯចំ ឆយុមន្តេ្តបចិត្តារមយុភាយតោ តឥចយចក្ខតំ មន្តេ្តបំ, ចិត្តារក្ខា តិទ្ធារទីតិ៉ ឆយុមន្តេ្តបចិត្តារទិ តិទ្ធារលោ ក្ខុំ ឥឌ៏ួព្ពំ៉ ការយេមត្ថិ បក្ខាសុ ការយកុលោសុ៍ ការយច្ចន្តោតិ ការយមន្តេ្តតោ លក្ខោ, ត កត្តុកម្យតាលក្ខោ, ត ន ឆយុច្ចន្តោ៉ ការយគចេសត, រឌ្ឍាគចេសត ន ការយេមាយេច រារេកា ការយរារេកា, ឯចំ មត្ថត្ថ ការយត្តំ ចិឌីត្វា ការយេមា ឯច គក្ខុតឌ៏ួត ការយគក្ខី, តញ្ញាយគឌ៏ួត ការយេមាយេច ការយតញ្ញា, ឃិតេហគឌ៏ួត ការយេមា ឯច ការយេឃ្គតោហា, បរិឥឡូគឌ៏ួត ការយបរិឡូអាតោហា, យុច្ចគឌ៏ួត ការយយុច្ចា, កិលិត្វា បរិគិច្ចាបតឌ៏ួត ការយឌ្ឍាមរាគំ ចេឌិតព្ពំ៉ អប្បត្តចិសយបត្ថតា តញ្ញា អារម្មលោ បរិតស្សគកាចតោ, មយត្តចិសយក្កហលំ រូបិរាគំ អារម្មលោ ឥឡូហក្កាហកាចតោ៉ អប្បិច្ចតាបដិបក្ខា តញ្ញា ចិមយាភិយុលកាចតោ, មន្តុដ្ឋិបដិបក្ខា រូបិរាគំ តញ្ញាឥឡូហត្តំ ហុត្វា អតិច្ចតាកាចតោ៉ បរិយេមតគក្ខុម្ពុលិ តញ្ញា អប្បត្តចិសយបត្ថតាកាចតោ, អារក្ខគក្ខុម្ពុលំ រូបិរាគំ មយត្តចិសយក្កហលកាចតោ៉

គត្ថិ ឌីគន្តិអាឌីសុ ឌីគន្តិ ឌាគយាហ, តំ អមលត្វា ទុបំ ចិឃ ឌាតំ គាយ ត ហោតីតិ បដិក្ខិបតិ៉ ឃិឌ៏ួ ទុច្ចតិ យហាចិឌីតឃេញ្ញាមឌីឃោ យហាឃាកោ ហុតន្តិ អាហុតបិហុតយញ្ញលកិរិយា៉ តត្ថ អាយត្តេត្វា ហចត៌ ឌាតំ អាហុតំ, បិហុតាតំ អតិថីតំ អតិថិកិរិយា បិហុតំ, អាចាហាឌីសុ យញ្ញលត្តំ ឌាតំ យញ្ញលកិរិយា, ឥស កុសលកម្មបចា សុកតកម្មាតិ គាយ, ឥស អកុសលកម្មបចា ទុក្កដកម្មាតិ គាយ, ចលំ ចិបាកោតិ តិស្សគ្គាឌីចលឡោច តិប្បុរិយាយចិបាកោ ន គត្ថីតិ ឃោឌតា៉ ឃចា ចេឆ្វ, ឯចំ "គត្ថិ ឌីគ្គ"ត្តិអាឌីសុបិ ចលចិបាកបដិក្ខេបាច ឥឌ៏ួព្ពោ៉ គត្ថិ អយំ លោកោតិ បរលោកេ ឋិតោ ឮមំ លោកំ "គត្ថី"តិ កញ្ញាតិ៉ ឮមំ ហិ លោកំ អបេក្ខិត្វា បរលោកោ, បរក្ខា លោកំ អបេក្ខិត្វា អយំ លោកោ ហោតិ កត្តព្ពតោ, អាកត្តព្ពតោ ចាតិ បរលោកតោ ឮឆាការយតស្ស អភាចា តតេត្វច រូឌ្ឍិឌ្ឍគតោ ចិចេត្តគ បរលោកេ ឋិតោ ឮមំ លោកំ "គត្ថី"តិ កញ្ញាតីតិ អត្ថោ៉ គ ហិ អយំ ឌ៏ួ៌ បរលោកេ ឋិតស្សេច ហោតីតិ៉ គត្ថិ បរលោកោតិ ឮឆលោកេ ឋិតោ បរលោកំ "គត្ថី"តិ កញ្ញាតិ៉ ឮឆាបិ ទុត្តគយេគច អត្ថោ ចេឌិតព្ពោ៉ អយំ ចា ឯត្ថ អត្ថោ –

ນິສ຺ສຣາປ຺ປເທໂສ ອິທໂລໂກ, ປຣໂລໂກ ຈ ຕາຍ ໂກຕິ ນຕ຺ຖິ ນິສ຺ສຣາສ຺ສ ອກາຈາ ຕຕ຺ຖ ຕເຕ຺ຖວ ອຸຈ຺ຉິຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ.

ປຸຣິມກເຕາ ປຈ຺ຉິມເກນ ອຸປປຕ຺ຕິ ອຸປປ຺ປໂຕ, ໂສ ໂຍນິ ນິລໍ, ເຕ ໂອປປາຕິກາ. ເຕ ປນ ຈວນກອຸປປ຺ປຊ຺ຊນກສຕ຺ຕາ ນຕ຺ຖີຕິ ວທນ຺ໂຕ ອາຫ “ນຕ຺ຖິ ສຕ຺ຕາ ໂອປປາຕິກາ”ຕິ. ນຕ຺ຖິ ໂລເກ ສມຓ...ເປ... ປເວເທນ຺ຕີຕິ ອນຸໂລມປຕິປທໍ ປຕິປນ຺ນາ ສມ຺ມຄ຺ຄຕາ ສມ຺ມາປຕິປນ຺ນາ ຘມ຺ມິກສມຓພ຺ຣາຫ຺ມຓາ ໂລເກ ນຕ຺ຖິ, ເຍ ອິມຎ຺ຈ ໂລກໍ, ປຣຎ຺ຈ ໂລກໍ ອຕ຺ຕນາ ເອວ ອພິຎ຺ຎາຍ ຎາເຓນ ປຈ຺ຈກ຺ຂໍ ກຕ຺ວາ ປເວເທນ຺ຕິ, ສພ຺ພຎ຺ຎຸພຸທ຺ຘາ ນາມ ນຕ຺ຖີຕິ ວທຕິ. ເອຕ຺ຕາວຕາ ສມຸປ຺ປາຕິຕາ ສມາທີ ຈຕ຺ຕາໂຣ ເຫຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕເມວ.

ປກຕິອຈ຺ຈາຊີວໍ ສສ຺ສຕຄ຺ຄາຫປຸພ຺ພງ຺ຄໂມ, ສຣີຣສ຺ສ ອຸຈ຺ເຉທຄ຺ຄາຫປຸພ຺ພງ຺ຄໂມ ຈ ເທຫໍ ກາຍາຕໍ ສາຍິກ຺ໂຂຕາ ໂກຈິ ສສ຺ສໂຕ, ອຸຈ຺ຉິນ຺ນາໂຕ ວາ ອຕ຺ຕາ ອຕ຺ຖີຕິ ອຕ຺ຕຄ຺ຄາໂຫ ເກນຈິ ໂຫຕີຕິ “ເຍພຸເຍ຺ຍາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ສ຺ວາຍໍ ອຕ຺ຕຄ຺ຄາໂຫ ອຕ຺ໂຕ ພຸທ຺ທາຣຸເນາ ເອວ ວທຕີຕິ. ເຍພຸເຍ຺ຍນ ປນິ ອຕ຺ຕວາທຸປາທານນ຺ຕິ ອາຊີຕາຈ ສທ຺ເທາ. ຍທິປິ ກມ຺ມາກຸສລຈິຕ຺ຕິ ປນິ ປວຕ຺ຕຕິ ວິຫິຕປຕິສນ຺ທິກສ຺ສ ກມ຺ມນິກຕ຺ຕິຍາ ປວຕ຺ຕິຕປ຺ປຕ຺ຕາ, ໂສ ປນ ກມ຺ມາເກາ ຕຓ຺ຫາວິຕ຺ຕ ນ ໂຫຕີຕິ ຍທ຺ທາຍາໂຕ ນ ກາມຸປາທານສ຺ສ ປນຸປ຺ປຕ຺ຕີຍາຫ.

ຕຓ຺ຫາ ກາມຸປາທານນ຺ຕິ ປນ ວິກາກສ຺ສ ອກາເຣນ ສຕ຺ຖາປິ ຕຓ຺ຫາ ກາມຸປາທານໍ, ກາເຣນປິ ຈາ ກາມຣາເຄາ ອຕ຺ຖາປິ ຕຓ຺ຫາ ທຍ຺ຫກາຈໍ ປຕ຺ຕາ ກາມຸປາທານນ຺ຕິ ຕສ຺ສ ອເຣຫຕ຺ຕມກ຺ກຈຍ຺ຍນາ ວຸຕ຺ຕາ.

ອຸປ຺ປຕ຺ຕິທ຺ວາຣກ຺ຂໂຕ ຈິຕ຺ຕປ຺ປາທາ ຈີສໂຍ ປຈ຺ຉາປິທາທກ຺ຂນ຺ຘາ ອາລໂຍ. ຕຕ຺ຖ ຣມນ຺ຕີຕິ ອາລຍຣາມາ, ປຊາ. ເຕເຫວ ສາ ອາລຍຣາມຕາ ສສນ຺ຕາເນ, ປຣສນ຺ຕາເນ ຈ ປາກຕາ ໂຫຕິ. ກາມາທີສຸ ຈຕຸກາມາຕີ “ສຸພສຸຂ຺ພ ກມຸຕາ ໂຫຕູ”ຕິ ອກ຺ໂກເສຕ຺ວາ ເກາຕູຫລມງ຺ຄລິກາທີຫິ ໂຫຕິ. ສາ ເກາຕູຫລມງ຺ຄລິກາທີຫິ ລຕາ. ອສ຺ສ ກາມຸປາທານເຕາ. ຕຕ຺ຖ ຍຕ຺ຕປາທານໍ, ອຕ຺ຕວາທີ ຄເຍ຺ຍເຕ຺ວ “ອຕ຺ຕາ”ຕິ ທິຕ຺ຖາທີນິເຈສ຺ສ ສຸທ຺ຘຍຕວຈປ຺ປາທານຕາຍ ສຸທ຺ຘຍຕາ ວຸຕ຺ຕາ. ອຸປຕິສ຺ສຍເນເນ ອາຣມ຺ມນານ຺ຕຣປກຕູປນິສ຺ສຍາ ວຸຕ຺ຕາຕິ ອນນ຺ຕຣປຈ຺ຈຍາທີນຍ຺ຍິ ສງ຺ເຄາ ກເຕາ ໂຫຕິ.

ອຸປາທານປຈ຺ຈຍາພວປທນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໔໓໙. ອຕ຺ຖໂຕຕິ ຘມ຺ມໂຕ. ສາຕ຺ຖໂຕຕິ ສາຕ຺ຖກໂຕ. ເພທໂຕຕິ ເພທກໂຕ, ສງ຺ຄເຫາ ວຸຕ຺ຕສ຺ສປິ ພວ ຘມ຺ມສ຺ສ ສງ຺ເຄາຫໂຕ. ເກາຕິສງ຺ຄຫາຕິ ເກາຕໂຕ ສງ຺ຄຫໂຕ, ວິກາກໂຕ ເອເຕ ວິກຕ຺ຕສ຺ສ ສງ຺ຄິບໂຕ ຈາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຍໍ ຍສ຺ສ ປຈ຺ຈໂຍຕິ ຍໍ ຍໍ ອຸປາທານໍ ຍສ຺ສ ຍສ຺ສ ພວສ຺ສ ປຈ຺ຈໂຍ ໂຫຕິ, ຕໂຕ ຈາຕິ ອເຕ຺ຖາ.

ພວຕີຕິພໂວຕິ ຍລເຈາຫາເຣນ ກມ຺ມພໂວ ວຸເຕ຺ຕາ. ອຸປປຕ຺ຕິພວຕິຕ຺ຖເຈເຍວ ຫິ ອຸຍສ຺ສປິ ສາຘາຣໍ ກຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ, ພວຕີຕິ ອຸຕ຺ຕມາ ອຸປປຕ຺ຕິພໂວຕິ ຈາ. ຖຕິເຍາ ປນ ກມ຺ມພໂວ ສຕ຺ຕສ຺ສ ພວຕກາເຣນ ສຕິເສສໍ ພວຕີຕິ ພໂວ. ຕເຕາ ເອວ ຕ ສຕ຺ຕສ຺ສ ພວຕ຺ຕໂຣສ຺ສ,

ᨲᩴᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ ᨧ ᨽᩅᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩤ᪨ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ, ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᩴᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

᪆᪄᪈᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨠᩁᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨹᩃᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ, “ᨠᨾ᩠ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨵ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ᪨ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩩᩈᩃᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᨠᩩᩈᩃᩮᩣ᪨ ᨾᩉᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨠᩩᩈᩃᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩴ᪨ ᨽᩅᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨣᨾᩮᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨽᩅᨣᩤᨾᩦ᪨ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᩤᨴᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᩅᩈᩮᨶ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᨽᩅᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨣᨾᩮᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᨷ᩠ᨹᩤᨴᩮᨲᩥ᪨ “ᨽᩅᨣᩤᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨷᩣᨠᨶᩥᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩤ᪨ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩤᩁᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈ ᨧᩮᨲᨶᩣᨲᩥ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨧᩮᨲᨶᩣᨿᨷᩥ ᨣᩉᨱᩴ “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩤᩁᩤ”ᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ “ᨽᩅᨷᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᨩᩤᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨷᨶ “ᩈᨦ᩠ᨡᩤᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪁᪂᪆; ᨾᩉᩤᩅ᪨ ᪁; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪁; ᩏᨴᩤ᪨ ᪁; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪂᪄) ᩅᩥᨿ ᩈᩣᨷᩥ ᩋᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᨾᨲ᩠ᨲᩣᩉᩩᨷᩥᨭᨠᨲᩣᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩉᩣᨷᩥᨭᨠᨲᩣ᪨

“ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᨽᩅᨣᩤᨾᩥᨠᨾ᩠ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨾᩥᨶᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩤ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩤᨴᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩤ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩅᩣᨴᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᨴᨲᩥ, ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨷᨶ ᨧᩮᨲᨶᩣᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ “ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ ᨲᩦᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩑᨠᩮᨶᩣᨿᨲᨶᩮᨶ ᩑᨠᩣᨿ ᨵᩤᨲᩩᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᨠᩮᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᩑᨠᩮᨶᩣᨿᨲᨶᩮᨶ ᩑᨠᩣᨿ ᨵᩤᨲᩩᨿᩣ ᨠᩮᩉᩥᨧᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨵᩤᨲᩩ᪨ ᪂᪄᪄)᪨ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᩦᩉᩥᨷᩥ ᨲᩮᨠᩮᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᩅ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ... ᨠᩣᨾᨽᩅᩮᩣ... ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩮᩣ... ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩑᨠᩣᨴᩈᩉᩣᨿᨲᨶᩮᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈᩉᩥ ᨵᩤᨲᩪᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨵᩤᨲᩩ᪨ ᪆᪈)᪨ ᨿᨴᩥ ᩉᩥ ᩋᨶᩩᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ, “ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᩉᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩤᩁᩈᩉᩥ ᨵᩤᨲᩪᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨠᩣᨾᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᨠᩣᨾᨶᩥᩔᨿᨲᩤᨿ ᩅᩣ ᩅᩥᨿ, ᨠᩣᨾᩈᩉᨧᩁᩥᨲᨲᩤᨿ “ᨠᩩᨶ᩠ᨲᩤ ᨷᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩥᨿ, ᨠᩣᨾᩣᨵᩣᩁᨽᩪᨲᨲᩤᨿ “ᨾᩩᨧ ᩁᩪᨷ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨿ, ᨠᩣᨾᨷᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩤᨶᨲᩤᨿ “ᩈᩩᨡᩮᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨠᩣᨾᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᩤᨶᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩤ᪨ ᩁᩪᨷᩥᩅᩥᩁᩣᨣᨲᩣ ᨾᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ, ᨲᨴᩩᨷᨧᩤᩁᩮᨶ “ᨾᨬ᩠ᨧᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨿ, “ᨹᩃᩈᩮᨲ᩠ᨲᩤ”ᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨧ “ᩁᩪᨷ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ (ᨻᩤᩉᩩᩃᨠᩣᨾᩥᨠᩤᨠᩥᨶ᩠ᨶᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ᪨

ᩁᩪᨷᩮᨾ ᨽᩅᩮᩣ ᩁᩪᨷᨽᩅᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᩋᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᨽᩅᩣᨴᩥᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩤᩁᩮᩣ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩁᩪᨷᩮᨾ ᨽᩅᩮᩣ ᩋᩁᩪᨷᨽᩅᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩮᩣ ᩅᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᨽᩅᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᨶ “ᨠᩣᨾᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨠᩣᨾᩈᨦ᩠ᨡᩤᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩮᩣ ᩅᩤ ᨽᩅᩮᩣ “ᨠᩣᨾᩈᨦ᩠ᨡᩤᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨽᩅᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨽᩅᩮᩈᩩ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᨲᩴ ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᨲ᩠ᨲ-ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩃᩮᩣᨷᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩋᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ “ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥᨷᩥ ᨷᩥᩊᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᩣᨵᨶᨲ᩠ᨳᨾᩣᩉ᪨ ᩅᩮᩣᨠᩥᩁᩦᨿᨲᩥ ᨷᩈᩣᩁᩦᨿᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩅᩮᩣᨠᩥᩁᨱᩴ ᨧ ᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩑᨠᩔᩮᩅ ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩤ “ᩑᨠᩮᩣ ᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨷᩈᩣᩁᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪆᪄᪉᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨽᩅᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᨽᩅᨣᩤᨾᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪂᪃᪄) ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

បុញ្ញាកិសង្ខារាទយោចាតិ បត អចនារណ៍ បច្ចយឆព្វិធិសេសេបិ អត្ថប្បកេទេត សង្ខារកចក្កហលោស្ អទេត្ថច ចិសេសោតិ ទស្សេតុំ ពតំ· តេតាហ “ឲចំ សទេត្តបិ”តិអាទិ· សង្ខារកចាត់ ឆព្វកេទតោ ត សង្ខារា ឲច បុត ចុត្តាតិ “សាត្តកាលេបចិជំ បុតចត”ត្តិ ឲចំ អយុត្តត្តិ ចេ? ត, កចេពទេសការេចត សង្ខារាត់ កចោតិ បុត ចុត្តត្តា· បទេត ចា ឆព្វិធេសំ អក្កហេត្វា បុតចចត់ ចោទិតត្តិ ចោទកាកិលិសចសេត “សាត្តកាលេបចិជំ បុតចត”ត្តិ ចុត្តំ·

៤៦៨· កាយកចាទិតិត្ថត្តកស្ស កព្វស្ស កាយកចាទិការេចា ឋលចោហាទេត អដ្ឋកចាយំ ចុទេត្តា· សហជាតចិញ្ញាណស្សបិ បច្ចយភូតំ អចិជ្ជាហេតុកំ សង្ខារក្កហណេត យំ កិច្ចិ កព្វំ បុទេត្ត ចុត្តំ, ត្ថេន បត “សត្តាយិ កចាយិកព្វ”ត្តិ (ចិក· ១៦៣) ចចតតោ កចស្ស តិត្ថត្តកំ វិបាកតហេតុកំ ចិបច្ចតាយ កតោកាសេយច កចោតិ អធិប្បេតោ· យំ កាយុបិកាតបច្ចយា ទ្វុបកចតិត្ថត្តកំ, អទ្វុបកចតិត្ថត្តកច្ចា កព្វំ កទិយតិ, សោ កព្វកចោ, តកកិតិត្ថត្តា ចត្ថា វិបបត្តិកចោតិ ត្ថេយយត្ថំ “ឲស តយោ ទ្វុបិទ្វុបកចេយ្វ”តិ អតិទិសតិ· ទេ្វ កាយកចាតិ កាយកព្វកចោ, កាយុបបត្តិកចោតិ ទេ្វ កាយកចា· ឲចំ “ទេ្វ ទ្វុបកចា, ទេ្វ អទ្វុបកចា”តិ ឲត្ថាបិ· អទេត្តាកេឆ ហិ ចិសុំ អក្កហេត្វា អត្ថក្តរកេត ឲច កត្វា កាយកចាទិកេ កព្វុបបត្តិកចចសេត ទ្វេ្វលោ កត្វា អាហ “ឲ កចា”តិ·

អចិសេសេតាតិ វិបិកាតចសេត ទកជំ អកត្វា· វិបិកាតទកទាកទេណតេច ច ក្ខាទសប្បកេទស្ស សក្កហចសេត សក្កហតោ “ឲ កចា”តិ ចុត្តំ· អតុបកព្វាតិ អតិស្សាយ, អតាយសិត្វាតិ អទេត្ថា·

៤៦០· កោសិលេត, ក្យក្សសិលេត ច សយទេត្តត សយាទិទេត្តត ក្យត្តំ, ក្យក្សទាតច្ចា សហព្វតា ចុត្តាតិ “សិលត្តាបិកាតចតោ ឈាតកាចតា ត ត្ថេជ្ជាតី”តិ យញ្ញាយាតា តេត ទ្វុបិទ្វុបកចា ត ហោត្តីតិ កេចិ ចទត្តិ· ចក្លយាតេត បត បកាទេត បច្ចយកាចតោ “តំ ត កហេតត្តា”ត្តិ អាហ· អសុខ្ទិយកេ្ក ច សុខ្ទិយក្កបរាយសត់ សិលត្តាបិកាតត្តិ សុខ្ទិយក្កបរាយសតេត ទ្វុបិទ្វុបិចចទេញ្ញាតាត់ តិត្ថត្តត់ ត ត យុជ្ជតីតិ·

អតុស្សចចសេតាតិ “សេតចឆយជ្ជ អាលកេត ភ្ទតិកាយោ”តិ អាទិត្តអតុស្សចចសេត, យធា ត្ថេយ យតុស្សលិកេ កាយា សយិន្លា, ឲចំ ទេចចលិកេ ត្ថេតា សយិន្លតទាតិ ទិដ្ឋាតុសាទេត ចា· បុរាណការតសិតាហរណបសុតាត្លចិធិអាទិសចត់ អស្សទ្ទព្វស្សចត់· អាទិ-សទេ្ទត អសប្បុរិស្សុបតិស្សយំ បុទេត្ត ច អកតបុញ្ញតំ, អត្តយិច្ឆាបលិធិច្ចា សក្កព្វាតិ· កាយទុច្ចរិតាទិតិបីតិ អត្តតោ អធិប្បេតាត់ កាយាត់ អតុបិយភូតាតិបិ កាយទុច្ចរិតាទិតិ កទេរាតិ, ចិទសក្កាទិអត្ថំ យុត្តាទិចសេតាតិ អធិប្បាយោ· សត្តិដ្ឋិកេ ចា បត ទជ្ជសេតាបតិដ្ឋាតាទិសក្កហេ កាយេ· តទេត្តាកឆា ឲចាតិ តស្មិំ ទុច្ចរិតតិត្ថទេត្ត, សុចរិតតិត្ថទេត្ត ច កាយកទេច អទេត្តាកឆា ឲចាតិ អទេត្ថា· អទេត្តាកឆាតិ ច សញ្ញាកចបញ្ចាទោការកចាត់ ឲកទេទសេត អទេត្តាកឆត្តា ចុត្តំ· ត ហិ តេ តិរចសេសា កាយកទេច អទេត្តាកឆាតិ·

សប្បកេទស្សាតិ ស្វាតិទ្យក្កតិយតុស្សាទិប្បកេទចតោ·

កាយាចចទេសយព្វត្តិកទេច បចយទុតិទិយាទេច្ឆទចាទចសេត, ទ្វុបកទេច តតិទិយាទេច្ឆទចាទចសេត, អទ្វុបកទេច សេទិសាទេច្ឆទចាទចសេត

អយមត្តា សុនិព្ពុតោ ហោតីតិ តទុបគំ កម្មំ ករោតីតិ អាហ “អយំអត្តា តាយា”តិអាទិ។ តត្ថ សុនិព្ពុតោតិ សកលវដ្ដទុក្ខសមុច្ឆេទេន សុនិព្ពុតោ, អបុនព្ភវុប្បត្តិកោ ហោតីតិ អត្ថោ។

“កាមាវចរសម្បត្តិភវេន”តិ ឥទំ បឋមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទវសេន វុត្តំ, សេសំ ឧត្តរទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទវសេន។ តត្ថ កិញ្ចាបិ បឋមំ (ទី. និ. ១.៩៤ អាទយោ) រូបាវចរជ្ឈានវសេនេវ ឧបរិ ចត្តារោ ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទា អាគតា, ទិដ្ឋិគតិកោ បន នំ កិញ្ចិ គហេត្វា យថា តថា អភិនិវិសតីតិ អនុបុព្វគ្គហណំ, អនុបញ្ញាតាតម្បិ វា ចតុត្ថឈានសង្គហតោ អនុបុព្វគ្គហណំ, សត្តសុខតាយ វា តំសមង្គិតោ សុខិតកាវសាមគ្គតោ។ វិគតបរិឡាហោតិ យថាភិលសិតវិសយូបហារេន, បហារេន ច វូបសន្តកាមរាគបរិឡាហោ, ទិដ្ឋេវ ធម្មេ និព្ពានប្បត្តោតិ អត្ថោ។

សុទ្ធិមគ្គបរាមាសេន បវត្តិតំ យំ កិញ្ចិ លោកិយំ សីលំ, វតញ្ច សីលព្ពតមិច្ចេវ ឥធាធិប្បេតន្តិ អាហ “ឥទំ សីលព្ពតំ តាយា”តិអាទិ។ កមេន អវត្វា សីលព្ពតុបាទានស្ស អន្តោ ភវបច្ចយតាវចនំ អត្តវាទុបាទានំ វិយ អភិណ្ហសមុទាចារតោ, អត្តវាទុបាទាននិមិត្តតា ច។

កម្មភវេតិ និទ្ធារណេ ភុម្មំ។ ហេតុបច្ចយប្បភេទេហីតិ ឯត្ថ មគ្គបច្ចយោ ច វត្តន្តេ។ ទិដ្ឋុបាទានាទីនិ ហិ សហជាតកម្មភវស្ស មគ្គបច្ចយា ហោន្តីតិ, តស្មា តានិ សហជាតាទីសុ ហេតុបច្ចយំ អបនេត្វា មគ្គបច្ចយំ បក្ខិបិត្វា សត្តធា បច្ចយា ហោន្តីតិ វេទិតព្ពានិ។ សព្ពានិ បន អនន្តរសមនន្តរអនន្តរូបនិស្សយនត្ថិវិគតាសេវនបច្ចយេហិ បច្ចយា ហោន្តិ។ នានត្តស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយា ហោន្តិ។ កេចិ អារម្មណបច្ចយាទិនាបិ, តំ បន ឧបនិស្សយបច្ចយេនេវ សង្គហេត្វា វុត្តំ “វិប្បយុត្តស្ស បន ឧបនិស្សយបច្ចយេនេវា”តិ។

ភវបច្ចយាជាតិអាទិបទវិត្ថារកថាវណ្ណនា

៦៤០. ជាតីតិអាទីសុតិ អាទិ-សទ្ទេន “ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តី”តិ (ម. និ. ១.៤០៤; សំ. និ. ២.១; មហាវ. ១; ឧទា. ១; នេត្តិ. ១៣) វុត្តំ សង្គណ្ហាតិ។ តេនាហ “ជាតិអាទីន”ន្តិអាទិ។ ឧបបត្តិភវុប្បត្តិយេវ ជាតីតិ អាហ “ន ឧបបត្តិភវោ”តិ។ ជាយមានស្ស បន ជាតិ ជាតីតិ ឧបបត្តិភវោបិ អសតិ អភាវា ជាតិយា បច្ចយោតិ សក្កា វត្តុំ។ ជាយមានរូបបទដ្ឋានតាបិ ហិ រូបជាតិយា វុត្តា “ឧបចិតរូបបទដ្ឋានា ឧបចយា, អនុប្បពន្ធរូបបទដ្ឋានា សន្តតី”តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៦៣១)។

ជាតានំ ខន្ធានំ ជិណ្ណតតា, អនិយតតា ច ហីនបណីតតា។ អភិនិព្ពត្តិតំ, ឥទំ បណីតំ។ អាទិ-សទ្ទេន សុវណ្ណទុព្វណ្ណហីនុត្តមាទីនិ សង្គណ្ហាតិ។ យមកានម្បិ សតន្តិ យមកភាវេន និព្ពត្តានម្បិ សមានានំ។ សោ ច សត្តានំ វិសេសោ។ កិន្នុ ខោ តំ កិស្ស វិសេសការណស្ស សព្ពថា អភាវេ ន សិយា, តស្មា “អត្ថិ តស្ស វិសេសការណ”ន្តិ វេទិតព្ពំ។ តេនាហ

“កយូកចទេហទ្យោកាចា”តិ៑

ទេត ទេតាតិ ញាតិញ្យសតាឌិតា ឌរាយរណទេតា អទេញ្ញាត ក្យក្លួឆទេយ្ញត៑ ឌរាយរណាតិយិត្តញ្ញិញ្ញ្យប្យត្ត្ឋា ទេសាកាឌទេឃា ឌរាយរណាកិសយ្ញូត្តា, ពឌទេញ្ញា អតកិសយ្ញូត្តា៑ ក្ក្ធបតិស្សយទេកាឌិ ឃាតិ ក្ក្ធបតិស្សយំទេសត, ក្ក្ធបតិស្សយទេលទេសតាតិ អទេត្វា៑ ទេឃា ហិ បដ្ឋាទេត អតាកទេតា សតិ កាចា, អសតិ ច អកាចា ស្វត្តត្តបរិយាទេយត ក្ក្ធបតិស្សទេឃា, ទេសា “ក្ក្ធបតិស្សយទេកាឌិ”តិ វុច្ចតិ៑ បច្ចយយហាបទេឌទេសា កិទេទទេសា, យឌិត្ត ក្ក្ធបតិស្សទេឃាតិ៑

ភចចក្កកចាចណ្ហតា

១៦៧៑ ត ទេកចលំ ទេសាកាឌីតំទេឃច ឌាតិ បច្ចទេឃា ទេហាតិ, ទេសាកាឌីតំ បត បច្ចយត្វា អចិជ្ជាយបិ បច្ចទេឃា ឲចាតិ ឌទេស្សត្ថំ “យស្មា បតា”តិអាឌិ អារទ្ធំ៑ ឲត្តាតិ បដិច្ចសយុប្បាឌទេឌសតាយំ៑ អចិឌិតាឌិ យិឌត្តិ យ-កាទេរា បឌសត្តិកទេរា៑ សតតត្តិ សត្តាកាលំ យាច អក្កុយក្កាឆិកយា៑ សយិតត្តិ សក្កតំ, អទេត្តាជ្ជិតត្តិ អទេត្វា៑

ទេតស្វតិ ទេសាកាឌីស្វ៑ សិទេទ្ធស្វតិ លក្ខយាទេតស្វ៑ សិទ្ធា ទេហាតិ អចិជ្ជា អចិតាភាចទេតា៑

កាយឃាតស្សាតិ កាយឃយាតស្ស, កាទេយា ចា ឃាតំ ឲតស្សាតិ កាយឃាទេតា, តស្ស កាយចទេសត ឃាឃយាតស្សាតិ អទេត្វា៑ លក្ខឌាតស្សាតិ ឌាតតណ្ហាលក្ខស្ស៑ បរិហាយត្តីតិ ចិកច្ឆត្តិ៑ ក្វប្យតីតិ ទេសាកាឌិតា ក្វប្យតិ៑

បរិយុដ្ឋាតតាយ តិដ្ឋតសីទេលិ បរិយុដ្ឋាតដ្ឋាយី៑ “បរិយុដ្ឋដ្ឋាយិទេតា”តិ ចា បាទេឋា៑ តត្វ បរិយុដ្ឋាតីតិ បរិយុដ្ឋំ, ឌិដ្ឋិបរិយុដ្ឋាតំ, ទេតត តិដ្ឋតីតិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយីតិ អទេត្វា ឌដ្ឋទេត្តា៑

បច្ចា បុព្វតិយិត្តាតីតិ “យាលិ យិលិយត្តិ, ចត្វាតិ កិលិស្សត្តិ, កទេច្ឆហិ ទេសឌា យុច្ចត្តិ, កាទេយ ទេចចណ្ហិយំ ឌុក្កយតិ, ទេឌទេចា ទេឌចាសទេត តាកិទេយតី”តិ (ឱ្កតិចុ៑ ប័៦) ក្វត្តាតិ បច្ចា យទេណបុព្វតិយិត្តាតីតិ អទេត្វា៑ តាតិ ហិ ឌិស្វា កយូតិឪតក្កត្តសត្តាទេត ក្ក្ធបបត្តិកទេច កចច្ឆត្តពទេលត ទេឌចាតំ ពលចទេសាទេកា ក្វប្យជ្ជតីតិ៑

ឌាទេលិតិ អចិទ្វា៑ ទេតត អចិជ្ជាយ ការណភាចំ ឌទេស្សតិ៑ តិចិធំ ក្យក្លត្តិ តស្សាក្វប្យកឆាសចត, កយូការណាឌស្សត, យទេណកាលកទេយ្ញាបដ្ឋាតតិឌាតំ ទេសាកាឌិក្យក្លួ៑

អាសទេច សាទេឆត្តីតិ អាសទេច កទេយត្តិ ទេឌាទេឆត្តីតិ អទេត្វា៑

ឲចំរេតីតិ ឲចំ កចចក្កស្ស អចិឌិតាឌិតាយ អតាឌិការេច ឆតិ៍ អាឌិយត្តកឆតត្ថិ អចិជ្ជាចរេត អាឌិបត្ថាចកឆតំ៍ អាឌិ ឲតស្ស អត្ថីតិ ហិ អាឌិយំ, កចចក្កំ៍ តស្ស ការេចា អាឌិយត្តំ, តស្ស កឆតំ អាឌិយត្តកឆតំ៍ ចិរេយរតិចត្តិអរេត្វា ចា យត្តរេទ្ធា, ឆតិ អតាឌិការេច អចិជ្ជា អាឌិយិ,ព្រួយេជ្ជ្យ បរិរេឃាឆារេត ច ឆត្តត្វ ឆិឃាតិ អាឌិយត្តាយ អចិជ្ជាយ កឆតំ ចិរុជ្ឈតីតិ អរេត្វា៍ "អចិជ្ជា បឆាតា"តិ ចត្វា តស្សា បឆាតការចំ ឥរេស្សេតុំ "អចិជ្ជាក្កហរេលាតា"តិអាឌិ អារទ្ធំ៍ តត្វ អចិជ្ជាក្កហរេលាតាតិ អចិជ្ជាយ ក្លប្បារេតត, អប្បហារេតត ចា, អត្តរេតា ឆត្តាររេត ឆត្តិហិតការចការរេលាតាតិ អរេត្វា៍ ករយាឌីតិតិ ករយចិបាកចក្ខុតិ៍ បលិរេពារេឆត្តីតិ តាតាក្កូលបរិញ្ជ្យរេហ ឆំឆារចាររេក តិររាររេឆត្តិ៍ រេតហិតិ កិរេលឆករយចិបាកចរេដ្ឋហិ៍ ចដ្ឋស្ស ការលការេចត បឆាតត្តា "បឆាតឆរេយា"តិ អចិជ្ជា កថិតា៍

តរេតា អចិជ្ជាឌិរេតា៍ ព្រហ្មាឌិតាតិ អាឌិ-ឆរេទ្ធត បឌាបតិស្សរបុរិឆាឌិរេក ឆក្កលាតិ៍ ចឥតីតិ ចរេឥ, តំ តំ ហិតាហិតំ បចត្តាតិ អរេត្វា៍ រេចរេឥតិ, រេចឌិឃតីតិ ចា រេចរេឥរេឃ្យា, ឃុលាឌិ អតុកចតិ, ឆត្តចិឆរេយ ចា ឌាតាតិ, "ឃុលិរេតា ក្កូលិរេតា"តិអាឌិតា អត្តតា, បររេហិ ច ឌាតាតិ, ឌាឃតិ ចាតិ អរេត្វា៍ ព្រហ្មាឌិតា ចា អត្តតា ចាតិ ចា-ឆរេទ្ធា ច-ឆរេទ្ធត្វា៍ រេតតាហ "ការករេចឥការហិត"ត្តិ ច-ឆរេទ្ធត្វឆយាឆំ៍

ក្ខាឥឆចិឆឃុញ្ញាតាឃុញ្ញាត្តិ អចិជ្ជាឌីតំ ក្ខាឥឆត្តំ ឃុញ្ញាឆកាចាតំ ឃុញ្ញាតាយ ឃុញ្ញំា ក្ខាឥឆចិឆឃុញ្ញាតាឃុញ្ញំា, ឆុចកាចាឌិឃុញ្ញាតាយ ចា ចត្យុញ្ញិឆយិ ឃុញ្ញាតំ ឲកំ កត្វា ក្ខាឥឆក្កកតត្វា ក្ខាឥឆចិឆាតិ តាយ ក្ខាឥឆឃុញ្ញាតាយ ឃុញ្ញាត្តិ អរេត្វា៍

ឲវ័ត្វ៍បុព្វត្តាហរេលរេតាតិ បុព្វត្តរេតា អតីតរេកាដ្ឋាឆរេតា បច្ចុប្បត្តចិបាកស្ស អាហរេលរេតា៍ រេចឥតាចឆាតំ បរិច្ឆិត្តំ ឲកំ កចចក្កំ រេហាតិ៍ កចចរេក្កករេឥរេឆាបិ ហិ កចចក្កត្តិ ចុច្ចតិ៍ រេចឥតា ចា តល្យាឆហាឃាយ អចិជ្ជាយ បច្ចរេយា រេហាតីតិ រេចឥតារេតា អចិជ្ជា, អចិជ្ជារេតា ឆង្ខារាតិ ឆប្ពន្ធរេតា រេចឥតាចឆាតំ កចចក្កំ បរិបុណ្ណរេយចាតិ ឥដ្ឋព្វំ៍ អចិជ្ជាក្កហរេលត ចា តល្យាឃិតាតាតិ តឥចិតាកាចរេតា៍ ឆង្ខារក្កហរេលត ករេចា, ចិញ្ញាណាឌិក្កហរេលត ឌាតិឌរាយរេណាតិ, រេឆាកាឥរេយា ច កហិតាតិ ឲចយិ រេចឥតាចឆាតំ កចចក្កត្តិ ឃុត្តរេយរេចតំ៍ ឲចំ តល្យាមូលរេក ច រេយាឌេតព្វំ៍ ក្ខិត្តយិ ហិ អញ្ញាមញ្ញាតុប្បរេចរេឆា រេហាតីតិ៍ អចិជ្ជា ឆយូឆកាចំ បដិច្ឆារេឥត្វា ចិបរីតាភិតិរេចឆំ ការេរត្តិ ឌីដ្ឋិចរិរេត ឆំឆារេរ តឃតិ, រេតឆំ ចា ឆំឆារំ ឆង្ខារាឌិបចត្តិ តឃតិ បចរេត្តតីតិ ឆំឆារតាឃិកា ចុត្តា៍ តល្យាឃ តល្យាចរិតាតំ ឆំឆារតាឃិកាការេច ចត្តព្វរេយច តត្តិ៍

បធយំ កចចក្កំ៍ ចលុប្បត្តិឃាតិ កត្វអរេត្វ ការលចចតំ, ការលរេត្វ ឲច ចា៍ ចិញ្ញាណាឌិបច្ចុប្បត្តចលុប្បត្តិ ហិ ព្វឆ ឌិដ្ឋា, អឌិដ្ឋាតំ បុរិយកចេ អត្តរេតា រេហតុតំ អចិជ្ជាឆង្ខារាតំ ចលំ អតុប្បារេឥត្វា អតុបច្ឆិជ្ជតំ បកាឆរេតិ, បកាឆតស្ស ចា ការលំ រេហាតីតិ៍ អធ ចា បុរិយកចចក្កំ ទុតិរេឃត ឆប្ពត្ធំ ចុត្តត្តិ រេចឥតាឆង្ខាតស្ស ចលស្ស ក្លប្បត្តិឃា តល្យាឌីតំ រេហតុតំ អតុបរេច្ឆដំ បកាឆរេតិ, តថ្វា ចលុប្បត្តិឃា ការលក្ខុតាយ បធយស្ស កចចក្កស្ស រេហតុតំ អតុបរេច្ឆឥប្បកាឆតរេតាតិ អរេត្វា៍ ឆង្ខារាឌីតរេយច ចា ចលិតំ ក្លប្បត្តិឃា អចិជ្ជាឌីតំ រេហតុតំ ចលំ អឌរេតត្វា អតុបរេច្ឆឥរេយច, ចិញ្ញាណាឌិរេហតុតំ ចា ឆង្ខារាឌីតំ អតុប្បាតត្ថរេយច បកាឆរេតិ បធយំ កចចក្កំ, ត ទុតិយំ ចិឃ បរិរេឃាឆាតយ្យិតិ "ចលុប្បត្តិឃា រេហតុតំអតុបរេច្ឆឥប្បកាឆតរេតា"តិ ចុត្តំ៍ អតុបុព្វបចត្តិឌីបតរេតាតិ "ឆង្ខារបច្ចយា ចិញ្ញាណំ,

ចិញ្ញាណបច្ចយា ភាមរូប”ន្តិអាឌិភា (ម៉ ភិ៍ ៣.១១៩; សំ៉ ភិ៍ ២.១; ក្ខា៉ ១) ឆម្មាភំ អត្ថុប្បន្នតោ បចត្តិយា ឌីបភតោ៉ “ចិញ្ញាណបច្ចយា ភាមរូប”ន្តិ ហិ ឲត្ត អបរិបុណ្ណាយតភំ កលលរូបំ ចត្វា តតោ ក្ខដ្ឋំ “ភាមរូបបច្ចយា សឡាយតភ”ន្តិ សឡាយតភប្បចត្តិ ចុត្តា៉ សហុប្បត្តិឌីបភតោតិ “ក្ខបិភាភបច្ចយា ភតេចា, ភចបច្ចយា ជាតី”តិ ចា ក្ខបបត្តិក្ខន្ធាភំ ឲក្កន្តិក្ខប្បត្តិយា ឌីបភតោ៉ ភ ហិ ឲត្ត បឆមេ ចិយ ភចចភេក្ក អាយតភាភំ កមេភ ក្ខប្បត្តិ ចុត្តា៉

៤៥៖៉ តេហត្ថអាឌិប្បន្នកា តយោ សត្ថិ ឲតុស្សាតិ តេហត្ថផលតេហត្ថបុន្នកតិសត្ថិ, ភចចក្កំ៉ តេហត្ថផលតេហត្ថផលចមេភ ចត្ថប្បភេតោ អង្គាភំ សង្គហោ ឲតុស្សាតិ ចត្ថភេឆសង្គហំ៉ សរូបតោ អចុត្តាបិ តស្មិំ តស្មិំ សង្គហេ អាកិរិយត្តិ អចិន្ថាយស្លាទាឌិក្កហណេហិ បកាសិយត្តីតិ អាកាទា៉ អតីតតេហត្ថអាឌីភំ ចា បកាទា អាកាទា៉ កិលេសកម្មចិបាកា ចិបាកកិលេសកម្មេហិ សម្ពន្ធា ហុត្វា បុភប្បុភំ បរិចត្តត្តីតិ តេសុ ចដ្ដភាមំ អាទោទបត្វា “តិចដ្ដ”ន្តិ ចុត្តំ, ចដ្ដកភេឆសត្តា ចា “ចដ្ដាភី”តិ ចុត្តាភិ៉

សត្តិភំ អាឌិបរិយោសាភចចត្តិតាតិ សត្តិភំ បុន្នាបរចចត្តិតាតិ អត្ថោ៉

បរិតស្សាតីតិ តំ តំ ចត្ថុំ បរិក្កហកទោលចមេភ តស្សតិ, តណ្ហាយតីតិ អត្ថោ៉ ក្ខបិឌិយតីតិ ឆឡហកាហំ កណ្ហាតិ៉ បុរិមកម្មភចស្មិន្តិ បុរិមកម្មភចេ សតិ៉

តស្ស ច សង្ខារចេា កិរិយាភតា ឲចាតិ អាហ “កម្មភចេ កិរិយាភេតិ អត្ថោ”តិ៉ ភុក្ខាឌីសុ មោភេហាតិ ភុក្ខាឌីភំ អាឌីភចបដិច្ឆាឆភោ អប្បហីភោ មោភេហា៉ អាយូហភាតិ សម្បិណ្ឌភកា ជាភាឌិកិរិយាយ បចត្តភកា៉ ឲកំ អាចជ្ជភំ ឲតោសត្តិ ឲកាចជ្ជភា, តេសុ ឲកាចជ្ជភេសុ៉ សត្តមេ ចេតភា ភចេា៉ “យា កាចិ ចា បភ ចេតភា ភចេា, សម្បយុត្តា អាយូហភា សង្ខារា”តិ ឱ្ធដំ យចាឌស្សិតាយ ឆម្មដ្ឋិតិញាណកាភេតីមេ ចុត្តាយ បដិសម្ភិទាបិឡ្កយា (បដិ៉ ម៉ ១៌៥៥) ចមេភ ចុត្តំ៉ តត្ថ ហិ “ចេតភា ភចេា”តិ អាកតា៉ ភចតិឌ្ឌេស បភ “សាត្តតោ”តិ ឲត្ត “ចេតភាច សង្ខារា, ភចេា បភ ចេតភាសម្បយុត្តាបី”តិ ចិភង្គបិឡ្កចមេភ ឌស្សិតំ៉ “តត្ថ កតមេ បុញ្ញាភិសង្ខារោ? កុសលា ចេតភា កាមាចចរា”តិអាឌិភា ហិ សង្ខារាភំ ចេតភាភាចេា ចិភង្គបិឡ្កយំ (ចិភ៉ ២២៦) ចុត្តោ៉ តត្ថ បដិសម្ភិទាបិឡ្កយំ “ចេតភាសម្បយុត្តា ចិបាកឆម្មត្តា សចិបាកេភ អាយូហភសង្ខារេតភ សង្ខតាភិសង្ខរណកិច្ចេភ សង្ខារា”តិ ចុត្តា៉ ចិភង្គបិឡ្កយំ “សព្ពម្បិ ភចកាមិកម្មំ កម្មភចេា”តិ (ចិភ៉ ២៣៤) ភចស្ស បច្ចយភាចេភ ភចកាមិកាចតោ, កម្មំសដ្ឋសហាយតាយ កម្មភាចតោ ច ក្ខបបត្តិភចំ ភាមេត្តីតិ “ភចេា”តិ ចុត្តា៉ ក្ខបបត្តិភចភាចភាកិច្ចំ បភ ចេតភាយ សាតិសយត្តិ បដិសម្ភិទាបិឡ្កយា ចេតភា “ភចេា”តិ ចុត្តា៉ ភចាភិសង្ខរណកិច្ចំ ចេតភាយ សាតិសយត្តិ ចិភង្គបិឡ្កយំ “កុសលា ចេតភា”តិអាឌិភា (ចិភ៉ ២២៦) ចេតភា “សង្ខារា”តិ ចុត្តា៉ តស្មា តេភ តេភ បរិយាយេភ ក្ខភយំ ក្ខភយត្ត ចត្តំ យុត្តត្តិ ភតេត្ត ចិទោឆោ៉ តស្ស ផលេ ក្ខបបត្តិភចេ ភិកាយភាតិ “តស្ស សុតំ ហោតិ ‘ចាតុមហារាជិកា ឆេចា ឌីឃាយុកា ចណ្ណចត្តា សុខពហុលា’តិ”អាឌិសុតាភុសារេភ កាចិភិ ក្ខបបត្តិភចេ អភិកង្ខតា៉ កហណត្តិ កាមុបិភាភំ កិច្ចតាហ៉ បទាមសត្តិ ខ្ពតទាភិ៉ អាយូហភាចសាភេតិ តីសុបិ អត្តចិកប្បេសុ ចុត្តស្ស អាយូហភស្ស អចសាភេ៉

ញាណាតិ ញាណស្មិំ បច្ចុប្បន្នកម្មេ កម្មន្តរស្ស អតីតកម្មស្ស ញាណិតា បច្ចុប្បន្នកម្មេន បដិសន្ធានំ កម្មន្តរបដិសន្ធានំ, កម្មន្តរការណេន វា បដិសន្ធានំ កម្មន្តរបដិសន្ធានំ, តស្ស វសេន យំ បដិសន្ធីតិ វុត្តំ, តំ វិញ្ញាណន្តិ សម្ពន្ធោ។ តថា ហិ វិញ្ញាណំ “បដិសន្ធានបច្ចុបដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។ គណ្ហេតិ មាតុកុច្ឆិយំ, គណ្ហាបេតព្វាយំ វា។

ទ្វីសុ អត្ថវិកប្បេសុ វុត្តេ អាយូហនសង្ខារេ “តស្ស បុព្វភាគា”តិ អាហ, ទុតិយេ អត្ថវិកប្បេ វុត្តេ “តំសម្បយុត្តា”តិ។ តំសម្បយុត្តា អវិជ្ជា គហិតាវ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ។ ទហរស្ស ចិត្តប្បវត្តិ កម្មក្ខណហុរី យេភុយ្យេន កម្មន្តរជនកកម្មាយូហនសមត្ថា ន ហោតីតិ “ញាណបដិបក្ខត្តា អាយតនាន”ន្តិ វុត្តំ។ “កម្មករណកាលេ សម្មោហោ ឧស្សិតោ”តិ ឯវេន កម្មស្ស បច្ចយភូតំ សម្មោហំ ទស្សេតិ, ន កម្មសម្បយុត្តមេវ។

“តត្ថ បុរិមភវស្មិំ បញ្ច កម្មសម្ភារា, ឯតរហិ បញ្ច វិបាកធម្មា, ឯតរហិ បញ្ច កម្មសម្ភារា, អនាគតេ បញ្ច វិបាកធម្មាតិ ទស ធម្មា កម្មំ, ទស ធម្មា វិបាកោ, ឥតិ ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ, កម្មវដ្ដំ, ទ្វីសុ ឋានេសុ វិបាកោ, វិបាកវដ្ដន្តិ កម្មសង្ខេបោ ច វិបាកសង្ខេបោ ច, កម្មភវោ ច វិបាកភវោ ច កម្មវដ្ដញ្ច វិបាកវដ្ដញ្ច, កម្មបវត្តញ្ច វិបាកបវត្តញ្ច, កម្មសន្តតិ ច វិបាកសន្តតិ ច, កិរិយា ចេវ កិរិយាផលញ្ចាតិ –

“ឯវំ សមុប្បន្នមិទំ សហេតុកំ,

ទុក្ខំ អនិច្ចំ ចលមិត្តរទ្ធុវំ;

ធម្មេហិ ធម្មា បភវន្តិ ហេតុសោ,

ន ហេត្ថ អត្តាវ បរោវ វិជ្ជតិ។

“ធម្មា ធម្មេ សញ្ជនេន្តិ, ហេតុសម្ភារបច្ចយា;

ហេតូនញ្ច និរោធាយ, ធម្មោ ពុទ្ធេន ទេសិតោ។

“ហេតូសុ ឧបរុទ្ធេសុ, ឆិន្នំ វដ្ដំ ន វដ្ដតិ;

ឯវំ ទុក្ខន្តកិរិយាយ, ព្រហ្មចរិយិធ វិជ្ជតិ;

សត្តេ ច ឧបលក្ខេត្វា, តេសុ ទោសោ ន សម្ភវតី”តិ (វិភ. អដ្ឋ. ១៣១);

តត្ថ កម្មតោ វិបាកំ សមុដ្ឋាតីតិ កម្មសមុដ្ឋានា, កម្មំ វា សមុដ្ឋានមេតេសំ, តទុបត្ថម្ភកានិ អចិន្តេយ្យានិ កម្មសមុដ្ឋានា. បដិសន្ធិក្ខណេ វា ឯវា កម្មំ, តទុបត្ថម្ភកា យថាវុត្តា អាហារាទិសមុដ្ឋានា, អចិន្តេយ្យា ច កម្មសមុដ្ឋានាតិ កម្មញ្ច កម្មសមុដ្ឋានា ច កម្មសមុដ្ឋានាតិ ឯកសេសវសេន កម្មសមុដ្ឋានគ្គហណំ វេទិតព្ពំ. តេន តថា កម្មន្តិ អចិន្តេយ្យាបិ កម្មសមាទានា កម្មវិបាកា, តទុបត្ថម្ភកា វាតិ “កម្ម”ន្តិ វុត្តា. សម្បជ្ជតិ ឯត្ថ អចិន្តេយ្យា, វិញ្ញាណាហារេយា វាតិ សទ្ទេបិ, កម្មំ, វិបាកោ ច. “កម្មំ វិបាកោ”តិ ឯវំ សម្បិណ្ឌិតំ វា សទ្ទេបិ, អចិន្តេយ្យា, វិញ្ញាណាហារេយា ច. សទ្ទេ បកាសនាយ សេព្វានំ បន ឯកទេសំ គហេត្វា ឧទាហដំ, សទ្ទបទត្ថោ វា គហេត្វាតិ កម្មការកា កម្មសទ្ទេបិ.

ឯវំ សមុប្បន្នម្បិ កម្មតោបិ វិបាកោ. តត្រាបិ “អចិន្តេយ្យោ សម្ភារោ”តិ ឯវំ សមុប្បន្នំ, តិវិធំ អារម្មណវសេន វា សមុប្បន្នំ ញាណំ គហេតព្ពន្តិ អត្ថោ. ញាណទស្សនំ កម្មតោ, វិតក្កសម្បត្តិ អត្ថោ. តេន រូបារូបាវចរកម្មានិ បនេន អភិរូបសទ្ទេន, វិការាបត្តិនិ បនេន ចលសទ្ទេន ច អនិច្ចំ ការណន្តរដ្ឋាយិតាការំ វិការេតិ. អត្ថតោ ឯតេន វិរោធាការាទីនិ ប្បាទេតិ. ហេតុ ឯវ សមុដ្ឋានា ហេតុសមុដ្ឋានា. “ធាតវោ ហេតុយោ”តិ (កថា. ១៧៥; បដិ. ម. ១.៣៣) ឯត្ថ ឯវំ វុត្តំ វា ធាតុ, អញ្ញេហិ តស្ស តស្ស សមាធារណំ ការណំ សមុដ្ឋានា, អសាធារណំ ហេតុ ឯវាតិ ឯវំ ហេតុតោ ធម្មប្បវត្តិ, ហេតុនិរោធា ច ទុក្ខទោសធម្មោ ច ឥតិ និរោធាយ ទេសិតោ សតីតិ អត្ថោ. ព្រហ្មចរិយំ ព្រហ្មចរិយំ សត្ថា វុត្តាតិ ឯត្ថ ច-សទ្ទោ “ឯវំ ព្រហ្មចរិយង្គា ចិន្តេតិ, សម្មាទិដ្ឋិ ច ន ហោតី”តិ សមុច្ចយត្ថោ. ឯវញ្ហិ ហេតុអាទយោ ធម្មប្បវត្តិសមុដ្ឋានំ សត្ថា ឧបលក្ខតិ, តស្មិំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ សម្មាទិដ្ឋិ, ទិដ្ឋិទោសា ច វិយាតិ ឧបលក្ខេត្វា តស្មិំ តេសំ ទិដ្ឋិទោសា ន សម្ភវន្តិ វុត្តំ ហោតិ.

៤៥. សម្បយុត្តាតិ សម្បយោគោ, សម្ប ចា បយោគោ ច.

កុសលាកុសលកម្មន្តិ ចតុព្ពិធំ ចេតនាសមុដ្ឋានំ ឧបាទាយ វទន្តិ វិញ្ញាណតិ. អវិសេសេនាតិ “ចេតនា ចេតនាសម្បយុត្តកា”តិ វិសេសំ អកត្វា, សព្ពម្បិ តំ កុសលាកុសលំ កម្មំ សម្បយោគសង្គហំ វុត្តន្តិ អត្ថោ. “តយោ ច...បេ... អវសេសា ច សាសវា កុសលា ធម្មា”តិ (វិភ. ១០៥-១១០) ហិ ចេតនាចេតនាសម្បយុត្តវិសេសំ អកត្វា វុត្តំ, អរិយមគ្គវិសេសំ ច អកត្វា សម្បយោគសង្គហំ វុត្តន្តិ អត្ថោ. សង្គហិតត្តំ ហិ សទ្ទោបិ កិលេសា សព្វេបិ តទាយតនំ “សម្បយោគសង្គ”ន្តិ វុត្តំ. ទុតិយសង្គំ បនេវ ឯកស្សាតិ ទុតិយសង្គហតំ រូបាទាតព្ពតា វុច្ចតីតិ រូបបត្តិតោ, កម្មតោ ច អវិសេសតោ វុត្តំ “បរិយាទុតិយសង្គហ”ន្តិ.

៤៦. ចត្ថុន្តិ អារម្មណេសុ, ទុក្ខាទីសុ ច បដិច្ឆាទេតព្ពេសុ ចត្ថុសុ. សម្មោហេតីតិ កម្មសមាធិ ជាតិញ្ច បដិច្ឆិន្ទតិ អវេត្តិ តស្ស បដិច្ឆាទនសភាវេន សម្មោហេតិ. ចត្តារិ បន អារម្មណំ អវិសេសតោ. អញ្ញាណញ្ញាណំ រូបសម្ពុទ្ធោតិ អញ្ញាណញ្ញាណស្សត្ថិតាយ វិនា ធាតុ អវស្សក្កន្តា

ឯត្ថ តញ្ញអកុសលំបិ វិយ។ សវិសយេតិ យថាសកំ វិសយេ រូបាយតនាទិកេ។ ឧាយយាតនំ លទ្ធានំ វិការការណេន លក្ខិយានា ឧាតិ តេ

ឧបេត្តិ វិយ ហោតីតិ វុត្តំ “លទ្ធេ ច ឧបេតី”តិ។ តេនាហ “តេសំ អភិនិព្ពត្តិការណេន បវត្តត្តា”តិ។ បិណ្ឌកានការណា អធិប្បេតីតិ ឯត្ថាបិ

“លទ្ធេ ឧបេតី”តិ ឯត្ថ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ បិណ្ឌកានចយេន វត្តតិទេវ អត្ថោ ។ បច្ចតីតិ បិណ្ឌា, ភិជ្ជតីតិ ភេទា,

បិណ្ឌា ច ភេទា ច បិណ្ឌភេទំ, តស្ស ការណំ បច្ចតំ, ភិជ្ជនព្ពាតិ អត្ថោ។ សោកាទីនំ អធិដ្ឋានត្តាតិ តេសំ ការណត្តា, តេហិ វិទ្ធាយ

អវិជ្ជាយ សហិតេហិ សង្ខារេហិ បច្ចយោ ច ហោតិ កដត្តារូបិត្យកាវាយាតិ អធិប្បាយោ។ វុតិចិត្តំ វា បដិសន្ធិវិញ្ញាណស្ស

អនន្តរបច្ចយោ ហោតីតិ “បច្ចយោ ច ហោតិ កដត្តារូបិត្យកាវាយា”តិ វុត្តំ។ តំ បន វុតិចិត្តំ អវិជ្ជាសង្ខាររហិតំ កដត្តារស្ស បច្ចយោ ន

ហោតីតិ សសហាយត្តទស្សនត្ថាយាហ “សោកាទីនំ អធិដ្ឋានត្តា”តិ។ ឯត្ថាតិ អត្ថោ អត្ថោ សរេសន, ឆឡង្គុបច្ចយការណេន នាតិ ឯត្ថា

ឯត្ថា។ ញាបនិដ្ឋានេលិបេន ហិ និទ្ទេសោ។

៤៥៧។ “អវិជ្ជាបច្ចយាសង្ខារា”តិ ឯត្ថ សង្ខារានំ បច្ចយុប្បន្នតាទស្សនេន “កោ ត្វ តោ អភិសង្ខរោតីតិ ឯស ភោ កល្លោ បញ្ហោ”តិ

ទស្សេតិ, តេនេតំ ការកទស្សននិវារណំ អត្ថា កចតោ កចត្តុំ សង្ខរោតីតិ ទស្សតំ អត្ថសង្គតិទស្សនំ, តំ សង្ខារបច្ចយា

វិញ្ញាណុប្បត្តិវចនេន និវារិតំ ហោតិ។ បញ្ចត្ថំ លទ្ធានំ អភេទតោ ឯកោ អត្ថោតិ គហណំ ឃនសញ្ញា, តំ ឃយកតាលកត្តំ វិត្តនេន វិយ

“វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូប”ន្តិ វចនេន និវារិតំ ហោតិ។ “ឯវយាទិទស្សនំនិវារណ”ន្តិ ឯត្ថ “សោវតិ បរិទេវតិ

ទុក្ខិតោ”តិអាទិទស្សននិវារណយាហ។ សោកាទយោបិ ហិ បច្ចយាយត្តា អវសវត្តិនោតិ “ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ សោក...បេ...

សម្ភវន្តី”តិ (យ។ តិ។ ១។១១៩; សំ។ តិ។ ១។១; ឧទា។ ១) ឯតេន វុត្តមេវាតិ។ មិច្ឆាទស្សននិវារណតាបីតិ

ការកទស្សនាទីនាតាវិធមិច្ឆាភិនិវេសនិវារណតាបិ។

៤៥៨។ “សលក្ខណនាមញ្ញលក្ខណទេសនា”តិ ឯត្ថ សង្ខេបក្កមេន ធម្មានំ យាថាវតោ អទស្សនយាហ តទុភយវិនិមុត្តស្ស ធម្មស្ស

បវេយត្តតោ បរិត្តព្ពកាវស្ស អភាវតោ។ រូបក្ខលនំ វិយ ទុក្ខុប្បត្តិហេតុតោ។ បតនំ វិយ កដត្តរូបបិតតោ។ គណ្ឌបិត្យការវា វិយ

ទុក្ខតាមូលយោគតោ, កិលេសាសុចិបគ្ឃរណតោ ច។ គណ្ឌភេទបីឡកា វិយាតិ ភេទត្តំ បច្ចយានេ គណ្ឌេ តស្ស រូបទិ ឧាយយាតា

ពុទ្ធាបីឡកា វិយ, គណ្ឌស្ស វា អនេកានុភេទ បីឡកា វិយ។ ឈដ្ឋនំ វិយ សល្លដ្ឋនសេតាយ ឧប្បជ្ជ។ ឈដ្ឋនទុក្ខំ វិយាតិ

ឈដ្ឋនតោ ជាតំ ទុក្ខំ វិយ តិវិធទុក្ខតាវសេន តិស្សន្តិ រោគាតំ ទុក្ខការណតោ។ បដិការាភិលាសោ វិយាតិ សមុទាយស្ស

ឯកទេសតិទស្សនការណតាហ។ អសប្បាយក្កហណំ វិយ ពាហុចិនាគត្តុប្បត្តិនិមិត្តតោ។ អសប្បាយសេវនំ វិយ ទុក្ខហេតុនោ សសត្តានេ

សន្តិនាបនតោ។ គណ្ឌវិការបិត្យការវា វិយ អត្តការកគណ្ឌស្ស និព្ពត្តិវិការកាវតោ, តត្ថុបិត្តត្តស្ស ទុក្ខការវានិសម្ភូតោ។

ទុក្ខតាសរាកបុព្ពក្កហណាទយោ ហិ គណ្ឌវិការា។ សរសតោ គណ្ឌស្ស ភិជ្ជនំ បិណ្ឌេ វិតា ន ហោតីតិ ភេទក្កហណេនេតស្ស បិណ្ឌាបិ

គហិតោតិ ពត្វា អាហ “គណ្ឌភេទា វិយ ឧាយយណា”ន្តិ។ គណ្ឌស្ស វា វិសទិសាបត្តិ, ភិជ្ជនត្តា គណ្ឌភេទា, តត្ថ វិសទិសាបត្តិ បិណ្ឌាតិ

វេទិតព្ពា។

រូបយាហិ កចចក្កំ វិញ្ញាណបទេតត្ថ ឯកាធិដ្ឋានេហិ រូបយាវិសេសេហិ តំ វិញ្ញាណបទត្ថំ ពុទ្ធានិ នានាធិដ្ឋានេហិ វិញ្ញាណបទំ “យក្ខា

ចា”តិអាទិ វុត្តំ៎ តត្ថ បដលិកិក្ខតចក្ខុកោ ទ្ធបិតិ ន បស្សតិ, កិញ្ចិ បស្សន្តោបិ ចិបរីតំ បស្សតិ, ឯចំ អចិជ្ជាភិក្ខតោ ទុក្ខាទីនិ ន បដិបជ្ជតិ ន បស្សតិ, មិច្ឆា ចា បដិបជ្ជតីតិ បដលំ ចិយ អចិជ្ជា៎ កោសការកិមិ ចិយ អត្តភាច ពតត្តា, ចដ្ឋស្ស អត្តនោ ឯច បរិក្ខយភការណត្តា ច កោសប្បទេសា ចិយ សង្ខារា៎ សង្ខារបរិក្កហំ ចិភា បតិដ្ឋំ អលភមានំ ចិញ្ញាណំ បរិណាយកបរិក្កហំ ចិភា បតិដ្ឋំ អលភមានោ រាជកុមារោ ចិយាតិ បរិក្កហេន ចិភា បតិដ្ឋាលិកោ ឯត្ថ វុបទេមាបទេឃ្យសាមញ្ញ៎ វុបបត្តិតិមិត្តត្តិ កមុទិអារម្មណមាហ៎ បរិកប្បភតោតិ អារម្មណករណតោ, សម្បយុត្តេភ ចា ចិតក្កេភ ចិតក្កភតោ៎ ទេចមនុស្សមិកចិហក្កាទីចិចិធប្បការតាយ មាយា ចិយ ភាមទ្ធបំ៎ បតិដ្ឋាចិសេសេភ ចុឌ្ឌិចិសេសាបត្តិតោ ចភប្បកុម្ពោ ចិយ សឡាយតនំ៎ អាយតភានំ ចិសយិចិសយភូតានំ អញ្ញមញ្ញាភិមុខភាចា អាយតភឈដ្ឋនំ៎ តតោ អាយតភឈដ្ឋភតោ ផស្សុប្បត្តិតោ, ទេចភាទុក្ខហេតុតោ ច អក្កិ ចិយ ផស្សោ៎ សបរិឡាហតោ ឌាហោ ចិយ ទេចភា៎ វុបទ្ធបទិ តណ្ហាបចដ្ឌភតោ លោលុបកបិភំ ចិយ ចិសយាតុរភចភំ៎ អារម្មណេ បិតុកម្យតាភាចតោ បិបាសា ចិយ តណ្ហា៎ តទស្សុបិទោភត្តំ តំ អភិលាសករណំ តណ្ហាទិដ្ឋាភិភត្ថភំ អស្ស តំសមង្គិនោ បុគ្គលស្ស, តទស្ស ចា ករេចឃ្យ វុបិទោភំ៎ ឡើសភាចហតាយ អដាភភតោ ករុបិទោភំ យថ្នស្ស ពាឡធ្លស្សុបិទោភំ ចិយ៎ ឯត្ថ ច សង្ខារាទីនំ កោសប្បទេសបរិណាយកាទីហិ ឆ្ហិហិ ឆ្ហិហិ សទិសតាយ ទេ ទេ វុបមា វុត្តាតិ ទេទិតព្ពា៎

៤៤៩៎ កោចិ អកម្មិកោ ឯច កម្មិកោ ចិយ តាយតិ បុរាណតិណបណ្ណាទិករិតោ បត្តតសទ្ទេប ឌលិសមោ ចិយ, ន ឯចមយំ៎ អយំ បភ កម្មិកោច ហុត្វា ឆ្លកាសតិ បកាសតិ ទិស្សតីតិ កម្មិកចការេសា៎ យឆាទហត្ថិ អត្ថាទិចទេភ យឆាភូទ្ធបំ៎

ឌាតិតោ ឌរាមរណំ ន ន ហោតិ, ហោតិ ឯចាតិ អចធារណោ សិទ្ធេ “សិយា ភុ ខោ ឌរាមរណំ ឌាតិតោ, អញ្ញតោបី”តិ អាសង្កាយំ តទាសង្កាភិចត្តនត្ថំ “ន ច ឌាតិ ចិភា អញ្ញតោ ហោតី”តិ វុត្តំ៎ តត្ថ អញ្ញក្កហណំ ឌាតិយា បដិយោកីចិសយំ, ន អញ្ញមត្តចិសយំ “ឌាតិ ចិភា”តិ ចចភតោ៎ តេភស្ស ភាញ្ញា ឌាតិយា សហការីការណភូតំ ភិចត្តិតំ ហោតិ៎ ឯស ភយោ ឌ្ពតោ បរេសុបិ៎ ឌ្ពត្តិ ឌ្ពង់ បការេ, ឌ្ពមិភា បការេភាតិ អត្ថោ៎ ឌាតិបច្ចយសម្ភូតសមុទាកតដ្ឋោតិ ឌាតិបច្ចយសម្ភូតំ ហុត្វា សហិតស្ស អត្តនោ បច្ចយាភុទ្ធបស្ស វុឌ្ឍិ វុឌ្ឍិ អាកតភាចោ, អនុប្បចត្តដ្ឋោតិ អត្ថោ៎ អថ ចា សម្ភូតដ្ឋោ ច សមុទាកតដ្ឋោ ច សម្ភូតសមុទាកតដ្ឋោ៎ “ន ឌាតិតោ ឌរាមរណំ ន ហោតិ, ន ច ឌាតិ ចិភា អញ្ញតោ ហោតី”តិ ហិ ឌាតិបច្ចយសម្ភូតដ្ឋោ វុត្តោ៎ ឌ្ពត្តិ ឌាតិតោ សមុទាកច្ឆតីតិ ឌាតិបច្ចយសមុទាកតដ្ឋោ, យា យា ឌាតិ យថា យថា បច្ចយោ ហោតិ, តទនុទ្ធបបាតុភាចោតិ អត្ថោ៎

តត្ថ “ន ឌាតិតោ ឌរាមរណំ ន ហោតី”តិ ឌ្ពមិភា ឌរាមរណស្ស ឌាតិបច្ចយតាយ អចិតថតំ ទស្សេតិ, “ន ឌាតិ ចិភា អញ្ញតោ ឌរាមរណំ ហោតី”តិ ឌ្ពមិភា អភញ្ញថត្តំ, “ឌ្ពត្តិ ឌាតិតោ សមុទាកច្ឆតី”តិ ឌ្ពមិភា តថតំ៎ តេភ ច យថា បច្ចយទម្មា អត្តនោ បច្ចយុប្បន្នានំ បច្ចយភាចេ, តថា អចិតថា អភញ្ញថា, ឯចំ បច្ចយុប្បន្នទម្មាបិ តព្ភាចេតិ ទស្សេតិ៎ ឯស ភយោ សេសេសុបិ៎ “ហេតុផលេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ ឯតេភ ចចនេភ អត្ថស្ស ហេតុផលភាចោ កថំ ញាតព្ពោតិ? “អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ ឯតស្ស សមាសបទស្ស អចយចបទត្ថំ ទស្សេន្តេភ “ហេតុផលេ ញាណ”ន្តិ វុត្តត្តា៎ “អត្ថេ បដិសម្ភិទា អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ ឯត្ថ ហិ “អត្ថេ”តិ ឯតស្ស អត្ថំ ទស្សេន្តេភ “ហេតុផលេ”តិ វុត្តំ, “បដិសម្ភិទា”តិ ឯតស្ស អត្ថំ ទស្សេន្តេភ “ញាណ”ន្តិ, តស្មា ហេតុផលអត្ថសង្គហា ឯកត្ថា,

ទោណបដិសន្ធិកា ចាតិ ឱ្យយត្វំ ចតេត្តក សាធិតោ អត្ថស្ស ហេតុផលភាវេច។

ឯតាការេតាតិ ឯត បចត្តិអាការេត។ សកាចឆយ្យា ហិ បច្ចយចិសេសសិទ្ធេត បចត្តិអាការេត ចិសិដ្ឋាការា ហោត្តិ។ តេតាហ “សន្តេ ឆយ្យា សន្តាការេត ឮទ្ធស្ស កាចតោ ទោណយុទេខ អាបិឆយាកន្តិ្ត”តិ (យហាតិ។ ១៥៩; ក្សឮអតិ។ ទោយាឈទាឌយាណចបុន្នាតិទ្ធេស ប័រ)។ យឥចត្វាតិ យាយ អចត្វាយ អចត្តិតា។ អចត្វាចិសេសចតេត្តា ហិ ឆយ្យា តេត តេត អចត្វាចិសេសេត តំ តំ អត្ថកិច្ចំ សាទេធត្វំ សយត្វា ហោត្តិ។ ឬាយំ បចត្តិអាការោ, អចត្វាចិសេសោ ច អចិជ្ជាយបិ អត្ថុបចិតព្យសលសម្ភារេហិ ក្សចតេទាឆតោ ឲច ទោរណេត អលក្ខតេឃ្យបតិដ្ឋោ ចាតិ អាហ “តស្ស...បេ... កម្ពិទោ”តិ។ តស្ស អាការស្ស, អចត្វាយ ច។ ហេតុបិ្យកោណត្តិ ឲត្ថ ហេតុតោ ឆយ្យបរិយាយតា ក្សត្តតយេតេច ចេឌិតត្តា។

អស្សាតិ បដិច្ចសមុប្បាទស្ស។ តេត តេត ការណេតាតិ តេត តេត ចេតឃ្យាតំ ឮជ្ជាភាត្យុណតាសន្តាតេត ការណេត។ តត្វាតិ តស្មិំ ទេសតប្យការេ។ អត្ថុលោមបដិលោមតោតិ តយិធ បច្ចយុប្បាទា បច្ចយុប្បត្តុប្បាទសន្តាតំ អត្ថុលោមំ, បច្ចយតិទោធា បច្ចយុប្បត្តតិទោធសន្តាតច្ចា បដិលោមយាហ។ អាឌិតោ បត អត្តកាយតយត្ថុលោមំ, អត្តតោ ច អាឌិកាយតំ បដិលោមយាហ។ អាឌិតោ បដ្ឋាយ អត្ថុលោមទេសតាយ, អត្តតោ បដ្ឋាយ បដិលោមទេសតាយ ច តិសត្តិ្ចតុសន្តេបំ។ “ឮតេយ ចត្តារោ អាហារា កិតិឌាតា”តិអាឌិកាយ (សំ។ តិ។ ១។១១) ចេយត្តេតោ បដ្ឋាយ បដិលោមទេសតាយ, “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុចិញ្ញាណំ, តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ, ផស្សបច្ចយា វេទនា”តិអាឌិកាយ (យ។ តិ។ ០។១០៤, ៤០០; យ។ តិ។ ១។៤១០, ៤១៥-៤១៩; សំ។ តិ។ ១។៤៦-៤៥; ១។៤។៩០; កថា។ ៤៩៥, ៤៩លិ) អត្ថុលោមទេសតាយ ច ទ្វិសត្តិតិសន្តេបំ។ “សំយោជតិយេសុ, ភិក្ខវេ, ឆម្មេសុ អស្សាទាត្ថុបស្សិតោ ចិហរតោ តណ្ហា បចឌ្ឍតិ, តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទាត”ត្តិអាឌីសុ (សំ។ តិ។ ១។៥៦, ៥លិ) ឲកសត្តិក្តិសន្តេបំ។ កត្ថចិ ឲកទេស្កាបិ ច បដិច្ចសមុប្បាទោ ទេសិតោ, យោ “តព្ភ, ភិក្ខវេ, សុតចា អរិយសាចកោ”តិអាឌិតា (សំ។ តិ។ ១។៩១) ឥស្សិតោ ឲច។

អចិជ្ជាឌីតំ សភាវេចា បដិចិត្តិយតីតិ បដិវេចឆា។ ក្សត្តំ ហេតំ អដ្ឋកថាយំ “តេសំ តេសំ ចា តត្ថ តត្ថ ក្សត្តឆយ្យាតំ បដិចិត្តិយាតេត្តា សលក្ខណសន្តាតេតា អចិបរីតសភាវេចា បដិវេចឆា”តិ (ឆ។ ស។ អដ្ឋ។ តិទាតកថា)។ ឌាតតលក្ខណស្ស ទោណស្ស បដិបក្ខភូតោ អចិជ្ជាយ អត្តាណដ្ឋោ។ អារម្មណស្ស បច្ចក្ខករណេត ឥស្សតភូតស្ស បដិបក្ខភូតោ អឥស្សតដ្ឋោ។ ឯត បតេសា ក្សក្ខាឌីតំ យាថាចសរសំ បដិចិត្តិត្វំ ត ទេតិ, ឈាទេត្វា បរិយោតត្តិត្វា តិដ្ឋតិ, យោ តស្សា សច្ចាសម្បដិចេធឌ្ឋោ។ អបុញ្ញាភិសន្តាទេកទេសោ សរាគោ, អញ្ញោ ចិរាគោ។ រាគស្ស ចា អបដិបក្ខភាចតោ រាគបចឌ្ឍកោ អបុញ្ញាភិសន្តារោ សញ្ញាបិ សរាគោ, ឱ្យតរោ តប្បដិបក្ខភាចតោ ចិរាគោ។ “ឌីឈរត្តំ ហេតំ, ភិក្ខវេ, អស្សុតចតោ បុថុជ្ជតស្ស អជ្ឈោសិតំ យយាយិតំ បរាយដ្ឋំ ‘ឲតំ យយ, ឲសោហយស្មិ, ឲសោ មេ អត្តា”តិ (សំ។ តិ។ ១។៩១) អត្តបរាយាសស្ស ចិញ្ញាណំ ចិសេសតោ ចត្វ ក្សត្តត្តិ ចិញ្ញាណស្ស សុញ្ញាតដ្ឋោ កម្ពិទោ។ អត្តា ចិឌាតាតិ សំសរតីតិ សញ្ញាបិទតាសង្កត្តិ អភិតិចេសបាលចតាយ អញ្ញាបិទដ្ឋអសង្កត្តិបដិសត្តិបិតុកាចដ្ឋោ ច កម្ពិទោ។ តាយរូបស្ស បដិសត្តិក្ខណេ ឲកុប្បាទោ, បចត្តិយំ ចិសុំ ចិសុំ យថារហំ ឲកុប្បាទោ, តាយស្ស រូបេត, រូបស្ស ច តាមេត អសម្បយោគតោ ចិតិព្ភោគោ, តាយស្ស តាមេត, រូបស្ស ច រូបេត, ឲកច្ចស្ស ឲកច្ចេត អចិតិព្ភោគោ យោជេតព្វោ។ ឲកុប្បាទេកតិទោធេ ហិ អចិតិព្ភោគេ អធិប្បេតេ យោ រូបស្ស ច ឲកកលាបត្យត្តិតោ លព្ភតិ។

អធ ចា ឲពធត្យចោពារកចេឃុ តាយទ្វុបាត់ អឃហចត្តតចោ អញ្ញាយញ្ញាចិតិត្តុទាចោ, បញ្ចាចោពារកចេ ឃហចត្តតចោ អចិតិត្តុទាចោ ធ ចេជិតចេត្ថា៍

អឌិបតិឃចេដ្ឋា តាយ ត្ពុឆ ត្ពុត្ថិឃបច្ចឃកាចោ៍ “ចលិចពាចបចយា ក្ខុទាចបយា ចលត្តចយ្យត”ត្តិ (ឆ៍ ឃ៍ ३៥ប៉-३៥៥) ចុត្តា ចលិពាជិអត្តា ចក្លាជិឃុ បញ្ចាឃុ ចឃាចេតត្ថា៍ យតាឃតតឃ្យាបិ លុជ្ជតចោ, យចតាឃយ្យឃ្យាជិត់ ក្ខុទចលត្តកាចចោ ធ ឲចត អត្តា ឃយុចត្តិ ឲច៍ អាបាឆពតាត់ ទ្វុបាជិត់ បពាឃតចឃាព្យតាលក្លាល់ ត្ពកាឃត់ ចក្លាជិត់ ចិឃឃិកាចោ, យតាឃតតឃ្យ ចិជាតត់៍ ឃដ្ឋដ្ឋតចេដ្ឋា ចិចឃឃចោ ចក្លុឃយ្យឃ្យាជិត់ បញ្ចាត្ថ, ត្ពុតចទ លត្តយ្យិ ចឃាចេតត្ថា៍ ចុឃតញ្ចា ចឃ្យុឃ្យ ឃកាចោ, ឃដ្ឋដ្ឋត់ ទចឃា, ត្ពុតចទ ក្ខុបដ្ឋាតាពាទា៍ អាទយ្ខុលាទឃាត្ថុកចតចេដ្ឋា ទឃចចឃត ចុចត្តា, ចចជឃិតចេដ្ឋា លក្លុលចចឃត៍ ឃុលក្ខុក្លុយញ្ញុត្តុកាចោ ឃធាក្លយ់ តិឃ្យត្ថ ចចជតាត់ ឃកាចចចឃត ចុត្តា៍ អត្តា ចចជឃតិតិ អកិតិចចឃឃ្យ ពលចតាឃ តិខ្ខិចចេដ្ឋា ចចជតាឃ ពយ្ហិចទា៍ តិខ្ខិចាឃ ចា ចចជតាឃ ចចជឃិត់ តិខ្ខិចចចជឃិត់, តិខ្ខិចចចជឃិតចយច អចត្តា តិខ្ខិចចចជឃិតចេដ្ឋា៍ ឃយ្យិតិពតល្យាឃ អកិតត្តិតចេដ្ឋា, ពលចតទតល្យាឃ កិលិត្តា បទិតិដ្ឋាបត់ អចន្លោឃាតចេដ្ឋា៍ ត្ពុតចទា ឃាឆាទលចចឃត ចចជិតចេត្ថា៍ អាជាតក្កហលាកិតិចចឃដ្ឋា ចត្យុត្តយ្យិ ក្ខុបិជាតាត់ ឃយាតា, បទាយាឃចេដ្ឋា ចុចត្តា ជិដ្ឋុបិជាតាជិតចយច, តធា ត្បុទតិក្លុយចេដ្ឋា៍ “ជិដ្ឋិពត្តាចទា”តិ (ឆ៍ ឃ៍ ១៥១) ហិ ចចតចោ ជិដ្ឋិត់ ត្បុទតិក្លុយតា, ចត្យហក្កហលត្តា ចា ចត្យុត្តយ្យិ ត្បុទតិក្លុយចេដ្ឋា ចឃាចេតចេត្ថា៍ ត្បុទតិក្លុយតាឃបិ ហិ តល្យាឃ ឃយុត្តចេដ្ឋា ចុចត្តា៍ ចឃាតិពតិជិតិតិចាចឃឃុលិបតត្តិ ឃយាចឃ ក្បុខុចចតឃ្យ អចលិចបិ ជដ្ឋុចេត្ថា៍ ឲចត្យាចតត អាឃ្សុហតាកិឃដ្ឋុទលាបជាត់ ឃយាចឃា ចហាតិ៍ ជទាយទលក្ខុ យទលាប្យឆាតត្តិ យទលដ្ឋា ឲច លឃាជចឃា ពយ្ហិទាតិ ជឃ្យិតា៍ តចតចាតត្យាលចឃត លល្លិច្ចាជិបទិបក្លុប្យចត្តិ ជទាតិ, លឃចេដ្ឋា ចា ជទាឃ ចុចត្តាតិ ជដ្ឋុចេត្ថា៍ តចកាចាបពចយា ហិ លចឃាតិ ចត្ថុ ឃុចត្តាតិ៍ ចិបទិលាយចេដ្ឋា ខ្ចិត្តយ្យិ៍ ឃត្តាតិចចឃត ចា ជទាឃ លឃចឃកាចោ, ឃយ្ខុតិលលិពចចឃត យទលាឃ្យ ចកជចិបទិលាយតា ចឃាចេតចេត្ថា៍

៩៩០៍អត្តតឃាតិ អត្តាត់ តឃា, អចិន្ថាជិអចត្តហិ ឲពត្តាជិ ឃចពត កាចេត តឃត្តិ ពចយត្តិតិ ឲពត្តាជចឃា, ចតឃំ តឃាតិ ចុត្តា៍ តិឃត្តិតិ ហិ តឃាតិ៍ អត្តា ឲច ចា ឲពត្តាជិកាចេត តិឃយាតា ពាឃយាតា អត្តតឃាតិ ចុត្តា៍ តិឃត្តិ ឲចតហិតិ ចា តឃា, ឲពត្តាជិហិ ធ អត្តា “ឲព”ត្តិអាជិតា តិឃត្តិ, តឃ្ខុា ឲពត្តាជចឃា អត្តាត់ តឃាតិ អត្តតឃា៍

អក្កុទាជិកាចេតាតិ អក្កុទបត្តតាត្យអលត្តឃាលាបលួចបលិឃាជិកាចេត បចត្តយាចត អចឃចេ ឲពត្ន្យុពចហត្តា ឃត្តាតាត្យបចន្លចត ពិខ់ ទ្វក្លុកាច់ បត្តិ ទ្វក្លុកាចេត បចត្តិ តញ្ចា ឲពចត្តត ចុច្ចតិតិ ឃត្តាតាត្យបចន្លចជា ឃធា ឲពត្តិ, ឲច់ ត្ពុឆាបិ អចិន្ថាឃក្លុទាជិចហត្យចហត្យឃយុប្យត្តាត់ ឃត្តាតាត្យបចន្លចជា ឲពឃត្តិបតិតតា ឲពត្តតចឃាតិ ជឃ្យុតិ៍ “ចហត្យចលឃត្តុចត្តតា”តិ ឲចតត ឃត្តាតាត្យបចន្លជំ ចិកាចេតិ៍ ឃតិបិ ហិ ចហត្យចលិត់ បទយត្តចោ ចកចជ ចហត្យកាចេត, ចលកាចេត ធ ចតឃំ ឃត្តុក្ខុកាចោចឃចេត្ត ឃត្តាតាត្យបចន្លចជា, ឃចតា ឃយ្ហិ ឃត្តាចត ពយ្ហិ តិត្តាត្ថិ, តចត្តច ចលុប្យត្តិតិ ពតឃ្យ ចិតាចឃា, អពតឃ្យ អត្តាពចយា ធ តត្តិតិ៍ ឲពត្តក្កហលចតាតិ ចហត្យចលិត់ ចកជ់ អត្យុបជាចទត្តា ចហត់, ចលច្ចា អកិត្ត ពត្តា ក្ខុកិត្ត ឲពកាចឃ្យ អចកជឃ្យ ពហចលាត៍ “តចជច ចិត្តាល់ ឃត្តាចតិ ឃំឃទតិ”តិអាជិតា ឃឃ្យតជិដ្ឋិ ក្ខុបិជិឃតិ៍

លក្ខណាទិចតុក្កន្តិ សការណចតុក្កំ ហេតុតោ, ផលស្ស ច កិច្ចសការណតោ ចរិតោ៖ កិច្ចសង្ខាតស្សាតិ សម្ពន្ធោ ហិតស្ស នានត្តស្ស

វោហារតោ អញ្ញោ យតោ, អញ្ញោ ញាតោ, តស្មា “សព្វត្ថធរោ ឧដ្ឋិតោ, សព្វត្ថធរោ ឧប្បន្នោ”តិ វណ្ណេត្វា ឧទ្ទេសនិទ្ទេសំ ឧបនិយតិ។

អយម្បិ ឧប្បាទេតព្ពន្តិ អាវេត្វា សម្ពន្ធោ។ ព្យាបិទាការទោ អភិសង្ខតាយ អព្យាចេតនា។ សម្មា បស្សន្តោតិ “និរីហា និជ្ជីវា ធម្មមត្តា”តិ បស្សន្តោ។ សការទោ ឧទ និយទោ សការណនិយទោ “សសម្ភារកំ ឧទ្ធម្មតា, សសម្ភារចាយុតោ តិរិយកាយត”ន្តិ ឧទយាទិ ចិយ។ ទោស សិទ្ធោ យថាសកំ បច្ចុប្បន្នស្ស ហេតុការទោ “កស្សចិ កត្តុតោ អការកា ន កាចិ កិរិយា ផលបាតិន្តិ”តិ អកិរិយវាទិំ ឧបនិយតិ។

“លិទតោ ធលិ, ន ឧទកតោ, តិលតោ តេលំ, ន វាលិកតោ”តិ សព្ពតោ សព្ពសម្ភវាការទស្សនេន អហេតុកវាទិំ ហេតុអន្តរេន ផលំ បស្សន្តោ អកិរិយវាទិំ បជហតិ។ យតោ កុតោចីតិ យទិ អញ្ញស្មា អញ្ញស្ស ឧប្បត្តិ សិយា, វាលិកតោ តេលស្ស, ឧច្ឆុតោ លិទស្ស កស្មា ឧប្បត្តិ ន សិយា, តស្មា ន កោចិ កស្សចិ ហេតុ អត្ថីតិ អហេតុកវាទិំ, អចិន្តេយ្យាតោបិ ហេតុ បវត្តិយតាយ តិលកាទិសុក្កយោណិតាទីហិ

តេលលិទសរីរាទីនំ បវត្តិតិ និយតិវាទញ្ច ឧបនិយតីតិ ចិញ្ញាតព្ពំ យថារហំ។

៩៩៨. កស្មា? យស្មា ពាហិរកចក្កំ អបរាបរិយតោ សំសារចក្កយតិតោ ន កោចិ សុបិនន្តរេបិ អត្ថីតិ សម្ពន្ធោ។ អកាសំ អប្បតិដ្ឋំ

ទុរតិយាតំ ទុរតិក្កមំ។ អសតិចិតក្កមិទាតិ អសតិមណ្ឌលមិទំ។ តតិយតិមុនភេទ, នាតិមុនភំ បវត្តតិ, ឧទំ កទចក្កម្បិ

ឧកត្តុក្កុប្បាទភេទាទ “តិដ្ឋតិមុទក”ន្តិ ទុត្តំ។

ពោវាលិកា អបរាបរិយតោ សំសារកយតិតោ ភត្តិតិ ឧតស្ស សាធកសុត្តំ ឧទស្សន្តោ “ទុក្ខម្បិ ទេត”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ អាកុលំ

តន្តាកុលំ, តន្តាកុលកមិទ ជាតា តន្តាកុលកជាតា, កិលេសកម្មចិបាកេហិ អតិចិយ ជដិតាតិ អត្ថោ។ កុលិយា សកុណិយា នីឌំ កុលិកំ,

តំ ចិយ ជាតា កុលិកុណ្ឌិកជាតា។ មុញ្ជំ ចិយ, បព្ពជំ ចិយ ច គូតា ជាតា មុញ្ជបព្ពជគូតា។ តទុគយំ កិរ តិណំ អាកុលំ ជដិតំ ហុត្វា

ចណ្ឌិតំ ចណ្ឌិយា អកាចតោ អបាយំ, ទុក្ខាតិការតោ ទុគ្គតិ, សុខសមុស្សយតោ ចិនិបតិតត្តា ចិនិបាតន្តិ, តត្រជំ អបាយំ “ឧត្តានព្ព

បដិបាទី”តិអាទិតា (ចិសុទ្ធិ ១.៩៨៤; ទី. និ. អដ្ឋ. ១.៩៥ អាបជានាកាចណ្ណនា; សំ. និ. អដ្ឋ. ១.១.៩០; អ. និ. អដ្ឋ. ១.៣.៨៥៥; ចិភ.

អដ្ឋ. ១១៩ សច្ចាបបនិទ្ទេស; ធ. ស. អដ្ឋ. និទានកថា; សុ. និ. អដ្ឋ. ១.៣.១១; ឧទា. អដ្ឋ. ១៥; ឥតិវុ. អដ្ឋ. ៨៣, ៣៥; ថេរកា. អដ្ឋ. ៨.

៩លិ, ៥៥; បដិ. ម. អដ្ឋ. ១.៨.៨៨លិ; ចូឡនិ. អដ្ឋ. ៩; នេត្តិ. ចិ. អដ្ឋ. ១.៣៥) ទុត្តំ សំសារព្ពំ ភាតិចត្តតិ។ សំសារោ ឧទ ចា សទ្ទោ ពាហ

ចណ្ឌិអបាយាទិអត្ថេហិ អបិយាទិនាយកោ ទុត្តោ ពោចលំ ទុក្ខក្ខន្ធការណតោ។

បញ្ញាក្ខុមិនិទ្ទេសចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឥតិ សត្តរសមបរិច្ឆេទចណ្ណនា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១ប៉៓ ឌិឌ្ឋិចិឃ្ឌិគិឌ្គេឃចណ្ណតា

តាយរូបបរិគ្គហកថាចណ្ណតា

៤៤១៓ ឃា ចិឃុទ្ធិឃោ ឃឲ្យាឌេតញ្ញាតិ ឃឞ្ញត្តា៓ ញ្ញយេឃុ ឃឆាចិចារិតេឃុ ឈត្តាឌីឃុ ចិបឃ្សតាឃ ក្សយិក្ខតេឃុ ឆយ្ខុ៓ គត្ថស្ស ក្រុណ្ហត ចារក្កតពារណ្ហ ក្រូហោ, បរិតោ ឃញ្ញឆាបិ អត្ថស្ស ពោរក្ខយិដ្ឋា បរិបុឌ្ឋា, ឃចត្ថបរិក្ខុនិចឃេត ពឌត្ថស្ស យតឃិការចិនិ, ពត្រកឃចឃេត ឃុន្ទា ពត្ថបិ ពោរណ្ហ ឃុាឃឃចិតំ ហោតិ, តឃ្ខា ចុត្តំ "ក្រុហបរិបុឌ្ឋាចឃេត ពោរណបរិចយំ កត្វា"តិ, ឈត្តាឌីឃុ ឃុតយឃំ ពោរណ្ហ ក្រុឲ្យាឌេត្វាតិ អត្វោ៓ ចិត្វារិតយេច, តឃ្ខា តត្ថ ចិត្វារិតតឃាត្ថឃារេត ឃីលចិឃុទ្ធិ ឃឲ្យាឌេតញ្ញាតិ អធិប្បាយោ៓ ក្របចារឃយានិបិ អប្បតាឃយានិ ចិឃ ចិបឃ្សតាឃ អធិដ្ឋាតកាចតោ ចិត្តចិឃុទ្ធិឃចាតិ អាហ "ទិឃាបចារា"តិ៓ ចេឌិតញ្ញាតិ អត្ថតោ ឃត្ថាតេ គិញ្ញត្តតចឃេតច ចេឌិតញ្ញា៓ ឲចញ្ជាតា បដ្ឋក្ខតោ ចិឌិតា តាយ ហោត្តិ, តឃ្ខា ចេឌិតញ្ញា ឃឲ្យាឌេតញ្ញាតិ ចុត្តំ ហោតិ៓ ចេឌិតញ្ញាតិ ចា ឃយាបត្តិឃុលានិកយចឃេត អត្ថកចិតញ្ញាតិ អត្វោ៓ ត ហិ ពេចលេត ឌាតតយត្តេត ចិត្តចិឃុទ្ធិឃំ បតិដ្ឋិតោ តាយ ហោតិ, ត ច តត្ថ អបតិដ្ឋាឃ ក្របរិចិឃុទ្ធិ ឃឲ្យាឌេតុំ ឃក្កាតិ៓

តាយរូបិតំ ឃាឆាចឌស្សតត្តិ តាយស្ស, រូបស្ស ច ចិកឌ្ឍ ឃឆាក្សតឃកាចឌស្សតំ៓ តាយក្កហណេត ចេត្ថ ចេឌតាឌីតំ ចត្ថត្ថិ តេក្សយកាតំ ឈត្តាតំ គហណ្ហ, ត "ចិញ្ញាណបច្ចុឃា តាយរូប"ត្តិ ឲត្ថ ចិឃ ចិញ្ញាណ្ហ ចិតា, តាបិ "តាយញ្ចា រូបញ្ចា"តិ (ឌី៓ តិ៓ ១៓១០៩, ១៥១; ឆ៓ ឃ៓ ត្រកយាតិកា ០០៨) ឲត្ថ ចិឃ ឃតិញ្ញាតេហិ លេក្ខុត្តរក្ខត្តហិ ឃដ្ឋិត្តិ ឌដ្ឋញ្ញា៓

៤៤១៓ ឃាតិ បឌ្ឍតិ ឲតេតាតិ ឃាតំ, ឃយឆោច ឃាតំ ឃយឆឃាតំ, តំ ឲតស្ស អត្ថីតិ ឃយឆឃាតិពោ៓ ឈឃាតេ, ឈឃាត្ថបចារេ ចា បតិដ្ឋាឃ ចិបឃ្សតំ អត្ថឃុញ្ញត្តស្សុតំ តាយំ, តេត ឃយឆឃាតិពេត "ឆបេត្វា តេចឃញ្ញាតាឃញ្ញាឃតត"ត្តិ ញ្ញឌំ កចក្កឆយ្ខុតំ អាឌិពយ្ខុពស្ស ត្រឲ្យរិក្កហតាឃ ចុត្តំ៓ លក្ខណឃាឌិចឃេត បរិក្កហេតញ្ញា ពោរណេត បរិឆ្ឆិន្ទ គហេតញ្ញា, បរិក្កហចិនិ បត ឈត្តិតិឌ្គេឃ (ចិឃុទ្ធិ៓ ១៓៦១០ អាឌយោ) ចុត្តា ឲចាតិ អធិប្បាយោ៓ អាឌយ្ខុណាកិយុឈតយតំ អាឌយ្ខុណេត ចិតា អប្បចត្តិ, តេត តយតដ្ឋេត, តាយពារណដ្ឋេត ចា៓ ចេឌតាឌយោ ហិ អរូបឆយ្ខុ ឃញ្ញឌាបិ ច ឋស្សានិតាយពត្តា បឆឌីអាឌយោ ចិឃ ពោឃក្សក្សានិតាយត្តរាតាបឌ្ឍតតោ អត្តតាច ពតតាយតាឃ តាយពារណដ្ឋេត "តាយ"ត្តិ ចុច្ចត្តិ៓ អឆ ចា អធិចចតឃយ្យឃស្សា ចិឃ អធិចចតំ តាយំ អត្តតេត អត្ថបចិតឃក្សារាតំ គហណ្ហ ត គច្ឆត្តីតិ តាយាឃត្តក្កហណតាឃ ចេឌតាឌយោ "តាយ"ត្តិ ចុច្ចត្តិ, រូបំ បត ចិតាបិ តាយឃចតំ អត្ថតោ រូប្យតឃកាចេតច គហណ្ហ គច្ឆតិ៓ ចចត្វារបតញ្ញត្តិ អឃក្កុតោ ឆបេតញ្ញំ, អញ្ញាយញ្ញា, រូបេត ច អយិឃ្សិតំ កត្វា ចិតេត្ត ឆបេតញ្ញត្តិ អត្វោ៓

តាយរូបបរិក្កហោ ច តាយ ឃាចចេច តស្ស បដិតិឃ្សឌ្ឍតត្តត្តិ ពឌត្ថរូបយេច តិឌស្សតំ ឌឃ្សត្តា "ឃឆា តាយា"តិអាឌិយាហ៓ រូប្យតតោតិ

ឯត្ថ រុប្បនដ្ឋោ "សីតាទិវិរោធិបច្ចយសន្និបាតេ វិសទិសុប្បត្តី"តិអាទិនា (វិសុទ្ធិ. មហាដី. ១.៣១១) ខន្ធនិទ្ទេសវណ្ណនាយំ វុត្តនយេន។ ឯវំ វិសុំ នាមបរិគ្គហំ, រូបបរិគ្គហញ្ច ទស្សេត្វា ឥទានិ ឯកជ្ឈំ នាមរូបបរិគ្គហំ ទស្សេតុំ "តតោ នមនលក្ខណ"ន្តិអាទិ វុត្តំ។

៦៦៣. ឥតិ អរូបមុខេន វិបស្សនាភិនិវេសំ ទស្សេត្វា ឥទានិ រូបមុខេន តំ ទស្សេន្តោ "សុទ្ធវិបស្សនាយានិកោ បន"តិអាទិមាហ។ តត្ថ សមថយានិកស្ស សមថមុខេន វិបស្សនាភិនិវេសោ, វិបស្សនាយានិកស្ស បន សមថំ អនិស្សាយាតិ អាហ "សុទ្ធវិបស្សនាយានិកោ"តិ, សមថភាវនាយ អមិស្សិតវិបស្សនាយានតាតិ អត្ថោ។ អយមេវ វា សមថយានិកោតិ យថាវុត្តោ សមថយានិកោ ឯវ វា។ តេន សមថយានិកស្សាបិ រូបមុខេន វិបស្សនាភិនិវេសោ លព្ភតិ, ន អរូបមុខេនេវាតិ ទស្សេតិ។ តេសំ តេសំ ធាតុបរិគ្គហមុខានន្តិ "យំ ថទ្ធលក្ខណំ, អយំ បថវីធាតូ"តិអាទិនា (វិសុទ្ធិ. ១.៣០៦) សង្ខេបមនសិការាទិវសេន វុត្តេសុ តេសុ ធាតុបរិគ្គហមុខេសុ។ កម្មសមុដ្ឋានេ តាវ កេសេ វត្ថុភូតេ។ តត្ថេវាតិ តស្មិំយេវ កម្មសមុដ្ឋានេ កេសេ។ កាយប្បសាទស្ស វិយ ភាវស្សាបិ សកលសរីរព្យាបិតាយ "ភាវស្ស អត្ថិតាយា"តិ វុត្តំ។ បុន តត្ថេវាតិ តស្មិំយេវ កេសសង្ខាតេ រូបសមុទាយេ។ អបរានិបីតិ បុព្ពេ វុត្តានិ កម្មសមុដ្ឋានានិ វីសតិ, ឥតរានិ អាហារសមុដ្ឋានាទីនិ ចតុវីសតិ រូបានីតិ សព្ពានិបិ ចតុចត្តាលីស, តញ្ច ខោ តត្ថ លព្ភមានសត្តតិំសសមានេន វេទិតព្វំ។ "ចតុចត្តាលីសា"តិ ច ឥទំ សព្ពស្ស អតិសយតា វុត្តំ។ ន ហិ សព្ពកាលំ ឧតុចិត្តតោ រូបំ ឧប្បជ្ជតិ សព្ពទេវ ឧប្បជ្ជតីតិ។ ឯត្ថ យថា កេសេ, ឯវំ លោមាទីសុ ចតុសមុដ្ឋានិកេសុ ចតុសមុដ្ឋានិកកោដ្ឋាសេសូតិ ទ្វត្តិំសាយ កោដ្ឋាសេសុ វក្ខមានេ អដ្ឋ កោដ្ឋាសេ អបនេត្វា ចតុវីសតិកោដ្ឋាសេសុ។ សេទាទីនំ អាតបសន្តាបាទិនា, ចិត្តវិការេន ច ឧប្បជ្ជនតោ តេ ឧតុចិត្តសមុដ្ឋានា វុត្តា។

ទ្វត្តិំសកោដ្ឋាសកេសុ រូបេសុ បាកដេសុ ឋានេសុ តទញ្ញានិបិ បាកដានិ ហោន្តីតិ តានិបិ ទស្សេតុំ "អបរេ"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អបរេ ទស អាការាតិ តេជោវាយោកោដ្ឋាសវសេន អបរេ ទស អាការា។ កម្មជេតិ ឯតកន្តំ, ន វិសេសនំ អសិតាទិបរិបាចកស្ស តេជស្ស អកម្មជស្ស អភាវតោ។ តថា ចិត្តជេតិ ច ឯកន្តចិត្តសមុដ្ឋានត្តា អស្សាសបស្សាសានន្តិ កេចិ, តំ ន, អចិត្តជសន្តានេ បវត្តនតោ ឧតុជកាយតោ។ អព្ភន្តរេ ឯវ ហិ តេ ចិត្តជា, ន ពាហិរា, តស្មា តត្ថ "ចិត្តជេ"តិ ឥទំ វិសេសនមេវ, អយញ្ច អត្ថោ ហេដ្ឋា អានាបានកថាយំ វុត្តនយេន វេទិតព្វោ។ សេសេសូតិ សត្តប្បការាទិវសេន ចេវ ឧណ្ហមាទិវសេន ច បវត្តេសុ តេជោវាយោកោដ្ឋាសេសុ។

ចក្ខុទសកាទីសុ បសាទរូបំ ចក្ខាទយោតិ តេសុ លព្ភមានំ ទ្វារភាវំ អវយវកិច្ចំ សមុទាយេ អារោបេត្វា វុត្តំ "ចក្ខុទ្វារវសេន បញ្ច ចក្ខុទសកាទយោ"តិ។ វត្ថុវសេន ហទយវត្ថុសង្ខាតំ ឯកមេវ ទសកន្តិ ឯកទេសោ អនុវត្តតីតិ។ ឯតានិបីតិ យថាវុត្តាការានិ ចតុទ្ទសចតុសតាធិកានិ សហស្សរូបរូបានិ។ កោដ្ឋាសវិភាគំ បន តទវយវកាលិបិតព្ពោ ... អតិវិយ តតោ ពហុតរោ រូបទសកោ ហោតិ, សោ បន ទសកោ ឯត្ថ អាទិកម្មិកស្ស ទុប្បរិគ្គហោតិ ន គហិតោ។

កាមំ វត្ថុវសេនាបិ អរូបធម្មា បាកដា ហោន្តិ, ទ្វារវសេន បន បរិគ្គហោ អនាកុលោតិ កត្វា វុត្តំ "ទ្វារវសេន អរូបធម្មា បាកដា ហោន្តី"តិ។ សព្ពសង្គាហិកវសេន "ឯកាសីតិ លោកិយចិត្តានី"តិ វុត្តំ, លោកិយេ ឯវ បន មហគ្គតចិត្តានិ សុបាកដានិ ហោន្តិ។

អវិសេសេនាតិ សាធារណតោ។ ផស្សាទយោ ហិ សត្ត ចេតសិកា ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិបិ ឧប្បជ្ជនតោ សព្វចិត្តុប្បាទសាធារណា។ សព្វេបិ តេតិ ឯកាសីតិ លោកិយចិត្តានិ, តំសម្បយុត្តផស្សាទយោតិ សព្វេបិ តេ អរូបធម្មេ។ អារម្មណាទិវិភាគេន បន ចិត្តុប្បាទភេទេ គយ្ហមានេ តតោ ពហុតរា ឯវ ហោតិ, សោ បន ឥធ នាធិប្បេតោ។

៩៩៣។ អស្ស ចក្ខុបសាទស្ស និស្សយភូតា បន ចតស្សោ ធាតុយោតិ សម្ពន្ធោ។ សហជាតរូបានិ តស្ស ចក្ខុបសាទស្ស ឥច្ចេវ សម្ពន្ធោ។ តទេវាតិ តស្មិំយេវ សសម្ភារចក្ខុបទេសេ។ អនុបាទិន្នរូបានីតិ បុព្វេ វុត្តរូបានិ ឧបាទិន្នរូបត្តា វុត្តំ, អកម្មជរូបានីតិ អត្ថោ។ សេសានីតិ បឋមំ ចក្ខុតោ វុត្តត្តា តតោ សេសានិ, តេន បន សទ្ធិំ ចតុបញ្ញាស រូបានិ ហោន្តិ។ ចក្ខុទសកាទីសុ ឯកស្សាបិ អគ្គហេតព្វតោ “អវសេសានិ តេចត្តាលីស រូបានី”តិ វុត្តំ។ សទ្ទស្ស អនិយតត្តា តំ អគ្គហេត្វា “តេចត្តាលីស រូបានី”តិ វត្វា បុន ឧតុចិត្តសមុដ្ឋានេន ទ្វេ សទ្ទេ គហេត្វា “បញ្ចចត្តាលីសា”តិ កេចិវាទោ ទស្សិតោ។

អវសេសរូបានីតិ “ទស ធាតុយោ”តិ វុត្តេ ទ្វាទស រូបធម្មេ ឋបេត្វា អវសេសានិ ៧ និប្ផន្នរូបានិ។ រូបរូបានេវ ហិ ឥធ បរិគ្គយ្ហន្តិ, ន រូបបរិច្ឆេទវិការលក្ខណានិ។ ចក្ខុសន្និស្សយរូបារម្មណការណាយតនេន, ចិត្តការណាយតនេន ច កុសលាកុសលវិបាកតាយ ទុវិធេហិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ចិត្តមេវ វុត្តំ។ ឯវំ សតិ ឧបរិ “ចក្ខុ និស្សាយា”តិអាទិនា វុត្តំ, អវុត្តញ្ច “សោតំ និស្សាយា”តិអាទិកំ សង្គណ្ហាតិ។ យេនាវិញ្ញាណធាតូតិ ឯត្ថាបិ “ឯកា”តិ បទំ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្វំ “ឯកា យេនាវិញ្ញាណធាតូ”តិ។ អនេក ឯកានំ អនេកានំ, អដ្ឋិ វា ឯកានំយំ ឯតាសន្តិ អនេកានំ។ អដ្ឋិយាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។

៩៩៤។ ចក្ខុធាតុយំ វុត្តនយេនេវាតិ “យំ លោកោ សេតកណ្ហមណ្ឌលវិចិត្ត”ន្តិអាទិនា (វិសុទ្ធិ ២។៩៩៣) វុត្តនយេន។

៩៩៥។ ឯត្ថ កិញ្ចិ ឯកស្មិំ សរីរេតិ អជ្ឈត្តំ វិបស្សនាភិនិវេសវសេន វុត្តំ។ តេនេវ ហិ ឯកេកស្ស ភាវស្ស គហិតត្តា “សត្តវីសរូបានិ សម្ភវន្តី”តិ អាហ។ សម្ភវិតុំ សក្កោន្តីតិ សម្ភវន្តិ ឧបលព្ភន្តីតិ សម្ភវន្តីតិ, សម្ភវនីយានីតិ អត្ថោ។ អាកាស-គ្គហណេន វិញ្ញត្តិទ្វយំ វុត្តំ, វិការ-គ្គហណេន លហុតាទិត្តយំ, ឋានន្តរេន អាកាសធាតូតិ វទន្តិ។ អាកាស-គ្គហណេន បន វិញ្ញត្តិទ្វយេន សទ្ធិំ លក្ខណរូបានិ។ តានិ ហិ រូបានំ ឧប្បជ្ជនាទិអាការមត្តត្តា អត្ថតោ បរិច្ឆេទោតិ តំតំកលាបានំ អសង្ករការណតាយ អត្ថតោ បរិច្ឆេទោ។ យទិ ន សម្ភវន្តិ, អាការាទិមត្តានិ ច, កថំ រូបានីតិ អាហ “អបិច តេ”តិអាទិ។

៩៩៦។ ឯវំ ទ្វាចត្តាលីសាយ កោដ្ឋាសានំ វសេន វិត្ថារតោ រូបបរិគ្គហំ តទនុសារេន វិត្ថារតោ ឯវ នាមបរិគ្គហំ វិភាវេត្វា តតោ សង្ខិត្តសង្ខិត្តតរសង្ខិត្តតមវសេន, អដ្ឋារសធាតុវសេន, ទ្វាទសាយតនវសេន, បញ្ចក្ខន្ធវសេន ច រូបារូបបរិគ្គហំ ទស្សេត្វា អតិសង្ខិត្តនយេនាបិ ទស្សេតុំ “យំ កិញ្ចិ រូប”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

យថា ច ធាតុអាទិវសេន, ឯវំ ឥន្ទ្រិយសច្ចបដិច្ចសមុប្បាទវសេនបិ រូបារូបបរិគ្គហោ វេទិតព្វោ។ កថំ? ឥន្ទ្រិយវសេន តាវ ចក្ខាទីនិ

បញ្ចា, ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយានិ ចាតិ សត្ត ឥន្ទ្រិយានិ រូបំ, មនិន្ទ្រិយំ, បញ្ច វេទនិន្ទ្រិយានិ, សទ្ធាទីនិ បញ្ច ចាតិ ឯកាទស នាមំ, ជីវិតិន្ទ្រិយំ នាមញ្ច រូបញ្ច, បដ្ឋិយាតិ តីណិ ឋាន អនសិប្បេតានិ លោកុត្តរត្តា ហុប្បលន្តិ នាមញ្ច រូបញ្ច, សមុដ្ឋាបន្តិ នាមំ, ឋានរាតិ ឋាន នានិប្បេតានិ លោកុត្តរត្តា បច្ចយាការេ អាទិតោ តីណិ អង្គានិ នាមំ, ចតុព្វិធបច្ចយានិ នាមញ្ច រូបញ្ច, ហេដ្ឋា វុត្តមអដ្ឋមកចយានិ នាមំ, ទសមំ នាមរូបំ នាមរូបញ្ច, បដ្ឋិយានិ ទ្វេ បច្ចេកំ នាមញ្ច រូបញ្ចាតិ ឯវំ តត្ថ តត្ថ វុត្តនយានុសារេន ឥន្ទ្រិយបច្ចយាការាទិវសេនបិ នាមរូបបរិច្ឆេទោ កាតព្វោ។ ឯវំ បន នាមរូបបរិច្ឆេទស្ស វិការោកោ កថេតិ បនេយាទតំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។

១១៨៖ កាមំ ចេតនាទីសុ អរូបធម្មេសុ ន ឧត្តរុត្តរា វិយ បុរិមបុរិមា សុលភា, តថាបិ សង្ខេបេន វិការអាបជ្ជនកោ រូបធម្មោ វិយ សក្កាបិ តេ សុលភា ឯវាតិ អាហ “សុលភត្តា អរូបំ ន ឧបដ្ឋាតី”តិ។ សមូហិតត្តាតិ សមូហេន លក្ខណាទិតោ វីមំសិតត្តា។ មនសិការោតត្តាតិ តថា វិទិត្វា ធរបេតត្តា។ បរិគ្គហិតត្តាតិ បរិច្ឆេទការិកាយ បញ្ញាយ បរិច្ឆិជ្ជ គហិតត្តា។ វវត្ថបេតត្តាតិ អញ្ញមញ្ញំ អសង្គហិតោ វិភត្តិតត្តា។ អស្សាតិ យោគិនោ ។ សុវិក្ខាលិតត្តា សុវិសោធិតំ។ អាទិកម្មិកស្ស ហិ កម្មដ្ឋានំ បរិគ្គណ្ហស្ស យាវ ធម្មា សុបរិព្យត្តា ន ឧបតិដ្ឋន្តិ, តាវ តេ តប្បដិច្ឆាទកសម្មោហតមោនេន អភិភូតា អវិសុទ្ធា នាម ហោន្តិ, អសង្គហិតោ ឧបដ្ឋានាការតោ អញ្ញមញ្ញំ ឥទិតា។ យទា បន សម្មសនាទីវិធីនា តំ វិភូតំ ហោតិ, តទា តេ សុវិក្ខាលិតា, និជ្ជដា ច នាម ហោន្តិ។ តេនាហ “យថា យថា ហី”តិអាទិ។ អាទិកម្មិកស្ស អរូបធម្មា យេភុយ្យេន រូបធម្មេ អារព្ភ បវត្តនាការេន គហណំ គច្ឆន្តីតិ គត្វា វុត្តំ “តទារម្មណា អរូបធម្មា”តិ។ តេនេវ ហិ ហេដ្ឋា “តស្សេវំ បរិគ្គហិតរូបស្ស ទ្វារវសេន អរូបធម្មា បាកដា ហោន្តី”តិ វុត្តំ, ន វត្តវសេនាតិ។

ចក្ខាតិ រូបបរិច្ឆេទោ អរូបបរិច្ឆេទស្ស ឧបាយោ, ឧបត្ថម្ភោ ចាតិ យថាវុត្តមត្ថំ ឧបមាហិ បកាសេតុំ “យថា ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ មលគ្គហិតន្តិ មលស្ស បតិតំ។ តត្រិទំ ឧបមាសំសន្ទនំ – ចក្ខុមា បុរិសោ វិយ យោគាវចរោ, តស្ស ចក្ខុ វិយ យោគិនោ ធម្មានុបរិគ្គាហកញាណំ, អាទាសំ វិយ រូបបរិច្ឆេទោ, មលគ្គហិតំ វិយ អរូបបរិច្ឆេទោ, អាទាសស្ស អបរិសុទ្ធការោ វិយ រូបបរិច្ឆេទស្ស អវិក្ខាលិតការោ, តទា មលគ្គហិតស្ស អបញ្ញាយនំ វិយ រូបបរិច្ឆេទស្ស អវិសុទ្ធតាយ អរូបធម្មានំ អនុបដ្ឋានំ, អាទាសស្ស បុនប្បុនំ បរិមជ្ជនំ វិយ រូបបរិច្ឆេទស្ស បុនប្បុនំ វិសោធនំ, សុបរិមជ្ជិតេ អាទាសេ សុព្យត្តំ មលគ្គហិតស្ស បញ្ញាយនំ វិយ សុវិក្ខាលិតេ និជ្ជដេ រូបបរិច្ឆេទេ អរូបធម្មានំ សុដ្ឋុ ឧបដ្ឋានន្តិ។ ចក្ខុមតា នយេន តេលត្ថិកោបមាទីសុបិ យថារហំ ឧបមាសំសន្ទនំ វេទិតព្វំ។ តិលបិដ្ឋន្តិ តិលចុណ្ណំ។ គោធាគ្គន្តិ គោធាគតិំ។ គហលគ្គន្តិ នាមគ្គំ។

តប្បច្ចនីកកិលេសាតិ តស្ស អរូបធម្មបរិគ្គាហកញាណស្ស វិបក្ខភូតា បដិបក្ខភូតា សម្មោហាទិកិលេសា។ ឧទ្ធអាទិឧបមាសុ ចក្ខុំ មុខមត្តស្ស ទស្សនំ – យថា ឧទ្ធរណំ គហេតុកាមោ ឧទ្ធតិ ឧទ្ធមត្តេ បក្ខិបិត្វា ឯកវារំ ទ្វិវារំ មត្តកមត្តមត្តេន ឧទ្ធរេ អតិក្កមត្តេ ន ឧទ្ធតិ លទ្ធោ គច្ឆតិ, យថា ច ចោរេ គហេត្វា តេហិ នានាការំ ជាតិតុការេន ខន្តិប្បហារមត្តេន តេសុ នមត្តំ អកេរុត្តេសុ ន តេ មុញ្ចតិ, យថា ច បន គោបាលកោ គោណំ ទមេតុការេន ថម្ភេ តំ យោជេត្វា ឯកវារំ ទ្វិវារំ នាសិកំ បរិហរតិ អវច្ឆត្តេ ន វិស្សជ្ជតិ, យថា ច ទមិ មត្តា នវនីតំ គហេតុការេន ទមិគលសិយំ មន្តំ បក្ខិបិត្វា សកិំ, ទ្វិក្ខត្តុំ វា មត្ថស្ស ករករមត្តេន នវនីតេ អនុប្បជ្ជន្តេ ន ទមិ លទ្ធតិ, យថា ច បន មច្ឆំ បវិត្វា លាទិតុការេន ឯកវារំ ទ្វិវារំ អក្កោសមត្តេន មច្ឆេសុ អបច្ចន្តេសុ ន តេ លទ្ធតិ “អថ ខោ តំ បុនប្បុនំ

បរិយន្តី”តិ ឯត្ថ វុត្តនយានុសារេន “អថ ខោ តំ ឧទ្ទយន្តេ បុនប្បុនំ ឧប្បីឡេតី”តិអាទិនា សព្ពត្ថ ឧបនេត្វា យោជេតព្ពា។

អនុបធ្យាតំ ឧបដ្ឋានាការកថាវល្លុតា

១៤០។ អាកិរីយន្តិ អភិព្យត្តា ហោន្តិ ឯតេហីតិ អាការា, អនុបធ្យាតំ ឧបដ្ឋានស្ស យុឡក្ខតា ផុសនានុភវនវិជាននប្បការាតិ អាហ “អនុបធ្យា តីហិ អាការេហិ ឧបដ្ឋហន្តី”តិអាទិ។ អារម្មណេ បវត្តមានេសុ ចិត្តចេតសិកេសុ អសតិបិ បុព្ពាបរិយេ ផុសនលក្ខណោ ផស្សោ, តត្ថ សព្ពបឋមំ អភិនិបតន្តោ វិយ ហោតីតិ វុត្តំ “បច្ចយាភិនិបាតោ ផស្សោ”តិ។ តេនស្ស ផុសនាការេន សុបាកដការេន ឧបដ្ឋានំ ទស្សេតិ។ ផស្សេ បន ឧបដ្ឋិតេ យស្មិំ អារម្មណេ សោ ផស្សោ, តស្ស អនុភវនលក្ខណា វេទនា, សញ្ជាននលក្ខណា សញ្ញា, អាយូហនលក្ខណា ចេតនា, បដិវិជាននលក្ខណំ វិញ្ញាណន្តិ ឥមេបិ បាកដា ហោន្តីតិ អាហ “តំសម្បយុត្តា ចេតនា”តិអាទិ។ ឯវំ សលក្ខណសល្លក្ខណតោ ចតុធាតុវវត្ថានវសេន ផស្សមុខេន អរូបបរិគ្គហំ ទស្សេត្វា ឥទានិ វិត្ថារតោ ចតុធាតុវវត្ថានវសេន តំ ទស្សេតុំ “តថា កាយេ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កាយេ បថវីធាតូតិ កាយសង្ខាតេ បថវីកោដ្ឋាសេ បថវីធាតុ។ លក្ខណវិភត្តិតោ ហិ ធាតុវវត្ថានស្ស នយេនំ។

បុនបិ ទ្វិន្នំ ធាតុវវត្ថានានំ វសេន វេទនាមុខេន អរូបបរិគ្គហំ ទស្សេតុំ “ឯកស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តស្ស រសានុភវនវេទនាតិ ធម្មកាវសញ្ញាតស្ស វោដ្ឋព្ពសាទស្ស អនុភវនវសេន បវត្តវេទនា។

អបរស្សាតិ ឯត្ថាបិ វុត្តនយេនេវ សម្ពន្ធោ វេទិតព្ពោ។ តត្ថ អារម្មណបដិវិជាននន្តិ ធន្ធតាសល្លាបវោដ្ឋារម្មណបដិវិជាននំ កាយទ្វារាភិនិហតំ, កេចិ បន មនោទ្វារិកជវនវិញ្ញាណមាហុ។ តតិយំ“បថវីធាតុ កក្ខឡលក្ខណា”តិ បដិវិជានាតីតិ, ឥតរំ បន កក្ខឡលក្ខណបដិវិជាននមត្តមេវាតិ។

ឯតេនេវ ឧបាយេនាតិ ឥមាយំ សលក្ខណសល្លក្ខណតោ, សលក្ខណវិភត្តិតោ ច ធាតុវវត្ថានវសេន រូបបរិគ្គហំ ទស្សេត្វា តត្ថ ឋិតស្ស ផស្សាទិមុខេន អរូបបរិគ្គហុបាយោ ទស្សិតោ, ឯតេនេវ ឧបាយេន កម្មដ្ឋានកោសេតិ ចតុដ្ឋានកោសេនតោ តិត្ថាទិតោ កម្មដ្ឋានកោសេន។ កក្ខឡលក្ខណាតិអាទិនា នយេនាតិ អាទិ-សទ្ទេន ន កេវលំ “បគ្ឃរណលក្ខណា អាបោធាតូ”តិអាទិនា លក្ខណវិសេសេន សទ្ធិំ ធាតុត្តរាតិនយេន, អថ ខោ ឯកសមុដ្ឋានាទិភេទាតិ កោដ្ឋាសត្តរាតិបីតិ ទដ្ឋព្ពំ។ តេនេវាហ “ទ្វាចត្តាលីសាយ ធាតុកោដ្ឋាសេសូ”តិ។ សង្ខិត្តនយេនេវ អត្ថោ កត្តាតិ ឥមាយំ ទ្វាចត្តាលីសាយ ធាតុកោដ្ឋាសេសុ បថវីធាតុអាទីនំ លក្ខណាទិតោ វវត្ថាបនវសេន នានាវិធា រូបបរិគ្គហនយោ វុត្តោ, តំ សន្ធេ តយវិសេសំ អត្ថា, ធម្មធាតុអាទីសុ រូបបរិគ្គហមុខេន អរូបបរិគ្គហស្សបិ វិសេសេន យោជនា កាតព្ពាតិ អធិប្បាយោ។ តព្ពិធំ យោជនាមុខមត្តទស្សនំ – ឯកស្ស តាវ “ចក្ខុធាតុ រូបាភិឃាតារហភូតប្បសាទលក្ខណា, ទដ្ឋុកាមតានិទានកម្មសមុដ្ឋានភូតប្បសាទលក្ខណា វា”តិអាទិនា (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ១០០) នយេន ធាតុយោ បរិគ្គណ្ហតោ “បច្ចយាភិនិបាតោ ផស្សោ, តំសម្បយុត្តា ចេតនា”តិ វុត្តនយេនេវ្ហិ។ តថា “យថាវុត្តលក្ខណាយ

ចក្ខុធាតុយា ទសាតុកចតកាចេតនា ចេតនាក្ខន្ធោ”តិអាទិ យោជេតព្ពំ. តថា “យថាវុត្តលក្ខណា ចក្ខុធាតុ”តិ, “អារម្មណបដិវិជាននំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ”តិអាទិនា សព្ពំ យោជេតព្ពំ. អាយតនាទិវសេន រូបបរិគ្គហម្ហេត្ថាបិ ឯវមេវ នយោ.

១៧០. យថា កាយ ទេហដ្ឋិយនោតិ បុការិចិតំ វសីការំ បរិបិតមេច រូបវិនោតស្ស បរិគ្គំ បដ្ឋានំ ហោតិ, ន បដិលទ្ធត្តំ, ឯវំ រូបបរិគ្គហោ បុចិបុទ្ធោ តិដ្ឋេបិ តិក្ខុទ្ធោ ឯវ អរូបបរិគ្គហស្ស បិនកំ បដ្ឋានំ ហោតិ, ន អចិបុទ្ធោ, តស្មា រូបរូបស្ស ឯវមេវេបិ អនុបដ្ឋិតេ សោ អចិបុទ្ធោ ឯវ កាយ ហោតិ, បរោច ឥហ្វស្ស អនុបដ្ឋិតេស្វតិ ននេស្សន្តោ អាហ “សចេ ហិ”តិអាទិ. បត្ថតេយ្យា វាទី ចិយ ពាលិ អញ្ញត្ថា អនេលត្តញ្ញោ.

លក្ខតាតិ លក្ខក្ខតៈ សមុក្កន្តិ មញ្ញាសាវសិសំ មហាសមុក្កិ អបរិក្ខិតវាមដ្ឋានស្ស អចិភត្តំ វិយ រូបដ្ឋហត្ថម្បិ កាយរូបំ ចិកត្តសការេមេច, តស្ស ច ចិការេកា ពមដ្ឋានបរិគ្គហេសុ បិកពេដិ ហោតីតិ ច ននស្សតត្តំ សមុក្កវិចរណំ, យមកតាលកគ្គមាលតញ្ញា តិននស្សតការេចត ទុត្តំ. យមកតាលកគ្គវិញ្ញាកិត្តសត្តាតម្បិ អភិត្តំ វិយ រូបដ្ឋាតិ, ឯវំ រូបរូបនមោតិ. សន្តេបិ តោក្ខមកេ នមេ្ម កាយញ្ញា រូបញ្ញាតិ វេទនា ចចត្តេបតីតិ ឯត្ត កិញ្ញាបិ សន្តា-សន្តេ អតចនេសសបរិយាទាយកោ, កាយរូបការេចា បត អញ្ញមញ្ញាចិតុទេរាតិ ន តត្រកយំ សមុទាយចនេសត បរិសយាបនេយតព្ពំ, តស្មា “យនេត្ត តមតលក្ខណំ, តំ កាយំ· យំ រូប្បតលក្ខណំ, តំ រូប”ន្តិ ឯវំ វេទនា ចចត្តេបតីតិ អនេត្ថោ· ឯវំ ចចត្តេបទេត្តារេយច ន តត្រកយចិតិមុត្តស្ស តោក្ខមកនមេ្មសុ កស្សចិ នមេ្មស្ស អការចតោ “សន្តេបិ តោក្ខមកនមេ្ម កាយញ្ញា រូបញ្ញាតិ វេទនា ចចត្តេបតី”តិ ទុត្តំ· “កាយញ្ញា រូបញ្ញា”តិ ឯវេតតច តស្ស ត្រិចនការេច សិទ្ធេ “វេទនា ចចត្តេបតី”តិ ព្ពនំ កាយរូបចិតិមុត្តស្ស អញ្ញស្ស អការចនស្សតត្តំ· តេតតចាហ “កាយរូបមត្តតោ វុត្ត”ន្តិអាទិ· “សន្តេបិ តោក្ខមកេ នមេ្ម”តិ បត សន្តាក្ខហលញ្ញោត្តំ សមេ្មសមតុបកស្ស នមេ្មស្ស អតចនេសនេតព្ពតាយ ទុត្តំ· តវិញ្ញាអតចនេសសតោ បរិនេញ្ញាយ្យំ ឯកំសតោ ចិនដ្ឋិតព្ពំ, តនោ ច ចិត្តំ ចិរាជយំ បនេមោចេតព្ពំ· តេកាហ ភកវា –

“សព្ពំ, ភិក្ខវេ, អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ អវិរាជយំ អប្បជហំ អភព្ពោ ទុក្ខក្ខយាយ· សព្ពញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ វិរាជយំ បជហំ ភព្ពោ ទុក្ខក្ខយាយា”តិ (សំ· និ· ៤·២៦-២៧)·

យទិ តោក្ខមកំ នមេ្មជាតំ អតចនេសសតោ កហិតំ “កាយរូប”ន្តិ, យំ ព្ពតោ ពាហិរកេហិ បនត្តការេចត បរិកប្បិតំ, សេយ្យថិទំ – បកតិអាទិ ឥន្ទ្រិយានិ ជីវាទិ កាយាទិ· តត្ថ កថំ បដិបត្តិតព្ពន្តិ? រូបមត្តកវិបល្លាសសនិសេ អសម្មាសម្ពុទ្ធបវេទិតេ កា តត្ថ អញ្ញា បដិបត្តិ អញ្ញត្រ អន្តរុបក្ខតោ· អថ វា តេបិ កាយរូបតោក្ខាកនការាការចចនេសត តិដ្ឋិតា ឯវាតិ វេទិតព្ពា· កថំ? បកតិ, មហា, អហំការោ, តន្មត្តានិ, ឥន្ទ្រិយានិ, ភូតានិ, បុរិសោតិ ឯវេ បកតិអាទយោ· តត្ថ សមការេចត បចត្តមាតាតំ សត្តរជតមសង្គាតានំ សុខទុក្ខមោហានំ សមុទាយោ បកតិ, បនាតន្តិ ច វុច្ចតិ· សត្តមត្តសម្បវេចនតិយោ មហា, ពុទ្ធីតិ កេចិ· សត្តរជានិសុ អភិមានោ អហំការោ, អស្មិមត្តាតិ កេចិ· សទ្ទផស្សរូបរសគន្ធា តន្មត្តានិ អញ្ញមញ្ញាចិសិដ្ឋានំ បចវីអាទីនំ ឯកត្តរតានស្សនតោ ឯកត្តរានិ តន្មត្តានីតិ ចិញ្ញរាសិឯកលក្ខណេហិ តន្មេត្តហិ ឯកលក្ខណា ចិសេសា សនិយន្តិ, សុចុមការេចត បត ភេសំ សម្បចេសនតោ ឯកត្តរតាតិ កេចិ· សោតានីតិ បញ្ញ

សចតាឌិចុត្តិកាតិ ញុត្តិត្រិយាតិ, ចចតាទាតចិចទលុស្សុក្កាតក្កិច្ចាតិ ចាចាឌីតិ បញ្ហា កបិត្រិយាតិ· យតោ អចត្តាកទលំ, ប្ពតទិ ឆាហិទកទលំ· កត្តាឌីហិ អាទក្ខាតិ បឆចិង្គកអក្កិចាឃុអាកាសាតិ ក្ខតាតិ, ខេតតាសកាទេចា បុទិសោតិ ៗចំ បកតិអាឌីតិ សទ្ទុបតោ ខេចឌិតត្ថាតិ·

តត្ថ ហិ បកតិ តាច ស្ខទុក្ខេយាហយត្តតាឃ ភាយំ, សយចិសយកាចាបត្តិតោ អតិច្ចា, ទុក្ខា, សដ្ឋតា ច អាបត្តា· យហាបិ “តស្មា អលិង្គតោ លិង្គចិសេសាយតោ្ត យហា ង្ខប្បជ្ជតី”តិ ចចតតោ, ញុត្តិកាចាតុឌាតតតោ ច ភាយំ, អតិច្ចំ, សដ្ឋតយេច ច អាបត្តំ· “តស្មា យហតោ ល ចិសេសា សឌិយត្តី”តិ សក្កេត ចចតតោ “អស្មី”តិ កហលតិយិត្តកាចាតុឌាតតេត អហំការោ អភិយាតោតិ កត្វា ភាយំ, តតោ ៗច អតិច្ចសដ្ឋតកាចាបត្តិ ចស្ស សិទ្ធា· ប្ពតទិ តយុត្តបញ្ចាក់ កន្តុរសទ្ទុបឋស្សសង្គកាចាតុឌាតតោ ទ្ទុបំ, អទ្ទុបត្តិ បត កាបិលិគំ យិដ្ឋាភិតិចេសយត្តំ· តេ ហិ សោញអស ចិសេសា បញ្ហា ក្ខតាតិ, ៗកាឌសិត្រិយាតិ ក្ខតេហិ ក្ខតចិសេសាតីតិ កន្តាឌិតយុទេត្តហិ តត្តិស្សយាតិ បឆចីអាបេរិតេខាចាយោអាកាសសដ្ឋាតាតិ ក្ខតាតិ ប្ពដ្ឋិតាតិ· “តត្ថិសេសា ច តាតាឌាតិកា អហំការតោ ច ប្ពត្រិយាតី”តិ ចចតតោ សោតកាឃចក្កុឌិច្ឆាឈាតចាចាបិលិហិបិឌបិឃ្ខបត្តាតិ ខេច យតោ ចាតិ ៗកាឌសិត្រិយាតិ·

តត្ថ យតោ ភាយំ, ប្ពតទាតិ សត្ថាតិ ទ្ទុបំ· ចាចាតិ ខេត្ត អត្តាចេឌាតកស្ស អក្កុសយុគាឃស្ស កហលំ· ប្ពយេសំ បត ឆយិតោ ឆយុស្ស អគត្ថាត្តស្ស ប្ពដ្ឋិតត្តា សិទ្ធាច អតិច្ចតា បរិណាយបក្កុ, អភិញត្តិបក្កុបិ ឃឌី តត្ថិសឃតាណុប្បាទេគ អភិញត្ថាតំ សិទ្ធាច អតិច្ចតា, អឆ តតោ បុត្ថុបិ តាណំ អតេ្តច· អក្កុញត្តិចាតេគា បត សិឃាតិ ប្ពគយេត្ត ឌិសាយត្តំ· ច្រញក្ខលកយុសាយត្តាចិសេសសយចាឃា ច្រញាឌិកា·

តត្ថ បឆចី អាបេ តេខេា ចាឃុ អាកាសោ ការលិ ឌិសា អត្តា យតោតិ តច ច្រញាតិ· សង្គ ទ្ទុប ទស កន្ត ឋស្ស សន្ត បរិយាណាតិ បុទ្ធត្ត សំឃោក ចិឃោក បទត្តា បទត្ត ញុត្តិ សុល ទុក្ក ប្ពច្ឆា ឌោស បឃត្ត ក្សត្ត ច្រចត្ត ស្សុហ ចេកា សន្តាទា ឌិដ្ឋា ចេតិ ៗចយេត តេចីសតិ ក្ខណា· ង្គក្កុបតំ អចក្កុបតយាក្ខចតំ បសាទលំ កយតយិតិ បញ្ហា កយុាតិ· អត្ថាយត្ថាចិសិដ្ឋេស្ អចិសិដ្ឋយតិឆាតំ បច្ចយោ តោតិ· សំ-ប្ពតិ ឃតោ ច្រញក្ខលកយុស្ សា អត្តិ ៗចាតិ ៗតំ យហាសាយត្តំ· បឆចីអាឌីស្ អគុចត្តិញាក្ខត្តិញុត្តិតិយិត្តំ ច្រញត្តាឌិ, តំ ឃចា ច្រញត្ត ក្ខណត្ត កយុត្ត ឈដត្តាឌិ, ៗសោ សាយត្តាចិសេសោ· ប្ពហ តត្តស្ បឌ៉ា, កបិលេស្ ឈដោតិ ប្ពតេហិ ឃតោ តេហុតេហុឋលិគំ សយុត្តា សយចាឃាតិ ចុេត្តា, សយចាឃាតិ ៗចយេត ច្រញាឌិកា·

តត្ថ បឆចី អាប តេឌ ចាឃុ ក្ខតទ្ទុបំ, អាកាសំ តេសំ អភាចយត្តំ, បរិច្ឆេឌា ចា, ចក្ខុសុទិឃាឌិបរិចត្តគំ, ឆយុប្បចត្តិច្ចា ង្គបិឌាឃ បញ្ញត្តិយត្តំ ការលិ· តឆា ឌិសា, អត្តា ច· យតោ ភាយំ· សង្គទ្ទុបទសកន្តា ទ្ទុបយេច· តឆា ឋស្សា ក្ខតត្តឃសកាចតោ· សន្តា ៗកាឌិកា តំ តំ ង្គបិឌាឃ បញ្ញត្តិយត្តំ· តឆា អចឃចសយុគាឃ ក្ខណចិសេសចសេត, សណ្ឋាតចិសេសចសេត ចា យហត្ត ឌីឈំ, តត្ថិបរិយាឃតោ អណុ ទស្សត្តិ ភិក្ខុលក្កលាតេសេស្ បុទ្ធត្តិ· ភិក្ខុគសឌាតំ សហកាទេច សំឃោគាតិ· តគបិតេឃ ចិឃោគាតិ· សយាតឌិសាគសកតាតំ ទ្ទុបិគំ យហគត្ថាត្តទាតំ ចេសត បទយបទត្តិ បញ្ញត្តិយត្តំ· ញុត្តិសុលទុក្កច្ឆាគោសបឃត្តា ភាយយេច· ក្សត្ត ច្រចត្ត ស្សុហចេកា ទ្ទុបឆយុាតំ បចត្តិចិសេសតោ កេហតត្ថាការា· ប្ពតទោ សន្តាទោ ឆាណស្ស បចត្តិចិសេសា· អឌិដ្ឋាបិ ឆយុាឆយុកាចតោ ភាយយេច· ង្គក្កុបតំ អចក្កុបតំ អាក្ខចតំ បសាទលំ កយតត្តិ ទ្ទុបឆយុាតំ បចត្តិយត្តំ· សឌិសាសឌិសតាឃំ សាយត្តាចិសេសសត្ថា, អឃុត្តសយុត្ត សយចាឃសយត្ថាតិ

ច្រៀឌីតយ្យិ តាយទ្វបត្តោកឆតា ដង្ឌញ្ញា៉

ឌីចាឌីចពត្ឌ បុញ្ញា បិបិយច ឯចទតិឌ្ឌទចិយោក្លា ឌីចាឌីកា៉ តត្ថ ឌីចោតិ អត្ថា៉ បុក្កលឆយ្ូាឆយ្ូាកាយកាលេសុ អឌីចយញ្ញា៉ តេសុ យឌ្ឋឋយ្យទ្វបទយកឌ្ឌយណ្ឌាតពត្ឌកេឌយុល្យបទអបទាឈាតប្បកាឆ្ឋាយោឌ្ឋាពតយាតិ បុក្កលលក្ខណត្តិ បុក្កលេវិ ទ្វបំ ទ្វបឆយ្ូាតំ បចត្តិអាកាទយត្តតោ៉ ឆយ្ូាឆយ្ូា ឌីចបុក្កលិតំ កតិឌ្ឌិតិយត្តតាឃ តឌចិឋិឌ្ឌា ៉ អាកាយកាលិ បញ្ញាត្តិយត្តិ៉ ពតន្ត្ឌា
“កយ្ូបុក្កលត្តទឯយោកា”តិ ចឆតតោ តេហិ អតញ្ញោ៉ បុញ្ញាបិបិតិ តាយត្តិ បិកេដយេច៉ “កយ្ូបុក្កលិតយាយតោ”តិ ចឆតតោ បុញ្ញាបុញ្ញាយម្ភេច អាយចយយញ្ញាតិ តតោ អចិឋិឌ្ឌោ អាយតោ៉ “អាយចតិទទាឆោ ឯចទោ”តិ ចឆតតោ បឌិបក្លេត បុញ្ញាបុញ្ញាតិទទាឆោ ឯចទោ៉ “កយ្ូឋលប្បចត្តិឃា បកតិឃា អប្បចត្តិ តិឌ្ឌទោ”តិ ចឆតតោ ចិបិកតិទោឆតិយិត្តិ តិឌ្ឌទោ៉ យោក្លាបិ “យត្តាកយ្ូចិយោក្លា”តិ ចឆតតោ កយ្ូបុក្កលឌីចចិយោកា៉ តត្ថ កយ្ូបុក្កលិតំ យក្កាឌិលក្ខណតាឃ ទ្វបយត្តតា បុញ្ញាបុញ្ញាយត្តតាឃ អទ្វបតា៉ ឌីចោ ច អទ្វបយត្តយេចាតិ អយំ ច្រៀយោក្លា៉ កាចយោក្លា បត ឌីចស្ស ទាកាឌិកាចាបរិណាយោ ទាកាឌយោ តាយយេចាតិ ឌីចាឌយោបិ តាយទ្វបត្តោកឆោ ៧ច៉

កាឃប្បចត្តិកតិឌាតិពត្ឌាបចក្កា កាឃាឌិកា៉ តត្ថ បឆឌីអាបតេដចាឃុអត្តយុលត្យុក្លេសុ កាឃយយញ្ញា៉ តឌចិឋិឌ្ឌា បចត្តិកតិឌាតិពត្ឌាបចក្កា, “ភាចោតិ អតេត្ថា, កាយោតិ អភតត្តទ”ត្តិ ចឆតតោ កាឃតោ អញ្ញា កិច្ចិ តត្តិ៉ “បចត្តិយញ្ញា កិរិឃាឯយោកចិកាកេស្វ”តិ ចឆតតោ កតិអាឌិប្បកាទេត បចត្តា បឆឌីអាឌយោ ៧ច បចត្តិឌ្ឋបចាទោ៉ “តយ្ឹ អភតត្តទ”ត្តិ ចឆតតោ កាឃតោ អតញ្ញា យុទយតុឌបេតតិទឆ្ឋាតតទក្ឡុបបត្តិយោ កតិយោ៉ តាយុ បុរិយាបុរិយាចិឋិឌ្ឌោ កតិយុ ឌាតស្ស តិច្ឆយោបិ បចត្តិយត្តត្តិ តតោ អតញ្ញា កណ្ឌ្រីលទត្តបឹតយុក្ខអតិយុក្ខយក្ខាតា ឌាតិយោ៉ តា ឌ្តត្វត្តទចិឋិឌ្ឌា អញ្ញាណយោហទាកឆោយតត្វាយត្ឌស្សតប្បាឃា យុក្កឌាតិ, អត្ថា អច្ឆត្តិចិយុត្តា អចកាហិតត្វា ចាតិ យុក្កឌាតិ៉ “ឆោយេសុ ពត្ឌយយញ្ញា”តិ ចឆតតោ អញ្ញាណាឌិលក្ខណស្ស ពត្ឌស្ស ឌីចតោ អតញ្ញាតា៉ អញ្ញាណាឌិឆោឃាកាចតោ អបចក្កយិឌ្ឌិតិ កាឃាឌយោបិ តាយទ្វបយត្តយេច៉

យោបិ តត្ថ តត្ថ “បុរិយោ អត្ថា ឌីចោ”តិអាឌិបរិឃាយេហិ ចុតេត្តា អត្ថបឌេត្តា, យោបិ ឃឆាទហំ តាយទ្វបយត្តំ ឌ្ឋបិឆាឃ បញ្ញាតេត្តា, តាយទ្វបយត្តយេច ចា៉ តេត ចុត្តំ “តេបិ តាយទ្វបត្តោកឆកាចាកាចចយេត តិច្ឆិតា ៧ចា”តិ៉

យឌ្ឋាហុលយុត្តត្តឯយត្ឌតាកឆាចណ្ហតា

៩លិ៍ច៉យោតិ យោ ចិបស្សតាកយ្ូិកោ យោកាចចទោ៉ ៧ចត្តិ ចុត្តប្បកាទបទាយយតំ៉ ឃាឆាចយទយតោតិ ឃឆាក្វតយកាចតោ៉ តាយទ្វបំ ចចត្វេបត្វា ៧តយត្តំ ឯយេត្ឌត្វា ចចត្វេបតីតិ យឌ្ឋាត្ឌោ៉ លេកិកយយញ្ញាឃបិ បហាតត្វាឃ, បកេច “យតេត្តា ឌីចោ”តិ បចត្តតកយិច្ឆ្ឋាកិតិចេចយស្សាតិ អឆិប្បាយោ៉ តាយទ្វបយត្តតាឃ អចិតិច្ឆតត្តា, យត្តាតាឌិឈតកេឌស្ស ច អកតត្តា អកិតិចេចយេត ចិតា យម្វេហកត្តក្កហណចយេត “យតេត្តា”តិ បចេត្តា យយ្ូោហោ យត្តយយ្ូោហោ៉ តស្ស ចិក្ខម្ភតា អយយ្ូាហក្វយិ៉ យឌ្ឋាហុលយុត្តត្តចយេតាតិ

“ឃធាបិ”តិអាឌិតា ឮឆ ចុត្តាត់, អចុត្តាតញ្ច “រូបញ្ច ហិជំ, យហាលិ, អត្តា អកចិស្ស, តយិជំ រូបំ អាពាធាយ សំចត្តេយ្យា”តិ (សំ៎ តិ៎ ១៎ ៥៩; យហាច៎ ១០) ឲចយាឌិតា សប្ពហុលាតំ ឃុត្តត្តាតំ ចសេន៎ “តាយរូបយត្តយេចា”តិអាឌិតា ចុត្តយេចត្ថំ សន្ធាឃាហ “ឲតយត្ថ”ន្តិ៎

អក្កសម្ភារាតិ អក្កសម្ភារហេតុ៎ តត្ថិយិត្តំ តំ អយុញ្ជិត្វា សតិ ឲច តស្មិំ “សត្តោ”តិ ចោហារោ៎

អការត្តេចាតិ ឃធា កដ្ឋាទីតិ បដិច្ច រូបិតាឃ តេសំ តាយំ ចិស្សេជ្ជត្វា អការយិត្តេច សង្ខ សយញ្ញា កច្ឆតិ, ឲចំ អដ្ឋិអាទីតិ បដិច្ច រូបិតាឃ តេសំ តាយំ ចិស្សេជ្ជត្វា រូបំ សរីរយិត្តេច សង្ខ កច្ឆតីតិ ឃោជតា៎

ទុក្ខយេច សម្ភាតីតិ ទុក្ខទុក្ខតាឌិកេតំ តិចិធំ ទុក្ខយេច សម្ភចតិ, ឃធាបច្ចយំ រូប្បជ្ជតិ, តេឆេច ទុក្ខំ ពលដ្ឋិតិបតាគ្គដ្ឋិតិចសេន តិដ្ឋតិ ចេច ពលាតិតោឆអាយុក្ខឃតិតោធាឌិចសេន តិរុជ្ឈតិ ចាតិ អត្ថោ៎ ឮតាតិ ទុក្ខយេចាតិ ឲចការេត តិចត្តិតយត្ថំ ឆតស្សត្ថំ “តាញ្ញត្រា”តិអាឌិ ចុត្តំ៎ តស្សត្ថោ – ឃធាចុត្តំ ទុក្ខំ ឆេបត្វា តតោ អញ្ញំ កិញ្ចិ ឆម្ភាតំ ត សម្ភចតិ, ឃោ “សត្តោ”តិ ចា “ជីចោ”តិ ចា ចុច្ចេយ្យ, សព្ពត សត្តំ អភាចា ព្យតា តស្ស តិរោធាតិ៎

រូបយាហិតាយរូបចិកាចតាកតាចណ្ហតា

៤លិ១៎ឲតោកតាការេត សង្គិតេតស្មុតិ ឃេត បការេត អញ្ញាឌិស្ម សត្ថិចិដ្ឋស្ម រឆសយញ្ញា, តេត ឲកោត អាការេត សយចដ្ឋិតេតស្ម ឲកញ្ញ៊ា រាសិកេតស្ម៎ ឲចយេចត្ថំ សត្ថិចេសចិសិដ្ឋេ អចឃចសម្ភារេឃ សត្តាតចសេត បចត្តយាតេ ឃធា “រេធា តេហំ ឃដ្ឋិ ចីណា សេតា តកាទំ រុក្ខា”តិ ចោហារយត្តំ, បរយត្ថតោ បត រធាឌិ តាយ កិញ្ចិ តត្ថិ, ឲចយេចំ៎ រូបាឌាតក្ខត្ថេស្មុតិ រូបាឌាតក្ខត្ធសញ្ញតេស្ម រូបារូបឆម្មេស្ម សម្ភិតេស្ម សត្តាតចសេត បចត្តយាតេស្ម “សត្តោ ជីចោ”តិ ចោហារយត្តំ, បរយត្ថតោ បត សត្តោ ចា ជីចោ ចា តត្ថីតិ ឃាធាចតោ ជាតតំ៎ ឮតំ ឃធាភូតឆស្សតំ “ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធី”តិ ចុច្ចតិ៎

៤លិ៣៎តស្សាតិ សត្តោតិ កហិតស្ស អត្តតោ៎ ចិតាសត្តិ តិរុទ្ធស្ស ចិតាសំ៎ អចិតាសត្តិ អចិតស្សាតំ, តិច្ចតត្តិ អត្ថោ៎ ច្ចឃចសេតច ហិ អត្តចាឌិតោ ថិតា, សស្សតោ អត្តា, រូបិជ្ជតីតិ ចា, ឲកច្ចសស្សតចាតោបិ ឲតត្ថេច សយចរុទ្ធោតិ៎ អចិតាសំ អត្ថជាតត្តោតិ ឮទ្ធិអាឌីតំ ឆម្ភាតំ ចិតាសំ ឮច្ឆន្តោបិ “ឆម្មិ តិច្ចោ ព្យុដដ្ឋោ”តិ អត្តតោ ចិតាសាកាចំ អត្ថជាតត្តោ៎ សស្សតោតិ សស្សតការហោ៎ បតតិ

កតចិតាសអកតត្ថាកយាឌិតោសប្បសក្កតោតិ អធិប្បាឃោ៎ លិរត្ថឃស្សាតិ លិរស្ស អត្ថឃក្ខតស្ស, ឲលក្ខតស្សាតិ អត្ថោ៎ តឆត្ថឃស្សាតិ តស្ស អត្តតោ អត្ថឃក្ខតស្ស អញ្ញស្ស កស្សចិ អភាចតោ៎ ឃ្លិឃតិ តាយាតិ “សស្សតោ អត្តា”តិ អភិតិចេសេត កចាភិរតោ ហុត្វា កចតិរោធតោ សត្ថានំ អាបជ្ជត្តោ កចេឃេច តិលិឃតិ តាយ៎ អតិធាចតិ តាយាតិ តត្ថ តត្ថេច ហិ កចេ អត្តា រូប្បជ្ជតីតិ រូចេច្ឆចាឌី “រូប្បជ្ជតិ អត្តា”តិ កណ្ហត្តា បរំ យរណា សត្តំ កចំ “តត្ថី”តិ អតិក្កមត្តោ អតិធាចតិ តាយាតិ ចឆត្តិ៎ កិលេសតិរោធំ បត កម្មស្ស អចិបច្ចតតោ កចតិរោធំ ឮច្ឆិតត្ថោ តធា អក្កហេត្វា “តំ តំ កចចិសេសំ អាកម្ម អត្តា រូប្បជ្ជតីតិ ឲចំ កចតិរោធោ ហោតី”តិ កណ្ហត្តា

តំ អតិសាចតិ កាយ៍

បរិឃុដ្ឋិតាតិ អភិភូតា៍ ចក្ខុមន្តោតិ ឃថាភូតទស្សនសមត្ថេន ញាណចក្ខុនា ចក្ខុមន្តោ៍

ពាយកថាទីនេកទោ កថោ អារទយិតព្ពដ្ឋេន អារាធេយា ឲតេសត្តិ កថារាយា៍ តស្មិំ កថេ ទតា អភិទតាតិ កថទតា៍ កថេ សមេយ្យាងំ អាបន្នាតិ កថសមុទិតា៍ តីហិបិ បទេហិ កថស្សាទការិតតាច ចុត្តា៍ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតីតិ កថស្សាទការិតត្តា ឲច កថនិទោនាចទេហ ឆមេយ្យ ចិត្តំ ន អនុប្បចិសតិ៍ នប្បសីទតីតិ ន ឧប្បជ្ជតិ៍ ន សន្តិដ្ឋតីតិ ន បតិដ្ឋហតិ៍ នានិមុច្ចតីតិ ន អនិមុច្ចតិ៍

អដ្ឋិឃយាតាតិ ទុក្ខបិឃយាតា៍ ហទាឃយាតាតិ លជ្ជយាតា៍ ឌិគុច្ឆយាតាតិ ហិឮឲត្តា៍ ចិកចត្តិ ខ្មេច្ឆង៍ អភិគច្ឆតីតិ ចុត្តអភិគច្ឆតាការទស្សនំ "ឃទោតា កិទ ទកា"តិអាទិ៍

ភូតត្តិ លក្ខបញ្ចកំ៍ តតិយាឃចាសកំ បច្ចមេហិ ឌាតត្តា, បទេយត្តេនោ ចិជ្ជយាតត្តា ច ភូតត្តិ ចុច្ចតិ៍ ភូតនោតិ ឃថាភូតសភាចនោ, សលក្ខណនោ, សាមញ្ញលក្ខណនោ ច៍

ឲលិវ៍ ឲចំ សត្តាកាហនោ អចលិឃតាតិសាចតទោនេស, ឃថាភូតទស្សតនោ តិត្ថិទាទិគុណេ ច ឃុត្តចនេសនេច ទស្សត្តា ព្ពុទានិ កាយទុបយទេត្តបិ កយតាទិអត្តកិច្ចសិទ្ធិ ទស្សេតុំ "តុម្ហា"តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ថ តុម្ហាតិ ឃម្ហា "អម្ហិ"តិ ចា "អហ"ន្តិ ចា កាហស្ស ចត្តក្ខុនោ សនេត្តា កាយ តត្ថិ, បទេយត្តេនោ កាយទុបយត្តេយេច, តុម្ហា៍ សនេ ទកាចិ អត្តា កាយ តត្ថិ, ពថយិឆ កាយទុបយទេត្ត កយតាទិអត្តកិច្ចសិទ្ធិតិ ទេចាឌតំ សន្ធាយាហ "ទាទុឃត្ត"ន្តិអាទិ៍ "តាឃតី"តិ ឲទេតត ឃថា តិឌ្ឌីទេច ទាទុយឃទេត្ត អញ្ញត្ថទេ ចត្តយាតស្ស ឌីចស្ស ចនេសត សញ្ញាហស្ស សញ្ញាបិទស្ស ចិឃ ខ្មុបដ្ឋានយត្តំ បច្ចឃចិនេសនេតា, ឲចំ តិឌ្ឌីទេច កាយទុបយទេត្ត បច្ចឃចិនេសនេតា កយតាទិអត្តកិច្ចសិទ្ធិតិ សញ្ញាហស្ស សញ្ញាបិទស្ស ចិឃ ខ្មុបដ្ឋានត្តិ ទស្សេតិ៍

សច្ចនោតិ ភូតនោ, បទេយត្តេនោតិ អនេត្ត៍ ឃុត្តិ ឌីទេចត ឃត្តយិច អភិសន្តំ បច្ចឃចនេសត បចត្តីតិ អធិប្បាយោ៍ ទុក្ខស្ស ឃុទេត្តា តិច្ចាត្យទាឃ តិលាកដ្ឋសទីសោ អត្តឃុត្តតាឃាតិ អនេត្ត៍ ឲតំ កាយទុបំ៍

ឃយកត្តិ ឃ្យាកឮអកំ៍ ទសា ច ទលា ឃយកការចោ អញ្ញមញ្ញសន្និស្សិតការចតាតិ អាហ "ខ្មកា អញ្ញោញ្ញនិស្សិតា"តិ៍ តនោ ឲច ច ឲកស្មិំ កិជ្ជយាតស្មិំ ខ្មកា កិជ្ជត្តិ៍ ន ហិ ពទាចិ បញ្ចនោចាការទេច ទុបេ និទុឌ្ឈត្តេ អទុបំ អនិទុឌ្ឈត្តិ, អទុបេ ចា និទុឌ្ឈត្តេ ទុបំ អនិទុឌ្ឈត្តិ អត្ថិ៍ ឃ្យាឃំ កទេក្កា បច្ចយា បច្ចយនិទោនេធនេច, កាយទុបនិទោនេធាតិ អទេត្ថា៍ បច្ចយាតិ ចា បច្ចយភូតា, អញ្ញមញ្ញស្ស បច្ចយា ទោហាន្តាបិ ខ្មកា កិជ្ជត្តិទេឃចាតិ អទេត្ថា៍

၄လိ၄៍ឥឈ្ឌាកិហតត្តិ ចិនេសសនេតត ឥឈ្ឌំ, ឥឈ្ឌាកិឈាតស្ស បច្ចយំ បុរិសចាឃាយច្ចា ឥឧស្សតិ, ធេកិរិយា បត ចិនេសនិតគ្គាតា សទ្ទស្ស អសាឈារលាការលាតាឃ៍ ខេតតេច ហិ "អញ្ញា ធេកិ"តិ ធេកិនេឃច កហិតា, ត ឥឈ្ឌាឥឃា៍ អឌិស្សយាតទ្វបតាឃ សទ្ទំ តាយជ្ជាតិយំ កត្វា "ឲចខេយច"ត្តិអាឌិតា ឯបយាលំសត្តតំ កនេទាតិ៍

ត ចក្ខុខេតា ឌាឃនេទតិ ត ចក្ខុឃតតនេតា តិក្កច្ឆតចនេយត ឌាឃត្តិ៍ ត ហិ ចក្ខុឃតតស្ស បច្ចយភាទ្វបកាយតនេតា បុទ្គ្គា ថស្សបច្ចាយកា លព្ភត្តិ, ត ច បនេឃសចនេត្តា, ធេឃត ខេត តនេតា តិក្កនេច្ឆយ្យំ៍ ខេតនេតចាហ "បុនេព្ពា តត្ថិ អតាកនេត"តិ (យហាតិ៍ ១០)៍ ត ទ្វបខេតាតិ ឲត្វាបិ ឲនេសច តនេឃា៍ "ធេតា ច ឯកិត្តយត្តុទា"តិ ព្វាដំ បត ខេតសំ អទ្វបឈយ្យុត្វា អប្បនេឃសតាឃ ទុត្តំ៍ កាចលំ បត ឃស្មិំ ៣លោ បច្ចយសយចាឥឃា, តឥា ឯប្បជ្ជតយត្តនេយចាតិ អាហ "ខេតតំ បដិច្ច បភចត្តិ សទ្ធតា"តិ, ចក្ខុទ្វបនេលាកាយតសិការាឌិធេឥដំ ឈយ្យុជាតំ តិស្សាយ បច្ចយកូតំ ការណំ លភិត្វា ខេតហិ សនេយច្ច សម្ភុយ កតត្វា សទ្ធតា ថស្សាឥឃា ឈយ្យា ឯប្បជ្ជត្តីតិ អនេត្វា៍ តស្សា បត ឈយ្យាតំ ឯប្បត្តិឃា បិកឌំ ទ្វបឈយ្យុបចត្តិ ឥឧស្សនេត្វា "ឃចាបិ សនេទ្ធា បហដិយ ធេកិឃា"តិ អាហ៍ ថស្សបច្ចាយក្កហលនេច្ចាត្ថ បិកឌអទ្វបឈយ្យាតំ ឥស្សតំ៍ នេសសកាចាសុបិ ឲនេសច តនេឃា៍

ចត្វទ្វបិតិ ហឥឃចត្វនេតា៍ តត្តិស្សឃាតំ អទ្វបឈយ្យាតំ ឌាហុធេឥត្វា សាយន្តានេចាហានេត ខេត ឥឧស្សតំ "សទ្ធតា"តិ ទុត្តំ៍

၄លិលិ៍តិនេត្តឌត្តិ ខេតដហីតំ អាតុភាចនេហិតំ៍ ឃថា បត តំ តិនេត្តឌំ, តំ ឥឧស្សតំ "ត លាឥតី"តិអាឌិ ទុត្តំ៍ ត ហិ អញ្ញថា សទ្ទហតុស្សហតាឌីសុ តាយំ "តិនេត្តឌ"ត្តិ សញ្ញា ចត្វា, តាបិ ទ្វបំ សត្តារលាឌាត្តតាឌីសុ៍ ខេតនេតច ហិ "ទ្វបំ តិនេត្តឌ"ត្តិ ចត្វា "ត ហិ តស្ស លាឌិតុកាយតា"តិអាឌិ ទុត្តំ៍ "អថ ខេលា"តិអាឌិតា ឮតិនេកាចនេសតាបិ តាយទ្វបិតំ តិនេត្តឌតំនេឃច ចិភានេចតិ៍ អញ្ញាយញ្ញាសត្តិស្សនេឃត ហិ តាយទ្វបស្ស អត្តកិច្ចសិទ្ធិបិ បនេច្ចកំ អសយត្វតាចិភាចតនេយច៍ តឥា ហិ តាយទ្វបស្ស អត្តសុញ្ញតា, តិរីហតា, ឮាបិរចិរហតា ច ឃុជ្ជតរំ បិកឌា ខេហាត្តិ៍

កចំ បត បនេច្ចកំ អសយត្វាតំ សយុឌិតភាវេច សយត្វតា ខេហាតិ? អសាយក្កិយំ អខេហតុតំ សាយក្កិយឃ្យិ អខេហតុភាចាបត្តិខេតា៍ ត ហិ បនេច្ចកំ ឥដ្ឋំ អសនេក្កាត្តាតំ អត្ថាតំ សតឃ្យិ សហស្សឃ្យិ សយុឌិតំ ឥដ្ឋំ សនេក្កាតីតិ ខេចាឥតំ សត្ថាឃាហ "ព្វាយស្ស បតត្វស្សា"តិអាឌិ៍ ព្វាយំ ឯបយំ ឯឥាហនេត្តិ អដ្ឋកចាចទិឃា ឯបយាឃបិ អសិទ្ធស្ស អត្តស្ស សាធេតត្ថាខេតា៍ ខេតនេតចាហ "ឯបយំ ខេត កិរិស្សាមិ, ឯបយាឃបិឥេកច្ចេ ចិញ្ញុ បុរិសា ភាសិតស្ស អត្ថំ ឌាតត្តិ"តិ (សំ៍ តិ៍ ១៍៤លិ)៍ ឮដ្ឋហនេដ្ឋាតិ ឃឌិបិហំ ចក្ខុកនេលិយំ កាតំ ត សនេក្កាតិ, បិឥកនេលិយំ បត កាតំ សនេក្កាតិ, ត្វច្ចា ចក្ខុកនេលិយំ, តស្វា អយ្យាតំ ឯកិត្ត សហិតាតច្ចា ចនេយត ព្វាឆ្វិតឥេឃសយ្យត្តិ សិទ្ធ្យាតិ ឮដ្ឋហនេដ្ឋា ឌច្ចនេត្តា៍ តត្ថ ឌច្ចនេត្តាតិអាឌិ ឯបនេយាបនេយ្យសំសត្តតំ៍ ឈយ្យាតំ អត្តលិនេភា បនេបឌិតនេត្តាតិ ចត្តព្វនេយច តត្ថិ តនេតា បុទ្គ្គា អចិជ្ជយាតត្វា, បឌិលទ្ធត្តលិភស្សាបិ បនេបឌិតទ្ធនេយច អត្តកិច្ចត្តិ ឥឧស្សតំ "ត សនេកត ខេតនេឌត ឯប្បជ្ជតិ, ត តាសុ តាសុ កិរិឃាសុ បចត្តតី"តិ ទុត្តំ៍ ខេតសំ តាយទ្វបិតំ អញ្ញាយញ្ញា តិស្សាយ ឯប្បត្តិ ចា បចត្តិ ចា ត ច ត ខេហាតីតិ ឌច្ចន្ទឹបិឥេសប្បិឯបយាឃ សាឌិតយត្វំ តិកានេយត្វា "អសាយក្កិយំ អខេហតុតំ សាយក្កិយឃ្យិ អខេហតុកភាចាបត្តិខេតា"តិ ឃថាទុត្តស្ស ខេហតុនេតា អនេតកត្តិកភាចំ ចិភានេចតិ៍

បរឆេ្យចសាត្យចត្តិតេកាតិ បរេទសំ អត្ថតោ អនេ្តោាសំ ហេតុបច្ចយសង្គាតាតំ ឆេ្យាតំ ចនេសត អត្យចត្ថតសឹលិ៉ អត្ថត្ថោលិតិ អត្ថតា ត្ថោលិ អសេយត្វា៉ បរបច្ចយតោតិ បរេទសំ ឆេ្យាតំ បច្ចយកាចតោ៉ ឲតេត ឌតកបច្ចយំ ចតតិ៉ តេតេតចាហ “ឌាឃេទ”តិ៉ បរអារេ្យាលេតាតិ

បរេទសំ ឆេ្យាតំ អារេ្យាលកាចតោ៉ ឲតេត រ្ជបត្វេ្យកបច្ចយំ ចតតិ៉ បច្ចយក្កហណំ ចា ទូបិរេបក្លិ, អារេ្យាលក្កហណំ តាយាទេបក្លិ៉

“បរឆេ្យហឹ”តិ ឭាជំ អារេ្យាលបច្ចឃាតំ ចិរេសសត៉ បុរិយតេ្វត ហិ ទុត្តរេយចត្វំ បដ្ឋិយតេ្វត បិកេដំ កេទោតិ៉ បកាចិតាតិ រ្ជប្យាតិតា៉

តាចាឃត្តិក្សបយាឃបិ តាយទូបិតំ អចរេចត្តិតំ ចិកាទេចតុំ “ឃចាបឹ”តិអាឌិតា តិសេ្យា កាចា ទុត្តា៉ តិសេ្យាឃាតិ បតិដ្ឋាឃ៉ ឃត្តិតិ

កន្ឋត្តិ៉ យត្យេ្យ តិសេ្យាឃាតិ តេតុក្ខេតា តិឃាយកកេ្យការកាឌិយត្យេ្យ អបសេ្យាឃ៉ ត ហិ តេតសំ

អទលាក្កហលលក្ខារេសណ្ដាបតិតាតក្យេ្យិញ្ចតាឌិកិទិឃាឃ ចិតា តាចា ឭាឋិ្ចតេតសំ បិបុលាតិ៉ រ្ជេកាតិ អញ្ញាយញ្ញា តាចំ តិសេ្យាឃ យត្យេ្យា,

យត្យេ្យ តិសេ្យាឃ តាចាតិ អតេ្វា៉

ឲចត្តិ ទុត្តប្យការេត៉ តាតាតរេឃហឹតិ បធេយាឌឹតំ សេត្តត្តិ ឌសាតាតំ, តេតសំ រ្ជបចាទាតញ្ចា ចនេសត ទុដ្ឋស អទ្វបបទិក្កហយុលាតិ,

ចតុឆាតុចចត្វាតេ ទុត្តាតំ តេទេសត្តិ ឆាតុបទិក្កហយុលាតំ ឆាតាឃតតលត្ថយហាក្យតចនេសត, ឭាឆ ទុត្តាតំ អទុត្តាតញ្ចា

ឭាត្ថិឃសច្ចបដិច្ចសេ្យប្យត្តាតំ ចនេសត សេយចិ៍សតិ ទូបបទិក្កហយុលាតិ, តាតិ បទេ្ចកំ “ឋសេ្យា តេចតតា ចិត្ត”ត្តិ ឭាតេយសំ សេ្យុលកាទេចត

រ្ជបដ្ឋិតាតំ តិល្លំ អទ្វបឆេ្យាតំ ចនេសត តិក្យលិតាតិ សេយសដ្ឋិ, ទុដ្ឋស អទ្វបបទិក្កហយុលាតិ, តាតិ ចាតិ ចតុសេត្តតិឃា តាយទូបបទិក្កហតេឃហិ

តេច សេ្យក្ខុលត្ថុត្តត្ថទចតេកហយដ្ឋិចិលាតេសតាទុក្ខទារុឃត្តតញ្ជអតាលិបិតេទិឌច្ចត្ថបក្ខុញ្ជអតាចាយត្យេ្យបយាហិ ច

តាយទូបបយត្តាតាចចត្វាបតតេឃហិ ច៉ សេត្តសញ្ញា អកិកចិត្វាតិ អតាឌិកាលកាចិតំ ពត្ថបញ្ចាកេ អត្ថកាហំ ចិក្ខេក្ខេត្វា៉ តាយទូបិតំ

ឃាចាចតសេ្យាតត្តិ “ឭាជំ តាយំ, ឲត្តកំ តាយំ, ត ឭាតោ កិឃេ្យា៉ ឭាជំ ទូបំ, ឲត្តកំ ទូបំ, ត ឭាតោ កិឃេ្យា”តិ ច តេតសំ លក្ខលាសល្លក្ខលាយុតេតត

ឆេ្យយត្តកាចតសេ្យាតំ អត្ថឌិដ្ឋិយលចិរេសាឆតតោ ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិតិ តេចឌិតត្តា៉ ឲតេ្យចាតិ តាយទូបស្យ ឃាចាចតសេ្យាតេ្យច៉

ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិតិទេ្ទសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

ឭាតិ អដ្ឋារេសយបទិច្ឆេ្ទចណ្ណតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៩។ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា

បច្ចយបរិគ្គហកថាវណ្ណនា

៤៧៦។ អនន្តរនិទ្ទិដ្ឋាយ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយា វិសយភាវេន ទស្សិតត្តា “ឯតស្សេវា”តិ វុត្តំ, ន តទញ្ញតោ វិសេសនត្ថំ តទញ្ញស្សេវ អភាវតោ។ អជ្ឈត្តំ វា ហិ វិបស្សនាភិនិវេសោ ហោតុ ពាហិទ្ធា វា, អជ្ឈត្តសិទ្ធិយំ បន លក្ខណតោ សព្ពម្បិ នាមរូបំ អនវសេសតោ បរិគ្គហិតមេវ ហោតីតិ។ បច្ចយបរិគ្គហេនាតិ ហេតុម្ហិ ករណវចនំ។ បច្ចយបរិគ្គហហេតុ ហិស្ស អទ្ធត្តយកង្ខាវិតរណំ ហោតីតិ, ករណេ វា ឯតំ ករណវចនំ បច្ចយបរិគ្គហស្ស សាធកតមភាវតោ កង្ខាវិតរណកិរិយាយ។ យថា ហិស្ស សុបរិសុទ្ធោ និជ្ជដោ និគ្គុម្ពោ បច្ចយបរិគ្គហោ សិជ្ឈតិ, តទានេន កង្ខា វិតរីយតីតិ។ វិតរិត្វាតិ អតិក្កមិត្វា, វិក្ខម្ភេត្វាតិ អត្ថោ។ តំ បន ញាណំ តថាធិកតំ វសីភាវប្បត្តំ ឋានំ វិយ យោគិនោ សន្តានេ បពន្ធវសេន បវត្តតីតិ កត្វា វុត្តំ “ឋិតំ ញាណ”ន្តិ។

តត្ថ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ។ តំ សម្បាទេតុកាមោ អាបជ្ជតីតិ សម្ពន្ធោ។ យថាវតោ ទិដ្ឋំ នាមរូបំ តិវិធទុក្ខតាយោគតោ រោគោ វិយ បច្ចយា តស្ស រោគសមុដ្ឋានំ វិយ ឧបដ្ឋហន្តីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេន្តោ “យថា នាម…បេ… បរិយេសតី”តិ អាហ។ សំសារទុក្ខនិមុគ្គស្ស សន្តានស្ស តតោ វិមោចេតុកាមតាវសេន អនុកម្បិតព្ពតា លព្ភតីតិ តមត្ថំ ទស្សេតុំ “យថា វា បន”តិអាទិ វុត្តំ។ ឧភយេវ ឯតេ យទេកេ វទន្តិ “អនុកម្បេតព្ពក្រិយារកស្សេន តស្ស មាតាបិតុអាវជ្ជនំ ព្យាធិ អនុគាហករណំ និរោធេតព្ពតាយ នាមរូបស្ស អនុកម្បិតព្ពតាភាវតោ”តិ, តទបិ ហិតំ ហោតិ។ អវស្សម្ភាវិតំ ឧភំ ព្យាធិតត្តំ, អញ្ញថា វេនេយ្យបុគ្គលសន្តានេ សត្ថុ មហាករុណាបវត្តិ ឯវ វិធារេតព្ពា សិយា។ មន្ទពុទ្ធិតាយ មន្ទំ។ វុឌ្ឍតរោបិ កោចិ មន្ទពុទ្ធិ ហោតីតិ តតោ វិសេសនត្ថំ “កុមារ”ន្តិ វុត្តំ។ យោ កោចិ បឋមេវ វត្តមានោ “កុមារោ”តិ វុច្ចតីតិ តតោ វិសេសនត្ថំ “ទហរ”ន្តិ វុត្តំ។ ឯវម្បិ យោ អាធាវិត្វា បរិធាវិត្វា វិធារណកោ តរុណកោ, សោបិ “ទហរោ”តិ វុច្ចតីតិ តតោ និវត្តនត្ថំ “ឧត្តានសេយ្យក”ន្តិ វុត្តំ។ ចតូហិបិ បទេហិ ករុណាយិតព្ពតំយេវ ទស្សេតិ។ អាបជ្ជតីតិ ករោតិ។

យថា បនស្ស ហេតុបច្ចយបរិយេសនាបវត្តិ ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ “សោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ព្យតិរេកមុខេន អត្ថោ សាធិតោ សមុទេវ សាធិតោ ហោតីតិ អហេតុកភាវំ តាវ បដិក្ខិបន្តោ “ន តាវិទំ នាមរូបំ អហេតុក”ន្តិ វត្វា តត្ថ ការណមាហ “សព្ពត្ថ”តិអាទិនា។ ហេតុមន្តរេន សតិ សព្ពេវ សព្ពទាសព្ពំ ហេតុអភាវោ សមានោតិ សព្ពសមានតា សិយា, តថា ច សតិ សោតបនសាទិសុ, ពាហិទ្ធា ច ចក្ខុវិញ្ញាណាទិហេតុអភាវោតិ សព្ពត្ថ, ចក្ខាទីនំ រូបុប្បត្តិតោ បុព្ពេ, បរិភេទតោ រុទ្ធា ហេតុអភាវោតិ សព្ពទា ច អន្តាទីនំ អរូបីនំ, អសញ្ញីភវេ ហេតុអភាវោតិ សព្ពេសំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ ភវិតត្តា, ហេតុអភាវា វិសេសតោ តទា នត្ថីតិ អាហ “សព្ពត្ថ សព្ពទា សព្ពេសំ ឯកសទិសភាវាបត្តិតោ”តិ។ និទស្សនមត្តញ្ចេតំ យទិទំ “ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ ហី”តិ។ យត្តកា លោកេ វិសេសា, តេហិ សព្ពេសំ, សព្ពកាលេសុ ភវិតត្តន្តិ អធិប្បាយោ។ អាទិ-សទ្ទេន ច តេសម្បិ គហណំ កតមេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ តស្មា អហេតុកភាវេ វិសិដ្ឋតាយ

អសម្ភុចោ ឧចាតិ សន្តត្ត ឧកាសឥសកាចាបត្តិតោ, សន្តគា ឧកាសឥសកាចាបត្តិតោ, សន្តេសំ ឧកាសឥសកាចាបត្តិតោតិ បន្នេក៌ សម្ពន្តេ ចេឥតន្តោ៉ ឧចំ អហេតុកាចេ បដិសិន្ធេ ចិសយហេតុចាឌឹ ចនេឃ្យ “ត ព្ទងំ អហេតុក៌ កិន្ទោហិ សហេតុក៌, កោត បត ហេតុតា សហេតុកត្តិ? ព្ទស្សរាឥតា”តិ៉

អាឥ-សន្តេត បកតិបុរិសបឌាបតិកាលឹឌឹត៌ កហណ៌ ចេឥតន្តុំ, ត៌ បដិក្តិបន្តោ អាហ “ត ព្ទស្សរាឥហេតុក”ត្តិអាឥ៉ ត តាយរូបំ ព្ទស្សរាឥហេតុក៌ តាយរូបតោ អន្តោស្ស អត្ថបលក្ខយាតត្តា ព្ទស្សរបកតិអាឥតយេច អកាចតោ៉ ឃឥ បត អសតោ ព្ទស្សរាឥតោ តាយរូបស្ស ប្តុត្តិ, ឧចំ សតិ សា ឧច សន្តត្ត សន្តគា សន្តេសំ ឧកាសឥសតា អាបឌ្ជតិ៉ អឆ តាយរូបយត្តយេច ព្ទស្សរាឥហេតុក៌, តាយរូបន្តោ អហុត្វា សម្ភុចត្តិ, ហុត្វា ច ចិតស្សត្តិ ឥស្សតីតិ ព្ទស្សរាឌឹហិបិ តាឥសេហិ កចិតព្ទុំ៉ តឆា ច តេបិ សប្បច្ចយំ សន្តតយេចាតិ តស្សាបិ បច្ចយបរិក្កហោ កាតន្តោ៉ អឆ ត៌ ត្តប្បឌ្ជតិ, អហេតុកតា តស្ស អាបន្នា៉ តេតាហ “អហេតុកកាចាបត្តិតោ”តិ៉

អបិច ត ព្ទស្សរាឥហេតុក៌ តាយរូបំ៉ កិ៌ ការណ៌? កយេត ប្តុត្តិតោ៉ ឃឥ ហិ ឧចំ តិត្ទំ ព្ទស្សរាឥសន្តិ៍ត៌ កម្មកិលេសិត្រ្តឹយារម្មណាឥតិរបក្កការណយ្បិ សិឃា, សន្តេសំយេច ឧកន្តុប្តុត្តិ សិឃា, ឃត្តកេហិ តតោ ប្តុឌ្ជិតព្ទុំ៉ កស្មា? ការណស្ស សន្តិហិតកាចតោ៉ ឃឥ បត តស្ស ព្ទន្ធាចយេត តស្ស ប្តុត្តិ បរិកប្បេយ្យុំ, តាសន្ទោ ព្ទន្ធាត៌ ឧកន្តុប្តុត្តិយំ កោ ចិតន្តោ៉ អឆ អន្តោយ្បិ កិន្ទោ កម្មកិលេសិត្រ្តឹយារម្មណាឥអបេក្ខិតព្ទុំ អត្ថីតិ ចេ? តចេច ហេតុ ការណ៌, កិយន្តោត អឥង្ក សាយត្តិយេត បរិកប្បិតេត បយោជត៌? ឥង្កពិក្បាកម្មាឌឹត៌ សាយត្តិយំ តគន្តាបច្ចយសន្តិធានេតបិ តគកាចេ អកាចតោ៉ ឃឆា ហិ រូបិលោកេយតសិការសន្តិធានេតបិ ចក្ខុតោ អកាចេ ចក្ខុចិន្តាណស្ស អកាចំ, កាចេ ច កាចំ ឥស្វា ចក្ខុតោ ចក្ខុចិន្តាណុប្បាគតសយត្តតា អត្ថីតិ ចិន្តាឃតិ៉ ឃឆា ច ស្ខាយំ ឃយកាតយ្បិ សយាតាត៌ ឌតកឌតឹសុក្កសោហិតាឥពិហិរបច្ចយសយកាចេបិ សត្តាត៌ ហឹតបហឹតតាឥចិសេសោ ឥស្សតិ, សោ ច សសត្តាតេ តាឥសស្ស អន្តោស្ស ហេតុតោ អកាចា កម្មកិលេសហេតុកោតិ តស្ស តត្ត សយត្តតា អត្ថីតិ ចិន្តាឃតិ, ត ឧចយិស្សរាឥកស្ស៉ ការណស្ស ហិ កាចាកាចេ ឋលស្ស កាចាកាចេហិ ការណស្ស សយត្តតា ចិន្តាយេឃ្យ៉ ត ច សន្តិហិតេ តគការណស្ស តាយរូបស្ស ព្ទស្សរាឥចេកល្លេត កត្តចិ អត្ថប្បត្តិ ឥង្កា, តស្មា អការណយិស្សរោ៉

អឆាបិ សកោ ឧចំ ព្ទស្សរាឥហេតុកោ ត្តុច្ចេឃ្យ, សោបិ សក្កប្បការោ សន្តកាលំ តតោ តិន្ទេត្តឃ្យ៉ ត ហិ សន្តិហិតការណស្ស ឋលស្ស អត្ថុប្បត្តិ ឃុត្តា៉ តិច្ចេ ច សតិ អន្តោតិរបក្កការណេ សក្កស្ស អាឥយេច ត ឃុត្តោ, ឃាច ព្ទស្សរាឥក៌ ការណ៌, តាច សន្តស្ស អត្ថិកាចប្បសន្តតោ៉ អឆាបិ ចនេឃ្យ “អន្តោបិ ឃឆារហ៌ បច្ចយា ហោត្តិយេច, ព្ទស្សរាឥកយ្បិ តេសំ សហការីការណ៌ ហោតី”តិ៉ ឃនេត្ត ចត្តព្ទុំ, ត៌ ហេង្កា ត្តុត្តយេច៉ ឃឥ បរោ ចនេឃ្យ “ព្ទឆ ពុទ្ធិបុព្ទោ កាចាត៌ រចតាចិសេសោ ឥង្កោ, ឃឆា ត៌ ឈដកេហាឌឹត៌៉ អត្ថិ ច អន្តត្តិកពិហិរាត៌ សរីរបត្យាឌឹត៌ រចតាចិសេសោ, តស្មា តេតាបិ ពុទ្ធិបុព្ទេត កចិតព្ទុំ៉ ឃស្ស ច សោ ពុទ្ធិបុព្ទោ, សោ ព្ទស្សរាឥកោ, តស្មា តេត តាយរូបសន្តិតស្ស លោកស្ស ការណេត កចិតព្ទ”ត្តិ៉ តយិឥំ អសិទ្ធំ, រចិតា សរីរបត្យាគយោតិ តតេ្តច ប្តុត្តត្តា៉ ប្តុត្តស្ស ហិ សន្តិចេសចេសេត តឆា តឆា បដ្ឋបត៌ “រចតា”តិ ត្តុច្ចតិ៉ អតេកត្តិកោ ចាយំ អពុទ្ធិបុព្ទស្សាបិ ឥង្កត្តា៉ ឥង្កោ ហិ តព្រុអាឌឹត៌ អក្កិសំយោកេត រចតាចិសេសោ, តឆា ចិសុស្សត្តាត៌ បុព្ទចម្មាឌឹត៌៉ ឃឥ បតាយមិស្សរាឥកោ កចស្សឌក(ក្រកាឌឹត៌

ពរិឃាចទេត្ត បដិយហុតំ ទេចឃ្យ, ក្លូឡទេត្តា ចិឃ ចិក្លិទេត្តា ឃិឃា៉ ពិញ្ចាឃំ ទេលិពំ ឃទេឌ្ឍទេត្តា អត្តតុំ ចា ឃទេឌ្ឍឃ្យ ទេលិពតុំ ចា៉

តត្ថ ច ឃទិ បុរិមេហិ យទេក្លា ពតពិទេច្ចា ត ឃិឃា ទេលិទេពត ឃាទេឆតព្ពាឃ្ស អត្ថិកាចទេតា៉ អឆ ត្យុតិទេឃា, ពឡ្ចា ទេលិពឃ្ស អហិតត្យុក្លាចហំ បិបំ តិទេឃាឌិ, ឌទោយទេណាឌិច្ចា ឃឌតិ? អឆ តត្យុកឃំ អតាយឃិត្វា ពិញ្ចអតុំ ឃឌតិ៉ ពិញ្ចអា ច តាយ ទេតិអត្វា ទេហាតិ៉ ចិតា ពិញ្ចអាឃ ទេតិ អឌាតត្តាតំ ទេតិអត្វញ្ញា ពិញ្ចអយាទេកទេត្តា ទេតិឃំ ព្ទឃ្សទេទា អតិឃ្សទេទា ឃិឃា៉ អឆ បទេឃាឌតតិទេទបទេក្លា, ឃព្ទពាលំ ឃទេឌឃ្យ, តឃ្ស ចាឃំ ឃឌតឃយត្វតា អទេហតុកា ចា ឃិឃា ឃទេហតុកា ចា៉ អទេហតុកា ទេច, ឃទេព្ទឃំ ឃិឃា ឃទេហតុកា ចា៉ អទេហតុកា ទេច, ឃទេព្ទឃយឿ ឃិឃា៉ អឆ ឃទេហតុកា, ទេឃា ចឃ្ស ទេហតុ បទេទតា ចា ឃឡូទេតា ឃិឃា អត្តទេតា ចា៉ តត្វ បទេទតា ទេច ឃឡូទេតា, ឃតឃ្ស ទេឃា លទេន្ធា, តឃ្សាឃំ ទេចឃ្យាចច្ចទេឃឌិទេឃា ឃិឃា៉ អឆ អត្តទេតា តត្យុប្បត្តិទេតា បុទេព្ទ អឃំ ពិឌិទេឃា ទេលិទេពា ចាតិ ឃព្ទឃិឌំ អាលុតចិឃិណំ អាពុលញ្ញាពុលំ ទេពាឃ្សូទេឆត ពតយក្កឃឌិឃទេឋណបិណ្ឌឃយំ អចិយឌ្ឋក្លូយំ អឃាទេ៉ តិដ្ឋតុ បឃទេក្កា, ឃឆាឆិពតទេយច ចណ្ហឃិឃ្សាយ៉ តឡ្ចាតិ ឃឡ្ចា ព្ទតំ តាយទ្វុបំ ត អទេហតុកំ, តាបិ ព្ទឃ្សទាឌិចិឃយទេហតុកំ, តឡ្ចា៉ ទេតតិ ទេហតុបច្ចឃា៉

៩លិដ៉ ឌ្ញអាទិពត្តា, ឃុបិពឌត្តា ច ទ្វុបឃ្ស បច្ចឃបរិក្កទេហា ឃុពទេទាតិ “ព្ទយឃ្ស តាច ទ្វុបកាឃឃ្សា”តិអាឌិតា បឆយំ តឃ្ស បច្ចឃបរិក្កហចិឆិ អាទេកតិ៉ តត្វ ឃឆា តាយទ្វុបឃ្ស បច្ចឃបរិក្កទេហា អទេហតុចិឃយទេហតុចាឌតិចត្តិឃា ទេហាតិ, ៩ចំ តិត្តិឌាចិទាពាចហកាទេចត តត្វ អភិទតិតិចត្តិឃាបិ ព្ទច្ឆិតទេត្តាតិ តំ ពត្កទេឃឃ្យពចទេឃត ឌទេឃ្សទេត្តា តិត្តតូដ្ឋាតឃ្ស ឃុចិកាចបឌិទេឃឆតយុទេលត អឃុចិកាចំ ចិកាទេចតុំ “អឃំ ពាទេឃា”តិអាឌិយាហ៉ តត្វ ក្លូប្យលិឌិតិ អឃុចិដ្ឋាទេត តិត្តត្តាតិបិ ឃឃំ ឃុចិឃឡ្វតាទេតចាតិ តំឌឃ្សតតុំ អត្កត្តទក្កហណ៉ ទេតតាហ កពចា –

“ឃឆា ឃក្កាទេឆាតឡ្ចិ, ក្លូឌ្ឍឹញាឡ្ចិ យហាបទេឆ;

បត្យុំ តត្វ ឌាទេឃឆ, ឃុចិពន្ធ ឃទេតាទេយ”ត្តិ៉ (ឆ៉ ប៉ ៥ប៉);

“តិត្តត្តតិ”តិ ព្ទតំ យាតុពុច្ឆិឃំ បឌិឃន្ធិបចត្តិឃុ ទ្វុបកាឃឃ្ស តិត្តត្តតឃាយញ្ញទេតា ពទេហត្វា ត្យុត្តំ, ត បឆយាតិតិត្តត្តិយត្តំ៉ ៩ចច្ចា ពត្វា អាហារឃ្ស ក្លូបត្ថូកបច្ចឃតាចចតំ, ក្លូឌទេបឌលឃ្ស បច្ឆទេតា ពទេណាឌិចចតំ, ត្យុក្កន្ធឌេពុច្ឆបឌិក្កូលតាចចតច្ចា ឃយត្តិតំ ទេហាតិ៉ ៩ចយចដ្ឋិទេត ឃទេឌពទេច្ចហិ បិដ្ឋិទេតា, បុទេទតា ច ពទេណំ ពិ ឃិឃា បឌិឃន្ធិពាទេលតិអាឌិ ត្យុត្តំ, តំ អបិហតំ ទេហាតិ៉ “តិត្តត្តពត្តា”តិ ព្ទយិតា ពិឌំ ចិឃ អក្កូទឃ្ស អចិឌ្ឍាឌទេឃា ទ្វុបកាឃឃ្ស អឃាឆាទេណពាទេណតាឃ ទេហត្វតិ ឌទេឃ្សតិ៉ “ក្លូបត្ថូកពត្តា”តិ ព្ទយិតា បត អក្កូទឃ្ស បឆចិឃលិលបរិទិឃិអាឌទេឃា ចិឃ អាហារទេទា ឃាឆាទេណពាទេណតាឃ បច្ចទេឃាតិ ឌទេឃ្សតិ៉

បច្ចា ឆយា ទេហតុបច្ចឃាតិ អចិឌ្ឍាឌទេឃា បច្ចា ឆយា ឃឆាទេហំ ទេហតុ ច បច្ចទេឃា ចាតិ អទេត្វា៉ កទេចឃុ ចិឌ្ឍយាតទេឌាឃបឌិច្ឆាឌតបត្វតា ឌញ្ញហក្កាហកាទេចត ឃក្លាទេកចាតំ ទេហតុក្វុតា ឌតពឃហាឃតាឃ កចតិពត្តិ តំឃហឌាតអាឃត្វពាទេណត្តា អភិឃក្លាទិកា, អបឃ្សឃក្វុតា

ᨧᩣᨲᩥ “ᨾᩣᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᨴᩣᩁᨠᩔ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨿᨳᩣ ᨸᩥᨲᩩ ᨩᨶᩥᨲᩈᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᩥᨲᩣ ᨩᨶᨠᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨩᨶᨠᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨿᨳᩣ ᨵᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩔ ᨴᩣᩁᨠᩔ ᨸᩮᩣᩈᨶᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᩥᨠᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨠᩣᨿᩔᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᨠᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ.

ᨠᩣᨿᩮᩣᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩔᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨸᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᨸᨶ ᨲᩔ ᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨴᩥᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨩᩣᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ. ᩁᩪᨸᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨻᩣᩉᩥᩁᩁᩪᨸᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩣᩉᩥᩁᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨩᩣᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ. ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᨶᩥᩔᨿᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩅᩈᩮᨶ, ᩁᩪᨸᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩅᩈᩮᨶ, ᩍᨲᩁᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨴᩥᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ. ᩅᨧᨶᨽᩮᨴᩮ ᨸᨶ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ. ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨧ ᨹᩔᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᩉᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ “ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨲᩥ ᨹᩔᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨸᩣᩊᩥᨿᩣ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪁.᪂᪀᪄; ᪃.᪄᪂᪁, ᪄᪂᪅-᪄᪂᪆; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪂.᪄᪃-᪄᪅; ᨠᨳᩣ. ᪄᪆᪅, ᪄᪆᪇) ᩅᩥᨿ “ᩈᩮᩣᨲᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨸᩣᩊᩥᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᩑᩅᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᩈᩉᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ.

ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ. ᩑᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨿᩥᨠᩣ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᩮᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨿᨶ᩠ᨲᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨿᩣᨴᩥᩈᩮᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩉᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩮᩅ ᩋᨲᩦᨲᩮᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨴᩥᩈᨲᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨿᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᩴ.

᪆᪈᪀. ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨸᨬ᩠ᨧᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩴ. ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ. ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩔᨲᩣᨠᩣᩁᩴ, ᩋᨵᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᩴ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ, ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩮᩅᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ”ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨴᩦᨥᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ, ᩁᩔᩮᩣᨴᩣᨲᨠᨱ᩠ᩉᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩥᨠᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩥᨠᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩍᩔᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᩣᨴᩥᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨠᩮᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᨠᩥᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ…ᨸᩮ… ᨴᩮᩅᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᨶᩩᩔᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨧ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩃᩣᨵᩥᩅᨧᨶᩴ. ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩈᩔᨲᩣᨠᩣᩁᩴ, ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨠᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᩴ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨾᩮᩅ. ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩩᨲᩥᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨠᩣᩃᩴ. ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨳᩴᨠᨳᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩋᩉᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ. ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣ. ᩏᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩥ ᨻᩣᩃᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ. ᨶᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣᩅ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᨽᩣᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ. ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨾᩮᩅ. ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᩉᩮᨲ᩠ᨳ “ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨴᩦᨥᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ. ᨠᩩᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨠᩩᩉᩥᩴ ᨣᩣᨾᩦ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩔ ᩋᩣᨣᨲᩥᨣᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩈᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨸᩥ ᨸᩉᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨸᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ.

៤៥៨. កុសលាទិភេទតោ សព្វប្បការស្សាបិ កាយស្ស សាធារណោ បច្ចយោតិ, តតោ បវត្តិតោ មនសិការាទិកោ កុសលាទិភេទតោ សព្វប្បការស្សាបិ កាយស្ស អសាធារណោ បច្ចយោតិ ច យោជេតព្វំ. កុសលាទិភេទតោតិ កុសលាកុសលវិបាកកិរិយភេទតោ. តស្សាបិ សោមនស្សសហគតាទិអន្តរភេទវសេន សព្វប្បការស្សាបិ. យំ ឧក្កដ្ឋតោ ឆទ្វារិកំ, តម្បិ ឆទ្វារគ្គហណេនេវ គហិតំ យថា ឆឡារម្មណំ ឆឡារម្មណគ្គហណេនាតិបិ វុត្តំ “សព្វប្បការស្សាបី”តិ. តតោតិ ចក្ខុរូបាទិតោ. មនសិការាទិកោតិ យោនិសោមនសិការអយោនិសោមនសិការាទិកោ, កម្មភង្គាទិកោ ច. កាយទ្វារាទិទ្វារេសុ យោនិសោមនសិការាទិវសេន កាយស្សេវ សាធារណោ, អសាធារណោ ច បច្ចយោ វុត្តោ, តំ បន អវិសេសវសេន វុត្តំ. វិសេសតោ បន កម្មំ វិបាកកាយស្ស, កម្មសមុដ្ឋានរូបិកស្ស ចិត្តំ ចេតសិកកាយស្ស, ចិត្តសមុដ្ឋានរូបិកស្ស សាធារណោ បច្ចយោ, យថាវុត្តស្សេវ ច កាយស្ស, រូបស្ស ច តទញ្ញកាយរូបាបេក្ខាយ អសាធារណោ បច្ចយោ. តថា សការកោ, ឧតុសការកោ ច អាហារោ តំសមុដ្ឋានរូបានំ សាធារណោ បច្ចយោ, តទញ្ញាបេក្ខាយ អសាធារណោតិ រូបស្សាបិ សាធារណោ, អសាធារណោ ច បច្ចយោ យថារហំ និទ្ទេសេតព្វោ. បច្ចយបរិគ្គហោ កាយ អនធិគតារហេត្តក កាតព្វោតិ តទបេក្ខាយ “យោនិសោមនសិការាទិមូលស្សាបិ កុសលស្ស ចា”តិ វុត្តំ. អាទិ-សទ្ទេន សប្បុរិសូបនិស្សយាទិំ, វត្តព្វំ ចា សម្បត្តិវិបត្តិំ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ. វិបរីតតោ អកុសលស្សាតិ វចនតោ យថា យោនិសោមនសិការាទិវិបរីតតោ អកុសលស្ស ច បច្ចយោ, តថា យោនិសោមនសិការាទិ កុសលស្ស ច បច្ចយោ ហោតីតិ អត្ថោ. យស្ស ចា កុសលំ សម្ភវតិ, អកុសលំ សម្ភវតិ, កុសលាកុសលានិ ចា, តស្សាតិ អត្ថនិទ្ទេសោ. កម្មាទិកោតិ អាទិ-សទ្ទេន អវិជ្ជាទយោ វិយ គតិកាលាទយោបិ សង្គហិតាតិ ទដ្ឋព្វា. កវដ្ឋាទិកោតិ កវដ្ឋសត្តិអាហារបរិត្តកិរិយាវហត្តាទិកោ. តត្ថ កវដ្ឋំ បច្ចុទ្ទារវសោទ្ទារាវជ្ជនកិរិយានំ, សត្តិអាហារោ វោដ្ឋព្វនស្ស, បរិត្តកិរិយា យថារហំ បរិត្តមហគ្គតកិរិយានំ, អរហត្តំ អាវជ្ជនវជ្ជានំ សព្វកិរិយានំ បច្ចយោតិ យោជេតព្វំ.

កម្មន្តិ វេទនាទិ អភិធេយ្យា, សា ច ខោ កុសលាកុសលា. វុត្តញ្ហិ “កុសលាកុសលចេតនា វិបាកានំ ខន្ធានំ, កដត្តា ច រូបានំ កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.១៣). ន វិត្តំ វិយ សម្បយុត្តា. វិត្តញ្ហិ សម្បយុត្តំ អភិធេយ្យំ “ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ, តំសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិវចនតោ (បដ្ឋា. ១.១.១). តត្ថាតិ តេសុ កម្មាទីសុ រូបជនកបច្ចយេសុ. អតីតតោ ឯវ កម្មតោ ផលំ ឧប្បជ្ជតិ, ន វត្តមានតោតិ វុត្តំ “កម្មំ អតីតមេវ កម្មសមុដ្ឋានស្ស រូបស្ស បច្ចយោ”តិ. យទិ ហិ បច្ចុប្បន្នតោ កម្មតោ ផលំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, អាយូហនក្ខណេ ឯវ ផលេន ឧប្បជ្ជិតព្វំ សិយា, ន ច តំ ទិដ្ឋំ វិញ្ញាតំ វា. ន ហិ លោកេ កុសាលំ កាយមានមេវ កម្មំ ផលំ ទេតិ ទិដ្ឋំ, តថារូបោ វា អាការោ អត្ថីតិ. តស្ស ច ពលេនបិ ន ទិដ្ឋំ, យំ វិតណ្ឌេតា ហេតុតោ ផលំ ឧប្បជ្ជមានំ, យតោ វា កុក្កុដោ វស្សន្តោតិ? សច្ចមិទំ រូបធម្មានំ បតិត្ថវិធេន, ពលំ បន អរូបំ បវត្តោបិ អត្ថីតិ ឧបមា ន សំសន្ទតិ. កម្មតោ ហិ អតីតតោ ឯវ កម្មស្ស កតត្តា, ឧបចិតត្តា ច ផលំ ឧប្បជ្ជតិ. វុត្តញ្ហិ “កាយាយតនស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិបាកំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតី”តិអាទិ (ធ. ស. ៤៣១). យស្មា អនន្តរាទិបច្ចយលាភតោ ឧប្បាទក្ខណេ ឯវ ចិត្តស្ស ពលវតា, តស្មា តំ ឧប្បជ្ជមានមេវ រូបំ ជនេតីតិ អាហ “ចិត្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ឧប្បជ្ជមាន”ន្តិ. រូបស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ. យស្មា បន រូបស្ស ឋិតិក្ខណេ ពលវតា បច្ឆាជាតាទិបច្ចយលាភតោ, តស្មា វុត្តំ “ឧតុអាហារា...បេ... ហោន្តី”តិ, នាតិហិនំ ឧតុំ, អាហារញ្ច បច្ចយំ លភិត្វា

អត្តនោ ឋិតិក្ខណេ ឧត្យអាហារា ទ្វប់ ជនេន្តីតិ អត្ថោ។

ឯវន្តិ “សាធារណាសាធារណវសេនា”តិអាទិនា វុត្តប្បការេន។

១៥៥។ សង្ខារាភត្តិ សង្ខតសង្ខារានំ។ កដត្តិ យទេហំ។ ដទាយទេហំ ភាយ ឌាតិយា សតីតិអាទិ ឋលឥស្សភាត្យុប្បត្តិយា ទេហត្យឥស្សតក្កេយភ ភាយទ្វបស្ស បច្ចយបរិក្ខេហា សុកទេទាតិ កត្វា ឥស្សិតោ។ តត្ថ ភទេច សតីតិ កម្មភទេច សតិ។

១៥៦។ បុរេត្ត ចិត្តានេវត្វា ឥស្សិតអត្ថុលិយបដិច្ចសមុប្បាទចទេសភាតិ បរិទេយាសាភទោ បដ្ឋាយ បដិទេលិយភទេយភ អាទិបិបភចទេសភ ចិត្តានេវត្វា ឥស្សិតអត្ថុលិយបដិច្ចសមុប្បាទចទេសភ។ “អសតិ ឌាតិយា ភត្តិ ដទាយទេហ”ត្តិអាទិនា (ធ។ ស។ ២។៣) ហិ បដិទេលិយចទេសភ ឥស្សិតេ បច្ចយាកាទេ “យស្ស អភាចា យស្ស អភាវេចា, ទេសា តស្ស បច្ចយោ”តិ ញាតិទេទកទោ, អត្ថយទោ ច ភាយទ្វបស្ស បច្ចយបរិក្ខេហា សុកទេទាតិ។

១៥៧។ បុរិយកម្មភចស្មិំ ទេយាទេហាតិអាទិ វុត្តត្ថេយច។ កម្មសហាយត្វា កិទេលសចដ្ដំ កម្មចដ្ដ បក្ខិត្វា វុត្តំ “កម្មចដ្ដចិបិកចដ្ដចទេសភា”តិ។

១៥៨។ ឌិដ្ឋឆទេម្មា វុច្ចតិ បច្ចក្ខទោ បច្ចុប្បន្នោ អត្តភាទេចា, តត្ថ ទេចទិតព្ពផលំ កម្មំ ឌិដ្ឋធម្មទេចទនីយំ។ បច្ចុប្បន្នភចទោ អនន្តរំ ទេចទិតព្ពផលំ កម្មំ ឧបបជ្ជទេចទនីយំ។ អបរាបរិយាទេយតិ ឌិដ្ឋឆម្មាតន្តរាភាគតទោ អញ្ញស្មិំ អត្តភាចបរិយាទេយ អត្តភាចបរិចទេត្ត។ អទេហាសិកម្មន្តិ អទេហាសិ ឯច កម្មំ, ន តស្ស ចិបិទេកា អទេហាសិ, “អត្ថិ, ភចិស្សតិ ចា”តិ ឯចំ ចត្តព្ពកម្មំ។ បដិបក្ខេហិ អភិភូតតាយ, បច្ចយចិទេសទេសភ បដិលទ្ធចិទេសសតាយ ច ពលចភាចំ បត្តា តាទិសស្ស បុព្ពាភិសង្ខារស្ស ចទេសភ សាតិសយា ហុត្វា បចត្តា បឋមជចភទេចតភា តស្មិំទេយច អត្តភាទេច ផលទាយិកី ឌិដ្ឋឆម្មទេចទនីយា ភាយ។ សា ហិ វុត្តាកាទេទភ ពលចតិ ជចភសន្តានេភ គុណចិទេសសយុទេត្តសុ ឧបការាបការចសប្បចត្តិយា, អាទេសចភាលិទេកភ អប្បចិបិកតាយ ច បឋមជចភទេចតភា ព្ពតទេ្វយំ ចិយ បចត្តសត្តាត្យុបទេយាទេបក្ខ, ឌ្ជកាសលិកាទេបក្ខញ្ញា កម្មំ ភ ទេហាតីតិ ព្ពទេឆច បុប្ផមត្តំ ចិយ បចត្តិចិបិកមត្តំ ផលំ ទេឥតិ។ តថា អសទេក្កាត្តតិ កម្មស្ស ចិបិកឥាភំ ភាយ ឧបធិបទេយាកាទិបច្ចយត្តទេសមចាទេយភេច ទេហាតីតិ តឥភាចទោ តស្មិំទេយច អត្តភាទេច ចិបិកំ ឥាតុំ អសទេក្កាន្តំ។ អត្ថសាធិកាតិ ឥាភាទិបិណាតិបិតាទិអត្ថស្ស និប្ផាទិកា។ កា បភ សាតិ អាហ “សត្តមជចភទេចតភា”តិ។ សា ហិ សន្និដ្ឋាបកទេចតភា វុត្តភទេយភ បដិលទ្ធចិទេសសា, បុរិមជចភទេចតភាហិ លទ្ធាទេសចភា ច សមាភា អភន្តទេត្តភាទេច ចិបិកទាយិកី ឧបបជ្ជទេចទនីយកម្មំ ភាយ។ “សតិ សំសារប្បចត្តិយា”តិ ព្ពមិភា អសតិ សំសារប្បចត្តិយំ អទេហាសិកម្មបក្ខេ តិដ្ឋតិ ចិបច្ចទោកាសស្ស អភាចទោតិ ឌីទេបតិ។

១៥៩។ យំ ករុកត្តិ យំ អកុសលំ មហាសាចជ្ជំ, កុសលំ មហាត្យភាចំ កម្មំ។ យំ ពហុលត្តិ យំ ពហុលំ អភិណ្ហសោ កតំ សមាទេសចិតំ។ មទេណកាទេល អត្យស្សរិតត្តិ បរិញ្ញត្តកាទេចភ មទេណស្ស អាសន្នកាទេល អត្យស្សរិតំ។ អាសន្នកាទេល កទេត ចត្តព្ពទេមច ភត្ថីតិ ហិ វុត្តំ “បុភប្បុភំ លទ្ធាទេសចភ”ត្តិ ព្ពមិភា “យំ ពហុល”ត្តិ វុត្តកម្មទោ ចិទេសទេសតិ។ តថា ឌិដ្ឋឆម្មទេចទនីយំ ភិចទេត្តតិ បដិសន្ធិអាកឌ្ឍភាត្យដាភភទោ។

បដិសន្ធិជនកវសេន ហិ គរុកាទិកម្មចតុក្កំ វុត្តំ។

តត្ថ គរុកំ សព្វបឋមំ វិបច្ចតិ។ តថា ហិ តំ គរុកន្តិ វុត្តំ។ គរុកេ អសតិ ពហុលីកតំ, តស្មិំ អសតិ អាសន្នំ, តស្មិម្បិ អសតិ “កដត្តា វា បនា”តិ វុត្តំ បុរិមជាតីសុ កតកម្មំ វិបច្ចតិ។ ពហុលីកតាសន្នបុព្វកតេសុ ច ពលាពលំ វា ជានិតព្វំ, បាបតោ បាបតរំ, កល្យាណញ្ច, កល្យាណតោ ច កល្យាណតរំ, បាបញ្ច, ពហុលីកតតោ ច មហតោ ច បុព្វកតានិ, អប្បញ្ញា។ ពហុលិត្យស្សរណេន វិប្បដិសារាទិជននតោ បដិបក្ខស្ស អបរិបុណ្ណតាយ អារទ្ធវិបាកស្ស កម្មស្ស, កម្មសេសស្ស វា អបរាបរិយាយេ វេទនីយស្ស អបរិក្ខីណតាយ សត្តតិយា បរិណាមវិសេសតោតិ តេហិ តេហិ ការណេហិ អាហិតពលំ បឋមំ វិបច្ចតិ។ មហានារទកស្សបជាតកេ វិទេហរញ្ញោ សេនាបតិ អលាតោ, ពីជកោ ទាសោ, រាជកញ្ញា រុជា ច ឯត្ថ និទស្សនំ។ តថា ហិ វុត្តំ ភគវតា –

“តត្រានន្ទ , យ្វាយំ បុគ្គលោ ឥធ បាណាតិបាតី…បេ… មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ បុព្វេ វាស្ស តំ កតំ ហោតិ បាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ, បច្ឆា វាស្ស តំ កតំ ហោតិ បាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ , មរណកាលេ វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ សមត្តា សមាទិន្នា, តេន សោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ យញ្ច ខោ សោ ឥធ បាណាតិបាតី ហោតិ…បេ… មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ, តស្ស ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ វិបាកំ បដិសំវេទេតិ ឧបបជ្ជ វា អបរេ វា បរិយាយេ។

“តត្រានន្ទ, យ្វាយំ បុគ្គលោ ឥធ បាណាតិបាតី…បេ… មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ បុព្វេ វាស្ស តំ កតំ ហោតិ កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ, បច្ឆា វាស្ស តំ កតំ ហោតិ កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ, មរណកាលេ វាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សមត្តា សមាទិន្នា, តេន សោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ យញ្ច ខោ សោ ឥធ បាណាតិបាតី ហោតិ…បេ… មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ, តស្ស ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ វិបាកំ បដិសំវេទេតិ ឧបបជ្ជ វា អបរេ វា បរិយាយេ។

“តត្រានន្ទ, យ្វាយំ បុគ្គលោ ឥធ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ…បេ… សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ បុព្វេ វាស្ស តំ កតំ ហោតិ កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ, បច្ឆា វាស្ស តំ កតំ ហោតិ កល្យាណកម្មំ សុខវេទនីយំ, មរណកាលេ វាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សមត្តា សមាទិន្នា, តេន សោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ យញ្ច ខោ សោ ឥធ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ…បេ… សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ, តស្ស ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ វិបាកំ បដិសំវេទេតិ ឧបបជ្ជ វា អបរេ វា បរិយាយេ។

“តត្រានន្ទ, យ្វាយំ បុគ្គលោ ឥធ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ…បេ… សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស ភេទា បរំ…បេ… និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ បុព្វេ វាស្ស តំ កតំ ហោតិ បាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ, បច្ឆា វាស្ស តំ កតំ ហោតិ បាបកម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ, មរណកាលេ វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ សមត្តា សមាទិន្នា, តេន សោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ …បេ… និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ យញ្ច ខោ សោ ឥធ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ…បេ… សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ, តស្ស ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ វិបាកំ បដិសំវេទេតិ ឧបបជ្ជ វា អបរេ វា បរិយាយេ”តិ (ម។ និ។ ៣។៣០៣)។

កិ៏ ពាហុតា ឃំ ថំ ថឆាកថស្ស យហាកយ្ខិចកក្កបាកាល់, ថនស្សចាឃំ ចិរឧឃា, ឃឌិឌំ ថស្ស ថស្ស កយ្ខស្ស ឧថត ឧថត កាទឧលោត បុព្ពាបរចិបិកថា ឃាយត្តិឃំ៉

៩ប័លិ៉ បជិរត្តិឌាភាឌិចឧរេត ចិបិកវត្តាតស្ស តិព្ពត្តកំ ឌតកំ៉ ឧថតាហ “ថំ បជិរត្តិឃយ្យិ បចឧត្តបិ ទ្វបិទ្វបចិបិកក្ខឧត្ត ឌឧតតី”តិ៉ ឃុលទ្យក្ខវត្តាតស្ស, ភាយទ្វបប្បពន្ធស្ស ចា ចិទថរប្បចត្តិឧហត្យក្វថំ ក្ខបត្ថុយ្កកំ៉ ឧថតាហ “ឃុលទ្យក្ខិ ក្ខបត្ថុយ្កឧតិ, អឌ្ឍាតំ បចឧត្តតី”តិ៉ ក្ខបបីឡអកំ ឃុលទ្យក្ខប្បពនត្ត បចត្តយាឧត រលិកំ រលិកំ ថំ ហាឧបតិ៉ ឧថតាហ “ឃុលទ្យក្ខិ បីឡឧតិ ពាឈតិ, អឌ្ឍាតំ បចត្តិតុំ ត ឧឌតី”តិ៉ ឈាឧថត្វាតិ ក្ខបឌ្ឋិត្តិត្វា៉ កយ្ខស្ស ក្ខបឌ្ឋិត្តតំ ភាយ ថស្ស ចិបិកបជិពាហិតឧយចាតិ អាហ “ថស្ស ចិបិកំ បជិពាហិត្វា”តិ៉ ថត្ថា អត្តឧតា ចិបិកុប្បត្តិឃា ឱកាវកទលត្តិ ទុត្ត “អត្តឧតា ចិបិកស្ស ឱកាវំ កឧទាតី”តិ៉ ចិបក្ខភាឃ កឧថាកាវំ កយ្ខំ ចិបក្កឧយច ភាយ ឧហាតីតិ អាហ “ឲចំ បត កឧយ្ខត កឧថ ឱកាឧវ ថំ ចិបិកំ ក្ខប្បត្តំ ភាយ ទុក្ខតី”តិ៉ ក្ខបបីឡអកំ អញ្ញាស្ស ចិបិកំ ក្ខបឌ្ឋិត្តតិ, ត រឃំ អត្តឧតា ចិបិកំ ឧឌតិ៉ ក្ខបឈាថកំ បត ទព្ពាលំ កយ្ខំ ក្ខបឌ្ឋិត្តិត្វា អត្តឧតា ចិបិកំ ក្ខប្បាឧឌតីតិ អឃឧយឧថាវំ ចិឧរឧរោ៉ ពាច្បាពាឈថាឌិបច្ចយុបតិបិឧថត ចិបិកស្ស ចិពាឈកំ ក្ខបបីឡអកំ, ថឆា ចិបិកឧយ្យច ក្ខបឧច្ឆឌកំ ក្ខបឈាថកំ៉ កយ្ខំ ក្ខបឈាឧថត្វា អត្តឧតា ចិបិកស្ស ឱកាវកទលោត ចិបច្ចឧត រតិ ឌតកឧយច រិឃា, ឌតកាឌិកាឧចា ភាយ ចិបិកំ បតិ ព្ពាឌ្ឋិថឧព្ពា, ត កយ្ខំ បតីតិ ចិបិកឧយ្យច ក្ខបឈាថកថា ឃុត្តា ចិឃ ឌិស្សតិ, ឱចំ រិថព្ពំ៉

កយ្ខុត្តទត្តិ កយ្ខិចឧរឧរា កយ្ខាតំ ពាលិពាលឧកឌោ៉ ចិបិកត្តទត្តិ ចិបិកចិឧរឧរា, ថស្ស ហឹតបលិថថាឌិកឧឌោ៉ អបឧទា តឧឃា – ឃទ្ធិ៍ កឧយ្ខ កឧថ បជិរត្តិឃំ, បចឧត្ត ច ចិបិកកាដត្តាទ្វបិតំ ក្ខប្បត្តិ ឧហាតិ, ថំ ឌតកំ៉ ឃទ្ធិ៍ បត កឧថ អឧញ្ញាត ឌតិថស្ស ព្ពដ្ឋស្ស ចា អតិដ្ឋស្ស ចា ចលស្ស ចិពាឈកចិឧច្ឆឌកបច្ចយាតុប្បត្តិឃា, ក្ខបទ្រាហតបច្ចយុប្បត្តិឃា ច ឌតកាតុកាចាតុទ្វបំ បទិបេរិវចិទថរប្បពន្ធា ឧហាត្តិ, ថំ ក្ខបត្ថុយ្កកំ៉ ឌតឧពាត តិព្ពត្តិថំ ក្បុវលចលំ ចា អក្បុវលចលំ ចា ឧឃត បច្ចឹកក្ខឧថត ឧទាកឆាត្យរយថាឌិតិឃិត្តថាឃ ពាឌីឃតិ, ថំ ក្ខបបីឡអកំ៉ ឧឃត បត កយ្ខតា ឌតកឃាយត្តិឃចឧរេត ចិទថរប្បពន្ធាទហយ្យិ រយាតំ ចលំ ចិឧច្ឆឌកបច្ចយុប្បត្តិឃា ក្ខបហព្ពាតិ ចិឌ្ឋិឌ្ឍតិ, ថំ ក្ខបឈាថកំ៉ ថត្ថ ឧកាជិ ទុតិឃស្ស ក្បុវលកាចំ ព្ពត្តត្តាយកថស្ស អប្បាពាឈឌីឈាឃុកថាវំចត្តតចឧរេត, បឌ្ឋិយាតំ ដ្ឋិត្ត អក្បុវលកាចំ ពាច្បាពាឈអប្បាឃុកថាវំចត្តតចឧរេត ចឈ្លត្តិ៉ ឧឌចឌត្តាឌីតំ, បត ភាកាឌីតំ, ព្ពឧថា អតុបឌិឧត្តត ឃាបតកឧបថាតត្ថា តទកាឌីឃុ អក្បុវលចិបិកុបត្ថុយ្កកុបបីឡអកុបឈាថកាតិ ត ត រត្តិតិ ចត្យត្តយ្យិ អក្បុវលិក្បុវលកាឧចា ត ចិទ្ធញ្ញា៉ ព្យុឌ្ឍាឧចលិកថាឃ អឃាឆាទលាឧយ្យច ពាកាលស្ស ឧកាចទកាចឧថា កយ្ខុត្តទាឌិ “អឃាឆាទលំ ឃាចឧកហី”តិ ទុត្តំ៉ ឲកឧឌឃឧថា ឌាតិថព្ពំ អតចឧរេឃឧថា ឌាតិតុំ ត ឃក្កា អចិឃឃត្តា៉ ឃឧព្ពាត ឃព្ពំ អឌាតឧត បច្ចឃបទិក្កឧហា ត បទិប្បុទតីតិ៉

៩ប័ប័៉ ឃឆាទុត្ត កយ្ខំ ចត្តយាតចិបិកប្បពន្ធតិឃិត្តឧយច អឌិធេប្បាតត្តិ កឧយ្ខកឧឌឃថាឃ “ក្ខាឌរចិធំ កយ្ខំ កយ្ខចឧដ្ឋ បក្ខិបិត្វា”តិ ទុត្តំ៉ កិឧលរចឧដ្ឋយ្យិ កយ្ខរហាឃថាឃ កយ្ខចដ្ឋបក្ខិកឧយច កត្វា អាហ “កយ្ខចដ្ឋចិបិកចដ្ឋចឧរតា”តិ៉ ឃាឌិរឧថា បច្ចឃឧថា បច្ចុប្បឧត្ត អឌ្ឍាឧត ភាយទ្វបស្ស បចត្តិ, ថាឌិរឧថា ឲច ព្ពថរឃ្ខិយ្យិ អឌ្ឍឧឃតិ ឃឆា អតីថាកាឧថ តឃំ ឧតតិ, ថំ ឌឧស្សឧត្តា “ព្ពាឌ”ត្តិអាឌិយាហ៉ ថត្វ អភាកាឧថបិ កយ្ខចដ្ឋចិបិកចដ្ឋចឧរឧតចាតិ ឲត្វ ទុត្ត ឲច-រត្ថំ “ឲថរហិ អតីឧថបី”តិ ឲត្វាបិ អាឧតត្វា ចត្តព្ពំ អឌ្ឍត្តឧឃបិ

កិរិយាកិរិយផលមត្តតាទស្សនបទត្ថា ចោទនាយ។ ឥតិ កម្មេឡ្ហចាតិអាទិ វុត្តស្សេវត្ថស្ស និគមនវសេន វុត្តំ។ អបរាបរំ វដ្ដនេន វដ្ដំ។ តថា បវត្តនំ បវត្តំ។ ហេតុផលភាវេន សម្ពន្ធតីតិ សន្តតិ, បពន្ធោ។ ការណេហិ, បច្ចយេហិ ករីយតីតិ វា កិរិយា។

កម្មាតិ កម្មតោ។ សម្ភវតិ ឯតស្មាតិ សម្ភវោ, កម្មំ សម្ភវោ ឯតស្សាតិ កម្មសម្ភវោ, វិបាកោ។

ការណសាមគ្គិយំ ទានាទីហិ សាធិតកិរិយាយ វត្តមានាយ ការណមត្តេ កត្តុវោហារោតិ អាហ “នេវ ការណតោ ឧទ្ធំ ការកំ បស្សតី”តិ។ ករោតីតិ ហិ ការកំ។ វិបាកបដិសំវេទកំ ន បស្សតីតិ សម្ពន្ធោ។ កាមំ ពាលាបិ “ការកោ បដិសំវេទកោ”តិ វទន្តា អត្ថតោ បញ្ញត្តិមត្តមេវ វទន្តិ, តេ បន វិបរីតាភិនិវេសវសេនាបិ វទន្តីតិ តំ អប្បមាណត្តំ អាហ “សមញ្ញាមត្តេន បណ្ឌិតា វោហរន្តី”តិ។

៦៨៧។ ឯវេតន្តិ ឯវំវិធំ ឯតំ ទស្សនំ, សម្មាទស្សនំ, អវិបរីតទស្សនន្តិ អត្ថោ។ ពីជរុក្ខាទិកានំវាតិ យថា ពីជតោ រុក្ខោ, រុក្ខតោ បុន ពីជន្តិ អនាទិកាលិកត្តា ពីជរុក្ខសន្តានស្ស បុព្ពកោដិ នត្ថិ, ឯវំ កម្មបច្ចយា វិបាកោ, វិបាកបច្ចយា កម្មន្តិ អនាទិកាលិកត្តា កម្មវិបាកសន្តានស្ស បុព្ពកោដិ ន បញ្ញាយតិ។ អាទិ-សទ្ទេន “កុក្កុដិយា អណ្ឌំ, អណ្ឌតោ កុក្កុដី, បុនបិ កុក្កុដិយា អណ្ឌ”ន្តិ ឯវមាទិំ សង្គណ្ហាតិ។ អនាគតេបិ សំសារេតិ យថា អតីតេ, ឯវំ អនាគតេបិ អទ្ធានេ “ណន្ធានច្ឆា បដិបាទី”តិអាទិនា (វិសុទ្ធិ ២។៦០៨; ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ២។៨៥ អបសាទនាវណ្ណនា; សំ។ និ។ អដ្ឋ។ ២។២។៩០; អ។ និ។ អដ្ឋ។ ២។៣។៦៨៨; ធ។ ស។ អដ្ឋ។ និទានកថា; វិភ។ អដ្ឋ។ ២២៩ សង្ខារបទនិទ្ទេស; សុ។ និ។ អដ្ឋ។ ២។៥២២; ឧទា។ អដ្ឋ។ ២៨; ឥតិវុ។ អដ្ឋ។ ៦៣, ៥៧; នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៦។៩លិ, ៨៨; បដិ។ ម។ អដ្ឋ។ ២។៦។៦៦លិ; ចូឡនិ។ អដ្ឋ។ ៩; ម។ វ។ អដ្ឋ។ ២។៥៧) វុត្តេ សំសារេ សតិ កម្មវិបាកានំ អប្បវត្តំ ន ទិស្សតិ, កម្មវិបាកានំ អប្បវត្តិ ន ទិស្សតិ, បវត្តតិ ឯវាតិ អត្ថោ។

ឯតមត្ថន្តិ “កម្មស្ស ការកោ នត្ថី”តិអាទិនា (វិសុទ្ធិ ២។៦៨៧) វុត្តមត្ថំ។ អសយំវសីតិ ន សយំវសិនោ, មិច្ឆាភិនិវេសបរវសាតិ អត្ថោ។ អញ្ញមញ្ញវិរោធិតាតិ ឧទីរិតវិរោធិតា, ទិដ្ឋិយោ, ទិដ្ឋិយា ច អញ្ញមញ្ញំ វិរោធិតា វិរុទ្ធា។

កម្មវោហារការណតាយ កម្មំ តថា និប្ផន្នំ សត្តសុញ្ញតាយ, អញ្ញមញ្ញសភាវសុញ្ញតាយ ច សុញ្ញំ។ បច្ចយត្តំ នាមរូបស្ស បច្ចយំ, តប្បច្ចយបដិវេធេនេវ ច សន្តំ បដិវិទ្ធំ ហោតីតិ។ កម្មំ នត្ថិ វិបាកម្ហីតិអាទីសុ យំ វត្តព្ពំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។

បច្ចយសុញ្ញំ ផលន្តិ យថាវុត្តមត្ថំ ឧបមាយ វិភាវេតុំ “យថា ន សូរិយេ”តិអាទិ វុត្តំ។ តេសន្តិ សូរិយាទីនំ។ ហោតិ អគ្គិ សម្ភារេហីតិ អាតបាទីហិ ការណេហិ។

យទិ ច ហេតុ ច ផលញ្ច អញ្ញមញ្ញរហិតំ, កថំ ហេតុតោ ផលំ និព្ពត្តតីតិ អាហ “កម្មញ្ច ខោ ឧបាទាយា”តិ។ ន កេវលំ កម្មផលមេវ សុញ្ញំ កត្តុរហិតំ, អថ ខោ ធម្មជាតំ ការករហិតន្តិ ទស្សេតុំ “ន ហេត្ថ ទេវោ”តិ គាថា វុត្តា។ ហេតុសម្ភារបច្ចយាតិ ហេតុសមូហនិមិត្តំ,

ហេតុបច្ចយនិមិត្តញ្ច។

១៥០. ចុតិបដិសន្ធិវសេនវវត្ថិតា ហោន្តីតិ កម្មវដ្ដវិបាកវដ្ដវសេន បច្ចយបរិគ្គហស្ស កតត្តា ចុតិបដិសន្ធិវសេន វវត្ថិតា ហោន្តីតិ វទន្តិ។ វុត្តនយេន បន សប្បច្ចយនាមរូបស្ស ទស្សនេន តីសុ អទ្ធាសុ បហីនវិចិកិច្ឆស្ស អទ្ធត្តយបរិយាបន្នា ធម្មា អតីតបច្ចុប្បន្នានាគតកាលវសេន ច ចុតិបដិសន្ធិវសេន វវត្ថិតា ហោន្តិ, ន អនុបទធម្មវសេន តទាបរិគ្គហស្ស អកតត្តា។ សាស្ស ហោតិ ញាតបរិញ្ញាតិ យាយ នាមរូបបរិគ្គហំ, តស្ស ច បច្ចយបរិគ្គហំ ករោតិ, សា អស្ស យោជិតោ “ឥទំ នាមំ, ឯត្តកំ នាម”ន្តិអាទិនា, “តស្ស អយំ បច្ចយោ, ឯត្តកោ បច្ចយោ”តិអាទិនា ច បរិច្ឆេទវសេន ញាតតី បញ្ញាតិ កត្វា ញាតបរិញ្ញា។

ឥទានិ យេន ការណេន អទ្ធត្តយបរិយាបន្នា ធម្មា ចុតិបដិសន្ធិវសេន វវត្ថិតា ហោន្តិ, តំ ទស្សេតុំ “សោ ឥធ បជានាតី”តិអាទិ វុត្តំ។ តេន ធម្មានំ ភវន្តរសង្កមោ នាម ន កោចិបិ អត្ថិ, តត្ថ តត្ថេវ និរុជ្ឈន្តីតិ ទស្សេតិ។ សញ្ញាយ យទេត្ថ កាបិលានំ មូលបកតិ បដិក្ខិត្តា ហោតិ តេនេវ ធម្មានំ សង្កមាភាវំ វិភាវេតុំ “អបិច ខោ”តិអាទិមាហ។

មនោធាតុអនន្តរន្តិ កិរិយមនោធាតុយា អនន្តរំ លព្ភមានំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ។ ន ចេវ អាគតន្តិ កិរិយមនោធាតុតោ ន ចេវ អាគតំ កិរិយមនោធាតុយំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អភាវតោ។ នាបិ ន និព្ពត្តន្តិ កិរិយមនោធាតុតោ អនាគច្ឆន្តម្បិ បច្ចយសាមគ្គិលាភេន តតោ អនន្តរំ នាបិ ន និព្ពត្តំ, និព្ពត្តមេវ ហោតិ។ យថាយំ បវត្តិយំ ចិត្តុប្បត្តិ, តថេវ បដិសន្ធិយំ ចិត្តតោ ចិត្តសន្តតិ, ចុតិចិត្តតោ អនាគច្ឆន្តម្បិ បដិសន្ធិចិត្តំ តតោ អនន្តរំ នាបិ ន និព្ពត្តន្តិ, បច្ចយសាមគ្គិវសេន និព្ពត្តមេវាតិ អធិប្បាយោ។ សន្តតិឃដនេន ចេវ ហុតាទិ អាការាការវសេន វិភាវេតិ។ ហេតុផលភាវេន ហិ សម្ពន្ធតាតិ ធម្មប្បវត្តិ សន្តតីតិ។ តេនាហ “បុរិមំ និរុទ្ធំ ចិត្ត”ន្តិអាទិ។ បុរិមន្តិ ចុតិចិត្តំ។ និរុទ្ធន្តិ និរុជ្ឈតិ។ បច្ឆិមន្តិ បដិសន្ធិចិត្តំ។ ឧប្បជ្ជតីតិ ចុតិចិត្តតោ អនន្តរមេវ ជាយតិ។ យត្ថ ហិ ចុតិចិត្តតោ ទូរេបិ កាលន្តរេបិ ឧប្បជ្ជមានំ បដិសន្ធិចិត្តំ អនន្តរេន ជាយតីតិ វុច្ចតិ។ តម្ហា ខណំ អន្តរិកា នត្ថិ ខណំ ចុតិបដិសន្ធិចិត្តានំ ព្យវធាយកំ កិញ្ចិ នត្ថិ។ ឋិតិ ខណំ ន ឋិតីតិ តស្សេវ ចេតនំ។ ឯវំ ហោតីតិ ចុតិចិត្តតោ អន្តរំ ន ច គច្ឆតិ កិញ្ចិ ចិត្តំ។ តព្ភាវសម្បយុត្តធម្មំ តថេវ និរុជ្ឈតិ។ បដិសន្ធិនាតិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណញ្ច អញ្ញោវ យថាបច្ចយំ ជាយតិ និព្ពត្តតីតិ បុនបិ សង្កមាភាវេន វិភាវេន្តោ សប្បច្ចយនាមរូបទស្សនំ និគមេតិ។

១៥១. នាមរូបគ្គហណេន, តស្ស ច បច្ចយធម្មគ្គហណេន អគ្គហិតស្ស ញេយ្យធម្មស្ស អភាវតោ “វិទិតសព្ពធម្មស្សា”តិ វុត្តំ។ ន ចេត្ថ លោកុត្តរធម្មា អធិគតា។ ញាយកំ ហោតិ អនេកាការវោការបច្ចយបរិគ្គហវិសិដ្ឋតា អត្ថទិដ្ឋត្តា។ សុដ្ឋុតរំ បហីយតិ តិយទ្ធគតធម្មប្បវត្តិយា វិគតសម្មោហត្តា។ សា ឯវាតិ សោតាបន្នសទិសា កង្ខា ឯវ។ យស្មា ឯត្ថ “ពុទ្ធេ, ធម្មេ, សង្ឃេ, សិក្ខា”តិ ច កង្ខាយ ពោធនក្ខមា លោកិយា ធម្មា អធិប្បេតា។ ន ហិ លោកុត្តរធម្មេ អារព្ភ កិលេសា បវត្តន្តិ។ សព្ពន្តិ។ បុព្វន្តោតិ អតីតា ខន្ធាយតនធាតុយោ។ អបរន្តោតិ អនាគតា។ បុព្វន្តាបរន្តោតិ តទុភយំ, អទ្ធាបច្ចុប្បន្នា ចា តទុភយភាវយុត្តត្តា។ ឥទំ ពុទ្ធាទិគ្គហណេន, បដិច្ចសមុប្បន្នធម្មគ្គហណេន ច គហិតា អដ្ឋយោ កង្ខាវិសយា នាមរូបធម្មា, ឥទប្បច្ចយតាគ្គហណេន បន តស្ស បច្ចយា គហិតា,

ຕສ຺ມາ ເສາຬສວຕ຺ຖຸກາຍ ກງ຺ຂາຍ ປຫີນາຍ ອຏ຺ຐວຕ຺ຖຸກາ ກງ຺ຂາ ອປ຺ປຕິຏ຺ຐາວ ເຫາຕີຕິ ອາຫ “ນ ເກວລໍ...ເປ... ປຫີຍຕິເຍວາ”ຕິ.

ນິທ຺ທິຏ຺ຐຕ຺ຕາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ຍຖາ ທິຏ຺ຐິ ສມຸຄ຺ຆາຕາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ສມູຫເຕວ ສມຸຄ຺ຆາຕິ, ເອວໍ ວິຈິກິຈ຺ຉາ ວິກ຺ຂມ຺ພິຍມານາ ທິຏ຺ຐິຍາ ສມູຫເຕວ ວິກ຺ຂມ຺ພິຍຕີຕິ ອາຫ “ທ຺ວາສຏ຺ຐິ ທິຏ຺ຐິຄຕານິ ວິກ຺ຂມ຺ພນ຺ຕີ”ຕິ. ອຕ຺ຕາພິນິເວສູປນິສ຺ສຍາ ຫິ “ອເຫາສິໍ ນຸ ເຂາ ອຫ”ນ຺ຕິອາທິ (ມ. ນິ. ໑.໑໘; ສໍ. ນິ. ໒.໒໐) ນຍປ຺ປວຕ຺ຕາ ເສາຬສວຕ຺ຖຸກາ ກງ຺ຂາ, ສາ ເອວ ຈ ປຸພ຺ພນ຺ຕາທິວຕ຺ຖຸກເພເທນ ວຸຕ຺ຕາ. ອຕ຺ຕາພິນິເວສວຕ຺ຖຸການິ ຈ ທ຺ວາສຏ຺ຐິ ທິຏ຺ຐິຄຕານິ, ປຸພ຺ພນ຺ຕາທິວຕ຺ຖຸກາ ຈ ກງ຺ຂາ ວິເນກງ຺ຂາຕີ. ສຣີຍນ຺ຕິ ອຕ຺ຕເຕາ ປຈ຺ຈເຍຫີຕິ ສມ຺ມາ, ທິຏ຺ຐິ ເອວ຺ ທຸກາຍຕ຺ຕປ຺ປວຕ຺ຕິຕາຍ ຜລນ຺ຕິ ທີຕິ, ສມ຺ມາຕິ ທີຕິ ສມ຺ມທິຏ຺ຐີຕິ, ປຈ຺ຈຍສມ຺ມາ. ອຍໍ ວາ ສມ຺ມາຕິ ການໍ “ສມ຺ມປຏິປຸຄ຺ຄລາ”ຕິອາທີສຸ (ທີ. ສີ. ໑ປ ອາທເຍາ) ວິຍ, ສມ຺ມສ຺ສ ທີຕິ ປກາເຣາ, ສມ຺ມເຕາ ຈ ອຍ຺ຍາ ປກາເຣາ ນຏ຺ຐີຕິ ປຈ຺ຈຍສມ຺ມາ ປຈ຺ຈຍກາເຣາ ສມ຺ມທີຕິ, ສມ຺ມທີຕິຍໍ ກາລໍ ສມ຺ມທີຕິກາລໍ. ສງ຺ຂາຣານໍ ຍໍ ຍໍ ຣູປໍ ອນິຈ຺ຈຕາທິ ຍຖາຣູປໍ, ຕຕ຺ຖ ກາລນ຺ຕິ ຍຖາຣູປກາລໍ. ສມ຺ມາ ປສ຺ສຕີຕິ ສມ຺ມາທສ຺ສນໍ.

ອວິຊ຺ຊາ ປຈ຺ຈເຍາຕິ ອວິຊ຺ຊາ ເຫຕຸອາທິວເສນ ສງ຺ຂາຣານໍ ຍຖາຣຫໍ ປຈ຺ຈເຍາ. ຕເຕາ ເອວ ສງ຺ຂາຣາ ປຈ຺ຈຍສມຸປ຺ປນ຺ນາ. ອຸເພາເປເຕຕິ ຍສ຺ມາ ອວິຊ຺ຊາປິ ອາສວາທິວເສນ ປຈ຺ຈຍສມຸປ຺ປນ຺ນາວ, ຕສ຺ມາ ອວິຊ຺ຊາ ສງ຺ຂາຣາຕິ ອຸເພເຍປິ ເອເຕ ສມໍ ປຈ຺ຈຍສມຸປ຺ປນ຺ນາ ຍາຕີຕິ ເອວໍ ປຈ຺ຈຍປຣິຄ຺ຄເຫ ປຎ຺ຎາຕິ ປຈ຺ຈຍານໍ ປຣິຈ຺ຉິຊ຺ຊ ຄຫນວເສນ ປວຕ຺ຕາ ປຎ຺ຎາ. ວຸຕ຺ຕນເຍນ ສມ຺ມທີຕິກາລໍ.

ນິມິຕ຺ຕນ຺ຕິ ສງ຺ຂາຣນິມິຕ຺ຕໍ, ອຕ຺ຕເຕາ ປຸຄ຺ຄລຕ຺ຕາ. ເຕ ຫິ ຆນສຎ຺ຎາປວຕ຺ຕິຍາ ວຕ຺ຖຸກາວເຕາ ນິມິຕ຺ຕໍ, ສວິຄ຺ຄຫກາເຣນ ອຸປຏ຺ຐານເຕາ ຈ. ຍສ຺ມາ ອນິຈ຺ຈຕາ ນາມ ສງ຺ຂາຣານໍ ອວິປຣີຕາກາເຣາ. ຕຕ຺ຖ ນິຈ຺ຈຕາຍ ເລສສ຺ສາປິ ອພາວເຕາ ອນິຈ຺ຈເຕາ ປສ຺ສນ຺ເຕາ ຍຖາພູຕໍ ຊານາຕີ. ຕສ຺ມາ ຎາຓໍ ອວິປຣີຕຄ຺ຄຫຓຕາຍ ສມ຺ມາທສ຺ສນໍ. ຕໍສມງ຺ຄິຕາ ຈ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວິຍ ອຕີຕານາຄເຕສຸປິ ນຍໍ ເນນ຺ເຕນ ເຕ ສຸປຣິຈິຕາ ເຫານ຺ຕີ.

ອນິຈ຺ຈຕາ ຈ ນາມ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິວຍເຕາ, ອຸປ຺ປາເທາ ຈ ປຈ຺ຈຍວເສນາຕິ ອນິຈ຺ຈຕາ ສິທ຺ທາຍາຕາ ສງ຺ຂາຣານໍ ສປ຺ປຈ຺ຈຍຕໍ ສາເທນ຺ຕີ ຍຖາທິຏ຺ຐກງ຺ຂາປ຺ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕຕີຕິ ຍາຍສນ຺ທສ຺ເສນ຺ເຕາ “ອນິຈ຺ຈເຕາ...ເປ... ປສ຺ສຕີ”ຕິ ອາຫ. ຕຕ຺ຖ ຕເຕາເຍວາຕິ ປຈ຺ຈຍເຕາ ເອວ. ຕສ຺ສ ອຕ຺ຕາຍເຕນ ເອວ຺ຕາຕິ ຍຖານິທ຺ທິຏ຺ຐສ຺ສ ສມຸຕ຺ສ຺ສ ທຸກ຺ຂເຕາ ຍທິປິ ກເຣາເຕຕາຕິອາທີສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ ອຸປາທິນ຺ນກຂນ຺ຘປ຺ປວຕ຺ຕໍ. ຕສ຺ມາ ກິເລສາທິສງ຺ຂາເຣຫິ ປວຕ຺ຕິຕຕ຺ຕາ ສາຕິສຍໍ ທຸກ຺ຂກາເຣນ ອຸປຏ຺ຐາຕີ. ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ ທຸກ຺ຂສງ຺ຂາຣານໍ ທຸກ຺ຂທຸກ຺ຂຕາທິວເສນ ຈ ສງ຺ຂາຣປ຺ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ ອປເຣ. “ນິມິຕ຺ຕໍ, ປວຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ຈ ວຸຕ຺ຕໍ ອນຸຎາຕາທິສ຺ສຕາສງ຺ຂາເຕ ສງ຺ຂາເຣ ສປ຺ປຈ຺ຈເຍ ນາມຣູເປ ຍາທາວເຕາ ປວຕ຺ຕາ ເອກາວ ປຎ຺ຎາ ປຣິຍາຍວເສນ “ຍຖາພູຕຎາຓ”ນ຺ຕິປິ “ສມ຺ມາທສ຺ສນ”ນ຺ຕິປິ ຕຕ຺ຖ ກງ຺ຂາວິຕຣຓາ”ຕິປິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຍຖາ “ຣູເປກ຺ຂາ ປິເທປິ ຕນ຺”ຕິ ທ຺ວເຍຍຕ຺ຖໍ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ ອາຫ “ຍໍ ຍຖາພູຕຎາຓ”ນ຺ຕິອາທິ.

ປຣິຍຕ຺ຕິເຕາ ສາສເນ ອສ຺ສາເສາ ນາມ ອຣິຍຜລໍ, ປຕິຏ຺ຐາ ນາມ ອຣິຍມຄ຺ເຄາ, ອຍໍ ປນ ອນທິຄຕມຄ຺ຄຜເລາປິ ຕທທິຄມູປາຍປຏິປຕ຺ຕິຍໍ ຐິຕຕ຺ຕາ ລທ຺ທສ຺ສາເສາ ວິຍ, ລທ຺ທປຕິຏ຺ເຐາ ວິຍ ຈ ເຫາຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ “ລທ຺ທສ຺ສາເສາ ລທ຺ທປຕິຏ຺ເຐາ”ຕິ. ອປຣິຫີນກງ຺ຂາວິຕຣຓວິສຸທ຺ທິເກາ ວິປສ຺ສເກາ ເລາກິຍາຫິ ສີລສມາທິປຎ຺ຎາສມ຺ປທາຫິ ສມນ຺ນາຄຕຕ຺ຕາ ຈຕ຺ຕາຣິ ອປ຺ປວິຈິກິຈ຺ຉິຕຕ຺ຕາ ສຸຄຕິປຣາຍເຓາ ຈ ເຫາຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ

“និយតាកតិកោ”តិ៍ តតោ ឲច ឆ្វួអសោតាបន្នោ ភាយ ហោតិ៍ សោតាបន្នោ ហិ ឝិណាបិយក្ខ្កតិចិតិបិតោតិ៍

អឆ ចា លក្ខស្សានោ ឌិឌ្ឋិចិយុទ្ធិបយឆិកោយត៍ ភាយទ្វុបបរិច្ឆេទេភ ហិ ឧត្ថាឌិកោ បកាចបទបតោ បល្លុក្ខិតា បាបតេ ឆយុបង៉ហិតបិយោខ្ខុប្បដិលិកេភ លក្ខស្សានោ ហោតិ៍ លក្ខបតិដ្ឋោ កក្ខាចិតទលចិយុទ្ធិបយឆិកោយត៍ បប្បច្ចុយភាយទ្វុបគស្សតេភ ហិ បរិយទ្ធិតឌិដ្ឋិកល្លកោ ចិតិទ្ធតអហេតុចិបយហេតុចាតោគា យឆាបក៌ បច្ចុយហេច ឆយុយត្តុ ឌាតិត្វា បាបតេ បតិដ្ឋិតបទ្ធោ លក្ខបតិដ្ឋោ ភាយ ហោតិ៍ ភាយទ្វុបចចត្វាតេភ ឝ្យក្ខបច្ចំ, ឆយ្ដ្ឋិតិងាតោលាភ បយុគឃបច្ចំ, តស្សុច អបទកាកោភ អតិច្ចុតោ យភបិកាទាឌិចិឆិតា យក្កបច្ចុញា អកិញ្ញាណ បចត្តិយា ឝ្យក្ខកាចំ ឌិត្វា អប្បចតេត្ត តិតោទាឆ ឲក៌បេតេច តិត្ថញ្ញាបយតាឃ លិកិយេតេច ងាតោលាភ ចតុត្ថំ អរិយបច្ចាភំ អឆិកតត្វា អបិយេយ្យ អកញ្ញុប្បត្តិកោ, សោតាបត្តុយិឃំ កញ្ញុប្បត្តិកោ ច ហោតីតិ ចុត្តំ “និយតាកតិកោ”តិ៍ តេតាហ “ឆ្វួអសោតាបន្នោ ភាយ ហោតី”តិ៍

តស្វាតិ យស្វា ឲចំ យហាតិង៉បយតំ យឆាក្វតងាកាល៌, តស្វា៍ បគាតិ បញ្ញកាលំ ទត្តិច្ចោច ឌិចា ច៍ បញ្ញសោតិ តិញ្ញត្តកហេតុអាឌិបរិក្កល្បាភចបេភ បញ្ញប្បកាទេភ៍

កក្ខាចិតទលចិយុទ្ធិតិច្ចេបចល្លភា តិដ្ឋិតា៍

ញ្ញតិ ឲក្វាភចិបតិយបរិច្ឆេគចល្លភា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១០. មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា

សម្មសនញាណកថាវណ្ណនា

៩៨១. ឯវំ មគ្គញ្ច អមគ្គញ្ច ញត្វា ឋិតំ ញាណន្តិ អយំ ឧបក្កិលេសវិនិមុត្តា វីថិបដិបន្នា វិបស្សនាបញ្ញា អរិយមគ្គស្ស បុព្ពភាគមគ្គោ, អយំ ឱភាសាទិកេ ទសវិធេ ឧបក្កិលេសេ ន មគ្គោតិ ឯវំ មគ្គញ្ច អមគ្គញ្ច យាថាវតោ វវត្ថបេត្វា ឋិតំ ញាណំ.

អតីតាទិវសេន អនេកភេទភិន្នេ ខន្ធេ កលាបតោ សង្ខិបិត្វា សម្មសនំ កលាបសម្មសនំ, អយំ កិរ ជម្ពុទីបវាសីនំ អភិលាបោ. “យំ កិញ្ចិ រូប”ន្តិអាទិនា (ម. និ. ១.២៤១; ២.១១២; ២.៨៩; អ. និ. ៣.១៨១) នយេន ហិ ធម្មានំ វិបស្សនា នយវិបស្សនា, អយំ កិរ តម្ពបណ្ណិទីបវាសីនំ អភិលាបោ. តេនេវាហ “កលាបសម្មសនសង្ខាតាយ នយវិបស្សនាយា”តិ. តាវ-សទ្ទោ កមត្ថោ, តេន សម្មសនប្បការានំ ពហុភេទនំ ទីបេតិ. ពហុការតោ ហិ តេសំ បឋមំ នយវិបស្សនាយ យោគារម្ភំ អនុសារេតិ “នយវិបស្សនាយ តាវ យោគោ ករណីយោ”តិ. កស្មាតិ ចោទកវចនំ. តស្សាយំ អធិប្បាយោ – យទិ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ សម្បាទេតព្វា, អថ កស្មា “នយវិបស្សនាយ អាទិតោ យោគោ កាតព្វោ”តិ វុត្តន្តិ. ឧត្តរេ តស្សាយំ អធិប្បាយោតិ ទស្សេន្តោ “អារទ្ធវិបស្សកស្សា”តិអាទិមាហ. តេនេតំ ទស្សេតិ “វិបស្សនាយ សតិ ឧទយព្វយញាណុប្បាទោ, ឧទយព្វយញាណេ សតិ ឱភាសាទិឧបក្កិលេសសម្ភវោ, តតោ មគ្គាមគ្គវវត្ថានំ, តស្មា តស្ស អាទិតោវ អារម្ភស្ស សម្ភវោ នត្ថីតិ វិបស្សនា បនាយំ អារទ្ធា”តិ. ឯវម្បិ បនាយំ នយវិបស្សនាវ កស្មា អារទ្ធាតិ អាហ “វិបស្សនាយ ច កលាបសម្មសនំ អាទី”តិ. តញ្ហិ អតីតាទិភេទភិន្នានំ ធម្មានំ សង្ខិបិត្វា វវត្ថានវសេន បវត្តនតោ អាទិកម្មិកស្ស សុករំ សម្មសនន្តិ អាទិភូតំ.

តស្មាតិ អាទិភូតត្តា. អថ វា តស្មាតិ យស្មា អារទ្ធវិបស្សកស្ស...បេ... កលាបសម្មសនំ អាទិ, តស្មា. ឯតន្តិ កលាបសម្មសនំ. អបិចាតិអាទិ កលាបសម្មសនស្សេវ វិបស្សនាយ អាទិភាវេ ឧបាយហេតុទស្សនំ. ឧទយព្វយញាណបរិយោសានា តីរណបរិញ្ញា, អសម្បត្តេ ឯវ ច ឧទយព្វយញាណេ មគ្គាមគ្គវវត្ថានំ ហោតីតិ អាហ “តីរណបរិញ្ញាយ វត្តមានាយា”តិ. កលាបសម្មសនេ តាវ យោគោ កាតព្វោតិ ឯត្ថាបិ តស្សេវ បឋមារម្ភេ ការណំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ. យស្មា កលាបសម្មសនំ នាម ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយម្បិ ន អន្តោគធំ, ឯកទេសេ ច តំ អនាសិត្វា ច វិបស្សនាចារំ វណ្ណេន្តិ. ឯវំ សន្តេបិ តំ សុត្តន្តេសុ ឯកទេសេន អត្ថវសេន ច ទស្សិតំ. បដិសម្ភិទាយំ អាទិកម្មិកានំ មនសិការសុករតាយ វិបស្សនាយ អាទិការណេន ឋបិតំ. វិបស្សកស្ស ច ឱភាសាទីសុ ឧប្បន្នេសុ មគ្គាមគ្គញាណសម្ភវតោ, តស្មា “តំ សម្បាទេតុកាមេនា”តិអាទិនា អយំ វិចារោ កតោតិ ទដ្ឋព្វំ.

៩៨២. តត្រាតិ តស្មិំ តីរណបរិញ្ញាយ ញាតបរិញ្ញានន្តរការេ ច, តាសុ ចា បរិញ្ញាសុ. វិនិច្ឆយោតិ សរូបតោ, កិច្ចតោ, ភូមិតោ ច សន្និដ្ឋានំ. លោកុត្តរាបិ បុរិមស្មិំ សច្ចេ មគ្គសម្បយុត្តា តិវិធាបិ បរិញ្ញា កិច្ចវសេន លព្ភន្តីតិ “លោកិយបរិញ្ញា”តិ វិសេសេត្វា វុត្តំ.

សកាចឆ្មាតំ លក្ខលាសល្លក្ខលតោ ញោឃ្យអភិមុខា បញ្ញា អភិញ្ញាបញ្ញា ញាតដ្ឋេតិ ញាតការតិបិត្តំ អភិញ្ញោឃ្យស្ស ជាតតហេតុ “ញាណ”ន្តិ វុច្ចតិ បរិញ្ញាបញ្ញាតិ អតិច្ចាទិលក្ខលានិ បរិច្ឆិជ្ជ ជាតតបញ្ញា តីរណដ្ឋេតិ សម្មសតកាចហេតុ បហាតបញ្ញាតិ បហាតព្ពស្ស បជហតបញ្ញា វេទយិតាទិលក្ខណវិសេសតោយ រុប្បតលក្ខណំ បច្ចត្តលក្ខណំ វុត្តំ តេនេវាហ បច្ចត្តលក្ខណសល្លក្ខណវសេន គហិតឆ្មាតំ វាហ យថា បចចិបស្សាទិតំ គក្ខព្យអមុសតាទិលក្ខណានិ តីសុបិ ឥលោសុ សល្លក្ខិតព្ពានិ បដិតិយតនុបតាយ សកាចសិទ្ធានេវ ហុត្វា គយ្ហន្តិ, ត ទុចយតិច្ចតាទិលក្ខណានិ តានិ បត កប្បនាមត្តយបីឡាអាចសចត្តភាការបុលេត គហេតព្ពតោ សមាទានាបិតនុបានិ ចិយ គយ្ហន្តីតិ វុត្តំ “សាមញ្ញលក្ខណំ អារោបេត្វា”តិ សោកិយបរិញ្ញានំវាហ អធិប្បេតត្តា លក្ខណារម្មណិកវិបស្សនាយ “បហានបរិញ្ញា”តិ វុត្តា

សង្ខារបរិច្ឆេទតោតិ នាមរូបវវត្ថានតោ, យា “ទិដ្ឋិវិសុទ្ធី”តិ វុត្តា គេចិ បន “ឥន្ទ្រិយំ វិបស្សនាយ ភូមិភាវតោ សង្ខាបិ ឥន្ទ្រិយវិធានេន សង្ខារបរិច្ឆេទោ”តិ វទន្តិ “បច្ចត្តលក្ខណបរិច្ឆេទស្សេវ អធិប្បេត”ន្តិ ព្យាខ្យាតា នាមរូបបច្ចយបរិគ្គហបញ្ញានំ តីរណបហានាសមត្ថំ ទស្សេតិ ។ តាសម្បិ បន “នមនលក្ខណំ នាមំ, រុប្បនលក្ខណំ រូប”ន្តិ អនុបនុបានំ សាធារណាការសល្លក្ខណវសេន បចត្តិយា ទុគ្គតាការេន តីរណបរិយាយោ, ទិដ្ឋិគព្ពាចិក្ខេយ្យតេន បហានបរិយាយោ លព្ភតីតិ សិយា តីរណបហានសម្បិ អាធិប្បត្តិ វទន្តិ ស្រុតិតិទ្ធេវសេន បន យថា ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយាវ សង្ខារបរិច្ឆេទតា, ឯវំ លក្ខណារម្មណិកវិបស្សនាយ ឯវ តីរណបហានកិច្ចតា វេទិតព្ពា ឯវំ ហិ តិស្សោបិ បរិញ្ញា វវត្ថិតា ហោន្តិ, អញ្ញថា សង្ខារា សិយា តីរណបរិញ្ញាយ ភូមិ ឥទ្ធ បញ្ញាយ អតិច្ចតាទិលក្ខណសន្តីរណតោ តេនាហ “ឯតស្មិំ…បេ… អាធិប្បេត”ន្តិ គាមំ ស្រុតយព្ពាយញាណម្បិ គច្ឆិ មិច្ឆាភិនិវេសំ បជហតិ, តស្ស បន អធាមកត្តត្តា ន សាតិសយំ បហានន្តិ វុត្តំ “ភង្គានុបស្សនំ អាទឹ កត្វា ឧបរិ បហានបរិញ្ញាយ ភូមី”តិ អតិច្ចតោ អនុបស្សន្តោតិ អតិច្ចាការតោ សង្ខារេ អនុបស្សន្តោ សម្មសន្តោ តិច្ចសញ្ញន្តិ “តេ តិច្ចា សស្សតា”តិ បវត្តំ មិច្ឆាសញ្ញំ សញ្ញាសីសេន ទិដ្ឋិចិត្តានម្បិ គហណំ ទដ្ឋព្វំ ឯវេវ តយោ ព្ពតោ បវេសុបិ តិព្ពិន្ទន្តោតិ អតិច្ចានុបស្សនាទិសម្ភូតាយ តិព្ពិទានុបស្សនាយ សង្ខារេ តិព្ពិជ្ជនវសេន បស្សន្តោ តន្ទិន្តិ សប្បីតិកតណ្ហា វិរជ្ជន្តោតិ វិរាគានុបស្សនាយ វិរជ្ជនវសេន យថា សង្ខារេសុ រាគោ នុប្បជ្ជតិ, ឯវំ អនុបស្សន្តោ ឋធាក្នុតោ ហិ រាគំ បជហតីតិ វុច្ចតិ តិរោធេន្តោតិ តិរោធានុបស្សនាយ យថា សង្ខារា តិរុជ្ឈន្តិយេវ, ន អាយតឹ បុនព្ភវវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ, ឯវំ អនុបស្សន្តោ ឋធាក្នុតោ ហិ សង្ខារានំ សមុទយំ បជហតិ នាម អនុប្បត្តិធម្មតាបាទនតោ បដិនិស្សជ្ជន្តោតិ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនាយ យថា សង្ខារា ន បុន អាទិយន្តិ, ឯវំ វោស្សជ្ជន្តោ តេនាហ “អាទានំ បជហតី”តិ, តិច្ចាទិវសេន វា គហណំ ចិស្សជ្ជេតីតិ អត្ថោ សាធិតត្តាតិ សម្បាទិតត្តា ព្ពតរាតិ តីរណបហានបរិញ្ញា ឯវំ បរិញ្ញា តិទ្ទិសិត្វា បរិញ្ញាក្កមេនេវ គព្ពាចិតរណាតត្តំ “កលាបសម្មសនេ យោគោ កាតព្ពោ”តិ ឃ្វាយមត្វា វុត្តា, តំ តិកមេនេវ បច្ចាហរន្តោ “តេន វុត្ត”ន្តិអាទិមាហ, តំ វុត្តត្ថមេវ

៩៥៩. តត្រាតិ តស្មិំ កលាបសម្មសនេ វិភាវេតព្ពោ, តស្ស វា កលាបសម្មសនស្ស អាទិភាវេ អយំ បាឡិប្រាតិ ទស្សិយមានំ បដិសម្ភិទាមគ្គបាឡិព្វាយាហ តត្ថ សង្ខិបិត្វា វវត្ថានេ បញ្ញាតិ អតីតាទិភេទភិន្នេ ធម្មេ ទុគតោ សង្គហេត្វា អតិច្ចាទិវសេន ចិតិច្ឆយេ សាមេតព្ពំ តំសាមតីយា បញ្ញា សម្មសនេ អតិច្ចាទិវសេន តីរណេ ញាណន្តិ បវុច្ចតិ, សា គថំ ហោតីតិ អត្ថោ វវត្ថានេ សម្មសនេតិ

ច និប្បាទេតព្វោ ក្រមេនាតិ។ យំ កិញ្ចិ រូបន្តិអាទីនិ បទានិ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថានេវ។ សព្វំ រូបំ អនិច្ចតោ វវត្ថបេតីតិអាទីសុ បន យស្មា បរតោ វណ្ណិយិស្សន្តិ, តស្មា តត្ថេវ តេសំ អត្ថំ វណ្ណយិស្សាម។

បរិញ្ញាវវត្ថានំ បន ឯកំ ទេសិតន្តិ – ឯត្ថ ហិ អាទិកម្មិកានំ វិបស្សនាមនសិការស្ស ឧបការត្ថំ “យំ កិញ្ចិ រូប”ន្តិអាទិនា បឋមំ តាវ បញ្ចក្ខន្ធា អតីតាទិវិភាគមុខេន គហិតា, តេ បន ខន្ធា យស្មា ទ្វារារម្មណេហិ សទ្ធិំ ទ្វារប្បវត្តធម្មេហិ វិការំ លព្ភន្តិ, តស្មា តទនន្តរំ ទ្វារឆក្កាទិវសេន ឆ ឆក្កា គហិតា។ យស្មា បន លក្ខណេហិ អនត្តលក្ខណំ ទុក្ខវិការំ, តស្មា តស្ស វិការតាយ ឆ ធាតុយោ គហិតា។ តតោ យេសុ កសិណេសុ ឋិតោ ទសហាការេហិ អប្បនាកោសល្លំ, តានិ ឋិតេយេវ សមាធិំ អារម្មណការេន ឧបដ្ឋានាការេន ចត្តាលីសាតិ ទស្សេតុំ ទស កសិណានិ គហិតានិ។ តតោ ទុក្ខានុបស្សនាយ បរិវារការេន បដិក្កូលការេន ទ្វត្តិំស កោដ្ឋាសា គហិតា។ បុន្នំ ធម្មវសេន សង្ខេបតោ គហិតា ធម្មា ធាតិសង្ខេបវិតក្កេន, វិតក្កេន ច ធម្មេ ញាតព្វាតិ ទស្សេតុំ ទ្វាទសាយតនានិ, អដ្ឋារស ធាតុយោ ច គហិតា។ តេសុ ឋិតេ ធម្មា សតិបិ សុញ្ញតីតិហអញ្ញាបរិភោគេ ធម្មសភាវតោ អាធិបច្ចវសេន បវត្តន្តីតិ អនត្តលក្ខណវិភាវនត្ថំ ឋិតិន្ទ្រិយានិ គហិតានិ។ ឥទំ អនេកភេទភិន្នាបិ ធម្មា ទុវិធទុក្ខបរិយាបន្នតាយ តិវិធាវ ហោន្តីតិ ទស្សេតុំ តិស្សោ ធាតុយោ គហិតា។

ឧត្តានតោ និមិត្តំ ទស្សេត្វា បវត្តំ ទស្សេតុំ ភាវនាវសេន ភវា គហិតា។ ឧត្តមេ អភិញ្ញាយ្យប្បវត្តេ បវត្តនមនសិការេ កោសល្លេ សញ្ញាបុញ្ញេសុ និព្ពត្តិតមហគ្គតធម្មេសុ មនសិការោ បវត្តតព្ពោតិ ទស្សេតុំ ឈានប្បមញ្ញារុប្បានិ គហិតានិ។ តត្ថ ឈានានិ នាម វុត្តានេវ សារម្មណានិ រូបាវចរជ្ឈានានិ។ បច្ចយបច្ចុប្បន្នវិភាគតោ ឋិតេ ធម្មា កិត្តិកា មនសិ កាតព្វាតិ ទស្សេតុំ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានិ គហិតានិ។ បច្ចយាការមនសិការោ ហិ លក្ខណត្តយំ សុខេន, សុដ្ឋុតរញ្ច វិភាវេតិ, តស្មា បច្ឆតោ គហិតោ។ ឧទយេន សមុទយការេន គហិតា ធម្មានិយមេន សោភាសតោ បច្ចុប្បន្នវិបស្សនា។ បវេទនតោ បន អតីតាទិភេទំ អនាគតមិតិ វាន គយ្ហមានា ន្ហិ ហិ ឋានានិ ទេសិតានិ ហោន្តិ។

តត្ថ អនិច្ចតោ វវត្ថបេតីតិអាទិនោ បទស្ស លក្ខណវវត្ថាបនតោ។ អនិច្ចំ ខយដ្ឋេនាតិអាទិនោ ទុតិយោ ហេតុវាទោ លក្ខណានំ ហេតុកិច្ចតោ។ អនិច្ចំ សង្ខតន្តិអាទិនោ បន ហេតុបតិដ្ឋាបនវាទោ បរិយាយវិលក្ខណតោ។ ខយដ្ឋេនាតិ ហិ ខយសភាវតោ យស្មា រូបំ ខយសភាវំ ឧប្បជ្ជិត្វា ខយំ វយំ ភេទំ គច្ឆតិ, តស្មា អនិច្ចន្តិ អត្ថោ។ ភយដ្ឋេនាតិ ភាយិតព្ពភាវតោ យស្មា រូបំ បដិក្កូលតាយ ភយានកំ, តស្មា ទុក្ខន្តិ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា “យទនិច្ចំ, តំ ទុក្ខ”ន្តិ (សំ. និ. ៣.១៥, ៤៥, ៤៦, ៧៦, ៧៧; ២.៤.១៤; បដិ. ម. ២.១០)។ អសារកដ្ឋេនាតិ អសារកភាវតោ, អត្តសារវិរហតោតិ អត្ថោ។ ទុតិយវារេ បន “រូបំ អនិច្ច”ន្តិ វត្វា តស្ស ហេតុំ បតិដ្ឋាបេតុំ “សង្ខត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ យស្មា សមេច្ច សម្ភុយ បច្ចយេហិ កតំ, អត្តនោ ច បច្ចយេ បដិច្ច, ន វិនា តេហិ សយំ, សម្មា ច ឧប្បន្នំ, តស្មា ខយវយវិរាគនិរោធធម្មន្តិ។ ន ហិ បច្ចយនិព្វត្តំ អនិរុជ្ឈនកំ នាម អត្ថិ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា “យំ តំ រូបំ ជាតំ ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ, តំ វត មា បលុជ្ជីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ (សំ. និ. ៤.២៧៨)។ ឧទេន អនិច្ចា បដិច្ចសមុប្បន្នា បច្ចយនិព្វត្តត្តា ខយញ្ញា បច្ចយនិព្វត្តំ វិយាតិ ទស្សេតិ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᨶ᩠ᩅᨿᨲᩮᩣ, ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩩᩴ "ᨩᩣᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠ᩠ᨡᨱᩔᩮᩅ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᩮ ᩈᩮᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᨴ᩠ᩅᨿᩔᨸᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ᪨

ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩃᩮᨶ ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ "ᨴ᩠ᩅᩤᩁᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩤᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩤ, ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩤ"ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ "ᨧᨠ᩠ᨡᩩ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪁.᪃; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄.᪄᪆) ᨴ᩠ᩅᩤᩁᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩤᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ...ᨸᩮ... ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩤᨿᩴ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪁᪨ ᪄᪅) ᨸᨶ "ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᩪᨸ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩤ ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩤ "ᨧᨠ᩠ᨡᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩤ ᨴ᩠ᩅᩤᩁᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩤᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᨴᩔᩥᨲᩤ᪨ ᨲᨴᩣᨴᩔᨶᩮ ᨠᩤᩁᨱᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨

ᨠᩈ᩠ᨾᩤ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩤᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩤᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩤᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ "ᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ...ᨸᩮ... ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨭᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ᪨ "ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨿᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᨿᩮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᩋᩣᨣᨲᩤ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ "ᩏᨴ᩠ᨵᨭᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩤᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨶ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩩᨸᨣᩤ ᩑᩅ ᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩤᨿᩴ ᨣᩉᩥᨲᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨧᩤᩁᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩤ, ᨶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪁.᪃; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄.᪄᪆) ᩅᩥᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩤ᪨ ᨿᩮ ᩁᩪᨸᩤᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩤ᪨ ᨿᩔᩤᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩤ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᨳᩤᨸᩤᩊᩥᨠᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩤᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ᪨ ᨸᨧ᩠ᨨᩤ ᨸᨶ ᩋᨶᩩᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨

᪆᪉᪅᪨ "ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩔ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩑᨠᩣᨴᩈᩉᩥ ᩌᨠᩣᩁᩮᩉᩦ"ᨲᩥ᪨ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᩥ ᨲᩤᨿ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ "ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩤᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

ᨠᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩤᨠᩤᩁᩮᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩍᨵᩮᩅ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩅᩤᩁᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩮᨶ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩣᨠᨭᨲᩁᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ "ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩦ-ᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨸᩤᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩤ "ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨲᩦᨲᩤᨶᩤᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨡᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶᩤ"ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩤ ᩍᨾᩥᨶᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩤ᪨

ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨸ᩠ᨸᩥᨿᩮᩅᩤᨲᩥ ᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩑᩅᩴ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨲᩦᨲᩮᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᨠᩣᩃᩮ᪨ ᩋᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᩔ ᩉᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩅᩥᨵᩣᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩤ ᨠᩣᩃᨷ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᨶᩣᨾᩴ ᨠᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ"᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩁᩪᨸᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᩴ ᩋᨲᩦᨲᨠᩣᩃᩮ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩪᨸᩴ, ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩮᨿᩮᩅ ᨠᩣᩃᩮ ᨡᩦᨱᩴ, ᨶᩮᨲᩮᩣ ᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩤ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨡᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨡᨿᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᨿᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ᪨

ᨿᩴ ᨶᩣᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩣᩉᩮᩣᩈᩥ ᩑᩅ ᨡᩦᨿᨲᩥ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨡᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ, ᨿᩴ ᩑᨲᩁᩉᩥ, ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨡᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ

បជានាតិអាទិនា យោជេតព្វា

ញាណំ សញ្ញាយតីតិ ញាណំ អតីតានាគតស្ស រូបស្ស សម្មសនតោ សព្វំ ឯកាទសវិធម្បិ សម្មសនំ ឯកំ សម្មសនំ អនិច្ចតោ សម្មសនន្តិ កត្វា។

តត្ថ តំ ឯកាទសវិធម្បិ រូបំ សព្វម្បិ ភយតាយាតិ ភយានកតាយ ភយាវហំ ហោតីតិ អប្បហីនវិបល្លាសស្ស “អហំ វិនស្សាមិ, មម សន្តកំ វិនស្សតី”តិ ចិន្តេន្តស្ស ភយជនកំ ហោតិ។ សីហោបមសុត្តេ ទេវានំ វិយាតិ សីហោបមសុត្តេ ទេសិយមានេ ទេវានំ វិយ។ វុត្តញ្ហិ –

“យទា តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ…បេ… សោ ធម្មំ ទេសេតិ ‘ឥតិ រូបំ, ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ, ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ។ ឥតិ វេទនា… ឥតិ សញ្ញា… ឥតិ សង្ខារា… ឥតិ វិញ្ញាណំ, ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ, ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោ’តិ។ យេបិ តេ, ភិក្ខវេ, ទេវា ទីឃាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខពហុលា ឧច្ចេសុ វិមានេសុ ចិរដ្ឋិតិកា, តេបិ តថាគតស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា យេភុយ្យេន ភយំ សំវេគំ សន្តាសំ អាបជ្ជន្តិ ‘អនិច្ចា វត កិរ ភោ មយំ សមានា និច្ចម្ហាតិ អមញ្ញិម្ហ…បេ… អសស្សតា វត កិរ ភោ មយំ សមានា សស្សតម្ហាតិ អមញ្ញិម្ហ។ មយម្បិ កិរ ភោ អនិច្ចា អទ្ធុវា អសស្សតា សក្កាយបរិយាបន្នា’”តិ (សំ· និ· ៣·៧៨; អ· និ· ៤·៣៣) –

ឯវំ ទេវានំ ភយុប្បត្តិ អាគតា។

ខន្ធបញ្ចកំ, តេនាការេន ច អត្តវាទីហិ “អត្តា”តិ បរិកប្បីយតិ, តស្មា ឯកន្តតោ អនិច្ចំ, ទុក្ខញ្ចាតិ អាហ “យទនិច្ចំ, តំ ទុក្ខ”ន្តិអាទិ។ តីសុ ទុក្ខតាសុ សង្ខារទុក្ខតាយ ញាបិតំ, “យទនិច្ចំ, តំ ទុក្ខ”ន្តិ ច អធិប្បេតាតិ វុត្តំ “អនិច្ចំ ច ឧទយព្វយប្បដិបីឡនា ច”តិ។ អត្តា អសារកោតិ “ការកោ វេទកោ សយំវសី”តិ ឯវំវិកប្បិតោ អត្តា អសារកោតិ អធិប្បាយោ។ ឯវម្បិ រូបស្ស អាទីនវំ និច្ចត្តំ អព្ភន្តរគតំ វិយា។ យថា រូបក្ខន្ធេ អនេកភេទតោ តិវិធំ សម្មសតិ, ឯកភេទតោ តេត្តិំសវិធំ, ឯវំ វេទនាក្ខន្ធាទីសុបីតិ ញាយមានត្ថំ “ឯស នយោ”តិ អតិទិសតិ។ តេន ខន្ធវសេន តាវ ភេទតោ បញ្ញាសាធិកា សតំ សម្មសនវារា ទស្សិតា ហោន្តិ។ ឥមិនា នយេន ទ្វារលក្ខណាទីសុបិ យថារហំ សម្មសននយោ នេតព្វោ។

ខយដ្ឋេនាតិ សង្ខតានំ ខយេ ហោតីតិ ឯកំ វេន សង្ខតានំ វិសេសនន្តិ ហោតិ អសង្ខតានំ ភាវេន អនិច្ចតាយ អសម្ភវតោ។ អស្សាតិ អនិច្ចស្ស។ បរិយាយវសេនេត្ថ ខេបនវសេនត្ថំ, តំ បន “ខយធម្ម”ន្តិអាទីនំ វសេន វេទិតព្វំ, ន បុរិមាតិ តិដ្ឋតិ។ ន ហិ តទេវ តស្ស បរិយាយោ ហោតិ, តាបិ សង្ខតបដិច្ចសមុប្បន្នតាតិ ហុត្វា អភាវដ្ឋេនតោ បឡោកាវដ្ឋេនតោ បឡោកាវដ្ឋេនេន បន អនិច្ចតាយ សាធកបទេ ឋិតត្តា។ តេនេវ ហិ សង្ខារំ បនាតិ បរិយាយតាភាវតោ “នានាការេហិ ច”តិ វិកប្បន្តរំ អាហ។ យតនិការប្បច្ចត្តិកស្សតត្តិ អនិច្ចតាយ ឧបត្ថានតយតនិការបច្ចត្តិកស្សតត្តំ។

ចត្តារីសាការានុបស្សនាកថាវណ្ណនា

៦៩៧. សោតិ យោគាវចរោ. តស្សាតិ យថាវុត្តភេទស្ស អនិច្ចតាទិសម្មសនស្ស. ថិរភាវត្ថាយាតិ ទឡ្ហភាវត្ថាយ អនិច្ចាទិអាការស្ស បុនប្បុនំ មនសិការេន វិយ ពាហុលីការភាវតោ. យំ តំ ភគវតា ឯតស្ស វិតក្កេ អនិច្ចាទិសម្មសនំ វុត្តន្តិ សម្ពន្ធោ. អនុលោមិកន្តិ អរិយមគ្គាធិគមស្ស អនុកូលំ. ខន្តិន្តិ ញាណខន្តិំ. ញាណញ្ហិ វិសយសភាវំ ឱគាហេត្វា វវត្ថេត្វា ខមតិ សហតីតិ ខន្តីតិ វុច្ចតិ. សម្មត្តនិយាមន្តិ អរិយមគ្គំ. សោ ហិ សម្មាទិដ្ឋិអាទិសម្មត្តេហិ អនិវត្តិធម្មតាយ និយាមោ នាមាតិ វុច្ចតិ. “អាទិនា នយេនា”តិ ឥមិនា “បញ្ចក្ខន្ធេ ទុក្ខតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ, ខន្ធានំ និរោធោ ធុវំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតី”តិ (បដិ. ម. ៣.៣៨) ឯវមាទិកោ បាឡិបទេសោ រោគាទិបដិបក្ខយោជនាវសេន វិត្ថារេតព្ពោ. “ខន្ធានំ និរោធោ និច្ចំ និព្ពាន”ន្តិ វចនេន សង្ខារានំ ទុក្ខរោគតាទិបដិបក្ខា និព្ពានស្ស សុខារោគ្យាទិការេន “អាទិនា នយេនា”តិ ឯត្ថ នយគ្គហណេន ទីបិតោតិ អធិប្បាយោ. សព្ពោ បិ សោ បកាសិតោ ឯវ ហោតីតិ.

កាមញ្ចេតំ ចត្តាលីសាយ អាការេហិ សម្មសនំ អនុលោមញាណស្ស ការណភូតំ, តេនាហ “អនុលោមញាណំ វិភជេត្វា…បេ… វុត្ត”ន្តិ, ឥទានិ បញ្ញាយ បន ពលបរិវុឌ្ឍស្សេវ កិច្ចាវហំ ហោតីតិ ឥទាបិ វុត្តន្តិ ទស្សេតុំ. តស្សាបីតិ ន កេវលំ កលាបសម្មសនស្សេវ, អថ ខោ យថាទស្សិតស្ស ចត្តាលីសប្បភេទស្ស អនិច្ចានុបស្សនស្សាបិ. តញ្ហិ អនុលោមិកខន្តិបដិលាភាយ, សម្មត្តនិយាមោក្កមនាយ ច សំវត្តនតោ ឯកំសតោ ឥច្ឆិតព្ពំ. វុត្តញ្ហិ –

“សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កញ្ចិ សង្ខារំ និច្ចតោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ ភវិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, អនុលោមិកាយ ខន្តិយា អសមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, សម្មត្តនិយាមំ អនោក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា…បេ… អរហត្តំ វា សច្ឆិករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ. សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សព្ពសង្ខារេ អនិច្ចតោ សមនុបស្សន្តោ”តិ (អ. និ. ៦.៩៨; បដិ. ម. ៣.៣៦) –

អាទិ សុត្តបទេសោ វិត្ថារេតព្ពោ. តថា “សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កញ្ចិ សង្ខារំ សុខតោ, ទុក្ខតោ, កញ្ចិ ធម្មំ អត្តតោ, អនត្តតោ”តិ (បដិ. ម. ៣.៣៦) វិត្ថារេតព្ពោ.

៦៩៨. ឯកេកំ ខន្ធំ អនិច្ចានុបស្សនស្ស វសេន សម្មសតីតិ សម្ពន្ធោ. តស្ស បន សម្មសនស្ស បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ សាធារណតាយ “ឯកេកំ ខន្ធ”ន្តិ វុត្តំ. អនច្ចន្តិកតាយាតិ អច្ចន្តិកតាភាវតោ, អសស្សតតាយាតិ អត្ថោ. សស្សតញ្ហិ អច្ចន្តិកំ បរាយ កោដិយា អភាវតោ. អាទិអន្តវន្តតាយាតិ បុព្ពាបរកោដិវន្តតាយ, ឧទយព្ពយធម្មតោតិ អត្ថោ. អនិច្ចតោ សម្មសតីតិ សម្ពន្ធោ. ឯស នយោ សព្ពត្ថ.

អនិច្ចតោតិ ច អទ្ធុវតោ. ឯតេនាហ និច្ចំ, ខណិកតាយ អសារកតាយ វា ន ធុវំ ន ឧបគន្តាតិ អនិច្ចំ. ឧប្បាទវយបដិបីឡនតាយាតិ ឧប្បាទេន, វយេន ច បតិ បតិ ខណេ ខណេ តំសមង្គិនោ វិពាធនសភាវត្តា, តេហិ វា សយេវ

ចិតាិនេតព្ពត្តា៑ ក្ខេយព្ពយចនេត្តា ហិ ឆយ្ទា អកិលំ្យតេហិ បដិបឹញព្ពតា ឲច ហោត្តិ, យា បឹញអតា "សង្ខារទុក្ខតា"តិ ចុច្ចតិ៑ ទុក្ខចត្តុតាយាតិ តិចិឆស្សាបិ ទុក្ខស្ស, សំសារទុក្ខស្ស ច អធិដ្ឋាភកាចតោ៑ បច្ចយយាបតឹយតាយាតិ យធារហំ បច្ចយេហិ យារបតព្ពតាយ៑ ទោកបុ្លតាយាតិ បុ្លញ្យាឆិ ចិយ អតុពាត្តញ្យាឆឹតំ បុ្លកាចតោ, បគច្ចយេតាបិ យាប្យទោកាសឹសតោតិ ឥទេស្សតិ៑ យាប្យញ្យាឆិ ហិ ទោកោ ព្ពតទោ អាតាិនេតិ៑ ទុក្ខតាឞ្ចលយោកិតាយាតិ តិចិឆទុក្ខតាសង្ខារតេត ទុក្ខនេត យុក្ខតាយ៑ កិលេសាសុចិបក្ឈរុលតាយាតិ យធារហយារបុ្លចនេសត, សយត្កាកយចនេសត ច ទាកាឌិកិលេសាសុចិចិស្សក្តតោ៑ អហុត្វា សម្ភុចតោ ក្ខប្បត្តិយា ក្ខុ្ឌយាតតា៑

អនេត្តាតុគតតាយាតិ អព្ភត្តទេ តុគតតោ៑ ទុក្ខចេគតាគយោ ចិយ ហិ ព្ពទេ សង្ខារា អត្តកាចស្ស អព្ភត្តរកតា ឲច ក្ខេយព្ពយចនេសត តុគត្តិ៑ អរិយបក្កុសល្ណារនេសត ចិតា តឹហរិតំ្យ អសក្កុលោឃ្យតាយ ទុត្ថិហទលឹយតា តណ្យាឌិដ្ឋាកិតិចេសគញហកាចតោ៑ អឈត្តិ បិបំ ចិយ អរិយឌេតហិ ចិការហិតព្ពា៑ សត្តាតំ អតត្តឌេតតោ អចដ្ឋិអាចហំ, បិបស្ស ច ចត្តុក្ខតំ លត្ថបព្វាកត្តិ អាហ "ចិការហ...បេ... អឈតោ"តិ៑ អនេសទិកាចឌេតកតាយាតិ បរចសតាឌេតតោ៑ យធា កិលិនេតា អនេព្ភាហិ សំចេសតច្ចុដ្ឋាបតាឌិតា បរបដិពាទ្ធសទឹរចុត្តិកោ អនេសទឹ, ឲចមេវបិ អនេសទិកាចឌេតកោ៑ អចសតាយាតិ អចសចត្តតោ៑ យធា បនេរាសតនេត្តា បុទិនេសា បរស្ស ចសំ ត កច្ឆតិ, ឲចំ សុកសុលាឌិការចេត ចនេស ចទត្តតំ្យ អសក្កុលោឃ្យតោ៑ អចិនេឆឃ្យតាយាតិ "យា ឌឹរធ, យា យឹយធា"តិអាឌិតា ចិឆាតំ្យ អសក្កុលោឃ្យតោ៑ បលុជ្ជតាយាតិ ញ្យាឆិអាឌឹហិ បកានេរហិ លិជ្ជតតោ ចិតស្សតតោ៑ តេហិ ឲច ចា អាញ្យសតតោ៑ ញ្យសតទ្ធា ហិ លោកសទ្ធា, បសទ្ធា កុសទ្ធា គដ្ឋទ្ធា៑ ញ្យាឆិអាឌឹហិ ច លត្ថាតំ ញ្យសតត្តិ៑ ញ្យសតាចហការចេត ឲតីតិ ប្រាតិ, អាកត្តុកាតំ អកុសលបក្ខិយាតំ ញ្យសតហេតុតំ ឲតំ អឆិចចតំ៑ លត្ថា ច ឲឌិសាតិ អាហ "អនេតកញ្យសតាចហតាយ ប្រាតិតោ"តិ៑

ក្ខបទ្ធចតីតិ ក្ខបទ្ធចា, អតត្វំ ឌេតនេត្តា អកិកចតិ អនេព្ភាត្វរតីតិ អនេត្វា, រាឌេគល្ហាឌឹតំ ឲតំ អឆិចចតំ៑ លត្ថា ច ឲឌិសាតិ ចុត្តំ "អចិឌិតាតំ...បេ... ក្ខបទ្ធចតោ"តិ៑ ឌិដ្ឋឆយ្ទិកសប្យទាឃិកកយាចហតោ, អកយបដិបក្ខតោ ច លត្ថា កយត្តិ អាហ "សព្ពកយាតំ...បេ... កយតោ"តិ៑ ពាហិទ្ធា ឌាតិញ្យសតាឌឹហិ, អព្ភត្តា រាកាឌឹហិ អតនេត្វហិ ក្ខបសជ្ជតដ្ឋេត, ក្ខបសក្កសឌិសតាយ ច ក្ខបសក្កោ៑ ក្ខបសក្កោតិ ច គេចត្វុបសំហារចនេសត បចនេត្តា ញ្យាឆិអាឌិអតនេត្វា៑ នេសា អត្វកានេយត បុហុត្តប្បិ ត អព្ភុបក្ខិតនេព្ពា ហោតិ៑ តេត ចុត្តំ "អនេតកោហិ...បេ... ក្ខបសក្កតោ"តិ៑ គោឞ្ចបសដ្ឋតាយាតិ អារបុ្លតោ, សប្យយោកតោ ច រាកាឌិគោនេសហិ ក្ខេបតតាយ៑ លោកឆយ្ទា លិកាឌិហេតុកា អតុតយបដិឃា, តេហិ, ញ្យាឆិអាឌឹហិ ច អតចដ្ឋិតតា បចលិតតា៑

ក្ខបក្កនេយតាតិ អត្តនេតា, បរស្ស ចា បយោកេត៑ សទេសតាតិ សការចេត៑ បកក្កុបាយតឹលតា កិទ្ទុរតា៑ សព្ពាចត្វតិបិតិតាយាតិ ទុក្ខចលំ ចិយ អតិតទុលាកាលតោ បដ្ឋាយ សព្ពាសុ អចត្វាសុ តិបតតឹលតាយ៑ អតិបតស្សបិ សនេព្ពត សព្ពំ អសារតាយ ធិរកាចស្ស អកាចតាយ៑ ធិរញ្ញាឆុចំ តាយ ហោតិ៑ តាឃិតំ្យ ទក្ខិតំ្យ អសយត្វតាយ ត តាយនេតាតិ អតាយនេតា, តព្ភារចា អតាយតតា៑ តាណាឞឹសាយ ក្ខបកតស្ស អលព្ភតេឃ្យលេយតា៑ ទុក្ខឹតិយា ក្ខបលឹយតាឆិប្យាយេត អល្លិយិតំ្យ៑ ទុក្ខតិចត្តតំ លេលាកិច្ចំ៑ ឌាតិអាឌិកយាតំ ហិសតំ ចិឆយតំ កយសារកត្តា៑ យធាបរិកប្បិតេហិតិ បរយត្វតោ អចិជ្ជយានេតហិ ឆាិលេហិ បរិកប្បិតប្យកានេរហិ៑ រិត្តតាយាតិ ចិចិត្តតាយ,

ចិរហិតតាយាតិ អត្ថោ៊ អនត្តាយាវាការេចា ទិត្តតា៊ សា ឧច ន ត្យដ្ឋតាតិ អាហ "ទិត្តតាយេច ត្យដ្ឋតា"តិ៊ អប្បកត្តាតិ បរិត្តត្តា, លិឃកត្តា ចា៊ ស្ចសារាការចាឌីហិ សង្គិ អត្តសារាការចំ ទិត្តបនេកភ ចត្វា តិត្ថាតិតាយត្តសារាការចេយេច សុត្តាបនេកភ ឝេស្សតុំ "សាយិ...បេ... សុត្តាភេតា"តិ ចុត្តំ៊ ឃឆា រេកភចិ សាយិអាឌិលក្ខេលាភ អត្តភា សុត្តា ឧតេ, ឧចំ សឃយ្បិ អតំសការេចាតិ អាហ "សឃត្ចូ...បេ... អភត្តភេតា"តិ៊ ភ អត្ថាតិ ហិ អភត្ថាតិ៊

បចត្តិត្យក្ខតាឃាតិ កចបចត្តិត្យក្ខកាចតេតា៊ កចបចត្តិ ន បញ្ចាត្តិ លត្ថាតំ អតិច្ចាឌិអាការេភ បចត្តភេយេច, តេសា ន អាឌីភេចា៊ ឃឆាហ "ឃំ, ភិក្ខុវេ, បញ្ញាបិតាភិក្ខត្ថា អតិច្ចា ត្យក្ខា ចិបរិណាមធម្មា៊ អឃំ, ភិក្ខុវេ, បញ្ញាសុ ហ្គបិតាភិក្ខត្ថសុ អាឌីភេចា"តិ៊ តេតាហ "ត្យក្ខស្ស ន អាឌីភចតាយា"តិ៊ អាឌីភត្តិ កាចភប៉ុរាកភិតេន្ធេសា ឃឆា "ឧកយត្ត"ត្តិ (ឌី៊ ភិ៊ ១៊១៩៥), អតិចិឃ កបលត្តិ អត្ថោ៊ ក្សត្ថោ ហិ អឃំ អា-កាតេរា៊ ឃឆា "ន្តិឆា ឈិន្តក់ ចិន្តិន្តក"ត្តិ ឧត្ត ន្តិ-សន្តស្ស អត្ថោ ចិ-សន្តោ, ឧចមិឆាប៊ីតិ អាហ "តន្តឆា បរិណាមបកតិតាឃ ចិបរិណាមធម្មតា"តិ៊ ចិបរិណាមោយា ន ចិបរិតសកាចាបត្តិ៊ ត្យត្ថាលតាឃាតិ សរសកិត្យតាឃ ឝាលិកាចតេតា៊ ត្យត្ថាលឃ្យិ កិត្តិ ឃុក្យកឃុត្តាការចេភ ត្យប្បធំសិឃា៊ ត្ថូតេ បភ សុបធំសិឃា ឧចាតិ អាហ "ចេក្ក ចិឃ សុលភឌ្ឍតិឃតាឃ ចា"តិ៊ អឈស្ស បិបស្ស តេហត្យតា អឈតេហត្យតា៊ លត្ថបឌិឝាត្ថេយេច ហិ សត្ថាំ កិត្តិសត្តិ៊ ត្ថូតេ ទ្បិតេឃា សុលតេហត្យ, ភ ត្យក្ខតេហត្យតិ ឌភិតចិស្សាយាសាត់ ហភភសីលតាឃ, លត្ថុសុ ហិ "ឧតំ ឃយា"តិ កាហចតេសភ សត្តា ញ្ញសត់ បិបុលត្តិ, ចិស្សាយំ ចា ហភត្តិតិ ចិស្សាយសឈាតិភេភា, តត្កាចតេតា៊

ចិកាតកចតាឃាតិ អបកាតចន្តិតាឃ៊ ចិកចតល្យា, ចិកចឌិ្ឌ ន ចិកចេចា ហ្គត្តភេបងេលិចេបភ, តតេតា ចិកចតេតា, បិត្យសងិសស្ស ចា សកាចតេហត្យភេភា ចិកចតេតា ចិភាសតេតា សឃត្ថុតាឃ៊ អាសចាត់ អាតេមុលាឌិភា បច្ចឃកាតេចា អាសចបងោ្គភតា៊ តីឌាឌិតេកា អសាឆាតេណា តេហត្យ, ក្សតសលិលិឌិតេកា សាឆាតេណា បច្ចតេឃា៊ ឧស ភតេឃា អត្ថូតេត្តបិ៊ តេតហិ សតេយច្ច សឃត្ថុឃ កតេតា សន្តតេតា៊ យច្ចយាតេស្ស អឌិ្ឌាភកាតេចភ, កិតេលសយាតេស្ស បច្ចឃកាតេចភ សំចន្តភតេតា អាយិសក្ស្ថតតា, លត្ថាបិ លត្ថាត់ អាយិសក្ស្ថតា បច្ចឃកាតេចភ សំចន្តភតេតា, តងេត្តាកឆា អភិសត្តាតេរា៊ តេចបុត្តយាតេស្ស បភ "យតេយត"ត្តិ អឌិយាភចតេសភ អាយិសការេចាតិ លត្ថាឌិយារាភយ្បិ ត្ថូតេយសំ ឃឆាតេហំ អាយិសក្ស្ថតតា ចត្តត្ថា៊ ធម្មសតេន្តា "ឌាតិធម្មាភ"ត្តិអាឌីសុ (យ៊ ភិ៊ ១៊១លិ១; បឌិ៊ យ៊ ១៊១១) ចិឃ បកតិអត្ថោ , "ធម្មបឌិសម្ភិតា"តិអាឌីសុ (ចិក៊ លិ១ប័ អាងតេឃា) ចិឃ តេហត្យអត្ថោ ចាតិ អាហ "ឌាតិឌរាញ្ញាធិយរណាបកតិតាឃ, តេសាកបរិតេងចំចាបិឃាសតេហត្យតាឃា"តិ៊ សំកិតេលសត្តឃក្កហតេលាភ តងេតកង្ហាត់ ឝសត្តំ កិតេលសចត្ថុតយ្បិ សក្កតេហា ឝង្ហតេត្ថា៊ តងាតេមុលាបិ ហិ ធម្មា តងេភតិចត្តភតេតា សំកិតេលសិកា ឧច៊ តឆា លុត្តា, តល្យា, ឌឋិឌីសុ សទិតេស្ស, សំកិតេលសស្ស ន សក្កតេហា ឝង្ហតេត្ថា៊

ចត្តារីសាបិ សម្មសភាតិ តីសុ អត្យបស្សតាសុ អនត្តាកឆាតេភចាតិ តងេត្តាកឆកាចំ ឝេស្សតុំ "ឧត្ត ហី"តិអាឌិ ចុត្តំ៊ អតិច្ចាត្យបស្សភាតិ សទ្ទបតេតា , បរិឃាឃតេតា ន អតិច្ចកាចចិកាចភតេតា៊ ឧស ភតេឃា ត្ថូតេទេសុបិ៊ "អសារកតេតា"តិ ត្ថូធំ តិច្ចសារាការចចិកាចភំ៊

ឧត្តាចតា កលិបតេតា ធតេម្ម សក្កតេហត្វា ភឃតេតា សម្មសភយត្ត ឝស្សិតំ, ភ តាច អត្យបឝធម្មចិបស្សតា ចិហិតាតិ "សម្មសភារម្មចិឆាភ"ត្តិ៊ ចុត្តំ៊

ញត្រៃយតិក្កការលោតចកកចាចណ្ណុតា

៤៥៥. ឧកច្ឆស្ស តិក្កត្រៃយស្ស យហាបញ្ញាស្ស តយចិបស្សតាចរេរតេច ក្ខេយញ្ញយតោលាំ ក្ខេបជ្ជូតិ, ញាតទស្ស តុបជ្ជូតិ. ត់ រគ្គាយ “យស្ស បត…េប… ត រយជ្ជូតី”តិ ចុត្តំ. ក្ខេយញ្ញយតោលាប្បត្តិ ហិ ញាឆ តយចិបស្សតាយ រយជ្ជូតត្តិ អឆិប្បេតំ. តេត “តចហាការេទហិ ញាត្រៃយាតិ តិក្កាតិ កចត្តិ…េប… អត្តុទា ច អេញ្ញាសាេតតា”តិ ឧចំ ចុត្តាតំ តចត្អំ អាការាតំ ចេរត ញាត្រៃយាតិ តិក្កាតិ កត្វា របប្បាយាតិ េរចយាេតត រឧូសិតញ្ញាត្តិ រញ្ញេគ្គា.

េតតាតិ េយាកិតា. តចហាការេទហីតិ ចក្កយាេតហិ តចហិ អាការេទហិ. ញាត្រៃយាតីតិ រគ្គាឌីតិ ញាត្រៃយាតិ. តិក្កាតីតិ តិលិលាតិ ចិរងាតិ ឃ្ញុទាតិ. ក្ខេបត្តុប្បត្តាតត្តិ លេលា លេលា ក្ខេបត្តាតំ ក្ខេបត្តាតំ. រញ្ញាទាតត្តិ ចិបស្សិយយាតាតំ ទ្វបិទ្វបឆយូាតំ. លយរេយចាតិ បធយំ ក្ខេបាធំ ឌីត្វា តំ យុច្ចិត្វា លយរេយច កច្ឆរេយច បស្សតិ. តស្ស តចាលយងស្សតបរុតស្ស ចិបស្សតាបញ្ញា តិក្កា ឃ្ញុទា ចហតិ, ញាតទាតិ ច ញាត្រៃយាតិ. តត្វាតិ លយងស្សតេ. រក្កច្ឆកិរិយាយាតិ អាឆេការិតាយ, យថា លយងស្សតបេរេយតេច ចិបស្សតាតោលាំ បចត្តតិ, ឧចំ តំ អាឆេឌាេតា របប្បាេឆតិ. រាតច្ឆកិរិយាយាតិ អចិច្ឆេឆកិរិយាយ, យថា ចិបស្សតាតោលាំ លយងស្សតចេរត តិទត្តុទេយច បចត្តតិ, ឧចំ ឃុត្តប្បឃុេត្តា តំ របប្បាេឆតិ. របប្បាយកិរិយាយាតិ អត្ថុទ្ទបកិរិយាយ អាចាយាឌីរត្តចិឆរប្បាយាេរចតកិរិយាយ. តិយិត្តក្កាេហតាតិ យថា យតរិពេទាត្តស្ស ចិបស្សតារយាឆិ ក្ខេបត្តេ្ម, តស្ស អាការស្ស រលក្កលាចេរត រយឆតិយិត្តក្កហេលាត របប្បាេឆតីតិ រញ្ញេគ្គា.

អត្ថុបចត្តតតាយាតិ អត្ថុទ្ទបេតា បចត្តេតត កាចតាចិត្តស្ស លឹតកាេច ឞិតិចិរិយឆយូចិចយរេញ្ញាជ្ញាតំ ក្ខេគ្គាតកាេច បស្សត្ថិរយាឆិក្ខេបក្ការេញ្ញាជ្ញាតំ ទ្វាហេតតាតិ អេត្វា. កាេយ ច ឌីចិេត ច អតេបក្កតត្តិ អត្តេតា កាេយ អរុចិកាេចត ញាហិទកអចិញ្ញាលាកក្កុលេប ចិយ ឌីចិេត អហិតាចហបច្ចត្តិេក ចិយ តិទេបក្កចិត្តំ ក្ខេបឌ្ឍេបតិ. តត្វ ច អភិក្ឃ្យ េតក្កេយូតាតិ តរុំ កាយចិេត្ត អតេបក្កកាេចត ញាត្រៃយាតំ តិក្កកាចាបិេឆតេត ក្ខេបត្តំ ក្ខេបត្តំ ទក្កំ ឌីទិេយត អភិកចិត្វា កាចតំ របប្បាេឆតិ. អត្តុទាតិ យថាឆិប្បេតាយ កាចតារិគ្គិយា អត្តុទាចៈ អេញ្ញាសាេតតាតិ អរេក្កាចេតត.

ឧចំ ចុត្តាតត្តិ ឧចំ “តចហាការេទហិ ញាត្រៃយាតិ តិក្កាតិ កចត្តី”តិអាឌីតា អដ្ឋកចាយំ ចុត្តាតំ. ឧត្វ ច យថា តាយ រុលុយាតំ យុត្តាបចាឡអាឌីតំ ចិញ្ញូេត រុលុយតេទត េចឆេតត កចិតញ្ញាំ, ឧចេយច រលាលុយាតំ ទ្វបិទ្វបឆយូាតំ, បច្ចយស្ស ច បទិក្កលាបត តិេក្កត ញាេលាត កចិតញ្ញាំ. េតរំ បត លយចយងស្សេត តិក្កតេទត កចិតញ្ញាំ. តិក្កតេទតា ចស្ស តិរាតរិលិឃំ រលាបដ្ឋតាយ កេទលាត ចិយ ចទរុឆាទាយ តិរិតកាចាបិេឆតេត ញាត្រៃយាតំ តិក្កកាចាបិេឆតេត រាេឆតញ្ញា. តញ្ញា េយហិ តចហិ អាការេទហិ េហាតិ, េតរុ លហិកាតំ រញ្ញាទាតំ លេលា លេលា កិជ្ជតាការេងស្សតំ បធយំ ចុត្តំ “ក្ខេបត្តុប្បត្តាតំ រញ្ញាទាតំ លយរេយច បស្សតី”តិ. អរតិ ញាលាស្ស តិក្កតេកាេច តេងកាចេតា េរសិត្រៃយតិក្កតា តស្ស រឡាេកាចេតា ចុត្តា, អចិតាកាចេតា ចាៈ រក្កច្ឆកិរិយាឌីក្កហាំ បត តស្ស ក្ខេបិយងស្សតំ. អរប្បាយាតិ េភាឌតាឌីតិ អត្ថុបឃុជ្ជតាឌីចេរត ចេជ្ជត្វា របប្បាយាតិ យត្តេរា េរចយាេតតៈ ទ្វបិទ្វបឆយូាតំ អច្ចត្តចិឆុទតាយ ឧកញ្ញូ អរយូសិតញ្ញាត្តា, តថា រយូរតស្ស ច ញាឆ អតឆិប្បេតត្វា “កាលេត ទ្វបំ រយូសិតញ្ញាំ, កាលេត អទ្វប”ត្តិ ចុត្តំ. តត្វាបិ ច ទ្វបស្ស

ខ្ទ្យអាទិកតាយ ឃុចិទេញ្ញាឃ្យត្តា បធមំ សមុសិតញ្ញាតា ធុត្តាៈ តិញ្ញាត្តិ បស្សិតញ្ញាតិ បធមំ តាច អាកយាត្យសារទេតា អត្យាតចទេសត ធញ្ជញ្ញាៈ តទេតា បរិ អត្យក្កទេយត ពាលប្យទេត្ត កាចតាចាការទេលា បច្ឆក្លទេតាបិ ឌិស្សតីតិៈ

រូបតិញ្ញាត្តិបស្សតាការកថាចណ្ណតា

ល០០ៈ សទេញ្ញាសត្តិ កាយាចចទាទិអល្លខាទិកេចកិត្តាតំ សទេញ្ញាសំ សត្តាតំៈ បធមំ កមុទេតា តិញ្ញាត្តតិ តំមុលកត្តា ឆ្យុខាទិរូបិតំៈ បទទេតា បចត្តកកកាយធសកាទិចទេសត លក្ខយាតំ បតាត្តត្តឃំ, សត្តតិសិតំ ចា សត្ថាយ "តិសត្តតិចទេសតា"តិ ធុត្តំៈ

ធត្ថិ យត្ថិ ចិទេទត តិទេរាធា ឲតស្សាតិ ធត្តតិទេរាធិ សត្តទេសចិត្តក្កលាឃុកត្តាៈ ទេតតាហ "កទុបរិចត្តី"តិៈ ទេតតាតិ តស្មា, ឃស្មា "តទេតា សិឈតរិ ទេតា, កិក្កទេច, អាឃុសញ្ញារា លិឃត្តី"តិ (ធំ៉ តិ៉ ១ៈ១១៦) ចចតទេតា រូបធមុាបិ ញត្តុទកាលិ ឲច, អរូបធមុា បត ទេតហិ សាតិសឃំ ញត្តុទកាលិ, តស្មា អាហ កកចាតិ អទេត្វាៈ ឃំ បទេតត្វ ចត្តន្តំ, តំ ទេហដ្ឋា ចិចាទិតទេយចៈ ទេតហិ សឌិសាតិ ចិត្តស្ស ឆ្យប្យាធកដ្ឋក្កទេលាហិ សឌិសាៈ សទេញ្ញាសមិ ហិ សញ្ញារាតំ ឆ្យប្យាធកដ្ឋក្កទេលាឃុ ចិសឌិសតា តត្ថិ, សមាតកាលិច ទេតាៈ ធាតប្យត្តត្តិ ធិតិក្កលាប្យត្តំៈ ទេតតាតិ ធុតិឃកចដ្ឋចិទេត្តតៈ ចត្តទូបំ ឲកស្ស ចិត្តស្ស តិស្សទេយា ហុត្វា អញ្ញាស្ស ត ទេហាតិ ធទេបត្វា យទេលាឃតន្តំ, តស្មា ធុត្តំ "ទេតត សឌ្ឋិ"ត្តិអាធិៈ

ឲចំ បឌិសត្តិទេតា បដ្ឋាយ ឃាច ធុតិចិត្តស្ស ឆ្យប្យត្តិ, តំ ធទេស្សត្វា ញ្ញធាតិ តិទេរាធិ ធទេស្សតុំ "បឌិសត្តិចិត្តស្សា"តិអាធិ អារទ្ធំៈ តត្វ ធាតក្កទេលាតិ បឌិសត្តិចិត្តស្ស ធិតិក្កទេលាៈ ឃាច បចត្តិ តាយ អត្តីតិ ឃាច សំសារប្យចត្តិ តាយ អត្តិ, ឃាច ចា ចិត្តស្ស បចត្តិ តាយ អត្តិៈ អសញ្ញាបបត្តិឃញ្ញាតត្តិ ចិត្តប្យចត្តីតិៈ រូបូបបត្តិឃំ សំទេសធខា ញ្ញបបិតិកសឌិសាតិ ញ្ញបបិតិកាតំទេយច កហណៈ ញ្ញបបិតិកាតយ្យិតិ បិ-សទ្ទេត ចា សំទេសធទេខ សមុរិញ្ញលតិៈ សត្តសត្តតិចទេសតាតិ ចក្កធសកាឌិតំ សត្តត្តំ សត្តតិសិសាតំ ចទេសតៈ

ល០១ៈ តត្វាតិ កមុទេតា រូបបចត្តិឃំៈ តាតាក្កលិកកមុបច្ចឃក្យតំទេយច ញ្ញធ កមុត្តិ អធិប្យេតត្តិ អាហ "កមុំ តាយ កុសលាកុសលទេចតតា"តិៈ ឌីចិតតចក់ ចក្កធសកាទិអទេត្តាកធទេយច កត្វា "សមសត្តតិរូប"ត្តិ ធុត្តំៈ តំ ចា ចក្កធសកាទិ ចិឃ ឃុលបរិក្កហំ ត ទេហាតីតិៈ តទេធចាតិ ឃចាធុត្តំ ចិបិកាក្កត្តាកដត្តារូបឃាហៈ កមុតញ្ញាកមុខស្ស ខតកំ, បរិបិចកមុិ ទេហាតិ ឌីចិតិត្រ្កឃស្ស, កមុខក្កិទេតា ច ចទេសត អត្យទក្កលាសញ្ញាចទេតា, អាហារាឌិបឌិលិកទេហតុតាឃ ឆ្យុបត្តម្ភកតិមិត្តទេតា ចៈ ទេតតាហ "ឆ្យុបត្តម្ភកបច្ចទេយាបិ ទេហាតី"តិៈ ឆ្យុបត្តម្ភកបច្ចឃតា ចស្ស ឆ្យុបតិស្សឃបច្ចឃចទេសតទេច ទេចឌិតញ្ញាៈ កមុំ បច្ចទេយា ឲតស្សាតិ កមុបច្ចឃំ, តទេធច ចិត្តំ, តំ សមុដ្ឋាតំ ឲតស្សាតិ កមុបច្ចឃចិត្តសមុដ្ឋាតំៈ ចិបិកទេចតសិកាតមិ កមុបច្ចឃចិត្តសមុដ្ឋាតតា ចត្តញ្ញា, ត ចា ចត្តញ្ញា កមុសមុដ្ឋាតកមុបច្ចឃក្កហទេលាត កហិតត្តាៈ ធាតប្យត្តា ញ្ញខា អញ្ញា ញ្ញខធ្ធយក់ សមុដ្ឋទេបតិ អាហារាត្យទេត សរីទេរតិ កទេហតព្វាៈ

តត្រាបីតិ កមុសមុដ្ឋាតាហារសមុដ្ឋាតតបិ ញ្ញខធ្ធយទេកៈ ចតទេស្សា ចា បញ្ចា ចា បចត្តិទេយា ឈទេចតីតិ សធិសត្តតិចទេសត ចតទេស្សា ចា

បញ្ញា ចា ទ្វបកលិបប្យចត្តិរយា សត្តារតតិ៍ ឌាហិរបច្ចយចិរសរសត បត ចិសឌិសា ឌាហ្វបិ បចត្តិរយា ឈរេដតីតិ ចឥត្តិ៍ យឆា កយ្ញបច្ចយាហារសយដ្ឋារត បរចលិឈដតា, ឲចំ កយ្ញបច្ចរ៍យាត្យសយដ្ឋារតបឹតិ តំ ឥរស្សតុំ "កយ្ញបច្ចរ៍យាត្យសយដ្ឋាត់ តាយា"តិអាឌិ ទុត្តំ៍ ឲត្តំ ច យឆា តត្តំ តត្តំ រកាដ្ឋារស បរយ្យរប្យចត្តិំ ឥរស្សរត្តត អកយ្ញឌា ទុតិយាឌិបចត្តិរយា អសយ្ញុររឥត ឥស្សិតា, ឲចំ កយ្ញឌាហារសយដ្ឋារ៍តាត្យចរសត, កយ្ញរ៍ឌាត្យសយដ្ឋាតាហារចរសត, កយ្ញបច្ចយចិត្តឌាហារ៍រាត្យសយដ្ឋារ៍តាត្យអាហារចរសត ច សយ្ញុររឥចរសតាបិ ទ្វបប្យចត្តិ ឥរស្សតត្តាតិ ចឥត្តិ៍ តត្តំ កយ្ញឌរតា បចត្តអាហារា ចិរសសបច្ចយលិរក សតិ យឆាទុត្តបរិយាណាហិ បចត្តីហិ ដ្ឋស្សិ បចត្តិរយា ត ឈរេដត្តីតិ ត សក្កា ចត្តុំ៍ តឆា ហិ "ឥស ទ្វារស ចារទ បចត្តិ ឈរេដតី"តិ (ចិសុទ្ធិ៍ ១៉លិ០១), "ឲចំ ឌីឈយ្យិ អដ្ឋាត់ អត្យបិឌិក្ខបរក្ខ ចត្វាបិ ដ្ឋត្យសយដ្ឋាត់ បចត្តតិ ឲចា"តិ (ចិសុទ្ធិ៍ ១៉លិ០៣) ច ចក្ខតិ៍

លិ០១៉ឌតកាឌតកា យតាតិ ប្ញរិយកា តិរកាដ្ឋាសសក្កហិតា ឌតកា, បត្ថិយរកាដ្ឋាសិកា "រសាត្យអសា"តិ ទុត្តា អឌតកាតិ យតា ឌាតាតា៍ ក្យសលកិរិយរតាតិ ក្យសលរតា ច កិរិយរតា ច៉ ខ្ញុរិយាយ កាយិកកិរិយាយ បចត្តិដ្ឋាតតាយ បចកាចរតា ខ្ញុរិយាបចឆា, កយតាឌិ, អត្តរតា តឥចត្តំ ទ្វបប្យចត្តិ៍ កាយរច្ចាត្តំ ទ្វបចិតិយុរត្តា ខ្ញុរិយាបចឆា, ចិញ្ញាត្តិ ច តត្តំ, តឆាបិ ត សត្ថំ ទ្វបសយដ្ឋាបកចិត្តំ ខ្ញុរិយាបទ្ធបត្តំយក្ខំ, ចិញ្ញាត្តិចិកាទ្យប្យាឥកញ្ញា រហាតិ៍ យំ បត ចិត្តំ ចិញ្ញាត្តិឌតកំ, តំ ឲក់សរតា ខ្ញុតរស្ស ឌតក់ អចិតាកាចរតា, តឆា ខ្ញុរិយាបទ្ធបត្តំយក្ខំ ទ្វបស្ស៉ ឲតស្ស ចិរសសស្ស ឥស្សតត្តំ "ទ្វបំ, ខ្ញុរិយាបចំ, ចិញ្ញាត្តិញ្ញា"តិ សយុច្ចរយា ករតា៍ ចិបិកចឌ្ឋាតីតិ ឲត្តំ ចិបិកាកិញ្ញាទ្វយចឌ្ឋាតីតិ ចត្តត្តំ តឥរញ្ញាសំរយច រសសក្កហរលាត ករហតញ្ញាត្តា៍ ត ចា ចត្តត្តំ រសសក្កហរលារតច អកិញ្ញាចិត្តារតយ្យិ តិចរត្តតញ្ញរតា៍ ត ចិញ្ញាត្តិ ឌតយត្តិ យហក្កតក្យសលិឌឹត់ សត្តការចត អចិប្យារិកកាចរតា៍ ចិប្យារិករយច ហិ កាយាចចរក្យសលិឌិចិញ្ញាត្តិ សយដ្ឋារបតិ, ខ្ញុរិយាបទ្ធបត្តំយកាតិ បត រហាត្តិ សតិបិ សត្តការច ឈាតរចរកត រ៍សាស្សាហត្តា, យរតា រតាសំ ឌចតកិច្ចតា៍ បញ្ញា កចក្កចិត្តាតីតិ សយ្ញរត្ថា៍ ទ្វបរយច ឌតយត្តិ, ត ខ្ញុរិយាបចំ តិទ្ធស្សាហសត្តការចត បរិទុត្តលកាចរតា៍ កិរិយាយយចិរត្តហិ អចិយិស្សកចក្កប្យចត្តិការល ឥត្ថាឌិសរិរាចយចាត់ តិច្ចលការចតាចដ្ឋាត់៍ តឆា ហិ អរញ្ញាកិរញ្ញ កចរក្ក បចត្តយារត អក្កាតិ ឌ្វឹសឥត្តិ បចិដ្ឋាតិ ចិយ រហាត្តិ៍ "ដ្ឋត្តិសា"តិ បត អាឌិតា ទុរត្តស្ស ឌាករលាចិរត្តស្ស ចត្តយារតស្ស អក្កាតិ ដ្ឋបត្តដ្ឋាតិ យឆាបចរ៍ត្តរិយាបចការចរតច បចត្តត្តីតិ៍ រដ្ឋបញ្ញាចិញ្ញាណាតិ សត្ថាទុត្តលតាយ ទ្វបំ ត ឌតត្តិ៍ បឌិសត្ថិចិត្តំ ចត្តទុត្តលតាយ៉ លឹណាសចាត់ ទុតិចិត្តត្តិ ឲត្តំ –

"កាយាចចរាត់ បត្ថិយចិត្តស្ស ដ្ឋប្យាឥក្ខរលា យស្ស ចិត្តស្ស អតត្តរា កាយាចចរាត់ បត្ថិយចិត្តំ ដ្ឋប្បឌ្ជិស្សតិ, ទ្វបិចចរ អទ្វបិចចរ បត្ថិយកចិកាត់, រយ ច ទ្វបិចចរំ អទ្វបិចចរំ ដ្ឋបបឌ្ជិត្វា បរិតិញ្ញាយិស្សត្តិ, រតសំ ចចត្តាត់ រតសំ ចឌីសក្ខាររា តិរុត្ថិស្សតិ, រតា ច រតសំ កាយសក្ខាររា តិរុត្ថិស្សតី"តិ (យយ៉ ១៉សក្ខារយយក៉ប័ប័) –

បត ចចតរតា អរញ្ញាសយ្យិ ទុតិចិត្តំ ទ្វបំ ត សយដ្ឋារបតីតិ ចិញ្ញាយតិ៍ ត ហិ ទ្វបសយដ្ឋាបកចិត្តស្ស កត្តកតតាឌិចិតត្ថការច កាយសក្ខារាសយដ្ឋាបរត ការលំ អត្ថិ, ត ច យុត្តំ ទុរតា ច ចិត្តសយដ្ឋារទ្វបញ្ញាស្ស បចត្តតិ, តាបិ "ទុតិចិត្តំ ទ្វបំ សយដ្ឋារបតី"តិ បិឡញ្ញា អត្ថិ, "លឹណាសចាត"ត្តិ, បត ចិរសសត់ អប្យាឌិសត្ថិកាតិរាររឥត តិរុត្ថត្តស្ស រតសំ ទុតិចិត្តស្ស ទ្វបសយដ្ឋាបត់ បិកាដត្តិ កត្វា កតត្តិ ឥដ្ឋត្តំ៉

សោឡស ចិត្តានីតិ បរិច្ឆិន្ន គហណំ តេសំ រូបជនកេ ឧក្កំសតោ និយមេតព្ពត្តា, អញ្ញានិ បន ពាហិរានិ អរូបេ ឧប្បន្នានិ អនោកាសគតត្តា រូបំ ន ជនេន្តិយេវ។ ន ឋិតិក្ខណេ, ភង្គក្ខណេ វា រូបំ ជនេន្តីតិ វត្តព្ពា។ ឧប្បាទក្ខណេ បន ពលវំ អនន្តរាទិបច្ចយលាភតោ។

យថា បន កេចិ អាចរិយា រូបសង្ខា ចិត្តហេតុកា ចិត្តសមុដ្ឋានា, ឯវំ វេទនាទយោបីតិ វុត្តំ "ចិត្តសមុដ្ឋានំ នាម តយោ អរូបិនោ ខន្ធា, សង្គហិតា"ន្តិអាទិ។ តេនេវាហ – "កតមេ ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋានា? វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ កាយវិញ្ញត្តិ វចីវិញ្ញត្តី"តិ (ធ។ ស។ ១៦០១, ១៣៦៣)។ តត្ថ កាយវិញ្ញត្តិអាទីនំ ចិត្តសមុដ្ឋានតា បរិយាយតោ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា តេសំ អធិប្បាយត្តា។ "ឯវំ វុត្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប"ន្តិ ឋបេត្វា អរូបសមុដ្ឋានស្ស ចិត្តជរូបស្ស ចិត្តបច្ចយតា វុត្តា។ យថា បន កម្មបច្ចយំ វុត្តំ, ឯវំ ចិត្តបច្ចយេ គហេតព្ពោ តំសមុដ្ឋានរូបស្ស, សហជាតវេទនាទីនម្បិ ចិត្តបច្ចយតា សិយា។ ចិត្តសមុដ្ឋានចិត្តបច្ចយេ បន អសង្គហេតោ វុត្តំ បច្ឆាជាតបច្ចយភាវេនេវ ចិត្តបច្ចយំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ ចិត្តសមុដ្ឋានិកាយ អាហារេហិ កម្មសមុដ្ឋានិកាយ អាហារា ពលវន្តោ ហោន្តីតិ តេសំ ភាវេន វុត្តបច្ចយបច្ចយុប្បន្នំ វុត្តំ, ចិត្តសមុដ្ឋានានំ បន ភាវេន ឧប្បត្តិបច្ចយុប្បន្នំ តំវិបាកចិត្តភាវេន, មហគ្គតានុត្តរចិត្តភាវេន បន ពាហុតរាបិ បវត្តិយោ ឋបេត្វា។ តំនិព្ពត្តានំ ចិត្តជរូបានំ ឧប្បាទបរិភាវតោ។

៤០១។ "រូបាទីនំ កម្មជរូបំ បច្ចយំ លភិត្វា"តិ ឯតេន ពាហិរា អនុបាទិន្នកា រូបាហារលក្ខណំ ន ករោន្តីតិ វុត្តំ។ បច្ចយលាភោ ចស្ស កម្មជរូបសន្តតិយា វិនាសេតាតិ អាហ "តត្ថ បតិដ្ឋាយា"តិ។ តត្ថ កម្មបច្ចយចិត្តសមុដ្ឋានាទិរូបស្សបិ កម្មមូលកត្តា សិយា កម្មជបរិយាយោតិ តំនិទស្សនត្ថំ "រូបាទីន"ន្តិ វិសេសេត្វា វុត្តំ។ អាហារបច្ចយស្ស អាហារោ ន កេវលំ ឧបត្ថម្ភកោ, អថ ខោ ជនកោបីតិ វុត្តំ "ចតុសមុដ្ឋានរូប"ន្តិ វុត្តំ។ "ឯក ទ្វាទស ចត្តារី"តិ វត្វា កថំ ឋបេត្វា ឯក ទ្វាទស ចត្តារិ បវត្តិយន្តីតិ អនុយោគំ សន្ធាយាហ "ឧក្កដ្ឋំ បរិកម្មាហារោ"តិអាទិ។ ឯត្ថ បរិវេ ឋបិត្វាតិ ភាវិតព្ពាភាវិតហិ រសហរណីហិ ឋបិត្វា, អញ្ញថា ជលិតអគ្គិនិ កាយេ បក្កភាវេន ន សង្គហិតយោគោ អាហារស្ស សមុដ្ឋានីតិ។

រូបាទិន្នកោ អនុបាទិន្នកោតិ ទុវិធោ អាហារោ បុព្ពេ អនុបាទិន្នកោ អាហារបច្ចយអាហារោ វុត្តោតិ ឋបេត្វា វុត្តំ "កម្មជាហារោ"តិអាទិ វុត្តំ។ តំ កម្មបច្ចយាហារសមុដ្ឋានេ វុត្តនយេន។ តេនាហ "ឯតស្សា ច បច្ចា ច បវត្តិយោ ឃដេតី"តិ។ អាហារបច្ចយិយាយតោបិ រូបបច្ចយាហារស្ស ឯវំ ឯក ទ្វាទស ចត្តារិ បវត្តិយន្តា វេទិតព្ពា។ វុត្តនយត្តា ន វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ សេសានន្តិ កម្មជនិព្វត្តានំ តិសន្តតិរូបានំ។ កពឡីការាហារោ ហិ អញ្ញាហារសមុដ្ឋិតស្ស, តិសន្តតិរូបានំ រូបត្តយុក្កដ្ឋសេន អត្តនា ឧប្បាទិតស្ស ជនកោ ហុត្វា បច្ចយោ ហោតិ។ ឯវំ អាហារបច្ចយោ ហោន្តោយេវ អត្ថិអវិគតភាវេនាបិ បច្ចយោ ហោតិ, និស្សយភាវោ បន បដ្ឋានេ នត្ថិ។ អាហារបច្ចយា បវត្តមានានិ រូបានិ អាហារនិស្សយានិ នាម ហោន្តីតិ សុត្តន្តនយេន វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។ បរតោ រូបតោ និស្សយជាតនាមបិ ឯសេវ នយោ។

៤០៣។ កម្មសមុដ្ឋានាទីនំ វត្ថុនិស្សាយបិ តេជោធាតុយា រូបុប្បាទនេ សមត្ថកាវេតោ "រូបំ នាម វត្ថុសមុដ្ឋានា តេជោធាតូ"តិ វុត្តំ។ ឯវំ ទុវិធា ហោតីតិ ឯវំ រូបំ តេជោធាតុកាវាទិភេទេហិ ទិក្ខណត្តាទិភេទេន រូបេណ, សីតោតិ ទុវិធា ហោតិ។ យំ បនេត្ថ

ចតុត្ថំ, តំ ហេដ្ឋា ចិចារិតមេច។ យទិបិ វត្ថុ វត្ថុបុរេជាតេន ចិតាបិ រូបំ នយដ្ឋាបេតិ, ញាត្រិយមានេ បត ទោត ចិតា តស្ស រូបុប្បាទេតំ តត្ថិតិ អាហ “វត្ថុបុរេជាតំ បច្ចយំ លភិត្វា”តិ។ ទោតាហ “ចតុសមុដ្ឋានោតា វត្ថុ”តិ។ វត្ថុសមុដ្ឋានោតាមេច ហិ វត្ថុ វត្ថុបុរេជាតេន ចិតា រូបំ នយដ្ឋាបេតិ។ វត្ថុបច្ចយំ តាយ ចតុសមុដ្ឋានិកំ រូបំ។ យតោ្យវត្ថុសមុដ្ឋានំ បត្តរសចិធំ រូបំ, យញ្ញា តជញ្ញាតិសត្តតិរូបំ, តស្ស សព្ពស្សបិ សការោកា វត្ថុវុបត្ថម្ភកបច្ចយោ ហោតីតិ។ យស្មា ចិសការោកា វត្ថុ ហិយាជិ ចិយ បត្យាជិតំ ចិសជិសរូបុប្បត្តិហេតុក្ខំ បុរិមរូបំ ចិតានសត្តិ ចិយ ហោតិ, តស្មា សការំ, ចិសការោកញ្ញា ឧកញ្ញាហេតុត្វា ចុត្តំ “វត្ថុ ចតុសមុដ្ឋានិករូបានំ បចត្តិយា ច ចិតានស្ស ច បច្ចយោ ហោតី”តិ។

ជិឈយ្យិ អដ្ឋាតត្តិ “ជស ធ្វាជស ចារេទ”តិ អញ្ញាស្ស ចុត្តបរិច្ឆេទតោ ជិឈយ្យិ កាលំ។ វត្ថុ ហិ សកាកសត្តតិចមេន លទ្ធបច្ចយំ ចិទតាមយ្យិ កាលំ សជិសាកាទំ រូបប្បចត្តិំ សត្តាតេតិ វត្ថុបុរេជាតសត្តិស្សមេន ចិតា, បមេច ញាតទចា។ ទោតាហ “អនុបជិត្តបត្តេ ចត្វាបី”តិ,

យំសចិតិយុត្តកោសលិយតលចយុលិលតិលកាជិចមេន ជិចយាតសទិទេ អញ្ញាត្តុ យតោកព្យុឧចទាជិចមេនតាតិ អធិប្បាយោ។ រូបស្ស តិដ្ឋត្តិយា ជិដ្ឋាយ តស្ស កទេក្កាបិ ជិទេដ្ឋាមេច ហោតិ ញាត្តទកាលត្តា ធយុប្បចត្តិយាតិ អាហ “តិដ្ឋត្តិ បស្សន្តោ កាលេត រូបំ សយុសតិ តាយា”តិ។ ត ហិ តិដ្ឋត្តិយត្តជស្សតំ សយុសតំ តាយ ហោតិ, វ្ទេយត្ថាយជស្សតញ្ញា អធិកតត្តិ។ ឧស តយោ ញាទោតា បទេរស្សបិ តិដ្ឋត្តិក្កហលោស្ស។

អរូបតិដ្ឋត្តិបស្សនាការកថាចណ្ណនា

៤០៩។ លោកិយចិត្តប្បាទេចមេនតចាតិ អចធារណំ ញាតទស្ស អចិសយត្តា។

តិដ្ឋត្តតិ តំតំកចចមេនា។ តទេច ឧក្កុតចិសតិប្បភេជំ ចិត្តំ កចក្កចមេន តិដ្ឋត្តតីតិ សយ្ហោន្តា។ តថា ចុតិចមេន តជាទយុលចមេនតាតិ ឧត្តាបិ។ តត្តាតិ ទោតស្ស ឧក្កុតចិសតិចិត្តប្បាទេស្ស។ អតត្តុទចិត្តតោ បដ្ឋាយាតិអាជិតាបិ បចត្តិមេច ចុត្តា។

មេសា បត បជិសត្តិចិត្តាតំមេច បចត្តិយំ បចត្តតាកាទោតិ វុទ្ធប្បចត្តិចិត្តាតំ វុប្បត្តិំ ជស្សេន្តោ “បចទេត្ត បតា”តិអាជិយាហ។ អសម្ពិត្តត្តាតិ អចិតដ្ឋត្តា។ “អសម្ពិត្តត្តា ចក្ខុស្សា”តិអាជិតា សទ្ទេបតោ ចុត្តមត្ថំ ចិចទិតំ “ចក្ខុបសាទស្ស ហិ”តិអាជិ ចុត្តំ។ “ជិតិប្បត្តមេចា”តិ ញាយិតា យថា តិទុទ្ធយាតំ រូបំ កស្សចិ បច្ចយោ ត ហោតិ, ឧចំ វុប្បជ្ជយាតយ្យិតិ ជស្សេតិ។ ចក្ខុចិញ្ញាណំ វុប្បជ្ជតីតិ សយ្ហោន្តោ។ ឧចំ មេសមេស្សបិ។

កាយាចចទកុសលកុសលកិទិយចិត្តេស្ស ឧកំ ចា បញ្ញា, សត្ត ចា ជចតាតិ ហុត្វា វុប្បជ្ជតីតិ សយ្ហោន្តោ។ វ្ទេបក្ខាសហកាតាហេតុកំ ចិត្តំ ចាតិ ចា-សទ្ទំ អាទេត្វា សយ្ហិត្តិតញ្ញា។ ទោដ្ឋាតញ្ញាសត្តាយ ឧចំ ចុត្តំ, តំ បត ចុតិយយោឈចារចមេន ទេជិតញ្ញា។ បញ្ញា ជចតាតិ

ស្វុត្តយុទ្ធិតាជិកាលេ, សត្ត បិកតិកកាលេ ទេជិតញ្ញាតិ។ ជចតាទយុលាតុរូបត្តិ “តិហេតុកំ ទេ ជចតំ, តិហេតុកំ, ទ្វិហេតុកំ ចា”តិអាជិតា, “ញាជិំ ទេ អារយុលំ, មោយតស្សសហកត”ត្តិអាជិតា ច ជចតស្ស, អារយុលស្ស ច អតុរូបំ។ មេសសត្វាទេរស្វតិ មោតាសត្វាទាជិមេសសត្វាទេស្ស។

អត្តុក្កមេតាតិ វ្ទេយត្ថាយតាលាធិកយាតុក្កមេត បញ្ញាកាចតំ សយ្យាទេតិ អទេហត្តំ អធិកច្ឆតិ។

រូបសត្តកសម្មសនកថាវណ្ណនា

៧០៩. រូបេសុ មនសិការសត្តកំ រូបសត្តកំ, រូបធម្មេសុ សត្តហាការេហិ មនសិ ការោតីតិ អត្ថោ. ឯវំ អរូបសត្តកម្បិ វេទិតព្វំ. ឋានេហិ អាការេហីតិ ឋានេហិ អាទាននិក្ខេបនមនសិការាទិប្បការេហិ, ឋានេហិ វា យថាវុត្តកោដ្ឋាសេហិ. អារោបេត្វាតិ តិលក្ខណំ អារោបេត្វា.

អាទាននិក្ខេបនតោតិ ភវស្ស គហណនិក្ខេបនតោ, ជាតិតោ, មរណតោ ចាតិ អត្ថោ. វយោវុឌ្ឍត្ថង្គមតោតិ វយសា វុឌ្ឍស្ស អត្ថាយិកាវតោ, អត្ថង្គមនតោ ឋានេសុ អត្ថោ. អាហារតោតិ អាហារហេតុ, រូបស្ស បច្ចយភូតអាហារតោតិ អត្ថោ. អមលេហាទិក្ខុមិបិវោហារាទិកេហិ វិវិធវណ្ណសណ្ឋានំ កម្មានបេក្ខំ សភាវសិទ្ធំ រូបំ ធម្មតារូបំ. សត្តាតិ សត្តធា សត្តហាការេហិ. វិបស្សតីតិ តំ តំ កោដ្ឋាសំ តិលក្ខណំ អារោបេត្វា វិបស្សតិ សម្មសតិ.

“ភារាទានំ ទុខំ លោកេ”តិ វចនតោ ខន្ធភារស្ស អាទានតោ គហណន្តិ កត្វា “អាទានន្តិ បដិសន្ធិ”ន្តិ អាហ. “សព្ពេវ និក្ខិបិស្សន្តិ, ភូតា លោកេ សមុស្សយ”ន្តិ (ទី. និ. ២.២២០; សំ. និ. ១.១៨៦) ឯវ វចនតោ ខន្ធភារនិក្ខេបោតិ កត្វា “និក្ខេបនន្តិ ចុតី”តិ វុត្តំ. “យោ ចិរំ ជីវតិ, សោ វស្សសត”ន្តិ (ទី. និ. ២.៧; សំ. និ. ១.១៤៥-១៤៦; អ. និ. ៧.៧៤) វចនតោ តតោ សាធិកកាលោ វា អប្បមាណន្តិ វុត្តំ “ឯកំ វស្សសតំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា”តិ. ឯត្ថន្តរេ សព្ពេ សង្ខារាតិ ឯតស្មិំ អាទាននិក្ខេបន្តរេ បវត្តា សព្ពេ ភូតុបាទាយរូបប្បភេទា សង្ខារា. រូបធម្មេសុ ហិ ឥទំ សម្មសនវិធានន្តិ. “អនិច្ចា”តិ គហិតព្វត្តំ យុត្តិតោ ហេតុយា បតិដ្ឋាបេតុំ “កស្មា”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ ឧប្បាទវយវត្តិតោតិ ឧប្បជ្ជនតោ និរុជ្ឈនតោ ច បវត្តនតោ, អហុត្វា សម្ភវតោ ហុត្វា វិនាសនតោតិ អត្ថោ. វិបរិណាមតោតិ សន្តានស្ស បុរិមុត្តរវិសេសភាវតោតិ វទន្តិ. តំ វស្សសតបរិច្ឆិន្នេ រូបេ ឥធ សម្មសនន្តិ អធិប្បាយេនេវ វុត្តំ សិយា, ជរាមរណេន វិបរិណាមេតព្វតោតិ អត្ថោ. អវត្ថាបិ ធម្មេហេវ អវត្ថាភេទោ ឋិតិភេទោ. ន ហិ ឧប្បាទាវត្ថា ឯវ ភង្គាវត្ថាតិ យុត្តំ. តថា ហិ វុត្តំ “ជរាយ ចេវ មរណេន ចាតិ ទ្វេធា បរិណាមបកតិតាយា”តិ. សភាវវិគមេន វា ឯត្ថ វិបរិណាមោ. ឥត្តរិកតា តាវកាលិកតា. និច្ចសភាវាភាវេន វា និច្ចបដិក្ខេបតោ. អនិច្ចធម្មា ហិ ចេតេ អត្តនោ សភាវេន ជាតត្តានំ និច្ចំ បដិក្ខិបន្តិ នាម. យតោ ន និច្ចន្តិ អនិច្ចំ, ឧប្បាទក្ខណេ យទត្តា សង្ខារា, ន តទត្តា ឋិតិក្ខណេតិ អញ្ញត្តរប្បត្តិយា ញាយតិ តេសំ កិលមតាការោតិ អាហ “ឋិតិមំ ជរាយ កិលមតី”តិ, ញាយមានោ បិ ឥធ ជរាយ វេទិតព្វោ. យេ បន សង្ខារានំ ឋិតិ ន សម្បជ្ជន្តិ, តត្ថ វត្តព្វំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ. ធម្មានំ សភាវោ តាយ ទុរតិក្កមោ ជរាភង្គំ បក្កមតីតិ អាហ “ជរំ បត្វា អវស្សំ ភិជ្ជតី”តិ. តស្មាតិ យស្មា ឧប្បាទជរាភង្គេហិ សង្ខារា និរន្តរំ បីឡិតា, តតោ ច តេសំ ទុស្សហតាយ ទុក្ខមតា, ទិស្សន្តិ ទុក្ខតាតំ, សំសារទុក្ខស្ស ច អធិដ្ឋានតាយ ទុក្ខវត្ថុតា, តស្មា អភិណ្ហ. បេ... ទុក្ខាតិ យោជនា.

“សុខបដិក្ខេបតោ”តិ ឥទំ វុត្តមេវ. ឋិតិ យា បិបុលត្តុ, ឧប្បជ្ជមានាការេនេវ បវត្តតីតិ អធិប្បាយេន. “ឧប្បន្នា”តិ ឥមិនា ឧប្បាទក្ខណសមង្គិតា វុត្តា. ឋានប្បត្តា យា ឋិតីតិ កស្មា វុត្តំ, តស្ស អត្ថោ ឋិតិ ឯវ ជរាតិ? សច្ចមេតំ, ជរាវសេន បន យោ

កិលេសេហិ, សោ ប្ដច ឌទាក្កុហលោត ពហិតោតិ ឥដ្ឋាំ យា កិញ្ចន្តិ តិច្ចតំ អាឃីសតិ៍ ពស្សិ ឆម្ពិស្សទស្សាបិ ភពចតោ ចសចត្តិការចោ តត្តិំ ត ហិ លក្ខលញ្ញាឆត្តំ ពេតចិ ពាតំ សក្កា៍ ភាចញ្ញាឆត្តេយច ហិ ព្ចឌ្ឌិចិសយោ៍ ឃុញ្ញា សញ្ញារា តេត តឹឃុ ឌាតេឃុ ចសចត្តតាពារេត៍ តម្ហាតិ ចុត្តការណបរាយសតំ៍ ឃុញ្ញតោតិ តិចាឃីការពេចឥពអឆិដ្ឋាឃពចិរេហត តតោ ឃុញ្ញតោ, ត តិស្សភាចតោតិ ឲពច្ចបរិពប្បិតសភាចឃុញ្ញតោ៍ អស្សាមិពតោតិ សាមិក្ខតស្ស ពស្សិ អភាចតោ៍ ឲតេត អតត្តតិឃតំ ឥស្សតិ៍ អចសចត្តិតោតិ ឃចាចុត្តចសចត្តិភាចាភាចតោ៍ អត្តបដិក្ខេបតោតិ បរបរិពប្បិតស្ស អត្តតោ បដិក្ខេបតតោ៍ “ឃុញ្ញតោ”តិអាឌិតា ហិ ឆម្ពាតំ ចាហិរពបរិពប្បិតអត្តចិរហោ ចុតោ្ត, ច្ចមិតា បត អតំសភាចតោ អត្តា ត ហោតីតិ៍

៤៦០៍ ឲត្ត ច “ប្លបញ្ញាឥចឃចត្តិតោ”តិអាឌិតា ចត្ថហិ ការណហិ អតិច្ចា, “អកិណ្ហាបយបដីបិឡអតតោ”តិអាឌិតា ចត្ថហិ ការណហិ ទុក្ខា, “ឃុញ្ញតោ”តិអាឌិតា ចត្ថហិ ការណហិ អតត្តាតិ ទូបឆម្ពុ តិទូឡហំ លក្ខលត្តឃំ បុត្តា អត្តតា អសល្លក្ខិតំ សល្លក្ខេត្តា សម្ពុសត្តា តំ តត្ត អារោបេតីតិ ចុច្ចតិ៍ តឆា បតាតេត អាឥាតតិក្ខេបតចេសត សម្ពុឃិតត្តា អាហ “ទូប តិលក្ខណំ អារោបេត្វា”តិ៍

តត្ត ច ឃម្ពា អតិច្ចលក្ខលក្កហលបុត្តាក់ ទុក្ខលក្ខលក្កហលំ, ទុក្ខលក្ខលក្កហលបុត្តាក់ ចា អតត្តលក្ខលក្កហលំ៍ អតិច្ចលក្ខណេច្ចត្ត ទូបកេឥត ឥស្សិឃមាតំ ឃឆាឡអារិពតោ ឌីបេតត្តត្តំ តំ ចស្សសតបរិច្ឆេឥត បឆយំ ឥស្សត្តេត ចស្សសតំ ផិតស្ស “ឥស ចា ចីសតិ ចា”តិអាឌិតា ចិកឌិត្វា អត្បូក្កយត ឃាទិចាឌ្ឌូណាឌិពោដ្ឋាសចេសត ទូបស្ស កក្កិ ឌិម្វា តតោ “អតិច្ចំ ទុក្ខំ អតត្តា”តិ តិលក្ខណារោបតំ ចយោចុឌ្ឍត្តពូយតោ សម្ពុសតត្តិ ឥស្សតំ “តយេច ចស្សសត”ត្តិអាឌិតា ចឃចេសត ទូបស្ស សម្ពុសតចិឆិ អារេឌ្ឍ៍ តត្ត ឃម្ពា ឡូឡអារិពចេសតេចាឃំ អាឌិតោ ទូបកេឥា ពឃ្យតិ, តម្ពា ត ចស្សសតំ សយពោដ្ឋាសចេសត ចិកត្តំ, យឡ្ហិយាចត្ថាឃ ចា តឆាទូបត្តា យឡ្ហិយចេឃ ឲពំ ចស្សំ ចឌ្ឌិតំ៍

៤៦០៍ យត្តតាឥាហុល្លេត បចត្តំ ចស្សាត់ ឥសព់ យត្តឥសព់៍ ឲស តយោ សេសេឃុបិ៍

តឥាតិ បឆេយ ចស្សឥសពេ៍ សោតិ បុក្កលោ៍ ចបលោតិ អតចដ្ឋិតកិរិយតាឃ តរលោ៍ តេត យោមុ្ហភាចតោ ចិសេសតិ៍ ត ហេស តចយឥសពេ ចិឃ យោមុ្ហការេចត យត្តេ, អឆ ពោ ចបលតាឃាតិ៍ តេតាហ “ក្កុយារោកា”តិ៍ តតិយេ ឥសពេ យំសបិទិបុទិឃា ឃឆារហំ ឈចិចណ្ហា ចិប្បឃីឥតីតិ អាហ “ចណ្ហាឃតតំ ចេបុល្លំ បិបុណាតី”តិ៍ ចតុត្ថេ ឥសពេ អដ្ឋីតំ, ត្បូត្យ ឆិទភាចប្បត្តិឃា ឥលច្ចា ឆាយោ ច ចេបុល្លំ បិបុណាតិ៍ បច្ចមេ ឥសពេ យោឡ្ហតយឥស្ស ទ្វីភាចេត ឃេក្ខេឃ្យត កិលេសតត្តាឃ បញ្ញា ឃឆារហំ ឃុចិសឥា ហោតិ៍ ឈិឌ្ឍាឃ ទតិ ឈិឌ្ឍាទតិ៍ ពបល្លិកាឌិតិស្សឃចិសេសេត បឌីបស្ស ឃុឌ្ឍតាឌិ ចិឃ តិស្សឃចិសេសេត បច្ចមឈដ្ឋឥសពេឃុ បញ្ញាឃ ព្ចឌ្ឌិហាតិយោ ចេឌិតញ្ញា៍ បុទេតោ បក្ខោទា ហោតិ ពឌិសត្ឌិកិចាសត្ឌិតំ ចេសត ទស្សស្សាបិ, បពេច ឌីឈស្ស៍ បក្ខេទាតិ ច កទុភាចេត បលម្ពពោ៍ យោម្ពហោ ហោតិ សតិបញ្ញាចិប្បចាសតោ៍ សឃតឥាហុលេច ហោតិ ឌាតាឌិចេសត សទិទភាទំ ចហិតំ អសព្ភាតេត្វា៍

៤៦០៍ តិណ្ហា តិណ្ហា ចស្សាតត្តិ ឃេក្ខឃ្យតាឃ ចុត្តំ៍ ចតុចស្សិពោបិ ហិ ឲពោ ពោដ្ឋាសោ ហោតីតិ៍ ខ្ចិសតំ ពោដ្ឋាស ពត្វា

ᩅᩮᨠᨠᩋᨿᨶᨧᩮᩅᨶᩣᨲᩥᨷᩥ ᨶᩮᨯᩥᨲᨲ᩠ᨳᩣ᩼

ᨧᩔᩣᩁᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩩᨷᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᨻ᩠ᨻᩮᨶ᩠ᨴ᩼

ᨲᩴ ᨷᨶ ᨧᩔᩣᩁᩴ ᨡ᩠ᨴᩥᨹᩣ ᨶᨿᨲ᩠ᨳᩴ, ᨶ ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨧᩥᨿ ᨧᨲᩩᨿᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨴ᩠ᩅᩮᨿᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣᩁᩮᨠ ᨶᩮᨧᨲᩴ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᩣᨠᨧᨶᩮᨲᩴ᩼ ᨶᩮᩣ ᨷᨶ ᨧᩔᩣᩁᩮᨶᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲ ᨶᩣᨧᩉᨷᩮᨴᩥᨷᩥᨦᨿᩣᨶᩣ, ᩋᩔᩩᨿᩩᨦᨠᨲ᩠ᨳᨠᨿᩣᨶᩣ ᨶᩁᩮᨦᩣ, ᨿᩥᨠᨶᩥᩁᨷᩩᨿ᩠ᨿᨿᩣᨶᩣ ᨴᩮᩉᨿᨶ᩠ᨲᩣ, ᨿᩣᨧ᩠ᨨᨷᨠ᩠ᨠᨲᨿᩣᨶᩣ ᨶᩥᨶᩥᩁᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶᩣᨴᨿᩣᨶᩣ ᨧᨶᨶ᩠ᨲᩣ, ᩁᩮᨦ᩠ᨣᩣᨶᨿᩉᨿᩣᨶᩣ ᨠᩥᨿᩮᨿ᩠ᨿᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩮᨯᩥᨲᨶ᩠ᨲᩣ᩼ ᩃ ᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨦᨶᨦᨶᨲᩣᨧᩥᨠᩣᨧᩮᨶᩮᨲ ᩃ ᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᩼

ᩓ᪑᪐᩼ ᩋᨽᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩩᩁᩮᨲᩣ ᨠᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨿᩣ᩼ ᨷᨯᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨧᨶᩮᨲ ᨠᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᨯᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨿᩣ᩼ ᩋᩣᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩁᩮᩃᩥᨠᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩁᩮᩃᩥᨠᨶ᩠ᨲᩴ᩼ ᨧᩥᨧᩥᨱᩴ ᨻ᩠ᨷᩮᨲᩣ ᨧᩥᩁᩮᨲᩣ ᨧ ᩁᩮᩃᩥᨠᨶ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᩁᩮᩃᩥᨠᨶ᩠ᨲᩴ᩼ ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩥᨦᩣᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᨦ᩠ᨣᨧᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᨿᩥᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩴ᩼ ᩋᩣᨿᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᨶᩣᩁᩮᨱᩴ᩼

ᨷᩥᨦ᩠ᨿᩮᨴ᩠ᨵᩁᨱᨠᩣᩁᩮᩃᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨲᩥᨿᨷᩥᨦ᩠ᨿᩮᨴ᩠ᨵᩁᨱᨠᩣᩁᩮᩃ᩼ ᨷᩥᨦᩔ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨷᩮᨴ᩠ᨵᨷᩥᨦᩔ᩼ ᨡ᩠ᨿᨿᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨲᩥᩁᩮᨲᩣ ᩉᩥᨶᨷ᩠ᨿᨿᩣᨠᨱᩣ᩼ ᩁᨲᨶᩣᩉ “ᨿᨲ᩠ᨳ”ᨲᩥ᩼ ᨻ᩠ᨷᨲᨴᩣᨲᩥ ᩁᨲᩁᨡᩣᨧᩣᩁᩮᨿᩣᨲᩣᨷᩩᩁᩮᨿᩣ᩼ ᨿᨳᩣ ᨷᩥᨦᩔ ᨻ᩠ᨷᩮᨴ᩠ᨵᩁᨱᩴ ᨶᩥᨬ᩠ᨩᩥ, ᨲᨳᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᨿᩩᨦ᩠ᨣᩣᨶᩩᩁᩮᨷᩩ ᩅᨠᩴᨶᩮᨲᩣ ᩁᨲᩁᨡᩣᨧᩣᩁᩮᨿᩣᨲᩣᨷ᩠ᨷᩴ ᩋᨲᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨻ᩠ᨷᨶ᩠ᨴᩥᨲᨲ᩠ᨳᩣ ᨶᩃ᩠ᩃᩉᩩᨠᨶᨠᩣᨧᨲᩣᨿ ᨲᩣᨶᩴ᩼ ᨲᩁᨲᩣ ᩅᩮᨧ ᨧ ᨻ᩠ᨷᨲᩁᩣᨶᩴ ᨡ᩠ᨿᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩁᩩᨶᨠᩣᨧᨲ᩠ᨲᩣ᩼ ᨲᩴᨶᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨶ ᩁᨶᩴ ᨲᩥᨶᨿᩩᨦ᩠ᨣᩣᨶᩩᨷᩴ ᨲᨠ᩠ᨠᨲᩥᨠᩁᨿᨧ ᩁᩉᩣᨲᩥ᩼ ᨠᩣᨿᨧᨧᩥᨧᩥᨬ᩠ᨩᨲ᩠ᨲᨷᨧᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨧᩣᩁᩮᨿᩣᨷᨧᨧᩥᩋᨯᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨻ᩠ᨷᨿᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩩᩔ ᨲᩥᨦᩔᨲ᩠ᨳᩥ ᨦᨦ᩠ᨣᩣ᩼ ᨷᩩᩁᩮᨲᩣ ᩉᨶᩮᩃ, ᨷᨶ᩠ᨵᩮᨲᩣ ᩉᨶᩮᩃ ᨧ ᨻ᩠ᨷᩮᨴ᩠ᨵᨶᩮᩃ ᨧᩥᨿ ᨶᩃ᩠ᩃᩉᩩᨠᨶᨠᩣᨧᨴ᩠ᩅᨷᨷ᩠ᨷᨧᨲ᩠ᨲᩥᨲᩥ ᨲᩣᨶᩴᩁᨿᨧ ᨡ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨹᩣᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨯᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨻ᩠ᨷᨶ᩠ᨴᩥᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᨳᩣ ᩋᨲᩥᩉᩁᨱᨧᩥᨲᩥᩉᩁᩮᨱᩮᨶ”ᨲᩥ᩼ ᨿᨳᩣ ᨻ᩠ᨷᩮᨴ᩠ᨵᩁᨱᩣᨧᩥᨶ ᨶᩃ᩠ᩃᩉᩩᨠᨶᨠᩣᨧᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣᨶ᩠ᨲᩴ ᨡ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨹᩣᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨯᩥᨠᩴ ᩁᩉᩣᨲᩥ, ᨻ᩠ᨷᨲᩁᩣᨶᩴ ᩉᩥᨶᩴ, ᩅᩮᨧᩴ ᩁᨧᩣᨿ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨲᩣᨧᩥᨶ ᨲᩥᨶ ᨠᩁᩩᨶᨠᩣᨧᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩩᨴᩥᨿᩣᨶ᩠ᨲᩴ ᨡ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨯᩥᨠᩴ ᩁᩉᩣᨲᩥ, ᨻ᩠ᨷᨲᩁᩣᨶᩴ ᩉᩥᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨦᨶᩔᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩉ “ᩁᨧᩣᨿ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᩮᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᩼

ᨲᨴ᩠ᩅᩥᨷᩥᨦᩣᨿᨴ᩠ᩅᩥᨲᩥᨲᩥ ᨲᩣ ᨹᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᨲᩥᩔᩣᨿ ᨷᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨷᩥᨦᩣᨴ᩠ᩅᩥᨷᩥᨲᩥ᩼ ᩅᩮᨲ᩠ᨲᨧᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨷᩮᨴ᩠ᨵᩁᨱᩮᩉᩮᨿᨧ᩼ ᩁᨲᨶᩣᩉ “ᩋᨲᩥᩉᩁᨱᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ᩼ ᨻ᩠ᨷᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨧᩥ᩼ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻ᩠ᨷᩮᨴ᩠ᨵᩁᨱᩣᨧᩥᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ᩼ ᨷᨬ᩠ᨬᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩁᨲᨶᩴ ᨹᨿᩮᩣᨲᩴ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨲ᩠ᨲᩁᨶᨠ᩠ᨠᩁᩣᨠᩣᨧᨦᩔᨲᩴ᩼ ᨲᨦᨲᨦᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨲᨦᨲᨦᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨿ, ᩁᨲᨶ ᩁᨶᩴ ᨷᨧᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨠᩃᩣᨿ᩠ᨿ ᨻ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩁᨲᩴ ᨦᨶᩔᨲᩥ᩼

ᩓ᪑᪑᩼ᩋᩔᩣᨲᩥ ᨶᨿ᩠ᨿᨶᨠᩔ᩼ ᨣᩣᩁᩩᨲᩥᩃᩩᨠ᩠ᨠᩣᨦᩥᩔᩩᨲᩥ ᨣᩣᩁᩩᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥᩃᩩᨠ᩠ᨠᩣᨦᩥᩔᩩ᩼ “ᨠᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨩᩥᩃ ᩅᨠᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᨲᨲᩴ ᨶᨷ᩠ᨷᨦᩣᨠᩣᨧᩥ ᩅᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨬ᩠ᨬᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩋᨯᩥᨷ᩠ᨿᩣᨿᨲᩣᩉ “ᨠᩥᨿᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᨿᨲᩣᨷ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᨻ᩠ᨷᨦᨿᩥᨲᩥ ᨿᨦᩥᨴᩴ ᨲᩮᩃᨧᨦᩥᨠ᩠ᨠᩃᨿᨲ ᨷᨦᩥᨷᩔ ᩋᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨻ᩠ᨷᨦᨿᩥ᩼ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᨦ᩠ᨣᩩᩃᨲ᩠ᨲᩁᩮᨲᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᨿᩣ ᨿᩥᨲᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᨷ᩠ᨿᩣᨿᩮᨱ ᨷᩁᩮᨦᩮᨶᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩼ ᨲᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᩋᨧᨿᨧᩮᩃᨶᨠ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩮᨿᩩᩅᩩᨿᨠᩣᨧᨷ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩴᩈᩩᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᩉ “ᩋᩴᩈᩩᩴ ᨷᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨳᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ᩼

ᨲᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨷᨿᩣᨶᩴᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩴ᩼ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᩴ ᨷᨿᩮᨿᩮᨿ᩠ᨿ ᨧᩥᨿ ᨷᨿᩣᨿᩴ ᨷᩥᨠᩁᩮᨦᩥ ᨠᩣᩃᩮᨠᩮᨦᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩅᨠᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨠᨲᩴ ᨷᨶ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨶ

បិបុណ្ណាតីតិ ឧត្តានតា ឧបយាការេន វេទិតព្វា ឧបយាយេវ ច តាវ យាចាតិ កាលស្ស គេហេយត្វា លក្ខណេនាតិ តស្មា កហេណ
កាលគេហេនវសេនាបិ ឧបយា ឃោសេតព្វា៍

លិ១៧៍ បុព្វេ អាគន្តុកវត្តបដិច្ឆនេន ចតុសត្តតិរូបំ សញ្ឆិត្វា គណ្ហិតំ, ពុទ្ធាទិ អាហារបដិក្កូលាទិវសេន កិត្តិត្វា គហេត្វា “ការេន រូបំ
ទិសដ្ឋិត្វា”តិអាទិមាហ៍ តត្ថ ទិសដ្ឋិត្វា ទិសទិត្វា៍ “ទិសញ្ឆិត្វា”តិ ចា បាឋោ, អយមេវត្ថោ៍ អាហារមយត្តិ អាហារេន និព្វត្តំ៍ សតតិ
មិលិតំ៍ កិលន្តត្តិ លិន្តំ៍ ឆាតត្តិ តិត្តំ៍ បីឡិតត្តិ មំសុបនយសម្បត្តិយា បីឡិតំ៍ តតោ ឧន មុទុ៍ សិនិទ្ធត្តិ សិនិទ្ធទិតាយ សណ្ហំ តតោ ឧន
ឋស្សនត្តំ៍

លិ១៨៍ ឧណ្ហាការេន សមុដ្ឋិតំ រូបន្តិ ឧណ្ហសន្តានេន សន្តតិំ រូបំ សន្ធាយាហ៍ ឱទិតាឲុតាតិ សម្បាយេន ឱទិតាឲុតា៍

លិ១៩៍ អាយតនទ្វារវសេនាតិ អាយតនសង្ខាតទ្វារវសេន៍ កម្មទ្វារនិទ្ទេសតំ អាយតនគ្គហណំ៍ កាយទ្វារេតិ បសាទកាយទ្វារេ៍
មនោទ្វារេ នាម សាវជ្ជនំ ភវង្គំ៍ តស្ស និស្សយភាវេន ហទយវត្ថុំ សន្ធាយ និស្សិតវោហារេន “មនោទ្វារេ”តិ វុត្តំ, យត្ថ
មនោទ្វាររូបត្តិំ៍

លិ១០៍ សោមនស្សិតទោមនស្សិតវសេនាតិ សោមនស្សិតទោមនស្សិតបុគ្គលវសេន, សោមនស្សិតទោមនស្សិតកាលវសេន ចា៍

អយមេត្ថាតិ អយំ ពុទ្ធាទិ វុឌ្ឍមានោ សង្ខារានំ អតិព្ពត្តរលណតាសង្ខារេតា អវេត្ថា៍

ទីឃត្តិ ទីឃទិទ្ធិយំ៍ មុលក្ខន្ធាតិ មុលក្ខន្ធនេនតា៍ ឧបេតន្ធាបិ ហិ មុលក្ខន្ធាមុ ឧន អនត្ថាកេសា ពុដ្ឋាទិដ្ឋកានេតា៍ អត្ថការេនាតិ
ទីឃនេនគាទិព្ពាណាទិ ឥបេត្វា អនមិដ្ឋេសយ្យា វុត្តា៍ សញ្ញាតិ គោន៍ គោនលិតិ អត្ថតា និទ្ទការេន ចា អនោមិស្សា៍
ឧកទិត្តសយាឃុត្តាតិ ឧគេគេន ទិវេត្តន សហិតា៍ លហុសោ នត្ថេត ពណោតិ វុត្តនយេន ឧកទិត្តក្ខិកតាយ លហុកា អតិព្ពត្តរោ
ទីឃតាទីនំ ពណោ នត្ថតិ៍

វុល្លាសីតិសហស្សានិ កប្បត្តិ ចតុរាសីតិសហស្សបរិមាណំ កប្បំ, អព្ភន្តរំមោរេក ឧតំ ឧបមោកចនំ៍ កប្បត្តិ ន សាមញ្ញាវសេន
ឧកចនំ៍ មរូតិ នេនា៍ ទ្វីហិ ទិវេត្តហិ សមោហិតាតិ ឧបំ ទិវទីឃនោបិ តេ ទ្វីហិ ទិវេត្តហិ សហិតា ហុត្វា ន តិដ្ឋន្តិ៍ ពុធំ វុត្តំ ហោតិ –
តេសមេវ សន្ធានេ ទីឃតាទីនិ ទ្វីហិ ទិវេត្តហិ សហ ន តិដ្ឋន្តិ, ឧគេន ទិវេត្តន សហ ឧប្បន្នានិ តេនេវ សហ និរុជ្ឈនេតា យាវ ទុតិយា ន
តិដ្ឋន្តីតិ៍

មេ និរុទ្ធា មរត្តស្សាតិ វេនត្តស្ស សត្តស្ស ទុតិទិវេត្តន សទ្ធិំ និរុទ្ធាតិ វត្តព្វា មេ លទ្ធា៍ តិដ្ឋមានស្ស ចា ពុធាតិ មេ ចា ពុធ បវត្តិយំ

តិដ្ឋន្តស្ស ធរន្តស្ស ភង្គប្បត្តិយា និរុជ្ឈន្តា។ សន្តេបិ សតិយា តេ សន្តេបិ ឯកសតិយា អត្តក្កតា អប្បដិសន្ធិកា បុន អាគន្ត្វា បដិសន្ធានាការេន វិគតា។ យថា ហិ ទុតិក្កន្តា ន និរុជ្ឈន្តិ, ឯវំ តទេតា បុន្តេបិ លទ្ធា។ តស្មា ឯកចិត្តក្ខណិកំ សត្តានំ ជីវិតន្តិ អធិប្បាយោ។

អនត្តរា ច មេ កត្វាតិ មេ សន្ធាយ អនត្តរមេវ កត្វា និរុទ្ធា។ មេ ច កត្វា អនាគតេនាតិ មេ ច សន្ធាយ អនាគតេន កត្វា កញ្ជានមិលិ និជ្ជិស្សន្តិ។ តធន្តរា និរុទ្ធានន្តិ តេសំ អតីតានាគតានំ អន្តរា វេមជ្ឈេ បច្ចុប្បន្នំ បត្វា និរុទ្ធានំ កត្វានំ វេសមំ នត្ថិ លក្ខណេតិ តេសំ តិវិធានម្បិ កត្វលក្ខណនិមិត្តំ វិសមតា វិសទិសតា នត្ថិ។

អនិព្ពត្តេន ជានតាតិ អនុប្បន្នេន ចិត្តេន ជានតា ន ហោតិ, អជានតា នាម ហោតិ។ បច្ចុប្បន្នេន វត្តមានេន ចិត្តេន ជីវតិ ជីវមានោ នាម ហោតិ។ ចិត្តភង្គា មតោ លោកោតិ ទុតិចិត្តស្ស វិម សព្ពស្សបិ តស្ស តស្ស ចិត្តស្ស ភង្គប្បត្តិយា អយំ លោកោ បរមត្ថតោ មតោ នាម ហោតិ និរុទ្ធស្ស អប្បដិសន្ធិកត្តា។ ឯវំ សន្តេបិ បណ្ណត្តិ បរមត្ថិយា យាយំ តំ តំ សត្តំ សន្តិស្សយំ ចិត្តំ ឧប្បាទាយ "តិស្សោ ជីវតិ, ផុស្សោ ជីវតី"តិ ឯវំ វវត្ថាបនត្ថិយា វិសយភូតា សន្តានបណ្ណត្តិ, សា ឯត្ថ បរមត្ថិយា បរមត្ថភូតា។ តថា ហិ វុត្តំ "នាមគោត្តំ ន ជីរតី"តិ (សំ៍ និ៍ ១៍សិ៍៩)។

អនិធានគតា ភគ្គាតិ មេ ភគ្គា, ន តេ កត្ថចិ និធានំ គតា, អថ ខោ អភាវមេវ គតា។ បុញ្ជោ នត្ថិ អនាគតេ យេតា អាគន្ត្វា វត្តមានកាលំ និព្ពត្តា មេមិតិ មេ បដិលទ្ធនាកា បច្ចុប្បន្នា, តេបិ អារគ្គេ សាសបូបមា តិដ្ឋន្តិ។ យថា នាម សូចិមំ ធិនាមំ សាសបេបិ លិតេត្វា តស្សា សិលំ ផុដ្ឋមេត្តា វិគច្ឆតិ ន តិដ្ឋតិ, ឯវំ សន្ធាយ ឧប្បជ្ជិត្វា និជ្ជន្តិ, ន តេសំ អវដ្ឋានំ អត្ថីតិ។

នវគ្គានេនំ បុរក្ខតោតិ តេសំ និព្ពត្តធម្មានំ នវគ្គា នាម បុរេតា ឯវ គតោ, ឯកំសនាជី ន អបសក្កតីតិ អធិប្បាយោ។ បុរាណេហីតិ បុរិមកេហិ អតីតេហិ។

អធស្សនតោតិ អបស្សិតព្ពតោ។ អាយន្តីតិ អាគច្ឆន្តិ "ឧប្បជ្ជន្តី"តិ វុត្តំ ហោតិ ហេតុតាទិ នានិតោ អាគមនាការេនេវាហ។ ភគ្គា គច្ឆន្តធស្សនន្តិ ភគ្គាបិ គច្ឆន្តិ ឧបគមនាការេន សព្ពត្ថ សព្ពំ អធស្សនំ អនាវរណេន គច្ឆន្តិ។ តថា និធស្សនមាហ "ចិជ្ជុប្បាទោ...បេ... វមន្តិ វា"តិ។

សិ៍១៩។"វិជ្ជុប្បាទោ បដ្ឋាយ ឧប្បជ្ជនកគ្ហុប"ន្តិ ឧបិធា សយមេវ ឧប្បជ្ជនកធម្មតាយ "ធម្មតារូប"ន្តិ អក្ខាតនាមកំ ធស្សេតិ។

អយលោហាទីសុ អយោ នាម កាឡលោហំ។ លោហំ នាម ជាតិលោហំ វិជាតិលោហំ កិត្តិមលោហំ បិសាចលោហន្តិ ចតុព្ពិធំ។ តត្ថ អយោ រជតំ សុវណ្ណំ តិបុ សីសំ តម្ពលោហំ វេកន្តកលោហន្តិ ឥមានិ សត្ត ជាតិលោហានិ។ នាគនាសិកលោហំ វិជាតិលោហំ។ កំសលោហំ វដ្ដលោហំ ហារកូដន្តិ តីណិ កិត្តិមលោហានិ។ មោរក្ខកាទិ បិសាចលោហំ។ តត្ថ តម្ពលោហំ វេកន្តកន្តិ ឥមេហិ ទ្វីហិ ជាតិលោហេហិ សទ្ធិំ

ទេសំ សន្ធាយេវ វុត្តំ “លោហ”ន្តិ ហទិតន្តិ។ តិដ្ឋតិ ទេវតិដ្ឋ។ សីសន្តិ កាយអតិដ្ឋ។ សុចណ្ណំ អាកឞ្ឞត្តសមិទ្ធាឌិទេកង៍។ យុត្តា សាយន្តិកយុត្តាឌិ។ យលឹតិ ទេព្យន្ទិយលោហិតក្ខយសារកល្លាតិ ឌេវប្វា អចេសេសា សន្ធោ យលិខិសេសា។ ទេព្យន្ទិយោ ចំសចល្លយលិ។ សន្ធោ សាយន្តិកសន្ធោ។ សិលិតិ កាឞ្យអសិលិបល្ហុសិលិឌិទេកគ។ សន្ធាបិ ទតតសមុតសិលិ។ បចាឞ្យអំ តាយ ចង្គំ ចិន្ទំ។ លោហិតក្ខំ ទត្ថយលិ។ យសារកល្លំ កចាទយលិ។ ក្វុយិអាគយោ បិកជិច។ តដស្សាតិ តំ ឌយុតាទ្វុបំ អស្ស យោកិតោ។

តទុលបល្លចចល្លត្តិ អទ្ធាឌឹតំ តទុលបល្លចេត សមាតចល្លំ។ សកាកទ្វុបសត្តតិត្តិ ចល្លាឌិតា សមាតកាកំ ទ្វុបសត្តាតំ។ អតុឞ្ឞបត្ថាបយមាតត្តិ ទេហតុឋលបទេយ្យរាយ សមូត្តតចទេសត សចត្តត្តិ។

សោតិ យោកឹ។ តត្តិ អសោកាទុក្លុបល្លំ។ បរិក្កទេហតុាតិ ឌាការលាត បរិច្ឆិជ្ជ កទេហតុា។ ពូយិតា តទេយតាតិ ពូយិតា អសោកាបល្លោ ចុទត្តត តទេយត។ សន្ធាយេវ អយលោហាឌិទេកង៍ ឌយុតាទ្វុបំ។ តយេវ ហិ សីតកាទេល សីតលំ, ឞ្ឍព្ហាទេល ឞ្វុទិយសត្តាបេត ឞ្ឍព្ហាទំ ទោហាតិ។ តត្ថ សីតកាទេត បចត្តំ ទ្វុបំ ឞ្ឍព្ហាឞ្ឍព្ហាការចេត បចត្តំ ទ្វុបំ សីតំ ត បិបុលាតិ។ តត្ថ តទេត្ថច តដតជិយត្តំ កិច្ចិតិតិអាឌិតា យោទេតត្តំ។

អទ្វុបសត្តកសមុសតកឌាចល្លតា

ល៉ិ១ល៉ិ។ កលិបទេតាតិ អទ្វុបឌយុកលិបទេតា។

យន្ទា តត្ថ ឋស្សបញ្ញាយកា ឌយា សន្ធចិត្តុប្បាទសាឌារលា សុបិកជិ, សុចិទេញ្ញាយ្យា ច, តន្ទា ទេតសំ ចទេសត ឌទេស្សន្តោ “កលិបទេតាតិ ឋស្សបញ្ញាយកា ឌយា”តិ អាហ។ ទេយ ពូទេយ សមុសទេត ឞ្ឍព្ហា ឋស្សបញ្ញាយកា ឌយា, សទេគ្គ ទេត ចិតដ្ឋាតិ សន្ធុទេត្តា។

បចត្តំ ចិត្តត្តិ សត្តសុ ផាទេតសុ សមុសតចទេសត បចត្តំ ចិត្តំ។ សមុសទេត្តាតិ ឲកដ្ឋិកទេហតុា សមុសទេត្តា។ តំ យុត្តតទត្តិ តំ អទិយចំសកឌាយំ ចុត្តំ យុត្តតទំ អាសត្តការចេត ចិក្វុតតទំ ទ្វុបសត្តទេក សមុសតំ សហ កទេហតុា សមុសតស្ស ចុត្តត្តា។ អបិច ទ្វុបសត្តទេក សមុសតស្ស ទ្វុបឌទេយុសុ សាតិសយំ ឈតចិតិត្តទោកំ កតុា បចត្តត្តា តត្ថាសយំ អទ្វុបសមុសតំ សាតិសយំ អតិច្ចាឌិលក្ខលប្បជិទេចឆាយ សមុចត្តតីតិ តំ យុត្តតទំ, ត បត អបុគ្គទេកសាឌិសមុសតំ កតុា តត្ថាសយំ បចត្តិតំ។ តឆា សតិ កយុដ្ឋាតំ តចំ តចំ ឲច សិយា, បុទេគ្គ ហហិតំ សមុសតចិសយំ លទេគ្ធតុា អញ្ញាស្ស សមុសតចិសយស្ស កព្ហាតោ។ ទេសសាតិបីតិ យយកទេតា សមុសតាឌីតិបិ។ ទេតទេតចាតិ អទិយចំសកឌាតទេយទេតច។

ល៉ិ១ប៉។ តយេវ ចិត្តត្តិ អាគាតតិទេក្ខបទេតា សមុសតចទេសត បចត្តចិត្តុប្បាទយេវ។ ចិត្តសីទេសត ហិ តិទេគ្គសោ។ ឲស តទេយា សន្ធត្ថ។ យយកទេតា សមុសតិ តាយ តាយទ្វុបឌទេយុ អាទក្ខ យុកាឞ្យអចទេសត សមុសតស្ស បចត្តតទេតា។ អយញ្ញាបុទេគ្គ ទ្វុបសត្តកចទេសត សមុសិត្វា ឌិទេតាបិ ពូគាតិ អាគាតតិទេក្ខបិឌិចទេសត សមុសិត្វាច តំ សមុសតិ។ លលិកទេតា សមុសតាឌីសុបិ ឲទេសច តទេយា។

ល៌៨៥៎ ឲតយ្យឹតិ ឲត់ ចត្យត្តួនយួនតចិត្តយ្យិ៎ បឍយចិត្តត្តិ អាគាតតិក្លេបិឌ៏ចរសត ទ្ធប់ នយួសិតចិត្ត, ឃំ ទ្ធបបទិក្កាហកចិត្តត្តិ អឍិរប្យត់៎ នយួសិតនយួសិតចិត្តនយួនរតត រពរសំ ពលិកកាចយ្ស ចិកាចតរពា ព្ទគំ នយួនត់ "ពលិករពា នយួនត"ត្តិ ចុត្ត៎

ល៌១០៎ ព្ទគរយច ច នយួនត់ ឌិក្យលិត់ អរតកនយួនតបដិបាទិនយួចរពា "បដិបាទិរពា នយួនត"ត្តិ ចុត្ត៎ ចរដ្ឋ្យាតិ នយួចរយ្យ៎ ពធា នតិ បដិបាទិនយួនតបស្ធា ឲច កាចតា សិឃា, ត ប្ទលកយ្ទ្ឋាត្យបកាទឹ, ត ចាឃំ នយាបត្តិចាររា៎ ឃស្ធា ច ពត្តរពត ទ្ធបឆរយួស្យ, អទ្ធបឆរយួស្យ ច អតិក្ខាឌិលក្ខលាតិ ស្ម្រ ចិក្សតាតិ រហាត្តិ, ពស្ធា ចុត្ត "ឃាច គនយចិត្តនយួនតា...រប... ឍរបពន្ធា"ត្តិ៎ ឍរបពន្ធាត្តិ ច ត ឲកាគនយំ ក្ខាគនរយត នយួសិតន្ធាត្តិ បដិបាទិរពា នយួនតយ្ស បទិរច្ឆគយ្សតប៌, ត ពរតា នយួនតរពា ឲ្ជរយតគយ្សតប៌, ពស្ធា ប្យតបិ ទ្ធប់ បទិក្ករហត្វា ឃាច គនយចិត្តនយួនតា កាចតយត្យយ្ញូរពច៎ ចុត្តត្តិ អទិឃចំនកធាឃំ ចុត្ត៎

ល៌១១៎ ចិសុំ នយួនតតរឃា តាយ តត្តិ៍តិ អតិក្ខាឌិយតសិការចិតិយុរត្តា អរន្ធា ចិបយ្សតាយតសិការទា តត្តិ៍៎ ចិបយ្សតាឃ ច ឌិ្ឋិអាឌិចិក្លយួតា ព្ទឆ ឌិ្ឋិស្ពក្យ្ឈាចតាគរឃាតិ អឍិរប្យតា៎ ចិបយ្សតាឃ ឲច ហិ បចត្តិចិរសរសត ឌិ្ឋិស្ពក្យ្ឈាចតាគរឃា ព្ទន្ធត្តិតិ គរយ្សរត្តា "ឃំ បរតត"ត្តិអាឌិយាហ៎ ពត្ត នត្តនន្ធាតិ នត្តា អត្តិ៍តិ ស្ពប្យន្ធតកនន្ធា៎ ក្យន្ធាលិឃ អត្តឌិ្ឋិឃា នហកពនន្ធាតិបិ ចគត្តិ៎ នត្តនន្ធា ស្ពក្យ្ឈាចិតចិរត្តតាតិ នត្តនន្ធាឃ ចិក្លយួតចរសត បចត្តចិរត្តត ឌិ្ឋិ ត្យប្យន្ធតិ, នន្ធាចិបល្លាសរហត្យស្ពប្យន្ធតកា ចិត្តឌិ្ឋិចិបល្លាសា ពគការចត រហាត្តិ៍តិ៎ យាតតា តាយ រឃា ឌិ្ឋបតិស្សរឃា អបិឃកយតិ៍រឃា, រសា ឌិ្ឋិឃា ចិក្លយួិតាឃ ចិក្លយួរពា ឲច រហាតិ, ឌិ្ឋិឃា នយួ្ឋិត្តាឃ នយួ្ឋិន្ធតរពាតិ អាហ "ឌិ្ឋិស្ពក្យ្ឈាចិត...រប... យាតតា ត្យប្យន្ធតិ៍"តិ៎ យាតតា ចិក្លយួិឃយាតតា ពល្យាឃ បចត្តិ៍ តិចាររតិ, អកិយពចិនរឃស្យ ឲច ពល្យាឃ បចត្តតរពាតិ ចុត្ត "យាតនយួក្យ្ឈាចិត...រប... ពល្យា ត្យប្យន្ធតិ៍"តិ៎ ពល្យាតិ ព្ទឆ ស្យល្យា តិកត្តិ អឍិរប្យតាតិ អាហ "ពល្យាឃ...រប... បទិឃាឌិត្តា តាយ រហាតិ៍"តិ៎

អឃំ តរឃាតិ ព្ទគាតិ ចុក្ខយាតតា នយួនតចិសិ៎

យយ ចិបយ្សតាតិ ព្ទយយ្សាបិ អត្តតិឃនន្ធាតាឃ ចិបយ្សតាឃ នាយិក្សរពា អត្តា បទាយឹឃតិ៍តិ ឌិ្ឋិកាហពាតិ ពធា "កល្យាតា ហិ ឌិ្ឋិនយួក្យ្ឈាចត់ តាយ ត រហាតិ៍"តិ ចុត្ត៎ កាយក្ខាឃំ ឌិ្ឋិចិស្ងិកក្ខាចិតរលចិស្ងិនយឆិករយត ចិស្ងឌិ្ឋិរកា, យរក្កត បត អនយួក្យ្ឈាចិតត្តា អរតាឡអាទិកាឃ ច ឌិ្ឋិឃា ចរនរតចំ ចុត្ត៎

ស្ម្រតិ នយួ៎ យតាបត្តិ ច កិទិឃាចិរសនត់, យតចឆ្ឆាការរតាតិ អរត្វា៎ ស្ពករឃតាបិ ចិបយ្សតាចិនឃំ អឍិយាតយាហ៎ រពត ចុត្ត "យាតនយួក្យ្ឈាររដ៏ តាយ ត រហាតិ៍"តិ៎

ចិបយ្សិត់ នរក្កាយឹតិ ពត្ត នយត្តតាបរគរសត ក្យលចិរសនរឃាករពា ចិបយ្សតាឃ អយ្សារគពន្ធតា គយ្សឹឃតិ, ចិត្ត ចិបយ្សិត់ នរក្កាយិ៎ ពស្ធា ចិបយ្សរត្តា ឲច កាលំ ឌីតិតារយយ្សាឃឹតិ ចិបយ្សត់ អយ្សារគត្តយ្សាតិ រឃាឌតា៎

ឃស្មា ឌិដ្ឋិសម្បយុត្តំ តាេយវ ចិេសបេតា អតត្តានុបស្សនាយ េហាតិ, តស្មា តំ ឌេស្សេន្តេន “សេច សង្ខារា”តិអាឌិនា អតត្តានុបស្សនាចិធិំ ចត្វា ឃស្មា បត អតត្តេតា អនុបស្សេន្តេន សង្ខារា អតិច្ចេតាបិ ឌុក្ខេតាបិ អនុបស្សិតព្វា ឲច តឌុបត្ថម្ភតេតា, តស្មា “ហុត្វា អភាចេដ្ឋេតា”តិអាឌិ ឌុត្តំ៉

ឃស្មា យាតសម្បយ្ហុត្តំ តាយ អតិច្ចានុបស្សនាយ េហាតិ៉ ពេលា ពេលា កិន្ឋតេពា សង្ខារេរ បស្សន្តស្ស ពុេតា យាតស្ស អចសេរា៉ អតិច្ចសញ្ញា ភាេចតព្វា អស្មិយាតសម្បយ្ហុងឿយាតិ ហិ ឌុត្តំ៉

ឃស្មា តិពត្តិបរិឃាឌាតំ តាយ ឌុក្ខានុបស្សនាយ េហាតិ៉ ត ហិ សភាចេតា, ឌុក្ខចក្ខុេតា ច ឌុក្ខក្ខុេត សង្ខារេរ បស្សន្តស្ស តត្ថ ថ្វាសពយ្បំ អភិរេតា េហាតិ៉ អស្សាឌានុបស្សិេតា ហិ តត្ថ តណ្ហា ដ្ឋប្បេន្ឋឃ្យ៉ េសសំ អតត្តលក្ខេណា ឌុត្តតេឃេឃច៉ អឃំ បេតត្ថ សេង្ខបេត្ថ – ឌុត្តតេឃត បដិបាដិេតា សម្បសំ បឫតស្ស េឃាកិេតា ឃឌា អតត្តានុបស្សនា តិក្ខា ឃ្ញរា ចិសឌា បចត្តតិ, ឌ្កតរា េឌ្ឋបិ តឌត្យាតិកា, តឌាេតត ឌិដ្ឋិឃ្ឈុ្ឈងតំ ពតំ េហាតិ៉ អត្តឌិដ្ឋិម្បូលិកា ហិ សព្វា ឌិដ្ឋិេឃា៉ អតត្តានុបស្សនា ច អត្តឌិដ្ឋិឃា ដ្ឋឌុបដិបក្ខា៉

ឃឌា បត អតិច្ចានុបស្សនា តិក្ខា ឃ្ញរា ចិសឌា បចត្តតិ, ឌ្កតរា េឌ្ឋបិ តឌត្យាតិកា , តឌាេតត យាតសម្បយ្ឈុងតំ ពតំ េហាតិ៉ សតិ ហិ តិច្ចាភេហ យាតឌប្បតា “ឌ្កឌំ តិច្ចំ, ឌ្កឌំ ឌុច”ត្តិអាឌិតា (ឃ៉ តិ៉ ១៉៥០១) ពាពព្រាហ្មេតា ចិឃ៉ អតិច្ចានុបស្សនា ច តិច្ចាភាហស្ស ដ្ឋឌុបដិបក្ខា៉

ឃឌា បត ឌុក្ខានុបស្សនា តិក្ខា ឃ្ញរា ចិសឌា បចត្តតិ, ឌ្កតរា េឌ្ឋបិ តឌត្យាតិកា, តឌាេតត តិពត្តិបរិឃាឌាតំ ពតំ េហាតិ៉ សតិ ហិ ឃ្ញពសញ្ញាឃ តណ្ហាពាេហាច, ឌុក្ខានុបស្សនា ច តិពត្តិឃា ដ្ឋឌុបដិបក្ខា៉ ឲចំ តិស្សត្ថំ អនុបស្សនាតំ ពិច្ចចិេសសេចសេត ឌិដ្ឋិដ្ឋុងតាឌីតិ េហាត្តិ៉ េពត ឌុត្តំ “ឌ្កតិ អឃំ ចិបស្សនា អត្តេតា អត្តេតា ឌាេតេឃច តិដ្ឋតី”តិ៉ អនុបស្សនាតំ ឃឆារហំ សពពិច្ចពរេណាតិ្យា សពដ្ឋារេតេឃច ឌាតំ, តស្មា ចិសុំ សម្បសតតេឃា តត្ថិតិ ត ចត្តព្វាត្តិ អឌិប្បាេឃា៉

សិ១១៉សង្ខាការេតាតិ ឌ្កឆ ចិឃ ឲពេឌេសត អចត្វា សង្ខាការេតា សន្វបេតា, ពិច្ចេតា ច អតចេសសេតា ចត្តព្វា៉ ឌ្កេឆចាតិ តីរណបរិញ្ញាឃេឃច៉ ឲពច្ចាតំេឃេចត្ថ អនុបស្សនាតំ បដិលិេភាតិ អាហ “ឲពេឌសំ បដិចិជ្ឈុេត្តា”តិ, តា បត សឃេឃច សន្វបេតា ឌេស្សស្សតិ ៉ តប្បដិបេក្ខ ឌេឃ្វតិ ឃា អនុបស្សនា ឌ្កឆ សម្ភចត្តិ, តាសំ បដិបេក្ខ ឌេឃ្វ តិច្ចសញ្ញាឌិេព បឌហតិ ចិក្ខម្ភុេតិ៉

ពឃានុបស្សតត្តិ សង្ខារាតំ ពលភង្គានុបស្សតំ៉ ភាេចត្តាតិ ចេឌ្ឋត្តា៉ ឈតសញ្ញាត្តិ សត្តតិសម្ភហិច្ចារម្ភណាតំ ចេសត ឲពត្តគ្គហណំ៉ ពឃានុបស្សតត្តិ ហុត្វា អភាចានុបស្សតត្តិ ចឌត្តិ៉ ឃាឃ បញ្ញាឃ ឈតចិតិច្ឆោឲាក់ ពត្វា “អតិច្ចំ ពឃេដ្ឋេតា”តិ (បដិ៉ ឃ៉ ១៉៣ប័) បស្សតិ, សា ពឃានុបស្សនា៉ ភង្គានុបស្សតេតា បដ្ឋាឃ តស្សា បារិបូរីតិ ឈតសញ្ញាឃ បហាតំ េហាតិ, តេតា បុេព្វ អបរិបុណ្ណតាឃ តំ ត

ហោតិ។ ឯវបញ្ញត្ថាបីតិ បរិបុណ្ណាបរិបុណ្ណតា បហានតីរណបរិញ្ញាសុ វិបស្សនាបញ្ញាយ ទិស្វា បច្ចក្ខតោ, អន្វយតោ ច សង្ខារានំ ភង្គំ ទិស្វា តត្ថេវ ភង្គសង្ខាតេ និរោធេ អធិមុត្តតា វយានុបស្សនា, តាយ អាយូហនំ បជហតិ។ យទត្ថំ, យាយ ច អាយូហតិ, តស្មិំ បវត្តេ តណ្ហាយ ចស្ស ចិត្តំ ន តិដ្ឋតីតិ។ តេន វុត្តំ “វយានុបស្សនំ ភាវេន្តោ អាយូហនំ បជហតី”តិ។ ឋានស្ស ឧទយវយេហិ ទ្វិធា បរិណាមទស្សនំ, រូបសត្តកាទិវសេន វា បរិគ្គហិតស្ស តំតំបរិច្ឆេទតោ បរំ អញ្ញាភាវទស្សនំ វិបរិណាមានុបស្សនា, តាយ ធុវសញ្ញំ ថិរភាវគហណំ បជហតិ។

អនិមិត្តានុបស្សនាទយោ អនិច្ចានុបស្សនាទយោ ឯវ។ និមិត្តន្តិ សន្តតិយំ, សមូហេ ច ឯកត្តសញ្ញាយ គយ្ហមានំ កាលទ្ធានសណ្ឋានាទិការេន, និច្ចាការេន ច សង្ខារានំ សកិច្ចបរិច្ឆេទតាយ សវិគ្គហំ វិយ ឧបដ្ឋានមត្តំ។ បណិធិន្តិ សុខបត្ថនំ, រាគាទិបណិធិំ វា, អត្ថតោ តណ្ហាវសេន សង្ខារេសុ និន្នតំ។ អភិនិវេសន្តិ អត្តាភិនិវេសំ។ ឯតេសញ្ហិ និមិត្តាទីនំ បដិបក្ខភាវេន អនិច្ចានុបស្សនាទយោ អនិមិត្តាទិនាមេហិ វុត្តាតិ អនិច្ចានុបស្សនាទីហិ បហាតព្ពា និច្ចសញ្ញាទយោ វិយ និមិត្តគ្គាហាទយោ ច បដិបក្ខាតិ ទដ្ឋព្ពា។ រូបាទិអារម្មណំ ញត្វា តទារម្មណស្ស ចិត្តស្ស ភង្គំ ទិស្វា សង្ខារា ឯវ ភិជ្ជន្តិ, សង្ខារានំ មរណំ, ន អញ្ញោ កោចិ អត្ថីតិ ភង្គវសេន សុញ្ញតំ គហេត្វា បវត្តា វិបស្សនា អធិបញ្ញា ច សា ធម្មេសុ ច វិបស្សនាតិ អធិបញ្ញាធម្មវិបស្សនា, តាយ និច្ចសារាទិអាគាតវសេន បវត្តំ អភិនិវេសំ សតណ្ហាទិដ្ឋិំ បជហតិ។ យថាភូតញាណទស្សនំ តាយ សប្បច្ចយនាមរូបទស្សនំ។ តេន “អហោសិំ នុ ខោ អហំ អតីតមទ្ធាន”ន្តិ (ម។ និ។ ១។១៨; សំ។ និ។ ២។២០) ឯវមាទិកំ, “ឥស្សរតោ លោកោ សម្ភូតី”តិ ឯវមាទិកញ្ច សម្មោហាភិនិវេសំ បជហតិ។ ភយតុបដ្ឋានវសេន ឧប្បន្នំ សព្វភវាទីសុ អាទីនវទស្សនញាណំ អាទីនវានុបស្សនា, តាយ កស្សចិបិ អាលយនិស្សយអទស្សនតោ អាលយាភិនិវេសំ តថាបវត្តំ តណ្ហំ បជហតិ។ សង្ខារានំ មុញ្ចនស្ស ឧបាយភូតំ បដិសង្ខាញាណំ បដិសង្ខានុបស្សនា, តាយ អនិច្ចាទីសុ អប្បដិសង្ខានតា បដិសង្ខានស្ស បដិបក្ខភូតំ អវិជ្ជំ បជហតិ។ សង្ខារុបេក្ខា, អនុលោមញាណញ្ច វិវដ្ដានុបស្សនា។ តស្សា ហិ វសេន តស្ស បទុមបលាសេ ឧទកពិន្ទុ វិយ សព្វសង្ខារេហិ ចិត្តំ បតិលីយតិ បតិកុដតិ, តស្មា តាយ សំយោគាភិនិវេសំ កាមសំយោគាទិកិលេសប្បវត្តិំ បជហតិ។ អនិច្ចានុបស្សនាទយោ សត្ត អនុបស្សនា ហេដ្ឋា អត្ថតោ វិភត្តាតិ, បរតោ ច វិភជិស្សតីតិ ឥធ ន វុត្តា។

តាសូតិ អដ្ឋារសសុ មហាវិបស្សនាសុ។ ឥមិនាតិ យោគិនា។ តស្មាតិ អនិច្ចាទិលក្ខណត្តយវសេន សង្ខារានំ ទិដ្ឋត្តា។ តំទស្សនេន អនិច្ចាទិអនុបស្សនាតិ។ បដិវិទ្ធាតិ បដិលទ្ធា។ យទគ្គេន ហិ ញាណេន វិសយោ បដិវិទ្ធោ, តទគ្គេន តំ បដិលទ្ធំ នាម ហោតិ។ ព្យញ្ជនេយេវ នានំ យថា “រុក្ខោ បាទបោ តរូ”តិ។ តាបិ អនិមិត្តាបណិហិតសុញ្ញតានុបស្សនា។

សព្វាបិ វិបស្សនា, តស្មា ឯកទេសេន បដិវិទ្ធា ហោន្តីតិ អធិប្បាយោ។ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិយាឯវ សង្គហិតំ, តស្មា តំ បគេវ សិទ្ធន្តិ អត្ថោ។ តេនាហ “ឥទម្បិ ទ្វយំ បដិវិទ្ធមេវ ហោតី”តិ។ សេសេសុ និព្ពិទានុបស្សនាទីសុ ទសសុ។ “កិញ្ចិ បដិវិទ្ធំ កិញ្ចិ អប្បដិវិទ្ធ”ន្តិ ឥមិនា តេសំ ឯកទេសបដិវេធមាហ។ អនិច្ចានុបស្សនាយ ហិ សិទ្ធាយ និរោធានុបស្សនា, ខយានុបស្សនា, វយានុបស្សនា, វិបរិណាមានុបស្សនា ច ឯកទេសេន សិទ្ធា នាម ហោន្តិ, ទុក្ខានុបស្សនាយ សិទ្ធាយ និព្ពិទានុបស្សនា, អាទីនវានុបស្សនា ច, អនត្តានុបស្សនាយ សិទ្ធាយ ឥតរាតិ។

ᨩᨿᨭᩣᨿᨦᩣᩃᨠᨧᩣᨧᨱ᩠ᩉᨲᩣ

លិ១៩៉ បររទោ បជិបគាទោលកស្សគកទាយំ អត្ថានិចិករយត អាកាបស្ស ចិយ, បក្កយលចិករយត ខ្ពកស្ស ចិយ, កាឲ្យអកាបករយត ស្វចណ្ហស្ស ចិយ ឯកិរលសចិករយត ទោលស្ស បរិស្វុទ្ធិតិ អាហ “តិច្ចសេក្ខានិតំ បហារតត ចិស្វុទ្ធទោរលា”តិ៉ អរតកាការរចាការសក្លារស្វ លក្កលត្តឃសល្លក្កលសម្មសតស្ស កតត្វា ចុត្តំ “សម្មសតទោលស្ស បរិទិ កត្វា”តិ៉ តត្ថ សម្មសតទោលស្សាតិ តឃចិបស្សតាសត្តាតស្ស កលិបសម្មសតទោលស្ស៉ តរស្សច ហិ ធិរកាចាឃ ខ្ពតរ សម្មសតចិរសសាតិ ចគត្តិ៉ សម្មសតទោលស្សាតិ ចា កលិបសម្មសតានិសម្មសតទោលស្ស៉ អត្តបគគម្មចិបស្សតាឃ សនិសា ហិ សា៉ តាឃ ហិ និទ្ធិស្សាចតានិ សម្មចតីតិ៉ ចិត្វារទោ កាចតាចិតាតំ បររទោ ចត្តករយា “សក្ខេបទោ តាច អារកតី”តិ អាហ៉ សក្ខេបទោ ហិ អារម្មា អានិកម្មិកស្ស ស្វករា៉ ត(តាតិ សក្ខេបត អារម្មុ៉

កចត្តិ ករចត្តកម្យតាបុច្ឆា៉ យំ “បច្ចុប្បន្នាតំ...បេ... ខ្ពកយត្វាឃាតុបស្សរត ទោលា”ត្តិ ចុត្តំ, តំ កចំ ទោលតន្តត្តិ រចតិ អរត្វា៉ សត្តតិបច្ចុប្បន្ត, ពលបច្ចុប្បន្ត ចា ឆម្មេ ខ្ពកយត្វាឃកស្សតាកិតិចរសា កាតខ្ពោ, ត អតីតាតាករពតិ ចុត្តំ “បច្ចុប្បន្នាតំ ឆម្មាត”ត្តិ៉ ខ្ពកយកស្សតរច្ចាត្ត ឃាចខេច ចឃកស្សតត្តត្តិ ចឃកស្សតស្ស បឆាតតំ ឆរស្សតំ “ចិបរិណាមាតុបស្សរត បញ្ញា”តិ ចត្វា តំ បត ចឃកស្សតំ ខ្ពកយកស្សតបុត្តាកត្តិ អាហ “ខ្ពកយត្វាឃាតុបស្សរត ទោលា”ត្តិ៉

ឌាតត្តិ តិត្តតិ បជិលភ្លតាកាចំ៉ អយំ ហិ ឌាតសរខ្លា ពលាត្តឃសយក្កិតំ សត្លាឃ ចុរត្វា “រយ ឆម្មា ឌាតា ក្វតា”តិអានីស្វ (ឆ៉ ស៉ ១០៣៩) ចិយ, ត អតីតំ

“រយ រត ឌាតា ត រត សត្តិ, រយ ត ឌាតា តរត្វច រត;

លភ្លតាកាចា រតា កក្កា, រតច សត្តិ សកាចរតា”តិ៉ –

អានីស្វ ចិយ, តាបិ ឌាតតាឃតិ “យំ តំ ឌាតំ ក្វតំ សក្ខត”ត្តិអានីស្វ ចិយ៉ រតតាហ “ឌាតំ ទ្វបំ បច្ចុប្បន្ត”ត្តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១០លិ; ឯ៉ តិ៉ ទ៉ ១លិដ), បច្ចុប្បន្នទ្វបំ តាឃ ឌាតំ ពលាត្តឃបរិយាបត្តត្តិ អរត្វា៉ តំ បត អានិរតា ទ្យុប្បទិក្កហត្តិ សត្តតិបច្ចុប្បន្តចរសត ចិបស្សតាកិតិចរសា កាតខ្ពោ៉ តស្សាតិ ទ្វបស្ស៉ បច្ចឃលក្កលបបដ្ឋា អតាឃសិត្វា តិត្តតិលក្កលំ ខ្ពករយាតិ តិត្តត្តតសក្ខាតំ សក្ខតលក្កលំ ខ្ពករយា ខ្ពប្បារតា៉ ចិបរិណាមលក្កលំ ចរយាតិ ចិបរិណាមសក្ខាតំ សក្ខតលក្កលំ ចរយា ចិតារសា៉ អត្តបស្សតាទោលត្តិ ឃា ខ្ពកយស្ស, ចឃស្ស ច អត្តបេក្ខតា, តំ ទោលំ៉ កិច្ចាបិ កលិបសម្មសតានីស្វ ឌាតិឌរាឃរលហីរសត ឌាតិឌរាឃរលាចរត្តា ឆម្មា ចុត្វា, ខ្ពឆ បត ខ្ពកយត្វាឃទោលតិរខ្ពស “ឌាតិ បច្ចុប្បន្តា, តស្សា តិត្តតិលក្កលំ ខ្ពករយា, ចិបរិណាមលក្កលំ ចរយា”តិអានិតា (បជិ៉ ម៉ ១៉៣ដ)

ចុច្ចយាតេ ឌាតិឌរាមរណានំ ឌាតិឌរាមរណចត្តតា, តិបា្យត្តតា ច អត្ញ្ញាតា ចិយ ហោតីតិ តំ បរិហរិតុំ បដិច្ចសមុប្បាទក្កេរុ
កចបរិយោសាតាច ទេសតា ពតា។

សោតិ យោកឹ។ ព្ភមិតា បិញ្ញត្តតេយតាតិ ព្ភមាយ “ឌាតំ ទូបំ បច្ចុប្បត្ត”ត្តិអាទិតា ទស្សិតាយ បិញ្ញត្តពតិយា។ ឌាតិត្តិ ត បស្ទតិ, ត ច
បឆមាកិតិព្ពត្តិមត្តំ, អឆ ហោ ស្តប្បាទំ តិព្ពត្តិចិកាទំ។ ស្វាយំ ចិកាទោ យស្វា សច្លាទានំ អកិតចាចដ្ឋាតឌោ ចិយ តចកាចាបកេយាតិ អាហ
“អកិតចាការ”ត្តិ។ សមត្តបស្សតីតិ សព្ពត្តេ។ អត្តប្បត្តស្ស ទាសិ ចា តិចយោ ចា តត្ថិ យតោ អាពេច្ឆេយ្យ ស្តប្បជ្ជយាតំ អលទ្ធត្តកាចស្ស
សទ្ទោត សទ្ទំ អចិជ្ជយាតត្តា។ តោតាហ “ស្តប្បជ្ជយាត...បេ... តត្ថិ”តិ។ យឆា អតាពេត អទ្ធតិ ព្ភយេ ឆយុា សទ្ទោត សទ្ទំ តត្ថិ, ឲចំ អតីតេបិ
អទ្ធតីតិ ទស្សេត្តោ “តិទ្ទជ្ជយាតស្សាបិ”តិអាទិ ចត្វា អចិជ្ជយាតានំយេច ទូបិទូបឆយុានំ ហេតុបច្ចយសមចាយេ ស្តប្បាទោ, ស្តប្បជ្ជិត្វា ច
សព្ពសោ អកាចូបកេយាតិ ព្ភមមត្ថំ សមុទាយពតំ តទេកទេសក្នុតាយ ស្តបមាយ ចិកាទេចតុំ “យឆា បតា”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ ទាសិតោតិ
ទាសិកាទេចត សមុស្សិតោ បុញ្ជោ ទាសិ។ យឆា តឆា បិល្ធិក្វតោ តិចយោ។ ក្វមិយំ តិទហិត្វា ឆបិតំ តិឆានំ។ ស្តបចីលោតិ ឲតេតាតិ
ស្តបចីលំ, ចីលាចាទតំ។

លិ៧ៈ ឲចំ សទ្ទេបតោ ស្តទយព្ពយមេតសិកាទចិឆិ ទស្សេត្វា ព្ភទាតិ ចិត្ថាទតោ ទស្សេតុំ “បុត យាតី”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ អចិជ្ជាសមុទយាតិ
អចិជ្ជាយ ស្តប្បាទោ, អត្ថិកាចាតិ អត្ថោ។ តិទោធចិទោធីហិ ស្តប្បាទោ អត្ថិកាចចាចពោបិ ហោតីតិ ចុទេត្តាចាយទេត្ថោ។ តស្វា
បុរិមកចសិទ្ធាយ អចិជ្ជាយ សតិ ព្ភមស្មិំ កទេច ទូបស្ស ស្តប្បាទោ ហោតីតិ អត្ថោ។ បច្ចយសមុទយដ្ឋេតាតិ បច្ចយស្ស ស្តប្បត្តកាទេចត,
អត្ថិកាចទោតាតិ អត្ថោ។ អចិជ្ជាទីហិ ច តីហិ អតីតកាលិកាតិ តេសំ សហការីការណក្នុតាតិ ស្តបិទាតាទីតិបិ ពហិតាតេចាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

បចត្តិបច្ចយេស្ កពឡីការាហារស្ស ពលចតាយ សោ ឲច ពហិតោ “អាហារសមុទយា”តិ។ តស្មិំ បត ពហិតេ
បចត្តិបច្ចយតាសាមត្ថេត ស្តុចិត្តាតិបិ ពហិតាតេច ហោត្តីតិ ចតុសមុដ្ឋាតិកទូបស្ស បច្ចយតោ ស្តទយទស្សតំ ចិកាចិតមេចាតិ ទដ្ឋព្ពំ។
អចិជ្ជាតណ្ហាបតិស្សយសហិតេតេច កម្មតា ទូបកាយស្ស តិព្ពត្តិ។ អសតិ ច អចិជ្ជូបតិស្សយាយ កចតិកត្តិយា ឌាតិយា អសម្ភូចោ ឲចាតិ។
យឆា ច ទូបស្ស អចិជ្ជាតណ្ហាបតិស្សយតា, ឲចំ ទេចតាទីតមិ ទដ្ឋព្ពា។ អាហារោ បត ស្តប្បត្តស្ស ទូបស្ស បេសកោ, កពឡីការាហារស្ស
អសិព្បេតត្តា, ពាមឆាតាឆិដ្ឋាតត្តា ច ទេសតាយ។ ស្ដក្កិសតិទ្ទេសេត ចា អាហារក្កហណំ។ “តិព្ពត្តិលក្ខណ”ត្តិអាទិតា ពាលចទេសេត
ស្តទយទស្សតមាហ។ តត្ថ អទ្ធាតចទេសេត បទេច ស្តទយំ បស្សិត្វា ឋិតោ ព្ភឆ សត្តតិចទេសេត ឋិត្វា អត្តក្កមេត ខណចទេសេត បស្សតិ។ បច្ចា
លក្ខណាតីតិ អចិជ្ជា តណ្ហា កម្មំ អាហារោតិ ព្ភមេសំ បច្ចយានំ អត្ថិតាសច្លាតលក្ខណាតិ ទេច ទូបស្ស តិព្ពត្តិលក្ខណច្ចាតិ ព្ភមាតិ បច្ចា
លក្ខណាតិ។ តេសំ អត្ថិតា ហិ ទូបស្ស ស្តទយោ លក្ខិយតិ ឲតេហីតិ លក្ខណាតីតិ ចុច្ចត្តិ។ តិព្ពត្តិ បត សច្លតលក្ខណមេចាតិ។

អចិជ្ជាតិទោធា ទូបតិទោធាតិ អក្កមក្កញាណេត អចិជ្ជាយ អត្តប្បាទតិទោធតោ អតាពតស្ស ទូបស្ស អត្តប្បាទតិទោធោ ហោតិ
បច្ចយាកាទេច អកាចទោ។ បច្ចយតិទោធដ្ឋេតាតិ អចិជ្ជាសច្លាតស្ស អតាពេត ស្តប្បជ្ជតកទូបបច្ចយស្ស តិទុទ្ធកាទេចត។ តណ្ហាតិទោធា
កម្មតិទោធាតិ ឲត្ថាបិ ឲសេច តយោ។ អាហារតិទោធាតិ បចត្តិបច្ចយស្ស កពឡីការាហារស្ស អកាទេច។ ទូបតិទោធាតិ

តំសមុដ្ឋានរូបស្ស អការណា ហោតិ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្ពំ។ វិបរិណាមលក្ខណន្តិ ភង្គកាលវសេន តេសំ វយទស្សនំ។ តស្មា តំ អទ្ធាវសេន បគេវ បស្សិត្វា ឋិតោ ឥធ សន្តតិវសេន ទិស្វា អនុក្កមេន ខណវសេន បស្សតិ។ បច្ឆា លក្ខណានីតិ ឥធ អវិជ្ជាទីនំ ចតុន្នំ បច្ចយានំ អនុប្បាទនិរោធា, រូបស្ស ខណនិរោធា ចាតិ ឥមានិ បច្ឆា លក្ខណានិ។ តេសញ្ហិ អនុប្បាទនិរោធា, រូបស្ស អច្ចន្តនិរោធោ លក្ខិយតិ ឯតេហីតិ លក្ខណានីតិ វុច្ចន្តិ។

វិបរិណាមោ សន្តតលក្ខណមេវ។ ឯស នយោ វេទនាក្ខន្ធាទីសុ។ អយំ បន វិសេសោ – “ផុដ្ឋោ វេទេតិ, ផុដ្ឋោ សញ្ជានាតិ, ផុដ្ឋោ ចេតេតី”តិ (សំ. និ. ៤.៩២), “ផស្សបច្ចយា វេទនា, ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា, សញ្ញា, ចេតនា”តិ, ច វចនតោ ផស្សោ វេទនា (វិភ. ២២១) សញ្ញា សង្ខារក្ខន្ធានំ បវត្តិបច្ចយោ, តំនិរោធា ច តេសំ និរោធោ, មហាបទានេ (ទី. និ. ២.៩០) មហានិទានសុត្តេសុ, អភិធម្មេ ច អញ្ញមញ្ញបច្ចយវារេ “នាមរូបបច្ចយា វិញ្ញាណ”ន្តិ (កថា. ៧១៨) វចនតោ នាមរូបំ វិញ្ញាណស្ស បវត្តិបច្ចយោ, តំនិរោធា តស្ស និរោធោតិ វុត្តំ “ផស្សសមុទយា វេទនាសមុទយោ”តិអាទិ។

ឯត្ថ ច កេចិ តាវ អាហុ “អនុបក្ខន្ទានំ ឧទយព្ពយទស្សនំ អទ្ធាសន្តតិវសេនេវ, ន ខណវសេនា”តិ។ តេសំ មតេន ខណតោ ឧទយព្ពយទស្សនមេវ ន សិយា។ អបរេ បនាហុ “បច្ចយតោ ឧទយព្ពយទស្សនេ អតីតាទិវិភាគំ អកត្វា សព្ពសាធារណតោ អវិជ្ជាទិបច្ចយា វេទនាសម្ភវំ លព្ភមានតំ បស្សតិ, ន ឧប្បាទំ។ អវិជ្ជាទិអភាវេ ច តស្សា អសម្ភវំ អលព្ភមានតំ បស្សតិ, ន ភង្គំ។ ខណតោ ឧទយព្ពយទស្សនេ បច្ចុប្បន្នានំ ឧប្បាទំ, ភង្គញ្ច បស្សតី”តិ, តំ យុត្តំ។ សន្តតិវសេន ហិ រូបារូបធម្មេ ឧទយតោ, វយតោ ច មនសិ ករោន្តស្ស អនុក្កមេន ភាវនាយ ពលប្បត្តកាលេ ញាណស្ស តិក្ខវិសទភាវប្បត្តិយា ខណតោ ឧទយព្ពយា ឧបដ្ឋហន្តីតិ។ អយញ្ហិ បឋមំ បច្ចយតោ ឧទយព្ពយំ មនសិ ករោន្តោ អវិជ្ជាទិកេ បច្ចយធម្មេ វិស្សជ្ជេត្វា ឧទយព្ពយវន្តេ ខន្ធេ គហេត្វា តេសំ បច្ចយតោ ឧទយព្ពយទស្សនមុខេន ខណតោបិ ឧទយព្ពយំ មនសិ ករោតិ។

តស្ស យទា ញាណំ តិក្ខំ វិសទំ ហុត្វា បវត្តតិ, តទា រូបារូបធម្មា ខណេ ខណេ ឧប្បជ្ជន្តា, ភិជ្ជន្តា ច ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ។ តេន វុត្តំ “ឯវម្បិ រូបស្ស ឧទយោ”តិអាទិ។ តត្ថ ឯវម្បិ រូបស្ស ឧទយោតិ ឯវំ វុត្តនយេន អវិជ្ជាសមុទយាបិ។ តណ្ហា...បេ... កម្ម...បេ... អាហារសមុទយាបិ រូបស្ស សមុទយោ។ ឯវម្បិ រូបស្ស វយោតិ ឯវំ វុត្តនយេនេវ អវិជ្ជានិរោធាបិ តណ្ហា...បេ... អាហារនិរោធាបិ រូបស្ស វយោ អនុប្បាទោតិ បច្ចយតោ វិត្ថារេន មនសិការំ ករោតិ។ ឯវម្បិ រូបំ ហោតីតិ ឯវំ វុត្តនយេន និព្ពត្តិលក្ខណំ បស្សន្តោបិ កម្មសមុដ្ឋានរូបម្បិ អាហារោតុចិត្តសមុដ្ឋានរូបម្បិ ហោតិ ឧប្បជ្ជតិ និព្ពត្តតីតិ។ ឯវំ វុត្តនយេនេវ វិបរិណាមលក្ខណំ បស្សន្តោ កម្មសមុដ្ឋានរូបម្បិ អាហារោតុចិត្តសមុដ្ឋានរូបម្បិ នេតិ និរុជ្ឈតីតិ ខណតោ វិត្ថារេន មនសិការំ ករោតីតិ យោជនា។

៧២៣. ឯវំ មនសិ ករោតោ ន តាវ ឧទយព្ពយញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តាវ ឧទយព្ពយា សុដ្ឋុ បាកដា ន ហោន្តីតិ កត្វា វុត្តំ “ឥតិ កិរិមេ ធម្មា...បេ... បដិវេន្តី”តិ, នយទស្សនវសេន វា ឯវំ វុត្តំ។ បរមត្ថបច្ចុប្បន្នធម្មានំ ឧទយព្ពយំ ទិស្វា អថ អតីតានាគតេ នយំ នេតិ។ ទុក្ខាទិសច្ចប្បភេទា, អនុលោមាទិបដិច្ចសមុប្បាទប្បភេទា, ឯកត្តាទិនយប្បភេទា, អនិច្ចតាទិលក្ខណប្បភេទា ច

សច្ចបដិច្ចសមុប្បាទតយលក្ខណប្បភេទា។ បដិច្ចសមុប្បាទក្កមហេតុច ចេត្ថ បដិច្ចសមុប្បន្នធម្មានម្បិ គហណំ, តេសម្បិ អត្ថនោ ឋលំ បតិ បដិច្ច សមុប្បាទភាវតោ។

៧៦៤។ ឃត្តិ ការេណ បច្ចត្តចចនំ, ឆេន ញាណេនាតិ អត្ថោ ចតត្តិ។ ឃត្តិ ចា កិរិយាបរាមសនំ។ ខន្ធានំ សមុទយំ បស្សតិ, ខន្ធានំ និរោធំ បស្សតីតិ ឧត្តំ ឃតេចំ តស្សានត្តិ អតេត្ថា។ យំ បនាតិ ឧត្តាបិ ឧសេច នយោ។ ឧត្តំ ច ឃឆា អចិជ្ជាទិសមុទយនិរោធតោ ខន្ធានំ សមុទយនិរោធស្ស អញ្ញាតា “អចិជ្ជាសមុទយា រូបសមុទយោ”តិអាទិចចនភេទោ (បដិ។ ម។ ១។៥០) ការតោ, ន ឧចំ និព្ពត្តិចិបរិណាមលក្ខណេហិ ខន្ធានំ ឧទយព្ពយស្ស ភេទោ អត្ថិ អភិន្នាធិការណត្តាតិ “និព្ពត្តិលក្ខណចិបរិណាមលក្ខណានិ បស្សន្តោ ខន្ធានំ ឧទយព្ពយំ បស្សតី”តិ ចចនភេទំ អកត្វា ចុត្តំ។ ឧប្បត្តិក្ខណេយេច ហីតិ ហិ-សទ្ទោ ហេតុអត្ថោ។ យស្មា ឧប្បាទក្ខណេយេច និព្ពត្តិលក្ខណំ, ភង្គក្ខណេយេច ច ចិបរិណាមលក្ខណំ, តស្មា តានិ បស្សន្តោ ឥណេតោ ខន្ធានំ ឧទយព្ពយេ បស្សតិ នាមាតិ “យំ បនា”តិអាទិនា ចុត្តមេវត្ថំ បាកដតរំ ករោតិ។

៧៦៧។ ព្ទច្ចសស្សចត្តិ ឧត្តំ ព្ទតិ-សទ្ទោ ហេតុអត្ថោ។ យស្មា “អចិជ្ជា សមុទយា”តិអាទិ បច្ចយតោ ខន្ធានំ ឧទយព្ពយទស្សនំ, “និព្ពត្តិលក្ខណ”ន្តិអាទិ ខណតោ, តស្មាតិ អតេត្ថា។ អស្សាតិ យោគិនោ។ ឧចត្តិ ចុត្តប្បការបរាមសនំ។ ឆេ បន “ព្ទច្ចស្ស បច្ចយតោ”តិ បចត្តិ, តេសំ ព្ទតីតិ ចុត្តប្បការបរាមសនំ។ ជនកាចទោធតោតិ ខន្ធានំ ជនកស្ស អចិជ្ជាទិបច្ចយស្ស អចធុឡ្ហនតោ។ ជាតិទុក្ខាចទោធតោតិ ជាតិសង្ខាតស្ស ទុក្ខស្ស អចធុឡ្ហនតោ។ ទុក្ខសច្ចំ បាកដំ ហោតិ ឧកាតេសទស្សនេន បញ្ញាតសមុដ្ឋានទស្សតកាតំ ចិយ។ មរណទុក្ខាចទោធតោតិ ឧត្តាបិ ឧសេច នយោ។ “បច្ចយានុប្បាទេនា”តិ ឧទេតន បច្ចយានំ អនុប្បាទនិរោធេន ព្ទន បច្ចយនិរោធេនាតិ ទស្សេតិ។ បច្ចយចតត្តិ បច្ចយតោ ឧប្បជ្ជនកានំ។ យញ្ចាស្ស ខន្ធានំ ឧទយព្ពយទស្សនត្តិ យំ អស្ស យោគិនោ បច្ចយតោ, ខណតោ ច ខន្ធានំ ទស្សនំ។ តត្ថ អសម្មោហោ, តប្បភាវតោ ចា ចិតក្កាទិឆល្ពុបុញ្ញោ មគ្គោ ចាយំ លោកិកោតិ និយ្យានានុលោមតោ លោកិកោ មគ្គោ ឧចាយំ ព្ទតិ តស្មា មគ្គសច្ចំ បាកដំ ហោតិ សភាចាចទោធតោ។ តេនាហ “តប្ប សមោ្ទហចិឃាតតោ”តិ, តទង្គចសេនាតិ អតេត្ថា។ អច ចា ឃឆាចុត្តេនា សម្មាទិដ្ឋិសង្ខាតោ មគ្គោ អរិយមគ្គស្ស ឧបាយភូតោ អសមោ្ទហសភាចោ អត្តនតិ បកាសេតិ បតិបេហិ ចិយាតិ មគ្គសច្ចំ បាកដំ ហោតិ។ ឃ្ចាយំ បាកដភាចោ មោហន្ធការចិធមនតោតិ អាហ “តប្ប សមោ្ទហចិឃាតតោ”តិ។

៧៦៨។ “អចិជ្ជាបច្ចយា”តិអាទិកោ អនុលោមោ បដិច្ចសមុប្បាទោ បចត្តិយា អនុលោមតោ។ “អចិជ្ជាសមុទយា”តិអាទិកា អចិជ្ជាទិស្ស សេត្តុស្សតិ អឃយតោ្ថ ចុតេត្តាតិ អាហ “ព្ទមស្មិំ សតិ ព្ទទំ ហោតីតិ អចទោធតោ”តិ។ បចត្តិយា ចិលោមតោ “អចិជ្ជាឃតេត្ថច អសេសចិរាគនិរោធា”តិអាទិកោ បដិលោមោ បដិច្ចសមុប្បាទោ។ តេ ច សប្ពេ បដិច្ចសមុប្បន្នា “ជរាមរណំ, ភិក្ខវេ, អនិច្ចំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្ន”ន្តិអាទិចចនតោ (សំ។ និ។ ១។២០)។ បដិច្ចសមុប្បន្នស្ស ច បាកដតា បច្ចយាការបាកដតាយ ឧចេ “ព្ទមស្មិំ ឆល”ន្តិ អចទោធតោ។

៧២៨. បុរិមបុរិមានំ និរោធោ ឧត្តរុត្តរានំ ឧប្បាទានុពន្ធោតិ អយមេត្វា បច្ចយតោ ឧទយទស្សនេន និព្ពានតោ ឯកត្តនយាធិគមាយ ហោតិ។ យតោ “អញ្ញោ ករោតិ, អញ្ញោ បដិសំវេទយតី”តិអាទិ (សំ. និ. ២.១៧) វោហារសិទ្ធិយា ឧច្ឆេទទិដ្ឋិយា អនោកាសតា។ តេនាហ “ហេតុផលសម្ពន្ធេនា”តិអាទិ។ សន្តានា ខណេ ខណេ ឧប្បជ្ជន្តីតិ អយមេត្វា ខណតោ ឧទយទស្សនេន និព្ពានតោ នានត្តនយាធិគមាយ ហោតិ។ យតោ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នានំ សភាវភេទាវលោកនតោ “សោ ករោតិ, សោ បដិសំវេទយតី”តិអាទិនយប្បវត្តាយ សស្សតទិដ្ឋិយា អនោកាសតា។ តេនាហ “ខណតោ ឧទយទស្សនេនា”តិអាទិ។ បច្ចយតោ ឧទយព្ពយទស្សនេន បច្ចយេ សតិ ផលស្ស ភាវោ, អសតិ អភាវោតិ ញាយស្ស អត្ថស្ស សិទ្ធិយា អត្ថិតាយត្តតេន តេ ធម្មា ការណន្តិ អព្យាបារនយោ បាកដោ ហោតិ។ យតោ អត្តទិដ្ឋិយា អនោកាសតា វសវត្តិតាយ អលព្ភនេយ្យតោ។ តេន វុត្តំ “ធម្មាន”ន្តិអាទិ។ អវសវត្តិភាវោ បរាយត្តតា, សា ច សប្បច្ចយតាយ វេទិតព្វា។ បច្ចយតោ ឧទយទស្សនេន តេហិ តេហិ បច្ចយេហិ យេ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បជ្ជមានា ច បច្ចយានុរូបមេវ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ហេតុផលស្ស ហេតុអនុរូបតោ សិទ្ធិយា អកិរិយទិដ្ឋិយា អនោកាសតាចាតិ អាហ “បច្ចយតោ បនា”តិអាទិ។ សតិ ការណេ កុតោ អកិរិយវាទោ។ ករោតីតិ ហិ ការណំ។

៧២០. បច្ចយតោ ឧទយំ បស្សតោ បច្ចយេ សតិ សភាវេ សតិ ផលស្ស សម្ភវោតិ អត្ថិតាយត្តេន ឧបការកតាតិ សន្តានំ និរីហតា, អសតិ ច អភាវោតិ បច្ចយាធីនវុត្តិតា ច វិញ្ញាយមានា អត្តសុញ្ញតំ វិភាវេតីតិ អាហ “បច្ចយតោ ទស្ស…បេ… តាវទោធេតោ”តិ។ អនិច្ចលក្ខណំ បាកដំ ហោតិ ខណតោ ឧទយព្ពយទស្សនេន សង្ខារានំ ឧទយព្ពយតោ បរិច្ឆិន្នតាយ វិញ្ញាយមានត្តា។ តេនាហ “ហុត្វា អភាវទោធេតោ”តិ។ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈនសីលាហុត្វា អភាវោ។ បុព្ពន្តាបរន្តវិវេកោ អតីតានាគតភាវសុញ្ញតា។ ន ហិ សង្ខារា ខណត្តយតោ បុព្ពេ, បច្ឆា ច វិជ្ជន្តិ, តស្មា បុព្ពន្តាបរន្តវិវេកាវទោធេតោតិ អាទិអន្តវន្តតាបដិវេធតោតិ អត្ថោ។ ទុក្ខលក្ខណម្បិ បាកដំ ហោតិ ឧទយព្ពយទស្សនេនាតិ សម្ពន្ធោ។ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តា សង្ខារា ឧប្បាទតោ ឧទ្ធំ ជរាភង្គាវត្ថានុប្បត្តិយា និរន្តរំ វិពាធិយន្តេវ។ សា ច តេសំ វិពាធិយមានតា សម្មា ឧទយព្ពយទស្សនេន វិភូតា ហោតីតិ អាហ “ទុក្ខ…បេ… ទោធេតោ”តិ។

សភាវលក្ខណម្បីតិ ឧទយព្ពយទស្សនេន ន កេវលំ អនិច្ចទុក្ខលក្ខណានេវ, អថ ខោ បថវីផស្សាទីនំ កក្ខឡផុសនាទិសង្ខាតំ សភាវសង្ខាតំ លក្ខណម្បិ បរិភាវវិទ្ធិ សភាវាវច្ឆិន្នំ បាកដំ ហោតិ។ តេនាហ “ឧទយព្ពយបរិច្ឆិន្នាវទោធេតោ”តិ។ សភាវលក្ខណន្តិ សភាវសង្ខាតំ លក្ខណំ, តំតំធម្មានំ សលក្ខណំ។ សង្ខតលក្ខណស្ស តាវការិកត្តម្បីតិ ឧប្បាទាទិសង្ខតលក្ខណស្ស ឧប្បាទក្ខណាទិបរិច្ឆិន្នកាលិកតាបិ ខណត្តយតោ វុឌ្ឍនតោ តស្ស។ តេនាហ “ឧទយក្ខណេ”តិអាទិ។ ឧទយវយវន្តគ្គហណេន ហិ ឧទយព្ពយទស្សនេន វយស្ស ជាតស្ស បវត្តនតោ, ន ឋិតិក្ខណស្ស អភាវា។

៧២១. ន កេវលញ្ច និច្ចតា, អថ ខោ បរិត្តកាលដ្ឋាយិតោ ខណត្តិ អាហ “សុរិយុគ្គមនេ”តិអាទិ។ តត្ថ ឧទកេ ទណ្ឌេន កតលេខា ឧទកេ ទណ្ឌរាជិ។ ឧស្សាវពិន្ទុអាទយោ បញ្ច កិញ្ចាបិ ឧត្តរុត្តរិ អតិបរិត្តដ្ឋាយិភាវទស្សនត្ថំ និទស្សិតា, តថាបិ តេ ទណ្ឌនិរោធា ឯវ និទស្សិតា, តតោបិ លហុតរនិរោធត្តា សង្ខារានំ។ តថា ហិ កាយស្សាទីនំ វេគបុព្ពានំ ហេដ្ឋុបរិយាយេន បដិមុខំ ធាវន្តានំ សិរសិ បរេ ច ខុរធារា សន្និបាតតោបិ សីឃតរោ រូបធម្មានំ និរោធោ វុត្តោ, បគេវ អរូបធម្មានំ។ ន កេវលំ និច្ចតា, តាបិ

ປຣິຕ຺ຕກາລຏ຺ຐາພິເສາຘ, ອຌ ເທາ ອນາຣາ ກຌ຺ຕິ ອາຫ “ຍາພາ”ຕິອາຂີ ຍາພາຣເພາ ຫິ ຍຫິອາຂີຘເນຄ ຂີສ຺ສຍາສາ ອທັນກາຘຕາຍ ອນາຣາ ຕຕ຺ຖ ຍເຕ຺ຕານສກາຈີຕາ ຮຸຕ຺ຏຂາລິຂີກາ ຍາພາ ຍິກຕຫີ຺ຍາ ຍຈີຊີ ນຸປິສເຍຘ ນຸປິສຕ຺ຕ ຍຫ຺ລລິກາເຣສ ອາຊີຊ຺ຍພຍາສ ອລິຕເຍຘ ອລິຕຘກ຺ກ ກສ຺ສາເຂຘປຸຕ຺ຕາສ ກິຍອສິຣາຘເນສ ສກາ ຂີພ ອາກາເນ ຏປຏ຺ຐາສຍຕ຺ຕ ກສ຺ສາສກາ

ຉຕ຺ຕາຘຕາຕິ ພ຺ຫາພັ “ຂາຕັ ຣຸປັ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນ”ຕ຺ຕິອາຂີປິຍຮຸສພາສຸນາເຣສ (ປຂີ ຍ ໑໓໕), “ພັ ກິຢ຺ຈິ ຣຸປັ ອຕີຕານາຄຕປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນ”ຕ຺ຕິອາຂີປິຍຮຸສພາສຸນາເຣສ (ຍ ສິ ໑໒໓໔, ໒໙໑; ໓໑໑໒; ໒໕໙, ໕໕; ປຂີ ຍ ໑໓໕) ຘາ ພາຘ ຏຂພຮ຺ຮພປຂີເຘສາ ກາຘສາຊິຂີ ອາຣເຄ຺ຕາ, ຉຕ຺ຕາຘຕາ ກລິປນຍຸນສາຂີເກາປິ ຫິ ນເຕ຺ຕາ ກາຘສາຊິຂີ ຏຂພຮ຺ຮພຫາຫຸປ຺ປາຂສເສ຺ຍຘ, ສ ປຣິນປຣິນຣີເຣກາເຣສ຺ຕາຕິ ຘພສຍຸເຍຘາຕິ ກິຊ຺ຊສນກາຘເຍຘ ຘພັ ຏເປຕີ ອຕ຺ຕເສາ ສຍຸຕາພ ພຄີ຺ຍຏປກ຺ກເຍສ ຊີສ຺ສຕີຕິ ຈຸຈ຺ຈຕິ, ຕຍ຺ຍິ ອຕ຺ຕເສາ ສຍຸຕາພ ຉຘ ຊີສ຺ສຕິ ອເຫຕຸກຕ຺ຕາ ຊີສານສ຺ສ ຏປກ຺ກຍເຫຕຸ ປສ ຊີນຂີນຸປ຺ປາເຂາ ເຫາຕິ ຮຸຍິສາ ອາກາເຣສາຕິ “ພັ ກິຢ຺ຈິ ນຍຸຂພສຍຸ, ນຕ຺ຕ ທັ ສິເຣາສຍຸ”ຕ຺ຕິ (ນັ ສິ ໓໑໐໕໑; ຍຫາຘ ໑໙; ປຂີ ຍ ໒໑໐) ຫິ ຈຸຕ຺ຕ, ຕນ຺ນາ ຘພັ ອສາລຍ຺ຍ຺ຕາປິ “ຘພສຍຸເຍຘ ຏປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ ຏຂພສ຺ສ, “ຏປ຺ປນ຺ນຢ຺ຢາ ຮຂັ ຘພັ ຏເປຕີ”ຕິ ຘພສ຺ສ ຘ ຮຍິສາ ພສາຈຸເຕ຺ຕສ ປຈ຺ຈກ຺ກເຣຫາກາເຣສ ອຮຸສາ ຏປ຺ປນ຺ນ, ສ ຕາຘ ຂລປ຺ປຕ຺ຕຕ຺ຕິ ອາຫ “ຕຣຸຫຊີປສ຺ສສາເຂາຫ”ຕ຺ຕ ກລິປນຍຸນສາຂີຘເນສ ປຘຕ຺ຕ ນຍຸນສ ສ ສິປ຺ປຣິພາເຍສ ຊີປສ຺ສສານຍ຺ຍາ ລກຕິ, ຏຂພຮ຺ຮພາສຸປສ຺ສສາຂີຘເນສ ປຘຕ຺ຕເຍຘ ລກຕີຕິ ອາຫ “ພສ຺ສາຂິກຍາ ອາຣເຄ຺ຕຊີປສ຺ສເກາຕິ ນຕ຺ຕ ກສ຺ສຕີ”ຕິ

ຊີປສ຺ສຸປກ຺ກິເລນກຖາຘຫ຺ຫສາ

ລີ໑໑໒ ຮຍາພ ຏຂພຮ຺ຮພາສຸປສ຺ສສານສ຺ລາຕາພ ຕຣຸຫຊີປສ຺ສສາພ ຘເນສ, ສ ອາຣເຄ຺ຕຊີປສ຺ສສາສ ກຄ຺ຄາສຸປສ຺ສສາຂີນສ຺ລາຕາພ ຕຣຸຫຊີປສ຺ສສາພ, ສາປິ ສິຕ຺ຕິຂາສຸປສ຺ສສາຂີນສ຺ລາຕາພ ຂລຘຊີປສ຺ສສາພ ຘເນສາຕິ ອເຕ຺ຖ ສ ຫິ ຕຂາ ຊີປສ຺ສຸປກ຺ກິເລນາ ຏປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ອາຣເຄ຺ຕຊີປສ຺ສກສ຺ສາຕິ ຘ ອາຣເຄ຺ຕຊີປສ຺ສເກສ຺ສຘາຕິ ຉຘ-ກາເຣາ ລຸຕ຺ຕສິຂີ຺ຄເຏ ເຕສາຫ “ຊີປສ຺ສຸປກ຺ກິເລນາ ຫີ”ຕິອາຂີ ຂີຂີ຺ຄກາຫາຂີຘຕ຺ສກາເຘສ ຊີປສ຺ສສ ຏປກ຺ກິເລນຕ຺ຕີຕິ ຊີປສ຺ສຸປກ຺ກິເລນາ “ອຣິພນາຘກສ຺ສາ”ຕິ ຮຂັ ຏກ຺ກຄ຺ຄສິເຄ຺ຄເນສ ຈຸຕ຺ຕ ຂລຘຊີປສ຺ສສາປຕ຺ຕສ຺ສາປິ ອສຸປ຺ປຊ຺ຊສເຕາ ຊີປ຺ປຂີປສ຺ສກສ຺ສາຕິ ນີລຊີປຕ຺ຕິອາຂີຘເນສ ພຌາ ຕຌາ ຊີປ຺ປຂີປສ຺ສກສ຺ສ ຕສ຺ສ ປສ ປຂີປຕ຺ຕິພາ ກຣຫິຕຕ຺ຕັ ຂເສ຺ສເຕ຺ຕາ “ຊີປ຺ປຂີປສ຺ສກສ຺ສາ”ຕິ ອາຫ ຘ-ນເຄ຺ຄາ ຏປຣິປຂ຺ຂເພປິ ເພາເຂຕເຕ຺ຕາ ສິກ຺ກິຕ຺ຕກຍຏ຺ຐາສສ຺ສາຕິ ຊີປສ຺ສສ ອາຣກິຕ຺ຖາ ອສ຺ສຣາ ເຘານາສ ອາປສ຺ສສ ກຸນີຕປຸກ຺ກລສ຺ສາຕິ ນີລນຍສ຺ສເສ຺ຍຘ ເການເຊ຺ຊສ ກາຘສ ອສສຸພຸຊ຺ຊາສ຺ສສ ອຌ ຘາ ຊີປ຺ປຂີປສ຺ສກສ຺ສາຕິ ຊີປສ຺ສສາກາຘສານສ຺ລາຕາພ ນຍຸາປຂີປຕ຺ຕິພາ ອກາເຘສ ຊີກຣຫິຕປຂີປຕ຺ຕິກສ຺ສ ຊີປສ຺ສສາປຂີປຕ຺ຕິເພຘ ຫິ ນນຍ຺ຸຄາເຣາ ປຸຮ຺ຮກາເກ ນຍຸາປຂີປຕ຺ຕິ, ຕຂຊ຺ຊາ ຊີປ຺ປຂີປຕ຺ຕິ, ນາ ຘ ຕຕ຺ຖ ສິກ຺ກິຕ຺ຕຮຸເຣສ຺ສ ເຫາຕິ ສິກ຺ກິຕ຺ຕຮຸເຣຕາ ຘ ເການເຊ຺ຊສາຕິ ຈຸຕ຺ຕ “ສິກ຺ກິຕ຺ຕກຍຏ຺ຐາສສ຺ສ ກຸນີຕປຸກ຺ກລສ຺ສາ”ຕິ ພຸຕ຺ຕປ຺ປພຸຕ຺ຕສ຺ສາຕິ ເພາເກສ ຂາເຣຫສ ກາຘສຍສຸພຸຊ຺ຊາສ຺ສສ ນາ ປສ ພຸຕ຺ຕປ຺ປພຸຕ຺ຕສາ ນຍຌຘເນສາປິ ເຫາຕີຕິ ອາຫ “ອາຣເຄ຺ຕຊີປສ຺ສກສ຺ສາ”ຕິ ຏປ຺ປຊ຺ຊສ຺ຕິເພຘ ສ ສຸປ຺ປຊ຺ຊສ຺ຕິ ອຊ຺ຊາຌາ ຍກ຺ກາຍກ຺ກຂາຫເສ຺ຍຘ ອນຍ຺ຸຄເຘຕາ

ຮຸກາພາຂີນຸ “ອຣິພສເຍຸາ”ຕິ ປຘຕ຺ຕ ຏຂ຺ຂຂ຺ຂ ຊີເກ຺ລເປິ ສຍຸຂ຺ຂຂ, ເຕສ ສຍຸຂ຺ຂເຂ຺ຂສ ຊີປສ຺ສສາຊີຊີເຕາ ຏກ຺ກຍເສສ ຊີຣຸປັ ກຫິຕັ ປຘຕ຺ຕິຕັ ຍາສນັ

ឆឡង្គុបេក្ខាហិតាយតនំ។ ឧក្កាសោ ឆន្ទោតិ ការណូបចារេនាហ, ព្រាហ្មណំ ឧក្កាសំ ចិត្តសម្ភត្តា យយ អរិយមគ្គោតិ អត្ថោ។ ឧក្កាសំ អាចក្ខតិ “តិដ្ឋានន្តិ ចា “មគ្គោ”តិ ចា “ផល”ន្តិ ចា។ តិដ្ឋានន្តិ វណ្ណេត្វា តត្ថ បចត្តឆន្ទេ មគ្គផលការណេន វណ្ណេតិ, នាលាទិកេ បន មគ្គផលការណេនេវ វណ្ណេតិ។ តតោ ចិត្តេបិ វត្ថុន្តិ តតោ ឧក្កាសតេត្ថ យោ ចិត្តេបិ, តំ វត្ថុន្តិ អត្ថោ។ “វត្ថុនេត្ត ចិក្ខិតាយតនសោ”តិ សន្តេបតោ វុត្តមត្ថំ ចិចរិត្វា “អតិក្កតោ”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ អតិក្ក…បេ… តប្បជាតាតិ “មគ្គំ បត្តោ”តិ សញ្ញាយ អតិក្កតាទិចេសេន មតសិការេស្វេច អភាវតោ។ អយម្ពា អត្ថោ –

“យោ ហិ កោចិ, អាវុសោ, កិច្ចំ ចា កិច្ចី ចា យយ សត្តិកេ អរហត្តប្បត្តិំ ព្យាករោតិ, សព្វោ សោ ចត្វារិ មគ្គេហិ, ឯតេសំ ចា អញ្ញតរេន។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធាវុសោ, កិច្ចំ សមថបុព្វង្គមំ ចិបស្សនំ ភាវេតិ, តស្ស សមថបុព្វង្គមំ ចិបស្សនំ ភាវយតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ, សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ។ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ…បេ… ករោតោ សំយោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ។

“បុន ចបរំ, អាវុសោ, កិច្ចំ ចិបស្សនាបុព្វង្គមំ សមថំ ភាវេតិ…បេ… សមថចិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ…បេ…។

“បុន ចបរំ, អាវុសោ, កិច្ចោ ឆឡង្គុបេក្ខាហិតំ យាតនំ ហោតិ, ហោតិ សោ, អាវុសោ, សមយោ យំ តំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តមេវ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិ ហោតិ សមាធិយតិ, តស្ស មគ្គោ សញ្ជាយតិ…បេ… អនុសយា ព្យន្តីហោន្តី”តិ (អ॰ និ॰ ៣.១៥០) –

ឥមិនា សុត្តបទេនេច ចេទិតព្វោ។ ឯត្ថ ហិ ចតុត្ថមគ្គចិប្បជ្ជនេ យថាវុត្តមគ្គផលតិដ្ឋានឆន្ទោ ឆន្ទោ។ តត្ថ វត្ថុំ “អធិគតមគ្គាទិកោគហមិ”តិ អមគ្គាទីសុ ចិត្តេបិ ឆឡង្គុំ, តេន វុបដ្ឋំ ចិក្ខិតាយតនំ ហោតិ។ តិកន្តិ ឧក្កាសាទីសុ អបេក្ខា សុញ្ញុមប្បិ តណ្ហា, សា ចិបស្សនាភិរតិអាការេន វុបដ្ឋហន្តី អធិមានិកេន “ឆន្ទោ”តិ វណ្ណីតិ អាហ “តិកន្តិ ‘ឆន្ទោ’តិ តិកន្តិ អាចក្ខតី”តិ។

៤១១. ចិបស្សនោភាសោតិ ចិបស្សនាចិត្តសមុដ្ឋិតំ, សសន្តតិបតិតំ ឧតុសមុដ្ឋានញ្ច កាយដ្ឋំ ទុរំ។ តត្ថ ចិបស្សនាចិត្តសមុដ្ឋិតំ យោគិនោ សរីរដ្ឋមេវ បភស្សរំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ, ឥតរំ សរីរំ មុញ្ចិត្វា ញាណានុភាវានុរូបំ សមន្តតោ បត្ថរតិ, តំ តស្សេវ បញ្ញាយតិ, តេន ផុដ្ឋោកាសេ រូបគតម្បិ បស្សតិ, បស្សន្តោ ច ចក្ខុចិញ្ញាណេន បស្សតិ, ឧទាហុ មនោចិញ្ញាណេនាតិ ចីមំសិតព្វន្តិ ចទន្តិ។ ទិព្វចក្ខុលាភិនោ ចិយ តំ មនោចិញ្ញាណចិញ្ញេយ្យមេវាតិ វុត្តំ ចិយ ទិស្សតីតិ។ ចិបស្សនាទីទិ តាយ បដិបាទិយា បចត្តមានា ចិបស្សនាច ឧក្កដ្ឋា តាយ ហោតិ យោគិនា “មគ្គប្បត្តោម្ហី”តិ អធិមានេន ចិស្សជ្ជិតព្វា, តស្ស ចា យោគិនោ ចិបស្សនា តតោ ឯច ទីទិ ឧក្កដ្ឋា តាយ ហោតិ។ ម្លេសសមុដ្ឋានត្តិ ចិបស្សនមេចាហ។

ទេសមត្តតាយាតិ អប្បចិបុលតាចសេន ចិសទិសតាយ។ អស្សាតិ ឧក្កាសស្ស។ ឌ្លីហិ អាវេទហិ បរិច្ឆិន្នំ កេហំ ទ្វីអាវេទកេហំ។ តស្ស កិរ អត្តនោបិ

ឯកា កិត្តិ ហោតិ ឥតិបិ, ភូកិត្ថំ អត្ថេវ អនុបរិយាយបថំ ហោតិ, សាយត្យោតត្ត សត្តទិវានិ បញ្ចាចណ្ណាតិ កុសុយាតិ, ចិរងនាលាស្ស ឧបការេន ឋវិតដ្ឋានេ ទ្វបាតញ្ច ជិណ្ណចក្ខុតោ ចិយ បញ្ញាយន្តិ។ តេន វុត្តំ “ភន្តេ យញ្ញន្តិអាទិ។

ឯចំ ឧបការស្ស ចេយត្តតាយ ចត្តុំ ងស្សេត្វា ឌិវកាលចិប្បលម្ពេន ចត្តុំ ងស្សេត្វំ “អយំ បតា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អយំ បត ចិបស្សនុបក្កិលេសោតិ ចក្ខុយាតប្បការំ សង្ខាយាហ, ត សត្តំ។ សោតិ សោ សយឆចិបស្សនាលិកំ អឆិយាតិកោ។

ជិចាសេតិ ជិចាដ្ឋានេ តិសីជិតព្ពអាសេតោ។ បឆយំ “បត្យាបុច្ឆិស្សាមី”តិ ចិន្តិតត្វា វុត្តំ “បត្យា ភន្តេ, បុច្ឆិតុំ អាកេតាមី”តិ។

បច្ឆា ភូបិយេន បុថុជ្ជនកាចំ ចិញ្ញាបេត្វា កម្មដ្ឋានេ តិយោជេស្សាមីតិ ចិន្តិតត្វា វុត្តំ “អចស្សយោ ភចិស្សាមិច្ចេចាហំ អាកេតា”តិ, តស្ស ច បឆាតត្វា សាចឆារណំ កត្វា វុត្តំ។ អយំ ឆយ្យោតិ អយំ អរិយមគ្គានុកេតា បដិសម្ភិទាឆយ្យោតិ ចេឆស្ស អញ្ញាសយចេសេន ចងតិ។ សយានិត្តិ អភិញ្ញាសយានំ។ អច្ចិតកេណ្ណាតិ តិច្ចលដ្ឋបិតកណ្ណាបុប៉ោ។ បលិឃិតុំ អារទ្ធោ ភយេត។ តេនាហ “ចេឆទោ កិរ ចោសចទិតោ”តិ។ ចោសចទិតស្ស ហិ ឃ្ញទស្សាបិ សហសា ភយំ ភូប្បជ្ជតិ។ តេនស្ស ពិលាសចត្តេទោ អញ្ញាសយំ ញាត្វា “ព្ពយិតា ភូបិយេន បុថុជ្ជនកាចំ ឌាតាបេស្សាមី”តិ ហត្ថិតិម្មាបនាឌិយកាសិ។ ចោសចទិតត្វា ហិ ចេឆទោ ពិប្បំ បដិចិន្តិ ពិប្បចិទាកិ ហិ ចោសចទិតោ។

ពិព្វរ។ តស្សាតិ ភូងយគ្គយតាលំ យត្តកំ បិបេបត្តស្ស យោកិនោ។ “ឯចម្បិ ទ្វបំ ភូងតិ, ឯចម្បិ ទ្វបំ ចេចតី”តិអាឌិនា ភូងយគ្គយាតុបស្សនយេចេត្ត ញុលតំ, តិរលញ្ច ចេជិតព្ពំ។ យឆា ងេចាតមិត្តេន ពិត្តំ ចឌិរំ អយោឈំ, អប្បដិហតញ្ច ហោតិ, ឯចមិងម្បិ ឌាលំ តិបុណំ ភូងយគ្គយងស្សេតិ វុត្តំ “ចិស្សដ្ឋិតួចឌិរមិចា”តិអាឌិ។ តត្ថ តិពិលត្តិ អកុណ្ឋំ។ ឃ្ញទត្តិ តេជចត្តំ។ អតិចិសងត្តិ តិសិតការេចត អតិចិយ បដុតរំ ឌាណំ ភូប្បជ្ជតិ។ តឆា ហិ តេន យោកី “យក្កប្បតេ្តាសិ”តិ យញ្ញតិ។

ចិបស្សនាបីតីតិ ចិបស្សនាចិត្តសម្បយុត្តា បីតិ។ ព្យុក្កាងយោ បីតិយោ ហេដ្ឋា ចណ្ណិតា ឯច។ យស្មា ភូងយគ្គយាតុបស្សនាយ ចិចិបដិបត្តាយ អនុក្កមេន បញ្ច បីតិយោ ភូប្បជ្ជន្តិ, តស្មា វុត្តំ “អយំ បញ្ច...បេ... ភូប្បជ្ជតី”តិ។ យត្តកប្បតេ្តន បត ភូងយគ្គយញាណេន សទ្ធិំ ផរណាបីតិយេច ហោតិ។ ភូបចារប្បនាក្ខណេតា អញ្ញាងាបិ ហិ ផរណាបីតិ ហោតិយេច។ តេនាហ “សកលសរីរំ បូរយមានា ភូប្បជ្ជតី”តិ។

បស្សទ្ធិអាឌីតិ ឲ យុកឡអកានិ អញ្ញមញ្ញាចិយោកិតីតិ បស្សទ្ធិយា ភូប្បន្នាយ ព្ពតរាបិ ភូប្បន្នា ឯច ហោន្តីតិ កិច្ចងស្សនមុខេន តា សព្ពាបិ ងស្សេន្តោ “កាយចិត្តានំ ងេច ងរថា, ត ការច”ន្តិអាឌិយាហ។ តត្ថ កាយគ្គហណេន ទ្វបកាយស្សបិ កហណំ ចេជិតព្ពំ, ត ចេងនាឌិក្ខន្ធត្តយស្សេច។ កាយប្បស្សទ្ធិអាងយោ ហិ ទ្វបកាយស្សាបិ ងរឆាឌិតិម្មឌ្ឍកាតិ។ កាយចិត្តានំ បស្សទ្ធាតិ...បេ... ភូជុកាតិយេច ហោន្តិ តេសំ អបស្សទ្ធាឌិភាចស្ស ហេតុភូតានំ

ភូទ្ធច្ចាឌិចិតយិទ្ធាឌិងិដ្ឋិយាតាឌីសេសតិចរណាឌិអស្សទ្ធិយាឌិយាយាសាទេយ្យាឌិសំកិលេសឆយ្យានំ ចិឆយតចសេត តងា ចិបស្សនាចិត្តុប្បាងស្ស

ປຈ຺ຈຕ຺ຕເຕາ· ຕສ຺ມິ ນຍເຍຕິ ຕສ຺ມິ ຊຸຄຍຕ຺ຖຍເຕາລຸປ຺ປຕ຺ຕິນຍເຍ· ຍຕຸສ຺ສາຕັ ອຍຕ຺ຕິ ຍາຕຸສີ, ຍຕຸສ຺ສເຍາກ຺ກາ ກາຍປຸຣເທຕິ, ຕາຂິເສຫິ ຍຕຸສ຺ສຈິເສເສຫິ ອຕຸກຈິຕ຺ຖາຕາຄຕິຈຕ຺ຕເຕາ ຂິຖ຺ຖາ ທຕິປິ ນຖ຺ກິຕາ, ຍາຕຸສີນຂິນຕາຍ ກາຍປຸຣກາເຈຕ ຂິຖ຺ຖາ ທຕິປິ ຈາ, ຕສ຺ສາ ອຕິກ຺ກຕ຺ຕຕາຍ ຄ ຍາຕຸສີຕິ ອຍາຕຸສີ·

ປຸຖ຺ຖາກາທຕ຺ຕິ ຍໍ ກິສ຺ຖີ ຂິຂິຕ຺ຕິ ເສຄານຄັ, ຂິປສ຺ສຕິ ໑ຈ ຈາ· ສາປິ ຫິ ຄິຖ຺ຖກາຈາຂິປຸຖ຺ຖາຕາຍ, ເຍາກິເຕາ ປຸຣນຕ຺ຕິສ຺ສຍຕາຍ ຈ "ປຸຖ຺ຖາກາທ"ຕ຺ຕິ ຈຕ຺ຖ຺ຖາຕັ ລກຕິ· ຂິຕ຺ຕສ຺ສ ອຕຸປສ຺ສຄກທາຕັ ກິເລສາຕັ ຂິກເຍຕ ນຕ຺ຕຂິຕ຺ຕສ຺ສ· ນັສາເທ ຄຍສ຺ສ ຊຸກ຺ກຸເຄຕ ກິກ຺ກຸເຕາ· ນຍຸາ ຍາກາເຍຄ ທຸປິທຸປຂຍຸາຕັ ຊຸຄຍຖ຺ຖຍາຕຸປສ຺ສຕາຂິຈເສຕ ຂິປສ຺ສເຕາ· ນຍຸນເຕາ ອຄາທຂ຺ຂິປສ຺ສຄາຕັ ຍຕຸສ຺ສາຕັ ອຂິນຍຕາຍ ອຍາຕຸສີ· ຂິປສ຺ສຕາປີຕິປຸຣນຕ຺ຖີຕາ ທຕິ ເຫາຕີຕິ ອຍເຍຕ຺ຕ ກາຈາຍ ນເຂ຺ປເຕ຺ຕາ· ຖຸຕິຍກາຈາ ປຄ ຊຸຄຍຖ຺ຖຍຍາລຸເຍຈ ນຂ຺ຂາຍ ຖຸຕ຺ຕາ· ຕຕ຺ຕ ຍເຕາ ຍເຕາຕິ ທຸປເຕາ ຈາ ອທຸປເຕາ ຈາ·

ຂິປສ຺ສຕາປຸຣຕ຺ຕິ ຂິປສ຺ສຕາຂິຕ຺ຕນຍຸຍຸຕ຺ຕິ ເຂຕສິກປຸຣັ· ຍຍຸາ ຕັນຍຸຊ຺ຊິເຕຫິ ອຕິປລິຕທຸປຫິ ນເຍຸາ ກາເຍາ ປທິຍຸເປີ, ປທິທ຺ທາຫິເຕາ ຈ ເຫາຕີ· ຕຍຸາ ຖຸຕ຺ຕ "ນກລນທີທັ ອກິນຂ຺ຂຍຍາຄ"ຕ຺ຕິ·

ອຂີເຍາເຄ຺ກາຕິ ນຂ຺ຂາ, ຄ ເຍຈາປຄກາຂີເຍາເຄ຺ກາຕິ ອຂີປ຺ປາເຍາ· ສາ ເຂຕ຺ຕ ຄ ກຍຸຍລັ, ທຕຄຕ຺ຕຍໍ ຈາ ນຂ຺ກຕຈເສຕ ປຈຕ຺ຕາ, ອຈ ເລາ ກິເລສກາລຸສ຺ສິຍາປກເຍຕ ນຍຸຍຸຕ຺ຕາຕັ ອຕິຂິຍ ປນຕ຺ກາຈເຫຕຸຖ຺ຖາ· ເຕຄາຫ "ຂິປສ຺ສຕານຍຸຍຸຕ຺ຕາ...ເປ... ນຂ຺ຂາ ຊຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ"ຕິ·

ປຸທິຍຸປ຺ປຕ຺ກາຈຄາຂາລນັນິກ຺ຂ ນຍປ຺ປຈຕ຺ຕິ ຂີທິຍໍ ນຍຸຍຸຕ຺ຕຂຍຸາຕັ ນັກິເລສປກ຺ກເຕາ ເການຊ຺ຊເຕາ ປກ຺ກລຸຄເຕາ ປກ຺ກເຫາ· ເຕຄາຫ "ປກ຺ກເຫາຕິ ຂີທິຍ"ຕ຺ຕິອາຂີ·

ປຸປຂ຺ຂີຕາຕິ ນກາຈນລ຺ລກ຺ກເລາຄ ອາທຍຸເລາ ປຸຂ຺ຂ ຊຸປຂ຺ຂີຕາ· ປຸປຕິຂ຺ຂີຕາຕິ ປຂິປກ຺ກຂິກເຍຕ ເຕາຄ ອຈລຄີຍຕາຍ ປຸຂ຺ຂ ປຕິຂ຺ຂີຕາ· ຕເຕາ ໑ຈ ຄິຕາຕາ ຂິຍ ອຈລາ· ອຈລກາເຈເຄຈ ປຖ຺ຖາຕທາຂນຂິສາຕິ ຕີຫິປິ ປເຂຫິ ປຸປຕິຂ຺ຂີຕເຍຈ ຂສ຺ສຕິ· ເສາຕິ ເຍາກາຈເຂທາ· ຍໍ ຍໍ ຊາຄຕ຺ຕິ ຍໍ ຍໍ ອຕ຺ຕເຕາ ຊຸປຕິຂ຺ຂາຄຂ຺ຂາຕັ ທຸປັ ຈາ ອທຸປັ ຈາ· ຊຸກ຺ກຸຕ຺ຕິຕ຺ຕາຕິ ອຕຸປຂິນິຕ຺ຕາ· ປກ຺ກຸຕ຺ຕິຕ຺ຕາຕິ ຕສ຺ສຈ ເຂຈຈຄັ· ຂິຖ຺ຖຈກ຺ກເຕາ ປທິກຂ຺ຂຖຸຕສ຺ສ ຍຈາກຍຸປກເກາລາສ຺ສ ຊຸປຂ຺ຂຫເຄ຺ຕ ປນເສລິກນຖ຺ຖີເຕ ນເຂ຺ຕ ນຂ຺ຂາຍາຫ "ຂິຖ຺ຖຈກ຺ກເຕາ ປນເສລິເກາ ຂິຍາ"ຕິ ຄ ຂິຖ຺ຖຈກ຺ກເຕາ ປນເສລິກຂິນຍຕ຺ຕາ· ຈລ຺ລາຍຕຄຂິນຍຕ຺ຕາຕຕ຺ຕິ· ອສ຺ສ ນຕິ ຊຸປຂ຺ຂາຕິ ຕາຍຕິ, ຊຸປຕິຂ຺ຂີຕິ ຈາ ອເຕ຺ຕາ· ຍຂເກ຺ກຄ ຫິ ນຕິ ອາທຍຸລັ ຊຸກ຺ກຸຕ຺ຕາ ຊຸປຕິຂ຺ຂຕິ, ຕຂເກ຺ກຄ ອາທຍຸລຍີສ຺ສ ຊຸກ຺ກຸຕ຺ຕາ ຊຸປຕິຂ຺ຂີຕິ ຖຸຖ຺ຖຕິ·

ຂິຂິຄິຕຂິນຍຕ຺ຕາ ນຂ຺ຂາທາຕັ ຂິຂິຄເຄ ຍຂ຺ຖຸກາຈເຄ ຂີຕາ ຂິປສ຺ສຸເປກ຺ກາ· ສາ ປຄ ອຕ຺ຕເຕາ ຕຈາປຈຕ຺ຕາ ຕຕຍຂ຺ຖຸເປກ຺ກາຈ· ຍເຄາຂ຺ຂາທາຈຂ຺ຂຄຂິຕ຺ຕນຍຸຍຸຕ຺ຕາ ເຂຕຄາ ອາຈຊ຺ຊເຄ ອຂ຺ຂຸປກ຺ກຄຈເສຕ ປຈຕ຺ຕິຍາ "ອາຈຊ຺ຊຸເປກ຺ກາ"ຕິ ຖຸຕ຺ຕາ· ຊຸຄຍຖ຺ຖຍາຕັ ປຸຂ຺ຂ ຕທັ ຊຸປຂ຺ຂາຄເຕາ ຕຄຸປສ຺ສຄາຍໍ ຍຂ຺ຖຸກ຺ຖາ ຖຸຂ ຂິປສ຺ສຸເປກ຺ກາ ຄາຍ· ເຕ ປຄ ຊຸຄຍຖ຺ຖຍາ ນຖ຺ຖນຂ຺ຂາທາຄຕ຺ຕິ ອາຫ "ນຖ຺ຖນຂ຺ຂາເທປຸ

បឌ្ឍាក្ខតា”តិ៍ អាចជ្ជតាយ ព្ភគ្គចឌិ៍រតត្តតារាចរឌិ៍រតា, ឃ្វុរតិក្លការចេា ច រព្ពាញ្ញាតញ្ញាលាបុរេចរា ចិឃ តកគ្គុចរលាលាឃ្ស

តឆាការចេត ឥដ្ឋ្ហា៍

ចិបស្សតាតិកត្តិតិ ចិបស្សតាឃ តិកាយតា អរេបក្លា៍ ឌ្ឍការរាគរេឃា ចិបស្សតាឃ ចិឌយ្ខតក្ខតា តស្សា អលក្ការរា ចិឃ រេហាត្តិតិ អាហ

“ឌ្ឍការរាឌិបឌិយល្ហិតាឃា”តិ៍ អាលឃត្តិ អរេបក្លិ៍ ឃ្វុឃ្វុយា, រត្តាការរាតិ ឃ្វុឃ្វុយាការរា, រត្តាការរា ច, រា ចស្សា ឃ្វុឃ្វុយរត្តាការរតា

កាចតាឃ រាតិរឃបច្ចត្តិឃា, ឃរេតា កិរេលរការេចាបិស្សា គុចិរេញ្ញារេឃ្សា រេហាតិ៍ រេតតាហ “ឃា តិកត្តិ កិរេលរេរាតិ...រេប...

រេហាតិ”តិ៍

៦រេតរ្វបីតិ ឃឆាគឃ្វិរេតរ្វ ខាលាឌឹរ្វបិ៍ “អញ្ញាតរស្ថិ ក្ខបរ្យតេ្ត”តិ ព្ភាគិ ក្ខបរ្យតេ្ត អញ្ញាតរស្ថិ “យក្កបរ្យតេ្តាយឹ”តិអាឌិក្កហលាគស្សតត្ថិ ចុត្តិ, ត

អញ្ញាតរញ្ញាតររេស្សច ក្ខបរ្យជ្ជតរេតា៍ ត ចាបិ ហិ ក្ខបក្កិរេលរា ៦កក្លរេលាបិ ក្ខបរ្យជ្ជត្តិ, បច្ចុរេចក្លលា បត ចិរ្ហុំ ចិរ្ហុំ រេហាតិ៍ “ត ចត រេប

ព្ភរេតា បុរេព្ព ៦ចទ្វាបិ តិកត្តិ ក្ខបរ្យត្តុបុព្ហា”តិ ព្ភាគិ ឆបូ្ឋកាចគស្សតចរេរត ចុត្តិ, ត បត តគា រេឃាកិរេតា តឆាធិត្តបច្ចត្តិចរេរត៍ ត ហិ

រេរា តគា តំ “តិកត្តិ”តិ ឌាតាតិ, តឆា រតិ តព្ពិរឃស្ស “យក្កបរ្យតេ្តាយឹ”តិអាឌិក្កហលាស្ស អរយ្ខរេចា ៦ច៍ តរ្ឋា ៦ចយស្ស រិឃា “ត ចត

រេប ៦ចទ្វាបិ កាចតាកិ៍រតិ ក្ខបរ្យត្តុបុព្ហា, អឌ្ឍា យក្កបរ្យតេ្តាយឹ”តិ៍

ល៌ៗ៣៌ក្ខបក្កិរេលរចត្វុតាឃាតិ តិប្បរិឃាឃរេតា ឌិដ្ឋិយាតតលាា ព្ភាឆ ក្ខបក្កិរេលរា រេតរំ ចត្វុតាឃ ក្ខបរ្យត្តិឌ្ឍាតតាឃ៍ ត រការចរេតាតិ

អាហ “ត អក្សុរលត្តា”តិ៍ ឃឆា បត ឌ្ឍការរាគរេឃា, ៦ចំ តិកត្តិបិ ឌិដ្ឋិកាហាឌឹតំ ឆាតំ រេហាតិតិ ចុត្តិ “ក្ខបក្កិរេលរចត្វុ ចា”តិ៍

ចត្វុចរេរតេចាតិ ការេហ អតាឃរិត្វា កាហាតំ ចត្វុតាចរេរតេច៍ អត្តចាឌី ហិ “អហំពុឌ្ឍិតិពាត្តរេតា”តិ បរិកប្បិរេតា អត្តា ឌ្ឍការស្ស

រាយិក្ខុរេតា “យយា”តិ រាយិចចតស្ស ចិរឃការេចត កហិរេតាតិ អាហ “យយ ឌ្ឍការេរា ក្ខបរ្យតេ្តាតិ កលាុតា ហិ ឌិដ្ឋិការេហា”តិ៍ ឌ្ឍការស្ស

យតាបក្កហលាយុរេលត រេតត អត្តាតំ រេរឃ្សាឌិរេតា គហតីតិ ចុត្តិ “យតារេបិ ចត ឌ្ឍការេរា ក្ខបរ្យតេ្តាតិ កលាុតា យាតការេហា”តិ៍

អស្សាគឃរេតាតិ របិ្យឃាឃរេតា៍ រេតរត្តិ ឌិដ្ឋិកាហាឌិរញ្ញាតាតំ ក្ខបក្កិរេលរាតំ ចរេរត៍ ឌ្ឍការរាឌឹរ្វុតិ ឌ្ឍការរាឌិតិយិត្តិ៍ កប្បតំ

ឃឆារឌ្ឍចិបស្សតាឃ អដ្ឋត្វា ចិរេក្លបិបត្តិ, រា ច ឌ្ឍការរាឌឹរ្វុ តលាាឌិការេហាតិ គរេស្សរេត្តា “ឌ្ឍការរាឌឹរ្វុ កប្បតិ...រេប... របគុបស្សតី”តិ

អាហ៍

ឌ្ឍការតិយិត្តិ ចិត្តិ ចិកប្បតីតិ របូ្ឋរេឌ្ឍា៍ ឌ្ឍការេរ ចា ចិរឃក្ខរេត ក្ខបក្កិរេលរេរហិ ចិត្តិ ចិកប្បតីតិ រេឃាឌតា៍ រេតតាហ “រេឃហិ ចិត្តិ

បរេចឆតី”តិ៍ រេររេររ្វបិ ៦រេរច តរេឃា៍ ក្ខបដ្ឋារេតតិ រតិឃំ៍ ក្ខរេបក្លាឃ ចាតិ ចិបស្សគុរេបក្លាឃ ច៍

យក្កាយក្កចចត្វាតកចាចណ្ហតា

ល៌ៗ៣៤៍ក្សររេលា បតាតិអាឌឹរ្វុ កឃ្ឈ្ឋាតរេការល្លរេឃារេកត ក្សររេលា៍ បរិបក្កខាលាតាឃ បល្ហិរេតា៍ អាកយញ្ញត្តិឃា ញ្ញរេត្តា៍

ឧបក្កិលេសវត្ថុំសោធនតោ អាទីតចាតិសំសោចចៅធយោគតោ ញុត្តិឋបេត្វា អយំ មេគោ សោតិ មោ សោ អាចរិយេត

គម្ពុដ្ឋានជានកាលេ ឧទយព្វយញាណុប្បត្តិសមយេ ឧប្បន្នោតិ ទុទ្ធោ, អយំ មេគោ សោ ឧក្ការោសោ ឧប្បន្នោតិ ឧបក្កិលេសចត្ថុកាចចចត្ថានំ

ជនេស្សត្វា ព្ទជាតិស្ស ចិបស្សនាយ ចិសយកាទ្វបនយតចិធិ ជនេស្សនេត្វា "មេសា មេគោ បតា"តិអាទិយាហ ពត្វ បធយនេយ

អភិទ្ទលក្ខណចិកាចនេយច ជស្សិតំ, ពស្សិ សិទ្ធេ ព្ទពរេយ្យិ លក្ខណទ្វយំ សិទ្ធេយច ហោតិ ទុតិយនេយ បន ឧក្ការោទិកេ តិស្សាយ

ឧប្បន្នេគឌិដ្ឋិកាហាទីនំ ឧណ្ហានសយុណ្ហានបរិយាទានចនេសន យនសិការចិធិ ជនេស្សនំ "សចេ ឧក្ការោសោ អត្តា ភវេយ្យ"តិអាទិ ទុត្តំ

អទ្វុបសត្តនេក "សចេ សញ្ញា អត្តា ភវេយ្យ"ត្តិអាទិ (ចិសុទ្ធិ ២-៤១) សត្តសញ្ញាសក្កាយបនេសន សាយន្នានោតា ទុត្តំ, ព្ទជ

ឧក្ការោទិចនេសន សញ្ញោទេ ចិកន្ទ ទុត្តំ សេសោ យនសិការចិធិ ពត្វ ទុត្តនយោចាតិ អាហ "សត្តំ អទ្វុបសត្តនេក ទុត្តនយេន ចិត្វានេតព្វ"ត្តិ

ឧក្ការំ "មេគំ មយា"តិ សយតុបស្សនេត្វា តណ្ហាកាហនោតា ចិត្តំ ចិមោចេតិ, "មេសោហមស្មី"តិ សយតុបស្សនេត្វា មានកាហនោតា, "ន មេសោ អត្តា"តិ សយតុបស្សនេត្វា ទិដ្ឋិកាហនោតា ខេតាហ "ឧក្ការំ មេគំ មយា"តិអាទិ ឲ្យស ភយោ ញាណាទិសុបិ

ព្ទយាតិ ជស ធាតាតីតិ ព្ទយាតិ យថាទុត្តានិ ឧក្ការោទីតិ ជស ឧបក្កិលេសការណានិ បញ្ញា យស្ស បរិច្ចិតាតិ យស្ស មោគិតោ បញ្ញា ឧក្ការោទីសុ អភិទ្ធតាទិក្កហណធនេសន បរិចិតធតិ បរិក្កហេត្វា ឧបបរិក្ខិត្វា ចិតា ធម្មុទ្ធច្ចស្ស សយក្កាចជានាតិ ធម្មុទ្ធច្ចក្កបសេវិ ហោតិ

ចិធិបដិបត្តិ ឧទយព្វយានុបស្សនាចនេសន ចិបស្សនាចិធិបដិបត្តិ

ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយន្តិ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយំ អធិគតាយំ, ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិញាណេន ច ទិដ្ឋិយា វិសោធិតេ ទុក្ខសច្ចស្ស វវត្ថានំ គតំ ហោតិ ទុក្ខសច្ចបរិយាបន្នស្ស នាមរូបស្ស វវត្ថានតោ នាមរូបស្ស បច្ចយា នាមរូបសមុទយបច្ចយាតិ អាហ "ពដ្ឋា...បេ... សមុទយសច្ចស្ស វវត្ថានំ គត"ន្តិ អភិធម្មុនយេន ហិ សត្តកិលេសា, គម្ពុដ្ឋា សមុទយសច្ចំ ព្ទមិស្សន្តិ ព្ទយានំ សម្មាតិ អចិបរីតំ យក្កស្សាតិ អរិយយក្កស្ស ឧបិយក្ខពយក្កស្ស

យក្កាមក្កញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា

ព្ទតិ ចីសតិមបរិច្ឆេទវណ្ណនា

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໒໑. ປຏິປທາຎາຓທສ຺ສນວິສຸທ຺ຘິນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

ອຸປກ຺ກິເລສວິມຸຕ຺ຕອຸທຍພ຺ພຍຎາຓກຖາວຓ຺ຓນາ

໗໒໗. ວິປສ຺ສນາຈາຣສ຺ສ ມຕ຺ຖກປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສງ຺ຂາຣຸເປກ຺ຂາຎາຓໍ ສິຂາປ຺ປຕ຺ຕາ ວິປສ຺ສນາ. ສິຂາປ຺ປຕ຺ຕິ ປນສ຺ສ ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓາທີນໍ ອຏ຺ຐນ຺ນໍ ວເສນ ຊາຕາຕິ ອາຫ “ອຏ຺ຐນ຺ນໍ ປນ ຎາຓານໍ ວເສນ ສິຂາປ຺ປຕ຺ຕາ ວິປສ຺ສນາ”ຕິ. ຆນາທິໂກຆນາທິກສ຺ສ ສຈ຺ຈປຏິຈ຺ຉາທກໂມຫຕມສ຺ສ ວິຄມເນນ ສຈ຺ຈປ຺ປຏິເວຘານຸກູລຕ຺ຕາ “ສຈ຺ຈານຸໂລມິກຎາຓ”ນ຺ຕິ ອນຸໂລມຎາຓມາຫ. ຕານິ ປນ ຎາຓານິ ສຣູປໂຕ ທສ຺ເສຕຸໍ “ອຏ຺ຐນ຺ນນ຺ຕິ ຈ”ຕິອາທິ ອາຣທ຺ຘໍ. ຕຕ຺ຖ ອຸທຍພ຺ພຍທສ຺ສເນນ ສງ຺ຂາຣານໍ ອນິຈ຺ຈລກ຺ຂຓໍ, ຕທນຸສາເຣນ ທຸກ຺ຂລກ຺ຂຓານິ ຈ ວິຠາເວນ຺ຕີເຍວ ອຸທຍພ຺ພຍານຸປສ຺ສນາ ປວຕ຺ຕຕີຕິ ກຕ຺ວາ “ວິວິຘປຏິປຕ຺ຕິວິປສ຺ສນາສງ຺ຂາຕໍ ອຸທຍພ຺ພຍານຸປສ຺ສນາຎາຓ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ເວທິ. ຕຍິທໍ ຕສ຺ສ ສພ຺ພໂສ ຕີຣຓປຣິຎ຺ຎາກິຈ຺ຈເສ຺ສວ ຍຖາໂຍຄໂຕ ຫິ ວຸຕ຺ຕໍ. ກິຎ຺ຈາປິ ຫິ ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓໍ ຕີຣຓປຣິຎ຺ຎາໂຄຈເຣເນວ, ອຸທຍພ຺ພຍາທີນິ ປນ ຊາຕຕ຺ເຖນ, ປຈ຺ຈຍໂຕ ທສ຺ສເນນ ຈ ຎາຓທສ຺ສນານິ, ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓາທີນິ ຕານີເຍວ ປຏິປຕ຺ຕິໂຕ ວິສຸທ຺ຘຕ຺ຕາ ຎາຓທສ຺ສນວິສຸທ຺ຘິ, ສາ ເອວ ອຣິຍມຄ຺ຄໍ ປຏິປຊ຺ຊຕິ ເອຕາຍາຕິ ປຏິປທາ ນາມາຕິ ປຏິປທາຎາຓທສ຺ສນວິສຸທ຺ຘີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕໍ ປນ ອຸປລກ຺ຂຓວເສນ ອປ຺ປຄຸຓໍ ສລ຺ລກ຺ຂຓໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ປກິຓ຺ຓກຎາຓນິສ຺ສຏ຺ຐານຸປສ຺ສນາສມິທ຺ຘິຍາ ອນຸປສ຺ສນາປຣິຎ຺ຎາຍ ອພິຎ຺ຎາຕຕ຺ຕໍ. ຍໂຕ ນຈິເຣເນວ ອຏ຺ຐາຣສນ຺ນໍ ມຫາວິປສ຺ສນານໍ ວຑ຺ຒນາ ອພິຎາຕາ ວຑ຺ຒຕີຕິ. ນ ຫິ ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓໍ ປຈ຺ຈກ຺ຂໂຕ ປຏິເວເຘນ ວິນາ ສງ຺ຂາຣາທີນໍ ຕີຣເຓນ ປຣິຎາຕໍ ນາມ ໂຫຕິ. ອປິຈ ປຏິປກ຺ຂປຫາເນ ປຊ຺ຊເຕ ຎາຓາທີນໍ ວຸທ຺ຘິຍາ ອຘິຄມເຍາຄາ, ຕີຣຓປຣິຎາທີນຸຄາ ຍໍ. ຕສ຺ມາ ປຏິປາກຕປ຺ປຕ຺ຕໍ ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓໍ ປຫານປຣິຎ຺ຎາປກ຺ຂິເຍເວ ຍຸຕ຺ຕໍ. ສຸຕ຺ຕສງ຺ຂາຣາທີນໍ ຄຈ຺ເຊສຸ ອນຸປສ຺ສນາ ຄຈ຺ຈານຸປສ຺ສນາ, ຕເຍວ ຎາຓໍ ຄຈ຺ຈານຸປສ຺ສນາຎາຓໍ. ຍຖາສພ຺ພໍ ປຈຍຕິ ອຸປຕ຺ຖາຕິ ຄຍໍ, ເຕສຸ ຄໂຍ, ເຕສຸ ຄຍເຕາ ອຸປຏ຺ເຐສຸ ຄາຍິຕຕ຺ຕາກາຣຄາຫິຎາຓໍ ຄຍຕຸປຏ຺ຐານຎາຓໍ. ອາທີນວານຸປສ຺ສນາຍ ສຸທ຺ຘີຕິ ອາທີນວານຸປສ຺ສນາຍ, ນິພ຺ພິທາ, ມຸຈ຺ຈິຕຸກມ຺ຍຕາ, ຕສ຺ສ ກາເຣນ ອາທີນວານຸປສ຺ສນາຍ ຍຕາ, ຕເທວ ຎາຓໍ ອາທີນວານຸປສ຺ສນາຎາຓໍ. ສຸຕ ປຏິສງ຺ຂານາກາເຣນ ປວຕ຺ຕໍ ຎາຓໍ ປຏິສງ຺ຂານຸປສ຺ສນາຎາຓໍ. ນິຣເປກ຺ຂຕາຍ ສງ຺ຂາຣານໍ ອຸເປກ຺ຂນວເສນ ປວຕ຺ຕຎາຓໍ ສງ຺ຂາຣຸເປກ຺ຂາຎາຓໍ. ຕສ຺ມາຕິ ຍສ຺ມາ ອຸປກ຺ກິເລສວິມຸຕ຺ຕໍ ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓາທີນວິຘຎາຓໍ ປຏິປທາຎາຓທສ຺ສນວິສຸທ຺ຘິ, ຕສ຺ມາ.

໗໒໘. “ອຸປກ຺ກິເລສວິມຸຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ວິເສສເນນ ວິການວິຄມຍຕ຺ຕໍ ອນວຊ຺ຊຕ຺ຕາ ເທາຄເຕາ “ປຸນ ອຸທຍພ຺ພຍຎາເຓ ໂຍເຄາ ກາຍຕ຺ເວໂຍ”ຕິ ວຸຕ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ກາຍຕ຺ເວໂຍຕິ ກໍ ປໂຍເຄາ ກາຕ຺ເວາ, ປເຄາວ ກາຍຕ຺ຕິຕຕ຺ວາ ປກ຺ຂສ຺ສ ປວຍໍ ວິຍາຕິ ອຘິປ຺ປາໂຍ. ອຖ ຈາ ລກ຺ຂຓສລ຺ລກ຺ຂຓາທີເຫຕຸປຏິປີຏິກ຺ຄຫຓວເສນ ຕຍຕ຺ເວ ຎາເຣປຕຸກາເຍ ອາຈາຣິໂຍຈ ກເຣຕຸກມ຺ຍຕາວເສນ “ກາຍຕ຺ເວໂຍ”ຕິ ວຸຕ຺ຕິ. ລກ຺ຂຓສລ຺ລກ຺ຂເຓ຺ວາຕິ ອນິຈ຺ຈາທິລກ຺ຂຓໍ ສມ຺ເມວ ອຸປທາຣເຓ຺ວາ. ຕຕ຺ຖ ການຣໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓໍ ຫີ”ຕິອາທິມາຫ. ນນຸ ຈ ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓໍ ຕາຍ ສງ຺ຂາຣານໍ ອຸທຍພ຺ພເຍວ ປສ຺ສຕິ, ນ ອນິຈ຺ຈາທິລກ຺ຂຓຕ຺ຕຍໍ, ເຕນ ກຖໍ ອນິຈ຺ຈາທິລກ຺ຂຓຕ຺ຕຍສລ຺ລກ຺ຂຓໍ ໂຫຕີຕິ? ນ ເທາ ປເນຕໍ ເອວໍ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ “ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓໍ ລກ຺ຂຓຕ຺ຕຍວິສຍໍ ໂຫຕີ”ຕິ. ອຸທຍພ຺ພເຍ ປນ ປຏິວິທ຺ເຘ ອນິຈ຺ຈລກ຺ຂຓໍ ປາກຏໍ ຫຸຕ຺ວາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ເຕເນາ “ຍທນິຈ຺ຈໍ, ຕໍ ທຸກ຺ຂໍ. ຍໍ ທຸກ຺ຂໍ, ຕທນຕ຺ຕາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໑໕; ໓໕, ໗໗; ໓.໑, ໓; ປຏິ. ມ. ໒.໑໐) ວຸຕ຺ຕລກ຺ຂຓມ຺ປິ. ອຖ ຈາ

ឧទយព្វយក្ខណេហិ ហុត្វា អភាវាការេន, អភិណ្ហសម្បដិបីឡនាការេន, អវសវត្តនាការេន ច វិក្ខនតេន ហោតីតិ ការណាការេន ឧទយព្វយបារេន ហោតស្ស លក្ខណត្តយសល្លក្ខណត្តា ទេជិតត្ថា, ន សមុទេតេវ ហេដ្ឋាតិ យក្ខាយក្ខបាណស្សនិវុទ្ធិតោ ហេដ្ឋា· តទិញ្ញាណការសាទិខុប្បត្តិហេតុតាយ តិក្ខំ វិសទំ ហុត្វា បវត្តមានំ ទិដ្ឋិអាទីហិ ឧបក្កិលិដ្ឋត្តា ញាណំ អវិសទវេទន ឧាតំ· តេនាហ “ទសហិ…បេ… នាសក្កី”តិ·

៦៩៩· អយតនិការាតិ ហេតុម្ហិ និស្សក្កវចនំ· “កិស្ស អយតនិការា”តិ ហិ វុត្តំ “កេន បដិពន្ធត្តា”តិ វុត្តិតស្ស បដិពន្ធកស្ស ហេតុវុទ្ធា· សន្តតិយា ហិស្ស បដិពន្ធត្តា អនិច្ចលក្ខណំ ន ឧបដ្ឋាតិ, សា ច សន្តតិ ឧទយព្វយាយតនិការេន បដិច្ឆាទិកា ជាតា· ឥរិយាបថេហិ បដិច្ឆន្នត្តា ទុក្ខលក្ខណំ ន ឧបដ្ឋាតិ, តេ ច ឥរិយាបថា អភិណ្ហសម្បដិបីឡនាយតនិការេន បដិច្ឆាទកា ជាតា· ឃនេន បដិច្ឆន្នត្តា អនត្តលក្ខណំ ន ឧបដ្ឋាតិ, តេ ច ឃនា នានាធាតុវិនិព្ភោគាយតនិការេន បដិច្ឆាទកា ជាតាតិ· ឧទយព្វយំ បស្សតោ ន ឧទយាវត្ថា វយាវត្ថំ បាបុណាតិ, វយាវត្ថា វា ឧទយាវត្ថំ· អញ្ញាវ ឧទយក្ខណា, អញ្ញាវ វយក្ខណាតិ ឯកោបិ ធម្មោ ខណវសេន ភេទតោ ឧបដ្ឋាតិ, បគេវ អតីតាទិភេទាតិ អាហ “ឧទយព្វយំ បន…បេ… ឧបដ្ឋាតី”តិ· តត្ថ សន្តតិយា វិកោបិតាយាតិ បុព្ពាបរិយេន បវត្តមានានំ ធម្មានំ អញ្ញាញ្ញភាវសល្លក្ខណេន សន្តតិយា ឧឃាដិតាយ· ន ហិ សម្មទេវ ឧទយព្វយំ សល្លក្ខេន្តស្ស ធម្មា សម្ពន្ធភាវេន ឧបដ្ឋហន្តិ, អថ ខោ អយោសលាកា វិយ អសម្ពន្ធភាវេនាតិ សុដ្ឋុតរំ អនិច្ចលក្ខណំ បាកដំ ហោតិ·

អភិណ្ហសម្បដិបីឡនំ មនសិ កត្វាតិ យថាបរិគ្គហិតេសុ ឧទយព្វយវសេន សង្ខារេសុ និរន្តរំ បដិបីឡនាកាសំ វិនាសិយាកាសំ មនសិ ករិត្វា· ឥរិយាបថេ ឧគ្ឃាដិតេតិ ឥរិយាបថេ លព្ភមានទុក្ខបដិច្ឆាទកភាវេ ឧគ្ឃាដិតេ· ឯកស្មិំ ហិ ឥរិយាបថេ ឧប្បន្នស្ស ទុក្ខស្ស វិនោទកំ ឥរិយាបថន្តរំ តស្ស បដិច្ឆាទកំ វិយ ហោតិ, ឯវំ សេសាបីតិ ឥរិយាបថានំ តំតំទុក្ខបដិច្ឆាទកភាវោ យាថាវតោ ញាណេន តេសំ ទុក្ខបដិច្ឆាទកភាវោ ឧគ្ឃាដិតោ នាម ហោតិ សង្ខារានំ និរន្តរំ ទុក្ខានុភូតតាយ បាកដភាវតោ· តេនាហ “ទុក្ខលក្ខណំ យាថាវសរសតោ ឧបដ្ឋាតី”តិ· នានាធាតុយោតិ នានាវិធា បថវីអាទិធាតុយោ នានាវិធេ សភាវធម្មេ· វិនិព្ភុជិត្វាតិ “អញ្ញា បថវីធាតុ, អញ្ញា អាបោធាតូ”តិអាទិនា, “អញ្ញោ ផស្សោ, អញ្ញា វេទនា”តិអាទិនា ច វិសុំ វិសុំ កត្វា· ឃនវិនិព្ភោគេ កតេតិ សមូហឃនេ, កិច្ចារម្មណឃនេ ច បភេទិតេ· យា ហេសា អញ្ញមញ្ញូបត្ថទ្ធេសុ សមុទិតេសុ រូបារូបធម្មេសុ ឯកត្តាភិនិវេសវសេន អបរិមទ្ទិតសង្ខារេហិ គយ្ហមានា សមូហឃនតា, តថា តេសំ តេសំ ធម្មានំ កិច្ចភេទស្ស សតិបិ បដិនិយតភាវេ ឯកតោ គយ្ហមានា កិច្ចឃនតា, តថា សារម្មណធម្មានំ សតិបិ អារម្មណករណភេទេ ឯកតោ គយ្ហមានា អារម្មណឃនតា ច, តា ធាតូសុ ញាណេន វិនិព្ភុជិត្វា ទិស្សមានា ហត្ថេន បរិមជ្ជិយមានោ ផេណបិណ្ឌោ វិយ វិលយំ គច្ឆន្តិ, “យថាបច្ចយំ បវត្តមានា សុញ្ញា ឯតេ ធម្មា ធម្មមត្តា”តិ អនត្តលក្ខណំ បាកដតរំ ហោតិ· តេន វុត្តំ “នានាធាតុយោ…បេ… ឧបដ្ឋាតី”តិ·

៧០០· នវាការបដិលោមតោ ន និព្ពត្តិ អនិច្ចំ, លក្ខណុបលក្ខណំ· យថាហ “រូបំ ភោ, ភាវ, អនិច្ចំ, វេទនា… សញ្ញា… សង្ខារា… វិញ្ញាណំ អនិច្ច”ន្តិ (សំ· និ· ៣·១៥)· តត្ថ ការណំ វទន្តោ “ឧប្បាទវយញ្ញថត្តភាវា”តិ អាហ· ឧប្បាទោ និព្ពត្តិលក្ខណំ, វយោ វិបរិណាមលក្ខណំ, អញ្ញថត្តំ ជរា, តេសំ សព្ភាវតោតិ អត្ថោ· ហុត្វា អភាវតោតិ ឧប្បជ្ជិត្វា វិនស្សនតោ· ឯត្ថ ច បុរិមេន

ឌាតិឌរាយរលាសញ្ញាចរតា អនិច្ចន្តិ ឥរយ្យតិ, ត្យតិរយត បិរកាចចិន្ត្ឋសាកាចរតា៑ យស្ស ការចត លត្ថបញ្ចាក់ “អនិច្ច”ន្តិ ចុច្ចតិ, តំ អនិច្ចលក្ខលាន្តិ ឥរយ្យតុំ “ប្ដិបាងចយញ្ញាធតូ”ន្តិអាឌិ ចុត្តំ៑ រតត ហិ តំ “អនិច្ច”ន្តិ លក្ខិយតិ៑ អាការរចិការរាតិ អាការចិរកតិ៑ អភាចាការរា ហិ ចិរកតិទុរបត លត្ថតិ, ចិទុបត្តា ត ប្ដិបាងាការរា៑ អាការចិការរាតិ ចា អាការចិរសរសា៑ ហុត្វា អភាវចា ហិ បិរកាចរតា កិរន្តា ចិន្ត្ឋសាកាចត្តា តត្វ ច អនិច្ចលក្ខណំ តិទុឡហំ៑ អនិច្ចាការរា ហិ ទុក្ខាតត្តាការរហិ ចិយ ប្ដិបាងាការរតា ច ចិសិរដ្ឋា៑ តធា ហិ សដ្ឋស្ស ចិន្ត្ឋសាការចា សញ្ញតការចតបិ សាឌិយតិ៑

សញ្ញតការចា ច អត្វរតា ប្ដិបាងចត្តតា៑ ប្ដិបារងា ច បិរកាចសាឌិតា ឆរយាតាចត្វ៑ ញ្ញបិតា តរយត ទុក្ខាតត្តាលក្ខលាតិ រចឌិតញ្ញាតិ៑ អបិច យធា តិច្ចបដិរក្ខបរតា អនិច្ចន្តិ តិច្ចាការបដិរក្ខបរតា យធាចុរត្តា អភាចាការសញ្ញារតា អនិច្ចាការរា អនិច្ចលក្ខណំ, ឲចំ សុលបដិរក្ខបរតា ទុក្ខន្តិ សុលាការបដិរក្ខបរតា អកិលាបដិបិឡអតាការសញ្ញារតា ទុក្ខាការរា ទុក្ខលក្ខណំ, តធា អត្តបដិរក្ខបរតា អតត្តាតិ អត្តាការបដិរក្ខបរតា អចសចត្តតាការសញ្ញារតា អតត្តាការរា អតត្តលក្ខលន្តិ ឥដ្ឋញ្ញំ៑ រត យិរយ តរយាបិ អាការរា អសភាចឆយុត្តា លត្ថបរិយាបន្នា ត រហាន្តិ៑ លរត្ថហិ ចិតា អត្វបលត្ថតិយរតា លត្ថចិតិយុត្តាបិ ត រហាន្តិ៑ លរត្ថ បត ប្ដិបិងាយ រចាហាររចរសត លត្ថយាតា តភាឌិតចចិកាចតាយ ចិរសសការលាត្វា តញ្ញាបញ្ញាត្តិចិរសសាតិ រចឌិតញ្ញា៑

តយិឌំ សញ្ញាយ្យិតិ យធាចុត្តលក្ខលត្តយរញ្ញាច លក្ខិតញ្ញញ្ញ លត្ថបញ្ចាក់៑ “ប្ដិយញ្ញាយាត្យបស្សតាការលាត យាធាចសររសតា សលូរក្ខតី”តិ ញ្ញឌំ តឥរត្វ តរញ្ញាហាររចរសត ចុត្តំ៑ ប្ដិយញ្ញាយការលាតត្វឌ្យិលក្ខលារយុលិកចិបស្សតា “ប្ដិយញ្ញាយការលា”ន្តិ រកចិតា៑ ត ហិ ប្ដិយញ្ញាយការលាំ ទុក្ខលក្ខលាឌិចិរសយំ ៑ តន្តិរសយរត្វ ចា ប្ដិយញ្ញាយការលារយច ត សិយា, ប្ដិយញ្ញាយការលាំ បត តិក្ខំ, ចិរសដ្ឋា កាត្យការយត លក្ខលត្តយតិរលារយច កាតញ្ញំ៑ បរិកយុសឌិសរញ្ញាលំ តស្ស៑ ឲស តរយា រសរសការលាចុបិតិ៑

ប្ដបក្ខិរលសចិយុទ្ធិត្វាឌយញ្ញាយការលាំ តិដ្ឋិតំ៑

កក្កាត្យបស្សតាការលាកចាចណ្ណតា

លិរ១៑ចឋតីតិ បចត្តតិ៑ ការលាស្ស តិក្ខការចា កាចតាយ បក្យលការចត៑ បក្យលា ច កាចតា ចិរក្ខបិកាចរតា អារយុរលា អបិ្បតា ចិយ បចត្តតីតិ ការលាស្ស តិក្ខការចត សញ្ញារាតំ លហុប្ដបដ្ឋាតតា ឥស្សិតា៑ សញ្ញារសុ បត ប្ដិយញ្ញាយចរសត លហុំ លហុំ ប្ដបដ្ឋហរន្តសុ ប្ដិយឥស្សតញ្ញ “ប្ដិបាងចរតា ចិតារសា”តិ យាចរងច ចយឥស្សតត្វំ តស្ស តិន្តិដាចហត្តាតិ ចរយ ឲចស្ស អារភាកសយត្តាហាររា យតសិការរា បចត្តតិ, រតត ប្ដិបាងាឌិ យុញ្ញិត្វា ចយរយចារត្ថ ការលាំ ប្ដិបជ្ជតិ៑ រតត ចុត្តំ “ប្ដិបាងំ ចា”តិអាឌិ៑ តត្វ ប្ដិបាងន្តិ តិញ្ញាត្តិចិការទំ៑ ឋិតិន្តិ ឋិតិបត្តំ, ឌរន្តិ អរត្វ៑ បចត្តន្តិ ប្ដបិឌិន្នបចត្តំ៑ តិយិត្តន្តិ សញ្ញារតិយិត្តំ៑ យំ សញ្ញារាតំ សយុឌយាឌិលតចរសត, សកិច្ចបរិរច្ឆឌតាយ ច សចិក្កហាតំ ចិយ ប្ដបដ្ឋាតំ, តំ សញ្ញារតិយិត្តំ៑ រកចិ បត “បចត្តំ តាយ សញ្ញារាតំ អចិរច្ឆរងត បចត្តតំ ប្ដិបាងរងាច, តិយិត្តំ តាយ ប្ដិបត្តាតំ ចិជ្ជយាតតា ជាតបរយ្យរា, តត្វា ប្ដិបាងរយច កល្យាតិ រង, បចត្តំ កល្យាតិ តាយ៑ ឋិតិរយច កល្យាតិ រង, តិយិត្តំ

គណ្ហាតិ តាយា”តិ វទន្តិ, តំ “ឧប្បាទំ ចា”តិអាទិវចនេន វិញ្ញាយតិ។ ន ហិ អសតិ ភេទេ វិកប្បា យុត្តា។ ន បរិយាបុណាតិ អគ្គហណតោ។ កិំ បន បរិយាបុណាតីតិ អាហ “ខយ...បេ... សន្តិដ្ឋតី”តិ។ តត្ថ និរោធសង្ខា អនុប្បាទេបិ ទិស្សតីតិ ខេមសង្ខេត វិរាគំ, ខេមសង្ខា វិរាគធាតុយាបិ ហោតីតិ វយសង្ខេត វិរាគំ, សោបិ អនិរោធធាតុយាបិ អត្ថីតិ ខយសង្ខេត វិរាគំ, ខយវយខេមសង្ខាតេ ខណិកនិរោធេតិ អត្ថោ។ សតិ សន្តិដ្ឋតីតិ សតិសីសេន ញាណមាហ។ ឧបដ្ឋាតិ ឧបក្កិលេសវិនិមុត្តស្ស ឧបដ្ឋានញាណស្ស វិក្ខម្ភនាវត្ថំ ឧត្តមេន ឧបេយ្យ មុញ្ចិត្វា វយសេច្ច មនសិការករោ។

អារម្មណបដិសង្ខាតិ រូបខេធាទិអារម្មណំ ខយវយតោ បដិសង្ខាយ។ យការលោបេន ហិ និទ្ទេសោ “សព្ពំ អភិញ្ញា”តិអាទីសុ (ទី· នី· ១·១ប៍, ៣០៥) វិយ។ យថាវុត្តស្ស វា អារម្មណស្ស ខយវយខេមវសេន បដិសង្ខា អារម្មណបដិសង្ខា។ ភង្គានុបស្សនេតិ យោ តទារម្មណស្ស ចិត្តស្ស ភង្គោ, តស្ស អនុបស្សនេ។ បញ្ញាតិ បការេន ជានតា។ យំ បនេត្ថ វត្តព្ពំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវាតិ។

សិ៣១· យំ កិញ្ចិ អារម្មណន្តិ រូបំ វា ជរាមរណន្តិ វិបស្សិតព្ពាការេន គហិតំ សព្ពំ សង្ខារគតមាហ។ បដិសង្ខាតិ នាម ជានតិ, តញ្ច ភង្គានុបស្សនាយ អធិប្បេតត្តា ភង្គតោ ទស្សនេនេវាតិ អាហ “ជានិត្វា ខយតោ វយតោ ទិស្វាតិ អត្ថោ”តិ។ តស្ស ញាណស្សាតិ សម្ពន្ធោ។

រូបារម្មណវសេន រូបារម្មណតា យថា “ខន្ធោ ឧទ ខន្ធតា”តិ ឯវមាទិ ទស្សេន្តោ “រូបារម្មណំ ចិត្ត”ន្តិ វុត្តំ។ រូបារម្មណតាតិ ចា ភុម្មត្ថ បច្ចត្តវចនន្តិ ទស្សេន្តោ “អថ វា រូបារម្មណការេ”តិ អាហ។ អបរេន ចិត្តេន ភង្គំ អនុបស្សតីតិ វិបស្សិតាទិសយំ ភង្គានុបស្សនយាហ។ ឧបនិព្ពិកង្គានុបស្សនា បគុណា ហោតិ, អារម្មណញ្ញស្ស ចិត្តតាទិ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ។ ញាណន្តិ អារម្មណមាហ អនុបស្សនាវសេន ញាណតត្តា។ ញាណន្តិ អនុបស្សនាញាណំ ឧទេកាបិ វិបស្សតីតិ ទនុកម្បិ ខយតោ វយតោ វិបស្សតីតិ។ អយំ ហេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – រូបស្ស វា ជរាមរណស្ស ខយតោ វយតោ ទស្សនំ អារម្មណបដិសង្ខាតំ, ទស្សនញាណស្ស ខយតោ វយតោ ទស្សនំ អារម្មណបដិសង្ខាយ ភង្គស្ស អនុបស្សនន្តិ ឧភយត្ថ បញ្ញា។ បុរិមំ ច ទនការេន អភាវតោ បដ្ឋិយាមំ បក្ខិបិត្វា បដ្ឋិយា ឯវ បញ្ញា វិបស្សនេ ញាណន្តិ។

ឯត្តាវតា “តស្ស ចិត្តស្ស...បេ... ភង្គំ អនុបស្សតី”តិ ឯត្ថ អនេកេហិ អាការេហីតិ អនិច្ចតោ អនុបស្សនាទីហិ អនេកេហិ អាការេហិ។ អនុ-សន្ធោ “កថេយ្យា”តិ ឯតស្មិំ អត្ថេតិ អាហ “បុនប្បុនំ បស្សតី”តិ។

ខណ សង្ខតធម្មា នាម ជាតិជរាមរណបកតិកា, តស្ស ជាតិ អាទិកោដិ, ជរា មជ្ឈិមកោដិ, មរណំ បរិយោសានកោដិ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ ឧប្បាទាទិតិវិធម្បិ សង្ខតលក្ខណតាយ អនិច្ចលក្ខណំ, តថាបិ ជាតិជរាសុ ទិដ្ឋាសុ ន តថា អនិច្ចលក្ខណំ បាកដំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ យថា វយក្ខណេតិ អាហ “កថំ តាយ អនិច្ចតាយ បរិយា កោដី”តិ, ឧត្តមា កោដិ បរិយោសានកោដីតិ អត្ថោ។ យថា ហិ ជរាទីសុ, មរណាទីសុ ច ជាយតីតិ ជាតិ អនិច្ចតាយ អាទិ កោដិ, តថា ជាតិទីសុ, មរណាទីសុ ច ជីរតីតិ ជរា មជ្ឈិមា កោដិ, ជាតិទីសុ, ជរាទីសុ ច ភិជ្ជតីតិ កថំ បរិយា កោដីតិ។ អនិច្ចតោ អនុបស្សតីតិ ន កាលិបតោ សម្មសន្តោ វិយ “អនិច្ចំ ខយដ្ឋេនា”តិ (បដិ· ម·

១.៣៦) អនុយោគវសេន, តាបិ អារទ្ធវិបស្សកោ វិយ ឧទយគ្គហណបុព្វកវយទស្សនវសេន, អថ ខោ ឧទយព្វយញាណានុក្កមេន បច្ចក្ខតោ ឧបដ្ឋិតេសុ ឧទយវយេសុ វុត្តនយេន ឧទយំ មុញ្ចិត្វា ភង្គស្ស វសេនេវ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, ឯវំ អនុបស្សតោ បនស្ស និច្ចគាហស្ស លេសោបិ នត្ថីតិ អាហ “នោ និច្ចតោ”តិ។ តថា ហេស និច្ចសញ្ញំ បជហតីតិ វុច្ចតិ។ ឯត្ថ ច “អនិច្ចតោ ឯវ អនុបស្សតី”តិ ឯវ-ការោ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោតិ វេទិតព្វោ តេន និវត្តិតមត្ថំ ទស្សេតុំ “នោ និច្ចតោ”តិ វុត្តំ។ ន ចេត្ថ ទុក្ខតោ អនុបស្សនាទិនិវត្តនមាសង្កិតព្វំ បដិយោគីនិវត្តនបរត្តា, ឯវ-ការស្ស ឧបរិ ទេសនារុឡ្ហត្តា ច តាសំ។ ទុក្ខតោ អនុបស្សតីតិអាទីសុបិ ឯវេវ នយោ។

អនិច្ចតោ តាវ អនុបស្សនា កង្ខានុបស្សកស្ស យុត្តា “កទ្ធា នាម អនិច្ចតាយ បទយា ខោដី”តិ, ទុក្ខាទិតោ បន កថន្តិ អាហ “អនិច្ចស្ស ទុក្ខត្តា”តិអាទិ។ ឯវេតំ យំ អនិច្ចំ, តំ ឯកន្តេន ទុក្ខំ អនត្តា, តតោ ច ន អភិនន្ទិតព្វាទិភាវេ។ តស្មា ឧបរិ និព្ពិទេត្តាទីនំ លោកបរិយាយុត្តញ្ញេ ឋិតោរោបវិ ឆន្ទំ អនុបស្សនានំ វសេន អនុបស្សតីតិ ទស្សេតិ។ កេចិ បនេត្ថ “អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, នោ និច្ចតោតិអាទិនា វិបស្សនាកិច្ចំ នត្ថិ, កង្ខាទស្សនេនេវ សិទ្ធំ ហោតី”តិ វទន្តិ, តំ កង្ខានុបស្សនាយ យទ្ធិកប្បត្តិយំ យុត្តំ, តតោ បន បុព្ពភាគេ អនេកាការវោការា អនុបស្សនា ឧប្បត្តិតព្វាវ។ អញ្ញថា “អនិច្ចតោ អនុបស្សតី”តិអាទិកា (បដិ. ម. ១.៥១) បាឡិ,
“អនេកេហិ អាការេហិ បុនប្បុនំ បស្សតី”តិ អាគតា តស្សា អដ្ឋកថា ច វិរោធិតា សិយា។ តេនេវ អនិច្ចតោ ទិដ្ឋមេវ សព្ពសង្ខារគតំ។

ន តំ អភិនន្ទតីតិ តំ សង្ខារគតំ តណ្ហាទិដ្ឋាភិនន្ទនវសេន “ឯតំ មម, ឯសោ មេ អត្តា”តិ ន អភិនន្ទតិ។ ន តត្ថ រជ្ជតីតិ តត្ថ សង្ខារគតេ រជ្ជនវសេន ន បវត្តតិ, កាមរាគោ, ភវរាគោ វា ន បវត្តតេវាតិ អត្ថោ។ រាគំ និរោធេតីតិ រាគំ វិក្ខម្ភននិរោធំ បាបេតិ, វិក្ខម្ភេតីតិ អត្ថោ។ តេនាហ “លោកិកេនេវ តាវ ញាណេនា”តិ។ យតិ វ វិក្ខម្ភេន កថំ សមុទយោតិ អាហ “នោ សមុទេតិ, សមុទយំ ន ករោតី”តិ។

ឯវំ វិរត្តោតិ ឯវំ កង្ខានុបស្សនានុសារេន វិរត្តោ។ យថា ទិដ្ឋំ សង្ខារគតំ និរោធេតិ និរោធំ គមេតិ ករោតិ, អទិដ្ឋម្បិ អតីតានាគតំ អន្វយញាណវសេន យថា ទិដ្ឋំ ឯវំ រូបំ, ឯវំ ទិដ្ឋេបីតិ អនុមិនន្តោ និរោធេតិ គមេតិកាតព្វាបិ និរោធំ ករោតិ។ នោ សមុទេតីតិ ឯត្ថាបិ ឯវេវ នយោ, នោ សមុទយំ គមេតិ ករោតីតិ អត្ថោ។

ឯវំ បដិបន្នោតិ ឯវំ វុត្តប្បការេន អនិច្ចានុបស្សនាទិវសេន បដិបន្នោ។ សទ្ធិំ ខន្ធាភិសង្ខារេហិ កិលេសានំ បរិច្ចជនតោតិ ខន្ធេហិ, អភិសង្ខារេហិ ច សហ កិលេសានំ បជហនតោ។ កិលេសេ ហិ បជហន្តោ តន្និមិត្តកត្តំ, តតោ និព្ពត្តនកេ ខន្ធេ ច បជហតិ នាម។ សង្ខតទោសទស្សនតោតិ សង្ខតទោសេសុ អនិច្ចទុក្ខតាទិអាទីនវទស្សនតោ។ តព្ពិបរីតេតិ និច្ចសុខាទិសភាវេ។ តន្និន្នតាយាតិ តទធិមុត្តតាយ។ បដិនិស្សគ្គសង្ខាតំ បរិច្ចាគំ, បក្ខន្ទនញ្ចាតិ បដិនិស្សគ្គស្ស ទុវិធតា វុត្តា។ តត្ថ បក្ខន្ទនំ អធិមុច្ចនំ យថាវុត្តនាតិ តទង្គាទិប្បហានប្បការេន, តន្និន្នប្បការេន ច។ និព្ពានគតវសេនាតិ ឧប្បាទនវសេន។ និព្ពានេ ឋិតត្តា ហិ កិលេសេ អាទិយតីតិ តេ អនិព្ពានេ ឋិតត្តា កិលេសេ ន អាទិយតិ នាម។ អនោសដ្ឋិតាវសេនាតិ ទោសានំ អទស្សាវិភាវេន។ សង្ខតារម្មណំ អាទិយតីតិ យោជនា។ អនាទីនវទស្សិតាយ ហិ សង្ខារេ អាទិយតីតិ អាទីនវទស្សិតាយ តេ ន អាទិយតិ ន គណ្ហាតិ។

ល៊ិ៣៦៍ អប្បាតិ ឃោរិតោ៍ តេហិ ញាណេហីតិ អតិច្ចានុបស្សនាទិញាណេហិ៍ ឥត្ថិ បហានំ៍ តិច្ចសញ្ញាត្ថិ តិច្ចការហំ, សញ្ញាសីសេន តិទ្ទេសោ៍ ឃុលសញ្ញា អត្តសញ្ញាត្ថិ ឲត្ថាបិ ឲសេច តយោ៍ សប្បីតិកំ ឥណត្ថិ ទិ៍សាបរិលខិតំ អភិបត្តិ៍

ល៊ិ៣៣៍ "ចត្តុសក្ខយតា"តិ ឲត្ថ ចិបស្សតាឃ បចត្តិដ្ឋាតកាចតោ ទ្វបិទិអារម្មណំ "ចត្ត"តិ អធិប្បេតត្ថិ ឥសេសត្តោ "ទ្វបស្សា"តិអាទិយាហ៍ ឥត្ថ សក្ខយតាតិ ចិបស្សតាកាចសាយញ្ញាតោ ឲកត្តតយេត ទុត្តំ, អញ្ញាធា អញ្ញាតេច ទ្វបកក្ខចិសយំ ញាណំ, អញ្ញាតេច ឥតារម្មណចិត្តកក្ខចិសយត្ថិ ក្ខតោ សក្ខយតា៍ បញ្ញាចិចដ្ឋតាឃបិ ឲសេច តយោ៍ បញ្ញាឃាតិ ដ្ឋតឃត្តឃតស្សតចសេត បចត្តយាតាឃ ចិបស្សតាបញ្ញាយ៍ ចឃស្សេច កហណចសេត ដ្ឋតឃតោ ចិតិចដ្ឋតា៍ តេតាហ "ដ្ឋតំ បហាឃ ចតេឃ សត្តិដ្ឋតា"តិ៍ "អតត្តារយេច អាចដ្ឋតសយត្ថតា"តិ ព្ពរិតា កក្ខាតុបស្សតាឃ បក្ខណពលចកាចយាហ៍

ល៊ិ៣៥៍ ដ្ឋតកាតិ ចិដ្ឋាចិដ្ឋ កាតេចត ទ្ធេបិ អារម្មណាតិ៍ ឲកចចត្តតាតិ ពណកក្ខទតាឃ សយាតាតិ ចចត្ថាបតា៍

សំចិត្ថយាតប៉ីត្វា បក្ខក្លូតោ ដ្ឋបលក្ខយាតេ បក្ខប្បត្តេ៍ ចិសុទ្ធឥស្សតោតិ កក្ខឥស្សតស្ស បទិតាត្តចិឆយតេត ចិសុទ្ធញាណេណា, សុចិសុទ្ធកក្ខឥស្សតោតិ អតេ្ថា៍ តឥត្តំ តេតីតិ តស្ស បក្ខប្បត្តសក្ខារកក្ខឥស្សិតោ ញាណស្ស អត្តំ អត្តាតក្ខតំ ញាណំ បចត្តតិ៍ កត្ថ បត បចត្តតីតិ អាហ "អតីតតាកតេ"តិ, អតីតេ, អតាកតេ ច សក្ខារកតោ៍ សត្តាប៊ីតិអាទិ តស្ស បចត្តតាការឥស្សតំ៍

កក្ខសក្ខារេ តិទោតេ, ត តិត្ថាតសក្ខារេតិ អធិប្បាយោ៍ ឲសាតិ ឃា អារម្មណត្តយេត ដ្ឋតា ចិដ្ឋាចិដ្ឋ ពណកក្ខទតាឃ ឲកកាតេត ចចត្ថាបតា, ឲសា ចឃលក្ខូណេ ចិបទិណាយលក្ខូណេ ចិបស្សតា កក្ខាតុបស្សតាតិ អតេ្ថា៍

ល៊ិ៣៤៍ អារម្មណញ្ញ បដិសក្ខាតិអាទិ កក្ខាតុបស្សតាឃ ទុប្បដិចិត្តញ្ញា ទុត្តតេស្សចត្តស្ស ឥត្តហីកតណំ៍ តឃិធំ កក្ខឥស្សតំ សក្ខារាតំ អចសចត្តតាចតោលេតេត អតត្តលក្ខណបដិចេធាឃាតិ តំ ឥសេសត្តោ "សុញ្ញតោ ច ដ្ឋបដ្ឋាត"ត្ថិ អាហ៍ អារម្មណស្ស ហិ កក្ខារម្មណចិត្តស្ស ច កក្ខយតុបស្សតោ ចិសេសតោ សក្ខារា សុញ្ញា ហុត្វា ដ្ឋបដ្ឋហត្ថិ៍ តេតាហ "តស្សេច"ត្ថិអាទិ៍

ត ចត្ថិ អតេ្ថាតិ ឲត្ថ ព្ពរស្សិ លេខកោ អញ្ញោ ពត្ថចិតិមុតោ អត្តា តាយ តេកាចិ តត្ថិ៍ តេសំ ពឃំ បស្សតីតិ តេសំ ឥយមំ ពណេ ពណេ ដ្ឋបដ្ឋហត្ថិ កក្ខំ បស្សតិ៍ ឃធាទុត្តាឃ អប្បយាឥបដិបត្តិឃា អប្បយតេ្ថា៍ ឃធា កិំ? យណិច ចិត្តប្បចខិតេត ឃោតិសោ ឃធា តាយ ក្ខសលោ ប៊ុទិសោ ដ្ឋបិឃេត យណិ ចិត្តតុត្តា យណិស្ស ល៊ិទ្ធេយេច បស្សតិ យតសិ កតោតិ , ត យណិស្ស ចណ្ណាទិំ, ឲចសេច សក្ខារាតំ តិទត្តាទំ កក្ខយេច ឃោតិសោ យតសិ កតោតិ, ត សក្ខារេតិ អធិប្បាយោ៍ ឃធា ចា ចខិតេត យណិ ចិត្តត្តស្ស ចិត្តដ្ឋាតំ ត បុត ទុហតិ, ឲចំ ចខិទសទិសេត កក្ខាតុបស្សតាញាណេត កតក្ខ ចិដ្ឋ ត បុត តិច្ចការហា ទុហតិ, ឲចំ កក្ខយេច បស្សតីតិ អតេ្ថា៍

យា ច អារម្មណបដិសង្ខាតិ “រូបារម្មណតា ចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា ភិជ្ជតិ, តំ អារម្មណំ បដិសង្ខា”តិ (បដិ៍ ម៍ ១.៥១) ឯវប្បការា យា ច អារម្មណបដិសង្ខា, “តស្ស ចិត្តស្ស ភង្គំ អនុបស្សតី”តិ ឯវំ វុត្តា យា ច ភង្គានុបស្សនា, “សង្ខារាវ ភិជ្ជន្តិ, តេសំ ភេទោ មរណំ, ន អញ្ញោ កោចិ អត្ថី”តិ ឯវំ វុត្តំ យញ្ច សុញ្ញតោ ឧបដ្ឋានំ, អយំ ឯវំ តិវិធាបិ អធិបញ្ញាធម្មវិបស្សនា នាមាតិ អត្ថោ។

៧៣៧។ អនិច្ចានុបស្សនាទីសូតិ អនិច្ចទុក្ខានត្តានុបស្សនាសុ។ និព្ពិទាទីសូតិ និព្ពិទាវិរាគនិរោធបដិនិស្សគ្គានុបស្សនាសុ។ តថេវ ឧបដ្ឋាតីតិ អនិច្ចាទិវសេន វិវិធេ ឧបដ្ឋានេ។ ខយតោ វយតោ ឧបដ្ឋហន្តេ អនិច្ចតោ ឧបដ្ឋាតិ, ភយតោ ឧបដ្ឋាតិ ទុក្ខតោ, សុញ្ញតោ ឧបដ្ឋាតិ អនត្តតោតិ។ និព្ពិន្ទតីតិ និព្ពិទំ បាបុណាតិ។ តា ហិ អនភិរតាយ ន ចលតិ។

៧៣៨។ ទុព្ពលភាជនស្ស វិយាតិ ភិន្នអាយត្តិកាភាជនស្ស វិយ ភេទមេវ បស្សតីតិ សម្ពន្ធោ។ ឯវំ ច ទុព្ពលភាជនូបមា សមសមិទ្ធតាភស្សតំ, វិប្បកិរិយមានសុខុមរជូបមា អញ្ញមញ្ញំ អសម្ពន្ធតាភស្សតំ, ភិជ្ជមានតិលូបមា ខណេ ខណេ ភិជ្ជមានភាវទស្សនត្ថន្តិ ទដ្ឋព្ពា។ ភេទមេវាតិ វិនាសមេវ បស្សតិ ឧប្បាទាទីនំ អគ្គហណតោ។ ឯវមេវាតិ យថា ឧទកពុព្ពុឡអាការំ ឧទកតលេ ឧប្បជ្ជិត្វា ឧប្បន្នានិ ន ចិរដ្ឋិតិកានិ ភិជ្ជិត្វា ភិជ្ជិត្វា ភិជ្ជន្តិ, ឯវមេវ សព្ពេ រូបារូបធម្មា ឧប្បជ្ជិត្វា ខណដ្ឋិតិកា ភិជ្ជិត្វា ភិជ្ជន្តីតិ ភេទមេវ បស្សតិ។ ទុតិយតតិយេសុបិ ភេទស្សតំ “ភិជ្ជន្តិ ភិជ្ជន្តី”តិ អារម្មណំ វចនំ។

យថាបិ នាម រាជមានកា, សព្ពំ យថាឋិតមេវ តំ ចិរំ ឧបដ្ឋាតីតិ “យថា បស្ស យថាចក”ន្តិ វុត្តំ, ន អយាថាវុបដ្ឋានតោ។ លោកេន្តិ ទត្វលោកំ យថាភាវា ន បស្សតិ អនត្តតានិរយេន សុភតាសាភាវតោ។

៧៣៩។ ភវាទីសុ ឧប្បជ្ជនតិ ឧប្បត្តិទីសុ យា ឧបេក្ខតំ។ ន ហិ អនុរត្តំ ភង្គមេវ បស្សតោ ឧប្បត្តិទីសុ យា អវិសេសា អត្ថិ។ តតោ ឯវ ទីឃតេ និព្ពានវត្តា ទីឃវសានិកន្តិបតិដ្ឋានកោ។ សោភាតិ សព្ពកាលំ វត្តិត្វិចំ។ ភាវនាយ យុត្តប្បយុត្តតា។ ពលវាវាភាវានំ ទស្សិភាវតោ ឧបលក្ខណិភិតា។ ឧបក្កប្បយោគានំ កិច្ចាកិច្ចេសុ អញ្ញាវលទ្ធា តិត្ថានំ ចោទេត្វា។ ឧបតិដ្ឋិតា តុម្ហេតោ ធម្មេ តិក្ខតា អត្ថវិសេសាភាវតោ។ ទិត្តសោករួបដិលោមា អនិច្ចតាយ សុទិដ្ឋត្វា បញ្ញសនាសនេសុ អធិមុត្តវសេសុ ច អរតិយា, កាមគុណេសុ រតិយា ច សហនតោ អភិភវនតោ អរតិរតិសហនតា។

ពាហានិ អដ្ឋ គុណមុត្តមានិតិ លិង្គវិបល្លាសេន វុត្តំ យ-ការោ ច បទសន្ធិករោ, ភង្គានុបស្សនាទិកេ ពលេ អដ្ឋ ឧត្តមានិសំសេតិ អត្ថោ។ តេហិតិ តេន ភង្គានុបស្សនាយាតិ អត្ថោ។

ភង្គានុបស្សនាញាណំ និដ្ឋិតំ។

ភយតុបដ្ឋានញាណកថាវណ្ណនា

៤៥០. សត្តសង្ខារានន្តិ តេភូមកានំ សត្តសង្ខារានំ. អធិការវសេន ហិ បទេសសត្តចិសេយោ ញាណ សត្តសង្ខារា. អាវេសវត្តស្សាតិ

អាទរវសេន សេវត្តស្ស បវត្តត្តស្ស. ការវត្តស្សាតិ វេទន្តស្ស ទ្វារេហត្តស្ស. ពហុលីករោនត្តស្សាតិ បុនប្បុនំ ករោន្តស្ស យុញ្ជន្តស្ស.

បគ្គហាតិ ឧគ្គហ ឧគ្គហ កិច្ចវសេន បគ្គហា. អាទីនិកា ញាណិអាទីនិមិត្តំ យទិទំ កាយស្ស, អយទិទំ កាយស្សាបិ ឃុនស្ស កាយិតព្ពម្បិ ត

កយតោ ឧបដ្ឋាតីតិ “សុខេន ខិចិទំ កាយស្ស កិរុកបុរិសស្សា”តិ វុត្តំ. យថា កិរុកជាតិកស្ស សីហាទយោ សត្តាសតិមិត្តំ កយាតកកាវតោ,

តថា យោគិនោ កក្ខតោ ខិស្សយាតា សង្ខារាតិ អាហ “សីហ...បេ... ឧបដ្ឋហន្តី”តិ. បច្ចុប្បន្នាតិ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នា ខណិអាទិកា

ខីឈតនបតន្ត្វា, ឈាបច្ចុប្បន្នា សុលុយតរា ញាត្តនកាលិ, សត្តតិបច្ចុប្បន្នា យញ្ញិយា ញាណ អាខិតោ បរិក្ខេហតព្ពា. កយតោ កាយិតព្ពតោ

ឧបតិដ្ឋតកេសុ ទោសាំ កយតុបដ្ឋានទោសាំ.

យថា ញត្តិយា បុត្តាតំ សីវស្ស លិត្តតា លិច្ឆយាតតា កយុសាតា កយាចហា, ឯវំ យោគិនោ តិយន្តកតាតំ សង្ខារាតំ តិរោធា

កយុសាតាតិ ញាយវត្តំ ទស្សេតុំ “ឯកិស្សា កិរ ញត្តិយា”តិអាទិ វុត្តំ.

យថា បុតិកុតំ ខ្លួនតាខិ ត វការេន តិដ្ឋតិ ចិតស្សតិ, ឯវំ យស្សា ញត្តិយា ចិខាតចិខាតា បុត្តា ត ខីវន្តិ យវន្តិ ឯវ, សា “បុតិបខា”តិ

វុត្តា. បុតិបខាក្កហណេត្ថ ចិសេសតោ កក្ខតយនលចិត្តាទស្សតេត យោគិនោ អតាគតសង្ខារតិរោធសត្តិដ្ឋាតទស្សតត្ថំ.

អតីតបច្ចុប្បន្នសង្ខារតិរោធា ហិស្ស សុបិតេវី ឯវាតិ ត វេសា ឧបយាយ សាទេតព្ពា. អត្ថិយកចិកស្ស វ យោគិនោ សត្តក្កត្ថំ

បរយាខិកាចិនោ អតីតេ ទុក្ខពហុតាយ, អតាគតទុក្ខបរិតត្តាយ វ ទស្សតត្ថំ ពហុបខាវ ញត្តិ តិទស្សិតា.

តត្ថ យថា តស្សា តច បុត្តា យតា, ឯវំ អញ្ញាខិប្បវេកទា អតីតា សង្ខារា, វុសិតបុត្តា ចា តច សត្តាចាសា ទដ្ឋព្ពា, យីយមាតបុត្តោ

ចិយ បច្ចុប្បន្នា សង្ខារា, បចត្តយានោ ចា សត្តាចារោសា ទដ្ឋព្ពោ. អខាតបុត្តោ ចិយ អតាគតា សង្ខារា, កាខី ចា សត្តាចារោសា

ទដ្ឋព្ពោ. ឯវយចដ្ឋិតេ យនេទេក ទសបុត្តយាតនំ អក្កហេត្វា តចបុត្តយាតុក្កហណំ សាត្វកត្តិ វទន្តិ, តទបិាហតំ ហោតិ. ទារកាតំ យលោស្ស

ចិរកាលិកត្តា យលោតស្សរលត្តិ វុត្តំ. កត្តកតោ អប្បទុក្ខតាយ កាខីបទុក្ខយេច តិដ្ឋតីតិ អធិប្បាយេត កុដ្ឋិកតោ

អតាគតសង្ខារដ្ឋាតិយោ វុត្តោ. ឯតស្មិំ ឈណេតិ កក្ខទស្សតយុខេត សង្ខារាតំ កយាតកការេត ឧបដ្ឋាតក្ខណេ.

៤៥៨. កាយតិ ទោសាលស្ស កាយតាការេន អប្បវត្តនតោ. បដិឈចិត្តប្បាទវសេន ហិ កាយតំ, ទោសាំ បត កាយិតព្ពវត្តំ កាយិតព្ពត្តិ

យាធាវតោ ខាតាតិ. តេតាហ “អតីតា...បេ... តីរលយត្តយេចា”តិ, តិស្សា អក្ការកាសុយោ អតិតាបេត តិក្ខយញ្ញុទុកេទាតិ

អធិប្បាយោ. កាយកចាឌីតញ្ញាតិល្លា កចាតំ តិទស្សតការេត តានំ កហណំ, តថា ឈខិរាខិស្វលត្តយស្ស អប្បលីតាខិកាចតោ. តេតាហ

“ភេចលំ ហី”តិអាទិ. អស្សាតិ ទោសាលស្ស. ញ្ញុសតាបត្តាតិ តាតាចិឆចិបុលិតត្តបតិតា. កយតោតិ កាយិតព្ពតោ.

សង្ខារតិមិត្តត្តិ “សង្ខារាតំ សម្មូហាខិឈតវសេន, សកិច្ចបរិច្ឆេទតាយ វ សវិក្កហាតំ ចិយ ឧបដ្ឋាត”ត្តិ វុត្តាចាយវត្តេ. សង្ខារាតំ បត

ពធា ៥្បដ្ឋាត៌ ឃដ្ឋារចិតិយុត្តិ ត ខហាតីតិ អាហ “អតីតា...ខប... អឆិចចត”ន្តិ៍ យខលខយចាតិ កដ្តខយច៍ ខពតាតិ កដ្តឥឃ្យូខតត៍ ឈខឈ

ឈខឈ កដ្តខយច បឃ្យូខពា ហិ តិយិត្តឃដ្ឋិតំ ឃដ្ឋារកតំ អតិច្ចតាឃ ចុត្តតខឃត ឃប្យដិកឃំ ហុត្វា ៥្បដ្ឋាតិ៍ បចត្តិ តាយ កាយំ ឃដ្ឋា

កចបចត្តិ, យត្តពប្យត្តាឃ បត កដ្តាត្បឃ្យូតាឃ ឃដ្ឋាកខចឃុ អកិល្យឃប្យដិបឹព្យអតឃ្យ ឃុដ្ឋតរិ ៥្បដ្ឋាតខពា ឃត្តឃុលាកិយតាបិ កចា

ទ្យល្លឃកាចតាឃ កឃខពា ៥្បដ្ឋហត្តីតិ ឥឃ្យូតត្តិ “បចត្តត្តិ ទ្វុបិទ្វុបកចបចត្តិ”តិអាឌិ ចុត្តិ៍ ៥្កឃត្តិ តិយិត្តិ, បចត្តព្ទា៍ ខ្លឃប្បិ ហិ តំ

អត្តឃុដ្ឋាខយច ហុត្វា ៥្បដ្ឋហតីតិ៍

កឃត្បដ្ឋាតពាលំ តិដ្ឋិតំ៍

អាឌីតចាត្បឃ្យូតាពាលកចាចណ្ណតា

លិទ្វ៍ តាលត្តិ ឃដ្ឋារខហត្យកា អតត្តខពា រល្លំ៍ ខតច បដ្ឋាឃតិ ឃដ្ឋាកចាឌីត៌ ឃាឌីតចតាឃ ខុកឃឌិឃត្តា៍ ខលលត្តិ តឃ្យូ

បរិហរលតាលាឃ ៥្បលិឃត៌ កតីតិ តឥត្តិ កត្តព្ទដ្ឋាត៌ បដិឃរលត្តិ តខឃ្យូច បដិឃរលដ្ឋាត៌ បត្តតាតិ អាឃឹឃតា ត ខហាតិ៍ ខុខពត

“ខតតំ យបា”តិ តល្យាកាហាកាចយាហ៍ បរាយាខឃាតិ ឌិដ្ឋិបរាយាខឃា៍ ខពត “ខុខឃា ខយ អត្តា”តិ ឌិដ្ឋិកាហាកាចយាហ៍

តល្យាកាហាការខចខតច ខចត្ត “ខុខឃាហយឃ្វិ”តិ យាតកាហាការខចាបិ ចុខត្តាខឃច ខហាតិ, ចា-ឃដ្ឋក្កហខលត ចា៍

ព្ទឥាតិ បត្តតាឌីតយការខច ការលំ ឥខឃ្យូតំ “តខឃា កចា”តិអាឌិ ចុត្តិ៍ តត្ត តខឃា កចា អក្ការកាឃុខឃា ចិឃ

ឌាតិអាឌិទ្យល្លាឆិដ្ឋាតការខចត យហាកិតាបតាឃ៍ ចត្តាខរា យហាក្ខតា កដ្ឋយុលប្ខតិយុលអក្កិយុលឃត្តយុលឃដ្ឋាតា ខឈារចិឃអាឃឹចិឃា ចិឃ

កាឃឃ្យ ឆដ្ឋតាចិឃ្យូត្ឋតឥាហខដ្ឋឥទ្យល្លចិឆាតខពា ចិខឃឃខពា, អចិខឃឃខពា បត អាឃឃខពា, ចិឃចិការខពា, អតត្តឥាតខពា,

ទ្យុបចារខពា, ទ្យុរាឃឥខពា, អកតព្ទុខពា, អចិខឃឃការិខពា, អខតកាឌីតចុបដ្ឋចខពា ច៍ “ចត្តាខរា អាឃឹចិឃា ៥្កខពឌា

ខឈារចិឃាតិ ខលា, កិល្លខច , ចតុខត្តំ យហាក្ខតាត៌ អឆិចចត”ន្តិ (ឃំ៍ តិ៍ ៣៍១១៤ប័) ហិ ចុត្តិ៍ បព្ទល្លត្តា ខុកល្លត្តខកឥ

អដ្ឋាល្លត្តាតដ្ឋាតខពា៍ អដ្ឋាយដ្ឋាឈាតតខពា, យរលទ្យល្លាចហតខពា ច ៥្កល្លត្តាឃិកចឆកា ចិឃ៍ ចុត្តប្បិ ខចតំ “៥្កល្លត្តាឃិខកា ចឆខកាតិ

ខលា, កិល្លខច, បព្ទខត្តំ ៥្បិឥាតល្លត្តាត៌ អឆិចចត”ន្តិ៍ ល អដ្ឋព្ទិកាឃតតាតិ អត្តត្តិឃការខចត កហិតាតិបិ តខពា រិត្តកាចខពា

ឃុដ្ឋាការខយា ចិឃ ខកាឌតាឌិកឃ្យុបកខយត្ត អត្តីតិ បចិដ្ឋ ឃុដ្ឋាការខយា ចិឃ៍ តធា ហិ ចុត្តិ –

“ឃុដ្ឋាការខយាតិ ខលា, កិល្លខច, លខត្តំ អដ្ឋព្ទិកាត៌ អាឃតតាត៌ អឆិចចត៌ ចល្លខពា ខចបិ ត៌, កិល្លខច, បល្លិខពា ព្យខត្តា ខយឆាចិ

៥្បបរិខល្លឃ្យ, រិត្តកខដ្ឋាច លាឃតិ, តុដ្ឋកខដ្ឋាច លាឃតិ, ឃុដ្ឋាកខដ្ឋាច លាឃតី”តិ (ឃំ៍ តិ៍ ៣៍១១៤ប័) –

អាឌិ៍ ល ព៌ាហិរាឃតតាតិ កាយឈាតកខចារា ចិឃ ឃដ្ឋាធាបិ ឈាតកកាចខពា៍ ខពខតចាហ “ខចារា កាយឈាតកាតិ ខលា, កិល្លខច,

លខត្តំ ព៌ាហិរាត៌ អាឃតតាត៌ អឆិចចត៌ ចល្ល, កិល្លខច, ហដ្ឋាតិ យតាបិយតាខបឃុ ទ្វុខបឃ្ខ”តិអាឌិ៍ រាកក្កិអាឌីហិ ខុកាឥឃហិ អក្កិហិ៍

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨸᩥ –

“ᨧᨠ᩠ᨡᩩ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩮᨶ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩴ? ᩁᩣᨣᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨴᩮᩣᩈᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨾᩮᩣᩉᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨩᩁᩣᨿ ᨾᩁᨱᩮᨶ ᩈᩮᩣᨠᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᨴᩮᩅᩮᩉᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩮᩉᩥ ᩏᨷᩣᨿᩣᩈᩮᩉᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ· ᨶᩥ· ᪃·᪑᪕᪀) –

ᩋᩣᨴᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨣᨱ᩠ᨯᩣᨴᩥᩈᨴᩥᩈᨲᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿᩮᩅᩴ ᨶᩥᩁᩔᩣᨴᩣᨲᩥ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩁᩉᩥᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩁᩈᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩁᩉᩥᨲᩣ ᩅᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᨿᨳᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᨶᩥᩁᩔᩣᨴᩣ ᨶᩥᩁᩈᩣ ᨿᨳᩣᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩅᩁᩣᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩏᨷᩁᩥᨷᩥ “ᩈᩅᩣᨿᩋᨠᨾ᩠ᨷᩥᩅ ᩅᨶᨣᩉᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ

ᩈᩈᨶ᩠ᨴᩃᩥᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᩴ ᨣᩣᨳᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨷᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᨿᩣ ᩁᩈᩮᨶ ᨶᨣᩁᩈᩮᨶ “ᨶᩥᩁᩈᩴ ᨶᩥᩁᩔᩣᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨮᨷᩥᨲᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᩁᨠᩩᩃ᩠ᩃᩔ ᨶᩮᩔᨲᩥᩴ ᨲᨳᩣ ᩉᩥᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᨽᩅᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨶᩥᩔᨦ᩠ᨣᨲᩣ ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᨭᩥᨽᨿᩣᩅ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᨭᩥᨽᨿᩴ, ᨲᩴ ᩈᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩥᩁᩔᩣᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩴ

ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨣᩮᩉᩴ ᩅᩥᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨶᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨷᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᩣᨲᨷᨭᩥᨷᩥᩊᩥᨲᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨴᩮᩣᩈᩮᨶ ᨲᩔᩮᩅ ᨷᨶᩮᩣᨴᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ

ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᩋᩁᩮᩣᨣᨿᩮᩣᨲᩮᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣᩅᩥᨿ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᨾᩪᩃᨠᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ· ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ, ᨶ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᨲᩥ ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨠᨿᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨿᩅᩮᨴᨶᩴ ᩁᩮᩣᨣᨠ᩠ᨡᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨷᨶᩮᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᨷ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᨲᩮ ᩋᨿᨲᨷᨶᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨷᨭᩥᨶᩥᩈ᩠ᩈᨿᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᨿ ᨶᨿᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩅ᩠ᩅᩣ ᨲᨿᨲ᩠ᨲᩮᨿ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᨶᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩈ᩠ᩈᨲᩥ ᩏᨷᩔᨣ᩠ᨣᩣᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨿᩮᨶ “ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᨠᩁᩴ, ᩋᨶᩩᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᨶᩮᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨲᩥᨿᩅᩣᩁᩮᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᩁᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ· ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧ ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᨶᩥᩈᩮᩅᩮᩣ, ᨠᩁᩴ ᨶᩥᩈᩮᩅᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩣᨿᨱ᩠ᩉᨠᩣᩃᩮᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨲᩥᨷᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᨴᩣᨶᩴ ᩈᨿᨲᩣᨶᩥᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩮᩣᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ· ᨿᨳᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨴᩦ· ᨶᩥ· ᪂·᪂᪇᪇; ᨾ· ᨶᩥ· ᪁·᪁᪒᪑)· ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ “ᨣᨲᩥ ᨠᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ·

ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩴ ᨶᩣᨾᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣ ᩅᩥᩉᩥᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨣᩉᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᨶᨶᨲᨠᨲᨲᩮ ᩋᨲᩮᩣ·

ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩔᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ· ᨠᩣᩃᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᨿᩮᨶ ᨮᩣᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩃᩴ ᩅᩮᨴᨶᩦᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᩃᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨷᨶᩮᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨷᨶᩮ ᨶᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨶᩥᩅᩥᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨠᩣᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ·

សិវិទ្ធ។ កម្មបច្ចយា បច្ចុប្បន្នភវេ ឧប្បជ្ជមានានំ សង្ខារានំ ឧប្បាទោ បាកដតរោ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតីតិ អាហ “បុរិមកម្មបច្ចយា ឥធ ឧប្បត្តី”តិ។ បវត្តំ តាវ ឥធ បវត្តិយំ ឥមស្មិំ បវត្តីតិ អាហ “ឧប្បន្នស្ស បវត្តី”តិ។ សន្តានស្សាតិ តិហេតុកានំ ទ្វិហេតុកានំ អញ្ញាណាហិតានិ វិករានំ សន្តានស្ស។ កម្មត្តំ ឧបាទហិ បវត្តំ កម្មំ។ ឯត្ថ ច ឧប្បាទបវត្តអាយូហនក្ខណេន បច្ចុប្បន្នទ្ធបរិយាបន្នា សង្ខារា គហិតា, បដិសន្ធិក្ខណេន អនាគតទ្ធបរិយាបន្នា ឧបបត្តិ។ ឧប្បាទក្ខណេន ច អតីតទ្ធបរិយាបន្នា កម្មសង្ខារា ឧបលក្ខិតា។ និព្ពត្តក្ខណេន បន សព្ពេបិ គហិតា។ វាយវ គតិយា សា បដិសន្ធិ ហោតិ សា និរយាទិកេសុ គតិ ឬចរិតឧច្ចរិតចេតនា គហិតា, សា បវត្តេតា តំតំកម្មនិយមិតា ភវសមុដ្ឋានហា វិបាកក្ខន្ធា, ហេតុ ច ទ្វេបត្តិ ចេតិតត្តា។ ពន្ធតំ និដ្ឋាតត្តិ សម្មោសម្បិ ពន្ធតំ និដ្ឋាតតំ។ វិហេដិ ឯវ សច្ចិកត្តេ លក្ខណាទិចេតនេ និទ្ធិដ្ឋត្វា។ ចត្តុចេតនាតិ អាទិម្មហសង្ខាតបវត្តិដ្ឋានចេតនេ។ យទិ តេ បន ឯវ ចត្តុការេន ឋាន្តិតា, អថ កស្មា សេសា ឬត្វាតិ អាហ “សេសា តេវំ ចេតនចេតនា”តិ។ តេន វិបស្សកានំ ញាណវិបស្សនស្ស វិសយភាវូបគតំ ទេសនា ចន្ទិតាតិ ទស្សេតិ។

អត្ថយោគា ទស្សិតស្ស អាទីនវញាណស្ស ឧប្បត្តិទោសតោ ទស្សនត្ថំ បដិបក្ខញាណទស្សនំ “យត្ថ ឧប្បាទោ តត្ថ, តត្ថ សព្ពេន សព្ពំ ភយម្បិ នត្ថី”តិ “ភយតុបដ្ឋានេន វា”តិអាទិនា បវត្តិ ទស្សេត្វា និវត្តិទស្សនំ ញាណំ, អនុញាណានំ អាទិល្លោយតំ យថា បុរិមំ សច្ចយំ ទស្សេត្វា និទានសច្ចទស្សនាតិ ទស្សេតិ។ យថា លោកេ កស្សចិ អាទីនវទស្សនំ និព្ពត្តិកម្បិ ហោតិ, ន តថា ឥធ, ឥធ បន សាមញ្ញលក្ខណាតិ ឥមស្សត្តំ ទស្សេត្វា “យស្មា វា”តិអាទិ ឬត្តំ។ តប្បដិបក្ខនិត្តំ ឋិតំ ហោតិ ទាហាកិច្ចតស្ស សីតនិត្តតា វិយ ឬច្ច និដ្ឋានីទិចេតោ ឧក្កំសេន មុច្ចិតុកម្យតាញាណតោ។

ភយត្តិ ការិតត្ថំ “និយមតោ ទុក្ខ”ន្តិ ឧទេតស្ស ទុក្ខការេន ការិតត្តតាតិ ការិតត្តតា ទុក្ខការំ ន ញាណិចរតីតិ ទស្សេតិ។ ចដ្ឋាមិសំ ឧបាទិន្នក្ខន្ធាតិ ចតត្ថិ។ តិចិតម្បិ ចដ្ឋំ, ចដ្ឋសត្តិស្សិតញ្ញា ចដ្ឋាមិសំ។ កិលេសេហិ អាមសិតត្តតោ លោកាមិសំ, បញ្ច កាមគុណា។ កិលេសា ឯវ កិលេសាមិសំ។ សង្ខារមត្តមេវាតិ ឯត្ថ ឯវ-សទ្ទេន វិសង្ខារំ និវត្តេតិ។ ន ហិ តត្ថ សាមិសតាលេសោបិ អត្ថីតិ។ មត្ត-សទ្ទេន បន អបរិបុណ្ណតំ វិការេតិ។ ន ហិ សព្ពសង្ខារគតំ សាមិសត្តំ។ តស្មាតិ “ភយ”ន្តិ ឬត្តស្ស ទុក្ខាទិការេន និយតត្តា។ យទិ ឃំ ភយំ, តំ ទុក្ខាទិសភាវេន, តថា សតិ ភយាទីសុ ឧទោកតេ អត្ថសិទ្ធិ។ កស្មា សព្ពានិ គហិតានីតិ អនុយោគំ មនសិ កត្វា អាហ “ឯវំ សន្តេបី”តិអាទិ។ យថា តេសុ ឯវ សង្ខារេសុ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ បវត្តិចេតនេ អាការភេទតោ អនុបស្សនាភេទោ, ឯវំ ភយាការាទិអាការភេទតោ បវត្តិចេតនេ ចេតត្ត ញាណស្ស ភេទោ។ តត្ថ ភយាការេន បវត្តំ ញាណំ ភយតុបដ្ឋានញាណំ, ទោសាការេន បវត្តំ អាទីនវញាណន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។

យស្មា អាទីនវញាណស្ស វិសយភាវេន ឬត្តា បន្តរសាបិ អត្ថា ឧប្បាទាទីសុ បញ្ចសុ អន្តោគធា, តត្ថ ច ញាណំ អត្ថយញ្ញតិទោសចេតនេ បវត្តនតោ ទសវិធំ ហោតិ។ តស្មា អាហ “ទស ញាណេ បជានាតី”តិ។ បជាននត្ថា សាតិសយំ វិសយគតសម្មោហវិកេយន អសម្មោហំ, អត្ថតោបិ អសម្មោហទេចាតិ អត្ថានម្បិ បជាននំ វិយ ហោតីតិ កត្វា ឬត្តំ។ តេនាហ “បដិវិជ្ឈតិ សន្និកំទោតី”តិ។ ខន្តិន្តិ ខន្តំ កុសលខន្ធយោគេន ហិ កុម្ពេត្វ សាមិចេនំ យថា “កុសលី តទង្គិកស្សា”តិ (ជា។ ១។១១។៨៣)។ កុសលតាតិ ការណេ បច្ចត្តចេនត្តំ អាហ “ខន្តិ កុសលតាយា”តិ។ ខន្តិន្តិ វា ខន្តិ ញាណានំ ចេតនាតិ អត្ថោ។ បវត្តិយា យាថាចេតោ និដ្ឋតាយ

តប្បដិបក្ខតោ សន្តិបទំ សុខំ និព្ពានមេវ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ។ តស្ស ចិត្តំ បវេទិជ្ជលេមុនិព្ពានានិមិត្តាការេហតនេន ន ចលតិ។ តត្ថ សុបរិនិដ្ឋានីតចត្តាតិ អាហ “នានាទិដ្ឋីសុ ន កម្បតី”តិអាទិ។ សេសមេត្ថ ឧត្តានត្ថមេវ។

អាទីនវានុបស្សនាញាណំ និដ្ឋិតំ។

និព្ពិទានុបស្សនាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៣. សង្ខារុបេក្ខាតិ សព្ពេសុ តេសុ សង្ខារេសុ និព្ពិន្ទតីតិ ញាណនិព្ពិទា និព្ពិទំ អាបជ្ជតិ។ តទាកុសលា ច តត្ថ ឧក្កណ្ឋន្តោ, អនភិរមន្តោ ច នាម ហោតីតិ វុត្តំ “ឧក្កណ្ឋតិ នាភិរមតី”តិ។

តត្ថ អនភិរមណស្ស ឧបមំ ទស្សេតុំ “សេយ្យថាបី”តិអាទិ វុត្តំ។ អនោតត្តទហំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតេសុ ឆទ្ទន្តសត្តរតនវណ្ណេសុ មហាកូដំ សាតុអញ្ញតរេតសុវណ្ណសត្តរតនមយមេសុការាទិតកាយអកោលិរសុទស្សនចិត្តកូដកេទេសុ បព្ពតេសុ ហិមវន្តោ មហាវិលមេសុ បន្និមោ ចិត្តកូដបព្ពតោ នាម។ សីហបរិតាដ៊ីសុ សព្ពេសុ មហាសរេសុ។

សុវណ្ណបញ្ជរេតិ សុវណ្ណមយេ សីហបញ្ជរេ។ បក្ខិត្តោតិ និរុទ្ធោ។ តិចិនេន សុភាតិកដេតិ តាយសុភាតិអាទិនា តិចិនេន សព្យត្តិកដេ។

ហត្ថិរាជាទិគោចរេហិ ក្ខុមិបុសទេហិ សព្ពហិ បតិដ្ឋិតោតិ សព្ពបតិដ្ឋោ។ តករមេទ្ធ្យតាភិរមតិ ក្ខារបញ្ចតាញអតាទិអចតានេកភេមេន ទិដ្ឋេតិ អធិមុត្តិបុព្ពកោន អត្ថមទស្សនេន ទិដ្ឋំ។ តេនាហ “តត្តិត្តាតេប្បាលាតប្បក្ការមាគសា”តិ។

និព្ពិទានុបស្សនាញាណំ និដ្ឋិតំ។

៥៥. តំ បនេតត្ថំ និព្ពិទាញាណយាហ។ ញាណត្តមេតាតិ កមតុបជ្ជាតាទីតចានុបស្សនាញាណត្តមេតំ។ យស្មា កមេតា ទិស្សមានា ឧប សង្ខារា មហាទីតចា, និព្ពិន្ទិតព្ពា ច ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, តស្មា ឧកមេវ តំ ញាណំ តទាកាចនាតាលប្បត្តិមា អនត្តាទិសេសវុត្តំ តិចិនភិក្ខុរាយត្តិមចន្តំ ហោតីតិ វុត្តំ “អត្ថតោ ឧក”ន្តិ។ តេនាហ “សព្ពសង្ខារេ”តិអាទិ។

តមិទំ តាវំ អនុបស្សនាតំ មត្តកប្បត្តិចរេសត វុត្តំ, អាទិមិប្បនេ កិត្តនកាចា ឧច បទត្តន្តិ។ ឧប្បាទេសីតិ បិត្វាកាសិ, ចិកាចេសីតិ អទេត្វា។

មុញ្ចិតុកម្យតាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៦៤។ ន សជ្ជតិ ពាហ្វាទិកចតាយ ឆិន្ទត្វា។ យុញ្ជិតុកាមំ និស្សរិតុកាមំ ហោតិ អនាទិកាលិកស្ស លទ្ធស្ស បរិញ្ញាយយាតត្វា។ យុញ្ជិតុកាមតា ពចេតា អត្តានំ និព្ពានធតុកាមតា និស្សរិតុកាមតា អបគន្តុកាមតា។ បញ្ចេបក្ខិត្តាតិ បញ្ចេទេន សយោនុទ្ធា។ ឧចយានយោតិ អាទិ-សទ្ទេន អាទិត្តអក្ខារិរាបសង្គេនសញ្ញាញ្ញអសាបនាក្យលចនកហតាទីនំ សង្គហោ ឧទ្ទេត្តា។

យុញ្ជិតុកាមស្សតាបោភាលំ និទ្ទិតំ។

បដិសង្ខានុបស្សនាសោភាលកទាចណ្ណនា

៥៦៥។ "សព្ពកច...បេ... យុញ្ជិតុកាមោ"តិ វត្វា បុន សព្ពសោ សង្ខារកតាតិ សព្ពក្កហលំ សាតិសយយុត្តិទស្សនត្ថំ អនិកចនំ អព្ពាយត្ថំ នេរោធតីតិ។ យតិច្ឆាសង្ខារេហិ អតត្ថុពន្ធស្ស យុញ្ជនំ, តំ សាតិសយំ យុញ្ជនំ។ តំ បន ទុក្ខយាតាយ បដិសង្ខានុបស្សនាយ ហោតីតិ តំ ទស្សេតុំ "បុន តេ ឧចំ សង្ខារេ"តិអាទិ វុត្តំ។ តិលក្ខណំ អារោបេត្វា សង្ខារបរិក្កហណំ បុនព្ពិ គតត្ថិ បុនក្កហលំ។ កចាទិកតស្ស សង្ខារស្ស អបរិតុលិតស្ស អការេតោ "តេ"តិ វុត្តំ។ អនុបស្សនាការស្ស អបុព្ពស្សបិ អត្ថិតាយ "ឧច"ន្តិ វុត្តំ។ ឧនាតិ ទុក្ខយាតាការេនាតិ ហិ អធេត្វា។ សង្ខារានំ បរិក្កហណំ នាម បរិបុណ្ណលក្ខណនេសនេច ហោតីតិ "តិលក្ខណំ អារោបេត្វា"តិ វុត្តំ។

អនច្ចន្តិកតោតិអាទីសុ យំ ចត្តត្តំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។ បឋមេន អាទិ-សទ្ទេន "អាទិអត្តចត្តតោ និច្ចបដិក្ខេបតោ"តិ ឧចយាទីនំ សង្គហោ។

ទុតិយេន "ភយទ្ធាយបដិបីឡអនតោ សុខបដិក្ខេបតោ"តិ ឧចយាទីនំ សង្គហោ។

អជ្ញាតោតិ អយតុញ្ញាតោ, អនាកតតោ ចា។ ជេគុច្ឆតោតិ "ធិ"តិ ជិគុច្ឆិតព្ពតោ។ បដិក្កូលតោតិ អភិរុចិយា បដិលោមតោ បដិក្កូលភាចតោ។ ន យល្ហតោ ហតា អយល្ហតហតា, អយល្ហតោ សក្កា ឧតោសំ សុភកាចំ ហត្តុត្តិ អធេត្វា។ អយល្ហតោ ចា តោសំ អសុភតា បរិកិរ ហោតីតិ អយល្ហតហតា។ យល្ហតោ ចា ន ហត្តព្ពសភាចា "អសុរិយបស្សា"តិ ចិយ អយល្ហតហតា។ តទេតា អយល្ហតហតភាចតោតិ វុបសង្ខារេ សគ្គាយ ចនតិ។ ចិរុបតោតិ អសុគ្គុរតោ។ បដិឃសំឃោនតចត្ថតាយ បស្សេត្តុ អត្តតិ ពាគ្គតីតិ ពីភច្ឆំ អតិចិយ ចិរុបំ។ យំ ឆិន្ទុយត្តមេច ទោយតស្សុប្បត្តិនិមិត្តំ ហោតិ។ អជ្ញាជិគុច្ឆនីយតា ហិ ក្ទុចំ ចិយ បរិច្ចជិតព្ពំ ចា ពីភច្ឆំ។ ព្ពាធ អាទិ-សទ្ទេន "អសុចិតោ អយតាបតោ"តិ ឧចយាទីនំ សង្គហោ។

ចតុត្ថេន អាទិ-សទ្ទេន "អបរិណាយកតោ អត្តបដិក្ខេបតោ"តិ ឧចយាទីនំ សង្គហោ។

លិវ៉ប៉ៈអយត្ថិ ឃោកាចធរោៈ យុញ្ជតស្សាតិ បុត អតត្ថុបត្តកត្វំ សុបុត្តយុញ្ជតស្សៈ ហ្លបិយសយ្យាគតត្តិ អនិច្ចាទិចនេត សុដ្ឋុ បរិក្កហេត្វា បរិយច្ឆតា ហ្លបិឃោ, តស្ស សាឆតត្វំៈ

យច្ឆកហហត្វំ ហ្គឆេក តត្ថ តត្ថ លិបត្តិ ឲតត្តិ លិបំ, យច្ឆាតិ កហហក្ខបៈ ឱ្ខ្ចារេបសីតិ ឱ្ខសារេសិ, លិបីតិ អរេតា្វៈ សប្បត្តិ កហហស្សបំៈ កហេហតិ ឃធាកហិតំ សបំ អលឆ្វេត្វា កហេហៈ ហត្វំ តិនេត្ថាឆេត្វាតិ សនេប្បត អត្តនោ កោរេកត ចេថិតំ ហត្វបេគសំ តិនេត្ថាឆេត្វា យោរេចត្វាៈ អាចិត្តិត្វា អារេចថិកប្បហាបនេតត ករេយត្វាៈ តិស្សឌ្ឍិត្វាតិ លឆ្វេត្វាៈ

ពត្វាតិអាទិ ហ្គបយារំសតត្តៈ ពត្វ អារិរេតាធាតិ ចិត្តាតំ បត្តការេលៈ ឈតចិតិត្ថរាក់ កត្វាតិ កយ្ហដ្ឋាតំ កេហត្វា សយ្ហាហិឈតក្កហហំ កិត្តិត្វាៈ សុបុត្តិត្តិ កាចតបុំសកតិដ្ឋេសោ "ចិសយំ ចត្តិយស្វិរិយា បរិចត្តត្តិ"តិអាទីសុ (អៈ តិៈ ១ៈលិ០) ចិឃៈ សត្ថារាតំ តិច្ចាទិអាកាពេនត ហ្គបដ្ឋាតំ អសយត្វតា អតិច្ចសញ្ញាទិកេកាយ ចិបស្សតាយ សាតិសយំ ពលចកាចប្បត្តិយា, សា ច សត្ថារាតំ អតិច្ចាទិអាការស្ស សុដ្ឋុ តាទំ សល្លក្ខណតាតិ អាហ "តិលក្ខណារោបនេតត...បេ... បរិបេត្វា"តិៈ ឃធា ហិ តិត្ថុច្ឆកេណ ពលចតរេត បដិបល្លេត តត្វ តត្វ យុដ្ឋិប្បហារាទិកា ចិបឆិតោ ត្តតេរោ តេត ឃដ្ឋិតុំ អសយត្វតំ បរិបិតោ ហោតិៈ ត កោចលំ អសយត្វតំ បរិបិតោច ហោតិ, អថ ខោ យកហេយត្វ ហក្ខ ចា យហេ ចា បរិបុហាតិ, ឲចរេយតោបិ សត្ថារា ឲចំ ហត្ថលកាចំ បរិបិតា ហ្គបរិកោហាត្ថុការេចត តិត្តិរេសចតតំ, សត្ថរេសា កក្កដ្ឋា បរិបុហត្តិតិៈ

លិវ៉ង៉ៈឲត្តាចតាតិ ឲចំ "អតច្ចត្តិកតោ"តិអាទិកា បនេរាចត្តាលីសាយ អាកាពេហិ សត្ថារាតំ អតិច្ចាទិកាចសល្លក្ខណចសប្បចវេត្តត បដិសត្ថារេតតៈ

អតិច្ចតោ យតសិករេរាតោតិអាទីសុ ឃំ ចត្តត្ថំ, តំ ករយុបដ្ឋាតកធាយំ (ចិសុទ្ធិៈ ១ៈលិវ៉០) ទុត្តតយរេចៈ

អឃំ បត ចិរេសសោ – "បដិសត្ថា"តិ បគស្ស "ឌាតិត្វា"តិ អត្ថំ ចត្វា បដិសត្ថាតុប្បជ្ជតកិរិយាតំ សយាតលហត្វា អសតិបិ បុត្តាបរកាលរេត្ត សទ្ធេចាហារយេត្តត ឲចំ ទុត្តត្តិ គេស្សេត្តា "កាយ"ត្តិអាទិយាហៈ ខេត "ក្សលំ គយ្យំ បដិច្ច ក្សលោ គយ្យោ ហ្លប្បជ្ជតិ ហេតុបច្ចយា (បដ្ឋាៈ ១ៈ១ៈវ៉ឲ), តិហត្វា ពិរិវំ សត្ថំ, ហ្កកុតាឃំ ទិធាកនោ"តិ ច ឲចយាទីសុ ចិឃ សយាតកាលចរេសតាឃំ សទ្ធបឃោរេកាតិៈ តធា យតត្ថា គេយ្យ ច បគយំ បដិច្ច បន្ថា ត យតោចិត្តាហស្ស ហ្លប្បត្តិ, ឲចរិឆាបីតិ គេស្សេតំ "យតត្ថា បដិច្ចា"តិអាទិ ទុត្តំៈ ឲទិសោ សទ្ធបឃោរេកា ឃេកុឃ្យេត លេរិកេ បុត្តាកាលចរេសតេច ទិស្សតីតិ បុត្តាកាលចរេសតេច ត្តឆាបិ តំ គេស្សេតំ "ឲកត្តតឃេត ចា...បេ... ចេចិតត្ថា"ត្តិ អាហៈ តស្សរេត្វា – អបរាបរំ ហ្លប្បត្តេស្ស ខារេហស្ស បុរិមស្ស ចរេត បដិសត្ថាតកិរិយា, ពគត្ថាស្ស ចរេត ហ្លប្បជ្ជតកិរិយា ច ឃោរេឌតត្ថា, ត ច តាតិ កេគេតា អរេបក្ខិតត្ថាតិ ឲកាសត្តាតបតិតតាយ ឲកត្តតយចរេសត កហិតត្តាតិៈ ត្តតេរស្មិំ បគទ្វេយតិ "បចត្វំ បដិសត្ថា, តិបិត្តត្ថា បចត្តត្ថា បដិសត្ថា"តិ ត្តយស្មិំ បគទ្វេឃៈ

បដិសក្លាត្យបស្សុតាទោកាល៉ា តិដ្ឋិពា៎

សក្លាទ្យេបក្លាទោកាលាកខាចល្អូតា

លិ៩០៎ សក្លាទាត៌ អតិក្ខ្យក្លាកាទាឌិបរិក្កល្យុតចទេសត បចត្តុយ្ញិ បដិសក្លាត្យបស្សុតាទោកាល៉ា ចិទេសសទេតា អតត្តាកាទបរិក្កល្យុតបឆាតត្តិ ទ្យត្តិ “សទេត្ត សក្លាទា ស្យុត្តាតិ បរិក្កទេហត្វា”តិអាឌិ៍ តស្តិ៍ចិញ្ជាសតិ សក្ខសយ្យដិទេចទេឆា ត្ពេដ្ឋុតិ, ត អសតិ៍ តឥកាចទេតា ហិ អតិក្ខ្យក្លលក្លលបត្តាបកយ្ញិ សទេកក្កសត្វទាឌិត៌ សាសត៌ អតិឃ្យាតិកទេយច ឌាត៌ អឆ ចា ទេតន៑ តិក្ខសាទាឌីហិ ទិត្តុក៌ សត្តាឃ “សទេត្ត សក្លាទា ស្យុត្តាតិ បរិក្កទេហត្វា”តិ ទ្យត្តិ៍ ឃចិញ្ជាឃទេតា ទិត្តុក៌, ព៌ ទេតត ស្យុត្តាត្តិ៍ សក្លាទាត៌ អត្តស្យុត្តាតាឃ ទ្យចិទេត្តាឃ្យុកាចទេតា អទេតកចាទ៌ បដិចិន្តាឃបិ ស្យុត្តាតាត្យបស្សុតាឃ ឥញ្ជហឹកាចាបិឥតត្វ៌ “ប្យត ស្យុត្តាយិឥ”ត្តិអាឌិ អាទេដ្ឋ៍ តត្វ ឃឥទេក្កត សក្លាទា អតត្តុតា, តឥទេក្កត អតត្តុតិឃា៎ សតិ ហិ អត្តុតិ អត្តុតិទេឃត កចិតត្តាត្តិ ទ្យត្តិ “ស្យុត្តាយិឥ៌ អទេត្តុត ចា អត្តុតិទេឃត ចា”តិ៍ ក្ខិទេកាឌិកត្តិ ក្ខិអំសិក៌, អត្តាត៌ ទេតច ឌិស្វា ទោកាលចក្លុតា បក្ខក្លទេតា, អត្យាតទេតា ច តស្សុ អត្យបលត្តុគីឃទេតាតិ អឆិប្បាទេឃា៎ បទ៌ អត្តា សត្តុ, សក្លាទ៌ ចា បរិក្លាទកាទេច អត្តុទេតា ស្យុលទ្យក្លសាឆតកាទេច ជិព៌ ត ឌិស្វាតិ ទេឃាឌតា៎ ប្យត បរិក្កល្យាតីតិ សត្តុទេត្តា៎ ៩ត្តាតិ ៩តស្តិ៍ ស្យុត្តាតាត្យបស្សុតាឆិកាទេទ៎

ក្វឌីតិ កត្វឌិ ដាទេត, កាទេល, ឆទេយ្វ ចា៎ អឆ ចា ក្វឌីតិ អដ្ឋត្តុ, ពាហិន្តា ចា៎ អត្តុទេតា អត្តាតត្តិ សកត្តាត៌ “អឃំ ទេលា កចិ ព្រាហ្វា យហាព្រាហ្វា...ទេប... ទេសទេដ្ឋា សឌិតា ចឃី បិតា ក្យតកញ្ជាត”ត្តិអាឌិតា (ឌី៎ តិ៎ ១៎៣១) បទេទហិ បរិកប្បិព៌ អត្តាតក្ខា កស្សុឌិ កិក្ខាតក្យព៌ ត បស្សុតីតិ ឥទេស្សុទេត្តា “កស្សុឌី”តិអាឌិយាហ៎ តត្វ បទេស្សុាតិ “បទេឌាតិ, បទេទា ប្យុទិទេសា”តិ ច ៩ច៌ កហិតស្សុ៎ ត ច យយ ក្វចតីតិ ៩ត្វ យយ- សទេន្តា អដ្ឋាទេត បឃ្យទេត្តាតិ អាហ “យយ-សន្តិ តាច ឥទេបត្វា”តិ៎ បទេស្សុ ចាតិ អត្តុទេតា អត្តាស្សុ៎ “បទេទា ប្យុទិទេសា”តិ ៩ច៌ក្យទេតា អទេត្វា យយត្វាឃ ជិទេតា, តស្សុ ចទេសត យឃិញ្ជាសត្តា សិដ្ឋុតីតិ ៩ច៌ ៩កក្ខឌិដ្ឋិកតិកបរិកប្បិតចទេសត បទ៌ អត្តាត៌ តក្ខា អត្តុទេតា កិក្ខាតក្យព៌ ត បស្សុតីតិ ឥទេស្សុទេត្តា “ត ច ក្វចតី”តិអាឌិយាហ៎ ៩ត្វ ច តាហ៌ ក្វចតីតិ សកអត្តុទេតា អកាច៌ បស្សុតិ៎ ត កស្សុឌិ កិក្ខាតតស្តិ៍ត្តិ សកអត្តុទេតា ៩ច កស្សុឌិ អតត្តុតិឃព៌ បស្សុតិ៎ ត ច យយាតិ ៩ព៌ ក្វឃំ ឃឆាសក្ខ្យ្យសត្តុក្តិតត្តា៎ អត្វិតិ បទេក្ខក៌ ត ច ក្វចតិ បទេស្សុ អត្តា អត្វិតិ បទេស្សុ អត្តុទេតា អកាច៌ បស្សុតិ៎ តស្សុ បទេស្សុ អត្តុទេតា យយ កិក្ខាតតា ត ចត្វិតិ បទេស្សុ អត្តុទេតា អតត្តុតិឃព៌ បស្សុតិ៎ ៩ច៌ អដ្ឋត្តុ, ពាហិន្តា ច លត្តាត៌ អត្តុត្តុតិឃស្យុត្តាតា ស្យុន្តសក្លាទប្យុត្តាតា ចត្យទេកាឌិកស្យុត្តាតាបរិក្កល្យុតត ឌិដ្ឋា ទេហាតិ៎ ទេតត ទ្យត្តិ “៩ចយឃ”ត្តិអាឌិ៎

លិ៩១៎“លហាកាទេទហី”តិអាឌិតា តិទេន្តសាឌីស្យ តត្វ តត្វ អាកទេត បកាទេទ ស្យុត្តាតាត្យបស្សុតាឃ បរិព្វាហត៌ សក្កទេហត្វា ឥទេស្សុតិ៎ តត្វ លហាកាទេទហីតិ លហិ កហលាកាទេទហិ, កទេហតត្តាកាទេទហិ ចា៎ តិទេក្ខតាតិ “តិទេក្ខា”តិ បរិកប្បិទេតត អត្តុតា ចា អទេត្តាត ចា ទេកតចិ៎ តិទេក្ខតាតិ ចា តិក្ខកាទេចត៎ ទ្យចាឥទេឃា “តិទេក្ខា”តិ កហិតទេស្សុច កទេហតត្តាកាទា៎ តត្តិកាទេកត ហិ ត្ពយស្សុ លក្កុតា៎ តត្វ តិក្ខតា តាយ ក្យដ្ឋដ្ឋតា៎ ទ្យចកាទេចា ចិទេតា៎ សឥា កាចិតា សស្សុតតា៎ តិត្តិកាទេតា អចិបរិលាយឆយ្វតា៎ ឃាច ឌទាយទេលាតិ ទេបឃ្យាល៌ អកត្វា បរិទេឃាសាតបឥទេយច ឥទេស្សុតិ៎

១៦២។ ន សារន្តិ អសារំ, តត្ថ ឯតស្ស សារន្តិ និស្សារំ។ សារតោ អបគតំ, សារំ ច តតោ អបគតន្តិ សារាបគតំ។ កេចិ បនេត្ថ “និច្ចសារសារេន ច សុខសារសារេន ច អត្តសារសារេន ច”តិ បាឡិយា អធិប្បាយេន “អសារំ និស្សារំ សារាបគត”ន្តិ បទត្តយំ ឯកោ សុញ្ញតាបរិគ្គហាការោ, អញ្ញថា សេត្តច អាការា សិយុំ, ន អដ្ឋាតិ វទន្តិ។ អបរេ បន “សុខសារសារេនាតិបិ បាឡិយំ អត្ថីតិ ‘អសារំ និស្សារំ សារាបគត’ន្តិ ឯតំ បទត្តយំ ‘និច្ចសារសារេនា’តិអាទីសុ បទេសុ យោជេតព្ព”ន្តិ វទន្តិ។ សេតចច្ឆាតិ សេតចទ្រុលកោ “មិនទុក្លោ”តិបិ វទន្តិ។ បាឡិភទ្ទកោតិ កិំសុកោ។

១៦៣។ និច្ចសារាទីនំ អភាវតោ រិត្តតោ បស្សតិ។ បរិត្តតោ, លាមកត្តា ច តុច្ឆតោ។ អត្តសារាភាវេន សុញ្ញតោ។ សយំ អនត្តតាយ អនត្តតោ។ ឥស្សរិយស្ស អភាវតោ, កេនចិ ឥស្សរិយំ កាតុំ អសក្កុណេយ្យតាយ ច អនិស្សរិយតោ។ ផេណបិណ្ឌេន ភាជនានិ កាតុកាមស្ស វិយ រូបស្ស និច្ចតាទិំ កាតុកាមស្ស តំ ន សិជ្ឈតិ, សេរិច្ឆាវសេន ច កាចិ កិរិយា នត្ថីតិ អកាមការិយតោ។ “ឯវំ រូបំ ហោតុ, មា ឯវ”ន្តិ អលព្ភនីយតោ។ សយំ អញ្ញស្ស វសេ ន វត្តតិ, នាបិ អញ្ញំ អត្តនោ វសេ វត្តេតីតិ អវសវត្តកតោ។ យស្មិំ សន្តានេ សយំ តស្ស បរោ វិយ អវិធេយ្យតាយ បរតោ។ ការកាទិ វិយ ការណេហិ, ផលេន ច វិវិត្តតោ។ ន ហិ ការណេន ផលំ, ផលេន វា ការណំ សភគ្គំ តិដ្ឋតិ។ ឯស នយោ វេទនាទីសុបិ។

១៦៤។ រូបំ ន សត្តោតិអាទីសុ យោ លោកេ វោហារេន សត្តោ, រូបំ សោ ន ហោតីតិ អយមេត្ថ ខ្ពង នាធិប្បាយោ តស្សា ហុត្តមិន្ទត្តា។ ន ហិ លោកោ រូបមត្តំ “សត្តោ”តិ វោហរតិ, ធាវិទកាបរិកប្បិតោ បន អត្តា “សត្តោ”តិ អធិប្បេតោ។ សោ ហិ តេហិ រូបាទីសុ សត្តវិសត្តតាយ បរេសំ សញ្ញាបនដ្ឋេន “សត្តោ”តិ វុច្ចតិ, រូបំ សោ ន ហោតីតិ អត្ថោ។ សុញ្ញតាបរិគ្គហោ ហេតុ។ ឯស នយោ ន ជីវោតិអាទីសុបិ។ តត្ថ ជីវនដ្ឋេន ជីវោ។ នរនដ្ឋេន នេតព្ពភាវេន នរោ។ “អហមស្មី”តិ មានុប្បត្តិដ្ឋានតាយ មានវោ ឯត្ថ ជាតិ បវត្តតីតិ មានវោ។ ម៉ីយតិ ឯត្ថ គព្ភោតិ ឥត្ថី។ បុរិសភាវេន បុរិ សេតីតិ បុរិសោ។ អាហិតោ អហំមានោ ឯត្ថាតិ អត្តា។ បច្ចត្តំ តស្ស តស្ស អហំការវត្ថុតាយ “អហ”ន្តិ ច និដ្ឋិកាតិកេហិ អត្តា វុច្ចតិ, រូបំ បន តាទិសំ ន ហោតីតិ សុញ្ញតាបរិគ្គហោ។ ឯវំ សព្ពត្ថ។ “រូបំ ន សត្តោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តស្មា អដ្ឋហិបិ បទេហិ រូបស្ស អត្តសុញ្ញតាវ ទស្សិតា។ ឥតរេហិ វត្ថុហិ តស្ស កិញ្ចនតាការោ។ តត្ថ ន មមាតិ មម អត្តនោ សន្តកំ ន ហោតិ, តថា អញ្ញស្ស អត្តនោ សន្តកំ ន ហោតិ, កស្សចិបិ អត្តនោ សន្តកំ ន ហោតិ អត្តនោយេវ អភាវតោ។ “ន អត្តនិយ”ន្តិ បទេន បកាសិតោ ឧបចេត្វា បរិយាយន្តរេហិ តីហិបិ បទេហិ បកាសិតោ។ ឯស នយោ វេទនាទីសុបិ។

១៦៥។ ហេដ្ឋា កាលិបសមុសនស្ស ទស្សនាការាយ ចុត្តសមុសនោយាបិ សុញ្ញតានុបស្សនាយ ទស្សនាការាយ វិវត្តន្តីតិ ទស្សេន្តោ “តីរណបរិញ្ញាវសេនា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ នយស្ស អហិំសនេន អសរណតោ។ “សរណ”ន្តិ គេហំ អយុត្តតាយ អសរណីភូតតោ។ “អនស្សាសតោ”តិ ឯវំ បាឡិយំ នត្ថិ។ វតិ ច តេវត្តាលីស អាការា សិយុំ។ រូបប្បវត្តិយំ សត្តានីនប្បលព្ធិយា អាទីនវតោ។ “វយធម្មតោ អត្តទ្ធយតោ”តិ ឯវំ ទ្វយំ យថា អនិច្ចតោ ទស្សនំ បនាឡិកាយ, និច្ចសារវិរហិតេន ច សុញ្ញតាវិការេនំ ហោតិ, ឯវំ សុញ្ញតាវិការេនន្តិ គហេត្វា វុត្តំ។ តថា “យំ ខោ រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ, អយំ រូបស្ស អស្សាទោ”តិ (សំ. និ. ២.៣៦) ទស្សនំ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នតាវិការេន សុញ្ញតាវិការេនំ “យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ, អយំ រូបស្ស អាទីនវោ”តិ (សំ. និ. ២.

១៩) ច ទស្សនំ និច្ចតាទិសុញ្ញតាភាវនតោ។ យថា “យោ រូបេ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ, ឥទំ រូបស្ស និស្សរណ”ន្តិ ឯវំ សមុទយាទិទស្សនានំ, ឯតេសញ្ច យថារហំ សុញ្ញតានុបស្សនានុព្រូហនតា ទដ្ឋព្វា។ យំ បន អាទីនវតោ ទស្សនំ, បុព្វេ វត្វាបិ បុន វចនំ អស្សាទបដិបក្ខតោ ទស្សនំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។ វេទនាទីសុបិ ទ្វាចត្តាលីស អាការា នេតព្វាតិ អាហ “វេទនំ...បេ... វិញ្ញាណំ អនិច្ចតោ...បេ... និស្សរណតោ បស្សតី”តិ។

វុត្តម្បិ ច និទ្ទេសេ ឯតំ សុញ្ញតាបរិគ្គណ្ហនភាវសន្ទស្សនំ “អនុគាម បិណ្ឌិយា អយំ និទ្ទេសោ”តិ ទស្សនត្ថំ, តស្ស ផលសន្ទស្សនត្ថញ្ច។

៥៩៩។ ឯវំ តីរណបរិញ្ញាវសេន បច្ចេកំ ឆន្ទស្ស ទ្វាចត្តាលីសាយ អាការេហិ សុញ្ញតំ បរិគ្គហេត្វាបិ តិវិធានុបស្សនាវសេន ភាវនំ អនុយុញ្ជន្តស្ស សង្ខារុបេក្ខាញាណប្បត្តីតិ ទស្សេន្តោ “ឯវំ សុញ្ញតោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ បរិគ្គណ្ហន្តោតិ សម្មសន្តោ។ ភយញ្ច នន្ទិញ្ច វិប្បហាយាតិ អត្តុបក្កតាយ សង្ខារានំ វិបត្តិ និស្សាយ ឧប្បជ្ជនកភយញ្ចេវ តេសំ សម្បត្តិ និស្សាយ ឧប្បជ្ជនកនន្ទិញ្ច បហាយ។ អថ វា ភយតុបដ្ឋានវសេន ឧប្បជ្ជនកទោមនស្សភយញ្ច, សមុទយវសេន ឧប្បជ្ជនកនន្ទិតំ សង្ខារានំ នន្ទិញ្ច បហាយ។ ន ហិ សព្វសោ សុញ្ញតាយ ទិដ្ឋាយ ភយនន្ទីនំ អវសរោ អត្ថិ, អថ ខោ ឧបេក្ខាវ សណ្ឋាតិ។ តេនាហ “សង្ខារេសុ ឧទាសីនោ ហោតី”តិ។ តត្ថ យេន មិច្ឆាការេន អនុទាសីនតា សិយា, តទភាវំ ទស្សេន្តោ “អហន្តិ វា មមន្តិ វា ន គណ្ហាតី”តិ អាហ។ ឥទានិស្ស ឧទាសីនតាយ ឧបមំ ទស្សេន្តោ “វិស្សដ្ឋភរិយោ វិយ បុរិសោ”តិអាទិមាហ។

តត្ថ អនុទាសីនតាបុព្វិកា ឧទាសីនតា វុច្ចមានា ឯវ ឧបមេយ្យំ ផរតីតិ ទស្សេតុំ “ឥដ្ឋា កន្តា”តិអាទិ វុត្តំ។ អតិវិយ តំ មមាយេយ្យ ឥច្ឆិតំ សាបេក្ខស្ស អបេក្ខសង្ខាតំ អនត្ថតោ។ អនុប្បត្តិយា ហុត្វាតិ អនុប្បត្តិយា ច ហុត្វា, តំ វិស្សជ្ជេយ្យ តិរោបក្ខតាយ វិសេសេនាតិ អធិប្បាយោ។ អយំ យោគាវចរោ។ អនុប្បត្តិយាតាយ ខន្ធេ ឃាន សង្ខារុបេក្ខាញាណំ ន ឧប្បជ្ជតិ, តាន បនត្វា វិបស្សនា បដិសង្ខានុបស្សនា ឯវាតិ អាហ “បដិសង្ខានុបស្សនាយ សង្ខារេ បរិគ្គណ្ហន្តោ”តិ។

បតិលីយតីតិ ឯកបទេស្សេន និលីយតិ និលីនំ វិយ ហោតិ។ បតិកុដតីតិ សង្កុចតិ។ បដិវដ្ដតីតិ និវដ្ដតិ។ ន សម្បសារិយតីតិ ន វិសរតិ, អភិរតិវសេន ន បក្ខន្ទតីតិ អត្ថោ។

ឱក្ខស្សាតិ ឱតិ ឯវំ អស្ស យោគិនោ។

៥៩៥។ តិក្ខវិសទសូរភាវេន សង្ខារេសុ អជ្ឈុបេក្ខនេ សិជ្ឈមានេ តំ បនេតំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ អនេកវារំ បវត្តមានំ បរិបាកគមនេន អនុលោមញាណស្ស បច្ចយភាវំ គច្ឆន្តំ និព្ពានំ សន្តតោ បស្សតិ ចេ។ យថាក្កមញ្ច សព្វំ សង្ខារប្បវត្តំ វិស្សជ្ជេត្វា និព្ពានមេវ បក្ខន្ទតិ ចេ។ យទិទំ ខ្ជន ញាណំ អនុលោមគោត្រភុញាណេហិ សទ្ធិំ ឯកវារំ នេត្វា វុត្តំ ឯកវារនយវសេន។ នោ ចេ និព្ពានំ សន្តតោ បស្សតីតិ យាវ សង្ខារុបេក្ខាញាណស្ស អបរិបក្កតមេវាហ។ សម្មុទ្ទំ ពារន្តីតិ សាមុទ្ទិកា, សំយត្តិកា។ ទិសាជានកកាកោ ទិសាការកា,

លក្ខណយត្តេហ្វាតំ ឃោ តោធិ ពាឌិសោ សក្យេត្វា ចេឌិពេត្ថា៍ ចិចេងសត្តិ អចេងំ សម្យុគ្គេ អបរិចិតដ្ឋានំ៍ អត្យាក្ត្វាតិ អត្យ អត្យ ពត្វា៍

ពយិឆំ ចិបស្សនាញាណំ៍ បិដ្ឋំ ចដ្ឋយយាតំ ចិឃាតិ ឆ្វលឆ្វលតោ ចិចេចនចេសត តិបេយ្យាឌិយយាតំ សណ៌្យាសណ៌្យាបិដ្ឋត្វណ្ហំ ចិយ៍ តិត្ថាដ្ឋិតពបយ្យាសត្តិ តិត្ថាដ្ឋិតពឹឌំ ពបយ្យាសំ៍ ចិហតយាតំ ចិឃាតិ ឆត្យោតត ចិហត្ថាយាតំ ចិយ៍ ក្ខបយាត្វេឃតបិ បុតប្យុតំ សម្ពុសេតត ចិបស្សនាញាណស្ស ស្យុព្យុយពរកាចាបត្តិយាហ៍ ឃធា ឃធា ហិ ចិបស្សនាកាចនាតាលេត ពិក្ខា, ចិសគា, ស្វេរា ច ហោតិ, ពធា ពធា ស្យុព្យុយពរាបិ ហោតីតិ៍ សង្ខារចិចិតតេតិ បចិចយស្ស សិលាបយុត្តតាយ សង្ខារេសុ ចិយ ពេសំ ចិចិតតេបិ ក្ខគាឃិតំ ហុត្វា ពិចិឆាត្យបស្សនាចេសត ពិដ្ឋតិ បកាសត្តរស្ស អកាចតោ៍ “សត្តឆា អដ្ឋារសឆា”តិអាឌិតា ចិកត្តាបិ ហិ អត្យបស្សនាបកាសរា អតិច្ចាត្យបស្សនាឌីត្វេច ពីស្យ អតេត្ថាពឆាតិ យត្តពបយ្យត្តា ចិបស្សនា ពាសំ ឲច ចេសត ពិដ្ឋតិ៍

លិ៍ឲប៍ពញ្ញាតិ ពស្មិ ចិយោគ្គយុពកាចាបឌ្ឋេត, អរិយបុក្កលចិកាកបច្ចយតេ្វ ច៍ ត្ថាឆំ ចិបស្សនាញាណំ៍ ពិណ្ហំ ត្ថត្រ្តិយាតត្តិ សត្ថិត្រ្តិយសយាឆិត្រ្តិយបត្ថិត្រ្តិយាតំ៍ អាឆិបតេយ្យចេសតាតិ សយ្យយុត្តឆម្ពាតំ អឆិបតិកាចចេសត៍ អតិច្ចាត្យបស្សនាពហុលស្ស ហិ សត្ថិត្រ្តិយំ ពលចំ ហោតិ, ត្យក្ខាត្យបស្សនាពហុលស្ស សយាឆិត្រ្តិយំ, អតត្តាត្យបស្សនាពហុលស្ស បត្ថិត្រ្តិយត្តិ ពិស្សត្តិ អត្យបស្សនាតំ ចេសត ពលចពរកាចំ បត្តាតិ ត្ថាយាតិ ពីណិ ត្ថត្រ្តិយាតិ ចិយោគ្គយុពកាចំ អាបិតេគត្តិតិ អាហ “ពិចិឆាត្យបស្សនា...បេ... អាបឌ្ឋតិ តាយា”តិ៍ ពិចិឆចិយោគ្គយុពកាចត្តិ ឲត្វ តេ បត ពេឃា ចិយោគ្គា, កាតិ ចា ពីណិ ចិយោគ្គយុពាតីតិ អតេត្ថាលិតេ អត្យឃោតេ ចិយោគ្គយុពាឆិតត្តា ចិយោគ្គាឆិកយស្ស ចិយោគ្គយុពាតិ ពាច ឌស្សេត្វា “ពិស្សា ហិ...បេ... ត្យច្ចត្តី”តិ ចត្វា អយត្វា អតេ្វ បិត្យត្ថតោ ឲច ចិត្ថាយពីតិ ឌស្សេត្វា “ឃធាហា”តិអាឌិយាហ៍

លេរិកតិយ្យាតាឃាតិ លេរិកតោ តិក្ខយតាយ, សត្តលេរិកស្ស ចា ចដ្ឋត្យក្ខតោ តិក្ខយតាយ៍ បរិច្ឆេឌបរិចដ្យេតោតិ ក្ខគយត្ថាយចេសត បរិច្ឆេឌតោ ចេច បរិចដ្យេតោ ច៍ សយត្យបស្សតពាឃាតិ សម្ពុចេច អត្យ អត្យ បស្សតាយ សំចត្តត្តីតិ សម្ពត្វេ៍ អតិច្ចាត្យបស្សនា ហិ សង្ខារេ អាឌិតោ ក្ខគយេត, អត្តតោ ចេយត បរិឆ្ឋិតេ្ត បស្សតិ៍ អាឌិអត្តចត្តតាយ ហិ តេ អតិច្ចាតិ៍ អតិយិត្តាយ ច ឆាត្យឃាតិ សត្ថសង្ខារតិយិត្តចិរហតោ “អតិយិត្តា”តិ លត្ថតាយាយ អសង្ខតាយ ឆាត្យឃា៍ ចិត្តសយ្យក្ខត្តតាឃាតិ បរិឆ្ឋិត្វា អត្យលេរិយញាណាឌិកាចេត សម្ពុចេច អឆិចិត្តស្ស អត្យបចិសតត្វាយ៍ អប្យណិហិតាឃាតិ រាកបណិឆិអាឌីតំ អកាចេត “អប្យណិហិតា”តិ លត្ថតាយាយ៍ ស្យុត្ថាតាឃាតិ អត្តស្យុត្ថាតាយ “ស្យុត្ថាតា”តិ លត្ថតាយាយ៍

ពតិត្តិ តិត្ថាត្តិ៍ សង្ខារាតំ សកាចចិកាចតេត សំចេឌិយយាតំ ចិត្តំ សម្ពាបដិបត្តិយំ សម្យុតេ្តឌិតំ តាយ ហោតីតិ អាហ “យតោសម្យុតេ្តឌតតាឃាតិ ចិត្តសំចេឌតតាឃា”តិ៍ យឋំកាសេត អត្តតិយសត្ថិតស្ស ចត្វេតា សាយិក្វតោ អត្តា បឆឋំ បរាយសីឃតិ, ពតោ អត្តតិយត្តិ អាហ “តាឋំ, ត យយាតិ ឲចំ អតត្តតោ សយត្យបស្សតពាឃា”តិ៍ ពីណិ បគាតីតិ បរិច្ឆេឌបរិចដ្យេ, យតោសម្យុតេ្តឌត, សយត្យបស្សតបគាតីតិ ចគត្តិ, “សត្ថសង្ខារេ”តិអាឌីតិ បត ពីណិ ចាយ្យាតិ ពីណិ បគាតីតិ ចេឌិពត្ថាតិ៍ ពេតេតចាតិ អតិច្ចាត្យបស្សនាឌីតំ ចេសត ពេសំ ពិណ្ហំ បគាតំ ត្យត្តត្តា ឲច៍ បញ្ចិស្សេឌ្ឋេតតិ “អតិច្ចតោ យតសិ ពតេរតោ ពឆំ សង្ខារា ក្ខបដ្ឋហត្តី”តិ បញ្ចស្ស ចិស្សេឌ្ឋេតា៍

៤៩៨។ ១ចំ ចិតេយាក្គបុលាតិ ឆនេស្សត្វា ញ្ចកាតិ ចិតេយាកេ្គ ឆនេស្សត្វំ “កាតរេ បតា”តិអាទិ ចុត្តំ។ អតិច្ចតោ យតសិ កទេទាតេ្តាតិ អតិច្ចាតុបស្សតំ អតុឃុញ្ញាតេ្តា។ អឆិយោក្លពាហុលេលិតិ សទ្ធិន្ទ្រិយពាហុលេលិ។ យស្ស ចិតេសេសតោ អតិច្ចាតុបស្សតា ពិក្លា ឃុទា ហោតិ, តស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយំ អឆិយត្តំ ហោតិ។ “អតិច្ចា សង្ខារា”តិ ហិ អាឌិតោ សទ្ធាយត្តកោត បដិបឌ្ឌីត្វា ចិបស្សតាយ វុក្កិសកាតាយ តទុបលូចាឌឹសុ ចិឃ យហិកតកាឌឹសុបិ តេណិ អតិច្ចតំ សាតិសយំ បច្ចក្ខតោ បស្សតោ “សព្វាសព្ទេន្ទ្រ ចត សោ កកចា”តិ សទ្ធិ សទ្ធា ពលចតី បចត្តតីតិ សោ អឆិយោក្លពាហុលេលិ, អឆិយត្តសទ្ធា ច ហោតិ។ តស្ស អតិច្ចាតុបស្សតាពាហុលតាយ អតិច្ចាការតោ ចុដ្ឋាតំ ហោតីតិ សោ “អតិមិត្តំ ចិយោក្លំ បដិលកតី”តិ ចុត្តំ។ បស្សទ្ធិពាហុលេលិតិ ទុក្ខាតុបស្សតំ អតុឃុញ្ញាតេ្តា “ទុក្ខា សង្ខារា, តប្បដិបក្ខតោ សុខោ តិទេទានោ”តិ ច យតសិការចសេត តិព្ពាតស្ស សត្តបហិតសុលកាចំ អឆិយុច្ចតេ្តា អកិលំយឹតិបិយោឌ្ឍសយាឃោកតោ បស្សទ្ធិពាហុលេលិ ហោតិ។ តតោ ច អឆិយត្តសយាធិន្ទ្រិយបដិលិកេត ទាកបហិឆិយា ទុរិកាចតោ អប្បហិហិតចិយោក្លសយឆិកយោ ហោតីតិ ចុត្តំ “ទុក្ខតោ…បេ… បដិលកតី”តិ។ ចេនពាហុលេលិតិ អតត្តាតុបស្សតំ អតុឃុញ្ញាតេ្តា អត្តសុញ្ញតាយ តិបុណោាណចិសយត្តា ណាណពាហុលេលិ ហោតិ។ តតោ ច អឆិយត្តបញ្ញិន្ទ្រិយបដិលិកេត យោហស្ស ទុរិកាចតោ សុញ្ញតចិយោក្លសយឆិកយោ ហោតីតិ អាហ “អតត្តតោ…បេ… បដិលកតី”តិ។

ឃោ អតិច្ចាតុបស្សតាយ តិមិត្តចសេត សង្ខារេ បរិក្កហេត្វា ចិបស្សតំ អតុឃុញ្ញាតេ្តា យត្ត ញាឆំ សង្ខារតិមិត្តំ សព្វសោ តត្ថិ, តំ “អតិមិត្តំ តិព្ពាត”ត្តិ អតិមិត្តាការេត អឆិយុច្ចតេ្តា ចុដ្ឋាតកាមិតិយកេ្កត ឈេដតិ។ តស្ស យកេ្ក អតិមិត្តតោ តិព្ពាតំ សច្ឆិកទោតីតិ ចុច្ចតីតិ អាហ “អតិមិត្តាការេត តិព្ពាតំ អារម្មណំ កត្វា បចេត្តា អរិយយកេ្កា”តិ។ ឃ្វាយំ តិព្ពាតស្ស អតិមិត្តាការោ តេច យកេ្កត កតោ, ត ចិបស្សតាយ, អឆ ខោ សភាចសិទ្ធោ។ តឥារម្មណតាយ ច យកេ្កា អតិមិតេ្តាតិ ចុច្ចតីតិ ឆនេស្សតេ្តា អាហ “អតិមិត្តាយ ឆាតុយា ឃុប្បត្តត្តា អតិមិតេ្តា”តិ។ ឃោ ទុក្ខាតុបស្សតាចសេត បហិឆិយា ទុរិកាចការេណាត អប្បហិហិតំ អឆិយុច្ចតេ្តា , ឃោ អតត្តាតុបស្សតាចសេត អត្តបលទ្ធិយា ទុរិកាចការេណាត សុញ្ញតំ អឆិយុច្ចតេ្តាតិ ច អាឌិតា ឃោរេឌតញ្ញំ។ តេតាហ “ឲុតេតច តឃោតា”តិអាទិ។

៤៤០។ យឌិ អរិយយកេ្កា ពិចិឆម្បិ ចិយោក្លតាមំ លកតិ, អឆ កស្មា អកិឆម្ម ចិយោក្លទ្វយមេច អាកតត្តិ ចោឌេតំ សន្ធាយាហ “ឃំ បតា”តិអាទិ។ តត្ថ តត្តិ អកិឆម្ម ចិយោក្លទ្វយចចតំ តិប្បរិយាយតោ ចិបស្សតាកមតំ សន្ធាយាតិ ឃុទុកមេច ចិបស្សតោ យកុស្ស តាយាកមតំ សន្ធាយ ចុត្តំ។ កស្មា? អតិមិត្តចិបស្សតា អាកមតីយដ្ឋាតេ ឋត្វា អត្តតោ យកុស្ស តាមំ ឌាតុំ ត សក្កោតិ។ កាមំ សុទេ្ត “អតិមិត្តញ្ច ភាវេហិ, មាតាតុសយមុញ្ជហា”តិ (ឃុ។ តិ។ ១៣៣) អតិមិត្តចិបស្សតា កថិតា, សា បត តិច្ចតិមិត្តធុចតិមិត្តអត្តតិមិត្តាតិ ឃុញ្ញាតេត្តិបិ សយំ តិមិត្តឆម្មេសុ ឲុច ចទតីតិ សតិមិត្តាច ហោតីតិ។ អបិច អកិឆម្មោ តាម បរមត្តទេសតា, អតិមិត្តយកុស្ស ច បរមត្តតោ ហេតុចេកល្លមេច។ អតិច្ចាតុបស្សតាចសេត ហិ អតិមិត្តចិយោក្លោ កថិតោ។ តត្ថ ច សទ្ធិន្ទ្រិយំ អឆិយត្តំ ហោតិ, តំ អរិយយកេ្ក ឲុកង្គម្បិ ត ហោតិ, អយកុ្កត្តា អត្តតោ យកុស្ស តាមំ ឌាតុំ ត សក្កោតិ។ ញាតេសុ ទុក្ខាតុបស្សតាយ ចសេត អប្បហិហិតចិយោក្លោ, អតត្តាតុបស្សតាយ ចសេត សុញ្ញតចិយោក្លោ។

តេសុ អប្បហិហិតចិយោក្លេត សយាធិន្ទ្រិយំ, សុញ្ញតចិយោក្លេត បញ្ញិន្ទ្រិយំ អឆិយត្តំ ហោតីតិ តានិ អរិយយកុស្ស អង្គត្តា អត្តតោ យកុស្ស

ᨶᩣᨾᩴ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨲᨴᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨶ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ “ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᩣᨣᨾᨶᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᩋᩃᨽᨶ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᨣᩩᨱᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨧ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨲᩦ”ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᨾᨲᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨾᨣ᩠ᨣᩣᨸᩥ ᩈᨣᩩᨱᨲᩮᩣ ᩑᩅ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨧ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿᩩᨶ᩠ᨲᩥ? ᨲᩴ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨲᩥ ᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ, ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩉᩥ ᩁᩣᨣᨸᨱᩥᨵᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᨲᩮ ᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᨱᩥᨵᩥᩔ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩔ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᨲᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᨶ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨿ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᩈᩣ ᨸᨶᩔ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨽᩣᩅᩮ ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨲᩴ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨣᨾᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᩣᨾᩥᨶᩦ ᩉᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨿᩴ ᨿᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩔ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨣᨾᨶᩦᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨶᩣᨾᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩮᩣ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᩑᩈᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩃ ᨲᩮᨶᩣᨸᩥ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨠᨳᩣ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨸᨱᩥᨵᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨲᩥᩔᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨶᩴ ᨲᨴᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨧ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨲᩔ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨽᩣᩅᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨣᨾᨶᩴ ᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨣᨾᨶᩴ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮ “ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨣᨾᨶᨶ᩠ᨲᩥ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ”ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ “ᨲᩮ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩅᩈᩮᨶ, ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᩴ ᨸᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨮᩦᨲᩥᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨲᩮᩣ ᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ, ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨸᨴᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨣᨾᨶᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩔ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ, ᨿᩔ ᨧ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩃᩣᨽᩮᩣ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨠᨳᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨴ᩠ᩅᨿᨾᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩑᨠᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮ “ᨲᩥᩅᩥᨵᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᩩᨡᨽᩣᩅᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧ ᩁᩪᨸᩅᨧᨶᩮ᪨

᪇᪇᪆᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᨣᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩦᩋᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩈᨽᩣᩅᨲᩣᨿ᪨

᪇᪇᪇᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩦᨽᩣᩅᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨱᩃᩣᨽᩴ ᩋᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨻᩉᩩᩃᨲᩣᨿ, ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩣᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ – ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨠᩣᩁᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩔ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨶᩥᨿᩣ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩦ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩᨸᩥ ᨸᨮᨾᨹᩃᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨿᩣᩅ ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᩣ

សត្តសុ ញាណេសុ។ “សត្តសុ ញាណេសូ”តិ កស្មា វុត្តំ, តត្ថ សេសេសុ ឆសុ ញាណេសុ សទ្ធាវិមុត្តោ, អគ្គផលេ បន សចាយំ អរូបជ្ឈានលាភី, ឧភតោភាគវិមុត្តោ ហោតិ, នោ ចេ អរូបជ្ឈានលាភី, បញ្ញាវិមុត្តោ, ន សទ្ធាវិមុត្តោ។ អធិប្បាយោ ហិ –

“កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ? ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ។ តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ ទិដ្ឋា ហោន្តិ, បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ, នោ ច ខោ យថាទិដ្ឋិប្បត្តស្ស។ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ”តិ (បុ។ ប។ ១០៥) –

ឯកច្ចាសវបរិក្ខយវចនតោ សទ្ធាវិមុត្តស្ស សេក្ខភាវោ វិញ្ញាយតិ, ន អសេក្ខភាវោ។ អដ្ឋកថាយញ្ច “ទ្វេ ធុរានិ, ទ្វេ អភិនិវេសា, ទ្វេ សីសានី”តិ វចនតោ នត្ថិ អរហតោ សទ្ធាវិមុត្តតាតិ? សច្ចមេតំ និប្បរិយាយតោ។ និប្បរិយាយកថា ហិ អធិប្បេតា, ឥធ បន បរិយាយេន ឥទំ វុត្តំ។ យទិ បរិយាយតោ អរហតោ សទ្ធាវិមុត្តតា, កោ បន សោ បរិយាយោ? សទ្ធាវិមុត្តន្វយតា។ យោ ហិ អគ្គមគ្គក្ខណេ សទ្ធាវិមុត្តោ ហោតិ, សោ អគ្គផលក្ខណេបិ តទន្វយតាយ សទ្ធាវិមុត្តោតិ បដិសម្ភិទាមគ្គេ បរិយាយេន វុត្តោតិ ឥធាបិ តថេវ វុត្តំ។ អថ វា សទ្ធាវិមុត្តសទិសតាយ អរហា សទ្ធាវិមុត្តោ។ កា បនេត្ថ សទិសតា? យថា សទ្ធាវិមុត្តស្ស សេក្ខស្ស កិលេសក្ខយោ កុណ្ឌត អសិតា កងលិច្ឆេងសទិសោ “នោ ច ខោ យថាទិដ្ឋិប្បត្តស្សា”តិ វចនតោ, ឯវំ តទន្វយស្សាបិ អរហតោតិ អយមេត្ថ សទិសតា។ កិំ បន តេសំ កិលេសប្បហានេ នានត្តំ អត្ថីតិ? នត្ថិ។ អថ កស្មា សទ្ធាវិមុត្តោ ទិដ្ឋិប្បត្តំ ន បាបុណាតីតិ? អាគមនីយនានត្តេន។ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ហិ អាគមនីយម្ហិ កិលេសេ វិក្ខម្ភេន្តោ អប្បកសិរេន អកិលមន្តោ វិក្ខម្ភេតុំ សក្កោតិ, សទ្ធាវិមុត្តោ កិច្ឆេន កសិរេន វិក្ខម្ភេតុំ សក្កោតិ។ អបិច បញ្ញាយបិ តេសំ វេមត្តតា។ សា ច យាវតិកា លក្ខណេវាតិ វទន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា បឋមមគ្គាទីសុ សតិបិ ឥន្ទ្រិយសមត្តេ សទ្ធាធិកំ តិក្ខតាវចនម្បិ សមត្ថំ ហោតិ។

លិលិឡ។ សោតិ ទុក្ខតោ វុដ្ឋិតោ។ សញ្ញត្តាតិ អដ្ឋសុបិ ញាណេសុ។ តត្ថ ច អដ្ឋកថាយំ “ទ្វេ ធុរានី”តិ និយមិត្វា បឋមមគ្គក្ខណេ សទ្ធានុសារី វា សិយា, ធម្មានុសារី វា? ឥធ ន សទ្ធានុសារី វុត្តោ, កាយសក្ខិតាបិ អរហតោ នត្ថិ។ អធិប្បាយោ ហិ –

“កតមោ ច បុគ្គលោ កាយសក្ខី? ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ផុសិត្វា វិហរតិ, បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ។ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសក្ខី”តិ (បុ។ ប។ ១០៥) –

ឯកច្ចាសវបរិក្ខយវចនតោ កាយសក្ខិនោ សេក្ខភាវោវ វិញ្ញាយតីតិ? សច្ចមេតំ និប្បរិយាយតោ, ឥធ បន បរិយាយេន វុត្តំ។ កោ បន សោ បរិយាយោតិ? កាយសក្ខិសទិសតា។ រូបារូបសមាធិតោ ហិ សាតិសយំ អនុបសមាធិសមយស្ស លទ្ធា និព្វានតិ ឯកច្ចាសវបរិក្ខយំ ឧបាទាយ “កាយសក្ខី”តិ វត្តព្ពបុគ្គលេន សាតិសយសមាធិសមង្គិតាភាវបរិក្ខយសាមញ្ញំ អបេក្ខិត្វា កាយសក្ខី វិយ កាយសក្ខីតិ អរហា បដិសម្ភិទាមគ្គេ វុត្តោតិ ឥធាបិ តថេវ តំ គហេត្វា អរហតោបិ កាយសក្ខិតា វុត្តា។

សុត្តន្តសំវណ្ណនា ហេសាតិ។ និប្បរិយាយេន បន បឋមផលតោ បដ្ឋាយ ឆសុ ឋានេសុ កាយសក្ខិ នាម ហោតិ, សោ ច ខោ អដ្ឋសមាបត្តិលាភី, ន វិបស្សនាយានិកោ សុក្ខវិបស្សកោ, រូបាវចរជ្ឈានលាភី, អរូបជ្ឈានលាភី វា។ បស្សទ្ធិពហុលោតិ ច បស្សទ្ធិសីសេន សមាធិ វុត្តោតិ សាតិសយសមាធិលាភី សមថយានិកោវ អធិប្បេតោ, សមថយានិកស្សេវ ច កាយសក្ខិភាវោ ហេដ្ឋា វុត្តោ។ អរូបជ្ឈានន្តិ ចតុន្នំ អរូបជ្ឈានំ។ តត្ថ បន ឯកម្បិ លទ្ធា អរហត្តំ បត្តោ ឧភតោភាគវិមុត្តោ ឯវ ហោតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតុំ “អរូបជ្ឈាន”មិច្ចេវ វុត្តំ, ន “ចត្តារិ អរូបជ្ឈានានី”តិ។ តេនាហ ចតុន្នំ អរូបសមាបត្តីនំ, និរោធសមាបត្តិយា ច វសេន បញ្ចវិធោ ហោតិ។ ឯស នយោ កាយសក្ខិម្ហិបិ។ ទ្វីហិ ភាគេហិ ទ្វេ វារេ វិមុត្តោតិ ឧភតោភាគវិមុត្តោ។

៤៤៣. បញ្ញាវតោ និបុណតរា, គម្ភីរា ច អត្ថា បាកដា ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តីតិ អត្ថតោ មតិ ពេទតោ វេទពហុលតា, បញ្ញិន្ទ្រិយបដិលាភោ ច វុត្តោ។ ឆព្វេទនានិ ហោតិ បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្តា។ បញ្ញា ហិ ឥធ “វេទោ”តិ អធិប្បេតា “សទ្ធំ វេទោ ធិតិ ធារកា”តិអាទីសុ វិយ (ជា. ១.១.៣៤)។

៤៤៥. យស្សា បញ្ញាយ វសេន ឥធ អរិយបុគ្គលស្ស សទ្ធាវិមុត្តាទិភាវោ វុត្តោ, តំ បញ្ញំ ទស្សេតុំ “វុត្តំ ហេត”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ, តំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

៤៤៦. “សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្តា សទ្ធាវិមុត្តោ”តិ ឯវមាទិអត្ថស្ស សាធកំ អបរម្បិ វុត្តំ “សទ្ទហន្តោ វិមុត្តោ”តិ ឯតេន សទ្ធា អវិមុត្តស្ស សទ្ធាយមត្តេន វិមុត្តភាវទស្សនេន សទ្ធាវិមុត្តស្ស សេក្ខភាវមេវ វិភាវេតិ។ សទ្ធាវិមុត្តោតិ វា សទ្ធាយ អធិមុត្តោតិ អត្ថោ។

ផុដ្ឋន្តំ សច្ឆិករោតីតិ ផុដ្ឋានំ អន្តោ ផុដ្ឋន្តោ, ផុដ្ឋានំ អរូបជ្ឈានានំ អនន្តរោ កាលោតិ អធិប្បាយោ, អច្ចន្តសំយោគេ ចេតំ ឧបយោគវចនំ, ផុដ្ឋានន្តរកាលមេវ សច្ឆិករណីយេន សច្ឆិកាតព្ពំ សច្ឆិកាសីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ភាវនបុំសកំ វា ឯតំ យថា “ឯកមន្ត”ន្តិ (បារា. ១)។ យោ ហិ អរូបជ្ឈានេន រូបកាយតោ, នាមកាយេកទេសតោ ច វិក្ខម្ភនវិមោក្ខេន វិមុត្តោ, តេន និរោធសង្ខាតោ វិមោក្ខោ អាលោចិតោ បកាសិតោ វិយ ហោតិ, ន បន កាយេន សច្ឆិកតោ, និរោធំ បន អារម្មណំ កត្វា ឯកច្ចេសុ អាសវេសុ ខេបិតេសុ តេន សោ សច្ឆិកតោ ច ហោតិ។ តស្មា សោ សច្ឆិកាតព្ពំ យថាអាលោចិតំ នាមកាយេន សច្ឆិកាសីតិ កាយសក្ខីតិ វុច្ចតិ, ន តុ វិមុត្តោ ឯកច្ចានំ អាសវានំ អបរិក្ខីណត្តា។ ទិដ្ឋន្តំ បត្តោតិ ទស្សនសង្ខាតស្ស សោតាបត្តិមគ្គញាណស្ស អនន្តរំ បត្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។ បឋមផលតោ បដ្ឋាយ ហិ យាវ អគ្គមគ្គា ទិដ្ឋិប្បត្តោតិ។ “ទិដ្ឋិយា បត្តោ”តិ វា បាឋោ, ចតុសច្ចទស្សនសង្ខាតាយ ទិដ្ឋិយា និរោធំ បត្តោតិ អត្ថោ។ ឥមេ ច សទ្ធាវិមុត្តាទយោ តយោ បភេទតោ អបរិយោសិតការណកិច្ចាតិ តំ តយំ ទស្សេតុំ “សទ្ទហន្តោ វិមុច្ចតី”តិអាទិ វុត្តំ។ ញាតផស្សន្តិ សាតិសយំ ញាតផស្សំ។ តេន អរូបជ្ឈានផស្សេន សង្គហិតោ ហោតិ។

“ទុក្ខា សង្ខារាតិ ញាណំ ហោតី”តិ វចនេន ទុក្ខសច្ចបដិវេធមាហ, “សុខោ និរោធោតិ ញាណំ ហោតី”តិ វចនេន និរោធសច្ចបដិវេធំ។ តទុភយេន ច សមុទយមគ្គសច្ចបដិវេធំ នានន្តរិយកភាវតោ។ “ញាណំ ហោតី”តិ វចនេន ទុតិយមគ្គកិច្ចំ, “ទិដ្ឋំ ហោតី”តិ វចនេន

តតិយមគ្គកិច្ចំ, "វិទិតំ ហោតី"តិ ឥមិនា ចតុត្ថមគ្គកិច្ចំ, "សច្ឆិកត"ន្តិ ឥមិនា បឋមផលកិច្ចំ, "ផុសិត"ន្តិ ឥមិនា សេសផលទ្វយកិច្ចំ។ ឥតិ ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស មគ្គផលញាណញ្ញាបិទស្សនានិ ឥមានិ បទានីតិ វទន្តិ។

៣៣៣។ ឥតរេសូតិ សទ្ធានុសារិអាទិបទេសុ។ សទ្ធំ អនុសរតីតិ អាការវតីយដ្ឋានេ ឋិតំ សទ្ធំ អនុគច្ឆតិ។ យថា យា វិក្លា យុរា អហោសិ, មគ្គក្ខណេបិ តថេវ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ សទ្ធាយ វា អនុសរតីតិ សទ្ធាយ ការណភូតាយ សច្ចបដិវេធស្ស អនុរូបំ សរតិ គច្ឆតិ, បដិបជ្ជតីតិ អត្ថោ។ ទ្វីហិបិ អត្ថវិកប្បេហិ សទ្ធាយ អធិមត្តត្តំយេវ វិភាវេតិ។ ធម្មានុសារីតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ ឧភតោភាគវិមុត្តោតិ ទ្វីហិ ភាគេហិ ទ្វេ វារេ វិមុត្តោ, រូបកាយតោ ច នាមកាយតោ ច វិក្ខម្ភនវសេន, សមុច្ឆេទវសេន ច វិមុត្តោតិ អត្ថោ។ អរូបជ្ឈានេន រូបកាយតោ ច នាមកាយេកទេសតោ ច វិមុត្តោ, អរិយមគ្គេន នាមកាយតោ វិមុត្តោតិ ឧភោហិ ភាគេហិ ទ្វេ វារេ វិមុត្តត្តា ឧភតោភាគវិមុត្តោ។ បជានន្តោ វិមុត្តោតិ បញ្ញាវិមុត្តោ។ វិនា បរិជាននាទិប្បការេហិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ជានន្តោ បដិវិជ្ឈន្តោ ហេយ្យំ កិច្ចានំ មត្ថកប្បត្តិយា និដ្ឋិតកិច្ចតាយ វិសេសេន មុត្តោតិ វិមុត្តោ។

អយំ បនេត្ថ និប្បរិយាយតោ សង្ខេបកថា – យស្ស អនិច្ចាការតោ វុដ្ឋានំ ហោតិ, សោ អធិមោក្ខពហុលោ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស តិក្ខភាវេន បឋមមគ្គក្ខណេ សទ្ធានុសារី នាម ហោតិ, មជ្ឈិមេសុ ឋានេសុ សទ្ធាវិមុត្តោ។ អគ្គផលក្ខណេ បញ្ញាវិមុត្តោ នាម ហោតិ។ តថា យស្ស ទុក្ខាការតោ វុដ្ឋានំ ហោតិ, តស្ស បស្សទ្ធិពហុលតាយ សមាធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ទុក្ខបតិសាយ សទ្ធាយបិ វិញ្ញាតត្តា, សុខិយតោ ច។ សោបិ បឋមមគ្គក្ខណេ សទ្ធានុសារី ឯវ ហោតិ, មជ្ឈិមេសុ ឋានេសុ សទ្ធាវិមុត្តោ, អគ្គេ បញ្ញាវិមុត្តោ ច ហោតិ។ យស្ស បន អនត្តាការតោ វុដ្ឋានំ ហោតិ, សោ វេទពហុលោ បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស តិក្ខភាវេន បឋមមគ្គក្ខណេ ធម្មានុសារី ឯវ ហោតិ, មជ្ឈិមេសុ ឋានេសុ ទិដ្ឋិប្បត្តោ, អគ្គេ បញ្ញាវិមុត្តោ ឯវ ហោតិ។ ឥមេ បន ន អដ្ឋវិមោក្ខលាភិនោ, អដ្ឋវិមោក្ខលាភី បន បឋមមគ្គក្ខណេ សទ្ធានុសារី វា ធម្មានុសារី វា សិយា។ មជ្ឈិមេសុ ឋានេសុ កាយសក្ខិ, បរិយោសានេ ឧភតោភាគវិមុត្តោតិ។

សង្ខារុបេក្ខាញាណ។

៣៣៩។ ឥមំ តំ វិមោក្ខមុខត្តយំ អាបជ្ជិត្វា សត្តអរិយបុគ្គលវិភាគាយ ច បច្ចយោ ហោតីតិ វុត្តំ, តំ បនេតំ សង្ខារុបេក្ខាញាណ បុរិមេន ញាណទ្វយេន ឯកត្ថន្តិ ទស្សេតុកាមោ អាបដិសង្ខានុបស្សនាញាណទ្វយេន អត្ថតោ ឯកំ, បវត្តិអាការភេទតោ នានត្តំ អធិប្បាយោ យថាវុត្តយត្តំ អដ្ឋកថាយ, បាឡិយា ច សារេតុំ "តេនាហុ"តិអាទិ វុត្តំ។ មុញ្ចិតុកម្យតាមុញ្ចិតុកម្យតាបដិសង្ខានុបស្សនាញាណានិ នានាតិបិ សង្ខារេសុ ឧទាសីនភាវេន បវត្តនតោ សង្ខារុបេក្ខាយ ញាណេន ហោន្តីតិ វុត្តំ "ញាណំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ ឯកមេវ តីណិ នាមានិ លភតី"តិ។ ខេន សង្ខារុបេក្ខាពោធាហាទោ មុញ្ចិតុកម្យតាទីណាណនយុតាយវិសយោតិ ទស្សេតិ។

៣៤០។ អាហារាទីនីតិ អាហារបវត្តាទីអបទេសេន វុត្តា សង្ខារា។ បរិច្ចជិតុកាមតាតិ តព្ពិធាសូក្ខកាមតាហារតោ វិស្សជ្ជិតុកាមតា។ បដិសង្ខានន្តិ បុនប្បុនំ ពិចារណំ។ មុញ្ចិត្វាតិ និរាលយភាវាបត្តិយា អបេក្ខាវិស្សជ្ជនវសេន វិស្សជ្ជិត្វា។ អជ្ឈុបេក្ខនតិ តថាការណស្ស

វុត្តនកាលំ។ យាវ តិដ្ឋាតសម្បត្តិតា ត ហ្គុត្តិ, តាច ចិចិតតេបិ វុគាសិតតាយ ខាតាលស្ស សត្តាតចសេត បចត្តិ សន្ធាយាហ "អញ្ញូបក្លូតំ សត្តិដ្ឋតា"តិ។ ឲចត្តិ អញ្ញូបក្លូតាការសាយញ្ញាតោ "យុត្តិត្យុកព្យុតា ច សា សត្តិដ្ឋតា ចា"តិ ចុត្តាការេត។

លិបំ៨។ ហ្គូទេយ ឆយុាតិ ហ្គូទេយ ខាតាលសក្លាតា ឆយុា, ខាតាលបរិយារេយា ចា ហ្គូឆ ឆយុ-សទេក្ខា, តស្វា ហ្គូយាតិ ខាតាលាតីតិ អទេត្វា។ ឲកត្តាតិ ឲកសកាចា។

លិបំ៩។ ចុដ្ឋានកាយិកី ហោតិ ចុដ្ឋានកាយតតោ។ សក្លាទុទេបក្លាឌិខាតាលត្តយស្សាតិ សក្លាទុទេបក្លាតុទេលិបេកា្រតុសញ្ញិតស្ស ខាតាលត្តយស្ស។ កិច្ចចសេត បចត្តិដ្ឋានចសេតបិ ទេលិកិយខាតាលាតំ វុបទិ ឪតត្តា ចុត្តំ "វុត្តយកាចំ បត្តត្តា"តិ។ តិបិត្តក្វតតោតិ ចិបស្សតាយ អារទ្ឋលាក្វតតោ ពន្ធបញ្ចាកតោ។ ទេតតាហ "អកិតិចិដ្ឋចត្តុតោ"តិ។ តទេ្យាចិបស្សតាយ កោចទេកាទេលសក្លាទេតត អកិតិទេចសេត អកិតិចិដ្ឋចត្តុត្តិ បចុច្ចតិ។ តំ បទេតំ សសត្តតិបរិយាបត្តុយ្យិ បទេតា ឌិដ្ឋិតាយ "ពាហិទ្ធា"តិ ចុត្តំ។ តទេឆច ហិ "ពាហិទ្ធា សញ្ញាតិយិត្តាតី"តិ តត្វ តត្វ ចុច្ចតិ។ អញ្ញាតាបចត្តតោតិ សសត្តាទេត យិដ្ឋាឌិដ្ឋិបចត្តតអាឌិតោ, តឆតុចត្តកកិទេលសក្លទេត្តហិ ច។ តទេ្យាសសត្តតិយំ កិទេលសប្បចត្តកាចតោ, តត្តិយិត្តំ អសតិ យក្កាកាចតាយ វុប្បជ្ជតទំកាបាឌិត្តក្លុត្តបចត្តកាចតោ ច តឆា ចុត្តំ។ ចុដ្ឋហតញ្ចា ទេតសំ អារទ្ឋលាការសំ, អាយតំ អតុប្បត្តិឆយុតាបាឌតញ្ចា។ ឈដិយតិ អត្តតោ អតត្តាទេយច យក្កសយុប្បត្តិតោ។

លិបំ៩។ តត្រាតិ តស្មិ "អកិតិចិដ្ឋចត្តុតោ ចុដ្ឋហតតោ"តិ សទេក្លបចទេតា អញ្ញាតាពាហិទ្ធា ទុបិទុបបញ្ចាក្លុត្តលក្លុលត្តយចសេត អយំ យាតិកា វុទេឌ្ឋទេសា។ អញ្ញាតំ អកិតិចិសិត្វាតិ សសត្តតិបរិយាបទេត្តសុ ពទេន្ធសុ ចិបស្សតំ បដ្ឋទេបត្វា។ "អញ្ញាតា ចុដ្ឋាតី"តិ ហ្គូឌំ ចុដ្ឋានកាយិកិយា អញ្ញាតាឆយុារទ្ឋលត្តា បរិយាយតោ ចុត្តំ, តិប្បរិយាយតោ បត យទេក្កា សញ្ញាតោបិ ចុដ្ឋាតិ។ ពាហិទ្ធា ចុដ្ឋាតីតិអាឌីសុបិ ឲទេសច តទេយា។ ឲកប្បហារេតាតិ ឲកញ្ញុ តំ បត អញ្ញាតាឌិចិកាកំ អកត្វា "ឃំ កិញ្ចិ សយុតយឆយុំ, សព្វំ តំ តិទោឆយុ"ត្តិ (ឌី· តិ· ១·១៨ប៉ៃ; សំ· តិ· ទ៊ៃ· ១០ប៉េ; យហាច· ១៩; បដិ· យ· ១·១០) អចិការេកត ចុដ្ឋានកាយិកិយា បចត្តិចសេត ទេចឌិតញ្ញាំ, តឃិឌំ សត្វ សយុលា ទេឆសតាតុសាទេត ខាតាលំ ទេបទេសត្តស្ស ខាតាល្យត្តទេស្ស សម្ពុចតីតិ ចឆត្តិ។

លិបំ១០។ សុទ្ធអញ្ញាតាឆស្សតយទេត្តទេតច យក្កចុដ្ឋាតំ ត ហោតិ យយំការចត្តុតោបិ បរិទេញ្ញាឃ្យត្តា យក្កសក្លាតំ ចុដ្ឋាតំ, យទេក្កត ចា ចុដ្ឋាតំ យក្កចុដ្ឋាតំ។

លិបំ១១។ រាសិ កត្វាតិ ក្វតុបិទាយចសេត ឌុចិឆំ អត្តទេកឆចសេត អទេតកទេកឆយ្យិ "ទុប្បតទេដ្ឋត ទុប"ត្តិ បិណ្ឌតោ កទេហត្វា។ យឆា ទុទេប ចិបស្សតាកិតិទេចសោ ទេយកុទេឃ្យត ចិបស្សតាយាតិកស្ស, ឲចំ អទុទេប ចិបស្សតាកិតិទេចសោ ទេយកុទេឃ្យត សយឆយាតិកស្ស ហោតិ។ អកិតិទេចសោតិ ច ចិបស្សតាយ បុព្វាការេក កត្តព្វតាយទុបបរិទេច្ឆទោ ទេចឌិតទេព្វា។ តស្វា បឆយំ ទុបបរិក្កលាត្វំ ទុទេប អកិតិទេចសោ។ ឲស តទេយា ទេសទេសសុបិ។

៣៧៦។ យំ កិញ្ចិ សមុទយធេយ្យ, សត្ថា តំ និរោធធេយ្យតិ កាយំ ឧទយព្ពយបរិគ្គហេន អភិនិវេសោតិ ទស្សិតំ, យថា ឧបដ្ឋិតេ បន រូបារូបធម្មេ, តេសញ្ញា បញ្ញាយ បរិគ្គហេត្វា សម្មសនេន វិបស្សនាញាណំ ចារេត្វា ញាណុត្តរោ យថានិសិន្នោ ញាណបដិបាទិយា ឋិបេត្វា សច្ចានិ បដិវិជ្ឈិត្វា ឧត្តមារោត បញ្ចហិ ឧត្តរហិ ទុដ្ឋាតិ តាយ។ អញ្ញថា ឧភេតេច ហោតិយធិប្បន បញ្ចក្ខ ឧត្តាតិ បរិគ្គហបរិយាទាតាទីនំ អសម្ពុទ្ធោ។ ន ហិ សតិទស្សនសម្បជញ្ញាទិ ឧភិន្នំអាទេយ្យំ កាតុំ សក្កា។ យស្ស បន ឧភយានិ ធាតេនា ចស្សិតំ, បន តំ ចស្សិតព្ពមេវ, តាទិសស្ស ចរេន ទុត្តំ ចក្ខុ។

៣៧៧។ ឯត្ថ ច អភិនិវេសោ អការណំ ឋានមេវ បមាណំ, តស្មា ហេដ្ឋា ទុក្ខវិនេយាគ្គអរិយបុគ្គលវិកាកាបិ ឋានវសេន សម្ពុទ្ធិតិ ទស្សេតុំ “ឯត្ថ ច សោបិ”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ តសោបិ ឯតាតិ ឋានវសេន ខេទេ អសតិបិ អភិនិវេសវសេនេវ លទ្ធំ ខេធំ គហេត្វា ទុត្តំ។

៣៧៨។ សន្ធិបុរិមបច្ឆិមភាគេហីតិ ខណត្តយុបដ្ឋានាទិបុរិមភាគេហិ ចេវ គោត្រភូអាទិបច្ឆិមភាគេហិ ច សហ។ ឧដ្ឋានត្តិ ឧដ្ឋេសោ។

យត្ថ គត្ថនិ...បេ... ចសេវ យ្យុ តំតំភាវដ្ឋានិយស្ស ឧបាទត្តេភា លទ្ធតោ។ ព្ពយម្ពិ បន ធាសេតិ ព្ពយម្ពិ ឋានកាយិនិចិបស្សនាបទេសោ។ សត្ថុ សត្ថំ ភាវំ, សត្ថំ ចា ភាវកិច្ចំ បិភេទំ ហោតិ ចេយ្យន្តេត្វា ចិកាចិយាតត្ថា។ ទុត្តា ចិបុទ្ធិគតាយំ។

៣៨០។ និលីយិត្វាតិ ឧបចិនិត្វា។ បរាយនិត្វាតិ ចិយំនិត្វា។

គឃ្ជូបរំ អធិប្បាតិ គហណយោគ្គំ និច្ចសារាទិ អធិប្បា។ ចិត្តស្ស ចក្កាចករាតំ យាឃាទីនំ ទុដ្ឋ ចិក្ខុប្ភេតត អនុលោមស្ស ឧត្តរាវាតសមិតា។ និព្ពានារោចនតា គោត្រភូភាវស្ស ឧទ្ធំឧលោ្លកតសមិតា។ អប្បតិដ្ឋ និព្ពានេ បតិដ្ឋិតត្តា មគ្គភាវស្ស អាការេស ឧប្បាតតសមិតា។

៣៨១។ សប្បចិស្សន្ទនំ ចិយ គោត្រភូភាវំ សព្ពសង្ខារគតំ ចិស្សជ្ជិត្វា និព្ពានស្ស អាលម្ពនតោ។ អាគតមគ្គំ ឋួលោគត្តស្ស ធាតំ ចិយ មគ្គភាវំ អសមោហបដិវេធវសេន អត្តតោបិ ទស្សនតោ។ អនយដ្ឋានេ ធាតត្តំ អនយដ្ឋានំ សម្បត្តយាហ, ន តស្ស បិបុលបដិបត្តិ។

៣៨២។ អត្តទាទីនំ អនុបាទានតោ “អហំ, មមា”តិ គហណស្ស និរុទ្ធក្កមតសមិតា។ យុញ្ជិតុកម្យតាគ្គហណេនេវ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនាបិ គហិតា។ តិស្សន្នម្បិ តាសំ សំសារទោ និព្ពតាទិយុត្តតាយ និព្ពតមគ្គោលោកតសមិតា។ មគ្គេ ទិដ្ឋេ មគ្គបដិបត្តិ ចិយ អនុលោមេ និដ្ឋេ មគ្គោ និដ្ឋោ ឧចាតិ អនុលោមស្ស មគ្គទស្សនសមិតា។ សង្ខារនិមិត្តតោ និព្ពត្តត្តា អាទិត្តឃរតោ និព្ពតំ ចិយ គោត្រភូភាវំ ចេគេតកាយតំចិយ មគ្គភាវំ ចិស្សជ្ជេតព្ពាកហេតព្ពបទេសេសុ សាធនកិច្ចចិសេសយោគតោ។

៣២៦. បទេសា ត យថាឃិតត្ថទេតា ច បស្សិតត្ថាត់ លត្ថាត់ “អហំ, យយា”តិ គហណស្ស ទាឌេកោឍាត់ ឯគគហណឯជិឯតា ចុត្តា.

៣២៧. ឯកទេឃ អកឃឥស្សតទេហត្យតាឃ លត្ថាត់ “អហំ, យយា”តិ គហណស្ស ឃក្លិតិឃា ឯំចាឯឯជិឯតា. ឯុឯាតចិឌហត់ ចិឃ ឯក្លាទឯុឯាត់ ចិឌហិត្វា តិត្ថាតាទយ្ញលចទេឯត បចត្តំ ទោ(ពក្ស.

៣២៨. បុត្តកិក្ខីតិតិ បុត្តចន្នលិ. ឌុត្តប្យាតាតិ ឯាទទ្ទឃយាតា. ឌុឲ្យអាទិកឌុឲ្យអាទិកទេលិកក្លត្ថាឌិចិក្លុយុទេតត ឯក្លាទបទិច្ចឌតទេតា អតុទេលិយស្ស តទេត្តច ឥាទទេកាទេទាបតឯជិឯតា.

៣២៩. ចុឌ្ឍាតកាយិតិឃា...ទេប... ឥស្សតត្តំ ចុត្តា, ត បុទិយាឯុ ចិឃ កឃត្យបឌ្ឍាតាឌីឯុ ជិតស្ស កាឃតាឌិអាកាទឥស្សតត្តិ អឌិប្បាទេឃា. អបទាបទុប្បត្តិទេតា, ចិទាតុឌាត្តទេតា, ឥុស្សហទេតា ច ចឌ្ឍឥុក្លឯជិឯំ ឌិឈឆ្នាឥុក្លត្តិ អាហ “ឯំឯាទចឌ្ឍឌិឈឆ្នាឃា”តិ. កាឃកតាឯតិ ឲុច ទេកាឌត់ កាឃកតាឯតិទេកាឌត់. ឯា បទេតត្វ យក្កឯយ្យឃុត្តា ឯយ្ញាឯតិ កាឃាតុបស្សតាឌិកិច្ចឯាឈតចទេឯត អយតទេឯបទិទេកាកតាឃ ច “អយតទេឯំ កាឃកតាឯតិទេកាឌត”ត្តិ ចុត្តា. ទេតតាហ កកចា “អយតំ ទេត, កិក្លុទេច, បទិក្សុឌ្ឍាត្តិ, ទេឃ កាឃកតាឯតិ បទិក្សុឌ្ឍាត្តិ”តិអាឌិ (អ. និ. ១.៩០០).

ចលទេឯាយលកឯិក្កីទេចទេយុក្កយាឯាឌិ អទេតកក្កឯយ្ហាទិ.

កបណាទេឯទិកាចាឌិកទេណាត តញ្ញាឯិទេតហស្ស ឯីតឯជិឯតា. យក្កទេតឌត្តិ អទិឃយក្កឯក្លាតំ ឍ្ឍក្កិ.

ទាកក្កិអាឥទេឃា ឲុកាឥឯក្កី ចុបឯយត្តិ ឲុត្វាតិ ឲុកាឥឯក្កិចុបឯយំ, តិត្ថាត់.

អត្តាទបទេទេតាតិ ចត្យទក្កឯយត្ថាកទេតត អត្តាទេទត កិច្ចិ អត្តត្តំ ចា បទត្តំ ចា កាតំ អឯក្កទេណញ្ញកាទេចត អកិក្សុទេតា. ចាណាយទេឃា អាទេលិទេកា ឲុតិស្សាតិ ចាណាទេលិកា, យក្កកាចតា.

អយតកុតំ , អយតកាចឯាឈកំ ចា ឌុឯឌំ អយទេតាឯឌំ, តិត្ថាត់. ទេហឌ្ឍា អត្តតា ចុត្តទេយច ឯក្លាទុបក្លាញ្ញាឋិទំ តិកយតចទេឯត ឥទេស្សទេត្តា “ទេតត ចុត្ត”ត្តិអាឌិយាហ.

៣៣០. តិទាលឃតាឃ តញ្ញាចទេឯត កចាឌីឯុ អចិឯឌ្ឍាឯទេឃា ហុត្វា តទេតា ឯក្កិតចិទេត្វា បតិលិតកាទេចត ចទតិ បចត្តតីតិ បតិលិតចទេទា, តស្ស បតិលិតចទស្ស. ឯំឯាទេទ កឃស្ស ឍក្លុតតាឃ កិក្សុទេតា កាឃចិត្តចិទេចកឯិក្ខឃា ចិចិត្តយាឯត់ កឌយាតស្ស.

សាយក្កិយត្តិ យុត្តំ, បតិទ្វបត្តិ អត្វោ៍ កចតើ កាយកចាឌិពេ តិចិឆបើ កចេ៍ សោ ហិ ប្លូឆ កចតដ្ឋេត កចត្តិ ចុត្វោ៍ ត ឥឃ្សុយេតិ អតុប្បជ្ជូតចសេត ត ឥឃ្សុយេ្យ៍ តឃ្សុ តំ អឥឃ្សុតំ សាយក្កិយត្តិ ឰុដ្ឋាឥយោ អរិយា អាហុតិ យោឌតា៍

តិឃយេត្វាតិ តិឃតំ ឲកំសិកំ កត្វា៍ ពៅឡូដ្ហុចិសេសំ, យក្កុដ្ឋុចិសេសំ, ឥឈាតដ្ឋុចិសេសំ, បដិបឥាចិសេសំ, ចិយោក្លុចិសេសត្តិ ចិសេសសដ្ឋោ បច្ឆេកំ យោដេតត្ថោ៍ ចិសេសត្តិ ឈសត្តុកាចេចា សត្តុដ្ឋកាចេចា បញ្ញាឌិកាចេចាតិ ញ្ញុយំ យចាក្លយំ ពៅឡូដ្ហាឌិតំ អរិយយក្កេ លព្វុយាតកេឌំ៍ បិឥកញ្ញាតត្តិ យក្កុឃ្សុ អាសត្ថចុដ្ឋាតកាយិតិយា ចិបឃ្សុតាយ បឥដ្ឋាតក្ខុតំ ឥឈាតំ៍ ចិបឃ្សុតាយ អាចេយ្យុហក្ខុតាតិ យក្កាសត្ថាយ ឲច ចុដ្ឋាតកាយិតិយា ចិបឃ្សុតាយ កោចេក្ខុតា ចិបឃ្សិតា៍ បុក្កុលញ្ញាសយោតិ ហ្គិត្ថិ កេឥ សតិ ចិបឃ្សុកឃ្សុ អញ្ញាសយោ៍ ឲត្តួ ឆ បឥយំ ពេកឌឹតិ ចុត្វោ តិបិដកច្ឆុឰអតាកេត្វួចោ៍ ត្វុតិយំ ពេកឌឹតិ ចុត្វោ យោចេចាបឹចាសិយហាឥត្តួត្វួចោ៍ តតិយំ ពេកឌឹតិ ចុត្វោ តិបិដកច្ឆុឰអាកយត្វួចោ៍

តោសយ្បិ ចាឥស្វុ អយំ បុព្វកាកចុដ្ឋាតកាយិតិចិបឃ្សុតា តិឃយេតិយេចាតិ ចេឌិតព្វា៍ កស្មា? ចិបឃ្សុតាតិឃយេតច ហិ បឥយត្វួចាឥបិ អបិឥកបឥយញ្ញាតបិឥកយក្កា បឥយញ្ញាតិកាច ហោត្តិ, ញ្ញុតេរ ឆ ត្វុតិយញ្ញាតិកាឌិយក្កា បិឥកញ្ញាតចិបឃ្សុតាតិឃយេហិ តំតំឥឈាតិកាច តតោ តតោ ត្វុតិយាឌិបិឥកញ្ញាតតោ ហ្គុប្បត្ថុឃ្សុ សដ្ឋាទុបេក្លុតោលឃ្សុ បិឥកញ្ញាតាតិក្កត្តាតំ អដ្ឋាតំ អសយាបឌ្ឋិតុកាយតាចិទាកកាចតាកាចតោ, ញ្ញុតេឃ្សុ ឆ អតព្វាចតោ៍ យចា ហិ យក្កាសត្ថាយ ចិបឃ្សុតាយ សោយតឃ្សុសហាកតត្វួ យក្កុឃ្សុ បឥយាឌិឥឈាតិកតា ឆ ហ្គេបក្លូសហាកតត្វួ បញ្ញាយញ្ញាតិកតា ឲច ឆ ហោតិ, តតោ ឆ ពៅឡូដ្ហាឌិតំ ចិសេសោតិ តោសំ តិឃយេត អាសត្ថការេឈំ, បឈាតការេឈញ្ញា ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបឃ្សុតា, ត ឲចំ បិឥកញ្ញាតាឥយោ៍ យស្មា បត បិឥកញ្ញាតេត ចិតា ចិបឃ្សុតាច ញ្ញុយំ យចាចុត្តួចិសេសំ តិឃយេតុំ ត សក្កោតិ, ចុត្តួតយេត បត បឈាតការេឈំ ហោតិយេច, តស្មា “ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបឃ្សុតាច តិឃយេតី”តិ អចត្វា “ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបឃ្សុតា តិឃយេតិយេចា”តិ ចុត្តំ៍ ឲចំ សេសចាឥស្វុបិ ចិបឃ្សុតាតិឃយេយា យចាសម្ភចំ យោដេតព្វា៍ យចា ហិ បិឥកញ្ញាតាតិក្កត្តាតំ អដ្ឋាតំ អសយាបឌ្ឋិតុកាយតាចិទាកកាចតាក្ខុតា ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបឃ្សុតា អឌិដ្ឋាតក្ខុតេត បិឥកញ្ញាតេត អាហិតចិសេសា យក្កុឃ្សុ ពៅឡូដ្ហាឌិចិសេសតិឃាយិកា ហោតិ, ឲចំ អាចេយ្យុហក្ខុតសយ្យុសិតញ្ញាតាតិក្កត្តាតំ អដ្ឋាតំ ឌិក្ឆុតាកាចចិទាកកាចតាក្ខុតា សយ្យុសិតញ្ញាតេត អាហិតចិសេសា, ហ្គកយសព្វាចេច អញ្ញាសយចសេត តតោ អញ្ញាតេចេត អាហិតចិសេសា ឆ ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបឃ្សុតា យក្កុឃ្សុ ពៅឡូដ្ហាឌិចិសេសំ តិឃយេតីតិ៍

លិ៥ប័៍៣៧ តស្មិំ ពៅឡូដ្ហាឌិចិសេសតិឃយេតេ៍ អឥឈាតលិកឹ សុដ្ឋុចិបឃ្សុតាយាតិកោច សុក្លូចិបឃ្សុកោ៍ សោ ហិ ឥឈាតសិតេតហេត ចិបឃ្សុតាយ អសិតិដ្ឋកាចតោ សុក្លា លុឈា ចិបឃ្សុតា ឲតឃ្សុាតិ សុក្លូចិបឃ្សុកោតិ ចុច្ចតិ៍ បកិណ្ណកសដ្ឋាទេតិ បិឥកញ្ញាតតោ អញ្ញោ សដ្ឋាទេ៍ តេត បិឥកញ្ញាតសដ្ឋាទេស្វុ សយ្យុសិតេស្វុ ចត្តព្វយេច តត្ថីតិ ឥឃ្សុយេតិ៍ “បឥយំ ឥឈាតំ បិឥកំ កត្វា”តិ ហិ ចុត្តំ៍ ឲត្តួ ឆ សុក្លូចិបឃ្សុកាឌិក្កហណំ ចិបឃ្សុតាតិឃយឃ្សុ ឲកត្តិកកាចឥឃ្សុតត្វុំ៍ ត ហិ ចុដ្ឋាតកាយិតិ ចិតា ពេកចលំ បិឥកញ្ញាតាឥយោ តិឃយហេតុ ឌិដ្ឋា, ចុដ្ឋាតកាយិតី បត បិឥកញ្ញាតាឌិតំ អការេចបិ សុក្លូចិបឃ្សុកាឌិតំ យក្កុឃ្សុ បឥយញ្ញាតិកកាចហេតុ, តស្មា សា ពៅឡូដ្ហាឌិចិសេសតិឃយេត ឲកត្តិកហេតុតិ៍ ញ្ញុឥាតិ យចាចុត្តួយត្ថុ បិកដេតត់ កាតុំ “តោសំ ហី”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អយំ ចិសេសោតិ អយំ

ឈាតាឌឹត៌ ចត្វុរក្កិកាឌិចិសេសោ, ត បុទ្ទោ ចិឃ ចិបស្សតាតិឃឃេតេច, អឆ លោ បិឥកញ្ញាតតិឃឃេត ចេច ចិបស្សតាតិឃឃេត ច៌ តេសយ្យឹតិ បញ្ចាកតយេ ក្ខតិឃតតិឃចត្វត្ឈ្ញាតាតិ បិឥកាតិ ពត្វា ក្ខុប្យាឌិតយក្កាតយ្យិ៌ “អាសត្ថុបេឥស”តិ ព្ពយិតា ចិបស្សកោត អត្តុរត្តុរា បចិដ្ឋូ សយាបត្តិឃា ចសេត អឃំ ចិសេសោ តត្តឹតិ ឥស្សេតិ៌

ល៊ិ៥៥៍៌ ឧត្តាបិចាតិ ក្ខតិឃត្វេរចារេឥបិ៌ ត៌ត៌សយាបត្តិសឌិសតា ត៌ត៌សយ្យុសិតសញ្ញាវចិបស្សតាតិឃយេហិ ហោតិ៌ ឧត្តាបិ ហិ ចិបស្សតា ត៌ត៌ចិរាកាចិរាកកាចតាកាចេត សោយតស្សសហកតា, ក្ខបេក្ខាសហកតា ច ហុត្វា ឈាតក្កាឌិតិឃយំ យក្កស្ស ពរោតឹតិ ឲចំ ចិបស្សតាតិឃយោ ក្ខត្តតឃេតេច ចេឌិតទ្ធោ៌

ប័០០៌ តត្តិ ត៌ត៌ឈាតសឌិសកចំ៌ ស្វាឃេត្វា បិឥកញ្ញាតសយ្យុសិតញ្ញាត្វបតិស្សយេហិ ចិតា អញ្ញាសឃេត្វត អសិញ្ញត៌ ក្ខបតិស្សយេត ចិតា សក្កប្យេត្វត សពឥាកាយិចលីឌិត៌ អសិញ្ញតឌិបកោត តត្ថកោចាចេឥត ឌិបេតទ្ធោ៌ ឧត្វ ហិ ឃឆា សោតាបត្ថាឃបិ បរិបុណ្ណសក្កប្យត៌ ចឥត្តេត កកចតា “ឃស្ស ឃស្ស ក្ខបតិស្សយោ អត្ថិ, តស្ស តស្សេច អញ្ញាសយោ តិឃាយកោ, តាញ្ញាស្សា”តិ តេត តេត បរិបុណ្ណសក្កប្យតា ហោតិ, ត តតោ បរំ, សក្កប្យសត្តោច សតិបិ អសិញ្ញតតោតិ អឃេត្វ ឌិបិតោ, ឲចយិឆាបិ ឃស្ស ឃស្ស ក្ខតិឃាឌិឈាតិកស្ស យក្កស្ស ឃឆាចុត្វា ក្ខបតិស្សយោ អត្ថិ, តស្ស តស្សេច អញ្ញាសយោ តិឃាយកោ, តាញ្ញាស្ស សតិបិ តស្មិំ អសិញ្ញតតោ៌ ព្ពយស្មិំ បត ចារេឥ បិឥកសយ្យុសិតញ្ញាត្វបតិស្សយសត្តោច អញ្ញាសយោ ឲកត្តេត ហោតិ ត៌ត៌ចល្វបតិស្សយសត្តោច ត៌ត៌សក្កប្យោ ចិឃាតិ តឥកាចាកាចតោ “អញ្ញាសយោ តិឃេយតី”តិ ក្ខត្តំ៌ ឲត្វាបឹតិ តតិឃត្វេរចារេឥបិ៌ ក្ខត្តតឃេតចាតិ “ឃតោ ឃតោ សយាបត្តិតោ ក្ខដ្ឋាឃា”តិអាឌិតា ក្ខត្តតឃេត៌ តស្វា “ឧត្តាបិ ហិ ចិបស្សតា”តិអាឌិតា ព្ពឆ ក្ខត្តតឃេត តឥត្វា ចេឌិតទ្ធោ៌

ប័០១៌ ឲចំ ចិបស្សតាឃ តោញ្ញ្ញាឌិតិឃាយិកត៌ ឥស្សេត្វា ព្ពឥាតិ បដិបឥាឌិតិឃាយិកត៌ ឥស្សេត្តា “សចេ បតាឃ”ត្តិអាឌិយាហ៌ តត្វ អឃត្តិ សញ្ញាវុបេក្ខា ក្ខត្តា៌ សាបិ ហិ ពាយំ “ព្ពយំ ចារំ រោចេស៊ុ”ត្តិ ឲត្វ ពលិបសយ្យុសតាចសាតេ ក្ខឥឃទ្ធឃាត្វបស្សតាឃ បចត្តយាតាឃ ក្ខប្យត្ថស្ស ចិបស្សត្វបក្កិលេសស្ស តិក្ខត្តំ ចិក្ខយ្ហតេត ពិច្ឆតាចារំ ក្ខក្ខាបដិបឥាតិ រោចេស៊ុត្តិ ចឥត្តិ, អដ្ឋកថាឃំ បត “ចិបស្សតាតាតេលា តិក្ខេ ស្វេរ បសត្ថេ ចហេត្តេ ក្ខប្យត្ថិ ចិបស្សតាតិកត្តិ ក្ខក្ខេត ពសិតេ ពិលយត្តោ បរិឃាឌិឃតី”តិ ក្ខត្តត្តា បុទ្ធាការេក យុត្តិត្វពយ្យតាឌិការចេត បចត្តយាតា សញ្ញាវុបេក្ខា អត្តតោ បដិបេក្ខ ពិច្ឆេត ពសិតេ ចិក្ខយ្ហតិត្ថិ ក្ខក្ខាបដិបឥាបក្ខឃេច តិដ្ឋតីតិ៌ តេតាហ “អាឌិតោ ពិលេសេ ចិក្ខយ្ហឃយាតា”តិអាឌិ៌ ពោធិ បត “ឃេត តាតេលាត ចិបស្សត្វបក្កិលេសា ចិក្ខយ្ហិតា, តេត សឌ្ឍិ ព្ពឌំ តាតលំ ឲកត្តតឃចសេត ឲកំ ពត្វា ‘អាឌិតោ ពិលេសេ ចិក្ខយ្ហឃយាតា’តិ ក្ខត្តំ”ត្តិ ចឥត្តិ៌ សប្យោយាកោតាតិ ចិត្តប្យោយាកសញ្ញាតេត ចិសាស្សាហតេត៌ សសញ្ញារេតាតិ តស្សេច ចេចចត៌ ក្ខកឃេតាបិ ចិក្ខយ្ហតស្ស ពិច្ឆសិទ្ធិយេច ចឥតិ៌ ចិបរិឃាឃេតាតិ អក្ខេក្ខត អប្យោយាកេត អសញ្ញារេត៌ យក្កសញ្ញាត៌ ព្ពច្ឆិតដ្ឋាត៌ អត្វកត្វា បរិចសតិ ចិប្យចសតិ ឲត្វាតិ បរិចារសា, ចិបស្សតា បរិចារសា ឲតស្ស អត្ថិតិ ចិបស្សតាបរិចារសា, យក្កបិត្វការចា, ត៌ បត ឃិលំ ពុរ្វយាតា ឋិប្យាកិញ្ញា តាឃ ហោតីតិ ក្ខត្តំ “សលិក”ត្តិ៌ ពុរ្វយាតា អឃំ សញ្ញាវុបេក្ខាតិ ឃោឌតា៌ ឃតោ យក្កា អាកច្ឆតិ, ត៌ អាកយតិឃដ្ឋាត៌, តស្មិំ អាកយតិឃដ្ឋាតេ៌ យក្កស្ស បកចដ្ឋាតេ ឥត្វា តាយំ ឥតីតិ សព្ទុត្ថោ៌ ក្ខក្ខាបដិបឥាឥត្ថាកិញ្ញាឌិចិបស្សតាតយោ អញ្ញោ, អញ្ញោ ឲច យក្កាតិ អាហ “អត្តតោ អត្តតោ យក្កស្សា”តិ៌ តេត

អាកាយតនោ លទ្ធតាយេត “ទុក្លាបដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា”តិអាទីតិ ចត្តារិ តាយាតិ លកតិ៍ ត ហិ យក្កុ្យ ឋទឋទោ ឲទិឋំ តាយំ អត្ថិ៍

ឋា បតាយំ ទុត្តប្បទេកទា បដិបទា៍ តាតា ហោតីតិ ចិឋុំ ចិឋុំ ហោតិ៍ ឲកស្ស កិល្លេតោ ចត្ថុឋុបិ យកេ្កាុ ឲកាច ហោតីតិ តិឃយោ តត្ថិ ចលតោ៍ អហេឃុត្តិ ទុត្តិ, អយ្យាតំ កកចត្ថិ ឋន្ធាយ ហោត្តីតិ បត ចត្តញ្ញា៍ ឋទេ្ឋាឋយិ ហិ ឋយ្ឋាឋយ្ឋន្ធាតំ ចត្តារោបិ យក្កា ឋុតាបដិបទា តិប្បាភិញ្ញាច ហោត្តីតិ៍ បដិបទាបឋទេ្កត អធិបតិយិ ទស្សេតុំ “ឃទា ចា”តិអាទិ ទុត្តិ៍ អធិបតយោតិ លទ្ធាទិអធិបតយោ៍ បុព្វាភិឋន្លាទាត្នុបតិ្យាយកោ្កា បទេ្ទាតំ លទ្ធាធិបតេយ្យោ ចា ហោតិ ចិរិយាទីឋុ អញ្ញតរាធិបតេយ្យោ ចា, ត កស្សចិ តិឃយោ អត្ថិ៍ តេតាហ “កស្សចិ កិល្លេតា”តិអាទិ៍

ប័០៧៍ បុទេ្ឋ ទុត្តប្បការោ ឋាតិឋយំ កត្វា អតចយេឋទោ យក្កស្ស តាយលិកេ ការតំ ទស្សេតុំ “អបិចា”តិអាទិ ទុត្តិ៍ តត្ថ ឋទឋតាតិ ឋកាចេត អត្តតោ បចត្តិចិឋេឋត៍ បច្ចតិកេតាតិ បដិបក្លចឋេត៍ ឋក្យលាតាតិ អត្តតោ ក្យលចឋេត៍

កាយទេ្ឋាត្ថ ឃទា អាកាយតេត ចិតា ឋក្យលោត, អារម្ឋលោត ច យក្កស្ស តាយលិកោ អចចត្ថិតោ, ឲទំ បច្ចតិកេត ចិតា ឋទឋតេច តាយលិកោ, តថាបិ ឋទឋាទយោ បទេ្ទាតំ តាយលិកស្ស ការណយចាតិ ទស្សេតុំ “ឋទឋត ចា”តិអាទីតា ឋទ្ឋាត្ថ អតិឃយត្វោ ចា-ឋទ្ទោ ទុត្វោ៍ តេ ច អឋទ្ទរោតា ទស្សេតុំ “ឋចេ ហិ”តិអាទិ អារទ្ធំ៍ តត្ថ ឋយ្ឋិត្វាតិ ឋយ្ឋតហេតុ៍ ហេតុអត្ថោ ហិ អយំ ត្វា-ឋទ្ទោ “ឈតំ បិចិត្វា ពលំ ហោតិ, ឃីតំ ទិស្វា កយំ ហោតី”តិអាទីឋុ ចិយ, យក្កកត្តុកាយ ទុដ្ឋាតកិរិយាយ ឲកត្តិកហេតុក្ខតា ឋញ្ញារុបេក្លា ឋល្យបតារេត “ទុដ្ឋាតី”តិ ទុត្វា៍ ឃឋ្វា ចា ឋល្លារុបេក្លាតិ ទុដ្ឋាតកាយិតិយា ឲតំ ខ្ញុបលក្ខណំ, តដតេ្តាកឌ្ឍា កោព្រក្ខាណំ តិមិត្តតោ ទុដ្ឋាតិ, តឋ្វា ទុត្តិ ឲកត្តតយេត “ឋយ្ឋិត្វា ទុដ្ឋាតី”តិ៍ អតិមិត្តចិយោគេ្លាត ចិយុច្ចតីតិ អតិមិត្តឋញ្ញោតេត ចិយុច្ចតេត ចិយុច្ចតិ, “យកោ្កា”តិ អាតេត្វា ឋម្ពន្ធិតព្វំ៍ ចិយុច្ចតីតិ ចា តំឋយ្ឋ៊ី អរិយបុក្កលោ៍ ឋេឋទ្វេយបិ ឲឋេច តយោ៍ ព្ពទំ ឋទឋតោ តាយំ តាយាតិ ព្ពទំ តិមិត្តាទិចិរហតោ អតិមិត្តំ អប្បណិហិតំ ឋុញ្ញាតត្តិ តិចិតយិ យក្កស្ស ឋកាចតោ ឋិទ្ធតាយំ តាយ៍

ឲឋាតិ យកោ្កា៍ ឋោ ច តោ បុព្វាកាយេក្កត ឋទ្ធំ ឲតំ កត្វា ទុត្វា ឲកត្តតយេត៍ ព្ពទំ បច្ចតិកោតា តាយំ តាយាតិ ព្ពទំ តិច្ចតិមិត្តាទីតំ បណិធិយា, អត្តឋញ្ញាយ ច បហាតចឋេត លទ្ធំ យក្កស្ស អតិមិត្តាទិតាយត្តឃំ បដិបក្លតោ ឋិទ្ធតាយំ តាយ៍

ឋុញ្ញាតាតិ ចិចិត្តតា៍ ត ហិ យកេ្ក ទាកាទយោ ឋត្តិ៍ ទុបតិមិត្តាទីតត្តិ ទុបតិមិត្តចេទតាតិមិត្តាទីតំ កហេតព្វាតត្តិ អធិប្បាយោ៍ ទាកតិមិត្តាទីតត្តិ ឲត្វាបិ ឲឋេច តយោ៍ ឋចិក្កហាតំ ចិយ ខ្ញុបដ្ឋាតតោ្យាត្ត តិមិត្តត្តិ អធិប្បេតំ៍ ព្ពទយស្ស ឋក្យលតោ តាយត្តិ ព្ពទំ ទាកាទិចិចិត្តតា ទុបតិមិត្តាទិបណិធិអាទិអកាចចឋេត អយ្យ យក្កស្ស ឋក្យលតោ ឋិទ្ធំ តាយំ៍

ឋ្វាឃត្តិ ឋោ អយំ យកោ្កា៍ ឋុញ្ញាតត្តិ ឋទ្ឋឋទ្ទាទឋុញ្ញតោ, អត្តឋុញ្ញតោ ច ឋុញ្ញាតំ៍ ឋទ្ឋឋទ្ទាទតិមិត្តាកាចតោ អតិមិត្តំ៍ តណ្ហាបណិធិអាទីតំ អកាចេត អប្បណិហិតំ៍ ព្ពទយស្ស អារម្ឋលោតា តាយត្តិ ឃទា ឋុតាទម្ឋំ ទុបំ “ឋុតា”ត្តិ ទុច្ចតិ, ឲទំ ឋុញ្ញាតាទិតាយស្ស

និព្ពានស្ស អារម្មណករណតោ ប្ដាយ អស្ស យក្កស្ស ប្ញ្ញាតាឌិកេឌ អារម្មណតោ សិទ្ធំ តាយ។

៨០២។ អភិញ្ញានុបស្សនា អត្តប្ញ្ញាតាយ ឋិតត្តា បរិបរតោ ប្ញ្ញាតា តាយ។ តស្សា ប្ញ្ញាតាចិបស្សនាយ យក្កោ ចិបស្សនាកាយទេហ

ប្ញ្ញាតោ។ អធិដ្ឋិត្វា តាយ និច្ចនិដ្ឋិត្វាឌីតំ ស្លោកនតោ។ ប្ដាយ បន យក្កស្ស អធិដ្ឋិតតាយំ ន អភិញ្ញាបរិយាទេយន លព្ភតិ។ កិំ ការណំ? អភិញ្ញេ

បរំ អភាយសិត្វា បច្ចនិកតោ តាយលិខតោ។ យោ ហិ បក្ខាធារម្មណេហិ តាយលិខេកា, សោ បរិបញ្ជាទេតា ហោតិ, បរិទេតេច ច

តាយលិខេក បញ្ញយក្កានំ ប្ញ្ញាតាឌិកាទេចាតិ ចចត្វានំ ន សិយា។ តស្មា អភិញ្ញេ បតិបិ ឋិតិហិបិ ការណេហិ អធិដ្ឋិតតាយលិខេក បច្ចនិកតោច

តាយចចត្វាតការណំ កឃ្យតីតិ តឥកាចា ន លព្ភតិ។ អធ ចា ន លព្ភតីតិ អញ្ញានិរទេបទេល្លហិ បក្ខាធារម្មណេហិ ន លព្ភតិ។ កិំ ការណំ?

អភិញ្ញេ បរិបច្ចនិកេហិ បហិតេហិ តាយលិខតោ។ បច្ចនិកចិត្តចចត្វាតការណំ អនទេបក្ខិត្វា កោចលស្ស បរិបស្ស តាយទេហតុកាទេចា

អភិញ្ញេ តត្តិ, អចចត្វាតាបត្តិតោ។ តស្មា អត្តាកិតិចេបបហិឌិបដិបក្ខចិបស្សនានុលោមា យក្កោ បតិបិ បរិបត្តទេ បច្ចនិកបហិតេតន

បទេតន តាយំ លភត្តិ។ អធិដ្ឋិតយក្កស្ស បន ចិបស្សនា និដ្ឋិតបដិបក្ខា ន ហោតិ, បយំ និដ្ឋិតក្កហណតោ និដ្ឋិតក្កហណានិចារណាតិ

តឥនុលោមា យក្កោបិ ន និដ្ឋិតស្ស បដិបក្ខោ។ យឌិ សិយា, និដ្ឋិតកាតចិបស្សនាយបិ បដិបក្ខា សិយា, តស្មា ចិន្ទ្រយាទេតាបិ បរិទេសា

ចចត្វាតការបច្ចនិកាកាចា អភិញ្ញេ អធិដ្ឋិតតាយឥាយកោ ន កឃ្យតីតិ។ យឌិ ឲចំ, អភិច្ចានុបស្សនានុលោមា យក្កោ អភិញ្ញេ

អបក្កហិតោ សិយាតិ? ន, ប្ញ្ញាកបដិបកាតេយ តស្ស បក្កហិតត្តា។ តស្មា ឲច ហិ សោ ចុត្តោ។ ប្ញ្ញាត្តេ បន បរិយាយឥេបតត្វា

បក្ខាធារម្មណយត្តតបិ តាយំ កឃ្យតីតិ អាហ “ប្ញ្ញាត្តបរិយាទេយន លព្ភតី”តិ។ ឃំ បនេតត្ត ចត្តត្តំ, តំ ទេឌ្ឋា ចុត្តយេច។ អាកាយតចទេសតបិ

យក្កស្ស អធិដ្ឋិតតាយំ លព្ភតិទេយចាតិ ឥទេស្សតំ “តត្រា ហិ”តិអាឌិ ចុត្តំ។ អាកាយតិយដ្ឋានេតិ អាកាយតបដិបកាផាទេតា។ សេសំ ចុត្តតយត្តា

ស្តត្តាតទេយចាតិ។

បក្ខាទុទេបក្ខាឥាណំ និដ្ឋិតំ។

អនុលោមញាណកថាវណ្ណនា

៨០៣។ អធិមោក្ខសទ្ធាតិ បសាទក្នុតោ ចត្តកតោ និច្ឆយោ អធិមោក្ខោ។ តស្មា តឆាក្ខតា កាចតាចិទេបទេន កិច្ចតោ អធិមត្តតាយ

ពលចតរា និដ្ឋិតត្តិ។ ស្បក្កហិតត្តិ ស្សុ បក្កហិតំ។ អបល្លីនំ បត្តរកាទេន បដិបក្ខចិឌយតបយត្តំ ចិរិយំ ហោតិ។ ស្សុបដ្ឋិតាតិ ចិក្ខុតទេតាយ

អារម្មណាកិមុខកាទេន ស្សុ ស្តបដ្ឋិតា បតិ ហោតិ។ ស្សុបរយាហិតត្តិ បស្សទ្ធិស្សុលានំ សាតិបយតាយ ស្សុ បរយាហិតំ អារម្មណេ បម្មទេច ផបិតំ

អប្បិតំ ចិយ ហោតិ។ តិក្ខុតរាតិ អនុលោមញាណុប្បត្តិយា បច្ចយោ កចិតំ បយត្តកាទេន សាតិបយំ តិក្ខា ស្សុរា។ បក្ខារានំ ចិចិតទេតបិ

យញ្ញាក្ខតបក្ខាទុទេបក្ខា បញ្ញា ស្សប្បជ្ជតិ។ អភិច្ចាតិ ចា...ទេប... បម្មសិត្វា កចក្កំ ឋ្លតរតីតិ អភិច្ចាឌីស្សុ ឲទេកតាការទេន បម្មសត្តិ បត្តក្កត្តំ

បចត្តិត្វា កិញ្ចត្តិ កចក្កំ ឋ្លតិណ្ណា តាយ ហោតិ តទេតា បរំ កចក្កស្ស ចាទេរាតិ កត្វា។ បក្ខាទុទេបក្ខាយ កតតទេយទេចាតិ អភិច្ចាឌិតា

អាលម្ពនកិរណតទេយទេច, ន បម្មសិតទេយត។ ទេតាហ “អារម្មណំ ក្សុរយានត”ត្តិ។ អាចទេដ្ឋត្វាតិ និចទេត្តត្វា ចិត្តស្ស កចក្កចទេបត ចត្តិតំ

អឥត្វា។ ចិបឌិបចិត្តបចត្តិបក្ខាតាយ ចិចិយា អការទេច អចិចិកា, ចិត្តបត្តតិ។ កិរិយទេតាឆាតុយា ហិ កចទេក្ក អាចដ្ឋិទេត

កិរិយាយយចិត្តបចត្តិចិបាកចិត្តុប្បត្តិយា ឋចីចិកា ឋត្តរា, ត ឲចំ យតោដ្ឋារាចដ្ឋតេតាតិ ចុត្តំ “អចីចិកំ ចិត្តឋត្តតិ អត្ថុប្បាតត្តយាត”ត្តិ៍ តតេចចាតិ យធា អតីតាឋុ ដ្ឋត្តិឋដចតចីធីឋុ ឋដ្ឋារុតេបក្លា “អតិច្ចា”តិ ចា “ទុក្ខា”តិ ចា “អតត្តា”តិ ចា ឋដ្ឋាតេរ អារេយ្យលាយកាឋិ, តតេចៈ បរិកប្បត្តិ ចុច្ចតិ យក្កស្ស បរិកប្បត្តា បដិឋដ្ឋារកត្តា ៍ ដ្ឋបចារត្តិ ចុច្ចតិ យក្កស្ស អាឋត្តត្តា, ឋយិបចារិកត្តា ចា៍ អត្ថុតលិយត្តំ ឋយតេយច ចតតិ៍

អយច្ចា តតោយា កាយំ យក្កចីចិយំ បតយដចតស្ស បដិឋដ្ឋតេលាតេដ្ឋា, ត្ថុតិយស្ស តតោតា អារេឋត្តតេដ្ឋា, តតិយស្ស តេហដ្ឋិយុបរិយាតំ អត្ថុតលិយតេដ្ឋា ច យុតេត្តាតិ ចុតេត្តា, តធាបិ ឋតេត្តាឋយ៉ិ ត្តយា ឋយត្តា ឋយ្គចត្តីតិ ចតេស្សតំ “អចិតេឋតេឋត បតា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ថ អារេឋចតត្តិ អាចតេរតេឋចតំ៍ បុរិយកាបច្ឆិយកាកាតត្តិ តេហដ្ឋិយាតំ, ដ្ឋបរិយាតច្ចា ចយុកោដ្ឋាឋាតំ៍ អដ្ឋត្តត្តិ ដ្ឋតយត្តាយចាលាលាធីតំ អដ្ឋត្តំ៍ ឋត្តាបិ ចិបស្សតា លក្ខលាត្តយឋយុឋតកិច្ចាច , ត្តតយ៉ិ តតេចចាតិ ចុត្តំ “តចកិច្ចតាយា”តិ៍ ដ្ឋបរិតិ យតេក្ក៍ តេទាលិបក្ខិយចយុត្តំ តចកិច្ចតាយ អត្ថុតលិតេយតិ ឋតេយ្យាឋាទិបដិបក្ខចិចយតតោតា៍ ត្តចាតិ អត្ថុតលិយចាលាលស្ស តក្កុកយកិច្ចាត្ថុតលិយំ ចិត្តារតោតា ចតេស្សតំ “តចិក្សា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ថ អត្ថុតលិយចាលាលំ ឋច្ចបដិច្ឆាចកតេយាហក្ខត្តាធីតំ ឋាតិឋយំ ចិចយតេតត តេលិកិយចាលាតេលាឋុ ដ្ឋក្កិឋបរិយត្តាកាតំ, តតោតា ឲច តេហដ្ឋា តិត្តាត្តិទិតាចយត្តាយចាលាលាធីតយ៉ិ កិច្ចំ បដិបក្ខត្តុរិការតេចត អត្ថតោតា ឋារេចត្តតេយច ហុត្វា បចត្តតិ, តធាបចត្តយាតច្ចា តេតឋំ កិច្ចំ អត្ថុតលិតេយត្តិ ចិយ តេហាតីតិ អាហ “ដ្ឋតយត្តាយចត្តាតំ...បេ... តចកិច្ចតាយ អត្ថុតលិតេយតី”តិ៍ តត្ថ “កយតោតា ដ្ឋបដ្ឋិត”ត្តិ ត្តាមិតាបិ អារេយ្យលាឋីតេឋត ចាលាលញ្ញាបិតេរយេច ចតតិ ឋប្បដិកយាតំ ឋដ្ឋារាតំ យធាឋកាចតស្សតធីបតតោតា៍ តេឋតេឋុ បត ឋត្តឋុបិ ចាតេតឋុ ចាលាលញ្ញាបិតេរាច ចតេស្សិតោតា៍ យឋ្មា ឲតំ អត្ថុតលិយចាលាលំ អតិច្ចាធីឋុ អត្តាតរលក្ខលាចតេឋតេតច ឋដ្ឋាតេរ អារេត្ត បចត្តតិ, តឋ្មា ចុត្តំ “អតិច្ចលក្ខលាធិចតេឋត ឋដ្ឋាតេរ អារេត្ត បចត្តត្តា”តិ៍ តាយ បដិបត្តិយាតិ យា ឋា អត្ថុតលិយចាលាលស្ស ត្ថុលត្ថុលឋច្ចបដិច្ឆាចកឋំកិលេឋចិក្ខុត្តុបដិបត្តិ, តាយ៍ ត ហិ អត្ថុតលិយចាលាតេលា តចា អត្ថុប្បតេត្ត តោ(តាត្ថុចាលាលំ តិត្តាតំ អាលម្ពិតុំ ឋតេក្កាតិ, តោ(តាត្ថុចាលាតេលា ចា អត្ថុប្បតេត្ត យក្កចាលាលំ ដ្ឋប្បដ្ឋតីតិ៍

ចុត្តយត្តំ ឌ្ឍបតេយុត បាកដតាទំ កាតំ “យធា ហិ”តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ថ អដ្ឋត្តំ តេចាហារិកយហាយត្តាតំ អកាតិកយតំ បហាយ តំតំចិតិច្ឆយកតេលាំ ចិយ អដ្ឋត្តំ ចាលាលាតំ យធាឋកំ បដិបក្ខំ បហាយ ឋដ្ឋាតេឋុ ដ្ឋតយត្តាយាទិបដិបត្តិ, ទតេត្តា យត្តាការេចា ចិយ អត្ថុតលិយចាលាលស្ស បុរិយបច្ឆិយចយុកោដ្ឋាឋស្ស អត្ថុត្តុលតា៍ តេតតេតចាតិ តេហដ្ឋិយចាលាលាតំ អត្ថុតលិយតយុតលត ដ្ឋបរិតេទាលិបក្ខិយាតំ អត្ថុតលិយតតោតាតេយច៍ ឋច្ចាត្ថុតលិយិកត្តិ ចុច្ចតិ យក្កឋច្ចស្ស អត្ថុតលិយិកត្តា៍

អត្ថុតលិយចាលាលំ តិដ្ឋិតំ៍

ចុដ្ឋាតកាយិតីចិបស្សតាកចាចណ្ណតា

៦០៥៍ កិច្ចាំ អឋដ្ឋត្តារេយ្យលាយ៉ិ ចាលាលំ ចុដ្ឋាតកាយិតិយា ឲកឋត្តហត្តិ កត្វា “ឋដ្ឋារារេយ្យលាយា”តិ ចិតេឋឋតំ កតំ៍ តចិក្សាចិតេឋឋតោតា

និយ្យាតិ អរិយមគ្គំ គច្ឆតិ ឧបេតីតិ និយ្យានិកាយីតិ ចតុត្ថំ លភតិ។ តេនាហ “សព្ពេត សព្ពា”ន្តិអាទិ។ អភេទោបចារេនាតិ តត្ថ តត្ថ សុត្តេ បរិយាយត្ថេនេហិ អាកាទាយ អភេទោបចារេនេត្ថំ សុត្តសំសន្ទនាតិ សុត្តានំ តេសំ តេសំ សុត្តបទានំ អនុសន្ធានំ។

យេ លោកិយេ សង្ខារេ អារព្ភ អនុលោមបរិយាយសាតា និយ្យានិកាយិតិវិបស្សនា បវត្តតិ, តំសត្តិស្សិតា តប្បដិពទ្ធា តណ្ហា តេហិ និតា អប្បវត្តនតោ តម្មយា នាម, តម្មយាវ តម្មយតា, តម្មយា វា តណ្ហាសម្បយុត្តា ធម្មា, តេសំ ភាវោ តម្មយតា, សា ឯវ តណ្ហា។ តប្បដិបក្ខា និយ្យានិកាយីតិវិបស្សនា អតម្មយតា។ តេន វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “តម្មយតា នាម តណ្ហា, តស្សា បរិយាទិយនតោ និយ្យានិកាយីតិវិបស្សនា អតម្មយតាតិ វុច្ចតី”តិ (ម. និ. អដ្ឋ. ៣.៣១០)។ និស្សាយាតិ តំ អតម្មយតំ និស្សាយ គត្វា, ភាវេត្វាតិ អត្ថោ។ ឯកត្តាតិ ឯត្ថ អយំ បាឡិ “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខា រូបេសុ...បេ... ផោដ្ឋព្ពេសុ, អយំ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខា នានត្តា នានត្តសិតា”តិ (ម. និ. ៣.៣១០), សព្វត្ថ នានាសភាវា, នានារម្មណនិស្សិតា វាតិ អត្ថោ។ សា បន សមាធិសម្បយុត្តា វិបស្សនុបេក្ខា វេទិតព្ពា។ “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខា អាកាសានញ្ចាយតននិស្សិតា...បេ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតននិស្សិតា, អយំ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសិតា”តិ (ម. និ. ៣.៣១០)។ យា ហិ តំតំអរូបចិត្តុប្បាទបរិយាបន្នា ឧបេក្ខា, សា ឯកសភាវត្តា, ឯការម្មណត្តា ច ឯកត្តា, ឯកត្តសិតា វាតិ វុច្ចតិ, សា បន តំតំឈានសហគតវេទនុបេក្ខា ច តទារម្មណវិបស្សនុបេក្ខា វាតិ វេទិតព្ពា។ តំ បជហថាតិ តទារម្មណកិលេសប្បហានេន បជហថ។ តេនាហ “តំ សមតិក្កមថា”តិ។

និព្ពិទាតិ និយ្យានិកាយីតិ។ តត្ថ ហិ សុត្តេ វិរជ្ជតីតិ មគ្គកិច្ចមាហ, វិមុច្ចតីតិ ផលកិច្ចំ។

សុសិមសុត្តំ និទានវគ្គេ។ តត្ថ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ និយ្យានិកាយីតិ វុត្តា ធម្មដ្ឋិតិយំ បដិច្ចសមុប្បាទេ អភេទូបចារេន បវត្តនតោ។ និព្ពានេ ញាណន្តិ មគ្គញាណមាហ។

សញ្ញា វេទា, វេទិតព្ពាតិ ឯត្ថ តាយ “សញ្ញា”ទិក្ខេន វុច្ចតិ, បុព្ពេ បន “សញ្ញាគ្គំ ផុសតី”តិ វុត្តត្តា អាហ “សញ្ញាគ្គន្តិ វុត្តា”តិ។

បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធីតិ តទេកទេសភូតា និយ្យានិកាយីតិ វុត្តា។ សមុទាយេសុ ហិ បវត្តា វោហារា អវយវេសុបិ បវត្តន្តីតិ។ បរិសុទ្ធិបធានិយង្គន្តិ បរិសុទ្ធិយា បធានង្គំ។

តីហិ ញាណេហីតិ អនុលោមគោត្រភូវោទានសញ្ញាណេហិ តីហិ ញាណេហិ។

កិត្តិតាតិ ទេសិតា អរិយមគ្គានិយ្យានិកតាយ។ មហគ្គតានំ សីលក្ខន្ធាទីនំ ឧបនិស្សយភូតា មហេសិនា សម្មាសម្ពុទ្ធេន។ សត្តកិលេសតាយ សត្តា ធោតគ្គិ ភាវនំ, ភាវនានិយោគំ វា។

បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឥតិ ឯកវីសតិមបរិច្ឆេទវណ្ណនា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១១៑ ខោរាឍេស្សរតខិបុដ្ខិតិដ្ខេរចណ្ណតា

បឌេយក្កខោរាឍកទាចណ្ណតា

៥០៩៑ ថ្ថខាតិ ខោរាឍេស្សរតខិបុដ្ខិឃា តិដ្ខេរេ អត្សប្យទេត្ត ឞា ឃស្ស ខោរាឍស្ស អតត្តទ៌ ដ្ថបប្បខ្លតិ, ថំ ថាច ឌស្សទេត្តា “ថ្ថទោ បទ៌ កោ៣ក្សខោរាឍំ ហោតី”តិ អាហ៑ ថ្ថទោ បទត្តិ ថ្ថទោ អត្សលិយខោរាឍទោ ដ្ថបទ៌៑ ថត្តិ កោ៣ក្សខោរាឍំ៑ ខតេច បឌិបឌាខោរាឍេស្សរតខិបុដ្ខិ កឌថិ អតិច្ចាឌិចខេត ឞប្ពាទាតំ អក្កហឍទោ៑ ត ខោរាឍេស្សរតខិបុដ្ខិ កឌថិ ឞថិបិ តិប្ពាតាទេល្ហឍទេត្ត ពិលេឞាតំ អលេពតទោ៑ ថទោ ឲេចថំ ខិប្ពាឍទាត្សតំ ខិឞឃំ ដ្ថទ្ខេឞត្តិ ឌស្សតពិច្ចំ ពទេទាត្តិ ពិទិឃយទោតាខាត្សំ ខិឃ យក្កស្ស អាចខ្ខេតដ្ខាតិឃំ ចុច្ចថិ៑ អត្តទាថិ ឍដ្ខេឞត្តយខិបុដ្ខិតំ ខេចយទ្ឋេ អទេប្ពាហាទិពលេច ហោថិ ដ្ថកឃខិបុដ្ខិលក្លាឍថាកាចទោ៑ ថទាបិ ចុដ្ខាតកាយិតិឃា បទិយោឞាឞាតថាឃ ខិបស្សតាបក្តិពំ៑ ខថទតចស្ស ថំឞោថបថិថថា៑ ខថតាហ “ខិបស្សតាឞោទោ…បេ… ឞត្តិ ពច្ចតី”តិ៑ ឲេថតស្ស បឌិបឌាខោរាឍេស្សរតខិបុដ្ខិកឌតំ ឌស្សថិ៑ ឞោថស្ស អទិឃស្សអាឌិទោ បខ្ខតំ ឞោថាបត្តិ, ឞោ ឲច យទេក្កា, ឞោថំ ចា អទិឃំ អាឌិទោ បខ្ខថិ អឌិពច្ចតីថិ ឞោថាបត្តិ, បឌេយពោ៑ ថស្ស យទេក្កា ឞោថាបត្តិយទេក្កា៑ បឌិឞត្តិចខេត ឞពិខេច ថ្ថយំ យត្សស្សលេពិ អាពច្ចតីថិ ឞពខាកាយី, ថស្ស យទេក្កា ឞពខាកាយិយទេក្កា៑ បឌិឞត្តិចខេត ពាយកចំ ត អាពច្ចតីថិ អតាកាយី, ថស្ស យទេក្កា អតាកាយិយទេក្កា៑ ពិលេឞាឌិតំ ហតតាឌិតា អទហំ, អក្កយក្កដ្ខេ៑ ថស្ស កាទេចា អទហត្តិ, ឞោ ឲច យទេក្កាថិ អទហត្តយទេក្កា៑ ចត្សុ យទេក្កសុ ខោរាឍំ ឲពញ្ញ្យពហេត្វា ខោរាឍេស្សរតខិបុដ្ខិ តាយ៑

ទេថហិ ថីហិបីថិ ហេដ្ខា ថិណ្ណំ អត្សលិយខោរាឍាតំ ចុត្តត្តា ចុត្តំ, ថីសុ ចា ខ្ថិត្តំ អទេត្តាពឆត្តា៑ ថីហិបីថិ ចា ខិពប្បត្តទេល្ហិត្លតទេត្វា បិ-ឞទេដ្ខា, ទេថត ថីហិបិ ខ្ថិហិបីថិ ចុត្តំ ហោថិ៑ អត្តទេតា ពលិត្សន្ទបេតាថិ អត្តទេតា អត្តទេតា អាត្សកាចាត្សក្សល៑ បឌេយញ្ឈអត្សលិយខោរាឍំ ឞទេប្ពាញ្ឈអាទិពំ, ត្វថិឃំ ថទោ តាថិឍ្ឈញ្ឈអាទិពំ, ថថិឃំ ថទោ តាថិឍ្ឈញ្ឈអាទិពំ ថយំ អត្តទឌាទេបថិ៑ អឆ ចា ពលិត្សន្ទបេតាថិ ហេដ្ខា ឞប្ពាទ្សបក្លាឃ អាហិថពលិត្សន្ទបេត ៑ បុប្ពាកិឞប្ពាទចខេត ហិ អត្សលិយខោរាឍស្សាបិ យក្កខោរាឍស្ស ខិឃ ឞដ្ខាខិយុត្តឌិដ្ខិប្បត្តាតំ បចត្តិអាពាទឞិទេដ្ខ អទេត្វច យុត្សថិក្លថាខិទេឞទេឞា៑ បលិទេឆាឌទោ ដ្ថបដ្ខាថិ បលិទេឆាឌកាចបឌិច្ចាឌពស្ស ថយស្ស អត្តទឌាបិថត្តា៑ “អាទេឞចតទេត្ត”ថិ ថ្ថយិតា ត្វថិឃស្ស ចា ថថិឃស្ស ចា អត្សលិយខោរាឍស្ស អតត្តទ៌ កោ៣ក្សខោរាឍុប្បត្តិ, ត បឌេយស្សាថិ ឌស្សថិ ថស្ស អតាទេឞចតត្តា៑ ត ហិ អលទ្ខាទេឞចតំ កោ៣ក្សខោរាឍំ ដ្ថប្បាទេឌត្យំ ឞទេក្កាថិ៑ តិយិត្តាឌិខិទហទោ, ថត្តិឝ្សទោ ឆ “អតិយិត្ត”ត្តិអាឌិតា តិប្ពាតំ ខិទេឞិថំ៑ បុទុខ្ខតកោត្តត្តិ អទិយេហិ អឞយិស្សំ បុទុខ្ខតឞយត្តោ៑ កោត្តត្តិ ហិ ឲពចំឞខាតំ ឞយាតា ឞយត្តោ, ឲចំ ថ្ថឆាបីថិ៑ បុទុខ្ខតឞត្តត្តិ ថទេស្សច ខេចចតំ, បុទុខ្ខតត្សយិត្តិ បុទុខ្ខតចត្វំ៑ ឲពត្តិពថាឃ ឲពចាទេយច ឆ ដ្ថប្បខ្លតទោ អបុតទាចដ្ខពំ៑

ពហិទ្ខា ចុដ្ខាតខិចដ្ខេតថិ អឞប្ពថឆាត្សឃា ពហិកាចទោ ពហិទ្ខាឞប្ពាថា ឞប្ពាទពថា ចុដ្ខាតក្សទេថ ខិចដ្ខេត តិបុប្បខ្លយាទេត បប្ពា៑ អកិក្សឈ្យតីថិ អកិកចថិ៑ បណ្ណត្តីថិ អត្សបខិឞថិ៑ ឲត្វ ឆ “ដ្ថប្បាឌំ អកិក្សឈ្យតី”ថិអាឌិតា បុទុខ្ខតកោត្តាកិកចតំ ថឌថិក្លយតយាហ៑

“អនុប្បាទំ បល្លត្ថី”តិអាទិនា អរិយកោត្តកាចនំ ពទុកយកាចទេពា៑

ប៍០សិ៑ ឧកាចដ្ឋតាត់ តាតាជិមិតា តត្ថ្តិ ត ធាតិទេបធតាយ ឧកជិមិក្កុហណ៌, អធ ទេលា តាតារយុលាតយ្យិ ឧកាចដ្ឋតាត់ តាតាជិមិតា តត្ថ្តិ ជស្សតត្ថ្តិ ជដ្ឋព្ទា៑ យហាយាតិកត្តិ យហត្តិ ្គកចាហកំ៑ លដ្ឋិត្វាតិ អទេតាពទេត្តា ឧច អតិក្កយិត្វា៑ ្គលដ្ឋិត្វាតិ ្គបទិការកេទេតច លដ្ឋិត្វា៑ តិត្ថុទេបាលាបក្ខារទេពា ្គត្វាទុត្វាទជិសិដ្ឋា តិត្ថុពាច៑

អដ្ឋហិ ជារទេលាហិ អត្ថុក្កទេយត អាហិពជិទេបសំ អនុទេលិយជាកាណ៌ តិព្ទាតារយុលាស្ស ជាកាលាស្ស បច្ចយោ កជិត្វា បយត្វ ឌាពត្តិ អាហ “្គគយព្ទាយាត្ថុបស្សតាទិតា ទេចទេកត ធាជិត្វា”តិ៑ ទ្វបំ អទេតកបត្តតិបប្តត្ថុតាយ អទេតកចដ្ឋទធិតា ទដ្ឋុ ជិយ ទេហាតីតិ ចុត្តិ “ទ្វបទដ្ឋុ ចា”តិ៑ អត្តកាចស្ស ទុល្លដ្ឋាតិយពាយ ចុត្តត្វា ធាបប្តត្ថុជល្លដ្ឋាតិយពា ទេចជតាឌីបុ ឧកាទេស្សច យុត្តា, ត ទេចជតាឌីបយុគាយស្សាតិ ចុត្តិ “ទេចជតាឌីបុ អញ្ញាតទេជល្លំ ចា”តិ៑ អត្ថុទេលិយាចដ្ឋទេតតាតិ អត្ថុទេលិយស្ស អាចដ្ឋទេតត៑ ទេយត អាចដ្ឋទេតត អនុទេលិយជាកាណ៌ ្គបប្បជ្ជតិ, ទេពត ធាំ អារយុណ៌៑ “បជទេយត អនុទេលិយធិទេត្តត ្គលដ្ឋិត្វា”តិ ព្ទាជំ បក្កាយតីទស្ស តស្ស អតិក្កយតារយុតាយ ចុត្តិ៑ “ទុតិទេយត តិព្ទាតតិត្ថុទេបាលាបក្ខារយាតទេបា”តិ ព្ទាជំ តស្ស បព្ទាបប្លារទេពា បាតិបយំ អលក្កុ ហុត្វា ជិបប្លារទេ អល្លិតកាចទេពា ចុត្តិ៑ តិព្ទារទេត អារយុលាករលាចទេបត បតតិ ទេយាកាចជទេរា៑ ឧការយុទេលាតិ ឧកចារំទេយច អាលប្តិទេព អារយុទេលា៑ ទេពតាហ “អលដ្ឋារទេបចតតាយា”តិ៑ ទេពត ឧការយុទេលា អារទេបចតា ្គបការចតី, ត តធា តាតារយុទេលាតិ ជទេស្សតិ៑

ប៍០ប៍៑តព្រាតិ អនុទេលិយទេកាព្រក្បុតំ ព្ទតទឹតទកិច្ចាករទេលា៑ តល្លត្តទេយាកត្តិ តល្លទេត្តត ចត្ថុស្ស ទេយាកំ, តល្លត្តទេយាកជិកាចតិយំ ចា កាលំ, ជិចបត្តិ អទេត្វា៑

តត្វាតិអាទិ ្គបយាសំបត្ថុត៑

ឧចំ តិព្ទត្តាហីតិ អនុទេលិយជាកាលាតិ ជិយ បប្លារទេ អតាលប្តិត្វា អធំ ជិយ តិព្ទាតារយុទេលា ចត្តាហីតិ យក្កស្ស ទេកាព្រកុតា ជិត្ថុបព្ទាយុព្ទាតំ, អត្ថុជាត្តតព្ទា តិព្ទាតារយុលាករលាទេយច បត្តាយ ចុត្តិ៑

ប៍០ដ៍៑តព្រាតិ តស្មិំ ទេកាព្រកុតា ជិត្ថុបព្ទា អយុព្ទិត្វា ជិយ ទេពត កហិតារយុទេលាទេយច ចត្តិត្វា យក្កស្ស ទេលិកល្លត្តាជិតិព្ទិជ្ជតត៑ ្គសុំ អបតិលិប្បតីតិ ព្ទស្សារទេបា, ធត្ថុក្កទេហា៑ បទទេកាចទដ្ឋាតំ តាយ អទិដ្ឋាបកយត្តិ៑ តព្ទា ទេលា ទុទេទ បាតិទេតា យព្ទិយបុទិបស្ស ចទេបត ចតុហត្វាយ យដ្ឋិយា ជីបតិយដ្ឋិ ្គបកំ, ទេពត អទិដ្ឋាបកយទេត្វា បទេជទេប ហត្វចទេបត ចត្តាទឹបាធិកលបតាហទេត្វ បទេជទេប៑ ផលកបតត្តិ អបតបារយធំ ផលកបតំ៑ កុយ្ហការចក្កបជិទេប ចក្កយទេត្តា៑ អាចិព្ទិត្វាតិ កទេយត្វា៑ ជល្លកឈដ្ឋតាយ ្គប្បាទេជតព្ទាបទេដ្ឋា ជល្លកបព្ទា៑ ផលកបតជិតិជិព្ទិតស្ស បច្ចយក្បុតា ជល្លកបព្ទា ជិយ ទេកាព្រកុជាកាណ៌ ទេលិកល្លត្តាជិតិព្ទិជ្ជតស្ស យក្កជាកាលាស្ស បច្ចយកាចទេពា៑ ព្ទស្សារទេបា ជិយ យក្កជាកាណ៌ តិព្ទិព្ទិព្ទាព្ទតិជិព្ទតទេពា៑

ប័១០៓ អដ្ឋយកចទោ បដ្ឋាយ គិន្ទ្រាត្តគក៌ អគយតក្កុសំសារចដ្ឋក្ខុសយដ្ឋ៌ ទសោទសតិ៓ សន្ធាឆត៌ ឞីលឆត៌ ហិទិឆត៌ ខ្ចត្តប្បឆត៌ ឞុតឆត៌ ឆាកឆត៌ បញ្ញាឆតត្តិ ឮទេយសំ សត្តត្ថុំ អទិឃឆតាត៌៓ សយុ្ធកាចត្តិ បច្ចក្ខុសិដ្ឋិ៓ បិណាតិបិតាឌិបច្ចាទេចទាគិ ទេច បញ្ចុឌិសតិយហាកឃាតិ ឆាតិ សន្ទាទេចទកឃាតិ៓ អទេញ្ញាសញ្ចា ទតគត្តទេឃ គិចិដ្ឋសន្ធាឌីត៌៓ សយុងាទេឃ បចទេត្តា ទសោតាបត្តិយក្កុសទេដ្ឋា តទេកទេទសបិ បចត្តតីតិ អាហ “ទសោតាបត្តិយទេក្កុត សយ្យឃុត្តិ ចោកាលា”ត្តិ៓

បឆយយក្កុចាកាលំ គិដ្ឋិតំ៓

ទសោតាបត្ថុបុក្កុលកឆាចណ្ហុតា

ប័១១៓តទេឞ្យច ទសោតាបត្តិយក្កុចិត្តឞ្យ៓ កាយទេញ្ចុត្តុ គាតិតិក្ខុបញ្ញាឞ្យ ទេដ្ឋ, តិក្ខុបញ្ញាឞ្យ តឹលិ ឞលចិត្តាគិ ទេហាត្តិ, អចិទេសសទេតា បគ កហិតឞ្យ យក្កុឞ្យ ចទេសត “ទេដ្ឋ, តឹលិ ចា”តិ ចុត្តំ៓ សយាឌិយាគត្តូទិកញ្ញាយាហ្មុតិ ឃំ អត្តទេគា បចត្តិសយគត្តូទំ គិឃទេយទេគច ឞលប្បងាគទេតា អាគត្តូទិកសយាឌីតិ អាហ្មុតិ អទេត្តា៓ អគត្តូទទេយច បចត្តគក៌ ឞល៌ អគត្តូទំ, តត្តុ គិឃុទេត្តា, តំ ចា បទេឃាងត៌ ឲតឞ្យាតិ អាគត្តូទិទេកា, យទេក្កា៓

អាទេសចគទេត្តតិ អាទេសចគទេតា អទេត្ត, អាទេសចគលិកិទេគា អគុទេលិយចាកាលាឞ្យ អគត្តូទត្តិ អទេត្តា៓ លដ្ឋាទេសចគទេយច អគុទេលិយំ ទេកាព្រាកំ ដ្ឋប្បាទេងតិ៓ ដ្ឋបទិ បគ ៤, សត្ត ចា ឌចគាគិ បចត្តត្តិ, តឞ្វា ចត្តាទិ ឞលចិត្តាគិ ទេហាត្តិតិ ចទេងឃ្យាតិ អាហ “សត្តចិត្តបទេយា ច ឲកាចឌ្ឍគចិឌី”តិ៓

តំ បគ គ សារទេតា បទេច្ចូតញ្ញត្តិ ទេឃាងគា៓ ឃំ បទេគត្តុ ចត្តត្តំ, តំ ទេហដ្ឋា ចុត្តទេយច៓

ប័១២៓ឲត្តាចតាតិ បឆយយក្កាគត្តូទំ ឞលឞ្យ ដ្ឋប្បត្តិយទេក្កគ៓ កុសំ បយទេត្តាប៊ីតិ ទេងចទឌ្ឍចក្កចត្តិទឌ្ឍាឌិបយាងដ្ឋាត៌ អាកយុ កុសំ បយទេត្តាបិ៓ ទេឃសំ ឃឆាចុត្តអាចឌ្ឍគឌចគចិត្តាត៌ ដ្ឋប្បត្តិឃា ឲស ទេសាតាបទេត្តា បច្ចូទេចក្ខុតិ គាយាតិ អឌិប្បាទេឃា៓

ឲទេតទេគច បសទេក្កុត ទេសសាត៌ អទិឃាត៌ បច្ចូទេចក្ខុលាគិ ងទេឞ្យតុំ “ឃឆា ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៓

ដ្ឋញ្ញដ្ឋបទិទេច្ចូទេងាទេឃចទេចទេសា, ឃឌិងំ បញ្ចាត្ត៌, ចតុត្ថញ្ចា បច្ចូទេចក្ខុលាត៌ ងឞ្យគត្តិ អទេត្តា៓ “អកាទេចទេគចា”តិ ឲទេតគ បហឹគាចសិដ្ឋកិទេលសបច្ចូទេចក្ខុលាសយតុ្តតា កឞ្យចិ ទេហាតិ, កឞ្យចិ គ ទេហាតីតិ ងទេឞ្យតិ៓ ទេលិទេកា ឲច ទេលិកឆទេយ្ចា៓

ទុតិយបក្កោកាលកឆាចណ្ណកា

ប័០១៎កាយរាកញ្យាបិតាត៌ តត្ថកាចាឃាតិ ឲុតេរា ពិរេលរសាត៌ តត្ថកាចត្ត៌ ៎ តត្ត ថ្មីហិ ការរលាហិ តត្ថការរចា អធិដ្ឋប្បត្តិយា, បរិឃុដ្ឋាតយត្ថតាយ ច៎ រកតាកាយិរស្ស ហិ ចដ្ឋាត្ថរារិយហាដតស្ស ចិយ ពិរេលរសា អកិលុ្យត ឋប្បជ្ជត្តិ, កតាចិ កតាចិ ចិរព្យអាការា ហុត្វា ឋប្បជ្ជត្តិ៎ តថា ឋប្បជ្ជត្តាបិ យដ្ឋត្តា លារទត្តា អត្តការ៉ កររាត្តា ត ឋប្បជ្ជត្តិ, ថ្មីហិ បត យរក្កហិ បហឹតត្វា យត្ថយត្ថា តត្ថកាការា ហុត្វា ឋប្បជ្ជត្តិ៎ រពចិ បត “រកតាកាយិរស្សាបិ ពិរេលរសា ចិររត ឋប្បជ្ជត្តិ, ឋប្បជ្ជត្តាបិ ពាហលិច ឋប្បជ្ជត្តិ៎ តថា ហិរស្ស បុត្តតឹតររា ចិរស្សត្តី”តិ, ត៌ អការល៌ា ចត្តុបជិរេបចរេតត ចិតាបិ កក្កហលរក្ខាចរតា៎ តរ្មា ចុត្តតរេឃរេតច ថ្មីហិ ការរលាហិ រតរា តត្ថការរចា រចជិតរត្ថា៎

ទុតិយាឃាតិ កលាតចររេតបិ ទុតិយាយ, ឋប្បត្តិចររេតបិ ទុតិយាយ ក្ខុយិយា៎ បត្តិយាតិ រាយញ្ញាថលរស្ស បជិលិកាយ៎ តត្យាសយ្យយុត្តាត៌ តិរស្សយកាចរតា រត ឆយ្យា កចត្តិ ឲត្តាតិ ក្ខុយិ៎ ឃរ្មា ចា រយាតេបិ រលិក្យត្តរការរច រឃយ្យិ កចតិ ឋប្បជ្ជតិ, ត តិត្ថាត៌ ចិយ អបិត្យក្ខត៌, តរ្មាបិ “ក្ខុយី”តិ ចុច្ចតិ៎ រឃាក៌ កររាតីតិ ចិបរស្សតាកិរេឃាក៌ កររាតិ៎ “តចហាការេហិ ខ្ពត្រ្កិយាតិ តិក្លាតិ កចត្តី”តិអាជិតា (ចិរុទ្ធិ៎ ១៎ ៩៨៨) ចុត្តតរេឃរេតច យតរក្កត ខ្ពត្រ្កិយាត៌ តិក្លត៌ រយ្យារេតិ, តតរក្កត ពាលិតិ, រតិណ្ណត្ថាតិ ច បចុតរកាច៌ អាបិរេតត្តា ខ្ពត្រ្កិយពាលរតិណ្ណត្ថាតិ ររយារារេតត្វា លក្លលាត្តយតីរលាចររេត តាររលាត បរិយដ្ឋតិ៎ តត្ត អបរាបរ៉ តាល៌ា ចាររេត្តា បរិចរេត្តតិ៎ រតតាហ “ចិបរស្សតាចីធិ ខ្ពកាហតី”តិ៎ ចុត្តតរេឃរេតចាតិ ឋទឃត្ថាយតាលាជិត៌ ឋប្បារេត ចុត្តតរេឃត៎ រកាព្រាក្សអតត្តរត្តិ ឲត្ត រកាព្រាក្ស ចិយ រកាព្រាក្ស៎ បឆយយក្កបុររចារិកតាលាត្យាបុទ្ធជ្ជតរកាត្តាកិកចតរតា, អរិយរកាត្តកចតរតា ច តិប្បរិយាយរតា រកាព្រាក្សតិ ចុច្ចតិ, ខ្ពត៌ បត ត៌ារជិរតាយ បរិយាយរតា រកាព្រាក្ស៎ ឲកច្ចរ៉ពិរេលរចិរុទ្ធិយា , បត អច្ចត្តចិរុទ្ធិយា អាររយ្យលាករលារតា ច រចាតាតត្តិ ចុច្ចតិ៎ រតតាហ បដ្ឋារេត “អត្ថរលិយ៌ រចាតាតរស្ស អតត្តរបច្ចរេឃត បច្ចរេយា”តិ (បដ្ឋា ០៎០៎ ១០លី)៎ ឃរ្មា បត បជិរយ្យីតាយរក្ក ឋប្បារតាជិអកិកចតត្ត ឋបិតាយ “អដ្ឋ រកាព្រាក្សឆយ្យា រយាធិចររេត ឋប្បជ្ជត្តិ, តរ រកាព្រាក្សឆយ្យា ចិបរស្សតាចររេត ឋប្បជ្ជត្តី”តិអាជីរុ (បជិ៎ យ៎ ០៎៩០) រកាព្រាក្សតារយរេតរចត៌ អាកត៌, តរ្មា ខ្ពឆាបិ “រកាព្រាក្សអតត្តរ”ត្តិ ចុត្តត្តិ ឥដ្ឋត្វា៎

ទុតិយតាល៌ា តិដ្ឋិត៌ា៎

តតិយបក្កោកាលកឆាចណ្ណកា

ប័០៣៎រកិរេតចាតិ ឲកចារ៉រេឃច៎ “ខ្ពយ៌ រលិក៌ អាកត្វា”តិ ខ្ពយិតា បច្ចារុ រកតាកាយីរុ ចត្តាររា ចរជ្ជត្វា ឲរកាច កហិរតា៎ ឲករច្ចា ខ្ពឆ រកតាកាយិថល៌ បត្វា ខ្ពរេឆច រលិរេក បរិតិត្ថាតិ, ឲករច្ចា ខ្ពឆ បត្វា រេតចរលិរេក បរិតិត្ថាតិ, ឲករច្ចា រេតចរលិរេក បត្វា តរេត្តច បរិតិត្ថាតិ, ឲករច្ចា រេតចរលិរេក បត្វា ខ្ពស្សបបជ្ជិត្វា បរិតិត្ថាតិ៎ ខ្ពរេយ ចត្តាររាបិ ខ្ពឆ ត កហិតា៎ រេឃា បត ខ្ពឆ បត្វា រេតចរលិរេក ឃាចតាឃុក៌ ចរិត្វា បុត ខ្ពស្សបបជ្ជិត្វា បរិតិត្ថាតិ, អយ៌ ឲរកាច ខ្ពឆ កហិរតាតិ រចជិតរត្ថា៎

កាយរាកញ្យាបិតាត៌ អតចររេររប្យហាតាឃាតិ រតរារេឃច រកតាកាយិយរក្កត តត្ថកតាត៌ រារេឃាដតាត៌ តិរចររេរប្យហាតាយ៎

បដិសន្ធិចសេត កាយកចស្ស អតាកយតតោ អតាកាយី។

តតិឃោកាលំ តិដ្ឋិតំ។

ចតុត្ថយុគ្គោកាលកទ្ទេសវណ្ណតា

ប័០៥៍។ ឱបបាតិកោតិ ឧបបាតយោតិកោ។ ឱ្យមិតាស្ស ក ក្ខេយយ្យា បដិក្លិត្តា។ តត្ថ បរិតិព្វាឃីតិ តត្ថ ឋុទ្ធាចារេស បរិតិព្វាឃិតា។ អតាចត្តិឆេយ្យា តស្មា លោកាតិ បដិសន្ធិគ្គហណចសេត តស្មា លោកា ពួឆ អតាចត្តតសភាចោ, ព្រហ្មឥស្សតឆយ្យស្សចតាតំ បតត្តាឃ អាកយតំ ហោតិយេច។

រូបរាកអរូបរាកយាតិតាឆ្ឆន្ទអចិជ្ជាតំ អតចសេសបហាតាយាតិ ឲតេសំ បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាកិយសំយោជតាតំ តិស្សេសបហេតត្តាឃ។ តត្ថ រូបកេច លក្ខរោកា រូបរាកោ។ អរូបកេច លក្ខរោកា អរូបរាកោ។ យាតោ អរហត្តមគ្គចជ្ឈយាតោ។ តថា ឆ្ឆន្ទាចិជ្ជា។

ចតុត្ថកាលំ តិដ្ឋិតំ។

អរហត្តបុគ្គលកទ្ទេសវណ្ណតា

ប័០៩។ យហាតិលាសចោតិ យហាតុកាចតាតិតត្ថតំ បុឌាចចតយេតំ, តឹ ឱបិឌាឃចចតំ ឃថា “យហាយោក្កលោតោ”តិ។ ត ហិ ក្ខូឡូអតិលាសចោ តាយ អត្ថិ។ អត្តិយចេហំ ឆាចេទីតិ អត្តិយចេហឆាទី។ លក្ខិលេសាកិសង្ខារការាតំ ឱហិតត្តា ឱរោបិតត្តា ឱហិតការោ។ អតុប្បត្តោ សចត្ថំ សកត្ថំ អតុប្បត្តសចេត្ថោ។ សចេត្ថោតិ ច អរហត្តំ ចេទិតព្វំ។ តព្ធិ អត្តុបតិតត្ថតេន, អត្តាតំ អចិជហតេន, អត្តតោ បរយត្តេន ច អត្តតោ អត្តត្តា សកត្ថោតិ ចុច្ចតិ។ បរិក្ខិលាតិ ឥសបិ កចសំយោជតាតិ ឲតស្សាតិ បរិក្ខិលកចសំយោជតោ។ លក្ខាតិអត្ថំ សម្មា អញ្ញាយ ចិមុត្តោតិ សម្មឥញ្ញាចិមុត្តោ។ អក្កោ ច សោ ឥក្ខិលោយ្យោ ច, អក្កឥក្ខិលំ ចា អរហតីតិ អក្កឥក្ខិលោយ្យោ។

ទេរាឌិបក្ខិយកទ្ទេសវណ្ណតា

ប័០លិ។ ចតុត្ថំ យក្កោកាលាតំ ចសេត ចតុកាលាឃ។ អាតុកាចចិជាតតត្តិ សតិបដ្ឋាតបរិឌិបុរិអាឌិកាស្ស អាតុកាចស្ស ទេរាឆតត្ថំ។

បរិបុណ្ណា ទេរាឌិបក្ខិយា ឲតស្សាតិ បរិបុណ្ណទេរាឌិបក្ខិយោ, យក្កោ។ តស្ស ការោ បរិបុណ្ណទេរាឌិបក្ខិយការោ។ ចុដ្ឋាតពលេហិ សម្បយុត្តតាច ចុដ្ឋាតពលសយាយោកោ, យេ សំយោជតាឥយោ យេត បចយយក្កាឌិតា បហាតព្វា។

៨១៨. ញាណេន ច ទោសោ, យក្ខចិត្តុប្បាទោ. តស្ស ញាណកិរិយាយ អត្ថក្ខាកាចនោ បច្ចេក ឧចាតិ ទោសនិបក្ខិយា.

៨១៩. តេសុ ទោសនិបក្ខិយេសុ អារម្មណេសូតិ កាយាទិអារម្មណេសុ. ឈាបេន្តីតិ អនុបចិនិត្វា. បញ្ញត្តីតិ តស្សេវ ចេតនំ. រូបដ្ឋានតោតិ អស្សាសាទិក្ខន្ធចេតនំ រូបកំ អចដ្ឋានតោ. កាយាទីសុ អស្សាសាទិក្ខន្ធំ បុព្វភាគេ សតិបដ្ឋានចេតនំ សុខសញ្ញាទិបហានកិច្ចសាធនំ យក្ខ សតិបដ្ឋានចេតនំ ចេទិតព្វំ. តត្ថ ហិ ឯកោច សតិ ចតុកិច្ចសាធនចេតនំ បចត្តតិ.

៨២០. បទហន្តីតិ ចាយមន្តិ, កាយចិត្តានិ បគ្គណ្ហន្តិ ច. អសោភាការភេទានំ និកិលេសធម្មានំ បទហនេន, សោភាការភេទានញ្ច ចោទនធម្មានំ ភាចនេន សោភនំ, សុន្ទរន្តិ អត្ថោ. សេដ្ឋកាចាចហនតោតិ បធំសកាយកាចសាធនតោ. បធានកាចការណតោតិ វុត្តយកាចភេទនតោ.

៨២១. បុព្វេ ចុទ្ទតោតិ ញាតិចិឆពោលាភិទ្ទេស (វិសុទ្ធិ. ២.២៤៩) ចុទ្ទតោ. ញាណទ្ធោ តិបញ្ញទ្ធោ, បដិលោមបយ្យោ ចា, ទេវ ចា ញាណត្តិ ញាទ្ធា ចុទ្ធា វុគ្គិសកតា ហោន្តិ, តំ ញាណន្តំ សមាធិបធានសង្ខារបយុត្តា យក្ខន្ធា ញាណ “ញាទ្ធី”តិ អធិប្បេតា. បុព្វង្គមទ្ធោ អធិបតិបច្ចយភាវេចា. តស្មា សោតាបត្តិយង្គា ញាណ្ណាតិតិ ញាទ្ធិ, តស្មា សម្បយុត្តា ឆន្ទាទយោ បុព្វង្គមទ្ធេន បាទោ. តស្សា ឧច ចលក្ខណាយ ចុដ្ឋានការិតិយា ឆន្ទាទយោ បុព្វភាគការណទ្ធេន បាទោ. សោតិ ញាទ្ធិបាទោ. ញាណេ លោកុត្តរាចាតិ ញាណេ យថាវុត្តា ឆន្ទាទយោ វុត្តរត្នត្តយភាវនាតិយេ អាគតទេយ្យេន លោកុត្តរា ចេទិតព្វា. ឆន្ទាទិអធិបតិធម្មេន បដិលទ្ធធម្មាបិ ចស្សាទយោ ញាទ្ធិបាទា ហោន្តីតិ អត្ថោ. កាយចេត្ថ ញាទ្ធិបាទោ នោ អធិបតិ, អធិបតិ ចា នោ ញាទ្ធិបាទោ នាម នត្ថិ, យថា បន ឯកស្មិំ រជ្ជេ រជ្ជារហេសុ ចតូសុ រាជកុមារេសុ ឯកស្មិំ កាលេ ឯកោច រជ្ជមនុសាសតិ, ន សព្វេ, ឯវំ ឯកស្មិំ ចិត្តុប្បាទេ ឯកោច អធិបតិ, ញាទ្ធិបាទោ ច ហោតីតិ ចេទិតព្វោ.

៨២២. អស្សទ្ធិយំ សន្ធាបដិបក្ខា អកុសលា ធម្មា, អចេតនតោ បសាទបតិរូបកោ មិច្ឆាធិមោក្ខោ ចា. កោសជ្ជំ ចិតវិទ្ធំសនតោ អកុសលចិត្តុប្បាទោ. បមាទោ សតិសម្មោសោ តថាបចត្តា អកុសលា ខន្ធា. អតិកចតសង្ខារតោ អធិបតិយដ្ឋេនាតិ អស្សទ្ធិយាទីនំ អតិកចនតោ អតិកចនត្ថំ ចត្តព្វេន អធិមោក្ខបគ្គហុបដ្ឋានអចិក្ខេបបជានតស្ស ឯកលក្ខណេន សម្បយុត្តធម្មេសុ អធិបតិយដ្ឋេន. អស្សទ្ធិយាទីហិ ចាតិ ឆ-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ អដ្ឋានប្បយុត្តោ, តស្មា អកម្បិយដ្ឋេន ច សម្បយុត្តធម្មេសុ ថិរភាវេន ច ពលន្តិ ឯចមេត្ថ អធិប្បាយោ ចេទិតព្វោ.

៨២៣. ញាណការណដ្ឋស្សាតិ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ បដិវិជ្ឈនការណដ្ឋស្ស. យោ ហេសោ លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ វុប្បជ្ជមានាយ សតិអាទិធម្មសាមគ្គិយា ការណភូតាយ ញាណំ កិលេសសន្តានតិន្ទនាយ វុដ្ឋហតិ, ចត្តារិ ចា អរិយសច្ចានិ បដិវិជ្ឈតិ, និព្វានមេច ចា សច្ឆិករោតីតិ ទោធិតិ វុច្ចតិ អរិយសាចកោ, តស្ស ទោធិស្ស ញាណការណដ្ឋស្ស អង្គាតិ ទោជ្ឈង្គា. និយ្យានិកដ្ឋេនាតិ ចដ្ឋេតា និស្សរណដ្ឋេន.

ប័៦៣៖ បុព្ពការេក តាតាធិវេត្តសុ លក្ខត្តីតិ សម្ពន្ធោ៖ ទុក្ខបចិនេតាតិ

អាតាបិនៃតិរិយាបថធាតុសម្បជញ្ញាបដិក្កូលមតសិការធាតុមតសិការបព្វានិ, តថ និចថិកបព្វានិ ចាតិ ឯវំ ទុក្ខបចិនេត៖ កាយំ បរិក្កហប្បតា ច កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ លក្ខតិ, ត ទេចតាទេយា បរិក្កហប្បតា៖ ឯស តទេយា សេសេសុបិ៖ "សុចំ ទេចតត"ន្តិអាទិតាតិ ចា "សាមិស"ន្តិអាទិតាតិ ចា "តិរាមិស"ន្តិអាទិតាតិ ចា ឯវំ តថចិនេត៖ សរាគទោសទេមាហសំលិត្តមហក្កតសមាហិតវិសាត្តទចិមុត្តបទានំ សបដិបក្ខានំ ចសេត សោឡអសចិនេត៖ តីចទហុបិទាតក្កន្ធាយតតទោជ្ឈង្គសច្ចបព្វានំ ចសេត បញ្ចចិនេត៖ ព្វមស្មិំ អត្តការេចតិ បច្ចប្បត្តេ អត្តការេច៖ អតុប្បត្តុប្បន្តត្តិ អត្តទេតា អក្ខតបុព្វំ៖ បទស្ស ខ្លប្បត្តំ អក្បសលំ ជិវ្ហា តត្តិមិត្តញ្ញា ចឆពត្តាទហាឌីតីតិ អធិប្បាទេយា៖ តស្សាតិ តាឌិសស្ស៖ កចតិ ហិ តំសធិទេបិ តទេព្វាហាទេរា យថា "តាតិទេមច ខ្លសធាតិ"តិ៖ តស្ស បហាតាយាតិ ឯត្តាបិ ឯទេសច តទេយា ឥសាតចិបស្សតា ព្វទេតា អញ្ញាស្មិំ អត្តការេច ខ្លប្បត្តុប្បន្នាបិ សិយុត្តិ ទុត្តំ "ព្វមស្មិំ អត្តការេច អតុប្បត្តុប្បន្តា"ន្តិ, ឥត្ថិន្ទ្រិយាទេសមូចាចាតំទេមច កហលំ៖ ទេតសុ ចុទេត្តសុ ទេសសិន្ទ្រិយាទេសសចិទតិទេយា អត្តទេតា ចុត្តាច ទេហាត្តីតិ លក្ខហាទចសេត អមយទេត្តា ទេចជិតទេព្វា៖ ឯចំ តាតាធិវេត្តសុ លក្ខត្តិ បុព្ពការេក ឯទេត សតិបដ្ឋាតសម្មប្បធានិតិន្ទ្រិយា៖ ចតុន្នំ ឧាតហាតត្តិ ចតុន្នំ អរិយមក្កឧាតហាតំ៖ កាយំ សទេព្វាបិ ទោធិបក្ខិយធម្មា មក្កចិត្តុប្បាទបរិយាបន្នាច, តថាបិ សាតិសទេយា សម្មប្បធាតញ្ញាបិទេរា មក្កក្ខទេហតិ ទុត្តំ "ថលក្ខទេហ ធទេបត្វា ចត្តារេរា សម្មប្បធាទេត"តិ៖ អចទេសសា ទេតត្តិស លក្ខត្តិ, ទេត ច ទេហា បរិយាយទេតា, ត តិប្បរិយាយទេតាតិ អធិប្បាទេយា៖

ប័៦៤៖ សេសេសុ បតាតិ ព្វន្ទ្រិយាឌីសុ បញ្ចសុ ពោជ្ឈង្គេសុ៖ យថា សតិពីរិទេយសុ "សតិបដ្ឋានំ សម្មប្បធាត"ន្តិ សង្ខិបតចសេត ហាបតំ, "កាយាតុបស្សតា"តិអាទិចិកាកទេស្សតចសេត ចដ្ឋតំ អត្ថិ, ព្រាជំ ហាបតចដ្ឋតំ តត្ថីតិ អទេត្ថា៖

ប័៦៥៖ ព្វជាតិ សទេព្វាសុ ឯច យថាទេហំ លក្ខយាតចិកាកទេស្សតត្ថ "អបិចា"តិអាទិ អារទ្ធំ៖ តត្ថ ទេតស្វតិ សត្តតិសាយ ទោធិបក្ខិយធម្មេសុ៖ ឥទ្ធាតិ ឯកធា ទ្វេធា ចតុធា បញ្ចធា អដ្ឋធា តចធាតិ ឯចំ ឥប្បការេទត ទេត កចតត្តិ៖

ឥត្ថិន្ទ្រិយាឌិចសេសតាតិ ឥទេត្ថា ឥត្ថិន្ទ្រិយចសេសទេតច, ចិត្តំ ចិត្តិន្ទ្រិយចសេសទេតច, បីតិបស្សទ្ធិទេបក្ខា ទោជ្ឈង្គចសេសទេតច, សង្កប្បាទេយា មក្កចសេសទេតចាតិ ឯចំ តច ឯកចិធាច ទេហាត្តិ៖

ទុក្ខទេមច អសម្មិស្សាតិ សតិ ពីរិយំ ឥទេត្ថា ចិត្តំ បញ្ញា សទ្ធា សមាធិ បីតិ បស្សទ្ធិ ខ្លទេបក្ខា សម្មាសង្កប្បោ សម្មាចាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីទេចាតិ ព្វទេម អសម្មិស្សា បតន្តទេសម្មុទេនត ចិតា អក្កហិតក្កហទេណត កឃឃាតា ទុក្ខទេមច ច សកាចសម្មា៖ ទុក្ខសាតិ ច ខ្លក្កំសបរិច្ឆេទេត ទុត្តំ៖ តញ្ចំ ទេតា បធមជ្ឈាតិកមក្កចិត្តុប្បាទចសេត, ទុតិយជ្ឈាតិកេរា បត សម្មាសង្កប្បាកាចទេតា ទេតទេស, តតិយចតុត្ថបញ្ចមជ្ឈាតិកេសុ បីតិសទ្ធោជ្ឈង្គាកាចទេតា ខ្វាទេស ទេហាត្តិ៖ "សត្តតិសប្បទេភទេតា"តិ ព្វទេមវិ ខ្លក្កំសចសេសទេតច ទុត្តំ, អចក់សទេតា បត ចុត្តតទេយត ឯកស្មិំ ឥទេហា ឥត្តិស, បញ្ចតិស ទេហាត្តិ, ចតុន្នំ អធិបតីតំ ឯកញ្ញំអតុប្បជ្ជតទេតា ឯកស្មិំ ឥទេហា ឯកទេស្សច ព្វន្ទ្រិយស្ស សម្ភចាតិ ខ្វត្តិស ច ទេហាត្តីតិ ទេចជិតព្វំ៖

សត្តតិំសបទេកទេសោ ហោន្តិ អាហ "សកិច្ចនិប្ផាទនតោ"តិអាទិ, ឯកច្ចស្ស សភាវតោ ឯកស្សាបិ អត្ថតោ អាតាបាទានុរូបកាយានុបស្សនាទិតំតំកិច្ចសាធនតោតិ អត្ថោ។ សព្វេបេត ច វុត្តាតិ អនេកស្ស ចិត្តក្ខណិកស្ស សព្វេបេត បវត្តនតោ ច។

ឯត្ថាតិ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិយំ។ កស្មា បន បោធិបក្ខិយេសុ ឈានកោដ្ឋាសោ ន គហិតោ, ននុ ឈានរហិតោ អរិយមគ្គោ នត្ថីតិ? សច្ចំ នត្ថិ, តថា ឯវ ន ហោ បនេតំ ឯវំ ទដ្ឋព្វំ "បោធិបក្ខិយេសុ ឈានំ ន គហិត"ន្តិ លក្ខណូបនិជ្ឈានលក្ខណស្ស ឈានស្ស មគ្គគ្គហណេនេវ គហិតត្តា។ ពាឡិយា សន្ធាយ "យស្មិំ សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតី"តិអាទិ (ធ. ស. ២៧៧, ២៣២ អាទយោ) វុត្តំ។ អារម្មណូបនិជ្ឈានលក្ខណស្ស បនេតស្ស សម្ពន្ធោ ឯវ នត្ថិ។ អបរោ នយោ – កស្មា បន បោធិបក្ខិយេសុ ឈានកោដ្ឋាសោ ន គហិតោ, ននុ ឈានរហិតោ អរិយមគ្គោ នត្ថិ, ន ច តំ បដិបទា វិយ ឯកន្តបុព្វភាគិយំ, នាបិ ឯកច្ចបដិសម្ភិទា វិយ មគ្គនិស្សិតំ, អថ ខោ មគ្គចិត្តុប្បាទបរិយាបន្នំ, យតោ "លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតី"តិ (ធ. ស. ២៧៧, ២៣២ អាទយោ) វុត្តំ, មគ្គមគ្គបរិវារផលញ្ច បោធិបក្ខិយផលាតិ? វុច្ចតេ – យំ តាវ វុត្តំ "ឈានរហិតោ អរិយមគ្គោ នត្ថី"តិ, តត្ថ ន អរិយមគ្គសម្បយោគមត្តេន ឈានស្ស បោធិបក្ខិយតា លព្ភតិ អតិប្បសង្គតោ។ អាហារាទីនម្បិ ហិ បោធិបក្ខិយតា អាបជ្ជេយ្យាតិ។ ឯតេន មគ្គចិត្តុប្បាទបរិយាបន្នតា បោធិបក្ខិយភាវស្ស អការណន្តិ ទស្សិតំ ហោតិ។

យំ បន វុត្តំ "មគ្គមគ្គបរិវារផលញ្ច បោធិបក្ខិយា"តិ, តត្ថ បរិវារត្ថោ កោ អធិប្បេតោ, កិមាហ បរិក្ខារត្ថោតិ? យទិ បុរិមោ បក្ខោ, សោ បនេត និស្សន្ទតោ។ អថ ទុតិយោ, ឧទិ វិវាទេនាបិ កថំ បវត្តមានំ ឈានំ មគ្គស្ស បរិក្ខារោ? យទិ សហជាតាទិបច្ចយភាវេន, ឯវំ សតិ ផស្សាទីនម្បិ មគ្គបរិក្ខារតា អាបជ្ជតិ។ អថ បដិបក្ខវិធំសនេន, ន សត្ថា ឈានស្ស បដិបក្ខវិធំសនសមត្ថោ។ ន ហិ វិវាទោ, វេទនា ច កស្សចិ សំកិលេសធម្មស្ស ឧជុបដិបក្ខភាវេន បវត្តន្តិ។ យំ បន បោធេ "សុខំ ឧជុផុស្សនស្ស, វិវាទោ វិវិកិច្ឆាយ បដិបក្ខោ"តិ វុត្តំ, តំ បរិយាយេន វុត្តំ។ ន ហិ សុខំ សមំ ឧជុផុស្សនស្ស បដិបក្ខោ, បដិបក្ខស្ស បន សមាធិស្ស បច្ចយតាយ បដិបក្ខោ។ ន ច វិវាទោ បញ្ញា វិយ, អធិមោក្ខោ វិយ វា វិវិកិច្ឆាយ បដិបក្ខោ, បដិបក្ខស្ស បដិរូបតាយ បន បដិបក្ខោ វុត្តោ។ តថា បីតិបិ ន ព្យាបាទស្ស អទោសោ វិយ ឧជុបដិបក្ខោ, អទោសសម្បយោគតោ បន បដិបក្ខោ វុត្តោ។ តេន វុត្តំ "តំ បរិយាយេន វុត្តំ"ន្តិ។ វិតក្កសមាទយោ ឯវ បន ឈានធម្មេសុ ឧជុកំ បដិបក្ខវិធំសនសមត្ថាតិ បដិបក្ខវិទ្ធំសនសមត្ថស្ស បរិបុណ្ណស្ស ឈានកោដ្ឋាសស្ស អភាវតោ ន តស្ស បោធិបក្ខិយេសុ សង្គហោ កតោ។ យស្មា បន សម្មាសង្កប្បោ, សម្មាសមាធិ ច មគ្គបរិយាបន្នា ឈានធម្មា, តស្មា តេ សង្គហេ តំសម្បយុត្តតាយ វា ឧទ្ទេសេបិ គហេត្វា បរិយាយេន វុត្តំ បរិច្ឆិន្នំ "យស្មិំ សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតី និយ្យានិក"ន្តិអាទិ (ធ. ស. ២៧៧)។

ចុទ្ទសមហាវិបស្សនាកថាវណ្ណនា

᪓᪒᪑᪨ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨻᩃᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨻᩃᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᩈᩮᩈᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ “ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᨸᩔᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪒᪨᪕)᪨ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩮᩅᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ...ᨸᩮ... ᩃᩥᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩴ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨸᩣᨴᨶᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᩋᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨽᨲᩮᩣᨲᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ, ᨴ-ᨠᩣᩁᩣᨣᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴᩩᨽᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᨴᨲ᩠ᨲᩁᩮᨾᩮᩅᨲᩴ ᩏᨽᨿᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩣᨴᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨿᨸᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ᪨ ᨲᨴᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨠᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩦᨲᩥ ᩋᨸᩣᨿᨣᨾᨶᩦᨿᨲᩣᨿ ᨲᩔᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩋᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨠᩮᩉᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ᪨ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨲᨴᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨠᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩮ ᨧ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᩣᩁᩉᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᨲᨴᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨠᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᨧ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᨧ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩦᨲᩥ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩣ, ᩑᩅᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨧᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᩋᨸᩣᨿᨣᨾᨶᩦᨿᩣ ᩑᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨧᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩣᨩᩦᩅᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨽᩣᩅᩣ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨲᩥ ᨲᨳᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ᪨ ᩋᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩮᨾ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨲᩥᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩅᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣᨶᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ “ᩋᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ”ᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨴ᩠ᨵᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩅᨬ᩠ᨬᩣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩩᩈᨿᩮᩉᩮᩅ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ᪨

ᩋᨱᩩᩈᩉᨣᨲᩣᨲᩥ ᩋᨱᩩᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨶᩩᨠᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪓᪒᪓᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩃᩣᨲᩥ ᨻᩃᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣᨶᨬ᩠ᨧ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨾᨳᨻᩃᩴ ᩋᨵᩥᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨻᩃᩴ ᩋᨵᩥᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨻᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ᪨ ᩈᨾᩣᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨿᩩᨣᩮ ᨶᨴ᩠ᨵᩣ ᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬ ᩋᨶᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣ”ᨲᩥ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨶᩪᨶᩣᨵᩥᨠᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ “ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨸᨵᩣᨶᩮᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᩮᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩔ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶᩈᨽᩣᩅᩮᨶ᪨ ᩑᨠᩁᩈᩣᨲᩥ ᩑᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣ᪨

ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᨸᩉᩣᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪒᪔᪨ ᨿᩮᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩮ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ, ᩅᩥᨻᩣᨵᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨸᩁᩥᨲᩣᨸᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩤ

កិលេសា, មិច្ឆាសភាវាតិ មិច្ឆត្តា, លោកេ ធម្មា លោកបរិយាបន្នា ធម្មាតិ លោកធម្មា, មច្ឆេរស្ស ការណា, កម្មំ ចាតិ មច្ឆរិយំ, វិបរីតដ្ឋេន វិបល្លាសា, គន្ថនដ្ឋេន គន្ថា, អយុត្តា គតីតិ អគតិ, អាសវន្តីតិ អាសវា, ឱហនន្តីតិ ឱឃា, យោជនដ្ឋេន យោគា, នីវរន្តីតិ នីវរណានិ, ធម្មសភាវំ អតិក្កម្ម បរតោ អាមសន្តីតិ បរាមាសា, ភុសំ អាទិយន្តីតិ ឧបាទានានិ, អប្បហីនភាវេន សន្តានេ អនុ អនុ សេន្តីតិ អនុសយា, មលីនភាវករណដ្ឋេន មលា, អកុសលកម្មានិ ច តានិ សុគតិទុគ្គតីនំ, តត្ថ និព្ពត្តកសុខទុក្ខានញ្ច បថា ចាតិ អកុសលកម្មបថា, ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ ឯត្ថាតិ ចិត្តុប្បាទោ, ចិត្តចេតសិករាសិ , អកុសលោ ច សោ ចិត្តុប្បាទោ ចាតិ អកុសលចិត្តុប្បាទោតិ អកុសលសង្គហំ អាទេត្វា សង្គហិតត្ថា។

ពន្ធហិ ពន្ធាតន្តិ ឋានលោកុត្តរេហិ បរលោកុត្តរាតិ។ យាវជីវោតិ តេ រូបរាគាទយោ យាវ បវត្តន្តិ ន សមុច្ឆិជ្ជន្តិ, តាវ ឯតេសំ វត្ថុផលទុក្ខានំ អនុបរមោ អវិច្ឆេទោតិ។ ឯតេន តេសំ សំយោជនត្តំ វិភាវេតិ។ ឧទ្ធន្តិ រូបារូបភវេសុ, តតិយមគ្គប្បត្តិយា វា ឧទ្ធំ។ ឧទ្ធំ ភជន្តីតិ ឧទ្ធំភាគា, រូបារូបភវា, តេសំ អវិច្ឆេទហេតុតាយ ហិតានិ ឧទ្ធំភាគិយានិ។

កិលិស្សន្តិ, កិលេសេន្តិ ចាតិ ទុវិធម្បិ អត្ថំ វទន្តោ “សយំ សំកិលិដ្ឋត្តា”តិអាទិមាហ។

មិច្ឆាវិមុត្តិ “លោកុត្តរផលេសុ មោក្ខោ”តិ បវត្តមិច្ឆាវិមោក្ខោ។ អភិនិវិសនាទិវសេន មិច្ឆា វិបរីតំ ន សម្មា បវត្តនតោ មិច្ឆាញាណំ មោហោ ច។

លោកប្បវត្តិយាតិ វដ្ដប្បវត្តិយំ សតិ។ អនុបរមធម្មកត្តាតិ បុញ្ញាបិ បវេសេន អបរាបរំ អវិច្ឆិន្នតោ។ “លាភហេតុកោ លោភោ”តិអាទិនា ការណោបចារេន។

អាវាសេ មច្ឆរិយំ, អាវាសហេតុកំ វា មច្ឆរិយំ អាវាសមច្ឆរិយំ។

តយោតិ ចត្តំ អភិក្កន្តា ចុត្តំ, អភិក្កន្តា បន ចុទ្ទយានេ ក្ខាទេស ហោន្តិ។

គន្ថករណំ ការណាការេន បដិពន្ធតាករណំ គន្ថន្តិ តំ រូបកាយម្បិ លព្ភតីតិ អាហ “នាមកាយស្ស ចេវ រូបកាយស្ស ចា”តិ។ តត្ថ ព្យាបាទស្សាបិ អភិជ្ឈានុបនយ្ហនវសេន បវត្តនតោ គន្ថនដ្ឋា ចេតិតព្ពា, យតោ តស្ស បដិឃសំយោជនការណា វុត្តា។

ឆន្ទទោសមោហភយេហីតិ ឆន្ទទោសមោហភយហេតុ។ តេហិបីតិ អកត្តព្ពាករណំ, កត្តព្ពាករណញ្ច។

សវន្តីតិ បវត្តន្តិ។ សវន្តីតិ កិលេសាសុចិការេន វិស្សន្ទន្តិ។ បុន សវន្តីតិ បសវន្តិ។

អាកឌ្ឍនដ្ឋេន, ទុរុត្តវចនដ្ឋេន ចាតិ ឯតេន ចណ្ឌា វិយ ចណ្ឌាតិ វុច្ចតិ។ អារម្មណេន, ទុក្ខេន ច វិហេឋកស្ស អប្បដាតសង្ខាតេន ឃោដនដ្ឋេន ឃោកាតិ វុច្ចតិ, និកិលេសករណដ្ឋេនាតិ អត្ថោ។ តេរសព្ពោចាតិ កាយទាកាឌ៊ិត់យេវ។ តេ ហិ សោតចេវេន ចក្ខុយាភា សោតេតា វិយ សោតបតិតេ វត្ថុ អបិយសម្ពន្ធំ បិវេបត្តិ, និសារសម្ពន្ធេតា ច សីសំ ភុក្ខិបិតុំ ន ទេត្តិ, យថាកហិតញ្ញា អារម្មណំ វិស្សជ្ជិតុំ ន ទេត្តិ, យាឌិសញ្ញា បិបំ កត្វា ភុក្ខុប្បត្តេ បុតបិ តាឌិសេន ឃោដេត្តិ។

ចិត្តស្សាតិ កុសលចិត្តស្ស, ចិសេសតោ សោភនចិត្តស្ស។ អាឌិតោ ចរណំ អាចរណំ។ កិលេសចារសតំ ភេត្វា ចរណំ គិចរណំ។ កុដ្ឋកចាជនីហិ វិយ បិទហតំ បជិច្ឆាទតំ, តំ បន កុសលានីតិ សក្កាហិតុំ, បរិវិញ្ញាតុំ, ទាតុញ្ញា អប្បដាតចេវេន ទេដ្ឋាំ។

តស្ស តស្ស ធម្មស្ស សភាចត្តិ កាយាទិកស្ស តស្ស តស្ស ធម្មស្ស អសុភាទិសភាចំ អត្ថំ សភាចត្តិ សុភាទិសភាចំ។

ឆាយកតដ្ឋេនាតិ ឆាយកតភាវេន។ ឆាយកតត្តិ ច អតគ្គាសាឆារណោ កាយទាកាឌ៊ិត់ សភាវោ ទេដ្ឋោ។ យេន តេ ឯច ភកចតា "អនុសយា"តិ វុត្តា។ អនុសយតញ្ញា យត្តេន អប្បហីនភាវេន បច្ចយសមវាយេ ឧប្បជ្ជនារហតា។ តេនាហ "បុនប្បុនំ កាយទាកាឌ៊ិត់ ឧប្បត្តិហេតុភាវេន អនុសេត្តិយេវា"តិ។

ទុម្មោចនីយភាវេន បចត្តិំ សន្ធាយាហ "តេលញ្ជនកលលំ វិយា"តិ។

ប៍១០។សេចាតិ អនបិយកយនីយា។ ឋុលុយា កាយទាកបជិឈាតិ សង្គហេត្វា។ ចតុត្ថុចាកាលចន្ទ្រា ឯចាតិ អចឆារណោន បចយចាកាលាឌិចន្ទ្រា គិចត្តិយតិ។ តយិធំ គិយយទស្សនំ អញ្ញត្ថាបិ គេតព្ពត្តិ ទស្សេត្វា "បទតោ"តិអាឌិមាហ។ តត្ថ "គិយបំ ន ករិស្សាមា"តិ ឯតេន គិយយេ អគតេ ហេដ្ឋិមយក្កចន្ទ្រាបិ អនុញ្ញាតា ឯច ហោតីតិ។

លេក...បេ... ចតុត្ថុចាកាលចន្ទ្រាគិតិអាឌីសុ បចយចាកាលាឌីហិ ហតាបិយកយនីយាឌិភាចាគិតិ អធិប្បាយោ ទេចិតព្វោ។ អាឌិសទ្ទេន ចូឡអារិកសុលុយតា កហិតា។

យសេតិ បរិចារេ។

អាតីសុ លក្ខាទយោ កិញ្ញាបិ ឧបរិមក្កចន្ទ្រា, តថាបិ តំមូលកស្ស អកត្តព្ពកោលស្ស, កត្តព្ពាកោលស្ស ច អបិយកយនីយតាយ បចយយក្កចន្ទ្រា។

ກຕາກຕາກຸສລາກຸສລວິສຍໍ ຍໍ ວິປ຺ປຕິສາຣວຕ຺ຖຸ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ, ຕໍ ປນ ຕຕິຍປາຣາຊິກຏ຺ຐກຖາຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ· ຍໍ ປນ “ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈປກຕຕາຍ ອາປຕ຺ຕິໍ ອາປຊ຺ຊຕີ”ຕິ (ປາຈິ· ອຏ຺ຐ· ໓໑໕; ກງ຺ຂາ· ອຏ຺ຐ· ນິທານວຓ຺ຓນາ) ວຸຕ຺ຕໍ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ, ຕໍ ສນ຺ທາຍ “ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈວິນິກິຈ຺ຈາ ເສາຕາປຕ຺ຕິຍເກກ ປຫິຍຕ຺ຕີ”ຕິ (ສາ· ສ· ອຏ຺ຐ· ໑໑໕໙) ອຏ຺ຐສາລິນິຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ· ຕສ຺ມາ ອຸພ຺ຍໍ ວິນຕາໍ ອທິປ຺ປາເຍາ ເວທິຕພ຺ໂພ· ອທ຺ທາຣຸປິ ທຸວິເສຸ ອາເນສຸ ອທິປ຺ປາເຍາ ຍຸຕ຺ຕິຕພ຺ໂພ, ນ ວິເນາທເນາ ປເນ຺ວຕພ຺ໂພ· ອຸກ຺ກາທິກາວິນເສເສປ຺ປຫາໍ ຈາ ສນ຺ທາຍ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ປທຍຕຕິຍປາຣາຊິກຏ຺ຐກຖາ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ· “ກາເຍນ ປຕິກ຺ກູລໍ ອສຸຈິມິຕ຺ວາ ອສຸຈິມິຕ຺ວາ ອາຈມສມຈ຺ຈິເຕ຺ວ ກຸສີເຕ຺ວາ”ຕ຺ຕີ, “ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈາຍນ຺ໂຕ ນ ປຕິກ຺ກເຫສີ”ຕິ (ປາຈິ· ໑໐໓) ປນ ອາຄເຕ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ, ນ ນິວຣຓໍ ອເຣຫເຕາ ວຸປ຺ປຊ຺ຊນເຕາ, ນິວຣຓປຕິຣູປກໍ ປນ “ກປ຺ປຕິ ນ ກປ຺ປຕີ”ຕິ ວີມໍສນຣູປໍ ວິນຍກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ ນາມ, ຕໍ ອິທາປເອຕ຺ວວິຕ຺ຕປ຺ປາເທາຈ·

ການຣາຄປຕິຍາຕ຺ຕສຍາ ອຕ຺ຖສຫຄຕາ ຕຕິຍປາຣາຊິກຏ຺ຐກຖາ· ອຸທ຺ທິສາຣິກາໍ ປນ ທຸຕິຍປາຣາຊິກຏ຺ຐກຖາ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕນຍາຈ·

ວິຕ຺ຕປ຺ປາທປ຺ປຫາເນນ ເຈຕ຺ໂສ ສຸຄ຺ຄສຸຄ຺ຄມາສສຍາສາເຣຍ຺ຍປຍາທທຍ຺ຍສາເຣຍ຺ຍຈິຕ຺ຕໍ ສຄ຺ຄເຫາ ຄເຕາຕິ ອຊ຺ຊຸຕ຺ຕໍ·

ປັ໗໑· ອຕຳເລາ ຈາຍາເຍາຕິ ໂຈຕ຺ໂຕ ອຕີຕາຕໍ ຕາຈ ປຕ຺ເຫເຕ ອຕຳເລາ ເຫາຕຸ ຈາຍາເຍາ ຕິຣຸທ຺ທຕາ, ອຕາຄຕາຕໍ ປນ ຄຈ຺ຈິຕ຺ຕີ ເຕາສຍິ ຈຄ຺ຄຍາຕໍ ອວິປຣີຕຍຕ຺ໂຕ ອຕາຕເຕ຺ຕາ ຕຕ຺ໂຕຕາຍຕ຺ໂຕ ກເທຕ຺ວາ ເຈາເທຕິ, ຕທາປິ “ອຕຳເລາ”ຕິ ປຸເຕ຺ຕາ ປຫາຕຕ຺ຕາຕໍ ຕຕ຺ໂຕຕາຍ ເຈາທຕາ ຄຕາ, ຕ຺ຕທາຕິ ປຫາຕສ຺ສ· ຍທິ ຫິ ປຫາຕໍ ອຕ຺ໂຕ, ກຈໍ ປຫາຕຕ຺ຕາ ສຕ຺ຕີ? ອຈ ປຫາຕຕ຺ຕາ ສຕ຺ຕີ, ກຈໍ ປຫາຕໍ ເຫາຕີ? ປຫາຕຕ຺ຕາ ຈ ສຕ຺ຕີ, ປຫາຕຕ຺ຕໍ ເຫາຕີຕິ ວິປ຺ປຕິສິທ຺ເທຍຕໍ· ກສ຺ມາ? ປຫາຕເຕ຺ຕສຸ ສເຕ຺ຕສຸ ປຫາຕສ຺ສ ອສມ຺ພເທາ ຕທຸປເກາ ຈາຍາເຍາ ອຕຳເລາ ອາເລາກຕຍາຕໍ ສຫາຈທ຺ທາເຕ ສຕິ ອາເລາກສ຺ສ ອຕຳລຕາ ວິຍ· ອທາປິ ກຈ຺ຈິ ປຫາຕໍ ສິຍາ? ສກິເລສິກາ ຈ ຍກ຺ກາຈຕາ ອາປຊ຺ຊຕິ ປຫາຕຕ຺ຕປຫາຍກາຕໍ ສຫາຈທ຺ທາຕເຕາ· ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕຕາ ຈາ ກິເລສາຕໍ ວິຕ຺ຕວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕສງ຺ຂາຣຈາຕີຕໍ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕສງ຺ຂາຣາຕໍ ວິຍາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ· ຕໍ ປນ ເຕສໍ ຈາຕີຕໍ ຍທາ ຍຕິຍຕ຺ຕໍ, ໂຈປິທາປີຕິ ທເຍ຺ສເຕ຺ຕາ ອາຫ “ນ ຈ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນກິເລເສາ ວິຕ຺ຕວິປ຺ປຍຸເຕ຺ຕາ ນາມ ອຕ຺ຕີ”ຕິ· ອຣູປທຍ຺ໂຍ ຫິ ໂຄຈຕ຺ຕກາທີການເຈຕ ຈຕ຺ຕຍາຕາ ຕທຕ຺ຕຍປຣິຍາປນ຺ນາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາ, ເຕ ກຈໍ ວິເຕ຺ຕຕ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ນາມ ສິຍໍ, ຕສ຺ມາ ຕເຕ຺ວຈ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕຕາ ກິເລສາຕໍ ອາເຈຫິກາຕິ ອສາຍາຣຫາ, ສເຍເຍຈ ອຸປ຺ປາທິຕາ ປິຕ຺ຕຕ຺ຕ ອຕາຣຸຕ຺ຕຫາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ· ປິຕ຺ຕຕ຺ຕຍໍເຍຈ ຫິ ປຕິກ຺ກຸຕຕ຺ຕີ ສພ຺ພເທ຺ທ· ສ຺ວາຍໍ ປຸກ຺ເກາລີ· ຫຕ຺ຕີຕິ ຍທີ·

ວິຕິທາເທ຺ທາຕິ ຍາເຕຕ ປຕ຺ຕທ຺ທວິເຕ຺ຕາ· ປຣາຍເທ຺ທາຕິ ຍິທ຺ທາກິຕິວິເທ຺ທາ· ທາຍກເຕາຕິ ທາຍກຕກິເລເສາ ຜິຣກາຈກຕາຕ຺ຕສເຍາ· ເຕຕ ຫິ ຕຕ຺ຕິ ຍກ຺ກາຈຕາຕິ ຍສ຺ມາ ຕີສຸປິ ກາເລສຸ ກິເລສາຕໍ ປຫາຕໍ ຕ ຍຸຊ຺ຊຕິ, ຕິກາລິກາ ຈ ກິເລສາ, ຕສ຺ມາ ຕຕ຺ຕິ ຍກ຺ກາຈຕາ, ຕາຍ ສາເທຕຕ຺ຕາ ກິຈ຺ຈໍ ຕຕ຺ຕີຕິ ອເຕ຺ວາ· “ຕ ຫິ ຕຕ຺ຕິ ຍກ຺ກາຈຕາ”ຕິອາທິຕາ ຈທຸກ຺ຕຕ຺ຕໍ ຈຸຕ຺ຕສ຺ສ ປຕິເກ຺ຕປສ຺ສ ປຕິເກ຺ຕເປາ· ຕ຺ຕທໍ ຈຸຕ຺ຕໍ “ປິຕ຺ຕຕ຺ຕຍໍເຍຈ ຫີ”ຕິອາທີ ອາເຕຕ຺ວາ ສຍ຺ຍຕ຺ຕິຕຕ຺ຕໍ·

ໂຈເຍຈາຕິ ຍທາ ອຕາຕຕຳເລ ຕຣຸຫຣຸກ຺ເກ ຍຸເລ ຝິເກ຺ຕ ອສຕິ ເຝເທເຕ ອາຍຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕາຣຫາຕິ ເຝທຕປຈ຺ຈຍາ ອຕຸປ຺ປຊ຺ຊຍາຕາຕິ ວິຕທ຺ທາຕິ ຕາຍ ເຫາຕ຺ຕິ, ໂຈເຍຈ ຍກ຺ກາຈຕາຍ ອສຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕາຣຫາ ກິເລສາ ຍກ຺ກາຈຕາຍ ອຕຸປ຺ປຊ຺ຊຍາຕາ “ປຫີຕາ”ຕິ ຈຸຈ຺ຈຕ຺ຕີຕິ

ឧបយាសំ សន្តតិំ វេទិតព្ពំ។ ឧប្បាទោតិ ឧប្បាទសីសេន ឧប្បាទវន្តោ ខន្ធា វុត្តា។ អនុប្បាទោតិ និព្ពានេ។ អជាតាយេវ ន ជាយន្តិ, តស្មា បហីនា នាម ហោន្តីតិ “នត្ថិ កិលេសប្បហាន”ន្តិ បរចោទិតា ពេតា បដិក្ខេបេ “ន ហិ”តិ បដិក្ខិត្តោ។ តេ បន នេវ ឧប្បជ្ជិត្វា វិគតា, នាបិ ភវិស្សន្តិ, ន ច ឧប្បន្នាតិ “អតីតេ កិលេសេ បជហតី”តិអាទិ ន វត្តព្ពន្តិ ទស្សេតិ។ ហេតុនិរោធាតិ ទុក្ខហេតូនំ កិលេសានំ និរោធា។ ទុក្ខនិរោធាតិ អាយតិំ ឧប្បជ្ជនកទុក្ខស្ស និរោធា។ ឧប្បាទបវត្តនិមិត្តាយូហនា បច្ចុប្បន្នភវវសេន គហិតា។

ប័៦៧។ ឯតេនាតិ “អជាតាយេវ ន ជាយន្តី”តិអាទិវចនេន។ វិបស្សនាយ អារម្មណភូតំ ឧបាទានក្ខន្ធបញ្ចកសង្ខាតំ ភូមិបវត្តិដ្ឋានំ លទ្ធវន្តោ ភូមិលទ្ធា យថា “អគ្គិអាហិតោ”តិ, លទ្ធភូមិកាតិ អត្ថោ។ វត្តមានាទិឧប្បន្នវិធុរតាយ ភូមិលទ្ធុប្បន្នា ឯវ នាម តេតិ វុត្តំ។

ប័៦៨។ អនុភវិត្វា, ភវិត្វា ច អបគតំ ភូតាបគតំ។ អនុភូតភូតា ហិ ភូតតាសាមញ្ញេន ភូតសទ្ទេន វុត្តា។ សាមញ្ញេយេវ ហិ ឧបសគ្គេន វិសេសីយតីតិ។ អនុភូតសទ្ទោ ច កម្មវចនិច្ឆាយ អភាវតោ អនុភាវកវាចកោ ទដ្ឋព្ពោ។ វិបាកានុភវនវសេន រាគាទីហិ, តប្បដិបក្ខេហិ ច អកុសលំ, កុសលញ្ច អារម្មណរសំ អនុភវតិ, ន វិបាកោ កម្មវេគុក្ខិត្តត្តា, នាបិ កិរិយា អហេតុកានំ អតិទុព្ពលតាយ, សហេតុកានញ្ច ខីណកិលេសស្ស លទ្ធអជ្ឈុបេក្ខាវតោ ឧប្បជ្ជមានានំ អតិសន្តវុត្តិត្តា។ ឯត្ថ ច បុរិមនយេ កុសលាកុសលមេវ វត្តុំ អធិប្បាយវសេន “ភូតាបគត”ន្តិ វុត្តំ។ យំ “ឧប្បន្នានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា”តិ (សំ។ និ។ ៥។៦៥១-៦៦៣; វិភ។ ៣៩០-៣៩១) ឯត្ថ “ឧប្បន្ន”ន្តិ គហេត្វា តំសទិសានំ បហានំ, វុឌ្ឍិ ច វុត្តា។ បច្ឆិមនយេ ច-សទ្ទេន កុសលាកុសលញ្ច អាកឌ្ឍិត្វា សព្ពំ សង្ខតំ វុត្តំ ភូតាបគតភាវាភិធានាធិប្បាយេន។ វិបច្ចិតុំ ឱកាសករណវសេន ឧប្បត្តិំ អតីតំ កម្មំ តតោ ឧប្បជ្ជិតុំ អារទ្ធោ វិបាកោ ច អនាគតោ ឱកាសកតុប្បន្នោតិ វុត្តោ ឱកាសោ កតោ ឯតេន, ឱកាសោ កតោ ឯតស្សាតិ ច អត្ថទ្វយវសេន, យំ ឧប្បន្នសទ្ទេន វិនាបិ វិញ្ញាយមានំ ឧប្បន្នំ សន្ធាយ “នាហំ, ភិក្ខវេ, សញ្ចេតនិកានំ កម្មានំ”ន្តិអាទិ (អ។ និ។ ១០។២១៧, ២១៩) វុត្តំ។

តាសុ តាសុ ភូមីសូតិ មនុស្សទេវាទិអត្តភាវសង្ខាតេសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ។ តស្មិំ តស្មិំ សន្តានេ អនុប្បត្តិធម្មតំ អនាបាទិតតាយ អសមូហតំ។ អសមូហតត្តាយេវ ហិស្ស នត្ថីតិ នវត្តព្ពតាយ ឧប្បន្នវោហារោ។

ប័៦៩។ “កា ភូមិ, កោ វា ភូមិលទ្ធោ”តិ អាសង្កំ និវត្តេតុំ “ឯត្ថ ច”តិអាទិ អារទ្ធំ។ “វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា”តិ ឯតេន ខន្ធានំ អបរិញ្ញាតតំ ទស្សេតិ, ន អារម្មណភាវមត្តំ តេភូមកគ្គហណេនេវ តស្ស សិទ្ធត្តា។ អបរិញ្ញាតា ហិ ខន្ធា កិលេសានំ ភូមីតិ អធិប្បេតា។ ខន្ធេសុ វត្ថុភូតេសុ។ អារម្មណវសេនាតិ អារម្មណករណវសេន។ អតីតានាគតេ, បគេវ បច្ចុប្បន្នេតិ អធិប្បាយោ។ តន្តិ តំ អញ្ញសន្តានគតំ កិលេសជាតំ។ តតោ អញ្ញស្មិំ សន្តានេ អារម្មណករណមត្តេន ភូមិលទ្ធំ នាម យទិ សិយាតិ សម្ពន្ធោ។ តស្សាតិ កិលេសជាតស្ស។ អប្បហេយ្យតោ បរសន្តតិបតិតត្តា ន កោចិ កថម្បិ បជហេយ្យ។ ភូមិលទ្ធញ្ហិ អនុសយិតំ នាម ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ វត្ថុវសេនាតិ ឧប្បត្តិដ្ឋានវសេន។ យត្ថ យត្ថ ភវេ, សន្តានេ វា។ បរិញ្ញាតានំ អភូមិភាវតោ “អបរិញ្ញាតា”តិ វុត្តំ។ ឧប្បាទតោ បភុតីតិ តេសំ ខន្ធានំ ឧប្បជ្ជនតោ បដ្ឋាយ។ កិលេសានំ អប្បហីនភាវំ ឋបេត្វា អញ្ញស្ស ការណស្ស អភាវតោ តេសុ ខន្ធេសុ កិលេសជាតំ អនុសេតិ, តស្មា តំ អនុសយិតំ កិលេសជាតំ, តេនេវ អនុសយនសង្ខាតេន អប្បហីនដ្ឋេន ភូមិលទ្ធន្តិ វេទិតព្ពំ។

ប័៦៣៍ តត្ថ ច ភិក្ខុនេតស្ស ឧទ្ធស្ស ន សណ្ឋា សណ្ឋានំ ចិត្តំ ហោតិ, អថ វា ចិនេនេវា អត្ថិតិ តំ ទស្សេន្តោ អាហ “យស្ស យេន”តិអាទិ៍ តត្ថ យស្សាតិ យស្ស បុគ្គលស្ស៍ យេនាតិ នតិបិ អញ្ញត្តកាចនាយេញ្ញា យេន អតីតាទិកាយាចទរាទិកេទភិន្នេ ឧទ្ធស្ស៍ តេ ឯច យថានុបស្សិតា ឧទ្ធា៍ កិំ បនេតេ កិលេសា អារម្មណំ ករោន្តា ចិយ បរិច្ឆិជ្ជ បរិច្ឆិជ្ជ អនុវត្តន្តីតិ? យតោ តេ ឯច ឧទ្ធា តេនំ កិលេសានំ ចិត្តំតិ វុត្តា, ន ហេច វា អនុបស្សនំ ចិត្តំ បរិច្ឆិជ្ជ បចត្តិ អត្តិ៍ អតីតាទិកាយាចទរាទិចនេត បត យថាបរិច្ឆិន្នេ ចិត្តស្មិំ យោ កិលេសានំ អប្បហីនដ្ឋោ, សោ បរិច្ឆិជ្ជ បចេត្តា ចិយ ហោតីតិ “អតីតក្ខន្ធេសូ”តិអាទិ វុត្តំ៍ តេន ចិត្តុចនេត ភូមិលទ្ធំ ហោតីតិ ចិត្តុកេទេត សិយា តស្ស កេទោតិ ទស្សេតិ៍ តថាចចត្តិតកាចតោ ឯច ហិ “អញ្ញាតរោ លោលុប្បាតិកោ តំ រសបថចិ អង្គុលិយា សាយិ”តិអាទិចចនំ (ទី៍ និ៍ ១៍១១០) កាយាចទរក្ខន្ធេសុ អនុបស្សិតានំ រសតណ្ហាទីនំ រូបារូបចទរក្ខន្ធេ អភិក្កមិត្វា បុត កាយាចទរក្ខន្ធចិត្តុកតំ ចិការចេតិ៍ តេនាហ “តថា កាយាចទរក្ខន្ធេសូ”តិអាទិ ៍ យថា ចេត្ត រូបារូបចទរក្ខន្ធេ អភិក្កមិត្វា បចត្តិ, ឯចំ កាយាចទរក្ខន្ធេ អភិក្កមិត្វា បចត្តិ ហោតីតិ អាហ “ឯស នយោ រូបារូបចទរេសូ”តិ៍

បរិយុដ្ឋានាភិភវចនេតតចនេត ច កិលេសានំ អនុបយនដ្ឋោ អនុមីយតិ តទាការេច អភាចតោ៍ យស្ស យេ អនុបយា បហីនា, តេនំ ចិត្តំ តេន សមតិក្កន្តំ បរិញ្ញាតត្តាតិ ក្រុតោ នេនំ ភូមិសមញ្ញាតិ ទស្សេត្វា វុត្តំ “សោតាបន្នាទីសុ បនា”តិអាទិ៍ ឬន ចដ្ឋមូលកិលេសាតិ អនុបយា អធិប្បេតា, ន អចិជ្ជា, កចតណ្ហា ច៍ ឃំ កិញ្ចិ ចេតនាចេតសិកកេទំ, កាយិកាទិកេទំ ចា៍ ឬតីតិ ឯចំ, អប្បហីនានុបយត្តាតិ អធិប្បាយោ៍ អស្សាតិ បុថុជ្ជនស្ស៍ តេ បនេតេ អនុបយា អតីតាទិកាយាចទរាទិចនេត យថាបរិច្ឆិន្នេ តត្ថ តត្ថ ចិត្តស្មិំ អនុបយត្តាបិ តេ តេ បញ្ញាបិតាតក្ខន្ធេ អចិការេតេច ចិត្តំ កត្វា អនុវត្តន្តីតិ ទស្សេន្តោ “តស្សេតំ ចដ្ឋមូល”ន្តិអាទិមាហ៍

ប័៦៤៍ ឬតាតិ តយត្តំ អត្ថយញ្ញតិទេកចនេត ឋបយាយ ចិការចេតុំ “បចចិរសាទិ ចិយា”តិអាទិ វុត្តំ៍ រូក្ខក្ខន្ធតាទីនំ បច្ចយភូតោ សសម្ភារបចចិយា រសោ បចចិរសោ៍ អាបេរិបិ ឯសេច នយោ៍ សាខា នាម ព្ទ្ធកសាខា៍ បសាខា ចិដបេ៍ រូក្ខបចេលិត្តិ រូក្ខបរាបំ៍ សក្កានយាតេតិ អបរាបំ អនុប្បាទេន្តោ៍

ឧណ្ហុកកណ្ឌកោតិ ឯកោ ឧត្ថកណ្ឌកោតិ ចទន្តិ៍ អនុបិការតាតិ បហីនចតុរូបិការតា, រូបាទីសុ ចា កិញ្ចិបិ អកណ្ហាន្តា៍

ប័៦៥៍ ឬន សមុទាចារេរា នាម លទ្ធត្តលិភតាតិ ឧណត្តយសមង្គីសមុទាចារុប្បន្នត្តិ អាហ “ចត្តមានុប្បន្នមេច សមុទាចារុប្បន្ន”ន្តិ៍ បុព្ចការេក អនុប្បជ្ជមានម្បីតិ តស្មិំ អាបាថការេត អារម្មណេ អាទិតោ បចត្តឌចតចារេសុ អនុប្បជ្ជមានម្បិ៍ អធិក្កហិតត្តាតិ អយោនិសោមនសិការេន អភិរុយ្ហកហិតត្តា, ទឡ្ហំ កហិតត្តាតិ អត្ថោ៍ អបរការកោតិ អបរស្មិំ កាលការេក, កាលន្តរេតិ អត្ថោ៍ ឯកន្តេន ឧប្បត្តិតោតិ បច្ចយសមចាយេ សតិ តថា អយោនិសោមនសិការស្ស តត្ថ និព្ពត្តត្តា និយមេន ឧប្បជ្ជនតោ៍ កល្យាណិការមតិ ឯចំនាមកេ ការេម៍ ទោហនេ កិរ អភិរូបានំ ឬត្តិនំ ឧប្បត្តិដ្ឋានតាយ សោ ការមា តថា វុច្ចតិ៍ ចិត្តសន្តតិមនារុឡ្ហត្តំ បច្ចុប្បន្នំ បដិសេធេតិ៍ “ឧប្បត្តិនិចារកស្ស ហេតុនោ អភាចា”តិ ឯតេន បច្ចយេ សតិ បច្ចយសមចាយេ ឧប្បជ្ជនារហតាយ អចិក្ខម្ភិតស្ស

ក្ខប្បត្តតាបរិយាទេយាតិ ឥទេស្សតិ៍ តត្ថ ច អវយម្ហតព្យប្បត្តយ្យិ បច្ចេយ វតិ ក្ខប្បជ្ជតារេហេយច? វច្ចេយតំ, បហាតចិវេយវកាចកទេតា បត ទេតវំ ទេកទេកា៍ យឆា អចិក្ខលិ្កតាវយ្ហតក្ខយិលឌ្ឍប្បត្តំ វតិ បច្ចយវយចាទេយ ក្ខប្បជ្ជតារេហំ, ឲចំ អារទេយ្យណាឌិក្កហិតព្យប្បត្តយ្យឹតិ តិចិឌស្សាបិ ក្ខយិលទេឌ្ឍត ឲកវដ្ឋហតា ច្ចត្តា៍

ប៉ាំ០ប៉ា៍ អក្យវលយ្យិ ក្ខតាបកព្យប្បត្តិ អតីតត្តា ត បហាតត្ថំ, តឆា ឲកឆ្ជំ ឌ្ឍកាវេកព្យប្បត្តំ ឌ្ឍតទិ អប្បហាតត្ថទេតា, ទេវវច្ចឃំ ពលាត្តឃវយក្ខិកាចទេតាតិ អាហ "អយក្កចឌ្ឍត្តា"តិ៍ ទេកតឌីតិ ចព្យាវុ យក្កទោរលេហ្ម ទេកតចិ៍ តស្សាតិ យឆាទ្ទត្តស្ស ចព្យត្តិឌស្សបិ ក្ខប្បត្តស្ស៍ តំ ក្ខប្បត្តកាចំ ចិតាវឃយាតត្តិ អត្តប្បត្តិឌយ្យតាបិឌទេតត ក្ខប្បជ្ជតារេហតំ ចិតាវេវត្តិ៍ បឆយំ ទេលិកិឃទោរលេត យឆាតាលំ បហឹតវេយច ទេលិក្យត្តទោកាលំ បឌហតីតិ ទេលិកិឃក្កហលំ កតិ៍

បរិញ្ញាឌិកិច្ចកថាចណ្ណតា

ប៉ាំ០ឌ៍ វច្ចាកិវយឃកាលល្លិត្តិ ចព្យត្តិ អរិឃវច្ចាត់ បឌិចិឌ្ឍតក្ខេលា៍ ច្ចត្តាតីតិ "ទុក្ខំ បរិទេញ្ញាយ្យ"ត្តិអាឌិតា (វំ៍ តិ៍ ៥៍១០ឌ៨), "ទេយា, កិក្ខវេច, ទុក្ខំ បស្សតិ"តិអាឌិតា (វំ៍ តិ៍ ៥៍១១០០) ច ច្ចត្តាតិ៍ យឆាវកាវេចតាតិ អចិបទឹតវកាវេចត៍ "ឌាតិតត្ថាតី"តិ ចត្វា ទេតាវំ ឌាតតចិឌិ ក្ខបយាចវេត អដ្ឋកាឆាឃំ តាច ច្ចត្តតទេយត ឥទេស្សត្តំ "ច្ចត្តំ ទេហត"ត្តិអាឌិ ច្ចត្តំ៍

តត្ថ យឆា បឌីទេបតិអាឌិ ឲកស្ស ទោកាលស្ស ឲកក្ខេលា ចត្តារិ កិច្ចាតិ កចំ វយ្ហចត្តិ៍ ត ហិ តាឌិវំ កិច្ចំ ទេលិទេក ឌិដ្ឋំ អត្ថិ, ត ច ចចត់ លក្ខតីតិ អទេត្តាលីតទេចាឌត់ យតវិ កត្វា ច្ចត្តំ "បរិញ្ញាកិវយទេយតា"តិ៍ អតចវេយវទេតា បរិច្ចិឌ្ឍ ឌាតតវក្ខាទេតត បឌិចិឌ្ឍទេតត អកិវេយតិ អវទេយ្យាហចវេត បឌិចិឌ្ឍតិ៍ បហាតាកិវយទេយតាតិ វយុទេច្ចឌប្បហាតវក្ខាទេតត បឌិចិឌ្ឍទេតត អវទេយ្យាហទេតា អកិវេយតិ៍ យក្កិ កាចតាកិវយទេយតាតិ យក្កទោលំ វយ្យាវក្ខប្បាឌិវេវយក្កិ វហឌាតាឌិបច្ចយតាចវេត កាចតាកិវយទេយត៍ អកិវេយតិ បុត្តាកាកកាចតាវយ្ហទេតត អរិឃយក្កកាចតាវក្ខាទេតត បឌិចិឌ្ឍទេតត អកិវេយតិ អដ្ឋក្កិកំ យក្កិ អវទេយ្យាហទេតា បឌិចិឌ្ឍតិ៍ យក្កទោលាតិក្យា វយ្យាយុត្តឌទេយ្យាវុ វទេយ្យាហំ ចិឌ្ឍទេវត្តំ អត្តតិបិ វទេយ្យាហំ ចិឌ្ឍទេវតិទេយច៍ តិទោទត្តិ តិត្ថាត៍ វច្ចិកិរិយាកិវយទេយតាតិ បច្ចក្ខេកាលវក្ខាទេតត បឌិចិឌ្ឍទេតត៍ បិបុណាតីតិ អឌិកច្ចតិ៍ ប្តវាឃំ អឌិកទេយា ឥស្សតបឌិទេចឌតិ អាហ "បស្សតិ បឌិចិឌ្ឍតី"តិ៍

"តិទោទំ...ទេប... បឌិចិឌ្ឍតី"តិ ឲទេតត តិទោទវច្ចេយកំ អារទេយ្យាបឌិទេចឌត ចត្តារិបិ វច្ចាតិ អវទេយ្យាហបឌិទេចឌត យក្កទោលំ បឌិចិឌ្ឍតីតិ ឲចំ យុត្តិចវេត ចិកាចិតំ ឲកបឌិទេចឌំ អាកទេយតបិ វាទេឌត្តំ "ច្ចត្តយ្យិ ទេចត"ត្តិអាឌិ ច្ចត្តំ៍ "វត្ថំ ទេចឌិតត្ថ"ត្តិ ត្ថយិតា "ទេយា ទុក្ខវយុឌឃំ បស្សតិ, ទេវា ទុក្ខយ្យិ បស្សតី"តិអាឌិតា (វំ៍ តិ៍ ៥៍១១០០) អាកតំ វយុឌឃំ វច្ចាឌិយ្យលកំ ទេយាឌត វដ្ឋល្យាតិ៍

ត ទេចតំ កាលត្តទេស្សត់ វត្តាឃ ច្ចត្តំ, អឆ ទេលា ឲកបឌិទេចឌទេយចាតិ ឥទេស្សទេត្តត "យក្កវយក្ខិស្ស ទោកាលំ, ទុទេក្ខវេបតំ ទោកាល"ត្តិអាឌិតា (ចិក៍ លិឌ៣; បឌិ៍ យ៍ ១៍១០ឌ) អបរំ ឃុត្តបឌំ អាតីតំ៍ តឆា ហិ "ទេយា ត្ថ ទេលា, អាច្ចវេយា, ទុក្ខំ បស្សតិ, ទុក្ខវយុឌឃយ្យិ ទេវា បស្សតិ...

ទេ... បដិបទេយ្យិ ទេសា បស្សាមី”តិ (សំ៑ និ៑ ៥៑១១០០) ឲុកសច្ចស្សគសបដ្កិទេតា អញ្ញាសច្ចស្សគសបដ្កិកាចចិធារណាយ ពយត្វិ សារេឆត្បុំ អាឃរុ្ខតា កចយ្យតិទេត្វទេរត ចុត្តំ, បទេច្ចកញ្ចា សច្ចត្តឃស្សគទេឃាឌតា កពា៑ អញ្ញាធា កយាកឹសយទេឃ បុរិយឌិដ្ឋស្ស បុត អគស្សគទេតា សយុគឃាឌិ បស្សទេតា ទុក្ខាឌិគស្សត៌ បុត អចត្តត្ថំ សិឃា, ចុច្ចយាទេត ឆ សត្ថគស្សត៌ គស្សគត្តូរបទេយត្តិ គស្សតាតុបទេយា ឲុច សិឃាតិ៑

តិស្សឃកាចទេហតុតាឃ ទុក្ខបរិញ្ញាឃ ចដិទសាបគសឌិសតា, បដិបក្ខចិទ្ធិសគតាឃ សយុគឃបុហាគស្ស អត្ថការចិឆេយគសឌិសតា, ធាកាហារលោកបរិញ្ញាហគតាឃ យក្កកាចគាឃ អាទេលោកចិទ្ធិសគសឌិសតា, ទេតត ទេតត យទេក្កត ឃឆា ឃឆា តិទេរាឆស្ស សដ្ឋិកិរិយា, តឆា តឆា កិទេលសទេស្កហបរិឃាគាត៌ ទេហាតីតិ តិទេរាឆសដ្ឋិកិរិយាឃ ទេស្កហបរិឃាគាគសឌិសតា ការេល្ងបធារទេត ចុត្តា៑

ប័៣០៑ឱ្ខការេសតីតិ បការេសតិ៑ កិទេលសបដិបុស្សទ្ធិត្តិ សត្ថកិទេលសគទេឆបរិឡអាហច្ចបសយកាចទេតា កិទេលសាត៌ បដិបុស្សទ្ធិក្ខុតំ៑

ប័៣១៑អទេប្បតីតិ បទេប្បាតិ៑ ទុក្ខបរិញ្ញាឃ សក្កាឃតីរេសយតិក្កយកាចទេតា ឱ្ខរិយតីរេបុហាគសឌិសតា, យក្កកាចគាឃ សត្តត្តិសទេធាឌិបក្ខឃឆេយ្ខាចហគតាឃ កល្ខចហគសឌិសតា៑

ប័៣២៑ បចត្តំ ធាកាលំ អស្សាតិ បចត្តធាកាទេលា, យទេក្កា៑ អស្ស យក្កស្ស៑

តឆេដ្ឋេតាតិ តឆសការេចត, បឹឡអតាឌិអចិបរឹតសការេចតាតិ អទេត្វា៑ ឲុកបដិទេចឆាតីតិ ឲុកដ្ឋបដិចិដ្ឋិតត្ថាការាតិ៑

ទុក្ខស្ស បឹឡអតដ្ឋេតិអាឌីសុ ឃំ ចត្តត្ថំ, តំ ទេហដ្ឋា ឮទ្ធាតុស្សតិចណ្ឌតាឃំ (ចិសុទ្ធិ៑ មហាដី៑ ១៑១៣៣) ចុត្តទេមច៑ ឲុកសក្កហិតាតីតិ ឲុទេកទេតច សក្កហិតាតិ៑ ទេកត? តឆេដ្ឋេត, សច្ចដ្ឋេតាតិ អទេត្វា៑ ឃំ ឲុកសក្កហិតត្តិអាឌិ ធាកាលស្ស ឲុកបដិទេចឆគស្សត៌ យក្កធាកាលញ្ញា តិទេរាឆទេមច អារម្ភណំ កទេរាត្តយ្យិ ទេឃា ទេសា ទុក្ខាឌីសុ តដ្ឋាចិបល្លាសក្ខុតកាចសត្ថទេតា សច្ចដ្ឋេ, តប្បដិដ្ឋាគកាសទេម្ខាហចិទ្ធិសទេតត តំ ឃាធាចទេតា បដិចិជ្ឈន្តំ បច្ចក្ខំ កទេរាត្តទេមច បចត្តតិ៑ ឃទេតា អបទេរកាទេក បឹឡអតាគទេឃា ទេសាឡអសបិ សច្ចដ្ឋា អរិឃស្ស ហត្វាយលកំ ចិឃ ឃាធាចទេតា ដ្ឋបដ្ឋហត្តិ៑

ប័៣៣៑អត្វាតិ ធាទេលត អទេលឹឃទេតា អត្វាតិ លទ្ធសយញ្ញា អាការា៑ អញ្ញាសច្ចស្សតចទេសតាតិ សយុគឃាឌិសច្ចត្តរគស្សតចទេសត៑ អាចិកាចទេតាតិ បកាសកាចទេតា៑ ត្ថាធំ ចុត្តំ ទេហាតិ – ទេឃ អាការា ទុក្ខាឌីសុ សកាចចទេសត, សច្ចត្តរគស្សតចទេសត ឆ អាចិកចត្តិ, ទេត បឹឡអតាគទេឃា ចត្តារេរាទេឃចាតិ ទេសាឡអទេសច ចុត្តា, ត អទេញ្ញាតិ៑ អឃយទេត្វា ត្ថាឆាឌិទេប្បទេតាតិ កឆយិធំ ចិញ្ញាឃតីតិ អាហ “តត្វ កតយំ ទុទេក្ខ ធាកាលា”ត្តិអាឌិ៑ ទេតទេតំ គទេស្សតិ – ឃស្មា បឹឡត្ថាឃំ ចិសុំ ចិសុំ អារម្ភណកទេណចទេសតបិ សច្ចធាកាលំ ចុត្តំ កិច្ចតិត្ថត្តិចទេសតបិ, តស្មា ចិញ្ញាឃតិ “សកាចទេតា, សច្ចត្តរគស្សតទេតា ឆ សច្ចាត៌ អាការា អាចិកចត្តី”តិ៑

កិច្ចនិប្ផត្តិវសេន ទស្សនំ អាវិភាវតោ ទស្សនសទិសត្តិ តំ អនាមសិត្វា ឥតរមេវ ទស្សេន្តោ “តត្ថា”តិអាទិមាហ។ តត្ថាតិ តេសុ ទ្វីសុ ទស្សនេសុ។ អាយូហិតន្តិ បិណ្ឌវសេន និប្ផាទិតំ។ យទិប្យាកិញ្ចិ បច្ចយុប្បន្នតាយ, សព្ពំ តំ សមុទិតមេវ និប្ផាទិតន្តីតិ។ សង្ខតន្តិ បច្ចយន្តរេហិ សមេច្ច សម្ភូយ កតំ។ រាសិកតន្តិ បុញ្ជីកតំ។ អនេកមេវ ហិ បច្ចយុប្បន្នំ ឯកជ្ឈនិប្ផត្តិយានំ អត្ថតោ បច្ចយេហិ រាសិកតំ វិយ ហោតីតិ។ តស្មាតិ សមុទយេន អាយូហិតត្តា។ អស្សាតិ ទុក្ខសច្ចស្ស។ យស្មិំ សន្តានេ ឧប្បន្នោ, តស្ស កិលេសសន្តាបហេតុ។ សយម្បិ កិលេសបរិឡាហាភាវតោ សុសីតលោ។ សន្តាបដ្ឋោ អាវិភវតិ មគ្គទស្សនេន តទញ្ញស្ស អត្យាការេនា វិយាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “អាយូហនា”តិអាទិ។ អវិបរិណាមធម្មស្ស និព្ពានការស្ស វុត្តមេវ តត្ថ បដិបក្ខតោ អាវិភវនាការស្ស សុខសិទ្ធិតោ។

និទានដ្ឋោ អាវិភវតិ ទុក្ខស្ស និទានាតីតិ។ សំយោគបលិពោធដ្ឋោ បដិបក្ខវសេន អាវិភវនាការាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “វិសំយោគក្ខណស្សា”តិអាទិ។ កិលេសទុក្ខេហិ សំយោជនដ្ឋោ សំយោគដ្ឋោ។ សំសារចារកេ បលិពុទ្ធនដ្ឋោ បលិពោធដ្ឋោ។

កិលេសសង្កិលិកាទិវសេន អវិវេកភូតស្ស។ វិវេកដ្ឋោ ឧបធិវិវេកតោ។ សព្ពសង្ខារវិវិត្តតា អសង្ខតការេនាតិ ឯវំ អច្ឆរិយព្ភុតាការេនាបិ អរិយមគ្គោ សង្ខតោ ឯវ, អយមេវ ច ឯកោ អសង្ខតោតិ និរោធស្ស អសង្ខតការោ សុបាកដោ ហោតិ។ ទុក្ខំ វិសំ មរណាវហតោ តស្ស អគទំ អមតំ និព្ពានំ។

“មគ្គោ”តិ សម្ភារេវតត្ថំ បរេត្វា សុខុមសន្តការេន ឧបដ្ឋិតោ និកន្តិក្ខណោបិ នាយំ សមុទយោ ហេតុ និព្ពានស្ស បត្តិយា។ អយំ អរិយមគ្គោ ហេតូតិ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនេ វុត្តនយេន មគ្គស្ស ហេតុដ្ឋំ អាវិភវតិ។ និរោធទស្សនេនាតិ អតិវិយ និបុណស្ស បរមគម្ភីរស្ស និរោធសច្ចស្ស ទស្សនេន។ តេនាហ “បរមសុខុមានី”តិអាទិ។ ទុក្ខទស្សនេនាតិ អតិវិយ អាទីនវប្បត្តិយា វិបុលតរាទីនវស្ស ទុក្ខសច្ចស្ស ទស្សនេន។ តប្បដិបក្ខតោ អាធិបតេយ្យដ្ឋំ។ តេនាហ “អនេករោគាតុរ...បេ... ឧបទ្ទវាការេន វិយា”តិ។ ឯវមេតេ យថារហំ អន្វយតោ, ព្យតិរេកតោ ច សច្ចេសុ អាវិភវនាការា វិភាវិតា។

ឯកេកស្សាតិ ឯកេកស្ស អត្ថស្ស, បីឡនាយូហននិស្សរណនិយ្យានដ្ឋេ សន្ធាយាហ។ តិណ្ណំ តិណ្ណន្តិ សន្តតាទិអត្ថេ។ យេ បន វាទិនោ នានាភិសមយន្តិ នានាការេន អភិសមយំ, ចត្តារិ សច្ចានិ នានាក្ខណេ នានាការេន បដិវិជ្ឈន្តីតិ អត្ថោ។ យទិ ហិ មគ្គញាណស្ស ចតូសុ សច្ចេសុ នានាភិសមយោ សិយា, ទុក្ខទស្សនាទីហិ បមគ្គាទីហិ បហាតព្ពានំ និរោធត្តយាទីនំ ឯកទេសប្បហានំ អាបជ្ជតិ។ តថា ច សតិ ឯកទេសសោតាបត្តិមគ្គដ្ឋតាទិប្បសង្គោ។ តំតំទស្សនានន្តរញ្ច តំតំផលេន ភវិតព្ពន្តិ តំតំបហេយ្យកិលេសបដិប្បស្សទ្ធិភូតានំ ផលានំ មគ្គានំ វិយ ចតុក្កតា សិយា។ តថា ច សតិ ឯកទេសសោតាបន្នាទិប្បសង្គោ។ កិញ្ច ភិយ្យោ – យទិ មគ្គញាណស្ស នានាភិសមយោ សិយា, អញ្ញេន ញាណេន ទុក្ខំ បស្សតិ។ អញ្ញេន សមុទយំ, អញ្ញេន និរោធំ, អញ្ញេន មគ្គំ, ឯវំ សតិ មគ្គកិច្ចំ អបរិបុណ្ណមេវ សិយា។ មគ្គទស្សនេន ហិ ទុយកតិ, តេនេវ វា តស្ស ទស្សនំ, អញ្ញេន វាតិ។ តត្ថ បឋមោ តាវ បក្ខោ ន យុជ្ជតិ អត្តនិ បវត្តិយា អសម្ភវតោ។ ន ហិ តេនេវ អង្គុលគ្គេន តមេវ បរាមសិតុំ សក្កា។ អថ អញ្ញេន អនវដ្ឋានប្បសង្គោ “យេន មគ្គំ បស្សតិ, សោបិ មគ្គោ។ តម្បិ យេន បស្សតិ, សោបិ មគ្គោ”តិ។ តស្មា ឯកាភិសមយតោ យថាវុត្តា អសម្មោហបដិវេធេន យុត្តោ។ អបិច បរិច្ឆិន្ទិតព្ពំ, សមុច្ឆិន្ទិតព្ពញ្ច

ສຈ຺ຈຍໍ ອາຣພ຺ພ ປວຕ຺ຕຍາກສ຺ສ ຍຖາກາລສ຺ສ ປຣິຈ຺ເຈທສປຣິຈ຺ເຈທາທິ ກ ສພ຺ພວຕ຺ຕິ ທເວາ ອຕິສ຺ສເລເວາ. ກ ຫິ ຖຸລ຺ລປຣິຍ຺ຍານສຸຍສສຸຍຫາກາຕິ ຖຸລ຺ລສຸຍສສຈ຺ຈຣຍ຺ເອກ ນາເອກ ກາວໍ ສກ຺ເວລສ຺ສາຕິ. ກິຍ຺ຍາກາຣຍ຺ເອກ ປກ ທວ຺, ຖຸທເຈ຺ຈເຍ ຈ ສເຍ຺ຍາຫໍ ຈິຈ຺ຊເສເວ຺ວກ ສກ຺ຄາ ກາວຸວ຺ວິ ໑ກາກິສເຍເຍາ ໑ຈ ຍຸເວ຺ວາ. ອຍໍ ປກ ອເວ຺ວາ ປາຍຸວຸຍໍ ອາກາເວາ ໑ຈາທິ “ເວສໍ ຖຸວ຺ວໍ ອກິຍ຺ເຍຸ ຄຈາຈວ຺ຍ຺ຍິ ຈຸວ຺ວເຍຈາ”ທີ.

ປຣິຍ຺ຍານິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

ປ໓໔໕. ອກິຍ຺ຍາປຍ຺ຍາທີອາທີສຸ ອເວ຺ວາ ເຫຕ຺ຖາ ຈຸເວ຺ວາເຍຈ. ອປິຈ ສຸວເຍຍາຍ, ຈິນ຺ຕາເຍຍາຍ, ໑ຄຈ຺ຈາຈກາເຍຍາຍ ຈ ອກິຈິສິຍ຺ເຍາຍ ປຍ຺ຍາຍ ຍາວາ ອກິຍ຺ຍາວາ. ອາເຈລິກາ ຖຸປິ ປຣິຍ຺ຍາວ຺ວາສໍ ອຈິສເຍກາຈເວາ. ກ ຫິ ກາຍຮຸປປຣິເຈ຺ເຈທປຈ຺ເຍປຣິກ຺ຄຫເລຈເສເກ ທີຣລປຣິຍ຺ຍາຍີສໍ ປຈວ຺ວິ ອວ຺ວິ.

ປ໓໔໖. ອກຸສລາເຍຍາລຍ຺ຍິ ອຕິກ຺ກາຍີຈເສເກຈ ສຍ຺ຍາເຣ ອາຣພ຺ພ ປວຕ຺ຕທີ, ປເກຈ ປຍິສຍ຺ຍາກຸປສ຺ສາກເຍາທີ ອາຫ “ຍາຈ ອກຸສລາເຍາ ອາເຈລິກາ ຖຸຍີ”ທີ. ກາຍເຈ຺ຈວ຺ວ ທີຣລປຣິຍ຺ຍາກຸຍີຍໍ ຍາວປຫາກປຣິຍ຺ຍາເຍາປິ ລທ຺ຄາຈສເຣ, ທວ຺ວ ປກ ຍຖາ ທີຣລປຣິຍ຺ຍາ ສາທີສຍໍ ກິຈ຺ຈກາຣີ, ກ ທຖາ ຖຸທເຣາທີ ອາເຈລິກກ຺ຄຫລໍ.

ປ໓໔໗. ກິປຸຣີຍາເຍກ ປຫາກປຣິຍ຺ຍາ ກາຍ ຍກ຺ຄາກາລວ຺ວິ “ຍາຈ ຍກ຺ຄາກາລາ ຖຸຍີ”ທີ ຈຸວ຺ວໍ. ອຍໍ ຖຸຄ ອຄິເຍ຺ຍາທີ ຖຸຄ ອກິສເຍກາເລ ກິຈ຺ຈຈິຈາເຣ ອຍໍ ປຫາກປຣິຍ຺ຍາ ອຄິເຍ຺ຍາ ທຄວ຺ເວ຺ວາ ເສສປຣິຍ຺ຍາສໍ. ເວກາຫ “ຍສ຺ສາ ຈາ”ທີອາທີ.

ທຄວ຺ເວຍຈາທີ ປຫາກປຣິຍ຺ຍາວ຺ວາ ໑ຈ. ອຄ ຈາ ທຄວ຺ເວຍຈາທີ ປຫາກວ຺ວາ ໑ຈ. ອຄ ຈາ ທຄວ຺ເວຍຈາທີ ຍກ຺ຄວ຺ວາ ໑ຈ. ຍາວທີຣລປຣິຍ຺ຍາ ຫິ ຍາຈເຄຈ ຍກ຺ຄານິກາຍວ຺ວາຍ ປຈວ຺ວາ. ກິຍເວາ ຍາວາ ເຈຈ ທີຣິວາ ຈ ເຫາວ຺ວິ ຍາວທີຣິວກາເຈຫິ ຈິກາ ປຫາກາກາຈເວາ, ປຫາກສິຄ຺ຄຍຸສ຺ສ ຍາວທີຣິວກາຈສິຄ຺ຄເວາ. ຍກ຺ຄາກາລວິຍ຺ຍາກຸເລ຺ລ ປຣິຍ຺ຍາກິສເຍຈເສເກ ປຈວ຺ວຍາສໍ ທສ຺ສ ສກາຈລກ຺ລໍ ຈິຍ ສາຍຍ຺ຍາລກ຺ລຍ຺ຍິ ປຍິຈິຍ຺ຍີທີ ຈຸຈ຺ຈທີ ທປ຺ປຍິຖ຺ຖາຄກາສເຍາຫຈິຄ຺ຄສກເວາ. ເວກາຫ “ປຣິຍ຺ຍາວ຺ວເຍຍ຺ຍິ…ເປ… ເຈຍິທຍ຺ຍາ”ວ຺ວິ.

ປ໓໔໘. ປຣິຍ຺ຍາ ຈິເຍາທີ ທິຈິຍທາສາຍຍ຺ຍາ ກິຄເສ຺ສທີ, ກ ປຣິຍ຺ຍາປຫາທຍ຺ຍາທາສາຍຍ຺ຍາ ຈິກ຺ລຸກປຫາສ຺ສ ອຣິປຍ຺ຍາກິຈ຺ຈກາຈເວາ. ກາຍຍ຺ຍາຄເຍາ ຍຖາ ກ ຈິວ຺ວ ປຣິຍຸຍ຺ເຍາຍ ທິຍ຺ຍວ຺ວິ, ໑ຈ ປຣິຍຸຍ຺ເຍາກສ຺ສ ກິເສຄໍ ອປ຺ປຈວ຺ວິກເຣາ ຈິກ຺ລຸກໍ, ຈິກ຺ລຸກເຍຈ ປຫາສໍ ຈິກ຺ລຸກປຫາສໍ ປາກຍວ຺ວາທີ “ອຍໍ ອຍ຺ຍາປກ຺ຈິເວ຺ວາ ຈິກທຈິກຍິເຍ຺ຄາ”ທີອາທີກາ (ອ. ກິ. ໓.໑໕໔) ປເຣສຍ຺ຍິ ປາກຍວ຺ວາ. “ກ ສຫສາ ຈິວ຺ວໍ ອເຍ຺ຍາວ຺ເຣວ຺ວີ”ທີ ຖຸຍໍ ປຍິລທ຺ຍວ຺ວສ຺ສ ຄສາກສ຺ສ ຈເສກ ຈຸວ຺ວໍ, ຍຸກາຈິເວ ປກ ປກ຺ລຍ຺ຍາເຍ ຍາຈ ຈຣິຍກຈິວ຺ວຍ຺ຍິ ກ ອເຍ຺ຍາວ຺ເຣວ຺ວຈ. ອຄ ຈາ ຄສາກສ຺ສ ປຸຍ຺ຍາກາເຣປີທີ ຄສາການິກາຍວ຺ວາຍ ປຸຍ຺ຍາກາປຍິປວ຺ວິຍາ. ປຖ຺ຖາກາເຣປີທີ ຄສາກໍ ລກິວ຺ວາ ອຍ຺ຍາກິຈ຺ຈປ຺ປຸທສ຺ສປິ. ຈິທກ຺ກາເຍາທີ

ចិតក្កចិចារបីតិសុលទុបសន្ញាគេយា៝ ទុតិយជ្ឈានាទីនំ បដិបក្ខា ទុតិយាទីសុ អប្បិតេសុយេច ចិក្ខម្ភន្តិ, តេតា តេតា ចុទ្ធិតយត្តស្ស បត បចត្តត្តិ បរិត្តចិត្តចេសេតេច ចុទ្ធហតេតា៝

ប័៣៥៨៝“បឹះបេត អន្តរាយស្ស ចិយា”តិ ត្ថាឝំ បដិបក្ខេត បហីតកាចនស្សតត្តំ ចុត្តំ៝ បដិបក្ខេ ហិ បឹះបេបិ អន្តរាយស្ស, ឈះប្បហារេរា បត សេចាលស្ស ត បដិបក្ខេ, កេចលំ បចត្តិតិចារលយត្តេយេច ពទេរាតីតិ៝ តេត អសតិបិ ក្ខុចិបច្ចតីកតាឃ ទុតិយជ្ឈានាទីនំ ចិតក្កាទីនំ ចិក្ខម្ភកស្ស ចំ តិនស្សតំ សុទ្ធតទ៝ ឃុទ្ធតិ៝ “ចិបស្សតាឃ អចយចក្ខុតេតា”តិ ត្ថាឝំ ត្ថាឆាឝិកតតនក្ខប្បហាតស្ស នស្សតត្តំ ចុត្តំ៝ សឹលចិសោឆតាទិតាបិ ហិ តនក្ខប្បហានំ ទោតិយេចាតិ៝ ឆាលាក្ខេតាតិ ឆាលាសន្តូតេត ការលោត៝ តនេក្ខត តនក្ខស្ស បហានំ តនក្ខប្បហានំ៝ សតិ ចិទ្ធយានេ លត្តបច្ចាកសន្តូតេ ការេឃ, សចំ ចា តត្ត សតិ ទីទ្ធិ សក្កាយទីទ្ធិ, “ទុបំ អត្តតេ សយតុបស្សតី”តិអាទិតា (ឆំ៝ ត៝ ១៝ប័០; ៣៝១៣៥) តយេត ចុត្តា អត្តាតុទីទ្ធិ៝ សោញអបចត្តិកា, អទ្ធចត្តិកា ច កន្លាច យលំ កន្លាយលំ៝ សម្ពុហកាហស្សាតិ “អត្តា អត្តតិយ”ត្តិ ឲចំ បចត្តសម្ពុហកាហលស្ស បហានំ កលិបសម្ពុសតេត ឲកាឝសសុ ឰកាសេសុ បក្ខិបិត្វា ចិកិទលចេសេត លត្តានំ នស្សតេតា៝ អស្សាឝសន្ញាឃាតិ បច្ចក្ខត្តេ អស្សាឝតចេសេត បចត្តយិន្ធាសន្ញាឃ៝ អប្បដិសន្តតស្សាតិ បដិសន្តតបដិបក្ខស្ស ទោយាហស្ស៝ អតុបេក្ខតស្សាតិ អបេក្ខាឃ៝ សន្តាទេសុ តិច្ចាទិការោហា សច្ចបដិលេបិយការោហា យក្ខសច្ចាឝិកយស្ស ចិលេបិយតេតា៝ សាឝីតេចសុ អតាឝីតចសន្ញិតា, អតាឝីតេច ច សាឝីតចសន្ញិតា សច្ចបដិលេបិយការោហាតិ ច ចនត្តិ៝

ឲចំ ចិសុទ្ធិក្កយេត តនក្ខប្បហានំ ននស្សត្វា ត្ថានាតិ អទ្ធារសយហាចិបស្សតាចេសេតបិ ចំ ននស្សតុំ “ឃំ ចា បតា”តិអាទិ ចុត្តំ៝ តត្ត ឃំ ចា បត បហានត្តិ សម្ពន្ធោ៝

ប័៣៦០៝ចុត្តេយេច “សន្ធំ សន្តារកចំ អតិច្ចតេតា អតុបស្សតី”តិអាទិតា (ចិសុទ្ធិ៝ ១៝លិ៣១)៝

សត្តតិសម្ពុហកិច្ចារម្ពុលានំ ចេសេត ឈតក្កហលំ ឈតសន្ញា, តស្សា ឈតសន្ញាឃ៝

តិទោឆ អឆិឃុត្តតា, តាឃាតិ តិឃន្តកាតំ សន្តារានំ តិទោឆយេច ជិន្វា តត្ត អឆិឃុច្ចតចេសេត បចត្តបន្ញា, តាឃ៝ អាឃុហតស្សាតិ អភិសន្តូទលស្ស៝

ចំ ចំ បរិទេន្ធនត្តិ អាឝាតតិក្កេបិឝិកំ ចំ ចំ បរិទេន្ធឝំ៝ អន្ញាចាបចត្តិនស្សតត្តិ ចុត្តបរិទេន្ធនតេតា បុទ្ធោ, បន្ធា ច អន្ញាការប្បចត្តិឃា នស្សតំ, អចត្តាចិសេសប្បចត្តិនស្សតំ ចា៝ តុចសន្ញាឃាតិ ឆិទកាចក្កហលស្ស៝

សារាឝាតាកិតិចេសស្សាតិ អសារេសុ សារកហណាកិតិចេសស្ស៝

សិសឃបិដ្ឋានាកាលាតំ ចេសេត សម្ពុឃ្យត្តំ សមេប្ពាហេហា, សោ ឧច អកិតិចេចសោតិ សមេប្ពាហាកិតិចេចសោ៉ សព្ពាទេស្ហ លេលាតាលកាចក្កហលំ អាលឃាកិតិចេចសោ, អត្ថេតា កចតិកត្តិ៉

ឃឆា ចិត្តំ សព្ពាទេ ឃុទ្ធិតា ចិចដ្ឋំ តិច្ឆាតំ បក្លត្តតិ, តឆា បចត្តតេតា សព្ពាទុ្រេបក្លា ច អតុលេលិយេទ្ធា “ចិចដ្ឋាតុបស្សុតា”តិ ចុត្តិ៉ តិចិដ្ឋកាេចត ឌ្ហកាឡហកាេចត បចត្តសំេឃាឌតាឌីកិលេសោ ឧច កិលេសាកិតិចេចសោ៉ តិេច្ឆឆកាកិឃំ សយាឌិត្តិ ចិបស្សុតាសយាឌិយាហ៉

ប័រ៉ែ៉អសតិចិចក្កិ អសតិយល្លស៉ ឧចំ បហាតត្តិ អតុប្បត្តិឆយុតាបិឌតយាហ៉ កយុកិលេសាតំ, សេច្ឆសយិ ចា សព្ពាទាតំ លឃំ តិេទាឆំ កន្ធតីតិ លឃកាឃឹ, អទិឃយេក្កា៉ លេលិក្យុត្តទក្កហេលាេតច សិេច្ឆបិ លឃកាឃិក្កហលំ ចល្លកលាតត្វិ៉ សយុេច្ឆឌប្បហាតេយចាតិ អចឆាទលំ តិប្បទិឃាឃតំ ដ្ឋបិឌាឃ៉ តឌត្វាេតចាតិ សយុេច្ឆឌប្បហាតត្វាេតច៉ េតាត ចិក្លុក្តតឌក្កប្បហាតាតំ យក្កសម្ពុទតយាហ េតាហិ ចិតា អសិច្ឆត្តេតា៉ អឆ ចា តឌត្វាេតចាតិ យក្កត្វាេតច៉ េតាត តឌត្វតាឃ េតាសំ តំកិច្ចតំ ឌេស្សុតិ៉ េតាតាហ “តស្សា”តិអាឌិ៉ តេយចត្វិ ដ្ឋបយាឃ ឌេស្សុតំ “បដិទាឌាតំ ចឆិត្វា”តិអាឌិ ចុត្តិ៉ ឃយិ តេតា បុេច្ឆ កតត្តិ ឃំ តេតាទេដ្ឋប្បត្តិេតា បុេច្ឆ កតំ បច្ចត្តសាឆតក្យក្កចិដ្ឋសតាឌិ៉ ឃឆា ត្ចឌទ្ធិឌទ្ធា ទេច្ឆា កតត្តិេឃច ចុច្ចតិ, ឧចំ លេលិកិឃនាេលាត សាឆិតាតិបិ ចិក្លុក្តតឌក្កប្បហាតាតិ សយុេច្ឆឌប្បហាតចេសត បចត្តស្ស យក្កស្ស កិច្ចកាេចត ចុច្ចត្តិ, តឌត្វតាឃ, េតាសំ តំសត្តតិបតិតតាឃ ច យក្កស្សាតិ េចឌិតច្ឆា៉

ប័រ៉ែ៉ លេលិកិឃស្ស, លេលិកិឃា ចា សច្ឆិកិទិឃា លេលិកិឃសច្ឆិកិទិឃា៉ ឧចំ លេលិក្យុត្តទសច្ឆិកិទិឃា េចឌិតច្ឆា៉ លិកឹឃិត្វិ លិកឹ អឃិក្សតឆា ចសឹឃិត្វិ ឧត្វាបិ៉ បច្ចក្លេតា នាកាលាឋេស្សុតាតិ បច្ចក្លេតា អាទេឃុលាកេលាសព្ពាេតាត នាកាលាឋស្សេតត៉ “បច្ចក្លេតា”តិ ច ត្ចយិតា អតុយាតេតា អាទេឃុលាកេលំ តិចេត្វតិ, “ថ្រាឌិសយិឌ”ត្តិ បច្ចេចក្លាលចេសត បច្ចក្លេតា ឌាតតំ េហត្វ “នាកាលាឋេស្សា”តិ អឆិេប្បេតា៉ ឋស្សិតាតិ នាេលាត ឋុដ្ឋា៉

ឈសាតយក្កឋលិតិ ចិឃ អត្តេតា សត្តាេត អតុប្បាេឌត្វាបិ តប្បដិច្ឆាឌកសមេប្ពាហចិដ្ឋសតចេសត តឆាចិដ្ឋសតបចត្តនាកាលំ អបទេប្បច្ចឃនាកាលំ៉

បស្សេត្តា បច្ចក្លេតា ឌាតេត្តា៉ អឃេតាកឆត្តិ អឃតបទិឃាបត្តិ, អឃតសព្ពាតត្តិ អេត្វា៉

េសាតាបត្តិយេក្កា បឆយំ តិច្ឆាតឌស្សុតេតា ឌស្សុតំ, េតាត ឌស្សុេតត សច្ឆិកិទិឃា ឌស្សុតសច្ឆិកិទិឃា៉ កិច្ចាបិ េកា្រតក្យនាកាលំ តេតា បឆយតទំ តិច្ឆាតំ បស្សុតិ, អាលម្ពតកេលាេតា ឌិត្វា កត្តច្ឆាកិច្ចាកេលាេតា បត ត ឌស្សុតត្តិ ចុច្ចតិ៉ សា ក្យចិឆាឃឹតិ សា ឌស្សុតកាចតាចេសត ក្យចិឆាបិ សច្ឆិកិទិឃា៉ ឌស្សុតកាចតាចេសតាតិ ឌស្សុតយក្កកាចតាយក្កចេសត៉ េតាត អយក្កចេសត បចត្តតិច្ឆាតស្ស បច្ចេចក្លាលសច្ឆិកិទិឃំ តិចេត្វតិ៉ តិច្ឆាតស្សាតិ បត ត្ចយិតា យក្កឋេលស្ហ បច្ចេចក្លាលសច្ឆិកិទិឃំ៉ ត្ចឃស្ស នាកាលស្សាតិ ត្ចឃស្ស ឃឆាឆិកតស្ស លេលិក្យុត្តទនាកាលស្ស៉

ᨸᩢᩁᩢᨯ᩠ᩁ᩺ ᩋᨽᩥᨿᨲᩣᨲᩥ ᩋᨹᩥᩮᨸ᩠ᨿᨲᩣ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣ ᨶᩤᨾ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩣ, ᩅᨯ᩠ᨰᨶᨸᩁᩥᨽᩣᩅᨶᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ "ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩉ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨿᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩥᨲᩣ, ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣ ᨧ, ᨲᨴᩮᨦ᩠ᨣᩈ᩠ᩈ ᩈᩦᩃᨽᩣᩅᨶᩣ, ᨠᩣᨿᨽᩣᩅᨶᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨶᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨽᩣᩅᨶᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩣᨿ ᨧ ᩅᨯ᩠ᨰᨶᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩣᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨽᩣᩅᨶᩣᩈᩩ ᩍᨵ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᨧᩁᩥᨿᨽᩣᩅᨶᩣᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨽᩣᩅᨶᩣ ᩋᨽᩥᩈᩮᩅᩥᨲᩣ, ᨶ ᩍᨲᩁᩣ ᨲᩈ᩠ᩈᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨽᩣᩅᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩮᩅ ᨻᩮᩣᨵᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩣᨸᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨻᩮᩣᨵᩥᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣᨴᩦᨶᩥ ᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨠᨳᩴ? ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᨣᩉᨱᩴ, ᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨽᩣᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᨹᩃᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᩉᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨸᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥᨿᩮᩅ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩥᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩥᨲᩣᨿᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᨧ ᩅᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᩅᩢᨯ᩠ᨰᩥᨲᨸᩁᩥᩅᩢᨯ᩠ᨰᩥᨲᩅᩈᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩉᩥ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩣᩈᩮᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩅᩣᩈᩮᨲᩩᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩉᩣᨶᨲ᩠ᨲᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿᩮᨲ, ᨶ ᩑᨠᨸᩥᨱ᩠ᨯᩴ᪨ ᨸᨶ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨽᩣᩅᨶᩣᩅ ᩋᩈ᩠ᩈ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨶ ᩉᩮᨲᩩ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿ ᩃᨠ᩠ᨡᩦᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨽᩣᩅᨶᩴ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩋᩣᨣᨲᩣᨿᩣᨲᩥ "ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩣᩅᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᩦᩈᩮᨶ ᩋᨶᩣᨣᨲ᩠ᩅᩣ "ᨸᨬ᩠ᨬᩴ ᨽᩣᩅᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩋᩣᨣᨲᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ᪨ ᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᩅᨲᩣ ᨲᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩍᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៩។ បញ្ញាភាវនានិសំសនិទ្ទេសវណ្ណនា

អានិសំសបកាសនាវណ្ណនា

៦៣២។ អនេកសតានិសំសា សាវកេហិ អាទិវិបុលោទារគុណវិសេសាវហត្តា។ វិត្ថារេតាតិ នយំ ទស្សេតុំ អាហ "អយម្បិ បញ្ញាភាវនាយ អានិសំសោ, អយម្បី"តិ អនុបស្សនាវសេន វិត្ថារតោ បកាសេតុំ ន សុករំ អតិពហុភាវតោ។ អស្សាតិ បញ្ញាភាវនាយ។ នានាកិលេសវិទ្ធំសនត្តំ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាទិវសេន នានាវិធានំ កិលេសានំ សមូហានំ តទង្គាទិវសេន បជហនំ។ អរិយផលរសានុភវនន្តិ សោតាបត្តិផលាទិផលសម្បដិសំវេទនំ។

នានាកិលេសវិទ្ធំសនកថាវណ្ណនា

៦៣៣។ "អរិយផលរសានុភវន"ន្តិ ឯតេន កិលេសានំ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានំ ទីបីយតីតិ "អរិយបុគ្គលោ"តិ វិសេសនំ, តក្កាវភាវតោ វា។ សិទ្ធេ ហិ សមុច្ឆេទប្បហានេ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានំ សិទ្ធមេវ ហោតីតិ។

កឹបនេតានុបតិតាតិ សកលំ លោកំ កិត្តេន្តោ វិយ កឹរេត ភយាតកេន វេទកេន សហសា បតិតា។ និលុច្ឆយតិ បដ្ឋេទ សេលបុត្តេ។ សតេជុដ្ឋលយណ្ឌេលិតិ សវេកាលសមិទ្ធេន អត្តនោ តេជសា សមុដ្ឋលក្ខិកាយណ្ឌេលិ។
វឌ្ឍន្តានិន្ទ្រិយបរិបក្កិលេសានិខាតិអានិសដ្ឋាភត្វចិនាយកំ។ សត្តិដ្ឋិកត្តិ បដ្ឋក្ខត្តំ។ ខញ្ញាតិ ខានេតព្វំ។ ពុទ្ធាតិ ពុទ្ធមិស្សំ បញ្ញាភាវនាយំ។

ផលសមាបត្តិកថាវណ្ណនា

៦៣៤។ អរិយស្ស មគ្គស្ស ផលំ អរិយផលំ, អរិយញ្ច តំ វិសុទ្ធត្តា ផលញ្ចាតិបិ អរិយផលំ, តស្ស រសោ, បដិប្បស្សទ្ធិវិមុត្តិសុខំ, អនុភវនំ និព្ពានារម្មណស្ស តស្ស បដិសេវនំ។ ទ្វាតិ តេសុ ទ្វីសុ អាការេសុ។ អស្សាតិ អរិយផលស្ស។

៦៣៥។ និយ្យានិកេសុ បហីនេសុ សព្ពេបិ កិលេសា បហីនាយេវ ហោន្តីតិ និយ្យានិកានំយេវ គហណំ។ និយ្យានិកប្បហានមត្តមេវ អរិយមគ្គស្ស ផលំ នាម, ន អញ្ញំ កិញ្ចិ អត្ថន្តរំ វិបាកភូតន្តិ អធិប្បាយោ។ តេនាហ "ផលំ នាម ន កោចិ អញ្ញោ ធម្មោ អត្ថី"តិ។ កេ បនេតំ វទន្តីតិ? អដ្ឋកាចរិយា។ តេ ហិ "អរហត្តំ អរហត្តន្តិ, អាវុសោ, វុច្ចតិ...បេ... មោហក្ខយោ"តិ (សំ។ និ។ ៤។៣១៥) សុត្តបទស្ស អត្ថំ អញ្ញថា គហេត្វា និប្បរិយាយតោ "អរហត្តំ នាម កិញ្ចិ នត្ថិ, កិលេសប្បហានមេវ តថា វោហរីយតី"តិ វទន្តា សេសផលេបិ

បដិក្ខិបត្តិ៑ ព្ថធំ ឞុត្តញ្ញឹតិ បដិឞម្ភិទាមគ្គបាឡិយម្ពយាហ៑ បកន្ថេ ឞ្កន្ថេ ឧបោះកោតិ បឧបោះកោ, អរិយមគ្គោ, បឧបោះកនិមិត្តំ ឌាតកិលេឞាតំ បដិប្បឞ្សទ្ធិ បឧបោះកបដិប្បឞ្សទ្ធិ៑ យា បត អរិយមគ្គឞ្ស ករចិតត្តា លទ្ធយានាបិ ឃឞ្សា ចិបិរកបញ្ញាយ និប្បជ្ជយានាយ និប្បជ្ជតិ, ឞា បដិប្បឞ្សទ្ធិយំ និប្បានេឥតញ្ញាយំ បញ្ញាតិ បដិប្បឞ្សទ្ធិបញ្ញាតិ ទុត្តា៑ ឞម្មាឌិដ្ឋិ មិច្ឆាឌិដ្ឋិយា ទុដ្ឋាតីតិ ឞម្មាឌិដ្ឋិយា ឞ្កទុចិបច្ចតីកឥឞ្សតចឧឞត ចត្វា តឥញ្ញោតាបិ ទុដ្ឋាតំ ឥឧឞ្សតំ "តឥតុចត្តកកិលេឧឞហី"តិ ទុត្តំ, តឞ្សា មិច្ឆាឌិដ្ឋិយា ឞម្បឧបោះកតោ, ឞ្កបតិឞ្សយតោ ច អតុចត្តកកិលេឧឞហិ៑ តោត តឥឥកដ្ឋ បហាតយាហ៑ ឥឧត្តហីតិ តឥតុចត្តកក្ខុន្ធហិ, តាយ មិច្ឆាឌិដ្ឋិយា ឞម្បឃុត្តក្ខុន្ធហិ ឧចច តប្បច្ចយា អាយតិំ ឞ្កប្បជ្ជតក្ខុន្ធហិ ចាតិ អឧត្ថោ៑ ពាហិទ្ធា ច ឞព្ពនិមិត្តហីតិ យថាទុត្តកិលេឞក្ខុន្ធហិ ពាហិទ្ធាក្ខុតហិ ចិបឞ្សតាយ ឧកោឥក្ខុតហិ ឞព្ពឞង្ខារនិមិត្តហិ៑

១ចំ មគ្គកិច្ចំ ឥឧឞ្សត្វា ពាដាតិ តឞ្ស ចឧឞត ចលំ ឥឧឞ្សតុំ "តប្បឧបោះកបដិប្បឞ្សទ្ធត្តា"តិអាឌិ ទុត្តំ៑ តត្ថ តប្បឧបោះកបដិប្បឞ្សទ្ធត្តាតិ តឞ្ស អដ្ឋត្តពាហិទ្ធា ទុដ្ឋាតាឌិបឧបោះកឞ្ស បដិប្បឞ្សទ្ធត្តា៑ មគ្គោ ហិ និមិត្តតោ, បចត្តតោ ច ទុដ្ឋហន្តោ កិលេឞ បដហតីតិ អត្តនោ ឥឧលោ តំ បឧបោះកំ ករោតិ នាម, ចលក្ខណោ បតឞ្ស ឧឞា បឧបោះកោ បដិប្បឞ្សទ្ធោ ទុបឞន្តោ នាម ឧហាតិ៑ តោត ទុត្តំ "តប្បឧបោះកបដិប្បឞ្សទ្ធត្តា"តិ៑ ឞ្កប្បជ្ជតីតិ មគ្គានន្តរំ ទ្វិក្ខត្តុំ ចា តិក្ខត្តុំ ចា ឞ្កប្បជ្ជតិ៑ ចលឞមាបត្តិកាលេ បត ពហុក្ខត្តុំ, និរោធា ទុដ្ឋហន្តឞ្ស ទ្វិក្ខត្តុំ ឞ្កប្បជ្ជតិ៑ ឞព្ពម្បិ យថាទុត្តបឧបោះកបដិប្បឞ្សទ្ធិនិមិត្តំ ឞ្កប្បជ្ជនតោ "តប្បឧបោះកបដិប្បឞ្សទ្ធត្តា ឞ្កប្បជ្ជតី"តិ ទុត្តំ៑ មគ្គឧឞ្សតំ ចលត្តំ យថាទុត្តា ចិបិរកា ឞម្មាឌិដ្ឋិ នាម, ១តំ អរិយមគ្គឞ្ស ចលត្តំ ឧចឌិតព្ពំ៑ ចិត្ថារតោ ព្ពត្តិ "ឧឞាតាបត្តិមគ្គក្ខណោ អភិនិរោបនដ្ឋេន ឞម្មាឞង្កប្បោ មិច្ឆាឞង្កប្បា"តិអាឌិនា (បដិ៑ ម៑ ១៑៤១) ឞង្កប្បាឌិចឧឞត, ឧឞឞមគ្គចឧឞត ច ចិត្ថារតោ ឧចឌិតព្ពំ៑

ចត្តារិ ច ឞាមញ្ញចលានិ, ព្ថឧយ ឥម្ម អប្បមាណារម្មណាតិ អប្បមាណារម្មណតាយ មគ្គេហិ និព្ពុឧឞឞតាយ៑ តថា ឧតចឞព្ពាតាឞញ្ញាយតនឞង្ខារតោ មហគ្គតោ ឥឧម្មា និរោធឥតោ ទុដ្ឋាតឧចលាយំ អប្បមាណឞ្ស ឥម្មឞ្ស អតន្តរបច្ចឃេន បច្ចឃោតិ អរិយចលឞ្ស អតន្តរបច្ចយតាយ ច ឌីបតាតិ ១ចយាឌីនិបិ ១ត្ត អរិយចលឞ្ស ឞភាចឥម្មភាឧចត អត្ថិតាយ ឞាឥកាតិ, ត យថាឥឞ្សិតបដិឞម្ភិទាមគ្គបាឡិឃេចាតិ អឥប្បាឧយា៑

ប័៥ប័៑ចលឞមាបត្តិយត្តិ ចលបចត្តិឞង្ខាតាយ ឞមាបត្តិយំ៑ អឞ្សាតិ អរិយចលឞ្ស៑ ឞទ្ធបកត្តុការណាការដ្ឋិតិទុដ្ឋាតាតត្តរចឧឞត ព្ថធំ បពាុកម្មំ៑

ប័៥ដ៑អរិយចលឞ្ស និឧរាឥ អប្បតាតិ អរិយឞ្ស ចលឈាតឞ្ស និព្ពានេ អារម្មណក្ខុតេ អប្បតាការតេ បចត្តិ៑

ប័៩០៑ឞព្ពេបិ បុថុជ្ជនាតិ ឈាតឞមាបត្តិលាភិតោបិ បុថុជ្ជនា ត ឞមាបជ្ជន្តិ, បឧកច ព្ថតឧរ៑ អរិយា ឞព្ពេបិ ចលឞមាបត្តិំ ឞមាបជ្ជន្តីតិ កាមំ ឞាមញ្ញឌោតតា, ឞា បត ចិឧឞឞនិចិដ្ឋាឧយច ឧហាតិ៑ អឥកតត្តាតិ បត ឧហតុកិត្តតំ៑ ឞ្កបរិមាតម្បិ ឧហដ្ឋិមាយ ឧលាកិយឞមាបត្តិយា ចិយ ឞមាបជ្ជតំ ឞាឧឥន្តិ ចិយ ឌិតន្តិ តំ និចឧត្តតន្តោ "ឞ្កបរិមា បតា"តិអាឌិមាហ៑ តត្ថ ឞ្កបរិមាតិ

ສກທາຄາມິອາທເຍາ໌ ເຫຏ຺ຐິມ຺ປິ ເສາຕາປຕ຺ຕິຜລາທີ໌ ນ ສມາປຊ຺ຊນ຺ຕິ ສຕິປິ ອເນກຕເຕ຺ຕ໌ ກສ຺ມາຕິ ເຈ? ກາຣຓມາຫ

“ປຸຄ຺ຄລຕ຺ຖກຖາວຓ຺ຓນາຍເຕນ ປຏິປ຺ປສ຺ສທ຺ຘຕ຺ຕາ”ຕິ໌ ອຸເປຕ ຢູປຣິເຍາ ອຣິເຍາ ເຫຏ຺ຐິມໍ ຜລສມາປຕ຺ຕິໍ ສມາປຊ຺ຊຕິ ອຕ຺ຕໂນ ອເນກຕຕ຺ຕາ, ຍຖາ ຕໍ ໂລກິຍສມາປຕ຺ຕິໍ, ອຸຈ຺ຈໍ ປຈຕ຺ຕໍ ເຫຕຸໍ ຍຸກ຺ຕິຈາເຣຕິ໌ ນ ຫິ ໂລກິຍສ຺ສາເນສຸ ປຸຄ຺ຄລຕ຺ຖກຖາວຓ຺ຓນຍໍ ນາຍ ອຕ຺ຖິ ຈິເຣສສາກາຈເຣຕາ໌ ຢູທ຺ຘ

ປຕ ອສມຸຈ຺ຉິນ຺ນກມ຺ມກິເລສນິເຣາທເຕນ ປຸຖຸຊ຺ຊເນຫິ ຈິຍ ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ, ເສາຕາປນ຺ນາທີຫິ ສກທາຄາມິອາທີໍ ປຸຄ຺ຄລຕ຺ຖກຖາວຓ຺ຓນຍໍ

ອຕ຺ຖິ໌ ຍເຕາ ເຫຏ຺ຐິຍາ ເຫຏ຺ຐິຍາ ຜລຘມ຺ມາ ຢູປຣູປຣິ ມຄ຺ຄຘເມ຺ມຫິ ນິຈຕ຺ຕິຕາ ປຏິປສ຺ສທ຺ຘາຫິ ຈິຍ ອກິຍ຺ຍາ ອປ຺ປວຕ຺ຕິຘມ຺ມໍເຍວ ອາປນ຺ນາ໌

ເຕນາຫ “ປຏິປ຺ປສ຺ສທ຺ຘຕ຺ຕາ”ຕິ໌

ອປິຈ ກຸສລກິຣິຍປວຕ຺ຕິ ນາມ ອຎ຺ຎາທິສີ, ວິປາກປວຕ຺ຕິ ຈ ອຎ຺ຎາທິສີ, ອນນ຺ຕຣຜລຕ຺ຕາ ຈ ໂລກຸຕ຺ຕຣກຸສລາໍ ເຫຏ຺ຐິເມາ ຢູປຣິເຍາ

ກຈນ຺ຕຣເຕາ ຈິຍ ເຫາຕິ໌ ຕໍຕໍຜລຈເສເຕຈ ຫິ ອຣິຍານໍ ເສາຕາປນ຺ນາທີນາມໂລເກ໌ ເຕ ສເຈ ອຎ຺ຎຜລສມຸປ຺ປເນາປິ ເຫານ຺ຕິ,

ເສາຕາປນ຺ນາທີນາມມ຺ປິ ເຕສໍ ອຈເຫຏ຺ຐິຕໍ ສິຍາ, ເຕນ ເຕນ ຍສາເຕນ ຄຫິຕປຏິສນ຺ຘິເກາ ຈິຍາຕິ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ອຣິຍສ຺ສ ຕໍ ຕໍ ຜລໍ

ກຈຸປ຺ປສຸສນ຺ຕິ ນ ຢູປຣິຍສ຺ສ ເຫຏ຺ຐິມຜລສມຸປ຺ປຕາຍ ໂລເສາປິ ສມ຺ຖຕິ, ກຸເຕາ ຕສ຺ສ ສມາປຊ຺ຊນຕ຺ຕິ ທຸປ຺ປຄ຺ຄ໌ ເຫຏ຺ຐິຍາ ຈ ຢູປຣິມຕ຺ຕິ ເຫຏ຺ຐິຍາ ຈ

ເສາຕາປນ຺ນາທເຍາ ອຣິຍາ ຢູປຣິມໍ ສກທາຄາມິຜລາທີໍ ນ ສມາປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ສມ຺ພນ຺ຘໍ໌ ຕຕ຺ຖ ກາຣຓມາຫ “ອນທິຄຕຕ຺ຕາ”ຕິ໌ ນ ຫິ

ອນທິຄຕສມາປຕ຺ຕິໍ ສມາປຊ຺ຊິຕຸໍ ສກ຺ກາ໌

“ອຕ຺ຕເນາ ອຕ຺ຕເນາເຍວ ປນ ຜລໍ ສມາປຊ຺ຊນ຺ຕີ”ຕິ ຢູມິກາ ສເພ຺ພປິ ອຣິຍາ ອຕ຺ຕເນາ ອຕ຺ຕເນາ ຜລສມາປຕ຺ຕິໍ ສມາປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ອເຕ຺ຖ ອາປເນ຺ນ ຕຕ຺ຖ

ເກສຄ຺ຄິ ຍຕິເກຈິ ທສ຺ສຸຕໍ “ເກຈີ ປນ”ຕິອາທີ ວຸຕ຺ຕໍ໌ ອຸເຕ ຫິ ສມາທິສ຺ມິໍ ປຣິປູຣກາຣິເນາຕິ ຍສ຺ມາ ຫິ ເຕ “ຢູປຣິຍາ ເທ຺ວ”ຕິ ວຸຕ຺ຕາ

ອນາຄາມິເນາ, ອຣຫນ຺ຕາ ຈ ສມາທິສ຺ມິໍ ປຣິປູຣກາຣິເນາ, ຢູຕເທ ປນ ສີເລສຸ ປຣິປູຣກາຣິເນາ, ຕສ຺ມາ ເທ຺ວ ອຸຈ ຜລສມາປຕ຺ຕິໍ ສມາປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ໌

ນ ຫິ ສມາທິປາຣິປູຣິຍາ ວິນາ ສມາປຕ຺ຕິວສີອຎ຺ຎາໍ ສມ຺ຖຕີຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ໌ ຕນ຺ຕິ “ສມາທິສ຺ມິໍ ປຣິປູຣກາຣິເນາ”ຕິ ເຕຫິ ວຸຕ຺ຕກາຣຓໍ

ອກາຣຓເມວາຕິ ອຍຸຕ຺ຕິເມວ໌ ກສ຺ມາຕິ ເຈ? ອາຫ “ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສາປີ”ຕິອາທີ໌ ຕສ຺ສເຕ຺ວ – ສເຕ຺ວາ ອສມຸຈ຺ຉິນ຺ນກິເລສສ຺ສ ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສາປິ

ອຕ຺ຕນາ ປຏິລທ຺ຘໂລກິຍສມາປຕ຺ຕິສມາປຊ຺ຊນໍ ລພ຺ຘຕິ, ກິມຄ຺ຄ ປນ ສມຸຈ຺ຉິນ຺ນກຕິປຍກິເລສານໍ ເຫຏ຺ຐິຍານໍ ອຣິຍານໍ, ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ສມາທິສ຺ມິໍ

ອປຣິປູຣກາຣິຕາ ອຕ຺ຕເນາ ຜລສມາປຕ຺ຕິໍ ອສມາປຊ຺ຊນສ຺ສ ອກາຣຓນ຺ຕິ໌ ຍຸຕ຺ຕິຈິນ຺ຕາ ນາມ ປິຍຸຕ຺ຕອນາຣຸຍ຺ຍເຫ ອເຕ຺ວ ຍຸຕ຺ຕາ, ອຍໍ ປນເຕ຺ວ

ປິຍຸຕ຺ຕອາຣຸຍ຺ຍເຫາຕິ ກາຣຓາປເທເສ ອນາທຣກາຣຓຍຸເຕນ ປິຍຸຕ຺ຕໍ ທສ຺ສເຕ຺ວາ “ກິເຫ຺ວາຕ຺ວາ”ຕິອາທີຍາຫ໌ ເສາຕາປຕ຺ຕິມຄ຺ຄປຏິລາກຕ຺ວາຍາຕິ

ເສາຕາປຕ຺ຕິມຄ຺ຄສ຺ສ ສມທິກາມາຍ໌ ເສາຕາປຕ຺ຕິຜລສມາປຕ຺ຕ຺ວາຍາຕິ ເສາຕາປຕ຺ຕິຜລສມາປຕ຺ຕິຍາ ສມາປຊ຺ຊນຕ຺ຕ຺ວ໌ ອຸສ ກເຍາ ເສເສສຸປິ໌

ອຸຕ຺ຕ ຈ “ສຸຎ຺ຎຕວິຫາຣສມາປຕ຺ຕ຺ວາຍ ອນິມິຕ຺ຕວິຫາຣສມາປຕ຺ຕ຺ວາຍາ”ຕິອາທີນາ ສຣູປເຕາ ຢູທ຺ຘຕ຺ຕາ ຕເຕາ ປຸເຣ຺ຕ ອາຄຕາ ມຄ຺ຄຜລຈາຣາ

ອປ຺ປຣິຫີຕຈເສນ ວຸຕ຺ຕາ໌ ຕຕ຺ຖ ອນຕ຺ຕານຸປສ຺ສນາຍເຕນ, ອນິຈ຺ຈານຸປສ຺ສນາຍເຕນ ຈ ປວຕ຺ຕານໍ ຜລສມາປຕ຺ຕີນໍ ປຸເຣຈຣາ ໂກຏິກຸຘມ຺ມາ

ນຈຸສກາເຈນ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເຈທິຕພ຺ພາ໌ “ເສາຕາປຕ຺ຕິຜລສມາປຕ຺ຕ຺ວາຍາ”ຕິອາທີນາ ປນ ຈຕຸນ຺ນໍປິ ຜເລສຸ ອຸກາສທີສໍ ເຄສນາຍ ອາຄຕຕ຺ຕາ

ເສາຕາປນ຺ນສກທາຄາມິເນາປິ ອຕ຺ຕເນາ ຜລໍ ສມາປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ຈິຎ຺ຎາຍຕິ໌ ມຄ຺ຄານນ຺ຕຣຜລຈເສນ ຕໍ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ຈ ນ ສກ຺ກາ ຈຕ຺ຕໍ ຈິປສ຺ສນາຈເສນ

ຄສນ຺ຕ ໂກຏິກຸຘມ຺ມານໍ ຄສ຺ສນເສນ ເຄສນາຍ ອາຣທ຺ຘຕ຺ຕາ, ມຄ຺ຄຈາເຣເຕຈ ຈ ຕເທກເທສິທ຺ຘິເຕາ໌ ນ ຈ ມຄ຺ຄານນ຺ຕຣໍ ຜລໍ “ຜລສມາປຕ຺ຕີ”ຕິ

វុច្ចតិ ឥទំ បរិកប្បកថនតោ។ តស្មា ផលសមាបត្តិវចនេនេវ សោតាបត្តិផលម្បិ ផលសមាបត្តិសមាបជ្ជនំ សិទ្ធំ។ តេនាហ “តស្មា”តិអាទិ។

៥៩១។ បយោជនម្បិ តទត្ថាយ បដិបត្តិយា ការណំ ហោតិ តត្ថិយិត្តំ បដិបជ្ជតោតិ “កស្មា សមាបជ្ជន្តី”តិ ការណំ បុច្ឆិត្វា “ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថ”ន្តិ បយោជនំ វិស្សជ្ជិតំ។ កស្មាតិ វា សម្បទានេ និស្សក្កវចនំ, កិស្សាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថន្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ កិលេសទរថបរិឡាហវូបសមេន សន្តេន សុខវិហារេន វិហរណត្ថំ។ សតិបិ វិបាកភាវេ បរិកប្បេន វិនា អនុប្បជ្ជនតោ ផលសមាបត្តិធម្មានំ តស្ស តស្ស អរិយស្ស រុចិវសេនេវ បវត្តិ, យតោ តេសំ សាធិបតិតាតិ អាហ “អទ្ធានំ…បេ… សមាបជ្ជន្តី”តិ។

៥៩២។ ទ្វីហិ អាការេហីតិ ទ្វីហិ ការណេហិ។ យថា ហិ លោកិយជ្ឈានានំ សមធិកេន សម្បយោគសមង្គិភាវេន និព្ពត្តានំ បហានង្គសមតិក្កមមុខេន វុច្ចតិ តថា សមធិកត្តត្តា, ឯវំ ផលសមាបត្តិបិ និព្ពានមនសិការេន និព្ពត្តា តទង្គារម្មណមនសិការមុខេន វុច្ចតិ សង្ខារសង្ខារេហិ វិនិវដ្ដិតមានសេន សមិជ្ឈនតោ។ តេនាហ “និព្ពានតោ”តិអាទិ។ រូបាទិនិមិត្តារម្មណបវត្តមានេន ហិ សង្ខារផលចិត្តំ សង្ខារតោ សង្ខារោ និព្ពិទ្ធចិត្តស្ស តតោ វិនិស្សដនិព្ពានារម្មណំ បវត្តតិ។ ឯវំ បវត្តមានញ្ច តំ និព្ពានតោ អញ្ញស្ស អារម្មណស្ស អមនសិការា, និព្ពានស្ស ច មនសិការា បវត្តតីតិ វុច្ចតិ។

អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយាតិ អនិមិត្តវិមោក្ខភូតាយ ផលសមាបត្តិយា, អនិច្ចានុបស្សនាមុខេន វា សមាបន្នាយ ផលសមាបត្តិយា។ សមាបត្តិយាតិ សមាបជ្ជនាយ។ សព្ពនិមិត្តានន្តិ រូបាទីនំ សព្ពសង្ខារនិមិត្តានំ។ អមនសិការោតិ អាទីនវតោ ទិស្វា វិស្សជ្ជនាយ អនាវជ្ជនំ អសមន្នាហារោ។ អនិមិត្តាយ ច ធាតុយា មនសិការោតិ សព្ពសង្ខារនិមិត្តាភាវតោ អនិមិត្តាយ។ កេហិចិ បច្ចយេហិ ន សង្ខតត្តា ច អសង្ខតាតិ លទ្ធនាមាយ អសង្ខតាយ ធាតុយា ផលសមាបត្តិសហជាតេន មនសិការេន មនសិការំ, តស្សា វា ធាតុយា ផលសមាបត្តិចិត្តសង្ខាតេ មនសិការំ។

៥៩៣។ ឋានសម្ពាធាទិវសេនាតិ ឋានសម្ពាធកញ្ញកវុបដ្ឋានាទិវសេន បវត្តកាលំ ភវង្គម្បិ ចាលានំ ព្យាបារំ ចនតិ។ តេនាហ “បវត្តានុបុព្ពវិបស្សនស្សា”តិ។ សង្ខារារម្មណកោត្រភុចាលានន្តរន្តិ សង្ខារារម្មណស្ស “ចេតនា”ន្តិ លទ្ធនាមស្ស កោត្រភុចាលស្ស អនន្តរំ។ កស្មា បនេត្ថ កោត្រភុចាលំ មគ្គចាលបុរេចារិកំ វិយ និព្ពានារម្មណំ ន ហោតីតិ? ផលធម្មានំ អនិយ្យានិកភាវតោ។ អរិយមគ្គធម្មា ឯវ ហិ និយ្យានិកា។ វុត្តញ្ហិ “កតមេ ធម្មា និយ្យានិកា? ចត្តារោ មគ្គា អបរិយាបន្នា”តិ (ធ៑ ស៑ ១៣៥៣, ១៩០៥)។ តស្មា ឯកន្តេន និយ្យានិកសភាវស្ស វុដ្ឋានភាវេន បវត្តមានស្ស មគ្គចាលស្ស អនន្តរបច្ចយភូតេន ចាណេន និមិត្តតោ វុដ្ឋិតេនេវ ភវិតព្ពន្តិ តស្ស និព្ពានារម្មណតា យុត្តា, ន បន អរិយមគ្គស្ស ភាវិតត្តា តស្ស វិបាកភាវេន បវត្តមានានំ កិលេសានំ អសមុច្ឆិន្ទនតោ អនិយ្យានិកត្តា អវុដ្ឋានសភាវានំ ផលចាលានំ បុរេចារិកចាលស្ស ភវាទិបិ និព្ពានារម្មណតា ឋិតមត្តំ អនុលោមចាលានំ អនុលោមភាវេន។ អរិយមគ្គវីថិយញ្ហិ អនុលោមចាលានិ អនិព្ពិទ្ធបុព្ពានំ ខន្ធខន្ធលោកក្ខន្ធានំ បទាលិនេន លោកិយចាលេហិ ប្រវត្តិបរិវិបន្ធត្តានិ មគ្គចាលានុរូបានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ផលសមាបត្តិវីថិយំ បន តានិ តេន តេន មគ្គេន តេសំ តេសំ កិលេសានំ សមុច្ឆិន្នត្តា តត្ថ កិលេសវិក្ខម្ភនេ និរុស្សុក្កានិ កេវលំ អរិយានំ ផលសមាបត្តិសុខសមង្គិភាវស្ស បរិកប្បមត្តានិ

ហុត្វា ឧប្បជ្ជន្តីតិ ន តេសំ កុតោចិ វុដ្ឋានសម្ភវោ, យតោ តេសំ បរិយោសានកាលំ សង្ខារនិមិត្តវុដ្ឋានតោ និព្ពានារម្មណំ សិយា។

ឯវញ្ច កត្វា “សេក្ខស្ស អត្តនោ ផលសមាបត្តិវឡញ្ជនត្ថាយ ឧទយព្ពយាទិវសេន សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស វិបស្សនានុលោមានុប្បត្តិយា ផលមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ន មគ្គោ”តិ ឥទញ្ច អដ្ឋកថាវចនំ សមត្ថិតំ ហោតិ។ តេនាហ “សេក្ខស្សាបិ ផលមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ន មគ្គោ”តិ។ និព្ពានារម្មណោ អប្បនាភាវេន យថាបរិច្ឆិន្នកាលំ និរន្តរំ ផលចិត្តស្សេវ បវត្តនំ សមាបជ្ជនំ ផលសមាបត្តីតិ អាហ “ផលសមាបត្តិវសេន និរោធេ ចិត្តំ អប្បេតី”តិ។ យទិ អនុបុព្ពវិបស្សនានំ វសេន ផលសមាបត្តិសមាបជ្ជនំ, តេន និហារេន សេក្ខស្ស ឧបរិមគ្គោបិ កថំ ន ហោតីតិ អនុយោគំ សន្ធាយាហ “ផលសមាបត្តិនិន្នតាយា”តិអាទិ។ តេន អញ្ញោយេវ វិបស្សនាចារោ អរិយមគ្គាវហោ, អញ្ញោ ផលសមាបត្តិអាវហោតិ ទស្សេតិ, ស្វាយំ វិបស្សនាយ វិសេសោ វុត្តោ ឯវ។ មេ បនាតិ អភយគិរិវាសិនោ សន្ធាយាហ។ តេ ហិ មគ្គផលវិបស្សនាយ អាលោចេត្វា វទន្តិ។ តេនេវ ហិ “ឯវំ សតី”តិអាទិ វុត្តំ។ អថវា បច្ចវេក្ខណេ កថិយ្យតិ យទិ ឥតរេនាបិ វិបស្សនា ភាវនាយ ភវេយ្យាតិ អធិប្បាយោ។ បិដកត្តយេន ច បដិក្ខិត្តន្តិ “ទស គោត្រភុធម្មា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តី”តិ មគ្គតោ ផលតោ វិបស្សនា វិសុំ កត្វា បវត្តវិបស្សនាវសេន តេសំ វចនំ បដិក្ខិត្តន្តិបិ ន គហេតព្ពំ, អញ្ញថា “ទស គោត្រភុធម្មា”តិ វចនំ វិរុជ្ឈេយ្យាតិ។ ឥទមេវ បន គហេតព្ពន្តិ វុត្តស្សេវត្ថស្ស និគមនំ។ ផលញ្ញស្សាតិអាទិ មហគ្គតវិបាកានំ វិយ លោកុត្តរវិបាកានម្បិ កុសលសទិសតាទស្សនំ។ សមានតោ សទិសតាទស្សនេនេវ ចេត្ថ ទេសនាមគ្គក្កមវសេនាបិ សទិសតា ទស្សិតាយេវាតិ វេទិតព្ពំ។

៨៩៣. ឋិតិយាតិ បតិដ្ឋិតិយា។ យថាបរិច្ឆិន្នកាលញ្ហិ សមាបត្តិយា បវត្តនវសេនាវដ្ឋានំ ឋិតីតិ។ “ចន្ទេ វា សូរិយេ វា ឧគ្គតេ ឋានំ គតេ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ កាលាទិបរិគ្គហណវសេន សមាបជ្ជនំ ចិត្តស្ស អភិសង្ខរណំ អភិសង្ខារោ។

៨៩៤. សង្ខារតេ វតានីតិ រូបនិមិត្តាទិសង្ខារតោ ឯតានិ ឯកតោ កាមំ ន មនសិ ករោតិ អសមន្នាហារតោ។ សព្ពសង្ខាតភាវេនាតិ អនវសេសបរិយាទានវសេន។ សមុទាយសង្ខា ហិ អវយវេសុបិ បវត្តតិ, អវយវញ្ញាតិរោគេន ច សមុទាយោ ន លព្ភតីតិ អវយវភាវម្បិ កិញ្ចិ សមុទាយវសេន វុត្តំ។ តស្មាតិ សព្ពេសំ សង្ខារនិមិត្តានំ ឯកតោ មនសិការាភាវតោ។ យស្មា កថញ្ចិ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ ផលសមាបត្តិតោ វុដ្ឋិតោ នាម ហោតិ, តស្មា វុត្តំ “យំ កថញ្ចស្សា”តិអាទិ។ កថញ្ចស្ស អារម្មណំ នាម ភវង្គាទិ។ មនសិ ករោតីតិ កថញ្ចិ សហជាតេន មនសិការេន មនសិ ករោតិ, តំ វា អារម្មណំ កថញ្ចិ មនសិ ករោតិ។

៨៩៥. ផលស្ស ផលមេវ វា អនន្តរំ ហោតិ បុរិមស្ស បុរិមស្ស បច្ឆិមំ បច្ឆិមំ។ កថញ្ចិ សព្ពបច្ឆិមស្ស។ ផលិតត្តរំ មគ្គចិត្តំ, ផលសមាបត្តិយញ្ហិ “យេន ផលេន និរោធា វុដ្ឋានំ ហោតី”តិ ឥទំ ផលុប្បត្តិយា និរោធា វុដ្ឋានកាលេ វុត្តំ។ តត្ថ និរោធា វុដ្ឋានកាលេ វុត្តំ អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា។ តេសមញ្ញតរស្ស កុសលស្ស, កិរិយស្ស វា អនន្តរំ សមាបត្តិ វុត្តាតិ ហិតត្តា ។

បដិប្បស្សទ្ធទរថន្តិ សព្វសោ បស្សទ្ធកិលេសទរថំ អមតារម្មណន្តិ និព្វានារម្មណំ សុភន្តិ អនាសវតាយ កិលេសស្សាបិ អភាវតោ សោភនំ តណ្ហាសង្ខាតំ លោកាមិសំ វន្តំ ឆឌ្ឌិតំ ឯតេនាតិ វន្តលោកាមិសំ ឧបសន្តកិលេសតាយ, សុសន្តតាយ ច សន្តំ យេន ធម្មេន យោគតោ សមណោ នាម ហោតិ, តស្ស អរិយមគ្គសង្ខាតស្ស សាមញ្ញស្ស ផលន្តិ សាមញ្ញផលំ

ឧជុចក្ខុតាតិ សភាវសម្បន្នោ សុចិនាតិ កិលេសាសុចិវិរហិតោ បរិសុទ្ធំ សុខេនាតិ អនុត្តរសុខេន អភិសង្ខតន្តិ សព្វសោ លហុកាវាបការេន សិនេហិតំ សាតាតិសាតេនាតិ មធុរតមាតេន, លោកុត្តរមធុរតាតេន ច អតិវិយ សាតេន មធុរេន មធុរតេនាបិ ហិ ផលសុខំ សន្តតរតាយ បណីតតរំ អមតេន សមោធិតំ “មធុ វិយា”តិ វុត្តំ សាតាតិសាតំ យេវ វិការេតិ

តស្ស អរិយស្ស ផលស្ស រសភូតំ សារភូតំ តំ សុខំ បញ្ញា ភាវេត្វា យស្មា បណ្ឌិតោ វិន្ទតិ បដិលភតីតិ យោជនា

និរោធសមាបត្តិកថាវណ្ណនា

៨៦៧. តត្រាតិ តស្មិំ “និរោធសមាបត្តិយា សមាបជ្ជនសមត្ថតា”តិ និទ្ទិដ្ឋវចនេ ញាណំ សង្ខេបនិទ្ទេសេន បញ្ហាកម្មំ កត្វាតិ កម្មំ ករោ

៨៦៨. អនុបុព្ពនិរោធវសេនាតិ វិបស្សនានុក្កមេន អដ្ឋ សមាបត្តិយោ អារោហន្តេន តំតំបដិបក្ខនិរោធប្បវត្តេន តិណ្ណំ សង្ខារានំ អនុបុព្ពតោ និរោធវសេន យថាបរិច្ឆិន្នកាលំ យា ចិត្តចេតសិកានំ អប្បវត្តិ, អយំ និរោធសមាបត្តីតិ អត្ថោ កេ សមាបជ្ជន្តិ, កេ ន សមាបជ្ជន្តីតិ កាយំ សមាបជ្ជនសមត្ថា បហានតាយ បភេទំ បុច្ឆិតា, តត្តិស្សន្ទនំ បន ករណតោ បច្ឆា វិស្សជ្ជេត្វា អសមាបជ្ជនកេ តាវ ទស្សេន្តោ “សព្វេបិ…បេ… ន សមាបជ្ជន្តី”តិ អាហ យថា “វាមំ មុញ្ចា, ទក្ខិណំ គណ្ហា”តិ តត្ថ “សព្វេបី”តិ វុត្តំ បុថុជ្ជនាទីនំ តិណ្ណំ វិសេសនំ តេ ហិ អដ្ឋន្នំ សមាបត្តីនំ លាភិនោបិ អលាភិនោ វិយ សមាធិម្ហិ អបរិបូរការិតាយ និរោធំ សមាបជ្ជិតុំ ន សក្កោន្តិ កាមច្ឆន្ទាទិសមុច្ឆិន្ទនេន ហិ សមាធិម្ហិ បរិបូរការិតា, ន ឈានាទិកម្មមត្តេន អនាគាមិនោ, អរហន្តោតិ ឯត្ថ សុក្ខវិបស្សកា ច អនាគាមិនោ, សុក្ខវិបស្សកា ច អរហន្តោតិ សុក្ខវិបស្សកសទ្ទោ បច្ចេកំ យោជេតព្វោ ឯកទេសបិ ចេតោ សតិបិ វិបស្សនាពលេ សមាធិពលស្ស អភាវតោ និរោធំ ន សមាបជ្ជន្តិ អនុបុព្ពវិហារសមាបត្តិញ្ញេវ សមាធិពលំ វុត្តន្តិ បុរិមកា បន តយោ សតិបិ សមាធិពលេ វិបស្សនាពលស្ស អភាវតោ, អបរិបុណ្ណត្តា ច សមាបជ្ជិតុំ ន សក្កោន្តិ អបរិបុណ្ណតា ចស្ស សង្ខារានំ ន សម្មា បរិមទ្ទិតត្តា អដ្ឋ សមាបត្តិ…បេ… សមាបជ្ជន្តី”តិ វត្វា តត្ថ ការណំ បរិញ្ញាវសេនេវ ទស្សេតុំ “ទ្វីហិ ពលេហី”តិអាទិ វុត្តំ តយោ ច សង្ខារាតិ ឯត្ថ តយោតិ សាមិអត្ថេ បច្ចត្តវចនំ, តិណ្ណន្តិ អត្ថោ ញាណចរិយាហីតិ ញាណប្បវត្តីហិ និរោធសមាបត្តិយាតិ និរោធសមាបជ្ជនាយ ញាណំ អមតំ សម្មុតាតិ អយំ ពលទ្វយសមន្នាគមាទិកា យថាវុត្តនិរោធសមាបត្តិអាវហា សម្បត្តិ អនាគាមិខីណាសវេវតិ អនាគាមិនោ ចេវ ខីណាសវេ ច

៨៦៩. សមថពលន្តិ កាមច្ឆន្ទាទិកេ បច្ចនីកធម្មេ សមេតីតិ សមថោ, សោ ឯវ បដិបក្ខេហិ អកម្បិយដ្ឋេន ពលំ អនិច្ចាទិវសេន វិវិធេហិ

អាការេហិ បញ្ញាបេតីតិ វិបស្សនា, យា ឯវំ វុត្តនយេន ពលន្តិ វិបស្សនាពលំ។ នេក្ខម្មវសេនាតិអាទីសុ កាមច្ឆន្ទវិក្ខេបស្ស នេក្ខម្មសង្កប្បស្ស, អលោភបធានស្ស ច តទាបវត្តកុសលចិត្តុប្បាទស្ស វសេន ចិត្តស្ស ឯកគ្គតាវដ្ឋានតា យោ អវិក្ខេបោ, តំ សមថពលំ។ ព្យាបាទវិក្ខេបស្ស អព្យាបាទវិតក្កស្ស, អទោសបធានស្ស ច តទាបវត្តកុសលចិត្តុប្បាទស្ស វសេនេវ។ ថិនមិទ្ធវិក្ខេបិកាយ វិក្ខេតំ កត្វា មនសិការេនាន ឧបដ្ឋិតអាលោកសញ្ញាយ វសេន។ ឧទ្ធច្ចវិក្ខេបស្ស អវិក្ខេបស្ស សមាធានស្ស វសេន។ សកលមិច្ឆាវិតក្កវិក្ខេបស្ស និលាបត្តអានាបានស្សតិនិទ្ទិដ្ឋបដិនិស្សគ្គានុបស្សីអស្សាសបស្សាសានំ វសេន ចិត្តស្ស ឯកគ្គតាវដ្ឋានតា យោ អវិក្ខេបោ, តំ សមថពលន្តិ អត្ថយោជនា។

ឯវំ ឧបការស្ស ពលស្ស វសេន សមថពលំ ទស្សេត្វា ពលាតិ តំ អដ្ឋន្នំ សមាបត្តីនំ វសេន បដិបក្ខេហិ អកម្បិយតាយ ច ពលប្បត្តិវសេន ទស្សេតុំ “បឋមជ្ឈានេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ នីវរណេតិ នីវរណនិមិត្តំ នីវរណបច្ចយា។ ន កម្បតីតិ ឈានសមង្គីបុគ្គលោ, ឈានសម្បយុត្តសមាធិ វា។ សោ ហិ វិសេសតោ ពលា “សមថពល”ន្តិ អភិប្បេតោ។ តថា ហិ កោនេត្ថ សមថពលន្តិ ពលេដ្ឋា បុច្ឆិតោ។ ឧទ្ធច្ចេតិ ឧទ្ធច្ចនិមិត្តំ។ ឧទ្ធច្ចសហគតកិលេសេតិ ឧទ្ធច្ចេន សម្បយុត្តលោភអហិរិកាទិកិលេសហេតុ។ ខន្ធេតិ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តវេទនាទិក្ខន្ធនិមិត្តំ។ ន កម្បតីតិអាទីនិ អញ្ញមញ្ញវេវចនានិ។ កម្បតិ ច វាតាបកេយា។ ចលតិ បរិក្ខយតិ។ វេធតិ សន្ធាវតិ។ ឧទ្ធច្ចេ ន កម្បតិ, ឧទ្ធច្ចសហគតកិលេសេ ន ចលតិ, ឧទ្ធច្ចសហគតក្ខន្ធេ ន វេធតីតិ វា យោជេតព្ពំ។ ឧទ្ធច្ចគ្គហណញ្ចេត្ថ សមថស្ស ឧជុបដិបក្ខតាយ តទេកដ្ឋេន ពលប្បត្តិទស្សនត្ថំ។ តេនេតំ អដ្ឋន្នម្បិ សមាបត្តីនំ សាធារណតោ កិច្ចាតិសយទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ ពលំ សមថពលន្តិ យាយំ នេក្ខម្មាទិវសេន លទ្ធាយ ចិត្តេកគ្គតាយ នីវរណាទីហិ អកម្បិយតា, តានិ ច អកម្បិត្វា អដ្ឋានំ, ពលំ សមថពលំ។

ពលាតិ វិបស្សនាពលំ និទ្ទិសន្តោ យស្មា វិបស្សនា សរូបតោ សត្តហិ អនុបស្សនាហិ សង្គហិតា, តស្មា តតោ តតោ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ តាសំ វសេន អនុបស្សនា កាតព្ពា, តត្ថេវ ឯកេន វេត្ត អនុបស្សនាកិច្ចំ បរិបុណ្ណំ ហោតីតិ “អនិច្ចានុបស្សនា វិបស្សនាពលំ...បេ... បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា វិបស្សនាពល”ន្តិ សរូបតោ ទស្សេត្វា បុន តា ហេដ្ឋា វុត្តនយេន វិសយវិភាគេន ទស្សេតុំ “រូបេ អនិច្ចានុបស្សនា”តិអាទិ វុត្តំ។ ពលាបិ បដិបក្ខេហិ អកម្បិយតាវ ពលដ្ឋោតិ ទស្សេតុំ “អនិច្ចានុបស្សនា វិបស្សនាពល”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ អវិជ្ជាយាតិ ទ្វាទសសុ អកុសលចិត្តុប្បាទេសុ អវិជ្ជានិមិត្តំ។ អវិជ្ជាសហគតកិលេសេតិ អវិជ្ជាយ សម្បយុត្តលោភទោសាទិកិលេសវត្ថុនិមិត្តំ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយត្តា សុវិញ្ញេយ្យមេវ។ អវិជ្ជាគហណញ្ចេត្ថ វិបស្សនាយ ឧជុបដិបក្ខតាយ តទេកដ្ឋេន ពលប្បត្តិទស្សនត្ថំ។ តេនេតំ សត្តន្នម្បិ អនុបស្សនានំ សាធារណតោ កិច្ចាតិសយទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ ពលំ វិបស្សនាពលន្តិ យាយំ អនិច្ចានុបស្សនាទិវសេន លទ្ធស្ស វិបស្សនាញាណស្ស និច្ចសញ្ញាទិនិមិត្តំ អកម្បិយតា, តា ច អកម្បិត្វា អដ្ឋានំ, ពលំ វិបស្សនាពលំ។

វិតក្កវិចារា វចីសង្ខារា វាចំ សង្ខរោន្តិ បវត្តេន្តីតិ កត្វា។ តេនាហ “បុព្វេ ខោ, អាវុសោ វិសាខ, វិតក្កេត្វា វិចារេត្វា បច្ឆា វាចំ ភិន្ទតិ, តស្មា វិតក្កវិចារា វចីសង្ខារា”តិ (ម· និ· ១·៤៦៣; សំ· និ· ៤·៣៤៨)។ តេ បន ទុតិយជ្ឈានេ វូបសន្តា ហោន្តីតិ អាហ “ទុតិយជ្ឈានំ...បេ... បដិប្បស្សទ្ធា ហោន្តី”តិ។ កាយេន សង្ខរីយន្តីតិ កាយសង្ខារា, អស្សាសបស្សាសា។ តថា ហិ វុត្តំ “អស្សាសបស្សាសា

ខោ, អាវុសោ វិសាខ, កាយិកា ឯតេ ធម្មា កាយប្បដិពទ្ធា, តស្មា អស្សាសបស្សាសា កាយសង្ខារោ"តិ (ម។ និ។ ១.៤៦៣; សំ។ និ។ ៤.៣៤៨)។ តេ បន យស្មា ចតុត្ថជ្ឈានេ វូបសន្តា ហោន្តិ, តស្មា អាហ "ចតុត្ថជ្ឈានំ...បេ... បដិប្បស្សទ្ធា ហោន្តី"តិ។ ចិត្តេន សង្ខរីយន្តីតិ ចិត្តសង្ខារា, សញ្ញា វេទនា។ តថា ហិ វុត្តំ "សញ្ញា ច វេទនា ច ចេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្តប្បដិពទ្ធា, តស្មា សញ្ញា ច វេទនា ច ចិត្តសង្ខារោ"តិ (ម។ និ។ ១.៤៦៣; សំ។ និ។ ៤.៣៤៨)។ តេ បន យស្មា និរោធំ សមាបន្នស្ស វូបសមន្តិ, តស្មា វុត្តំ "សញ្ញាវេទយិត...បេ... បដិប្បស្សទ្ធា ហោន្តី"តិ។

ញាណចរិយាសុ វិវដ្ដានុបស្សនាគ្គហណេន ច តស្ស អាទិភូតា សេសានុបស្សនាបិ គហិតាវ ហោន្តិ តទវិនាភាវតោ។ មគ្គា ញាណចរិយា, ផលសមាបត្តិ ញាណចរិយាតិ មគ្គផលសមាបត្តីនំ ញាណចរិយាភាវវចនំ មគ្គផលធម្មានំ ញាណបធានត្តា, ញាណេន វា ឥន្ទ្រិយាធិបតិហេតុមគ្គបច្ចយាទិវសេន សាតិសយបច្ចយភូតេន សេសា មគ្គផលធម្មា ចរិតា បវត្តិតាតិ កត្វា តថា វុត្តំ។ សមាធិចរិយាសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឥមាហិ សោឡសហីតិ អដ្ឋន្នំ អនុបស្សនានំ, អដ្ឋន្នញ្ច មគ្គផលញាណានំ វសេន ឥមាហិ សោឡសហិ ញាណបវត្តីហិ។

នវហិ សមាធិចរិយាហីតិ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ អដ្ឋ សមាធិចរិយា, តាសំ ឧបចារសមាធិ ឧបចារសមាធិភាវសាមញ្ញេន ឯកា សមាធិចរិយាតិ ឯវំ នវហិ សមាធិចរិយាហិ។ តេនាហ "បឋមជ្ឈានំ សមាធិចរិយា"តិអាទិ។ បឋមជ្ឈានបដិលាភត្ថាយ វិតក្កោ ចាតិអាទិ នានាវជ្ជនុបចារវសេន វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ, ឧបរិសមាបត្តីនម្បិ ឧបចារស្ស តថេវ វុត្តត្តា។ ន ហិ ឯកាវជ្ជនេ ចតុត្ថជ្ឈានាទិឧបចារេ បីតិអាទយោ សម្ភវន្តិ។ ឯត្ថ ច "បឋមជ្ឈានបដិលាភត្ថាយា"តិអាទិវចនតោ ឧបចារសមាធិស្សាបិ បរិវុទ្ធិ ឥច្ឆិតព្ពាតិ ទស្សេតិ។ កិំ បនេត្ថ សមថពលសមាធិចរិយានំ នានត្តំ, កិំ វា វិបស្សនាពលលោកិយញាណចរិយានំ? យថា សមថពលេបិ "នេក្ខម្មវសេន"តិអាទិនា ឧបចារសមាធិនា សទ្ធិំ អដ្ឋសុ សមាបត្តីសុ អប្បនាសមាធិមេវ វុត្តោ, តថា សមាធិចរិយាសុ, វិបស្សនាពលលោកិយញាណចរិយាសុ ច វិបស្សនាវ វុត្តាតិ? កិញ្ចាបិ វុត្តា, វិវដ្ដានុបស្សនា បន បុរេចរញាណាទិវិបស្សនាពលេ អវុត្តា ឯវ ញាណចរិយាសុ វុត្តា។ អបិច បដិបក្ខេហិ អកម្បិយដ្ឋេន ពលដ្ឋេន, បញ្ចន្នំ វសីភាវានំ វសេន សុចិណ្ណតា ចរិយដ្ឋេន, ឯតេនេវ សមថពលសមាធិចរិយានម្បិ នានត្តំ សំវណ្ណិតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។

វសីភាវតា បញ្ញាតិ ឯត្ថ វសោ ឯតស្ស អត្ថីតិ វសី, តស្ស ភាវោ វសីភាវោ, សា ឯវ វសីភាវតា។ "វសិយោ"តិ បន បាឡិយំ ឥត្ថិលិង្គវសេន វុត្តត្តា តាយោ ទស្សេតុំ "វសីតិ បញ្ច វសិយោ"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឈានំ អាវជ្ជន្តស្ស និរន្តរំ ឈានង្គេសុ ចិត្តប្បវត្តនសមត្ថតា អាវជ្ជនវសី។ សមាបជ្ជិតុកាមស្ស សីឃំ ឈានំ សមាបជ្ជនសមត្ថតា សមាបជ្ជនវសី។ អច្ឆរាមត្តំ វា កតិបយច្ឆរាមត្តំ វា ខណំ ឈានំ ឋបេតុំ សមត្ថតា អធិដ្ឋានវសី។ តថេវ លហុំ វុដ្ឋាតុំ សមត្ថតា វុដ្ឋានវសី។ បច្ចវេក្ខណវសី បន អាវជ្ជនវសិយា ឯវ និដ្ឋិតា។ បច្ចវេក្ខណជវនានេវ ហិ តត្ថ អាវជ្ជនានន្តរានីតិ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន ហេដ្ឋា អាគតោ ឯវ។ អយញ្ច វសីភាវោ សមាធិចរិយានំ វសេន វុត្តោ។ ញាណចរិយាសុ បន លោកុត្តរានំ ញាណចរិយានំ វសីភាវាបាទនកិច្ចំ នាម នត្ថិ។ បដិបក្ខស្ស សុវិហតត្តា សភាវសិទ្ធោ តត្ថ វសីភាវោ, លោកិយានំ បន បគុណពលវភាវាបាទនេន វសីភាវោ លព្ភតេវ។

២៥០. ឧក្កដ្ឋនិទ្ទេសោតិ អនវសេសនិទ្ទេសោ. ចុទ្ទសហិ ញាណចរិយាហិ ហោតិ អគ្គមគ្គផលានំ អនធិគតត្តាតិ. យទិ ឯវន្តិ យទិ ឧក្កដ្ឋនិទ្ទេសវសេន “សោឡសហិ ញាណចរិយាហី”តិ វុត្តំ, តតោ អវកំសវសេនបិ បុច្ឆិតព្វំ, ឯវំ សន្តេ កិំ ន ហោតិ និរោធសមាបជ្ជនន្តិ អធិប្បាយោ. បញ្ច កាមគុណា វឌ្ឍន្តា ឯតស្ស អត្ថីតិ បញ្ចកាមគុណិកោ, កាមរាគោ. អប្បហីនត្តា អសមុច្ឆិន្នត្តា. ន ហិ កាមរាគស្ស វិក្ខម្ភនប្បហានមត្តំ និរោធស្ស អធិដ្ឋានំ ឃដិតុំ សក្កោតិ. តស្មាតិ សមាធិបរិបន្ថិកស្ស កាមរាគស្ស សុប្បហីនត្តា. ឯតេន កាមំ មគ្គផលញាណចរិយា លោកិយញាណសមាធិចរិយា វិយ និរោធសមាបជ្ជនេ សទ្ធេបន ន វិនិយុជ្ជន្តិ តទា អប្បវត្តនតោ, តស្ស តស្ស បន បដិបក្ខស្ស សមុច្ឆិន្នត្តា ពលចរិយានំ វិសេសបច្ចយតាយ និរោធសមាបត្តិយា អធិដ្ឋានំ ហោតីតិ ទស្សេតិ. ឯសាតិ អនាគាមី. តេនេវ “និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស”តិអាទិវចនំ អនាគាមិនោ និរោធា វុដ្ឋានំ សន្ធាយ វុត្តំ “នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសល”ន្តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣១៥) វចនតោ, អញ្ញថា “នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣១៥) វុច្ចេយ្យ.

២៥១. “បញ្ចវោការភវេ”តិ កស្មា វុត្តំ, ននុ ចតុវោការភវេបិ អរូបជ្ឈានវសេន យថារហំ អនុបុព្ពសមាបត្តិ លព្ភតីតិ? កាមំ លព្ភតិ, សា បន “អនុបុព្ពសមាបត្តី”តិ ន វុច្ចតិ ឯកទេសភាវតោ. អដ្ឋសមាបត្តិវសេនេវ ច “អនុបុព្ពសមាបត្តី”តិ វុច្ចតីតិ ទស្សេន្តោ អាហ “បឋមជ្ឈានាទីនំ ឧប្បត្តិ នត្ថី”តិ. វត្ថុស្ស អភាវាតិ ហទយវត្ថុនោ អភាវាតិ វទន្តិ, ករជកាយសង្ខាតស្ស បន វត្ថុនោ អភាវាតិ អត្ថោ. យទិ ហិ អារុប្បេ និរោធំ សមាបជ្ជេយ្យ, ចិត្តចេតសិកានំ, អញ្ញស្ស ច កស្សចិ អភាវតោ អបញ្ញត្តិកោវ ភវេយ្យ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពុតសទិសោ. កិញ្ចាយំ ឧបាទាយ និរោធំ សមាបន្នោតិ វុច្ចេយ្យ, កិំ វា ឯតាយ វត្តិកាយ. អង្គវេកល្លតោ តត្ថ អារុប្បេ និរោធសមាបត្តិសមាបជ្ជនំ.

២៥២. សង្ខារានំ បវត្តិភេទេតិ សង្ខតធម្មានំ ខណេ ខណេ ឧប្បជ្ជនេ, ភិជ្ជនេ ច, តេសំ វា កុសលាទិភេទភិន្នេ យថារហំ តីហិ ទុក្ខតាហិ ឧបទ្ទុតេ បវត្តិវិការេ. ចិត្តចេតសិកវិការេហិ រូបធម្មេហិ លព្ភមានាបិ សង្ខារទុក្ខតា អនត្ថាហារិកត្តំ អាបជ្ជតិ. ឧក្កណ្ឋិត្វាតិ និព្ពិន្ទិត្វា. និព្ពានំ បត្វាតិ អនុបាទិសេសនិព្ពានំ បត្វា វិយ. សុខន្តិ និទ្ទុក្ខំ.

២៥៣. សមថវិបស្សនាវសេនាតិ យុគនទ្ធានំ វិយ អញ្ញមញ្ញូបការិតាយ សហិតានំ វសេន. ឧស្សក្កិត្វាតិ ឧក្កំសំ បត្វា យាវ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនា, យាវ ច អនុលោមញាណា អារុហិត្វា. និរោធមេវាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិត្វា តំ និរោធេន្តស្ស. អញ្ញស្ស កស្សចិបិ ចិត្តស្ស អនុប្បជ្ជនេន ឧភយស្សា និរោធសមាបត្តិយា សមាបជ្ជនំ ហោតិ. “យោ ហី”តិអាទិនា “សមថវិបស្សនាវសេនា”តិ វុត្តមេវត្ថំ ព្យតិរេកមុខេន វិភាវេតិ. នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិំ បត្វា តិដ្ឋតិ តទ្ធិ សុទ្ធសមថវិបស្សនាយ អភាវតោ. យោ វិបស្សនាវសេនេវ ឧស្សក្កតិ សចេ អរិយោ ផលសមាបត្តិកោ, សោ អត្តនោ ផលសមាបត្តិំ បត្វា តិដ្ឋតិ. អថ បុថុជ្ជនោ, សេខោ វា មគ្គត្ថិកោ តាយ ចេ វិបស្សនាយ មគ្គំ បត្វា ផលេ ឋិតោ, សោបិ ផលសមាបត្តិំ បត្វា តិដ្ឋតិច្ចេវ វុច្ចតិ. សោតិ ឧភយវសេន បដិបន្នោ. នត្ថិ និរោធសមាបត្តិ.

ប័សិ៍៣៉ ឃេត ផលច្ឆយនយត្ថាកយាឌិតា គិរេទាឆំ នយាបជ្ជិត្តំ នយេត្វា េហាតិ, េសា ចិឌិ បេកច ចិកាចិេតាតិ នយាបជ្ជតាកាេរយច ឌេឃ្សេត្តា “កាតកត្តកិេច្ចា”តិអាឌិយាហ៉ តត្រៀនប្តានយ្សិ កាចតាត៌ នាឆាេរហំ បុទ្ធាកិច្ចំ៉ តត្វ នប្លាេរតិ តស្មិំ បឃយញ្ញ្សាេត, បឃយញ្ញ្សាតចិត្តប្បាេឌ ចា នប្លាេរ៉

“ចិបឃ្សតិ”តិ ចុត្តំ, កិឌិសិ បេតត្វ ចិបឃ្សតា ព្ហទ្ធិតព្វាតិ តំ គិទ្ធាេរលាត្វំ “ចិបឃ្សតា បេតសា”តិអាឌិតា តេយច ចិបឃ្សត៌ តិឆា កិត្តិត្វា ឌេឃ្សតិ៉ យត្ថា េច ចិបឃ្សតា, ឌត្ថាកិញ្ញាំ យក្កំ នាេឆតិ៉ តិក្លា េច, លិប្បាកិញ្ញាត្តិ អឃំ យត្ថតិក្លតាឃ ចិេនេសា៉ លក្លលាប្បត្តា បត ចិបឃ្សតា យក្កឃ្ស បច្ចេឃា េហាតិេឃចាតិ ព្លយយត្វំ ឌេឃ្សេត្តា អាហ “នប្លារ...េប... េហាតិេឃចា”តិ៉ តិក្លាច ចដ្ឋតិ នប្លារាេយុលោបិ នតិ នប្តនប្លាេរហិ ចិចដ្ឋតាកាេរតេច បចត្តតេតា, យេក្កា ចិឃ ចិនប្លារកាតឃ្ស ផលឃ្ស បច្ចឃកាចេតា ច៉ េតតាហ

“យក្កកាចតានឌិសា”តិ៉ ឃស្មា អតិយត្ថា នយចាឌិកា នប្លារាត៌ គិេរាឆេត អនយត្វា នយចតិដ្ឋា េហាតិ, អតិតិក្លា ឆាលាឌិកា សាតិនឃំ នប្លាេរសុ ឆោនឌេឃ្សេត ផលនយាបត្តិតិដ្ឋា េហាតិ, តស្មា ចុត្តំ “តាតិយត្ថតាតិតិក្លា ចដ្ឋតី”តិ៉ ឲុន គិេរាឆនយាបជ្ជតេកា៉ េត នប្លាេរតិ េត បឃយញ្ញ្សាតនប្លាេរ៉

“តេឆចា”តិ ព្លយិតា “តាតិយត្ថាឃ តាតិតិក្លាឃា”តិ ព្លយយត្វំ អាកឌ្ឍតិ៉ ឲុន តេឃា េនេនសុបិ៉ “អាកិញ្ចញ្ញាយតត៌ នយាបជ្ជិត្វា ចុដ្ឋាឃ តត្វ នប្លាេរ តេឆច ចិបឃ្សតី”តិ ចត្តត្តំ, េហដ្ឋា ចុត្តតឃត្តា បត តំ អចត្វា “ចត្តញ្ញិឆំ បុទ្ធាកិច្ចំ កេរាតិ”េច្ចច ចុត្តត្តិ េកាឌិ, តំ េតានំ យតិយត្តំ៉ ចិបឃ្សតាចាេរតា ហិ នយាឌិចាេរា, តស្មា នយាបត្តិេតា ចុដ្ឋាឃ បុទ្ធាកិច្ចំ កាតត្តំ៉ តឆា ហិ បេរេតាបិ “អាកិញ្ចញ្ញាយតត៌ នយាបជ្ជិត្វា ចុដ្ឋាឃ ព្លយំ បុទ្ធាកិច្ចំ កត្វា”តិអាឌិ (ចិសុទ្ធិ៉ ៗ៉ប័សិ៍៥) ចក្លតិ, ត បត “តត្វ នប្លាេរ តេឆច ចិបឃ្សិត្វា”តិ៉ តាតាពត្ថអចិេកាបតត្តិ អត្តតា អនយព្ហត្ថឃ្ស បរិក្លារឃ្ស អចិតានត៌៉ ឃឆា តំ ត ចិតឃ្សតិ, តឆា អឌិដ្ឋាត៌៉ នឃ្លបឌិយាតតត្តិ នឃ្លឃ្ស បឌិយាតតាចជ្ជត៌៉ នត្ថុបេក្កានតត្តិ នត្ថុ បេក្កានតាចជ្ជត៌៉ អទ្ធាតបរិេច្ឆឌត្តិ ឌីចិតទ្ធាតបរិេច្ឆឌំ បុទ្ធាកិច្ចំ កេរាតីតិ នព្វត្ថា៉

ប័សិ៍៤៉អឌិដ្ឋាតព្វត្តិ ចិត្តំ ដ្ឋប្បាេឌតព្វំ៉ តឆា ចិត្តប្បាឌតេយច េហត្វ អឌិដ្ឋាត៌៉

ចិត្តឌេទ្ធបិឌិត៌ អតុប្បជ្ជតេតា, បច្ឆាឌាតបច្ចឃាឌិដ្ឋបត្វយ្ហកាចេតា ច នត្តាហេយច តឆា នរីរំ បចត្តតិ, តេតា បរំ កិលយតីតិ នត្តាហេយច បរិច្ឆិត្តិត្វា គិេរាឆំ នយាបជ្ជតីតិ ចឌត្តិ៉

នយាបត្តិចេនេតចាតិ គិេរាឆនយាបត្តិចេនេតច៉ ត៌ អក្កិអាឌិអត្តរាឃំ េក្លតិ នយាបត្តេកា អឌិដ្ឋាតចេនតាតិ អឌិប្បាេឃា៉ អាឃស្មេតា នព្វិចឃ្សាតិអាឌីសុ ឃំ ចត្តត្តំ, តំ េហដ្ឋា ព្លទ្ធិកាចាឃំ (ចិសុទ្ធិ៉ ៗ៉ៗសិ៍៣) ចុត្តេយច៉

ប័សិ៍៩៉ឲុតឃ្សាតិ គិេរាឆំ នយាបជ្ជត្តឃ្ស, គិេរាឆនយាបជ្ជតឃ្ស ចា៉ តស្មិំ នយេឃតិ តស្មិំ តឃ្ស កិក្ខេតា ដ្ឋបនក្កយតនយេឃ ចុដ្ឋាតិេឃច៉

កាលបរិច្ឆេទសទិសេនេវាតិ។

ឯវំ គរុកាតិ អគ្គិអាទីហិបិ អនភិភវនីយំ និរោធំ សមាបន្នំ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋាបនតោ ឯវំ គរុកា ហិ សង្ឃស្ស អាណា នាម, តស្មា អត្តនោ ហិតត្ថំ អាកង្ខន្តេន ជីវិតហេតុបិ សង្ឃស្ស អាណា ន អតិក្កមិតព្វាតិ អធិប្បាយោ។

៨៧៧។ បក្កោសតិ “សត្ថា តំ, អាវុសោ, អាមន្តេតី”តិ។ “ឧដ្ឋហិស្សាមី”តិ អាវជ្ជិតព្វន្តិ សម្ពន្ធោ។

៨៧៨។ ជីវិតទ្ធានស្សាតិ អត្តនោ ជីវិតកាលស្ស ជីវិតបវត្តិយា។ អាយុ ឯវ អាយុសង្ខារា។ “អាយុស្មាវិញ្ញាណានី”តិ ច វទន្តិ, តេ ចស្ស បកតិចិត្តស្សេវ អារម្មណំ ហោន្តិ។ អនន្តានិរោធេ មរណំ នត្ថិ ចរិមកចិត្តេន មីយតោ។ អាវជ្ជិត្វាវ សមាបជ្ជិតព្វំ “សហសា មរណំ មា អហោសី”តិ។ សហសា ហិ មរណេ អញ្ញាព្យាករណកិច្ចាទាននានុសាសនាទីនិ អនិស្សរោ សិយា, អនាគាមិនោ វា អគ្គមគ្គាធិគមោ សិយា។ អវសេសន្តិ នានាពទ្ធអវិកោបនាទីនិ បុព្ពកិច្ចំ វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ។

៨៧៩។ កិញ្ចាបិ “ឯកំ វា ទ្វេ វា”តិ អនិយមេត្វា វុត្តំ, ទ្វេ វារេ ឯវ បន និយមេត្វា វទន្តិ។ ចិត្តវារេតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនចិត្តវារេ។ និរោធំ ផុសតីតិ អចិត្តកភាវមេវាហ។ និរោធស្ស បយោគត្តាតិ ចិត្តនិរោធាយ បយោគភាវតោ, ពលទ្វយសម្ភរណាទិបយោគស្ស ចិត្តនិរោធត្តាតិ អត្ថោ។ សមថវិបស្សនាពលសមង្គិតាយ, ញាណសមាធិចរិយាវសីភាវេន ទ្វេ អញ្ញមញ្ញានតិវត្តនវសេន យុគនទ្ធត្តាតិ អាហ “ទ្វេ សមថវិបស្សនាធម្មេ យុគនទ្ធេ កត្វា”តិ។ អនុបុព្ពនិរោធស្ស បយោគោតិ បឋមជ្ឈានាទីនំ, តទនុបស្សនានញ្ច អនុបុព្ពតោ និរោធនស្សាយំ បយោគោ។ ឋានំ វុត្តនយេន អដ្ឋសមាបត្តិអារោហនំ ន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិយា សមាបជ្ជនស្ស។ តស្មា ទ្វិន្នំ ចិត្តានំ ឧបរិ ចិត្តានិ ន បវត្តន្តីតិ យោជនា។

បរតោ អចិត្តកោ ភវិតុំ ន សក្កោតីតិ សកលំ យថាបរិច្ឆិន្នកាលំ អចិត្តកោ ភវិតុំ ន សក្កោតិ។ តញ្ច សោ សង្ឃបដិមាននសត្ថុបក្កោសនអទ្ធានបរិច្ឆេទាវជ្ជនានំ អករណេន, ន នានាពទ្ធអវិកោបនស្ស។ តស្ស ហិ អករណេន ការណំ កោចិ តាទិសស្ស បរិក្ខារស្ស អវិនាសោ ន សិយា, ន និរោធសមាបត្តិវិនាសោ។ អយញ្ច អត្ថោ យថាកាលេ វត្វា វិភាវិតោ ឯវ។ ឯវំ សន្តេ តីហិ អាការេហិ និរោធសមាបត្តិយា វុដ្ឋានំ ហោតីតិ អាបជ្ជតិ, តស្មា តំ ន សារតោ បច្ចេតព្វំ។ បដិសង្ខាតព្វំ បន អាកិញ្ចញ្ញាយតនេយេវ បតិដ្ឋាតីតិ ឋបិតា សមាបត្តិយា វិនាសេ ជាតេ ឯវំ ហោតីតិ វទន្តិ, អវិនាសេន្តេន បន យថាបរិច្ឆិន្នកាលជីវិតក្កមេន ផលចិត្តុប្បត្តិយា វុដ្ឋានំ ហោតិ។ ឯវញ្ច កត្វា កម្មកិលេសាទិព្យាហតត្តបរិយាទានកម្មាទិវសេន មហតាទីនិ សមត្ថំ ហោតីតិ កេចិ វទន្តិ។ អបរេ បន “បុព្ពកិច្ចស្ស អកតត្តា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបន្នមត្តោវ ‘បដិសង្ខាតព្វំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនេ បតិដ្ឋាតី’តិ វុត្តត្តា សង្ឃបដិមាននាទិឯកច្ចបុព្ពកិច្ចាករណេ អញ្ញេវកល្លតោ និរោធសមាបត្តិសមាបជ្ជនំ ន ឥជ្ឈតេវា”តិ វទន្តិ។ វត្តសទិសេនេវ និរោធសមាបត្តិយា, យទិទំ បុព្ពកិច្ចករណំ។ តស្មា តត្ថ យំ ករុណំ, តស្ស អករណំ សមាបជ្ជនំ វិនាសេតីតិ អបរេ។ ជីវិតំ និត្វា

ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ "ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᨶ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩔ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ᪨

ᨿᨳᩣ ᨸᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨠᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩏᨸᨾᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᩴ᪨

᪘᪘᪐᪨ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ᪨ "ᨠᩣᩃᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨮᩣᨶᩴ ᨽᩮᩔᨲᩥ᪨

᪘᪘᪑᪨ ᩅᩥᩅᩮᨠᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩔᩁᨱᩅᩥᩅᩮᨠᨲ᩠ᨲᩴ, ᨸᨣᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ, ᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪘᪘᪒᪨ ᩅᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨲ᩠ᨲᨿᨸᨭᩥᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ, ᩋᩅᩈᩮᩈᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᨾᨲ᩠ᨲᩣᩅᩈᩮᩈᨲᩣᨿ ᨧ ᨾᨲᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ "ᨾᨲᩔ ᨧ ᩈᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨧ ᨠᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩴ ᨲᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨲ᩠ᨲᨿᨸᨭᩥᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ, ᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᨾᨲ᩠ᨲᩣᩅᩈᩮᩈᨲᩣᨿ ᨸᨶ ᩋᩣᨿᩩᩏᩈ᩠ᨾᩣᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨸᨣᨾᩣᨶᨸᨣᨾᨲᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨿ᩠ᩅᩣᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪘᪘᪓᪨ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ, ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨻᩃᩮ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩣᩁᩮᩣᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨸᨿᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨸᨿᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ "ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩣ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨

ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩪᨸᩈᨾᨲᩮᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾᨲ᩠ᨳᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩁᩥᨿᩮᩉᩥ ᩑᩅ ᨶᩥᩈᩮᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩋᩁᩥᨿᨶᩥᩈᩮᩅᩥᨲᩴ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᨠᩣᨿᨲᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩥᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩥᨠᩣᨿᩴ᪨ ᩋᩁᩥᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨧᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨸᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨽᩣᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣᨸᩦᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣ᪨

ᩋᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᨽᩣᩅᩣᨴᩥᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪘᪘᪔᪨ ᩋᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᨽᩣᩅᩣᨴᩥᩈᩥᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᨸᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᨠᩁᨱᩦᨿᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨴᩥᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ᪨ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩩᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩩᨶᩴ, ᨴᩪᩁᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᨴᩣᨶᩴ, ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ᪨ ᨸᩣᩉᩩᨶᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᨴᩣᨶᩴ, ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ᪨ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᩋᩁᩉᨲᩦᨲᩥ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ, ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᨠᩁᨱᩴ ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨲᩴ ᩋᩁᩉᨲᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᩥᩁᩪᩉᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᩮᩣᨠᩔᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ᪨

ប៉ប័៩. យត្ថាយចិបស្សនាយ អាកេតាតិ អតិក្កាយ ចិបស្សនាយ ចនេត បជយយក្កបញ្ញា កាទេចត្វា នេរាតាបត្តកាចំ អាកេតា. នទ្ធាឌីតំ យុទ្ធតំ ត្ថត្រ្កឹយាតំ ចនេត យុទិត្រ្កឹយោបិ នយាតោ. នត្តក្កត្យបទេយាតិ នត្តក្កត្យំ បទេយា កច្ចុបបត្តិ អត្តកាចក្កហណំ, តនេតា បទំ អដ្ឋេយំ កចំ តាឌិយតីតិ នត្តក្កត្យបទេយា. និនទិត្វាតិ បជិនត្ថិក្កហលាចនេត អបទាបទំ កត្វា. ទុក្កស្សន្តិ កេទាតីតិ ចដ្ឋទុក្កស្ស បរិឃត្តិ បរិយោនាតំ កេទាតិ. អយំ កាលេត ឌេចលោកស្ស, កាលេត យត្យស្សលោកស្សាតិ យិស្សាកស្ស កចស្ស ចនេត "នត្តស្កាតិកេច និនទិត្វា"តិ ចុទេត្វា. ក្យលេតា ក្យលំ កន្ធតីតិ កោលំកោលេលា. នេរាតាបត្តិផលនន្ធិកិរិយតោ បដ្ឋាយ ហិ តឹចក្យលេ ក្ខុបបត្តិ តាយ តត្តិ, យហាកេកាក្យលេស្កយេច តិត្ថាត្តតីតិ អទេត្វា. ឌេ្ហ ចា តីហិ ចា ក្យលីតីតិ ឌេចយត្យស្សចនេត ឌេ្ហ ចា តយោ ចា កចេ. ត្ថតិ អយយ្យិ យិស្សាកចេចតេច កឌិតោ. ឌេនតាយត្តយេច ចេចំ "ឌេ្ហ ចា តីហិ ចា"តិ. យាច ឈដ្ឋកចា និនទត្ថាបិ កោលំកោលេលិច ហោតិ. អត្តកាចក្កហណនព្លាតំ ឲកំយេច លត្ទធីឌំ ឲតាស្ស អត្តិតិ ឲកធីឌី. "យាត្យនក់ កច"ត្តិ ត្ថាឌេយ្យិ ឌេនតាយត្តំ. "ឌេចកចំ តិត្ថាទេត្តតី"តិបិ ចត្យំ ចដ្ឋតិយេច. កោ បនេតេតានំ ត្ថាយំ បនេកំ តិយនេយតីតិ? តិក្ខា យក្កាតំ ចិបស្សនា. នទេ ហិ ក្ខុបរិ តិក្ខា យក្កាតំ ចិបស្សនា ពាលចតី ហោតិ, ឲកធីឌី តាយ ហោតិ. តនេតា យត្ថាយ កោលំកោលេលា, តនេតា យត្ថតទាយ នត្តក្កត្យបទេយា.

ប៉ប័សិ. បជិនត្ថិចនេត នកិ អាកន្ធតីតិ នកតាកាយី. នកិឌេចាតិ ឲកចាទំយេច. "ត្ថាយំ លោកំ អាកត្វា"តិ ត្ថាយិតា បត្ថាស្ក នកតាកាយីស្ក ចត្តារោ ចឌ្ឍត្វា ឲកោច កហិតោ. ឲកេទ្ធា ហិ ត្ថាឆ នកតាកាយិផលំ បត្វា ត្ថាឌេច បរិតិត្ថាតិ, ឲកេទ្ធា ត្ថាឆ បត្វា ឌេចលោកេ បរិតិត្ថាតិ, ឲកេទ្ធា ឌេចលោកេ បត្វា តនេត្វច បរិតិត្ថាតិ, ឲកេទ្ធា ឌេចលោកេ បត្វា ត្ថាឆ្នុបបឌ្ឍត្វា បរិតិត្ថាតិ. ត្ថាទេយ ចត្តារោបិ ត្ថាឆ ត កហិតា. យោ បត ត្ថាឆ បត្វា ឌេចលោកេ យាចតាយុកំ ចសិត្វា បុត ត្ថាឆ្នុបបឌ្ឍត្វា បរិតិត្ថាតិ, អយំ ត្ថាឆ កហិតោ.

ប៉ប័ប៉. បជិនត្ថិចនេត ត្ថាឆ អតាកយតតោ អតាកាយី. ត្ថត្រ្កឹយទេចយត្តតាចនេតាតិ នទ្ធាឌីតំ ចិយុត្តិបរិបិចទំកត្រ្កឹយាតំ បទោបរិយទេត្តត. បត្ថាឆា ត្ថាឆ ចិហាយ តិទ្ធេោ ហោតីតិ នោ អតាកាយី អត្តរាបរិតិត្ថាយិអាឌិកាទេចត បត្ថាបការេត ត្ថាយំ លោកំ បដហិត្វា បរិតិត្ថាយតកោ ហោតិ. អាយុចេយឌ្ឍស្ស អត្តរាយេច កិលេនបរិតិត្ថាតេត បរិតិត្ថាយតតោ អត្តរាបរិតិត្ថាយិ. ក្ខុបហទ្ធាតិ ចា ក្ខុបកត្វា កាលកិរិយំ. អប្បយោគេកាតិ អឌិយត្តបយោគេត ចិតា អប្បកសិទេតេច តិក្ខត្រ្កឹយតាយ ស្កលេតេច. នប្បយោគេកាតិ ឲត្វ ចុត្តចិបរិយាយេត អទេត្វា. ចេឌិតទេត្ថា. ក្ខន្ធំ ចា ហិ កាទេចត ក្ខន្ធយស្ស តល្យោនាតំ, ចដ្ឋនោតំ ចាតិ ក្ខន្ធំនោទេតា. ក្ខន្ធំ ចា កត្វា បដិលកិតត្ថាតោ ក្ខន្ធយស្ស យក្កនោតត្តិ ក្ខន្ធំនោទេតា. បជិនត្ថិចនេត អកតិដ្ឋកចំ កន្ធតីតិ អកតិដ្ឋកាយី.

យត្វបបទេត្តាតិ អចិហាឌីស្ក យត្វ យត្វ ក្ខុបបទេត្ត. ត្ថាទេយនំ បត អតាកាយីតំ បទេកឌេឌាតតត្វំ ក្ខន្ធំនោតអកតិដ្ឋកាយិចត្យក្កំ ចេឌិតត្ថំ – យោ ហិ អចិហទេតា បដ្ឋាយ ចត្តារោ ឌេចលោកេ នោទេឆត្វា អកតិដ្ឋំ កត្វា បរិតិត្ថាតិ, អយំ ក្ខន្ធំនោទេតា អកតិដ្ឋកាយី តាយ. យោ បត ហេដ្ឋា តយោ ឌេចលោកេ នោទេឆត្វា ស្កឌស្សីឌេចលោកេ ឆត្វា បរិតិត្ថាតិ, អយំ ក្ខន្ធំនោទេតា តអកតិដ្ឋកាយី តាយ. យោ ត្ថាទេតា អកតិដ្ឋេយេច កត្វា បរិតិត្ថាតិ, អយំ ទិតាន្ធំនោទេតា អកតិដ្ឋកាយី តាយ. យោ បត ហេដ្ឋា ចត្យស្ក ឌេចលោកេស្ក តត្វ តនេត្វច បរិតិត្ថាតិ, អយំ ទិតាន្ធំនោទេតា តអកតិដ្ឋកាយី តាយ. ឲទេត បត អចិហេស្ក ក្ខុបបត្តនយតត្តរា អាយុចេយឌ្ឍអប្បត្វា, បត្វា ច បរិតិត្ថាយតចនេត

ពរេឃា អន្តរាបរិតិព្វាឃិនោ, ឧនេកា ឱបហច្ចបរិតិព្វាឃី, ឧនេកា ឱទ្ធំសោតោតាតិ បច្ចា៉ នេព អសង្ខារសសង្ខារបរិតិព្វាឃិចិការេកត ឥស

ហោត្តិ៉ ពឆា អពប្បសុគស្សសុគស្សឹស្វតិ ចត្តារោ ឥសកា ចត្តាលិសំ៉ អកតិន្ទេ បត ឱទ្ធំសោតោតា តត្តិ៉ ពរេឃា អន្តរាបរិតិព្វាឃិនោ,

ឧនេកា ឱបហច្ចបរិតិព្វាឃីតិ ចត្តារោ៉ នេព អសង្ខារសសង្ខារបរិតិព្វាឃិចិការេកត អដ្ឋាតិ អដ្ឋចត្តាលិសំ អតាកាយិនោ៉

ោសាតាបត្តា បត បដិបគារេករេគត ចត្តារោ សត្តក្ខត្តុបរមា, ចត្តារោ កោលំកោលិ, ចត្តារោ ឧកពីឌិនោតិ សទ្ធានុសេត បដិបត្តា

ទ្វាគស, ពឆា បញ្ញានុសេតាតិ ចតុចឹសតិ៉

សកគាកាយិនោ សុញ្ញាតចិរោយាកេ្ខត ចិយុត្តា បដិបគាចរេសត ចត្តារោ, ពឆា អតិមិត្តអប្បណិហិតចិរោយាកេ្ខហឹតិ ទ្វាគស៉

ប័ប័ង៉ ពឆា អរហត្តោ៉ នេព បត ទ្វាគស បញ្ញាចិយុត្តា, ទ្វាគស ឱករោតាកាកចិយុត្តា, ទ្វាគស នេពចិជ្ជា, ទ្វាគស លឆ្យអភិញ្ញា, ទ្វាគស

បដិសម្ភិគាប្បត្តាតិ សមសដ្ឋិ ហោត្តិ៉ ឧចនេមនេព សទ្ធិ បរេច្ចកសម្ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធេហិ លចត្តាលីសាឌិកសតំ អរិយា៉ ឃុទ្ធា នេពសំ អរិយកាចសិទ្ធិ

អរិយាឃ បញ្ញាកាចតាឃ, នេពត ចុត្ត “អាហុតេឃ្យកាចាឌីសិទ្ធិបិ ខ្លុមិស្សា លោកុត្តរបញ្ញាកាចតាឃ អាតិសំសោ”តិ៉

លោកិយចិជ្ជាភិញ្ញាហិ ចិតាបិ ឱករោតាកាកចិយុត្តតា ហោតីតិ ឱករោតាកាកចិយុរោត្តា ចិសុំ កហិនោតា៉ ឃំ សគ្គាឃ ចុត្តត្តិ ឃំ

ចតុព្វយក្កបញ្ញាកាចតំ សគ្គាឃ ហេដ្ឋា សរេខ្លបនោតា កាឆាចណ្ណតាឃំ ចុត្តំ, តំ បត ចុត្តាកាទំ តិកាយតចរេសត ឥរេស្សតុំ “យក្កខ្លណេ”តិអាឌិ

ចុត្តំ៉ កាយំ ចតុសុបិ យក្កខ្លណេសុ តំ ឌដំ ចិឌរេឌតិ តាយ, ផលក្ខណេសុបិ ឃឆារេហំ ចិឌឌិពឌរេឌិ, អក្កផលក្ខណេឃេច បត សព្ពោសា

ចិឌឌិពឌរេឌិ, ពនេតា បរំ ចិឌរេឌពព្វាឃ ឌឌិយ អភាចនោតា៉ នេពនេតព្វ ហេដ្ឋា ហេដ្ឋិមយក្កបញ្ញាកាចតាតិសំសស្ស ចុត្តត្តាច

ចតុព្វយក្កបញ្ញាកាចតាចរេសត អរេព្វា ចុរោត្តា៉

ទតិត្តិ អភិទតិ, អភិទុចិត្តិ អរេព្វា៉ ពព្វាតិ អរិយាឃ បញ្ញាកាចតាឃ៉

ប័ង០៉ខ្លុមិស្សា កាឆាឃាតិ ខ្លុមិស្សំ កាឆាឃំ៉ កាឆា ហិ អព្វនោ អព្វក្ខុតស្ស ចិសុទ្ធិយក្កស្ស អាឌារេការេចត ចុត្តា, សាមិចចតំ ចា ឧពំ

អព្វស្ស ពំសម្ពទ្ធិកាចនោតា៉

បញ្ញាកាចតាតិសំសតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

ខ្លុតិ នេពចឹសតិយបរិច្ឆេទចណ្ណតា៉

តិកាយតកឆាចណ្ណតា

៩៥៦។ ឋ្ឋយិស្សាមានិ គាថាយាតិអាទីនំ គាថានំ អត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តោ ឯវ។ ស្វាយំ “វិសុទ្ធិមគ្គំ ភាសិស្ស”ន្តិ ឯវំ បដិញ្ញាតោ វិសុទ្ធិមគ្គោ ឯត្តាវតា ភាសិតោ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ។

៩៥៧។ តត្ថាតិអាទីសុ អយំ បទសម្ពន្ធោ សន្ធិ សង្ខេបតោ – តេសំ “សីលេ បតិដ្ឋាយា”តិគាថាយំ វុត្តានំ សីលាទិប្បភេទានំ អត្ថានំ បញ្ចន្នម្បិ មហានិកាយានំ អដ្ឋកថានយេ អដ្ឋកថាតត្តិយំ តត្ថ តត្ថ វុត្តោ យោ វិនិច្ឆយោ, យេភុយ្យេន តំ សព្ពំ សមាហរិត្វា សមានេត្វា និកាយន្តរស្ស និកាយកតវាទទោសសង្ករេហិ មុត្តោ សោ និដ្ឋេយោ យស្មា បកាសិតោ, តស្មា វិសុទ្ធិកាមេហិ យោគីហិ ឯតស្មិំ វិសុទ្ធិមគ្គេ អាទរោ ករណីយោ យេវាតិ។

និគមនគាថាយោ

ឯត្តាវតា ច –

សុវិសុទ្ធសមាចារោ, វិសុទ្ធនយមណ្ឌិតំ;

វិសុទ្ធិមគ្គំ លោកស្ស, យថាសន្តវិសុទ្ធិយា។

អភាសិ ករុណាវេគ-សមុស្សាហិតមានសោ;

មហេសិ វិបុលោទាត-វិសុទ្ធិមតិបាដវោ។

តស្ស អត្ថំ បកាសេតុំ, កថាមគ្គំ បុរាតនំ;

និស្សាយ យា សមារទ្ធា, អត្ថសំវណ្ណនា មយា។

អាយាចិតោ សិទ្ធគាម-បរិវេណនិវាសិនា;

ថេរេន ដាឋានាគេន, សុទ្ធាចារេន ធីមតា។

សា ឯសា បរមត្ថានំ, តត្ថ តត្ថ យថារហំ;

និទានតោ បរមត្ថ-មញ្ជូសា នាម នាមតោ

សម្បត្តា បរិនិដ្ឋានំ, អនាកុលវិនិច្ឆយា;

អដ្ឋាសីតិប្បមាណាយ, បាឡិយា ភាណវារតោ

ឥតិ តំ សង្ខរោន្តេន, យំ តំ អធិគតំ មយា;

បុញ្ញំ តស្សានុភាវេន, លោកនាថស្ស សាសនំ

ឱគាហេត្វា វិសុទ្ធាយ, សីលាទិបដិបត្តិយា;

សព្វេបិ ទេហិនោ ហោន្តុ, វិមុត្តិរសភាគិនោ

ចិរំ តិដ្ឋតុ លោកស្មិំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ;

តស្មិំ សគារវា និច្ចំ, ហោន្តុ សព្វេបិ បាណិនោ

សម្មា វស្សតុ កាលេន, ទេវោ រាជា មហីបតិ;

សទ្ធម្មនិរតោ លោកំ, ធម្មេនេវ បសាសតូតិ

ពទរតិត្ថវិហារវាសិនា អាចរិយធម្មបាលេន កតា

បរមត្ថមញ្ជូសា នាម វិសុទ្ធិមគ្គមហាដីកា សមត្តា

វិសុទ្ធិមគ្គ-មហាដីកា សមត្តា